

Cana Coaunera Ere

Urarina New Testament

This Bible is copyrighted by BibleLeague International (BibleLeague.org) and translation was provided by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org). This Bible is printed with permission and produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible

Mateeocha Laenai	4
Marocohacha Laenai	46
Locasiicha Laenai	72
Joancha Laenai	119
Ichanohichuru	148
Roma Nenacaauru Rai	194
Coriintoo Nenacaauru Rai Leinjiin	212
Coriintoo Nenacaauru Rai Coroataja	229
Galasia Batane Nenacaauru Rai.....	240
Efesoo Nenacaauru Rai	247
Filipoo Nenacaauru Rai	253
Colosau Nenacaauru Rai.....	258
Tesaloncau Nenacaauru Rai Leinjiin.....	262
Tesaloncau Nenacaauru Rai Coroataja	266
Timoteeo Rai Leinjiin	268
Timoteeo Rai Coroataja.....	273
Tito Rai	277
Filemoon Rai.....	280
Ebereeocuru Rai.....	281
Saantiaaocha Letoai	295
Fedoroacha Letoai Leinjiin.....	301
Fedoroacha Letoai Coroataja	306
Joancha Letoai Leinjiin	309
Joancha Letoai Coroataja	314
Joancha Letoai Nichataja	315
Jodasiicha Letoai	316
Afocarifisi	318

Mateeocha Laenai

Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito foerateracuru (Lc 3.23-28)

- 1** Caate Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito foerateeurera Rabiri aina Abaraaun foeratenojoinuru foerateeurera curuaacurune.
- ² Isaca inaca neein nenaalu jetao Abaraaun. Jana Isaca calaohilu jetao Jacobo. Jana Jodaa aina rai nocoalacuru inaca neein nenaalu jetao Jacobo.
- ³ Faresi aina Sara jetaote, Tamara que nebateein Jodaa bereecuru nelu. Jana Faresi calaohilu jetao Esroon. Jana Esroon calaohilu jetao Armi.
- ⁴ Jana Armi calaohilu jetao Aminadaba. Jana Nasoon jetaote, Aminadaba calaohi nelu. Jana Salomoon jetaote, Nasoon calaohinelu.
- ⁵ Jana Raba que nebateein Salomoon calaohilu jetao Bosi. Jana Roto que nebateein Bosi calaohilu jetao Oberi. Jana Oberi calaohilu jetao Isaihasi.
- ⁶ Jana Isaihasi jetaote, *rey* neein nenaalu Rabiri inaca nelu. Jana Oriasi comasaineein nenaalu que nebateein, Rabiri calaohilu jetao Salomoon.
- ⁷ Jana Salomoon calaohilu jetao Roboam. Jana Roboam calaohilu jetao Abiasa. Jana Abiasa calaohilu jetao Asa.
- ⁸ Jana Asa calaohilu jetao Josafa. Jana Josafa calaohilu jetao Joraam. Jana Joraam calaohilu jetao Osiasi.
- ⁹ Jana Osiasi calaohilu jetao Jotaam. Jana Jotaam calaohilu jetao Acasi. Jana Acasi calaohilu jetao Esequiha.
- ¹⁰ Jana Esequiha calaohilu jetao Manasee. Jana Manasee calaohilu jetao Amoon. Jana Josiasi jetaote, Amoon calaohinelu.
- ¹¹ Jana Jeconiasi aina rai nejeraauru inaca neein nenaalu jetao Josiasi. Nii bana jetaote, Isaraelitaauru mucuhin amanajaauru, acaauru atane caje roconajaain, Babilonia batane que ichaauru coina.
- ¹² Nitohaneein mucuhin amanajaauruhane baiha jetaote, rai calaohi Salatieli sirilu Jeconiasi. Salatieli calaohilu jetao Sorobaberi.
- ¹³ Jana Sorobaberi calaohilu jetao Abiod. Jana Abiod calaohilu jetao Eliaquiin. Jana Eliaquiin calaohilu jetao Asoro.
- ¹⁴ Jana Asoro calaohilu jetao Sadoco.

Jana Sadoco calaohilu jetao Aqiin.

Jana Aqiin calaohilu jetao Elioon.

¹⁵ Jana Elioon calaohilu jetao Eleasar.

Jana Eleasar calaohilu jetao Mataan.

Jana Mataan calaohilu jetao Jacobo.

¹⁶ Nii jana Jacobo jetaote, Curisito Mesihasi neba Mariha lana Jose inacanelu.

¹⁷ Nitohaneein jetaote, niha Abaraaunne caje coauneein lechoonca jena saain nichoalateeuru, Abaraaun nefoerateeuru, niha Rabirine que tiaa-joaain.

Nii Rabiri caje coauneein jetaote, lechoonca jena saain nefoerateeuru, Babilonia batane Isaraelitaauru mucuhin amanajaauruhane que tiaa-joaain.

Nii mucunajaain amanajaauruhane baiha jetaote, lechoonca jena saain nefoerateeuru, nejanoaa Curisitone que tiaa-joaain.

Nejanoaa Jesocurisitone (Lc 2.1-7)

¹⁸ Naojoaainte nena nelu Jesocurisito. Nii bana jetaote Jose aina ita raauruhane rai niha Marihane jana jetaote, jaiti ita aina neeuruhane ajiniha Cana Coaunera Suujue ichanohineein inae ausirinelu Mariha. ¹⁹ Nii jana esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunera rijijieein cacha caohachaaain suujua coaaraniha Josene jaun jetaote, nii chuni cacha rai canaanai siriha Marihane belanaala jianeein caje amunaa jerelu.

²⁰ Nitohaneein inae amuhane coina suujua cuhane coaauca Josene jana jetaote, sinihu rai ococohin jetao: "Jiaoriha Mariha raai ii comasainu quene coasiinera Rabiri nefoerateneein nena Jose. Nii canaanai niicha siriite Cana Coaunera Suujue ichanohineein nenaanera. ²¹ Inae leinjiin calaohirichaaain Marihara. Inae nejanoaa nii rai canaanaine jana Jesusoneein curuaateura. Osa caje rai cachaneein neeninuuru ichoter-aanu nihane jaunte, Jesusoneein curuaareeincha," nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

²² Nitohaneein jetaote, rai nere bera inoaensi *profeta* que:

²³ "Chariji bana

quicha aina ichoaelanaala nena ranunate,

inae ausirineein

leinjiin canaanai siricheein.

Inae nejanoaane janate,

Emanoel neein curuaateeurureein cachaurura,"

naain nere bera inoaensi que beratihana Cana Coaunera nainaelu.

“Emanoel,” naanete: “Cana Coaunera cana aina ne,” nae.

²⁴Inae niritiin sinihocane caje nocohin jetaote, nii rai aitoa Cana Coaunera letono anjerane tonoraain, comasainu que Mariha raelu Jose. ²⁵Nejetaote, nejanoaa nii Mariha calaohi- Jesoso neein Joseecha curuaatine reentiaain, niriijeein ita que turuelanaala ita aina ichaorelu.

Enoto mitu nichajai jelson caje turuuruha Jesoso nejanoa coaraa arasijie caje cha coitucuerane

2 Nitohanein jetaote, Jodea batane que nenea Beleeun nejanoaelu Jesoso, jelai batane curuaanein niha *rey* Erodesine bana. Nii jana jetaote, Jerosaleeun enoto mitu nichajai jelson caje turuha uure itolere que nerelaain arasijieuru caje cha coitucuererauru cachaauru. ²Inae ecu turuhin jetaote:

“Chu ne, nii Jorioocuru Curuaanaa *rey* nejanoanaa. Ocooca rai arasijiene coaracaanune jaunne turuhin coaraa uhacaanu, coroaecaanune coina,” naaure jetao turuhin, nii itolere coitucuerera cachaauru.

³Nii nejanoaane coitucuhin jetaote, jataain nererojoeae *rey* Erodesi, satiin Jerosaleen cocoaichacuru aina jiniiquii. ⁴Nii jaun jetaote, satiin saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitonjoan rauhi que cacha relaurera, naaonjoainuri cotiharate Erodesi: “Chu nejanoareein Mesihasi,” naain acaauru caje bajaane coina. ⁵Nii jaun rene turuhin jetaote:

“Jodea batane que nenea Beleeunte nejanoareeincha. Nitohanein ecu nejanoaane coinatae:

⁶Jodaa atane que nenea Beleen nese, coatiha ansijiin natiin
ii amurijiriin tabaain nenacaauru
neseeuu fautaain neriheeini,
ii que netiin nejanoarihani leinjiin Curuaanaa
canu cachaauru
Israeli cocoaichacuru
coroatajaneranein
nenaane jaaura,’

naain laenaalu Cana Coaunera ere bera *profeta* inoaensicha,” naaure jetao Erodesi rai.

⁷Nii jaun jetaote, nii chuni rai belanaala nii arasijie caje itolere coitucuerera cotiharatiha Erodesine jaun jetao, rai turuhin beeuruhane jaun acaauru caje esinae rauhijiriin, “Naaonjoain banate ococoelu,” naain nii ocooca arasijiene coitucue. ⁸Inae nitohanein rai beeuruhane caje coitucuhin jetaote:

“Chajaain Beleeun cuhin nii canaanai coanihu. Chucha ne. Cha cajecha nefoerateneanein ne. Chaen inae eruhichene carai biha uuchene canuhetonai coaraa uhene coroaajera,” naain jetao nii itolere coitucuerera letoae Beleeun Erodesi.

⁹Niritiin acaauru letoaa *rey* ne tonoraain Beleeun curuha nii itolere coitucuererane jana jetaote, acaauru ajiniha cujue nii arasijie- enoto mitu nichajai que ocoocane jana acaauruhacha coarai. Inae nii niha canaanaine jaun turuhin jetaote, ecu nichoae inacue nii arasijie.

¹⁰Inae ecu inaaucua nii arasijiene coaraain jetaote, jataain rachoojoeure nii arasijie caje cha coitucuererauru. ¹¹Nitohanein rachoojoeuruhane baiha loreri asae enohin coaracuruhane jana jetaote, neba Mariha aina niha nii canaanaine coaraain jetao, rohan nelauriaain nii canaanai coroaecuruhane baiha rai camela caje oro, enuha sacari jujui, chaen coretiin nena jujui, naaonjoainuri rocohin que nii canaanai belaihire.

¹²Nii baiha jetaote, nii niha acaauru letoaera Erodesine jaan jelson situhin cauha cuuruhane coataa acaauru sini anuu caje coitucuhin jetao, leeocho bero cuhane cuhin jelaiha nataneu cauha cuure.

Egipto cuhin soroha Josene

¹³Inae jelai caje amuuruha nii itolere coitucuerera *mago* curune jana jetaote, Jose sinihu rai ococohin jetao:

“Inae jetao nii canaanai ariha Erodesi sohin jaohane coina. Nii ajinihane ichei aitoon, nii canaanai aina rai neba amaain Egipto batane que cuhin sorohine coina. Chaen ichei bihanune reentiaain ecu neeura,” nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

¹⁴Nii jaun jetaote, sini caje nocohin nii canaanai aina rai neba amaain jetao, janotiin soroe Egipto nichae cunaa bero cuhane cuhin Jose, oha Erodesine reentiaain ecu nihane coina.

Nitohanein jetaote:

“Egipto caje coauneinne canu Calaochi cotihareeunni,” naain beratihalu nere bera inoaensi *profeta* que Cana Coaunera nainaane coina ailu.

Canaanaihuru soaajeratiha Erodesine

¹⁶Nitohanein coritaain comarohin caauruha nii arasijie caje itolere coitucuererane que nainaane jaun jetaote, jataain obajeein, ena nejanoanaa caje coaunein, coroata jaanacai que tiaaajoaain, Beleeun sacuritaain nenacaauru canaanaihuru, nii Jesoso nejanoa beeuruha itolere coitucuererane bana caje coaunein nejanoanacaauru jitariin soaajerate Erodesi.

¹⁷Nitohanein jetaote:

“Rama nese quete
aohanrerein jataain inaderaain
chananaa tabaihuri.
Raquerite
calaohichuru coisihaitoreein.
Nete inae esinae rauhijiriin
ooruha calaohichurune jaun,
ajetera jerelanaala aite,”
naain laenaalu *profeta* inoaensi Jeremihazine
nainaelu.

¹⁹Nejetaote, inae oha Erodesine baiha jetao, Egipto niha Josene jana sinihu rai ococohin jetao: ²⁰“Chajaain nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que caunihura. Inae ooruha nii canaanai sohin

jaonaa jereraaurulura," nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

²¹ Nii jaun jetaote, nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que cauha cuelu Jose. ²² Nejetaote, nii rai inaca Erosesi coreeraniha niha Arque-laaone coitucueratiha sinihu que Cana Coaunerane caje coitucuhin jetao, Jodea cuhane coasiha Calileea batane que cue Jose. ²³ Inae nii Calileea batane que turuhin jetaote, rauhijiriin cuhin Nasarete neseu ichaoha cuelu. "Nasarete cocoaicha neeinte curuaareein Jesoso," naain beuruhalu *profeta* curune nainaane coina.

Cana Coaunera Ere beebejiha Joaan Baotisitane

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 Nii bana jetaote, Jodea batane que nenea cacha areroo ecocohin, ecu situnacaauru cachaauru cotijiaain acaauru rai Cana Coaunera Ere beebeje Joaan Baotisita. ² Nitohaneein acaauru relaain jetaote:

"Inae nichuuntaa Cana Coaunera cojoanonaa. Aihane jaun nacoaauneein Cana Coaunera ere tonoraain, caohachaaain inara ichao coreein neeuche," naain jetao cachaauru rai beebejeein relanajae Joaan Baotisita. ³ Nii Joaan que jetaote:

"Nerichaaain cacha areroo eheehejeein cacha cotiharanu.

Nii ajiniha caohachaaain inara suujua baaso jianein, caohachaaain inara suujua coaraain, caohachaaain neeuche, turuha Cana Curuaanaane raotojeein raaichene coina,"

naain laenaclu *profeta* inoaensi Isaihasi.

⁴ Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajiionequiin jetaote, jacari caje ichanohin siitoroon que ichoraquiin, sisiincho, irichaje, naaonjoainuri que lenoneein nelu nii Joaan.

⁵ Nii cacha areroo neein cachaauru relaa Joanne coitucuhin jetaote, satein Jodea batane caje, Jerosaleen caje, Jorodaan batane rohan caje, naaonjoainuri caje maajein turuhacoaain aonaa cuure arajii cachaauru. ⁶ Nitohaneein rene turuhin esinae rauhijiriin suujuelanaala osaaocuruhane beuruhane jetaote, cojunacatenaa nucuhe Jorodaan cuhane teein acaauru baotisarejetelu Joaan.

⁷ Nejetaote, jataain arajiiin rene turuhacoaauruha acaauru baotisaane coina fariseeocuru aina sadoseeocurune coaraane jaun jetao:

"Cha inara rai aite turu rai nenea caseteco tabai caje nichoteeichene cointate taibinaecuru- acano rijijieein nenacaauru cachaauru. ⁸ Aihane jaun nii ajiniha caohachaaain inara suujua coaraain caohachaaain ichaaoche. Aihute esinae rauhijiriin nacoaauneein Cana Coaunera coitucuhin, inara ichao coreein caohachaaain nenea jerequichene coaracurumiin leeochoauru cachaauru. ⁹ Jiaonrihachu chaen nejesinajeein: 'Canacaanune Abaraaun nefoeratenichaanu,' naain irihache. Cana Coaunerate naine caa ajeri caje niha natiin Abaraaun nefoerateeuru coaanaa ne.

¹⁰ Chaen techu inaana inaeniha temulene, cojoaisi aina curuataain tero que sauhin usihanau mocohaca. Nii rijijieeinte inae esenetaaichuru letoaa cureein nii turuha uhenenu usi tabai jana. ¹¹ Canune esinae rauhijiriin nacoaauneein Cana Coaunera ere tonoraain neeichene coarateeichene coujunacane que, acauhanau teein inara coujunacateein inara baotisaan. Jana canu baiha turuha uhenite laen, inara suujue cuhane Cana Coaunera Suujue teein, usi quene maajein inara coujunacateein inara baotisareein. Acate jataain canu amurijiriin cocoaain letononeein ne. Canune fautaain cocoaain letononeein neen. Nii rai safato amaeranu que niha natiin nelatejeehaaun. ¹² Charijeein teinti aroso taojiaain, jelai teein rai fero taojiae mocohane coina taicha. Nii rijieeinte, jelai tein coitucuurera raain, jana nii nere tonorana jerelanaala nacaauru jelai tein mocoha cureein, chabana jacanaa charanejeein nenea usi que," naain jetao cachaauru rai beebeje nii Joaan.

Jesoso cojunacatiha baotisaa Joanne

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Nii jana jetaote, baotisaa Joanne coina Calileea caje cuhin, nii niha Joanne jaun nucuhe Jorodaan turuha cue Jesoso. ¹⁴ Nii jana jetaote, jauriaanejeein baotisanaa jerelanaala jetao:

"Chanuna ii canu baotisanaa naineei natiin, ii canu rene uhi," naa Joanne jana jetaote:

¹⁵ "Jauriaa niriimiin ena. Jauriaanejeein satein aitoa Cana Coaunerane jaan ichacaanete caohachae," nae jetao Joaan rai Jesoso. Niritoha raine jaun jetaote, jerihane rijijieein baotisaa Joanne. ¹⁶ Nitohaneein coujunacatiha acauhanau tein baotisaa Joanne jana, acau caje mituha Jesusone rijieeoritiin jetaote, neboracaa dede bacuujuane jana, leinjiin serori rijijieein nichoae fauha uha Cana Coaunera Suujuene jana coarae Jesoso. ¹⁷ Nii jana jetaote:

"Caate jataain quiicha belaa in canuhacha coocainanohin canu Calaochi nera," naain toniha erena dedeeune jana aonajeeunre.

Baaso que Jesoso sarunaa jeriha moconajaerane

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 Nii baotisaa Joanne baiha jetaote, Cana Coaunera Suujue amanojoneein cacha areroo cue Jesoso, ecu coujuhin coaraa moconajaerane coina.

² Nitohaneein cacha areroo niha jenachoonca jichooneein, jenachoonca janotiineein lenone lanaalane baiha mijiitoha Jesusone jana jetaote, ³ coujuhin coaraane coina rene turuha cue moconajaera.

Nitohaneein rene turuhin jetaote: "Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaochi neeine, caa ajeri jaberocooru rai aitoote lenoneneein nerotomiincha," naa Jesoso rai moconajaerane jana jetaote:

⁴ "Nete Quiricha inoaensi cuhane: 'Coatiha lenoneecha que ichaonaa nainihei cacha. Cana Coaunera ere tonoraain, jerihane rijijieein ichaohanete nainere, jerichanejeein ichaoha cachane,' naain laenanohineein

ne Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanera," nae jetao moconajaera rai Jesuso.

⁵ Niritoha raine baiha jetaote, Cana Coauneraacha que banijjaain nena Jerosaleeun nese que nena Teenforo ecuunni choae Jesuso inaan jetao:

⁶ "Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine caalai caje nomaroteeute coaraca. Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanete:

'Rai letonocuru anjeraaurute letoareein Cana Coaunera, ii beraaihuruhane coina.

Acaaurute

rai biji que ii michuurureein, nabana ajeri que necunaitaaine coataa,'

naain laenaerate Cana Coaunera," naa rai moconajaerane jaun jetaote: ⁷ "Chaen techu Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane: 'Jiaonriha ii Curuaanaa ii Coaunera coujuhin coaraaine,' naain laenanohineein ne," nae jetao moconajaera rai Jesuso.

⁸ Satonejeein jetaote, jataain ecuuneein nena ichtane ucuuno que amaain jetao, jitariin caa chauratane que nenacaauru neseeuu coarateein, que nelateein ichaonacaaurune maajeein coarateein jetao:

⁹ "Jitariin caa ena iicha coaraine ichei tereuni, neseonriaain canu coroaquine," naa Jesuso rai moconajaerane jana jetaote: ¹⁰ "Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanete: 'Leinjiin ii Curuaanaa ii Coaunera corojeein raacha nelateein rai nere tonoraau,' naain laenanohineein nera. Chajaain ena canu caje amuhachaaura moconajaera," naain jetao moconajaera sitae Jesuso. ¹¹ Niritiin moconajaera sitaa Jesusone jaaun caje amuhane jana jetaote, rene turuhacoain corootajaneure anjeraauru.

Calileea cachaauru relaane nunuhetiha Jesusone

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Caresero cuhane Joaan enoauruhane coitucuriin jetaote, Calileea nichae cuelu Jesuso. ¹³ Nejetaote, Nasarete ichoaelanaala, Saboloon aina Nefatalii neferateeuu atane que nena nemuri auhaniha Cafere-naaon ichaoha cuelu.

¹⁴ Nitohaneein jetaote:

¹⁵ "Cucuaana auhaniha Jorodaan jerau Saboloon aina Nefatalii atane-Calileea ichaonacaauru Jorioniheichurute

inae jianacoon rai nichao baaso caje mituurureein.

¹⁶ Jana nii ooruhane bana nitajeeneeurite, inae leecha ichaonaa que ichaaoe,"

naain laenaalu *profeta* inoansi Isaihasine nainaelu.

¹⁷ Nii caje coauneein jetaote: "Inae nichuuntaa Cana Coaunera cojoanona. Aihane jaun nacoauneein Cana Coaunera coitucuhin, caohachaaain inara suujua coaraain, caohachaaain neeuche," naain jetao cachaauru rai beebejeein acaauru relae Jesuso.

Jenai ate mucuurera cotihaca Jesusone

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Nii cachaauru relaane caje Calileea conemuri auhaniha cuujihane jaun jetaote, corootajai ita nejer-aauru Simoon Fedoro neein acaauruhacha curuaatei, chaen rai nejera Aanderesi, naaonjoainuri erue jetao Jesuso, acaauru amihaneeo niha ate mucuuruhane jaun, ate mucuuruhane coina acauhanau rai rede nalaecuruhane jana. ¹⁹ Nii jana acaauru coariin jetaote:

"Chajaauche canu ainate nii ate mucuhichene rijijeein, canu rai cachaauru mucuhin raeraneein neeiche," nae jetao acaauru rai Jesuso.

²⁰ Nii rijieeoritiin jetaote, acaauru rai redeeuru ratiriin Jesuso aina cuure. ²¹ Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, corootajai ita nejeraauru Sebedeeo calaohichuru Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri coari Jesuso, leinjiin bote cuhane neein acaauru rai redeeuru rucuhaca neeruha rai inaca ainane jana. Nitohaneein coarinajaain cotihanaaca Jesusone jaun jetaote, ²² nii rijieeoritiin bote cuhane acaauru inaca ratiriin caaijie cuure.

Arajii cachaauru relae Jesusone

(Lc 6.17-19)

²³ Nitohaneein cuhin jetaote, Calileea sacuritaain cuhecujeein, sinacocaauru nainein enohenojeein cachaauru relaan, Cana Coaunera cojoanonaa erena raotono que ereerejeein, itolere cunai caaun cunaitenacaauru, jaberoco que cunainojiriin nenacaauru, naaonjoainurine maajeein rautaacoae Jesuso. ²⁴ Nii jana jetaote, satiiin Siria batane sacuritaain inae Jesuso benaa coitucuhin jetao, araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru, jaberoco que cunanacaauru, coitucuchuhi que suujueconacaauru, otonacaauru, bacosacuru, naaonjoainurine maajeein rene amaauruhane jana jetao, acaauru rautaacoae Jesuso.

²⁵ Nitohaneein jetaote, Calileea nenacaauru neseeuuru, Decapolis, Jerosaleen, Jodea, Jorodaan batene uurihuru, naaonjoainuri cajeeeurune maajeein cuhacoaain jetao, Jesuso sacuhin rene turuhacoaure arajii cachaauru.

Ichatane ucuuno que cuhin ecu cachaauru relae Jesusone

(Lc 6.20-23)

5 Arajiiin rene tururuha cachaaurune coaraane jaun jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniikiuin ichtane ucuuno que iniin jetao, ecu nelauriiriin lauheque Jesuso. ² Nitohaneein ecu netiin acaauru relaan jetaote:

³ "Nerausiaaecuruha latiha acaauru suujuane coitucuhin nenacaauru, Cana Coaunera Cojoanona que neeuruhane jaun.

⁴ Nerausiaaecuruha inaderaaeriin ichaonacaauru.

Niichurute cairichaaajoaain coarae Cana Coaunera.

⁵ Nerausiaaecuruha leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala raotojeein ichaonacaauru.

Niichuru raite, acaauru que banihateein niicha rucujuei atane tereein Cana Coaunera.

⁶ Nerausiaaecuruha corajeein esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein leeocheenein namute cacha coaraelanaala, niheichu namute cacha cairichanaa coacuhin niha leeocheane jerelanaala, naaonjoaain caohateranein nenacaauru niicha coana jerei coaracururichaaine jaun.

⁷ Nerausiaaecuruha cairichaaajoaain leeochoaauru coaraain, chaelai lateein neeuruhane, acaauru coroatajanein naaonjoaain nenacaauru.

Nii rijijieeinte cairichaaajoaain acaauru coaraain, jee-lai amuritoheriin acaauru coroatajanereein Cana Coaunera.

⁸ Nerausiaaecuruha caohachaaain suujua coaraain caohachaaain ichaonacaauru.

Niichurute esinae rauhijiriin Cana Coaunera aina jini-iquiin niha cuurureein.

⁹ Nerausiaaecuruha raotojoein jiniiquiin ichaauru cachaaurune coina coroatajanein ichaonacaauru.

Niichurute rai calaohinein tein acaauru coareein Cana Coaunera.

¹⁰ Nerausiaaecuruha Cana Coauneraacha jerei ichacuruhane coreniha mucunojoneein, casetecano-joinein, arinojonein, naaonjoaain nenacaauru, Cana Coaunera cojoanonaa que neeuruhane jaun.

¹¹ Nerausiajeeeinte neeiche canu cachanein neeiche coreniha inara nocoeje chanuhin, inara sohin, joareein inara que ereein, naaonjoaan cachane.

¹² Nitohanein techu cairichaerinojonein rautanohinelanaala ichaorelu Cana Coaunera ere be-
ra inoaensihuru *profeta* curu, inara ajiniha nenacaauru.

Aihana jaun raotojoein rachoojoein, chaque tonajelanaala neeuche, dedeeu raoti ichaonaa que inara coreterihani Cana Coaunerane jaun.

Lenone raotono tera aina cacha conaeranein nena
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Charijieein teeinti setuhane coataa, tebe que iniho colaain rucuhecaa. Nii rijijieeinte nabana nitajeeuruha cachaaurune coataa, acaauru ichao baaso rucuhanein neeiche. Inae lenone cotebetenaa naineniha tebene, inae lenone raotono tenaa nainerihe. Nechu joaenreen atane ichoae jaonojonein, shaonohinein nihane coinaachate nelate. Nii rijijieein inara netonai, cacha rai ichaonaa raotono coaratelanaala cacha relaeneeichene, inara netonai nii chaque nelatelanaala neriquicheein.

¹⁴ Ichatane ucuuno que niha leinjiin nesene, nihei chuni coaraelanaala nainejei. Nii rijijieein techu satiin cacha notaracae inara aina cuaain niicha jerei coaratiha Cana Coaunerane jaan- cono rijijieein neeiche.

¹⁵ Nii rijijieein nihei chuni cono mocohin darohe asae tera. Bujuaihu telanaalate ucuun tihaca, satiin cono-
hanau tururuha loreri asae turunacaaurune coina.

¹⁶ Nii rijijieein cacha cononein satiin cachaauru que caohacha ichaquichene coarateein, acaauru que coitucueratein neeuche. Aihute esinae rauhijiriin caohacha ichaquichene coaraain Cana Coaunera coroaecuruhine cachaauru.

**Cachaauru relaa Moisesane jaan- rauhi coitucueratiha
Jesosone**

¹⁷ Coatihana inara relaa inahalu Moisesane jaan rauhijanein neeichene coina, cau turuhin nihaaun. Nihie-
ichu inara relaauruha *profeta* curune jaan jianequichene coina turuhaaun. Nenacaen nejian, nii inara relaauruhane jaan coitucuhiche esinae rauhijiriin jeelai amuritoheriine coina, 'Naaonjoain quete aite,' naain inara rai biha uun. ¹⁸ Esinae rauhijiriine inara rai aitoreeunni, jaiti niha dede, chauratane, naaonjoain-
urine que tiaaajoaain, coatihana aninoerarinaai le ere-
naanejeein, satiin nii aitohane rijijieein situhane reentiaain, nii Cana Coaunera tenojoin Rauhi Inoaensi.

¹⁹ Nitohanihane jaun nii rauhi inoaensi caje leinjiin leeochoaauru fautaain nelatihei rijijieein nena rauhi tonoraelanaala nena, niheichu que leeochoaauru relaaenihane, acate Cana Coaunera Cojoanonaa que jataain nelatenereein. Nete caohachaaain tonoraain, nii aitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, esinae rauhijiriin leeochoaauru relaaerate, jataain nelatineein nereein Cana Coaunera Cojoanonaa que. ²⁰ Rauhijiri-
ine inara rai aitoreeunni, Moisesa aitoonjoan rauhi que cacha relaaurera aina fariseeocuru amurijiriin, inara rai Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain rijijieein niicha icharatei ichaeneeichene, coatihana Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa naineriheicheein.

**Namute cacha aina obaaecane caseteco coarihanine
que cacha relaa Jesosone**

(Lc 12.57-59)

²¹ Inarate coitucuhiche: 'Jiaoriha sonajaain jaohichene. Sonajaain joerate caseteco coareein,' naauruha inara foerateeurera rai ne. ²² Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha namute cacha aina obajei, nii obaaecane jaan jera aina rucujueein que suujua acatelanaala nenaate, caseteconein niha cureein. Jana rai nejera que 'Cha coitucuhiee,' naain ereite, caseteaer-
atereein nitohanai rucuhacuruhane coina nenacaauru-
Junta Suprema curu. Jana, 'Chaque nelatihee inaco-
joeeinte neei,' naain namute cachaauru que ereite, usi tabai jana nijjaoreein.

²³ Aihana jaun ii que suujua acatiha Cana Coaunerane coina chaelai amai que belaaaine coina Teenforo asae nena rori- *altar* ichoae jana, ii cotaairiin niha chamute cachane que coaauquine, ²⁴ jauriaanejeein caohachaaain neein ii cotaairicha ainane coina, nii rori acatiha nii iicha amai ratiriin, aina rucuhenuhu. Inae aina caohachaaain rucuhequine baihate laen nainereei jelaiha cuhin nii rori- *altar* ichoae nii Cana Coaunera belaaaine jaan teene.

²⁵ Chunocoha inara amute cacha, cocoinanacaaihu-
ru rai inara coulurujeein nihane, raotojoein aina

ereein rucuhecuche, joesio rai inara colurujihane coataa. Aineeichenete folisiaa rai inara tiha joesione, caresero cuhane inara enoaurureein. ²⁶ Nitohaneein ichaeneeichenete nii caresero cuhane neriquicheein mituhelanaala, nii baaso ichaquichene coretequichene reentiaain. Esinae rauhijiriine aitoon inara rai.

Comasainelanaala nena ene dadaeniha cachane coina relaa Jesusone

²⁷ Inarate: 'Jiaonriha inara sinijeranelanaala nena ene dadaichene,' naain inoanlu inara relaa-ruhalune coitucuhiche. ²⁸ Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Chunocoha suujua cuhane ene jereein coarate, suujua cuhane nejelau ene que naosate.

²⁹ Inara nota osa que inara sarunaa jerihane nii inara nota que coaraain, inaraacha jerei caje amuuche, nabana inara nota coreniha baaso ichaquichene, inara notaacha usi jana cuelanaala, satiin inara jaberoco usi jana nitajihane coataa. ³⁰ Jana inara biji osa que inara sarunaa jerihane, coa nii inara biji turuaache nii inara sarueratenaajerihane jaan que. Mucuhichene ajiniha caje amuuche. Nii inara bijiicha mocoelanaala, inara jaberocone maajeein usi tabai jana nitajihane coataa.

Ene raain joeranihane, osa que nesaruha cachane que, cachaa relaa Jesusone
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Chaen techu inoanlu: 'Chunocoha comasai joeranihane, nii comasai jaohane jaan cocoiricha teeuche raite aina comasai jaohine,' naain inara relaaurelu. ³² Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Leechoa cachaa aina ichoanihane jana comasai joerate, inae osa que nesaru. Jana nii quicha jaonjoin ene raerate, jerichanejeein osa que nesaru.

Cana Coaunerate coaraje, naain nohaniha cachane que, cachaa relaa Jesusone

³³ Chaen techu inara inoansihuru rai: 'Jiaonriha Cana Coaunera notaracae netiin, Cana Coaunera bajaain, rai chaelai benatequichene nihanatiin teneeichene,' naauruhane coitucuhiche. ³⁴ Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha joareein inacojoein: 'Cana Coaunera coreniha,' naain ereeichene. Niheichu: 'Dede coreniha,' naain erenaa nainiheeiche, Cana Coaunera nelaurianaja niha dedene jaun. ³⁵ Niheichu atane coreniha nihanatiin nainiheeiche, nichaauraa Cana Coaunerane jaan nihane jaun. Niheichu Jerosaleen coreniha nihanatiin, Cana Coaunera nese nihane jaun. ³⁶ Niheichu inara couturi coreniha chaelai ichaquichene coina erenaa nainiheeiche, inara jerequichene que jichosiin, nesomaraain, naaonjoaain nenerihani inara coturijine jaun. ³⁷ Chaelai que: 'Icharihanuhin,' naaichene ichacuche. Jana: 'Icharihaauni,' naaichene coa ichacache. Nelatihei cha ichaeraanu rijiitiin nohaneein irihacane. Niite baaso ne.

Soeraane, nerinanaa nainenihha chunine que cachaa relaa Jesusone
(Lc 6.29-30)

³⁸ Inarate inoanlu: 'Chatohaneein inara soeraniha inara cunaitaaine, inara netonai cunaitaain nii inara soera sooche,' naauruhane coitucuhiche. ³⁹ Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha chatohaneein baasoneein teraquichene neurinanaa coaaquichene. Aihane jaun inara meri faohitoroanihane, rai jera netonai icharatecuche. ⁴⁰ Chunocoha coainanacai rai inara colurujueein inara obiri ruluhane, nii jelaronaa bana inaraacha jiai inara obirine maajeein teeuche. ⁴¹ Inara que anajiin amaeratiha coainanacai, inara laurinelanaala nenaane, nii bajaane amuritoheriin amanaa nainequichene coarateein amaauche. ⁴² Inara caje niicha latei bajaain niha cachane, rai teeuche. Jana inara rai cainaane coina chaelai bajaain niha cachane, chunaelanaa rai niicha latei teeuche.

Cotaicha belaa in niha cachane coina cachaa relaa Jesusone
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Chaen techu inoanlu: 'Inara belaichaauru belaa in, inara cotaihurera cotaihuhe,' naauruha inara raine coitucuhiche. ⁴⁴ Nena laen canu inara rai aitoon. Inara que nejeratenacaauru belaihuhe. Inara rohecaera rai Cana Coaunera bajaauhe. ⁴⁵ Nitohaneein neeichenete, dedeeu nena Cana Inaca Cana Coaunera calaohineein neriquicheein. Acate enoto coaanae, cojoanonetojoein nechuu aansainein nenacaauru rai, caohachaain nenacaauru rai, naaonjoainuri conaeranu que nihane coina. Chaen techu suujua coaraelanaala nenacaauru rai, suujua coaraain nenacaauru rai, naaonjoainuri rai elo letoae acaauru rai caohachanu que. ⁴⁶ Jana acaihaniji inara belaichaauruhacha belaaichene, chatohanai que jana inara belaihe Cana Coaunera, inae cuu tihane bana. Coaracuche nachuhinti Roma curuaanaa rai *imposto* nu que coriqui bajaaurera netonai jataain nechuu aansainein neeuruha natiin, nitohaneein ichaauruhane. ⁴⁷ Jana inara belaichaauruhacha rai raotojoein ereein, leechoaauru aina raotojoein erelanaala, naaonjoaain neeichene, chatohaneeinna jana esinae rauhijiriin inara ichao corein neeichene coaracurure cachaauru, Cana Coaunera coitucuruhi nihanatiinte, inara rijijieein neeure. ⁴⁸ Aihana jaun caohachaain rauhijiriin neeuche, aihana Cana Coaunerane rijijieein.

Caohacha ichaa cachane coina cachaa relaa Jesusone

6 Jiaonriha nechuu rauhijiaain inara coaracuruha cachaaaurune coinaacha cachaa notaracae Cana Coaunera jerenohin ichaquichene. Nitohaneein neeichene coatihha chaque inara rai cainarinaain Cana Coaunera. ² Aihana jaun cha lateein nenacaauru corootajanequichene, jiaonriha itolereneein cachaauru

rai bein acaauru coroatajanequichene. Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurute cacha no-taracaae, nechu jataain acaauru aina caohachaa'in ni-ha cachane coina, Sinacoca asaae, bero cuhane, naaonjoaain cacha belaihure. Jiaonriha acaauru riji-jieein ichaquichene. Acaaurute nechu jataain aihure, acaauruhacha esenetaain, caohachaa'in acaauru coaraa cachane coina. Nete inae caohachaa'in acaauru coaracuruha cachaaurune que inae cainanohine acaauru rai.

³ Aihana jaun inara, cairichaihuru coroatajaniha cha teeichene, jiaonriha jataain inaraacha belai rai niha natiin beeichene. ⁴ Nitohaneein esinae chuni que coaratelanaala teeichene coaraanete, inara rai cainareein cana Inaca Cana Coaunera.

Cana Coaunera bajanaa que cacha relaa Jesusone

(Lc 11.2-4)

⁵ Cana Coaunera bajaachene, coa bajaauruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurune rijijieein bajaache. Acaaurute sinacoca asaae, joaereein bero cuhane, naaonjoaainu neeichuru Cana Coaunera bajaure, nechu jataain caohacha ichaa nocoetiin aihuruhane coaracuruha cachaaurune coina. Nete nii coaracuruha cachaaurune coina aihuruhaneecha que, inae cainanohine acaauru rai.

⁶ Nete laen ii Cana Coaunera bajanaa jereeine, caohacha jelai netiin coaraeniha chunine jana, bujuaihu ucuha cuhane netiin ii Inaca Cana Coaunera bajaaine caohachae. Nitohaneein chuni que necoharaerate-lanaala netiin bajaachene coaraanete, inara rai inaraacha bajai tereein ii Inaca Cana Coaunera.

⁷ Cana Coaunera bajaachene, coa acaauru rai ecaan-tocuru bajaae bajaecuruha araai saain Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein joaenreen ereere-jeein bajaache. ⁸ Aihana jaun jiaonriha acaauru rijijieein neeiche inarane.

Cana Coaunerate, caje bajaachene ajiniha inara suujua cuhane inaraacha latei latequichene coitucue.

⁹ Aihane jaun Cana Coaunera bajaachene: 'Satiin canacaanu Inacaneein dedeeu nena Ofa, Iineein neeine coitucuurumiin satiin cachaauru.

¹⁰ Turuhine Ii Cojoanona.

Caa chauratane que iicha jerei ichacurumiin, dedeeu ichacuruhane rijijieein.

¹¹ Cojoanoneetoojoein canacaanu rai lenone ocoteeu.

¹² Baaso ichacaaunne, canacaanu que ii suujua acateeu, canacaanu rai baaso icharaauru que, canacaanu suujua acatichaanune rijijieein.

¹³ Jiaonriha osa que nesaruhin nihacaanune nainatejeein neeine. Canacaanu caje moconajaera sitaa.

Inae,'

naain Cana Coaunera bajaache.

¹⁴ Inara rai baaso icharaauru que, inara suujua acateein, acaauru aina caohachaa'in neeichenete, Cana Coaunera netonai inara que suujua acatena

nainereein. ¹⁵ Jana inara rai baaso ichaa'in neeuruha leeochoaurune jana, acaauru que inara suujua acate-neeichene, Cana Coaunera netonai inara osa que suujua acatenereein.

Suri noitelanaala netiin Cana Coaunera bajaauruha cachaaurune que, cacha relaa Jesusone

¹⁶ Inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene, jiaonriha aihuruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurune rijijieein, nechu inara suri couu neeichene coaracuruha cachaaurune coina coa cunaite-naa meri tocohaneein inara meri tihache. Inae nitohaneein ichacuruhane coaraain acaauru belaichuruha cachaaurunete, nii acaauru belaichuruhaneecha que inae cainanohi ne acaauru rai. ¹⁷ Jana inara, inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene, inara meri culejeein neruujueein raotojoein bajaache, ¹⁸ inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene que nainacuruha cachaaurune coataa. Nii banate laen lein-jiiin Cana Coauneraacha inara belaicheein, inara suri couu netiin bajaachene coreniha.

Dedeeu raoti ichaonaanaja

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Coa caa chauratane que raotiin nena coacuhin, coriquihona neein itolere rucuhele sirina coacuhin nihache, inara rai cojoanojoiin nitajeein, basijiaaurureein asijiautooru, naaonjoanrichaaine jaun. ²⁰ Caa chauratane que caohachaa'in nena coacuhin mainajeein amihaneein coriqui taaojiaaichene jianein, nii aaichene rijijieein mainajeein Cana Coaunera rai itolere caohachanu ichana que amihaneechete dedeeu inara rai cainanohinemii. Nii dedeeu laen asijiatooru nihanatiin turuhin inara basijiauna nainerinaain. Niheichu cojoano, ecu enohin aasaena nainerinaain. ²¹ Nitohanihane jaun jauriaanejeein caohatiin coaacuche, inara ichao rai inaraacha ichanenu que. Inara ichao rai jataain nelateineein niha coriquine esenetaaichene acaacha ichacuche. Jana inara ichao rai nelateineein niha Cana Coauneraacha icharatenohine esenetaaichene acaacha ichacuche.

Cacha jaberoco conaeraneein niha cacha suujua

(Lc 11.34-36)

²² Inara notate inara suujua que itolere inaraacha coarai coitucueratera ne. Aihana jaun inara nota que inaraacha coarai coitucuhin, ichaquichene caohatiha inara suujua tonoraai ichaeneeichenete jianacoon neriquicheein. ²³ Jana inara nota que baasonihane coaraquichene saijieein, inara suujua nii baaso ichaquichene jerihane rijitoojoein baaso ichaquichenete, nocoheanaau nijiaonreein inara suujue.

**Coriquiicha que coacuhin Cana Coaunera jerenohi
ichana jereniha cachane**

(Lc 16.13)

²⁴ Nihei chuni coroatajai curuaana letononeein nena nainei. Leinjiin belaaain acaacha ere tonoraain, nii leeochoa que jaolequiin nere tonoraenerihane jaun. Nii rijijieeinte Cana Coaunera sacunaa nainene cacha, coriquiicha que coacuhin nihane.

**Jerihane rijijieein ichaonacaauru cachaauru ichao be-
raihha Cana Coaunerane**

(Lc 12.22-31)

²⁵ Nitohanihane jaunne inara rai aitoon. Coa lenoneein acau cohin ichaohichene jaanu, inara cajione, naaonjoain que nererojoecaaeriin nihache. Tana lenone amurijiriin nelatiha inara ichaone jana, cajione amurijiriin nelatiha inara jaberocone coitucuhin neeichene. ²⁶ Coaracuche nachuhinti temule jaain niicha quiineuri taojiaain rucuhacuruhane jaanu coloheri siriin naaonjoaain neeururiha tajaacurucuru. Nete laen cana Inaca Cana Coaunera, lenoneein ichaauruhane coina acaauruhacha quiine tein ne. Inarate nii tajaacurucuru amurijiriin jataain nelateein neeiche. ²⁷ Inaonjoan saneein niha natiin itolereneein suujua cuhane coaauca cachane niha natiin, nichao cariaain ichaonaa nainihe. ²⁸ Chanuna inara cajione que nererojoecaaeriin neeiche. Coaracuche nachuhinti ajenacurucuru niicha jiaaenine que nichanaa ichaain, amihaneein, naaonjoaane que airijiin omarohin, jataain caohatonanaain ujuaneein naaonjoaain neeuruhane. ²⁹ Jana rey Salomoon, coatiha nii aihuruha ajenacurucuru rijijieein niheilu, caohati cajione que necoreetein nihalune saijieein. ³⁰ Tana mocohin nitajerai niha ajaenane saijieein, caohachaain omarohin nihane jaanu tein niha Cana Coaunerane coitucuhichene. Chanuna jana chaen, nii amuritoheriin inara cajioneterichaain Cana Coaunerane esenetaeneeichete, cha esenetana jeriheichuru cachaauru. ³¹ Nitohanihane jaun nainiheeiche: 'Chaaque lenoneeinna acau cohin, necoreetein, naaonjoaain nerichaache,' naain que nererojoecaaain nena nainiheeiche. ³² Cana Coaunera coitucuhichurute, niicha que nererojoecaaain niicha sacunaa jere. Nete laen Cana Coaunera inaraacha latei latequichene coitucue. ³³ Aihana jaun Cana Coaunera Cojoanon-aacha que coacuhin, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, niicha jereeicha ichaechajeein neeichenete, satiin caa inara rai aitocoaaunne jaan tereein Cana Coaunera. ³⁴ Jiaonriha eresi inaraacha ichaneni que coacuhin nererojoecaaichene. Le janonaa bana naineein, canaacha ichaneni que coaaucaachenete caohachae.

Jiaonriha leeochoauru ichao coulurujueeichene

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 Coa leeochoauru ichao coaraain coulurujueein nihache. Nabana nii leeochoauru coulurujueeichene rijijieein, inara coulurujihha Cana Coaunerane coataa.

Nii leeochoauru coaraain neeichene rijijieeinte inara netonai coareein Cana Coaunera. ³ Chanuna aansijiin laaojoi ichaain baaso ichacuruha leeochoaurune coaraain, acaauru que ereein neeiche, inara, acaauru amurijiriin jataain baaso ichaain ichaohichene saijieein. ⁴ Inasiina jataain amurijiriin leinjiin enuha jaberoco que funojoi niha ii notane saijieein, 'Jereeune ii nota que nena utoone rocoe,' naain erena nainereei inejera rai. ⁵ Cha coitucuha nocoetohine saijieein cha coitucuhi. Jauriaanejeein nii ii nota fuera enuha jaberoco rocohin jaote, caohatiin coaraain nii inejera nota que nena utoone coaraain rocohi.

⁶ Coa remaaecuru rijijieein nenacaauru rai, inara que banijiaain Cana Coaunera tenojoin tihache. Nabana inara coinetein inara cunaitauruhane coataa. Niheichu coosi rijijieein nenacaauru rai, inara rai nelateein nena nii Cana Coauneraacha tei tenaa nainiheeiche, que jaolequiin chaque nelatihei rijijieein coaracuruhane jaun.

Cha latein bajaera raite tereein Cana Coaunera

⁷ Cana Coaunera caje cha latein bajaachenete, inara rai inaraacha latei tereein. Cha latein ariin bajaera raite, cha tein ne Cana Coaunera. ⁸ Nii rijijieein techu latein rene cuha cachane, rae Cana Coaunera. ⁹ Coaracuche nachuhinti inara caje lenone bajaa inara calaohine, rai ajeri telanaala lenone caohacha teeichene. ¹⁰ Ainihane inara caje ate bajaane, rai acano telanaala rai iniho caohacha teeichene. Nii amuritoheriinte, cha latein caje bajaa cachane rai caohacha tein ne Cana Coaunera. ¹¹ Coaracuche nachuhinti inara netonai baasoneein inara suujua coaraain ichaohichene saijieein, cha bajaain niha inara calaohichurune, cha caohacha tein naaonjoaain neeichene. Nii amuritoheriinte cha caohacha tein nereein inara rai Cana Coaunera, caje cha latein bajaachene.

¹² Nitohanihane jaun inara aina caohachaain neeuruha leeochoaurune jeriquichene rijijieein, leeochoauru aina caohachaain neeuche. Nitohaneein ichoai coinete aite nii rauhi aina *profeta* curu inoensihuru laenanojoi. Aitoha nii rauhine rijijieein ichaoha cachane coina.

Ichaonaa coero aina cacha itajera coero

(Lc 13.24)

¹³ Nii jaratoelanaala nena coero aina acujua siricha jeloon enooche. Nii cacha ichao itajeranu que nena bacujua aina rai coerote, jaraaotahane jaun cuhane cuhin arajiin nitajeeure cachaauru. ¹⁴ Jana ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena rene cacha turuera bacujua aina rai coerote, aansijiin jaratohelanaala. Nii jaunte caaintatoha ecu turuha cachane jaun, coroatajajeeincha turujue cacha.

Ninaa caje enuha baaso coitucuhacane

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Caohachaaain necohalajiin neeuiche, nii Cana Coaunera coitucuha nocoetiinchuru erenacaauru casajeeuru que. Acaaurute turuureein nii Cana Coaunera coitucuurera tocorijianeichuru inara rene. Nete acaauru suujua cuhane, inara ichao itajeranu baaso uhaain inara rene turuureein. ¹⁶ Inarate nainequiche coitucunajaaiche acaauru ichao cajene. Coatiha inoeri que inaana nainihe ijoa, niheichu meseri que inaana nainihe acusa. Nii rijijieeinte cacha baaso caje ocoona nainene ichaonaa caohacha. ¹⁷ Nii rijijieein techu satiin temule caohacha, caohacha que inacae. Jana enuha baasote, jerichanejeein baaso que inacae. ¹⁸ Satiin temule caohacha baaso que inaana nainihe. Jerichanejeeinchu caohacha que inaana nainihe enuha baaso. ¹⁹ Satiin enuha baasooru- baaso que inaanacaurute, inae sauhin moconojoiniha cureein. ²⁰ Nii rijijieein techu acaauru ichao caje cacha caohachaneein, cacha baasoneein, naaonjoain ichaauruhane coitucuriquicheein.

Coatiha satiin cachaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaaururinaain.

(Lc 13.25-27)

²¹ Coatiha satiin canu rai: 'Canu Curuaanaa,' naain erenacaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhin ichaonaa nainecururinaain. Canu Inaca Cana Coaunera jerenohin icharate laen, nainereein rai Cojoanonaa que ichaoha ne. ²² Inae nii cojoanonaa que turuhane banate, arajiin cachaauru nesoone caaun: 'Curuaanaa, Curuaanaa, canacaanune ii coitucuruha cachaaurune coina, ii que ereeretocoaanu, ii curuaa corenihane moconajaera letonocuru sitaain, arajii cojoelanaacojoai ichacaanulu,' ²³ naauruha canu raine janane: 'Coatiha inara coitucuhaaun, naain cacaje amuuche baaso ichajeein ichaonacaauru,' naain acaauru sitareeunni.

Canu ere aonaain caintoonjoan icharate, chabana nita-jenereein

(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Nitohaniane jaun canu ere aonaain caintoonjoan icharate, leinjiin cacha jataain nainaan niicha ichai coitucuhi nenea, enuha suujui caohacha que banesijiateein, ucuacaain temuhin neloheritihane jana, ²⁵ uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuro aina uha cujuana tabaine jana, nii loreri inasine, enuha caohacha suujui que banesijiateein ucuacaain temuhin ichaa nii icharane jaun. Nii rijijicha canu ere aonaain caitoonjoa ichara cacha. ²⁶ Jana canu ere aohanra nii caintoonjoa ichaelanaala baaso ichajeein ichaonaate, leinjiin cacha aaso erenaa tonoraai, enuha suujui baaso que banesijiateein, araracaeriin temuhin neloheritihane jana, ²⁷ uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuro aina uha cujuana tabaine jaun comohin nerataneein nitaje nii loreri. Nii rijijicha canu ere aonaane saijieein caitoon-

joan tonoraain ichaelanaala nenea cacha," naain jetao cachaauru rai ereereje Jesuso.

²⁸ Niritiin acaauru rai beebijha Jesusone jana jetaote, jataain cojoelatoore satiin cachaauru, ²⁹ Moisesa aitoonjoan rauhi que acaauru relaaurera amurijiriin, esinae rauhijiriin suujua caje coitucuhin aithane jaun.

Cosibi caaun cunaitenaa cacha rautaa Jesusone

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 Inae nii cachaauru relaane nainaan, ichatane ucuunno caje fauha uha Jesusone jana jetaote, arajiin sacuure cachaauru. ² Nii jana jetaote, turuha uhe leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa. Aca jetaote, Jesuso rene turuhin nacatiha neseeonriaain jetao:

"Ti jereeine canu rautaa caa canu cosibi cajera Curuaanaa," naane jana jetao:

³ "Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi," naain biji que dadaa Jesusone rijieeoritiin, nii rai cosibi caje nerautaa somaraain ne nii cacha. Nitohanai cunai siricha cacha rohan nichuuntaain dadanaa nainenih chunine que airijiin, rohan nichuuntaain dadae Jesuso. ⁴ Nitohaneein rautaa jetaote:

"Aonaau. Jiaonriha chuni rai catohaneein ii rautaa nihanune beeinera. Raujiaaincha nii Moisesa aitoonjoan rijijieein, Cana Coaunera belaiha saseredote rai iicha teeni amaain cunihunte caje inae nerautaa coaracurumiin cachaaurura. Chaen techu inae nii ii cunai caje nerautaa somaraain leeochoauru rohan turunaa naineeine coaracurureein satiin cachaauru," nae rai Jesuso.

Romanocuru rai soondarooru curuaanaa letono rautaa Jesusone

(Lc 7.1-10)

⁵ Inae Caferenaanon turuha Jesusone jana jetaote, rene turuhin jetao:

⁶ "Curuaanaa, canu letononeein nenaate cunaiteein ne canu loreri asae, itolereneein jiuorhin cunaacoaa rai jaberocone jaun," naain Jesuso rai biha leinjiin Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jaun jetao:

⁷ "Inae rautaa urichaaunni," naa rai Jesusone jaun jetao:

⁸ "Curuaanaa, coatiha chaque ichei nelatejeehaun canu loreri asae turuha uhine coina. Raujiaaincha nii cunai sitaa canu letono caje, aihute nerautamiin. ⁹ Nitohaneinne canu letoain neuruha canu curuaanaacurune acaauru ere tonoraain neeun. Nii rijijieein techu, neeure canuhacha letoaeni soondarooru. Leinjiin letoaanunete quere tonoraain cue. Jana leeocho cotihacaunnete uhe. Chaelai ichaa canu letonone coina letoaanune techu icuae quere tonoraain," naa Jesuso rai Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jana, ¹⁰ cojoelatiin jetaote: "Esinae rauhijiriin coatiha nihei chuni Israeli cocoaicha, caa cacha rijijieein jataain quesenetaera coarahaun chabana.

¹¹ Esinae rauhijiriinte enoto mitu nichajai, enoto so nichajai, naaonjoainuri cajeeuru arajiin uhin, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri aina raoto-

joein turuhin lenonecurureein, inae Cana Coaunera cojoanonaa que turuhane bana. ¹²Jana Isaraelitaauru tabaaurute, rai cachanu que ranajaain nihalu Cana Coaunera saijieein, inae Cana Coaunera cojoanonaa que turuhane bana, nocohenaanau jaoleneein chanaa curureein nesooone caaun," nae jetao aina cunacaauru cachaauru rai Jesuso.

¹³Niritohane baiha jetaote:

"Chajaain chenenajaun caunihute, nii esenetaain jereeine rijijieein nerautamiin ii letono," nae Jesuso. Nii rijieeoritiin jetaote, inae nerautae nii soondarooru curuaanaa letono cunaitenaa.

Fedoro tano rautaa Jesusone

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Nii baiha jetaote, Fedoro loreri asae turuha cuha Jesusone jana jetao, ecu sininaja ichoae ajaa caaun cunaitteen niha Fedoro tanone jana eruuruha cue. ¹⁵Inae ecu turuhin nii cunaitenaa biji mucuha Jesusone rijieeoritiin jetao, inae caje amuha nii ajaane jaun, nerautaaain nimichuhin acaauru rai lenone chalue.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesusone

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶Inae nocohejihane jana, arajiin suujua cuhane coitucuhichuru siriin caaun cunaitenacaauru uhaain turuuruha cachaaurune jana jetao, nereecha que nii cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhichuru sitaain, satiin cunaitenacaaurune maa-jeein rautaacoae Jesuso.

¹⁷Nitohaneente ichae Jesuso,

"Acate turureein

cana caje cana osa aina

cana cunainunru itajihane coina,"

naain besihalu Cana Coaunera ere bera inoansi Isaihasine nainaane coina.

Jesoso aina cunaa jereraauru

(Lc 9.57-62)

¹⁸Nii jana arajiin curuhacaain neeuruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nemuri jerau amaauruha aina nerelanacaaurune coina acaauru rai aite Jesuso. ¹⁹Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao: "Curuaanaa, ii ainane unaa jereeun, chunijiun cuhine jaan niha natiin," naa Jesuso rai Moisesa aitoonjoan que cacha re-laerane jana jetaote:

²⁰"Arolarihurute sininajaanu siriin naonjoaunre. Jerichanejeein techu sininajaanu siriin naonjoaunre tajaacuru. Nena laen canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaanne, nene canu rai chunijiun nesurucuaanne jaanura," nae jetao rai Jesuso.

²¹Nii jana jetaote, aina nerelanaa netonai jetao: "Curuaanaa, inae oha canu inacane janane conautichaaune baiha ii aina ureeuni," naa raine jaun jetao:

²²"Niriimiin. Canu sacuhachaaute ecu nejesinajeein Cana Coaunera coitucuhi nesinanejeein ichaauruhine ooruhane reentiaain," nae jetao rai Jesuso.

Cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesusone

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin bote cuhane fauhin jelai caje amue Jesuso. ²⁴Nii jana inae bote cuhane cujueeuruhane jana, uha cujuana tabai aina fichafichanaane jaun jetaote, enohe bote cuhane acau. Nii jana jetaote, tonajelanaala bote cuhane sinii siniicha Jesusone jana ²⁵nocoain jetao:

"Curuaanaa, inae nalunaa jerichaache. Chajaain caa acau caje cana ichoterateeu," naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

²⁶"Chanuna jataain nesoooneeiche. Jataainachura an-sijieeinijin cha esenetaeneeichete," naain nimichuhin cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesusone jaun jetao, inae neniha fichafichanaane jaun raotojoein cujueeure. ²⁷Nii jana cojoelatiin jetaote:

"Chatohanaineeinna ne caa cacha, cujuana aina cucuana cuhane niha natiin nere tonoraain nesuruhane coina," naaure jetao ecu nejesinajeein aina nerelanacaauru.

Cadara batane que coroatajai suujua cuhane coitucuhuhi sirichaaauru rautaa Jesusone

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Inae nemuri jerau aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Cadara batane que turuha Jesusone jana jetaote, atanebana jelai caje cuhin jetao, coineteure coroatajai cachaauru, suujua cuhane coitucuhuhi sirichaaauru. Acaauru jetaote, enaacha cacha cunaitaane jaun, nene chuni nii neeurunaja bero cuhane amui. ²⁹Acaauru jetaote:

"Coa canacaanu rene turuhin canacaanu rohecaaa Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Nechu jataain canacaanu rohecaain, canacaanu cairichaaaine coinete, jaiti cojoanonaa que turuenihane jana turuhicha," naaure jetao ehequiin. ³⁰Nii jana ecu rohan arajiin lenoniha neeuruha coosichurune jaun jetaote:

³¹"Caa cachaauru suujua caje canacaanu sitanaa jereeine, nii coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaaura," naauruha Jesuso rai, nii cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichurune jaun jetaote:

³²"Taa coosichuru suujua cuhane cunichuchera," naain jetao nii coitucuhichuru letoae Jesuso. Nii jaun jetaote, nii cachaauru suujua caje mituhin, coosichuru suujuaniha enooruha nii coitucuhichurune rijieeoritiin jetao, satiin ramarau nemarotihacoain nereeonohin ohacoaure nii coosichuru.

³³Nitohanihane coaraain jetaote, jelai caje sorohin jetao, neseu turuhin nii coosichuru suujua niha enooruha coitucuhichurune jana, ooruha coosichurune beeure nii coosichuru beraihurera cachaauru. ³⁴Nii jaun jetaote, satiin nii nese caje cuhin, nii niha Jesusone jaan rene turuhin coaraain jetao, rai aitocure chajaain jelai caje amuhane coina.

Jiurona cacha rautaa Jesusone

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 Nii baiha jetaote, aina nerelanacaauru aina jini-iquiin bote cuhane fauhin cuhin nemuri jerau ichaohalune jaaun Caferenaon turuha cue Jesuso. ²Inae ecu turuuhane jana jetaote, nela cuhane leinjiin jiurona cacha turuaa cuuruha Jesuso rene cachaaurune jana, jataain rautaane esenetaain aihuruha nii cachaaurune coaraane jaun, nii cunaitenaa rai jetao: "Nelararajiaura cacalabi. Inae ii osa caje ichoteratenohi neeicha," nae jetao rai Jesuso.

³Nii aonaain jetaote:

"Chanuna caritiin Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin ere caa cacha," naain jetao suujua cuhane coarajeeure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru tabaauru. ⁴Nejetaote niritiin baasoneein suujua cuhane coaacuruhane coitucuhane jaun jetao:

"Chanuna baasoneein itolere bana inara suujua coaraqiche. ⁵Chaa quena caaintare: 'Inae ii osa caje ichoteratenohineein,' naenihacane: 'Chajaain nimichuhin chela seriin amuun,' naacane. ⁶Coarajeeuche nachuhintine, canu Cana Coaunera Calaohi-cacha caje nejanoanaa nichaanne cocoaain letohanojoinichaaun osa caje cacha ichoteratichaaunne coina, caa chauratane quene coarate inara que," naa acaauru raine baiha jetaote, nii jiurona cacha rai jetao:

"Chajaain nimichuhin chela seriin chenenajaun cauninura," nae nii jiurona rai Jesuso. ⁷Nii rijieeoritiin nimichuhin jetao, rai nenajaun cauha cue nii jiurona cacha. ⁸Nii coaraain jetaote, rai suujua rauhi inaaoritelanaala que casiin Cana Coaunera coroaecure. Nitohanai ichana nainiha cachane jaanu tein niha Cana Coaunerane coaraain.

Mateo cotihaca Jesusone

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Nii jiurona cunaitenaa rautaane jaan jelai caje uhin canu- Mateo nichaanne, Roma curuaanaa rai *im-poesto* nu que cachaauru cobaraain coriqui bajaanune jaan rori ichoae lauhecohanune jana canu coaraainte:

"Chajaau canu aina," naain canu cotihaca Jesusone jaun, nii rijieeoritiin nimichuhin Jesuso aina cuun.

¹⁰Nitohaneein cuhine canu loreri asae turuhin, satiin aina nerelanacaauru aina curuaaecaain Jesuso coroaateun. Nii janate ecu canaanu rene turuhin nelauriaain lenonecure jataain arajiin Roma curuaanaa rai *im-poesto* nu que coriqui bajaaureraauru canu leeochoaauru, chaen leeochoaauru cachaauru- nechu aansainein ichaonacaauru, osaaonacaauru, naaonjoainuri. ¹¹Nii coaraainte Jesuso aina nerelanacaauru rai:

"Chanuna caa *impoesto* nu que coriqui bajaaureraauru aina, caa osaaonacaauru aina lenone caa inara relaera," naauruha fariseeocurune ¹²aonaainte: "Coatiha coichaera latecuruhi raurohin nenacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichaera latecure. Nii rijijieein canu latecuruhi caohachaaain ichaoha no-

coetonacaauru. ¹³Chajaain nii Quiricha Inoaensi cuhane: 'Coatiha chaelai sohin mocohin que canu be-laaichene jerinaaun. Raujiaaincha jiniiquiin cairichaaoo-joaain ita coaraain ita belaaain neeichenena jereen,' naain laenanohi nihane jaan que nerelanihuche. Aihane jaun, coatiha nii caohachaaain ichaoha nocoetonacaauru cotihaca uhaaun, osaaocuruhane coitucuhin nichao coreein caohachaaain ichaonaa jereraaurune cotihaca uun," nae fariseeocuru rai Jesuso.

Suri couu neein cosinacaain Cana Coaunera bajaauruhane

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Nii janate Jesuso rohan nichuuntaain:

"Chanuna fariseeocuru aina canacaanuhacha canaanu suri couu netiin cosinacaain Cana Coaunera bajaacaunune jana, ii aina nerelanacaauru aihurene," naauruha Joaan Baotisita aina amuhemuhenaaurune jana jetaote:

¹⁵"Chasiina suri couu netiin cosinacaain inaderaaurure ene ranaa jerera beseta que cotihanohichuru, jaiti acaauru aina niha nii ene ranaa jerera cacha natiin. Nete inae nii jianacoon tein cacha ranaa jerera nichaanne mucuhin amaauruhane banate laen, suri couu cosinacaain niha cuurureein- nii beseta que cotihanohichuru.

¹⁶Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soaain, cajione siri que counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete, nii obiri enachasine asaaere nii cajione siri. Chaen caohachaaain nedanaa naineriheii nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ¹⁷Nii rijijieeinchu nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaaere nii coaerai. Nitohanihane jaunte, caohachae coaerai nejesinaneein niha coaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajeein nihane caohachae," nae acaauru rai Jesuso.

Jesoso cajione dadaera ene aina Jairo cacunu

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Niritiin acaauru rai ereereeca Jesusone janate, rene turuhin nacatiha neseeonriaain:

"Jataain enate nijioaen canu cacunu. Nete canu jini-ichaaain uhin dadaaine nacoaaunein ichanareein," naain Jesuso cotihaca leinjiin Jorioocuru curuaanaane jaun, ¹⁹nii rijieeoritiin nimichuhin aina nerelanacaauru que corihaneraain caaijie cue Jesuso. ²⁰Nii janate lechoonca coroata jaanacaain, rai jaberoco caje ichana jaohajeein niha leinjiin enene jaun, Jesuso rohan nichuuntaain caaijie cutiin cajione aua mucuuri:

²¹"Caa rai cajione aua mucuhanunecha caaunne nerautareeunni," naain esenetaane jaun. ²²Nete rai cajione aua mucuhane jana nauriteriin nii ene coariin: "Nelararajiaura ene, jataain nerautaaaine esenetaain aaine jaunte inae nerautaaicha," naa rai Jesusone rijieeoritiin, inae nerautae nii ene ichana jaohane caje.

²³ Nii ene rautaane caje cuhin, nii Jorioocuru curu- aanaa loreri asaae turuha Jesusone janate, inae atane rucuhecuruhane rai neein cojioriinchuru coinaderaau- ruha cachaaurune jana turuhin:

²⁴ "Satiin caalai caje mituuche. Coatiha ohane jaun ai- hei caa ranuna, sinihane jaunte aicha," naa acaauru rai Jesusone jana coenacure ecu neein coarajeeurera cachaauru. ²⁵ Nete coenacuruhane saijieein, jitariin nii loreri caje mitanajaane baiha, nii ranuna rene enohin biji que mucuhin michuha Jesusone jana nimichue nii ene. ²⁶ Nii coaraainte ita rai beeuruha cachaaurune jaun, satiin jelai batane sacuritaain coitucunojoi ne nii o caje ranuna ichatiha Jesusone.

Coroatajai maosa rautaa Jesusone

²⁷ Nii ranuna ichatihane baiha caje amuha Jesusone janate caaijie cuhin:

"Jataain cairichaaajoaain canacaanu coaraaura Rabiri nefoerate," naain eheehequuin sacuure coroatajai maosacuru. ²⁸ Nii janate inae loreri asaae turuhin, ecu enoha Jesusone jana rohan nichuuntaauruha nii coroatajai maosacurune jaunte:

"Caa maosa neeichene caje inara nota teein niha- nune esenetaaichena," naain acaauru caje bajaa Je- sosone janate:

"Aihacaanura Curuaanaa," naauruhane jaun, ²⁹ biji que acaauru nota dadaain:

"Nii esenetaaichene rijjijieein conohine inara notara," naa acaauru rai Jesusone rijjieoritiiin, ³⁰ inae conoe acaauru nota. Nii jaunte:

"Coa leeochoauru rai caa inara nota teein nihanune bihache," naain acaauru suujuatiha Jesusone saijieein, ³¹ jelai caje amuuru rijjieoritiiin beeuruhane jaun, inae satiin jelai batane sacutaain acaauru nota teein niha Jesusone coitucure.

Erenaachara cacha rautaa Jesusone

³² Inae jelai caje amuuruha nii coroatajai maosacuru niicha rautaurine janate, erenaachara cacha, coitu- cuchuhi que suujuequuin nena turuaa ure Jesuso rene. ³³ Nii janate nii coitucuchuhi sitaa Jesusone rijjie- oritiiin, inae irihane nunuhete nii erenaachara cacha. Nii coaraainte:

"Coatiha chabana catohanai coarahaacache Israeli lauri nichaachene janata," naaure cojoelatiin cachaau- ru.

³⁴ Nete:

"Jeelai coitucuchuhichuru curuaanaate, caa catoha- neein coitucuchuhichuru sitaain niha caa cachane jaanu teein nera," naaure ecu neein coarajeein fariseeocuru.

Cairichaaajoaain cachaauru coaraa Jesusone

³⁵ Nitohaneinte neseeru cuhecujueein nenaana- jaauru nainein amuhemujueein, netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereereecuruhane jaan coloheri sinacocacuru nainein cuhecujueein, Cana Coaunera

Cojoanonaa erenaa raotono que cachaauru relaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajeein rautae Jesuso. ³⁶ Nii jana cachaauru coaraa Jesusone janate, nii chaque nelatihei rijjijieein beraicha colane nena carenero rijjijieein amuhemuhecuruhane jaun cairichaaajoaain acaauru coarae. ³⁷ Nii jaunte:

"Jataainte esinae arajiin neeure cachaauru, Cana Coaunera coitucunaa jereraauru. Nete nene acaauru relaeranura. ³⁸ Aihane jaun Cana Coaunera ba- jaauchete neeine acaauru raain acaauru relaeranu," nae aina nerelanacaauru rai Jesuso.

Aina nerelanaa nichaanune caje, lechoonca coroatajai nichaanune janijiiin cocoainaa Jesuso afosotoneeine (Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 Nii jaunte lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune cotijiaain janijiiin, canacaanu co- coainaa in canacaanu letoae Jesuso, cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichuru sitaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajeein rautaaca- nune coina. ² Nii lechoonca coroatajai afosotoorunu que niicha cocoainai nichaanunete, jauriaanejeein Simoon Fedoroneein acaauruhacha curuaatei, rai ne- jera Anderesi, Saantiaao aina rai nejera Joaan Sebe- deeo calaohineein nenacaauru, ³ Ferifi, Bartolomee, Tomasi, chaen canu Mateeo nichaanne Roma curu- aanaa rai *imposto* nu que cachaauru cobaraain coriqui bajaera nichaaulune, Arafeeo calaohi Saanti- aao, Tadeeo, ⁴ chaen jauriaanejeein Romanocuru que nejeratenacaauru aina nenaalu Simoon Seloteneein niicha curuaateuri, chaen nii baiha Jesuso couluru- jueranu Jodasi Isacariote, naonjoainichaanu.

Cana Coaunera Cojoanonaa que cachaauru relaa- ruhane coina aina nerelanacaauru letoaa Jesusone (Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Nitohaneein nii lechoonca coroatajai aina nere- lanaa nichaanune letoainte canacaanu suujuate: "Coa nii Cana Coaunera coitucuelanaala ichaonacaauru atane que cuhache. Niheichu Samaria cocoaichacuru rene niha natiin coa turuhache. ⁶ Ucuuae cuelanaala, Cana Coaunera cachaneein nitajerai nenacaauru Is- araeli cocoaichacuru rene cunichuche. ⁷ Chajaain ucuuae cuhin, inae nichuutaa Cana Coaunera Co- joanonaane benichuche acaauru rai. ⁸ Chaen cunaite- nacaauru rautaaain, onacaauru nihanatiin ichateein, cosibi caaun cunaitenacaaurune maajeein rautaaain, cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhichu- rune maajeein sitaauche. Inarate core colane nito- hanai ichana nainequichene jaanu raain neeiche. Ai- hana jaun nitohanai ichaain neeichene, coa core ba- jaache.

⁹ Coa inara coriqui, inara atora, inara cajione necoreteeichene jaanu, inara safato, inara biji achune, naonjoainuri amaain cuhache. Niha rauhi, amihanenacaauru coroaateeuruha cachaaurune coina. ¹¹ Leinjiin neseu, nenaanajaun, naonjoainu tu- ruhichene, chunocoha caohachaain inara raera cacha

ariin, rai loreri asaae neeuche jelai caje amuhichene reentiaain. ¹²Inae nii loreri asaae turuhichene neein, loreri asaae nenacaauru rai ereein turuuche. ¹³Nii jana raoti ichaonaa que ichaonaa jerecuruhanete, raotojoein inara raaurureein nii loreri asaae nenacaauru cachaauru. ¹⁴Jana caohachaaain inara raelanaala inara aohana jerecurenihane, nii loreri caje, chaen nii nese caje, naaonjoaain caje inara amuneein inara tija que nenea utoone rihariaain ratiriin amuuche. ¹⁵Esinae rauhijiriin acaaurute cana janonaa besaute que inae tihane bana, Sodoma, Comora, naaonjoainuri batane que ichaonacaauru amurijiriin caseteco coaracurureein.

Mucunojoinecuruhane coina arichacuruhane

¹⁶Aonacuche, canune inara letoaaun janolari mululune jana situha cuha irine rijijieein cuhichene coina. Aihana jaun cacha cunaitaane coina nainaa acanone rijijieein cunichuche. Chatohaneein teraane nihanatiin nerinanaa naineniha serorine rijijieein. ¹⁷Aihane jaun caohachaaain nainaaain necohalajiin cunichuche. Cocoinanacaaihuru rai inara teeuruhane janate, sinacca asaae inara amaain inara bisiin, ¹⁸coberenadorocuru rene inara amaain, *rey* churu raine maajeein inara amaaureein canu coreniha. Nii janate canuneein nihanune coitucuerateriquicheein acaauru que, chaen nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru quene maajeein. ¹⁹Inae cocoinanacaihuri bijiu inara teeuruhane, coa acaauru tonoraain ereeichene jaanu que tonajianche. Inae ereeichene coina neeichene janate, Cana Coaunera Suujue, inara rai ereeichene jaanu tereein. ²⁰Aihane jaun coatiha inara ecu ereriheecheein. Cana Inaca Cana Coaunera Suujuete inara coreniha ecu erereein.

²¹Nitohanerichaaaine jaunte, rai nejeraauruhacha, nejeraauru tereein ateinanohineeuruhane coina. Nii jana rai inacaauruhachate, rai calaohichuru tereein cocoinanacai rai. Nii jana acaauru calaohichuruhachate, inacaauru que nejeratein inacaauru teeurureein ateinanohineeuruhane coina. ²²Satiin cachaauru caa chauratane sacuritaain canu coitucuelanaala nenacaaurute, canu coreniha inara que nererojoecaa curureein. Nete nii esenetaane jianelanaala, atiin satono que tiaain jerichanejeein sacuera nichotereein. ²³Leinjiin neseu turuhichene jana, inara rohecaain inara mucunaa jerecuruhane, leecha neseu cuhin soroche. Esinaene aitoon. Jaiti Israeli nefoerateeuru sacuritaain turuheneeichene janane, canu inara ichohaichaniha ecu tureeunni canu acaihaniji Cacha Calahineein nejanoanaa nichaaunne.

²⁴Niheichu rai relaera amurijiriin nenea nainihe i aina nerelanaa. Niheichu rai fatoroon amurijiriin nenea nainihe rai cachaneein nenea. ²⁵Relanojoineein nenacaauru, acaauru relaera rijijieein neeuruhine. Jana letononeein nenacaauru acaauru curuaanaa rijijieein neeuruhine. Canu inara Curuaanaa neein inara relaera nihanune que moconajaera Beelseboo niha canu beeuruha natiin, tonacururiha jana inara que.

Coasinacaineein niha ohacachene baiha cana itajera- neein nenaane

(Lc 12.2-7)

²⁶Aihane jaun, coa cachaauru coasichache. Coitucueraelanaala, asinojoineein chaachaaain niha chunine niha natiinte, coitucunojoiniha cureein. ²⁷Jana caa coitucueraelanaala nenea nii chuni aonaenihane jana, caa caitoonjoan coitucuerateeuche satiin cachaauru urichoo netiin. ²⁸Coa inara atinana naineraauru que casihache, inara atinaauruhane baiha chabana satoelanaala neeni janonaa que neeni, inara suujue itajenaa nainecurenihane jaun. Nete laen nainequiche chabana satonoelanaala nenea usi jana inara jaberoco aina inara suujue itajeranu neein nenea- Cana Coaunera que casiin neeichene.

²⁹Tana nii chaque nelatejeeane que airijiin leinjiin moneda que coriha corotajai tajaelineane coitucuhichene. Nete jereniha cana Inaca Cana Coaunerane nii leinjiinijin nitajenaa nainecurene. ³⁰Nii amurijiriin inarate, inara couturijine maajeein leinjiana leinjianaain janiinojoineein ne. ³¹Aihane jaun coa casiin ichaohache. Inarate jataain tajaelineacuru amurijiriin nelateein neeiche.

Cachaauru que Jesocurisito coitucuerateeurera

(Lc 12.8-9)

³²Chunocoha cachaauru que canuneein nihanune coitucueraneein, canu cachaneein nihane coitucuerat-
era ne, acaentonai coitucueratereunni dedeeu nenea Ofa Cana Coaunera acatiha neein. ³³Nena laen canuneein nihanune coitucueraneein canu cachaneein nihane saijieein, canu coitucuerate lanaala nenea que acaentonai coitucuenereunni Ofa Cana Coaunera acatiha neein.

Ita caje cacha lerueraneein niha Jesusone

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Coatiha raoti ichaonaanaja turuaa uhaaunlu caa chauratane que, ita que nererojoecaa in ichaoha cachane jaane turuaa uunlu. ³⁵Nitohanihane jaunte, rai inaca que nejeratiha rai calaohine jana rai neba que nejeratereein rai cacunu. Jana rai nebaene quete nejeratereein rai nacana. ³⁶Nitohaneente nechunaraaicha que nejeratenaaneein neeurureein cachaauru. ³⁷Rai inaca, neba, calaohi, cacunu, naaonjoainuri belaihane amurijiriin cacoelainihane, nii chuni canu cachaneein nenea nainihe. ³⁸Itolere necairichanaa abaantaain coroso que nerichaaunnine rijijieein necairichanaa abaantaenihane, canu cachaneein nenea nainihe. ³⁹Nete laen canu, rai nichao ichoteratena nainichaaunne coitucuhin canuhacha cohajeein nenea, nichao ichoteratereein canu coreniha. Jana canu esenetaelanaala, canu colane nichao ichoteratena jererate rai nichao itajereein.

Cainanohinerichaaïn namute cacha rai cha tera

(Mr 9.41)

⁴⁰ Chunocoha inara raerate canu raa aicheein. Jana caohachaaïn canu raerate canu letoaera raa aicheein. ⁴¹ Cana Coaunera letononiha leinjiin *profeta* ne coreniha caohachaaïn raain nenaate, *profeta* rai cainanohiniha rai namihaneeeone rijijieein nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. Chunocoha leinjiin cacha caohachaaïn nena raain neite, jerichanejeein nii cacha caohachaaïn nena rai cainanohinihane rijijieein, nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. ⁴² Chunocoha caa ena canu sacunaa nunuhetejeeureraauru rai, nechü jataain canu sacueranihane coreniha le erauru-jeein conacai tein nei raite, esinae rauhijiriin cainanohiniha cureein," nae aina nerelanaanichaanune rai Jesoso.

Jesoso rene tururuha Joaïn Baotisita letonocurune

(Lc 7.18-35)

11 Nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune relaane baihane, jelai batane que nenacaauru neseeuu nainein cuhacaanu, Cana Coaunera beratenojoin erena beebejeein cachaauru relaa amuhemuheca Jesosone coina. ² Nii janate caresero cuhane netiin benaa caje itolere ichaa Curisitone coitucuhin aina amuhemuhenaauru letoae Joaïn: ³ "Iina esinae rauhijiriin, nii turuha uheneni Curisito niha. Aca neneeine beeune turuha leechane cohacaanu," naain rene turuhin bajaauruhane coina. Nii jaunte letoanajaane rijitoojeein aitocuruha rene turuhinne jaun:

⁴ "Chajaaïn caa inaraacha coarai, inaraacha aonai benichuche Joaïn raicha. ⁵ Inae maosa neeuruhane caje conoa maosacuru notara. Bacosacuru niha natiinte, inae nichaauraaïn amuurera. Cosibi caaun cunaitenacaauru niha natiinte, inae somaraain neeure cosibi cajera. Urichosaaecuru niha natiinte, inae enene erena aonacurera. Onacaauru niha natiinte, inae o caje ichanacurera. Jana cairichanejeein nenacaauru raite, Cana Coaunera beratenojoin erena beebejeein, nosa caje nichoteeururichaaïne beebeje. ⁶ Nerausiaaejeeinte neeure rai suujua corelanaala acanihane esenetaain acaacha cohajeein nenacaauru," naain benichuche Joaïn raicha," naain Joaïn letonocuru letoae Jesoso. ⁷ Inae jelaiha cauha cuuruha Joaïn letonocurune janate:

"Chatohanai coaraa cuhichelu cacha areroo cuhin. Leinjiin jiarana nujua cujuana ichanohineein nerurujuanaana coaraa cuhichelu. ⁸ Ainihane leinjiin cacha, cajione caohacha que necoreetein neina coaraa cuhichelu. Inarate raotojooein coitucuhiche, cajione caohacha que necoreetein nenacaauru, *rey* churu loreri asaee neeuruhane. ⁹ Chatohanai coaraa cuhichelu. Leinjiin Cana Coaunera ere bera *profeta* na coaraa cuhichelu. Aiha laesinaae, nii choae tacaain jataain leinjiin *profeta* amurijiriin nenaate esinae

rauhijiriin coaraa cuhichelu. Acate Joaïn ne. ¹⁰ Nii Joaïn quete:

'Canune ii ajiniha cachaauru rai ereerecane coina canu ere bera letoareeunni turuhine jaanu rucuherranu que,' naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹¹ Esinae rauhijiriine aitoon, satiin cachaauru caje nihei chuni cacha Joaïn amurijirii jataain nelateein nei, Moisesa que Cana Coauneraacha teratenojoi Cojoanonaa bana. Nete laen, ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa, Joaïn fautaain nelatihei rijijieein nena, jataain nii Joaïn amurijiriin nelateineein ne.

¹² Turuhalu Joanne caje coauneeinte, enanetojooein ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa turuaera nichaanne que nejeratein itajenaa coaacure Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacuru. ¹³ Satiin *profeta* curu aina Cana Coaunera aitoonjoaunru rauhite, nii turuha uheni Cana Coaunera Cojoanonaa coitucuerateein neeurelu, turuha Joanne que tiaaoojaain.

¹⁴ Inarate esinae rauhijiriin nacoaaneein turuha urichaaïn Irihasine que aitocuruhalune coitucuhiche. Acate nii Joaïn neein turuhelu. ¹⁵ Caa aitocooanne aonacurumiin urichonacaauru. ¹⁶ Caa cachaauru, enene cojoanonaa que nenacaauru ichao bihanune jaannu coitucuhaaun. Aihuruha canaanaihuru ne-naanaa cataaun nocoatijiaan, rai corihacuru rai ehehequuin:

'Raansaichene coina auno totihacaanu. Nete canacaanu auno rautaelanaala raansanaa jereneeiche. Inara cotijiaain, berane jaain inaderaacaanune jana, canacaanu aina inaderaaheeeiche,' naauruhane rijichuruha.

¹⁸ Nii rijijieein techu, turuha Joaïn joaenreen lenone que lenonelanaala, bino conaa inaelanaala, naaonjoaaine jana, moconajaera suujue siriha beeiche. ¹⁹ Nii baiha turuhanu canu, cacha calaohineein ne-janoanaanichaaunne jana, bino cohin, joaenreein lenone que lenoneein, naaonjoaineeinne jana, 'Achoritiin, ajetoriaaneein, baasoneein ichaonacaauru osaaonacaauru belaichaneein, Roma curuaanaa rai *impoesto* nu que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera belaicha niha' canu beeiche. Nete jataain itolere que nainaain, chaachaaïn niha Cana Coaunerane caje coaraain, coitucunojoi ne niicha ichai," nae Jesoso cachaauru rai.

Caseteco coaracururichaaïn erena tonoraauruhi

cachaaurune

(Lc 10.13-15)

²⁰ Cojoelanaacojoi ichaalu Jesosone saijieein nichao corein nacoaaneein Cana Coaunera coitucuueneiha nii nese que ichaonacaauru cachaaurune jaunte: ²¹ "Jataainte cairichaaoojaiche nohane, Corasiin co-coaichacuru. Cairichaaoojaiche nohane Betesaaida co-coaichacuru. Inara que cojoelanaacojoi ichaain coaratihanulune tocohaneein, Tiro, Sidoon, naaon-

joain cocoaichacuru rai cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune jana nihanete, inae inoaelu nejeein inae nichao coreein, nacoaauneein Cana Coaunera coitucueraneein neeuruhane coarateeurure niicha jerenohin ichaain. ²² Nete inae coitucuhichuru couluru-jueein casetecaeratihane jaan Cojoanonaa que turuhane bana, Tiro, Sidoon, naajoainunri cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara. ²³ Jana inara, Caferenaon cocoaicha neeichene, inacoojeein caohachaa in niha nocoetiin raotiin nena coaauquiche. Nete ohichene bana nocohena tabai jana nitajih curiquicheein. Nii inara que cojoelanaacojoai coaratihanulune tocohaneein, Sodoma coaichacuru que coaratihanune jana nihanete, enanetoojeein neeurure jelai cocoaichacuru. ²⁴ Nete inae coitucuhichuru couluru-jueein casetecaane coina turuha Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhane bana, Sodoma batane cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara," nae cachaauru rai Jesuso.

Canu esenetaerate raotojoein ichaoreein.

(Lc 10.21-22)

²⁵ Niritohane baihate: "Itolere chauratane, dede, naaonjoaain Coauneraaneein neeine coroaeejihanu jataaincha, Ofa, itolere coitucutoha nocoetonacaauru que iicha asii coitucuerateei cairichainejeein nacaauru quene jaaura. ²⁶ Aihara Ofa, nitohaneein jereine jaunte ichaacha," naane baihate:

²⁷ "Canu Inaca Ofate satiin rainein nena teein ne carai. Nihei chuni Cana Coaunera Calaoi cachanein nejanoanaa nichaanne coitucuera. Leinjiiin Ofa Cana Coauneraachate cacoitucue. Niheichu chuni, Ofa Cana Coaunera coitucuera. Canu- Calaoihineeichane coitucun. Canu- Calaoi nichaane coitucueratenaa jerichaaunne jaauru que, coitucueratihanune bannaachate, Canu Inaca Ofa Cana Coaunera coitucurueein cachaauru. ²⁸ Nii inara baasoneein ichaonacaauru, inara nererojoecaeriin ichaonacaauru, inara osonacaauru, naaonjoaineeichene canu esenetaain canu sacuuchena raotojoein ichaonaanaja te inara rai. ²⁹ Caa inara rai caitoonjoa esenetaain, Canu que nerelaain aihanune rijijeein ichaaoche. Coatiha chabana inara aina baasoneein nerinaaunni. Nii bana coatiha nitajerinaain inara suujue. ³⁰ Coatiha caaintaai, caa inara rai caitoonjoa tonora cachane," nae.

Nebetacanaa cojoanonaa bana tirico inaa moloorua Jesuso aina nerelanacaaurune

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 Nii amuhemuhecaunne jaun, nebetacanaa cojoanonaa bana tirico cocana jana situha cuhaaanu Jesuso aina jiniiquiin aina nerelanaa nichaanune. Nii janane mijiitohacaunne jaun, situnacanejeein nii tirico moloonejeein rai nuuhe quihacaanu. ² Nii coaraante:

"Nii ii aina nerelanacaauru coaraau. Cooaaeraa nebetacanaa cojoanonaa bana nitohanai ichara natiinte,

inae tirico taihure," naauruha Jesuso rai fariseeocurune jaunte:

³ "Tana lesajei que mijiitooruhane jaun, corihacuru aina jiniiquiin Cana Coaunera loreri Teenforo asaae enohin, Cana Coaunera que banijiaain nena faan, saseredotecuruhacha nii faan quinaa nainihane saijieein, corihacuru aina faan quih curuaanaa Rabirine jaan reretaain coitucuhichene. ⁵ Tana Moisesa aitoonjoa cuhane nebetacanaa cojoanonaa bana carenero narejeen sohin Teenforo asaae mocoorua saseredotecurune niha natiin, osa que nesaru hin naaonjoaaurenihane jaan reretaain coitucuhichene. ⁶ Aihane jaun Teenforo amurijiriin jataain nelatein cau niha nune coitucuhin neeuche. ⁷ Coatiha: 'Naaonjoain quete aite caa Quiricha cuhane,' naain coitucuheiche. Nii Cana Coaunera Quiricha cuhane: 'Nii inihocuru moco-hichene jianein inara amute cacha belaa in, naaonjoaain neeichenena jereun,' naain ne, laenanohineein. Nitohanai coitucuhin neeichenenoote, chatohanai baaso ichaain neniha inara amute cachane jana colurujueein naaonjoaain neriquiche. ⁸ Nitohaniane jaunna, canu- cacha calaoihinee in nejanoanaa nichaanne, nebetacanaa cojoanonaa amurijiriin cooainaan letononeein neeun," naain fariseeocuru tonora Jesuso.

Leinjiiin jiurona bijii cacha rautaa Jesusone

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Inae jelai caje amuhinte, ecu nena sinacoca asaae enoha cuha Jesusone jana, ¹⁰ ecu najiniha ne leinjiiin jiurona bijii cacha. Nii jana Jesuso colurujueeuruhane jaanu lera ariiriichuruhane jaunte:

"Nainihanacha cocoaeraane saijieein, cunaitenaa rautaaca nebetacanaa cojoanonaa banane," naain Jesuso caje bajaauruha fariseeocurune janate:

¹¹ "Tana chunocoha inara, leinjiiin carenero siriquichene jana nebetacanaa cojoanonaa bana acuu mitunajaan ucuha jachu cuhane naluha inara raine coaraa curiquiche jelai caje rocohichene coinane. ¹² Tana leinjiiin carenero amurijiriin nelatiha leinjiiin cachane coitucuhichene. Aihane jaun, cha caaunna cunaitenaa rai caohacha ichaa rautaenerichaaca nebetacanaa janonaa bana," naain fariseeocuru tonoraane baihate:

¹³ "Ii bijii raujiaaura," naa nii jiurona bijii leinjiiin cacha rai Jesusone janate, bijii sijitaane rijieoritiin, inae nerautae nii bijii jera rijijeein nii cacha bijii. ¹⁴ Nete jelai caje mituhin nejesinajeein ita suujua tacaure fariseeocuru Jesuso sohin jaauruhane coina.

Jaiti neniha Jesusone jana, tururichaine biha Isaihasine

¹⁵ Nitohaneein inae sohin jaonaa jerecuruhane coitucuriin jelai caje amuha Jesusone janate, sacuuruha arajiin cachaaurune jaun, jitaain cunaitenacaauru rautaa in, ¹⁶ aonajeeurua cachaaurune urichoo, nii rautanaacane que ereeuruhane caohate Jesuso. ¹⁷ Nitohaneinte bihalu Cana Coaunera ere bera inoansi Isaihasine nainaane coina:

¹⁸“Caate,
janiijin belaaïn cocoaïnain
Canu Suujue que suujuequiin
canu letononeein nena ne,
'Inae nerinaïn baasoneein cachaauru cairichaur-
era,'
naain,
satiin chauratane que
lauri lauri nenacaauru cachaauru rai
beebejihane coina.

¹⁹Coatiha
cachaauru que nejerateein, cachaauru cotaain,
bero cuhane niha natiin
tonijiaain ereein cachaauru relaain,
naonjoaane aohanrarinaain.

²⁰Coatiha
nelatelanaala nenacaauru,
cairicheineein nenacaauru,
naonjoainuri cairichaeranu que airinaain.
Niheichu
aasaeriin esenetaeraauru que jaolecorinaain,
lauri lauri nenacaauru cachaauru
ichao rucuhecane jaan que
turuhane reen tiaaajoaain.

²¹Satiin lauri lauri nenacaauru cachaaurute
acaacha que jaacoorureein,"
naain belu Isaihasi.

Moconajaera letononeein niicha ichana nainei ichaa Jesoso beeuruhane

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²²Nii janate, suujua cuhane coitucuchuhi siricha lein-
jiin cacha erenaachara maosa amaauruha Jesoso rene
jana, irihane jaanu tein, rai nota cono te. ²³Nii
coaraain cojoelatiinte: "Tana caa cacha Rabiri ichoala
nihane," naain ecu nejesinajeein satiin ita caje bajaa-
coaure.

²⁴Nii aonajeeinte: "Moconajaera curuaanaa Beelse-
boote, caa cacha rai catohanai ichana nainihane jaan
teen ne," naaure fariseeocuru.

²⁵Niritiin coaacuruhane coitucuha Jesoso raoto-
joeine jaunte: "Satiin caa chauratane que
ichaonacaauru cachaauru, ita que nejerateein nee-
ruhanete jiniiquiin nitajenaa nainecurure. Niheichu
leinjiin nese que ichaonacaauru ita que nejerateein
neeuruhane, jiniiquiin raotojeein ichaonaa nainecu-
rurihei. ²⁶Nii rijijieein techu, moconajaera netonai rai
letonocuru que nejerateein nihane, nii rai letonohacha
sitaain nihane, nii chaque nelateein nena nainerihei.
²⁷Nii aitocohichene tocohaneein moconajaera suujue
aina cuaain moconajaera sitaanu nechujanra, jeelai
moconajaeraacha itajiha aicheeunna. Nete nii aitoco-
hichene tocohanene, nitohanihane, cha jana inara
letonocuru letohare nitohanai ichana nainein nee-
ruhane jaanu siriin neeuruhane coina. Nitohanihane
jaunte, nechu jataain inara raajenihane jataain baa-
soneein aitocohichene coarateeeiche. ²⁸Caa cacha su-
ujua cuhane nenacaauru moconajaeracuru sitaanu

Cana Coaunera Suujue aina cuaainnete, inae inara
aina niha Cana Coaunera Cojoanonaane coujunaca-
neein ichaau.

²⁹Leinjiin cacha jataain laraajiin nena loreri asae
enohin nihei nii chuni caje niicha sirii ruluhera. Biji
ichojoaainchate naine nitohaneein caje niicha sirii ru-
luhane.

³⁰Chateeinti canuhacha ichai ichaene. Niite canu que
nejeratenaaneein ne. Nii rijijieein techu canuhacha
ichai itajeraneein ne canu esenetana jerihei.

³¹Nitohanihane jaunne inara rai aitoon, satiin
osaonacaauru cachaauru quete suujua acatereein
Cana Coaunera. Nete laen tonaain baasoneein Cana
Coaunera Suujue que erei que suujua acateneerein.
³²Canu- Cacha Calaoihinein nejanoanaa nichaanne
que nihanatiin tonaain baasoneein erei quete suujua
acatereein. Nete laen rai Suujue que tonaain baa-
soneein erei nihane, caa ena nena janonaa, caa baiha
neeninu janonaa, naonjoain que nihanatiin neein su-
ujua acateneerein Cana Coaunera.

Ninaa caje temule caohacha coitucuhacane

(Lc 6.43-45)

³³Tana temule jaain neeichene, caohacha que inaa-
cane caje temule caohacha coitucuhin neeichene.

³⁴Nitohaneein necha ansainein neeichene jaunte,
inara suujua caje mitunaa nainene caohacha. Inara su-
ujua cuhane baasoneein inaraacha coacuite, inara
ujuae caje mitue. ³⁵Jana caohachaain suujua coara
cachate, caohacha nejesina que ereein ne, suujua
cuhane niha caohachane jaun. Jana baasoneein suujua
coara cachate baaso que ereein ne, suujua cuhane
niha baasone jaun. ³⁶Canune inara rai beeun, inae
caseteco coaracurichaaïn satiin caa chauratane que
nenacaauru cachaaurune bana, tonaain baasoneein
ereichene nihanatiinte coitucunojoinereein. ³⁷Nitoha-
neeinte, inara ujuaae caje baaso ichaain neeichene
ujuaihoneein neneeichene, caohacha ichaain neeich-
ene coitucunojoiniha cureein," nae acaauru rai Jesoso.

Cojoelanaacojoai bajaauruha necha aansai cachaau- rune

³⁸Nii jaunte:

"Cacha relaera, canacaanu rai cojoelanaacojoai
ichaain coarateeinene jerichaanura," naauruha Moi-
sesa aitonjoan que cacha relaaunera aina fariseeocuru
tabaaurune janate:

³⁹"Caa necha ansainein suujua coitucuelanaala
ichaonacaauru cachaaurute, acaauru rai cojoelanaaco-
joai ichacaanne jerecure. Nena inae acaauru que co-
joelanaacojoai coaratihalu *profeta* Jonasine jaun, inae
nenacaeneein acaauru que coaratena jereneun.

⁴⁰Nii nichata jiichoo nichata janotiineein, ate tabai suri
cuhane nihalu Jonasine rijijieeine, canu- Cacha Calao-
hinichaaunne nichata jiichoo nichata janotiinejeeincha
atane cuhane nereeunni. ⁴¹Aihana jaun, coitucuno-
joiniha caohacha ichaeraauru aina baaso ichaeraauru
ichao que tihane banate, nacoaaunein nimichucu-

rureein Ninibe cocoaichacuru, acaauru coulurujueeu-
ruhane coina, acaauru rai beratenojoin beebejiha
Jonasine aonaain nacoaauneein Cana Coaunera que
coacuhin neeuruhane jaun. Jana ena cau inara aina
neinichaaunnena Jonasi amurijiriin nena nichaunne
saijjeinte caitoonjoa esenetana jereneeiche.

⁴² Jerichanejeein techu nacoaauneein nimichureein
enoto mitu nichajai coarajeein cana raotono nichajai
que nenaalu ene curuaanaanein nena netonai inae
caseteco coaracururichaaain caa ena nenacaauru
cachaaurune bana acaauru coulurujihane coina, niicha
coitucuhi beebejiha cachaauru rai Salomoonne jana,
coriaji atane caje uhin aonaa uhalune jaun. Cau caa
ena inara aina neinichaaunnena Salomoon amurijiriin
nena neeun. Nete nii saijeein canu esenetana jere-
neeiche.

**Nacoaauneein cache suujueniha jelaiha enoha coitu-
cuhuhine**
(Lc 11.24-26)

⁴³ Cache suujua caje mituha leinjiin coitu-
cuhuhinete, cajihanein amuhemujeein nihane jaanu
ariirijie. Nii jana eruhenehanete: ⁴⁴ 'Taolu mituhanulune
jaanne jelaiha cauha cureeun,' naain coacue. Niritiin
jelaiha turuhin nii cache coaraane jana, aiha leinjiin
loreri conera colane caohatiin lojinojoneein nena ri-
jijjeein eruhanete, ⁴⁵ nacoaauneein jelaiha cuhin,
caainsineein amurijiriin baasoneein nenacaauru aina
ita taojiaain, jiniiquiin nii cache suujua cuhane jeelaiha
enooruhane, jataain jeelai amuritoheriin baasoneein
ichoae nii cache. Nitohaneente, ichaoha cuurureein
caa necha ansaineein ichaonacaauru cachaauru net-
onai," nae acaauru rai Jesoso.

Jesoso rene tururuha neba aina nejeraaurune
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Niritiin jaiti cachaauru aina ereereeca Jesusone
janate, rene turuhin aina erenaa jerecure neba aina
nejeraauru. Loreri asae enohelanaala airiniha neeu-
ruhane janate:

⁴⁷ "Taute airiniha turuhin neeure ii neba aina ii nejer-
aauru, ii ainate erenaa jerecure," naain Jesoso rai
beeure.

⁴⁸ Nete, nii rai biha unaa rai:
"Caaurute canu neba aina canu nejeraaurune.
Chunocoha caletoaera Ofa ere tonoraain niicha
jerenohin icharate, canu nejera, canu bai, canu neba,
naaonjoainuri ne," nae aina nerelanaa nichaanune co-
jeluhin Jesoso.

Temule jaera que cuaain cachaauru rai iriha Jesusone
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 Nii bananeeinte, nii loreri nihacaanune jaan ca-
je cuhin, nemuri auhaniha turuhin ecu nelauri-
aain lauheque Jesoso. ² Nii jana, arajiin rene turuha-
coaauruha cachaaaurune jaunte, leinjiin bote cuhane
fauhin lauheque, carene ichoae neeuruha cachaa-
rune tonohana. ³ Nii bote cuhane netiinte, araai laurii

nereretanaa rijijiei *parabola* que cuaain cachaauru rai
ereerejeein:

"Leinjiin temule jaera temule jaa cunajaun ucuhe ri-
iaacane janate tabaauru bero cuhane naluha nii niicha
riajaiine jaun, turuhin coaraain quihure tajaecuru.
⁵ Jana le turijjeein niicha riajaite, neniha mululuhin
atanene jaan jeloan ajeri ichoae nalunacaauru carajae-
lanaala omaroe. ⁶ Nete inae omarohane jana mituhin
ajajaa enotone jaun ohe, mululuhin neniha atanene
jaaun, ucuacaain neniha rai cojoaisine jaun. ⁷ Le turi-
jijeein niicha riagai ucuhete, ajena jana naluhane jaun,
amurijiriin omaroha ajaenane jaun atinae. ⁸ Jana atane
caohacha que le turijjeein niicha riajaite, le ucuhecuru
caje le temuracuru lefashaananaain inacae. Jana
tabaaurute saotachoonca ucuheneein, nichata-
choonca ucuheneein, naaonjoain inaacure. ⁹ Caa
caitoonjoan aonacurumiin irichonacaauru," naain
cachaauru rai ereereje Jesoso.

**Jesoso caje *parabola* que cachaauru rai ereereecane
bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune**
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Nii jaunne, Jesoso rohan nichuuntaain nii araai lau-
rii nereretanaa rijijiei *parabola* que cachaauru rai
ereereecane jaan bajaacaanu caje aina nere-
lanaanichaanune. ¹¹ Nii jaunte: "Cana Coaunera rai
cachanein neeichene jaun, coitucueraelanaala nena
Cojoanonaa coitucuerate inara que. Nete laen rai
cachanelanaala nenacaauru que coitucueratenaa
jerene. ¹² Nitohanihane jaunte, naitoonjoa tonoraain
niicha jerei ichajeein nenacaauru rai, jataain jeelai
amuritoheriin itolere coitucuhin neeuruhane jaanu
terein Cana Coaunera. Jana naitoonjoa tonora-
lanaala niicha jerei ichaelanaala nenacaauru cajete, ji-
tariin acaihaniji acaauruhacha coitucujiei rulureein.
¹³ Nitohanihane jaunne araai laurii nereretanaa rijijiei
que cuaain acaauru rai ereeun. Coaracururine niha
natiin coitucurenihane jaun. Niheichu aonacuruhane
niha natiin aonaain coitucurenihane jaun.

¹⁴ Nitohaneeuruhane cointate: Aonacuruhane niha
natiin:
'Naaonjoain quete aite,'
naain coitucuuruhaain.
Niheichu
nii coana jerecuruhane niha natiin coaracururinaain.
¹⁵ Inae jataain nauhaca
caa cachaauru suujuane jaunte,
cha aonacuruhane nihanatiin,
'Naaonjoai quete aite,'
naain coitucunaa nainecurene.
'Niheichu
cha coaracuruhane niha natiin
coitucunaa nainecuruhi.
Nabana
canuhacha ichai coaraain,
aonaain coitucuhin
canu rene uuruhane,
acaauru rautaanune coataa,'

naain bihalu Cana Coaunera ere bera inoansi Isaihasine jaa nainaelu,"

naain aina nerelanaa nichaanune rai bihane baihate:

¹⁶ "Nete laen inara nerausiajeein niha curiquicheein, aonaain, coaraain, coitucuhin, naaonjoainchene jaun.

¹⁷ Arajii *profeta* curu, chaen caohachaain suujua coaraauru cachaauru, naaonjoainurine maajeeinte niqui, caa inaraacha coarai coana jerecurelu. Nete coana nainecurenelu. Inaraacha aonaine maajeein aohana jerecuruhane saijjeein aonacuruhilu.

Temule jaera *parabola* que irihane biha Jesusone
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Aonacuchene caa temule jaera que cuaain araai laurii *parabola* que irihanune be inara raite coitucuhiche. ¹⁹ Cana Coaunera Cojoanonaa que erenaa aonacuruhane saijjeein coitucuhichurute, nii bero cuhane nalunaa temule ucuhe rijijjeein neeure, acaauru suujua cuhane Cana Coaunera beratenojoi erenaa jereein aonacuruhane niha natiin, turuha acaauru suujua cuhane baasone jianeraauru ne. ²⁰ Jana nii ajeri ichoae nalunacaauru temule ucuhecurute, Cana Coaunera ere aonaain esenetaain corojeein jereein raauruhane jana, ²¹ inae cairichaaerinojoneein mucunojonecuruhane coina arinojoneein neeuruhane, canu esenetaain neeuruhane jianeraauru rijijjie. ²² Jana nii ajaena jana temunojoin temule ucuhecurute, Cana Coaunera ere aonacuruhane saijjeein, nechu jataain caa atane que netiin necoriquijiaain, raotiin nena coacuhin, niicha que suujua cuaain necoritanacaauru rijijjie. Niite, inae nii erenaa esenetaauruhane jianein, leeochoaauru relaaauruhane jianein neeure. ²³ Nii atane caohacha que temunojoin temule ucuhecurute, Cana Coaunera ere aonaain leeochoaauru relaain, naaonjoaain nenacaauru rijijjie. Acaaurute, nii le ucuhecuru caje lefasha ucuheenein, saotachoonca ucuheenein, nichata choonca ucuheenein, naaonjoaain le tijiriichuru caje teeurera rijiiichure," naain aina nerelanacaauru rai beebeje Jesuso.

Tirico temuurerera rai ajaena baaso temuha acaauru que nejeratenaane

²⁴ Niritiinte, nacoaaunein leeochoa nereretanaa que cuaain acaauru rai ereerejeein:

"Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cacha, rai no-coana jana cachaauru que tirico temueratihane jana, ²⁵ temuhin satiin sinihuruhane tonohana, nii tirico niicha temuuri jana turuhin ajaena baaso temuha leinjiin cacha acaauru que nejeratenaane rijijjie. ²⁶ Nii jana inae omaruhin, inae inaaca nii tircone jana inanacea nii ajaena baaso netonai. ²⁷ Nitohanihane jana coaraainte: 'Curuaanaa, chasiinna temule caohacha ucuhe nejesina temuerateeilune saijjeein, jana mituhe ajaena baaso,' naauruha nii ocoana erora rene turuhin nii amihanenacaaurune janate: ²⁸ 'Chunocoha canu que nejeratenaate, nii ajaena baaso temucaiha,' naa acaauru rai nii ocoana erorane janate: 'Ta, nii ajaena baaso rocohin jaohacaanune jereeine,' naain bajaau-

ruha nii amihanenacaaurune jana: ²⁹ 'Niriimiin, nii ajaena baaso rocohalaaante tircone maajeein rocoriquiche. ³⁰ Nirijjeein ecu neein jiniiquiin omarocurumiin, tainaca que tihane reentiaain. Inae tainaca que tihane banane jelai tein nii ajaena baaso raain, jelai tein tircone raain rucuhacaane jaa cuhane rucujueein, nii ajaena baaso jelai tein mocoheratereeeunni,' nae nii ocoana erora," naain cachaauru rai beebeje Jesuso.

Mosatasa ucuhe rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que erenaa *parabola*
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Niritiinte nacoaaunein:

"Cana Coaunera Cojoanonaate leinjiin cacha, rai no-coana jana mosatasa ucuhe temuhera rijijjie. ³² Esinae rauhijiriinte, jataain leeochoaauru temule ucuhecuru amurijiriin aansijian rai nucuhene saijjeein, inae omaruhane leeochoaauru ocoana jana nenacaauru temulecuru amurijiriin fohecane, rai nunecuru que tajaanaju ichacure tajaanecuru," naain nereretanaa que cuaain beebeje cachaauru rai Jesuso.

Faan jorerera rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que erenaa *parabola*
(Lc 13.20-21)

³³ Niritiinte: "Cana Coaunera Cojoanonaate nichata sajeein coujunaca que arina coujunacateriin rai jorerera que jasiiteein tabaain nii coliha joreerein caje arajiin faan jaa leinjiin enene rijijjie. Nii neleeriha tabaain colihane coina nena jorerera rijijjeeinte, cacha ichao sacuritaain nefaane coina nena ne Cana Coaunera Cojoanonaa," naain beebeje Jesuso.

Neretetanaa rijijiei *parabola* que ereerejihane biha Jesusone
(Mr 4.33-34)

³⁴ Nitohaneente, nereretanaa rijijiei *parabola* nejesina que cachaauru relae Jesuso. Chabana nii *parabola* colane irihe cachaauru rai.

³⁵ Nitohaneente:

"Cana rai chauratane coaana Cana Coaunerane caje coauneente, satiin asinojonein nena que erereein, nereretanaa rijijiei *parabola* cuaaincha," naain beeuruhalu Cana Coaunera ere bera inoansihuru *profeta* curune nainaane coina nitohanein ichae Jesuso.

Tirico temuurerera rai ajaena baaso temuera que irihane biha Jesusone

³⁶ Nitohanein inae cachaauru rai irihane nainainte, acaauru rai nocoein jelai caje cuhin nii neeuruhane jaan loreri asaee enoha Jesusone jana, rohan nichuuntaain nii tirico coocana jana ajaena baaso temuhera que cachaauru rai iriha Jesusone bajaacaanu caje aina nerelanaa nichaanune. ³⁷ Nii jaunte: "Nii temule ucuhe

caohacha temuherate canu- Cacha Calaohineein ne-
janoanaanichaaunne rijijie. ³⁸ Jana nii ocoana que
caitoonjoate, cana rai chauratane ne. Jana nii temule
ucuhe caohachate, Cana Coaunera esenetaain aina iji-
in rai Cojoanona que neenihuru ne. Jana nii ajaena
baasote, moconajaera letononeein nenacaauru ne.
³⁹ Jana nii ajaena baaso temuherate, acaauru que ne-
jeratenaa moconajaera ne. Jana nii taojiaera que aito-
coaaunnete, inae ecu tihane bana sarichaaain cana co-
joanonaane que aite. Jana nii taain rucuheraaurute an-
jeraaurune. ⁴⁰ Charijieein teeinti, ajaena baaso taoji-
aaain mocohaca, nii rijijieeinte inae saa cana janonaane
bana moconojoiniha cuurureein osa que leeochoauru
saruhin nenacaauru moconajaera aina. ⁴¹ Nii banane
canu- Cacha Calaohineein nejanoanaanichaaunne
canu rai anjeraauru letoareeunni, nii cana cojoanona
que nenacaauru baaso ichaaain, osa que leeochoauru
saruhin, naaonjoaain nenacaauru raain ⁴² usi chari-
jibana jacanaacharanejeein nenea jana jaonajaau-
ruhane, ecu neein auhaaahaquiiin chanaaurureein.
⁴³ Inae nitohanihane banate, esinae rauhijiriin Cana
Coaunera jerenohin ichaaain tonoraain nenacaauru, ai-
ha enotone tocohaneein jiquihaquiiin conohin niha cu-
urureein, canu Inaca Cana Coaunera Cojoanona que
neein. Caa aitocoaaunne aonacurumiin irichonacaau-
ru.

Oro rijijieein nenea coreti tesoro rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁴ Charijieein teeinti, leinjiin oro rijijieein nenea coreti
tesoro eruha leinjiin cachane, nii eruhane jaun tein
conauteein ratiriin, rachoojoein jitariin niicha sirii ru-
cuhele que necorete nii cacha, nii niicha eruhi conauti-
hane jaan atane coretihane coina. Nii rijijieeinte, itol-
ere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana
Coaunera Cojoanona.

Oro rijijieein nenea perla coreti rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁵ Charijieein teeinti, leinjiin recatoon, perla coretiin
nenea ariirijieein amuhin, inae nii perla coretiin nenea
eruhane, jataain nii corei eruhane coitucuhin rachoo-
joein cuhin, rai rucuhele que jitariin necoreteein, nii
niicha eruhi perla corete nii recatoon. Nii rijijieeinte,
itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine
Cana Coaunera Cojoanona.

Rede que ate mucuhera rijiicha Cana Coaunera Co- joanonaane

⁴⁷ Charijieein teeinti, nemuri cuhane rede jaaoruha
ate mucuurerane jana, itolere ate mucuha nii niicha
jaori redene, inae memoha ate caaunne jana carene
ichoae inaaate caohachaaauru janijiiin omari cuhane
teein, nii baasooru foranacaauru jaaore nii ate mucu-
urera, nii rijiicha Cana Coaunera Cojoanona. ⁴⁹ Nito-
haneein techu, inae cana janona satono que tu-
ruhane bana, caohachaaain ichaonacaauru janijiiin

raain, baasoneein ichaonacaauru jaaorureein usi char-
iji bana jacaelanaala nenea jana anjeraauru. Nii banate
chanaa cuurureein auhaaahaquiiin," nae aina nere-
lanaa nichaanune rai Jesoso.

Canacaanu relaane jaan aonaain coitucuhacaanune bajaa Jesusone

⁵¹ Niritiinte: "Caa inara rai caitoonjoan aonaaina
coitucuhiche," naain canacaanu caje bajaa Jesusone
janane: "Enjeen, aihacaanura Curuaanaa," naacaanu.
⁵² Nii jaunte: "Coaracuche nachuhinti leinjiin Cana
Coaunera rai rauhi que cacha relaera- cacha relaanete,
'Naaonjoaan caa Ena Turunaa Cana Coaunera Co-
joanona Caohacha' naain beein, 'Naaonjoaan nii
rauhi inoaesi' naain nii ena canuhacha bei Cana
Coaunera Cojoanona aina rauhi inoaesi que aitiin
caohatiin cachaauru rai beein cachaauru relae," nae Je-
soso.

Rai nataneu Nasarete turuha Jesusone (Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Inae nii nereretanaa rijijiei *parabola* biha cachaau-
ru raine nainainte, jelai caje canacaanu aina amuhin
rai nataneu turuhin, ecu nenea sinacoca asaee enohin,
ecu nenacaauru cachaauru relaane nunuhete Jesoso.
Nii janate cojoelatiin: "Chuna jataain cojoelanaacojoai
ichaane coinane maajeein nerelaete toritiin itolere
coitucuhin ere. ⁵⁵ Tana enuha caje itolere ichana inaera
cacha calaohi nihane, jana rai neba niha Marihane. Nii
jana rai nejeraauru niha Saantiaao, Jose, Simoon, Jo-
dasi, naaonjoainurine. ⁵⁶ Jana rai baihuru netonai cau
cana aina ichaauruhane. Chaa cajena jataain nainain
itolere coitucuhin aite," naaure ecu neein aonajeer-
era cachaauru.

⁵⁷ Niritocuruhane jaunte inae Jesoso esenetaain nere
tonorana jerecurene cachaauru. Nii jaunte acaauru rai:
"Chunijiun cuhane jaaunrute niqui leinjiin *profeta*
que suujua acateein coitucuuere laurinelanaala ne-
nacaauru cachaauru. Nete laen esenetaaurene lauri-
neein nenacaauru naraaichuru. Niheichu nii loreri
ichaohane jaaun nenacaauru niha natiin," nae
cachaauru rai Jesoso. ⁵⁸ Nii jaunte ecu arajiiin cojoe-
lanaacojoai ichaenelu, esenetaaureniha ecu nenacaau-
ru cachaaurune jaun.

Oha Joaan Baotisitane

14 Nii banate, Calillea batane curuaanaaneein ni-
ha Erodesine jaun, nii amuhemuheca Jesusone
coitucuriin: ² "Acate, Joaan Baotisitane. Inae o caje
ichanacaihara. Acanihane jaunte, nii cojoelanaacojoai
ichana nainera," naain jetao ereereje Jesoso que rai
letonocuru rai.

³ Rai nocoala Ferifi comasai Erodiasi sirihaha coma-
saine que Erodesine jana jetaote: "Jiaonriha chochoala
comasai sirii ii comasaine quera," naa Joanne coreni-
ha jetao, caresero cuhane Joaan enoaeratelu *cadena*
que ichoarateein Erodesi.

⁵ Nitohaneein caresero cuhane enoaain jetaote, Joaan sohin jaonaa jerihane niha natiin, ichana nainenelu Erodesi, satiin cachaauru Cana Coaunera letononiha Joanne esenetaauruhane jaun, cachaauru coasiha. ⁶ Nejetaote, nejanoaane bajaanaa bitoaane coina beseta ichaa Erodesine jana jetao, nii beseta bitoaa turunacaauru acatiha raansae nii Erodiasi cacunu. Nii acaauru acatiha raansaa nii ranunane coaraain jetaote, jataain rautatiin coaraane jaun, ⁷ ni-icha jerei bajaa caje nii ranunane, Cana Coaunera notaracaae rai tihane coina aite Erodesi. ⁸ Nii jaun jetaote, rai neba suujuatenojoneein Erodesi rai: "Canu rai aihane, leinjiin ojoaichu cuhane Joaan Baotisisita coturi uhaau caraicha," naa nii ranunane jaun ⁹ inaderae rey Erodesi. Nejetaote, satiin niicha cotihacuri acatiha teein Cana Coaunera notaracaae, niicha jerei bajaa caje nii ranunane rai tihane coina aitohane jaun, ¹⁰ caresero cuhane niha Joanne jana coturi moloherateein raerate. ¹¹ Nii jaun jetaote, leinjiin ojoaichu cuhane Joaan coturi amaain teeruha nii ranuna raine jaun, neba rai te nii ranuna.

¹² Inae nitohaneein teratiha Erodesine coitucuhinte, Joaan jaberoco raain conauteein ratiriin, biha uure Jesuso rai Joaan sacuureraauru.

Saoqui oaraancai cacha coroaatiha Jesusone

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Nii jaunte, rai beeuruhane caje coitucuhin, nii nihane jaan jelai caje canacaanu aina amuhin, canacaanuhacha aina leinjiin bote cuhane fauhin, neniha cachane jaan cue Jesuso. Nete nii bote cuhane fauhin amuhacaanu Jesuso ainane coitucuriin, ne-seeuru cajeeuru uhacoain sacuure atanechoae uhi cachaauru. ¹⁴ Inae niicha coinetihu turuhin, bote caje fauhin, iniha cuha Jesusone janate, najiniha cunaite-nacaauru uhaain arajiin neeruha cachaaurune jaun, cairichaaajoaain acaauru coaraane jaun, niicha uhaauri cunaitenacaauru rautae Jesuso. ¹⁵ Nii jana, inae nocohena jerihane jaunte, Jesuso rohan nichuuntaain: "Chajaain caa cachaauru rai necoeute, nenajaun cauha cuuruhinete, ucuhae rai lenone coretecurumiin. Coatiha caa jana ichaohi cacha," naacaanune jana: ¹⁶ "Chajaain inara acaauru coroaateeuhe. Coatiha caohacharihei ena caauruhane," naa canacaanu rai Jesusone jaun: ¹⁷ "Nihei canacaanu rai lenone. Saoquijieein faan, itaque jerajeein ate, naajeeinchate neeje," naacaanune janate: ¹⁸ "Cajiha carai uhauuche," naain ¹⁹ omane choae nelauriaauruha cachaaurune coina aitiin, biji cuhane nii ate aina faan mucuhin teberiaain: "Narihara Cana Coaunera," naain Cana Coaunera bajaain cataun nii faan teruhin aina nerelanaa nichaanune rai te Jesuso, chaluhaaanune coina. ²⁰ Nii jana satiin cachaauru nainein chaluhaaanune janate, que lenoneein obeecuruhane jana, jaiti cauti-hane jaun, rai caute que lechoonca coroata omarii, omari memoaaure. ²¹ Canaanaihunru aina enecuru janijilanaala, quichaaauruhacha janijiinte, saoqui oaraancai cachaauru nii lenonecure.

Acau ichoae amuha Jesusone

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Nii baihate, ecu nedaain cachaauru rai necoihane tonohanau, bote cuhane fauhin ichoaichaniha nemuri jera jaohacaanune coina aina nerelanaa nichaanune letoae Jesuso. ²³ Inae cachaauru rai necoihane baihate, jelai caje amuhin, acaachanejeein ichatane ucuuno que cue, ecu Cana Coaunera bajaane coina. ²⁴ Inae nocohelijhane janate, cuu acaachanejeein niha Jesuso nii ichatane ucuunone jana, inae coriaeneein cue nii bote, atane auha caje. Nii jana, mijiaaeneein uha cujuana aina fichafichanaane jaunte, amusine nii bote. ²⁵ Nii jana inae janonaa jerihane janate, nii ichatane ucuuno nihane caje uhin, canacaanu caaijie uhe Jesuso acau ichoae rurujueein. ²⁶ Nii jana acau ichoae rurujueein uhane coaraainne, coasiha cojioriin: "Nechu aansai coitucuhuhite aicha," naacaanu aina nerelanaa nichaanune. ²⁷ Nii jaunte: "Coo nesooneetoache. Canune aihunra," naain canacaanu rai iriha Jesusone jaunte: ²⁸ "Ti aaine, jereune ii rene tiaain uhe acau ichoera Curuaanaa," naa Jesuso rai Fedorone jaunte: ²⁹ "Chajaaujian," naa Jesusone jaun, bote caje fauhin acau ichoae cuhin ruruje Jesuso rene cuhin Fedoro. ³⁰ Nete jataain mijiaaeneein uha cujuana aina fichafichanaane coaraain, nesooneetohane jaun, asaun naluha cue Fedoro. Inae naluhane jaunte, nesoone caun auhaquuin: "Curuaanaa, canu comaleeu," naa Fedorone jaunte, ³¹ biji que mucuhin: "Chanuna jataain cha esenetaeneei. Chanuna necoatohi," nae Jesuso, Fedoro rai. ³² Inae bote cuhane faauruhane rijieeoritiin, nesuruha nii fichafichanaa aina cujuanane janane, ³³ Jesuso acatiha neseeonraain: "Iite esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calahineeincha," naacaanu satiin nii bote cuhane cuinichaanune.

Jenesaree batane que turuhin, ecu nenacaauru cunaitenacaauru rautaa Jesusone

(Mr 6.53-56)

³⁴ Inae nii nemuri jerau turuhinne, Jenesaree batane que turuhacaanu. ³⁵ Nii Jenesaree bataneu turuhacaanune janate, Jesuso coitucuuere ecu ichaonacaauru cachaauru. Nii jaunte, jelai batane sacuritiin ecu turuha Jesusone coitucuhin, rene cunaitenacaauru uhaacoain ³⁶ turuhin, caje acaauru rautana nainihane bajaare, jeriha Jesusone rai cajione auha mucuuruhane coina. Nii rai cajione auha mucuurera cunaitenacaaurute satiin nerautaaure.

Baasoneein cacha ichao tera que iriha Jesusone

(Mr 7.1-23)

15 Nii janate, Jerosaleen caje turuha uure Jesuso coaraa, Moisesa aitoonjoan rauhi que cacha relaaaureraauru aina fariseeocuru tabaauru. Acaaurute, Jesuso rohan nichuuntaain:

² "Chanuna aihuruhalu canacaanu inoaesihurune rijijieein neeurene caa ii aina nerelanacaauru. Chanuna jeriha canacaanu ichaone rijijieein lenonecuruhane

ajiniha, jauriaanejeein biji culeecurene," naain Jesoso caje bajaauruhane janate:

³ "Chanunajian inara netonai Cana Coaunera aitoonjoa tonoraelanaala, inara ichaohacha sacuhiche. ⁴ Nitohaneechene jaunte: 'Ti inaca, ii neba, naaonjoainuri ere tonoraain caohachaa in ichaaoche. Necha ansai, naain baasoneein rai inaca, rai neba, naaonjoaain que ereein neite ateinanohiniha cureein,' naa Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane natiin tonoraelanaala ichaohiche. ⁵ Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhanete niqui ne rauhi, satiin cacha, rai fojiaraauru rai cha teein nihane coina. Nete inara: 'Coatiha inara rai cha tenaa nainihaaun, satiin quiicha sirii inae Cana Coaunera que banijiaaaineein nihane jaun,' naain erei cacha, inaca, neba, naaonjoain rai chaelai tenaa nainenihane que aitocoiche. Nitohaneente, Cana Coaunera aitoonjoan que jaolecchin tonoraeneeiche, nechu jataain inara ichaohacha sacuhichene coina.

⁷ Esinae rauhijiriinte, necha ansaaineein neeichene que aitiin, inara que laenaclu Cana Coaunera Ere bera *profeta* inoaensi Isaihasi:

⁸ "Caa cachaaurute, rai nereecha que canu corojeein neeure.

Jana acaauru suujua cuhane aihuruhi. Cacajete coriaae ne acaauru suujua.

⁹ Nii jaun, nii chaque nelatejeehai, netaojiaain canu coroaacuruhane nechu jataain acaauru relaauruha cachaaurune que nejesinajeein ita relajeein neeuruhane jaun,'

naelu inara que Cana Coaunera Ere bera inoaensi Isaihasi," nae acaauru rai Jesoso. ¹⁰ Niritohane baihate, nii ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain: "Caohachaa in caa inara rai aitocoaaunne aonacuchete coitucuhiche.

¹¹ Coatiha baasoneein cacha ichao aasaehai joareen lenone canaacha quii. Baasoneein suujua cuhane nicha coacui, nujuae caje mitunaate laen, baasoneein cacha ichao aasaje," naainte acaauru rai beebeje Jesoso. ¹² Nii janate rohan nichuuntaain: "Nii aithone aonajeein jataain ii que nererojoecaauruha fariseeocurune aonaaina," naain caje bajaacaanu aina nerelaa nichaanune janate: ¹³ "Niicha temunojoinelanaala nena ajaenate, cojoaisi aina curuataain rochin jaoreein Cana Inaca Cana Coaunera. ¹⁴ Aihane jaun, coa acaauru rohecaachete nainaaaurumiin. Maosa rijijieein neeuruhane rijijieein nenacaauru relaeraneein neeuruhane jaunte aitocure. Chaen techu leeocho maosa amanaa jeriha leeocho maosane, jiniiquiin atane jachu cuhane naluhin nitajeeururihane rijiiichuruhane jaun aitocure," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

¹⁵ Nii janate Jesoso rai: "Canacaanu rai, nii aithone jaan beeune coitucuhacaanu," naa Fedorone janate:

¹⁶ "Inara niha natiin inachura coitucueeneechete.

¹⁷ Tana satiin cacha ujuae cuhane enonaa, cacha suri cuhane cuhin, nii baiha cacha jaberoco caje mituhane coitucuhichene. ¹⁸ Jana cacha ujuae caje mitunaate, cacha suujua caje mituhe. Niite laen baasoneein cacha ichao aasaerane. ¹⁹ Nitohanihane jaunte, cacha suujua caje mituha itolere baasone jaun, sonajaain jaohin, sinijeranelanaala nena ene aina ichaohin, asijiauhin, casejenetiin, ita cotaain, naaonjoaan cachanete laen, baasoneein cacha ichao aasaerane. Jana nitohaniha cana ichaone tonoraelanaala cana biji culejelanaala lenonichaane, coatiha baasoneein cana ichao aasaehai," nae Jesoso.

Leinjiin ene Jorionelanaala nena Jesoso esenetaane (Mr 7.24-30)

²¹ Jelai caje amuhin Tiro, Sidoon, naaonjoainuri batane nichae cuha Jesusone jaun aina cuhin, ²² inae ecu turuhacaanune janate, eheehequii: "Curuaanaa Rabiri nefoerate, cairichaaajoaain canu coaraau. Mocoajaera sirihai canu cacunune jaunne aitoonchera," nae canacaanu caaijie uhin leinjiin Canaan bene, natane caje uhin ecu ichaonaa. ²³ Nii jana inauhe-neeche aonajian Jesusone jaunne: "Chajaain caa ene rai aitoote amuhine. Nete cana caaijie ujujeein eheeheque," naacaanu rohan nichuuntaain aina nerelanaa nichaanune. ²⁴ Nii jaunte: "Cana Coaunera rai cacha-neein nenacaauru Isaraeli cocoachacuru nitajeeuruhane rai nenacaauru reneeche caletoaclu," nae Jesoso. ²⁵ Nete, nacatiha neseonraain: "Canu corootajaneuechera Curuaanaa," naa rai nii enene janate: ²⁶ "Coatiha caohacharihei Cana Coaunera cachanein nenacaauru que banijiaain nena ruluhin remaae rijijieein neinequichene rai tihanuchenera," naa Jesusone janate: ²⁷ "Aihachechuhisi niquicha Curuaanaa. Nete remaae rijijieein canacaanu coaraaichene niha natiin, atiin canu corootajaneuechera Curuaanaa," naain Jesoso tonoraee nii ene. ²⁸ Nii jaunte: "Quesenetaaine corenihate, inae ii jerenohi rijijieein nerautareein nii ii cacunuchera," naa Jesusone rijieeoritiin, inae nerautae nii rai cacunu.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesusone

²⁹ Jelai caje amuhinte, Calileea conemuri auhaniha turuhin, ichatane ucuunno que iniin, ecu nelauriaain lauheque Jesoso. ³⁰ Nii janate, rene netaojiaaure arajii cachaauru, bacosacuru, maosacuru, biji que jironacaauru, erenaacharaauru, leeochoauru arajii cunaitenacaaurune maajeein uhaacoaain, Jesoso acatiha tenajaauruhane acaauru rautaane coina. ³¹ Nitohaneein rautanaacane janate, inae nerautaaain, nichaauraaain, amuure bacosacuru, maosaneeuruhane caje conoe maosacuru nota, inae nerautaaure biji que jironacaauru, erenaacharaauru niha natiin inae ereeure, naaonjoaauruhane coaraainte, jataain cojelatiin, Cana Coaunera Isaraeli Coaunera coroaecure nii ecu neein coarajeeurera cachaauru.

Jena oaraancai cachaauru rai lenone faa Jesusone

(Mr 8.1-10)

³² Nii janate, aina nerelanaa nichaanune cotijiaain canacaanu rai: "Inae jataain cairichaojoaain caa cachaauru coaracaan. Inae nichata janoha cau canu aina neeruhane. Nii jana nihei acaauru lenone. Naininaaun corootenajaelanaala acaauru letoaanu acaauru nenajaunne. Mijiintena caaun aterocuruha bero cuhanene coataa," naa canacaanu rai Jesusone jaunne: ³³ "Chuna caa araaine cacha rai lenone erurichaache, neniha cachane jaaun nihacache natiin," naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ³⁴ "Inatajajeein nihun faan siriquiche," naa canacaanu rai Jesusone jaunne: "Caainsinejeein faan, corootajajeein ate, naajeeichate neeje," naacaanune janate, ³⁵ atane ichoae nelauriaauruha cachaaurune coina aitiin ³⁶ rai biji cuhane faan aina ate mucuhin, Cana Coaunera bajaane baiha, cataaun taturiin aina nerelanaa nichaanune rai te, cachaauru rai chaluhaanune coina. ³⁷ Nii jaunne, satiin cachaauru rai chaluhaanune jana, inae nainaan lenonecuruhane saijjeein cautihane jaun, rai caute que caainsine omari memoaaure. ³⁸ Canaanainuru, enecuru, uha elone jaun tabaacoa nucuhecuru aina uha cujuana tabaine janijilanaala quichaaauruhacha janijiiinte jena oaraancaure nii lenonenacaauru cachaauru. ³⁹ Nii lenonecuruha cachaaurune baihate, cachaauru rai necoein, leinjiin bote cuhane fauhin, Maadala batane que cue Jesuso.

Cojoelanaacojoai icharatecuruha sadoseeocuru aina fariseeocurune

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 Nii janate, Jesuso coaraa uure fariseeocuru aina sadoseeocuru. Nitohaneinte inae rene turuhin coulurujeeuruhane jaanu leranu ariha, acaauru rai cojoelanaacojoai ichaane coina aitocure. Chaen esinae rauhijiriin, Cana Coaunera letono nihane coitucuuruhane coinane maajeein.

² Nete acaauru rai: "Charijjeein teeinti, sonaina cafarane nocohaca dedene: 'Caohatorichaaain janonaa,' naain ereeiche. ³ Jana, janone cafarane nocohaca dede nijichoriaaajoaaine: 'Urichaaain elo,' naain ereeiche. Nitohanein dede caje itolere coitucuhin naaonjoaainchene natiin, chanuna jana: 'Naaonjoaane coinane caa aicha,' naain caa enene cojoanonaa coitucunaa naineeiche. ⁴ Caa cachaauru nechua aansainein suujua coitucuelanaala nenacaaurute, cojoelanaacojoai ichacaanne coina canu rai aitocure. Nene inae acaauru que coaratesihalu Jonasine jaun inae nenacanein acaauru que cojoelanaacojoai coaratenaa jereneen," naane baiha acaauru ratiriin, jelai caje amuhe Jesuso.

Faan jorerera- lebadora rijiicha fariseeocuru ichaone

(Mr 8.14-21)

⁵ Inae Calileea conemuri jerau cuhacaanune jaun faan baitein ratirihacaanu aina nerelanaa nichaanune

jaunte: ⁶ "Aonacuche. Faan jorerera rijiicha fariseeocuru aina, sadoseeocuru ichaone que necohalajihuche," naa canacaanu rai Jesusone jaunne: ⁷ "Chanuna caa aite. Faan uhaenihacachene jaunna caa aitohate," naacaanu ita raine aonajeeinte:

⁸ "Chanuna faan uhaeneinchene que aitocoiche. Jataain asaaeriinchate quesenetaaiche. ⁹ Tachu jaiti nainaquiche taolu saouijiei faan chaluheratihanu, saouqi oaraancai cacha raine jana, inata omariin rai caute taojiaaichelu. ¹⁰ Niheichu taolu, caainsinejei faan chaluheratihanulu jena oaraancai cacha raine coaaueeiche, inata omariin jana rai caute taojiaaichelu. ¹¹ Chanuna faan que inara rai aitenihanune que nainaneiche. Faan jorerera rijiicha fariseeocuru aina sadoseeocuru ichaone que necohalajihuche," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso. ¹² Nii jaunne, faan jorerera que aitelanaala, cacha relaauruha fariseeocuru aina sadoseeocurune que aitoha canacaanu rai Jesusone que nainacaanu.

Mesihasi niha Jesusone biha Fedorone

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Inae Filipino Sesareea batane que turuhinte, aina nerelanaa nichaanune rai: "Tonacuruha cachaauru, Cana Coaunera Calahineein cacha caje nejanoanaa nichaanune que," naa Jesusone janate: ¹⁴ "Tabaaurute, Joaan Baotisita niha, ii beure. Jana tabaaurute, Irihasi niha, ii beure. Jana leochaaurute, Jeremihasi niha ii beure. Jana tabaaurute, chunocoha Cana Coaunera ere bera *profeta* ne caiha, naaure," naain tonoraacaanune janate: ¹⁵ "Tonaquiche jana inara. Cha nichaan jana Canu inara rai," naain canacaanu caje bajaa Jesusone janate: ¹⁶ "Iite esinae rauhijiriin ichaahin nena Cana Coaunera Calahi Mesihasinnee," nae rai Simoon Fedoro. ¹⁷ Nii jaunte: "Raotojoeinte rausiaaenoinneein neei, Jonasi calaohi Simoon. Chuni cacha ichei benihane janate, Canu Inaca Cana Coaunera ii que canu coitucuerate. ¹⁸ Jana iite Fedoro neei. Canune ichei aitoon. Iite canuhacha tei ajeri rijijeein, canu coitucuuruha canu cachanein neenihurune coina icharanein neriquiin. Nii ii que canuhacha icharatei amuritonaa nainerinaain chuni, onaaniha natiin itajenaa nainerinaain. ¹⁹ Ii raine, Cana Coaunera Cojoanonaa que nena naineeine coina, ichei chabi tereunni. Caa chauratane que netiin, iicha ichaite, Cana Coaunera Cojoanonaa que nereein. Jana caa chauratane que netiin, jaolechine jaante, Cana Coaunera Cojoanonaa que tihane bana jaolenerein," naa Simoon Fedoro raine baihate: ²⁰ "Jiaonriha chuni rai: 'Acate Mesihasin,' naain beeichene," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Orichaine biha Jesusone

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Inae mainajiriin cairichaaaururichaaain Jorioocuru bichauhenaauru, saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainurine catainaane jaunte,

Jerosaleeun curichaaianne beebeje aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso. Sohin jaaoruhane nichata janone cuhane ichanarihanine que aitohane jaunte, ²² jelai Jesuso teteriin: "Jiaonriha nitohaneein chetecuruhane jeriha Cana Coaunerane Curuaanaa. Nitohaneein chetena nainecuruhi jerihane," naain caohatiha Fedorone janate, nauriteriin Fedoro coaraain: ²³ "Naain cacaje amuura moconajaera. Nechu canu cairichaeranu quete aitohicha. Cana Coaunera jerenohin aina, cha coitucunaa nainiheei ii. Cachaauruhacha jerenohinchate coitucuujeei," naane baihate: ²⁴ "Chunocoha canu esenetaain, canu aina nerelanaa jerihane, rainuhacha que niicha coacuhi jianein, itolere necairichanaa abaataain canu sacuhine. ²⁵ Jana canu colane rai nichao ichoteratena jerate, rai nichao itajerein. Jana, canu coreniha necairichanaate, rai nichao ichoteraterein. ²⁶ Coatiha chaque nelatihei, itolere niicha jerei, niicha coacui sirihane nihanatiin, nichao itajih cachane. Inaonjoaain coretihane niha natiin, nii nichao ichoteratena nainiheei cache. ²⁷ Inae Cojoanona que turuhane banane turuha ureunni esinae rauhijiriin canu- Cana Coaunera Calahinein cache caje nejanoanaa nichaaunne, canu Inaca Cana Coaunera necaohacha que necaohachaaain, rai letonocuru anjeraauru aina jiniiquiin. Nitohanihane banane, le cachaauruhacha ichai cainareeunni acaauruhacha ichai rijinanaain. ²⁸ Cau caa ena nenacaauru tabaaurute oorenein, itolere curuaanaa neein nihanune coina turuhanu cache caje nejanoanaa nichaaunne Cojoanona coaraane reentiaaajoaain," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Nejelauneein necoriha Jesuso jaberocone

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 Nitohanein atinaaurichaaianne bihane baiha, saota janonejeeinte, Fedoro, Saantiaao, Saantiaao ocoala Joaan, naaonjoainuri amaain jelai acaauruhacha aina jataain ucuuneein nena chatane ucuuno que cue Jesuso. ² Inae ecu turuhin jetaote, acaauru acatiha netiin, necoriha Jesuso jaberocone jana, rai nomeri netonai enoto tocohanein jiquihacohane jana, rai cajione netonai cono tocohanein jiquihaque. ³ Nitohanein necoriha nomeri aina rai cajionene jana jetaote, Jesuso rene ecocohin aina ereeuruha Moisesa aina Irihasine jana coarajeeure. ⁴ Nii jaun jetaote Jesuso rai:

"Curuaanaa, caohatocha cau nihacachene. Ii jereine netchatajaain loanari jareeunni, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain," nae jetao rai Fedoro. ⁵ Niritiin ereereca Fedorone jana jetaote, luhecotariin jiquihaquiin acaauru conaacotaa dede sacarine jana jetao: "Caate jataain belaaain janijiiin quiicha cocoinai Canu Calaochi ne. Rai nere tonoraain neeuche," naain jetao toni nii dede sacari jana erenaa. ⁶ Niritiin toniha erenaane aonaain jetaote, atane ichoae comoore jataain coasina caaun, nii netchatajaain aina cunacaauru aina nerelanacaauru. ⁷ Nii jana jetaote, acaauru rene nichuuntaain mucunajaain jetao:

"Nimichucuche. Coa casihache," naa Jesuso acaauru raine jana, ⁸ coaracuruhane jana jetao, inae neniha chuni ainane jana, jelai acaachanejeein ecu ne Jesuso. ⁹ Inae nii chatane ucuuno caje jeelaiha fauha cuuruna jaun jetaote: "Jiaonriha chuni rai caa inaraacha coarai beeichene, Cana Coaunera Calaochi cachanein nejanoanaa nichaaunne ohanune caje ichanacaunne reentiaain," naa aina nerelanacaauru rai Jesusone jana jetaote:

¹⁰ "Chanuna jana chaen: 'Irihasite jaurihanejeein turuha ureein,' naaure Cana Coauneraacha tei rauhi que cache relaureraauru," naain jetao Jesuso caje bajaauru aina nerelanacaauru.

¹¹ Nii jaun jetaote: "Esinae rauhijiriin Irihasite ichoaichaniha turuha ureein. Acate itolere rucuherein. ¹² Nena canu inara rai aitoon. Nii Irihasite inae ichoaichaniha turuhelu. Nete, acanihane coitucuelanaala que nocoatijiaain, mainajeriin cairichaaurelu. Nii rijijieeinne acaauru bijiu necairichaa cureeunni Cana Coaunera Calaochi cachanein nejanoanaa nichaaunne," naa acaauru rai Jesusone jana jetaote, ¹³ Joaan Baotista que, acaauru rai aitoha Jesusone que nainacure aina nerelanacaauru.

Suujua cuhane coitucuhuhi siricha canaanai rautaa Jesusone

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Inae nii cachaauru aina nihacaunne jaan turuhane janate, Jesuso rohan nichuuntaain, nacatiha neseonraain: ¹⁵ "Curuaanaa, cairichaaajoaain canu calaochi coaraau. Araain saante mijiaaieein mucuha rai cunaine, usihanauniha natiin comohin, acauhanau niha natiin naluhe. ¹⁶ Ii aina nerelanacaauru raine niqui teeun, nete rautasihurene," nae rai leinjiin cache. ¹⁷ Nii janate: "Cha esenetaain, caohachaaain suujua coaranacharaauru cachaauru. Cha carajaneina inara aina neein inara relaain, inara abaantareeun. Cajih canu rene nii canaanai uhaauche," naain ¹⁸ nii canaanai caje coitucuhuhi sitaa Jesusone rijieeoritiinte inae nerautae. ¹⁹ Nii baihane, jelai Jesuso teteriin: "Chanuna jana canacaanu coitucuhuhi sitanaa nainesinihacaanu," naain Jesuso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

²⁰ "Jataain aasaariin esenetaaichene jaunte, rautana nainesineeiche. Esinae rauhijiriin mosatasa ucuhe tabaanejeeiniin esenetaaichene jana nihanete, caa chatane ucuunno rai: 'Caalai caje amuhin, tajiha cuni-hun,' naaichene amure jelai caje. Nihei chanerihai inara rai cha, rauhijiriin esenetaaichene. ²¹ Nete laen, catohanei moconajaera letono, cana suri couu neein Cana Coaunera bajaee bajajeein sitanacai ne," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Caa quete orichaaianne be coroata saain Jesuso.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Inae nii canaanai caje coitucuhuhi sitaane baiha, jiniiquiin Calileea batane que amuhemuhecaunne janate, aina nerelanaa nichaanune rai: "Cana

Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunete necha aansainein nenacaauru cachaauru bijihu canu tiha cuurureein, ²³ casohin cajaanuruhane coina. Nena, nichata janone cuhane ichanareeunni," naain aina nerelanaa nichaanune rai biha Jesusone jaunne, jataain inaderaacaanu.

"Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera," naain caje bajaauruhane

²⁴ Niicha relainichaanune aina jiniiquiin Caferenaanon turuha Jesusone janate, Fedoro coaraa uure, Teenforo asaae cacha caje coriqui bajaaureraauro. Inae Fedoro rene turuhinte: "Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera," naain caje bajaauruhane janate: ²⁵ "Ejeen, coriqui tiha," naain acaauru tonorae Fedoro.

Nii janate inae loreri asaae enoha cuhacaanune jana, Fedoro rai: "Tonaai iite Simoon. Charijihuru caje coriqui bajaauere caa chauratane que nenacaauru cachaauru curuaanaacuru. Rai lauri cajena. Ainihane, laurine lanaala nenacaauru cajena," naain bajaa Fedoro caje Jesusone janate: ²⁶ "Laurine lanaala nenacaauru cajete bajaauere," naa Fedorone jaunne: "Nito-haneein, acaauru lauri coretena nainenihane chujian, cana netonai coretena nainerihaaca. ²⁷ Nete nabana chunocoha acaauru caje nena baijiaera tocohanihacane coataa, caohachae coretichaane. Chajaain taa nemuri cuhane ate cojunihu. Chaen jauriaanejeein dadaera ate raain, rai nujuaaen cuhane coaraainete, cuhane nereein coata caje coriqui. Acaachate nainejereein que canu rai aina ii rai *imposto* coretichaane. Chaen amaain coretenihun," nae Fedoro rai Jesuso.

Charijicha jataain nelateineein ne Cana Coaunera Cojoanona que.
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 Nii rijieeoritiinne, Jesuso rohan nichuuntaacoaain: "Charijicha jataain nelateineein ne Cana Coaunera Cojoanona que," naain caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune. ² Nii jaunne, leinjiin canaanai cotijiaain, canacaanu cataaun teein: ³ "Esinae rauhijiriine aitoon. Inara ichao coreein, aiha caa canaanaine rijijieein nena naineneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanona que nena nainerihee-icheein. ⁴ Cana Coaunera Cojoanona que nelateineein neite, leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala, aiha caa canaanaine rijijieein rai nichao coreein ne. ⁵ Chunocoha, canu coreniha leinjiin canaanai raerate canu raa aicheein," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Jataainte alalacarae osa que nesarucuaane
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ "Chunocoha, caa ena Canu esenetaeraauro canaanaihunru saruheraniha osa quene, nuluno que ajeri jaberoco tijichaain, cucuana ucuaano jelon joeraanete caohachae. ⁷ Jataainte cairichaaooaure caa chauratane que nenacaauru cachaauru, enaicha osa

que sarunojoneein neeuruhane jaun. Itolere banate nitohaniha cureein. Nete acaauru amuritoheriin jataain cairichaaoojoreein nii osa que acaauru saruhera cacha. ⁸ Nii jaunne caohachae, ii bijii, ii tijia, naonjoain osa que ii saruhin nihane, molohin jao-hine. Nenacaeneein tejian caohachare, ii bijii, ii tijia, naonjoain mauhecaain ichaonaa esine que neeine. Nabana, ii bijii, ii tijia, naonjoain, ii saruhane coreniha, satiiin ijiabereeo chabana jacanaacharanejeein nena usi jana nijiaohine coataa. ⁹ Jana, ii nota, osa que ii saruhane, rocohin jao. Nenacaeneein tejian caohachare, leinjiin ii nota aina ichaonaa esine que neeine. Nabana jerane ii nota aina jiniiquiin chabana jacanaachara usi jana nijiaohine coataa.

Carenero nitaje que cuain relanajaane
(Lc 15.3-7)

¹⁰ Jiaonriha, chunocoha caa canaanaihunru que jaolecohichene. Dedeeu neein itolere bana acaauru beraihuruha Ofa Cana Coaunera rohan neein rai letonocuru anjeraaurune jaunne inara rai aitoon.

¹¹ Canu- Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunnena, nitajerai nenacaauru ichoter-ateraano que turuhin neun.

¹² Aonacuche. Tana leinjiin cacha, lefashaain niha rai carenerone jana, nitajiha leinjiinne, ichatane ucuunno que nii iscoon choonca iscoonni ratiriin, ¹³ nii nitajenaa ariin eruhane, nii iscoon choonca iscoonneein nitajelanaala nenacaauru coroaecane amurijiriin, esinae rauhijiriin niicha eruhi coroaerihane. ¹⁴ Nii rijijieeinte, nii leinjiinejein nitajeeuruha caa canaanaihunrune jerene dedeeu nena cana inaca Cana Coaunera.

Chatohanein nainecure ita que suujua acatecuruha Jesocurisito coitucuerane.
(Lc 17.3)

¹⁵ Chunocoha leinjiin inara caje Jesocurisito coitucuera, baaso ichaain niha chunocoha raine, jelai tein cotijiaain baaso ichaain niha raine coitucueratein rai raotojoein ereeine, nii rai irihane jana rai nere tonoraain coitucuhin nihanete, inae jataain raotojoein neriquichein jiniiquiin. ¹⁶ Jana ii ere tonoraenihane, leinjiin coroatajaainniji cotijiaain, acaauru aina jiniiquiin rai ereeuche, ii coroatajanena nainecureha nii leeochoaauru netonaine coina. ¹⁷ Jana, acaauru ere nihanatiin tonoraenihane, netaojiaain Cana Coaunera coroaeraauro rai been, acaauru rai teeute rai ereeuruhine. Nii netaojiaain Cana Coaunera coroaeraauro ere tonoraenihane, Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurunein tein, Roma curuaanaa rai cacha cobaraain coriqui bajaaurera rijijieein coaracuche.

¹⁸ Caa chauratane que netiin, inara ichanohite, jerichanejeein dedeeu ichareein. Jana, caa chauratane que netiin jaolecohichene jaante, dede caje jaonjoinereein. ¹⁹ Caa quene inara rai aitoreeunni. Caa chauratane que netiin, ita que jerajejeein neein ita suujua rijijieein coacuhin Cana Coaunera bajaain, cha bajanaa jeriquichenete, inara rai inaraacha bajai

tereein canu inaca Cana Coaunera. ²⁰ Chunijiun neeichene jaaunru, Canu coreniha, coroatajaain, nichatajaain, naaonjoaain netaojiaain neeichenena canu netonai, ecu inara aina nereeunni," naa Jesusone janate:

²¹ "Curuaanaa, inata saain canejera que casuujua acatichaaunne caohachae, baaso ichaain niha caraine, caainsi saneeina," naa Fedorone janate: ²² " 'Coatiha, caainsi saneein,' nahaan. 'Caainsichoonca saneein caainsinei quene aitoon, ii suujua acateeine coina,' " nae Fedoro rai Jesuso.

Rai fatoroon cachaauru rebe aninoana jereniha acauru beraichaneein nenaane

²³ "Nitohaniane jaunne, naaonjoaa Cana Coaunera Cojoanonaane que inara rai aitoreeunni. Aonacuche. Rebe rucuhena jeriha leinjiin curuaanaa *rey* ne rijijiei nereretanaa quene inara relareeunni. ²⁴ Inae rebe rucuhena nunuhetihane janate, jataain arajiin que rebeeona rai cacha turuaa ure rene. ²⁵ Nete, neniha cha coretihane jaanne jaun, jitariin bereecuru, rai sinijera, rai rucuheluuru, naaonjoainuri aina curuaecaain, letononeein neuruhane coina acauru que necoretihane coina aite nii *rey*. Jitaaain rai rebe coretihanereein tiaaajoaain satiin jiniiquiiin amihaneeuruhane coina.

²⁶ Nii jaunte, nii *rey* acatiha neseonraain: 'Curuaanaa, atiin caque ii suujua acateein, canu cohacoriuhane ii rai jitariin corete,' naa rai nii cachane jana, ²⁷ cairichaaajoaain coaraane jaun, nii rai rebe aninoain que suujua acateein nirijieein jianerate. ²⁸ Nete inae jianiha nii rebeonajaane jana, caje cuhin rai corihanera que coroatajajeein rebeeona aina ita eruhin, nii rebeeoca quene coreniha mucuhin rai raro tororohin: 'Caque rebeequine jaan coreteeu,' naa raine janate, ²⁹ nacatiha neseonraain: 'Canu que ii suujua acateein, canu cohacune ii rai jitariin corete,' naa rai nii leechane saijieein, ³⁰ tonoraelanaala caresero cuhane enoerate, cuu niha rebe jitaain coretihane reentiaaine coina.

³¹ Nitohaneein, caresero cuhane nii acauru leeocho tihane coaraante, jataain rautaaurenihane jaun, nii acauru curuaanaa *rey* rai biha cuure leeochoauru.

³² Nii jaunte, que suujua acateein jianihane baiha nihane jaun, cotiharateein: 'Nechu aansaneein ichaonaa cacha. Nii rebe coreniha rebeequine janane, ii que casuujua acateein, carichaaajoaine jaun ii jianeunlu carai aitohine jaun. ³³ Chanuna jana, nii cairichaaajoaain ii coaraain casuujua acatichaaunne rijijieein, nii ii leeocho que, ii suujua acateneei,' naain, ³⁴ inae jataain obaecane jaun, caresero cuhane enoerate nii *rey*, jitaain rebe coretihane reentiaain," naain nii nereretanaa que canacaanu relaane baihate: ³⁵ "Nitohaneinte inara casetecareein canu inaca Cana Coaunera, inara suujua aina cutaain inara amute cacha que inara suujua acateein belaineeichene," naante aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesuso.

Sinijera joaera quete cacha relae Jesuso.

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19 Niritiin acauru rai irihane baihate, aina nere-lanaa nichaanune aina Calileea caje amuhin, Jodea batane que turuhin, nucuhe Jorodaan jera que cue Jesuso. ² Nii janate, arajiin sacuure cachaauru. Ecute arajiin cunaitenacauru rautae. ³ Nii janate, nechu cairichaauruhane jaan lera ariha, Jesuso rohan nichuuntaain: "Tonaai. Caohachaana joareen coreniha rai comasai jaoha cachane," naauruha Jesuso rai fariseeocuru tabaaunne janate: ⁴ "Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane laenanohineein nena ereretaain aonaquichene. Jaurihanejeein itolere coaunaane nunuheneinte, quicha, ene, naaonjoaain coaunaelu Cana Coaunera. ⁵ Nitohaneein acauru coaunaante: 'Rai fojiarauru caje amuhinte comasai raain, leinjiin cachanein nena rijijieein ichaaorureein,' naalune coitucuhichene. ⁶ Nitohaniane jaunte, lesajeein necoansajiaa cachane, leinjiin ita jaberoco que jaberocoana rijijieein neeure, rai comasai aina. Niheichu ita caje, Cana Coaunera tenojoi-hunru batunaa nainihe joareen cacha," naain acauru tonora Jesusone janate: ⁷ "Chanuna jana chaen, comasai jaonaa jerera nihane, rai ita jaaoruhane jaan cooiricha teein, comasai joaera coina aitelu Moisesa tenojoi rauhi," naauruhane janate: ⁸ "Niritiinte aitelu Moisesa, nechu aansaneein nere tonorana jereneichene jaun. Coatiha niqui jauriaanejeein nitohanein niheilu. ⁹ Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha, chuni quicha aina ichoaeniha rai comasaine jana, jao-hin leeocho ene raanete, nii ene niicha rai coreniha inae osa que nesarue nii quicha," naa Jesuso fariseeocuru raine janate: ¹⁰ "Nitohaniane jaun chujian, caohacharihei necoasajiaa cachane," naacaanu aina nere-lanaa nichaanune janate: ¹¹ "Coatiha nitohani coitucunaa nainesihuruhi satiin cachaauru. Acaihanijin coitucuuruhane coina, coitucueratiha Cana Coaunerane jaan curuhachate, nii coitucuujeeurureein. ¹² Niha araai lauriin nitohanein necoansajianaa nainelanaa niha cachane jaanu. Tabaaurute, inae nejanoae nitohanein necoasajiaurenihane coina. Jana tabaaurute acauru cule rocoorua acauru amute cachaaunne jaun necoansajianaa nainecurene. Jana leeochoaurute raotojoein Cana Coauneraacha tei amihanena que amihaneeuruhane coina necoansajianaa jerene. Nitohanein ichaonaa jererauru, nitohanein ichaaoruhane," naain ereereje canacaanu rai Jesuso.

Canaanainunru rausiaaeca Jesusone

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Nii janate, canaanainunru uhaaure Jesuso rene cachaauru, acauru rai Cana Coaunera bajaain, biji que acauru mucuhin acauru rausiaaecane coinane janane, acauru que tacaain caohatihacaanu aina nerelanaa nichaanune. ¹⁴ Nii jaunte: "Coo Canu rene turuuruha canaanainunrune caohatihache. Cana Coaunera Cojoanonaate aihuruha caa canaanainun-

rune rijjijeein nenacaauru rainein ne," naainte, ¹⁵ bijique nii canaanainunru mucuhin rausiaae najaane baiha, jelai caje amuhe Jesoso.

Jesoso ainate ere leinjiin enamanaa coriquihona.
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Nii janate, Jesoso rene turuhin: "Cacha relaera, chariji caohacha ichareeun, chariji bana nitajenaachara ichaonaa que ichaohanune coina," naa leinjiin enamanaa Jesoso raine janate: ¹⁷ "Chariji caohachana Canu caje bajaai. Caohachate ne leinjiincha. Nitajenaachara ichaonaa caohacha que ichaonaa jereeine, aitolahu Cana Coaunera rai Rauhine jaan tonoraain ichaao," naa rai Jesusone janate: ¹⁸ "Chariji Rauhina," naain baajaane janate: "Coa sonajaain jaoaha. Jiaonrihachu, ii comasaine lanaala nena e ne dadaain, asijiauhin, leeochoaauru cairichaa casaje que ereein, naaonjoaain neeine. ¹⁹ Chaen ii fojiaraauru ere tonoraain, ijiabereeo belaaie rijjijeein, chamute cacha belaaichaa," naa Jesusone janate: ²⁰ "Jitariinne, nii chaitoonjoa tonoraain. Chana nenacaen carai lanare," naa Jesoso rai nii enamanaane janate: ²¹ "Esinae rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteein, cairichaaahuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha latei dedeeu. Nii baiha canu sacuu," ²² naa rai Jesusone aonaainte, jataain inaderaain cauha cue nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun. ²³ Nii jaunte, aina nerenanaa nichaanune rai: "Esinae rauhijiriinte caaintate, Cana Coaunera Cojoanona que enoha leinjiin coriquihonane. ²⁴ Nacoauneeine aitoreeunni. Charijieein teeinti leinjiin toro seeonjoan amuritojoaain nena camecho, oco jachu cuhane situnaa nainene. Nii amurijiriin enonaa nainihe leinjiin coriquihona Cana Coaunera Cojoanona que," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. ²⁵ Niritoha Jesusone jaunne, jelai amuritoheriin canacaanu suujua elonaane jaun: "Nitohanihane, chariji jana enohin nichotenaa nainereein," naacaanu ita raine janate, ²⁶ canacaanu coariin: "Nihei chuni raajenihane enohin nichotenaa nainihe. Nete laen Cana Coaunera jerihane joenreein cacha enohin nichotenaa naine," naa canacaanu rai Jesusone janate: ²⁷ "Canacaanune, ii sacuhacaanune coina jitariin canacaanuhacha sirii ratirihacaanulu. Cha jana rarichaanuhin canacaanu nii coreniha," naa Fedorone jaunte: ²⁸ "Esinae rauhijiriinte, inae Cana Coaunera cojoanona que turuhane bana canu, Cana Coaunera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaaunne itolere cocoinanacaaihuri amurijiriin cocoinanohi nichaaunne jaan rori- *trono* ichoae nelauriaanune banate, inara netonai lechoonca coroatajai cocoinanacai nequichene rori- *trono* ichoae nelauriariquicheein, nii lechoonca coroata lauriin nenacaauru Israeli cocoaichacuru ichanaa coaraain, 'Acaauru acaaurute caohacha ichae. Jana acaauru acaaurute baaso ichae,' naain been coitucuhin rucuhequichene coina. ²⁹ Chaen techu, canuhacha icharatei ichacu-

ruhane coina, rai bereecuru, naraaichuru, comasai, fojiaraauru, rai natane, naaonjoain ratirichate, lefasha sanein jelai amurijiriin eruurureein. Chaen techu, chabana nitajenaachara nejeein nena ichaonaa que ichaoreein. ³⁰ Chaen techu, caa ena leeochoaauru amurijiriin nelaetoha nocoetonacaauru, caa ena chaque nelatihei rijjijeein nenacaauru fautaain chaque nelatelanaala nedaurureein. Jana ena caa leeochoauru fautaain nelatihei rijjijeein nenacaaurute, jataain nelateineein neurureein," naain Fedoro tonorae Jesoso.

Leinjiin ocoana erora- cacha amiharatera rijjicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relaa Jesusone

20 Niritoha canacaanu raine baihate nocoana que cacha amiharatiha leinjiin ocoana erorane rijjicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relae.

Niritiinte: "Leinjiin cacha janohetiin nimichuhin, nocoana jana amihaneeruha cachaaurune coina ariin, inae cachaauru eruhin, rai nocoana jana le jiichooneinein acaauru amihaneeo coretihane coina rucujueein, nii cachaauru letoae nii amihanenaa erora. ³ Inae acaauru letoane baiha, enoto chujutaelalajeein nacoauneein mituhin cuhin leeochoaauru cachaauru arihane janate, najiniha neure nenaanaja cataaun nelanaaejeein cachaauru. ⁴ Nii jaunte, nii nelanaaejeeunruhane coaraane jaun: 'chajaain inara netonai amihanenihuche canu ocoana jana. Inara amihaneeon rijjijeeine inara coretereunni,' naa nii amihanenaa erorane jaun cuure nii cachaauru. ⁵ Nii baihate coaiten, enoto chujutaain mituhin cachaauru ariin, nii baiha sonaiha mituhin cachaauru arii nii amihanenaa erora. ⁶ Inae nuna macohi ichoae teejiha enotone jana, mituhin nacoauneein cachaauru arihane jana, nenaanaja cataaun neeruha rai namihaneeo colane nelanaaejeein cachaaurune jaun, erunajaain: 'Chanuna sonafaajeein amihanelanaala neeiche,' naain acaauru caje bajaai nii amihanenaa erorane jana: ⁷ 'Neniha canacaanu rai amihanenaa terane jaunna, amihanenihacaanu,' naauruhane jaunte: 'Chajaain arihane inara netonai canu ocoana jana amihanenihuche,' naain letoanajae nii amihanenaa erora.

⁸ Inae nocohena jerihane janate, rai cachaauru bearaicha rai: 'Chajaain, nii cachaauru cotijiaain, acaauru satononiha turuhin amihanenacaauru que nunuhetein coretenaacu, nii jauriaanejeein nunuheteraauru que satonotein,' naa nii amihanenaa erorane janate, ⁹ inae ichoachaniha cuuruha nii satononiha nuna macohi ichoae teejiha enotone jana nunuhetein amihanenacaaurune jana, le cachaauru corete jerichanejeein le jiichoonein, nii coretera. ¹⁰ Nii janate, inae nii ichoachaniha turuhin amihanenacaauru coretihane jaan que turuhane jaun: 'Nii satononiha turuhin amihanenacaauru amurijiriin jecha, rai namihaneeo core raaurureein,' naaure. Nete, nii satononiha turunacaauru rijjijeein, jerichanejeein le jiichoo core-

neen raare acauru netonai. ¹¹ Nii jaunte, rai nami-haneeo core raauruhane ucuuaetoha nejesinajeein nii amihanenaa erora rai: ¹² 'Caa canacaanu satononiha turunacaaurute, basiinjiincha amihaneeruhane saijieein, canacaanu coreteeine jeeoneein acauru coreteei, mainajeein amihaneein, enoto ajaanone maa-jeein abaantacaanune saijieein,' naaure. ¹³ Niritocuruha nii amihanenaa erora raine jaunte, leinjiin rai: 'Coatihana baasoneein ii coretichaunte quiicha belaa. Tana canu aina, le janohineein ii coretichaanne coina rucuhequine coitucuhine. ¹⁴ Aihana jaun, nocola ii amihaneeo core. Chajaain amuu. Canune, nii inara satononiha turuhin amihanenacaauru rai, jerichane-jeein inara coretichaanne jeeoneein coreteeun, ¹⁵ carai niha rauhi cacoriqui aina quiicha jerei ichacaanne jaanune jaun. Raunajetocooanne jaunna baasoneein canu coaraate,' naain nii cacha tonoraeeinii amihanenaa erora.

¹⁶ Nii rijijieeinte, caa enene ichoaichaniha nenacaauru satononiha neeureein. Jana satononiha nenacaaurute, nunuheneein neeureein," nae Jesuso.

Orichaanine biha nacoauneein Jesusone

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Inae bero cuhane Jerosaleen nichaae cuujihacaanune janate, nii lechoonca coroatajaain aina nerelanaa nichaanune cotijiaain, jelai canacaanu teteriin: ¹⁸ "Inae enate laen Jerosaleeun cuhacache. Ecute, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne mucuhin, saseredote curuaanaacuru, chaen Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaureraauru, naaonjoainuri rai canu tiha cuurureein. Chaen techu nejelau atane caje unacaauru cachaauru rai caetecurureein, caque nocoatijiaain, canu faojoaain coroso que canu tein canu ateinaauruhane coina. Nena nichata janojoin cuhane ichanareeunni," naain aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesuso.

Saantiaao aina Joaan nebaacha bajai

(Mr 10.35-45)

²⁰ Nii janate, Jesuso rene turuha uhe Sebedeeo comasai, rai calaohichuru Joaan, Saantiaao, naaonjoainuri aina. Turuhinte, nii calaohichuru rai atiin chaelai ichaa Jesusone coina nacatiha neseonriaane jana: ²¹ "Chate jerequicheta," naain caje bajaa Jesusone janate: "Inae ii Cojoanonaa que turuhane bana, atiin ii raotono nichajai que nelauriaa leijinne jana, ii jaabiji nichajai que nelauriaminche caa leeochara," naa Jesuso raine janate: ²² "Cha bajaachene, coatiha coitucuhin bajaheiche. Necairichanaa abaantarichaaunne rijijieeinna necairichanaa abaantana nanequiche," naain acauru caje bajaa Jesusone janate: "Abaantana nainichaanu," naain tonoraauruhane jaun:

²³ "Nii necairichanaa abaantana nanequiche niqui. Nete laen, canu raotono nichajai que, canu jaabiji nichajai que, naaonjoaain nelauriana naineneeiche, nitohanai rai tihanune coina nenihanune jaun. Baniha-

teen ichaalu Ofane jaancuruhacha raite, tenojoin niha cureein," nae acauru rai Jesuso.

²⁴ Nii Jesuso caje bajaa Sebedeeo calaohichuru nebane aonaainne, nii coroatajai ita nejeraauru que nejeratihacaanu nii lechooncaain aina nerelanaa nichaanune.

Nii jaunte, ²⁵ canacaanu cotijiaain canacaanu rai: "Inarate rai cachaauru cairichaaeriin, acauru amurijiriin niha nocohetiin neeuruha Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacurune coitucuhiche. ²⁶ Nete laen, inara nitohaneein nena naineneeiche. Aihana jaun, chunocoha inara jana leeochoaauru amurijiriin nena coaacane, leeochoaauru coroatajanemiin. Jana, chunocoha leeochoaauru amurijiriin nena coaacane, rai letononeein neeine.

²⁸ Nitohaneein nihanune coinane cau turuhin neeun canu- Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne. Coatiha carai quiicha latei tein niha cachane coina cau turuhaan. Canune, cachaauru rai nelatichaanne coina letononeein neeun. Canune, osa caje nichotiha arajii cachaaurune coina ohin ca-coichana que coretiha cureeunni," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Coroatajai maosa rautaa Jesusone

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Inae Jerico caje amuhacaanune janate, Jesuso caaijie uure arajii cachaauru. ³⁰ Nii janate, bero cuhane babaecooruha coroatajai maosacurune jaun, acauru rohan situha cuha Jesusone aonaain: "Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nena, tana cairichaa-joaain canacaanu coaraaine," naauruha ehequiene janate, ³¹ aitocuruhane caohateeruruha cachaauru jana, que rutaain tonijiaain ehehequien: "Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nena, cairichaa-joaain canacaanu coaraau," naauru janate ecu in-acuhin acauru cotijiaain: ³² "Chatohanai inara rai ichacaanne jeriquiche," naain acauru caje bajaa Jesusone janate: ³³ "Conoha canacaanu notanena jerichaanura Curuaanaa," naauru jana, ³⁴ cairichaa-joaain acauru coaraane jaun, biji que acauru nota dadaa Jesusone rijieeoritiin inae conoha acauru notane jaun, Jesuso caaijie uure, nii coroatajai maosacuru.

Jerosaleen turuha Jesusone

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 Inae Jerosaleen catainajeein leinjii nese Betafajee ichatane ucuunno- Oliboneein acaauruhacha curuaatei rohan turuhacaanune janate, aina nerelanaa nichaanune caje coroatajai letoae Jesuso. ² "Chajaain taa niita canaacha coarajei neseu cunichuche. Ecute, cositenojoneein leinjiin bene, leinjiin curuaanaa narejeen, naaonjoaain borocuru eruriquicheein. Chaen inae erunajaaichene, carai cajiha acauru cosichuru rututaain uhanajaauche. ³ Inae uhanajaaichene jana, chunocoha inara caje bajaane: 'Latenaaca curuaanaane jaunna amanajaacaanu. Enate jelaiha acauru

cainaratereein,' naain uhanajaauche," naain letoanajae Jesoso.

⁴ Nitohanialu:

"Sioon cocoaichacuru,
joaenreen rijijieein nena inara *Rey*
coaracuche.

Acate, inara rene turuha uhe
leinjiin boro laajoiri ichoae.
Cabario ichoae amuruha
leeochaauru curuaanaacurune saijieeinte,
leinjiin boro
anajiin tabai ruhacaera
narejeen laojori ichoae uhe,"

naain bein laenaalu *profeta* inoaensine nainaane
coina ailu.

⁶ Niritiin acaauru letoaa Jesusone jaun cuuruha nii
coroatajai aina nerelanaa nichaanune caje cunacaau-
rune janate, nii bein letoanajaane rijijieein, ⁷ rai nare-
jeen aina boro eruhin, nichoae cajione maritaain
amanajaain, Jesoso rai tenajaunruha aina nere-
lanacaaurune jana, nichoae lautoroain cue Jesoso.

⁸ Nii janate, najiniha neeure arajiin cachaauru.
Acaauru tabaaurute, bero cuhane acaauru cajione
maririjiaacoaure. Jana tabaaurute, ajaena raain, najini-
ha meriaacoaure. ⁹ Jana, ichoachaniha cunacaaurute,
acaauru caaijie cunacaauru aina coroajeein eheehe-
quiin:

"*Rey Rabiri* ichoala coroaecuruhine.

Raotojoein turuhine acaneein nena rijijieein Cana
Curuaanaa- Cana Coaunera letono.

Dedeeune maajeein Cana Curuaanaa coroaecu-
ruhine," naaure Jesoso que.

¹⁰ Nii Jerosaleen turuha Jesusone coaraante, satiin
nii nese sacutaain que suujua rohecaain cajihaneei
amuhemujeein: "Cha cajena unaa ne caa cacha,"
naain ita caje bajaain: ¹¹ "Caate, Cana Coaunera ere be-
ra *profeta* Jesoso ne, taolu Calillea nena Nasarete co-
coaicha," naaure cachaauru.

Teenforo asajai caje cachaauru sitaa Jesusone

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Nii jana inae Teenforo asaae enoha cuhane jana,
najiniha neeuruha necoretenacaauru aina acaauru ca-
je coreteraaaurune jaunte, jelai caje sitanajae Jesoso.
Coriqui coreeuruha cachaauru raina jaan rori lachohi-
in, ecu serori que necoretiha nenacaauru rorine ma-
jeein lachohitiin:

¹³ "Cana Coaunera Quiricha cuhanete: 'Canu lorerite,
acaihaniji Canu bajaebajaaecuruhane jaan coloheri-
neen nereein,' naain ne laenanohineein. Nete, inara
leinjiin asijaunanaja coloherineein teeiche," naain
acaauru cotai Jesoso.

¹⁴ Nii Teenforo asaae, rohan turuhacoaauruha
maosacuru, bacosacuru, naaonjoainurine janate,
acaauru rautae Jesoso. ¹⁵ Nii cojoelanaacojoai ichaain
acaauru notaaca Jesusone jana ecu neein coarajeeu-
ruha saseredote curuaanaacuru aina Moisesa rai Cana
Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru,

naaonjoainurine janate: "Coroaaenojoinemiin *rey Ra-*
biri ichoala," naain cojiorichuruha canaanainunru
Teenforo asaaene aonaain obajeeinte:

¹⁶ "Toon ii rai ereeuruhane aonaaina," naain bajaau-
re.

Nii jaunte: "Aihanu. Aonacaaun. Tana: 'Canaanainun-
ru, sisinacaaurune maajeein ii coroaecuruhane
coinate, caohacha ichaai,' naain laenanohineein nena
reretaaichene," naain acaauru tonorae Jesoso. ¹⁷ Niri-
toha acaauru raine baihate, ecu acaauru ratiiriin, nii
nese caje amuhin, Betaniau cue Jesoso, ecu sinihane
coina.

Inacaenihane coina *iquera* cojiotaa Jesusone

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Inae janone jelaiha neseeu cuhane jana mijiito-
hane jaunte, ¹⁹ bero auhaniha niha leinjiin *iquera* ne
jaun nichuuntaain coarae Jesoso, inaacane lihane
coina niqui. Nete inacaenihane jaun:

"Inae chabana coaiten inaariheeni," naa Jesusone
rijieeoritiin ohe nii *iquera*.

²⁰ Nii coaraante: "Chasiinna luhecotariin ohe," naau-
ruha cojoelatiin aina nerelanaa nichaanune tabaau-
rune janate:

²¹ "Esinae rauhijiriin esenetaain, icharichaaain Cana
Coaunerane esenetaain neeichene, caa ena *iquera*
ichacaanne amurijiriinte naineriquiche. Caa ichatane
rai: 'Caalai caje amuhin, cucuana cuhane cunihun,'
naaichene, nii aitocoichene rijieeoritiin cucuana
cuhane cure nii ichatane. ²² Nii rijijieein techu, Cana
Coaunera caje cha bajaaiiche, terichaaanne esene-
taanne, inara rai inaraacha bajai tereein Cana
Coaunera," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Cocoinaai letono niha Jesusone

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Nii baiha Teenforo asaae enohin cachaauru relaa ni-
ha Jesusone janate, rene turuhin: "Chatohanai Co-
coainanacai neeinna neei ii, catohanai ichaaine coina.
Chana cocoinanacai neein ii cocoinae," naain Jesoso
caje bajaauruha saseredote curuaanaacuru aina Jori-
ocuru bichauhenaaurune janate:

²⁴ "Canuhetonaina inara caje bajanaa jereun. Cha
Joan letoaelu cacha cojunacatihane coina. Cana
Coaunerana letoaalu, ainihane cachaauru
letononeeinna aihalu. Canu rai beechenena, canuhet-
onai inara rai canu cocoinaera bereeunni," naain
acaauru tonoraa Jesusone janate:

"'Cana Coaunerate letoaelu,' naacachenete: 'Cha-
nuna jana esenetaeneichelu,' nareein cana rai. ²⁶ Ni-
heichu 'Cachaaurute letoaelu,' nanaa nainihaacache
acaauru coasiha. Satiin cachaauru, Cana Coaunera,
Joan letoaalune esenetaauruhane jaun," naaure ne-
jesinajeein ita rai. Niritiin ita rohecaante:

²⁷ "Coitucuhaacaanu," naauruha Jesoso raina jaunte
acaentonai:

"Aihana jaun chujian canuhetonai, inara rai canu cooainera benaa nainihaaun," naain acaauru tonorae Jesuso.

Coroatajai calaohichuru letoaa leinjiin cachane rijijiei que acaauru relaa Jesusone

²⁸ Nii baihate acaauru rai:

"Tonaquiche jana inara caa erenaa que. Leinjiin cachate coroatajaain neeuuha rai calaohichurune jana, leinjiin rai: 'Canu calaohi, enene canu ocoana jana amihanenihu,' naa rai inacane jana: ²⁹ 'Coatiha curinaaunni' naain cunaa jerenihane baiha cue nii leinjiin rai calaohi. ³⁰ Nii baiha coaiteen, nii rai calaohi coroataja letoaaane janate: 'Saan ahi. Inae curichaaun-nicha ofa,' naane saijieein cuene. ³¹ Chariji inara rai, rai inaca ere tonoraain niicha icharatei ichae," naain canacaanu caje bajaa Jesusone janate:

"Nii ichoaichaniha rai inaca letoanojointe, inacaacha icharatei ichaain inaca ere tonorae," naauru janate:

"Nii rijijieein techu, inara aineeichene jana, Cana Coaunera Cojoanona que niha cuurureein Roma curuaanaa rai cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera aina ene cojoaelorohecuru. ³² Caohachaain rai nichao coreein neeuuha cachaaurune coina, relanajaa uhalu Joanne jana, inara esenetaeneeichelune jana, Roma curuaanaa rai cachaauru cobaraain coriqui bajaaureraauru aina, nii ene cojoaelorohecuru esenetaauruhane jaunte, Cana Coaunera Cojoanona que neeuureein. Jana inara, coaraqichene saijieein esenetaain inara ichao coreneeichene jaun, coatiha Cana Coaunera Cojoanona que neriheneeichene," nae saseredotecuru aina Jorioocuru bichauhenaauru rai Jesuso.

Nechu aansaineein ichaonacaauru amihanenacaauru que cachaauru relaa Jesusone

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ "Caa leeocha erenaa aonacuche. Leinjiin cachate oba coocana sirihane jaun, bino ichaane jaanu ichaain corihateein, nii baiha ucuuneein rori jae nichoae netiin amihanenacaauru beraihane coina. Inae satiin besautiaane baihate, rai leruhin teeuruhane coina que amihanenaa inaaaureraauru cachaauru rai teein ratiriin amue. ³⁴ Inae tainacaane janate, leruhin rai niicha teeuruheni teeuuha raine coina letonocuru letoaa nii ocoana erorane jana, cuhin bajaauruha nii letonocurune jana, ³⁵ tabaauru letonocuru faojoaain, tabaauru atinaain, ajeri que tabaauru bодоosiin, naaonjoainchuru sonajaare. ³⁶ Nii jaunte, nitohaneein rai letonocuru letoaaane jana, sonajaauruhane jaun, coaiteen jelai amuritoheriin, enacoauneein letonocuru letoaaane jana, jerichanejeein sonajaauruneein amihanenacaauru.

³⁷ Nii letonocuru letoaaane naineein sonajatocuruhane jaunte, satononiha rai calaohi letoaa: 'Canu calaohi nihane jaunte laen que suujua acatecurureein,' naain niqiu letoaa. ³⁸ Nete inae cuha nii rai calaohine jana coaraain ecu ita rai: 'Caate laen, nerora calaohi ni-

hane jaun, jitariin cana caje caa rai inaca rainein nena raa cureein satiin aina nedaane coina. Coanete sohin jaohacache. Nii banate, satiin cana rainein nedaarein nii rainein neenu,' naain nii rijia caje mitaain sohin jaaore nii amihanenacaauru.

⁴⁰ Aihana jaun, inae turuhane bana, cha ichareein acaauru aina, nii amihanenaa erora," naain bajaa acaauru caje Jesusone janate:

⁴¹ "Nii nechu aansaineein ichaonacaauru cachaauru sohinte jaoreein, cairichaaajoaain acaauru coaraelanaala. Sohin jaonajaainte, leeochoauru rai nii amihanenaa tiha cureein, inae ecu tihane bana rai leruhin niicha taojiaauri teeuruhane coina," naauru janate:

⁴² "Tana, Cana Coaunera Quiricha cuhane:

'Nii ajeri, loreri ichacuruhane jaanu que nena jaolecooruhane jaan que temurateeinte loreri jaaure nii loreri icharaauru.

Niine cojoelatohacaanu, nitohaneein icha Cana Coaunerane jaun,' naain laenanohineein nihane reretaain aonaquichene.

⁴³ Nitohanihane jaunna inara rai aitoon, rai Cojoanona que neeichene coina tihalune saijieein nii inara rai niicha teilu ruluhin, janijiin niicha ranojoinunru Cojoanonaanu que terichaaain Cana Coaunerane jaun. ⁴⁴ Jana canu nii ajeri nichaunne ichoae comoite raajenihane chaltoroaain nedareein. Jana, canu nii ajerineein chunocoha ichoae comohanunete ajane neein nedareein," naain raajenihane neque aite Jesuso.

⁴⁵ Niritiin acaauru que aitoa Jesusone que nainacuruhane jaunte, Jesuso mucueratena jerecuruhane saijieein, ichana nainecurene, satiin cachaauru coasiha nii saseredote curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, satiin cachaauru Cana Coaunera letoaa *profeta* niha Jesusone esenetaauruhane jaun.

Leinjiin rey calaohi nisirihatihane quete cacha relae Jesuso.

(Lc 14.15-24)

22 Nitohaneinte coaiteen acaauru rai nereretanaa rijijie que cuaain ereerejeein:

"Leinjiin rey, nisirihatiha rai calaohine coina beseta ichaane jaunte niqiu, ³ rai letonocuru letoaa, nii cotihanohichuru cotihacuruhane coina. Nete tonoraelanaala, nii beseta que turunaa jerecurene. ⁴ Nii turunaa jerecurenihane jaunte, enacoauneein rai letonocuru leeochoauru letoaa: 'Inae jatoroainjete ne lenone. Coerenetonaain nenacaauru niriherujete soerate. Chajaain beseta bitoaa ucheje,' naain cotihanaacuruhane janate, ⁵ tonorana jerelanaala no-coana jana cue leinjiin. Jana leeochoate, rai rucuhale que necoretiha cue. Jana leeochoaurute, nii rey letonocuru mucuhin atinanajaain sonajaare.

⁷ Nii corenihate jataain obajeein, rai soondarooru letoaa acaauru rey, nii rai letonocuru sohin jaoreraauru sohin jaohin, acaauru nese mocooruhane coina.

⁸ Inae nitohaneein turunaa jerecurenihane niicha cotiharateurine jaunte, 'Satiinte niqiu inae jatoroain ne,

caa nisirihatena beseta. Nete nelatecurenihane jaun turunaa nainecurene nii jauriaanejeein cotihanohichuru. ⁹ Aihana jaun, chajaain nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhecujeein, inaraacha erui cachaauru cotihacuchete, caa nisirihatena beseta bitoaa uuruhine, naain rai letonocuru letoae nii rey. ¹⁰ Nii jaunte, nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhin, aansaineein ichaonacaauru, cachaauru cao-hachaain suujua coaraauru, naaonjoainurine majeein cotihacuruhane jaun, cache que memoe loreri asajai.

¹¹ Inae satiin nii rey cha tei cajione jiaain neeuruha cotihanoichurune jana enohin coaraa rey janate, ecu ne leinjiin cache rey cha tei nisirihateeuruhane jaan cocoajione jaelanaala nena. ¹² Nii cache raite: 'Chasiina nisiriatena cocoajione satiin rai canuhacha tei ji-aeralanaala cau enohite quicha belaa, naa rai nii rey jana, ecu inauheneeicha neein aonaje nii cache. ¹³ Niritiinte lenonecuruha cachaaurune jana coaraneen nenaauru rai: 'Caa cache biji aina, rai tija ichojoaain airiniha nocohenaanau jaochete, ecu neein chanaaine, nae nii rey. ¹⁴ Arajiite niqui cotihanohi ne; nete coroatajaecure janijiin ranojoinunri. Nii rijiicha Cana Coanera Cojoanona, naain que jaolequiin nenaauru que cuaain ecu nenacaauru cachaauru rai ereereje Jesuso.

Roma curuaanaa rai coriqui bajaaurera aina iriha Jesusone

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Niritiin acaauru que aitoha Jesusone que nainacuruhane jaunte, jelai caje amuhin Jesuso coulurujeeuruhane jaanu leranu arihure ita suujua tacaain fariseeocuru. Chelai que aitocuruhane jana, baasoneein acaauru tonora Jesusone colurujeeuruhane coina. ¹⁶ Nitohanein coacuhinte, acaauru ere tonoraeraauru, naaonjoainuri letoaaure Jesuso rene, coulurujeeuruhane jaan lera ariha coritaauruhane coina. Nii jaunte rene turuhin:

"Cacha relaera, iite iique tonaain iriha cachane tonoraelanaala, esinae rauhijiriin aitiin jeriha Cana Coaneranane rijijeein ichaoha cachane coina relaai, rai suujua caje rocohin cache relaauruha leochaaurune rijijielanaala. Chaen nechuhinanaca cache ichaone caje coaraain coulurujeeurune coitucuhacaanu. ¹⁷ Nii jaunna, canacaanu rai beeine jerichaanu. Cao-hachaana Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa-enferadoroacha bajaeratenojoi coriqui *impoesto* tiha-cachene," naain bajaure Jesuso caje. ¹⁸ Nete, nechuhairichanaa coacuhin letononeein aitocuruhane que nainaana jaun:

"Casajenetiin cache caohacha niha nocoetonacaauru, chanuna baasoneein cacairichaa canu coritana coauquiche. ¹⁹ Canu rai, nii enferadoro rai inaraacha tei coriqui uhaaucha coarae," naa Jesusone jaun, rai coata caje nena coriqui denario teeuruhane jaun coaraainte:

²⁰ "Chariji coujunaca cau caa ne, rai curuaa aina laenanohineein," naain acaauru caje bajaa Jesusone jana:

²¹ "Caate enferadoro coujunacane," naain tonoraauruhane jaunte:

"Aihana jaun chujian, nii enferadoro rainein nena teeuche enferadoro rai. Jana, nii Cana Coanera rainein nena teeuche Cana Coanera rai," naa acaauru rai Jesusone jaunte inauheneeicha cojoelatiin ecu Jesuso ratiriin amuure.

Oha cachane baiha ichanaa cachane bajaauruhane

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Nii bananeeinte, Jesuso coaraa uure sadoseeocuru tabaauru, oha cachane baiha nacoauneein ichanaane esenetaaurenihane jaun, bajaauruhane coina. Nitohanein uhinte:

²⁴ "Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai aitelu, chunocoha leinjiiniji canaanai sirilanaala rai comasai ratiriin ohane, nii onaa ocoala nii rai ninana autana raa rai comasaineein ne, nii onaa bereeneein teein, nii autana bereetihane coina. ²⁵ Nii janate, cau canacaanu aina neurelu caainsinein ita nejera nejesinanein cachaauru. Nii acaauru inanate, leinjiiniji rai comasai aina canaanai sirilanaala ohe. Nete leinjiiniji canaanai sirilanaala ohane jaun, rai nocoala rai, nii rai nautana teein ratiri. ²⁶ Nete jerichanejeein canaanai sirilanaala oha acaantonaine jaun, que jaurii nocoala rai nii nautana teein ratiri. Nirijeein cuaajeeinte satiin ooruhana nii ita nejera nejesinaaurune jana, ohe nii ene netonai.

²⁸ Aihana jaun, inae nacoauneein o caje ichanaa cachane bana, chariji comasaineein nerein nii ene, satiin ita nejeraauru comasaineein nihalune jaun," naain Jesuso caje bajaauruhane jaunte:

²⁹ "Cana Coanera Quiricha inoansi reretaain niicha ichana nainei coitucueeneichene jaunte, cha coitucueeneichene jaun aitocoiche. ³⁰ Inae ohane caje ichanaa cachane, ene, quicha, naaonjoainuri ita que nesinijerateein neeururinaain, inae Cana Coanera letono anjera dedeeu nenacaauru rijijeein neeururichaaine jaun. ³¹ Tana o caje ichanacuruha onacaaurune que, raaje nujuae caje: ³² 'Canune, Abaraan, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaneraneeun. Aihana jaun, coatiha onacaauru Coaneranahaan. Canune ichaohin nenaauru coaneraneeun.' naain aitohalu Cana Coaneranane reretaain coitucuhichene," nae acaauru rai Jesuso.

³³ Niritiin sadoseeocuru relaa Jesusone jaunte, cojoelatiin aonajeure cachaauru.

Jataain leochaauru amuritoeriin nelateein tenojoi Rauhi

(Mr 12.28-34)

³⁴ Nitohanein acaauru relaa Jesusone jana, inauheneeicha aonajeuruha sadoseeocurune coitucuhinte, ita taojiaaure fariseeocuru. ³⁵ Nitohaneinte, leinjiin acaauru caje Cana Coanera rai rauhi que cache relaeranein nena fariseeo, Jesuso rai:

“Cacha relaera, chariji rauhi cana ichao rai leeochoaauru amuritoeriin jataain nelateineein tenojoin ne,” naain nechu coulurijiane jaan leranu ariha, Jesoso caje bajaane janate:

³⁷ “Ii Curuaanaa Cana Coaunera belaihu, ii coichana, ii suujua, ii suujue, iicha coacui, naonjoain aina cuaritaain. ³⁸ Caritiinte jataain jauriaanejeein cana rai nelateineein nenea rauhi beratelu cana rai Cana Coaunera. ³⁹ Nii que jauriineein tenojoite, jerichanetoojeein: ‘Chamute cacha belaaain coaraau, ichaajenihane iijabereeo belaaaine rijitoojeein,’ nae. ⁴⁰ Caa coroatajai rauhite, jataain nelatein cana ichao rai tenojoi ne. Acatechu nii Moisesa aitoonjoa rauhichuru cana relaauruha *profeta* curune jaan rauhi temuraneein ne,” nae fariseeocuru rai Jesoso.

Cha caje nefoeratenaa ne Curisito Mesihasi.

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Nitohaneein jaiti netaojiaain ita aina neeuruha fariseeocurune janate:

⁴² “Tonaquiche inara Curisito Mesihasi que. Cha caje nefoeratenaa neeicha ne,” naain acaauru caje bajaa Jesosone janate: “Rabiri caje nefoeratenaneeeinte ne Curisito Mesihasi,” naain tonoraauruha fariseeocurune janate:

⁴³ “Chasiina jana nitohanihane, que aitoroatiha Cana Coaunera Suujuene jaun: ‘Canu Curuaanaa,’ naelu Rabiri, Curisito Mesihasi que. Chaen techu:

⁴⁴ ‘Canu Curuaanaa raite:

“Cau carohan,
caraotono nichajai que nelauriaau,
ii que nejeratenacaauru amuritiin
ii tijia asaae tenajaanune reentiaaincha,” nae Cana Coaunera,
naain belu Rabiri.

⁴⁵ Aihana jaun, chasiina Rabiri caje nefoeratenaa nere Curisito Mesihasi: ‘Canu Curuaanaa,’ naalu rai Rabiri natiin,” naa acaauru rai Jesosone janate, le ere-naanejeeiniji tonoraurenihane jaun, inae nii caje coauneein, caje cha bajanaa jerecurene fariseeocuru.

Fariseeocuru aina, Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaurera ichao biha Jesosone

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

23 Nii baihate, ecu nenacaauru cachaauru, chaen aina nerelanaa nichaanune, naonjoainichaanune rai:

² “Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaurera aina fariseeocurute, aitoha nii rauhine jaan belanaala joaenreen cuaain cachaauru relaaure. ³ Atiin acaauru ere tonoraain acaauru aitoonjoa ichacuche. Nete laen caohachaene chaachacuruhane rijijieein cha ichaquichene, tonaain ereeuruhane nihanatiin, enaacha leeocheanein chaachacuruhane jaun. ⁴ Nitohaneinte, nii chabana nitohanei ichaonaa que ichaonaa naineniha cachane saijieein, cachaauru rai caaintati ichaonaa teeure, nii acaauru nihanatiin nitohanei ichaonaa que ichaonaa naineralanaala.

⁵ Nechu caohacha ichaa nocoetocuruhane coaracuruha cachaaurune coinata, nitohaneein neeure. Nii jaunte, rai naurichuru, rai bijihuru cuhane, naonjoain Moisesa rai Cana Coauneraacha tenojoin rauhi laenanohineein nenea amaauruhane rautatoore. Chaen techu jataain nelatiha nocoetocuruhane jaan coujunacanu que, cajione ererianohineein nenea jiaainne maajeein aihure. ⁶ Nii rijijieein techu niha lenonena jaunru rori caohachaauru janijiin ichoae nelauriaain lenoneein, sinacoca asaene maajeein enooruhane, rori caohachaauru janijiin nichoae nelauriaaure. ⁷ Nitohaneeuruhane jaunte, bero cuhane acaauru que tacaain, acaauru que suujua acatein iriha cachaaurune jereein: ‘Cacha relaera,’ naa acaauru rai cachane jereinchuru aihure.

⁸ Nete laen inara: ‘Canu relaera,’ naain inara rai iriha cachane jereein nenea naineneeiche, satiin inara ita nejeraneein neeichene jaun, leinjiincha niha inara Relaelerane jaun. ⁹ Niheichu nainiheeiche chuni rai: ‘Canu inaca,’ naain erenaa nainiheeiche, leinjiincha niha inara Inaca dedeeune jaun. ¹⁰ Niheichu nainiheeiche: ‘Canu curuaanaa,’ naa inara rai cachane jereein neeichene, leinjiin Curisito nichaanne inara Curuaanaa neein nihanune jaun. ¹¹ Nitohanihane jaun, leeochoauru amuritoheriin nenea coaauca chunocoha inara janane, cha lateein neeuruha leeochoaurune, acaauru coroatajanemiin. ¹² Nitohaneein leeochoauru amurijiriin nenea jerenacaaurute leeochoauru fautaain tenojoinereein. Jana leeochoauru fautaain neite, leeochoauru amuritoheriin tenojoinereein.

¹³ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaureraauru aina fariseeocuru. Inarate Cana Coaunera Cojoanonaa que nenea jerecuruha leeochoaurune caohateraneein neeiche. Inara netonai que ichaonaa naineneeichene jaunte, que ichaauruha leeochoaurune caohateraneein neeiche. ¹⁴ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaurera aina fariseeocuru, autanaauru loreri nihanatiin ruluhin neeichene jaun. Nitohaneein ichaohichene aninoaneraneite, Cana Coaunera bajaaichene carajaain bajaaiche. Nitohaneein neeichene jaunte, jataain caseteco coaraa curiquicheein inara.

¹⁵ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaureraauru aina fariseeocuru. Inarate chauratane sacuritaain cucuana cuhaneuru amuhemu-jeein cachaauru ariiriiquiche, nechu jataain Cana Coaunera esenetaera niha nocoetiin relanajaainchene, coroata saain inara amurijiriin moconajaera cachanein neeuruhane coina.

¹⁶ Coaraain nainacuche inara maosa rijijieein nenacaauru cachaauru relaeraneein nenacaauru. Inarate chunocoha, Teenforo coreniha cha ichaane coina aitothane sainejeein nii naitonjoa ichaeniha cachane, cha ujuaihoneein nenihane que aitocoiche. Nete laen Teenforo corujele oro coreniha chaachaain nihane coina aitothane jana, chatohanai ichaain nenihane co-coeraane que aitocoiche. ¹⁷ Aaso aina maosa rijijieein nenacaauru cachaauru. Cha jataain inara rai nelatein

nenane orona. Tana nii Teenforo coreniha que banijia-
aínein niha nii orone jaun, jataain nelateínein ni-
hane coitucuhichene. ¹⁸ Chaen techu: Chunocoha,
Cana Coanera que banijiai lenonecuru mocohichene
jaan rori- *altar* coreniha cha ichaane coina aithane
sainejeein ichaenihane, cha ujuaihónein nenihane
que aitocoiche. Nete laen, nii rori- Cana Coanera que
banijiai iniho mocohichene jaan- *altar* ichoae nena
coreniha cha ichaa cachane coina aitocoichene, esinae
rauhijiriin nohanelanaala ichaane coina aitocoiche.
¹⁹ Maosa rijijíeein nenacaauru cachaauru. Cha jataain
inara rai nelateínein ne. Nii Cana Coanera que bani-
hatein tenojoin inihona, ainihane rorina. Tana nii rori
coreniha Cana Coanera que banijiaínein niha nii iní-
hóne coitucuhichene. ²⁰ Aihane jaun nii rori coreniha
chaachaain nihane coina aitha chunine, nii roriicha
coreniha coatiha icharinaain, nii nichoae nena coreni-
hane maajeeinte ichareein. ²¹ Jana Teenforo coreniha
chaachaain nihane coina aithane, coatiha Teenforo
corenihacha ichaane coina aitorinaain, Cana Coanera
quene maajeeinte aitoreein ecu nihane jaun. ²² Jana
dede coreniha chaachaain nihane coina aitha
chuninete, Cana Coanera nelaurianajanein niha de-
dene jaun, Cana Coanera quene maajeein aitoreein.

²³ Coaraain nainacuche fariseeocuru aina Cana
Coanera rai rauhi que cacha relaaureraauru,
inaraacha ichai coitucuhin ichoaneíechene jaun. Cao-
hacha ichaa nocoetiinte niqui jataain ansijiin laajoiri
niha natiin Cana Coanera rai teeiche. Nete jataain
nelatei Cana Coanera rai rauhi tonoraain neneiche.
'Caohacha nejesinaacha ichaain, baaso coacuelanaala
nein, cairichaaajoaain leochaauru coaraain, Cana
Coanera ere tonoraain aca jerihane rijijíeein que asiin
cha ichaelanaala neeuche,' naa Cana Coanera rai
rauhine saínejeein tonoraeneiche. Nii leecha
janelanaala nii rauhi aitoonjoa ichaquichenete cao-
hachae. ²⁴ Inarate, maosa rijijíeein nenacaauru
cachaauru relaeranein neeiche. Jataain ansijin laao-
joiriniha natiinte niqui tonoraain niha cachane jereein
neeiche. Nete jataain banejelanaala baaso ichaain
neeichene coaraain coitucunaa naineneiche.

²⁵ Coaraain nainacuche Cana Coanera rai rauhi que
cacha relaaureraauru aina fariseeocuru. Inara cacha
coritaera nequichenete, acau cohichene jaan janori-
icha culeequiche. Nete cuhanai culejeneíechene jaun
jataain calanine cuhanai. Nii rijíicha inara suujua
cuhanaí, inara suujua cuhane coacuhin baasonein
cacha basijiaauhin, inara amute cacha caje cha chu-
naain, naaonjoaainchene jaun. ²⁶ Cha coitucuelanaala
nitajenaa neein nenacaauru fariseeocuru. Jauriaane-
jeein nii acau cohichene jaan janori culeequichene riji-
jeein, nii inara suujua cuhanai itolere baaso ichaquich-
ene jaan caaun calaninein niha inara suujua
cuhanaíne jaan jaochete, somaraain neeiche.

²⁷ Coaraain nainacuche Cana Coanera rai rauhi que
cacha relaeracuru aina fariseeocuru, aihá atanebana
airichai nichajaine rijijíeein somaraain, jana asaun
itolere onaa bucuuru calani sirihane rijíicha inara suu-

jua cuhanaine jaun. ²⁸ Nii aihá atanebanane rijijíeeinte,
cachaauru nota rai, inara jaberocohacha cacha cao-
hacha tocóhanein inanacae. Nete, inara suujua
cuhane casajenetiin, cacha coritaeraniha caohacha
ichaa nocoetiin aaichene jaun, leinjiin calani rijijíeein
neeiche. ²⁹ Coaraain nainacuche Cana Coanera rai
rauhi que cacha relaeracuru aina fariseeocuru,
inaraacha ichai coitucuhin ichaeneíechene jaun.
Casajenetóhichene jaunte, nechu cacha coritaeraniha,
nii inara foerateracuru sonojoihunru *profeta* curu,
cacha caohachaain suujua coaraauru, naaonjoainuri
cojunaca ichaquiche ajeri caje, caohatiin itolere que
corujueleteein. ³⁰ Nitóhanein ichaainte: 'Cana foerat-
eracuru jiniichaain ichaohacachelune jana nihane,
coatiha acaauru coroatajane rihahacache, *profeta* cu-
ru sohin jaaoruhane jana,' naain ereeiche. ³¹ Niritiinte,
inara raajenihane, nii inoaenlu *profeta* curu sohin
jaaoreralu nefoeratenequichene coitucuhiche. ³² Inae
nitóhanein nunuheteuruhalu inara foerateracurune
jaan besautiaauche.

³³ Acanocuru, acano caje nefoeratenacaauru. Coatiha
usi tabai jana caseteco neriquicheeinne caje nichoteri-
heicheein. ³⁴ Nii coináte inara rene *profeta* curu, cha
cojoeluinanaa inaaurera, cacha relaeracuru, naaon-
joainuri letoaanune jana, tabaauru sohin jaohin,
coroso que tabaauru tein, tabaauru faohariquicheein
sinacoca asae tein. Chaen techu, neseeruru neseeruru
naineein arinajariquicheein. ³⁵ Nii jaunte inara, satiin
cacha caohachaauru atinanóhichuru coreniha casete-
co coariquicheein. Caohachaain suujua coara Abeli
atinaauruhálune que nunuhetein, Cana Coanera rai
jelai tein nena teeuruhane jaan rori rohan nena
santuario rohan tein inaraacha soilu- Berequihasi
calaohi Sacariasi que tiaaajoaain, caseteco coaraa
curiquicheein. ³⁶ Esinae rauhijiriinte nitóhanihane
coreniha, caseteco coaracurureein caa enene ne-
nacaauru cachaauru," nae Cana Coanera rai rauhi
que cacha relaaurera aina fariseeocuru rai Jesoso.

Jerosaleen cocoaichacuru coreniha chanaa Jesúsone

³⁷ Niritóhane baihate: "Cairichaaajoaáiche Jerosaleen
cocoaichacuru, inara rene Cana Coanera letonocuru
profeta curu sohin jaohin, Cana Coanera ere beracu-
ru bodoosiiche ajeri quene jaun. Araai saaine niqui, ii
cocoaichacuru ranaa jereein, nitaro asae calaóhichuru
taojiaa ataoharine rijijíeein. Nete canu esenetaenee-
ichene jaun canu rene unaa jereneeiche. ³⁸ Aonacuche.
Ena caje coaúnein, inae inara aina nerihaaunni. Ai-
hana jaun, inae nerinaain inara beraicha. ³⁹ Inae na-
coaúnein canu coariheeeicheein, turuhanune bana:
'Caa ena turunaa Cana Curuaanaa coroaecuruhine
satiin chauratane que nenacaauru cachaauru,'
nariquicheeine que tiaaajoaain," nae Jesúsone.

Nitajerichaain Teenforone biha Jesúsone

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 Inae Teenforo caje mituhin jelai caje amuhane
rai niha Jesúsone janane, rohan nichuuntaa-

coain caohatiin ichanohiniha nii Teenforone coara-
caanu aina nerelanaa nichaanune.

² Nii jaunte: "Caohatiin ichanohiniha caa Teenforone-
na coarajeeiche. Esinae rauhijiriine inara rai aitoon,
coatiha nii leinjiinniji ita ichoae nerinaain caa ena
inaraacha coarajei ajeri, inae satiin nitajerichaaine
jaun," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Nacoauneein tururichaaain Curisitone bajaauruha aina nerelanacaaurune

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Nii baihane, Oliboneein acaauruhacha curuaatei
ichatane ucuunno kuhacaanu, ecu turuhin jelai lau-
he-coha Jesusone jana, rohan nichuuntaacaanu aina nere-
lanaa nichaanune. Nitohaneein rohan nichuuntaainne:
"Canacaanu rai nii chaitoonjoan beeenene jerichaanu
Curuaanaa. Chabana nacoauneein cau tururiquiin.
Chatohanaicha inae turuhe lalajeeine jana, ii turu co-
joinaca beraneein coarichaanuhin, inae saaelalajiha
cana janonaane bana," naain caje bajaacaanune
janate:

⁴ "Caohachaain necohalajiin neeuche, nabana inara
coritaauruha chunocohacurune coataara. ⁵ Arajii
cachaaurute, canu niha nocoetiin inara coritana jere-
curureein: 'Canune Curisito Mesihaseeunra,' naainte,
arajii cachaauru coritaaaurureeincha. ⁶ Niha sonaana
cau, tajiha, naaonjoaaine coitucuhichene, jiaonriha ne-
soonetohichenera, nitohanihate cureein nii ajinihara.
Nete, nitohanihane nihanatiin, jaiti cana janonaa
satono que turueneraaincha. ⁷ Nejelau lauri nenacaau-
ru ainate, sonaana que neeurureein leeocho lauri ne-
nacaaurura. Nejelau atane que nenacaauruniha nati-
inte, leeocho atane que nenacaauru aina sonaana que
neeurureeincha. Chaen techu, itolere sacuritaain niha
mijetenane jana, araai laurii atanecuru que niha
cureein carorara. ⁸ Nitohaneinte nunuheca cureein,
inae cana cojoanona satono que turuhelalajihane
jana, jataain inaderaauruha cachaaurune jaan co-
joanonaara.

⁹ Nii jana inarate tenojoiniha curiquicheein co-
coainanacaaihuri rai, inara faojoaain, inara atinaain,
naaonjoaain inara teeuruhane coina. Chaen techu,
satiin cachaauru, canu coreniha inara que nererojoe-
caeriin neeurureeincha. ¹⁰ Nii banate, arajii canu es-
enetaera niqichene, inaraacha esenetai jianein, ita
que nererojoecaain, nejesinajeein ita colurujeein ita
teriquicheein cocoinanacaaihuri rai.

¹¹ Arajiite *profeta* niha nocoetiin turuhin namute
cachaauru coritaaauruhane, acaauru esenetaaurureein
arajii cachaauru. ¹² Nitohaneinte, jataain baaso
coacuhin inae ita belaihuruhane jianein niha cuu-
rureein cachaauru. ¹³ Nete laen, nii niicha esenetai es-
enetaane nunuhetihane caje coauneein, jerichane-
jeein satono que tiaain sacuera nichotereeincha. ¹⁴ Caa
ena nanaa ichaonaa erenaa raotono quiicha beebejei
Cana Coaunera Cojoanonaate, satiin chauratane sacu-
ritaain benojoinereein, satiin cachaauru inae coitucuu-

ruhane jana, besaute que turuha cana cojoanonaane
coinara.

¹⁵ *Profeta* Danieriicha laenailu reretaain coarate nii
coitucuhin nichotena nainereein. Aihana jaun, inae
nii Teenforo asaae jelai tein Cana Coaunera que bani-
jiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejer-
atena casicheine coaraqichene, ¹⁶ Jodeau nenacaau-
ru sorooruhine ichatane ucuunno que cuhincha.

¹⁷ Jana, rai loreri janori ichoae nanaa, jiaonriha fauhin
rai rucuhele raane. ¹⁸ Jana rai nocoana jana nanaa,
jiaonriha rai nenajau cauhin rai cajione ranaa coaau-
cane. ¹⁹ Jataainte cairichaaajoaaurureein nii cojoanona-
aa que turuhane bana ausurineein nenacaauru enecu-
ru, sisihajeein canaanai sirichaauru enecuru, naaon-
joainuri. ²⁰ Cana Coaunera bajaauche, nabana jelaonaa
bana, niheichu nebetacanaa cojoanona, naaon-
joain bana niha nii sorohichene jaan cojoanonaane
coataa. ²¹ Nitohaneinte niha cureein jataain
necairichanaa tabai, cana necoaauna caje coauneein
nii chabana niha nitohanaane que airijiin niheichu neri-
naain nii baiha. ²² Jana, nii cojoanona sarotiaeniha
Cana Coaunerane, satiin cachaauru nichotena
nainecururihei. Nete, atiin sarotiareein, janiijiin niicha
ranojoihunru belaitohane jaun acaauru coreniha.

²³ Chunocoha inara rai: 'Caute ne Curisito Mesiha-
sicha. Chajau tejian coanicha,' naa inara raine, jiaon-
riha esenetaaichene. ²⁴ Turuurichaaain inara rene
casajeuru *profeta* niha nocoetonacaauru aina Curisi-
to mesihasihiha nocoetonacaauru. Nitohanein tu-
ruhinte, itolere cojoelanaacojai ichacurureein, janiijiin
Cana Coauneraacha ranoinunrunne maajeein cori-
tana nainecuruhane coritacuruhane coina. ²⁵ Nitohani-
hane ajinihane inara rai beeun, caje coitucuhin
nainaan ichaohichene coina. ²⁶ Aihane jaun, inara rai:
'Nota tajiha cacha areroote ne,' naauruhane nihanatiin
jiaonriha cuhichene. Niheichu: 'Nocoo caute ne nasiin-
cha,' naa inara rai chunine, jiaonriha esenetaaichene.
²⁷ Charijieein teeinti, enoto mitu nichajai caje jileneto-
ha jiacane enoto soo nichaae kuhine, satiin coanojoi
ne. Nii rijijieeinte, satiin coanojoiniha cureein, inae
nacoauneein cau turuhanu acaihaniji Cacha Calaohi-
neein nejanoanaa nichaaunne bana. ²⁸ Charijieein
teeinti, niha caanii setune que fauha ichotarine caje
coitucuerae. Nii rijijieeinte coitucunojoinereein tu-
ruhanu canu Curisitonichaaunne bana.

Tururichaaain acaihaniji cacha calaohineein ne- janoanaane

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Inae nitohanein niha nii necairichanaa tabai co-
joanonaane janate, nocohenanein nerotoreein enoto
cono. Atene netonaite, conohane jianereein nii co-
joanona bana. Jana arasijieeurute, dede caje naluu-
rureein. Dedeu nenacaauru nihanatiinte neruru-
juaurureein.

³⁰ Nitohanihane janate laen, inanacareein dede caje
inae fauha uhanu canu acaihaniji Cacha Calaohineein
nanaa nichaaunne bera. Nii jana, satiin chauratane

sacuritaain nenacaauru cachaaurute, jataain coasi-nacaun chanaain coaracuruhane janane, dede sacari jana uhin fauha ureeunni acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaanne, jataain necaohachaain itolere ichana naineein nelateein. ³¹ Nitohaneein turuhinne canu letonocuru anjeraauru letoareeunni, tonijiaain jaaiha toteein, satiin chauratane sacuritaain, itolereenein satono tinonoritiin nenacaauru janijiin canu ranojoinunri cachaauru taojiaauruha canu raine coina.

³² Aihana jaun, caa uhera que inara relaunne jaan que nerelaauche. Charijieein teeinti, inae rai nunecuru caohatonanaain alohacoaain ujuanihane caje, inae cataainjia ajaanaane coitucuhiche. ³³ Nii rijijieein, caa inara rai caitoonjoa tocohanihane coaraquichene, inae turuhelalajihanu acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaanne que nainacuche. ³⁴ Esinae rauhijiriinte, jaiti ooreniha caa enene nenacaauru cachaaurune jana aicheein. ³⁵ Dede aina chauratane nita-jeeurureein. Nete laen, nitajenereein, caa caitoonjoa nainane reetiaain, canu ere. ³⁶ Coatiha laen nihei chuni, rai cojoananaa aina, 'Naaonjoain rijiu tiaainte aicheeincha,' naain nii coitucuera. Niheichu, Cana Coaunera letonocuru anjeraauru dedeeu nenacaauru nihanatiin coitucuruhi; niheichu canu- Calao-hinichaaune saijieein coitucuhaaun canuhetonai. Acaihaniji canu Inaca Cana Coauneraachate, nii coitucuhinne.

³⁷ Nihalu Nohene bana aihalune tocohaneeinte aicheein, inae nacoauneein turuha urichaaunni acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaanne cojoananaa que turuhane bana. ³⁸ Coaracuche nachuhinti, jaiti uheniha elo tabaine jana, rai bote cuhane fauhin enoha Nohene que tiaaojoaain, raotojoein lenoneein, acau cohin, necohansajiaain, naaonjoauruhalu cachaaurune. ³⁹ Nejetaote laen, urichaaun elo tabaine coaaujeeurenihane jana, uha elo tabaine jaun jetao, jitariin acaauru joovalu ne. Nii rijijieein nechu, coohatejeeurenihane cachaaurune jana, nacoauneein turureeunni acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaanne. ⁴⁰ Nii turuhanune rijieeoritiinte, ocoana jana neeurureein coroatajai cachaauru. Leinjiinte, amanojoinihane jana, leeochoa ratirinojoinereein. ⁴¹ Nii jana, coroatajai enecurute, tutune jaa neeuruhane jana, leinjiin amanojoinihane jana, leeochoa ratirinojoinereein.

⁴² Nitohaneein: 'Cuu tiaainte, turuha ureein canu Curuaanaa,' naain coitucuneeichene jaun, tururichaaunne que nainaan ichaaoche. ⁴³ Charijieein teeinti, leinjiin cacha: 'Cuu tiha janotiine janate turuha ureein cau asijiauto,' naain coitucuhane que nainane jaun, nii chuni rai loreri asae enohane jerelanaala caohatiin rai loreri beraihane jaun, nenere basijiaera. Nii rijijieein inara netonai jatoroain neeuche. ⁴⁴ Aihane jaun, Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejananaa nichaanne turu cojoananaa coitucuneeichene jaun, inara netonai nainaan jatoroain canu cohacuche.

Fatoroon ere tonoraain nenea cacha aina, fatoroon ere tonoraelanaala nenea cacha

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Cha teeinti letoaain ratirihane rai fatoroonne tonoraain, inae cuu tihane jana rai loreri asaae nenacaauru cachaauru coroaate, ⁴⁶ nii jataain raotojoein neeine, nii letoaain ratirihane jaan ichajihane jana eruha nii rai fatoroonne. ⁴⁷ Nitohaneein rai fatoroon aitoonjoa tonoraain icharate, esinae rauhijiriin satiin rai niicha sirii beraichanein tereein rai fatoroon. ⁴⁸ Nete laen: 'Jaitijiecha carajareein rai fatoroon,' naain nii leeochoaauru letonocuru faojoaain sonajaain, ajetoriaacuru aina ne-taojiaain lenoneein ajeein, naaonjoaan, ⁵⁰ cha cohatejelanaala nihane jana turuhane, nii nechu aansai letono casetecareein rai fatoroon, ⁵¹ caseteco coaracuruha nechu cacha coritaa Cana Coaunera coitucuhane nocoetonacaaurune rijijieein. Ecute catu rioneein chanareein," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Lechooncai ranunaaauru ichanohi que erena

25 "Cana Coaunera Cojoananaate, aihuruha lechooncai ranunacuru nisirihatena beseta quene rijijie. Nii lechooncai ranunacurute, rai cono erene que mocohin nenea amaain, nii nisirihatenei cohaca cuure turu jana raauruhane coina. ² Nii lechooncai ranunacuru caje, saoquii ranunacurute, niicha ichai que caohachaain coacuelanaala icharaauru ne. Jana, leeochoaauru saoquii ranunacurute, jataain nainaan niicha ichai icharaauru ne. ³ Nii saoquii cha coacuelanaala nenacaauru ranunacurute, rai cono amaauruhane saijieein, nacoauneein noitecuruhane jaanu erene amaurene. ⁴ Nete laen, nii saoquii jataain nainaan nenacaauru, rai cono amaauruhane choae tacaain, le botichananaain rai noinu erene amaure. ⁵ Nitohaneein cuuru jana, jaiti turueniha nii nisirihateneine jaunte, inae siniitoruhane jaun, satiin sinihure nii ranunacuru. ⁶ Nii janate, inae dede catai rijiu: 'Inae uha nii cacha nisirihatenei. Chajaain que tacaain raauchera' naain toniha eheonane jaunte, ⁷ nimichucutaain rai cono noitecuruhane jana, nii saoquii cha coacuhelanaala nenacaauru ranunacuru, nii saoquii nainaan cono noinu que erene uhaure rai: 'Atiin canacaanu sihuca aansijiin, nii inara cono noi erene quera. Inae saa rai noi erene jaun, jaca canacaanu conone jaunne aitocoaanura,' naauruhane janate: ⁹ 'Nainihaacanuta. Inara sihaacanune, canacaanu rai nihanatiin nerihane coalanaalata. Chajaaincha que necoreteeuruhane jaun cuhin, coretenichuchera,' naaure nii rai cono noinu amaain cunacaauru ranunacuru. ¹⁰ Nete nii rai cono noinu erene coretiha curuha nii saoquii cha coacuelanaala nenacaauru ranunacurune jana, inae turue nii nisirihatenei cacha. Nitohaneein turuha nii cacha nisirihateneine janate, aina jiniiquiin loreri asae enooruha beseta que nii saoquii ranunacuru nainai nenacaaurune jana inae nefue acujua. ¹¹ Nii janate, inae nii acujuaniha turuhin: 'Curuaanaa, atiin canacaanu rai acujua joaracaane

canacaanu netonai enohacaanu,' naauruha nii saoquii ranunacuru cha coacuelanaa nenacaauru, rai cono noinu coretecuruhane caje turuhinne janate: ¹² 'Esinæ rauhijiriin inara coitucuhanune coaalanaala,' nae acaauru rai nii curuaanaa. Nii rijiichate cureein Cana Coaunera Cojoanona.

¹³ Aihana jaun, itolere bana nii que nainai jatoroaain ichaaoche, 'Naaonjoai janonaa banate aicheein. Cuu tiariinte aicheein,' naain coitucuneeichene jaun.

Cachaauru rai coriqui teein ratiricha fatoroon rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane

(Lc 19.11-27)

¹⁴ Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cacha coriajai atane cuhane jaun, rai cachaauru cotijiaain, acaauru que coriqui beraichatera rijijie, ¹⁵ leinjiin rai saoqui oaraacai coreneen nena coata caje coriqui te. Jana leeocho raite, coroata oaraacaain te. Jana leeocho raite le oaraacaain te, le cachaauru rai coretena nainecuruhane jeeonijihanaain teinte amue. ¹⁶ Nii saoqui oaraancaain raera cachate, nii coriqui que rucuhale coreteein, que necoreteein saoqui oaraancaain nii coriqui jojoe. ¹⁷ Jerichanejeein techu, coroata oaraacaain niicha rai jojoe nii coroata oaraancaain raera cacha. ¹⁸ Nete laen, nii le oaraancaain raera, niicha baijei atane jachu cuhane nii rai fatoroon tenojoi coriqui asi. ¹⁹ Nii baiha carajaain catiaainte, inae turue nii acaauru curuaanaa coriqui teein ratiricha. Nitohaneen turuhinte, nii acaauru rai niicha tei coriqui coreniha acaauru rebe bajae. ²⁰ Nii saoqui oaraancaain raerate ichoaichaniha turuhin: 'Curuaanaa, nocoha taolu canu rai, saoqui oaraancaain iicha tei coriqui. Nocola chaen leeocho saoqui oaraancaain joocaaune jaan,' naain, nii coriqui niicha jojoi tiha nii rai cachane janate: ²¹ 'Jataain caohachate ichaicha, jelai amuritoriiin nena beraichaneen ii tereunnicha. Aihana jaun, chajaain caloheri asaae enoote jiniiquiin rachoojihacara,' nae nii curuaanaa. ²² Nii baihate turue, nii cacha coroata oaraacaain coriqui raera. Nitohaneen turuhinte: 'Curuaanaa, nocoha taolu canu rai coroata oaraancaain iicha tei coriqui. Nocola chaen coroata oaraancaain joocaaunne jaan,' naa nii coroata oaraacaain raera cachane jana jetaote: ²³ 'Jataain caohachate ichaicha, coroatajai aina caohachaain erenaa tonoraain ichaine jaunne, jelai amuritorii beraichaneen ii tereunni. Aihana jaun, chajaain caloheri asaae enoote, jiniiquiin rachoojihaca,' nae nii curuaanaa.

²⁴ Nete laen, nii le oaraancaain raera cacha turuhin: 'Curuaanaa, nechua aansai cachaneine jaun, temueeneine jaaunru jelai caje temule raain, ii ocoanelanaala nenacaauru caje nihanatiin temule raain, ²⁵ naajoaaine jaunna ii coasiha, atane jachu cuhane ii coriqui asihun. Nete cau ne nii ii coriqui,' naain nii coriqui cainaa nii cachane jaunne: ²⁶ 'Iite, canu cacha baasoneen bajeriti cacha neei. Inae raotojoein canu temulenelanaala nena niha natiin raain, canu ocoanelanaala nena caje temule raain naajoaanne coitucuhine saijiein, ²⁷ chanuna chaen, canu

coriqui amaain teneei banco cuhane. Bana nitohanihane jana nihane, canu turuneeine nii banco cuhane neein nejoocane jaanne maajein rareeun,' nae nii curuaanaa. ²⁸ Niritiinte, ecu nenacaauru rai: 'Caje nii le oaraancai niicha sirii coriqui ruluhiin, nii lechoonca oaraancaneen siricha rai teeuche. ²⁹ Nitohaneente, siricha rai jataain jelai amuritoriiin tenojoinereen, jelai amuritoriiin sirihane coina. Jana, cha sirilanaala nenaate, acaihaniji niicha sirii, jitariin caje ruluereen. ³⁰ Aihana jaun, caa canu cacha baaso cha coitucuhi mucuhin, naain airiniha nocohenaanau jaochete, ecu neein mainajein chanaaine,' nae ecu nenacaauru rai.

Rucuhenerichaaain baaso icharaauru aina caohacha icharaauru ichaone

³¹ Inae rai cono caohacha que conohin, rai anjeraauru cataaun uhin turuhin rai rori- *trono* ichoae nelauriaanu canu Cana Coaunera Calahineen cacha caje nejanoanaa nichaaune banate, ³² satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru turuureen canu acatiha. Nitohaneen nacatiha turuuhane janate, carenerocuru caje, jelai teein cabraauru leruha carenero beraichane rijijiein, ³³ raotono nichajai que, nii janijiin niicha ranojihunru- rai cachaauru teein, najaabiji nichajai que nii rai cachanelanaala nechua aansaneen nenacaauru tereen. ³⁴ Nitohaneen jelai tihacoain lerunajaainte, nii raotono nichajai que nenacaauru rai: 'Chajaauche cajiha satiin, nii canu Inaca rausiaenojoinne neiniquichene. Chajaauchete, cana rai chauratane coaunaane caje coauneein, inara que banihatein canu Inaca Cana Coauneraacha rucujuei Cojoanona que ichaohiche. ³⁵ Inarate, mijitichaaunne canu coroaatein, cocoirichaaunne acua que cacocaaain, canu nesurunaja colane amuhemuhecaunne, canu nesurunajaanu teein, ³⁶ lanaa canu rai cajionene, carai cajione teein, cunaitichaaunne turuhin cacoharaain, caresero cuhane nihanune jana, turuhin canu coaraain, naaonjoaain canu rai nelatein nerejeto-coiche,' narichaaunni acaauru rai canu Cana Coaunera Calahoi cacha caje nejanoanaa nichaaune. Niritocoaaun acaauru raine janate: ³⁷ 'Curuaanaa, esinaaena mijiteene ii coroaatein, cocooreene ii cocoaain, ³⁸ ii nesurunaja colane amuhemuhequine, ichei ii nesurunaja teein, ii cajione colane neene, ichei cajione teein, ³⁹ cunaitein, caresero cuhane neein naaonjoaine turuhin ii coaraain, naaonjoa rejetocooanulura,' naauruha rai nii couluuonjoi suujuaquiiin nenacaaurune janate: ⁴⁰ 'Satiin canu nejeraauru cairicheinejeein nenacaauruhacha latei terejetocoichenete, canu rai tiha nii terejetocoichelu,' naain acaauru tonoreen nii acaauru Curuaanaa *Rey*,' nae acaauru rai Jesoso.

⁴¹ "Niritohane baihate, nii najaa biji nichajai que rai cachanelanaala nenacaauru rai: 'Naain cacaje amuhin, moconajaera aina rai letonocuru que banihatein ichanohin chabana jacanaa charanejeein nena usi rene cunichuche, nii coina neiniquichene jaun,' naain usi rene letoanajareen. ⁴² Niritiin usi rene letoana-

jaainte: 'Inarate, mijitichaaunne niha natiin, canu coroatelanaala, cocoirichaaunne niha natiin, acau que canu cocoaelanaala, naaonjoa rejetocoichelu. ⁴³ Niheichu canu nesurunaja colane amuhemuhecaunne niha natiin, canu nesurunaja tiheeiche. Canu rai lanaa cajionene niha natiin, canu rai tiheeiche. Niheichu cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaanune niha natiin turuhin cacoharaheeiche, naanu acauru raine janate: ⁴⁴ 'Curuaanaa, esinaaena ii coroatelanaala, cooireeine ii cocoaelanaala, ii nenajanu lateeine ii rai telanaala, cajione lateeine ii rai telanaala, cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaaine jana turuhin ii coaraelanaala, naaonjoan rejetocooanulu, naain bajaauruhane janate: ⁴⁵ 'Esinae rauhijiriinte, satiin cairicheinejeein nenacaauru cachaauruacha latei teneeichene canu raite nii teneeiche. ⁴⁶ Satiin nitohaneein nenacaaurute, chabana sanaachara caseteco que neeurureein. Jana, coluunojoi suujuaquuin nenacaaurute, chabana sanaachara ichaonaa que neeurureein, naain tonoranaareein nii acauru Curuaanaa Rey, nae canacaanu rai Jesoso.

Jesoso mucuuruhane coina que ereerecuruhane
(Mr 14.1-2; Jn 11.45-53)

26 Inae cachaauru rai niritohane nainainte, niicha relai nichaanune rai: ² "Nii coitucuhichene rijijieinte, coroata janoi cuhane nereein Fasocoo beseta. Inae laen Cana Coaunera Calaochi cacha caje nejanoanaa nichaaunne mucuhin teeururichaaain coroso que catinaauruhane coina," nae Jesoso. ³ Nii banaaneeinte, saseredotecuru curuaanaa curuaanaa Caifasi loreri asae ita taojiaaure saseredotecuru aina Jorionichaanune bichauhenaauru, ⁴ Jesoso mucuhin, nechuhane neein colurujueein sohin joerateeauruhane que coaacuruhane coina. ⁵ Nejetaote: "Nainihaacache beseta cojoanonaa bana ichacaachene, nabana cachaauru suujua rohecana coataa," naaure jetao ita rai.

Jesoso ichoaete nejujuaauruhane jaan choohite leinjiin ene.
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Betaniau, "Nabero caje nerautanaa," naain niicha curuaateuri- Simoon loreri asae niha Jesusone janate, ⁷ ajeri coreti caje ichanohin boticha laaojiri cuhane, le curuhin jujuhin- jataain coretiin nenea amaain jetao, rori ichoae lauhecoba Jesusone jana, coturi ichoae nii jujuhi choohite nii leinjiin ene. ⁸ Nii coaraainte obajeein:

"Chanuna jataain coretohaneein, catohaneein jujuhi lanaje caa ene. ⁹ Bana jataain corein que necoreteein, nii rai core coriqui que, cairicheihuru coroatajanelanaala," naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ¹⁰ "Chanuna niritiin caa ene rohecaache. Jataain canu rai caohachate ichae caa ene. Inae itolere bana inara aina nerihaaunni. Jana, cairicheihurute laen itolere bana neeurureein inara aina. ¹² Caa jujuhi choroha cajabereeo ichoae caa enenete, canu

conautecuruhane coina cajabereeo rucuheca ichae.

¹³ Esinae rauhijiriinte, cana rai chauratane sacutaain caa osa caje nichoterichaaain cachane jaan que cachaauru relaaauruhane jaanru, caa cajabereeo ichoae jujuhi tiha caa ene quene maajeein cachaauru rai ereerecurureein. Nitohaneinte, coaunojoinereein itolere bana caa ene," nae Jesoso aina nerelanaa nichaanune rai.

Jesoso coulurujija Jodasine
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Nii jana, nii aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja neein nenea Jodasite, saseredotecuru curuaanaa coaraa cue. ¹⁵ Nitohaneein cuhin jetaote:

"Inaajoaain carai coriqui tenaa nainequiche, inara rai Jesoso tihanune coinata," naain acauru caje bajaane jana nichata chooncaain coata caje nenea coriqui teeuruhane coina rai aitocure. ¹⁶ Nii jaun jetaote, jelai neeorihane jana inae acauru rai Jesoso tenaa nainihane jaan que coacuhin jetao, amuhemu-jue Jodasi.

Aina nerelanaa nichaanune aina janotiin lenoniha Jesusone

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Inae nunuheca jorerera colane ichanohi faan quihuruhane jaan beseta Fasocoo cojoanonaane janate, Jesoso rohan nichuuntaacaanu:

"Chu Fasocoo cojoanaa nunuhe cojoanotiin que, canaacha quiinene lenone ichacaunne jereeita," naain Jesoso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

¹⁸ "Chajaain taa neseeu leinjiin cacha loreri asae cuhin: 'Cacha relerate ichai, "Inae canu cojoanonaa que tihane jaunne ii loreri asae ureeun, cuu canu aina nerelanacaauru aina Fasocoo beseta bitoanune coinara," naain aitoroate ii rai, 'nanichuchera," naain canacaanu caje tabaauru letoae Jesoso.

¹⁹ Niritiin letoanajaa Jesusone jaun cuhin, nii naitoonjoa rijijieein Fasocoo cojoanotiin que canacaanuhacha quiinene lenone ichacure aina nerelanaa nichaanune tabaauru.

²⁰ Nitohaneinte, inae nocohecane jana, lechoonca coroatajaain aina nerelanaa nichaanune aina lenoniha ne Jesoso. ²¹ Nitohaneein lenoniha nihacaunne janate:

"Esinae rauhijiriin, leinjiin inara cajete, cacoelaichaneei neeichene saijieein, caque nejeratenacaauru rai cacolurujueein, acauru rai caetereeincha," naa canacaanu rai Jesusone jaunne, ²² jataain inaderaain le cacanichaanune:

"Curuaanaa, canu quenacha aitochi," naacaanu satiin aina nerelanaa nichaanune janate: ²³ "Caa ojaichu cuhane faan setejarichate nii cacolurujueein caetereein. ²⁴ Nitohaneine, canu que aitiin laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanena rijijieein, Cana Coaunera Calaochi cacha caje nejanoanaa nichaaunne, nii nainaa cureeunni. Nete laen,

jataain cairichaaajoareein nii canu colurujuera. Caohatorihalu niqui nitohanesihane ajiniha nejanoaenihalu nii cachane," naa Jesusone janate:

²⁵ "Cacha relaera, canu quenacha aitohi," naa nii colurujueranu Jodasine janate:

"Mmmjjjm, nii bajaaine rijijieeinte aicheein," nae Jodasi rai Jesuso.

²⁶ Nitohaneein lenonichaanune janate, faan mucuhin: "Narihara Cana Coaunera," naain, cataaun nii faan tatuhin beeune beeunein aina nerelanaa nichaanune rai teein:

"Caa quihuche. Caate, cajabereeo nenaanein ne," naain canacaanu rai teeinte, jerichanejeein nii faan ichaane rijijieein ²⁷ acau cooruhane jaan curu cuhane, conacai bino mucuhin: "Narihara Cana Coaunera," naane baiha canacaanu rai nii conacai teeinte:

"Satiin jiniiquiin leruune liruunein caa conacai cooche. ²⁸ Caate cacochananeein arajii cachaauru caohachanu que canuhacha ichaneni cojunacanein chorohi jaonoinereein. Acate arajii osaonacaauru que suujua acaterichaaaine coina orichaaunine cojunacane. ²⁹ Nena laen, inae nacoaunein inara aina jiniinquiin, caa oba caje ichanohin conacai coenereeeunni, Ofa Cana Coaunera Cojoanona que inara aina jiniiquiin neein nii bana ocoonanein nena bino cohacachene reeintiaaajoaain," nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Coitucuha nocoetoenerichaaain Fedorone biha Jesusone

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Nii baihane, Quiricha Inoaensi cuhane laenanonein nena salmo tabaauru que nenatichaanune nainaan, Olibonein niicha curuateeuri ichatane ucuunno que cuhacaanune janate:

³¹ "Enene cojoanotiin cuhanete, satiin inara, Canu esenetaain canu que jaaequiin neeichene jianein, ita caje riaaneriquicheein, Quiricha inoaensi cuhane:

'Carenero beraicha sohin jaaoruhane janate, ita caje riaaneerureein niicha beraihuri carenerocuru,'

naain canu que aitiin besihalune rijijieein. ³² Nena inae ohanune caje ichanacaanne, inara ajiniha Calileea cureeunni, ecu nacoaunein jiniiquiin nena coinara," naa Jesusone janate:

³³ "Ti esenetaain ii que jaecooruhane jianein, neeruha leeochoaurune nihanatiin, coatiha laen canu ii esenetaain ii que jaecohanune jianerihaaunni Curuaanaa," naa Jesuso rai Fedorone janate:

³⁴ "Esinae rauhijiriinte, enene cojoanotiin cuhane jaiti ereniha ataohari curuaanane ajiniha, nichata saain canu coitucuha nocoetoeneriquiin," naa Fedoro rai Jesusone janate:

³⁵ "Airihaauni bajiaata Curuaanaa. Ii aina curuaecaain jereraa casohin cajaaoruhane coinane nihanatiin, nainihaaun ii que jaecohanune jianein ii coitucuha nocoetoenihanunera Curuaanaa," naa Jesuso rai

Fedorone janane, leeochoauru aina canacaanu netonai, nii aitoha Fedorone rijitoojeein aitocooaanu.

Jetesemanii netiin Cana Coaunera bajaa Jesusone

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Nii baihate, aina nerelanaa nichaanune aina jelai caje amuhin, Jetesemaniineein niicha curuateeuriu cue Jesuso. Inae ecu turuhacaanune janate:

"Cau nelauriaain canu cohacuchena, inara tonohanau tajiha cuhin Cana Coaunera bajani," naain ³⁷ jiniichaain Fedoro, coroatajai Sebedeo calaohichuru, naaonjoaihunri amaain jataain nererojoecaaajoaain naonaaain jetao, jataain inaderae Jesuso. ³⁸ Nitohanein inaderaain jetaote:

"Jataaine onaanajaanu rijitocojoaain casuujua cuhane inaderaaanra. Cau nedaain, canu jiniichaain ichaaoojeein cacohacuchera," naain ratirinajaain jetao, ³⁹ acaauru caje, nita cuhin neseenraain atane que caturi temetaain jetao: "Ofa, icheine aitoon. Bana ii jereeine jana nihane, caa necairichanaa tabai caje canu rocohi. Nena canuacha jerei rijijieein ichaaine jereneun. Ii jereeine rijijieein ichaainene jereunra Ofa," naain Cana Coaunera bajaane nainaan jetaote, ⁴⁰ jelaiha cuhin nii neuruha aina nerelanacaaurune jaau turuha Jesusone jana jetao, najiniha sinihuruhane jana erunajaan jetao Fedoro rai:

"Chanuna canu aina leratojoein, sinilanaala ichaaoojein nena naineneeiche. ⁴¹ Sinilanaala ichaaoojein neein Cana Coaunera bajaauche, nabana chatohanai que nesaruhin neeichene coataa. Inara suujuate niqui aitona naine, nete inara jaberoco jataain nii abaanta-sine," naain jetao acaauru ratiriin jelaiha nii Cana Coaunera bajaane jaan cue Jesuso.

⁴² Nitohanein inae coroata saain, jelaiha cuhin Cana Coaunera bajaane cuhane jetaote: "Ofa, caa necairichanaa tabai canu cojuhin canu coaranu caje canu roconaa jereneine, ii jereeine rijijieein ichaa," naain jetao Cana Coaunera bajaa Jesuso.

⁴³ Niritiin Cana Coaunera bajaane caje, nacoaunein jelaiha cuhin, aina nerelanacaauru coaraa cuha Jesusone jana jetaote, jataain banetojoe niha acaauru rai sinirenane jaun nimirichaa acaauru notane jaun, sinihuru jana erunajaane jaun jetao, ⁴⁴ ecu ratirinajaain jelaiha cuhin, Cana Coaunera bajaane nichatasatiha cue, nii jauriaanejeein aitohane rijitoojein Jesuso. ⁴⁵ Nitohanein jetaote, jelaiha nacoaunein nii neuruha aina nerelanacaaurune jaun, acaauru rene turuhin jetao:

"Jaitinachura caohacha nainetojoein siniichete. Inae laen, Cana Coaunera coitucuhichuru bijiu tenojoinichaaun, canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaanune cojoanona que turuha.

⁴⁶ Chajaain nimichucuchete amuhacachera, inae nichuuntajiha nii acaauru rai caeteraanura," nae jetao Jesuso aina nerelanacaauru rai.

Jesoso mucuuruhane

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Niritiin, jaiti aina nerelanaa nichaanune aina ereereeca Jesusone janate, turuha uhe, Jesoso aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroatajaneein nena Jodasi, letoanajaaurla saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorionichaachene bichauhenaauru, naonjoainurine jaun, enuha, sabere, naonjoain que biji achunequiin nenacaauru arajii cachaauru uhaain. ⁴⁸ Jaiti Jesoso rene turu-elanaalate, nii aina cunacaauru rai jetao: "Inae cuu turunaane: 'Sohara cacha relaera,' naain rai nomeri lohitoroeeuni, caje coitucuhin, aca mucuhichene coinara," naain acaauru rai be jetao. ⁴⁹ Niritiinte Jesoso rohan nichuuntaain: "Sohara cacha relaera," naain Jesoso meri lohitoa Jodasine janate:

⁵⁰ "Cacoelaicha, ii jereeine rijijieein coaraain chatohanein caetecurumiin," nae Jodasi rai Jesoso.

Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain, Jesoso mucuure nii Jodasi amanojoinuri cachaauru.

⁵¹ Nii janate, rai sabere rocohitiin, que nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa letono uricho sauhitiin beuhitoha leinjiin cacha, Jesoso aina cunaane janate:

⁵² "Jelaiha rai curu cuhane, nii ii sabere teeu. Satiin sabere que sonajaain jaaoreraaurute, sabere que acaauru netonai sonojoiniha cuurureeinha. ⁵³ Tana ena canu Inaca caje bajaanune, canu rai lechoonca coroata lauriin anjeraauru letoanaa nainiha, acaauru aina canu coreniha ita sooruhane coinane coitucuhine. ⁵⁴ Nene naineneun nitohanai ichacaanne. Inae rai Quiricha inoansi cuhane, catohanein caetecururichaaanne que aitiin laenaeratihalu Cana Coaunerane nainaane nihane jaun," naainte nii mucuha unacaauru rai:

⁵⁵ "Chanuna necha aansai cacha mucuha unaa tochanein, sabere, enuha, naonjoainuri que biji achunequiin canu mucuha uhiche. Cojoanoonetojoeine inara notaracae, Teenforo asaae cachaauru relaa nenajacoon. Nii saijieeinte, canu mucunaja que neeiche, ⁵⁶ inae nitohaneriquicheeine que aitiin, rai *profeta* curu que laenaeratihalu Cana Coaunerane nainaaichene coina," naa acaauru rai Jesusone janate, ecu jelai ratiirin, satiin sorohacaanu aina nerelanaa nichaanune.

Niha chatohanaine rucuhanein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru acatiha niha Jesusone

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Nitohanein Jesoso mucuhinte, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa Caifasi loreri asaae amaaree nii mucuureraauru. Nii janate, nii Caifasi loreri asaae ita taojiaain neeure Moisesa aitoonjoa rauhi que cacha relaurera aina fariseeocuru. ⁵⁸ Nitohanein, inae Jesoso amaauruhane janate, nita acaauru coarajein cuujueein sacuhin, Caifasi loreri chaje rohan neeruha Teenforo beraichacurune jaaun, ecu acaauru aina eno-

hin lauhequiin, jelai caje coaunein Jesoso coaraje Fedoro: "Chatohanerichaaaincha," naane jaun.

⁵⁹ Nii janate, nechu jataain nohanein, colurujueein Jesoso atinaeratecuruhane jaanu que coaacure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen niha chatohanaine rucuhanein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri. ⁶⁰ Nete, nitohanein arajii cachaauru colurujeeuruha nohaneine saijieein, nii chatohanein teeuruhane jaanu lera erusichurene. Nii jaunte inae satononiha coroatajaain nimichuhin:

⁶¹ "Esinaete chuhisi: 'Nainichaaun caa netaojiaain Cana Coaunera coroaecuruhane jaa coloheri Teenforo chamuhintiin, nichata janojoein cuhane jerichanejein michuhanunera,' naain erenajaquera," naauruha nechu nohanein colurijihane janate, inauheneicha acaauru aonaje Jesoso.

⁶² Nii jaunte laen nimichuhin:

"Chanuna ereneei itonai. Esinaena rauhijiriin aitoine jaunna caa ii colurujeeuruha," naain caje bajaee saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, nete inauheneicha aonaje Jesoso ⁶³ Nii jaunte rai nacoaunein:

"Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera coreniha beeenana jereun. Ina esinae Cana Coaunera Calaohi Mesihaneeni," naa rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane janate:

⁶⁴ "Esinae rauhijiriinte, acanichaaunne que aitohicha. Canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaannena, coarajeichene jana canu Inaca itolere ichana nainera Cana Coaunera raotono nichajai que lauhecreeunnicha. Chaen techu, dede sacari jana uhin fauha uhanune coariquicheeinha," nae nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai Jesoso. ⁶⁵ Nii jaunte obaaecane cojunacaniha rai cajione romaromaain:

"Nechu jataain Cana Coaunera baijiaate, caritiin ere caa cacha. Cha nenacaenneeina coaraain cana rai colurujera laterihacache. Inae inara netonai, Cana Coaunera baijiaeraanu rijitiin irihane aonaquiche.

⁶⁶ Tonaquiche jana inara, caa naitoonjoa que," naa rai leeochoauru rai janate:

"Esinaete chuhisi, aca colurujeeuruhanee jaan ujuahone. Aihane jaun ohanete caohachae," naaure.

⁶⁷ Niritiinte, nomeri colunecuruha tabaaurune jana faohacure leeochoauru. ⁶⁸ Jana leeochoaurute:

"Chajaain aihane, ii Mesihaneine, caa ii soera cojeluinaaura," naain rai nomeri faojoaain soore.

Jesoso coitucuha nocoeteniha Fedrone

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15, 25-27)

⁶⁹ Nii tonohanau, ecu airiniha lauhecoba Fedrone janate, rohan nichuuntaain:

"Titonaite, Calileea cocoaicha Jesoso aina nerejeto-hilu," naa leinjiin ene coseenranein nenaane janate:

⁷⁰ "Nii aitohine jaan cacha coitucuhaaun," naain satiin aonajeeuruha ecu nenacaaurune urichoo suujue Fedoro.

⁷¹ Nii baihate jelai caje amuhin, rijia acujua rohan cuha Fedrone janate, coaiten coaraain:

"Caa netonaite, Nasarete cocoaicha Jesoso aina nena ne," naain leeochoaauru rai biha leinjiine janate:

⁷² "Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera notaracae nii cacha coitucuaaunta," naain nacoauneein suujue Fedoro.

⁷³ Nii catiariinte Fedoro rohan nichuuntaacoaain: "Esinae rauhijiriinte, iitonai aina nenaanein, ii ereecha cajete necoitucuerateeicha," naaure nii ecu nenacaauru Fedoro rai.

⁷⁴ "Esinae rauhijiriin, Cana Coaunerate coaraje nii cacha coitucuenihanunera," naain nesuujiha Fedorone janate, nii rijjeeoritiin inae ere ataohari curuaana. ⁷⁵ Nii jaunte: "Jaiti ereniha ataoharine janate, nichata saain cacoitucuhine suujueriquincha," naalu rai Jesusone coacuhin, jelai caje mituhin amuhin, jataain inaderaain chanae Fedoro.

Filato rai Jesoso teeuruhane

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

27 Inae janohane jana jetaote, satiin saseredote curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, ita suujua rijitjoein ita suujuau tacaure, Jesoso sohin jaaoruhane coina. ² Nitohanein jetaote, Jesoso ichojoaain amaain, Roma cocoaichanein nena coberenadoro Filato rai teure.

Oha Jodasine

³ Inae nitohanein Jesoso cairichaain atinaaururichaainne que nainaain jetaote, jataain inaderaain netojoeete nii coulurujuera Jodasi. Nii jaun jetaote, nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri rai jetao:

⁴ "Osa quene nesaruun, inara rai atinaaichene coina cha ujuaihonelanaala nena cacha teincha," naain nii nichata chooncai coatanein nena coriqui coretecuruhane jaan cainaa Jodasine jana jetao, ranaa jere-lanaala:

"Nihei cha coitucunaa nainihaacaanu nii aina canacaanuta. Iichate nii coitucuujeeicha," naaure jetao Jodasi rai. ⁵ Nii jaun jetaote Teenforo asae nii coriqui rialaaitiin ratiriin jelai caje amuhin raajenihane rai raro ruluhi ohe Jodasi.

⁶ Nii jana jetaote, nii coriqui raain jetao:

"Caa coriquite, ichana corenihane jaun, leinjiin calaniheein ne. Aihana jaun, jelai tein Cana Coaunera rai canaacha tei coriqui curu cuhane, caa coriqui tenaa nainihaacache," naaure jetao ita rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru.

⁷ Niritiin coacuhin ita suujua tacaain jetaote: "Atane rocooruha, caje ojoaichucuru jaauruhane coinane jaan," naain niicha curuaateuri jelai coretecore nii coriqui coreniha, niha nejelau atane caje uhin onaane, cuu tein conautecuruhane jaanu que. ⁸ Nii jaun jetaote, Ichana Batane neein jelai curuaateure enanetojoein cachaauru. ⁹ Nitohaneinte: "Rai core nichata chooncaain coatanein nena coriqui, Isaraelitacuruhacha cainai raainte, ¹⁰ coreniha: 'Atane rocooruha, caje ojoaichu ichacuruhane coinane jaan,' naain

acaauruhacha curuaatei atane coretecore," naain beratihalu *profeta* Jeremihasi que Cana Coaunera rai rijjeein, nii naitoonjoa ninaaure.

Filato acatiha niha Jesusone

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-19.38)

¹¹ Inae coberenadoro Filato rene Jesoso amaain turu-aaauruhane jana jetaote:

"Tina Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa- Rey in-eein," naain caje bajaa Filatone jana jetaote:

"Esinaete, acanichaaunne que aitohicha," naain Filato tonorae Jesoso.

¹² Nii nainiha jetaote, cuu tein, Filato rai couluru-jeeuruha saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina, Jorioocuru bichauhenaaurune jana jetao, cuu inauheneeicha aonajenajae Jesoso.

¹³ Nii jaun jetaote:

"Toon ii que ereein ii coulurujueeuruhane aonaaina," naa Jesoso rai Filatone jana jetaote, ¹⁴ cuu inauhenee-icha tonoraelanaala aonajian Jesusone jaun jetao, inae rai tonaain irihane jaanu coitucune Filato.

Jesoso ateinaauruhane rai neeuruhane

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Beseta bana nainein jetaote, janijiin: "Acate cao-hachae mituhanera," naauruha satiin cachaurune jaan mitai nejesinane caseteco nihane caje Filato. ¹⁶ Nii bana jetaote, caresero cuhane niha itolere sacutaain cachaauruhacha coitucui Jesoso- Barabasinein acaauruhacha curuaatei caseteconeinne jaun jetao, ¹⁷ satiin netaojiaain codohacooruha, nii Jesoso colurujeeurera cachaaurune jana:

"Chariji caa coroatajaaihuri caje, jianichaaunne jeriquiche. Caa Jesoso Barabasina jianerihanu. Ainih-nena caa Jesoso Mesihaseinein acaauruhacha curuaatei jianerihanu," naain jetao acaauru caje bajae Filato, ¹⁸ nechu necoelai caaun, nii coulurujeeuruha raine que nainaane jaun.

¹⁹ Niritiin jetaote, nii cha rucuhacane jaan rori ichoae lauhaca Filatone jana: "Jiaonriha chatohanein nii cha ujuaihonelanaala nena cacha tenaa coaauquine. Janotiine nii cacha coreniha, jataain baasonein sinicoonni," naain jetao berate rai comasai.

²⁰ Nejetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru suujuau tacaure, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru: "Nii Barabasi jianein nii Jesoso atinaeratee," naauruhane coina. ²¹ Nii jana jetaote:

"Chariji jianichaaunne jeriquiche, caa coroatajaaihuri caje," naain acaauru caje nacoauneein bajaa coberenadoro Filatone jana jetaote:

"Nii Barabasi que tacaajeein jianeinena jerichaanu," naauruhane jana:

²² "Chajana laen ichareeun, caa Jesoso Mesihaseinein acaauruhacha curuaatei aina," naa Filatone jana jetaote:

"Coroso que laen aca teeu," naaure jetao satiin.

²³ Niritocuruhane jaun jetaote:

“Chatohanai baasona ichae,” naa Filatone jana jetaote:

“Chajaain coroso que teechnau,” naaure jetao tonijiaain ehequiiin.

²⁴ Nitohaneein Jesoso jianena jeriha Filatone saijieein, jianena jerelanaala rai suujua rohecaauruha jelai ichoae jauhecotojoeriin cachaaurune jaun jetao, acau raerateein jetao:

“Coatiha canu, orichaaain caa cachane ujuaihoneein nerinaaunni. Inarate nii ujuaihoneein neriquicheein,” naain jetao, satiin coarajeeuruha nii cuu nenacaauru cachaaurune jana jetao, rai biji culeje Filato, nii ujuaihoneein nenihane coujunacaneein, nitohaniha acaauru ichaone jaun.

²⁵ Niritoha acaauru rai Filatone jana jetaote:

“Satiin canacaanune, canacaanu bereecuru aina jiniiquiin, oha caa cachane ujuaihoneein nerichaanuhi,” naaure jetao Filato rai cachaauru.

²⁶ Nii jaun jetaote, Barabasi jianein, nii baiha Jesoso bisichatein acaauru bijiu tein, coroso que terate Filato.

²⁷ Nii jana jetaote, niha chatohanaine rucuhacuruhaneein jaan colohereinein nena- loreri seeonjoa asae Jesoso amaain jetao, curuhacaain netaojiaain neeure satiin coberenadoro rai soodarooru. ²⁸ Nitohaneein tein jetaote, rai cajione rocohin que cajione lanajai curuhacure. ²⁹ Chaen couturi que oja caje ichanohin comai lauriaain jetao, rai biji raotono nichajai que otiha teeure. Nii baiha jetaote, nacatiha neseonriaain: “Laraajiin ichaohine Jorioocuru curuaanaacuru Curuaanaa *Rey* cha,” naain jetao, ³⁰ couluneeinchuru nii rai niicha teuri otiha que jetao, rai couturi faoha faocaain que ninichajeeure. ³¹ Nitohaneein mainajeein ninichajeeuruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai, que niicha curuhacuri rocohin, nacoauneein nii rai cajione esine curujuaai amaure coroso que teeuruhane coina.

Coroso que Jesoso teeuruhane

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Inae nii neeuruhane jaan jelai caje Jesoso amaauruhane jaun jetaote, Sirene cocoaicha Simoon eruhin, que nii Jesoso teeuruhane jaanu coroso baijaeratecure.

³³ Inae nitohaneein cuhin: “Couturi Bejero,” naain acaauruhacha curuaateihu turuhin jetaote, ³⁴ elonai que jasisii bino que jetao Jesoso cocoaure. Nejetaote, aansijiin cohin aonaain conaa jerene Jesoso.

³⁵ Inae coroso que Jesoso tein jetaote: “Chariji raineicha nedareein,” naain jetao Jesoso cajione que nocoatijiaaure soodarooru. ³⁶ Nii baiha jetaote, Jesoso asaae nelauriaacoain beraihure.

³⁷ Nitohaneein tein jetaote, rai couturiniha nii casetecaauruhane jaan leranu rai curuaa laenacure:

Caate Jorioocuru curuaanaacuru Curuaanaa *Rey* ne. naain.

³⁸ Cuu jetao techu aina tein, coroatajai asijiautooru teeure coroso que, leinjiin najaa biji nichajai que,

leeocha rai raotono nichajai que, naaonjoaain.

³⁹ Jeloon situnacaauru cachaauru jetaote, couturi jisijihanaain jetao:

⁴⁰ “Teenforo chamuhitiin, nichata janojoein nacoauneein michuhin jerichanejeein tiha nocoetona jeree inatiin, chajaain ichaajenihane ijiabereeo ichoterateeu. Esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calao-hineeine, nii coroso caje faau,” naaure. ⁴¹ Jerichanetoojoein jetaotechu:

“Leeochaauru ichoteratihane saijieein, tana laen raa-jenihane rai jaberoco ichoteratena nainihane. Aca Isaraelitacuru Curuaanaa *Rey* nihane, coroso caje fauhinete cana netonai esenetaacache. Cana Coauneraaacha que jaecohane jaun, chajaain ena ichoterateemiin Cana Coaunera, esinae rauhijiriin niicha belaa nihanete, cana netonai esenetaacache. Acate cana rai aitelu, Cana Coaunera Calao niha que,” naain jetao que ninichajeeure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru, Moisesa rai rauhi que cacha ralaaureraauru, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri.

⁴⁴ Nii coroatajai asijiautooru coroso que nenacaauru nihanatiin jetaotechu, nocoeje chanuure.

Oha Jesusone

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Nii jana jetaote, enoto chujutoroa caje coauneein, nuna macohi amuritoheriha enotone reein tiaaajoaain nocooje cana rai chauratane. ⁴⁶ Nii rijieeoritiin jetaote, tonijiaain ehequiiin: “Cana Coaunera, chanuna jelai canainatejeei,” naane neein jetao: “*Eli Eli lema sabactani*,” nae jetao Jesoso.

⁴⁷ Niritohane jana, tabaauru ecu neein aonajeeurera jetaote: “*Profeta* Irihasi cotihacate aite,” naaure.

⁴⁸ Nii jana, leinjiin acaauru caje jetaote, soroneein jeluhariin cuhin jetao, sie tochaneein nena ariin ruhin, elohanti bino sisiaain jetao, jiarana nuja que nujuatein Jesoso ujuae que te, cohane coina. ⁴⁹ Nii jana leochaauru jetaote:

“Coa rohecaate, ichoteratiha uha niicha cotijiai Irihasine coarajahacachera,” naaure.

⁵⁰ Nejetaote, nacoauneein tonijiaain auhaquiiin inae ohe Jesoso. ⁵¹ Nii rijieeoritiin jetaote, ecui caje coauneein ocoai cuhin nesoaiheite Teenforo cuhanai bujuanein nena cajione. Nii jana jetaote, nerurujuaa cana rai chauratanene jana jetao, netatujuacoae ajerichuru. ⁵² Atane banaaurune maajeein, netatujua-coaane jana jetaote, Cana Coaunera coitucueranein onacaauru cachaauru nihanatiin jetao, o caje ichanajacoaain ichaaoe. ⁵³ Nitohaneein jetaote, inae o caje ichanaa Jesusone baiha jetao, Cana Coaunera nese Jerosaleeun cuuruha nii o caje ichananacaaurune jana jetao, coaranaacure arajii cachaauru.

⁵⁴ Nitohaneein uha carorane jana, nihacoaa cojolanacojoaine jana coaraain jetaote, jataain ne-soonein jetao:

“Esinaete chuhisi, Cana Coaunera Calahine caa cacha,” naaure jetao, soondarooru curuaanaa aina ecu Jesoso beraiha nenacaauru.

⁵⁵ Nii jana jetaote, caje icharaain netiin Jesoso coara-jeeure arajii enecuru Calileea caje coauneein coroata-janeranein sacuureraauru. ⁵⁶ Acaauru aina jetaote curelu Maadala bene Mariha, chaen Saantiaao aina Jose neba Mariha, chaen Sebedeeo calaohichuru neba, naaonjoainuri.

Jesoso jaberoco rucuhecuruhane

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.28-42)

⁵⁷ Inae nocohecane jana jetaote, turuha uhe leinjiin Jesoso ere tonoraera coriquihonanein nena Ari-matea cocoaicha Jose. ⁵⁸ Nii Jose jetaote, Filato coaraa cue, caje Jesoso jaberoco bajaane coina. Nii jana rai Jesoso jaberoco teratiha Filatone jaun jetaote, ⁵⁹ Jesoso jaberoco raain, lino caje ichanohi shojoera que conajain, ⁶⁰ que banijiaain niicha bajarateilu ajeri jachu cuhane Jesoso jaberoco rucujue Jose. Nii baiha jetaote, ajeri que caohatiin nii ajeri jachu bacuujuua fuhin ratiriin jelai caje amue. ⁶¹ Nii jana, Maadala bene Mariha, chaen nii leeocho Mariha, naaonjoainuri jetaote, nii ajeri jachu Jesoso jaberoco teeuruhane jaan acatiha laurijiatiiin nedaare.

Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan beraihuruha sondaroorune

⁶² Nii cojoanoo, inae nebetacanaa cojoanonaa nihane jana jetaote, Filato coaraa cuure jiniiquiin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina fariseeocuru. Nitohanein cuhin, inae rene turuhin jetaote:

⁶³ “Curuaanaa, jaiti ichaohane banate: ‘Inae nichata janoha ohane baiha jete, o caje ichanareein,’ naain ererejetoha nii casajeneein ichaonaa cachane quene coaaucaun. ⁶⁴ Aihane jaun, nii rucuhecuruhane jaan ajeri jachu beraichateeu nichata janoi reentiaain. Ainihanete, janotiin uhin rai jaberoco amaaain: ‘O cajete ichanae,’ naain cachaauru coritaaurure aina nerelanacaauru. Niite laen, nii jauriaanejeein amurijiriin, jataain banejelanaala casaje nere,” naauruha Filato raine jana jetaote:

⁶⁵ “Caa nitohanei beraichane que nenacaauru soondarooru aina cuhin, caohatiin jerequichene tocuhanein nii ajeri jachu funichuche,” nae acaauru rai Filato. ⁶⁶ Nii jana cuhin jetaote, nii ajeri jachu niha Jesoso jaberocone jaan rai fuera sechaare leinjiin secho que. Nitohanein sechaain jetaote, ecu beraichanu que soondarooru ratiriin cauha cuure saseredotecuru curuaanaa curuaanaacuru aina fariseeocuru.

O caje ichanaa Jesusone

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

28 Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana, inae ena janohajihana semana nunuhene jana jetaote, Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan-ajeri jachu coaraa cuure Maadala bene Mariha aina leeocho

Mariha. ² Nii jana dede caje fauha anjerane jana jetaote, luhecotariin uhe jataain mijiaainetiin carora. Nitohanein fauhin jetaote, nii Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan ajeri jachu fuuruhane jaan ajeri jaberoco raain nichoae laujuae nii anjera. ³ Nii anjera jetaote, aiha jiacanene tocuhanein jiquihacoha rai jaberocone jana, jataain somajae rai cajione aiha dede sacarine tocuhanein. ⁴ Nii coaraain jetaote, coasina caaun rijijijianein onaa rijinanaain nedaare nii beraihurera soondarooru. ⁵ Nii jana jetaote, nii coaraa cunacaauru enecuru rai jetao:

“Jiaorihana casichene. Inae, nii coroso que teein niicha ateinaauri Jesoso ariha aaichene coitucuhanura. ⁶ Inae cau nihei. Inae nii aitoroatohane tocuhanein o caje ichanaa. Chajaauchete, nii teeuruhane jaan jelai coarae,” naain acaauru que nii Jesoso jaberoco teeuruhane jaan jelai coarate nii anjera. ⁷ Niritiin jetaote: “Chajaain erojoein cuhin aina nerelanacaauru rai: ‘Inae jetao o caje ichanaa. Calileea cuhin jetaote, inara ajiniha turureein. Ecu jetaote coariquicheein,’ nanichuche. Inara rai bihanune coinane cau turuun,” naain jetao, nii enecuru letoae anjera.

⁸ Nii jaun jetaote, jataain casihuruhane saijieein rachoojoein nii Jesoso atane bana jelai caje erojoein uhin biha uure nii enecuru, aina nerelanaa nichaanune rai. ⁹ Nii jana jetaote, ujuueuruha nii enecurune jana acaauru rohan neoritiiin acaauru rai iriha Jesusone jana rohan nichuuntaain, rai tijia que nebalurucaain cutujuuain jetao coroaecure nii enecuru. ¹⁰ Nii jana jetaote:

“Jiaonriha casichenera. Chajaain canejeranein nenacaauru rai benichuchete, Calileea cuuruhine. Ecu ne ita coarichaanuhi,” nae jetao, nii enecuru rai Jesoso.

Niicha coarai beeuruha soondaroorune

¹¹ Nitohanein biha cuuruha enecurune nainiha jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai jetao, neseeu cuhin jitariin niicha coaracuri biha cuure nii atane banau Jesoso jaberoco beraiha nenacaauru soondarooru tabaauru. ¹² Nii jaun jetaote, ita suujuau tacaauruhane coina Jorioocuru bichauhenaauru coaraa cuure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru. Nitohanein inae ita suujuau tacaain jetaote, jataain arajiiin soondarooru rai coriqui tein jetao:

¹³ “Janotiin sinihacaanune tonohanate, turuhin Jesoso jaberoco amaare aina nerelanacaauru,’ naauche. ¹⁴ Nii jana coitucuhin, chatohanein inara tenaa coaauca coberenadoro Filatonena, ita suujuau tacaain caohaterichaanuhi, nabana baasonein inara tihane coataa,” naain jetao, nii soondarooru suujuateure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru.

¹⁵ Nii jaun jetaote, nii coriqui raain jerichanetojoein nii suujuatenajauruhane rijitoejin jetao, aitocure nii soondarooru. Nii jaun jetaote, niritiin acaauru coritaauruhane jaun, enenetojoein nii esenetaare Jorioocuru.

**Niicha icharatei ichacuruhane coina aina nere-
lanacaauru rai aitoha Jesusone**

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Nitohaneein canacaanu rai beratihā Jesusone jaunne, Calileea nii naitoonjoa ichatane ucuunno cuhacaanu lechoonca leinjiin Jesoso aina nerelanaa nichaanune. ¹⁷ Ecu turuhacaanune janate, ecu canacaanu ajiniha niha Jesusone jaun, rohan turuhin jaiti acanihane esenetaaureniha tabaaurune saijjeein coroaecaanu.

¹⁸ Nii janate canacaanu rohan nichuuntaain:

“Canu Inaca Cana Coaunerate, chauratane, dede, naaonjoainuri rai cocoainacaineein nihanune coina caeteein ne. ¹⁹ Aihane jaun, chajaain satiin caa chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru cachaauru relanichuche inara relaanune rijijjeeinte, canu ere tonoraera neeuruhine. Chaen, Canu Inaca, canu- rai calao-hinichaaunne, Cana Coaunera Suujue, naaonjoain nichaanune rai canacaanu cachaneein nena jereraauru cojunacateein baotisanajaauche. ²⁰ Chaen inara rai aitonajaaocaaunne rijijjeein, nii caitoonjoa tonoraain ichaaoruhane coina relanajaauche. Jerichanejeeinne besautiha cana cojoanonaane reeintiaaajoaain itolere bana inara aina nereeunni,” naain necoe Jesoso.

Marocohacha Laenai

Cana Coaunera ere beebejiha Joaan Baotisitane

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Caate nunuhe caje coauneein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito que erenaa raotono ne. ² Niite inoaenlu nere bera inoaensi Isaihasi que berateein laenaratiha Cana Coaunerane jaun, nii aitohane rijit-joeein:

“Nii Canuhacha letoai

Canu ere berate,

ii ajiniha cuhin turuhine jaan

bero rucuhereein.

Nitohanihane jaunte:

‘Cana Curuaanaa turunajaanu

bero raujiaauche,’ naain cacha

areroo rohan situnacaauru

cotijiaain suujuatereein,”

naain nere bera inoaensi Isaihasi que berateein laenaratiha Cana Coaunera

⁴ Nii rijijieein jetaote chuhisi, inae cacha areroo cachaauru baotisaain:

“Inara osa jianein, esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuhin nacoauneein inara ichao coreein neeichene cojunacanein acauhanau tein baotisanajoinein neeichene inara osa caje inara ichoteratemiin Cana Coaunera,” naain belu jetao acaauru rai Joaan. ⁵ Nii jana jetaote, satiin Jodea batane que nenacaauru aina Jerosaleeun nenacaauru naaonjoainuri nii Joaan ere aonaa curejetecurelu.

Nitohanein cuhin ecu turuhin esinae rauhijiriin suujelanaala osaacuruhane beeuruhane jaun jetao, nucuhe Jorodaan cuhane tein acaauru cojunacatiha acaauru baotisarejete nii Joaan.

⁶ Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajiionequin jetaote, jacari caje ichanohi que ichoraquiin, sisiincho, irichaje, naaonjoainuri que jetao lenonein nerejetelu nii Joaan.

⁷ Nitohanein jetaote, Cana Coaunera ere beebejeein jetao:

“Canu baihate ureein leinjiin jataain canu amurijiriin nelatein nenea. Niheichu rai safato ichora rutuhannune coina nihanatiin nelatejeerinanauni. ⁸ Canune acau que inara camujuaain inara baotisaain. Jana acate laen inara baotisaain ureein Cana Coaunera Suujue que,” nae jetao cachaauru rai Joaan.

Jesoso baotisaain Joanne

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Nii cojoanonaa bana jetaote, Calileea batane que nenea Nasarete caje amuhin, nucuhe Jorodaan auhaniha turuha Jesusone jana jetao, ecu Jorodaan cuhane tein acaentonai camujuaain baotisaain Joaan.

¹⁰ Nii baotisaain Joane jana acau caje mituhane rijie-oritiin dede coaraa Jesusone jana jetaote, neyoracaa dede bacujuane jana caje uhin serori rijijieein nichoae fauha uhe Cana Coaunera Suujue. ¹¹ Nii jana dedeeu tonii jetaote:

“Ti te jataain canuhacha jereein canuhacha co-cainanohin cacalabineein neeicha,” naain toniha ere-naane jana jetao aonajeeure.

Baaso que Jesoso saruha Moconajaerane

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Nii baiha jetaote, cacha nenaja nihei que Jesoso amae Cana Coaunera Suujue. ¹³ Nii jaun ucuae ataibinaecuru jana niha jena chonca janohin Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana jetaote, baaso que saruhane coina cojuhin coaraa moconajaerane jana jetao, Jesoso coroatajanecure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru.

Calileea batane cuhin, rai namihaneeo nunuhetiha Jesusone

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Inae caresero cuhane Joaan enoaauruhane baiha jetaote, Calileea batane que cue Jesoso, Cana Coaunera ere Erenaa Raotono que ereerejeein cachaauru rai bihane coina.

Nitohanein inae ecu turuhin jetaote: ¹⁵ “Inae ichuunijihaha Cana Coaunera Cojoanonaa. Aihane jaun Cana Coauneraacha beratenojoin Erenaa Raotono esentaain tonoraache,” naain beebeje cachaauru rai Jesoso.

Jenai cachaauru ate mucuurera cotihaca Jesusone

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Nii jana jetaote, Calileea conemuri auhaniha cuujihane jaun jetao, coroatajai ate mucueracuru Simoon, chaen nejera Aanderesi, naaonjoainuri coarae Jesoso, acauhanau rai rede nalaacuruhane jana. Nitohanein acaauru coaraain jetaote: ¹⁷ “Chajaauche canu aina. Aihate nii ate mucuhichene rijijieein, canu rai cachaauru

mucuhin raeraneein neeiche," nae jetao acaauru rai Jesoso.

¹⁸ Nii rijieeoritiin jetaote, rai rede ratiriin Jesoso aina cuure.

¹⁹ Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, coroatajai ate muccurera- Sebedeeo calaohichuru Saantiaao aina rai ne- jera Joaan eruha cue Jesoso, bote cuhane neein re- deeuu rucuheca neeuruhane jana. ²⁰ Nii coaranaa- cane rijijieeoritiin cotihanaacane jaun jetaote, bote cuhane acaauru coroatajaneraauru aina nii acaauru inaca Sebedeeo ratiriin Jesoso aina cuure.

**Leinjiin cacha suujua cuhane niha Moconajaera
letonone**
(Lc 4.31-37)

²¹ Inae Caferenaon turuhin jetaote, nebetacanaa co- joanonaa bana ita taojiaain, Cana Coanera rai rauhi que ereereecuruha Joriocurune jaan coloheri sinacoca asaae cuhin cachaauru relaane nunuhetiha cue Je- soso. ²² Nii jana jetaote, cojoelatiin aonajeeure cachaauru, Moisesa aitonjoan rauhi que cacha relaa- ura amurijiriin esinae rauhijiriin suujua caje coitucuhin aitothane jaun.

²³ Nii jana jetaote, nii netaojiaauruha cachaaurune jaan coloheri sinacoca asaae ne leinjiin cacha- suujua cuhane Moconajaera letono siricha. ²⁴ Aca jetaote ehe- quiin:

"Chanute canacaanu rene turuha uhita Nasarete co- coaicha Jesoso. Jerihane nechu jataain canacaanu ita- jeranu quete turuha uhicha. Raotojoeinne canu, ii Cana Coanera Calaohi neeine coitucunra," nae Je- soso rai. ²⁵ Nii jana jetaote:

"Coa iriha. Caa cacha jianeein amuura," nae jetao Je- soso, nii cacha suujua cuhane nena Moconajaera letono rai. ²⁶ Nii jana jetaote, rijijijianeein nii cacha teein, tonijiaain ehequiiin mitue nii Moconajaera letono, nii cacha suujua caje. ²⁷ Nii jana satiin ne- soonetiin jetaote:

"Chatohanai cacha relaera cachana caa ai. Coatiha cacha relaauruha cacha relaaurerane rijijieein cacha relaai. Caate laen nohanelanaala esinae rauhijiriin cacha relae. Chaen techu moconajaera letonocuru ni- hanatiin nere tonoraain cacha suujua caje mituhin amuure," naain jetao ita caje bajaure nii cachaauru.

²⁸ Nii jana jetaote, coa carajaaeriin Jesoso benaa coitucure satiin Calillea batane que nenacaauru cachaauru.

Simoon Fedoro tano rautaa Jesusone
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Inae netaojiaain Cana Coanera rai rauhi que ereereecuruha Jorioocurune jaan coloheri sinacoca ca- je mituhin jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoanuri aina jiniiquiin, Aanderesi aina Simoon loreri asaae cue Je- soso. ³⁰ Nii jana jetaote, inae nii loreri asaae turuu- ruhane jana, ajaa caun cunaiteein ecu tocoeeque Simoon tano. Nii jaun jetaote, Jesoso rai beeuruhane jaun, ³¹ rohan nichuuntaain rai biji que michuhane

jana jetao, inae caje amue ajaa. Nii rijieeoritiin inae ca- je amuha ajaane jaun jetaote, nimichuhin acaauru coroaate nii cunaitenaa Simoon tano.

Arajiin cunaitenacaauru rautaa Jesusone
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Inae sohane jaun nocohecane jana jetaote, Jesoso rene satiin cunaitenacaauru, chaen suujua cuhane Mo- conajaaera letono sirichaaauru, naaonjoainuri cachaau- rune maajeein amaaure, acaauru rautaa Jesusone coina. ³³ Nii jaun jetaote, satiin nenaanajaaauru caje cuhin, ecu acuujuu niha netaojiaaure cachaauru. ³⁴ Ni- tohaneein jetaote, araai laurii cunai caaun cunaite- nacaauru cachaauru rautaa, Moconajaera letono sirichaaaurune maajeein rautae Jesoso. Nejetaote laen ereeuuha nii cacha suujua cuhane nenacaauru Mo- conajaera letonocurune caohate Jesoso, raotojoein acanihanane coitucuuruhane jaun.

**Calillea batane cuhin, Cana Coanera ere beebejiha
Jesusone**
(Lc 4.42-44)

³⁵ Inae janonaa jerihane jaun jetaote, nimichuhin nii nese caje cuhin, jelai Cana Coanera bajaa cue Jesoso. ³⁶ Nii jaun jetaote, leeochoauru aina jiniiquiin cuhin Je- soso ariha cue Simoon. ³⁷ Eruhin jetaote:

"Satiin cachaaurute ii ariirijia amuhemuheecure," naauruha Jesoso raine jaun jetaote:

³⁸ "Chajaa chacuchete ichuun nenacaauru leeochoa nenanaajaaauru cuhin Cana Coaneraacha beratenojoin erenaa benichaache. Nii coinane jelai caje mituhin caji- ha uun," naain acaauru tonorae Jesoso.

³⁹ Nitohaneein jetaote, cajihanein nenaanajaaauru amuhemujuuein, satiin Calillea batane sacuritaain Jo- riocuru rai netaojiaauruhane jaan coloheriuru asaae Cana Coanera ere beebejeein, moconajaera letonocuru sirichaaauru cachaaurune maajeein rautaa amuhemujuue Jesoso.

Leinjiin cosibi siricha rautaa Jesusone
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Nii jana jetaote, Jesoso rene turuhin jetao: "Jereeine jana nihane canu rautaa caa canu cosibi ca- je," naa leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa, nacati- ha neseonrihaainne jaun jetaote,

⁴¹ cairichaaajoaain coaraane jaun jetao, biji que mu- cuhin:

"Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi," naa nii cacha rai Jesusone ⁴² rijieeoritiin caje amuha nii cosibine jaun jetaote, inae somaraain ne nii cacha.

⁴³ Nii nerautaane rijieeoritiin rai necoein jetaote:

"Aonaun. Coa caa ii rautaanune biha chuni rai. Rau- jiaain Cana Coanera ere que cacha relaera neein ne- naa saseredote coanahun ii coaraane coina. Chaen in- ae nerautaa nii ii cosibi cajene coaracuruhane coina, aitoha Moisesa aitonjoan rauhine rijijieein, Cana Coanera belaaone jaanu amaain cunihute inae ii cosi- bi caje nerautaaone coitucuurumiin satiin cachaauru,"

naain jetao jataain suujuateein nii cache letoae Jesuso. ⁴⁵ Nii jana jetaote, satiiin cachaauru rai nii nitohaneein jaberoco rautaa Jesusone que nereretaa cue nii cache. Nii jaun jetaote, inae neseeuu raotojoein turunaa nainenihane jaun jetao, neniha cachane jaaun cuhin amuhemujue Jesuso. Nejetaote, lauri laurichuru caje cuhin coaraa cuure cachaauru.

Leinjiin jiuirona cache rautaa Jesusone

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 Nii baiha janojanoheriin catiaain jetaote, coaiten Caferenaanon cue Jesuso. Inae ecu turuhin, loreri asaae nihane coitucuhin jetaote, rene turuha cuuruha arajii cachaaurune jana jetao, acaauru rai Cana Coaunera ere beebeje Jesuso. Nitohaneein arajiiin tururuha cachaaurune jaun jetaote, jataain nemoha loreri asajine jaun, nii acuujuu rohan nihanatiin nene turuha cachane jaannu. ³ Nii jana jetaote, Jesuso rene leinjiin cache jiuirona amaaure jenai cachaauru. ⁴ Nejetaote, jataain arajiiin turuha cachane jaun, Jesuso rene nii jiuirona cache turuanaa nainecurenihana jaun jetao, loreri coarana joaracaain rai nela cuhane tijichaaain, nii niha Jesusone jaan jelon nii jiuirona cache faaure. ⁵ Nii cunaitenaa rautarichaaainne esenetaain amaauruha nii amaaurerane coaraane jaun jetaote:

“Inae ii osa caje ii ichoterateein, ii que casuujua acatichaaunra cacalabi,” nae jetao nii cunaitenaa rai Jesuso.

⁶ Nii jana ecu neein aonajeein jetaote: “Chanuna caritiin ere caa cache. Nechu jataain Cana Coaunera niha nocoetohane jaunte aite. Leinjiin Cana Coaunera-aachate nainere osa sitaa cache cajene,” naain jetao suujua cuhane ereerejeein laurujualaaurujuaain aonajeeu Moisesa aitoonjoan que cache relaaureerauru tabaauru. ⁸ Niritiin suujua cuhane coaaucuruhanne que nainaan jetaote:

“Chanuna niritiin inara suujua cuhane coaaquiche. ⁹ Cha caaintanerihana nii jiuirona rai: ‘Inae ii osa caje ichoteratenojoinnein,’ naain irihaca ne. Ainihane: ‘Nimichuhin chela seriin amuu,’ naacane. ¹⁰ Coarajeeuchenejian, Cana Coaunera Calaochi cachaneein nejanooanaa nichaaunne, itolere curuaanaa neein nihanu caa cana rai chauratane quene coaratete, rai nosa caje cache ichotena nainichaaunne coitucuhiche,” naain jetao, nii jiuirona rai:

¹¹ “Ti raine aitoon. Nimichuhin chela seriin chenena-jau caunihu,” naa Jesusone rijieeoritiin jetaote, ¹² satiiin nii ecu neein coarajeeurera notaracae jetao, nimichuhin rai nela seriin jelai caje amue nii jiuro caaun cunaitenaa. Nii jaun jetaote, satiiin cojoelatiin jetao: “Chabana catohani coarahaacacheta,” naain jetao Cana Coaunera coroaecure cachaauru.

Leinjiin cache Lebi cotihaca Jesusone

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Nii baiha jetaote, coaiten nemuri auhaniha cuha Jesusone jana, rene tururuha arajiiin cachaaurune jaun jetao, acaauru rai Cana Coaunera ere beebejein

acaauru relae Jesuso. ¹⁴ Nii caje cuujueein jetaote, Romanocuru rai *impoesto* nu que cache cobaraain coriqui raeraneein nihane jaun rai rori ichoae lauhecoha Arafeeo calaochi Lebine jana coariin jetao:

“Chajaaau caniha,” naa Jesusone jaun jetao, nii rijieeoritiin nimichuhin Jesuso aina cue Lebi. ¹⁵ Nii baiha jetaote, nii Lebi loreri asae lenoniha niha aina nere-lanacaauru aina Jesusone jana jetao, cuu nii Lebi aina lenoniha neeure arajiiin leeochoauru Romanocuru rai *impoesto* nu que cache cobaraain coriqui raaurera, leeochoauru cachaauru- baasoneein ichaoha benojoihunri, naonjoainuri. ¹⁶ Nitohaneein Jesuso aina lenoniha neeuruha nii nitohaneein ichaonacaauru cachaaurune coaracuruhanne jaun jetaote, nii Jesuso aina nere-lanacaauru rai jetao:

“Chasiina taa Romanocuru rai *impoesto* nu que cache cobaraain coriqui raaurera, baasoneein ichaoha benojoihunuri, naonjoaihunri aina lenone inara relaera,” naaure jetao fariseeocuru aina Moisesa aitoonjoan que cache relaaureera, Jesuso aina nerelanacaauru rai.

¹⁷ Nii jana jetaote, acaauru aonajeein jetao:

“Coatiha coichaera latecuruhi rauronacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichaera latecure. Coatiha osa colane nenacaauru cotihaca uhaaun. Osa aina nenacaaurune cotihaca uun,” naain jetao acaauru tonoraee Jesuso.

Suri couu netiin Cana Coaunera bajaauruhane

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Joaan Baotisita sacuurera aina fariseeocuru sacuurera jetaote niqui, suri couu netiin Cana Coaunera bajaebajaecure. Nii jana jetaote, Jesuso rene turuhin jetao:

“Chanuna jana chaen, Joaan, fariseeocuru, naonjoaihunri relanojoinuru jataain Cana Coaunera bajaee bajaecure suri couu netiin. Nete laen itolere bana ii aina nerelanacaauru, coaerai cohin, lenoneein, naonjoaunreta,” naauruha Jesuso raine jana jetaote:

¹⁹ “Aiha chuhisi niqui. Nete ene ranaa jeriha chachana jaa beseta que neeuruhane jaun, suri couu nena nainecurene caa cotihanohinchuru, jaiti acaauru aina niha nii ene raeranu cachane jaun. ²⁰ Nete laen inae nii ene ranaa jerera cache amaauruhanne, suri couu neein inaderaa cuurureeinha,” naain jetao: ²¹ “Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soaain, cajiione siri que counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete, nii obiri enachasine asaaere nii cajiione siri. Chaen caohachaaain nedanaa nainerihei nii obiri enachasine, nii cajiione siri que couneraane. ²² Nii rijijieeinchu, nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaaere nii coaerati. Nitohanihane jaunte, caohachae coaerai nejesinaneein niha coaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajeein niha caohachae,” naain jetao cachaauru tonoraee Jesuso.

Nebetacanaa cojoanona bana aroso rijijeein nena tirico moloonejeein quihuruha Jesoso aina nerenanacaaurune
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Nebetacanaa cojoanona bana aina nerelanacaauru aina jiniiquiin temule jana situhin, amuhemuheca Jesosone jana jetaote, quihuruhane coina aroso rijijeein nena tirico inaa moloonejeeure aina nerenanacaauru. ²⁴ Nii coarajeein jetaote:

“Chanuna nebetacanaa cojoanona nihane jaun coaeraa nitohanai ichara natiin, nitohanai ichacure nii ii aina nerelanacaauru,” naauruha Jesoso rai fariseeocurune jana jetaote:

²⁵ Tana nitohanialu Rabirine coitucuhichene: ²⁶ “Nii Rabiri jetaote, saseredotecuru curuaanaa neein niha Abiatane bana Teenforo asaa enohin Cana Coaunera que banijiaain nena faan qui, nii rai corihacuru aina jiniiquiin mijiitooruhane jaun, saseredotecuruhacha nii faan quinaa nainihane saijjeein,” tana naain laenanohiniha Cana Coaunera Quiricha cuhanene erere-taain aonaquichene.

²⁷ “Nebetacanaa cojoanonaate coaunaelu Cana Coaunera, bana nebetacanaa nainiha cachane coina. Coatihaha cairichaeranu que nebetacanaa cojoanona coaunailu Cana Coaunera. Nii jaunne laen canu naineeun nebetacanaa cojoanona bana nihanatiin quiicha ichana jerei ichaain nihanune. Nitohaneinte inara rijijeein cachanein rai Calaohi nichaanne cocoainaan letoae Ofa Cana Coaunera,” naain jetao fariseeocuru tonorae Jesoso.

Jiurona bijii cacha rautaa Jesosone
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 Nii baiha jetaote, coaiten netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruha Joriocurune jaan coloheri sinacoca asae enoha cuha Jesosone jana jetao, cuu ne leinjiin cacha jiurona bijii. ² Nii jaun jetaote, nebetacanaa cojoanona bana nihane jaun nii Jesoso coarajeeure fariseeocuru, nii jiurona bijii cacha rautaaane niha nechu jataain colurujeeuruhane jaan leranune coina. ³ Nii jaun jetaote, nii jiurona bijii cacha rai jetao:

“Nimichuhin nii cacha cataaun chujutoroaa,” naain jetao: ⁴ “Chatohanai ichacaane caohachae nebetacanaa cojoanona bana, baaso ichaain cacha ichao itajihacanena. Ainihane cacha ichao rai caohacha ichacaanena,” naain fariseeocuru caje bajaa Jesosone jana jetaote, inauhenecha curuaaequuin aonajeeure. ⁵ Nii jaun jetaote, nii nere aohana jerecurenihane jaun, nererojoeaajoaain inaderaain, nii curuacaain nenacaauru coaraain jetao:

“Ti bijii raujiaau,” naa nii cacha rai Jesosone jana, bijii sijitaain raujiaa nii cachane jana jetaote, inae neretaain neraujiaae rai bijii. ⁶ Nii coaraain jetaote, airiniha mituhin ita suujuatiha cuure Erosesi ere tonoraeraauru aina fariseeocuru, Jesoso sohin jaauruhane coina.

Nemuri auhaniha netaojiaauruha arajiin cachaaurune

⁷ Nii baihate, rene tururuha arajiin Calileea co-coaichacurune jana, nii Calileea conemuri auhaniha cue aina nerelanaauru aina Jesoso. ⁸ Jataain itolere ichaain, cunaitenacaauru cachaauru rautaaain, naaonjoane coitucuuruhane jaun jetaote, coaraa cuure Jodea batane, Jerosaleen, Idomea batane, nucuhe Jorodaan auhaniha neein enoto mitu nichajai cajeeurune maajeeinchuru cuhin jetao, Tiro, Sidoon, naaonjoainuri batane cajene maajeein turuha cuure arajiin cachaauru. ⁹ Nii jaun jetaote, chajaain letona jatoraaain bote coaracuraha aina nerelanacaaurune coina, acaauru rai aite Jesoso, nabana sururucuruha nii arajiin turunacaauru cachaaurune coataa. ¹⁰ Jataain araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru rautaaane jaun jetaote, satiin cunaitenacaauru Jesoso jaberoco dadanaa jerecure nerataauruhane coina. ¹¹ Nii jana suujua cuhane moconajaenra letono sirichaauru jetaote, Jesoso coaracuruhane jetao, nacatiha neseonriaain: “Iite Cana Coaunera Calaohi neeicha,” naain jetao cojiorichure.

¹² Nejetaote aonajeeuruha cachaaurune jana, que ereuruha nii moconajaera letonocurune caohate jataain Jesoso.

Afosotoorunu que, lechoonca coroatajai niicha cooainanenu janiicha Jesosone
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Nii baiha jetaote, ichatane ucuuno que iniin caohachaaain niicha coaracuri cotijiae Jesoso. Inae satiin netaojiaauruhane jana jetaote, janiinajaain acaauru caje lechoonca coroatajaain nenacaauru cocoainae, corihanein jiniichaain amuhemujein, chaen nere beeraanu que naaonjoaauruhane coina. Nii lechoonca coroatajai niicha cocoainauri jetaote, afosotoorunein curuaatenajaain letoanajaen, ¹⁵ cacha suujua cuhane nenacaauru moconajaera letonocuru sitaaain, cunaitenacaaurune maajeein rautauruhane coina. ¹⁶ Nii lechoonca coroatajaain niicha janiichuri jetaote, nii jauriaanejeein Simoonneein niicha curuaatei Fedoro, chaen ¹⁷ nejera Joaan aina Sebedeeo calaohichuru Saantiaao naaonjoainurine. Acaauru jetaote, Boanerges neein curuaatenajae: “Arara calaohichuru,” naanenein. ¹⁸ Chaen Anderesi, Ferifi, Bartolomee, Mateeo, Tomasi, Arafeeo calaohi Saantiaao, Tadeeo, Celotenein niicha curuaatei- Simoon, ¹⁹ chaen nii acaauru lechoonca coroataja, Jesoso colurujueranu Jodasi Isacariote naaonjoainurine.

Moconajaera letononiha Jesoso beeuruha Moisesa aitoonjoan que cacha relaurerane
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Nii baiha jetaote, leinjiin loreri asaa enoha cuha Jesosone jana jetao, ecu rene arajiin netaojiaauruha cachaaurune jaun jetao, nii aina nerelanacaauru aina jiniiquiin lenonena nainecurene. ²¹ Inae nitohanein

ecu niicha ichanenu coitucuelanaala niha Jesusone beeuruhane coitucuuruhane jaun jetaote, raa cuure naraaichuru.

²² Chaen Jerosaleen caje turunacaauru Moisesa aitoonjoan que cache relaaurera netonai jetaote, “Moconajaeracuru curuaanaa Beelseboote, caa cache rai catohanei ichaane jaan teein ne, nii aina cache suujua cuhane nenea moconajaeracuru letono sitaane coina,” naaure jetao ita rai.

²³ Niritocuruhane aonaain jetaote, acaauru cotijiaain: “Chasiina nejesinanejeein, chatohanein ita teein, ita sitanaa nainere moconajaera. ²⁴ Niheichu leinjiin atane que ichaonacaauru, nejesinajeein itaque nejeratein nihane raotiin ita aina ichaonaa nainecururihei. ²⁵ Niheichu leinjiin loreri asaei ita que nejesinajeein nejeratein nenea nainecuruhi coroatajai cache, lesajeein ita que nejeratein nihane raotiin ita aina ichaonaa nainecurenihane jaun. ²⁶ Nii rijijieein chu ita que nejesinajeein nejeratein nenea nainecuruhi moconajaera aina rai letonocuru, enaacha jiniiquii ita itajenaa nainecururihane jaun.

²⁷ Nihei chunei jataain laraajiin nenea cache loreri asae enohin niicha sirii rulunaa nainera. Jauriaanejeein biji ichohacane banaachate nainere caje niicha sirii ruluhane.

²⁸ Cana Coaunerate, itolere baaso ichaain neosatein, itolere baaso que ereein naonjoaauru cacheaurune niha natiin acaauru que suujua acatein ne. ²⁹ Nete laen rai Suujue que baasoneein iriha cachane, chabana que Suujua acatenereein Cana Coaunera. Nii cache baasoneein que ereite chabana satonoelanaala caseteconihane cureein,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cache relaaurera rai Jesuso. ³⁰ Moconajaera letono sirihane beeuruhane jaun jetaote, acaauru rai aite Jesuso.

Neba aina turuuruha Jesuso nejeratuurune

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Nii jana jetaote, turuha uure neba aina Jesuso nejeratuuru. Nejetaote loreri asae enoelanaala, airiniha neein cotiharateeure. ³² Nii jana jetaote, nii Jesuso curuhacaain nenacaauru cacheauru jetao: “Taute airiniha turuhin ii ariiriichure ii neba aina ii nejeratuuru aina ii baihuru,” naauruha raine jana jetaote:

³³ “Charijina canu neba, canu nejeratuuru, naonjoainere,” naane baiha jetao, ³⁴ nii curuhacaain nenacaauru cacheauru coaraain jetao: “Caaurute canu neba, canu nejeratuuru, canu baihuru, naonjoainurine. ³⁵ Chunocoha jeriha Cana Coaunera rijijieein ichaohin, Cana Coaunera jerenohin icharate, canu neba, canu nejera, canu bai, naonjoainurine,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Ucuhe riaara que cuaain cache relaa Jesusone

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 Nii baiha nacoaanein nemuri auha niha teein cacheauru relaa Jesusone jana jetaote, ecu arajiin netaojiaauruha cacheaurune jana, nii nemuri cuhane

niha leinjiin botene jaun jetao, cuhane fauhin nelauriariin lauheque Jesuso, nemuri auhaniha neein coara-jeeuruha cacheaurune jana. ² Nitohanein bote cuhane fauhin jetaote, ecu neein aonajeeuruhanee jana araai laurii itolereuru que cuaain acaauru relae. ³ Nitohanein acaauru relaain jetaote:

“Caohachaain caa quere aonacuche. ⁴ Leinjiin cache, ucuhe riaacane jana tabaauru bero cuhane nalu-nacaaurute turuhin quihure tajaecuru. ⁵ Jana tabaauru jataain neniha atane jioonone jaun samaata choae nalunacaaurute erojoein omaroe, ucucaain neniha atane jioonone jaun. ⁶ Nete enoto ajaano caun, neniha cojoaisine jaun ohe nii omarona. ⁷ Jana tabaauru ucuhecuru, ojoa jana nalunacaaurute omarohane saijieein amurijiriin omarohin soha ojoane jaun, inacae lanaala ohacoe. ⁸ Jana tabaauru ucuhecuru atane caohacha choae nalunacaaurute omarohin caohachaain inacane jaun, le ucuhecuru caje tabaauru nichata choonca ucujeein, saota choonca ucheneein, le fasha ucheneichuru inacae,” naain acaauru relaain jetaote:

⁹ “Caohachaain aonacurumiin urichonacaauru,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Acaauru relaa Jesusone jaan bajaauruha caje aina nerelanacaaurune

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Inae caje amuuruha nii cacheaurune jana, jelai nedaa Jesusone jana jetaote, nii cacheauru relaane jaan bajaure caje, nii lechoonca coroatajaain aina nerelanacaauru aina ecu rohan nenacaauru leeochoaauru cacheauru, coitucuuruhane coina. ¹¹ Nii jana jetaote, acaauru rai: “Inara quete asinojonein nenea rai Cojoanonaa coitucuerate Cana Coaunera. Nete laen rai cachane lanaala nenacaauru que, neretanaa que cuaain acaauru rai be, ¹² coaracuruhanee neniha natiin coitucurenihane coina. Niheichu aonacuruhane niha natiin, coitucuuruhane coataa. Nabana aonaain aina cuaain esenetaauruhane, acaauru osa acaauru ichoteratein acaauru que suujua acatiha Cana Coaunera coataa,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Ucuhe riaara que acaauru relaane jaan coitucueratiha Jesusone

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Taa inara relaanune jaan aonaain coitucuhichene. Chatohaneina jana leeochoaauru que cuaain inara relaanune coitucuriquiche. ¹⁴ Nii ucuhe riaarate Cana Coaunera ere bera rijijieein ainaa ne.

¹⁵ Niha nii coina tabaauru tabaauru nii bero cuhane naluhin nitajenaa ucuhe rijijieein nenacaauru cacheauru. Nii coinata Cana Coauneraacha beratenojoin aonacuruhane niha natiin, inae acaauru coritaa uha moconajaerane acaacha esenetaain, inae suujua cuhane Cana Coaunera coaacuruhane jianecure.

¹⁶ Nii leeocho cachaurute, nii samaata choae nalunaa ucuhe rijichure. Nii jaunte Cana Coanera beratenojoin jereein rautain aonacuruhane baiha, ¹⁷ caohachain acauru suujua cuhane coaacureni-hane jaun, Cana Coanera esenetaauruhane jianecure. Nii jaunte Cana Coaneraacha beratenojoin esenetaain neeuruhane jana, cairichanojineein, co-junojineein, naaonjoauruhane, Cana Coanera esenetaauruhane jianecure.

¹⁸ Jana leeocho cachaurute, nii oja jana nalunaa ucuhe rijijieein neure. Cana Coanera beratenojoin aonacuruhane baiha niha natiin, ¹⁹ jataain acauru ichaohacha que suujua teeuruhane jaunte, nechu jataain raaje necoritaain coriquihonanein nena jereein, itolere sirina jerecuruhane jaun, caohachain Cana Coanera esenetaain tonoraurenihane jaun nitajeure.

²⁰ Jana leeochoaurute atane caohacha choae nalunaa ucuhe rijijieein neure. Acaurute Cana Coanera ere aonain, caohachain Cana Coanera esenetaaure, nii chabana janelanaala.

Nii esenetaaauru tabaaurute, le ucuhe caje nichata choonca ucheneein le tijirii caje tera, saota choonca ucheneein, le fasha ucheneein tera, naajoaain le tijirii caje teurera rijijieein neure," nae jetao acauru rai Jesuso.

Cono que cuaain cachauru relaa Jesusone (Lc 8.16-18)

²¹ Niritiin jetaote: "Nihei chuni cono mocohin bujuaihu tera. Nitohanein bujuaihu telanaalate, jianacoon conohanau neeuruha turunacaaurune coina ecuun teeure. ²² Nii cono aina cuaainte jianacoon coitucunojiniha cureein coitucuerae lanaala itolere asinorejinein inaraacha ichai. ²³ Aonacurumiin urichonacaauru," naain jetaote:

²⁴ "Caohachain nainain inaraacha aonai aonacuche. Charijieein teeinti leeochoauru coaraquiche, nii rijijieein inara netonai coareein Cana Coanera. ²⁵ Caohachain niicha jerei rijijieein ichaohin nere tonoraerate, jeelai amuritoheriin coroatajanereein Cana Coanera. Nii rijijieein techu ena canuhacha tei raera jelai amuritoheriin rareein inae ecu tihane bana. Jana nii canuhacha tei latelanaala nenaate cha colane nedaareein inae ecu tihane bana," nae jetao acauru rai Jesuso.

Omaroha uchene que cuaain acauru relaa Jesusone

²⁶ Niritiin jetaote: "Temule jaera cacha rijicha Cana Coanera cojoanona. ²⁷ Charijieein teeinti temule jaain, janotiin berailanaala sinii, jerichanejeein jiichoo berailanaala nihane tonohanau coitucuenihane jana omaroe nii niicha temui, nii rijicha Cana Coanera Cojoanona. ²⁸ Charijieein teeinti, raajenihane omarohin, nalojoacoaain, inacaain, inae tainaca que tein cataa nii temulene taihure cachauru, nii rijicha Cana Coanera cojoanona," nae jetao acauru rai Jesuso.

Mosatasa ucuhe que cuaain acauru relaa Jesusone (Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Niritiin jetaote: "Chaaquenejianra inara rai Cana Coanera cojoanona que cuaain aitete coitucuhicheta. ³¹ Leijnii mosatasa ucuhe temunacai rijicha. Acate itolere temulecuru ucuhe fautaain jataain aansijien. ³² Nete inae temunojineein nihane, itolere temulecuru ocoana jana nenacaauru amurijiriin neleereein fojoein nuna seeonjoan nihane jana, nichoae tajein loraore tajaecuru, nii rijicha Cana Coanera cojoanona," nae jetao acauru rai Jesuso.

Coitucunaa nainecuruha nereentiaain araai laurii que cachauru relaa Jesusone (Mt 13.34-35)

³³ Nitohanein jetaote, araai laurii que cuaain itolere acaauruhacha coitucui- acauru ichao que cuaain cachauru relaa Cana Coanera ere beebjeein acauru relae, aonain coitucunaa nainecuruha nereentiaain Jesuso. ³⁴ Nitohanein jetaote, rai cacha nelanaala nenacaauru relaa Cana Coanera Cojoanona quene, acaauruhacha coitucui- acauru ichao que cuaain relanajae. Jana aina nerelanacaauru relaane jetaote, rauhijiriin, "Naaonjoainte ne Cana Coanera Cojoanona," naain Cana Coanera Cojoanona beein que relanajae.

Fichafichanaa aina cujuana suruaa Jesusone (Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Nii cojoanotiin bananein aina nerelanacaauru rai jetaote:

"Jamaauchete nemuri jerau cunichaache," nae jetao acauru rai Jesuso.

³⁶ Nii jaun jetaote, ecu cachauru ratiriin, nii fauhin lauhequii cachauru relaa Jesusone jaan bote cuhane fauhin amaauruha aina nerelanacaaurune jana jetao, acauru jiniichain cuure leeocho boteeuru. ³⁷ Nitohanein cuuruhane jana jetaote, jataain mijiaaineein uha cujuana tabai aina fichafichanaane jana jetao, acauru bote cuhane acau enoaa fichafichanaane jaun, inae nalunaa jere nii cuurunaja bote. ³⁸ Nii jana bote roe cuhane binaao choae tocoeequii sinii siniicha Jesusone jana jetaote:

"Cacha relaera chajaain nocoo. Inae nalurichaacheje. Tana inae nalunaa jerichaachene que tonajeine," naauruha nocoain aina nerelanacaaurune jana jetaote, nimichuhin:

³⁹ "Coaa inooniha. Chajaain nesuruu," naa nii nemuri fichafichanaa rai Jesusone rijieeoritiin jetao, nesuruha cujuana aina nii fichafichanaane jaun raotojoein cuujeure. ⁴⁰ Inae nesuruha nii fichafichanaane baiha jetaote:

"Chanuna jataain nesooneeiche. Chanuna cha esenetaeneeiche," nae jetao nii aina nerelanacaauru rai Jesuso. ⁴¹ Nejetaote jataain nesooneetooruhane jaun jetao:

“Chatohanaineeinna ne caa cachate, nere tonoraain nesurue cujuana tabai aina nemuri fichafichanaa,” naaure jetao ecu ita rai nii aina nerelanacaauru.

Cadara bataneu niha suujua cuhane moconajaera letono siricha cachane
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 Nitohanein cuhin inae nemuri jerau turuuruha Cadara batane que jana, iniha cuha Jesusone jana jetaote, que tacaain coinetiha cue leinjiin cacha- suujua cuhane moconajaera letono siricha. Nii cacha jetaote atane bana caje uhin ai, ³ ecu ichaohane jaun. Nitohanein rai suujua cuhane moconajaera letono sirihane jaun jetaote, *cadena* que niha natiin ichohana nainene chuni. ⁴ Araai saain tijia aina biji ichohacuruha *cadena* quene niha natiin jetaote, molomoloniji-hanaane jaun, chatohanein tenaa nainene nii chuni. ⁵ Nii jaun jetaote, janotiin, jiichoo netojoeinchuru ichatane janaauru amuhemujueein, atane banaauru ichoae amuhemujueein, eheehejeein, ajeri jaberoco ichoae comohin, naaonjoain amuhemujuee nii cacha. ⁶ Nii jaun jetaote, coriaae uujiha Jesusone coaariin, jeluhaariin coinetein nacatiha neseonriaain ehequiin jetao:

⁷ “Jiaonriha caniha nenoaain carerojoecaaine, acaihanijin nena Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Jiaonriha atiin nohane Cana Coaunera coreniha chatohanein caeteetine,” nae jetao ⁸ nii cacha suujua cuhane nena moconajaera letono. Nii cacha suujua jianein amuhane coina: “Nii cacha suujua cuhane neein, cacha suujua aasaequine caje mituhin amuura moconajaera letono,” naa Jesusone jaun. ⁹ Niritiin jetaote: “Tonaa ii curuaa,” naain caje bajaa Jesusone jana jetao, “Jataain araachaananune jaunte Lejion ne canu curuaara,” nae jetao Jesuso rai.

¹⁰ Nejetaote, jelai batane caje jaoha Jesusone caohate jataain nii moconajaera letono nii cacha suujueniha nena. ¹¹ Nii jana ichatane ucuuno rohan lenoniha neeuuruha arajiin coosichurune jaun jetaote:

¹² “Atiin taa coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaa,” naaure jetao Jesuso rai, nii moconajaera letonocuru cacha suujua cuhane nenacaauru.

¹³ Nii jaun caje bajaauruhane rijitoein jeriha Jesusone jaun jetaote, nii coosichuru suujuaniha enooruhane jaun, ucui caje nomarotein acauhanau naluhin, acau que nereonohin oore nii coroata oaraancai coosichuru.

¹⁴ Nii jaun jetaote, nii coaraain jelai caje sorohin, neseeu cuhin, nenaanajaauru, naaonjoainu cuhecujueein biha cuuruha nii coosichuru beraihurerane jaun jetao, turuhin coaraa cuure cachaauru. ¹⁵ Nii jana jetaote, nii niha Jesusone jaun turuuruha jana jetao, cojurihu cacha caohachanein nena tochanein necoreetein lauuae, nii suujua cuhane arajiin moconajaera letono coitucuchuhi siricha cacha. Nii jana coaraain nesoonetooruha nii coaraa cunacaauru cachaaurune jana jetaote, ¹⁶ nii coosichuru suujua

cuhane enooruha nii moconajaera letonocurune jana, ooruha nii coosichurune jana, nerautaa nii moconajaera letono siricha cachane beure nii coaraa cunacaauru rai, nii ecu neein coarajeeurera cachaauru. ¹⁷ Nii jaun jetaote, chajaain erojoein jelai caje amuha Jesusone luhecaare cachaauru.

¹⁸ Nii jana, inae jelaiha bote cuhane fauha cuha Jesusone jana jetaote, aina cuhane coina rai aite nii moconajaera letono sirihane caje nerautanaa cacha. ¹⁹ Nejetaote, aina cuhane jerelanaala:

“Chajaaincha chenenajaun cauhin, charaichuru rene turuhin, cairichaaajoain ii coaraain itolere ichaa iniha Cana Coaunera benihun acaauru rai,” nae jetao rai Jesuso.

²⁰ Nii jaun jetaote, Decapolis batane que nenacaauru nenaanajaauru cuhecujueein, itolere ichaa coreniha Jesusone biha nii cachane jaun jetao, satiin cojoelatoore aonajeeurera cachaauru.

Jairo cacunu aina leinjiin ene rautaa Jesusone
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Nii baiha jelaiha nemuri jerau cauha cuha Jesuso, bote cuhane jana jetaote, najiniha arajiin netaoiaain cohacuruha nemuri auhaniha cachaaurune jaun jetao, ecu turuhin ne nii cachaauru aina Jesuso. ²² Nii jana jetaote, turuha cue leinjiin sinacoca curuaanaa neein nena Jairo. ²³ Turuhin jetaote:

“Onaa jeriha canu cacunune jaunne ii coaraa uun. Chajaaute atiin nohane turuhin nichoae ii biji mera-caete nerautain ichaohine,” nae jetao Jesuso acatiha neseonriaain nii Jairo.

²⁴ Nii jaun jetaote, aina cuha Jesusone jana, jini-ichaa cuuruha arajiin cachaaurune jaun jetao, jataain arajii cachaauru cataaun cuujue. ²⁵ Nii arajiin cunacaauru cachaauru jana jetaote cue, leinjiin ene lechoonca coroata jaanacaain jaberoco caje ichana jao-hajein nena. ²⁶ Aca jetaote, nii rai chaque nelate-jeecane que airijiin jitariin niicha sirii jaohin arajii cacha coicharaauru que nocoicharithane niha natiin nerautasilanaala jataain taaenein cuujue nii rai cunai.

²⁷ Nii ene jetaote, Jesuso benaa inaoriin cuhin coaraain, leeochoaauru cachaauru jana cutiin, Jesuso janori nichae marotiin cajione auha mucuuri, ²⁸ “Caa cajione auha mucuurihanune niha natiine nerautaree-unni,” naain esenetaane jaun. ²⁹ Nii Jesuso cajione mucuhane rijieoritiin nesuruha ichanane jana jetaote, inae nerautanaanein naonae rai jaberoco. ³⁰ Nii jana caje mituha niicha ichana nainei cacha rautaane jaaque nainaan jetaote, nii cachaauru coaraain:

“Chana toon cacajione mucue,” naa Jesusone jana jetaote,

³¹ “Tana jeranu ii sururucuruha cachaaurune coaraainete. ‘Chana toon cacajione mucue,’ naain bajaai,” naaure jetao Jesuso rai nii aina nerelanacaauru.

³² Nejetaote, rai cajione mucuera coaraane coina, nii rohan nenacaauru cachaauru cajanaain coarae Jesuso. ³³ Nii jaun jetaote, nesoonne caaun rijijijianein nacatiha neseonriaain, nii suujue lanaala esinae rauhijiriin,

“Naaonjoaain ii cajione mucuhanune rijijieoritiinne caa canu cunai caje nerautaaun” naain be nii ene. ³⁴ Nii jaun jetaote:

“Ti rautana nainichaaunne esenetaaine jaunte, inae nerautaa. Raotojoein raurohin caunihun,” nae jetao nii ene rai Jesuso. ³⁵ Niritiin ereereeca nii ene rai Jesusone jana jetaote, nii ranuna inaca sinacoca curuaanaa Jairo loreri caje turuha uure cachaauru. Rene turuhin jetaote:

“Inae oha ii cacunu. Coa inacojoein nii cache relaera roheca,” naaure jetao nii cachaauru. ³⁶ Nejetaote, nii acauru aohana jerelanaala nii sinacoca curuaanaa rai jetao:

“Jiaonriha acauru esenetaain nesooneeine. Raujiaincha rautaanune esenetaau,” nae jetao Jesuso.

³⁷ Nitohaneein inae nii sinacoca curuaanaa loreri asae turuuhane jana tonijiaain cojoriin chanaauruha cachaurune jana jetaote, aina cuuruha leeochoaurune jerelanaala, Fedoro, Saantiaao, chaen nii Saantiaao nejera Joaan, naaonjoainuri aina jiniiquiin enohin jetao:

³⁹ “Chanuna niritiin cojoriin chanaaiche. Coatiha ohane jaun aihi caa ranuna. Sinihane jaunte ai,” naa Jesusone jana jetaote, ⁴⁰ Jesuso coenacure cuu nenacaauru cachaauru. Nii jana jetaote, satiiin nii cuu nenacaauru cachaauru mitaain, nii ranuna inaca aina neba, chaen corihaniha cunacaauru, naaonjoainuri aina jiniiquiin nii ranuna rene enohin jetao, ⁴¹ biji que muuriin:

“Talita coom,” nae jetao nii ranuna rai Jesuso. “Icheine aitoon ranuna. Nimichuu,” naa jetaote aite Joriocuru ere cuhane.

⁴² Nii rijieoritiin nimichuhin ruharuhaca nii lechoonca coroata jaanacai ranunane jana jetaote, cojoelatiin coarajeeure nii cuu neein coarajeeurera cachaauru. ⁴³ Nii jana jetaote, jataain chuni rai beuuruhane caohatihane baiha jetao, nii ranuna coroaateuuruhane coina aite Jesuso.

Nasarete cuha Jesusone

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 Nii baiha jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin, jelai caje cuhin rai nataneu cauha cue Jesuso. ² Inae nataneu turuhin, nebetacanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enohin cachaauru relaane nunuhetiha Jesusone jana jetaote, nii relanajaa Jesusone aonajeein jetao:

“Chuna nerelaete toritiin itolere coitucuhin que cache relae. Chaa cajena itolere coitucutiin, chabana coaraai cojoelanaacojoai ichaane coinane maajeein nerelae. ³ Tana caa, Mariha calaohichuru Saantiaao, Jose, Jodasi, Simoon, naaonjoainuri nejera, tabara caje itolere rucuhele icharaneein nenea carfinteroneein nerejetohane. Tana chaen rai baihuru cau cana aina ichaaoruhane,” naain jetao ita caje bajaure cojoelatiin, nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru. ⁴ Niritiin rai nere tonorana jerecurenihane jaun jetaote:

“Itolere banate niqui cuhane jaunru, Cana Coaunera ere bera *profeta* que suujua acateein esenetaain neeure cachaauru. Nete laen rai nataneu nenacaauru naraichuru que suujua acateein esenetana jerecurene. Niheichu nii nihane jaan loreri asaae nenacaauru niha natiin esenetaauruhi,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

⁵ Niritiin jetaote, ecu cojoelanaacojoai ichaelanaala, coroatajajeein ecu nenacaauru cunaitenacaauruhacha mucuhin rautanajae. ⁶ Nitohaneein esenetana jerecureniha cachaurune jaun jetaote, acauru cojoelate Jesuso.

Cana Coaunera cojoanonaa beebejueurhane coina aina nerelanacaauru letoaa Jesusone

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Nii baiha jetaote, Nasarete rohan nenacaauru neeseuru cuhecujueein, cachaauru relaa cue Jesuso. ⁷ Nitohaneein jetaote, leeochoa neseuru cuhecujueein cache suujua cuhane nenacaauru moconajaera letonocuru coitucuhichuru sitaain cachaauru rautauruhane coina nii lechoonca coroatajaain aina nerelanacaauru cotijiaain cocoainanajaain letoanajae coroatajaanana coroatajaananaain Jesuso. ⁸ Nitohaneein letoanajaain jetaote, acauru atora, acauru achano, coriqui, naaonjoain amaelanaala, ⁹ acauru safatocuruhacha curujuaain, nii necoreteeurhane coina acauru cajione amaelanaala, acauru biji achuneecha baejueein bero cuhane cuuruhane coina acauru rai aite. ¹⁰ Niritiin letoanajaain jetaote:

“Leinjiin loreri asae turuhichene, ecu sinihuche inaraacha ichai nainaan jelai caje amuhichene reentiain. ¹¹ Chunijihun turuhichene jaunru, caohachain inara coana jerelanaala inara aohana jerecurenihane, jelai caje amuuche, inara safato que nenea utoone riaraiin ratiriin, inae nitajeeurhane rai neeuruhane que nainacuruhane coina,” naain jetao nii aina nerelanacaauru letoae Jesuso.

¹² Nitohaneein cuhin jetaote, nacoaauneein Cana Coaunera coitucuhin aca jerihane rijijieein neeuruha cachaurune coina acauru rai aitiin, ¹³ arajii moconajaera letono sirichaauru cachaurune maajeein raataain, arajii cunaitenacaauru rautaaure erene que rujuanajaain nii aina nerelanacaauru.

Oha Joaan Baotisitane

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Nitohaneein itolere ichaa Jesusone beeuruha itolere sacuritaaine jaun jetaote, Erodesi netonai coitucue.

Chaen jetaotechu: “Joaan Baotisitane ichanacaihara. Nii jaunte, nii itolere cojoelanaacojoai ichana naineraaneein necaihara,” naa Erodesine jana jetaote; ¹⁵ “Jerihanete *Profeta* Eliasinecaihara,” naaure leeochoauru. Nii jana leeochoauru jetaote: “Inoalenlu *profeta* curu rijijieein nenea *profeta* te aicaihara,” naaure. ¹⁶ Nejetaote, niritocuruhane aonajihane jaun: “Acate Joaan

ne. Rai nuluno moloeratihanulu natiinte, inae na-coauneein o caje ichanacaiha," nae jetao Erodosi.

¹⁷ Erodiasi coreniha jetaote, Joaan mucuerateein *cadena* que ichojoaain caresero cuhane terate Erodosi. Nii Erodiasi jetaote, Erodosi nejera Ferifi comasainein nelu. Nejetaote, comasainein sirilu Erodosi nii rai nejera comasainihane saijieein. ¹⁸ Nii jaun jetaote:

"Jiaonriha ii comasainein taa inejera comasai siriin-era," nae jetao Erodosi rai Joaan.

¹⁹ Niritoha Erodosi rai nii Joane caje coauneein jetaote, nii Joaan cotaairiin sohin jaohene rijitoein nerejete Erodiasi. ²⁰ Nejetaote sohin jaonaa nainene, esinae rauhijiriin leinjiin cacha- saantoneein Cana Coaunera letononeein nihane coitucuhane jaun, coasiha cocoaerateranein niha Erodosine jaun. Nitohanihane jaun jetaote, iriha Joane rautatiin aonaane jaun nii aina chatohanai niicha ichanenu coitucuelanaala ne Erodosi. ²¹ Nejetaote, nejanoa bajaanaa bitoane coina lenone jaain, que jauriinein nenacaauru curu-aanaacuru, chaen rai soondarooru curuanaacuru, chaen Calileea cocoaichacuru jataain nelatecuri cotijiaain beseta ichaa Erodosine jana jetao, Joaan sohin jaohene rijitojoenajaaocane jana, suujua rijijieein erue Erodiasi. ²² Nii jana jetaote, nii beseta ichaane jaa coloheri asaee enohin raansaa cuha nii Erodiasi cacunune jana jetao, nii raansaane jana rautatiin coaraje Erodosi, nii ecu aina lenoniha nenacaauru aina jiniiquiin. Nii jana jetaote:

"Joaareen iicha jerei bajaau cacajene ichei tera.

²³ Cana Coaunera notaracaane chaelai, iicha jerei bajaai cacajene tereunicha. Nainichaaun cataaun leruhin caa quiicha beraai atane tihanunera," nae jetao araai saain nii ranuna rai Erodosi. ²⁴ Nii jaun jetaote, jela caje mituhin:

"Cha bajareeun cajete oma," naa cuha neba raine jana jetaote:

"Chajaain ena caje Joaan Baotisita couturi bajaau," nae jetao nii ranuna neba.

²⁵ Nii jaun jetaote, jelaiha soroneein enohin jetao,

"Ena carai leinjiin plato cuhane Joaan Baotisita couturi teinene jereeun," naa jetao cue nii ranuna Erodosi rai.

²⁶ Nii jaun jetaote, jataain inaderae Erodosi. Nejetaote, satiiin niicha cotihacuri urichoo Cana Coaunera notaracae aitohane jaun, nii caje niicha bajai tenaa nainenihane que aitona nainene. ²⁷ Nitohanihane jaun jetaote, nii rijieeoritiin leinjiin soondaro letoae Erodosi, Joaan couturi molohin raa cuhane coina. ²⁸ Nii jaun jetaote, caresero cuhane cuhin Joaan couturi molohin leinjiin plato cuhane uhaain, nii ranuna rai tihaa soondarone jaun jetao, neba rai te nii ranuna.

²⁹ Nii jana jetaote, inae nitohanein Joaan teeuruhane coitucuhin jetao, nii Joaan jaberoco raain conautiha cuure sacuureraauru.

Saoqui oaraancai cachaauru rai lenone faa Jesusone

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Nitohanein letoanajaa Jesusone caje turuhin jetaote, aina netaojiaain itolere ichaain Cana Coaunera ere que cachaauru relaain, naaonjoaauruhane beure Jesoso rai, nii lechoonca coroatajaain niicha cocoinaauri afosotoorune jana jetaote:

³¹ "Chajaauchete neniha cachane jaun cuhin, jelai raotojoein nebetacanichaachera," nae jetao acaauru rai Jesoso, cauhajeeuruhane niha natiin arajiin turuhajeeuruha cachaaurune jaun, lenonecuruhane teeureniha acaauru raine jaun. ³² Nii jaun jetaote, leinjiin bote cuhane fauhin neniha cachane jaun, jelai Jesoso aina cuure nii niicha cocoinaauri afosotooru. ³³ Nejetaote, arajii cacha cuuruhane coarajihane jaun, nii cuuruhane jaan jelai coitucuhin, satiiin neseeuu caje arajiiin cuhin jetao, acaauru ajiniha soroneein jeluhaariiin cuhin turuure. ³⁴ Nitohanein cuhin acaauru ajiniha turuuhane jaun jetaote, ecu turuhin bote caje iniha cunajaun jetao, arajiin ecu cachaauru coaraa Jesusone jana, beraicha colane nena carenerocuru rijijieein aihuruhane jaun jetao, cairichaojoaain acaauru coaraane jaun, ecu araai laurii niicha coitucui que relanajae Jesoso. ³⁵ Nii jana inae sohane jaun jetaote, rohan nichuuntaain:

"Inae soha. Coatihanihei caa jana cacha. ³⁶ Chajaain cachaauru rai nocoeute ichuun nenacaauru nenaanaaauru, neseeuu, naaonjoainuri cuhin, chaelai lenone ariin coretiha cuuruhane," naauruha aina nerenacaaurune jana jetaote:

³⁷ "Niriimiin. Chajaain acaauru coroaateeuhe inara," naa Jesusone jana jetaote,

"Aihana jaunna, coroata fashai denario coreneein faan coretiha cuhacaanune jeree, acaauru coroaatichaachene coina," naaure Jesoso rai aina nerenacaauru. Nii le denariote le jiihoo amihananaa core ne. Niritocuruha aina nerelanaaaurune jaun jetaote:

³⁸ "Inatajaain faan siriquiche. Chajaain coanihuhe," naa Jesusone jaun, coaraain jetaote, "Saoquijieein faan, ita que jerajejeein ate, naajeichate neeje," naaure jetao aina nerelanaaauru.

³⁹ Nii jaun jetaote, joanreen omane ichoae nelauriaauruha cachaaurune coina aitoha Jesusone jaun jetao, ⁴⁰ tabaauru le fashaain, tabaauru saoqui chooncaain, naaonjoaain neleruhin nelauriaaure cachaauru. ⁴¹ Nitohanein laurianaacane baiha jetaote, nii saoquii faan aina coroatajai ate raaoriin jabaaequiin dede coarajein jetao, Cana Coaunera bajaain cataaun faan taturiin aina nerelanaaauru rai te jetao Jesoso, cachaauru rai chaluuruhane coina. ⁴² Nitohanein jetaote, jerecuruhane jaaun tiajoaain nainaan lenonecuruhane baiha, ⁴³ lechoonca coroata omariin, nii faan aina ate caute que omari memoaauru.

⁴⁴ Saoqui oaraancai cachaauru jetaote, nii saoquii faan que lenonecure, acaauru rai faa Jesusone jaun.

Acau choaae amuha Jesusone

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Nii baiha jetaote, aina nerelanacaauru letoae, bote cuhane fauhin nemuri jerau Betesaauidau ichoaichaniha turuuhane coina. Nii tonohanau jetaote, ecu nedaain cachaauru rai necoe Jesuso. ⁴⁶ Inae cachaauru rai nocoihane baiha jetaote, ichatane ucuuno que cuhin Cana Coaunera bajaa cue. ⁴⁷ Nii jana jetaote, inae nocohejihane jana, nemuri cataaun cuujueure nii aina nerelanacaauru bote cuhane. Nii jana jetaote, ecu jelai atane choae jaiti nihane jana, ⁴⁸ acauru que tacaain uha cujuanane jaun, necairichajeein taraacajeein cuujeeurhane coaraje Jesuso. Nii jana inae janohe lalajihane jana jetaote, acauru caaijie acau choae cuhin acauru rohan situha cunaa rijijieein acauru nichae cuujue. ⁴⁹ Nitohaneein acau choae cuujihane jana, satiin coaracurhane jaun jetaote, nesooneitiin anucainiha beein auhaaocure. Nii rijieeoritiin jetaote, acauru rai:

“Jiaonriha inacojoein nesooneitiin casiichene. Canune aihunra,” naain, ⁵¹ acauru aina bote cuhane fauha Jesusone jana jetaote, inae nesuruha cujuanane jaun, jataain cojoelatoore, ⁵² nii cojoelanaacojoaain faan faain acauru notaacane sainejееin itolere ichana nainihane que nainaelanaala, “Naaonjoanne jaunte catohanai ichae,” naain coitucunaa nainecurenihane jaun.

Genesareta bataneu turuhin cunaitenacaauru rautaa Jesusone

(Mt 14.34-36)

⁵³ Nitohaneein cuhin nemuri jera jaaoruhane jaun jetaote, Genesareta bataneu turuhin, ecu acauru bote jauriaain cositeeure. ⁵⁴ Inae bote cositeein caje inihurhane rijieeoritiin jetaote, Jesuso nihane coitucuure nii cocoaichacuru cachaauru. ⁵⁵ Nii jaun jetaote, satiin nii jelai batane sacuritaain nii niha Jesusone jaan jelai coitucuhin jetao, rene cunaitenacaauru amaare ela cuhane tijichanajaain. ⁵⁶ Chunijihun nenaanajaaunru, neseeuuru, berooru cuhane, naaonjoainu cuha Jesusone jaaunru jetaote, najiniha situnajaaunru jelon ela choae cunaitenacaauru tein, Jesuso rai aitocure, cajione auha mucuuruhane coina. Nitohaneein satiin Jesuso cajione mucuurera cunaitenacaauru jetaote, nerautaacoaare.

Baasoneein cache ichao tera

(Mt 15.1-20)

7 Nitohaneein jetaote, Jesuso coaraa cuure Jerosaleeun caje turunacaauru Moisesa aitoonjoan que cache relaaurerauru aina fariseeocuru. ² Acauru jetaote, aihuruhalu acauru inoaensihurune rijijieein acauru rai rauhi tonoraelanaala lenonecuruhane ajiniha biji culejelanaala lenonecuruha Jesuso aina nerelanacaauru tabaaurune coaraain jetao, acauru que ereeure. ³ Nitohaneein aihuruhalu acauru inoaensihurune rijijieein ichaauruha fariseeocuru aina

satiin Jorioocurune jaun jetaote, lenonecuruhane ajiniha biji culejeein lenonecure itolere bana. ⁴ Jerichanejeein jetaote, lenone arihuruhane caje turuuhane nii aitoha acauru rai rauhine rijijieein biji culejeein lenonecure. Nitohaneein jetaote, araai lauriin ne acauru ichao, lenonecuruhane ajiniha acau cooruhane jaan curu niha natiin culejeein, acau curu culejeein, coadarojoe culejeein, acauru sininaja jelai niha natiin culejeein, naaonjoaunruhane jaun.

⁵ Nitohaneeuruhane jaun jetaote:

“Chanuna nii aitoha rauhine rijijieein aihuruhalu cana inoaensihurune rijijieein, lenonecuruhane ajiniha biji culejeein lenonecurene ii aina nerelanacaauru,” naare jetao Jesuso rai Moisesa aitoonjoan que cache relaaurera aina fariseeocuru.

⁶ Nii jaun jetaote acauru rai:

“Esinae rauhijiriinte, inara que aitiin laenaelu Cana Coaunera ere bera inoaensi *profeta* Isaihasi, nechu jataain nohaniha Cana Coaunera coitucutoha no-coenacaauru.

Nii que aitiin:

‘Caa cachaurute, nechu jataain nujuaeche que canu corojeein neeure.

Nete acauru suujua, cacaje coriaae ne.

⁷ Nii jaun

nii chaque nelatejeehai netaojiaain

canu coroaecuruhane,

nechu jataain

caitoonjoanelanaala nena que

nejesinajeein ita relajeein

aihuruhanе jaun,’

naa Cana Coaunera acauru quene laenaelu *profeta* Isaihasi.

⁸ Chanuna nitohaneein Cana Coaunera aitoonjoan que jaolecuhin inara inoaensihuru rijijieein ichaonaa jeriquiche inara,” naa acauru raine baiha jetaote:

⁹ “Itolere bana inara inoaensihuru ichao rijijieein ichaonaa jeriquichene jaunte, Cana Coaunera aitoonjoan que jaolecuhin aohana jereneeiche.

¹⁰ “Inara inaca, inara neba,

naaonjoainuri que

inara suujua acateein neeuche.

Chateeinti

baasoneein neba, inaca,

naaonjoain que ereein ne.

Niite ateananohiniha cureein,’

naelu jetao Moisesa. ¹¹ Nete inara aitocoiche, leinjiin cache, rai inaca, neba, naaonjoain rai. ‘Coatiha inara rai cha tenaa nainihaaun, satiin quiicha sirii corban neein nihane jaun,’ naane caohachae inara rai. (‘Corban,’ naane jetaote, acauru ere cuhane, ‘Cana Coaunera que banijiaain nena,’ naa aite.) ¹² Chaen techu, inara rai caohachae, inae niritiin erei cache, rai inaca, neba, naaonjoain rai chaelai tenaa naineni-hane que aitocoichene.

¹³ Nitohaneein inara inoaensihuru ichao sacuhin nee-ichene jaunte, Cana Coaunera aitoonjoan tonorana jerelanaala itajeein neeiche, nejesinajeein jelaicha que ita relaain neeichene jaun," nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera aina fariseeocuru rai Jesuso.

¹⁴ Niritiin jetaote, nacoaauneein nii ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain jetao:

"Satiin caa ena inara rai aitocooaunne jaan aonaain coitucuuche. ¹⁵ Coatiha joareen lenone quiha cachane coreniha que jaolequiin nihei Cana Coaunera. Leochaauru cairichanaa jerenacaun, suujua cuhane baasoneein coacuhin baaso ichaeraauru quete laen jaolequiin ne Cana Coaunera. ¹⁶ Esinae rauhijiriin urichocoichene aonacuche," nae jetao acaauru rai Jesuso.

¹⁷ Niritohane baiha ecu cachaauru ratiriin loreri asae enoha cuha Jesusone jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure caje aina nerelanacaauru. ¹⁸ Nii jana jetaote:

"Tana inara netonai aonaain coitucuhichene. Tana joareen lenone quiha cachane coreniha que jaolequiin neniha Cana Coaunerane coitucuhichene. ¹⁹ Nii cachaacha quii lenonete, nii cacha suriicha cuhane enohin, nii baiha mitue, suujua cuhane enoelanaala," nae jetao.

Niritiinte, joenreein lenone quiha cachane niha natiin, que jaoleconaa naineniha Cana Coaunerane coitucuerate cana que Jesuso. ²⁰ "Cacha suujua caje mitunaa baaso niicha coacui, niicha ichai, naaonjoain corenihate laen, cacha que jaolequiin ne Cana Coaunera. ²¹ Nitohaneein suujua cuhane baasoneein coacuin baaso ichaeraaurute, namute quicha aina niha natiin ichao jeracohin, asijiauharitiin, sonajaain jaoihin, ²² sinijeranelanaala nena e nee aina ichaohin, laurijira rucuhele jereein, namute cacha cairichanaa jerenacaun que ereein, namute cacha coritaain, itolere niicha jerei nejesina ichaain, necoelajauharitiin, namute cacha cairichaa casajenetiin, namute cacha que necohasitaain, suujua coaraain chaachaelanaala, naaonjoaunre. ²³ Niichurute satiin cacha suujua caje mituhin cacha que jaolequii niha Cana Coaunerane jaan teraneein ne," nae jetao acaauru rai Jesuso.

Leinjiin Jorio nihei cacunu rautaa Jesusone

(Mt 15.21-28)

²⁴ Inae cachaauru relaane nainain jetaote, jelai caje coauneein Tiro bataneu turuha cue Jesuso. Nejetaote, ecu turuhin leinjiin loreri asae enoe, coitucuruha jelai cocoaichacurune jerelanaala. Nii sainejeein jetaote, ecu turuhin nihane coitucuurihure. ²⁵ Nii jaun jetaote, inae ecu nihane coitucuhane jaun, rene turuhin Jesuso acatiha neseonriaa cue leinjiin ene, suujua cuhane moconajaera letono coitucuchuhi siriha rai cacunune jaun. ²⁶ Nii ene jetaote, Jorio niheichuru Sirofenicia batane cocoaichacuru bene ne. Aca jetaote, Jesuso rene turuhin conujue cacunu suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi sitaane coina.

²⁷ Nii jaun jetaote:

"Coa canu roheca. Naininaaun Cana Coaunera cachanein nenacaauru que banijiaain nena ruluhin tihanu remaae raine," naa rai Jesusone jana jetao:

²⁸ "Aihachuhisi niquicha Curuaanaa. Atiin ii araaichuru Joriocuru rautaaaine rijijieein canu cacunu rautaaainene jereunra. Remaae rijijieein canacaanu coaraaine niha natiincha," naa Jesuso rai nii enene jana jetaote:

²⁹ "Aihachuisi. Esinae rauhijiriinte aitohi. Inae ii cacunu caje mituhin amuha moconajaera letono coitucuchuhi. Inae nainein jelaiha chenenajaun cauha cuhinera," naa Jesusone jaun, ³⁰ nenajaun cauha cuhane jana jetaote, loreri asae sininajaun niha nii cacunu ranunane jana eruha cue nii ene. Nejetaote, inae nii ranuna suujua caje mituhin amue moconajaera letono coitucuchuhi.

Urichoelanaala, raotiin eresilanaala naajoaain nena cacha rautaa Jesusone

³¹ Nii baiha jetaote, nacoaauneein Tiro batane jelai caje amuhin, Sidoon batane, Decapolis batane, naaonjoainuri nenacaauru neseeuuru ichoae rauhijiriin situhin nitihonohin cuhin jetao, Calileea conemuri turue Jesuso. ³² Nitohaneein inae ecu turuhane jana jetaote, rene leinjiin urichoelanaala, raotiin eresilanaala, naaonjoaain nena turuaain jetao, biji que dadaain nii cacha rautaaane coina rai aitocure. ³³ Nii jaun jetaote, jelai cachaauru udaa nii cacha amaain jetao, nuricho jachuru cuhane biji couturichuru enoaain, lune soriin lele ichoae teein, ³⁴ ecuun jabatoroaain dede coaraain neraain jetao: "Efata," naane jetao: "Najachuu," naa aite Joriocuru ere cuhane.

³⁵ Niritohane rijieeoritiin, inae najachuha nurichone jana jetaote, inae raotojoein erena naine rai lele netonai. ³⁶ Nitohaneein rautaaain jetaote niqui, nii chuni rai beeuruhane caohate Jesuso. Nejetaote, jataain beeuruhane caohatiha sainejeein jataain que naurutaain beeure. ³⁷ Nii caje coitucuhin jetaote: "Itolere banate caohacha ichae, uricho saecuru niha natiin urichohin, raotiin eresilanaala niha natiin erena nainein, naaonjoaanne jaun," naaure jetao cojoelatiin cachaauru.

Jena oaraancai cachaauru rai lenone faa Jesusone

(Mt 15.32-39)

8 Nii baiha nacoaauneein netaojiaauruha arajiin cachaaurune jaun jetaote, jataain neniha acaauru lenonena jaun aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

² "Inae nichata janohinte canu aina neeure caa cachaauru. Jana nihei caohachanainejeein lenonecuruhane jaanu. Nii jaaunne jataain cairichaaajoaain acaauru coaraun. ³ Coroaatenajaelanaala acaauru nenajaun letoanajaanunete mijitenacaun aterona nainecure, tabaauru coriae caje uuruhane jaun," naa Jesusone jana jetaote:

⁴ "Chaa caje eruhin najian caa jeoni cacha coroaaterichaache, caa jana ichaoha chuni cacha, caje coretichaachene jaanune coalanaala," naauruha aina

nerelanacaaurune jana jetaote: ⁵ “Inatajaain najian faan siriquiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsinejeeinchate neeje faan,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

⁶ Nii jaun jetaote, atane choae nelauriaauruha cachaaaurune coina aitiin jetao, jerane biji que nii caaunsini faan mucuhin Cana Coaunera bajaain, cataaun nii faancuru tatuhin aina nerelanacaauru rai tiha Jesusone jaun jetaote, jitariin nii cachaauru rai chaluure. ⁷ Nii jana niha coroatajajeein ate netonaine jaun jetaote, acaentonai mucuhin Cana Coaunera bajaain nii ate nemaajeein chaluherate Jesuso. ⁸ Nitohaneen nainaan lenonecuruhane baiha jetaote, caute que caaunsineen omari memoaaunre. ⁹ Itolereeneen jena oaraancai cachaauru jetaote, lenonecure. Nii baiha jetaote, acaauru rai necoeen, ¹⁰ aina nerelanacaauru aina bote cuhane fauhin jetao, Dalmanotau bata-neu cue Jesuso.

Cojoelanaacojoai ichaa Jesusone coina aitocuruha fariseeocurune

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Nitohaneen jetaote, Jesuso rene turuhin aina ereeuruhane baiha jetao, nechua jataain coujuha, Cana Coaunera letononeen unaa nihane coaratihia acaauru quene coina cojoelanaacojoai ichaane coina rai aitocure fariseeocuru. ¹² Nii jaun jetaote, jataain miji-aaneen nerai raain jetao:

“Chanuna acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaanne coina aitocure caa cachaauru. Coatiha nii acaauru que chatohanai cojoelanaacojoai coaratenaana nainihaaun,” naane jaun jetao, ¹³ ecu acaauru ratiriin jeelaiha bote cuhane fauhin nemuri jerau cue Jesuso.

Faan jorerera lebadora rijiicha fariseeocuru ichaone

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Nitohaneen jelai caje bote cuhane fauhin amuuruhane jaun jetaote, rai nachano baiteen leinjiin faancha amaain cuure. ¹⁵ Nii jana jetaote, acaauru nainalaaca jetao:

“Aonacuche. Faan jorerera lebadora rijiicha fariseeocuru aina Erosi ichaone que caohachaain nainacuche,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

¹⁶ Niritoha acaauru rai Jesusone jana jetaote, neniha acaauru rai faanne que nejesinajeein ita rai ereeuruha aina nerelanacaaurune aonajeein jetao:

¹⁷ “Chanuna faan sirineeichene que ereerequiche. Jataain nachura nainanachara nejeein coitucueneeichete. Jataainte asoneeojoaain nainanachara nejeeiche. ¹⁸ Niha niqui inacojoeen inara nota, inara uricho, naaonjoaain. Nete nii cha coaraain, cha aonaain coitucunaa naineneeiche. ¹⁹ Saoqui oaraancai cachaauru rai saoquii faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Lechoonca coroata omariin,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetao:

²⁰ “Chajana jena oaraancai cachaauru rai caaunsini faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsi omariineen,” naauruha aina nerelanacaaurune jaun jetao:

²¹ “Nii saijjeein nachura jaiti nainaeneeichete,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Betesaaidau leinjiin maosa rautaa Jesusone

²² Nitohaneen cuhin Betesaaida turuuruhane jana jetaote, Jesuso rene leinjiin maosa amaain rautaane coina conujeeunre cachaauru. ²³ Nii jaun jetaote, biji que nii maosa mucuuriin jelai cachaauru udaa amaain jetao, lune que jerane nii maosa nota rujuarujuariin nichoae biji teen: “Inae chaelai coana naineei,” naa Jesusone jana ²⁴ nenotaain jetaote:

“Nuna tocohaneente murimurihonanae carai cachaauru,” naa nii maosane jaun jetaote, ²⁵ nacoauneen jerane nota ichoae biji tiha Jesusone jana, nacoauneen nota jirichaane jana jetao, inae conoha notane jaun, caohachaain cha coarae nii maosa. ²⁶ Nitohaneen rautaaain jetaote, rai nenajaun letoaain jetao:

“Coa taa neseu cauha,” nae rai Jesuso.

Mesihasi niha Jesusone que aitoha Fedorone

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Nii baiha jetaote, Filipino batane que nena Sesa-reea nenacaauru neseuru cue jetao, aina nerelanacaauru aina jiniiquii Jesuso. Nitohaneen bero cuhane aina nerelanacaauru aina cuujeeurunajau jetaote:

“Tonacuruha canu que cachaauru. Cha nichaaunje,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁸ “Tabaauru cachaaurute Joaan Baotisita niha ii beeuere. Jana leeochoaurute, inoanlu nena Cana Coaunera ere bera *profeta* inoansi Eliasi niha ii beeuere. Leeochoaurute, inoanlu nenacaauru *profeta* curu tabaauru niha ii beeuere,” naauruha raine jaun jetaote:

²⁹ “Cha nichaaun jana inara rai,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

“Iite nii canacaanuhacha cohajei Mesihaseen,” nae jetao rai Fedoro.

³⁰ Nejetaote, chuni rai acaneein nihane beeuruhane caohate jetao Jesuso.

Orichaine biha Jesusone

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Nii caje nunuheteen jetaote: “Canu Cana Coaunera Calaochi cachaneen nejanoanaa nichaaunne cairichaeiinte caque jaolecohin niha cuurureen Jori-ocuru bichauhenaauru aina saseredotecuru curu-aanaacuru, chaen Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri. Acaaurute catinaa cuurureen, nena nichata janone cuhane ichana-reunni,” naain jetao, ³² esinae rauhijiriin cachaauru rai

bee Jesoso. Niritiin esinae rauhijiriin suujelanaala aitohane jaun jetaote jelai amaain niritiin irihane caohate Fedoro. ³³ Nejetaote niritoha Fedorone jaun, jao-toroaain nii aina nerelanacaauru coaraain jetao co-taicha rijitiin: "Coa carerojoecca moconajaera. Cacaje amuun. Coatiha Cana Coauneraacha coacui coitu-cuheei-ii. Joaaereein cachaauruhacha coacuhite coaaquui," ³⁴ naane baiha jetaote, nii aina nere-lanacaauru aina ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain jetao:

"Aonacuche. Chunocoha canu cachanein nenea jerihane suujua letono ichana jerihane jianein, coroso que canu tein canu cairichaururichaaaine rijijieein necairichanaa abaantaain caitoonjoa tonoraain, jerichaaunne rijijieein neeine. ³⁵ Chunocoha canuhacha icharatei ichaelanaala neein nichao ichoteratena jerera, coatiha nichoterinaain. Nete laen canu coreniha, canuhacha beratei bihane coreniha, naajoain coreniha nichao itajera, ichoteratenojoiniha cureein. ³⁶ Chaaquena rai nelatere, itolere caa chauratane que nenaacha que coacuhin rai nichao itajiha cachane. ³⁷ Nitohanihane jaun inaaonjoaain coretihane niha natiin nii nichao ichoteratena nainiheii cacha. ³⁸ Nitohanihane jaun, chunocoha canu nichaaunne been quiicha beratenojoin biha caa necha aansainein osaaonacaauru cachaauru raine que nocoejihanena, canu- cacha calaohi nichaaunne inae que tihane bana canu Inaca necaohacha que necohachaain rai letonocuru anjeraauru aina nacoaaunnein turuha uhanune banane canuhetonai que necoejereunni," nae jetao acaauru rai Jesoso.

9 Niritiin jetaote:

"Esinae rauhijiriin coatiha oorurinaain cau ena canu aina nenacaauru tabaauru, niicha ichaneni ichaain turuha Cana Coaunera Cojoanonaane coaracurhane que tiaain," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Nejelaunnein ocooca Jesoso jaberocone

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Saota janone baiha jetaote, ichatane ucuuno cue Jesoso, Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuriicha amaain. Inae ecu turuuruhane jana jetaote, acaauru notaracaee nejelaunnein ocooca Jesoso jaberocone jana jetao, ³ jataain caohatiin bichoronohin cajione amurijiriin somajaain jiquihaquuin nedae rai cajione. ⁴ Nii jana jetaote, ecu Jesoso aina ecocohin ereeruha inoanlu nenacaauru Cana Coaunera ere bera inoansihuru, Irihasi, Moisesa, naaonjoainurine jana coara-jeure.

⁵ Nii jaun jetaote,

"Cacha relaera, jataainte caohate cau nihacachene. Coanete nichatajaain loanari jaacache, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain," nae jetao Jesoso rai Fedoro.

⁶ Jataain nesoonetooruha nii Jesoso aina cunacaauru, aina nerelanacaaurune jaun jetaote, nii tonaain irihane jaa coitucuenihane jaaun aite Fedoro. ⁷ Nirito-hane jana acaauru conaacotaa dede sacarine jaun je-

taote, nii dede sacari jana tonii: "Caate jataain quiicha belaa canuhacha letoai canu Calaohinera, nere tonoraain neeuchera," naa erenaane jana jetao aonajeure. ⁸ Nii rijieeoritiin roaichu coaracurhane jana jetaote, inae acaauru rohan neniha chunine jana jetao, ecu jelaia acaauru aina niha Jesusone jana coaracure.

⁹ Nitohanein jetaote, nii ichatane ucuuno caje jelaia faaujueein, nii niicha coaracuri beeruha chuni rai nii aina nerelanacaaurune caohate Cana Coaunera Calao-hi Jesoso, inae o caje ichanaane baiha beeuruhane coina. ¹⁰ Nii jaun jetaote, suujuaacha cuhane nii niicha coaracuri ruhecure, oo caje ichanarihanine que aitohane coitucuenihane jaun ita caje bajaaebajajeein. ¹¹ Nii jaun jetaote:

"Chanuna jauriaanejeein Irihasi tururichaaaine que aitocure- Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru," naain Jesoso caje bajaauruhane jana jetaote:

¹² "Esinae rauhijiriinte niqui, itolere rucueraanu que jauriaanejeein tururichaaain Irihasine que aitocurelu. Chanuna jana Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane cacha Calaohinein nenea cairichanojoneein, jaolenein niha curichaaaine que aite. ¹³ Aonacuche. Inae turuha uhalu Irihasine janate, que niicha jerei ichaain cairichaaurelu, nitohanihane coina Cana Coaunera Quiricha cuhane aitiin laenanohinihane rijijieein," naain jetao tonoraee Jesoso.

Moconajaera letono coitucuhuhi siricha leinjiin enamanaa rautaa Jesusone

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Inae jelaiha nii neeruha aina nerelanacaauru leeochoaurune jaaun turuuruhane jana jetaote, ecu acaauru aina neeure arajiin cachaauru. Chaen Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera tabaauru netonai ecu neein jetao acaauru aina ereereecure. ¹⁵ Nii jana uujiha Jesusone coariin jetaote, que tacaain satiin jeluhariin cuhin jetao, jataain cojoelatiin rai iriha cuure. ¹⁶ Nii jana jetaote, acaauru rai:

"Tonaai acaauru aina ereereequiche," naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

¹⁷ "Cacha relaera, coaraaine coinane, cau ii rene canu calaohi uhaaun, moconajaera letono coitucuhuhi sirihaha suujua cuhanena jaun, erenaachara neein nihane jaun. ¹⁸ Nitohanihane jaunte, chunijihun cuhane jaaunru baasoneein mucuhane nainein atane choaae tojoaain tacaain, nujuae caje lajaaqui mitaain, catu rihoneein, sefetaain te nii suujua cuhane nenea coitucuhuhi. Nii jaunne niqui ii aina nerelanacaauru rai aitoon nii suujua cuhane nenea coitucuhuhi sitaauruhane coina. Nete sitanaa nainesihurene," naa nii acaauru jana nenea leinjiine jaun jetaote:

¹⁹ "Jataain cha esenetaaichuru cachaauru. Cha carajaneinna inara aina nereun. Cha carajaneina inara abaantareun. Chajaain cajihha nii enamanaa uhaauche," naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁰ Jesoso rene nii enamanaa amaure. Nii jana Jesoso coariin jetaote, atane choae nii enamanaa siheite nii suujua cuhane nenea moconajaera letono coitu-

cuchuhi. Nii jana jetaote, najaabu jabubuhin nujuae caje lajaaqui mitujuae nii enamanaa. ²¹ Nii jana jetaote, nii enamanaa inaca rai jetao:

“Chabana caje coauneen caa catohane,” naa Jesusone jana jetaote:

“Causine caje coauneente aicha. ²² Nii jaunte araai saain usihanaauru comaaichuru, acauhanaauru comaaain ateinana jere nii suujua cuhane nena coitucuchuhi. Nitohanihane jaun, atiin cairichaaajoaain canacaanu coaraain, canacaanu coroatajaneen, rautana naineeine,” naa nii enamanaa inacane jaun jetaote:

²³ “Tana rautana nainichaaunne esenetaainete cacaje bajaai. Satiin quesenetaera raine niicha bajai ichaain neen,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁴ “Jataainnachujian chesenetaaun. Cacorataaneene jataain jelai amuritoheriin chesenetaera,” nae jetao ehequii nii enamanaa inaca.

²⁵ Nii jana arajiin netaojiaauruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nii enamanaa suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi rai jetao:

“Erenaachara neen urichoelanaala caa enamanaa tera coitucuchuhi, canune ichei aitoon caa enamanaa jianeen caje mituhin amuhine coina. Jiaonriha nacoauneen caa enamanaa suujua cuhane enohine,” naain suruaa Jesusone jana jetaote,

²⁶ nacoauneen baasoneen nii enamanaa jaberoco tein cojioriae nii suujua cuhane nena coitucuchuhi. Nitohaneen tihane baiha onaa rijijeein tein, caje mituhin amuhane jaun jetaote, “Inae baasoneen jaberoco tihane caunte jerihane inae ohe,” naaure nii ecu arajiin neen coarajeeurera cachaauru. ²⁷ Nejetaote, biji que mucuhin michuha Jesusone jana jetao, nimichuhin nichaaurae nii enamanaa.

²⁸ Nitohanihane baiha aina nerelanacaauru aina jiniquii leinjiin loreri asaae enoha Jesusone jaun jetaote, jelai ecu teteriin:

“Chanuna canacaanu nii coitucuchuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain caje bajaauruhane jana jetaote:

²⁹ “Catohanai moconajaera letonote nainichaa Cana Coaunera bajaacane ainaacha sitaacane,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Caa quete coroata sae ohane biha Jesuso.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Nitohaneen nii canaanai rautaane jaan jelai caje amuhin jetaote, Calileea turuhin rauhijiriin situujueen cuujeeure. Nejetaote, nii acanihane coitucuha chunine jerene Jesuso, ³¹ aina nerelanacaauru relanaa nainihane coina. Nii acaauru relaane jaan jetaote:

“Cacha Calaohineen nenaate cachaauru biiu tenojoinihane jana ateinaa cuurureen. Nete nichata janohane baiha ichanareen,” naain aina nerelanacaauru relaane jana jetaote, ³² nii acaauru rai aitothane inaaureniha natiin jetao caje bajaarene necoatocuruhane jaun.

Charijina jataain nelateinneen nere

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Nitohaneen cuhin, inae Caferenaan turuhin loreri asaae enooruhane jana jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao:

“Chaaque ita rai ereerejeein uhicheen bero cuhane,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

³⁴ Nejetaote inauheneecha curuaaeequii aonajeeure, bero cuhane uujueen, “Charijina caa cana jana jataain nelateen nenaane,” naauruha ita raine jaun. ³⁵ Nitohaneen inauheneecha aonajeeuruhane jaun jetaote, nelauriariin nii aina nerelanacaauru lechoonca coroatajai cotijiaain jetao: “Leeochaauru amurijiriin nena jeriha chunine, acaauru rai nelateen itolereeneen acaauruhacha jerei icharaneen neene,” ³⁶ naane baiha jetaote, biji que leinjiin canaanai mucuuriin acaauru cataaun tein jetao:

³⁷ “Canu coreniha caa canaanai raerate, jerichanejeein canu raane rijijeein aicheen. Nii jaun canu raera coatiha canuhacha raa airinaain, caletoaera Ofa netonai raate aicheen,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

Canaacha ichai ichara, coatiha cana que nejeratenaa nihei.

(Lc 9.49-50; Mt 10.42)

³⁸ Nii jana jetaote:

“Cacha relaera, ii curuaa aina cuaain moconajaera letono coitucuchuhi sitaain que suujuequii nenacaauru rautaa leinjiinne janane eruhin caohatihacaanu, cana jana nenaaneen ainihane jaun,” naa Joanne jana jetaote: ³⁹ “Jiaonriha caohateen neechene. Chunocoha canu curuaaneen netiin cojoelanaacojoai ichaera, nii baiha baasoneen erena nainihe canu que. ⁴⁰ Canaacha ichai ichara, coatiha cana que nejeratenaa nainihe. ⁴¹ Chunocoha canu Curisito cachanequichene coreniha inara rai esinaeca niha natiin terate, esinae rauhijiriin rai cainanohiniha cureen,” nae jetao rai Jesuso.

Jataain alalacaraa osa que nesarucuaane

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Niritiin jetaote: “Chunocoha ena canu esenetajeeureraauru saruha osa quenete, nii ajiniha caohachare nuluno que leinjiin ajeri jaberoco tijichain ichojoaain cucuana cuhane joeraane. ⁴³ Jana osa que ii saruha ichohiine moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ichohii aina Cana Coaunera cojoanona que neene. ⁴⁴ Nabana le jerajei ichohii coreniha, nii chariji bana nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana cuhine coataa. ⁴⁵ Jerichanejeein osa que ii saruha ii tijiane moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ii tijia aina Cana Coaunera cojoanona que neene. ⁴⁶ Nabana osa que ii saruha ii tijiane coreniha nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana cuhine coataa. ⁴⁷ Jerichanejeein osa que isharuha inotane, le jerajei inota rocoo.

Nenacaeneetejian nii amuritoheriin caohachare le jerajei inota aina Cana Coaunera Cojoanonaa que neeine. Nabana usi que isharuha inotane,⁴⁸ nii riano niha natiin ohin, nii usi jacanaachara, naaonjoain jana kuhine coataa.

⁴⁹ Usi jana situnaa rijijieeinte nichoterichaacheein satiin. ⁵⁰ Nelatiha niqui tebe. Nete inae lenone cotebetenaa nainenihane, inae nii chaque nelatene. Nii rijijieeinte chaque nelateneeiche inara que icharatenohi ichaain, raotojoein ichaauruha leeochoaurune jaan ichaeneeichene," nae jetao acauru rai Jesuso

Comasai jianiha cachane que cache relaa Jesusone (Mt 19.1-2; Lc 16.18)

10 Inae Caferenaanon caje amuhin jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin nucuhe Jorodaan auhaniha kuhin, enoto mitu nichajai jeroon nena Jodea batane que cue Jesuso. Ecu jetaote, rai netaojiaauruha cachaurune jana jetao, nacoauneein relanajae Jesuso, cachauru relanaa rautatohane jaun. ² Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao, nech jataain cairichaauruhane jaanu lera ariha jetao, comasai jianena nainiha cachane bajaare jetao Jesuso caje fariseeocuru tabaauru. ³ Nii jaun jetaote:

"Tonaa inara rai Moisesa, comasai jianiha cachane que," naain acauru caje bajaare Jesusone jana jetaote: ⁴ "Comasai jianiha cachane coina, jauriaanejeein comasai jianihane jaaque aitiin nena quiricha teeuchete, aina comasai jianemiin cache,' naainte aite Moisesa," naauruha fariseeocurune jana jetaote:

⁵ "Aihu niqui. Nete, nere tonorana jerelanaala neeichelune jaun, nitohanein ichaquichene rautaenihane saijieein ichaquichene coina aitelu Moisesa. ⁶ Nete jauriaanejeein itolere coaunaane nunuhenein, quicha, ene, naaonjoain coaunaalu Cana Coaunera. ⁷ Nii jaaunte, inaca, neba, naaonjoain ratiriin amuhin necoansaijiae cache. ⁸ Chaen leinjiin cachanein nena rijijieein cocuhin, jiniiquiin ita aina neeure. ⁹ Nitohanein niha cachane coina ichaa Cana Coaunerane jaun, nii comasai jianena nainihe cache," nae jetao fariseeocuru rai Jesuso.

¹⁰ Inae loreri asaee enoruhane jana jetaote, nii cachauru relanae jaan bajaare nacoauneein caje aina nerelanacaauru. ¹¹ Nii jaun jetaote, acauru rai: "Comasai jianein leeocho ene raerate, osa que nesaruha aicheein. ¹² Jerichanejeein techu, osa que nesarureein lana jianein leeocho cache que nelanajaane ene," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

Canaanainuru rausiaaeca Jesusone (Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Nii jana jetaote, acauru mucuhin rausiaaeca cojiotanaaca Jesusone coina jetao, rai canaanainuru amaare acauru fojiaauru. Nejetaote, nii canaanainuru amaauruha nii amaaurerane caohateere nii Jesuso aina nerelanacaauru. ¹⁴ Nii rene amanajaauruhane caohateeuruhane coarajeein jetaote, obajeein jetao:

"Coa carene turuuruha canaanainurune caohatiha-chete, canu rene turuuruhe. Aihuruha caa canaanainurune rijijieein nenacaauru raineente ne Cana Coaunera Cojoanonaa. ¹⁵ Esinae rauhijiriin aiha leinjiin canaanaine rijijieein neniha cachane coatih Cana Coaunera Cojoanonaa que nena nainerinaain," ¹⁶ naane baiha jetao, jerane biji kuhane nii canaanaihururaane baiha jetao acauru mucuhin, acauru rausiaaeca cojiotanajae Jesuso.

Jesoso aina iriha leinjiin cache coriquihonane (Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Nitohanein inae jelai caje amunaa jeriha Jesusone jana jetaote, rene jeluhariin kuhin turuhin jetao, nacatiha neseoriaain:

"Caohachanejei cache relaera. Cha ichareeun charijibana nitajenaachara ichaonaa raotono que nena nainichaaune coina," naain Jesuso caje bajaare leinjiin cachane jaun jetaote: ¹⁸ "Chanuna caohachanejei cache neein canu curuaateei, leinjiin Cana Coauneraachate caohachanejeeinein ne. ¹⁹ Inae raotojoein Cana Coaunera aitoonjoan coitucui: 'Jiaonriha sonajain jaohine. Coa ii sinijerane lanaala nena ene aina ichaohin niha. Coa asijiauha. Coa chamute cache cairichanaa jerenacaun chuni cache cocuhin casaje que ereein niha. Chae efojiaraauru ere tonoraain caohachain acauru aina neeun,' naane coitucui," naa rai Jesusone jaun jetaote:

²⁰ "Aihanu chujian. Canu enamanaca caje coauneinne jitariin nii naitoonjoan tonoraain ichaon," naa nii cachane jana jetaote, ²¹ jataain cairichaojoaain coaraain jetao:

"Esinae rauhijiriin, chaque lanalanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteein cairichaihuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha latei dedeeu. Nii baiha laen canu aina uu," naa rai Jesusone jaun jetaote, ²² jataain nererojoeaain jelai caje amue inaderaain nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun.

²³ Nii jaun jetaote, nii rohan curuacaain nenacaauru cachauru coaraain, aina nerelanacaauru rai jetao:

"Jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanonaa que nena jeriha coriquihonane," naa acauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁴ jataain cojoelatiin ecu aonajeeure aina nerelanacaauru. Nejetaote nacoauneein acauru rai jetao:

"Cacoelaichauru, jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanonaa que nena jerichaane. ²⁵ Leinjiin oco jachuhane situnaa naineniha leinjiin camechone amurijiriinte, jataain caaintate Cana Coaunera Cojoanonaa que nena jeriha coriquihonane," naa aina nerelanacaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁶ jataain jeelai amuritoheriin naurutaain cojoelatiin jetao, ecu nejesinajeein ita rai jetao:

"Nitohaniane nichotena naineriaain chuni," naauruha nii aitohane aonajeeinne jaun jetaote, ²⁷ ecu coaranaacane baiha jetao:

“Caaintatiin cachaauruhacha coaraite, Cana Coaunera rai caaintajene,” naa Jesusone jaun jetaote: ²⁸ “Canacaanune jitariin canacaanuhacha sirii ratiriin ii sacuhacaanulu,” naa rai Fedorone jaun jetaote:

²⁹ “Chunocoha esinae rauhijiriin canu coreniha, chaen, cacha ichoteratera caitoonjoan- canu ere bee-bejeen, naaonjoanne coina, rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naaonjoain ratirichate, ³⁰ caa chauratane que neein jataain jeelai amuritoheriin lefasha saneen rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naaonjoainuri siricheen. Cairichaerinojooineen neeuruhane niha natiinte, turuha uheni Cana Coaunera Cojoanona charijibana nitajenaachara ichaonaa que niha cuurureen. ³¹ Ena jataain arajii itolere que nelaetoha nocoetonacaaurute, nii chaque nelatelanaala niha cuurureen. Jana ena chaque nelatelanaala arajii nenacaaurute, nelateen niha cuurureen,” naain jetao Fedoro tonorae Jesuso.

Caa quete inae nichata sae orichaaanne biha Jesusone
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jerosaleen nichaa cuuruhane jaun jetaote, aina nerelanacaauru ichoaachaniha cuujiha Jesusone jana jetao, cojoelatiin cuujeeuruhane jana jetao, nii niritohane que casiin jetao, cuujeeure acauru caaijie cu-nacaauru. Nii jaun jetaote, jelai nii aina nerelanacaauru lechoonca coroatajai cotijiaain jetao:

³³ “Inae caa ena coitucuhichene rijijieeinte, Jerosaleen cuujihacache. Inae ecu turunaate, canu inaraacha cohajei cachaneen nejanoanaa nichaaune mucuhin saseredotecuru curuaanaacuru rai, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru rai, naaonjoainuri rai caetecuruhane jana, catinanacanejeen nejelau cachaauru Jorionelanaala nenacaauru bijihu caetecurureen. ³⁴ Nii janate, caque necoatijiaain canu couluneen, canu bisiin catinaa cuurureen. Nena nichata janohane baiha, nacoaauneen ichanareeunni,” nae jetao nitohaneen teeururichaaanne que Jesuso.

Acauru coroatajaniha Jesusone coina caje bajaauruha Saantiaao, Joaan, naaonjoainurine
(Mt 20.20-28)

³⁵ Niritohane jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao: “Cacha relaera, caa ena ichei canacaanuhacha bajaani ichaaanene jerichaanu,” naauruha Sebedeo calaohichuru, Joaan, Saantiaao, naaonjoainurine jana jetaote: ³⁶ “Chatohanai inara rai ichacaanne jerequiche,” naa Jesusone jana jetaote:

³⁷ “Canacaanu rai, inae ii Cojoanona necaohacha que neeine bana, ii ajaabiji nichajai que, ii raotono nichajai que, naaonjoain nihacaanune jaanu ichaaanene jerichaanu,” naauruhane jana jetaote:

³⁸ “Coatiha nohane inaraacha bajai coitucuhin aitoheeiche. Caa necairichanaa abaantarichaaunnine rijijieeinoote, necairichanaa abaantanaa nainequiche inara. Chaen noote, nitohanihanune coina coju-

nacatenohi nichaaunne rijijieein cojunacatenohineen neeiche,” naa acauru rai Jesusone jaun jetaote:

³⁹ “Abaantanaa nainichaanu,” naauruhane jana jetao:

“Inarate niqii, caa necairicharichaaunnine rijijieein necairichanaa abaantaain cojunacatenohineen niha curiquicheen, cojunacatenohineen nihanune rijijieein.

⁴⁰ Nena laen, canu raotono nichajai que, canu ajaabiji nichajai que, naaonjoain nelauriaaichene coina inaraacha bajai tenaa naineneen, nii coina inae acauru que banihateen rucuhenojooineen nenacaauru raineen nihane jaun,” nae jetao acauru rai Jesuso.

⁴¹ Niritoha acauru rai Jesusone aonajeen jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri aina obaaecure nii lechooncaihuri aina nerelanacaauru. Nejetaote, acauru cotijiaain jetao:

⁴² “Inarate raotojooein, Cana Coaunera coitucuhichuru, leeochoauru amurijiriin nena jereen acauru co-coainacai neeuruhane que suujua acateen neeuruha leeochoaurune jereen neeuruhane coitucuhiche.

⁴³ Nete laen nejesinajeen nitohaneen nena naine-neeiche inara. Nitohaneen nena coacuelanaala, nejesinajeen ita coroatajaneen neeuche. ⁴⁴ Jana leeochoauru amurijiriin nena jerera, leeochoauru letononeen neeine. ⁴⁵ Coaracuche nachuhinti canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne canu coroatajaneechene coina tururichaaun. Arajii cachaauru osa caje nichoteen jianacoon neeuruhane coinane, nii coreniha cajabereeo cairichaeratiha uunlu acauru coroatajaniha,” nae jetao acauru rai Jesuso.

Maosanihane caje Bartimeeo rautaa Jesusone
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Inae Jericoo turuhin jetaote, ecu basiinjiin neeoriin jelai caje amuha aina nerelanacaauru aina Jesusone jana jetao, acauru aina cuure arajiiin cachaauru. Nii jana bero auhaniha lauhequiiin coriqui bajaa leinjiin Timeeo calaohi cairichei maosa Bartimeeone jaun jetaote, ⁴⁷ Nasarete cocoaicha Jesuso nihane aohanriin jetao:

“Rabiriicha foeratei Jesuso, cairichaaajoain atiin cacoharaau,” naain eheeoca nii maosane jana jetaote, ⁴⁸ arajiiin cachaauru, ehequiiin aitothane caohateeure inauheneecha nihane coina. Nejetaote, que rutaain ehequiiin:

“Rabiriicha foeratei, atiin cairichaaajoain cacoharaau,” naa nii maosane jaun jetaote, ⁴⁹ ecu inacuhin jetao:

“Chajaain cajiha cotihanihu,” naa Jesusone jaun jetao:

“Chajaaue nimichuhinte, toon ii cotihara coarae,” naauruha nii maosa raine jaun jetaote, ⁵⁰ cajione buri rocohitiiin siheetiin ratiriin jetao, Jesuso rene jeluhariin turuha cue nii maosa. ⁵¹ Nii jana jetaote:

“Chatohaneen chetichaaunne jereita,” naa Jesusone jaun jetao:

“Conoha canotanena jereunra cacha relaera,” naa nii maosane jana jetaote: ⁵² “Inae jataain quesene-

taaine jaun inae conoha inota. Inae naineen amuhin-era," naa rai Jesusone rijieeoritiin jetaote, inae conoha nii maosa notane jaun jetao Jesuso jiniichaain bero cuhane cue nii maosa.

Jerosaleeun turuha Jesusone
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 Nitohaneen cuhin, inae Jerosaleen catainaauruhane jaun jetaote, Betafajee, Betania, naonjoainuri rohan Olibo bichatane turuuhane jaun jetao, caje coaaneen coroatajai aina nerelanacaauru letoae Jesuso. ² "Chajaain taa nita canaacha coarajei neseu cunichuche. Inae ecu turuhichene, ecu cositenojoneen teecoha jaiti chuni cacha amunajanelanaala nena asno narejeene jana eruha curiquicheen. Cosi rutuhin uhaaichene jana: ³ "Chanuna cosi rutuhin amaaiche," naa chunocoha inara raine: 'Latiha Cana Curuaanaane jaaunne raa uha-caanu. Inae enate ichai jelaiha cainaratereen,' naauche," naain jetao letoanajae Jesuso.

⁴ Nii jaun jetaote cuhin, nii acaauru rai aitohane rijieein bero auhaniha teecoha cositenojoneen acuuja rohan asno narejeene jana, eruhin jetao cosi rutuhin amauruhane jana jetao: ⁵ "Cha ichaquiche inooneen. Chanuna nii asno narejeen cosi rutuhin amaaiche," naain jetao, acaauru caje bajaure nii cuu nenacaauru cachaauru tabaauru.

⁶ Nii jaun jetaote, nii acaauru suujuateen letoanajae Jesusone rijitoeen nii cachaauru tonoraauruhane jaun jetao, inauheneecha nii asno narejeen amauruhane coarajeeure. ⁷ Nitohaneen jetaote, nii asno narejeen ichoae cajione teen jetao, Jesuso rai nii asno amauruhane jana jetao, inae rene turuhaauruhane jana nichoae nelauriaain cue Jesuso. ⁸ Nitohaneen asno ichoae nelauriaain cuhane jana jetaote, najiniha bero cuhane rai cajione buri maririjiacoaauruhane jana jetao, leeochoauru elele alo rijieein nena ajaena alo raain najiniha bero cuhane maririchure. ⁹ Nii jana najiniha cunacaauru, caaijie cunacaauru, naonjoainuri jetaote:

"Raotojoeen turuhine Cana Coaunera rijieein nena cana Curuaanaa. ¹⁰ Raotojoeen turuhine Cana Coaunera Cojoanona, cana inoensihuru foerateraneen nena Rabiri nefoerate cojoanona. Aihute coreniha raotojoeen neeurumiin dedee nenacaaurune maajeen," naaure jetao cojoriin cachaauru.

¹¹ Nitohaneen Jerosaleen turuhin jetaote, Teenforo asaae enohin, ecu basiijiin neoriin jitariin nasajai coaraane baiha jetao Betaniau cue lechoonca coroatajai aina nerelanacaauru aina Jesuso, inae sohane jaun.

Inacaelanaala oha uherane coina cojiotaa Jesusone
(Mt 12.18-19)

¹² Nii cojoanoo Betania caje amuuruhane jana jetaote, niita bero auhaniha niha uhera alone jana coaraain jetao, coaraa cue Jesuso mijiintohane jaun. Nejetaote, inaane bana rijiu nenihane jaun, ninnaa

colane nalohacha baaeein ne. ¹⁴ Nitohaneen inacaenihane jaun jetaote:

"Inae nacoaauneen inacaeneriquinne jaun, neriaain chuni ii inaa lerata," naain uhera cojiotaa Jesusone jana jetao, ecu aina neen aonajeeure aina nerelanacaauru.

Teenforo asaae necoretenacaauru sitaa Jesusone
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Inae nacoaauneen Jerosaleen turuhin jetaote Teenforo asaae enohin, nii Teenforo asaae chelai que necoreteein, chelai coretiha, naonjoain nenacaauru sitaain, atanichoae coriqui coreeuha cachaauru raine jaa rorihurune maajeen lacojoain jetao, serori que necoretenacaauru rorihurune maajeen lacojoain, ¹⁶ nii Teenforo asaae nenacaen rucuhene enoauruhane caohate Jesuso. ¹⁷ Nitohaneen jetaote:

"Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanete: 'Cana Coaunera bajaauruhatiin chauratane sacuritaain que nenacaauru cachaaurune jaan colohereineite ne canu loreri,' naain laenanohineen ne. Nete asijiaauruhane jaan coloheri rijieein teeiche inara," naain jetao ecu acaauru relae Jesuso.

¹⁸ Niritiin cachaauru relaane aonajeein jetaote, Jesuso sohin jaonaa coaacuruhane jaun, sohin jaaoruhane jaanu lera arihure saseredotecuru aanaacuru, Moisesa aitoonjoanque cacha relaureraauru, naonjoainuri. Ne jetaote, sohin jaaoruhane coasichure, nii acaauru relae Jesusone jaan rautatiin aonajeeuruhatiin cachaaurune jaun. ¹⁹ Inae nocohecane jana jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquin nii nese caje amue Jesuso.

Inacaelanaala oha uherane
(Mt 21.20-22)

²⁰ Nii cojoanoo janone nii uhera rohan situha cuuruhane jana jetaote, inae cojoaisi aina curuaaequuin oha nii uherane jana coaracure. ²¹ Nii jaun jetaote, cojiotaa Jesusone coacuhin que nainain jetao:

"Cacha relaera, inae raca cojiotaaine jaunte, inae ohe taa uhera. Coaraau nachuhinti," naa Fedorone jaun jetaote:

²² "Jataain Cana Coaunera esenetaauche. ²³ Chunocoha esinae rauhijiriin airichainne esenetaain nii batolanaala: 'Niilai caje nefaruhin cucuana cuhane cunihun,' naa caa ichatane ucuuno rainete, esinae nii aitohane rijieein aihane ne. ²⁴ Nitohanihane jaaunne inara rai aitoon, inaraacha latei eruhichene coina Cana Coaunera bajaaiiche, inara rai terichaaine esenetaainete eruriquicheen. ²⁵ Inara rai chatohanai coitainacai ichaain neeuruha inara amute cachaaurune niha natiin, acaauru que inara suujua acateen Cana Coaunera bajaaiichene bajaauche. ²⁶ Aihute baaso ichaain osa que nesaruquichene niha natiin inara osa que suujua acateemiin cana Inaca dedee nena Cana Coaunera," nae jetao Fedoro rai Jesuso.

"Cha ii cocoainae," naauruha Jesuso raine

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Nii baiha jetaote, nacoaauneein Jerosaleen cauha cue aina nerelanacaauru aina Jesuso. Inae ecu turuhin Teenforo asaae enohin amuhemuheca Jesusone jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao:

²⁸ "Cha ii cocoainae catohanai ichaain neeine coina. Chatohanai cocoainanacai neeinna neei," naaure jetao Jesuso rai saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri.

²⁹ Nii jaun jetaote, acaauru rai: "Canuhetonaine inara caje bajareeunni. Cha Joaan letoaelu, cachaauru cojunacatiha uhane coina. Cana Coaunera letoanihanena cachaauruhacha letoanojoneein uhalu. Catoonraain carai beeichenena, canuhetonai canu cocoainain canu letoaera bereeunni inara rai," naain jetao acaauru tonoraes Jesuso.

³¹ Nii jaun jetaote, ecu nejesinajeein ita rai jetao: "Cana Coaunera letoanojoneeinte uhelu," naacachenete: 'Chanuna jana nere tonoraain esenetaenee-ichelu,' nareein. ³² Coatihachu: 'Cachaauru letoanojoneeinte uhelu,' nanaa nainihaacache," naaure jetao ita rai. Satiin cachaauru Cana Coaunera letoanojoneein uhalu Joaane esenetaauruhalune jaun, cachaauru coasiha. ³³ Niritiin jetaote:

"Chachaainti Joaan letoaain nelu. Coatihacoitu-cuhaacaanu," naauruha Jesuso raine jaun jetaote:

"Aihane jaaunchujian canuhetonai, caa catohanai ichacaaunne coina canu cocoainain canu letoaera berinaaunni inara rai," nae jetao acaauru rai Jesuso.

Ocoana jaaurera necha ansaineein ichaonacaauru que cuaain cachaauru relaa Jesusone

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 Niritohane baiha jetaote, ocoana jaaurera que cuaain cachaauru relaain jetao: "Leinjiin cacha jetaote, ocoana jaain jitariin corihateein bino jaauruhane jaanu coloherinu que loreri jaain, leinjiin jataain ucuuneein teein rori jae ecu neein amihane-nacaauru beraihane coina. Nitohanein caohachaain rucuhecane baiha jetaote, nii ocoana que amihane-nacaauru rai atane teein ratiriin amuhe nii atane erora. Inae tainaca que turuhane bana ita rai luruuruhane coina. ² Nitohanein teein ratiriin jetaote, inae tainaca que tihane jaun, leinjiin rai cacha letoae, nii amihane-nacaauru caje que banihateein niicha taihuri bajaa cuhane coina. ³ Nejetaote, nii cacha mucuhin faojoaain sooruhane baiha, nii cacha letoaaure cha colane nii temule erora rene. ⁴ Nii jaun jetaote, nacoaauneein leeocho cacha letoaa nii temule erorane jana, no-coejechanuhin, couturi cunaitaain cha colane acaentona i letoaaure jelaiha. ⁵ Nii jana nacoaauneein leeocho cacha letoaaune jana jetaote, acaentonai sohin jaaore nii temule beraichacuru. Nii baiha nacoaaunein arajiin rai cachaauru letoajeein sacuha nii

temule erorane jana jetaote, tabaauru sohin jaonajaain, tabaauru faojoaain cunaitanajaure.

⁶ Satononejeein jetaote leinjiin jataain niicha belaa rai calaohi neeorihane jana, aca letoae: 'Jerihane canu calaohi quete laen suujua acatecurureein,' naain coaaucaane jaun, sohin jaaoruhane esenetaelanaala.

⁷ Nejetaote, ita rai jetao: 'Inae uha caa atane erora calaohi. Coanete sohin jaohacachete, cana rainein nedaaine caa atane,' naaure jetao nii ocoana que amihane-nacaauru cachaauru, uha nii atane erora calaohine jana coarajeein. ⁸ Niritocuruhane jaun jetaote, inae acaauru rene turuhane jana mucuhin ateinaain nii ocoana udaa amaain jaberoco jaaore," naain jetaote:

⁹ "Tonaquiche jana inara, nii calaohi sohin jaaoruhane que, tohanrihacha jana nii ocoana erora. Raajenihane cuhinacha nii ocoana que amihane-nacaauru sohin jaohin, leeochoauru cachaauru bijiu nii ocoana teriha beraihuruhane coina. ¹⁰ Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane:

'Ajeri jaolecooruha
loreri icharaaurune jaante,
jauriaanejeein
loreri nunuheneein ne.

¹¹ Acate
jataain cana rai
cojoelanaacojoaain ichae
Cana Coaunera,'

naain laenanohiniane jaan reretaain aonaquiche chariji banane," naain jetao ocoana icharaauru que cuaain cachaauru rai ereerejeein acaauru relaa Jesuso.

¹² Niritiin acaauru que cuaain relanajaa Jesusone que nainacuruhane jaun jetaote, Jesuso mucunaa jerecure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, saseredotecuru curuaanaacuru, naonjoainuri. Nejetaote, Jesuso aina neeuruha arajiin cachaaurune jaun cachaauru coasiha ecu ratiriin jelai caje amuure.

Impoesto nu que coriqui teeuruhane que iriha Jesusone

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Nitohanein ecu ratiriin jelai caje amuuruhane baiha jetaote, Erodesi ere tonoraeraauru, fariseeocuru, naonjoainuri letoaaure, rai ereeuruhane jana tonaain acaauru tonoraa Jesusone nechu jataain coulurujueeuruhane jaanu lera ariha cuuruhane coina. ¹⁴ Acaauru jetaote rene turuhin jetao: "Ti que tonaain iriha cachane niha natiin, tonoraelanaala esinae rauhijiriin ereein neeine coitucuhacaanu. Chaen techu nohanelanaala esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoha cachane coina cacha relaa. Aihane jaun, caohachaana Romanocuru curuaanaa rai *impoesto* nu que coriqui tihacaanune. Ainhane chatohaneraha. Coretena nainichaanuna. Ainhane niriiraha," naaure jetao Jesuso rai fariseeocuru aina Erodesi ere tonoraeraauru.

¹⁵ Nejetaote, nechu jataain cairichaa aitocuruhane que nainaane jaun jetao:

“Chanuna cacairichanaa coacuhin niritiin carai eree-iche. Carai cajiha nii coriqui uhaauchene coarae,” naa acaauru rai Jesusone jaun, ¹⁶ rai coriqui teeuruhane jana jetaote: “Chaa curuaa caa laenanohineein ne rai cojunaca aina,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetao: “Romanocuru curuaanaa enferadoro curuaa,” naaure jetao rai.

¹⁷ Nii jaun jetaote acaauru rai: “Aihana jaun chujian enferadoro que banijiaain nenea teeuche enferadoro rai. Chaen Cana Coanera que banijiaain nenea teeuche Cana Coanera rai,” naain acaauru tonoraa Jesusone jaun jetaote, ecu jataain cojoelatiin aona-jeure.

Ohane baiha oo caje ichanaa cachane bajaauruha sadoseeocurune

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Nii jana jetaote, Jesuso coaraa uure sadoseeocuru, oo caje ichanaa cacha suujuene esenetaaurenihane jaun caje bajaauruhane coina. Acaauru jetaote rene turuhin jetao:

¹⁹ “Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai laenaain ratirilul, oha leinjiin cacha nesirihateein nii comasai aina canaanai sirilanaalane, nii onaa comasai autana raa nii onaa nejerane, nii onaa aina siricha rijijieein canaanai sirihane coina. ²⁰ Nitohanihane janate, ita nejera nejesinaneein neeuruha caaunsineein cachaaurune jana, jauriaanejeein acaauru nejera nesirihateein, nii nesirihatenajan aina calaojoilanaala ohe. ²¹ Nii jaunte, nii autana rae nii onaa nejera. Nete acaentonai ohe aina calaojoilanaala. Jerichanejeein techu ohe nii acaauru nichataja. ²² Nii jaaunte, nii chunocohacuru nii caaunsini ita nejeraauru calaojoilanaala oore. Nii janate tabiicha nii ene netonai ohe. ²³ Aihane jaun ooruhane baiha nacoaauneein ichanaa acaauru suujuene bana, chariji comasineein jana nereein nii ene, caaunsini ita nejeraauru aina nesirihateein nihalune jaun,” naain jetao Jesuso caje bajaure sadoseeocuru.

²⁴ Nii jaun jetaote:

“Nechu jataain joaenreeinte ereereequiche inara, Cana Coanera Quiricha ereretaain aonaain niicha ichanenu coitucueeneichene jaun. ²⁵ Ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nenea rijijieein ichanaain niha quichaauru, enecuru, naaonjoainuri suujuene, inae nesirihatenaa nainecuruhi, dedeeu nenea anjeraauru rijijieein inae neeuruhane jaun. ²⁶ Tana ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nenea rijijieein ichanaa cacha suujuene que aitoha nuna laaojoiri moconaaunein Moisesane jaa quiricha reretaain aonaquiche inarane. Ecu jetaote Moisesa rai: ‘Canune Abaraun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coanera neeun,’ nae jetao Cana Coanera. ²⁷ Coatiha ohin nitajenacaauru coanera nihei Cana Coanera- ohin nii baiha jerichanejeein jaberoconeein nenea rijijieein ne-nacaauru cachaauru coanera Cana Coanera. Nitohanihane jaunte, jataain joaereein nii cha coitucuelanaala ereereequiche inara,” naain jetao sadoseeocuru tonorae Jesuso.

Cana Coanera aitoonjoan- jataain cacha ichao rai nelateein nenea

(Mt 22.34-40)

²⁸ Niritiin esinae rauhijiriin sadoseeocuru tonoraa Jesusone jana aonajihane jaun jetaote, Jesuso rohan nichuuntaain jetao:

“Chariji jataain jauriaanejeein Cana Coanera aitoonjoanein cacha ichao rai nelateineein ne,” nae jetao, rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera.

²⁹ Nii jaun jetaote:

“Jauriaanejeein cana ichao rai nelateein nenea Cana Coanera aitoonjoante: ‘Aonacuche Isaraeli co-coachacuru. Cana curuaanaa Cana Coanerate, leinjiin acaacha itolere curuaanaa neein ne. ³⁰ Aihane jaun, ii suujua, ii suujue, ii coichana, naaonjoainuri aina curataain cana curuaanaa Cana Coanera belaihu.

³¹ Chaen ichaajenihane ijabereeo belaiin coaraaine rijijieein chamute cacha belaiin coaraau,’ nae. Nihei caa baiha jataain cacha ichao rai nelateein nei Cana Coanera aitoonjoan,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaera rai Jesuso. ³² Nii jaun jetaote:

“Esinae rauhijiriinte chuhisi aitohicha cacha relaera. Leinjiinte chuhisi ne Cana Coanera. Nihei nii baiha acaneein nei. ³³ Cana suujua, cana suujue, cana coichana, naaonjoainu aina curitaain Cana Coanera belaiin, cana jaberoco belaichaane rijijieein cana amute cacha belaiin, naaonjoancanete chuhisi, itolere inihocuru, itolere jujuaihuru, naaonjoainuri moco-haca rori ichoae teenne amurijiriin jataain nelateine,” nae jetao Jesuso rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera. ³⁴ Niritiin esinae rauhijiriin tonoraa nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane coitucuhane jaun jetaote:

“Coatiha icharaain nihee Cana Coanera Cojoanonaa que neeine coina,” naa Jesusone jaun jetaote, inae nii tonaai caje chatohanai bajanaa coitucue.

“Chatohanai caje nefoeratenaa ne Mesihasi” naain baija Jesusone

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Nii baiha Teenforo asaee neein cachaauru relaane jaun jetaote:

“Chanuna Rabiri caje nefoeratenaa niha Mesihasi que aitocure Moisesa aitoonjoan que cacha relaurerauru. ³⁶ Cana Coanera Suujue aitoroatenojeein:

“‘Cau carautono nichajai que nelauriaau carohan, ichei nejeratenacaauru amuritoherateein, itiha asaee tenajaanune reen tiaajeein,’ naa Cana Coanera cana curuaanaa rai,’ naa Rabiri inatiin.

³⁷ Aihane jaun, inasiina Rabiri nefoerate caje ne-naanere Mesihasi, Cana Curuaanaa neein curuaatiha Rabiri netonai inatiin,” naa cachaauru rai Jesuso jana jetaote, rautatiin Jesuso aonajeure nii ecu arajiin ne-nacaauru cachaauru.

Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureaauru ichao biha Jesusone

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Nitohaneein cachaauru relaane aina cuaain jetaote:

“Caohachaain nocohalajiin ichaaoche, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureaauru que. Cacha relaaurehane jaa cocajione jiaainte, bero cuhaneuru acaauru que suujua acatecuruhane coarateein neeruha cachaaurune jereinchuru amuure. ³⁹ Chaente netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruhane jaan coloheri sinacoca asaae enooruhane jataain nelateein nena rijijieein rori caohacha ichoae nelauriana rautatiin, beseta ichaain lenonecuruhane jaun niha natiin rori caohachaauru ichoae nelauriana rautatiin aihure. ⁴⁰ Chaentechu, autanaauru caje acaauru loreri niha natiin ruluure. Nitohaneinte necha aansainein ichaauruhane que nainacuruha cachaaurune coataa sonafaajianaichuru Cana Coaunera bajaee bajajeein ichaao. Acaaurute leeochoauru amuritoheriin caseteco coaraa cuurureein,” naain jetao cachaauru relae Jesuso.

Nichaonajaanu que niicha sirii coriqui tiha Cana Coaunera belaiha leinjiin autana cairicheine

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Nii jana jetaote, coriqui teeuruhane jaan curu cuhane coriqui teeuruha cachaaurune jana coarajiha lauhequiiin Jesusone jana jetao, jataain araainanaain coriqui teeuere coriquihonacaauru. ⁴² Nii jana jetaote, turuhin jataain corotajajeei coreein nena coriqui tiha cue, nii teeuruhane jaa curu cuhane ita que jerajeein, leinjiin autana jataain cairichei. ⁴³ Nii coarajeein jetaote, aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

“Esinæ rauhijiriin satiin caa curu cuhane coriqui teeurera amurijiriinte coriqui te caa leinjiin autana cairichei. ⁴⁴ Jana satiin caa coriquihonacaaurute, acaauru rai cautena coriqui caa teeuere. Nete laen caa ene jataain cairicheinijian natiin, acaihanijian nichaonajaanu que niicha sirii te jitariin,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Itajenojoinerichaaain Teenforone biha Jesusone

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 Inae nii Teenforo caje mituha cuha Jesusone jana jetaote rai jetao:

“Cacha relaera, jataain caohatiin ajeri caje ichanohiniha caa Teenforone coaraaina,” naa rai aina nerelanacaauru caje leinjiine jaun jetaote:

² “Jataainte niqui caohatiin tasiojoaain ichanohineein coaraai. Nete inae turuha cojoanonaane bana, nii leinjiinijian nenereein caa ajeri ita ichoae teein ichanohineein inaraacha coarajei, satiin itajenojoiniha curichaaaine jaun,” naain jetao aina nerelanaa tonorae Jesuso.

Nacooaunein tururichaaain Cana Coaunera Cojoanon-aane

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Nii baiha jetaote, nii Teenforo coarajeein rohan nena Olibo bichataneu cue jetao aina nerelanacaauru aina Jesuso. Inae ecu turuuruhane jaun nelauriariin lauhecoca Jesusone jana jetaote:

⁴ “Chatohanai janonaa banana nunuhereein nitohanai. Chatohanaina jana, inae jataain cataainjian nitohanaine jana coarareein,” naain caje bajaauruha jelai teteriin, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Anderesi, naonjoainurine jaun jetaote: ⁵ “Inara coritaain niha chunine coataa caohachaain nainaan neeuhe. ⁶ Arajiichurute canuniha nocoetiinchuru turuhin: ‘Canune Curisito neeunra,’ naa uuruhane, arajii cachaauru nii acaauru coritaauruhane esenetaa cuurureein. ⁷ Jiaonriha: ‘Ecuuru ecuurute ne sonaana,’ naain coitucuhichene nesoonein casiihene. Nitohaneinte nunuhaca cureein. Nete caa caitoonjoan cojoanonaa satono que turuhane jaun ainereein. ⁸ Laurihu laurihu nenaacaauru cachaaurute, leeochoauru aina nejeratein, ita que nererojoecaain niha cuurureein. Jana leeocho atane que ichaonacaaurute, leeocho atane que ichaonacaauru aina sonaana que niha cuurureein. Chaentechu araai lauriin aihane jaunru, jataain mijiaainein niha cureein carora tabai. Nii janate, niha cureein mijitena. Niite aasaeriin necairichanaa nunuheniha cureein.

⁹ Aihane jaun caohachaain nainaan neeuhe. Canu corenihate, cocoinacaihuru, rey churu, naonjoainuri bijiu inara teeuruhane janate, sinacocauru asaecuru teein inara bisiha cuurureein. Nitohanein inara teeuruhane banate, esinae rauhijiriin canunein nihanune biha curiquicheein acaauru rai. ¹⁰ Jaiti nitohanein satono que turuenihane ajinihate, satiin cachaauru chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru rai caa caitonjoan nosa caje nichoteeururichaaaine beebejiha curiquicheein. ¹¹ Aihane jaun, cocoinacaihuru rene inara amauruhane, jiaonriha acaauru rai ereechene jaaque tonajeein cuichene. Inae ecu ereechene coina turuhichene coatihana inara aitorihieeicheein. Cana Coaunera aitoroatenojoin Cana Coaunera Suujue letononeeinte aitoriquicheein. ¹² Rai nejeraauruhachate nejeraauru colurujihana cuurureein ateinohineeuruhane coina. Jana rai calaohichuruhachate colurujihana cuurureein acaauru inacaauru. Nii janate rai inaca colurujueuruha acaauru calaohichurune jana, acaauru ateinaa cuurureein. ¹³ Canu cachaanein neeichene corenihate inara cotaairiin inara coaraa cuurureein satiin caa chauratane sacuritaain nenacaauru cachaauru. Nete nitohaniha sainejeein satono que tiaain caitoonjoan tonoraain neite ichoteratenojoiniha cureein.

¹⁴ Aihane jaun caa reretaain aonaain tonoraache. Inae nii Teenforo asaae jelaite tein Cana Coaunera que banijiaain altar ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeratena casicheine coaraquichene, ichatane jana

cuhin sorooruhine Jodea ichaonacaauru. ¹⁵ Ecuun rai loreri satono coarana ichoae niha chunine jana niha nitohanaine, jiaonriha rucuhele niha natiin roconaa coaucane. Rauhijiriincha fauhi amuhine. ¹⁶ Jana ocoana jana nihane jana aihane, jiaonriha jelaiha ne-jenohin cajione ranaa coaucane. ¹⁷ Jataainte cairichaaajoaaurureein nii cojoanonaa que inae turuhane bana ausirineein nenacaauru enecuru, sisiha-jeein canaanai sirichaauru, naaonjoainuri. ¹⁸ Nabana elohena bana niha nitohanaine coataa Cana Coaunera bajaauche inara. ¹⁹ Cana rai chauratane coaunaain ni-halu Cana Coauneraane baiha, nitohanai necairichanaa coaraa chariji banane que airijiinte, jataain niha cureein necairichanaa cojoanonaa. ²⁰ Nii necairichanaa cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coauneraane, nerihei chuni nichotei nii caje. Nete rai cachaneein janijiin ni-icha ranojoinuri jataain belaihan jaun, nabana nita-jeeuruhane coataa nii cojoanonaa sarotiareein.

²¹ Aihane jaun chunocoha inara rai: 'Caute ne Mesihasi. Ecute ne,' naa inara rene turuhinne, jiaonriha es-enetaaichene. ²² Mesihasi niha nocoetiinchurute *profeta* ne lanaala nenacaaurune maajeichuru, inara coritaa cojoelanaacojoai ichaa cuurureein. Janijiin Cana Coaunera ranojoinuru niha natiinte coritaaaurureein. ²³ Aihane jaun, caohachaaain necohalajiin itolereenein neeichene coinane caraajenhane inara rai aitoon, que nainaan neeichene coina," nae jetao aina nere-lanacaauru rai Jesoso.

Nacooaunein tururichaaain cache caje nejanoanaa Curisitone

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Niritiin jetaote: "Nitohanein inae niha necairichanaa cojoanonaane baihate, nocoena niha enotone jana, atene netonai conoenereein. ²⁵ Nii janate, dede cajene maajeichuru naluhacoaa arasi-jieeurune jana, nesoone caaun rijijijianiha cuurureein dedeeu nenacaauru netonai. ²⁶ Nitohanihane janate, itolere ichana nainihane coarateein nelate que nela-teein dede sacari jana fauha uhanu canu Cana Coaunera Calaohi cache caje nejanoanaa nichaaunne jana coaariquicheein. ²⁷ Acate rai anjeraauru letoa-reein, nii janijiin niicha raauri, rai cachaauru taojiaain raauruha satiin caa chauratane tinonoritiin nuurihuru cajeeurune maajein, dede uurihuru cajeeurune maajeichurune coina.

²⁸ Caohachaaain nainacuche, caa uhera que cuain inara relaanune que. Inae satiin naluha nune alone baiha nacooaunein nalojoaa uherane coaraqich-enete, caje inae nichuuntaa ajaanaane coitucuhiche. ²⁹ Nii rijijieein nainacuche caa caitoonjoan rijijieein aihane coaraqichene, canu Cana Coaunera Calaohi cache caje nejanoanaa nichaaune inae nichuuntaa turuhanune que. ³⁰ Esinae rauhijiriine aitoon, jaiti ooreniha ena caa satiin canu aina nenacaaurune janate, ³¹ nitajereein caa chauratane aina dede. Nete lae caa aito-coaunne jaa quere, caa aitocooaunne rijijieein que tihane reentiaain nereein.

³² Nete laen: 'Naaonjoain cojoanonaa banate ecu tiaain aicheein,' nene naain nii chuni coitucuera. Nihe-ichu dedeeu nenacaauru anjeraauru niha natiin coitucuruhi. Niheichu canu niha natiin coitucuhaaun, lein-jiin Ofaachate coitucujue. ³³ Niique tihaneree tiaain caohachaaain nainaan Cana Coaunera bajajeein neeuche. Coatiha coitucueraai nii airichaaune jaa cojoanonaa. ³⁴ Acate coriaji ataneu cunaa jeriha leinjiin cachane, rai cachaauru que loreri beraichatein, le cache cachaauru rai amihanenaa teein, nii loreri beraicha que beraichatenajaain ratirinajaain amuhane rijijie. ³⁵ Aihane jaun, caohachaaain nainaan turuhane co-hajeein neeuche inara. Coatiha coitucueraai turuha nii loreri erorane, sona naluque, dede cataaun, ataohari irihanau, janone, naaonjoainijin, turuhane jana letona jatoroaain neneeichene coataa. ³⁷ Caa inara rai aitocooaunne rijitoojoeine leochoauru rai netonai aitoon, caohachaaain nainaan cohaquichene coina," nae jetao, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, naaonjoainuri rai Jesoso.

Jesoso mucuuruhane coina ita taojiaauruhane

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 Coroata janohin lanajeeca jorerera colane ichanohin faan quihuruhane jaan beseta faso-coane jana jetaote, chunocoha que coritaeratein, Jesoso mucuhin ateinaauruhane jaan lera arihure saseredotecuru curuaanaacuru aina Moisesa aitoonjoan que cache relaaaureraauru. ² Nii jana tabaauru jetaote:

"Nainihei nitohanai ichacaache beseta nunuhe banane. Nabana cana que nejerateeuruha ecu aina nenacaauru cachaaaurune coataa," naaure jetao ecu ita rai.

Alabastro caje ichanohi que curuhin nena jujuai choroha leinjiin ene Jesoso ichoaaene

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Betaniau cosibi ruhecaeranein niicha curuaateuri Simoon loreri asaae turuhin, ecu nelauriana najaan rori choae lauhecoba Jesosone jana jetaote, *alabastro* caje ichanohi que curuhin- ujuane nejesina caje ichanohi jataain coretiin nena jujuai nardo amaain turuha cue leinjiin ene. Nitohanein turuhin jetaote nii jujuai curu raiheitiin Jesoso couturi choae chorohe.

⁴ Nii jana ecu neein coarajeeurera tabaauru jetaote obajeein jetao:

⁵ "Chanuna que cairichaaihuru coroatajanena richaae, nichata fashai denario core jeeoni amurijiriin nii jataain coretiin nena jujuai nardo que necorete-lanaala joaereen nii jujuaain ichanohi jaohiche," naain jetao nii ene que ereein nocoeje chanuure. Nii le denario jetaote le jiichoo amihanenaa core ne.

⁶ Nii jana jetaote acaauru rai:

"Coo nocoeje chanuhin, coa rohecaache. Jataain caohachate ichae catohanein canu teein. ⁷ Itolere banate inara aina neeurureein cairicheihuru. Nii jaunte, acaauru coroatajanena jeriquichene jaan que, acaauru

coroatajanena naineriquicheein. Jana canu, itolere cojoanona bana inara aina neriaauni. ⁸ Caa enete niicha ichana nainei ichae, cajabereeo jujuaauruhane jaanu que niicha rucujui nihane jaun. ⁹ Esinae rauhijiriine aitoon. Chunijihuunru chauratane sacuritaain nosa caje nichoteeuru richaaine coina caitoonjoan canu ere beebejeeuruhane jaunrute, caa catohanein canu jaberoco jujuaa caa enene jaan coaauca cuurureein. Nitohaneente coaauojoi niha cureein," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jesoso coulurujih Jodasine

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Nii Jesoso aina nerelanacaauru lechoonca coroataja Jodasi Isacariote jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru coaraa cue, acaauru aina ereein, Jesoso rene amanajaane coina. ¹¹ Nitohanein acaauru rene turuhin amanajaane coina acaauru rai aitoha Jodasine jaun jetaote, jataain corojeein rai coriqui tenaa jerecuruhane jaun, jelai nedaorihha Jesusone que coacue, rene amanajaane coina Jodasi.

Aina nerelanacaauru aina janotiin lenoniha Jesusone

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Jorerera colane ichanohin faan quiin, Cana Coaunera rai carenero narejeen sooruhane jaan fasocoa beseta cojoanona nunuhe bana jetaote: "Chu fasocoa cojoanotiin que lenonichaachene jaanu que lenone jaa cuhacaanune jereei," naain jetao Jesoso caje bajaure aina nerelanacaauru.

¹³ Niritocuruha raine jaun jetaote, coroatajai aina nerelanacaauru letoaain jetao:

"Chajaaain taa neseu cunichuche. Inae ecu turuhichene jana, baichaje cuhane acau baaibaichaain cuujuiha leinjiin cachane jana eruhichene sacuuche. ¹⁴ Chaen inae loreri asaae enohane, nii loreri erora rai: 'Cacha relaerate ii caje bajaerate, Chariji ucuha cuhane canu aina nerelanacaauru aina lenonerichaanhin fasocoa cojoanotiin que, naain bajaerate,' naaiche rainete, ¹⁵ aca inara que ecunetiin coaranai loreri asaae, caohatiin rucuhenojoneein nena ucuha seejoan coaratereein. Chaen inae inara que coaratihha nii loreri erorane, ecu teein janotiin cana lenonenu enoalaauche," naain jetao, nii aina nerelanacaauru sujuatein letoanajae Jesoso.

¹⁶ Nii jaun jetaote, nii neseu cuhin acaauru rai aitoha Jesusone rijijieein leinjiin cache eruha cuure nii coroatajai aina nerelanacaauru. Nii jana jetao acaauru que leinjiin ucuha coaratihha nii cachane jaun, ecu teein fasocoa cojoanotiin que lenonecuruhane coina lenone jaaure.

¹⁷ Inae nocohejihane jana jetaote ecu leeochoauru aina nerelanacaauru aina turuha cue Jesoso. ¹⁸ Nitohanein lenonecuruhane jaan neein jetaote:

"Esinae rauhijiriin ena cau canihha inara jiniichaain lenoniha nenaate, canu que nesuujeein cacolurueca cureein," naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ¹⁹ jataain inaderaain:

"Canuna ii coulurujerichaaunte," naain caje bajaure le cache cahaauru. ²⁰ Nii jaun jetaote:

"Ena, cau canu aina lechoonca coroatajai nequichene caje nena, canu jiniichaain canu ojoaichu cuhane faan setejiaain quichate acane. ²¹ Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane aitohane rijijieein itolereenein aihanete ne. Nete jataain cairichaaajoareein nii caque nesuujeein cacolurueca. Jataainte caohacharelu, nejanoaenihalu nii cachane," nae jetao acaauru rai Jesoso.

²² Nitohanein lenonecuruhane ucuaetoha jetaote, faan mucuuriin Cana Coaunera bajaain, cataaun tacaain taturiin acaauru rai teein jetao:

"Nocoo caa quihuche. Caate cajabereoneein nena ne," naain jetao acaauru rai te Jesoso.

²³ Nii baiha, acaauru coconeein nena bino curu mucuuriin, Cana Coaunera bajaain acaauru rai tihane jana jetaote, satiin ita rai loruene loruenein cooruhane baiha jetao: ²⁴ "Caa canaacha coite canu coichana ne. Acate arajii cahaauru osa coreniha nijiaonrichaainne coina Cana Coauneraacha icharatee ichacaunne jerichaaunne jaan cojunacanein nena ne. ²⁵ Esinae rauhijiriin nacoaanein caa baiha bino corihaaunni, Cana Coaunera Cojoanona nacaohacha que neein ecu nena bino cohanune reentiaain," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Coitucuha nocoetelanaala nesuujerichaaain Fedorone biha Jesusone

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Nitohanein jetaote, salmo que nenatein Cana Coaunera coroaecuruhane baiha jetao aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Olibo bichataneu cue Jesoso. ²⁷ Inae ecu turuhin jetaote:

"Enene cojoanotiin cuhanete, satiin canu esenetaichene jianein ita caje riaaneriquicheein. Nitohaneichene coinete: 'Carenerocuru beraicha sooruhane janate, cajihaanein riaaniha cuurureein carenerocuru,' naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane. ²⁸ Nena inae ichanacaunne, jaiti Calillea turusiquichene ajiniha, canu inara ichoaachaniha ecu niha cureunni," naa acaauru rai Jesusone jana jetaote: ²⁹ "Satiin ii esenetaauruhane jianeecuruhane nihanatiin coatiha laen airinaaunni canu," naa Fedorone jana jetaote:

³⁰ "Esinae rauhijiriin enene cojoanotiin cuhanete, jaiti coroata saain ereniha ataoharine jana, canu coitucuha nocoetelanaala nichata saain nesuuja curiquiin," naa Fedoro rai Jesusone jana jetaote: ³¹ "Ii aina jiniiquiin ateinanohi nihanune coina aitocuruhane nihanatiin, coatiha nii choitucuha nocoetelanaala nesuujerihaaunni," naa Jesoso rai Fedorone jana jetaote leeochoauru netonai jerichanetojoein aitocure.

Jetesemarii Cana Coaunera baja Jesosone

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Nii baiha jetaote, Jetesemaniinein niicha curuaateuri cuhin, inae ecu turuuhane jana jetao:

“Cau nelauriaain canu cohacuchene, inara tonohanau Cana Coaunera bajani,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

³³ Niritiin jetaote, Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri amaain cuhin jetao, jataain inaderaain nererojoeae Jesoso.

³⁴ Nitohaneein nererojoeaain jetaote: “Jataain onaanajaanu rijitocojoaainte inaderae casuujua. Cau nedaache inara. Jiaonriha siniichene. Nirijieein ichaajojoein canu cohacuche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁵ Niritiin ratirinajaain acaauru caje nita cutiin jetaote, notoroaain atane que nauri temetaain jetao: “Ofa, coatiha ii rai caaintajerihei caa necairichanaa tabai caje canu ichoteratena jereeine. Nena canu jerichaaunne rijijieein ichaaine jereneen, ii jereeine rijijieein ichaau,” naain jetao Cana Coaunera bajaee Jesoso. ³⁷ Inae Cana Coaunera bajaane baiha, jelaiha acaauru coaraa cuhane jana jetaote, sinihuruhane jana erunajaa cue. Nii jaun jetaote: “Inaenachura siniite Simoon. Jataainachura aasaeriinijin sinirena abaantaain ichaajoena naineneeite. ³⁸ Nabana osa que nesaruquichene coataa sinirena abaantaain ichaajojoein Cana Coaunera bajaache. Jataainte niqii inara suujua cuhane ainaa jeriquiche. Nete jataain abaantasine inara jaberoco,” nae jetao Fedoro rai Jesoso.

³⁹ Niritiin jetaote, nacoaauneein jelaiha cuhin jerichanetojoein Cana Coaunera baja cue. ⁴⁰ Inae Cana Coaunera bajaane baiha, acaauru coaraa cuhane jana jetaote jataain siniitooruhane jaun, sinihuruha aina nerelanacaaurune jana erunajaa cue Jesoso. Nii jaun jetaote, nii tonaain tonoraauruhane jaanu coitu-cuurene. ⁴¹ Inae nichata saain jelaiha cuhane baiha nacoaauneein turuhin jetaote:

“Jaitinachura neloraain siniichete. Inae laen necha aansaanein osaaonacaauru bijiu Cacha Calaohi nichaaune mucuhin teeuruhane rai nihane cojoinaca que tiha. ⁴² Chajaain nimichucuchete amuhacache. Inae tajiha nichuutaa canu belaihane saijieein canu colurujuera,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Jesoso mucuhin amauruhane

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Niritiin jaiti ereerejiha aina nerelanacaauru aina Jesosone jana jetaote, sabere, enuha, naaonjoainuri que biji achunequiiin arajii cachaauru que corianeraain turuha cue nii Jesoso aina nerelanacaauru lechoonca coroatajanein nenea Jodasi. Acaauru letoaauruha saseredotecuru curuaanaacuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureaauru, Joriocuru bichauhenaauru, naaonjoainurine jaun. ⁴⁴ Nitohaneein que nesuujueein colurujueein jetaote: “Nii quiicha meri lioracaite acanereein. Chaen mucuhin caohatiin biji ichojoaain amaache,” naain jetao amanajae Jodasi.

⁴⁵ Niritiin acaauru amaain jetaote, inae rene turuhin rohan nichuutaain jetao:

“Cacha relaera,” naain jetao Jesoso meri lohite Jodasi. ⁴⁶ Nitohaneein jetaote, Jesoso mucuhin amaure.

⁴⁷ Nii jana jetaote, sabere mucuhaneecha neeoriin leinjiin saseredotecuru curuaanaa cacha uricho beuhite, ecu acaauru aina nenea cacha. ⁴⁸ Nii jana jetaote, nii mucuha cunacaauru cachaauru rai jetao: “Chanuna necha aansai asijiauto mucuera tocuhanein enuha, sabere, naaonjoain uhaain canu mucuha uhiche. ⁴⁹ Itolere cojoanonaa banane inara jana Teenforo asaae neein cachaauru relanajacoon. Nii jana chabana canu mucunajaaohieche. Nete Quiricha inoansi cuhane aitoha Cana Coaunerane nainaaichene coinete caa aache,” nae jetao nii mucuha cunacaauru cachaauru rai Jesoso.

⁵⁰ Nii jana jetaote, ecu jelai Jesoso ratiriin, satiin soroore aina nerelanacaauru. ⁵¹ Nii jana leinjiin enamanaa jetaote, shojoera que shoheshohequiiin caaijie cuujihane jana jetao, acaentonai mucuuruhane jaun, ⁵² nii shojoera ratiriin machohequiiin cha colane soroe.

Joriocuru bichauhenaauru- niha chatohanaine ru-cuheranein nenacaauru- *Junta Suprema* acatiha niha Jesosone

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Nitohaneein saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rene Jesoso amauruhane jana jetaote, satiin ecu netaojiaaure saseredotecuru curuaanaacuru, Joriocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureaauru, naaonjoainuri. ⁵⁴ Nii jana jetaote, nita coarajein caaijie cuuje Fedoro, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa loreri chajeniha tiaajeein. Inae ecu turuhin jetaote, Teenforo beraihurera aina nelauriaain usi que nichaatiha nedae.

⁵⁵ Nii jana jetaote, Jesoso sohin jaaoruhane jaanu lera arihure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen satiin Joriocuru bichauhenaauru- *Junta Suprema* curu, naaonjoainuri. Nejetaote, nii chatohanein teeuruhane jaanu lera eruurene, ⁵⁶ nitohaneein nohanein colurujueeuruha arajiiin cachaaurune saijieein ita rijitojoein aitocurenihane jaun. ⁵⁷ Nii jana tabaauru jetaote, nimichuhin nechu jataain nohanein:

⁵⁸ “Canacaanu uricho quene aonacaun: ‘Caa cachaauruhacha ichai Teenforo itajeeinne, nichata janojoein cuhane leocha ichana naineeun cachaauruhacha ichanohinelanaala,’ naane jana,” naain jetao colurujueeure.

⁵⁹ Nejetaote, ita rijitojoein cuaain colurujueeuruhane jaun esenetana nainecurene.

⁶⁰ Nii jana jetaote, satiin nii ecu nenacaauru cataaun nichaauraaain jetao: “Chatohanaina ichaate, toon toritiin icholuruhacuruhane jana tonoranajaeneein,” naain jetao Jesoso caje bajaee saseredotecuru curuaanaacuru curaanaa. ⁶¹ Nejetaote, tonoraelanaala inauheneecha aonaje Jesoso. Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao:

“Tina itolere icharaanu que turuha uheni Cana Coaunera Calaohi Mesihasi neei,” naain caje bajaee saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote: ⁶² “Ejeen, acaneeunchujanrana. Inarate itolere

ichana nainera neein nenea Ofa raotono nichajai que lauhecohanune jana cacoarariquicheein. Chaen techu, inae ecu tihane bana dede caje, dede sacari jana uhin fauha uhanune jana canu coarariquicheein," nae jetao rai Jesuso.

⁶³ Nii jaun jetaote, obaecane cojunacaneein cajione soaisoain jetao: ⁶⁴ "Cha nenacaeneeeina coara lateriquiche. Inara uricho quete, inae Cana Coaunera Calahiniha nocoetiin irihane aonaquiche. Tonaquiche jana nii que," naa acauru rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote, satiin ita suujua rijitojoeein nii coulurujeeuruhane ujuaaihoneein aca ohane coina aitocure.

⁶⁵ Nii jana tabaauru jetaote, coluneeinchuru nota conajaain bisiin jetao: "Aihane caa ii bisicha coitucuhin beeu," naauruhane jana jetao, Teenforo beraichacurune maajeein nomeri faohacure.

Jesoso coitucuha nocoeteniha Fedorone

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Nii jana jetaote, loreri chajeniha usi que nichaatiha lauhecoha Fedorone coaariin: "Ii netonaite Nasarete cocoaicha Jesoso aina amuhemuhena neei," nae jetao Fedoro rene turuhin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa coseenra.

⁶⁸ Nii jana jetaote: "Coatiha nii carai aitohine jaan cacha coitucuhaaun. Chaa que chaainti nii aitohi," naain jetao neesuujue Fedoro. Niritiin jetaote, jelai caje amuhin acuujuaniha neeorihane jana, inae ere atohari curuaanaa. ⁶⁹ Nii jana jetaote, nacoaauneein Fedoro coaraain leeochoaauru rai jetao:

"Caa netonaite, nere tonoraeraneein nenea ne," nae jetao nii coseenra, leeochoaauru rai.

⁷⁰ Nejetaote nacoaauneein nesuujuue. Nii baiha neeoriiin jetaote, nacoaauneein Fedoro rai jetao:

"Rauhijiriinte bajiaa acaauru caje nenea neei. Nii choae tacaain Calileea cocoaicha neei inatiin," naaure jetao nii cuu nenacaauru.

⁷¹ Nii jana jetaote: "Esinae rauhijiriin Cana Coauneraate coaraje, nii aitocoichene jaa cacha coitucuenihanune," ⁷² naa Fedorone rijieeoritiin irihane coroata satiha atoharine jana jetaote: "Jaiti coroata saain ereniha atoharine ajinihate, cacoitucuha nocoetelanaala nichata saain nesuujueriquiin," naalu rai Jesusone cocuhin jetao chanae Fedoro.

Coberenadoro Filato acatiha niha Jesusone

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 Nii jana jetaote, jataain janohetiin netaojiaaure saseredotecuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaureraauru, chaen niha chatohanaine rucuhaneein nenacaauru- *Junta Suprema* curu, naaonjoainuri. Nitohaneein jetaote, Jesoso biji ichojoaain amaain Roma curuaanaacha letoai Jorionelanaala nenea- coberenadoro Filato rai tiha cuure. ² Inae nii Filato rene turuaauruhane jana jetaote:

"Tina Jorioocuru Curuaanaa Rey niha," naa rai Filatone jana jetaote:

"Ejeen. Esinae rauhijiriin acanichaaunne quete aitohi," nae jetao rai Jesuso.

³ Nii jana saseredotecuru curuaanaacuru jetaote, jataain araai laurii itolere ichaain nihane que aitiin colurujeeure.

⁴ Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao:

"Aonaun, jataain araai laurii itolere ichaain neeine que aitiinte icholuruhecuru. Chanuna jana tonaain acaauru tonoraeneei," nae jetao rai Filato.

⁵ Nejetaote, tonoraeniha Jesusone jaun: "Chatohanihane jaunna caa catoonraene," nae suujua cuhane Filato.

Ateinanohi niha Jesusone coina rucuhacuruhane

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Nitohaneein beseta bana nainein niha chuni colurujuenojoine jetaote, jerecuruha nii cachaaurune rijijieein jianenajaque Filato. ⁷ Nii jana jetaote, caresero cuhane ne leiniin cacha Barabasineein niicha curuaateuri. Nii Barabasiite leeochoaauru aina acaauru curuaanaacuru que nejerateein sonajaain jaaorera ne. ⁸ Nii jana jetaote Filato rene turuhin, nii beseta bana nainein ichanajaaocane rijijieein ichaa Filatone coina caje bajaare cachaauru. ⁹ Nii jaun jetaote, acaauru rai jetao:

"Aihane jaunna, inara Jorionequichene Curuaanaa Rey jianichaaunne jeriquiche," nae jetao acaauru rai Filato, ¹⁰ saseredotecuru curuaanaa amurijiriin coitucuhin cachaauru relaa Jesusone jaun, arajii cachaauru esenetaain sacuuruhane jaun que necoelai caaun mucuhin rai teeuruhane que nainaane jaun. ¹¹ Nejetaote, cachaauru suujuaa tacaare saseredotecuru curuaanaacuru, Barabasi jianeratecuruhane coina. ¹² Nii jana jetaote, acaauru rai jetao:

"Chatohanai jana ichacaunne jeriquiche caa Jorioocuru curuaanaa Rey neein inaraacha curuaatei aina," naain acaauru caje bajaa Filatone jana jetaote:

¹³ "Coroso que teenene jerichaanura," naauruha ehequiinne jaun jetaote:

¹⁴ "Chatohanai baasonajian ichae," naa acaauru rai Filatone jana jetaote, nacoaauneein ehequiin jetao:

"Coroso que teechaaura," naaure cachaauru.

¹⁵ Nii jaun jetaote cachaauru aina caohachaaain nenea jerihane jaun Barabasi jianein, Jesoso bisichatihane baiha acaauru rai te Filato, coroso que teeuruhane coina.

¹⁶ Nii jana jetaote, nii cocoinanacai loreri chajeniha Jesoso amaain, sondaro nejesinanejeein ecu satiin netaojiaaure. ¹⁷ Nitohaneein netaojiaain jetaote, que cajione jichohajiojoaai lanajai curujuaain, ojoa caje ichanohin comai lauriaaure coturi que. ¹⁸ Nii baiha jetaote:

"Acaneein neeine Jorioocuru Curuaanaa Rey," naaure jetao ehequiin nechu jataain cairichaa que nocoatijiaa.

¹⁹ Niritiin jetaote, enuha que rai couturi faojaain coulunecuruhane baiha, nechuhatain que ninichaaajia nacatiha neseonriaaure soondarooru. ²⁰ Nitohanein jataain que ninichaajeeuruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai jichohajiojoi que niicha curuhacuri rocohin jetao, rai cajione esine curujuaain, jelai caje amaain coroso que tihacuere.

Coroso que Jesuso teuruhane

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Nii jana jetaote, ocoana caje caaujiha Alejaandoro, Rufo, naonjoainuri inaca leinjiin cacha Sirene coacoicha Simoonne jana coaraain jetao cotihacure, nii Jesuso teuruhane jaanu coroso amaane coina.

²² Nitohanein jetaote, Golgotau Jesuso amaare. Golgota naane jetaote, "Niha couturi bejerona jaan," naane aite. ²³ Inae ecu turuhin sacari mirra jujuaain nena que jasiitein bino que cocoanaa jerecuruhane jana jetaote conaa jerene Jesuso. ²⁴ Nitohanein cairichaaain jetaote coroso que teein, "Chariji raineincha nedareein," naain que nocoatijiaain ecu nejesinajeein ita rai Jesuso cajione chaluure soondarooru.

²⁵ Janone nichae nuna macohi ichoae teejia enotone jana coroso que teein jetaote: Jorioocuru curuanaa niha nocoetohane jaunte, "Jorioocuru curuanaa Rey ne," naain que aitiin, laenanohinein nena tabara teeure coturiniha. ²⁷ Chaen jetaote ecu aina corotajai asijiautooru teeure coroso que, leinjiin raotono nichajique, leeochoa rai najaabiji nichajaique, naonjoaain.

²⁸ Nitohanein jetaote: "Necha ansai asijiautoorunein nena rijijieeinte nereein," naain laenanohinein niha Cana Coanera Quiricha inoansi cuhanene nainae.

²⁹ Nii jana jetaote, coturi rurujuuain:

"Ichalaraa. Chajaain aihane Teenforo itajeein nichata janojoin cuhane nacoaaunein michunaa jereine rijijieein ³⁰ ichaajenihane ijabereeo ichoteratein coroso caje faau," naain jetao Jesuso nocoeje chanuure satiin ecu situnacaauru.

³¹ Saseredotecuru curuanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, naonjoainuri netonai jetaote:

"Leeochaauru ichoteratiha niqiu, nete raajenihane jaberoco ichoteratena nainene. ³² Chajaain aihane caa coroso caje fauhine Mesihasi- Israelitaauru curuanaa Rey te coaraain esenetaacache," naain jetao que ninichaajeeure nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru. Nii ecu jiniichaaain coroso que nenacaauru netonai jetaotechu Jesuso nocoejechanuure.

Oha Jesusone

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Nii jana jetaote, enoto chujutora caje coaunein nunuhetein nocohena ne satiin caa chauratane nuna macohi ichoae teejiha sonanereentiaain. ³⁴ Nii rijieeortiin jetaote, jataain tonijiaain jetao:

"Eloi, eloi, lema sabactani," naane jetao: "Cana Coanera cacorataaneun, chanuna catohanein canu nainatejeei," naa jetao aite Jesuso.

³⁵ Nii jana nii ecunein aonajeeurera tabaauru jetaote:

"Aonacuche *profeta* inoansi Eliasi cotihacate aite," naaure jetao ita rai.

³⁶ Nii jaun jetaote, leinjiin acaauru caje nena cacha jetao, jeluhariin cuhin cajione que bino baaso elohanti sisiaain amaain jetao, Jesuso rai sijirichae jiarana nujan macohi que teein cohane coina. "Coa rohecaachete aihane coroso caje fauha uha Eliasine coaraacache," naain.

³⁷ Nii jana jetaote, jataain tonijiaain ahaquuin inae ohe Jesuso. ³⁸ Nii jaun jetaote, ecui nichajai caje nunuhetein ecoai nichaae cuhin nesoaiheite nii Teenforo bujuatecuruhane jaan cajione. ³⁹ Nii jana, ecunein coarajihana Roma rai soondarooru curuanaane jana niritiin oha Jesusone jaun jetaote:

"Esinae rauhijiriinte, Cana Coanera Calahinecaiha caa cachara," naain jetao ecu coaraje.

⁴⁰ Chaen enecuru tabaauru jetaote, caje icharajeriin nein coarajeeuruhane jana, ecu acaauru aina ne Maadala bene Mariha, chaen Jose ocoala Saantiaao neba Mariha, chaen Salomee, naonjoainuri. ⁴¹ Nii ecunein coarajeeurera enecuru jetaote, aina cuhin Calillea niha Jesusone bana coroatajaneranein nenacaauru ne. Chaen jetaotechu, ecu neeure arajiin leeochoauru cachaauru, Jerosaleeun cuha Jesusone jana aina cunacaauru.

Jesoso jaberoco rucuhacuruhane

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Inae nocoheca nebetacanaa cojoanonaa que janohane coinane jana, neruujeeuruha Jorioocurune jaa cojoanonaa jana jetaote, ⁴³ Filato coaraa cue Arimatea cocoaicha Jose, Jesuso jaberoco bajaane coina. Nii Josete Jorioocuru rai nelatein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru- *Junta Suprema* curu caje jataain nelatein nena ne. Acaentonaite tururichaaain Cana Coanera Cojoanonaane cohajein nelu. ⁴⁴ Nii jaun jetaote, rene turuhin inae oha Jesusone que aihane jaun cojoelatohane jaun jetao soondarooru curuanaa cotiharate Filato, esinae rauhijiriin ohane biha raine coitcuhane coina.

⁴⁵ Nii jana rene turuhin inae ohane bihane jaun jetaote Jose rai nii Jesuso jaberoco terate Filato. ⁴⁶ Nii jaun jetaote, Jesuso jaberoco fauhin jataain cajione caohacha lino coreteein nii cajione que conajae Jose. Nitohanein conaacane baiha jetaote, ajeri jachu cuhane teein, rai bacuujuu fuhin ratiri ajeri jaberoco que. ⁴⁷ Nii jana jetaote, ecu aina nein nii Jesuso jaberoco teuruhane jaa jelai coarajeeure Maadala bene Mariha, chaen Jose neba Mariha, naonjoainuri.

O caje ichanaa Jesusone

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana jetaote, semana nunuhe cojoanonaa tomihobana jataain janohetiin enanejeein mituhajihana enotone jana juuaihuru coreteein amaain, que Jesuso jaberoco ju-

juaa cuure Saantiaao neba Mariha, Maadala bene Mariha, Salomee, naonjoainuri. ³ Nitohaneein cuhin jetaote ita rai:

“Chana jana cana rai nii fueraneein nenea ajeri elonare,” naain jetao niqui cuure.

⁴ Nejetaote coaracurhane jana, elonahineein ne nii ajeri seeonjoan fueraneein nenea. ⁵ Nii jana nii ajeri jachu cuhane enooruhane jana jetaote, acaauru raotono nichajai que lauhaca leinjiin enamanaa somajain tarararoti que cajionecohine jana coaraain nesooneetore nii enecuru. ⁶ Nejetaote, acaauru rai: “Coa nesoonetohache. Coroso que niicha teuri Nasarete cocoaicha Jesusona ariiche. Inae ichanaane jaun coatiha inae cau nihei. Nii teeuruhane jaan jelai coaracuche. ⁷ Chajaain jelaiha cauhin, Fedoro, chaen aina nerelanacaauru, naonjoainuri rai: ‘Inae inara ajinihate Calileea cue Jesuso. Ucuuaete coariquicheein, inara rai aitoroaetohane rijijieeincha, nanichuche acaauru raicha,’” nae jetao nii enecuru rai anjera.

⁸ Nii jana jetaote, jataain nesoonetooruhane jaun chatatajanein jelai caje sorohin, nii chuni rai belanaala inauheneecha neeure.

Maadala bene Mariha rai ecooca Jesusone

(Jn 20.11-18)

⁹ Inae semana cojoanonaa nunuhe bana ichanaane baiha jetaote, nii suujua cuhane caaunsini moconajaera letono siricha- niicha rautailu Maadala bene Mariha rene ocooe jauriaanejeein Jesuso. ¹⁰ Aca jetaote, chanaain inaderaauruha nii Jesuso aina nerelanacaaurune jana jetao, acaauru rene turuhin biha cue.

¹¹ Nitohaneein acaauru rene turuhin, jerichanejeein jaberoconeein ichaoha Jesusone coaraain biha cuha acaauru raine jana jetaote esenetaaurene.

Coroatajai aina nerelanacaauru rai ocooca Jesusone

(Lc 24.13-35)

¹² Nii baiha jetaote, bero cuhane cuujeeuruha coroatajai aina nerelanacaaurune jana nejelauneein

acaauru rai ocooe Jesuso. ¹³ Nitohaneein acaauru rai ocoocane coaraain, leeochoauru rai biha cuuruhane jana jetaote, nii acaauru niha natiin esenetaaurene.

Niicha cocoainaauri afosotooru rai, acaauruhacha ichaneni tiha Jesusone

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Nii baiha neeoriin jetaote, lenoniha neeuruha nii lechoonca leinjiin aina nerelanacaaurune jana jetao, ecu acaauru rai ocoohin, nii o caje ichanaane coaraain beeurera esenetana jerelanaala baasoneein rai suujua coaracurhane caohate.

¹⁵ Nii baiha jetaote: “Chajaain caa chauratane sacuritaain nenacaauru satiin cachauru rai, nosa caje nichoteeururichaaine coina jitariin caa caitoonjoan beebejenichuche. ¹⁶ Caa caitoonjoan beeichene jana esenetaain acauhanau teein nebaotisaerateite nichotiha cureein. Jana caa caitoonjoan beeichene jana esenetana jeriheichurute caseteco coaraa cuurureein.

¹⁷ Canu esenetaain canu ere tonoraain neeichenete canu neein nenea rijijieein moconajaera letonocuru sitaain, nejelauneeichuru nereeuru cuhane ereein, ¹⁸ acano niha natiin mucunaa naineein, naaonjoaain, corianiha natiin coichene nii chatohaneein baasoneein inara tenereein. Nii choae tacaain techu, cunaite-nacaauru mucuhichene nerautaa cuurureein,” nae jetao niicha cocoainaauri rai Jesuso.

Dedeeu cuha Jesusone

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Niritiin niicha cocoainaauri afosotooru rai irihane baiha jetaote, dedeeu iniin rai Inaca Cana Coaunera raotono nichajai que nelauriaa cuelu Cana Curuaanaa Jesuso. ²⁰ Nii jaun jetaote, satiin chauratane sacuritaain amuhemujeein nosa caje nichoteeururichaaine beebejiha cuuruhane jana jetao, nii acaauruhacha beebejei esenetana nainecuruha cachaurune coina acaauru aina cuuain cojoelanaacojoai ichae Cana Coaunera.

Locasiicha Laenai

Teofilo rai Locasiicha laenai quiricha

1 Arajii cachaaurute caa canacaanu jana Jesoso ichanohichuru laenacurelu. ² Nii laenaeraaurute nunuhe caje coauneein aina amuhemujueein niicha coarai que canacaanu relaeraneein neeuruhane coina tenojoinnein neeurelu. ³ Nii jaunna, canuhetonai satiin coitucuurera caje bajaun, rai nunuhe caje coauneein colalajiin, caohachaain coitucuhanune coina. Nii jana, carai netonai jataain caohachaane jaunna carai nelatein neeine rai laenaunra Teofilo, ⁴ esinae rauhi-jiriin erenaa niha nii ii relaauruhane jaa esenetaain caohachaain coitucuhin neeine coina.

Nejanoarichaain cacha baotisaera Joanne biha anjerane

⁵ Jodea batane curuaanaa- rey neein niha leinjiin Jori-oneein nenea Erosesine bana jetaote, ichoaelu leinjiin Cana Coaunera aina caohachaain niha cachane coina rucuhaneein nenea saseredote Sacariasi. Aca jetaote, acaauru inoaensi saseredotecuru Abiasa lauri caje nenaanelu. Nii jana rai sinijera Isabeli jetaote, jau-riaanejeein saseredoteneein nenea Aaroon nefoera-teeuru caje nenaanelu. ⁶ Acaauru jetaote, esinae rauhi-jiriin jiniiquiin Cana Coaunera esenetaain naitoonjoan tonoraain neeurelu. Nitohaneunruhane jaun jetaote nii chuni- acaauru que chatohanai ujuaitena nainecurenelu.

⁷ Nejetaote, canaanai sirina inaeniha nii Isabeline jaun, leinjiinejei canaanai sirilanaala jiniiquiin biinaa-neeurelu.

⁸ Nitohaneein jetaote, inae Cana Coaunera notara-cae saseredote neeuruhane ichanohin jujui mo-cooruhane coina neeuruha Sacariasi laurichurune jaa cojoinacaque tihane jaun jetaote, nitohaniha sasere-dote neeuruhane ichaone jaun, Sacariasi que tacaajeein dadae, rori ichoaae teein jujui mocoha Teenforo asaaene coina.

¹⁰ Nitohaneein jujui mocoha enohane tonohanau jetaote, aerene neein Cana Coaunera bajae bajaecure leeochoauru saseredotecuru aina cachaauru.

¹¹ Nii jana jetaote, Sacariasi rai ecocohin, nii jujui mo-cohane jaa rori raotono nichajai que jetao chujujuae Cana Coaunera letono anjera. ¹² Nii jaun jetaote, nii an-jera coariin, nesooneetiin cojoaelatoha Sacariasine jana jetao:

¹³ "Caa nesoonetohara Sacariasi. Bajaebajaequiine aonajian Cana Coaunerara. Nii ii sinijera Isabelite lein-

jiin canaanai siricheeincha. Acate Joaan neein curuaa-teriquiincha. ¹⁴ Chaentechu aina jataain raotojoein ner-iquiincha. Leeochoauru cachaauru netonaite nejanoa coroaecurureein, ¹⁵ jataain Cana Coaunera rai nelatein-neein nerichaainne jaunra. Coatihana bino, abariinti, naonjoainuri corinaainta. Acate esinae rauhi-jiriin Cana Coaunera suujue que suujuecoha cureein ne-janoaane ajiniha caje coauneeincha. ¹⁶ Acate, Cana Coaunera Ere tonoraache Isaraeli cocoaichaneechene coina ichareeincha. ¹⁷ Nii Joante turuha uhenei Cana Curuaanaa ajiniha cureein, Cana Coaunera ere bera inoaensi Irihasi rai niicha tei suujueque suujuequiin-Cana Coauneraacha ichana nainei ichaain naon-joaaincha. Acate aicheein calaohichuru aina jiniiquiin ita que suujua acatein neeuruha acaauru fojiaraa-urune coinara. Chaen erenaa tonorana jeriheichuru net-onai erenaa tonoraain naonjoaunruhane, raoto-joein Cana Curuaanaa ranaa nainecuruhane coinara," naa rai nii anjerane jaun jetaote:

¹⁸ "Inasine bajiaa nitohaneein nerichaaunnine es-enetareein, inae casinejera aina jiniiquiin jataain bi-inaanihacaanu natiinta," naa Sacariasine jana jetaote:

¹⁹ "Canune, Cana Coaunera letono Cabirieli neein. Acate caletoe, ichei caa erenaa raotono bihanune coina. ²⁰ Nete caa ichei aitocooaunne esenetaeneeine jaun, ena caje coauneei caa ichei caitoonjoan co-joinaca que tihanereein tiaain erenaachara neein ner-iquiincha," nae jetao Sacariasi rai nii anjera.

²¹ Nii tonohanau jetaote, aerene neein Sacariasi co-hacuruha cachaaurune jana, jataain carajaane jaun je-tao, "Chana jataain ichae carajaain Teenforo asaae caje mituenihane coina," naain jetao ita caje bajaure nii aerene neein coharaauru.

²² Nii jana jetaote, tabiicha acaauru rene eresilanaala Teenforo caje mituha uhe nii Sacariasi, acaauru rai biji nejesinaacha que bihajein. Nii jaun jetaote: "Jeri-hanete chaelai coaratiha Cana Coaunerane jaa coara-caiha Teenforo asaaera," naaunre jetao ita rai.

Nii caje nunuhetein jetaote, erenaa nainelanaala nelu Sacariasi.

²³ Inae nitohaneein teenmforo asaae niicha ichanenu nainaan jetaote, jelaiha nenajaun cauha cue Sacariasi.

²⁴ Nii baiha neeonriin, inae ausirineein jetaote, rai loreri caje amuelanaala ecuhacha ne saouqi ateein rai sinijera Isabeli:

²⁵ "Cana Coauneraate, caa catohaneein caete, nabana caque nererojoecaain jaolecooruha cachaaurune coataa," naain suujua ereein.

Nejanoarichaain Jesusone biha leinjiin anjerane

²⁶ Inae saota ateniha canaanai siriha Isabeline jana jetaote, Calileea batane que nenea Nasareteu jetao, leinjiin letono anjera Cabirieli letoae Cana Coaunera. ²⁷ Chariji bana quicha aina ichoaelanaala nenea leinjiin ranuna Mariha rene turuha cuhane coina. Nii ranuna jetaote, cana inoensihuru curuaanaa Rabiri nefoeratenein nenea Jose que nelanajaane rai ne.

²⁸ Nitohanein cuhin jetaote, nii niha Marihane jaaun rene turuhin enohin jetao:

“Ti renena bedaeniha uunra, Cana Coauneraacha rausiajei. Jataainte ii rausiaje Cana Coaunera” naa rai nii anjerane jaun jetaote, ²⁹ coariin nesoonetiin: “Chanuna caritiin ere canu rai,” naa suujua cuhane Marihane jana jetao,

³⁰ “Coo nesoonetohara Mariha. Cana Coauneraate ii janiji, ii rai caohacha ichaane coina. ³¹ Inae leinjiin canaanai siririquiinchaa. Inae nejanoaane jana Jesoso neein curuaateunicha. ³² Acate itolere cacha amurijiriin itolere que nelateinnein, acaihaniji Cana Coaunera Calahinein nenaanein coitucuha cuururein cachaaurura. Nii jana Cana Curuaanaa Cana Coauneraate, nii rai foeratera inoensihuru curuaanaa neein nenea Rabiri rijijiein *rey* neein tereein, inara Curuaanaanein nihane, ³³ rai nere tonoraache inara Isaraeli cooachaneichene, chabana satonoelanaala inara Curuaanaanein nihane coinara,” naa nii anjerane jana jetao:

³⁴ “Inasiine bajiaa nitohanein leinjiin canaanai siricheeun nii chuni cacha aina ichaohanune coaalanaalata,” naa Marihane jana jetao:

³⁵ “Cana Coaunera Suujuete aha suruaane rijijiein ichoae fauha ureein, leinjiin canaanai siriine coinara. Nii jaunte nii canaanai iicha sirii, Cana Coaunera Calahinereinchaa.

³⁶ Ii araai Isabeli netonai techu, inae leinjiin canaanai siricheeinchaa. Inae biinaa nihane sainejeeinte inae canaanai siricha. ‘Canaanai sirina inanihane jaun jete canaanai sirine,’ naauruhane jaate, inae saota atene rai canaanaicha. ³⁷ Coatiha Cana Coaunera rai caaintaai chata,” naa Mariha raine jana jetaote:

³⁸ “Aihachuhisicha. Niicha belai nichaanne rai aito-hine rijijiein, niicha ichana jerei ichamiin Cana Coaunera,” naa Marihane jana jetao, inae jelai caje amue nii anjera.

Isabeli rene turuha cuha Marihane

³⁹ Nii bana jetaote, erojoein cuhin Jodea bichatane que nenea neseu cuhin Isabeli rene turuha cue jetao Mariha.

⁴⁰ Nitohanein cuhin jetaote, inae ecu turuhin Sacariasi loreri asae enohin, Isabeli rai iriha Marihane aonaaain jetao, Isabeli suri cuhane neein nerurujuae nii rai canaanai.

Nii jaun jetaote, Cana Coaunera Suujue que suujuequiin jetao, ⁴² jataain tonijiaain:

“Cana Coauneraate, itolere enecuru rai caohacha ichaane amurijiriin ichai caohacha ichae. Nii rijijiein-techu nii ii calaohi rai netonai caohacha ichae. ⁴³ Nii jaun chaneinna jana nereun canu, Cana Curuaanaa nebaneine saijiein carene turuha uhine coina. ⁴⁴ Nii carene turuhin ereeine aonaante, rachoojoenaa caaun canu suri cuhane neein nerurujuae carai canaanai. ⁴⁵ Nii jaunte raotojoein neei, ii rausiaaeca nii ichai aitoha Cana Curuaanaane esenetaain tonoraaine jaun,” naa Mariha rai Isabeline jana jetaote:

⁴⁶ “Aihanuchujian.

⁴⁷ Canu suujuate, itolere niicha ichana naineei ichaain, canu ichoterateein niha Cana Curuaanaa Cana Coauneraate jaun coroaaje,

⁴⁸ rai chanein nenihanune saijiein canu janijiin canu rausiaaeca Cana Coauneraate jaun.

Nii jaunte ena caje coaunein Cana Coauneraacha rausiajeinein cacurujuatiha cuururein itolere janonaa bana cachaauru,

⁴⁹ nitohanein jataain canu belaiha itolere que nelatein itolere ichana nainera Cana Coauneraate jaun. Leinjiin acaachate Acanein ne.

⁵⁰ Nii Cana Coauneraate, cairichaaajoaai itolere bana que suujua acatein ichaonacaauru coarae.

⁵¹ Nitohanein itolere niicha ichana naineei ichaainte, nii chaque nelatelanaala neuruha nii itolere que nelaaetoha nocoetonacaaurune coina icharanein ne.

⁵² Chaentechu, curuaanaacuru *rey* churu nihanatiin,

⁵³ inae cha nelanaala neeuruhane coina ichae.

Chaentechu, nii leeochoauru rai chaque nelatelanaala cairicheinejein nenacaauru rausiaeranein ne, itolere que. Jana nii coriqui nebanein nenacaaurute, nii cha colane bijiicha baaeejein niha cuururein.

⁵⁴ Aihane jaunte rai cacha Isaraelitanichaachene cairichaaajoaain cana coaraane jaun,

cana coroatajanereein,
⁵⁵ inae nitohaneein ichaane coina,
 cana inoansi Abaraaun,
 nii rai inamacooru,
 naaonjoainuri rai aitohalu
 Cana Coaunerane jaun,"
 naain jetao Cana Coaunera coroaaje Mariha.
⁵⁶ Nitohaneein turuha cunajau nichata ateein Isabeli
 aina nihane baiha jetaote, jelaiha nenajaun cauha
 cuelu Mariha.

Inae nejanoaa cacha coujunacateein baotisaera Joanne

⁵⁷ Inae nejanoaane que tiha nii Isabeli rai canaanaine
 jaun jetaote, quicha cojoaajineein janoae rai neba Is-
 abeli.

⁵⁸ Nii jana jetaote, rene turuhacoaain jetao coroaeca
 cuure rai naraaichuru aina rai laurijiracuru, rai cao-
 hacha ichaa Cana Coaunerane coitucuruha raoto-
 joeine jaun.

⁵⁹ Inae fosa janoniha nii canaanai nejanoane jana je-
 taote, amaaain rai jaberoco cari saerateein jetao, rai in-
 aca Sacariasi curuaa que jetao curuaatenaa jerecure.
⁶⁰ Ne jetaote jerelanaala:

"Aihei, jiaohine. Joaan neein curuaacanete cao-
 hachae," naa rai nebane jaun jetao:

⁶¹ "Chanuna. Inasiina niha niritocojoaain curujaain
 charaaine coalanaala niritocohare rai curuaa," naain
 jetao jerecurene.

⁶² Niritiini jetaote, nii canaanai inaca coujueluhin: "To-
 hanriani rai curuaata," naain jetao bajaare coitucuu-
 ruhane coina.

⁶³ Nii jaun jetaote, acaauru caje que teein laenaane
 jaanu baje jetao biji nejesinaacha que. Nitohaneein
 bajaain jetaote, "Joaan neein curuaacanete ne," naain
 jetao laenae rai inaca, jaiti mituheniha rai nerene jaun.
 Nii jaun jetaote, satiin cojoelatoore cachaauru.

⁶⁴ Nii rijieoritii inae nacoauneein mituha nerene
 jaun jetaote, rachoojoeiin Cana Coaunera coroaaje
 Sacariasi. ⁶⁵ Nii jana jetaote, nitohanihane jaun cojoela-
 toore rai laurijiracuru coarajeuurera. Nii jaun jetaote,
 itolereenein Jodea bichatane batane sacuritaain coitu-
 cuhin ita rai beebejerejetocurelu.

⁶⁶ Nii aonaain cojoelatiin jetaote: "Chatohanai neein-
 na nereein nii canaanai," naaure jetao, esinae rauhijiri-
 in niicha jerenohineein nena nihane coaratih
 acaauru que Cana Coaunerane coaracuruhane jaun.

Rachoojoiha Sacariasine

⁶⁷ Nii jana, nii canaanai inaca Sacariasi suujueniha
 neein que beratih Cana Coaunera Suujuene jaun je-
 taote:

⁶⁸ "Jataainte caohacha ichae
 Cana Curuaanaa Isaraeli Coaunerara,
 raotojoein neuruha
 rai cachaaurune coina,
 ichoteratiha uhana jaunra.

⁶⁹ Nii jaunte,
 cana inoansihuru curuaanaa
 Rabiri nefoerateneein,
 jataain itolere amurijiriin
 nelateein laraajiin nena letoae,
 jianacoon cana mitaeraanu quera.

⁷⁰ Inae catohaneein
 ichaane coinata,
 rai nere bera inoansihuru
 que beratelura.

⁷¹ Itolere
 cana que nererojoeaain,
 cana aina nejerateein nenacaaru,
 naaonjoaihunri caje
 cana mitaane coina
 aitohalune jaunte,
⁷² nii baitena nainene,
 cairichaojoaain
 cana inoansihuru coaraain
 aitohalune jaun,
 Cana Coaunerara.

⁷³ Nitohaneein
 esinae rauhijiriin ichaane coina,
 cana foeratera inoansi Abaraaun rai:

⁷⁴ "Jianacoon,
 cana aina nejeratenacaauru caje
 jete cana mitaane,
 cha que casilanaala nere tonoraain
 leinjiin raaicha nelateein,

⁷⁵ esinae rauhijiriin
 caohacha nejesina ichaain,
 baaso coacuelanaala
 inoaenlu netojoein,
 itolere janonaa bana
 nerichaacheeinje,'
 naain belu Cana Coaunera,
 cana foeratera inoansi Abaraaun rai.

⁷⁶ Jana ii, cacalabineeinete,
 acaihanijin Cana Coaunera
 neein nena ere beranein,
 Cana Curuaanaa ajiinchatera
 neein niha curiquiin,
 jeriha Cana Coaunerane rijijieein,
 turunaa nainihane jaanu
 beebejeeine coina,

⁷⁷ acaauru osa caje
 acaauru ichoteraterichaain
 Cana Coaunerane
 coitucuruha cachaaurune coinara.

⁷⁸ Jataain cairichaojoaain
 cana coaraane jaunte,
 dede caje cana rai
 ena nena Cojoanonaa teein
 ne Cana Coaunera,
⁷⁹ nocohena tabai caje nichoteein,
 nii rai Cojoanonaa que
 neconaain cuhin,
 cana rai niicha tenojoin

raotojoein rachoojoein
 ichaonaanaja que
 turuhacachene coinara,"
 naain jetao nii canaanai inaca Sacariasi suujueniha
 neein que beratiha Cana Coaunera Suujue.
⁸⁰ Nii jana jetaote, esinae rauhijiriin Cana Coaunera
 Suujue que suujuequiin jetao, fohejeein cuujue nii
 canaanai. Nitohaneein fohejeein ichauhenaneein je-
 taote, cacha areroo amuhemujueein nelu, rai lauri Is-
 raelitacuru que necoitucueratihane reein tiaaajoaain.

Nejanoa Jesusone

(Mt 1.18-25)

2 Nii nejanoa rai niha Jesusone bana jetaote,
 itolereenein cana rai chauratane sacuritaain
 cachaauru letoaelu *rey* churu curuaanaacuru curu-
 aanaa enferadoro Aogosto, satiin cachaauru janijiiin
 acaauru curuaacuru cocoirichaauruhane coina. ² Nii
 jauriaanejeein cachaauru curuaa cocoirichaauruhane
 bana jetaote, Siria batane coberenadoro neein nelu
 Sirenio. ³ Nii jaun jetaote, satiin acaauru foerateracuru
 atane cuhacoaain, quiricha cuhane curuaa teratiha
 cuhacoaarelu lauri lauri caje uhin ecu turunacaauru
 cachaauru.
⁴ Nii jaun jetaote, Calileea batane que nenea
 Nasarete caje cuhin jetao, Jodea batane que nenea
 Beleeun cuelu jetao Jose, jelai caje nejanoanaanein
 nihalu rai foeratera *rey* neein nenaalu Rabirine jaun.
⁵ Nii jaun jetaote, canaanai cousurihu niha Marihane
 jana, aina jiniiquiin quiricha cuhane curuaa laenaratiha
 Beleeun cue jetao Jose, ita raauruhane rai netiin. ⁶ Nii
 jana inae nejanoane que tiha nii Mariha rai
 canaanaine jaun jetaote, nii Beleeun neeurunajau ne-
 janoaelu rai canaanai. ⁷ Nitohaneein, inae nejanoaa nii
 jauriaanejeein nenea rai calaohine jana jetaote, rai be-
 laae que conaconariin jetao, baca lenone omane
 ichoae tocoecae rai neba, neniha loreri turuunajaa-
 nune jaun baca coloheri asaae neeuru jana ne-
 janoane jaun.

Carenero beraihurera renete turuure anjeraauru.

⁸ Nii jana jetaote, Beleen rohan neeure fasoto jana
 janoaajihanaain, letononeein carenerocuru beraihur-
 era cachaauru. ⁹ Nii jana jetaote, acaauru rai ecooca
 Cana Coaunera letono anjerane jana jetao, acaauru
 curuhacaain jilinetoha Cana Coaunera conone jaun, lu-
 aa nesoonetoore eluhatothane jaun. ¹⁰ Nejetaote
 acaauru rai: "Coo nesoonetohachera. Raotojoein sati-
 in rachoojoein neriquicheeine jaanune inara rai
 jataain erenaa caohachanein biha uunra. ¹¹ Enenete
 inara inoaensihuru curuaanaa Rabiri neseu nejanoae
 inara Curuaanaa- inaraacha cohajei Mesihasi jiana-
 coon inara ichoterateraanura. ¹² Caa inara rai aito-
 coaunne jaate, coaraa cuhichene, baca coloheri
 asaae omane ichoaae rai belaae que conaanojoneein
 tocoecoha jana eruha curiquicheeincha," ¹³ naa
 acaauru rai nii anjerane rijjeeoritiin jetaote:
¹⁴ "Jataain rachoojoein

Cana Coaunera coroaecuruhine dedeeu.
 Raotojoein rachoojoein
 neeuruhine cau chauratane quene maajeein
 niicha rausiajeineein
 nenacaauru-
 rai cachaaurura,"
 naain jetao Cana Coaunera coroaecure dede caje araji-
 in ecoojoacoaain anjeraauru, nii leeocho anjera rohan
 ecocohin.

¹⁵ Inae niritiin jelaiha dedeeu cuuruha nii anjeraau-
 rune jana jetaote:

"Chajamaaunchete aihane, caa cana rai Cana
 Coauneraacha beratenojohin coanichaache Beleeun
 cuhincha. Chatohanaiquecha aiteta," naaure jetao ita
 rai, nii letononeein carenerocuru beraihurera-
 cachaauru.

¹⁶ Niritiin erojoein cuhin coaracuruhane jana je-
 taote, Mariha aina Jose eruuruhane jana jetao, baca
 lenone omane ichoae rai belaaeque conaanojoneein
 tocoeeque nii canaanai. ¹⁷ Nitohaneein eruhin, nii
 acaauru rai nii canaanai que aitoha anjerane beeuruha
 nii letononeein carenerocuru beraihurerane jaun je-
 taote, ¹⁸ cojoelatoore jetao satiin ecu neein aonajeeur-
 era cachaauru. ¹⁹ Nii jana, rai neba Mariha jetaote, rai
 suujua cuhane nitohanihane coacuhin jetao, suu-
 juaacha cuhane coaraje. ²⁰ Nitohaneein esinae rauhi-
 jiriin nii acaauru rai biha anjerane rijjijeein, jitariin
 coaracuruhane jaun jetaote: "Caohachate ichae cana
 rai Cana Coaunerara," naain Cana Coaunera coroa-
 jeein jelaiha cauha cuure nii letononeein carenerocuru
 beraihureraauru cachaauru.

Cacha que suujua acatiha Cana Coaunerane jaa colo- heri Teenforo asaae Jesuso causine amauruhane

²¹ Inae fosa janoniha nejanoane jana jetaote, nii
 canaanai jaberoco macohi cari saerateein, Jesuso
 neein curuaateeure, jaiti ausirineniha Marihane jana
 aitohalu anjerane rijjijeein.

²² Inae nii aitohalu Moisesane jaan cojoanonaa rijju
 que tihane jaun jetaote, jiniiquiin nocoulucoherateeu-
 ruhane baiha jetao, Jerosaleeun nii canaanai amaain
 Cana Coaunera que coitucueratiha cuure. ²³ Nitohani-
 hane coina: "Satiin jauriaanejeein quicha cojoajineein
 bereeconaa Cana Coauneraacha que nii rai beree bani-
 hateemiin. ²⁴ Chaen corotajai tajaee laajoiri serori rijji-
 jeein nenea torotola nenihane, corotajai serori aao
 uhaaine," naain aitohalu Cana Coaunerane rijjijeein nii
 niicha bajai tajaee amaain cuure, rai naitoonjoan rijji-
 jeein nii tajaee niicha amaauri mocohin que Cana
 Coaunera belaaen, que nii beree banihateeuruhane
 coina.

²⁵ Nii bana jetaote, Jerosaleen ichoaelu leinjiin cacha
 Simeon. Aca jetaote, esinae rauhijiriin Cana Coauner-
 aacha jerei ichajeein, tururichaaain jianacoon Israeli
 cocoaichacuru mitaeranune cohajeein nelu. Aca je-
 taote, que coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene
 jaun, ²⁶ nii niicha letoaeni Mesihasi coaraelanaala
 ohenihane coitucuelu. ²⁷ Nitohanihane jaun jetaote, nii

cachaauru que suujua acatiha Cana Coaunerane jaa coloheri Teenforo asaae Jesoso causine amaauruha rai fojiaraaurune jana que coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene jaun coitucuhin, Teenforo asaae cuha Simeonne jana jetaote, que jiniichaain nii Jesoso causine turuaaure rai fojiaraauru Teenforo asaae, Cana Coaunera aitoonjoan nainaaruhane coina. ²⁸ Nii jana jetaote, nii canaanai coaariin, raain baiichaain jetao:

²⁹ "Inae laen
nii iicha ichanenu
carai chaitoonjoan
coaracaaunne jaun,
inae laen nainichaaun ohanu
iicha jerei icharanichaaunnera,
³⁰ itolere notaracae
³¹ iicha tei jianacoon
canacaanu mitaeranu
coaracaaunne jaunra.
³² Acate Cana Coaunera
coitucuelanaala
Israelitaniheichuru
lauri lauri nenacaauru que
acaauru aina
Cana Coauneraacha
ichanenu coitucueratereein.
Chaentechu
raotojoein rachoojoein
neeurureein Israelitaauru,
acaauru lauri caje nenea
neein niha caa iicha letoaine jaun,"
naain jetao Cana Coaunera corojaje Simeon.

³³ Niritoha nii canaanai que Simeonne aonajeein jetaote, ecu cojoelatoore nii canaanai fojiaraauru. ³⁴ Nii jana jetaote: "Inara corootajanemiin Cana Coaunera," naa acaauru raine baiha jetao, Mariha coarajeein:

"Aonaun. Caa canaanaite, arajii Israeli coaichacuru itolere que nelaetoha nocoetonacaauru nelatelanaala nedaauruhane jana, leeochoaauru tabaauru itolere que nelateein nedaauruhane coina nenaane. Nitohaneein nihane corenihate, que jaolecoorureein arajii Israelitaauru, ³⁵ satiin que acaauru ichao coitucueraterichaaaine jaun. Nete jataain cunaain cacha jaberoco sauha saberene rijijieein, jataain cunaain ii suujuaque tacareein, que nejerateeriin neeururichaaaine jaun," nae jetao Mariha rai Simeon. ³⁶ Nii jana jetaote, ecu nelu leinjiin ene netonoai- Cana Coaunera ere beraneein nenea. Acate Asere laurineein nenea- Fanoeri cacunu camotojoe Ana ne. Aca jetaote, jataain ranuna neein nelanajaain, caaunsi jaanacanejeein lana aina ichoaelu. ³⁷ Nii baiha jetaote, fosa-choonca jena jaanacaaneein nirijieein autananeein ichaohin jetao, suri couu netiinchuru janotiin inetojoeinchuru, sonafaajihanaainchuru Cana Coaunera bajaae bajajeein nerejetelu nii Teenforo caje mituhelanaala. ³⁸ Nii Ana jetaote, nii Jesoso causine turuaauruhane jana ereereca Simeonne coaraain jetao, acaentonoai nii Jesoso causine que ereereje, satiin nii

nichoteeururichaain Jerosaleen cocoaichacurune cohajeraauru cachaauru rai.

Jelaiha Nasarete caauruhane

³⁹ Inae nitohaneein jeriha Cana Coaunerane rijijieein rai naitoonjoa ichacuruhane baiha jetaote, jelaiha rai natane- Calileea batane que nenea Nasarete jetao cauha cue Jose, Mariha aina. ⁴⁰ Nii jana jetaote, fohejeein itolere que nainain ichauchenanihajein sacue nii canaanai, corootajaniha Cana Coaunerane jaun.

Teenforo asaae niha canaanai Jesosone

⁴¹ Ajaanaa naineein jetaote, Jerosaleeun cuhin Faso-coa beseta bitoaa cunajaaoncure nii Jesoso fojiaraauru. ⁴² Nitohaneeuruhane jaun jetaote, inae lechoonca coroata jaanacaa Jesosone jana jetao, nitohaniha acaauru ichaone jaun satiin cuhin nii beseta bitoaa cure Jerosaleen. ⁴³ Inae beseta bitoaaauruhane baiha, jelaiha nenajaun cauha cuuruha rai fojiaraaurune jana jetaote, Jerosaleeun nedae coitucurenihane jana nii canaanai Jesoso. ⁴⁴ Nii jaun jetaote, "Inae jecha ichoaichaniha cunacaauru aina cauha cuha nii Jesoso," naa fojiaraauru suujuane jaun jetao, le janohin cuuru baiha, niicha coitucuuri, naraaichuru, naaonjoaihunri jana arihure niqui rai fojiaraauru, nejetaote eruurene. ⁴⁵ Nitohaneein eruurenihane jaun jetaote, jelaiha nenajehin ariha cuure Jerosaleeun.

⁴⁶ Nitohaneein cuhin jetaote, nichata janohane cuhane jetao Teenforo asae, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru aina, ita rai ereeuruhane aonajeein, acaauru caje nii ereeuruhane jaan bajaa lauhequinne jana eruha cuure. ⁴⁷ Nii jana, jataain nainain, nii ereeuruhane aonajeein, acaauru caje bajaain, acaauru tonoraane jaun jetaote, cojoelatoore satiin ecu neein aonajeeurera cachaauru. ⁴⁸ Nitohanihane jana eruhin jetaote:

"Chanuna canacaanu rai belanaala nitohaneinte canaanai. Ii inaca ainane ii ariirijiacaanu, neeine jaa coitucuenihacaanune jaun ii coinaderaain," naa rai nebane jana jetaote:

⁴⁹ "Chanuna canu ariirijieeiche. Tana canu inaca loreri asaae nihanu niicha jerenohineeine coitucuhicheneta," naain acaauru tonoraa Jesosone jana jetaote: "Naaonjoaiquete aitera," naain coitucusichurene rai fojiaraauru.

⁵¹ Nitohaneein fojiaraauru jiniichaain Nasarete cauhin jetaote, rai fojiaraauru ere tonoraain nerejetelu.

Satiin niriinanai jetaote, rai suujuaacha cuhane coarajerejetelu rai neba. ⁵² Nitohaneein fohejeein ichauchenanihajein, itolere que jataain nainain jetaote, satiin cachaauru aina caohachaain ne nii Jesoso, corootajanein aina caohachaain niha Cana Coaunerane jaun.

Cacha areroo niha cacha cojunacatera Joaan ne

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 Inae lechoonca saouqi jaanacaain satiin co-cainanacaaihuri curuaanaa enferadoro neein niha Tiberione bana jetaote, Jodea batane rai coberenadoro neein nelu Ponsio Filato. Nii jana Erodesi jetaote, Calillea batane rai coberenadoro neein nelu. Nii jana rai nejera Ferifi jetaote, Taraconite, Itorea, naaonjoahuinri batane rai coberenadoro neein nihane jana, Abilinia batane rai coberenadoro neein nelu Lisania. ² Nii jana Caifasi, Anasi, naaonjoaihunri jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru- curuaanaaneein neeurelu. Nii bana jetaote, Sacariasi calaohi Joaan rai jetao erelu Cana Coanera, cacha areroo rai ecocohin.

³ Nii jaun jetaote, Jorodaan auhaniha nenacaauru ne-naanaajauru cuujecujeein jetao, "Jerihana Cana Coaunerane rijijieein inara suujua coreeuchete acauhanau teein cojunacatenohineein baotisanojoneein neeichete, inara osa caje inara ichoteratemiin Cana Coaunerara," naain jetao, cachaauru rai beebeje Joaan. ⁴ Nitohaneein jetaote, icharejete Joaan. Niritiin laenaalu Cana Coanera ere bera inoansi Isaihasine rijijieein:

"Nerichaain cacha areroo eheehejeein:

'Cana Curuaanaa turunajaanu coeroteeuche, raujuuin cuaain.

Satiin turiararoorute nemoanojoinereein.

Atane ucuunooru nihanatiinte ranaasiin macaracanojoi nijihacoaa cureein.

⁶ Nii banate,

satiin caa chauratane que nenacaauru cachaauru jianacoon cacha mitaeraanu letoaa Cana Coaunerane coaracurureein,"

naain nii Joaan que aitiin laenaalu *profeta* inoansi Isaihasine rijijieein jetaote ichae Joaan.

⁷ Inae nitohaneein cachaauru cojunacatiha acauhanau teein baotisaa Joanne coitucuhin, rene curuha cachaauru, acaauru baotisaane coinane jana jetaote: "Chaa inara osa coreniha caseteco tabai turu rai nena caje nichoteein, jianacoo mituriquicheeine que inara rai aite, taibinaecuru. ⁸ Nitohanihane jaun, nii ajiniha caohachaain inara ichao coreein, Cana Curuaanaa Cana Coaunerane coitucuhin esenetaain neeuchete, Cana Curuaanaa coitucueraneein inanacaaichene coaracurumiin cachaauru. Chaenchu jiaonriha: 'Abaraan nefoerate nichaanune jaun cha latihacaanu canacaanu,' naain inara raajenihane necoritanaa nainiheeiche. Cana Coauneraachate nainere, caa ajeri jaberoco caje Abaraan nefoerate coaunaane. ⁹ Chaentechu, inae ajianojoinereein ne tero, inaana inaeniha temulene rai cojoaisi aina curuataain sauhin usihanau mocohacane rijijieein, inae jaoleneein neeuruha Cana Coanera coitucutoha no-

coetonacaaurune coina," nae jetao acaauru rai Joaan.

Niritoha acaauru rai Joanne jaun jetaote: ¹⁰ "Chatohanai jana icharihacaanu canacaanuta," naain caje bajaauruhane jaun jetaote:

¹¹ "Coroatajaain obiri siricha, nii obiri colane nena rai leinjiin teeine. Chaen lenone siricha, nii lenone colane nena rai teenera," nae jetao acaauru rai Joaan.

¹² Nii jana jetaote, Roma curuaanaa rai *imposto* nuque cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera tabaauru netonai, acaauru baotisaa Joaan necoina turuhin jetao:

"Chatohanai jana ichariacaanu canacaanuta cacha relaera," naauruhane jana jetao:

¹³ "Jiaonriha aitocuruha inara curuaanaacurune amuritojoaain cachaauru cobaraain leruhin basijiauhichenera," naa acaauru rai Joanne jana jetaote:

¹⁴ "Chatohanai jana icharihacaanu canacaanuta," naain caje bajaauruha soondarooru tabaaurune jana jetaote:

"Jiaonriha chatohanai ichaeniha chunine jana coulu-rujeein sonaa coacuhin cotaain niicha sirii rulunaa coauquichene. Inara amihaneeo corenihacha ichaaochera," naa Joanne jana jetaote, ¹⁵ jataain turuha Mesihazine cohajeeuruhane jaun jetao:

"Caa canaacha cohajei Mesihasi chara inae caa turuera," naain jetao ita caje Joaan bajaureeii ecu neein coarajeeurera cachaauru.

¹⁶ Niritiin ita caje bajaauruhane jaun jetaote, acaauru rai: "Canune esinae rauhijiriin, raujiaain acauhanau inara teein inara baotisaaun. Jana nii cacaijie uhenite, Cana Coanera Suujue, usi, naaonjoain que inara baotisaa ureein. Acate jataain camurijiriin nelateein co-cainaain letononeein ne. Nii rai safato ichora rutuer-anuque nihanatiin nelatejeehaaun. ¹⁷ Chaentechu leinjiin inaro uhareein que aroso jiatuhin rai caohacha raain, rai bano mocoha charijibana jacanaacharanejeein nena usihanaau teeine coina. Nii rijijieeinte, nii jeriha Cana Coaunerane rijijieein nena jeriheichuru mocoha cureein, jerihane rijijieein nenacaauru janijiin raaincha," nae jetao satiin ecu rene turunacaauru cachaauru rai Joaan.

¹⁸ Niritiin acaauru suujuatein jetaote, acaauru rai Cana Coanera beratenojoi Jesoso que Erenaa Raotono beebeje Joaan. ¹⁹ Chaen jetaotechu, coberenadoro Erodesi netonoai suujuate, rai nocoala Ferifi comasai Erodiasi siria comasaineeine jaun, chaen itolere baasooru ichaain nihane jianihane coina. ²⁰ Nejetaote, nitohaneein nii baaso ichaane ichoae tacaain, caresero cuhane Joaan enoae, rai niritohane coreniha.

Jesoso baotisaa Joanne

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Nitohaneein jetaote, jaiti caresero cuhane enoaniha Erodesine jana, acauhanau satiin cachaauru teein cojunacatenaa acaauru baotisarejete Joaan. Nitohaneein cachaauru baotisaa Joanne jana jetaote, Jesoso netonai nebaotisaerateein Cana Coanera bajaane

jana, neyoracaa dede bacuujuane jana jetao, ²² nichoae fauhin nelauriaa uhe inanacaain Cana Coaunera Suujue leinjiin serori rijijjeein. Nii jana jetaote: "Iite acaihaniji quiicha jereei, quiicha janijiin cacalabineein neeicha," naain toniha erenaa dedeeune jana jetao aonajeeure.

Jesocurisito foerateeureraauru

(Mt 1.1-17)

²³ Inae nii Cana Coauneraacha icharatenohin namihaneon nunuhetihane bana jetaote, nichata choonca jaanaca nelu- nii Jose calaohi niha acaauruacha bei Jesoso.

Nii jana nii Jose jetaote Eli calaohi nelu.

²⁴ Jana Mataa calaohilu jetao Eli.

Jana Lebi calaohilu jetao Mataa.

Jana Meriqui calaohilu jetao Lebi.

Jana Janaa calaohilu jetao Meriqui.

Jana Jose calaohilu jetao Janaa.

Jana Matatiasi calaohilu jetao Jose.

²⁵ Jana Amoso calaohilu jetao Matatiasi.

Jana Naosoo calaohilu jetao Amoso.

Jana Esili calaohilu jetao Naosoo.

Jana Nacaai calaohilu jetao Esili.

²⁶ Jana Maati calaohilu jetao Nacaai.

Jana Matatiasi calaohilu jetao Maati.

Jana Semei calaohilu jetao Matatiasi.

Jana Jose calaohilu jetao Semei.

Jana Jodaa calaohilu jetao Jose.

²⁷ Jana Joanaan calaohilu jetao Jodaa.

Jana Resaa calaohilu jetao Joanaan.

Jana Sorobaberi calaohilu jetao Resaa.

Jana Salatieli calaohilu jetao Sorobaberi.

Jana Neeri calaohilu jetao Salatieli.

²⁸ Jana Meriqui calaohilu jetao Neeri.

Jana Adiin calaohilu jetao Meriqui.

Jana Cosamii calaohilu jetao Adiin.

Jana Eremadaan calaohilu jetao Cosamii.

Jana Eri calaohilu jetao Eremadaan.

²⁹ Jana Jesoso calaohilu jetao Eri.

Jana Eliseri calaohilu jetao Jesoso.

Jana Jorimi calaohilu jetao Eliseri.

Jana Mataa calaohilu jetao Jorimi.

³⁰ Jana Lebi calaohilu jetao Mataa.

Jana Simeon calaohilu jetao Lebi.

Jana Jodaa calaohilu jetao Simeon.

Jana Jose calaohilu jetao Jodaa.

Jana Jonaun calaohilu jetao Jose.

Jana Eliaquiin calaohilu jetao Jonaun.

³¹ Jana Meleaa calaohilu jetao Eleaquiin.

Jana Mena calaohilu jetao Meleaa.

Jana Matata calaohilu jetao Mena.

Jana Nataan calaohilu jetao Matata.

³² Jana Rabiri calaohilu jetao Nataan.

Jana Isaihasi calaohilu jetao Rabiri.

Jana Oberi calaohilu jetao Isaihasi.

Jana Bosi calaohilu jetao Oberi.

Jana Sala calaohilu jetao Bosi.

Jana Nasoon calaohilu jetao Sala.

³³ Jana Aminadaba calaohilu jetao Nasoon.

Jana Admin calaohilu jetao Aminadaba.

Jana Esroon calaohilu jetao Armi.

Jana Faresi calaohilu jetao Esroon.

Jana Jodaa calaohilu jetao Faresi.

³⁴ Jana Jacobo calaohilu jetao Jodaa.

Jana Isaca calaohilu jetao Jacobo.

Jana Abaraaun calaohilu jetao Isaca.

Jana Tare calaohilu jetao Abaraaun.

Jana Nacoro calaohilu jetao Tare.

³⁵ Jana Seroo calaohilu jetao Nacoro.

Jana Raco calaohilu jetao Seroo.

Jana Fele calaohilu jetao Raco.

Jana Eberi calaohilu jetao Fele.

Jana Sala calaohilu jetao Eberi.

³⁶ Jana Cainaa calaohilu jetao Sala.

Jana Arafasa calaohilu jetao Cainaa.

Jana Sem calaohilu jetao Arafasa.

Jana Nohe calaohilu jetao Sem.

Jana Lamee calaohilu jetao Nohe.

³⁷ Jana Matosalee calaohilu jetao Lamee.

Jana Enoco calaohilu jetao Matosalee.

Jana Jaredi calaohilu jetao Enoco.

Jana Malareri calaohilu jetao Jaredi.

Jana Cainaa calaohilu jetao Malareri.

³⁸ Jana Enoso calaohilu jetao Cainaa.

Jana Seti calaohilu jetao Enoso.

Jana Adaan calaohilu jetao Seti.

Nii jana Adaan jetaote, jauriaanejeein Cana Coauneraacha coaunainein nelu.

Jesoso coujuhin coaraa moconajaerane

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 Nii baotisaa Joanne baiha Cana Coaunera Suujue que suujuequiin nucuhe Jorodaaun caje cauha cuha Jesusone jana jetaote, cacha areroo amaa Cana Coaunera Suujuene jaun jetao, ² ucuuae niha jena choonca janoneeinne jana, nechu cojuha sarue moconajaera.

Nitohanein jenachoonca janoneein lenone lanaala nihane jaun mijiintohane jana jetaote:

³ "Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine, caa ajeri jaberoco rai aitoote lenoneein nerotomiincha," naa nechu saruha rai moconajaerane jana jetao:

⁴ "Coatiha lenoneecha que ichaonaa nainihe cache, aite Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane," naain tonoraa Jesusone jaun jetaote, ⁵ luhecotariin ecuun amaain, satiin caa chauratane coarateein jetao:

⁶ "Canune jitariin canuhacha ichana nainei aina satiin caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru curuaanaanein neeine coina, ichei tenaa naineen. Satiin acaauru canu rainein neeuruhane jaunne chunicoha jerera rai tenaa naineen.

⁷ Aihane jaun neseoriaain canu corojeein, canu bajae bajaequinete satiin ichei niha cureein," naa moconajaerane jana jetao,

⁸“Nete, ‘Acaihanijin ii Coauneraacha corojeein, rai nelateein niicha jerei ichaau,’ naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naain jetao tonorae Jesoso.

⁹Nii baiha jetaote, Jerosaleeun amain ecuun Teenforo ichoae inaain jetao:

“Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine caalai caje nemaroteeute coaracaa.

¹⁰Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane te:

‘Rai letonocuru anjeraauru letoarichain Cana Coaunera ii beraaihurhane coina.

¹¹Acaaurute rai biji que ii michuurureein, nabana ajeri que necunaitaaine coataa,’

naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naa moconajaerane jana jetao,

¹²“Chaentechu: ‘Coo ii Coaunera coujuhin coaraara,’ naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naain tonoraa Jesusone jana jetaote, ¹³ecu ratiriin carajaojoaain caje amuhe nii Moconajaera, neniha tonaain Jesoso coujuhin coaraane jaane coitucuenihane jaun.

Calileea bataneu namihaneoo nunuhetiha Jesusone (Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Nitohaneein, Cana Coaunera Suujue que suujuequii niicha ichana nainei coitucuhin, Calileea cauha cuha Jesusone jana jetaote, sating atane sacuritaain jetao que ereeure coitucuhacoaain cachaauru. ¹⁵Nitohaneein cuhin jetaote, netaojiaain Cana Coaunera rai Rauhi que ereerecuruhane jaa coloheri sinacocaauru nainein cuhecujeein cachaauru relaane jaun jetao, sating coroaecure cachaauru.

Nasareteu niha Jesusone (Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Nitohaneein cuujue cuujueein jetaote, nii neein fohecalune jaan Nasareteu jetao cauha cue Jesoso. Nii jana jetaote, nitohaniha rai nichaone jaun jetao, nebetacanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enoha cue, Cana Coaunera Quiricha ereretaane coina. Nitohaneein ecu enohin chujuhecohane jana jetaote, ¹⁷rai *profeta* inoansi Isaihasicha laenai quiricha teeure, ereretaane coina. Nii Quiricha ereretaane coina jasasaane jana jetaote:

¹⁸“Cana Coaunera Suujuete

caniha ne, niicha jerenohineein, ‘Inae raotojoein neriquicheein,’ naain cairichaihuru rai bihanune coina. Chaentechu,

‘Inae jianacoo neriquicheein,’ naain casetecocuru rai bihanune coina caletoe. Nii choae tacaain techu, maosacuru coichaain acaauru nota rautaaain, cairichaihuru ichoteratichaaunne coina caletoe,

¹⁹nitohanerichain

inaraacha cohajei Cana Coaunera Cojoanonaa coitucueratihanu inara quene coina,”

²⁰naain ereretaane baiha jelaiha nii quiricha seriin, sinacoca curuaanaa rai tein nelauriariin lauhecoha Jesusone jana jetaote, chaque tonaelanaala coarajeeure sating ecu nenacaauru cachaauru. ²¹Nii jana jetaote:

“Eneete esinae rauhijiriin caa Cana Coaunera Quiricha cuhane aithane rijijieein, sating inara acatiha turuhe caa naitoonjoa coarajeeichene notaracae,” naa acaauru rai Jesusone jana jetaote, ²²ita rai ereerecure caohacha ichaa Jesusone que, sating cojoelatiin coarajeein, acaauru rai raotojoein ereerecane jaun. Neje-taote tabaauru:

“Tajian caa Jose calaohinihaneta,” naain jetao ita caje bajaature.

²³Nii jaun jetaote:

“Jerihanete esinae rauhijiriin caque, ‘Aihane, cacha coichana inaeraneeine, ichaajenihane nocohichaaain canacaanu notaacune coaracaanura,’ naain caque ereeiche. Chaentechu jerihane, ‘Aihane itolere ichaai Caferenaonne rijijieein, cau chatane que jerichanejein itolere ichaain canacaanu notaacune coaracaanura,’ naain ereeiche canu esenetaeneinchene jaun,” naain jetaote:

²⁴“Esinae rauhijiriine inara rai aitoreeunni. Coatiha esinae rauhijiriin, caohachaaain ranojoneein niheilu chuni Cana Coaunera ere beraneein nenacaauru *profeta* curu rai nataneque. ²⁵Coaracuche nachuhinti jataain arajiin neeuruhalu Isaraelitanichaachene benecuru autanaaunru, nihalu Cana coaunera ere bera *profeta* Irihasine banane. Nii banate nichata jaanaca amurijiriin uheniha elone jaun, banejelanaala cana atane Isaraeli batane sacuritaain nelu mijitena omaroeniha temulene jaun. Nete nii cana benecuru autanaauru rene letono nenelu nii bana nanaa *profeta* Irihasi. ²⁶Nete laen coriaae atane que leinjiin Sidoon nese roha nanaa Sarepta neein curuajai neseu cana lauri Isaraelitanelanaala nanaa autanaa reneecha letononeein cuhelu nii Irihasi, nii autana rai lenone faane coina. ²⁷Jerichanejein techu, arajii cana laurichuru Isaraelitacuru somane cauun cunaitecuruhane jana, acaauru rautaaenelu Cana Coaunera ere bera *profeta* inoansi Iriseeo, cana lauri caje nanaa nihane saijieein. Nete laen, leinjiin Siria cocoaicha cana lauri Isaraelitanelanaala nanaa Naamaanha jetaote rautaelu,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²⁸Niritoha acaauru rai Jesusone jaun jetaote, sating aina jataain obaaecure nii sinacoca asae nenacaauru cachaauru. ²⁹Nitohaneein aina obajeein nimichucutaain jetaote, nii sinacoca caje sitaaain, ichatane ecuunoo ichoae ichanohi niha nii nesene jaun jetao, ecu amaaunre jelai caje coauneein nii Jesoso saruhitocuruhane coina niqui, ³⁰nejetaote, cha que tonajelanaala acaauru cataaun situhin amuhe Jesoso.

Suujua cuhane coitucuchuhi siricha cache

(Mr 1.21-28)

³¹ Nitohaneein sitaauruhane jaun amuhin jetaote, Calileea batane que nena Caferenaanon cue Jesuso. Nitohaneein cuhin, ecu turuhin jetaote, ecu neein nebetacanaa cojoanona bana, ³² ecu nena sinacoca asaa neein cachaauru relaane jana jetao, rautatiin aonajeure cachaauru, leeochoauru cache relaaurea rijijelanaala, esinae rauhijiriin rai suujua caje rocohin acaauru relaane jaun.

³³ Nii jana jetaote, nii sinacoca asaa ne leinjiin rai suujua cuhane coitucuchuhi siricha cache. Aca jetaote, tonijjaain ehequuin:

³⁴ "Coa canacaanu rohecaara Nasarete cocoaicha Jesuso. Nechu canacaanu cairichain canacaanu itajihate uhicha. Canune raotojoein ichoitucuunra. Iite acaihaniji Cana Coaunera letononeein nenaaneeicha. Canacaanu jianeura," naane jana jetao,

³⁵ "Coa maitaa. Nii cache suujua jianein caje amuura," naa Jesusone jana jetaote, satiin cachaauru acaticha chatohanein cunaitelanaala atane ichoae nii cache siheitiin rai suujua caje amue nii coitucuchuhi.

³⁶ Nii jana jetaote, satiin nesoonetiin coarajein jetao: "Chatohanai cocoinacainein nenaana caa cache, jataain chaque tonajelanaala nere nejesinaacha que caritohane jana caa cache suujua caje mituha coitucuchuhi, rai nere tonoraainne coina," naan jetao ita caje bajaure ecu neein nii coarajeureru cachaauru.

³⁷ Nitohanihane jaun jetaote, satiin nii atane sacuritaain jetao, Jesuso que ita rai ereerecure cachaauru.

Simoon Fedoro tano rautaa Jesusone

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Inae nii sinacoca caje mituhin, Simoon loreri asae turuha cuha Jesusone jana jetaote, najiniha ajaa caaun cunaiteein niha Simoon tanone jaun jetao, Jesuso rai aitocure rautaane coina. ³⁹ Nii jaun jetaote, nichoae nenoracain nii ajaa sitaa Jesusone jana jetao, inae caje amuhe nii ajaa. Nii jaun jetaote, inae nerautaane jaun nimichuin acaauru rai lenone chalue.

Arajii cunaitenaacuru rautaa Jesusone

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Nii jana jetaote, inae nuna macohi ichoae teejia enotone jana, araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru turuaa cuure Jesuso rene, acaauru rautaane coina. Nii jana jetaote, cajanae cajanajein acaauru ichoae bijji meracaane jaun jetao nerautaacoaure. ⁴¹ Chaen jetaotechu, suujua cuhane moconajaera letono sirichaaauru netonoai rautaane nii nerautanacaauru cachaauru caje mituhin:

"Iite Cana Coaunera Calaohi neeicha," naauruha cojjoriinne jetao, ereeuruha nii coitucuhichurune caohate Jesuso, Aca Mesihaseinein nihane coitucuruha nii coitucuhichurune jaun.

Sinacoca asae Cana Coaunera cojoanona beebejia Jesusone

⁴² Nitohaneein jetaote, inae nemataraca janaane jana, nii nese caje amuhin neniha cachane jaa cue Jesuso. Nii jaun jetaote ariin, nii nihane jaa turuhin, jelai caje amuhane caohateeuruha cachaaurune jana jetao,

⁴³ "Nena leeochoauru nenaanajaaunru cuhecujeein Cana Coaunera Cojoanona beebejia cureeun, nii coina letononeein nihanune jaun," nae jetao acaauru rai Jesuso.

⁴⁴ Nitohaneein jetaote, Jodea batane sacuritaain nenaacauru Isaraelitaacuru rai sinacocacuru nainein cuhecuje niicha beeni beebejein.

Cojelanaacojoaain ate mucuuruhane

(Mt 4.18; Mr 1.16-20)

5 Calileea conemuri auhaniha turuhin, ecu Cana Coaunera naitoonjoan que cachaauru relaa Jesusone jaun, aonaa tururuha arajinne jaun jetaote, sururucure cachaauru. ² Nitohaneein sururucuruhane jana jetaote, caje fauhin redeeuru culeecuruha ate mucuurerane jana, carene que conera colane corotajaain boteeuru coari Jesuso. ³ Nii jana, Simoon rai niha nii ecu nena leinjiin botene jaun jetaote, cuhane fauhin, nemuri auha caje acau cataaunjeri nii bote amaa Simoonne coina aite Jesuso. Inae nemuri auha caje acau cataaunjeri amaauruhane jana jetaote, nii bote cuhane netiin, ecu nelauriariin caje coaunein cachaauru rai ereerejein acaauru relaje.

⁴ Inae acaauru relaane nainain jetaote:

"Taa nemuri ucaano que caa bote amaain, ecu caa inara rai redeeuru jaaochete ate mucuhichera," naa Simoon raine jana jetaote:

⁵ "Nena inae janoaajeein rede jaohacaanu natiin, leinjiinnijin ate mucuelanaala janohacaanura cache relaa. Nenachu ii aitoheine jaun, nacoaunein caa redeeuru jaohin coaraa curichaanura," naan jetao tonora Simoon.

⁶ Niritoha acaauru rai Jesusone jaun redeeuru jaoruhane jana jetaote, jataain arajiiin ate mucuuruhane jaun jetao, ate caaun nesoiiji nii acaauru rai redeeuru. ⁷ Nii jaun jetaote, leeochoa bote cuhane nenaacauru acaauru leeochoauru cotihacure bijji que, acaauru corotajaniha cuuruhane coina. Nii jaun jetaote cuhin, nii corotajai bote nemoaauruha ate quene jaun jetao, jataain naluhene rijijeein nelemue nii corotajai bote. ⁸ Nitohaneein jataain arajiiin ate mucuuruhane jaun jetaote, jataain cojelatiin satiin nesoonetooruhane jaun, Jesuso tijja asae neseenriiaan jetao:

"Jataain osaaotohanune jaun ii rohan nena nainihaaunta Curuaanaa," nae jetao Simoon Fedoro nesoonne caaun.

¹⁰ Nii jana jetaote, nii Simoon aina neeurelu Sebedeo calaohichuru, Joaan, Saantiaao, naonjoaihunri, nii Simoon aina ate mucueranein neeuruhane jaun.

Niritoha Jesuso rai Simoonne jana jetaote:

“Coa nesoonetohara, Simoon. Inae ate mucuera-
neen neriheeni. Ena caje coauneeinte, cachaauru mu-
cuhin raeraneen neriqiiincha,” nae jetao rai Jesuso.

¹¹ Niritoha raine jaun jetaote, atane ichoae acaauru
rai boteeuru inaan, jitariin niicha sirii ratiriin jetao Je-
soso aina cuure Simoon Fedoro, Joaan, Saantiaao,
naaonjoaihunri.

Leinjiin cosibi ruhecaera cache rautaa Jesusone

¹² Nii baiha leinjiin neseu neuruhane jana jetaote,
Jesuso rene turuha cue leinjiin cache cosibi ruhecaain
caun cunaiteein, nitohanai cunai siricha cache
leechaauru rohan turunaa nainenihane saijieein. Aca
jetaote, Jesuso coariin atane que nauri turuanacane-
jeein notoroaain jetao:

“Ti jereeine canu rautaaau caa canu cosibi cajera Curu-
aanaa,” naane jana jetao:

¹³ “Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,”
naain biji que dadae Jesuso, nihei chuni cache, nitoha-
neen cosibi ruhacaera dadanaa nainenihane saijieein.
Nitohaneen dadaa Jesusone rijieeoritiin jetaote, inae
caje amue nii rai cosibichuru.

¹⁴ Nitohaneen rautaaain jetaote:

“Inae nerautaaicha. Coa chaen chuni rai: ‘Acate canu
rautaera,’ naain caque iriha. Raujiaaincha Cana
Coaunera aina caohachaaain niha cachane coina ru-
cuheraneen nenea saseredote rene turunihute, inae
coulunohineen ii cosibi caje nerautaaaine coaramiin-
cha. Chaen nerautaaaine coujunacane que nii aitohalu
Moisesane rijijieein belaaaine jaanu amaain teeu
saseredote raicha. Aihute inae nerautaaain somaraain
neei nii ii cosibi cajene coaraain, inae acaauru rohan
turunaa naineine coitucuumiin satiin cachaaurura,”
naain jetao letoae Jesuso.

¹⁵ Ne jetaote, niritiin bihane caohatiha Jesusone sai-
jjeein, acaauru rautaaane coinane maajeein jataain jelai
amuritoheriin turuhacoaain coaraain aonaa uure
cachaauru. ¹⁶ Ne jetaote, tabaauru que acaauru caje
amuhin, nii neniha cachane jaau cuhin jetao Cana
Coaunera bajarejetelu Jesuso.

Leinjiin jiuirona rautaa Jesusone

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Nii baiha, cachaauru relaa Jesusone jana jetaote,
ecu nelauriaacoaain aonajeeure fariseeocuru tabaa-
ru, Cana Coaunera naitoonjoa que cache relaaurera,
naaonjoainuri, Calileea batane, Jodea batane, Jeros-
aleen, naaonjoaihunri sacutaainchuru caje uhacoaain.
Nii jana jetaote, aina cuaain niicha ichana nanei ichaa
Cana Coaunerane jaun, cunaitenacaauru rautaacoaa
Jesusone jana jetao, ¹⁸ leinjiin cache jiuirona turuaa
uure cachaauru, rai nela cuhane tijichaaain amaain. In-
ae turuaain jetaote, loreri asae enoanaa jerecure,
nacatiha coaraa Jesusone coina niqui. ¹⁹ Ne jetaote,
nene enooruhane jaanu, jataain araaicha cachana
jaun. Nii jaun jetaote, loreri coarana joaracaain jetao
rai nela cuhane tijichaaain, satiin cachaauru cataaun je-
tao Jesuso acatiha nii jiuirona cache faaure. ²⁰ Nii jana,

esinaen rauhijiriin rautarichaaainne esenetaain aihu-
ruha nii cachaaurune coaraane jaun jetaote:

“Inae ii que suujua acatein ii osa caje ichoterateno-
hineeicha cacalabi,” naa Jesusone jana jetao, inae ner-
autae nii cunaitenaa cache.

²¹ Niritiin nii jiuirona rautaa Jesusone aonaaain jetaote:

“Chaneeinna ne caa cache, caritiin ereein Cana
Coaunera baijiaraanu rijitiin irihane coina. Leinjiin
Cana Coauneraachate nainere nosa caje cache ichoter-
atein cache que suujua acatein nihanera,” naain je-
tao ereeure Cana Coaunera naitoonjoan que cache re-
laaurera aina fariseeocuru.

²² Niritiin que ereeuruhane que nainaaain jetaote:

“Chanuna niritiin ereeiche. ²³ Chaquena caaintare: ‘In-
ae ii que suujua acatein ii osa caje ichoteratenohinee-
icha,’ naenihacane: ‘Nimichuhin amuun,’ naacane.

²⁴ Coarajeeuchenejian, Cana Coaunera Calaohi cacha-
neen nejanoanaa nichaaunne, itolere Curuaanaa
neen nihanu caa cana rai chauratane quene
coaratete, rai nosa caje cache ichotena
nainichaaunne coitucuhiche,” naain jetao, nii jiuirona
cache rai jetao:

“Icheine aitoon. Nimichuhin chela seriin chenena-
jaun caunihu,” naane ²⁵ rijieeoritiin jetao, satiin coara-
jeeuruhane notaracae nimichuhin, nii tococacane jaa
nela seriin jetao, Cana Coaunera corojeein rai nena-
jaun cauha cue nii jiuirona caje nerautanaa cache.

²⁶ Nitohaniane coaraain jetaote, satiin cojoelatiin
Cana Coaunera coroaecuruhane saijieein jetao coasi-
in:

“Charijibana coaraa catohanaine que airijiinte,
enene catohanai cojoelanaacojoai coaracaachera,”
naaure jetao ita rai.

Lebi cotijiaa Jesusone

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Nitohaneen nii jiuirona cache rautaaane baiha, jelai
caje mituha cuuruhane jaun jetaote, leinjiin cache, Ro-
ma curuaanaa rai *imposto* nu que coriqui que
cachaauru cobaraera Lebi coari Jesuso, nii coriqui
teeuruhana jaa rori ichoae lauheco jana. Nitohaneen
coariin jetaote:

“Chajaaau canihara,” naain cotihaca Jesusone ²⁸ rijiee-
oritiiin nimichuhin jetao, satiin niicha ichanenu ratiriin
Jesuso jiniichaaain aina cue Lebi, caaijie cunacaauru
aina.

²⁹ Nitohaneen Jesuso jiniichaaain cuhin jetaote, nii
baiha neenejeein coroaena caun rai loreri asae bese-
ta ichaa Lebine jana jetao, ecu neeure arajiin
leechaauru Roma curuaanaa rai *imposto* nu que
coriqui que cachaauru cobaraaurera, chaen
leechaauru cachaauru, naaonjoaihunri.

³⁰ Nii jaun jetaote, Jesuso aina nerelanacaauru rai:

“Chanuna cocoaeraa Roma curuaanaa rai *imposto*
nu que coriqui que cachaauru cobaraaurera aina
leechaauru osaaonacaauru aina lenoneein, acau co-
hin, naaonjoainchene saijieein, nii acaauru aina netao-
jiaain lenonequiche,” naaure jetao acaauru rai, nechuu

jataain acaauru que iriha Cana Coaunera naitoonjoa que cache relaaureraauru fariseeocuru aina leeochoauru fariseeocuru.

³¹ Niritocuruha nii aina nerelanacaauru raine aon-aain jetaote:

“Coatiha coichara latecuruhi raotojoein raurohin nenacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichara latecure. ³² Coatihachu baaso ichacuruhane nihanatiin coitucunaa jeriheichuru cotihaca uhahaun. Leinjiin osaacuruhane coitucuureraaurune cotijiaaun, rai suujua coreein jeriha Cana Coauneraane rijijieein neunruhane coinara,” naain jetao tonoranajae Jesuso.

Ena Niicha Tei Ichaonaa que cache relaa Jesusone

³³ Nii jana jetaote:

“Chanuna jana chaen, Joaan, fariseeocuru, naaonjoaihunri relanojoinuru jataain Cana Coaunera bajaee bajaecure suri couu netiin cosinacaain. Nete laen itolere bana ii aina nerelanacaauru, acau cohin, lenoneein, naonjoaunreta,” naauruha Jesuso raine jana jetaote:

³⁴ “Aiha chuhisi niqui. Nete ene ranaa jeriha cachana jaa beseta que neuruhane jaun, suri couu neein cosinacanaa nainecurene caa cotihanohinchuru, jaiti acaauru aina niha nii ene raeranu cachane jaun.

³⁵ Nete laen, inae nii jianacoon teein cache ranaa jera nichaaunne amaauruhane suri couu neein cosinacaain inaderaa cuurureeinha,” naain jetao:

³⁶ “Coaraanachuhinti, nihei chuni, obiri enachasine soaain que cajione siri counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete nii obiri enachasine asaaere, nii cajione siri. Chaen caohachaaain nedanaa nainihei nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane.

³⁷ Nii rijijieeinchu, nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana cuhane ichonai tera. ³⁸ Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaaree nii coaerai. ³⁹ Niheichu coaerati cohane baiha ichohanti coera, ichonai amuritoheriin raotoha coaeratine jaun,” nae jetao, cache relaauruha fariseeocurune rijijielanaala, leeocheenein cache relaane jaun.

Nebetacanaa janonaa bana tirico moloonejeeuruha Jesuso aina nerelanacaaurune

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 Nebetacanaa janonaa bana tirico coocana jana situujueeuruha aina nerelanacaauru aina Jesusone jana jetaote, nii tirico moloonejeein biji cuhane situsitunijihanaain nuuhe quihure nii aina nerelanacaauru.

² Nii coaraain jetaote:

“Chanuna nebetacanaa janonaa bana cocoaeraa nitohanai ichara natiin, nitohanai ichacure nii ii aina nerelanacaauru,” naain bajaauruha fariseeocuru tabaaurune jana jetaote:

³ “Aiha niqui. Nete laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. Tana lesajei que Cana Coaunera loreri taberenacolo asae enohin Cana Coaunera que banijiaineein niha nii faan natiin, mijitenacaun rai

corihacuru aina jiniiquiin nii faan quiha Rabirine erere-taain coaraqicheneta. Acaihaniji saseredotecuruhacha nii faan quihane rai nihanatiinte quihurelu,” naain jetao:

⁵ “Canu- cachaneein nejanoanaa nichaaunnena, nebetacanaa cojoanonaa amurijiriin cocoainanohineein neun.” naain jetao acaauru tonorae Jesuso.

Jiurona bijihona cache

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Nii baiha jetaote, coaiten nebetacanaa cojoanonaa bana, sinacoca asae enohin acaauru relaa Jesusone jana jetao, ecu acaauru jana niha leinjiin cache, rai biji raotono nichajai que jiuronane jaun jetaote: ⁷ “Necha caa nebetacanaa janonaa bana nihane saijieein, caa jiurona bijii cache rautarichainta,” naain jetao, Jesuso cojoelaure colurujueeuruhane jaan lera ariha aihuruhane jaun, Cana Coaunera naitoonjoa que cache relaurera aina fariseeocuru. ⁸ Ne jetaote, nii cojoelaauruhane que nainaan jetao, nii jiurona bijii cache rai jetao:

“Nimichuhin nii ena cataaun nichaauraa,” naa nii Jesusone jana jetaote, nimichuhin nichaauraa nii cachane jaun jetao, nii fariseeocuru rai:

⁹ “Inara raine leinjiin erenaa bajanaa jereeun. Chatohanai ichacaane caohachae. Nebetacanaa janonaa bana, cache ichao rai caohacha ichacaanena caohachaa. Ainihane cache ichao itajihacanena caohachaa,”

¹⁰ Nii baiha jetaote, nii ecu satiin curuhacaain ne-nacaauru coaraain jetao, nii cache rai aitoha jetao:

“Ichoii raujiaaute coaracaara,” naa rai Jesusone jana jetao, rai biji raujiaa nii cachane jana jetao, jiurohane caje inae nerautae nii cache biji.

¹¹ Nitohaneein nii jiurona rautaane coaraain jetaote: “Chana icharihacache caa aansai aina,” naain jetao, jataain Jesuso aina obaecure nii ecu neein coarajeeurera fariseeocuru aina Cana Coaunera aitoonjoan que cache relaaureraauru.

Lechoonca coroatajai rai afosotooru janiicha Jesusone

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Nii bana jetaote, ichatane ecunno que cuhin, janoaajeein Cana Coaunera bajaebajajeein janoe jetao Jesuso. ¹³ Inae janohane jana jetaote, nii aina nerelaa amuhemuhenaacauru jitariin cotihanajaain acaauru caje janiijin lechoonca coroatajaihuri cocoainaan, afosotooru neein acaauru curuaate. “Afosoto” naanete, “Letononeein nena” naane aite.

¹⁴ Nii niicha janijichuru jetaote, Simoon- nii Fedoro neein niicha curuhateeni, chaen nii Simoon nejera Aanderesi, chaen Saantiaao, Joaan, Ferifi, Bartolomee, ¹⁵ Mateeo, Tomasi, chaen Arafeeo calaohi- Saantiaao, chaen Selote neein niicha curuaateuri- Simoon, ¹⁶ chaen Saantiaao calaohi- Jodasi, chaen nii Jesuso coulurujueranu Jodasi Isacariote, naonjoaihurine.

Arajii cacha relaa Jesusone

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Inae nitohaneeein ichatane ecuunno cuhin, nii rai afosotooru janijiin cocoainaane nainaan jetaote, acaauru aina jiniiquiin atane macararo que fauha cue Jesuso. Nii jana jetaote, ecu turuhin nii aina amuhe-muhenaacauru aina netaojiaaure arajii cachaauru. Jodea batane, Jerosaleeun, cucuhana auhaniha nenaacauru neseeu- Tiro aina Sidoon, naaonjoaihunri cajeeurune maajeein turuhacoaure. Acaauru relaa Jesusone aonanacanejeein, acaauru rautaa acaauru cunain cajene coinane maajeeinchuru turuuure jataain arajiin cachaauru.

¹⁸ Nii coitucuchuhi ichanohineein cunaitenacaauru rautaane jana jetaote, nerautaacoaure. ¹⁹ Nii coaraain jetaote, satiin cachaauru, Jesuso dadanaa jerecure biji que, aca jerihane rijijieein nerautaacoaauruha nii cunaitenacaaurune coaracuruhane jaun.

Raotojoein neeuruha tabaaurune jana tabaaurute raotelanaala neeureein.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Nii jana jetaote, nii aina nerelanacaauru coaraain jetao:

“Ena cairicheineein neeichene natiinte, nerausiajeein neeiche, Cana Coaunera cojoanonaa inara rai nihane jaun.

²¹ Ena mijitenaanaun neeichene natiinte, nerausiajeein neeiche, nii chaque lanaelanaala neriquicheeine jaun.

Ena chanaaiche natiinte, nerausiajeein neeiche, rachoojoein enoanaain neriquicheeine jaun.

²² Canu cachaneein neeichene coreniha, inara co-taain, inara sitaain, inara nocoeje chanuhin, inara que jaolequiin naaonjoaauruha canu corenihane nihanatiinte nerausiajeein neriquicheein. ²³ Nitohaneein inara teeuruhane nihanatiin jataain raotojoein rachoojoein neeuche, canu coreniha dedeeu raotojoein neriquicheeine jaun. Coaracuchenachuhinti, inara cairichaaauruha inara araachurune rijijieein, Cana Coaunera ere beracuru *profeta* curu cairichaeriin nerejetucuruhalu acaauru inoansihuru.

²⁴ Coaraain nainacuche coriquihonacaauru. Inae ena aaichene rijijieein rachoojoein niha curieeicheein.

²⁵ Coaraain nainacuche ena raotojoein lenoneein nenacaauru. Inae nerinaain inara rai lenone.

Coaraain nainacuche ena enoanaain nenacaauru. Inae inaderanaa caaun chanaa curiquicheein.

²⁶ Coaraain nainacuche itolere neein atane sacuritaain coroaenohineein nenacaauru. Nitohaneinte *profeta* niha nocoetonacaauru corojeein nerejetocurelu inara inoansihuru.

Ichei nejeratenacaauru belaihu.

²⁷ Nena laen inara canu ere tonoraera nequichene rai aitoreeunni. Inara que nererojoeaain jaolequiin ne-

nacaauru belaihu caohachaain acaauru aina neeuche.

²⁸ Nechu jataain inara cotaiha: ‘Coaraain nainacuche necha aansaihuru,’ naain inara que ereein nei belaihu, rai Cana Coaunera bajaache. ²⁹ Chunucoha lejerajei chomeri faohitohane, rai jera netonai icharatee. Jana chunucoha ii cajione buri ruluhane, rai ii obiri netonoai teeute amaaine. ³⁰ Jerichanejeeinchi, ii caje chaelai bajaeranihane tee. Coa ii caje iicha sirii rulueraanihane, coa tonaain iriha. ³¹ Charijieeinchaainti, inara belaiha cachane jeriquiche, nii rijijieein acaauru belaihu inara netonai.

³² Inara belaihaauruhacha belaihu neeichenete, aihuruha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³³ Nii rijijieeintechu, inara corootajaneraauruhacha belaihu neeichene, aihuruha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³⁴ Chaentechu, chaelai lateein niha cachane jana, inara rai cainaane caina teeichene, aihuruha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³⁵ Jana laen, nii inara que jaolequiin, inara que nererojoeaeriin, naaonjoaain nenacaauru aina caohachaain neein, chaelai latecuruhane acaauru rai teeiche, inara rai cainacuruhane latelanaalane, caohachae. Nii rijijieein neeichenete, esinaen rauhijiriin jerihane rijijieein ichaquichene jaun, inara rai nii cainareein Cana Coaunera, nitohaneein acaauru belaihu natiin coitucunaa jerelanaala nenacaauru, neechu aansainein ichaonacaauru, naaonjoaihunri belaihu icha Cana Coaunerane jaun. ³⁶ Nii cairichaojoaain cachaauru coaraa Cana Inaca Cana Coaunerane rijijieein, inara netonoai cairichaojoaain inara amute cachaauru coaracuche.

Jiaonriha leeochoauru que baasoneein ereein neeichene

(Mt 7.1-5)

³⁷ Jiaonriha leeochoauru amurijiriin nena coacuhin, leeochoauru que baasoneein ereein neeichene, nabana, nii leeochoauru ichaquichene rijijieein inara tiha Cana Coaunerane coataa. Chatohanai icha inara leeochoaurune, acaauru que inara suujua acatecuchete, inara que netonoai suujua acatemiin Cana Coaunera. ³⁸ Chaelai lateein neeuruha inara amute cachaaurune jana rai teeichenete, inara rai inaraacha latei tereein Cana Coaunera. Jitariin inaraacha sirii teeichene nihanatiinte, jelai amuritoheriin inara rai cainareein Cana Coaunera. Chaentechu leeochoauru coaraquichene rijijieein, inara netonain coareein Cana Coaunera,” naain jetaote:

³⁹ “Coatiha nelaterihei, leinjiin maosa amaeraanu que niha leeochoa namute maosane. Enaachate nitohanihane, leinjiin eucha jachu cuhane naluhin jiniiquiin nitajenaa nainecurure.

⁴⁰ Niheichu nii chuni, rai relaera amurijiriin nena nainera. Nii inara relaera rijijieein nerelaachene baaachate nainereiche, raujiaain rijijieein neeichene.

⁴¹ Chanuna inejeraacha baaso ichajeein ichaohane coaraa. Tana iitonai jataain amurijiriin baaso ichajeein

ichaohine coaraaine. ⁴² Chasiina iitonai baaso ichajeein ichaohine coitucueeneine, baaso ichajeein ichaoha in-ejerane coitucureei. Jauriaanejeein ii baaso ichajeein ichaohine coitucuhin jianein ichaao. Nii baihate laen nainereei inejera rai: 'Baaso ichajeeinte ichaohi. Cha-jaain baaso ichajeein ichaohine jianein caohachaa in ichaao,' naain erenaa nainereei.

Rai ninna cajete, coitucunacaine temule caohacha
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Nihei chuni temule caohacha, baaso que inaana nainei. Niheichu temule baasoniha natiin caohacha que inaana nainei. ⁴⁴ Nitohaneente, rai ninna caje temule caohacha coitucuhaca. Nitohanihane jaunte, chabana tijjemule que inaana nainene oja. Jerichane-jeeinchu chabana cajiauhi que, inaana nainihei ijiaaen soririji. ⁴⁵ Nii rijijieein techu, caohachaa in suujua coaraa cacha, caohacha nejesina que ere, satiin caohacha- rai suujua cuhane nihane jaun. Jana cacha, baasoneein suujua coarate baasoneein ere, satiin baaso- rai suujua cuhane nihane jaun. Nitohaneente cacha ujuae caje mitue satiin rai suujua cuhane nena.

Coroata laurii loreri icharaauru rijiicha nere aonaera biha Jesusone

⁴⁶ Chanuna itolere bana, 'Canu Curuaanaa,' naainchene sainejeein quere tonoraain quiicha jerei ichaenee-iche.

⁴⁷ Aonacuchena inara rai canu ere tonoraain caitoonjoan icharaauru que erete coitucuhiche. ⁴⁸ Charijiein chaainti, loreri jaane coina jauriaanejeein ucuaatiin ba- jeein, enuha suuji caohachaa uru temuhin icha leinjiin cachane jana, uha tabanaane jana que tacaa uujinaa mijiaaieein nihanatiin nii loreri comaene, caohatiin ichanohin nihane jaun. Nii rijiicha cacha, canu ere tonoraain caitoonjoan icha chabana jianelanaala ne. ⁴⁹ Jana quere tonoraeniha cachanete, araracaaeriin atane bajeein, baaso uru que banesijiateein loreri ichara cacha rijijieein ne. Nii jana uha tabanaane, que mijiaaieein tacaa uujinaane jana, beraujuaain nitaje nii loreri, nii rijiicha nii canu aonaane sainejeein, quere tonoraelanaala nenacaauru cachaauru," nae acaauru rai Jesuso.

Romanocuru rai soondarooru curuaanaa cafitaan letono rautaa Jesusone
(Mt 8.5-13)

7 Inae nii cachaauru rai irihane nainaan jetaote, Caferenaan cue aina nerelanacaauru aina Je- soso. ² Nii jana jetaote, nii Caferenaan ichoae leinjiin Romanocuru rai soondarooru curuaanaa cafitaan. Nii jana nii cafitaan letono- jataain belaa in niicha sirii je- taote, cunaiteein ohane rai ne.

³ Nii jaun jetaote, nii Caferenaan turuhin niha Je- sosone inaoriin jetao, Jorioocuru bichauhenaauru letoae nii cafitaan, conujueein Jesuso cotihaca cuu-

ruhane, nii rai letono cunaitenaa rautaa uhane coina.

⁴ Nii jaun jetaote, rene turuhin:

"Tine cotihaca uhacaanu canacaanu letoaa cafitaane jaunra. ⁵ Jataain canacaanu araachuru belachanein, aca canacaanu rai sinacoca ichaerateein, naonjoaain nihane jaunne, caa cafitaan coroatajanein rai letono rautaa ine jerichaanura," naaure jetao Jesuso rai.

⁶ Nii jaun jetaote, acaauru aina cuhin, inae turuhe lalajeein cuujueeruha Jesuso ainane jana jetao, rai be- laichaa uru letoae nii cafitaan: "Curuaanaa, coatiha nii chaque ichei nelateein nihaan canu loreri asae tu- ruhine coina. ⁷ Nii jaunne caraajenihane ii cotihaca uheneen. Acaihaniji aitoote nerautamiin canu letono. Ii aitoheine rijijieein nerautarichaa in canu letonone coitucuhanane jaunne ichei raujiaa in berateen.

⁸ Nii rijijieeinne canu letoaa uruha canu curuaanaacu- rune tonoraain neen. Nii rijijieeintechu, canu bijiu ne- nacaauru soondarooru caje chunucoha letoaanune, canu ere tonoraain cue. Jana chunucoha cotihacaan uhane coinanete canu ere tonoraain uhe. Jana canu letono letoaanu chaelai ichaane coinanete canu ere tonoraain ichae, nanichuchera," naain letoaa cafitaane jaun inae aitoaha cuuruhane jana jetaote, ⁹ cojoelatiin, nii aina amuhemuhenaacaauru cachaauru coarajeein jetao:

"Coatiha Isaraelita nichaachene lauri jana, caa cacha tocohanein jataain quesenetaera coarahaunta," nae jetao acaauru rai Jesuso.

¹⁰ Nii jana inae jelaiha cauha cuuruha nii cafitaan loreri asae nii niicha letoaa uru jana jetaote, inae acaauru ajiniha nerautaa in niha nii rai letono cunaite- naane jana turuure.

Leinjiin autana calaohi ichtatiha ohane caje Jesusone

¹¹ Nitohanihane baiha jetaote, aina nerelanacaauru, chaen arajiin sacuurera cachaauru, naonjoaihunri aina leinjiin nese Naain ineein curuajai nichae cue je- tao Jesuso. ¹² Nii jana jetaote, inae turuhelalajeein cuu- jueeruha nii nese quene jana jetao, leinjiin ene autana calaohi- leinjiin acaacha calaohinein nena onaa co- nautiha jetao cuure. Nii jana jetaote, nii nese caje cuhacoaain arajiin corihaniha cuure cachaauru. ¹³ Nii jana nii autana coaraa Jesusone jana, cairichaa joaain coaraane jaun jetaote: "Coo chanaara," naain jetao, ¹⁴ nii rijieeoritiin, nii onaa roha nichuuntaain, nii amaaunruhane jaa rori dadaane jaun jetao, ecu in- acuhin coarajeeeruha nii baijiaa in amaaurerane jana jetao:

"Enamanaa, nimichuhin nelauriaa ura," naa Jesusone jana jetao, ¹⁵ inae nimichuhin nelauriaa in ere nii onaa. Nitohanein nii neba rai nii onaa ichatein tiha Je- sosone ¹⁶ coaraain jetaote, satiin acaneein nihane que suujua acateein cojoelatiin jetao:

"Jataain itolere amurijiriin nelateein, itolere ichana nainera *profeta* te cana rene turuera," naain jetao:

"Cana Coaunerate rai cacha nichaachene coroata- janiha uhera," naaure jetao Cana Coaunera coroajeein, neebana nitohanai coaracuruhane jaun.

¹⁷ Nitohaneein coaraain jetaote, satiin Jodea batane sacuritaain jetao beeuruhane jaun, nii onaa ichatiha Jesusone coitucuure.

Joan Baotisita letonocuru

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Nitohaneein onacaauru ichateein, naonjoan Jesusone coaraain jetaote, Joaan rai biha cuure sacuureraauru. Nii caje coitucuhin jetaote, coroatajai sacuurera cotijiaain jetao: ¹⁹ " 'Tina esinae rauhijiriin canacaanuhacha cohajei turuha uheneeneei. Aca neneine canacaanu rai beeu, leeocho cohacaanune coina,' naain bajanichuche rene turuhincha," naain jetao letoanajae Joaan Baotisita. ²⁰ Nii jaun cuhin, Jesusone rene turuhin:

"Joaan Baotisitate canacaanu letoae, ii esinae rauhijiriin nii canacaanuhacha cohajei turuha uheneeneine bajaacanune coina. Aca neneine leeocho cohacaanune coina," naauruha Jesusone rene turuhin Joaan letonocurune ²¹ rijieeoritiin jetaote, araai laurii cunai caun cunaitenacaauru cachaauru rautaain, arajii maosacuru nota teein, coitucuchuhi caun cunaitenacaaurune maajeein rautaacoaane baiha jetao, nii coroatajai Joaan letonocuru rai jetao:

²² "Chajaain Joaan rai caa ena inaraacha coarai aina inaraacha aonai benichuche. Chaen, inae maosa neeuruhane caje notaauruha maosacuru. Bacosacuru netonaite inae nichaauraaain amuure. Cosibinacaauru netonoaite inae cosibi caje nerautaacoaure. Iricho saacuru netonaite, inae irichohin neeure. Nii jana onacaaurute jerichanejeein cacha neein jaberoconein nichaauraaain neeure. Jana cairicheinejeein nenacaauru raite, jataain acaauru rausiaerichaaain Cana Coaunerane beebeje. ²³ Nitohanihane jaunte, nerausijeein neeurureein canu que jaaecohane jianelanaala nenacaauru," naain jetao, "Chajaain caritiin benichuche Joaan raicha," naain jetao acaauru letoae Jesusone.

²⁴ Niritoha acaauru raine jaun, jelaiha cauha cuuruha nii Joaan letonocurune jana jetaote, nii Joaan que cachaauru rai ereereje jetao Jesusone. "Chatohanai coaraa curejetocoichelu nii cacha areroo cuhin. Leinjiin jiarana nujan cujuanaacha rurujaina coaraquichelu. ²⁵ Chatohanai coaraquichelu. Leinjiin cacha cajione caohacha que necoreeteen neina coaraquichelu. Nete nii cajione caohacha que necoreeteen nenacaauru, cocoainanacaihuru loreri asae neeuruhane coitucuhiche raotojoein. ²⁶ Chatohanai jian coaraquichelu. Leinjiin *profeta* na coaraquichelu. Aiha jerihane, jataain *profeta* curu amurijiriin nena leinjiin *profeta* te coaraquichelu.

²⁷ Nii Joaan que tejian, rai Calaohi nichaunne rai aitelu jetao:

'Chajinihane quere beranu que leinjiin letoareeunni, turuhine jaanu rucuheraanu quera,' naain belu Cana Coaunera, niicha laenaeratenojoi rai Quiricha inoansu cuhane. ²⁸ Coatihana inoanlu caje coauneen, enanetoejin nihei chuni nii Joaan

amurijiriin nei cacha. Nete laen ena turunaa Cana Coaunera Cojoanona, canuhacha tei que nena cacha, leeochoaauru fautaain nihane niha natiin jataain Joaan amurijiriin ne.

²⁹ Nete cachaauru relaa Joanne jana, satiin aonaraauru cachaauru, nii Joaan que acauhanau teein nebaotisaerateeurelu. Nii choae tacaaintechu, Roma curuaanaa rai *impoesto* nu que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera netonai necha ansaineen neeuruhane saijieein nebaotisaerateeurelu, esinae rauhijiriin Cana Coauneraacha icharatenohi ichaa Joanne esenetaauruhane jaun. ³⁰ Jana fariseeocuru aina Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaaaureraauru, itolere amurijiriin Cana Coaunera coitucutoha nocoetocuruhane saijieein nebaotisaeratenaa jerecuruhilu, Cana Coaunera icharatenohi icharaneen aiha Joanne esenetana jerelanaala que jaolecooruhane jaun.

³¹ Nitohaneinte itolere acaauru rai baaso ne. Nihei acaauru rai chabana caohacha.

³² Acaaurute nenaanaja cataaun nocoatijiana jaun auno toteeuruha acaauru amute canaanaihurune jana, raasanaa jerelanaala neein, niheichu berane ichacuruhane jana chanaaurene acaauru amute canaanaihururu. Nii rijichuruha caa enene nenacaauru cachaauru. ³³ Nii rijichuruhane jaunte, turuha Joaan Baotisita coaerai conaa inaelanaala, faan niha natiin quinaa inaelanaala, naonjoaaine jana, 'Nechu aansainihane jaunte ai, nechu jataain coitucuchuhi siriha rai suujua cuhanene jaun,' naain que ereichelu.

³⁴ Nii baiha canu- Cachanein nejanohanaa nichaauru turuhin, coaerai cohin, lenoneein, naonjoaanune jaunte, 'Ahotiritiinjiane tabaain lenoneein ajetoriaaneun. Chaen jene nechu aansainein ichaonacaauru cachaauru belaaain, Roma curuaanaa rai *impoesto* nu que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurerane maajeein belaitoon,' naain ereeiche caque. ³⁵ Nete inae ecu tihane bana esinae rauhijiriin Cana Coauneraacha icharatenohi ichacaunne coitucuhane cuurureein satiin cachaauru," nae jetao acaauru rai Jesusone.

Leinjiin fariseeonein nena Simoon rene turuha Jesusone

³⁶ Leinjiin fariseeo jetaote, Jesusone cotijiae rai loreri asae turuhin lenoniha cuhane coina. Nitohaneein cotihacane jaun cuhin, inae loreri asae turuhin, lenonecuruhane coina rori ichoae nelauriaa Jesusone jana jetaote, ³⁷ turuha cue leinjiin ene cojoaeloroheri nii ne-seu ichaonaa. Nii ene jetaote, nii fariseeo loreri asaa turuhin lenoniha cuha Jesusone inaoriin jetao, lecuruhin jataain coretiin nena ere ne jujui amaain turuhin jetao, ³⁸ chanaain Jesusone tija rohan nelauriaain, rai nota baca que jetao rai tija rujuae. Nitohanein rujuaane baiha jetaote, rai couturiji que caruruhin jetao liosiin, ere ne jujui que rujuae.

³⁹ Nitohaneein ichaane coaraain jetaote: "Esinae rauhijiriin leinjiin *profeta* nihane jana nihanete, caoneein tiha caa ene cojoaeloroerine jana, baaso ni-

hane coitucure caa cachara," naain jetao suujua ereein coaraje nii Jesuso cotihara fariseeo.

⁴⁰ Nii jaun jetaote, nii fariseeo rai:

"Simoon, icheina erenaa jereun aonaaine coina," naa Jesusone jana jetao:

"Saan. Aitoo caraine aonaera, cacha relaera," naa nii fariseeone jaun jetao:

⁴¹ "Leinjiin cacha jetaote, coroatajai cacha rai coriqui te, jelai amuritoheriin rai cainacuruhane coina niqui. Nitohaneein jetaote, leinjiin rai te saouqui fashaain. Jana leeochoa rai jetaote, te saouqui chooncaain. ⁴² Ne jetaote, coretena nainecurenihane jaun, nii coroatajai que rebeeonacaauru cachaauru cobaraelanaala acaauru que suujua acate nii coriqui erora. Tonaai jana nii que. Chariji jana nii coroatajaaihuri caje, jataain nii coriqui erora belaa in coaare," naa Jesusone jana jetao:

⁴³ "Jerihane nii leeochoa amurijiriin rebeeona cachate jataain nii coriqui erora belaa in coaraera," naa nii Simoonne jaun jetao:

"Esinæ rauhijiriinte aitohicha," nae jetao Jesuso.

⁴⁴ Niritiin jetaote, nii ene coarajeen, nii Simoon rai jetao:

"Caa ene coaraunachuhinti. Coatiha jauriaanejeen ii loreri asae turuhanune jana, catiha culeecaunne coina carai acau tiheei. Nete laen caa ene, rai nota ba ca que catiha culejeen rai couturiji que caruruhin jacora. ⁴⁵ Coatihachu turuhanune jana canu meri lioracahaei. Caa enete laen turuhin enohane caje coauneen canu tija lioracaane jianene.

⁴⁶ Niheichu nii jujui niha natiin cacouturi ichoae tiheei. Jana caa enete laen catiha ichoae erene jujui chorohin que catiha rujuae. ⁴⁷ Nitohanihane jaunne ichei aitoon. Arajii rai nosate inae que suujua acate, jataain canu esenetaain canu belaihan coaratiha caa ene ne jaun. Nete laen, nii leeochoauru amurijiriin caohachaa in ichaoha nocoetonacaauru, rai nosa caje chabana nichoteeurenereen, chabana osaaocuruhane coitucuhin canu belaina jerecurenihane jaun," naa nii fariseeo raine baiha jetao, ⁴⁸ nii ene rai:

"Inae itolere baaso ichajeen ichaohine caje ichoteratenojoineeichera," naa Jesusone jana aonajeen jetao:

⁴⁹ "Chaneeinna ne caa cacha, itolere baaso ichajeen niha caa enene jaan caje niha natiin ichoterateen ni hane coina," naauruha nii aina ecu cotihanohinee neen aonajeeurerane coitucuhin jetao:

⁵⁰ "Quesenetaaine jaunte, ichoteratenojoinee nee iche, baaso ichajeen neene jaan caje. Raotojoeen chenenajaun caunihuchera," nae jetao Jesuso, nii ene rai.

Jesoso coroatajaneraauru enecuru

8 Nitohaneen jetaote, itolereeneen neseeuu naineen, nenanajaaunru naineen amuhemu-jueen Cana Coaunera cojoanonaa que ereerejeen amuhemuherejete Jesuso, lechoonca coroatajai rai afosotooru, ² chaen coitucuchuhi caje, joaenreein cuna caje, naaonjoaihunri caje niicha rautaauri enecuru tabaauru que corihaneraain. Niichuru aina jetaote cuelu, nii caaunsineen suujua cuhane coitucuchuhi

sirihane jana nii Jesusohacha rautai "Maadala bene" naain niicha curuaateeuu Mariha, ³ chaen Erodesi amihaneeo beraichaneen nena Cosa comasai Joana, chaen Sosana, naaonjoaihunri aina leeochoauru arajii enecuru jetao, acaauruhacha sirii que acaauru coroatajaneraneen cuure.

Temule jaera *parabola* que erenaa

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Nii jana jetaote, neseeuu caje cuhacoain Jesuso coaraa cuuruha arajii cachaaurune jaun, arajii netaojiaauruhane jaun jetao acaauru rai: "Aonacuchene ena inara rai temule jaera *parabola* que erete coitucuhiche.

⁵ Leinjiin cacha, ucuhe riaaca cuhane jaun jetaote, bero cuhane naluha nii niicha riaajai nucuhene jaun shaaocure cachaauru. Chaen tabaauru quihure tajaaelinaacuru. ⁶ Nii jana tabaauru ajeri choae nalunacaauru jetaote, omarohane sainejeen ohijiaocae. ⁷ Tabaauru ojoa neeonjoai jana nalunacaauru jetaote, omarohane jana amurijiriin omaroha ajaenane jaun ohacoae. ⁸ Jana tabaauru atane caohacha choae nalunacaauru jetaote, caohachaa in omarohane jaun, ele ucuhecure caje ele fashai ucuheeneinchuru nefae," naain jetaote, acaauru rai tonijiaain: "Caa caitoonjoan coitucunaa jeriquichene aonacuche," nae jetao Jesuso.

Temule jaera *parabola* que acaauru relaa Jesusone bajaauruhane

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Niritiin temule jaera que cachaauru relaa Jesusone jaun jetaote:

"Chatohanai quena nii temule jaera que cuain cachaauru rai aitohi," naain Jesuso caje bajaauruha aina nerelanacaaurune jaun jetaote:

¹⁰ "Inaraacha quete rai Cojoanonaa coitucuerate Cana Coaunera. Nena laen, nii canu esenetana jeriheichuru cachaauru rai carijieen erenaa *parabola* que cuain acaauru rai beeun, nabana coaracuruhane nihanatiin coitucurenihane coina, niheichu aonacuruhane nihanatiin coitucuruhane coataa.

Temule jaera *parabola* que cachaauru relaane biha Jesusone

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Nii temule ucuhe riaara que aitocooaunne jaan erenaa *parabola* te, Cana Coaunera beratenojoi rijijieen ne.

¹² Jana nii bero cuhane nalunaa nucuhe que caitoonjoante, Cana Coaunera beratenojoin aonaain inae esenetaain neeuruhane jana, nabana nichoteeuruhane coataa acaauru coritaa uha moconajaerane jaun suujua elonaain nenacaauru cachaauru rijijie.

¹³ Jana nii ajeri choae nalunaa nucuhe que caitoonjoante, Cana Coaunera beratenojoin aonaain, coraajeen esenetaain neeuruhane nihanatiin, carajaelanaala basiinjiincha esenetaaoriin, inae necairichanaa coaracuruhane que nererojoecaain jianeraauru rijijie.

¹⁴ Jana nii ajaena jana nalunaa nucuhe que caitoonjoante, tonoraain aonacuruhane nihanatiin, jeraaen jianejeein cuaajeein, jataain niicha lateeicha que coacuhin, coriquiquiin raotojoein neeururichaaanne coacuhin, itolere bana niicha jereeicha ichajeein, jeriha Cana Coaunerane rijijieein cha chana jerelanaala nita-jerai nenacaauru rijijie.

¹⁵ Jana nii atane caohacha choae nalunacaauru nucuhe que caitoonjoante, nii jataain jereein aonaain, nii beratilha Cana Coaunerane rijijieein naitoonjoan ichajeein, itolere bana tonoraain laraajiin jianelanaala nenacaauru cachaauru rijijie,”

Cono que cacha relaa Jesusone

(Mr 4.21-25)

¹⁶ “Nihei chuni cono mocohin bujuaihu tera. Niheichu arana asae tenaa nainihei, nabana nocohenaanau tururuha loreri asaae turunacaaurune coataa. Nitohaneen bujuaihu telanaalate ecuun te, conohanau loreri asaae enooruha turunacaaurune coina. ¹⁷ Nii rijijieein-techu, ena caa inara relaanune jaan coitucuelanaala nenacaauru, rijieeori bana coitucuurureein.

¹⁸ Aihane jaun, caohachaaain aonacuche. Nii rijijieein-techu ena canuhacha tei raera jelai amuritoheriin rareein inae ecu tihane bana. Jana nii canuhacha tei late-lanaala nenaate cha colane nedaareein inae ecu tihane bana,” naain acaauru rai be Jesuso.

Rai neba aina Jesuso nejeraauru

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Niritiin cachaauru rai ereerejiha Jesusone jana jetaote, rene turuha uure neba aina rai nejeraauru. Ne jetaote, rohan turunaa nainecurene, jataain arajiin ecu tururuha cachaaurune jaun. ²⁰ Nii jana ecu nenacaauru tabaauru jetaote,

“Taute aerene neeure ii nejeraauru, ii neba aina. Jataainte ii coana jerecure,” naain Jesuso rai beeuruhane jana jetaote,

²¹ “Aiha niqui. Nete Cana Coaunera beratenojoi esenetaain, rijijieein ichaohin, naintonjoa rijijieein ichara cachate, canu fojiara aina canu nejeraaurunera,” naain jetao tonoranajaen Jesuso.

Fichafichanaa aina cujuana suruaa Jesusone

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Nii baiha jetaote: “Amaachete caa nemuri jerau cunichaachera,” naain jetao, aina nerelanacaauru aina leinjiin bote cuhane fauhin cuhin jetao, ²³ nemuri jera jahajeeuruhane jana jetao, uhe cujuana tabai aina fichafichanaa. Nii jana, sinitoha Jesusone jana jetao, inae nemoha acaune jaun, caaun nalunaa jere nii cuurunaja bote. ²⁴ Nii jaun jetaote nesoone caun

“Cacha relaera, cacha relaera, inae nalurichaacheje,” naain Jesuso nocoauruhane jaun jetao, nimichuin cujuana aina fichafichanaa suruha Jesusone jaun jetao, tonajelanaala cuujeeure.

²⁵ Nitohaneein cujuana aina fichafichanaa suruaain jetaote, nii aina nerelanacaauru rai jetao,

“Chanuna cha esenetaeneeiche,” naa acaauru rai Jesusone jana jetao, nesoonetiin cojoelatiin jetao, “Chaneeina ne caa cacha, nere tonoraain nesuruha cujuana aina fichafichanaane coina,” naain jetao nejesinajeein ita caje bajaare.

Jerasa batane que nena coitucuchuhi siricha

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Nirijieein cuujeein jetaote, tabiicha nemuri jera jao-hin, najauriaa cuure Calilea jeraniha nena Jerasau batane que.

²⁷ Inaen ecu turuhin najauriaain, atane choae iniha cuha Jesusone jana jetaote, nii nese caje cuhin que taca cue suujue cuhane coitucuchuhi siricha cacha. Nii cacha jetaote, nii chaabana cajione jiaain, niheichu loreri asae nihanatiin ichoaelanaala atane bana ichoaecha ichoae.

²⁸ Aca jetaote, Jesuso coariin nacatiha auhaquuin semojoaain tacaain jetao;

“Coa caniha nenoaain carerojoeaara, acaihaniji nena Cana Coaunera Calaohi Jesuso,” nae jetao Jesuso rai, ²⁹ caje mituha, nii suujua cuhane neein aasaera coitucuchuhi coina aitoha Jesusone jaun.

Nitohanihane jaun jetaote, araa saain *cadena* que caohatiin biji aina tija ichohacuruhane nihanatiin, rai molohin cacha nenajaniha amaauruha nii coitucuhicuhurune, ecu nii cacha areroo ne. ³⁰ Nitohanein rai irihane jana jetaote:

“Tonaa ichurujuata,” naain caje curuaa baja Jesusone jana jetao,

“Lejioon niha canu curuaara,” nae jetao nii cacha, jataain arajiin suujua cuhane neeuruha coitucuhicuhurune jaun. ³¹ Nii arajiin suujua cuhane nenacaauru jetaote, usi jana acaauru letoaa Jesusone coataa jetao, ³² ichatane ucuunno que arajiin lenoniha neeuruha coosichurune jaun jetao, nii coosichuru suujueniha enooruhane coina Jesuso caje bajaare. Nii jaun jetaote, nii jereein caje bajaauruhane rijijieein jeriha Jesusone jaun jetao, nii cacha caje mituhacoaain nii coosichuru suujueniha enooruhane jaun jetao, nemuri cuhane nichorohin acauhanau naluhin ohacoaare nii coosichuru.

³⁴ Nii coaraain jetaote, satiin jelai caje sorohin, nenaanajaaunru, neseeuuru, naonjoaihunri naineein biha cuure nii coosi beraihurera cachaauru. ³⁵ Nitohaneen beeuruhane jaun, cuhin coaraa cuuruha cachaaurune jana jetaote, Jesuso tija asae lauhaca coujuriha cacha neein necoreeteen nii suujua caje coitucuhichuru mitunaja cachane jaun jetao, coaraain coosichure nii cachaauru.

³⁶ Nii jana, nii cacha caje mituuruha coitucuhichurune jana coaraauru jetaote, esinae rauhijiriin nii nerautaane rijijieein beeure leeochoaauru cachaauru rai.

³⁷ Nitohaneen coaraain jetaote, satiin nii Jerasa batane que nenacaauru cachaauru jetao, jelai caje amuha Jesusone jerecure, jataain coosichuruhane jaun.

Nii jaun jetaote, bote cuhane fauhin, jelai caje amuha Jesusone jana jetao, ³⁸ aina cunaa jere nii coitucuhichuru mitunaja cache. Ne jetaote, aina cuhane jerelanaala:

³⁹ "Jiaohine. Chajaaincha jelaiha chenenajaun cauhin, ii rautaan niha Cana Coaunerane beebejenihun," nae jetao rai Jesuso.

Nii jaun jetaote, ecu nedaain, satiin nenaanajaaunru naineein cuhecujueein jetao, rautaan niha Jesusone beebejeen amuhemujuen nii cache.

Jairo cacunu. Chaen leinjiin ene Jesuso cajione dadaera

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Nitohaniane baiha, jelaiha nemuri jerau cauha cuuruhane jana jetaote, jataain corojeein Jesuso raare, turuhane cohajeeurhane jaun, satiin cachaaauru. ⁴¹ Nii jana jetaote, turuha uhe leinjiin cache- sinacoca curuaanaa neein nena Jaironeein niicha curuaateuri. Nii cache jetaote, Jesuso tijia asae neseoriaain jetao conujueein cotijiae, rai loreri asae turuha cuhane coina, ⁴² jataain ohane rai niha leinjiin rai cacunu- lechoonca coroata jaanacajine jaun.

Nii jaun cuha Jesusone jana jetaote, jataain arajiin sacuuruha cachaaaurune jaun, sururucure cachaaauru.

⁴³ Nii arajiin cunacaauru jana jetaote cue leinjiin ene- lechoonca coroata jaanacaain nirijieein ichana jaohajeein cunaiteein nena. Nii jetaote, jitariin niicha sirii coriqui jaohin nocoicharate niqui. Nejetaote, rautasihurene nii chuni coichaeraauru.

⁴⁴ Nii ene jetaote, Jesuso caaijie cuhin, rohan nichu- untaain rai cajione auha dadae. Nii Jesuso cajione auha dadaane rijieeoritiin jetaote, inae nesurie rai ichana.

⁴⁵ Nitohaneen dadaane jana jetaote:

"Chatoon canu dadae," naain bajaa Jesusone jana, satiin dadaauruhane suujueeuruhane jaun jetaote,

"Cacha relaera jataain araacha cachane jaunte, ii sururucure jerane," naa rai Fedorone jana jetaote:

⁴⁶ "Aihei bajiaa. Chunucohate jerihane canu dadae. Cacaje mituha cache rautacaanne jaan cajene coitucunra," naain jetao bajae Jesuso.

⁴⁷ Niritoha Jesusone jaun, nesuujuenaa nainenihane jaun jetaote, rijijijianein Jesuso acatiha neseorihain: "Naaonjoaain cunaitichaaunne jaunne, nii caje nerautasinihanune jaun, ii dadaaunra. Nii ii dadaanune rijieeoritiine inae nerautaaun canu cunai cajera," naain satiin aonajera urichoo jitariin biha nii enene jana jetaote;

⁴⁸ "Aihachuhisi. Jataain ii rautaanune esenetaaine jaunte, ii cunai caje nerautaaicha ene. Chajaain chaque tonajelanaala chenenajaun caunihunra," nae jetao rai Jesuso.

⁴⁹ Nitohaneen jaiti ereerejiha Jesusone jana jetaote, turuhin jetao:

"Coa nenacaeneen nii cache relaera roeocaa. Inae oha ii cacunura," naain jetao biha uhe letoaaauruhane jaun leinjiin cache, nii sinacoca curuaanaa Jairo rai.

⁵⁰ Niritoha nii cachane aonajeein jetaote,

"Coa tonajian. Raujiaaincha quesenetaaute na- coauneen ichanamiin oo caje ii cacunura," nae jetao Jairo rai Jesuso.

⁵¹ Niritiin cuhin jetaote, nii Jairo loreri asae turuhin, Fedoro, Saantiaao, Joaan, chaen, nii ene fojiaraauru, naaonjoaihunriicha enoae jiniichaain nii loreri asae.

⁵² Nitohaneen inae loreri asae enooruhane jana jetaote, jataain satiin coinaderaain nii ene coisichuruha nii loreri asae nenacaaurune jaun:

"Coa chanaache. Coatiha ohane jaun aihei caa ranuna. Sinihane jaunte aicha," naa acaauru rai Jesusone jana jetaote, ⁵³ satiin esenetaelanaala coenacure- nii ecu neein coarajeeurera cachaaauru, esinaen rauhijiriin oha nii ranunane coaracuruhane jaun.

⁵⁴ Nii jana jetaote, biji que nii ranuna onaa mucuhin tonijiaain jetao: "Ranuna, chajaain nimichuura," naa Jesusone rijieeoritiin nimichuhin jetao, ⁵⁵ nacoauneen raurononein oo caje ichanae nii ranuna. Nitohaneen ichateen jetaote, corohateeuruhane coina aite Jesuso. ⁵⁶ Nii jaun jetaote, jataain cojelatooruhane rai fojiaraaurune jana jetao: "Jiaonriha caa catoaneen ichateen nihanune beeiche chuni rainera," naain jetao suujuate- najeen Jesuso.

Cana Coaunera Cojoanonaa biha cuuruhane coina aina nerelanacaauru letoaa Jesusone

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 Jelai lechoonca coroatajai aina nerelanacaauru taojiaain, acaauru aina neein cocoinanajaain jetaote, letoanajae Jesuso, cache suujua cuhane nenacaauru itolere coitucuhichuru sitaain, cunaite- nacaaurune maajeein rautaaauruhane coina. ² Nitohaneen jetaote, Cana Coaunera Cojoanonaa bein, cunaitenacaaurune maajeein rautaaauruhane coina acaauru letoae.

³ Nitohaneen letohanajaain jetaote:

"Coa inara biji achune, inara atora, inara achano, inara coriqui, necoreeteichene jaanu que inara cajione, naaonjoainuri amaain cuhache. ⁴ Chunijihun loreri asae turuhichene ecu neeuche jelai caje amuhichene reentiaain. ⁵ Jana chunijihun nese que turuhichene jana, inara ranaa jerelaanaala inara aohana jerecurenihane, jelai caje amuuche. Inara tijia batane faofaohin riariaain ratiriinte, 'Coaraain cau neein nainacuche,' naain ichaquichene coitucuurumiin caje," naain jetao letoanajae Jesuso.

⁶ Nii jaun jetaote, nii letoanajaane rijijieein cuhin, nesuuru naineein cuhecujueein jetao, ichoteratena- jaane jaa erenaa rauhi raotono beebejeen jetao, cunaitenacaaurune maajeein rautaacoaure.

Suujuu auhacaa Erodesein

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Nitohaneen itolere ichaechajeein niha Jesusone coitucuhin jetaote, que suujua auhacaain nererojoe- cae Jorioocuru curuaanaa Erodesein. Tabaaauru, "Joaan jete oo caje ichanaain ai," naauruhane jana, ⁸ leeochoauru, "Profeta Irihasi jiete, oo caje ichanae,"

naaure. Jana tabaauru jetaote, "Cana Coaunera Ere bera inoaensi tabaauru jete, oo caje ichanaain ai," naaure.

⁹ Ne jetaote, niritocuruhane coitucuhin jetao: "Caraa-jenihanena nii Joaan uluno moloheratihanune jana moloorelura. Chaaquena jana, nii itolere ichaa beein ereeure," nae jetao Erodosi.

Nii jaun jetaote, jataain Jesoso coaana jere Erodosi.

Saoqui oharaancai cacha rai lenone tiha Jesusone

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Inae nii letoanajaa Jesusone caje turuhin, jitariin acaauruhacha ichai beeuruha nii cocoainaan niicha letoauri afosotoorune jana jetaote, jelai cachaauru caje acaauru amaain, leinjiin nese Betesaaidau amana-jae niqui Jesoso. ¹¹ Nejetaote, inae cuhane coitucuhin, sacuhin, rene turuha cuuruha cachaaurune jana jetao, raotojoein acaauru raain, Cana Coaunera Cojoanona que acaauru rai ereerejein, cunaitenacaaurune maajein rautae.

¹² Nii jana inae sohane jaun jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain:

"Chajaaain caa cachaauru rai aitoote, taa ichuunucuhacuru nenacaauru neseuru cuhin, nesurunajaanu aina lenone ariha cuurumiincha. Coatiha nihei cau cacha caje lenone coreteein acaauru coroaatenaa jaanuta," naauruha nii lechoonca corootajai aina nerelanaaaurune jana jetaote:

¹³ "Niriimiin. Atiin inara, acaauru coroaateeuhe," naa acaauru rai Jesusone jana jetaote:

"Saoquijieinchate neeje faan, chaen corootajaain ate naajeinchara. Coretiha cuhacaunune banaachate nena nainere lenone, satiin caa cachaauru raicha," naaure jetao Jesoso rai, ¹⁴ itolereneein saoqui oharaan-caain acaauru aina neeuruha cachaaurune jaun.

Ne jetaote aina nerelanaaauru rai jetao:

"Saoquichooncaa nanaain ita rohan tein acaauru lauriaauchera," naa acaauru rai Jesusone jaun jetao, ¹⁵ nii aithane rijijiein, ita rohan tein acaauru lauriaaooaure nii aina nerelanaaauru.

¹⁶ Inae satiin nelauriaaooauruhane jana jetaote, nii saoquii faan aina corootajai ate mucuhin, coreniha dede coarajein Cana Coaunera coroaecane baiha jetao, nii faan aina ate beeunebeeunein aina nerelanaaauru rai jetao te Jesoso, jitariin cachaauru rai chaluuruhane coina.

¹⁷ Nitohanein jetaote, inaeneeuruhane jaun tiaa-joain lenonecuruha satiin cachaaurune natiin jetao, lechoonca coroota omariin, omari nemoaure caute que.

Esinae rauhijiriin Mesihasi niha Jesusone biha Fedorone

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Nii baiha jetaote, jelai aina nerelanaaauru aina cuhin Cana Coaunera bajaane jaun jetao:

"Tonacuruha canu que cachaauru. Chanichaauncha-ta," naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

¹⁹ "Tabaaurute, 'Joaan Baotisita jete, oo caje ichanaain ai,' naaurera. Jana tabaaurute, 'Cana Coaunera Ere bera inoaensi Irihasite ai,' naaure. Jana tabaaurute, 'Cana Coaunera Ere bera inoaensi caje leinjiin jete, oo caje ichanaain ai,' naaure," naain beeuruhane jaun jetaote:

²⁰ "Tonaquiche jana inara canu que. Cha nichaaun," naain acaauru caje bajaane jana jetaote:

"Iite, Cana Coauneraacha letoai Mesihasinneeicha," naain jetao tonorae Fedoro.

Orichaine biha Jesusone

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Ne jetaote, niritocuruha raine jana, nii acaneein nihane beeuruha chuni raine coataa, caohate Jesoso.

²² Niritiin jetaote: "Nii inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanune cairichaeriinte, caque jaolecoha cuururein Jorioocuru bichauhenaauru aina saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera naitoonjoan que cacha relaaaureraauru, naaonjoainuri. Acaaurute catinaa cuururein niqui, nena nichata janohane cuhane ichanaa cureeunnicha," nae jetao acaauru rai Jesoso.

²³ Nii baiha jetaote, nii satiin ecu aina nenacaauru rai jetao:

"Chunucoha canuhacha relainein canu ere tonoraeranein nena jerihane, itolere suujua letono ichana jerihane jianein, coroso que canu tein canu cairichaaaururichaine rijijiein necairichanaa abaataain caitoonjoan tonoraain, jerichaaunne rijijiein neeine. ²⁴ Nitohanihane jaunte, cacoreniha nichao itajera, nichotiha cureein. Jana suujua letonohacha ichajein, itolere bana rai caohachanuhacha coacuhin neite nitajerein. ²⁵ Chaaquena nelatere caa chauratane que neein, itolere rai nelateeeicha que coacuhin rai nichao itajiha cachane. ²⁶ Chunucoha, canu que coejein caitoonjoa quene maajein coejera quene necoejereunni canuhetonai, canu- inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanune, itolere ichana nainichaaunne coarateein, Canu Inaca necaohacha que necaohachaaain rai letonocuru anjeraauru aina turuha uhanune bana. ²⁷ Esinae rauhijiriin satiin cau nenacaauru tabaauru cachaauru oorurinaain, Cana Coaunera Cojoanona coaracuruhanee reintiaain," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Nejelauneein nerotoha Jesusone

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Nii cachaauru rai irihane baiha, fosa janoneein caitaain, ichatane ucuuno que cuhin Cana Coaunera bajaa cuha Jesusone jana jetaote, corihaniha cuure Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoaihuri. ²⁹ Inae ecu turuhin Cana Coaunera bajaane jana, ecu neein coarajeuruhane jana jetaote, itolereneein nejelauneein nerotoha nomerine jana jetao, rai cajione netonai jataain somajaain jiquihaquii nerotohane jana, ³⁰ ecu aina ococohin aina ereeure corootajai cachaauru Moisesa, Irihasi, naaonjoainuri. ³¹ Nitohanein jetaote,

jataain cono caohacha que conaeraain neein jetao, Jerosaleeun cairichanojoneein oha curichaaain Jesusone que jetao ereeure.

³² Nii jana jataain siniitooruhane sainejeein jetaote, nirijjeein ichaojoein jetao, cono caohacha cataaun neein coroatajai cacha aina iriha Jesusone jana, coaraje rai corihacuru aina Fedoro.

³³ Inae Jesuso rohan neeuru caje amuuruha nii coroatajai cachaaurune jana jetaote:

“Cacha relaera, jataainte caohate cau nihacachene. Coanete nichatajaain lohanari jaacache, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain,” nae jetao Fedoro. “Naaonjoaane coinata catohanein coarate Cana Coaunera,” naain coitucuenihane jaun nirite Fedoro.

³⁴ Niritiin ereerejihane jana, acaauru conaacotaa dede sacarine jana jetaote, jataain nesoonetooruhane jana jetao, ³⁵ nii dede sacari jana toniin jetao: “Caate jataain jereein canuhacha cocoaain quiiha letoai Canu Calaohinera. Nere tonoraain neeuchera,” naain jetao toni erena.

³⁶ Niritiin toniha erenaane aonajeeuruhane baiha, Jesuso coaracuruhane jana jetaote, inae jelai ecu ne. Ne jetaote, nii bana nii chuni rai nitohaniha Jesusone belanaala inauheneecha suujua cuhane coarajeein nii chuni rai beeurene.

Coitucuchuhi siricha leinjiin canaanai rautaa Jesusone (Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Nii cojoanoo nii ichatane ucuuno neeuru caje jelaiha fauha cuuruhane jana jetaote, Jesuso que tacaacure arajiin cachaauru. ³⁸ Nii arajiin que tacaacurucachaauru cachaauru jana toniin jetaote:

“Cacha relaera, atiin nohane caa acaihanijin quiiha sirii canu calaohi coaraau. ³⁹ Suujua cuhane coitucuchuhi sirihane jaunte, baasoneein tihane, auhaquiiin tocojoaain tacaane, nujuaae caje lajane mitae. Jataainte, baasoneein jaberoco teein jianena jerene.

⁴⁰ Nii jaaunne niqui ii aina nerelanacaauru rai aitoon, caje nii coitucuchuhi sitaauruhane coina. Nete ichana nainesihurene,” naa tonijiaain ehequiiin, nii leinjiin cachane jaun jetaote:

⁴¹ “Jataainachura cha esenetaeneeichete nitaje rai nenacaauru cachaauru. Inaonjoan saneina inara aina neein inara abaantareeun. Chajaain cajiha nii ii calaohi uhaaura,” naa Jesusone jaun, ⁴² rohan nichuuntaa nii cunaitenaa canaanaine jana jetaote, atane ichoae tacaain siheite nii suujua cuhane nena coitucuchuhi.

Nii jaun jetaote, nii suujua cuhane nena coitucuchuhi suruaain jetao, nii canaanai rautaa, rai inaca rai te Jesuso. ⁴³ Satiin nii coaraain jetaote, itolere que nelatein, itolere ichana nainiha Cana Coaunerane coaraain cojoelatoore.

Orichainne biha coroata saain Jesusone

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Nitohanein cojoaelanaacojoai ichaain, acaauru no-taaca Jesusone cojoelatooruha satiin cachaaurune tonohanau jetaote:

⁴⁴ “Caohachaaain caa inara rai aitocooaunne aonacuche. Coa baitichache. Canu acaihaniji inaraacha cohajei Cachanein nejanohanaa nichaaunne, co-coaanacaihuru bijihu tenojoiniha cureeunicha,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

⁴⁵ Ne jetaote, acaauru que coitucuerateniha Cana Coaunerane jaun, nii acaauru rai aitohane coitucurenihane sainejeein, acaauru rai biha Jesusone coina caje bajanaa nainecurene, bajaauruhane que nocoatocuruhane jaun.

Chariji jataain nelateinein ne

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Nii jana jetaote: “Charijina, caa cana jana, jataain leeochoauru amurijiriin nelatinein nere,” naauruha nejesinajeein ita rai aina nerelanacaaurune ⁴⁷ aonajeein jetao, leinjiin canaanai mucuhin rohan tein jetao:

⁴⁸ “Canu coreniha, caa canaanai raerate, canu raane rijijjeein aicheein. Jerichanejeein canu raain neitechu, caletoaera Ofa raa aicheein. Nitohanihane jaun, cau inara jana nelatihei rijijjeein inaraacha coaraite, jataain nelatinein ne,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Canaacha ichai icharate, cana lauri rijijjeein nenacaauru ne.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Nii jana jetaote: “Cacha relaera, ii letononeein nena rijijjeein coitucuchuhi que suujuequiiin nenacaauru rautaa niha leinjiinne janane eruhin nii caohatiha-caanu, cana aina nenaaneein ainihane jaun,” naa Joanne jaun jetaote:

⁵⁰ “Jiaonriha nitohanai ichara caohatein neeichene. Canaacha ichai ichaain nenaate cana lauri rijijjeein nenacaauru ne,” nae jetao rai Jesuso.

Joan aina Saantiaocha ichana jerei caohatiha Jesusone

⁵¹ Inae jelaiha dede cuhane catainajeein jetaote, Jerosaleeun necairichanaa coaraane rai nihane saijeein, atiin nelararajiaain, nii Jerosaleeun turuhane coina ucuae cue Jesuso. ⁵² Nitohanein cuhin jetaote, najiniha nere beraanuuru letoaelu, turuhane jaanu ariha cuuruha leinjiin nese Samariaune coina. ⁵³ Ne jetaote, ecu ranaa jerecurenelu Samaria cocoaichacuru, rauhijiriin Jerosaleeun cuhane coitucuuruha raotojoeinne jaun.

⁵⁴ Nitohanein, acaauru ranaa jerecurenihane jaun jetaote:

“Curuaanaa, jereune acaauru ichoae usi letoaacanute, satiin mocohin nitajeeuruhine,” naaure jetao

Joan aina Saantiaao. ⁵⁵ Ne jetaote, acauru rene nauriteriin jetao:

“Caohachaai nitohanai ichaain nihacachene,” naain jetao, acauru cotaicha rijitiin caohate Jesoso.

⁵⁶ Niritohane baiha jetaote, leecha neseu jetao cure.

Jesoso aina cunaa jerecuruha cachaaurune

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Inae bero cuhane cuujeeuruhane jana jetaote:

“Curuaanaa, cuhine jaaun niha natiine, itolere bana ii aina nena jereeurra,” naa Jesoso rai leinjiin cachane jana jetaote:

⁵⁸ “Aonaan, arolarihuru niha natiinte, sininajaanu siriin naaonjoaurera. Jerichanejeeintechu, sininajaanu siriin ne tajaanecurura. Nii jana canu inaraacha cohajei- Cachanein nejanohanune, coatiha nihei chunijihun neloraain nesurucuaanne jaanuta,” nae jetao rai Jesoso.

⁵⁹ Niritiin jetaote, leecha rai:

“Chajaau canihara,” naa Jesusone jana jetao:

“Curuaanaa, jauriaanejeein canu cohacune, oha canu inacane reentihain aina nenicha,” naane jana jetaote:

⁶⁰ “Niriimiin, caa chabana nitajenaachara quiicha tei ichaonaa ranaa jeriheichuru, ecu nejesinajeein ita coaracurumiincha. Ii caniha uute, Cana Coanera Cojoanonaa beebjeeicha,” naa Jesusone jana jetaote, ⁶¹ leecha netonai:

“Curuaanaa, ii ainane unaa jereeur canuhetonai. Jauriaanejeein canu cohacune, canu nenajaan nenacaauru rai necoenicha,” naane jana jetao:

⁶² “Nete, Cana Coanera Cojoanonaa que nena jeriha cachane, itolere bana niicha ichana jerei jianihane caohachae,” nae jetao Jesoso.

Caainsi choonca coroatajai Jesoso letonocuru

10 Nitohaniane baiha jetaote, caaunsi choonca coroatajaain jetao aina nerelacaauru janijiin jetao, coroatajaanana coroatajaananaain najiniha letoanajae Cana Curuaanaa Jesocurisito, nii turuha curichaanne jaaun neseuru nainein cuuruhane caina.

² Nitohanein letoanajaain jetaote: “Esinæ rauhijiriin arajiinte neure Cana Coanera coitucunaa jereraauru cachaaurura. Nete jataain coroatajaecure acauru relaeranuura. Aihane jaun Cana Coanera bajaauchete neine acauru relaeranuura. ³ Nii nitohaniane jaunne ena inara letoaaunra. Nete jataain alalacaraan nii curiquicheein, taebiaen mululune jana situha cuha irine rijijieein curiquicheeinne jaunra.

⁴ Jiaonriha inara coriqui, inara atora, inara safato, naaonjoaihunri amaain cuhichenera. Coa chunijiun inacuhin, chuni rai caeneenejeein ereein cuhache.

⁵ Chaen chunijiun loreri asae turuhichene, ‘Raotojoein neeuche saain caa loreri asae neinequichenera,’ naauche inara turuneeicha. ⁶ Nii jana nii loreri asae niha caohachaain nena jereeraurunete nerausiajeein

neeurureincha. Jana caohachaain raotojoein nena jerecurenihane, coatiha nerausiaecururiaainta.

⁷ Chaen chunijiun nese que turuhichene, leinjiin loreri asaecha neein, lenonecuruhane jaan que lenonein, acau cohin, naaonjoaaunchera. Niha rauhi, coreteraauruha amihanenacaaurune jaanura. Jiaonriha lorerichuru nainein cajihanein amuhemuhequichenera. ⁸ Chaen chunijiun nese que turuhichene jaaun, caohachaain inara raain inara coroateeuruhane jaan que lenonecuchera. ⁹ Chaen ecu neeuruha cunaite-nacaaurune, acauru rautaan, ‘Inaen ichuunnijihana, inara caje Cana Coanera Cojoanonaara,’ naain acaauru rai beechera. ¹⁰ Leinjiin neseu turuhichene jana, ecu inara coana jerecurenihane: ¹¹ ‘Cau inara neseu turuhacaanuna jana canacaanu tijia que nitiririchana utoonena riariaain ratirihacaanu,’ ‘Coaraain cau neein nainaacuche,’ naain ichacaunne que nainaquichene caina. Nete laen, inae ichuunnejeeorihana inara caje Cana Coanera Cojoanonaane saijieein que jaoleco-hichene coitucuhichene caohachaera,’ naain acaauru rai beein, jelai caje amuchera. ¹² Nii inara coiinteraauru cachaaurute, neecha aansainein ichaonacaauru Sodoma cocoaichacuru amurijiriin jataain caseteco tabai coaraa cuurureincha,” naain nii rai niicha letoanojoinunri rai be Jesoso.

Erenaa tonoraichuru cachaauru

(Mt 11.20-24)

¹³ Niritiin jetaote: “Cairichaaajoaiche, Corasiin, Betsaida, naaonjoaain nese cocoaichacuru, jataain necairichanaa coariquicheeinne jaun. Bana inara rai cojoelanaacojoai ichacaunne rijijieein, Tiro, Sidoon, naaonjoaihun cana lauri Isaraelitanelanaala ichaonacaauru rai cojoelanaacojoai ichacaunne jana niha nete, acauru ichoaichaniha inae Cana Coanera que suujua acatecuruhane coarateein, baaso icha-jeein ichaauruhane jianein neeuruhane coujunacane que inaderaain costaro siri caje nena cajione jiaain, ajane que nerujuaain neeurure.

¹⁴ Nitohaneichene jaunte, inae nii cojoanonaa que turuhane bana, Tiro, Sidoon, naaonjoaihun cana lauri Isaraelitanelanaala ichaonacaauru amurijiriin, caseteco tabai coaraa curiquicheein. ¹⁵ Jana inara Cafere-naon cocoaichaneinchene, inacojoein dedeeu cuha nocoetona jereein coaauquiche. Inarate, usi tabai cataaun jaonojoneein nitajiha curiquicheein,” naain bihane baiha jetaote:

¹⁶ “Nitohaniane jaun, caohachaain inara raerate, jerichanejeein caohachaain canu netonoai raa aicheein. Jana, inara que jaolequiin, inara ranaa jerihe-ichurute, jerichanejeein canu que jaolequiin canu ranaa jerenihane jaun aihurureein. Nii rijijieein techu, canu que jaolequiin, canu ranaa jeriheichuru, jerichanejeein caletoaera Cana Coanera que jaolecoha aihurureein,” nae rai nii letonocuru rai Jesoso.

Jelaiha cauha cuuruha caaunsi choonca coroatajai nii niicha letoanojoinurine

¹⁷ Nitohaneein letoanajaane jaun cuhin jetaote, caje jelaiha rachoojoein turuhin jetao:

“Curuaanaa, ii letononeein nihacaanune jaunte iriha-caanune, coitucuhichuru nihanatiin canacaanu ere tonoraain neeure,” naauruha nii caaunsi choonca coroatajai letonocurune jana jetaote:

¹⁸ “Aihachuhisi. Jiacane amuneein dede caje naluha uha Moconajaerane janane coarajeun. ¹⁹ Canune, nitohaneein itolere que nelateein laraajiin cuhin, acanocuru, canaunru, naaonjoaihunri ichoae situhin, itolere coitucuhicuru amuritohiche, nii necairichanaa coaraelaanaalane coina inara letoaaun. ²⁰ Nete, nii nitohaneein inara ere tonoraain neeuruha coitucuhichurune nihanatiin que rachoojoein nena naineneeiche. Inae laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha cuhane dedeeu inara curuaacurunecha quete laen nainequiche rachoojoeichen-
era,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Rachoojiha Jesusone

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Nitohaneein turuhin itolere ichacuruhane beeuruha nii rai letonocurune jaun jetaote, rachoojoein Cana Coaunera Suujue que suujuequiin jetao:

“Ii, dede, chauratane, naaonjoaain Coaunera neein, itolere Curuaanaa neein neeine coroaecaunra Ofa. Iite, nii itolere coitucutoha nocoetonacaauru que coitucueratelanaala, nii cha que nelatihei rijijieein nenaacaauru que nii coitucueraelanaala nena coitucuerateeicha. Aihara Ofa. Nitohaneein jereeine jaunte ichaaicha,” naa Cana Coaunera raine baiha jetao:

²² “Ofate caque itolere coitucuerateein ne, coitucuhin nihanune coina. Nihei chuni canu coitucunaa nainera, cacoitucuerateniha Ofane. Nii rijijieein chu canu, rai Calaohineein, que coitucueratenihanune, nihei chuni Ofa coitucuera. Canu, rai Calaohineein coitucuerate-naa jerichanne jaanruhachate Ofa coitucuurureein,” nae jetao rachoojoein Jesuso.

²³ Nii baiha jetaote, jelai teein aina nerelanacaauru rai jetao: “Nerausiajeeinte neeiche, caa ena inaraacha coarai coaraain neeichene jaun. ²⁴ Arajii *profeta* curu, chaen *rey* curu, naaonjoaihunru inoaesihurute niqui, caa ena inaraacha coarai coana jereein, caa inaraacha aonai aohana jerecurelu. Nete, nii coaraain, aonaain, naaonjaunrenelu,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

**Samaria cocoaicha que *parabola* que cuaain, leinjiin
cacha relaera relaa Jesusone**

²⁵ Niritoha Jesusone jana jetaote, rene turuhin jetao, “Tohanrihanicha,” naain nechu jataain coujuha jetao:

“Cacha relaera, cha ichareeun chariji bana nitajenaachara ichaonaa que ichaonaa nainichaaunne

coina,” naa rai leinjiin Moisesa naitoonjoan rauhi que cacha relaerane jaun jetao:

²⁶ “Tonaainjia laenanohineein ne Moisesa aitoonjoan rauhi cuhane ereretaain coaraaine jana,” naa rai Jesusone jaun jetaote:

²⁷ “Jataain ishujua, ii suujue, ii coichana, naaonjoain aina cutaain, ii Curuaanaa ii Coaunera que ii suujua acateein, aca jerihane rijijieein coitucuhin naitoonjoan ichaain neeu. Chaen ijabereeo belaaain coaraain neeine rijijieein, chamute cacha belaaain neeu,’ naainte ne nii rauhi cuhane,” naain jetao tonorae nii Moisesa naitoonjoan rauhi que cacha relaera.

²⁸ Nii jaun jetaote:

“Jataain caohatiinte aitohi. Nitohaneein neeinete, ichaonaa chariji bana nitajenaachara que niha curiquincha,” nae jetao rai Jesuso.

²⁹ Nii jaun jetaote, jaiti jitaain nii niicha coitucunaa jerei beniha raine que nainaa Jesusone coina jetao:

“Charijina camute cacha neein belaaain ichaoreeun,” naa Jesuso raine jana jetao:

³⁰ “Aonaun. Coaraaunachuhinti, leinjiin cacha jetao, Jerosaleen caje Jericoo cuhane jana, bero cuhane eruhin, enuha que faofoaain sohin- rai cajione ruluhin-jitariin niicha siriine maajeein ruluhin- ateinane lalajeein ratiriin amuuruha necha aansainein ichaonacaauru cachaaurune.

³¹ Nii jana jetao, nii jeelai bero cuhane cuujiha leinjiin Isaraelitanichaachene lauri caje nena saseredotene jana, najiniha niha nii cachane coariin, comarohin rauhijiriicha situhin amue. ³² Nii jana jetao coaiten caaijie cuujiha, leecha Isaraelitanichaachene lauri caje nena Lebitane jaun, acaentonai coariin, inauhe-neeicha coarajeein comarohin rauhijiriicha situhin amue. ³³ Nii jana jetao, acaauru caaijie cuujiha leinjiin cana lauri Isaraelitanelanaala nena inara jaole Samaria cocoaichane jaun jetao, coariin, cairichaojoaain coaraane jaun jetao, ³⁴ rene nichuuntaain erene aina bino caje ichanohineein nena coi que culejeein jetao, nii nocoasaja coichaaain, cajione que conajaain jetao rai cabario ichoae lauriaain, coreteein turunaanaja leinjiin loreri asaee amaain ecu teein jetao beraai.

³⁵ Nii cojoanoon jetaote, rai coriqui rocohin jetao nii nenaanaja erora corete jetao nii Samaria cocoaicha. Nitohaneein coreteein jetaote, ‘Atiin canu rai caa cacha beraain coichaa. Caa cacha coreniha ii coriqui jao-hinene ii rai cainareeunni caaujiataain,’ nae jetao nii cacha, nii nenaanaja erora rai.

³⁶ Nitohanihane jaun, chariji jana nii nichatajaihuri caje nii necha aansainein ichaonacaauru cachaauru sonojoi cacha belaaain coarae, rai jaberoco belaihanerijijieein,” naa Jesusone jana jetaote:

³⁷ “Nii cairichaojoaain coaraain belaaain coichaera,” naa nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane jaun jetaote:

“Inae laen coitucuhi. Nitohaneein iitonai ichaa,” nae jetao, rai Jesuso.

Mariha aina Marata loreri asaae turuha Jesusone

³⁸ Nii baiha jetaote, jelai caje amuhin leinjiin neseu turuhane jana jetao, rai loreri asaae rae leinjiin ene Marata. ³⁹ Nii Marata nejera Mariha jetaote, ecu turuhin ereerejiha Jesusone jaun jetao aonaane coina rai tijia asaae nelauriiriin lauheque. ⁴⁰ Nii jana jetaote jelai niicha ichanenu aina ratiriin aihane jaun jetao, Jesuso rohan nichuuntaain jetao:

“Curuaanaa, tana itolereenein camijianeon aina jelai caratiriin aihane caa canejerane coaraainete rai aite-neeine canu coroatajanuha uhane coina.” naa Marata jaun jetaote:

⁴¹ “Marata, aonaan. Jataain niha iicha ichanenu jaunna jataain nererojoecaai. ⁴² Nete jataain leinjiincha ne cacha rai jataain nelatei. Caa Marihate nii jataain cacha rai nelatein nei janijiin rae. Nii jaun neri-naain chuni caje ruluera,” naain jetao tonorae Jesuso.

Cana Coaunera bajanaa que aina nerelanacaauru relaa Jesusone

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 Jelai cuhin Cana Coaunera bajaa cuha Jesusone jana jetaote, inae nainaane jana jetao:

“Curuaanaa, aina nerelanacaauru relaalua Joanne rijijeein canacaanu relaalua Cana Coaunera bajanaa quera,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

² “Saan ai. Cana Coaunera bajaachene:

‘Cana Coaunera,
ii acaihaniji Cana Coauneranein
neeine coitucuhin neeurumiin satiin cachaauru.
Nihei chuni ii baiha ii rijijeein nei.
Dedeeu iicha jerei ichacuruhane rijijeein,
cau chauratane que netonai
ichacurumiin satiin chauratane que nenacaauru.

³ Canacaanu rai lenone teeute
canacaanu rai lanaeneene lenone.

⁴ Baaso ichaechajeein
nihacaanune nihanatiin
canacaanu que ii suujua acateeu,
canacaanu rai baaso ichaain
nenacaauru que
canacaanu suujua acateein nihacaanune rijijeein.
Jiaonriha osa que nesaruhin nihacaanune
nainatejeein neeine,’

naain Cana Coaunera bajaauche bajaachenera,” naain jetao acaauru relae Jesuso.

⁵ Niritiin jetaote:

“Coaracuchenachuhinti inara tabaauru niha rai belaichane jana, janotiin dede cataaun rai loreri asae turuhin: ‘Quiicha belaa, taa niha ii lenone cautene. ⁶ Ena canu loreri asae turuha jataain quiicha belaaune jaunne, que coroaatihanune coina aitoon, neniha rai canuhacha teeninune jaun. Ii raine jeelai que corere-
unni,’ naane janate nainere: ⁷ ‘Coa carerojoecaa. Inae canu bereecuru aina nesurucuaanne jaun nimichuhin tenaa nainihaan,’ naainte nesurunajaun neein tonorana nainere nii belaicha. ⁸ Netechu nimichuhin tenaa

jenihane saijieein conujiha nii belaichane, atiin nimichuhin jitariin niicha latei tenaa nainere. ⁹ Nii rijijeeinte Cana Coaunera caje cha latein bajaachene, inara rai inaraacha latei tereein. Cha latein ariin bajaera raite, cha tein ne Cana Coaunera. ¹⁰ Satiin cha latein ariin bajaerate, niicha latei eruhin ne. Nitohaneinte rohan nichuutaain cha bajaa cachane, rai cha tein naaonjoareein Cana Coaunera,” naain jetaote,

¹¹ “Coaracuchenachuhinti inara, inara caje ate bajaain niha inara calaohine jana, inara, inacanein rai acano teriquiche. ¹² Ainihane inara caje taje bajaane jana rai canau teriquiche.

¹³ Coaracuchenachuhinti inara baasonein ichaohichene natiin, caohacha nejesina tein neeiche inara bereecuru raine. Nii amurijiriin techu latein caje bajaain neeichene, rai Suujue que suujuequiin neeichene coina, nii bajaera rai Suujue tein nereein dedeeu nena Cana Inaca Cana Coaunera,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Moconajaera ichanohineein niicha ichai ichaa Jesuso beeuruhane

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Nii baiha jetaote, suujua cuhane coitucuhuhi siri-hane jaun, caaun eresilanaala niha leinjiin cachane jana jetao, caje sitaain rautae Jesuso. Inae caje mituhin amuha nii moconajaera letono coitucuhine jana, inae iriha nii eresilanaala nena cachane coaraain jetaote, jataain cojoelatoore nii ecu nein coarajeerera cachaauru. ¹⁵ Ne jetaote tabaauru: “Coitucuhichuru curuaanaa Beelseboote caa cacha rai catohanai ichaane jaan tihane jaun, caa catohanai ichaera,” naaure jetao Jesuso coarajein.

¹⁶ Jana tabaauru jetaote, esinae rauhijiriin aina niha Cana Coaunera coaracuruhane coina nechu cojuha jetao, cojoelanaacojoai ichaane coina caje bajaure.

¹⁷ Ne jetaote, nechu cojuha aitocuruhane coitucuha raotojoeine jaun jetao:

“Inarate caa coitucuhuhi ichanohineein cunaitenaa cacha rautaanune jaun, Moconajaera letononiha canu beeiche. Nete inara coitucuhichene rijijeein, satiin caa atane que nenacaauru ita que nejerateein neein ita sooruhanete, jiniiquiin ita ichao itajeeururein. ¹⁸ Nii rijijeein techu, nii coaauquichene rijijeein, nejesinajeein ita que nejerateein neeuruha rai letonocuru ainane, ita ichao itajeeururein Moconajaera aina rai letonocuru. Nitohanihane jiniiquiin nii cha que nelatein neeururihei. ‘Nii coitucuhichuru curuaanaa Beelseboote caletaaneeine, coitucuhuhi ichanohineein cunaitenaa caa cacha rautaa,’ canu beeichene jaunne caa inara rai aitoon.

¹⁹ Inara tabaauru, chunocoha cacha suujua caje coitucuhuhi sitanaa jerecuruhanete, ‘Cana Coaunera-acha ichaneni ichaeraniha’ beriquiche. Jana laen canu, cacha suujua caje coitucuhuhi rocohanune jaunne, ‘Moconajaeraacha ichai ichaeraniha’ canu beeiche. ‘Nete laen, Moconajaera letono coitucuhuhi rocohanu cajene jaun, canu, Cana Coauneraacha ichai

ichaeraneein, Moconajaeraacha ichai itajeraneein nihanune coaraquichene saijieein aitocoiche.

²¹ Nii rijjijieein techu, jataain laraajiin nena cache, rai biji achune aina rai loreri beraihane, satiin rai loreri asaae nenacaauru rai rucuhelu rulunaa nainene caje chuni. ²² Nete laen, jataain amurijiriin jataain laraajiin nena, turuhin caje nii rai rucuhelu niicha berai ruluha uhane, enaacha caje nii biji achune ruluhin jitariin raine que nii rai rucuheluuru rulureein, 'naain jetao Moconajaera amurijiriin laraajiin itolere ichana nainihane,' be Jesoso.

²³ Niritiin jetaote: "Nitohanihane jaun canuhacha ichai rautaelanaala coarate, canu que nejeratenaa neein nihane jaun ai. Jana canu aina Cana Coanera rai cachaauru ranaa jeriheite, moconajaera aina nitajeeuruha cachaaurune jerihane jaun ai," nae jetao Jesoso

Jelaiha mitunaja rene cauha moconajaera letono coitucuhine
(Mt 12.43-45)

²⁴ Niritiin jetaote: "Nitohaneein leinjiin cache caje mituhin amuha coitucuhinete, enohane jaanu ariirijie cajianein joareein amuhemujeein. Nii jana erusinihanete, 'Jelaiha taolu mituhanune jaa rene cauha cuhanunete caohachae,' nae. ²⁵ Niritiin nii mituhalune jaa cache suujua cuhane turuhane, aiha leinjiin loreri coneraelanaala caohatiin lojinojoneein rucuhenojoneeine rijjijieein nii cache suujua eruhane, ²⁶ nacoaunein jelaiha cauhin, caaunsinein amurijiriin jataain baasonein nenacaauru coitucuhicuru cotijiaain amaain, nii cache suujua cuhane enohin ichaaoruha nii coitucuhichurune, jauriaanejeein aihalune amuritoheriin jataain baasonein ichoae nii cache," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Esinae rauhijiriin rausiaenojoneein niha cachane jaan esine

²⁷ Niritiin jaiti acaauru rai ereerejiha Jesusone jana jetaote, nii cachaauru jana toniin jetao:

"Nerausiaaeca ene ii janoaain efojialalura," naa rai leinjiin ene ehequiline jaun jetaote:

²⁸ "Aiha chuhisi niqui. Nete Cana Coanera aitoonjoan aonaain tonoraain nenacaauru nii amuritoheriin nerausiaaecure," naain jetao tonorae Jesoso.

Cojoelanaacojoai bajaauruha necha aansai cachaaurune
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Nitohaneein netaojiajeein, jataain arajiin tururuha curuhacaain cachaaurune jaun jetaote, acaauru rai: "Caa Moconajaera cojoanonaa que nenacaauru cachaaurute, jataain necha aansainein ichaauruhane jaun, acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaanne jerecure.

Nete Isaraelita neureenihane saijieein, dede caje cojoelanaacojoai coaracuruhane latelanaala, acaauru rai

Cana Coaneraacha beratei biha Jonasinge jana esenetaurelu Ninibe cocoaichacuru. ³⁰ Nii rijjijieeinne canuhetonai inaraacha cohajei Cachanein nejanohanaa nichaanne, caa enene cojoanonaa que ichaonacaauru cachaauru rai Cana Coaneraacha ichaneni beranein neun.

³¹ Nitohanihane jaunte, inae satiin cachaauru ichao coitucuhin rucuheca Cana Coanera Cojoanonaa que turuhane bana, nimichureein Egipto bujuau nena atane curuaanaa enenein nena reina, caa enene neiniquichene coulurujiane coina. Acate coriaji atane caje uhin turuelu, niicha coitucui biha Salomoonne jana aonaane coina. Nitohanihalu natiinte, Salomoon amurijiriin neinichaaanne saijieein, canu ere aohana jereneeiche. ³² Nii rijjijieein techu, inae enene cojoanonaa que ichaonacaauru cachaauru ichao coitucuhin rucuheca Cana Coanera jaan Cojoanonaa que turuhane bana, inara colurujeeuruhane coina nimichua cuurureein Ninibe cocoaichacuru. Aiha nii Ninibe cocoaichacuru, inae caseteco coaracuruhane rai neeuru jana acaauru rai Jonasi que beratihana Cana Coanera jana, cojoelanaacojoai coaracuruhane latelanaala esenetaain nichao coreuruhane jaun. Nete laen, Jonasi amurijiriin nei nichaanne saijieein canu esenetaeneeiche," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Cacha cono niha cache notane
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Niritoha acaauru raine baiha jetaote: "Charijieein teeinti, nene chuni cono mocohin bujuaihu tera. Niheichu rori asae nii cono telanaala ecuun nii cono mocohin te, satiin nii loreri asaae turunacaauru conohanau neeuruhane coina. ³⁴ Nii rijjijieein techu inara jaberoco cononein ne inara nota. Aihane jaun, esinae rauhijiriin jataain caohachaain cha coaraain coitucuhin neeichenete, satiin jianacoon niha cureein inara suujua. Nete laen caohachaain cha coaraquichene nihanatiin que jaolequiin joanerein chachaquichene, jataain nocohena tabai jana niha cureein inara suujua. ³⁵ Aihane jaun, cha coaraain coitucuhin caohachaain nocohalajiiin neeuche, nabana cha coaraquichene nihanatiin que jaolequiin neeichene, nocohanein nerotoha nii inara conaerane coataa. ³⁶ Aihute itolere inaraacha coarai coitucuhin ichaquichene, nocohena coaraelanaala satiin jianacoon neeine inara suujua, raafariin conohanau cha coana rijjijieein, esinae rauhijiriin satiin itolere coaraain neeichene," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Cacha relaurera aina fariseeocuru colurujia Jesusone

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Inae niritiin cachaauru rai ereerejihane nainaa Jesusone jana jetaote, rai loreri asae lenoniha cuhane coina jetao cotijiae leinjiin fariseeo. ³⁸ Nii jaun cuhin, rai loreri asae turuhin nitohaniha acaauru ichaone saijieein biji culeje lanaanla rori ichoae nelauriaa Je-

sosone jaun jetaote, cojoaelate jetao nii cotihara fariseeo.

³⁹ Nii jaun jetaote:

“Inara fariseeo neeichenete jataain inara jaberoco culeena inaaiche niqui. Nete nii saijieein jataain bane-jelanaala calanaineein ne asijiauhin, naosateein, naaonjoaainchene coreniha inara suujua cuhanai.

⁴⁰ Asoneeojoaachenaate. Tana nii jianacoon nena inara jaberoco coaunera inara jaberoco cuhane nena, inara suujua netonai coaunaane coitucuhichene.

⁴¹ Aihana jaun inara suujua coaraain inaraacha icha-neni ichaain neechete nuculocohin neeine inara suujua aina inara jaberoco,” naain jetaote acaauru rai,

⁴² “Cairichaaajoaache fariseeocuru, cacha caohachaniha nocoetocoichene coaracuruha cachaaurune coina, biha inara rai rauhine rijijieein nii le-choonca turineein inaraacha taojiai inara temer caje le turii teeichene saijieein jeriha Cana Coaunera neeichene inara amute cachaauru belaaain, nii chuni que jaolequelanaala satiin ita rijijieein cachaauru coaraain neneeichene jaun. Aihane jaun, nii cacha caohachaniha nocoetocoichene jianein inara amute cacha belaaain, nii choae tacaain aitoha inara rai rauhine rijijieein ichaaoche.

⁴³ Cairichaaajoaache fariseeocuru, esinae rauhijiriin jataain nelateein nena rijijieein sinacoca asaae rori caohacha janijiin nichoae nelauriaain, inara que suujua acateein, chunijiun inara eruurhane inara rai ereein, naaonjoaauru cachaaurune jeriquichene jaun.

⁴⁴ Cairichaaajoaache. Charijieein teeinti atane bana shaquiin nichoae situhin amue cacha, asaaun niha calanaine coitucuelanaala. Nii rijijieeinte ne, inara suujue cuhane calani neosateeichene coreniha,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

⁴⁵ “Cacha relaera, fariseeocuru que niritiin canacaanu quene maajeein ereeine jaunne, sanein rautaeniha-caanu,” naa acaauru caje leinjiin Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaerane jaun jetaote,

⁴⁶ “Cairichaaajoaache inara netonai. Nitohanein ichaohiche inarane que ainaan tocohaneein, ichaonaa anajiin teein, inara amute cachaauru cairichaaeriin neeichene jaun.

⁴⁷ Cairichaaajoaache, Cana Coaunera ere bera *profeta* curu sohin jaooruha inara foerateracurune coitucuhin, baaso ichacuruhane coitucuhichene saijieein inara netonai acaauru rijijieein neeichene jaun.

⁴⁹ Nitohaneriquicheeine coitucuhinte: ‘Acaauru raine, *profeta* curu, afosotooru, naaonjoainuri letoareeunni. Nii janate, tabaauru sohin jaohin, tabaauru que nejerateein, acaauru que nererojoecaa curiquicheeincha,’ naain besilu Cana Coaunera, nitohaneichene coitucuhane jaun.

⁵⁰ Nii jaunne, cana rai chauratane coaunaalu Cana Coaunera caje coaunein, nii inara foerateracuru aina nii inaraacha sohi inaraacha jaoorilu *profeta* curu coichana core coaratihane cureein inara que Cana Coaunera. ⁵¹ Nitohaneinte nii Abeli sohin coichana

jaohalune jaan caje coaunein, Cana Coaunera rai lenonecuru mocooruha saseredotecuruhachane jaan rori aina *santuario* cataaun teein inara foerateracuruhane atinailu Sacariasi que tiaaajoaain caa enene neiniquichene que nii core coaratihane cureein Cana Coaunera.

⁵² Cairichaaajoaache, Cana Coaunera ere bera Moisesa naitoonjoan que cacha relaerane; Cana Coaunera naitoonjoan coitucuhin neeichene saijieein tonorana jerelanaala neein, coitucuhin tonoraauruha cachaaurune jerelanaalane maajeeine jaun,” nae caauru rai Jesuso.

⁵³ Niritoha acaauru raine jaun jetaote, aina obajeein, nechu jataain tonaane coulurujeeurhane jaan lera ariha jetao, Jesuso rohecaure Cana Coaunera naitoonjoan que cacha relaerane aina fariseeocuru.

Baaso ichacuruhane nihanatiin caohacha icha nocoetocuruhane coataa cachaauru rela Jesusone

12 Nitohanein araai oharaancaain netaojiaauruha cachaaurune jaun jetaote, nejesinajeein ita sururucuruhane jana jetao, aina nerelanacaauru rai jetao: “Jiaonriha aihuruha fariseeocurune rijijieein asinojoneein baaso ichaain caohacha icha nocoetiin nihache. ² Nii asinojoneein coitucueraelanaala baaso ichaain caohacha icha nocoetocoichene nihanatiinte inae ecu tihane bana coitucunojoinereein. ³ Nitohanihane jaunne, inae nii cojoanonaa que inae turuhane bana, nii coitucueraane coataa asiin ereeichene jaan coitucunojoinereein. Jana nii coaraa chunine coataa asiin inaraacha beite satiin aonajera urichoo coitucunojoinereein.

Esinae rauhijiriin coasinacai

⁴ Nitohanihane jaunne, jataain canuhacha belaaicheeichene rai aitoreeunni. Jiaonriha inara sohin inara jaonaa jerera que casiin neeichene, nii inara atinaaruhane baiha nii chatohanein inara teein inara itajenaa nainecurenihane jaun. ⁵ Nena laen esinae rauhijiriin coasinacai que inara rai aitoreeunni. Nii ohin niha inara jaberocone baiha usi jana inara suujue itajeranu quete laen nainequiche casiin neeichene. Aihane laen, nitohanein cana tenaa nainerate laen naine coasiin ichaohacane.

⁶ Tana nii coitucuhichene rijijieein jataain corelanaala nena corootajajei moneda coriqui coreniha saouquiitajae laaoinaa que necoreteeichene. Nete nitohanein cachaauru rai jataain cha que nelatenihane saijieein, nii leinjiiniji acaauru baitene Cana Coaunera. ⁷ Nii rijijieein techu, leinjiana leinjianaain janiinojoneein ne inara couturijihuru. Aihane jaun, itolere tajaee laaoinaacuru amurijiriin nelateein neeiche Cana Coaunera raine jaun, jiaonriha casiin neeichene.

**Cachaauru que acaneein nihane coitucuerateeu-
ruhane jeriha Jesocurisitone**

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Chunocoha cacoitucuhin canu coreniha laraajiin cachaauru acatiha netiin ereein neine, inae Cana Coaunera Cojoanona que turuhane bana, Cana Coaunera aina letonocuru anjeraauru notaracaae netiin canu, acaihaniji inaraacha cohajei cachaneein nejanohanaa nichaaunne aca coreniha erereunni. ⁹ Jana chunocoha, cachaauru que canu neein nihanune coitucueratelanaala nenaane, acaentonoai coitucuha cuhenereunni canuhetonai, Cana Coaunera aina rai anjeraauru acatiha netiin.

¹⁰ Canu acaihaniji inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanune que baasoneein ereein nei que nihanatiinte suujua acatena nainereein ofa Cana Coaunera. Nete laen baaso neein Cana Coaunera Suujue que ereein nei que suujua acatenereein.

¹¹ Nitohanihane jaun inara colurujueein inara amaauruha sinacoca asae Joriocuru cocoainanacaihuri, joesiocuru, naaonjoainuri renene, jiaonriha chaque tonajeein cuhichene. Coa: 'Tonaainnera erereunta,' naain nocoatiin ereichene jaanu coacuhin cuhache. ¹² Inae ereichene coina neeichene janate, caohachaaain ereichene coina inara relaa cureein Cana Coaunera Suujue. Coatiha inara suujua caje rocohin ecu ereriheicheein," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Jataain alalacaraa coriquihonacaauru ichaone

¹³ Nitohaneein cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, nii arajii cachaauru caje leinjiin cache jetao Jesoso rai:

"Cacha relaera, canu nejera rai aitoote, canu rai canacaanu inaca amureecha ratirii rucuhele canacaanu rainein nena leruhin teeine canu raicha," naa Jesoso raine jaun jetaote;

¹⁴ "Chana jana chaen, cocoainanacainein canu tein, nitohanai rucuhenein inara rene caletoe inara inaca amureecha siriin rucuhele leruhin tihanu inara raine coina," naain jetao,

¹⁵ saain nii ecu neein aonajeeurera cachaauru rai jetao: "Jiaonriha itolere siriin necoriquijiaain nena coaquiche inara netonaine. Coatiha coriqui siriin nihacaneecha que nelateein nihei cana ichaota," naain jetaote;

¹⁶ "Coaracuchenachuhinti niqui niha leinjiin cache, jataain itolere siriin coriquihonane. Nii jaun jetao, jelai tein atane siriin, arajiin ocoana sirihane jaun jataain arajiin rai temulecuru taojiaa.

¹⁷ Nii jaun jetaote: 'Cha laen ichareeun canu temulecuru canuhacha taojiaa ainata. Inae nihei rucuhacaaunne jaanuta,' naain jetao coacuhin; ¹⁸ 'Saana. Inae canuhacha ichaneni coitucuhanu. Jitariin canu temulecuru coloheriuru comaaain jaohinne, nacoauneein leeochoaauru lorerichuru tabaihuri jareeun, jitariin catemuleeuru canuhacha taojiaa rucujueein, jitariin

carujueleeurune maajeein rucuhecaaan nasae teinne coina. ¹⁹ Nii baihane laen caraajenihane: Inae niha araai jaanacaneein ichaohin, tonajelanaala acau cohin, lenoneein, rachoojoein naaonjoaanune jaanu,' naain suujua cuhane iriha nii coriqui coriquihonane jana jetaote; ²⁰ 'Asoneejoaainate, ena cojoanotiin cuhanete oriquiinch. Nii ii rucuhele inacoojoein arajiin rucujueein chunaain iicha siriin, chaa rainein chaainti niha cureeinta,' nae jetao rai Cana Coaunera.

²¹ Nitohanihane jaunte, nechu jataain rainein chaque namute cache coroatajanelanaala rucuhele siriin nena cache, Cana Coaunera rai cairichainejuein ne, nitajihane rai nihane jaun," naain jetao nii coriquihona cache que erena *parabola* que acaauru relae Jesoso.

**Nere tonoraain jerihane rijijieein ichaohin nenacaauru
beraiha Cana Coaunerane**

(Mt 6.25-34)

²² Niritohane baiha jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: "Caa quene inara rai erena jereun. Jiaonriha lenoneein ichaohiche jaanu aina inara cajioneecha que nererojoeaichene. ²³ Jataain nelateein niha lenonene amurijiriinte, jataain nelateein ne inara ichao. Jerichanejuein techu nelateein niha cajionene amurijiriin jataain nelateein ne inara jaberoco.

²⁴ Coaracuche nachuhinti temule jaain, niicha quiineuri rucuhacuruhane jaanu coloheri siriin, naaonjoain neeururiha rohirihuru. Nete laen Cana Coaunera, lenoneein ichaoruhane coina acaauruhacha quiine tein ne. Inarate rohirihuru amurijiriin jataain nelateein neeiche.

²⁵ Inaonjoa saain nihanatiin itolereenein suujua cuhane coaauca cachane nihanatiin, nichao cariaain ichaonaa nainihe. ²⁶ Chanuna aansijiin laaojoi rai que coacuhin neeichene nihanatiin, ichana nainequichene coalanaala itolere que nererojoeaeriin neeiche.

²⁷ Coaracuche nachuhinti caohachaenanaain omorohin neeuruha caa ajaena ujuanecuru amihanejuein neeuruhane que airijiinne. Nete aihuruha caa ajaena ujuanecurune tocohanein jataain caohachaaain inanacaanelu *rey* Salomoon, cajione caohacha que necoreteein nihalune saijieein. ²⁸ Nitohanein mocheninein niha caa ajaena ujuanecuru natiinte, caohachaaain omorohin neeuruhane jaanu tein ne Cana Coaunera. Tana nii amurijiriin inara- cachaneein neeichene cajione terichaaain Cana Coaunerane esenetaacheneta.

²⁹ Nitohanihane jaun, coa lenoneein, acau cohin, naaonjoaichene jaanuhacha que nererojoeaeriin nihache.

³⁰ Satiin caa chauratane que Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaurute, nechu jataain nitohanein nererojoeaeriin neeure. Nete laen, satiin inaraacha latei coitucuhin teranein ne Cana Inaca Cana Coaunera. ³¹ Nitohanihane jaun jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoruhacha cachaurune jaan Cojoanona que coacuhin neeichenete lanaenereein

inaraacha latei," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Dedeeu charijibana satonohelanaala ichaonaana jaan
(Mt 6.19-21)

³² Niritiin jetaote: "Jiaonriha casiin neeichene, charijieein teeinti carenero beraain neeure irilaa in sirichaaauru, nii rijijieein inara beraain nerichaaunnine jaun. Inara Cana Coaunera coitucuheneene, jataain corootajeein neeiche niqui. Nete jataain inara belaihane jaun rai Cojoanona que inara rareein Ofa Cana Coaunera. ³³ Aihane jaun, jitariin nii inaraacha sirii rucuhene que necoreteein, cairichanejeein chaelai que latejiojoriin nenacaauru corootajanechue. Nitohanein neeichenete, dedeeu charijibana satonohelanaala nena Cana Coauneraacha teeninu rariquicheein. Nerinaain inara caje nii dedeeu inara rainein nena ruluera. Nii bana asijiautooru nihanatiin ecu turuhin inara basijiahuna nainihei. Niheichu cojoano nihanatiin ecu enohin asaaena nainihei.

³⁴ Nitohanihane jaun jauriaanejeein caohatiin, nii chabana satonohelanaala nena, nii ena nitaje rai nena inara ichao, naonjoai que coaacuche.

Letona jatoroain neeuche

³⁵ Letona jatoroain inara cajione jiaain neeuche, inara siricho mocohin conohanau. ³⁶ Charijieein teeinti, nesirihatenaa beseta caje cauhin, acuujuu dadaa fatoroone jana, acuujuu joaracaain raaure nii letonocuru. Nii rijijieein jatoroain neeuche. ³⁷ Raotojoeinte neeureein nii rai letonocuru, sinilanaala neeuruhane jana acaauru eruha nii acaauru fatoroone. Esinae rauhijiriinte raajenhane rori ichoae acaauru lauriaain lenone que acaauru corootaaha cureein nii acaauru fatoroon. ³⁸ Dede cataaun, janona nichae, naonjoaain turuhane jana, sinilanaala cohacurhanete, raotojoein neeureein.

³⁹ Caohachaa inara rai caitoonjoa aonacuchete coitucuhiche. Chunocoha loreri erora turuhin basijiauha uha asijiatone coitucuhane, coatiha nii acuujuu joracarihei, nabana enohin basijiauha nii asijiatone coataa. ⁴⁰ Nii rijijieein inara netonai nainiain jatoroain neeuche, turuha urichaa in nacoauneein nii jauriaa acaihaniji inaraacha cohajei Cachanein nejanohanaa que," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Letoera tonoraera aina letoera tonoraai
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Niritoha Jesusone jaun jetaote: "Leinjiin canacaanuhacha ii aina nerelanaanichaanune relanaa aitoi Curuaanaa, ainihane satiin raine maajeeinna aitoi," naain caje bajaa Fedorone jaun jetaote,

⁴² "Tana coitucuhichene. Chariji jian, nii jataain nelateein nere tonoraeranein loreri beraichanu que ratiri rai fatoroon, turuhanereen tiaain nii rai cachaaauru corootatein acaauru sirihane coina. Tana satiin canuhacha cocoinai neeichene, canu cachaaauru be-

raichanein neeichene coitucuhichene. ⁴³ Jataain raotojoeinte nereein nii nere tonoraera, nii letoain ratirihane jaa ichaa jerihane rijijieeine jana, eruha nii fatoroone. ⁴⁴ Nii banate, esinae rauhijiriin jerihane rijijieein ichaohin nere tonoraain nihane, aca cocoinaain itolere niicha sirii coaranu que tereein rai fatoroon.

⁴⁵ Jana, 'Jaitijiecha carajaain lanae turuha rai fatoroone' naain coacuhin baasonein niicha beraihuri quichaaauru, enecuru, naonjoainuri que jaolequiin acau cohin, lenonein, ajeein, naonjoaane jana ⁴⁶ eruhanete, rai cachaaaurunelanaala rai nere tonoraichuru cairichaa curichaa in Cana Coaunera rijijieein acaentonai cairichaa cureein nii rai fatoroon.

⁴⁷ Jana inae nitohanein coitucuhane saijieein, jatoroain nelanaala nii letoaa rai fatoroonne tonoraelanaala, nenaate casetecareein jataain banjelanaala bisiin rai fatoroon. ⁴⁸ Nete laen coitucuelanaala nena rai cacha, baaso ichaane nihanatiin coitucuhane saijieein baaso ichaeraauru fautaeriin cairichanojiniha cureein. Nitohanihane jaun, quiicha coitucui coitucuheratihanune jaancuru cajene, jataain jelai amuritoheriin bajareeunni, canuhacha jerei ichacurhane coina.

Jesoso coreniha ita que nejerateeuruha cachaaurune
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Canune caa chauratane que usi mocoha uun. Bajiaa nachuhinti chajaain mocohane jana turueneenlu. ⁵⁰ Jataain necairichanaa tabai abaantanunete ne. Nii jaunne, nii que turuhanereen tiaain, que nererojocariin neeun. ⁵¹ Inacojoein chachu, 'Caa cana rai chauratane que jecha raoti ichaonaanaja turuaa uun,' naaiche niqui. Aihei bajiaa. Raujiaain ita caje neleruhin niha cachane coinane turuunlu. ⁵² Nitohanihane jaunte, saokuin le lorerijieeincha ita aina ichaonacaauru, ena caje coauneein ita caje neleruhin, nii nichatajaihuri que nejeratiha cuurureein nii corootajaihuri. Jana corootajaihurite, nejeratiha cuururein nichatajaihuri que. ⁵³ Jana calaohi aina te nejeraterein rai inaca. Nii jana calaohite inaca que nejeraterein. Jana acaauru nebate, rai cacunu que nejeratihane jana, rai cacunu netonai que nejeraterein. Rai nacano que nejeratiha nebaenene janate, nebaene que nejeraterein rai nacano," naain jetao Fedoro tonoraes Jesoso.

Janona cojoinacaauru coitucuha cachane
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Nii baiha jetaote, leeochoauru cachaaauru rai jetao: "Enoto soo nichajai que nijichorianaa coaraichenete, 'Urichaa in elo,' naain ereeichene, nii aitocoichene rijijieein esinae rauhijiriin uhe elo. ⁵⁵ Jerichanejeein techu, enoto mitu coarajeein cana raotono nichajai caje uaain jiatuha cujuanane, 'Ajaarotorichaa in,' naaichene esinae rauhijiriin ajaarote. ⁵⁶ Cha coitucunaa jeriheichuru casajeeuru. Nitohanein dede, cana rai chauratane, naonjoain caje coaraain cha coitucuhiche natiinte, canu coaraiche natiin, 'Naaonjoa ichaon-

aane coinane aicha,' naain canu coitucunaa jerenee-iche.

Aina nejeratenaa aina raotojoeein niha cachane
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Chanuna baaso ichaain neeichene niha natiin, baa-so ichaquichene coitucuhi nena jereneeiche. ⁵⁸ Nitohanihane jaunte, inae ena caje coauneein colurujuenojoi ineriquicheein. Aihane jaun, joesio rene inara amaa inara colurujueranu ajiniha aina rucuecuhe. Ainihanete, inae coulurujuenojoi nequichene jaan cojoanona que turuhane bana, inara netonai colurujuiha nii nejerateeichene jaan jera joesio raine, inara tiha coardiaauru bijihune, caresero cuhane inara enohaurureein. ⁵⁹ Nii bana jelai caje mituriheeicheein nii baaso ichaquichene jaan core nainaaiche jitaain inara coriqui jaohinne reein tiaan," nae jetao cachaauru rai Jesoso.

13 Nii bana jetaote, turuha cuure cachaauru Jesoso rene. Nitohaneein rene turuhin jetaote, "Jerosaleen nena Teenforo asaa lenonecuru sohin moco-hin, Cana Coaunera coroaeca neeuruha Calillea co-coaichacuru tabaaurune janate, acaauru sohin jaonajaain, nii lenone acaauruhacha sohi coichana que acaauru coichana jasiite Filatora," naain jetao Jesoso rai beure nii cachaauru.

² Niritocuruhane jana jetaote: "Jataain naraaichuru amurijiriin osaacuruhane jaun jecha aihure nii Calillea cocoaichacuru' naaiche niqui. ³ Nete aine. Inara netonaite ohin nitajeriquicheein, inara ichao coreein jeriha Cana Coaunerane rijijieein neneeichene.

⁴ Jerichanejeein techu jerihane, 'Nii leeochoaauru Jerosaleeun ichaonacaaurulu amurijiriin jecha osaa-tooruhane jaun, nii le choonca fosaneeuri ichoae comoe nii ucuuneein ininaanaja nena Silohe,' naaiche niqui. ⁵ Nete aine. Nii aihuruhane rijijieein techu inara netonai ohin nitajeriquicheein, jeriha Cana Coaunerane rijijieein inara ichao coreein ichaonaa jereneeichene," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Inacaeniha temulene que *parabola* que cache relaa Jesosone

⁶ Niritiin jetaote: "Leinjiin cache nocoana jana leinjiin temule sirihane jaun jetaote, inaacane coaraa cue. Nii jana leinjiinniji inacaenihane jaun jetaote, ⁷ nii ocoana beraicha cache rai jetao, 'Aonaun. Nichata jaanaca naineeinne niqui le jaanacaauru naineein turuhin caa temule coaraa unajacoon. Nena chabana inaacane jana coaraeneen. Aihane jaun chajaain ena sauhin jaao. Cha inacojoeinte atane lanaaeca nere,' naane jana jetaote: ⁸ 'Aihachuhisi niquicha curuaanaa. Jauriaa nirijieein coarajeune, ena ajaanaa cuhane rai nasaji retuhin ajaena setuuru te temurau. ⁹ Nitohaneein tihanune saijieein inacaenihanete laen nainere sauhin jao-hine,' naain jetao tonorae nii ocoana beraicha," naain jetao cachaauru relae Jesoso.

Nebetacanaa cojoanona bana leinjiin ene janori raro-hacaera rautaa Jesosone

¹⁰ Nii baiha jetaote, nebetacanaa cojoanona bana sinacoca asae enohin jetao, cachaauru relaa cue Jesoso. ¹¹ Nii jana jetaote, ecu ne leinjiin ene- lechoonca fosa jaanacanihane caje coauneein baasoniha jaberocone jaun caaun cunaiteein. Nitohaneein jetaote, suujua cuhane neein jaberoco asaaeca coitucuhuhine jaun, nii chariji bana neraujiasilanaala janori raro-hacaain ne. ¹² Nii ene coaraain jetaote, cotijiaain nichoae bijii meracaain:

"Inaen ii cunai caje nerautaaicha ene," naa Jesosone rijieeoritiin, cunai caje nerautaaain nichaauraain jetao, Cana Coaunera coroaeein rachoojoe nii cunaitenaa ene. ¹⁴ Nitohaneein nebetacanaa cojoanona bana cunaitenaa rautaa Jesosone coaraain jetaote, obaje nii sinacoca curuaanaa. Nitohaneein obajein jetaote:

"Niha saota janoneein amihanenaana jaan cojoanona. Nii amihanenaana jaan cojoanona bana nerautaaeratiha uuchera. Coa nebetacanaa cojoanona bana nerautaaeratiha uhachera," naa cachaauru raine jana jetaote:

¹⁵ "Chanuna nebetacanaa janona bana cha ichaain neeiche inara netonaine saijieein, cha ichaain neeuruha leeochoaurune jereneeiche. Tana inara netonai nebetacanaa cojoanona bana, inara baca, inara boro, naonjoinuri cosi batuhin amaaiche jesinaaeca cohane coinane. ¹⁶ Nii rijijieeiina caa ene Abaraaun nefoerate-neein nena, lechoonca fosa jaanacaneein Moconajaera ichanohineein caaun cunaiteein nihane caje, nebetacanaa cojoanona bana rautaaun," naa Jesosone jaun jetaote, ¹⁷ jataain nocoejeeure jetao, nii aina nejeratenacaauru. Ne jetaote jataain itolere que nelateein, itolere ichaa Jesosone coaraain jetao coroaecure satiin cachaauru.

Mosatasa ucuhe que *parabola* que cuuaain cache relaa Jesosone

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Niritiin jetaote: "Coaracuchenachuhinti aansijihan mosatasa ucuhe natiin, nocoana jana temuha cachane jana omarohin fohecane, rai nunecuru que nucuhteeuruha tajaacurune. Nii rijiiicha cache inae Cana Coaunera Cojoanona canuhacha tei que ichaoha cachane," nae jetao Jesoso.

Faan jorerera que cuuain *parabola* que cache relaa Jesosone

(Mt 13.33)

²⁰ Niritiin jetaote: "Coaracuchenachuhinti faan ichacuruhane coina neleeriha tabaain nii colihane jaanu que jorerera teein, nichata sajeein coujunaca que arina coujunacate leinjiin ene, inae neleeriha tabaain nii colihane jana caje arajiin faan jaane coina. Nii rijijieinte neleeriha tabaain colihane coina nena jorerera rijijieein, neruujiha cache ichaone coina nena

ne Cana Coaunera Cojoanonaa," naain jetao acaauru relae Jesoso.

Acuujua jaratoelanaala nenea
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Nii baiha jetaote, Jerosaleeun cuuruna jaaun jetao, situuruna jaaunru nenacaauru nenaanajaaunru, ne-seeuru, naaonjoainuri naineen cachaauru relajeen cuujue Jesoso. ²³ Nii jana jetaote:

"Curuaanaa, jataainna coroatajaaecuruha caa nosa caje nichotenacaauru," naain caje bajaa leinjiinne jaun jetaote:

²⁴ "Eenjeen. Nitohanihane jaun, nii acuujua jaratolanaala nenea cuhane enooche. Arajiite niqui enonaa jerereen nete nainecurenereen.

²⁵ Inae ecu tihane bana nimichuhin acuujua fuha nii loreri erora nete, inara airiniha nedainequichene, 'Curuaanaa, acuujua joaracaane enohacaanura,' naaichene janate, 'Inara coitucuhane coaalanaala, cha nequiche chaainti,' naa inara rai nii loreri eroranete, ²⁶ 'Ii ainane lenoneen, acau cohin, naaonjoarejeto-coaanulu. Iite canacaanu relarejeto hi canacaanu berooru cuhanera,' naaichene janate, ²⁷ 'Inae inara rai aitocaaun, cha nequiche chaainti. Inara coitucuhane. Naain cacaje amuuche, baaso ichaechajeen ichaonacaauru,' nareen. ²⁸ Nii banate, inara airiniha nedainiquichene inara catu rihoneen chanaa curiquicheen, Cana Coaunera Cojoanonaa que neuruha satiin *profeta* curu, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainurine coarajeincha.

²⁹ Nitohaneente enoto mitu nichajai coarajeen cana jaabiji nichajai caje, enoto mitu nichajai coarajeen cana raotono nichajai caje, enoto mitu nichajai caje, enoto soo nichajai caje, naaonjoainuri nichajai cajeeurute turuha uurureen cachaauru, Cana Coaunera aina rai Cojoanonaa que neen nelauriaain lenonecuruhane coina.

³⁰ Nitohanerichaanne jaunte, nii ena jaolecooruhane jaaunru nelatelanaala nenacaauru tabaaurute, ichoachaniha ranajoineen niha cuurureen. Jana leeochoaauru amurijiriin nelaetoha nocoetonacaauru tabaaurute, satononejeen ranojoiniha cuurureen," nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jerosaleen cocoaichacuru coreniha chanaa Jesusone
(Mt 23.37-39)

³¹ Niritohane jana jetaote:

"Chajaain ena caalai caje amuu. Ii sohinte ii jaonaa jere Erosesicha," naauruha Jesoso rene turuhin fariseeocuru tabaaurune jaun jetaote:

³² "Aha niqui. Chajaain nii ataibinae rai: 'Enene, eresi, eresi cojoanon, naaonjoaichurune coitucuhichuru sitaain, cunaitenacaauru rautaaun, naaonjoareeunni,' naain benichuche. ³³ Nena laen enene, eresi, eresi cojoanoo, naaonjoaainchuru canuhacha ichaneni ichaechajeen cuujuereunni, nii Jerosaleeun edaa onaa naineniha leinjiin *profeta* ne jaun, ecu turuha-

nune reentiaaincha," naain Erosesi rai beratihane baiha jetaote:

³⁴ "Cairichaaajoaiche nohane satiin Jerosaleen cocoaichacuru, inara rene Cana Coaunera letonocuru, chaen *profeta* curu, naaonjoainuri bодоosiin ajeri que sohin jaonajaaonquichene jaun. Araai saaine niqui nitaro asae calaohichuru sararaain siniha ataoharine riji-jieen, inara ranaa jereun, nete cacoitucunaa jerenee-iche. ³⁵ Aihane jaunte inaeen jelai neriquicheen. Inae cacoharariheecheen nacoaaneen inara rene turuhanune reentiaaincha. Nii nacoaaneen tururichaaunine cojoanonaa banate: 'Raotojoeen turuhine Cana Coauneraneen nenea cana Curuaanaara,' nariquicheen canu raicha," nae jetao cachaauru rai Jesoso.

Laracaain cunaitenaa rautaa Jesusone

14 Nii baiha jetaote, nebetacanaa janonaa bana leinjiin curuaanaa fariseeo loreri asae lenoniha cuha Jesusone jana jetao colurujueeuruhane jaanu leratihane coaracuruhane coina, "Chatohanaicha ichareen," naauruhane jaun jetao ecu coarajeure leeochoaauru fariseeocuru.

² Nii jana, niritiin coaacuruhane que nainane jaun jetaote, ecu rohan niha leinjiin cacha laracaain cunaitenaane jaun jetao:

³ "Nainihana nebetacanaa janonaa bana rautaeraa leinjiin cunaitenaane. Tonaquiche inara," naain jetao Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaunera, chaen fariseeocuru, naaonjoainuri caje jetao bajae Jesoso.

⁴ Nii jana inauheneecha curuaaequiiin aonajeeuruhane jaun jetaote, biji que nii cunaitenaa mucuhin rautaaun jetao letoae amuhane coina.

⁵ Nitohaneen cunaitenaa rautaaun jetaote:

"Chariji inara caje nebetacanaa janonaa bana naluha rai toro acau netaojianaja atane jachu ucuacaain nena cuhanene jana, inauheneecha rocoelanaala coarajere. Ainihane rai calaohi naluha acau netaojiana jaan atane jachu cuhanene, nirijieen rocoelanaala coarajere," naain fariseeocuru caje bajaa Jesusone jana jetaote, ⁶ tonoraelanaala inauheneecha aonajeeure.

Nesirihatena beseta que cotihanojoihuri

⁷ Niritoha Jesusone jana, nelauriaanaaja rori caohacha janijiin nichoae nelauriaaauruha nii cotihanojoihurine coaraain jetaote, acaauru suujuatiha:

⁸ "Chunocoha inara cotihaca nesiriatenaa beseta quene, jiaonriha rori caohacha janijiin nichoae nelauriaaichene. Nabana turuha uha inara amuritoheriin nelateen nenea cotihanohinete, ⁹ Nii ii rori jianeeute ecu nelauriamiin caa leeochoa,' naa uha nii inara cotiharane, coejetiin rori baaso ichoae nelauriaa cunaa nainequiche. ¹⁰ Aihane jaun nii ajiniha inara cotihara nihane, rori baasonejeen nenea ichoae nelauriaauche. Nii banate turuhin, satiin nii ii rohan rori ichoae nelaurianacaauru notaracaae, 'Caa rori caohacha ichoae nelauriaa uura quiicha belaa,' naa nii

inara cotiharane, ichei caohachanere. ¹¹ Nitohaneein leeochoaauru amurijiriin nelateein nenea jerenacaaurute, necoeje chanunojoiniha cuurureein. Jana nii nelatecuruhane coaratelanaala nenacaaurute, raotojoein ranojoi niha cuurureein, "naain jetao suujuatenajae Jesoso.

¹² Niritiin jetaote acaauru cotihara cacha rai jetao:

"Cachaauru cotijiaain coroatenaa jereeine, jiaonriha ii nejeraauru, charaaichuru, iicha belaihuri, ii laurijiracuru coriquihonacaauru, naaonjoainuri cotihaquine. Acaauru cotijiaain acaauru coroateeine jana, ii cotijiaain ii coroaateeuruhanete, inae ii rai nii cainaenereein Cana Coaunera.

¹³ Nitohanihane jaun beseta ichana jereeine, cairichaihuri, nelatelanaala nenacaauru, bacosacuru, maosacuru, naaonjoainuri cachaauru cotihacu.

¹⁴ Acaaurute laen ichei cainana nainecurenihane nihanatiin, Cana Coaunera ichei cainaa cureein, inae rai cachanein nenacaauru ichtatiha oo caje Cana Coaunerane bana, "nae jetao nii cotihara fariseeo rai Jesoso.

Cana Coaunera Cojoanonaa que cacha relaa Jesusone (Mt 22.1-10)

¹⁵ Niritoha Jesusone jana aonaain jetaote:

"Bajiaanachuhinti Cana Coaunera Cojoanonaa que neein lenonenihacache," naa Jesoso rai leinjiin acaauru aina rori ichoae nenaane jaun jetaote:

¹⁶ "Coaracuchena chuhinti leinjiin cacha jetao, lenone jaain arajiin cachaauru cotiharate. ¹⁷ Nitohaneein jetaote, inaan jatoroaa nii lenonene jana jetao rai letono letoae cotihanajaane coina.

Nii jaun jetaote, cuhin acaauru rene turuhin: 'Chajaauchejete lenone, inae jatoroaa lenonera,' naain cotihanajaane jana jetaote: ¹⁸ 'Saan, naininaaun. Ena atane coretichaaunne jaun coaraa cuhanunete ne. Canu que ii suujua acateeu,' naain jetao berate leinjiin. ¹⁹ Nii jana leeochoa jetaote: 'Lechooncaain toro amihanenaa que nelate coretichaaun enane jaunne, acaauru coujuhin coaraa cureeun, amihanenaa que nelatecuruhane coitucuhane coina. Nii jaunne ichei aitoon caque ii suujua acateeine coina,' naain beratihane jana jetaote, ²⁰ leeochoa netonai: 'Ena nesirihatihanune jaun nainihaaun uhanune,' naain jetao satiin ita rijitiin beratihacoaure, acaauru que suujua acatiha acaauru cotiharane coina.

²¹ Nii jaun jetaote, jelaiha cauhin nii rai aitocuruhane rijitojoein biha cue rai fatoroon rai nii letono. Nii jaun jetaote obajeein, 'Chajaain soroneein nese sacutaain cuhin, cairichaihuri, cacha nelatelanaala nenacaauru, maosacuru, bacosacuru, naaonjoainuri cotijiaain cajiha uhanajaau,' nae jetao rai fatoroon nii letono rai.

²² Nii jaun jetaote, nii rai aitohane rijijieein satiin cachaauru chaque nelatelanaala nenacaauru cotijiaain jetao: 'Curuaanaa, inae nii carai aitohine jaa ichacaun. Nete jaiti caute nelaurihananaaauru,' naa nii letonone jaun jetaote: ²³ 'Chajaain nenaanajaauru naineein cuhin, unaa jereraauru leeochoaauru cachaauru coti-

hanihute nemomiin canu lorericha. ²⁴ Coatihane inae canu loreri asaane lenonecururihaain nii jauriaanejeein cotihanojoinunrita, 'nae jetao nii letono rai fatoroon,' naain jetao nii cacha tonorae Jesoso.

Jesoso cacha nena jerichaane, necairichanaa abaan- taacanete ne. (Mt 10.37-38)

²⁵ Jelai caje amuha Jesusone jana, arajiin sacuuruha cachaaurune jaun jetaote, acaauru rai: ²⁶ "Chunocoha canu esenetaain canu cachanein nenea jerihane, rai inaca, rai neba, rai comasai, rai bereecuru, rai nejeraauru, rai baihuru, rai jaberoco, naaonjoainuri belaihanane amurijiriin cacoelaain quere tonoraain nihanete ne.

²⁷ Canuneein nihanune coitucuhin canu cachanein nenea jerera, coroso que airichaaunnine rijijieein itolere necairichanaa abaantaain letohaanune jaan ichaain neeine. Jana ainihane, coatihane canu cachanein nenea nainihe chuni.

²⁸ Tana inara tabaauru, leinjiin loreri janaa jerihane jauriaanejeein nelauriaain: 'Necha besautiana nainerichaaunni,' naain coaacane coitucuhichene. ²⁹ Nitohanein coacuelanaala ichaain, nunuheniha nenea tihane baiha jianihanete, satiin ecu situhin coaraaauru nainere: ³⁰ 'Caa leinjiin cachate niqui caa loreri ichana jere. Nete jauriaanejeein besautiaane jaanu que coacuhin ichaenihane jaun nainaelanaala ecu jiane,' naain erenaa nainecurure que cachaauru. Aihane jaun jauriaa nejeein besautiana nainihane coitucuhane coina coaauca nii loreri icha cachane rijijieein coaumiin canu cachanein nenea jerera.

³¹ Nii rijijieein techu jauriaanejeein nelauriaain coauna nainere leinjiin rey, leeochoa rey aina sonaana que nenea jerihane: 'Necha lechoonca oharaancani soondarooru aina caa coroata choonca oharaancani soondarooru aina nenea rey amuritonaa nainichaaun,' naain coaacane jana, ³² nainenihane coitucuhanete, jaiti coriaae niha nii nejeratihane jaa rey ne jana, raotojoein jiniiquiiin ita aina rucujueein ichaauruhane coina jitariin nii leeochoa rey nejeratenajaacha bajai tihane coina aitiin nere beranu letoare.

³³ Nii rijijieein coacuelanaala, niicha sirii jianena jeralanaala nenea, coatihane canu cachanein nenea nainihe.

Cotebihane jianihane, nii chaque nelateniha tebene (Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Coaracuchena chuhinti jataain nelatiha niqui tebene. Nete nii cotebihane jianihane, inae chaque nelateein nenere. ³⁵ Niheichu temule jaacane coina, atane jasiitihacane jaanu que nihanatiin nelaterihe. Nechu jataain joaereente jaoleneein nere.

Nii rijijieein nii chaque nelaterihe, relaanune rijijieein ichaohane baiha, jianein niha canu cachane. Caa caitoonjoan aonacurumiin uricho nacaauru, "nae jetao nii arajiin sacuurera cachaauru rai Jesoso.

Rai nitajenaa carenero eruha carenero beraichane que cuaaïn nenea *parabola* que cacha relaa Jesusone
(Mt 18.10-14)

15 Satiin naraaichuru Jorioocuru cairichaeriin Roma curuaanaa rai *imposto* nu que coriqui que cachaauru cobaraaurera, chaen leeochoauru cachaauru baasoneein ichaonacaauru, naonjoainuri jetaote, Jesuso rene turuure irihane aonacuruhane coina.

² Nii coaraain jetaote, "Caa cachate osaaonacaauru cachaauru raain nihanatiin acaauru aina lenonena-jaque," naain jetao Jesuso necoeje chanuure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera aina fariseeocuru.

³ Niritocuruhane jaun jetaote, acaauru rai: "Tana chunocoha inara caje lefashaaïn carenero siriquichene jana, nitajiha leinjiine nii iscoonchoonca iscooni ratiriin nii nitajenaa carenero ariha curiquiche eruhich-enereein tiaaine. ⁵ Nitohaneein inae eruhichenete raotojoein baijiaain turuaain, ⁶ loreri asaae inaraacha belaihuri, inara laurijiracuru, naonjoainuri cotijiaain, 'Canu coroaecuche. Inae carai nitajenaa carenero eruhanu,' nanaa naineriquiche.

⁷ Nii rijijieein techu osaaocuruhane coitucunaa jere-lanaala neeuurua nii iscoonchoonca iscooneeurine jana, leinjiin cacha osaaocane coitucuhin, Cana Coaunera latein rene turuhane, nii iscoonchoonca iscooni coroaajelanaala, nii leinjiin turunaacha coroaecure dedeeu nenacaauru," naain jetao fariseeocuru tonorae Jesuso.

Coretiin nenea moneda nitajenaa eruha enene que *parabola*

⁸ Niritiin jetaote: "Nii rijijieeintechu, leinjiin ene, lechooncaain moneda jataain rai nelateineein nenea caje nitajiha leinjiinne, tana raafariin mocohin, eruhanereen tihaain loreri asaji lojoiin caohatiin aririhane. ⁹ Nitohaneein ariin eruhane, tana niicha belaihuri, chaen rai laurijiracuru, naonjoainuri cotijiaain, 'Canu coroaecuche. Inaen canu rai nitajenaa jataain canu rai nelateineein nenea moneda eruhanura,' nariha nii ene ne. ¹⁰ Nii rijijieein techu, ita coroaeein neeure Cana Coaunera rai anjeraauru, nosa caje nichoteein niha leinjiin cachanera," naain jetao acaauru relae Jesuso.

Rai calaohi ocoala que suujua acatiha rai inacane que *parabola*

¹¹ Niritiin jetaote: "Niha jetao leinjiin cacha coroata-jaain calaojoiin. ¹² Nii jana, nii rai calaohi ocoala jetaote: 'Ofa, canu rai, ohine bana carainein neeninu iicha sirii irihuru, ii atane, ii rucuhele naonjoaihurri leruu,' naane jaun jetao, nii rai ninana aina acaauru nainein jetao lerue nii acaauru inaca.

¹³ Nii jana rai nocoala jetaote, nii baiha neeoriin jetao nii que banijiaai que jitariin necoreteein jetao nii coriqui aina coriajai atane cuhin, nechu jataain joareein jitariin rai coriqui jaohin nichao que ichoae.

¹⁴ Inaen jitariin rai coriqui jaohane jana, nii nihane jaan neniha quinacaine jaun jetaote, ecu mijitena que necairichae.

¹⁵ Nii jaun jetaote, nii nihane jaan nenea leinjiin cacha caje amihanenaa ariha cuhane jaun, rai cosichuru beraihane coina jetao letoae nii cacha.

¹⁶ Nii jaun jetaote, nii cosichuru lenone raain que lenonenee rijitocojoae. Nejetaote nene rai cha tera.

¹⁷ Nii jaun jetaote: 'Arajiin neeuurua ofa rai amihanenacaauru natiinte, itolere bana ne banejelanaala acaauru lenonenu, cau mijitenacaun ohajihanu canune jana. ¹⁸ Jelaiha cauha cuhanunete ne ofa loreri asae. Chaenne inae ofa rene turuhanune: "Jataainine banejelanaala baaso ichaun Cana Coaunera aina, ii aina, naonjoaaincha. ¹⁹ Aihane jaun jiaonriha inae ii calaohinein caeteeinera. Raujiaain ichei amihanenacaauru rijijieein caeteeura ofa," nareeunni ofa raicha,' naain jetao suujua ere nii cacha calaohi ocoala.

²⁰ Niritiin suujua irihane baiha bero cuhane cuhin jelaiha cauha rai inaca loreri asae jana jetaote, jaiti nita nihane jana coariin cairichaojoaain coaraane jaun, soroneein coinetein jetao que balu-uniin, jataain belaaïn rae nii rai inaca.

²¹ Nii jana jetaote: 'Jataain banejelanaalane baaso ichaun Cana Coaunera aina, ii aina, naonjoaaincha ofa. Aihane jaun jiaonriha ii calaohinein caeteeinera ofa,' nae jetao nii calaohi, rai inaca rai. ²² Nejetaote niritohane jana: 'Chajaain erojoein cajione enachasine uhaain, caa rai cajione coreeuche. Chaen rai biji caturi que leinjiin anicho teein, rai tija quene maajeein safato curuhacuche. ²³ Chaen leinjiin baca narejeen coereneti soochete, lenoneein beseta ichacaache, ²⁴ ohin nitajihane rai ne caje turuha uha caa canu calaohine jaun,' naain jetao rai cachaauru letoae nii inaca.

²⁵ Nii tonohanau jetaote, neeuurua irihurune jaun nihane caje cauha uhe nii calaohi inana. Nii jana jetaote, inaen nenaanaja catainaane jana jetao, auno toteein raansaauruhane jana erunajae. ²⁶ Nii jaun jetaote, nii leinjiin acaauru cacha cotijiaain jetao: 'Chatohanai besetate ichaquicheta,' naain caje bajaane jana jetao, ²⁷ 'Ii nejerate jerichanejeein raurohin turuhane jaun, baca narejeen coereneti soerateein beseta ichae ii inacara,' naain rai biha nii acaauru cacha, nii calaohi inana raine jaun jetaote, ²⁸ jataain obajeein loreri asaae turunaa jerene. Nii jana jetaote, raajenihane coinetein raa cue nii rai inaca, acaauru aina nihane coina.

²⁹ Nii jana jetaote, jataain rautaelanaala jetao: 'Tite raotojoein araai jaanacaain ichei nelateein nihanune coitucuhi. Chaen nechu canu letoaaine chabana coiintelanaala ichaain neeun. Nii sainejeein chariji bana leinjiin niji carenero tihee carai, canuhacha belaihuri aina sohin beseta ichacaane coinata. ³⁰ Nii saijieeinte turuha caa ii calaohi, ene cojoaeloroerihuru aina nechu joareein ii coriqui jaoïnne janate, rai baca coereneti sohin teeicha,' naa coetaain rai inaca raine jaun jetaote,

³¹ 'Aiha chuhisicha cacalabi. Iite chuhisi itolere bana canu aina neeicha. Nitohanihane jaunte satiin quiicha siri i cheineein nera. ³² Nete laen ena esinae rauhijiriin caohachae beseta ichaain rachoojoihacachene, ohin nitajihane rai ne caje nacoaauneein turuha ii ocoalane jaunra,' nae jetao rai inaca," naain jetao acaauru relae Jesoso.

"Caohachaaain jecha ichareein," naain loreri beraichaanu que cache ratiriha rai fatoroonne que parabola

16 Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: "Niha jetao leinjiin cache jataain coriquihonanein. Nii jetaote, rai loreri beraichaanu que leinjiin cache ratiri jitariin rai rucuhaleeuru, rai cachaauru, rai coriqui, naaonjoaihunri beraichanu que. Nii jana nii rai rucuhaleeuru itajihacoaane jaun jetaote: 'Inae ichujeeuru itajeein, ii coriqui que niicha jerei ichaa taa ii cachara,' naain jetao biha cuure nii fatoroon rai. ² Nii jaun jetaote cotiharatein: 'Chatohanai ichaaine jaunna, ii biha uure canu rai. Chajaain jitariin chamijianeocuru cocoirichaaun uhanee coitucue. Inaen nenacaen nainiheei canu loreri aina canu rucuhaleeuru beraichanu que neeineta,' nae jetao nii rai fatoroon.

³ Nii jaun jetaote: 'Chana nohane jana ichareein, camijianeon caje canu sitaa canu fatoroone jana. Coatihane atane que chatohanai amihanenaa ichana que nelatejeecaanne coaalanaalata. Chaen nechujataain nocojeeun cache caje chaaelai bajaanune quera,' naain coaacane baiha jetao ⁴ 'Saan. Inae canuhacha ichaneni coitucuhanu, canu amihaneon colane nedaanune bana canu raa chunocoha loreri asaane coina,' naain jetao suujua ere nii loreri beraichanu que niicha ratirii.

⁵ Niritiin jetaote, leinjiana leinjianaain jetao, nii rai fatoroon que rebeonacaauru cotijiaain: 'Inaonjoain rebeoqui canu fatoroon queta,' naain bajaane jana jetaote; ⁶ 'Lefasha bareranei erene que ne rebeconra,' naain jetao tonorae nii jauriaanejeein niicha cotijiai. Nii jaun jetaote: 'Saan, aihachuhisi. Nocoa nii rebeoquine jaan, ninu nelauriaain saquichoonca bareranejeeicha laenaaura,' naane baiha jetao, ⁷ Leeocha cache rai jetao: 'Inaonjoain jana rebeoqui ii, canu fatoroon queta,' naain bajaane jana jetaote: 'Lefashai costaronei tirico quene rebeconra,' naain tonoraane jaun jetaote: 'Saan, aihachuhisi. Nocoa nii rebe. Fosachoonca costaronejeeicha cau tein laenaauru,' nae jetao rai.

⁸ Nitohanein jetaote, jataain nainaan rai caohachanuhacha que coacuhin ichaa nii rai loreri beraichane que nainae nii rai fatoroon.

Nitohaneinte Cana Coaunera Cojoanonaa que neenihuru amurijiriin, jataain nainaan rai caohachanuhacha que coacuhin neure Cana Coaunera coitucuhichuru," naane baiha jetaote:

⁹ "Inara netonoaite nii rijijieein Cana Coaunera tenojoi beraichanein neeiche. Aihane jaun nii itolere inara rai Cana Coauneraacha teei que, aca jerihane rijijieein

niicha jerei ichaain neeuche, inae ohichene bana niha raotojoein inara raeranune coina.

¹⁰ Nitohanihane jaun, aansijiin laojoiri raa cachane niha natiin caohachaaain nii rai teraacha jerei icharate, arajiin cha raane jerichanejeein caohachaaain ichareein.

¹¹ Nitohanihane jaun, caa nitajerai nena chauratane que cha siriin neeichene nihanatiin caohachaaain ichaeneeichene coatihane nerinaai inara rai esinaen rauhijiriin chabana nitajenaacharanejeein nena tera. ¹² Aihane jaun, inara rai eroraqui tenojoi que caohachaaain cha ichaain neneeichene, coatihane nerihaa inara rainein neeninu tera.

¹³ Nihei chuni coroatajai fatoroon rai niicha latei ichareenein nena nainei, nabana leeocho que jaolecohin, leeochoacha ere tonorana nainihane jaun. Nitohanihane jaun Cana Coauneraacha ere tonoraain nena jerichaane, nii canaacha jerei que coauna nainihaaca," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

¹⁴ Niritoha Jesosone jana aonajeein jetaote, Jesoso necoeje chanuure fariseeocuru, acaauru jataain coriquiicha que coacuhin neeuruhane jaun. ¹⁵ Nii jaun jetaote, "Inarate caohacha ichaa nocoetiin neeiche itolere bana cachaauru notaracaae. Nete inara suujua cuhane inaraacha coacui coitucue Cana Coaunera. Nitohanein jataain nelateineein cachaauruhacha coarai que te jaoleque Cana Coaunera.

Cana Coaunera rai rauhi inoansi aina Jesosohacha tei rai cojoanonaa

¹⁶ Moisesa, chaen *profeta* curu, naaonjoainuri cojoanonaate turuha Joaan Baotisitane que tiaaajoaain nelu. Nii caje coauneeinte beebejenojonein nelu Cana Coaunera cojoanonaa canuhacha turuai. Nii quete necounujeeure nii canuhacha teei Cojoanonaa sirichuruhane coina.

¹⁷ Canu Cojoanonaa que neeichene nihanatiin satiin Cana Coaunera rai rauhi inoansi tonoraain neeichene caohachae.

Comasai joera que cache relae Jesosone

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ Leinjiin cache rai comasai jaohin leeocho ene raanete jataain osa que nesaruha aicheein. Jerichanejeein techu, lana joera ene raain niha cachane osa que nesaruha aicheein.

Jataain coriquihona aina oha cairichanein nena Lasarone

¹⁹ Niha jetao leinjiin cache jataain coriquihonanein. Nitohanein coriquihocane jaun jetaote, itolere bana jataain cajione caohacha que necoreetein, lenone caohacha nejesina que beseta ichanajaque. ²⁰ Nii jana jetaote, ecu ne jaberoco nainecojoaain abero siriin leinjiin cairicheinejeein nena Lasaro. Aca jetaote, nii coriquihona loreri chajeniha lauheque nejesinane atanichoae. ²¹ Nitohanein cairicheinejeein nihane jaun jetaote, nii coriquihona rori caje nalunaa rai

lenone coni raain que lenonena jere nii cairichei. Nii jana remaaecuru jetaote, rohan turuhacoain nii rai nabero lojohure.

²² Nitohaneenne baiha ineen oha nii cairicheinejeein nena- nii Lasarone jana jetaote, amaure anjeraauru Abaraaun aina dedeeu nihane coina. Nii jana jetaote, nii coriquihona netonai inae ohane jaun conauteceure.

²³ Nitohaneen ohin necairichauruha onacaaurune jaan netiin necairichajeein, nita icharajeriin neein Abaraaun coaraa nii coriquihonane jana jetaote, Abaraaun rohan ne nii jaiti jiniiquiin ichaauruhane bana niicha cairichaerii Lasaro. ²⁴ Nii jaun jetaote: auhaquiin: 'Cairichaaajoain cacoharaaura ofa Abaraaun. Atiin nii Lasaro rai aitoote, esinaeca que biji coturi macohin setejiaain calele jelaroaa uhinera. Caune jataain necairichajeeun usi tabai janara,' naane jana jetaote: ²⁵ 'Aiha chuhisi niqui. Nete jiniiquiin inara jaberoconeein ichaohichene bana, jataain raotojoei ichaonaa que ichaorejetohilura cacalabi. Nii jana caa Lasarote, jataain ichaonaa baaso que ichaohin cairicheinejeein nerejetelu. Nii jaunte nii coacuhin, necairichaaequi iine jana, aca caohachain ranojoneein nera. ²⁶ Nii choae tacaain techu, cana cataaun ne jataain ucuacaain ucuha jachu satonoelanaalara. Nii jaun nii inara nichae situnaa nainecuruhi cajicheique nenacaauru. Niheichu inara niha natiin nii cajicheique turunaa nainiheeicheta,' nae jetao Abaraaun, nii coriquihona onaa rai.

²⁷ Niritoha raine jaun jetaote: 'Nii jaunne ichei aitoon, canu inaca loreri asaee ²⁸ nii neeuruha saoukii canu nejeraaurune jaaun Lasaro letohaine, acaauru rai iriha kuhane coina. Nabana caa necairichaecaauune jaaun acaauru netonai uuruhane coataara, ofa Abaraaun,' naa nii coriquihonane jana jetaote; ²⁹ 'Nete Moisesa aina *profeta* curuhacha laenanohin siriin neeure, nii tonoraain neeuruhinera,' naa Abaraaunne jana jetaote; ³⁰ 'Aiha chuhisicha ofa Abaraaun. Nete acaauru rene ichanaain turuhin biha leinjiin onaane, acaauru netonai nii esenetana nainecururera,' naa nii coriquihonane jana jetaote; ³¹ 'Aiha chuhisi niqui. Nete Moisesa, chaen *profeta* curu, naaonjoainuri esenetaaurenihalune rijijieein, acaauru rene ichanaain turuuruha onacaaurune nihanatiin, esenetana nainecururera,' naain tonorae Abaraaun," naain jetao fariseeocuru suujuate Jesuso.

Jataain necohalajiine osa que namute cache saruera
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 Niritiin jetaote:
"Itolere banate nereein osa que inara sarueranu. Nete laen jataain necairichanaa coareein nii osa que leochaauru saruera cache. ² Nitohaneen caa ena Cana Coanera coitucuhajeraauru sarueratiha osa quene ajinhate caohachare nulunoque ajeri tijichain cucuana kuhane joeratenojoi nihane. Aihane jaun nii que necohalajiin neeuche.

³ Chatohaneen baaso ichaain niha ii nejeraane suujua teeu. Suujua teene jana ii ere tonoraain caohachain

nichao coreein nihane que ii suujua acateeu. ⁴ Lejichoo kuhane caaunsi saneein ichei baaso ichaain nihane nihanatiin, caaunsi saneein turuhin, 'Inae laen coaiterihaaunnita,' naa uhane, que ii suujua acateeu-ra," nae jetao Jesuso.

Esinae rauhijiriin esenetaacane itolere ichana nainichaane

⁵ Nii jana jetaote: "Jataain itolere ichana nainiha Cana Coaneranee esenetaain nihacaanune jaanu teeu canacaanu raicha," naauruha Jesuso rai niicha cocoinaauri afosotoorune jaun jetaote:

⁶ "Mosatasa ucuhe laojoi rai jataain aansijieein nena rijijieein aasaeriin esinae rauhijiriin esenetaachenete caa shabeento rai: 'Niilai caje nerocohin caa cucuana kuhane omaronihunra,' naaiche caa shabeento raine inara ere tonoraain aiche caa shabeentora," naain jetao acaauru tonorae Jesuso.

Letononeein nenaacha ichaneni

⁷ Niritiin jetaote: "Inara leinjiin cachaaquichene jana, inara ocoana jana temule jaane jaanu que atane retuhin, baca beraain, naaonjoanne caje cauhane janate rai: 'Nelauriaaute lenoneei,' nanaa coacuhelanaala: ⁸ 'Chajaain ena canu lenonenu jaain, ena uhaane lenoneein acau coe. Nii baihate ii netonai lenoneein acau coriquincha,' nariquiche. ⁹ Nii choae tacaain techu, 'Narihara,' nanaa coitucuneeiche nii inara cache rai, letoaain neeichene jaan ichaain nihane coreniha. ¹⁰ Nii rijijieein inara letoaain niha Cana Coaneranee jaan nainaanee neeichene bana, nainiheeiche: 'Jataain cache caohacha neeine nihacaanura' naain erenaa nainiheeiche. Rauhijiaain: 'Canacaanu letoaain nihalune jaanchane inae nainacaanura,' naauche," nae jetao acaauru rai Jesuso.

Lechoocain cosibi aonaain caaun cunaitenacaauru rautaa Jesusone

¹¹ Jerosaleeun kuhane jaun jetaote, Calileea, Samaria, naaonjoainuri batane cataaun situhin cue Jesuso. ¹² Nii jana jetaote, leinjiin neseu turuhane jana jetao, nii nese caje que taca cuure lechooncaain cosibi caaun cunaitenacaauru cachaauru. Nitohaneen kuhin jetaote, cocooaeraa cache rohan turuha nitohanai cunai aonaera cachane jaun jetao, Jesuso caje coriaae netiin:

¹³ "Cairichaaajoain nohane canacaanu coaraaura cache relaera Jesuso," naaunre jetao Jesuso rai ehequiin. ¹⁴ Niritocuruha raine jana jetaote:

"Chajaaincha saseredotecuru rene turunichuchete inara coaracurumiincha," naa acaauru rai Jesusone jaun, cuujueeuruhane jana jetaote, ineen cosibi caje nerautaan somaraain neeure, acaauru dadaelanaala aitoa Jesusone saijieein. ¹⁵ Inae nitohaneen nerautauruha acaauru cosibi cajene coaraain jetaote, jelaaha nejenohin kuhin, tonijiaain ereein Cana Coanera corojeein jetao, ¹⁶ Jesuso acatiha rai tijia asaee atani-choae neseeriaain jetao, rachoojoe leinjiin cache

Samaria cocoaicha Jorionelaanaa nenea. ¹⁷ Nii jaun jetaote:

“Tajian lechooncaauruhani caa cosibi caje nerautanacaaurune. Aancaauru chaen leeochoauru iscoon neeurita. ¹⁸ Leinjiin caa Jorionelanaala nenea cachea estaraajerohachate jelaiha nejenohin Cana Coaunera coroaeca uhe rautaanune corenihara,” naain ¹⁹ “Esinæ rauhijiriin esenetaaine jaunte, ii cunai caje nerautaai, chajaain nimichuhin caunihura,” nae jetao rai Jesuso.

Naaonjoaain tururichaaain quiicha tei Cana Coaunera Cojoanonaane
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Nii baiha jetaote, “Chabana turureein Cana Coaunera cojononaa,” naain jetao Jesuso caje bajaure fariseeocuru.

²¹ Nii jaun jetaote: “Coatiha inanacaain tururinaain Cana Coaunera cojoanonaa. Niheichu, ‘Caute ne. Tajihate ne,’ naain coitucurieeicheein. Inaen inara jana niha quiicha tei Cana Coaunera Cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

²² Niritohane baiha jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Inæ amuhanune baihate jaiti nacoauneein turuenihanune ajiniha le janojoeinniji ena caa canuhacha tei janonaa coarana jereriquicheein niqui, nete coaraeneriquicheein. ²³ Nii jana tabaaurute inara rai, ‘Caute ne. Tajihate ne,’ naaurureein. Nete nelatene, niritocuruhane jana acaauru esenetaain acaauru sacuhichene. ²⁴ Nacoauneein turuha urichaaunni acaihaniji cachaneein nejanohanaane Cojoanonaa que turuhane banate, charijijieein teeinti jeraneejoaain dede conaa jiacanone, saain coaanojoeinein ne. Nii rijijieinte saain coaanojoeinein coitunojoiniha cureein inæ nacoauneein turuhanune bana. ²⁵ Nete amuhanune ajiniha jauriaanejjein jataain canu que nererojoeaain canu que jaolecoorureein, caa ena cojoanonaa que nenacaauru cachaauru.

²⁶ Charijieein teente nihalu Nohene bana ailu, nii rijijieinte jerichanejjein aiha cureein nacoauneein turuha uhanu canu acaihaniji Cachaneein nejanohanune Cojoanonaa que tihane bana.

²⁷ Coaracuche nachuhinti nii chaque nererojoeaerinin nelanaala, nisirihateein, lenoneein, acau cohin, naaonjoaauruhalu cachaauru bote cuhane enohin nichotiha Nohene cojoanonaa que turuhanereein tiaaine. Nii jana uha elo tabaine jaunte satiin oha-coaurelu.

²⁸ Nii rijijieein techu cha coacuelanaala raotojoeineein, acau cohin, lenoneein, netemulijiaain, namihaneeneo que necoreteein, niicha latei coreteein, neloheriteein, naaonjoaurelu cachaauru nihalu Lotone bana.

²⁹ Nii jana, Sodoma neseu ichaohane caje amuha Lotone janate, usi aina naluha asofere dede cajene jaun caun satiin oorelu cachaauru. ³⁰ Nii rijijieinte jerichanejjein aiha cureein nacoauneein turuha uhanu acaihaniji cachaneein nejanohanaa nichaaunne Cojoanonaa que turuhane bana,” naain jetaote,

³¹ “Nii cojoanonaa bana inara loreri janori ichoæ neeichene, jiaonriha jelaiha fauhin inara loreri caje inara rucuhete ranaa coaauquichene. Niheichu inara ocoana jana neeichene jana aihane, inara loreri asaae caunaa coacuelanaala rauhijiriincha sorooche. ³² Nitohanihane jaun, niicha ratirii coaaucaane jaun aihalu Lotocomasaine coacuhin nainaan ichaaoche. ³³ Aihane jaun rai rucuhete queeche coacuhin neite rai nichao itajereein. Jana nii rucuhete que coacuelanaala nichao rainuhachaque coacuhin neite nichotereein,” naain jetaote,

³⁴ “Nii airichaaainne cojoanotiin banate, leinjiin eruhari cuhane niha cuurureein coroatajai cachaauru. Nii jana leinjiin amanojoinihane janate, ecu nedaa cureein leeoche. ³⁵ Jana coroatajai enecurute, ederi que chelai tutuurureein. Nii jana leinjiin amanojoinihane janate ecu nedareein leeoche. ³⁶ Nii jana coroatajai quechaaaurute nocohana jana neeurureein. Leinjiinte amanojoinereein, leeoche ratirinojoinereein,” naane jana jetaote:

³⁷ “Chatoanai bana, chucha nitohanereinte Curuanaa,” naain caje bajaauruhane jaun jetaote:

“Inæ ecu tihane banate coitucunojoinereein, canii setu que fauha uha ichotarine jana caje coaraain coitucunojoinihane rijijieein,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

Joesio necha ansaineein nenea rai cache coulurujiha autanane que *parabola*

18 Coiinteerilanaala Cana Coaunera bajaauruhane, Cana Coaunera bajaauruhane coina *parabola* que cuaain acaauru relaa Jesusone.

² Niritiin jetaote: “Coaracuchenachuhinti leinjiin neseu nihalu jetao leinjiin joesio cachaauru que suujua acatelanaala, niheichu Cana Coaunera batohane que casilanaala nenea ne. ³ Nii jana jetao, nii neseu ichoæ leinjiin autana. Nii autana jetaote, nii joesio rai leinjiin cache nejeratenaja colurujiha cue. ⁴ Nii jana jetaote, carajaain nirijieein nere tonorana jerelanaala ne nii joesio. Nejetaote nii baiha: ‘Cachaauru que nihanatiin casuujua acateein, niheichu Cana Coaunera bato-coaunne que casiin nihaaun niqui. ⁵ Nena raotojoein nihanune rohecaain, casuujua rohecaain sacuha caa autanane coataa naitoonjoa tonoraain ichareun caihanihane coina,’ nae nii joesio.

⁶ Coaracuchenachuhinti, jataain necha aansaineein nihane saijieein suujua coaraa nii joesione. ⁷ Nii jaunte nii amurijiriin, nii janijiin nii raauri, janotiinetojoein, jichoonetojoein, naaonjoaain bajaebajaeraauru co-coaeratenaa nainereein Cana Coaunera. ⁸ Nitohaneinte carajaain cohacuruhane latelanaala enaacha acaauru cocoaeraterere. Nena laen inara caje bajaauru, canu inaraacha cohajei cachaneein nejanohanaa nichaaunne, nacoauneein turuhanune reeintiaainacha canuneein nihanune esenetaain caitoonjoa ichaacha-jeein neeururichaaain cachaauru,” naain jetao acaauru relae Jesuso.

Roma rai coriqui bajaaurera aina fariseeocuru que parabola que cuaain cache relaa Jesosone

⁹ Nii baiha jetaote, nii acaauruhacha caohachaaain niha nocoetiin leeochoaauru que jaoleconacaauru rai jetao, acaauru ichaohacha que *parabola* que cuaain jetao: ¹⁰ "Coroatajai cache jetaote, Teenforo asae cuhin Cana Coaunera baja cuure. Leinjiin jetaote, nechujataain naraaichuru cairichaa Roma rai *imposto* nu que coriqui bajaerane. Jana leeochoa jetaote fariseeone. ¹¹ Nii fariseo jetaote, 'Narihara Cana Coaunera ichoreniha ainacaauru tocohaneein asijiautoneein, necha aansaineein ichaohin, joareein ene canu sinijeranelanaala nena aina ichaohin, naaonjoaain nenihanu canune coreniha. Chaen nechunaraaichuru cairichaa Roma rai *imposto* nu que coriqui bajaaurera rijijieein neneen. ¹² Chaen nechujataain ii coitucuhanune esenetaaine coina, le semanacuru cuhane coroata saain casuri couu lenone lanaala neein ii bajaee bajajeein, lechooncaain chaealai raanu camijianeoo corenihane, rai lechoocani teein neein ii raicha,' naain jetao Cana Coaunera bajaee chu juhequiin. ¹³ Nii jana nii naraaichuru cairichaerai coriqui bajaera jetaote, caje icharaain neein necoeje caun najabaracaain dede coaraelanaala jetao: 'Cairichaaajoaain cacoaraau osaaotohanune jaauru Cana Coaunera,' nae nalarijia faone faoneein.

¹⁴ Niritiin bajaane jaunte, inae que suujua acatiha Cana Coaunerane jana jelaiha nenajaun cauha cue nii naraaichuru cairichaa coriqui bajaera. Nete laen nii fariseo que suujua acatene Cana Coaunera.

Nitohaneente nii leeochoaauru amurijiriin Cana Coaunera coitucutiin, itolere que nelaaetoha nocoetiin nenacaaurute chaque nelatelanaala jaoleneein neeurureein. Jana rai nichao coitucuhin leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala nenacaaurute nelateein ranoinerureein," nae.

Canaanaihuru belaiha Jesosone

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Jesoso rene canaanaihuru turuaa uuruha acaauru mucuhane coinane jana jetaote, Jesoso rene turuana-jaauruhane caohateeure aina nerelanacaauru. ¹⁶ Nii jaun jetaote, nii aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

"Coa rohecanajaachete canu rene turuuhine nii canaanainuru. Jiaonriha canu rene turuuhane canaanaihurune caohateeichenera. Cana Coaunera Cojoanonaate, aihuruha caa canaanaihurune rijijieein nenacaauru rainein nena nera. ¹⁷ Esinaen rauhijirine inara rai aitoreeunni. Aihuruha caa canaanaihurune rijijieein canu raain neniha chunine, coatiha Cana Coaunera Cojoanona que nerihain," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Jesoso aina iriha leinjiin cache coriquihonane

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Leinjiin cocoainanacai jetaote, Jesoso aina iriha uhe. Nitohaneein rene turuhin jetaote:

"Caohachanejei cache relaera, cha ichareeun chariji bana nitajenaachara ichaonaa caohacha que ichaonaa nainichaaunne coina," naain Jesoso caje bajaane jana jetaote;

¹⁹ "Chanuna 'caohachanejei cache relaera,' naain cacurujuateei. Leinjiin Cana Coauneraachate caohachanejeein ne," naain jetaote: ²⁰ "Inae raotojoein Moisesa aitoonjoan coitucuhi: 'Jiaonriha nejelau ene ii sinijeranelanaala nena aina ichaohin neeine. Coa sonajaain jaoha. Coa asijiauha. Coa chamute cache cairichanaa jerenacaun chuni cache coacuhin, casaje que ereein niha. Chaen efojiaraauru que ii suujua acatteen acaauru coitucuhin neen,' naane coitucuhi," naa rai Jesosone jaun jetaote:

²¹ "Aihanu chujian. Canu enamanaca caje coauneeinne jitariin nii naitoonjoan tonoraain neen," naain tonoraaiii cocoainanacaine jaun jetaote:

²² "Aihachuhisi niqui. Nete jaiti lanajejen leinjiin tonoraain ichaaine coina. Jitariin nii iicha sirii rucuhene que necoreteein, cairicheihuru rai jitariin nii coriqui chaluu. Nii banate dedeeu ichaonaa caohacha que ichaonaa naineriquiin. Nitohaneein ichaaine baiha canu aina uu," nae jetao rai Jesoso.

²³ Nejetaote niritoha rai Jesosone jaun, jataain inaderae nii cache jataain coriquihocane jaun.

²⁴ Nii jaun jetaote:

"Jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanona que ichaoa leinjiin coriquihonane. ²⁵ Nii Cana Coaunera Cojoanona que ichaauruha coriquihonacaaurune coina caaintaane fautaain caaintarihei leinjiin camecho rai oco jachu cuhane situhane coina," nae jetao inaderae nii coriquihonane coaraain Jesoso.

²⁶ Nii jaun jetaote:

"Nitohanihane nichotena nainerinaain chuni," naain caje bajaauruha ecu neein aonajeeunrerane jaun jetaote,

²⁷ "Nii caaintatiin cahaauruhacha coarai, coatiha Cana Coaunera rai caaintajehita," naa Jesosone jaun jetaote,

²⁸ "Canacaunune jitariin canacaanuhacha sirii ratiriin ii sacuhacaanulu," naa Fedorone jaun jetaote:

²⁹ "Esinae rauhijiriin chunocoha, Cana Coaunera Cojoanona que ichaohane coina, rai loreri, rai sinijera, rai bereecuru, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, naaonjoin ratirichate, ³⁰ jataain nii amuritoheriin caa chau-ratane que siriin, nii choae tacaain nii turuha uheni Cana Coaunera Cojoanona que chariji bana nitajenaachara ichaonaa siricheeincha," naain jetao Fedoro tonoraie Jesoso.

Orichaainne bihane nichatasatiha Jesusone

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Nii baiha jetaote, jelai nii lechoonca coroatajaain niicha cocoinaauri cotijiaain jetao: "Enate laen Jerosaleeun cuhacache, cuu nii acaihaniji Cachaneein nejanohanaa nichaauinne que aitiin laenacuruhalu satiin *profeta* curune nainaanune coina.

³² Nitohaneente nejelau ataneu nenacaauru es-taraanjerooru bijihu canu teurureein nechu jataain cacotaiha baasoneein caetein, canu nocoeje chanuhin, canu coluneein, naaonjoaaunruhane coina. ³³ Nitohanein canu teeinte, enuha que canu faohacuruhanne baiha canu ateenaa cuurureein. Nena nichata janohane cuhane nacoaunein ichanaareunni," nae jetao niicha cocoinaauri rai Jesuso.

³⁴ Nii niritoha acaauru raine jana jetaote, nii naitoonjoan aonacuruhanne saijieein esenetana nainecurene.

Jericoo leinjiin maosa rautaa Jesusone

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Niritohane baiha jelai caje amuhin Jericoo turue lalajeein cuujiha Jesusone jana jetaote, bero cuhane lauhequiiin coriqui bajaa niha leinjiin maosane jaun jetao, ³⁶ arajiiin situha cachane aonaain jetao: "Chaaruna toon situha cue," naain bajaane jana jetaote:

³⁷ "Nasarete cocoaicha Jesusote sacuureraaura cachaauru aina situha cuera," naain beeuruhane jaun jetao: ³⁸ "Atiin nohane cairichaaajoaain cacoharaaura Rabiri nefoerate Jesuso," naa ehequiiin nii maosane jaun jetao, ³⁹ niritohane caohateure sitonaane coina nii ichohaichaniha cunacaauru. Nejetaote, acaauru ere tonoraelanaala jeelai amuritoheriin ehequiiin jetao:

"Atiin nohane cairichaaajoaain cacoharaaura Rabiri nefoerate Jesuso," nae jetao nii maosa.

⁴⁰ Nii jaun jetaote, ecu inacuhin raeratein jetao inae rohan nichuutaane jana jetao:

⁴¹ "Chate jereita," naain caje bajaa Jesusone jana jetao:

"Canota rautaanene jereunra Curuaanaa," naain tonoraa nii maosane jaun jetaote,

⁴² "Saan ai. Esinae rauhijiriin quesenetaaine jaunte inae maosaneine caje nerautaaicha," nae jetao rai Jesuso.

⁴³ Niritoha rai Jesusone rijieeoritiin maosanihane caje inae conoha rai notane jaun jetaote, Cana Coanera corojeein Jesuso sacue nii maosa.

Nitohanein nii maosa rautaane jana, ecu neein coarajeerera cachaauru netonai jetaote, satiin Cana Coanera corojeein rachoojoeure.

Saqueeo loreri asae cuha Jesusone

19 Jericoo turuhin jetaote, nii Jericoo nese cataaun situha cue jetao Jesuso. ² Nii jana jetaote, ecu ichoae leinjiin cacha, naraaichuru Jorioocuru cairichaeriin nena, Roma curuaanaa rai *impoesto* nu que coriqui bajaaurera curuaanaanein nena coriqui-

hona Saqueeo. ³ Aca jetaote, jataain Jesuso coitucunaa jerihane jaun coana jere niqii. Nejetaote, jataain araaicha cachane jaun coana nainesine Saqueeo, leeochoauru fautaain ecoainijihane jaun. ⁴ Nii jaun jetaote, coana nainihane coina soroneein najiniha cuhin jetao situha curichaaain nii Jesusone jaun nena leinjiin enuha que iniin jetao cohaca cue. ⁵ Nii jana jetaote, nii iniin cohacane jaan nena enuha asaae situha cuhane jaun, jabatoroaain coaraain jetao:

"Saqueeo, chajaain soroneein niilai caje fauha uu. Eneene ii loreri asae nesurureunni," naa rai Jesusone jaun jetaote, ⁶ soroneein nii enuha caje fauhin jetao, corojeein rai loreri asae Jesuso amae jetao nii Saqueeo. ⁷ Nii coaraain jetaote: "Chanuna jataain osaaona niha taa cachane coitucuhane saijieein rai loreri asae aina nesuruha cue," naain jetao Jesuso que ereure ecu satiin neein coarajeerera cachaauru.

⁸ Niritiin Jesuso que ereuruhane jana jetaote, nichaaurain jetao:

"Aonaun Curuaanaa. Jitariin quiiha sirii rucuhelene leruhin tereunni cairichaaihuru rai. Chaen nechu chaelai que chuni basijiauhin nihanune, jena saain jelai amuritoheriin cainareunnicha," nae jetao Jesuso rai nii Saqueeo.

⁹ Nii jaun jetaote:

"Caa cacha netonai inara rijijieein, Abaraun nefoerateenein nihane jaunte, enene caa rai loreri asae turue jianacoon osa caje mitaeranura. ¹⁰ Nii acaihaniji cachaneein nejanohanaa nichaauinna, caa chauratane que turuun, nii jaolecohichene jaan cachaauru nitajenaa neein nenacaauru ariin, acaauru ichoteratein raanune coina," nae jetao rai Jesuso.

Coriqui raaurera cachaauru que *parabola* que cuaain cachaauru relaa Jesusone

(Mt 25.14-30)

¹¹ Niritoha Jesusone jana, ecu neein aonajeeuruha cachaaurune jaun jetaote, acaauru relaa *parabola* que. Inae Jerosaleen rohan nichuuntaauruhane jaun, "Inae jerihane turuhelalajiha Cana Coanera Cojoanonaara," naain coaacuruhanne jaun jetao acaauru rai:

¹² "Coaracuche jetao nihalu leinjiin cacha *rey* araanein nenaane. Nii cacha jetaote, *rey* ineein coacinaauruhane coina jetao coriaji atane cue, inae *rey* ineein cocoinaauruhane jana jelaiha natane que cauha uhane coina.

¹³ Inae amuhane rai jetaote, lechooncaain rai letonocuru cotijiae, acaauru naineein jequiiin coriqui chaluhanne coina. Nitohanein acaauru cotijiaain coriqui chaluhanne jetaote: 'Caa coriqui aina amiha-neuche turuhanne reentiaaincha,' naain ratirinajae.

¹⁴ Nejetaote, jataain que nererojoeacaure nii natane que nenacaauru cachaauru. Nii jaun jetaote, caaijie acaauru ere beranu que leinjiin letoaaure 'Coatiha canacaanu curuaanaa *rey* ineein niha caa cachane jerihacaanuta,' naa cuhane coina.

¹⁵ Nejetaote nitohaneein nere bera letoaauruha caaijiene sajjeein, *rey* ineein cocoinaauruhane jaun, *rey* ineein jelaiha natane que turuha uhe.

Inae nenajaun turuhin jetaote, nii letonocuru coriqui teein ratirihane jaanru cotiharate, 'Inaonjoaaincha canu coriqui joooure le cacha cachauruta,' naain coitucuhane coina.

¹⁶ Nii jana nii niicha cotiharatei ichoaichaniha rene turunaa jetaote: 'Curuaanaa lechoonca saneeinte nefae ii coriqui,' naa turuhinne jaun jetaote; ¹⁷ 'Saan. Aihane jaun iite jataain caohati canu cachanein neei.

Inae acaihaniji que caohacha ichaai caa coroatajaji coriqui ainane jaunne, lechooncai nese coaranu que coberenadoroneein chetereunnicha,' nae rai nii *rey*.

¹⁸ Nii jana leeocho jetaote: 'Curuaanaa, saouqui saainte nefae ii coriqui,' naa turuhinne jana jetaote,

¹⁹ jerichanetjoeein: 'Saan. Aihane jaun saouqui nese coaranu que coberenadoroneeinte neriquincha,' nae jetao rai.

²⁰ Nii jana leeocho jetaote: 'Curuaanaa, nocola ii coriqui. Jataain necha aansai cacha neeine jaunne ii coasiha, cajione que conajaain cau rucujueun. Chaen chaelai teneeine nihanatiin, enaacha temunojoi taain raain, naaonjoain neeine coitucuhanune jaun,' naane jaun jetaote; ²² 'Tchajjenihanete ii ereecha que necouluruhequi canu cacha baaso. Chanuna chaen, nii chaelai tihanune que airijiin, enaacha temunojoi taain, raain, naaonjoaanune coitucuhi raotojoeein inatiin, ²³ baanco cuhane nii canu coriqui tiha cueneei, canu loreri asae turuhanune, jelai amuritoheriin carai cainaanerichaae,' naain jetao, ²⁴ nii ecu nenacaauru rai: 'Caje nii coriqui ruluhin, nii lechoonca saneein faera rai teeuchera,' naane jana jetaote: ²⁵ 'Curuaanaa, chanuna inae lechoonca saneein jelai amurijiriin siriha natiin nacoaaneein tenacare raita,' naaunruha raine jaun jetaote: ²⁶ 'Inae inara rai aitocooaun, jataain siricha raite jeelai amuritoeeriin terareein. Jana sirihei cajete, coroatajajeein sirihane nihanatiin jitariin caje ruluherareein,' naain jetaote: ²⁷ 'Chajaain chaen nii *rey* ineein nihanune jerelanaala caque nejeratenacaauru uhaain cau canotaracaae teein sohin jaonajaauche,' nae jetao nii *rey*,' naain jetao cachauru relae Jesuso.

Jerosaleen cuha Jesusone

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Niritohane baiha jetaote, Jerosaleen cunajaun, ²⁹ nii Jerosaleen rohan ichuunejeein nenea ichatane ucuuno Olibo neeonjoain neein niicha curuateeuri rohan nenea Betafajee, Betania, naaonjoainu turuhin jetaote, coroatajaain aina nerelanacaauru rai:

³⁰ "Chajaain taa cana ajiniha nenea neseu cu-nichuche. Ecute cositenojoneein teequi leinjiin boro chabana cacha amunajaniheine eruriquicheein. Chaen cajiha carai cosi rutuhin uhaauche. ³¹ Inae uhaaichene jana, 'Chanuna nii boro cosi rutuhin amaaiche,' naa chunine, 'Cana Curuaanaate latihane jaun raeratera,' naauche," naain jetao letoanajae Jesuso.

³² Niritiin acaauru letoaa Jesusone jana, nii neseu curuhane jaun jetaote, nii acaauru rai aitohane rijijieein nii boro eruha cuure nii aina nerelanacaauru. ³³ Nitohaneein ecu turuhin, nii boro cosi rutuhajeeuruhane jana jetaote:

"Chanute nii boro cosi rutuhicheta," naa acaauru rai nerorane jaun jetao:

³⁴ "Cana Curuaanaate latihane jaun raeratera," naaure jetao rai.

³⁵ Nitohaneein cosi rutuhin jetaote, nii boro ichoae rai cajione teein jetao, Jesuso rene amaaure nichoae nelauriaain cuhane coina. ³⁶ Nitohaneein nii boro amaain Jesuso rene turuaauruhane jana jetaote, nichoae nelauriaain raotojoeein cuujiha Jesusone jana jetao, najiniha bero cuhane rai cajione maririjiacooaure cachauru.

³⁷ Inae Olibo neeonjoain bichatane ucuuno fauque cuujiha Jesusone jana jetaote, itolere cojoaelanaacojoi ichanajaaoncane coaranajaaoncuruhane jaun jetao, cojioriin Cana Coanera coroaecure satiin nii sacurera cachauru.

³⁸ "Raotojoeein turuhine aca neein nenea rijijieein cocoinaain Cana Coanera letono *Rey* cha. Dedeeu raotojoeein nihacachene coina icharaneein nihane coitucuhin Cana Coanera coroaecuruhine cachauru," naauruha cachaurune jana jetaote:

³⁹ "Cacha relaera, toon ii sacurera cachauru rai aitoote, toritocuruhane jianecurumiincha," naauruha nii cachauru jana cunacaauru fariseeocuru tabaaurune jaun jetaote:

⁴⁰ "Esinae rauhijiriine aitoonra. Toritocuruhane caje inauheneecha neeuruhanete, cojiorichurureein caa ajerichurura," naain jetao tonoranajae Jesuso.

⁴¹ Inae Jerosaleen rohan nichuutane jaun, inae inanacaa nii Jerosaleenne coaraane jaun jetaote, ecu nenacaauru cachauru coreniha chanaain jetao: ⁴² "Bajjaana chuhinti caa janonaa cuhane jianacoon inara mitaeraanu que cau turuhanune coitucuhin neneeiche. Nete quesenetaain canuneein nihanune coitucuhin coarana naineneeiche. ⁴³ Nitohaneichene jaunte, inae nereein itolere neein inara curuhacaain inara corihateein, inara mucuhin niha nii nejerateein neeiche jaa cojoanonaara. ⁴⁴ Caa inara nese fejeeinte itajeein, inara cocoaichucuru soaajeein jaoha cuurureeincha. Coatihane nerinaain leinjiiniji ajeri ita choae teein ichanohita. Inara ichoterateein, jianacoon inara mitaeraanu que turuha uhanu inara Coaneraneeinne jana canu esenetaain cacoitucunaa jereneeichene corenihara," nae jetao inaderaain Jesuso.

Teenforo couluuoca Jesusone

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Inae Jerosaleen turuhin jetaote, Teenforo asae enohin, ecu necoretiha nenacaauru sitaain jetao:

⁴⁶ "Cana Coanera Quiricha inoansi cuhanete aite: 'Canu lorerite nasae neein canu bajae bajaecuruhane jaan coloharine,' naain. Nete necha aansai asijiautooru

ucuhaneein teeiche inarara," nae jetao nii cachaauru rai Jesoso.

⁴⁷ Nitohaneein cojoanoonetojoein Teenforo asae cuhin cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, nechu jataain sohin jaaoruhane jaa lera ariha jetao, cuhin coaracure saseredote curuanaacuru, Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaaureraauru, nii nese curuanaacuru, naaonjoainuri. ⁴⁸ Nejetaote, nii chatohaneein teeuruhane jaan lera erusichurene, satiin cachaauru jataain nii acaauru relaane jaa rautatiin aonajeunruhane jaun.

Nitohanai ichaane coina cocoinaain letononiha Jesusone

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 Teenforo asaae nosa caje nichoteeururichaain cachaaurune beebejeein, acaauru relaa Jesusone jana jetaote, turuha cuure saseredotecuru curuanaacuru, Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaaureraauru, Joriocuru rai nelateein nenacaauru ichauhenaauru, naaonjoainuri. ² Nitohaneein turuhin jetaote:

"Chatohanai cocoinanacaineina neei catohanai ichaaine coina. Chate catohanai ichaaine coina ii cocoinaain ii letoaain neta," naauruhane jaun jetaote:

³ "Saan. Canuhetonaina inara caje leinjiin erenaa bajareeun catoonraaichene coina. ⁴ Cha Joaan letoaain nelu cachaauru baotisaain cachaauru coujunacatiha uhane coina. Cana Coaunera letoenihanena, cachaauruhachana letoaain nihalu," naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote, ⁵ ecu inauheneeicha aonajejin jetao: "Cana Coaunera letononeeinte ailu,' naacachenete: 'Chanuna jana esenetaain tonoraain neneeichelu,' nareein. ⁶ Niheichu, 'Cachaauru letononeeinte ailu,' nanaa nainihaacache. Niritocoachenete ajeri que cana bodosiin cana sohin cana atinaaurureein cachaauru, satiin Cana Coaunera letononeein aihalu Joanne esenetaauruhane jaun," naain jetao, ecu nejesinajejin ita rai ereerejeeuruhane baiha jetao: ⁷ "Coatiha coitucuhaacaanu. Chachainti cacha baotisaain coujunacatiha Joanne coina letoaain neluta," naaure jetao.

⁸ Nii jaun jetaote:

"Niheichu canuhetonai nihanatiin 'Naaonjoainte canu cocoinaain nihane ainane, caa catohanai ichaauru,' naain benaa nainihaun inara raita," naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

Necha aansainein ichaonacaauru ocoana beraichacuru que *parabola* que cuaain cachaauru relaa Jesusone

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Niritohane baiha jetaote, necha aansainein ichaonacaauru ocoana beraihurera que *parabola* que cuaain jetao: "Leinjiin cacha jetaote, leinjiin ocoana sirihane jaun jetao, que amihanenacaauru rai teein ratiriin jetao, coriajai ataneu cue, latihane nainein rainein nena letoaauruha raine coina.

¹⁰ Nitohaneein teein ratiriin jetaote, inaen tainaca que tihane jana jetao, leinjiin letono letoae, nii amiha-nenacaauru caje rainein niha nii ocoanane coreniha que banihatein niicha taihuri bajaa cuhane coina. Ne jetaote, nii cha telanaala faojaain sohin jelaiha letoaure. ¹¹ Nii jaun jetaote, nacoaunein leeocho letono letoaa nii ocoana erorane jana jetao, nocoeje chanuhin faojaain sohin, cha colane acaentonai letoaure. ¹² Nii jana coaiteen leeocho letono letoaane jana jetaote, jataain cunaitaain jelai caje acaentonai sitaure nii ocoana que amihanenacaauru.

¹³ Nii jaun jetaote: 'Cha laen ichareeun. Satononejeein caa jataain jereein canuhacha belai canu calaohi letoaanunete ne. Quete laen acanein nihane coitucuhin raotojoein raain nere tonoraaurureein,' nae nii atane erora.

¹⁴ Nejetaote niritiin nii rai calaohi letoaane jana jetao, cuujihane jana coariin: 'Taate caa atane erora calaohi ne. Acate inae oha rai inacane bana, caa itolere que banijiaain nena rareincha. Coanete mucuhin sohin jaohacachete cana rainein nedaane caa iolere que banijiaain nenaara,' naain ita caje bajaacoain jetao, ¹⁵ nii ocoana caje amaain sohin jaaore nii ocoana que amihanenacaauru.

Nitohaniane jaun, tonaquiche jana nii que inara. Chatohaneicha acaauru tereein nii ocoana erora, nii rai calaohi mucuhin sohin jaaoruhane jaun. ¹⁶ Raajenihane uhin inacha nii ocoana que amihanenacaauru sohin jaohin, leeochoauru rai nii ocoana teriha nii ocoana erora," naain jetao *parabola* que cuaain cachaauru rai ereerejeein relanajaen Jesoso.

Nii jana jetaote:

"Jiaonriha icharaa nitohaninera," naaure jetao nii cachaauru.

¹⁷ Nii jana jetaote, acaauru coarajejin jetao:

"Chaquena jana chaen, Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane: 'Nii jaolecooruha loreri icharaaurune jaan ajerite jauriaanejeein loreri nunuhenein ichanohinein niha cureeincha,' nae.

¹⁸ Aihana jaun chunocoha nii ajeri ichoae comoite, nichaluchaluriha cureein. Jana chunucoha ichoae comoha nii ajerinete jitohitoreein," naain jetao be cachaauru rai Jesoso.

¹⁹ Niritiin acaauru que cuaain, cachaauru relaa Jesusone que nainacuruhane jaun jetaote, nii rijieeoritiin mucueratenaa jerecure saseredotecuru curuanaacuru aina Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaaureraauru. Nejetaote chatohanein tenaa nainecurene cachaauru coasichuruhane jaun.

Jesoso mucuuruhane jaan lera ariha Roma curuaanaa rai coriqui teeuruhane bajaauruhane

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Nitohanein sohin jaonaa jerecuruhane jaun jetaote, acaauru letono letoaure, belaicha cacha rijijieein turuhin Jesoso caje chelai erenaa bajaauruhane jana, tonaain acaauru tonoraane nohanein coluru-

jueuruha coberenadoro raine coina. ²¹ Nii jaun jetaote, rene turuhin:

“Cacha relaera, nii aitiin cachaauru relaaine jaane esinae rauhijiriin chuni que suujuelanaala, satiin cachaauru rai jerichanetojoein aitohine coitucuhacaanu. Iite esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoha cachane coina aitiin cachaauru relaai. ²² Nitohanihane jaunne ii caje bajaa uhacaanu. Caohachaana Romanocuru curuaanaa enferadoro rai *im-poesto* nu que coriqui tihacaanune,” naain jetao Jesoso caje bajaure.

²³ Nii jaun jetaote, nechu jataain baasoneein coacuhin que iriha aitocuruhane que nainaane jaun jetao:

²⁴ “Saan. Canu que leinjiin nii coretequichene jaan coriqui coarateeuiche,” naane jana, que nii coriqui coarateeuruhane jana coaraain jetaote: “Cha cojunaca caa, ecu laenanohineein curuaa siriin,” naa Jesusone jaun jetaote: “Enferadoro rai,” naauruhane jaun jetao: ²⁵ “Aihane jaun chujian- caa enferadoro rainein nena teeuche enferadoro raicha. Jana Cana Coaunera rainein nena teeuche Cana Coaunera raicha,” nae jetao nii cachaauru rai Jesoso.

²⁶ Niritoha satiin cachaauru notaracae Jesusone jaun jetaote, nii chatohanein mucuhin teeuruhane jaa lera eruurenihane jaun jetao, ecuhacha cojoelatiin inauhenecha neeure nii saseredotecuru letonocuru, niritiin acaauru tonoraane jaun.

Chatohaniha cacha inae oo caje ichanaane

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Nii baiha jetaote, Jesoso coaraa cuure nii ohane baiha jerichanejeein jaberoco rijijieein niha cacha suujuene esenetaauruhi sadosseeocuru. Nitohanein cuhin rene turuhin jetaote:

²⁸ “Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai laenain ratirilu, oha leinjiin cacha nesiriateein nii comasai aina canaanai sirilanaalane, nii autana raain aina canaanai siriha rai ocoalane coina. Nitohanein nii autana aina canaanai siriha nii ocoalane, aca siricha rijijieein nii onaa calaohineein niha nii canaanaine coina. ²⁹ Nii janate ita nejera nejesinanein caaunsineein neeure cachaauru. Jauriaanejeein acaauru inate, leinjiin ene aina nesirihatein, nii leinjiin niji canaanai sirilanaala ohe. ³⁰ Nii janate neeuruha coroatajaain rai nejeraaurune jaun, oha coaiten nii nihanane jaun nii ene rae nii rai nejera. Nii rijijieein techu satiin nii ene raure acaauru ocoalacuru itolere bana ooruhane acaauru inanacurune jaun. Nete leinjiin niji canaanai sirilanaala oore nii caaunsineeuri ita nejeraauru. ³² Nii janate inae oohe nii ene netonai.

³³ Aihane jaun chariji comasinein jana nereein nii ene, inae Cana Coaunera Cojoanona que ichaauruhane bana, caaunsineeuri ita nejeraauru aina nisiriatihalune jaun,” naain jetao Jesoso caje bajaure nii sadosseeocuru.

³⁴ Niritiin caje bajaauruhane jaun jetaote:

“Caa chauratane que nenacaauru quichaauru, enecuru, naaonjoainurite nisiriateein naaonjoaunre. ³⁵ Nete laen inae ooruhane baiha oo caje ichanaain Cana Coaunera rene turuhenehuru quichaauru, enecuru, naaonjoainuri inae oo caje ichanacuruhane nisirihateenereein, ³⁶ onaa inaureniha anjeraaurune rijijieein neeururichaaainne jaun. Chaen techu Cana Coaunera Calahineein neeureein acaauru ichatein nerichaaain Cana Coaunerane jaun. ³⁷ Jerichanejeein techu ohane baiha ichanaain neeuruha onacaaurune que laenain coitucueratein nelu cana que Moisesa, nii nuna laojoiri iihani netiin Cana Coaunera aina irihane bana, ‘Canune, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera, inara Coaunera neein neeun,’ naalu Cana Coaunera Moisesa raine jaun. ³⁸ Aihane jaun coatihane ichaonacaauruhane Coaunera neein nihei Cana Coaunera, onacaauru nihanatiin rai ichaohin neeuruhane jaun,” naain jetao sadosseeocuru tonora Jesuso.

³⁹ Niritoha sadosseeocuru rai Jesusone jana jetaote:

“Jataain caohatiinte acaauru rai aitohicha cacha relaera,” naaure jetao Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaureraauru tabaauru, acaauru laen oo caje ichanaa cachane esenetaauruhane jaun.

⁴⁰ Niritoha acaauru rai Jesusone jaun jetaote, inae nenacaen caje chatohanai bajaanaa nainecurene.

“Cha caje nefoeratenaane Mesihasi,” naain bajaa Jesusone

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Nii jana jetaote:

“Chanuna Rabiri caje nefoeratenaaniha canaacha cohajei Mesihazine jaun, Rabiri amurijiriin nena naineniha beeiche. ⁴² Inasiina raajenihane, quiricha Salmo cuhane:

‘Cana Coaunerate,
Canu Curuaana Mesihasi rai:

“Cau carohan
canu raotono nichajai que
nelauriaain coarajeuna,

⁴³ nii iniha nejeratenacaauru amuritiin,
ii bijihu tenajaanune reeintiaaicha,”

naa Cana Coaunera, Canu Curuaana Mesihasi raicha,’ naain raajenihane Salmo cuhane bialu Rabiri inatiin. Chanuna Rabiri amurijiriin nena nainenere Mesihasi.

⁴⁴ Inasiinna jana chaen amurijiriin nena naineniha Mesihazine saijieein nii Rabiri netonai, ‘Canu Curuaana,’ naain Mesihasi nichaanne curuaatihalu natiin,” naain jetao bajae Jesoso.

Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaurera biha Jesusone

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Niritohane jana satiin ecu neein aonajeeuruha cachaaurune jana jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: ⁴⁶ “Caohachaain necohalajiin neeuche, caa Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaureraauru que. Acaaurute acaauru que suujua acatena nainiha

cachane jaan cocoaajione jiaain, itolere coitucuera-
neein, caohachaaain niha nocoetocuruhane jaun, chu-
nijihu nenaanaja cataaun nihanatiin, acaauru que suu-
jua acatein niha satiin cachaaurune jereein neeure.
Chaen techu, sinacoca asae nelauriaaauruha jataain
nelatenacaaurune jaan rori caohacha janiijin, nichoae
ichoaichaniha nelauriaaure. Chaen techu ichoaichani-
ha nelaurianana jaan janiijin, lenone rohan nelauri-
haain lenonecure. ⁴⁷ Chaen techu cairichei autanaauru
caje acaauru lorerichuru nihanatiin ruluhin naon-
joaunre. Nii choae tacaain techu nitohaneeuruhane
jaun, jataain nohaniha Cana Coaunera coitucueraniha
nocoetocuruha itolere amurijiriine jaun, satiin notara-
caae Cana Coaunera bajaauruhane carajaain bajaure.
Nitohaneeuruhane jaunte leeochoaauru osaaonacaau-
ru cachaauru amurijiriin, jataain caseteco tabai coaraa
cuurureein,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Acaihaniji ichaaojihane jaanu coriqui tiha cairichei au-
tanane**
(Mr 12.41-44)

21 Niritiin Teenforo asae coriqui coreniha Cana
Coauneraacha icharatenohi amihanenaa ichacu-
ruhane coina curu cuhane coriqui teeuruha cachaau-
rune jana, ecu coarajenajaa Jesusone jana jetaote,
² leinjiin autana jataain cairicheinejeein nena netonai
coroatajajeein jataain coretelanaala nena coriqui te,
³ jataain teeuruha leeochoaaurune fautaaine jaun je-
taote:

“Esinae rauhijiriine aitoon inara rai. Caa cairichei au-
tanate, leeochoaauru amuritoheriin coriqui te. ⁴ Satiin
caa leeochoaaurute nechu jataain inae acaauru rai cau-
teecha teeure. Jana caa autanate, jataain cairicheineji-
ha natiin jitariin acaihaniji ichaaojihane jaanu te,” nae
jetao Jesoso.

Nitajerichaaain Teenforone biha Jesusone
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Nii jana jetaote, caohatiin ajeri caje ichanohiniha
Teenforone coaraain, jataain caohatiin inanacaane
coina, nasaae itolere niicha teeuri coaraain jetao que
ereerejeeure cachaauru. Nii jana jetaote acaauru rai:

⁶ “Caa ena ajeri caje caohatiin ichanohineein
inaraacha coarajeite, inae ecu tihane bana fejeein ita-
jenojoinereein,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Nerichaaain cojoelanaacojoaine biha Jesusone
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Niritohane jaun jetaote:

“Cacha relaera, chabanacha aicheein nii chaitoon-
joan. Chatohanai cojoelanaacojoaicha inae que tu-
ruhelaalajihane jana coararichaanuhin,” naain jetao ca-
je bajaure.

⁸ Nii jaun jetaote: “Caohachaaain nainaan necohalaji-
in neeuche, inara coritaa chunine coataara. Inae ner-
ichaaain arajii canu niha nocoetiin inara coritaeraanuu-
rura. Tabaaaurute: ‘Canune acaneeunra,’ naaurureein.
Jana tabaaaurute: ‘Inae taolu caitoonjoa cojoanonaa

que nihacachera,’ naauruha inara raine, jiaonriha es-
enetaain sacunajaaichenera. ⁹ Jiaonrihachu nejesina-
neein ita sohin neeuruha satiin chauratane que ne-
nacaauru cachaaurune coitucuhin neeichene nihanati-
in nesoonetohichenera. Nitohaneente jaiti nii co-
joanonaa que turuenihane ajiniha aicheeincha. Nete
nitohanihane nihanatiin jaiti cana janonaa satono que
turuheneereeincha,” nae jetao Jesoso.

¹⁰ Niritiin jetaote: “Leeocha atane que ichaonacaauru
cachaaurute, lauriu ichaonacaauru cachaauru aina ita
cotaiha cuurureein. Jana leinjiin atane que
ichaonacaauru cachaaurute, leeochoa atane que
ichaonacaauru aina ita soorureein. ¹¹ Nii janate itolere
cana rai chauratane sacuritaain niha cureein jataain
mijiaaenein carora, mijitena, cunai, naajoainuri. Nii
jana dede quete jataain coasinaacojoai coaraain, co-
joelanaacojoai coaraa cuurureein cachaaurura.

¹² Nete nii cojoanonaa que turuenihane ajiniha, inara
rerohecaain inara mucuhin sinacoca asae inara
amaain, curuaanaacuru, chaen coberenadorocuru,
naonjoainuri acatiha inara teein inara cairichaaain
caesero cuhane inara enohaa cuurureein canu ere
tonoraera neeichene corenihara. ¹³ Nitohaneein inara
teeuruhane banate, canu nichaaurune coitucuera-
teriquicheein cachaauru quera. ¹⁴ Jiaonriha, ‘Tonaain-
era erereunta,’ naain inara jabereco coreniha ereeich-
ene jaanu que coacuhin cuhiche inara amaau-
ruhanene. ¹⁵ Canune jataain nainaan ecu ereeichene
jaanu tereunni inara raicha. Nii bana nii tonaain inara
tonoracuruhane jaanu coitucuhin neeururihaain nii
inara aina nejeratenacaauruta. ¹⁶ Nete laen inara
cairichaeriin inara cotaairiin nenacaauru coroatajaniha
cuurureein nechu jataain inara cairichaa, inara in-
acaauru, inara nejeraauru, inara araachuru, inaraacha
belaihuri, naonjoainuricha. Nitohaneente inara
tabaauru sohin jaaoha cuurureein. Satiin caa chau-
ratane que nenacaauru cachaaurute Canu ere tono-
raera neeichene coreniha inara que nererojoecaeriin,
inara cairichaeriin, inara cotaairiin, naonjoaain nee-
rureeincha. ¹⁸ Nete nii leinjiiniji inara couturiji nihanati-
in nitajenereein. ¹⁹ Nii jaun caohachaaain laraajiin nii
inara suujua corelanaala, raotojoein neeuchete nii ca-
je nichotenaa nainequiche.

²⁰ Inae Jerosaleen curuhacaain neeuruha soonda-
rurune coaraquichene, inae nitajerichaaanne co-
joanonaa que turuhane que nainacuche. ²¹ Inae nito-
haneeuruhane coaraquichene, Jodea nenacaauru
naain ichtane ucuuno cuhin sorooruhine. Jana Jeros-
aleen nenacaauru, nii nese caje coriaae amuurumiiin-
cha. Jana chunocoha rai nocoana jana nihane jana ni-
tohanihane, jiaonriha jelaiha nii neseu turuha cunaa
coaucanera.

²² Inaen nitohanihane coina, niritiin inoaenlu
quiricha inoaensi cuhane satiin laenacuruhane jaa co-
joanonaa nainaan coina jataain caseteco tabai niha
curichaaaine jaunra. ²³ Jataainte cairichaojoaa cuu-
rureein nii cojoanonaa bana ausirineein nenacaauru
enecurura, chaen sisijeein canaanai siriin nenacaau-

ru, naaonjoainuricha. Nitohaneente caseteco tabai coaraa cuurureein nii Jodea batane que nenea aina Jerosaleen ichaonacaauru cachaaauru. ²⁴ Tabaaaurute sabere que sohin jaonjoihiha cuureeincha. Jana tabaaaurute mucunojoneein corihaji ataneuru amanojoihiha cuurureein. Nitohaneente Cana Coaunera coitucuhichuru, nii Jerosaleen nenacaauru itajiha cuurureein caohatenojoihiha nitohanei ichacuruhane jaan que turuhanereein tihaaincha," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

Nacooauneein turuha urichaaunni Canu cachaneein nejanohanaa nichaaunne
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Niritiin jetaote "Enoto, atene, arasijie, naaonjoainuri quete cojunacateein coaratenojoinereeincha. Nii jana satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaaurute, nesooniha cuurureein, 'Naaonjoanne jaunte caa aicha' naain coitucuhichane jana jataain tonihaca coasinacaain fichafichanaa cucuanane coaraaincha.

²⁶ Nitohanihane janate inae nitajerichaaain cana rai chauratanene coaracuruhane jaun, coasinacaun acunoha cuurureein cachaaauru. Dedeu nenacaauru netonaite jataain nerurujuaa cuurureein. ²⁷ Nii janate jataain nelateein itolere ichana nainichaaunne coarateein turuha uuhanu Canu Cachaneein nejanohanaanein dede sacari jana uuhinne coaraa cuurureein cachaaauru. ²⁸ Inae nitohanihane nunuhetihane jana, nii chaque tonajelanaala neeuche, inae inara que nejeratenacaauru caje nichoteriquicheeinine coitucuhichene jaun," nae jetao acaauru rai Jesuso.

²⁹ Acaauru rai niritiin jetaote, nechu jataain nainacuruhane jaanu que jetao: "Coaracuchena chuhinti *iquera* aina joaenreein enuhacuru, satiin neroeeca nalone baiha ³⁰ nacooauneein omaroha nalone, inae elohena que turunaa jerihane que nainaquichene. ³¹ Nii rijijieein techu inae caa caitoonjoan cojoanonaa que tihane bana, inae coaraquichene, nichuuntaa Cana Coaunera Cojoanonaane que nainariquicheeincha.

³² Esinae rauhijiriinte jaiti ooreniha caa ena nenacaauru cachaaaurune jana, satiin situha cureein caa caitoonjoan. ³³ Dede, chauratane, naaonjoainurite nitajiha cuurureein. Nete laen caa caitoonjoan leinjiiniji nitajelanaala satiin aitocooaunne rijijieein aihane rai ne.

³⁴ Aihane jaun caohachaaain necohalajiin, nii cajihaneein inara suujua coacuelanaala, nii ajalanaala, nii inara ichaohacha que nererojoecaaeriin neeichene jianein neeuche, inae nii cojoanonaa que tihane bana, ujua cuhane foroaa chaelaine rijijieein inara foratiaa nii cojoanonaane coataa. ³⁵ Itolere sacuritaain caa chauratane que nenacaauru cachaaauru ichooaete naluha cureein nitohanai. ³⁶ Aihane jaun letona jatoroaaain itolere cojoanonaa bana Cana Coaunera bajaebajajeein neeuche. Aihate caa caitoonjoan tocoanein situhane bana, caje nichoteein, nii acaihaniji Cachaneein nejanohanaa nichaaunne acatiha raoto-

joein turunaa nainequiche inara," nae jetao caje bajaauruhane jaun aina nerelanacaauru rai Jesuso.

³⁷ Nitohaneein jetaote, jiichoonihane Teenforo asae cachaaauru relaaain, inae nocohecane jana Oliboneein niicha curuaateuri ichatane ucuuno cuhin nihane nesururejetelu Jesuso. ³⁸ Nitohaneein jetaote, janohetiin Teenforo asae cuhin, acaauru relaa Jesusone aonaa curejetucurelu satiin cachaaauru.

Jesoso mucuuruhane coina ita suujua tacaauruhane
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

22 Inae jorerera colane faan quihuruhane jaa cojoanonaa Fasocoo beseta catainaane jana jetaote, ² Jesuso sohin joerateeuruhane coina jetao, "Chatohaneein ichanaareta," naain coaacure saseredotecuru curuaanaacuru aina Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaaureraauru. Nabana raajenihane mucuhin sohin jaaoruhane, chatohaneein acaauru teeuruha cachaaaurune que necasacuruhane jaun.

³ Nitohaneein inae sohin jaaoruhane coina que nocousuujuaauruhane jana jetaote, nii aina nerelanacaauru lechoonca coroataja Jodasi Isacariote neein niicha curuaateuri suujua saruha Moconajaerane jaun jetao, ⁴ batirichuru curuaanaacuru, Teenforo curuaanaacuru, naaonjoainuri coaraa cue: "Canune naaonjoain inara rai naineen, nii Jesuso mucuhinchene coina ecu inara turuaanunera," naa acaauru raine coina.

⁵ Inae niritoha acaauru raine jaun jetaote, jataain corojeein coretena jerecure. ⁶ Nii jaun jetaote, acaauru suujua rijitoejin cachaaauru colane niha Jesusone cojoae, ecu Jorioocuru bijihu Jesuso tihane coina Jodasi.

Cana Curuaanaa aina lenonecuruha afosotoorune
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Nii jana inae jorerera colane ichanohin faan quiin carenero narejeen sooruhane jaan beseta cojoanonaa Fasocoo que turuhane jaun jetaote, ⁸ Fedoro aina Joaan rai jetao:

"Chajaain Fasocoo beseta cosonaina que canaacha quiine ichanihuchete que lenonichaachera," naain jetao acaauru letoae Jesuso.

⁹ Nii jaun jetaote:

"Chujian ichacaaunne jereeita," naain jetao caje bajaure.

¹⁰ Nii jaun jetaote:

"Inaen cuhin nii neseu turuhichene janate, baichaje cuhane acuu baibaachaain cuujiha leinjiin cachane jana eruriquicheein. Chaen loreri asae enohane reentiain sacuuchera. ¹¹ Chaen inae nii loreri asaae turuhichene, nii loreri erora rai: 'Taa cana relaerate, Chariji loreri asae nenea ecuha cuhane, Fasocoo beseta cosonaina que lenonereunni canu aina nere-

lanacaauru ainata, naain ii caje bajaeratera,' naauche. ¹² Niritocoichene janate, nii loreri coroata coarana ecuha seeonjoa siricha coaratereein inara que. Chaen inae nitohaneein inara que coaratihane baiha, ecu

sonaina lenonichaachene jaanu jelai rucuhечuchera," naain jetao letoanajaen Jesuso.

¹³ Nii jaun jetaote cuhin, nii acaauru rai aitoa Jesusone rijijieein eruuruhane jaun jetao, ecu teein Fasocoa beseta bitoaain, cosonaina que lenonecuruhane jaanu jelai rucuhечure.

¹⁴ Inae nitohaneein enoalauruhane jana jetaote turuhin, inae que lenonecuruhane jaan rijiu tihane jana, rai afosotooru aina rori ichoae nelauriae lenonecuruhane coina Jesuso.

¹⁵ Nitohaneein rori ichoae nelauriaain jetaote: "Jataaine inara aina carijieein caa Fasocoa beseta bitoaain, cosonaina que lenonena jerenajacoon osichaaunne ajiniha. ¹⁶ Coatiha laen caa baiha, inae caa Fasocoa beseta bitoaain inara aina lenonerihaaunni Cana Coaunera Cojoanona que turuhanune reentiaain," naain jetao, ¹⁷ curu cuhane, oba caje ichanohin bino teberiaain Cana Coaunera bajaane baiha jetao, acaauru rai teein:

"Nocoo, inara nejesinajeein caa leruune leruunein cooche. ¹⁸ Inae caa baiha nacoaauneein caa oba caje ichanohin bino corihaaunni Cana Coaunera Cojoanona que turuhanunereen tiaain," ¹⁹ naane baiha jetaote, faan mucuhin Cana Coaunera bajaain, cataaun nii faan tatuhin beeune beeunein acaauru rai teein jetao:

"Caa inara rai canuhacha teite cajabereoneein ne. Acate jianacoon neeichene coina, inara coreniha cairichanojoneein atinanohinereein. Aihane jaun, itolere bana canunein nihanune coacuhin que lenonecuche," nae jetao acaauru rai faan teruhin tein Jesuso.

²⁰ Niritoha acaauru rai Jesusone jana lenonecuruhane baiha jetaote, nii faan que aitothane rijitjoein, acaauruhacha coheni tein jetao;

"Caa oba caje ichanohin binote, inara caohachanu que cacoichana jaohin canuhacha ichaneni icharihanuhinne cojunaca nera. ²¹ Nitohaneein caque nejeratenacaauru rai caeteraanute ena cau cana aina lenoniha ne. ²² Nitohaneein acaihaniji Cachanein nejanohanaa nichaaunne cairichaeriin neeuruhane coina, aitiin neeuruhane rijijieein aihanete ne. Nete jataain cairichaojoaa cureein, nii caque nerotohin ca-cairichaerateranu," naain jetao bino teberiaain Cana Coaunera bajaane baiha afosotooru rai te Jesuso.

²³ Nii jaun jetaote, "Charijinachara toon totohanein que nerotohin aina nejeratenacaauru rai couluru-jueein cairichaeratiha cureein," naain jetao ita caje bajaacoaure aina nerelanacaauru.

Charijina jataain nelateineein ne

²⁴ Niritiin jetaote nejesinajeein: "Charijina caa cana caje jataain nelateineein coaanojoneein ne," naain jetao ita caje bajaacoaure aina nerelanacaauru. ²⁵ Nii jaun jetaote acaauru rai: "Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru curuaanaacurute, itolere amurijiriin nena jereein cachaaauru cairichaeriin neeure. Niite acaauru cairichauruhane coitucuuruhane nihanatin coroaacure caohacha ichaa benajaain. ²⁶ Nete laen

inara naineneeiche nitohaneein neeichene. Nitohaneein nena coacuelanaala, leeochoauru amurijiriin nelateein nena jeriha chuni inara cajene, leeochoauru ere tonoraain, letoaaauruhane jaan ichaain neeine. Jana chunocoha leeochoauru letoaeranein nena jerihane satiin rai, chachaeranein neeine.

²⁷ Nitohanihane jaun chariji jataain nelateineein nere, nii lenonihane coina rori ichoae nelaurianaana. Ainihane nii lenone chaluherana nelateein nerihane. Aihai jerihane. Nii rori ichoae lenonihane coina nelaurianaate nii lenone chaluera amurijiriin nelateein niha nocoete.

Nena laen canu nitohanelanaala, inara letono rijijieein ena cau inara aina inaraacha latei icharanein neun.

²⁸ Inarate cajiniichaa in necairichanaa coaraain nena jaaonquiche. ²⁹ Nii jaunne itolere Curuaanaa neein nelateein nihanune coina canu cocoinaain caetein niha Ofane rijijieein, inara netonai cocoinaain nereunni. ³⁰ Nii banate inae nii cojoanona que turuhane bana, cajiniichaa in rorihuru ichoae nelauriaain acacohin, lenonein, naaonjoanriquicheein. Chaen techu baaso ichacurenihane, caohacha ichacuruha lechoonca coroata laurii Israeli cocoaichacurune coaraain coitucuhichene coina cajiniinchaain nii coina banijiaain nena rori ichoae nelauriariquicheein, inae nii cojoanona que tihane bana," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

Coitucua nocoetenerichaa in Fedorone biha Jesusone (Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Niritiin jetaote: "Simoon, inae Canu sacueranein neeichene bajaa moconajaera inara raane coina. ³² Nena ii coreniha Cana Coaunera bajaain, canu esetaaine jianeine nihanatiin nacoauneein nelalararajiaain Canu esenetaain neeine coina. Aihana jaun, inae nacoauneein canu esenetaaine bana, inejeraauru coroatajanecuhin caohachaain laraajiin, canu esenetaauruhane jianelanaala raotojoein rachoojoein neeuruhane coina," nae jetao Simoon rai Jesuso.

³³ Niritoha raine jaun jetaote:

"Curuaanaa, canune ijiniichaa in caresero cuhane enohin nihanatiin ii coreniha onaa naineun," nae jetao rai Simoon.

³⁴ Nii jaun jetaote:

"Fedoru, enene janotiin cuhanete, iriha janona rai ataohari curuaanaane ajiniha, nichata saain canu coitucua nocoeteneriquiin," nae jetao Fedoru rai Jesuso.

Inae nichuutaa coujunojoiniha Jesusone

³⁵ Niritiin jetaote:

"Inara letoaain nihanulu coriqui curu, inara safato, inara atora, naaonjoain colane janana lanaain nihalu inara rai cha," naain acaauru caje bajaa Jesusone jaun jetaote,

"Aihai. Coatiha nii lanaailu canacaanu rai chata," naain jetao tonoraare.

³⁶ Niritocuruhane jaun jetaote:

“Nete laen ena chateeinti coriqui curu siriin, natora siri, nii amaain cuhane caohachae. Chateeinti sabere sirine nii jelarona bana niicha jiai cajione burique necoreteein leinjiin sabere coretemiin.

³⁷ Inara raine aitoon, inae caque aitiin Quiricha inoasesi cuhane: ‘Naaonjoaain cairichaaeriinte necha aansai caseteco coaraane rai nena ichara rijijieeinte teeurureeinha,’ naain itolereneein niritiin caque aitiin laenacuruhlune rijijieein situhane rai te ne,” naa acaauru raine jaun jetaote:

³⁸ “Curuaanaa, caute ne corotajaain sabere,” naauruhane jaun jetaote:

“Inae nainejerichaain niriimiin,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Olibo neeonjoaihu Cana Coaunera baja Jesosone

(Mt 26.36-56; Mr 14.32-42)

³⁹ Niritoha acaauru raine baiha jetaote, ecu nesurunajaaoncane jaun, Oliboneein niicha curuaateuri ichatane ucuuno cuha Jesosone jana jetao, caaijie cuure aina nerelanacaauru. ⁴⁰ Nitohaneein cuhin, inae nii Olibo neeonjoaihu turuhin jetaote:

“Cana Coaunera bajaache nabana osa que nesaruquichene coataara,” nae jetao acaauru rai.

⁴¹ Acaauru rai niritiin jetaote, nita acaauru aonajeein cuhin neseonrariin jetao; ⁴² “Ofa, ii jereeine caa jataain necairichanaa tabai caje canu mitaaura. Nena canu jerichaaunne rijijieein ichaaine jereneenra. Ii jereeine rijijieein ichaaura,” naain jetao Cana Coaunera baja Jesoso.

⁴³ Niritohane jana jetaote, dede caje ecocohin lararajia leinjiin anjerane jaun jetaote, aina suujua nunaaajoae. ⁴⁴ Nii aina jataain nesoonenaa cataau neein jelai rutaain, Cana Coaunera bajaebajaaeca Jesosone jana jetaote, atanichoae tabaanaain nalue rai doroana ichananein.

⁴⁵ Nitohaneein inae Cana Coaunera bajaane nainaan, aina nerelanacaauru coaraa cuhane jana jetaote, jataain cotaana aina inaderanaa caun sinihure. ⁴⁶ Nii jaun jetaote acaauru rai:

“Chanuna siniiche. Chajaain nimichuhin Cana Coaunera bajaache nabana osa que nesaruquichene coataara,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jesosone mucuuruhane

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Niritiin jaiti acaauru rai ereerejiha Jesosone jana jetaote, turuha cuure arajii cachaauru. Nii aina nerelanacaauru lechoonca corotaja neein nena Jodasi jetaote, acaauru ichoaichaniha acaauru amaeranein cue. Aca jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain nechu jataain belaicha rijijieein jetao rai nomeri lioracae.

⁴⁸ Nii jaun jetaote:

“Jodasi, belaicha rijijieeina nomeri lioracain nii acaihaniji cacha Calahineein nena teei aina nejerateeriin nenacaauru bijihute,” nae jetao Jesoso.

⁴⁹ Inae inooneeuruhane coaraain jetaote:

“Curuaanaa, coanene ii cocoaeratihacaanu sabere quera,” naure jetao nii Jesoso aina nerelanacaauru.

⁵⁰ Niritiin jetaote, leinjiin saseredotecucu curuaanaa letono uricho beuhite, rai raotono nichajai que tacaain sabere que, leinjiin nii Jesoso aina nerelanaa. ⁵¹ Nii jaun jetaote:

“Inae niriimiin, coa cunaitaa,” naain jetao jelaiha nii saseredotecuru curuaanaa letono uricho tirichaain jetao rautae Jesoso. ⁵² Nitohaneein rautaane baiha jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru, Teenforo beraihurera, chaen Joriocuru bichauhenaauru, Joriocuru rai nelateein nenacaauru, naaonjoainuri rai jetao:

“Chanuna leinjiin necha ansai ausijiautoneein sonajain joaeranein nihanune que airijiin sabereuru aina enuhacuru uhaain canu mucuha uhiche. ⁵³ Itolere cojoanonaa banara, inara aina Teenforo asae nenajacoonna. Nii jana nii chatohanein coatihana canu dadanajaaohche. Nete inae nitohanein nocohena tabai osa que nesaruhin namuritocohichene cojoanonaa que tihane jaun aiiche inarara,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jesosone coitucuha nocoeniha Fedorone

(Mt 26.57-58, 69-74; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Nitohaneein jetaote, Jesoso mucuhin saseredotecuru curuaanaa loreri asae amaauruhane jana jetao, nita caaijie coarajeein jetao cuujue Fedoro. ⁵⁵ Cuu turuhin jetaote, jelarotuhane jaun, nenaanaja cataaun teein usi mocohin, curuhacaain nichaatiha neeuruhane jana jetao, Fedoro netonai cuu turuhin acaauru aina nichaatiha usi rohan lauheque. ⁵⁶ Nii jana saseredotecuru curuaanaa coseenranein nena leinjiin ene jetaote, cuu usi rohan lauhequiiin nichaatiha Fedorone jetao, cuu coarajihane baiha jetao coujueluhin:

“Caa netonaite aina nenaane,” naane jaun jetao:

⁵⁷ “Ainaauncheaate. Coatihana Jesoso coitucuhaaunche canute,” naain jetao suujue Fedoro.

⁵⁸ Nii baiha neeoriin jetaote, leeocho netonai:

“Caa netonaite acaauru aina nenaanera,” naane jaun jetaote;

“Ainaauncheaate, coatihana aca nihaaunte,” naain jetao nii cacha tonorae Fedoro.

⁵⁹ Nii baiha carajaaajoaain jetaote, coaiten leeocho netonai;

“Esinae rauhijiriin caa cacha netonaite, aina nenaane. Nii choae tacaain techu Calileea cocoaichanera,” naane jana jetao:

⁶⁰ “Coatihana nii carai chaatoonjoan cacha coitucuhaaunte,” nae jetao nii cacha rai Fedoro. Niritiin jaiti ereerejiha Fedorone jana, nii rijieeoriin iriha ataohari curuaanaane jana, ⁶¹ jaotoraain Fedoro coaraa Jesosone aina jetaote: “Enene cojoanotiin cuhanete, nichata saain cacoitucuha nocoetelanaala nesuujuueine jana ererein ataoharicha,” naa Jesoso raine coacuhin nainaan jetao, ⁶² nii neeurunaja loreri caje mituhin jetao jataain obajeein chanae Fedoro.

Jesoso que ninichaajeeuruhane

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Nitohaneen nii Jesoso mucuuruhane jana beraiha nenacaauru cachaauru jetaote, que ninichaajeein faohacure. ⁶⁴ Nitohaneen faojaain jetaote, nota conajaain:

"Aihane esinae rauhijiriin *profeta* neeine caa ii soera coitucuura," naainchuru jetao sohin, ⁶⁵ jataain que ereinchuru nocoeje chanuure.

Jataain Jorioocuru rai nelateein nenacaauru *Junta****Suprema* acatiha niha Jesosone**

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Nitohaneen tein jetaote, inae janohane jana, ita taojiaaure Jorioocuru coaraneen nenacaauru bichauhenaauru, chaen saseredotecuru curuaanaacuru, Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri, jataain Jorioocuru rai nelateein nenacaauru *Junta Suprema* acatiha amaauruhane coina. Nitohaneen amaain inae cuu turuhaain jetaote:

⁶⁷ "Esinae rauhijiriin Mesihasi neeine canacaanu rai beeune coitucuhacaanura," naaunruhane jaun jetaote:

"'Aca nichaaunchujian,' naanune nihanatiin, nii que-senetareeichene coaalanaalata. ⁶⁸ Nii inara caje erenaa bajaanune nihanatiinchu catoonrariquichene coaalanaalata. ⁶⁹ Nena laen inae, enene caje coauneen, itolere Coauneraneen nelateein nena Cana Coaunera raotono nichajai que nelauriaa cureeinni, canu acaihaniji cachaneen nejanohanaa nichaaunna," nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁷⁰ Niritoha acaauru raine jaun jetaote, satiin:

"Aihane jaunna, ii Cana Coaunera Calahineei," naauruhane jaun jetao:

"Esinae rauhijiriinte acanichaaunne que aito-coichera," nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁷¹ Niritoha acaauru raine jaun jetaote:

"Cha nenacaeneen cana rai berana laterihacache, inae raajenhane nujuaae caje acaniane que aitothane aonacaache natiin," naaure jetao.

Jesoso coulurejeeuruha Filato raine

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

23 Niritiin jetaote, satiin nimichucutaain coineteen mucuhin jetao, Filato rene Jesoso amaure. ² Ecu turuaain jetaote, Filato acatiha tein Jesoso coulurujeeure:

"Caa cachane eruhacaanu, caa cana atane que nenacaauru cachaauru suujua rohecaain, cana curuaanaa Romanocuru curuaanaa enferadoro rai coriqui tihacachene caohatein, 'Aca jete nii canaacha cohajei *Rey* Mesihasi ne,' naain cachaauru suujua auhacaane jana," naain jetao coulurujeeure.

³ Niritiin coulurujeeuruhane jaun jetaote,

"Iina chuhisi Jorioocuru Curuaanaa *Rey* ineei," naain caje bajaa Filatone jaun jetaote:

"Esinae rauhijiriin acanichaaunne quete aitochicha," nae jetao rai Jesoso.

⁴ Niritohane jaun jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru, chaen ecu neen aonajeeurera cachaauru, naaonjoainuri rai jetao:

"Coatiha chatohaneen baaso ichaa caa cachane coarahaan canuta," naa acaauru rai Filatone jaun jetaote:

⁵ "Nete cachaauru relaane aina cuaain satiin cachaauru suujua auhaca. Nitohaneente Calillea batane caje nunuheteen, caa Jodea batane netonai que jerichanejeen ichana jerera," naain jetao jataain acaauru esenetaa Filatone jereen counujeeure.

Erodesi rene Jesoso letoaa Filatone

⁶ Niritocuruhane aonaain jetaote: "Calillea cajena nenaana caa cachate," naain jetao acaauru caje bajaa Filato. ⁷ Niritiin acaauru caje bajaane jana, "Aca chujianrana," naauruhane jaun jetaote, Calillea coberenadoroneen bana niha Erodesine jaun rene letoae Filato, nii bana nii Jerosaleeun turuhin niha nii Erodesine jaun. ⁸ Nitohaneen Jesoso letoaa Filatone jana coaraain jetaote, jataain rachoojoe Erodesi, cojolanaacojoai ichaane coitucuhin, acaentonai Jesoso coarana jeretohane jana rene letoaauruhane jaun. ⁹ Nii jaun jetaote, araai saain niqui, "Chatohaneen nena neen," naain caje bajaerodesi. Nejetaote, nere tonorana jerene Jesoso. ¹⁰ Nii nainiha jetaote, ecu neeure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri, jataain acaauru esenetaain, Jesoso cairichaa Erodisine coina counujeein coulurujihane neeure. ¹¹ Nitohaneen nere tonorana jereniha Jesusone jaun jetaote, coetaain rai soodarooru aina jiniinquin nocoeje chanuhin jetao cairichaa, nocoreeteuruha *rey* churune jaan tocohanai cajione que jetao Jesoso cajione corerate Erodesi. Nitohaneen tein jetaote, na-coauneen Filato rene letoae Erodesi. ¹² Nitohaneen Jesoso cairichaauruhane bana caje coauneen jetaote, ita que nejerateeriin neuruhane baiha jetao, ita belaichaneen neeure Filato aina Erodesihuru.

Jesoso atinaauruhane coina rucuhacuruhane

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Nitohaneen Filato rene letoaa Erodesine jana jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru, chaen coainacaihuru, satiin ecu nenacaauru cachaauru, naaonjoainuri taojiaain jetao:

¹⁴ "Inarate canu rene caa cacha turuaa uhiche, 'Cachaauru suujua roeocain jete, cachaauru suujua auhaca,' naain coulurujeein. Nena caraajenhane inara acatiha tein caje bajaunune janate, nii chatohaneen cotainacai ichaain, nii coulurujeeichene jaa lera coitucuneen. ¹⁵ Niheichu caa cana rene jelaiha letoaera Erodesi nihanatiin, nii chatoanai ichaane jaa lera coitucuhi. Aihane jaun inae coaraquiche inara, nihei nii chatoaneen cairichaa inateinaacachene jaan lera. ¹⁶ Raujiaainchane casetecain nii baiha jianereunni, ¹⁷ Fasocoa beseta naineen niha coulurujueno-

joine, nirijieein jianenajaaoncaanne rijijieein," naa acaauru rai Filatone jana jetaote,

¹⁸ satiin ita rijitiin jachaatorohaain jetao:

"Jiaohine. Jiaonriha nii Jesoso jianeenera. Nii Barabasi jianeuejian laenra," naaure jetao Filato rai Jorioocuru.

¹⁹ Nii Barabasi jetaote, caresero cuhane enohaure, nii neseu Romanocuru que nejerateein, acaauru aina sonaana que neein leinjiin cache sohin jaohane coreniha. ²⁰ Nitohaneein nii chatohaneein Jesoso cairichanaa jerenihane jaun jetaote, nirijieein jianihane coina jetao niqui, nacoaaneein acaauru rai ere Filato. ²¹ Neje-taote, jataain tonijiaain jeelai rutaain jachaatoroaain jetao:

"Letonanocoriin coroso que teeute ecu neein ohinera," naaure jetao ita rijitiin.

²² Niritocuruhane jaun jetaote:

"Chatohanai baasonajian ichae. Coatiha cairichaa in atinaanune coina chatohaneein baaso ichaain nihane coarahaan canuta. Raujiaainchane caseteceain, nii baiha nirijieein jianereunnicha," nae jetao acaauru rai Filato nichata saain.

²³ Niritoha acaauru raine jana jetaote, jachaatoraa in ehequiin jetao, "Coroso que tihachaaure," naauruha araa saaine cotabeniha jetaote, ²⁴ nii aitocuruhane rijijieein jetao ichae Filato. ²⁵ Nitohaneein jetaote, nii Romanocuru que nejerateein sonaana que neein sonajain joera caresero cuhane nenea, acaauruhacha jianeratei cache mitaa in jetao acaauruhacha jerei rijijieein jetao, acaauru bijihu Jesoso te Filato.

Coroso que Jesoso teeuruhane

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Nii jaun jetaote, coroso que Jesoso teeuruhane coina, amauruhane jana, situujiha cuha leinjiin cache Sirene caje unaa Simoonne jaun jetaote, cotijiaain que nii Jesoso teeuruhane jaanu coroso baijiaeratecure. Nii jaun jetaote Jesoso caaijie, nii coroso teeuruhane jaanu amae. ²⁷ Nitohaneein amauruhane jana jetaote, arajii enecuru, quichaauru, naaonjoainuri jetao, caaijie cuure. Nii caaijie cunacaauru jana cunacaauru enecuru jetaote, cojioriin chanaaure Jesoso coinadera. ²⁸ Nii chanaauruhane jana acaauru coaraain jetaote:

"Jiaonriha cacoreniha chanaaichenera Jerosaleen beneccuru. Inara bereccuru, inara jaberoco, naaonjoain coreniha chanaauchera. ²⁹ Inae nerichaa inara cairichaauruhane jaan cojoanona. Nii banate: 'Caohatoriha canaanai sirilanaala nihacachene niqui,' nariquicheein. ³⁰ Nii banate ichatane ecuunooru rai, 'Canacaanu ichoae neranuu,' naa cuurureein cachaauru. Jana atane rarorooru raite, 'Canacaanu asihu,' naaurureein. ³¹ Coaracuche nachuhinti chatohanai baaso ichaain nenihanune sainejeein catohaneein caetecuruhane. Nii jaun chatohaneein teeinti inara teeurureein inae amuhanune baiha," nae jetao acaauru rai Jesoso.

³² Nii Jesoso jiniichaa in jetaote, corootajaain necha aansai baaso icharaauru cachaauru amaaure, sohin

ateinanajaauruhane coina. ³³ Inae nii "Couturi Bejero" neein acaauruhacha curuaateihu turuhin jetaote, coroso que Jesoso aina jiniiquiin nii corootajai necha aansai baaso icharaauru teeure. Leinjiin jetaote, Jesoso najaabiji nichajai que teeure. Jana leeochoa jetaote, raotono nichajai que teeure. ³⁴ Nitohaneein coroso que teeuruhane jana jetaote:

"Caa catohaneein caetecuruhane coreniha, acaauru que ii suujua acateera Ofa, cha coitucuurenihane jaunte aihurera," nae jetao Jesoso. Nii jana jetaote, ecu nejesinajeein ita rai Jesoso cajione chaluure soodarooru. ³⁵ Nitohaneein teeuruhane jana jetaote, ecu neein coarajeeure cachaauru. Nii nainiha jetaote, coocainacaaihuri netonai:

"Chajaain aihane ena esinae rauhijiriin Cana Coaunera tenojoi Mesihaseein niicha janijieein nihane, raajenihane rai jaberoco ichoteratemiin leeochoauru ichoteratihane rijijieeinte coaracaachera," naaure jetao nechu jataain cairichaa in que ninichaaia.

³⁶ Nii jana soodarooru netonai jetaote, Jesoso que ninichaaieein nechu jataain cairichaa rohan nichuutaacoain jetao, bino elorajiojoaain nenea que jetao coocaa in:

³⁷ "Aihane esinae rauhijiriin Jorioocuru rai Rey neeine, ichaajenihane ijabereeo ichoterateeune coaracaanura," naaure jetao rai.

³⁸ Nitohaneein coroso que teein jetaote, rai bichoeniha teein jetao: "Caate Jorioocuru rai Rey neein ne," naain laenacure.

³⁹ Nii jana nii necha aansainein coroso que nenea cache corootaja jetaote, nechu jataain cairichaa cotaiha jetao:

"Aihane esinae rauhijiriin Mesihaseeine, ichaajenihane ijabereeo ichoterateeute coaracurumiin, chaen canacaanune maajeein ichoterateeune coaracaanura," naane jana jetaote: ⁴⁰ "Coa niritoha. Tana ichasete-carichaa in Cana Coaunerane coasiine. Itonai rijijieein caseteconein neeinatiinchura aitohte. ⁴¹ Canatejian esinae rauhijiriin itolereenein baaso ichacaane coreniha necairichaecca cau. Jana caa cache, nii chatohanai baaso ichaain nihane coreniha caa aihei," ⁴² naane baiha jetao:

"Canu coaacuhin ii Cojoanonaa que neeine banara Jesoso," naa nii baaso icharaauru coroso que nenea leeochoane jana jetaote:

⁴³ "Eneete esinae rauhijiriin raotojoein ichaonaana jaun caniha neriquincha," nae jetao rai Jesoso.

Oha Jesusone

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Nitohaneein inae ohane rai niha Jesusone jana jetaote, enoto chujutora caje coaanein jetao, caohachanainejeein nocoenanein nedae satiin chauratane, nuna macohi ichoae teejiha enotonereetiaain.

⁴⁵ Nitohanihane jana jetaote, neleruhin nesoaiha-coae nii Teenforo leruera cajione, ecu bujuanein nenea.

⁴⁶ Nii jana jetaote, jataain tonijiaain auhaquiin jetao:

“Ti bijihune canu suujue teeunra Ofa,” naain jetao inae ohe Jesoso.

⁴⁷ Nii jana ecu beraiha nenacaauru Roma rai sonda-rooru cafitaun jetaote, Cana Coaunera coroajeein jetao:

“Esinae rauhijiriinte, nii chatoanai baaso ichaain nenecaiha caa cachara,” nae jetao.

⁴⁸ Nitohanihane jana ecu satiin neein coarajeeurera cachaauru jetaote, nesoone caaun rai nalarijia fao-joain jelai caje cauhacoaure. ⁴⁹ Nejetaote, satiin nii Jesoso coitucuurerauru, chaen Calileea caje coauneein sacuurera enecuru, naaonjoainuri jetao ecu neein coarajeeure jelai caje amuelanaala nita netiin.

Ajeri jachu cuhane Jesoso jaberoco rucuhacuruhane
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Nii jana jetaote, ecu ne leinjiin cache Jodea batane que nena Arimatea cocoachanein nena Jose. Aca jetaote, caohacha cachanein, satiin Jorioocuru rai nelatein Jorioocuru coaranein nenacaauru- *Junta Suprema* tabanein nihane sainejeein, turuha uha Cana Coaunerane Cojoanonaane cohajihane jaun jetao, nitohanein nii Jesoso teeuruha nii rai leeochoaauru *Junta Suprema* curune rautaain coaraene. ⁵² Nii Jose jetaote, Filato caje Jesoso jaberoco bajaa cue, rucuhacane coina. ⁵³ Nitohanein bajaain jetaote, coroso caje fauhin jetao, shojoera que conajaain jetao, jaiti chuni onaa teurenihane jaan ichatane ramara que nena ajeri jachu cuhane jetao rucuhaca cuure. ⁵⁴ Nitohanein jetaote, inae nunuheneelalajihane nebetacanaa cojoanonaane jaun, inae niicha ichanenu ichana nainecuruhane nainejeein jetao, luhecaain nii Jesoso rucuhacure.

⁵⁵ Nitohanein Jesoso jaberoco rucuhaca cuuruhane jana jetaote, acaauru aina cuure Calileea caje coauneein jiniichaain unacaauru enecuru. Nitohanein cuhin jetaote, caohachaaain rai jaberoco rucuhacuruha ajeri jachu cuhanene coaracure. ⁵⁶ Nitohanein ajeri jachu cuhane rai jaberoco rucuhacuruhane jana caohachaaain coaracuruhane baiha jetaote, nenajaun cauhin jetao, meetoon rijijieein jujuuain nena ichacuruhane nainaan jetao, Quiricha inoansi cuhane aitha Cana Coaunerane rijijieein, nebetacanaa cojoanona bana nebetacaure nii enecuru.

Oo caje ichanaa Jesusone
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 Nitohanein nebetacaauruhane cojoanoo janohetiin jetaote, nii teeuruhane jaan ajeri jachu coaraa cuure nii acaauruhacha ichai jujui amaain nii enecuru. ² Ecu turuhin coaracuruhane jana jetaote, elonanohi ne nii ajeri jachu fuuruhane jaa ajeri jaberoco. ³ Nii jana enohin coaracuruhane jana jetaote, inae ecu Cana Curuaanaa Jesoso jaberoco eruurene.

⁴ Nii jaun jetaote, niicha ichanenu coitucuelanaala nesoonetooruhane jana jetao, somarathanai que cajionequiin, ecu luhecotariin acaauru aina ecocohin temeenete coroatajai cache. ⁵ Nii coaraain jetaote, ne-

soone caaun, suujua acatecuruhane coaratihane neno-racaauruhane jana jetao:

“Chanuna onacaauru jana, ichaohin nena ariiche inara. ⁶ Inae ichanaane jaun, coatihane cau nihei. Tana Calileea inara aina nihane bana inara rai: ⁷ ‘Acaihaniji cachanein nejanohanaanein nenaate, necha aansainein ichaonacaauru rai tenojoinnein niha cureein. Nii janate coroso que teein ateinaa cuururein. Nete nichata janohane cuhane ichanarein,’ narejetoha inara raine que nainaquicheneta,” naaure jetao ecu econacaauru cachaauru.

⁸ Niritocuruha acaauru raine que nainaan jetaote, acaauru rai aitoroetoha Jesusone coaacure. ⁹ Nitohanein inae nainaan, nii atane bana caje jelaiha cauhin jetaote, jitariin nii acaauruhacha coarai biha jetao cuure lechoonca leinjiin afosotooru rai, chaen satiin acaauru aina nenacaauru cachaauru, naaonjoainuri rai. ¹⁰ Nitohanein coaraain afosotooru rai biha cunacaauru jetaote, Maadala bene Mariha, chaen Joana, chaen Saantiaao neba Mariha, chaen leeochoaauru enecuru acaauru aina cunacaauru, naaonjoainurine.

¹¹ Nitohanein turuhin beeuruhane jana jetaote, acaauru esenetana jerecurene afosotooru. ¹² Nejetaote, nii acaauru esenetaurenihane sainejeein soronein jeluhariin cuhin turuhin, nii atane bana cuhanai coaraa Fedorone jana jetao, nii conaacuruhane jaa shojoeraacha ecu codoheque. Nitohanein shojoeraacha eruhane jaun jetaote, jataain cojoelatiin jelaiha nenaanjaun cauha cue Fedoro.

Emaoso nese coero cuhane cuuruhane
(Mr 16.12-13)

¹³ Nii bananein jetaote, enoto chujutora rijuu fautaain amunaanaja itanejeein nii Jerosaleen caje nena Emaoso neseu jetao, cuure coroatajai Jesoso aina nerelanacaauru. ¹⁴ Nitohanein Jesoso ateinaauruhane que ereerejeein bero cuhane cuujeeuruhane jana jetaote, ¹⁵ jaiti que ereerejeeuruhane jana, acaauru rohan nichuutaain jetao, acaauru aina bero cuhane cuujue Jesoso. ¹⁶ Nejetaote, acanihane coitucurene, acanihane coitucuruhane jereniha Jesusone jaun.

¹⁷ Nitohanein jetaote, acaauru rai:

“Chaquena bero cuhane ereerejeein cuujueeiche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ecu inaderatonaanain inacuhin jetao:

¹⁸ “Ti netonai Jerosaleen neeinatiinna: ‘Naaonjoain ichacuruha caa janonaacha cuhanera,’ naain coitucue-neeite,” naain tonoraa nii bero cuhane cuujuenaa coroataja Cureeofasine jaun jetaote:

¹⁹ “Chatohaneuruhanaate aitohi,” naane jaun jetao: “Nasarete cocoaicha Jesoso, satiin cachaauru notara-cae nere que irihane naitoonjoan ichaain, itolere que laraajiin Cana Coauneraacha letoai *profeta* neein nihanatiinte ²⁰ Romanocuru rai coulurujueeure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen cana rai cocoinacaihuri, naaonjoaihunri, coroso que teein ateinaauruhane coina.

²¹ Canacaanune niqiu, cairichaerinojoneein neeu-ruha Isaraeli cocoaicha nichaachene ichoteratihane cohajihacaanu. Nete inae nichata janoha nitohaneein ateinaauruhane saijjeein, ²² canacaanu aina nenacaauru enecuru tabaauru, janonaa aonaain cuhin natane bana coaraa cuuruhane jana, ²³ ecu Jesoso jaberoco eruurenihane jaun, jelaiha nenaanajaun cauhin canacaanu rai beein canacaanu socoinaure. Acaauru rai ecocohin jete: "Coatiha cau nihei Jesoso jaberoco, inae oo caje ichanaane jaunta," naaunre anjeraauru, naain beeure. ²⁴ Niritocuruha turuhinne jaunte, canacaanu caje nenacaauru tabaauru netonai cuhin, nii atane bana coaraa cuure. Nii janate chuhisi, nii aitocuruha enecurune rijijjeein, inae ecu nene Jesoso jaberoco. Niheichu nii Jesoso nihanatiin coaracuruhi," nae jetao rai Cureeofasi.

²⁵ Niritohane jaun jetaote acaauru rai:

"Chanuna cha esenetana jerelanaala, nii aitocuruhalu *profeta* curune coacuhin esenetana jerenee-iche. ²⁶ Tana jauriaanejeein dedeeu cusihane ajiniha, catohaneein necairicharichaaain Mesihazine coitucuhicheneta," naane baiha jetao, ²⁷ Moisesa quiricha caje coaaneein nunuheteen jetao, que aitiin laenacuruhalu *profeta* curune beebejeein jetao, acaauru rai ereereje Jesoso.

²⁸ Nitohaneein nii cuuruhane jaan, Emaoso neseu tururuu jana jetaote, rauhijiriin situujiha cunaa rijijjeein cuujue Jesoso. ²⁹ Nejetaote:

"Cauna canacaanu aina nesuruure. Inae jataain sohane jaun nocohejia natiin," naain jetao chunaure. Nitohaneein chunaauruhane jaun jetaote, ecu acaauru aina nesurue Jesoso.

³⁰ Nitohaneein acaauru aina nesuruhin jetaote, lenonecuruhane coina nelauriaauruhane jana jetao, faa teberiaain Cana Coaunera bajaane baiha jetao, acaauru rai beeunebeeuneen te. ³¹ Nitohaneein faan tihane que nainaan jetaote, Jesoso nihane coaraain acanihanane coitucuruhanane jana jetao, inae acaauru caje jjanatoroain amue.

³² Nitohaneein jjanatoroain amuha acaauru cajene jana jetaote: ecu jelai nedaain ita rai nejesinajeein, "Esinae rauhijiriin acanihanane jaun jiara bero cuhane uujueein, ereerejiha Cana Coaunera Quiricha inoaensi quene jana, aca netoojoaain naonae cana suujua cuhanaina," naaure jetao ita rai.

³³ Niritocuruhanane baiha jetaote, caeneenejelanaala jelaiha bero cuhane soroneein cuhin Jerosaleen, ita taojiaain neeu ruha lechoonca leinjiin nenacaauru afosotooru aina acaauru leochaaurune jaan cauha cuure. Inae nii Jerosaleen nenacaauru rene tururuhanane jana jetaote:

³⁴ "Esinae rauhijiriinte inae ichanae Cana Curu-anaara, Simoon raite inae ecocoera," naain jetao acaauru rai beeure.

³⁵ Niritocuruha acaauru raine jana jetaote, bero cuhane acaauru rai netonai ecocohin acaauru aina cuujihane beein, acaauru aina lenoneein faan teberiaain, Cana Coaunera bajaain acaauru rai tihane que

nainacuruhane beeure jetao nii acaauru ajiniha netaojiaain nenacaauru rai, nii coroatajaihuri Emaoso coero cuhane cunacaauru.

Aina nerelanacaauru rai ecooca Jesusone

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Niritiin acaauru rai bero cuhane ecoocane que jaiti ereerecuruhane jana jetaote, luhecotariin acaauru cataaun neeoritiin:

"Raotojoein neeuche," naa acaauru rai Jesusone jaun jetao: ³⁷ "Rai corii jecha coaracure," naauruhane jaun jetao jataain nesooneetooore. ³⁸ Nitohaneein nesooneetooruhane jana jetaote:

"Chanuna jataain nesooneetohiche. Chanuna nainanacharanejeein, baasoneein inara suujua cuhane coaauquiche. ³⁹ Cacoichuru, catihacuru, naaonjoai-hunri coaracuchenachuhiti, jeelai cajabereeeoneinte neeure caa cajabereecuru. Cajabereeo mucuhin cacoharaauche. Leinjiin onaa corii, caa cacoaraaichene tocoanein bucuhan, jaberoconeein nichaauraaain nena naineriheita," nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁴⁰ Niritiin jetaote, coroso que teen, rai tijia, biji, naaonjoain curuabaauruhane jaacuru coarate acaauru que. ⁴¹ Nejetaote, jataain esenetana jerecurene, jataain cojoelatiin rachoojoeuruhane jaun. Nitohaneuruhane jaun jetaote:

"Tana cau enohalanohineein niha cau chelai lenone nijine," naain acaauru caje bajaane jaun jetao,

⁴² niha ate basichone jaun, rai teeuruhane jaun jetao, ⁴³ ecu acaauru notaracae netiin que lenone. ⁴⁴ Nitohaneein lenonihane baiha jetaote acaauru rai:

"Caa catohaneein caetecuruhanene quene inara rai berejetoonly, jaiti canu atinaaurenihane jana inara aina nihanane bana. Inae catoanein caetecuruhanane coina, rai quiricha cuhane itolereneein caque aitiin laenaalu Moisesane nainaan, chaen aitiin quiricha cuhane laenacuruha *profeta* curu, Salmo naaonjoain cuhanene rijijjeeine inae nainaan," naa acaauru raine baiha, ⁴⁵ Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane aitoane rijijjeein acaauru que coitucuhateen jetaote:

⁴⁶ "Laenanohineeinte ne, canu Mesihasi nichaanne ohanune baiha, nichata janohane cuhane ichanacaanne que. ⁴⁷ Aihana jaun, canuhacha cooainanohineein Jerosaleen caje nunuheteen, satiin atanecuru sacuritaain cachaauru rai, 'Esinae rauhijiriinte, coreniha ichoteratenohineein nerichaacheein,' naain beeuchete, nacoaaneen Cana Coaunera coacuhin suujua coreen neeuruhine acaauru osa caje acaauru ichoteratiha Cana Coaunerane coina.

⁴⁸ Inarate caa ohanune caje ichanacaanne coaaneen neeiche. ⁴⁹ Canune inara rai Ofa aitoonjoalu tereunni. Aihane jaun, jiaonriha caa Jerosaleen caje amuhiche, laraajiin neeichene jaanu dede caje unaa raachene reetihaaineta" nae jetao acaauru rai Jesoso.

Dedeeu cauha cuha Jesusone

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Niritoha acaauru raine baiha jetaote, Jerosaleen caje amanajaain jetao, Betaniau turuanajaain, ecuun biji sijirichaain jetao acaauru cojiotae. ⁵¹ Nitohanein

acaauru cojiotaain coroaenaacane baiha jetao, inae dedeeu cauha cue, ecu acaauru ratiriin. ⁵² Nii jana jetaote, ecu Jesuso coroaecuruhane baiha, jataain rachoojoein jelaiha Jerosaleeun cauha cuure. ⁵³ Nitohanein cauhin jetaote, itolere bana Teenforo asae Cana Coanera coroaerejetecurelu.

Joanacha Laenai

Cana Coaunera Ere

1 Jaurianejeeinte nenea ne caa Erenaa.
 Itolere, dede, cana rai chauratane, naajoain coaunaa Cana Coaunera ajiinihatelu nelu caa Cana Coaunera Ere, jelai Cana Coauneraeein.

³ Nii jelai Erenaa quete itolere coauneratelu Cana Coaunera. Nihei nii colane necoaunain nei.

⁴ Nii Erenaate ichaonaa teraneein ne.
 Nii ichaonaa teerate, cacha cononeein ne. ⁵ Nii Erenaate, cononeein nocohena conaeraneein ne. Jacati-asihei nocohena tabai.

Charijieein teinti cana rai chauratane conae caa enoto. Nii rijijieinte cacha suujua conae nii Erenaa. Amuritonaa nainesihei nocohena tabai.

⁶ Inae chauratane que turuelalajia nii cono esine, satiin cachaauru conoaeranune janate, Joaan letoae Cana Coaunera, nii cono que ereerejeein cachaauru relaane, aonaain esenetaain coitucuuruhane coina.

¹⁰ Nii Erenaa quete, chauratane coaunera Cana Coaunera niqui. Nete cajia chauratane que turuhane jana coitucurene caa chauratane que nenacaauru, niicha coaunanohineein neeuruhane saijieein.

¹¹ Caa niicha coaunai chauratane que turuhane janate, que jaolequiin raurene cachaauru. ¹² Nii janate, atiin raain esenetaaure coroatajajei cachaauru. Nii corenihate, calaohi raane rijijieein acaauru rae Cana Coaunera. ¹³ Joaereein cacha calaohi rijijieein nihei inae Cana Coaunera ere esenetaane cacha. Rauhijiriinte Cana Coaunera calaohi rijijieein nereein nii Erenaa esenetaane.

¹⁴ Nii Erenaate, cachaneein nejanoain canacaanu aina ichoae. Nii jaunna aina amuemujueein coaracaanune jaun, leinjiin acaihanejeein Cana Coaunera Calahineein nihane coaracaanu canacaanu nota que, jerichanejeein Cana Coaunera rijijieein chabana noshanelanaala rauhijiriin canacaanu belaihana jaun.

¹⁵ Nii janate, turuha uhane jana: "Taa quenara aitonajacoonra, 'Canu caaijiete turuha ureein canu ajiniha nenaara,' naain aitonajacoon," nae Joaan, nii Erenaa cojoeluhin.

¹⁶ Inetono janonaa banate, satiin cacha belaihan cana coroatajane nii Erenaa.

¹⁷ Moisesa quete rai naitoonjoan berateein laenaeratelu niqui Cana Coaunera. Nete tonoraurene cachaauru. Nii natiinte, atiin cachaauru belaiha ichaonaa rauhi que cachaauru relaane coina turue Cana Coaunera Calahoi Jesocurisito, nii cacha relaana

jaan ichaonaa rauhi raauruha cachaaurune coina.
¹⁸ Chabana Cana Coaunera coaracuruhi cachaauru niqui, nete inaca Cana Coaunera coitucuhane jaun, nii inaca que cana relae, acaihanejei Calahineein nihana jaun.

Turuha urichain Jesocurisitone beebijiha Joaan- cacha coujunacaterane

¹⁹ Joaan renete batirichuru letoaaure nii Jerosaleen nenacaauru bichauhenaauru: "Chaneeita," naain Joaan caje bajaauruhane coina.

²⁰ Inae Joaan rene turuhin bajaauruhane janate: "Curisito nihaunta," naain rauhijiriin tonoranaaca Joanne jana:

²¹ "Chaneei najian. Cana Coaunera ere bera Eliasineeina," naain coaiteen bajaauruhane jana:

"Aca nihaunta," naain coaiteein tonoranaaca Joanne jana:

"Aca neneeina jaun, chaneei najian. Nii turuha niicha jerecuri canacaanuhacha cohajei Cana Coaunera ere beranecaai," naauruhane janate:

"Ahan- aihei, aca nihaunta," naain tonoranaaca coaiteenne jana:

²² "Chaneei najian. Beeinete ne, bihacaanu canacaanu letoaurera raine coina. Chatoanai icharaneei najian," naain bajaauruhane jana:

²³ "Canu quetejian, nerichaain leinjiin cacha, cacha areeroo cuhin eeheehejeein cacha cotiaranura: 'Turuha cana curaanaane jaan coero raujiauchera, naain beranura,' naa Isaihasi najaan nichaaunra," naain biha Joanne jana:

²⁴ "Chanuna jana chaen, acau que cachaauru coujunacateei, nii canaacha cohajei Mesihasi neein, niheichu Eliasi neein, niheichu leeochoa Cana Coaunera ere bera- *profeta* neein, naaonjoainuri neein nenaalanaala," naain bajaauruha nii fariseeocuru letonocurune janate:

²⁶ "Acauhanau teenne canu, cachaauru coujunacatiha baotisanajaaun. Inae turuha urichain canu caaijie inaraacha coitucuhi cacha. ²⁷ Canu caaijiete turuha ureein, nii inoaelu nenea cacha- jataen canu amuriteriin cocoinanacai," naain acaauru rai be Joaan.

²⁸ Nitohaneente, Jorodaan jeraniha nenea Betabarau niha Joanne jana, Jerosaleen caje uhin Joaan rene turuhin bajaauruhane janate: "Canuna laen cacha areeroo eeheehejeein cacha cotiaraneein neeunra," naain acaauru rai be Joaan- cacha coujunacatera.

Cana Coaunera carenero narejeen

²⁹ Nii cojoanoote, taja uujiha Cana Coaunera Calaohi Jesosone jana coariin: "Notara Cana Coaunera carenero narejeenta. Taate itolere caa chauratane que nenaacauru cachaauru caje osa itajeranu que oha cureeincha. ³⁰ Taa quenara aitonajacoonra, 'Canu caijijete turuha ureein nii canu ajiiniha nena cacha,' naain aitonajacoon. ³¹ Inae niqui inoaelu caje coauneein nesianiha niqui, nete caa cacaijie turuha uhe. Canu netonaichu coitucuhaunlu jauriaa nejeen. Jianacoo cana mitaeraunu que Cana Coaunera letononeein nihane coitucuhaunlu. Nena laen inae ena coitucuun, carai biha caletoaerana jaun. Isaraeli cocoaichacuru que coitucueratihanune coinete, carai been caletoaerana. ³² Osa caje cana mitaeranu que letononeein nihane coitucuhaunlu niqui. Nena, 'Leinjiin cacha choaae fauha uha serori rijijiein Cana Coaunera Suujuenete, Cana Coaunera Suujue que coujunacatihate aicheeincha,' naain carai biha caletoaerana jaun, choaae fauha uha dede caje serori rijijieeine coaracaunna jaunna coitucuun. ³⁴ Nii jaunna, 'Acate Cana Coaunera Calaohi inecaihara,' naaun, nitoanihanane coaracaunna jaun," naain be Joaan.

Ichoeachania Jesoso Ere tonoraerauru

³⁵ Nii cojoanoote jelaiha Betabarau coroatajai nere tonoraerauru Simoon Fedoro ocoala Aanderesi, chaen canu, naojoaain nihacaanu Joaan ainane jana, ³⁶ situha uhe Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Nii janate: "Taa Cana Coaunera carenero narejeen coaracuchera," naain biha Joaan canacaanu raine jaun, ³⁷ Cana Coaunera Calaohi Jesoso coariin caijie kuhacaanu. ³⁸ Nitohaneen caaijie kuhacaunne janate, jaotoraain canacaanu coariin:

"Chate ichaquiche niriirijieinta cachaauru," naa Cana Coaunera Calaohi Jesoso canacaanu raine jana:

"Chute neei aaita cacha relaera," naacaunne jana:

³⁹ "Chajauchetejian coaanicha," naain canacaanu amaane jana, inae enuna macoijiu teejia enotone jaun, cuu aina sonafaacaanu.

⁴⁰ Nii baihate, nihana Simoon Fedoro ariha cue nii Aanderesi. Ariin, ruhini: "Inae canaacha cohajei jianacoon cana mitaeranu que- Cana Coaunera letono Curisito eruhacaanura," naain nihana Simoon Fedoro rai biha cue Aanderesi.

⁴² Nii baihate, Cana Coaunera Calaohi Jesoso rene, Simoon Fedoro turuaa uha Aanderesine jana, Simoon coariin:

"Jonasi calaohi Simoonneei niqui, nete Fedoro nereein ichurujuara," naain Fedoroneein curaate Cana Coaunera Calaohi Jesoso, aca laraajiin nere beraneen nerichaine coitucuhana jaun.

Ferifi aina Natanaaeli cotihaca Cana Coaunera Calaohi Jesosone

⁴³ Nii cojoanoote Calileea batane que cuna jaun, Ferifi aina itaque tacauruhana jaun: "Caniha neeorihura," nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, Ferifi rai.

Fedorooru nese Betesaaida caje unaa nii Ferifi netonai.

Niritiin cotihacane jaunte, Natanaaeli ariha cue Ferifi. Ariin, eruin: "Inae turuha nii Cana Coaunera Quiricha Inoaei cuhane turuha uha niicha jerecuri eruhacaanura. Nii cacha- canacaanuhacha eruhite, Jose calaohi-Nasarete cocoaichanera," naain biha Ferifi, Natanaaeli raine jana jetaote:

"Chaquete nelatere Nasarete cocoaichata," naane jana jetao:

"Chajaachautejian coaanicha," naa Ferifine jaun, Ferifi jiniichaaun uhin turuha uhe.

⁴⁷ Nii janate, inae rohan nichuuntaa Natanaaeline jana: "Nocoo inae uha Isaraeli cocoaicha esine- coritanacae lanaala nenaara," naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate:

⁴⁸ "Inasiinte cacoitucuhita. Cacoitucuhi inachute," naane janate:

"Eejeen- aihanura. Ii cotihaca uha Ferifine ajinihana inae ii coitucuun. Nii uheraneen curajaain enuha asaae neeine janana, ichoharajeeunra," naane janate:

⁴⁹ "Iite Cana Coaunera Calaohineein canacaanuacha cohajei Isaraeli curaanaa Rey neeicha cacha relaera," naa Jesoso rai Natanaaeline jana:

⁵⁰ "Nii uhera asaae neeine coaracaunne que aito-coaunne najaanchana canu esenetaai. Inae jataain nii amuritoeriin coariquiiincha. ⁵¹ Rauhijiriina aitoonra. Inae neyoracaa dede bacuujuane janate inaraacha cohajei Cacha Calaohi nichaunne choae fauhin, jelaiha iniha cuuruha Cana Coaunera letonocuru aanjerarune coariquiiincha," nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Nisirihatiha cachane beseta

2 Nii baihate nichata janohi catiariin Calileea batane que nena- Canaau neein curajain nena neseu ne nisirihatiha cachana jaan beseta.

Nii jaunte, cuu nii beseta bitoaa cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso neba.

² Nii janate Cana Coaunera Calaohi Jesoso netonai cotihacure nii beseta que, aina nerelanacaauru aina cuhane coina.

³ Nitohaneen inae nii beseta que neeuru jana jetaote, inae saa binone jana: "Inae nihei binota," naain Jesoso rai biha nebana jaun:

⁴ "Saan. Chanuna niriitohi caraite oma. Inasiina jaiti turuha canu amihaneen nunuhetihanune jaan cojoinaca que ne coalanaala," naa neba raine janate:

⁵ "Chajaaincha naitoojoaancha ichacuchera," nae nii cuu bino chaluurera rai Jesoso neba.

⁶ Nii janate cuu ne Jorioocuru rai saotaneein baichaje tabaanaain- atane caje ichanohineein, Cana Coaunera notaracae biji culejeein itolere acaauru lenonecuru culejeein ratirihuruhana jaanu que jesinaeeca teeruhana jaan.

Nii jaunte: "Caa kuhane acau raain teeuche nainecolijiaanaaincha," nae Jesoso nii bino chaluurera rai.

Nii le baichajete baichaje seejoan kuhane coroata baichajihanaai curujuae.

Inae nii baichaje nainecolijiaanaain acau raain, teein beeuruhane janate: ⁸ "Soriin amaain, taa beseta erora cocoanihura," naa Jesusone jaun, soriin amaain nii beseta erora cocoae nii acau chaluurera.

⁹ Nii janate Cana Coaunera Calaohi Jesusohacha rotoi nihane coitucuelanaala coe nii beseta erora. Acaihanejeiin nii acau raureraachate coitucure.

Nii jaunte nii bino cohin aonaain: ¹⁰ "Raotoha caa bino," naain, "Chajataauraa," naain, nii ene ranaa jerera cotijain: "Raotoha caa ii bino. Aihuruha leeochoaurune rijijieein, bino caohacha que nunuetein cana coaerate lanaalate aaita. Taoniin nunueniha canaacha coi amuritoeriinte raoteru," nae nii beseta erora, nii ene ranaa jerera rai.

¹¹ Nitohaneinte Calileea batane que nenea nese Canaau, binoneein jesinaeeca rotoe Jesoso, esinae Cana Coaunera letononeein nihane coitucuruha cachaaurune coina.

Nii coaraaina, esentaacaanu aina nerelanaa nichaanune.

Nitohanein nunuheteinte, itolere cunaitenacaauru rautaaain, itolere ichae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹² Nii baihane Caferenaanon cuha Jesusone jana, corianiha kuhacaanu, nejeraauru, neba, aina nerelanaa nichaanune naaonjoaain, cuu neeorihacaanu inata janojoeine coina.

Jerosaleen nenea Teenforo caje necoretenacaauru sitaa Cana Coaunera Calaohi Jesusone

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Nii janate Jorioocuru beseta Fasocoa que turuelalajihana jaun, turuha cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

(Fasocoa besetate bitohauere Jorioocuru ajalanaala, nii Teenforo asaae. Cairichaaerinajaain niha Egipto curaaanaane caje jianacoo mitanajaa Cana Coaunera najaan- cojoanonaaniha nii Fasocoa besetana jaunte, nitohanein Fasocoa beseta cojoanona bana Teenforo asaae itataojiain Cana Coaunera corojeein bajaure Jorioocuru.)

¹⁴ Nii janate Jerosaleeun nenea Cana Coaunera rai ita taojiauruhana jaan loreri inoasesi- Teenforo asaae necoretiha neeure Jorioocuru, itolere baca, carenero, serori naaonjoain que. Nii janate ecu jelai teein ne cachaauru rai coriqui coreeurera. Niite acaauru coriqui choae laurujua laurujauruhane jana, ¹⁵ sicho coinori que rajirajinajaain, nii acaauru rai bacaauru, carenerocuru, naaonjoain aina curuaataain, acaauru sitaaain, nii coriqui coreeurera rai coriqui riariae atane choae. Acaauru coriqui rori raatiin sieitiin, ¹⁶ chujuhecoha nii

serori que necoretenaane jana: "Naain caa serorichuru amaauchera. Coa caa Ofa Cana Coaunera loreri asaae necoretihachera," naain sitanajae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹⁷ Nii jaunte, "Jataain ii loreri beraihanunete ne," naain aitosihalu Cana Coaunera Quiricha Inoasesi kuhane nii canacaanuhacha cohajeine jaun, "Aca caara," naain canacaanu suujua kuhane Jesoso coarajiacaanu aina nerelanaa nichaanune.

¹⁸ Nii jaunte sitanajaa Jesusone jaun: "Chatohanai jana ichaain canacaanu notaareei jana, esinae Cana Coaunera letononeeine coitucuhacaanune coinata," naain Jesoso caje bajaauruha Jorioocurune janate:

¹⁹ "Caa Cana Coaunera loreri chamuhitiin jaohichene-na, nichata janojoeincha kuhane michureeunni na-coaaneeincha," naane janate:

²⁰ "Inasiinte jenachoonca saota jaanacaain ichacuruhalu jetao natiin, iicha nichata janojoeincha kuhane michureeita," naaure Jorioocuru Jesoso rai.

²¹ Rai jaberocohacha quete aite, nii Cana Coaunera loreri que ujuaiteein. Nii jaunte nichata janojoein ichanae Jesoso- oo caje. ²² Nii jaunte nichata janojoein ichanaane coaracaanune jaun, inae jauriaa aitosihana jaun, canacaanu suujua neeoritohana jaun, nii aitoaha Jesusone esenetacaanu, Cana Coaunera Quiricha Inoasesi kuhane aitohana jaun.

Satiin cacha suujua coitucuha Jesusone

²³ Fasocoa bana cuu Jerosaleeun neein, bacosacuru, maosacuru, urichosae, naajoaunri rautaane coaraainte, Cana Coaunera Calaohi Jesoso esenetaacoaure arajii cachaauru. ²⁴ Nete, "Naaajoaainte chuhisi, esinae rauhijiriin quesenetaurureeincha," naene Jesoso, acaauru suujua coitucuhana jaun.

²⁵ "Naaajoaunruha caa cachaauru," naain biha chuneine que airijiinte, cacha suujua coitucuhana jaun, saneein esenetanajaene Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Jesoso rene turuha Necodemone

(Niha lelauriin Jorioocuru fariseeo neein curuajaain. Niichurute, "Acaauruhachajete jataain leeochoauru amuritoheriin Cana Coaunera ere tonoraure," naaure.)

3 Leinjiin fariseeo Necodemo neein curajaain ne-naate nii lelauriin Jorioocuru bichauhenaneein ne, acaauru rai jataain nelateineein. ² Niite janotiin Cana Coaunera Calaohi Jesoso rene turuha uhe. Turuhinte:

"Eletoaa Cana Coaunerane coitucuhacaanura. Iite itolere bacosacuru aina cunaitenacaauru rautaeraneein neeicha. Nitohanai ichana nainihe i jelai cacha Cana Coaunera colaneta, cacha relaera," naa Necodemone janate:

³ "Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Enacooauneein nejanoaeniha cachane, Cana Coaunera aina jiniiquiin nenea nainihe" naa Jesusone jaunte:

⁴“Inasiina enacooauneein nejanoare ichauhena. Inasiinte coaiteen neba suuri cuhane neloroaain nejanoare ichauhena,” naa Necodemone janate:

⁵“Esinaena rauhijiriin aitoon. Nihei acau nejai, Cana Coaunera Suujue naojoain que coujunacatenoineniha cachane, Cana Coaunera Ere tonoraeranein nenea nainihein cacha. ⁶Jana, cacha caje nejanoanaate- jelai cachaneeinne. Jana, suujua culejeein caruruhin coriha Cana Coauneranete, Cana Coaunera cachaneein ne. Colane aihei. ⁷Cana Coaunera Calaohi coitucuhin esenetaain nere tonorana jereraaurute nejanoaain Cana Coaunera cachaneein neeein. Coaa caa ichei caritocooaunne cojoaelatiincha caenein aonajiha,” naa Jesuso, Necodemo rai. ⁸Niritiinte, “Charijieein teeinti tiririjiin uha cujuanane, ‘Naojoain cajete uhera,’ naain coitucueenei. Niheichu ‘Cuute cuera,’ naain coitucueenei. Nii rijijieein techu, ‘Naojoainte cacha rai ichaonaa te Cana Coaunera Suujue,’ naain coitucueeneicha,” naa Jesusone janate:

⁹“Chatohanihana,” naa Necodemone janate:

¹⁰“Jataain Isaraeli cocoaicha relaeraneei inatiin, ta carihanai coitucuhine. ¹¹Esinaena rauhijiriin aito-coaanu, canacaanu nota que coaracaanune jaun. Nete, aitocooanune esenetaeneeichera. ¹²Caa cana rai chauratane que aitocooanune esenetaeneeine, chatohaneein jana dedeeu ichaonaa bihanune esenetareei.

¹³Nihei chunei dedeeu iniin coara. Canuna laen dedeeu nihanune caje uhin cau turuun cachaneein, itolere caa chauratane que nenea cacha rijijieein nihanune coina. Canuna Cacha Calahineein inaraacha cohajeineein neeun. ¹⁴Charijieein teeinti, coata caje acano ichaain, enuha que nujuateein chujuraa Moisesane coitucuhi chachu natiin. Nii rijijieein techu, enuha que nujuateein Cacha Calaohi nichaunne chujuraa cuurureein, ¹⁵nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa raa quesetaerane coina,” naain,

Chauratane que nenacaauru belaitoha Cana Coaunera

¹⁶“Jataain caa chauratane que nenacaauru cachaauru belaitoha Cana Coaunera jaunte, acaihanejein calaohi nichaunne letoae caa chauratane que Cana Coaunera, nitajenaachara nejeein niha quesetaain cacoitucuurera cachaaurune coina. ¹⁷Coatiha cacha casetecaanune coina calaohi nichaunne letoai Cana Coaunera. Jianacoo osa caje cacha mitaanune coinete, cau calaohi nichaunne letoae Cana Coaunera.

¹⁸Nii Cana Coaunera Calaohi nichaunne esenetaa cachane, caseteco coarinain. Jana Cana Coaunera Calaohi nichaunne esenetaate, caseteconein niha cureein, acaihanejein Cana Coaunera Calaohi nichaunne esenetaenihana jaun.

¹⁹Cono rijijieeine turuun caa chauratane que Cana Coaunera Calaohi nichaunne, cacha conaeranu que niqui. Nete nii cono jerecurene nii Cana Coaunera Calaohi nichaunne esenetaauruhi cachaauru. Acaihanejein nocohena janaachate nenea jerecure, nocohanaanu neein suujua coaraelanaala baaso ichacu-

ruhane coina. Nii corenihate caseteconein neeureein. ²⁰Baaso ichacuruhane coaracuruhane coataate, cono rohan nichuuntanaa jerecurene saain nii baasoneein nenacaauru cachaauru. ²¹Jana cao-hachain ichaauruhanete, cono rohan nichuuntaaure, Cana Coaunera jerenohin ichacuruhane coaracuruhane coina,” naainte Necodemo rai aite Cana Coaunera Calaohi Jesuso raaje neque.

Enacooauneeinte Jesuso que ereereje Joaana- Cacha Coujunacatera

²²Nii baihate Jodea batane que cue Cana Coaunera Calaohi Jesuso, aina nerelanaa nichaanune aina, cuu inata janojoei nejeein neoriiin, acauhanau cachaauru teein coujunacatenajaain baotisanajaane coina. ²³Nii janate, Salim rohan nenea Enoon, cachaauru coujunacatiha ne Joaana, cuu niha tabaain acauna jaun. Nii janate cuu turuhajeure cachaauru, acauhanau teein coujunacatenajaain baotisanajaa Joanne coina.

²⁴Inae Joana enoaene lalajeeuruha caresero cuhane janate, acauhanau teein cachaauru coujunacateein baotisa Jesusone jaun, ita cotaicha rijitocure Joana ere tonoraaurera, leinjiin Jorioo aina. Nii baihate Joana rene turuhin: “‘Cha,’ naau. Taolu ii aina Jorodaan jeraniha nenaalu leinjiin cacha canacaanu rai iicha beebejeilute, enene acauhanau teein cachaauru coujunacateein baotisanajaa ne. Saainte inae aca ere tonoraure,” naauruha Joana rai nere tonoraaurerane janate:

²⁷“Saan. Jeriha Cana Coaunera jaunte aihure. Inae inara rai rauhijiriin aitonajaaocaaun, ‘Coatiha Curisito nihaun,’ nanajaaocaaun. Canute letoae Cana Coaunera nii beraanu que. ²⁹Charijieein teeinti, inae comasai raa cachane coroaje rai belaicha. Nii rijijieein inachu canu netonai coroajeun, Cana Coaunera Calaohi Jesuso ere tonoraauruha cachaaurune. ³⁰Aca ere tejian tonoraa cuurureein cachaauru, jelaichoae jauhecotojoeiin. Jana canu erete tonoraa cuurureein fautojoeiin. ³¹Nii dede caje unaate, itolere cacha curuaanaa neein ne. Jana chauratane que nenea cachate, niicha coaraaicha coitucujue. Jana aihei dede caje unaa. Itolere dedeeu nenea, itolere caa chauratane que nenacaauru, naojoainte coaraain coitucue. ³²Acate itolere niicha coaraain be niqui, nete esenetaaurene caa chauratane que nenacaauru. ³³Jana esenetaa cachanete, esinae rauhijiriin aitoaha Cana Coaunera coitucuha cureein, jelai Cana Coaunera Suujue que suujuecoha Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaun.

³⁵Cana Coaunera, nii letono calaohi belaitohana jaun, itolere cacha curuaanaa nihane coina cocoaanae.

³⁶Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi esenetaera, nirijijieein nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa raa cureein. Jana, nii Cana Coaunera Calaohi esenetae nitajihane cureein Cana Coaunera casetecanohi neein,” nae Joana- Cacha Coujunacatera, nere tonoraaurera rai. Nitohanihalu inae Joana enoaene lalajeeuruha caresero cuhane rai.

Samaria bene rai iriha Jesusone

4 Joaan cacha coujunacatera ere tonoraauruhane amuritoheriinte, Jesuso ere tonoraaure arajii cachaauru. Chaen "Aca jete, Joaan amuritoheriin acauhanau tein cachaauru coujunacatein baotisanajae." naain coitucuure fariseeocuru. ² (Coatiha aca, acauhanau tein cachaauru coujunacatein baotisanajai. Acaihanejein canacaanu aina nerelanaa nichaanunehana acauhanatein cachaauru coujunacatein baotisanajacaanu.) ³ Nii jaunte nii coitucuhin, Jodea batane caje mituhin, Calileea cauha cue Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

⁴ Nii Calileea batane que turuhane coina, nii Samaria batane choae situhin, Sicaranein curuajaain nena neseu turue Jesuso, calaohi Jose rai Jacoboacha tei atane rohan.

⁶ Nii jaunte cuu niha atane jachu ucuaatiin acau mitunajaan Jacobo curuaa siriina jaun, enoto chujutaae lalajeein rijii ecu lauturoaain lauhecoha Jesusone tonohanaune, ⁷ nii nese Sicarau, lenone coretiha cuhaaanu saain.

Nii jana jetaote canacaanu caaijie tocoriin tajiha acau raa uhe leinjiin Samaria bene.

Nii jaun jetaote: "Caisichuche nii ii acau quera," naain acau bajaa Jesusone jana jetaote:

⁹ "Chanuna Joriooneeinche natiin, cacaje acau bajaiche, Samaria benenein nihanuche natiin," nae jetao nii Samaria bene Jesuso rai, Samaria cocoaichacuru aina ita belaihureniha Jorioocuruna jaun.

¹⁰ Nii jaun jetaote: "Ichei Cana Coauneraacha tenaa jerei coitucuhin, canu nichaaunne coitucuhin cacaje laaen bajaichene jana nihanena laaen, canu cocoirenachara nejeein niha cacha najaan acau ichaonaa tera tereunche icheicha," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana jetaote:

¹¹ "Chaquena acau soriin rariquiche, raina jaannu siriijeequichene coalanaalata. Ucuhatohache caa atane jachu natiinta. Cha cajete ichaonaa tera acau tereiche caraita. ¹² Canacaanu foeratera inoaesi Jacobohacha ratirinein nihache caa atane jachu natiinta. Caje raain niha nete acau corejetecurechelu Jacobo calaohichuru, rai nirihuru, naajoaihunrichera. Iina amurijiriin nena jereeichete," naa Samaria benene jana jetaote:

¹³ "Satiin caa caje acau raain coerate, jerichanejeein enacoaanein cocoiriha cureinchera. ¹⁴ Jana, canuhacha tei acau coha cachanete, coaiten enacoaanein cocoirenereinchera. Quiicha tei acaute, cacha suujua cuhane marohemarohereein, cacha rai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teranu quera," naa Jesusone jana jetaote:

¹⁵ "Saan. Carai aihane nii acau uhauche coaiten cooirichaaunchene coataara, enacoaanein coaiten acau raanuchene coataara," naane jana jetaote:

¹⁶ "Ii sinijiera cotihachanihuchera," naa Jesusone jana jetaote:

¹⁷ "Niheiche casinejerata," naane jana jetao:

"Esinaete chuhisi, rauhijiriin niicha que aitocoichera. ¹⁸ Jauriaate niqui saoquiin sinijieraoquichelura. Chaeen nii ena ii aina nenaate rauhijiriin isinejera neein nenecheta," naa Jesusone jaun jetaote:

¹⁹ "Cana Coaunera Ere beraneeina ichoaraaunchera.

²⁰ Caa atane ucuuno quete Cana Coaunera bajaeba-jaeraetoorechelu canacaanu foeratera inoaesihuruchera. Jana inara Joriooneeichenete, naain Jerosaleeun cuhin Cana Coaunera bajaebajaeaanune jerequichelura," naa nii Samaria benene jana jetao:

²¹ "Qesenetaauchera. Inae ichuunnejeeonria caa atane ucuuno que uhichene laatelanaala, nii Jerosaleeun cuhichene laatelanaala, chunijiu niha natiin Cana Coaunera bajaebajaequichenera. ²² Samaria cocoaicha neeichene, coatiha nii inaraacha bajaebajajei coitucujeein aitoheeiche. Jana canacaanu Jorioo nichaanunena nii canacaanuhacha bajaebajajei coitucuhin laaen aitocoanuche, Jorioocuru caje ecoona nihache nii jianacoon cacha mitaerane jaun. ²³ Enene caje coauneein, caa atane ucuuno que unaa laatelanaala, nii Jerosaleeun cunaa laatelanaala, rauhijiriin suujua cuhane Cana Coaunera bajaauruhineche nere tonoraeraauru esineeuru. Nitohaneinte jereche Cana Coaunera, ²⁴ suujue nejeesiha nijihachena jaun," naa Jesusone jana jetaote:

²⁵ "Raotojoeina turuha urichain Cana Coaunera letono Curisitone coitucunche. Acate laen cana relaa ureeinche itolere que," naa nii enene jana jetaote:

²⁶ "Saan. Canuna acaneein caa ichei aitoonchera," nae jetao Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

²⁷ Nii janana eruhacaanu aina nerelanaa nichaanune, nii ene aina ereeree jana. Nii natiine, "Chaquena ereerequiche," naain bajanaa nainenihacaanu, jataain cana curuaanaa nihane jaun.

²⁸ Nii jaunte cuu baichaje ratiriin, canacaanu que janoriin naain neseu biha cue nii Samaria bene. ²⁹ Inae neseu turuhin jetaote: "Chajaauchete, taa leinjiin cacha coaraera. Acate naajoaain itolere ichacaunne que aite caraicha. Jerihane acate Cana Coaunera Letono Curisito necaihara," naa nii neseu nenacaauru rai turuhinna jaun ³⁰ tajiha jiniichain uhin, nii ratiriha najaun turuhin coaraa uure.

³¹ Nii tonohanauna jaiti uujeeuru jana: "Chaelainejein quiorihura," naain lenonihane coina counujichaanune janate:

³² "Niha caleonne inaraacha coitucuhine lanaalara," naa Jesusone jaun:

³³ "Jerihane chunicohanejeinte coroaatecaihara," naacaanu itaraine janate:

³⁴ "Lenoneein inara suujua nunaachene rijijeeina, casuujua nunaun caletoaera amihaneon ichaain jitaanune. Acate caleonne nera. ³⁵ Inoaelu nere bera que catohanein turuhanune beratiha Cana Coaunera jaun, turuhanune cohajeein neuruha cau nenacaauru cachaaurune jaunna inara letoareeunni, inae turuhanune beebejeeichene esenetauruhane, nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raauruhane

coina," naa Cana Coaunera Calaohi Jesuso, aina nere-lanaa nichaanune rai.

³⁹ Nii neseu turuhin niriitiin cachaauru rai beein, "Naaajoain itolere ichacaaunne quete aitera," naa nii enene jaun jetaote esenetaaure arajiin nii Samaria co-coaichacuru. ⁴⁰ Nitohaneein Cana Coaunera Calaohi Jesuso rene turuhin: "Canacaanu aina neeorihura," naauruhana jaun, acauru aina coroata janojoein neeorihacaanuna jaun, ⁴¹ jataain jelai amuritoheriin esenetaacoaaure, nujuuae caje raaje aithane jaun.

⁴² Nitohaneeinte nii jauriaanejeein Jesuso aina erena Samaria bene rai: "Ti cajena aasaaeriin coitucuhin esenetacaanuchelu. Inae laaen enene eseneta-caanuche jataain nujuuae caje raaje aithane aonacaanuchene jaun. Acate Curisitonechera. Acate caa chauratane que nenacaauru itolere cachaauru jianacoon mitaera nechera," naaure nii ene rai.

Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa *rey* rai co-coainanacainein nena calaohi rautaa Jesusone

⁴³ Coroata janohin Samaria batane que nihane bai-hate, caje amuhin naain Calillea batane que cue Cana Coaunera Calaohi Jesuso. ⁴⁴ "Naaajoainte Cana Coaunera Letononein nera," naain caohachaa in coitucuhin, belaa in, raauenerichaa in naraaichurune coitucuha raotojoe in natiinte, ati in Calillea cauha cue Jesuso.

⁴⁵ Inae Calillea turuhacaanune janate, caohati in Jesuso raauere jelai batane que ichaonacaauru. Jauriane-jee in Jerosaleeun Fasocoa bitoauruhane jana cuu itolere ichaa Jesusone coaracuruhane jaunte caohati in raauere.

⁴⁶ Nii jaunte Calillea nena nese- Canaau turuha cue Cana Coaunera Calaohi Jesuso, nii jauriaanejee in bino nee in jeesinaaeca rotoha najaun.

Nii janate coitucuri in coaraa uhe Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa *rey* rai cocoainanacaine in nena, cunaitiha calaohina jaun que rauteratihane coina. Tajiha turuhinte: "Ati in canenajau Caferenaon turuha uute carai canaanai rautaaicha," naa nii co-coainanacaine jana:

⁴⁸ "Saan. Chatohanai coaraeneeiche inara nota quene, cha esenetaheeiche," naane janate:

⁴⁹ "Chajaaajoaau ati in osiha carai canaanaine aji inihara curuaanaa," naane janate:

⁵⁰ "Chajaaincha chaque tonajelanaala caunihu. Inae nerautaa ii rai canaanaicha," naa Jesusone jaun, esenetaain cauha cue.

⁵¹ Nii jana jetaote, inae turuhelalajee in cuujihane jana jetao, tajiha que tacaain: "Inae nerautaa ii calaohicha," naauruha que tacaain cachaaurune jaun jetao:

⁵² "Chu teejia enotone jana nejelajaain nerautaeta," naain bajaane jana jetaote:

"Raca enoto cafetaainte nejelajaain nerautaera," naaurua najaun jetaote:

⁵³ "Nii rijjute chujian aite carai Jesusora," naain jetao, nii caje coaune in jetao Cana Coaunera Calaohi Je-

soso esenetaaure saain, sinijiera, bereecuru, naajoain aina jiniiquin.

⁵⁴ Nii quete coroata saain coitucuruha cachaaurune coina niicha ichai ichae Cana Coaunera Calaohi Jesuso, Jodea caje Calillea nena neseu turuna jaun.

Jiurona rautaa Cana Coaunera Calaohi Jesusone

5 Nii baihate Jerosaleeun cauha cue Jesuso, Jorioocuru beseta bitoane coina.

² Nii Jerosaleeunte, carenero bacuujuane in curua-jaa in nena acuujuu rohan ne Beteseta nee in curua-jaa in acuu netaojia najaun. ³ Ecute saouqi in niha lohanarine jana nasaae daraacoore araji in cunaitenacaauru, maosacuru, bacosacuru, neluhinaauru, jiuronacaauru, niichuru daraaque nerurujuua nii acuu netaojiane cohaca. ⁴ Nii acuu netaojia jetaote, tabaque nichoae fauha Cana Coaunera Letonone, nerurujuuae nii acuu. Nitohanee in nerurujuuaane jana, ichoaaichaniha cuhane fai cunaitenaa jetaote nerautaa.

⁵ Cuute ne leinji in cacha, nichatachoonca fosa jaanacain cunaaicha aina nei. ⁶ Niite tocoeechane jana coarae Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Coaraane jana, inae nitohanee in carajaain cunai aina nihana jaunte, rai: "Nerautanaa jereena," naain caje bajaa Jesusone janate:

⁷ "Eejeen, aihanu niquicha. Nete nene caa acuu netaojianaja cuhane canu faeraanura. Faunaa jerichaaunne naineente, canu ichoaechaniha faure leeochoaurura," naa nii cunaitenaa janate:

⁸ "Saan. Chajaain nimichuhin chela seri in amuute coaracaara," naa Jesusone janate, ⁹ nii rijjeeoriti in caoachanainejee in nerautaa in, nela seri in nichaauraa in jelai caje amue nii cunaitenaa.

Nii janate nebetacanaa janonaa bana nitohanai ichaane jaun, coaraain: ¹⁰ "Ta cocoaeraa chelai baijiera enenene coitucuhinete, nebetacanaa cojoanonaa nihane saijiee in anaji in baijiaai," naauruha rai Jorioocuru janate:

¹¹ "Aihanu niqui, nete caletoa e canu cunai caje carautaera," naane jana:

¹² "Chate nii nitohanai ichaane coina eletoaeta," naain niqui bajaauruhane jana ¹³ coitucue ne, araji cacha jana nitajeoriha Jesusone jaun.

¹⁴ Nii baihate nii Jerosaleeun nena ita taojia in Cana Coaunera bajaauruha Jorioocuru najaun Teenforo asaae eruhin:

"Aonaau, inae laaen nerautaicha. Nijiaonria coaiten naosatenaa coauquine. Coaitee inete jelai amuritoeri in coaraa curiqui incha," naa Jesuso raine jaunte, ¹⁵ Jorioocuru rai biha cue:

"Acate carautaera," naain. ¹⁶ Nii jaunte Jesuso aina nejeratee in, jataain sohin jaonaa jerecure Jorioocuru, nitohanee in nebetacanaa janonaa bana cacha rautaana jaun.

¹⁷ Nii jaunte: "Joanree in bana amianiha Ofana jaunna, jerichanejee in ichaauru," nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

¹⁸ Niritoha Jesosone jaunte, jataain jelaichoaae jauhecotojoeriin aina obajeein sohin jaonaa jerecure. Chaen nebetacanaa janonaa que aitocuruhane tonoraelanaala, "Cana Coaunera Calaohi nihane jaun jete, ichaa Cana Coaunerane rijijieein ichae," naane corenihane maajeein jataain rautaarene Jorioocuru.

Rai inaca Cana Coaunera cocoainanohineein niha Cana Coaunera Calaochine

¹⁹ Nii jaunte: "Esinaena rauhijiriin aitoreeunni inara rai, Coatih casuujua caje coauneein quiicha jerei ichana nainihaun, Cana Coaunera Calaohi nichaun natiin. Acaihanejein Ofaacha jerenohichana ichaun. Itolere Ofaacha ichaichana ichaun canu netonai. ²⁰ Cacoelaiha Ofa Cana Coaunerana jaunte, itolere nicha ichai que canotajae. Chaaen techu jeelai choae jauhecotojoeriin caque itolere ichaain inara notaarati-hane, nii cojoaelatiin coaraa curiquicheein. ²¹ Onacaauru ichateein acaauru rai ichaonaa tiha Ofa Cana Coaunerana jaunna, canu netonai quiicha belaihuri ichateein acaauru rai ichaonaa teeun. ²² Chabana cacha coujuhin coaraai Ofa Cana Coaunera. Coatih ichana nainenihane caun aihei. Nii jaunte canu cocoinaain caletoae cacha coujuhin coaraaunnuque, ²³ chaen rijijieein jataain curuaanaa neein nihanune coitucuhin, rai nere tonoraauruhane rijijieein quere netonai tonoraauruhane coina. Cha teeinti quere tonoraene, niite caletoaera Ofa ere tonoraenereein. ²⁴ Caletoaera ere esenetaain, quere tonoraain naajoain neeichenena inara coujuhin inara coaraelanaala rauhijiriin nitajenaachara nejeein nena ichaonaa tereeeunni inara rai, jaoleneein neeichene coataa. Esinaena rauhijiriin aitoon. ²⁵ Enene caje coauneeinte Cana Coaunera Calaochinein nihanune ere aonacuruha Cana Coaunera coitucuhi cachaaurune jana, quere tonoraauruhane, acaauru suujua coriha cureein Cana Coaunera. ²⁶ Raajenihane ichaonaa nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teraneein niha Ofa Cana Coaunerana jaunna, jerichanejeein rijijieein nena rai calaohi nichaunna jaun canu netonai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teeun. ²⁷ Inaraacha cohajei- cacha calaohi nichaunne cocoinaainte caletoae, caohachaaichaaoruhane coaraain baasoneein ichaonacaauru ichao rucueranu que. ²⁸ Coaa caa aitocoanne cojoaelatohache. Inae cojoinaca que turuhane banate, rai nere aonacurureein. ²⁹ Nii banate natane bana caje mituurureein satiin onacaauru, caoacha icharaauru nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raauruhane jana, baaso icharaaurute caseteco coaraa cuurureein. ³⁰ Coatih casuujua caje coauneein cacha coujuhin coarahaun. Aitiin caletoaa Ofane rijijieeina rauhijiriin cacha coujuhin coaraaun. ³¹ 'Cana Coaunera Calaohi nichaunra,' naain irihanu caraajenianene caohacharihei. ³² Inae Joaan caje bajaerateichene jana, rauhijiriin inara rai bihalu Joaan. Aihana jaun, esenetaaichenete caohachae, Cana

Coaunera ere beraneein niha Joanne coitucuhene jaun.

³⁴ Esinaete rauhijiriinte caque aite Joaan- acauhanau teein cachaauru coujunacateein baotisaera, caje bajaichene jana niqui, nena cacha aitohane lateneun. Jianacoon mituhin neeiche osa cajene jerena caaunna, caa niritiin aitoon.

³⁵ Aca aih leinjiin conone rijijieein niha Joanne jaunte niqui, corojeein neechelu basiijiin reintiariin. ³⁶ Chaaen techu, 'Acate canaacha cohajeinera,' naain inara rai biha rauhijiriin Joanne choae tacaain techu niqui, inara nota que itolere ichacaunne coaraqiche. Nii quiicha ichaina ichaun, esinae rauhijiriin caletoaa Ofa Cana Coaunerane coitucuhichene coina.

³⁷ Chariji bana Cana Inaca Cana Coaunera coaraain nere aonaheeche niqui. Nete, nere bera inoaasihuru que catohanein turuhanune berateein laenaeratihalu Cana Inaca najaan que nerelaiche niqui, caje ichaonaa nitajenaachara nejeein nena raachene coina. Nete nii aitohane rijijieein caletoaa Cana Inacane esenetae-neeichene jaun raenereicheein.

⁴¹ Nii jaunna caque tacaain canu corojeein caraaichene jereneun. ⁴² Chaaen nachu raotojoeein Cana Coaunera jereein, nere tonoraain neneeichene coitucun.

⁴³ Cana Inaca Cana Coaunera niqui caletoae. Nete, caohachaaicharanaa jereneeche. Jana inara rene turuhin, 'Canuna Cana Coaunera letono neeunra,' naa inara rene turuhin Cana Coaunera letono niheinete laen caohachaaicharariquiche.

⁴⁴ Cana Coaunera cocuelanaala itaacha corojeein, 'Iite caohati cachanein neeicha,' naain neeichene jaunte, qesenetana naineneeche.

⁴⁵ Coatih Ofa rai inara coulurujuenaa coauhaaun canu. Nii Moisesa inaraacha esenetaite laen Cana Coaunera rai inara colurujuereein. ⁴⁶ Moisesa aitoojoan esenetaaichene jana nihanete, qesenetareeiche, catohanein turuhanune que aitiin laenaalu Moisesane jaun. ⁴⁷ Nii aitiin niicha laenai esenetaeneichene, chatohanein jana aitocoanne esenetaeiche," nae Jesoso.

Saoqui oharaancai cacha rai lenone tiha Jesosone

6 Nii baihate Calileea conemuri jeraque cuha Jesosone jana, ² sacuha cuure arajiin cachaauru, cunaitenacaauru rautaane coaracuruhana jaun.

³ Nii janate cuu atane ucuuno choae iniin nelauriariin lauheque Jesoso, aina nerelanaa nichaanuna aina, ⁴ Jorioocuru beseta Fasocaa catainajeein.

⁵ Nii jaunte arajiin tururuha cachaaurune jaun: "Chu lenone coreterihacache, caa arajii cachaauru rai," naain bajae Ferifi rai Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁶ Niicha ichaneni coitucuh natiinte bajae Jesoso Ferifi caje, "Toohanrichaaincha," naain.

⁷ Niritiin bajaane jana: "Coroata fashai janonei amihanena corejeeonein faan coretichaachene niha natiin coatia caa arajii cacha naineriheta," naa Ferifine baihate:

⁸“Caute ne caa canaanai rai saouqijieein faan, nii baiha coroatajaain ate, naaonjoaain niqui, nete caa araainein cacha nainenere carijiei,” naa nii Simoon Fedoro ocoala Aanderesine jaunte:

¹⁰“Saan. Acaauru rai aitocuchete nelauriaauruhine satiin,” naa Jesusone jaunte:

“Nii omane choae nelauriaauchera,” naauruhane jana, nelauriaaure nii saouqi oaraancai quichaauru ne-jeesina, enecuru, canaanaihunru, naajoain janijilanaala.

¹¹Nii janate nii faan teberiaain: “Nariha,” naain Cana Coaunera bajaane baiha, nii aina nerelanaa nichaanune rai nii faan te Cana Coaunera Calaohi Jesuso, chaluhaacaunune coina. Chaluhaacaunune janate, nii saouqi oharaancai cacha naine nii faan. Jerichanejeein techu nainecohanajae nii ate.

¹²Nii janate, inaeneeuruhana jana cautihana jaun: “Caa caute curujuaain raauche nijiaohanne coataa,” naa Jesuso, aina nerelanaa nichaanune raine jaun, ¹³curuhacaunune janate ne, elechoonca coroata omariin faan caute. Nitohaneente caute, nii saouqijiei faan nefaain.

¹⁴Nii coaraainte: “Caate caa chauratane que turuha uha niicha jerecuri Cana Coaunera letono canaacha cohajeinecaihara,” naaure cachaauru.

¹⁵Nii jaunte jataain acaauru curuaanaa *rey* neein Jesuso tenaa jereein, counujeein amanaa jerecuruhane coarajihana jaun, acaauru que janoriin amue rautaenihana jaun. Nitohaneente acaauru que janoriin amuhin, atane ucuuno que iniha cue Jesuso, cuu jelai basijiin neeorihane coina.

Acau choae amuha Jesusone

¹⁶Nii janane, inae nocohecane jaun, jaiti turueniha Jesuso atane ucuuno cajena jaun, fauha cuhacaanu. Fauhina, leinjiin bote cuhane naain jera jaoha cuhaacaanu, Caferenaanon turuhacaunune coina. Nii janate inae nalaaquiiin cuhin nocojoe. ¹⁸Nii janate, inae bote cuhane fauhin cuujihacaunune jana, canacaanu sacuha uhe Jesuso, acau choaae rurujeein uhin. Nitohaneente acau choae uhin canacaanu rohan nichuuntaain, nii acau jiheetitohane jana, fichafichanaa tabai nihane jana, nii bote nalaaene amuniha canacaanu rai janate coaracaunune jana, tajiha acau choaae uhin rurujue, nii bote nichaae uhin. Nii jaunne coasiha nesoonetohacaunune janate:

²⁰“Coaa nesoonetohachera. Canuna aihunra,” naane jaun, que tacaain corojeein, nii bote cuhane fauhin amaacaanu. Nii janana cohaneooriin turutoha cuhaacaanu canacaanuhacha coinetihu.

²²Nii cojoanoote, acaihanejein satononiha jera jaoha cunaa bote cuhane fauhin jera jaoha cuhacaunune jana, canacaanu aina uheniha Jesusone jaun, nii que ereerecure. ²³Nii jana jetaote, Tiberia nese caje uhin turuha uhe leinjiin bote. Turuhin jetaote, najauriaa uhe nii Cana Coaunera bajaain niicha tei faan quihuruha najaan rohan. ²⁴Nii jana cuu nenihacaunune jana, Jesuso netonai niha natiin nenihana jaun, nii bote

cuhane nefaujuaain cuhin, nii nihacaunune jaun Caferenaanon turuhin ariha uure.

“Ichaonaa esine tera lenoneneeinne neeun,” naa Jesusone

²⁵Nii janate jera jaohin coaraa uuruhane jana, cuu nii Caferenaanon ne Jesuso. Nii jaunte rai: “Chabana cau turuhite cacha relaera” naauruhane janate:

²⁶“Nii quiicha ichai coaraqiche natiin, ‘Naaajoain caara,’ naain inara suujuau erenaa coacuelanaala, nainaan obejein lenonequichene jaunte caririjieeiche,” naainte, ²⁷“Coa sanaa inaera lenone corenihacha amihanihache. Acaihanejein ichaonaa tera-chabana sanaachara nejein lenone coreniha amihaneuche. Nii nitajenachara nejein niha cacha najaan lenone tihanune coinete caletoe Ofa Cana Coaunera. Canuna inaraacha cohajei Cacha Calaohi ineenra,” naa Jesuso acaauru rai janate:

²⁸“Chatohaneein nerichaanu Cana Coaunera jerenohi ichacaaunne coina,” naain bajaauruhane janate:

²⁹“Caa niicha letoai nichaunne esenetaichenete jere Cana Coaunera,” naa Jesusone janate:

³⁰“Chatohanaina ichaain canacaanu notaareei, coaraain esinaaen rauhijiriin Cana Coaunera letononeeine esenetaacaunune coina. ³¹Carene tabai que amuhemuhecureha najaaun jetaote, neniha lenonene jaun jetao, dede caje faan rijijieei nena manaana neein curujaaain nena que jetao ichaohin amuhemuhecurejetelu canacaanu inoaesihuru. Nitohaneein jetaote, neniha lenonene jaun, ‘Dede caje nena faan rijijieein nena manaana te Cana Coaunera,’ naa Cana Coaunera Quiricha inoaesi cuhane” naauruhane jaunte:

³²“Coatiha Moisesa nii dede caje nena faan manaana tihei. Acaihanejein Ofa Cana Coauneraachate nii dedeeu nena faan esine teranein ne. ³³Nii Ofa Cana Coauneraacha tei faante turue caa chauratane que, cachaauru rai ichaonaa chabana nitajenaachara nejein nena teranu que,” naa Jesusone jaunte:

³⁴“Atiin canacaanu rai inetono janonaa bana, nii faan que canacaanu sihura curuaanaa,” naauruhane janate:

³⁵“Canuna cacha rai ichaonaa tera faan neein neeun. Cha teente carene uhe aca mijiteriaain. Cha teinti quesenetae, aca cocoireriaain. ³⁶Nete inara rai aitocoaaunne esenetaeneeiche, inara nota que quiicha ichai coaraqiche natiin.

³⁷Satiin Ofa Cana Coauneraacha letoait carene uhe. Nii jaunna carene uhi nihane sitaenereeeunni.

³⁸Coatiha quiicha ichana jerei ichacaaunne coina, dede caje uhin turuha uhaaun caa chauratane que. Acaihanejein caletoeera Ofa Cana Coauneraacha jerei ichacaaunne coinana cau turuun. ³⁹Nabana nitajeuruha cachaaurune coataate caletoe Ofa Cana Coaunera. Nii jaunna satiin nii carai niicha teuri cachaauru ichaatein michunajaa cureeunni inae saa cana janonaane bana.

⁴⁰Nii Cana Coaunera Calaohi coaracuruhane esenetaauruha satiin cachaaurunete jere caletoeera Ofa

Cana Coaunera, chabana nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raa esenetaeraaurune coina.

Nii jaunna inae saa cana janonaane bana ichateein michuunajaa cureeunni," naain acaauru tonorae Jesuso. ⁴¹ Niritiinte, "Canuna dede caje faunaa faan neeunra," naa Jesusone jaun nocoje chanuure Jorioocuru.

⁴² Nitohaneente ita rai: "Ta Jose calaohi Jesuso niha caane. Raotojoein inaca, neba, naajoain coitucuhacache natiin, dede caje faunaa nereta," naauruha ita rai Jorioocurune janate:

⁴³ "Inae canu necoeje chanuhichene jianecuchera.

⁴⁴ Chunei carene unaa nainihe, nii jereein neniha caletoaera Ofa Cana Coaunerane. Inae saa janonaane banana nii carene uhine ichatiha cureeunni. ⁴⁵ 'Satiinte relareein Cana Coaunera,' naa Cana Coaunera ere beracuru ioaensuruhacha laenai quiricha cuhane jaunte, satiin Ofa ere aonaain tonoraain que nerelanacaaurute, carene ureeinha.

⁴⁶ Chabana Ofa coaraai chunei. Acaihanejein canuhachana coaraaun caje unaa nichaunna jaun.

⁴⁷ Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Quesenetaerate ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena raa cureein.

⁴⁸ Canuna ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena tera lenoneneein neeunra.

⁴⁹ Neniha leinjiinejein cacha najaaun carene tabai choae amuhemuhecuruha inara inoasihurune janate, que ichaoruhane coina cojoanoo netojoein manaa neein curuajaain nena quinacai nala Ofa Cana Coaunera, que ichaoruhane coina. Nete, satiin oore nii quihurera- inara inoasihuru inae binaaneein. ⁵⁰ Canuna dede caje faunaa lenone neeun. Nii faan nichaanne quicha, chabana orihain. ⁵¹ Canuna nii lenone neein dede caje faunaa neein neeun. Nii lenone que ichaohin neite nirijijieein nitajenaachara nejeein niha cureein.

Nii lenone quiicha tenaa jereite, cajabereonneein ne. Acane tiha cureeunni, que ichaohin neeuruha caa chauratane que nenacaaurune coina," naa Jesusone janate,

⁵² "Chatohaneina rai jaberoco que cana coroaatere," naain nejesinajein ita cotaicha rijitocure Jorioocuru.

⁵³ Nii jaunte: "Esinaena rauhijiriin aitoreeunni inara rai. Canuna Cana Coaunera Calahineein, jelai Cacha Calahineein inaraacha cohajei ineein neeun. Cajabereon quiin cacoichana coheneeichene, nihei ichaonaa esine ranaa nainiheeiche. ⁵⁴ Cajabereon quiin cacoichana coerate, chabana nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raa cureein. Acane, saa cana janonaane bana ichateein michuha cureeunni. ⁵⁵ Ichaonaa tera lenone esine neein niha cajabereonne janate, ichaonaa tera conacai ineein ne cacoichana. ⁵⁶ Nitohaneein cajabereon quiin, cacoichana coerate, caniha jiniiquiin nereein. ⁵⁷ Nii caletoaera Ofa Cana Coaunera ichaonaa siri. Nii jaunna que ichaohin neeun. Nii rijijieein techu, cacoreniha ichaoha cureein caque lenonein nei.

⁵⁸ Nii dede caje faunaa lenone quena aitoon. Coatiha nii inara inoasihuruhacha quii manaa rijijieein nihei. Nii manaa quihuruha niqui inara inoasihuru, nete satiin oore nii quihurera. Jana nii caitoojoan dede caje faunaa lenone quiha cachanete, chabana nitajenaachara nejeein niha cureein," ⁵⁹ naain relanajae Jesuso, Caferenaaon, acaauru rai sinacoca asaae netaoji-auruha Jorioocurune jana.

Nitajenaachara nejeein nena ichaonaa tera erena

⁶⁰ Caritiin relanajae Jesusone jaunte: "Caaintatoha jataain caa naitoojoan. Chate nere tonorare," naauruha nii caaijie arajiin cunacaauru cachaaurune janate, ⁶¹ aohanriin:

"Ta aihane carautaaichene. ⁶² Toohanreichecha, jauri-aa nihanulune jaun jelaiha iniha cuhanune coaraqichene. ⁶³ Caa quere aonaain esenetaeraaurute, chaelai janonaa bana nitajenereein. Jana, caa aitocoanne esenetaelanaala erena tonoraauruhite, ichaoha jaberoco niha natiin, nitajiha cureein suujue. Cha que nelatihei cana jaberoco, cana suujue colane. ⁶⁴ Nete jaiti caa aitocoanne jaan esenetaaurene inara tabaauru," nae acaauru rai Jesuso, inae inoaelu caje coauneein, "Acaauru acaaurute quesenetaenereein. Jana, acate naaonjoain cacoulrueein naaonjoain caeteratiha cureein," naain coitucuhana jaun.

⁶⁵ Nii jaunte: "Nii jereniha Ofane, carene unaa nainihe chunei," naa Jesusone caijiete, ⁶⁶ jianijihacoaure nii arajiin aina nerelananichaanune aina amuhemuhenaacauru niritoha Jesusone jaun.

⁶⁷ Nii jaunte: "Inara netonaiha cajoahin caratiriin amuriquiche," naain bajaa elechoonca coroatajai nichaanune cajene jana:

⁶⁸ "Ahan aihei. Chuna nenacae curichaacaanu. Nii canacaanu relaina jaan tejian nenacae ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena teraneein ne.

⁶⁹ Canacaanuna laaen ii esenetaacaanu. Nii jaunna acaihanejein Cana Coaunera Calahohi Curisitoneein neeine coitucuhacaanura," naa Fedorone janate:

⁷⁰ "Canuna lechoonca coroatajai niquichene cotijiaain raain neeun niqui. Nete, nii inara lechoonca coroataja nechu aansain moconajaeranein ne," nae Jesuso canacaanu rai. ⁷¹ Nii Simoon calaohi Jodasi Isacariote quete aite Jesuso, aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja niha natiin coulurujuerichaine coitucuhana jaun.

7 Nii baihate, Calileea batane que nenacaauru ne-seeuru neseeuru cachaauru relaa amuhemujue Cana Coaunera Calahohi Jesuso. Jodea batane que cunaa jerihe, cuu sohin jaonaa jerecuruha cuu nenacaauru Jorioocuruna jaun. ² Nii janate, inae ichuunejeonriha lohanari beseta bitoaaauruha Jorioocurune jaun:

³ "Coo cau niha. Jodea cunihunte cuu chaelai ichaaine coaracurumii cuu nenacaauru ii coitucuurera. ⁴ Coitucuha cachane jeriha chuneine, asiin cha ichana nainihe. Aihana jaun, letonanein satiin coarajeurera notaracae ichaaute coaracurumii," nae no-

coalacuru. ⁵ Nihei nocoalacuru nihanatiin esenetaaurenihana jaunte aitocure.

⁶ Nii jaunte: "Inasiina jaiti turuha cuhanune jaan cojoinacane coaalanaala cureeun. Inara raite laaen caoachae joaenreein bana cuhichene, ⁷ neniha chatohaneein inara aina nejerateein, inara cotaain, chatohaneein inara tenaa naineniha caa chauratane que nacaaurune jaun. Canihate laaen nejerateeure, itolere baaso ichacuruhane que rauhijiriin aitocoanne coreniha. ⁸ Inara cunichuchete beseta bitoaaiche. Jaiti curihaunni canu, turueniha cuhanune jaan cojoinaca quene jaun," naain ⁹ nii Calileea nedae Jesuso.

Lohanari beseta bitoaurera jana turuha Cana Coaunera Calaohi Jesusone

¹⁰ Nii baihate inae cuuruha nocoalacurune jana, acaentonai cue acauru caajie nasina rijijieein, acauru aina beseta bitoaa.

¹¹ Nii janate inae nunuheca besetane jana ariirijieure Jorioocuru: "Aancha nii cacha," naain ¹² cuu nejesinajeein coacuhin ita rai ereerejeein:

"Acate caohachanejein cachaneein ne," naauruha tabaaurune janate, tabaauru:

"Caohachanejein cacha nihei jana canacaanu rai, cacha coritaain naojoanna jaun," naaure tabaauru.

¹³ Nete, rauhijiriin "Aca," naain chaque erenaa nainene chunei Jorioocuru coasiha.

¹⁴ Nii janate, netaojiauruhana jaan loreri Teenforo asaae enoha Jesusone jana, inae sanaa jere nii beseta.

¹⁵ Nii janate cuu relanajaa Jesusone jana cojoaelatoore Jorioocuru. Cojoaelatiinte:

"Chatohaneein nirijieein nerelaelanaala itolere coitucue," naauruhane janate:

¹⁶ "Coatiha casuujua caje quiicha rocohi nihei- caa inara relaanune jaan. Caa inara relaanune jaante, nii caletoaera caje unaa ne. ¹⁷ Nii jaunte inae jatoroaain Cana Coaunera jerenohi ichana jererate aitocoanne aonaain coitucuha cureein. Nitohaneinte esinaae rauhijiriin casuujua caje rocohin aitenihanune coitucuruerein.

¹⁸ Charijieein teeinti: 'Canuna caoacha cachaneein neeun,' naain suujua caje rocohin raotono que ereerecane, ereereje cacha raotojoein: 'Caate jataain caohachanejein cachaneein ne,' naain caohachaain belaaain coaracuruha cachaaurune coina. Nete rai letoaera curuaanaa coitucuhin coroaecuruhane coina, esinae rauhijiriin aite. Aihana jaun, Nihei nii que: 'Casaje,' naain ereereecuruhane jaanu.

¹⁹ 'Cana Coaunera ere bera Moisesa ere tonoraacaanu,' naainte ereeiche niqui. Nete: 'Coa sonajaain jaohache,' naain aitoa Moisesa natiin tonoraeneeiche jaun, casohin cajaanaa jerequiche," naa Jesusone janate:

²⁰ "Chana ishohin iijaonaa jerete aansai," naauruhane janate:

²¹ "Chanuna jana chaaen, nebetacanaa janonaa bana cunaitenaa rautaanune jana, cojoaelatiin obaaequichelu caniha. ²² 'Quichanein nejanoaa inara

bereene, inae fosa janoniha nejanoaane jana, rai nacatichei cari jiununuhin saache,' naa Moisesane jaunte niqui, nii tonoraain nebetacanaa janonaa bana niha natiin, canaanai nacatichei cari jiununuhin sauhin naaonjoaain neechelu. ²³ Chanuna chaaen nebetacanaa janonaa bana lesajeein cunaitenaa rautaanune coreniha, caniha obajeein caque nererojoecaichelu. ²⁴ 'Cana Coaunera aitojoaan tonoraacaanu,' naaiche inara suujua cuhane natiin, esinae rauhijiriin Cana Coaunera aitoonjoan coitucuhin tonoraain niheeiche. Esinae rauhijiriin Cana Coaunera aitoonjoa coitucuhin neinchene jananihane, caniha obajeein caque nererojoecaain neriheeiche," nae acauru rai Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

"Naojoain cajena unaa neeun," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone

²⁵ Nii janate: "Tana caa cacha ariirijieuruha sohin jaaoruhane coinane," naauruha nii Jerosaleen nacaaurune jana, ²⁶ "Nocoo chuianra jianacoo neein satii coarajera notaracae ereerejena. Chanuna colaraain inauhene coarajeeure. Jerihanete acauru esenetaain, 'Acate Cana Coaunera letono Curisitone,' naaurucaihacoainanacaihuru. ²⁷ Canacaanuna laaen, nii uhana jaan coitucuhacaanu. Jana turuha Curisitone, 'Naojoain cajete uhera,' naain coitucuerariain," naauruhane janate, ²⁸ cuu nii ita taojiaauruhana jaan loreri Teenforo asaae aonajenajain,

"Esinaena aihana jaun, canu unajaan coitucuhiche. Coatiha casuujua caje coauneein uhaaun. Inaraacha coitucuhi Cana Coaunera caletoae. ²⁹ Dede caje, aca caletoana jaunna coitucun caje uhanune jaun," nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso tonijiaain.

³⁰ Niritohane corenihate mucuhin amaain caresero cuhane Jesuso enoanaa jerecure niqui, nete jaiti cuu tenihana jaun, chatoaneei que biji teurene. ³¹ Nete, aitiin esenetaain:

"Turuha Curisitone, coatiha aihana caa cachane amuri-toheriin araai saain niicha ichai ichaain cacha notaariain," naaure arajii cachaauru.

Teenforo beraihurera folisiaacuru que Cana Coaunera Calaohi Jesuso mucuhin raerateeuruha fariseeocurune

³² Jesuso queecha ereeuruha cachaaurune que urichocuruhana jaunte, rautaaurenihana jaun nere tonoraauru Teenforo beraihurera folisiaacuru letoaaure nii fariseeocuru, nii cuu nena batirichuru curuaanaacuru, naojoaihuri, Jesuso mucuhin raacuruhanane coina. ³³ Nii jaunte:

"Basijiin reentiarina cau neorihun. Nii baihana nii caletoaera rene cauha cureeunni. ³⁴ Canu aririquicheein niqui. Nete caurueneriquicheein, nii cuhanune jaun turunaa naineneriquicheei najaun," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte, ³⁵ nejesinajeein itarai:

"Chuna curute, ariirijiacachene niha natiin eruhenerihacache. Jerihanete Curiecocuru que najasiteein ne-

nacaauru Jorioocuru ataneu cunaa jere, Curiecocuru relaane coina. ³⁶ Chatohanerichaain naate aite: 'Canu ariichene niha natiin, caururiheicheein cuhanune jaun turunaa naineneriquicheeine jaun,' nae," naante itacaje bajaebajaecure Jorioocuru.

"Cocoirei carene uhinena cocoa," naa Jesusone

³⁷ Nii beseta satono janonaa banate, beseta nunuhe bana, bajaauruhane amuritoheriin Cana Coaunera bajaure jiniiquiin nii beseta bitoaa turunacaauru.

Nii jaunte beseta satono que nimichuhin tonijian, nii cuu nenacaauru rai:

"Cocoirei carene uhinena cocoa. ³⁸ Aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanene tocohaneein, quesenetaera cacha suujua cajete mitureein acau riji-jieein sorohin, jelaiha suujua cuhane maroemaroreein, suujua rucujueein rai ichaonaa nitajenaachara nejeein nenea teraaunu que, chaen leochaauru rai niha natiin tihane coina," nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso, nii beseta bitoaurera rai.

³⁹ Nitohaneein Cana Coaunera Suujue raaururichaain esenetaeraauru cachaaurune quete aite Cana Coaunera Calaohi Jesuso, coitucuruane coina. Jaiti dede curuaanaaneein Jesuso enoanihana jaunte, esenetaeraauru rai suujue letoane Cana Coaunera. Nii quete aite Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

Jesoso coreniha ita caje nelerucuruha cachaaurune

⁴⁰ Nii jaunte niritoha Jesusone jaun tabaauru:

"Acate nii turuha uha niicha jerecuri Cana Coaunera ere berane," naauruhane jana,

⁴¹ "Acate Curisitonera," naacoauruha leochaaurune janate, tabaauru jana:

"Inasiin jetao Calillea caje uriha Curisitone coalanaala. ⁴² 'Jerichanejeeinte curuaanaa inoaesi Rabiri rijijieein Beleen cocoaichaneein nereein Curisito, curuaanaa inoaesi Rabiri ichoalaneein nenea,' naa Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhane natiin, Curisito nere Calillea cocoaicha," naaure. ⁴³ Niritiinte Jesuso coreniha cuu ita rohecaain ita caje nelerucure.

⁴⁴ Tabaaurute mucuhin amaain caresero cuhane tenaa jerecure niqui, nete ichana nainene chunei.

Jesoso esenetaaureniha cocoinanacaihurine

⁴⁵ Nii jaunte, Jesoso colane turuha uuruha nii Teenforo beraihurera folisiaacurune jana:

"Chanuna mucuhin uhaeneeiche," naain bajaauruha cuu nenea fariseeocuru, batirichuru curuaanaacuru, naaonjoaihurine jana:

⁴⁶ "Cha corenihana mucuhin uharichaanu joareein coreniha. Nihei chunei cacha irihane rijijieein erei," naauruhane janate:

⁴⁷ "Inae nachu inara netonai coritaate. ⁴⁸ Esenetaauruha cana curuaanaacuru, fariseeocuru, naaonjoainurine coalanaala esenetaaiche. ⁴⁹ Acaihanejein Cana Coaunera Ere coitucuruhi, Cana Coaunera jaolecuru cachaaurute esenetae," naauruhane jana:

⁵⁰ "Nainihej joareein nere aonaelanaala, joareein: 'Naojoainte ichae,' naain, caohachaain coitucuhelanaa, cacha casetecaacachene, niritiin aitoha cana quiricha inoaesi cuhanene jaunne," naa nii janotiin Jesuso rene turuha cunaa fariseeo Necodemone janate:

⁵² "Ii tonaina Calillea cocoaicha neei. Nihei chunei Calillea caje ecocohin Cana Coaunera ere bera. Cana Coaunera Quiricha cuhane arihute coitucuhi," naauruha leochaauru fariseeocuru Necodemo rai janate, ⁵³ nenajau cauha cuure nii cuu nenacaauru.

Ene cojoaelorohe

8 Nii janate acaauru que janoriin, naain Oliboneein curujaaain nenea atane ucuuno cue Cana Coaunera Calaohi Jesuso. ² Inae janohane janate naain Jerosaleeun cauha cue, coaiten enacoauneein cuu nenea Teenforo asaee enohane coina.

Nii janate rene turuhajeeuruha arajii cachaaurune jaun, nelauriaain relanajae Jesuso. ³ Nii janate nejelau quicha que nicharatihane jana ene cojoaelorohe eruhin, mucuhin, tajiha turuaa ure, Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaurera fariseeocuru. ⁴ Nitohaneein turuaante, nii cuu nenacaauru cataaun teein:

"Naojoaain nejelau quicha ainane janana, caa ene eruhin mucuhin uhaacaanura cacha relaera. ⁵ Cana Quiricha Inoaesi cuhanete laenaain cana rai rauhine tein letoaelu Moisesa, nitohaniha ene cojoaelorohe ne, sohin jaohacache ajeri que botosiine coina. 'Tonaai jana ii,' " ⁶ naain bajaure, nii ene sohin joaeratenaa jerenihane coulurujueeuruhane coina.

Nii janate acaauru tonoraelanaala notoroaain, biji couturi que atane laenaje. ⁷ Nii janate cuu tonoranajae lanaala atane laenajihabi biji couturi quene jana, cuu jeelai coaneeinejeein bajaebajaecuruhana jaun, couturi michuriin:

"Niha cau leinjiin inara jana osa que lanaala, chabana baaso ichae lanaala nenea ne, nii ichoaechaniha focoine ajeri que," ⁸ naain coaiten notoroaain atane laenaje biji couturi que Jesuso.

⁹ Niritoha Jesusone jaunte, aihuru bana acaauru netonai baaso ichacuruhana jaun, acaauru suujua que tacaana jaun, coejeein, biinaa que ichoachaain leinjihana leinjihanaain mituhin cauha cuure. Inae satiin mituhin amuuruha nii ene coulurujueurerana jaun, nii eneecha que jerajejeein neeorihana jaun,

¹⁰ nimichuhin nichauraaain:

"Aancaauruche icholuruerauruta. Ta ishohin ijiaohache chuneine," naain nii ene caje bajaa Jesusone janate:

¹¹ "Aiheicheta curuaanaa. Nihei casohin cajoahiche chuneita," naa nii enene jana:

"Niheichu, canu niha natiin chatohanein chetein, ishohin iijaonaa nainihaaunche. Inae caunichuche. Jiaonriha caa baiha coaiten nosateichenera," naain nii ene jiane Jesuso.

Cana rai chauratane cononeein niha Jesusone

¹² Nii baihate coaiten cachaauru rai beebeje Jesoso: "Canuna caa chauratane que nenacaauru cononeein neeurra. Quere esenetaerate ichaonaa tera cono siricheein. Chabana nocohenaanau amuhemuheriaain," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

¹³ "Nohaneeicha. Ichaajenihane aitiinte aitohicha. Nii jaun chaque nelatihei nii aitohine jaanta," naauruha fariseeocurune jana:

¹⁴ "Caraajenihane aitiin aitocooaunne niha natiinte, nelate quere. Canuna nii uhanuluna jaan jelai coitucun. Jana inara coitucuhcheeche. Niheichu canu cunajaanu coitucuhcheeche. ¹⁵ Nechu jataain Cana Coaunera coitucuneeichene jaunte, joaenreein inara suujua cuaaichene jaun, joaenreein ereereequiche. Aanca chunei coulurujerichaaun canu. ¹⁶ Canu, cacha coulurujanunete, esinae rauhijiriin coulurujuenojoinee ne, canuhacha jelai caitono nenihana jaun, caletoaera Cana Inaca aina aitocooaunna jaun. ¹⁷ Charijieein teeinti 'Ita rijijitoojoein ereeuruha coroatajai coaraaurune, esenetaacache nete ne,' naain aite inara quiricha inoaesi cuhane, nitohaneein ichaquichene coina. ¹⁸ Nirijieein na coaraneein aitoon, nii caletoaera Ofate cajini-ichaaain coaraneein ne. Nii jaun quesenetaaichenetene," naa Jesusone jaunte:

¹⁹ "Aanca aihane nii chaca," naain bajaauruhane jana: "Cacoitucuneeichene jaun, Ofa coitucuhcheeche. Cacoitucuhichene jana nihanete, Ofa netonai coitucuriquiche," ²⁰ naain relanajae Jesoso, nii ita taojiaauruhana jaan loreri Teenforo asaae, nii coriqui teeuruha cachaaaurune jaun neein. Niritoha Jesusone jaunte mucuhin enoanaa jerecure. Nete enoaarene, jaiti nitohaneein teeuruhane jaan cojohinaca que turuenihana jaun.

"Nii cuhanune jaun cunaa nainiheeche," naa Jesusone

²¹ Nii baihate coaiten aitiin:

"Inae amuhanune baihate caririjieriquicheein inacoojoein. Nete inara osa caaun cauhacha neein oriquicheein, nii cuhanune jaun cunaa naineneeichene jaun," naa Jesusone jaun:

²² "Jerihanete raajenihane nesohin nijjaonreein. Nii jaunte nii cunajaan cuenerihacacheeche que aite," naain ita rai ereereecuruha Jorioocuruna jaun:

²³ "Inarate, caa chauratane que neeiniquiche. Canuna jana, cana choae caje nena neeinneun. ²⁴ Nii jaunte oha curiquicheein osa caaun, canuneein nihanune esenetaeneeichene jaun," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana:

²⁵ "Chaneeina jian," naain bajaauruha Jorioocurune jana:

"Inae inara rai aitocooaacaun turuhanune caje coauneein. ²⁶ Niha arajiin erenaa inara rai quicha beenei. Nii caletoaerate rauhijiriin esinae aite. Cauricho que aonacaanuna jaunna jerichanetoojoein bee-

bejeeun, caa chauratane que neniquichene rai," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone ²⁷ janate coitucusichurene, "Naaonjoain Cana Coaunera quete aitera," naain coitucuneein nihanune jaun.

²⁸ Nitohaneein coitucuneein nihanune jaunte:

"Inara araaineein nihanune natiinte, enuha que ecuu canu nujuateein canu chujuuraa curiquicheein. Nii banate Curisitoneein nihanune coitucuhin, casuujua caje rocohin aitenihanune coitucuhin curiquicheein. Acaihanejein carelaa Ofa Cana Coaunera jaan que aitocooaunne coitucuhin curiquicheein. ²⁹ Chabana jelai caratirihei caletoaera Ofa, niicha jerenohin ichacaunna jaun," ³⁰ naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte esenetaaure arajiin cachaauru.

Jelai tein Cana Coaunera cacha, jelai tein Moconajaera cacha

³¹ Nii baihate esenetaaurera Jeroocuru rai:

"Rauhijiriin quere tonoraachenete, canu ere tonoraera esineneein neriquicheein. ³² Nii banate esinae rauhijiriin, Cana Coaunera jerenohi coitucuhin raotojoein jianacoo ichaonaa naineriquicheein," naa esenetaauru rai Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

³³ "Canacaanu foeratera Abaraaun caje coauneein nihein chunei fatoroon canacaanu cailichaera. Inasiinte nii aitohine tocohaneei enene cuhaneicha ichoreniha jianacoo mituhin nerichaanu. Nechu jataaina inoaelu caje coauneein raotojoein rohecaeraelanaala ichohacaanu," naauruha nii esenetaaichuru Jorioocurune janate:

³⁴ "Satiin quere tonoraauruhite jataain mululuhin osa tabai aihane. Nii chunijiu cuhin nichotenaa nainerihaain. ³⁵ Cana Coaunera Calahineein nihanune jaunte ne carai rauhi jianacoo nii osa caje inara mitaanune coina. ³⁶ Canu nii caje jianacoo inara mitaanunete esinae rauhijiriin jianacoo mituhin neriquicheein. ³⁷ Abaraaunte chuhisi inara foeratera ne niqui, nete casohin cajaan jerequiche, quere esentaeneeichene jaun. ³⁸ Carelaa Ofa najaan quena inara rai aitoon. Charijieein teeinti, inara relaa inara inacana jaan ichaquiche, nii rijijieeina canu netonai caletooa Ofane jaa ichaun," naa Jesusone janate:

³⁹ "Abaraaunte canacaanu inacane," naauruha Jorioocurune janate:

"Esinae rauhijiriin Abaraaun calaohi neeichene jana nihanetera, aichejetohalune rijijieein neriquiche inara netonai. ⁴⁰ Nete esinae caletooa Cana Coaunera que aitocooaunne coreniha casohin cajaan jerequiche. Chabana nitohanai que nerurujuanaa jeriheilu Abaraaun. ⁴¹ Inarate aihane inara inacane rijijieein neeinche," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

"Coatiha unosineein nihaacaanu, Cana Coaunera aachate canacaanu inacane," naauruha Jorioocurune janate:

⁴² "Cana Coaunera inara inaca niha netera, canu be-laicheeche, Cana Coaunera caje uhin cau turuhin ni-

hanune jaun. Coatiha casuujua caje coauneein cau uhin turuhaaun. Cana Coaunera te caletoe. ⁴³ Quere esenetana jereneeichene jaunte, caa inara rai aito-coaunne aonasineeiche. ⁴⁴ Moconajaerate inara inacane. Nii jaunte, caje nena neeichene jaun niicha jereeicha ichaquiche. Nii Moconajaerate inoaelu caje coauneein soserejeein ne. Chabana rauhijiriin chaque irihe. Chaque irihanete nohane, nichaon nihana jaun, casaje nujuanein nihana jaun. ⁴⁵ Esinae rauhijiriin aitocoanna jaunte quesenetaeneeiche. ⁴⁶ Chariji inara caje osaqiinin nihanune coitucue. Chanuna esinae rauhijiriin aitocoan natiin quesenetaeneeiche. ⁴⁷ Cana Coaunera cacha nequichenetera, Cana Coaunera ere rautaa in aonain tonoreeiche. Cana Coaunera cacha neneeichena jaunte, Cana Coaunera ere aohana jere-neeiche.

Abaraun ajinhate nesihane Curisito

⁴⁸ Esinaete rauhijiriin osaoquicha- Samaria co-coaicha," naain Cana Coaunera Calaohi Jesoso cotaihu-ruha Jorioocurune jana:

⁴⁹ "Nihei aansijeein nejein osaaohaun. Nechu acaihanejein Ofaacha jerenohin ichaain nihanune corenihate caansaine que ereeiche. ⁵⁰ Coatiha, 'Canuna caohacha cachaneeun,' naain irihaun. Curuaanaaneeinte caeteein ne Ofa. ⁵¹ Esinaena rauhijiriin aitoon, quere tonoraerate chabana nitajenaachara nejeein nereein," naa Jesusone janate:

⁵² "Esinaete osaoquicha. Inasiinte Abaraun, satiin Cana Coaunera ere bera inoasihuru, naajoaihunru inae oosichuruhalu inoaelu natiin, chere tonoraeraacha nitajenaachara nejeein neeurureta. ⁵³ Abaraun amurijiriinna nereei iite. Inae ohane jana ohacoaauruhalu Cana Coaunera ere bera inoasihuru netonai natiin. Chaneeina jana ii nereei," naauruha Jorioocurune janate:

⁵⁴ "Canuna inara curuaanaa caohati neeun,' naain irihanune caohacharihei. Nete caque: 'Caate acaihanejein canu calaohine. Nere tonoraache,' nae Ofa Cana Coaunera. 'Cacoaunera,' naaiche niqui. Nete ⁵⁵ coitucujueneeiche. Canune laaen coitucuun. Inara rijijieein casaje nichaannena, 'Coitucuhaun,' nareeun. Esinaena rauhijiriin caraajenhane coaracaunna jaun, nere tonoraain caletoaana jaan ichaun. ⁵⁶ Inara foeratera Abaraunte, cau chauratane que catohanein tururichaaunine coitucue. Nii jaunte inae ena cau turuhanune jaun corojeein rachoojoe," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte:

⁵⁷ "Inasina saquichoonca jaanacaaine coaalanaala, canacaanu foeratera Abaraun coareei," naauruha Cana Coaunera Calaohi Jesoso rai Jorioocurune jana:

⁵⁸ "Aihanu. Esinaena rauhijiriin aitoon. Inae inoaeluna Abaraun ajiniha nesiha neeun canu," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaun, ⁵⁹ ajeri mucuutaure, que botosihuruhane caina. Ajeri mucuutaauruhane janate, jianatoroain acauru cataan cuhin, Teenforo caje mituhin amue.

Maosa rautaa Jesusone

⁹ Amuhemujuena jaunte leinjiin cacha maosanein nejanoanaa coarae Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ² Coaraane janate:

"Chanuna maosanein nejanoae caa cacha. Rai fojjaraauru osa caaun nenihane, rai nosa caaunna," naain Jesoso caje bajaacaunne janate:

³ "Aihei, coatiha nosa caun nihei. Niheichu fojjaraauru osa caaun nihei. Cana Coaunera ichanohi coaraa cachane cointate catohanein nejanoae. ⁴ Inae caletoaeraacha icharatei ichacaunnete ne, nainichaaunne cojoataa. Inae caa baiha nainerihaaunni. ⁵ Cau chauratane que nihanune quena, chauratane cononein neeun," ⁶ naainte, atane choaae lune churutaain, biji couturi que laculacunejeein, itacariin nii maosa nota rujuaain:

⁷ "Inae laaenra, taa necaojoanaa najaan Silohe inota culeenihura," naa Jesusone jaun, cuhin culeecane caje turuhane janate, inae conoe nii maosa nota. (Silohe nanaate, Letono nanaa ne.)

⁸ Inae nerautaa jana coaraante: "Caana lauhajelaauhajein coriqui bajanajaaoa," naain ita caje bajaauru nii laurijiracuru- nii jauriaa nitohanein coaraauru.

⁹ Niritiin ita caje bajaante:

"Aca chujianrana," naauruha tabaaurune janate:

"Aca nihane coaalanaala. Tocohaniha chuhisi niqui, nete aca nene," naaure leeochoaauru.

Nii janate raajenhane:

"Acaneeun chujianrana," naa raajene jaun:

¹⁰ "Inasina jana enene conoe inota," naain bajaauruhane janate:

¹¹ "Nii leinjiin cacha- Jesoso neein curuajaain nanaate, atane choae lune churutaain, biji couturi que laculacunejeein, tucuacaain canota rujuaain: 'Inae laaenra, necaonjoanaa jaaun Silohe culeenihura,' naain caletohana jaun: 'Ai,' naain culeecaunne janate, inae conoe caa canotara," naain bihane janate:

¹² "Aanca chaen nii cacha," naain bajaauruhane janate:

"Jm, jm, jm. Aancachaainti. Coitucuhaun," nae nii maosa nerautanaa.

Nii nerautanaa maosa caje bajaauruha fariseeocurune

¹³ Nii janate nii maosa nerautanaa amaauruha fariseeocuru renene janate:

¹⁴ "Inasiinte enene conoe inotata," naain cotaain bajaure fariseeocuru nii cacha caje, nebetacanaa janonaa bana atane choae lune churutaain biji couturi que laculacunejeein tucuacaain nii maosa nota rujuaain, rautaa Jesusone jaun. Bajaauruhane janate:

"Itanicha que canota rujuarujuariin culeeratihane jana, culeecaunne janate inae conoe canotara," naane janate:

¹⁶ "Cana Coaunera caje nena nihei nitohanai cacha, amihaniha nebetacanaa janonaa banana jaun," naauruha tabaaurune janate:

"Inasiinte Cana Coaunera tocohaneein ichaa natiin, osaona nihane nitohanai ichanaa nainerihe'i bajiaa," naauruha nii leeochoauruna jaunte, ¹⁷ coaiten ena-coauneein:

"Tonaai jana ii, nii ichautaera cacha que," naain bajaauruhane jana:

"Jerihane acate Cana Coaunera Ere berane,' naanu canu," naa nii nerautanaa maosane janate, ¹⁸ esentaurene. Esenetaaurenihana jaunte, fojiaraauru caje bajaure:

¹⁹ "Caana inara calaohineein maosanein nejanoaa. Inasiina jana enene conoe rai nota," naain bajaauruhane janate:

²⁰ "Aca chujian, acate canacaanu calaohi maosanein nejanoanaa ne. ²¹ Inasiin chaaiti conoe enene rai nota. Niheichu nii rautaera coitucuhacaanu. Cajejian bajaauche. Inae canaanai nihane coalanaala. Acate naine raaje bihane," ²² naaure nii fojiaraauru, Jorioocuru curuaanaa coasiha. "Acate Curisitone," naain iriha chuneine, "Cau sinacoca asaae enohane jererihacacheein," naauruha nii Jorioocuru curuaanaacurune raotojoein coitucuuruhana jaunte: ²³ "Cajejian bajaauche. Inae canaanai nihane coalanaala. Acate naine raaje bihane," naaure nii fojiaraauru.

²⁴ Nii janate coaiten nii maosa niicha rautain cotijain:

"Esinaen rauhijiriin beeu, Cana Coaunera notaracae. Osaotoha nii cachane coitucuhacaanu," naauruha Jorioocuru curuaanaane janate:

²⁵ "Osaotoha nii cachane coitucuhacaanu. Acaihanejein maosa nihanune caje, inae enene conoha canota neechana coitucuujeun," naane janate:

²⁶ "Chatohaneinte chete nitohanein conoha inotane coinata," naain bajaauruha coaitenne janate:

²⁷ "Inaera inara rai aitoonna. Chatonaana nencaaen bereeun. Chanuna coaiten enacoauneein inara rai bihanune jerequiche. Jerihane inara netonaite nere tonorana jerequiche," naane janate:

²⁸ "Iite laen nii cacha ere tonoraai. Canacaanuna jana, jelai tein Moisesa ere tonoraacaanu. ²⁹ Moisesa aina iriha Cana Coaunera neechana coitucuhacaanu. Jana nii cacha coitucueraai caoachanainejein. Chacaje chaainti ecoonane," naain nii maosa nerautanaa coataicha rijitucuruhane janate:

³⁰ "Tara canota tihane caje coitucuhichene. Niheichu: 'Naaajoain cajete uhe,' naain coitucuhichee. ³¹ Cana Coaunera bajaa osaaonaaurune tonoraeniha Cana Coaunerane coitucuhacaanu raotojoein. Acaihanejein nere tonoraain niicha jerei ichaain nena cacha bajaanete coroatajane Cana Coaunera. ³² Nihei chunei, inoaelu caje coauneein nitohanein maosanein nejanoaa leinjiin cachane jana nota cono tera. ³³ Cana Coaunera caje unaa nenihane noote catohanai ichare," naane janate:

³⁴ "Osaotiin nejanoaana jaun noote canacaanu relanaa jereeita," naain nii maosa sitaure ita taojiaauruhana jaan loreri caje.

³⁵ Inae nii maosa sitaauruhane coitucuriin, coaraa cuha Jesusone janate que taca uhe. Nii jaunte caje bajae:

"Cana Coaunera Calaohi esenetaana," naain bajaane janate:

³⁶ "Eenje. Carai beeuna, rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi nihane coitucuhin esenetaera Curuaanaa," naane jana:

³⁷ "Canuna acaneeun," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate, ³⁸ nacatiha neseonraain:

"Esenetaanura Curuaanaa," naane janate:

³⁹ "Canuna caa chauratane que turuun, maosacuru niha natiin, conoha rai notane coina. Jana, notaa no-coetonacaauru maosanein nihane coina," naa Jesusone janate, ⁴⁰ cuu aonajeeuruhana jaun:

"Canacaanu netonainoona maosanein nihacaanu," naa tabaauru fariseeocurune janate:

⁴¹ "Maosa neechene, caseteco coariheecheein osa coreniha niqui. Nete, 'Itolere canacaanuhacha ichai coaraain coitucuhin ichacaunne jaun maosa nihacaanu,' naaichene jaun, caseteco coaraa curiquichein nii coreniha," nae fariseeocuru rai Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

"Chariji teinti, acujua edaa enoe. Niite asijiauto ne," naa Jesusone

10 Niritohane baihate: "Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Carenero ucuha acujua edaa enoite asijiauto ne. ² Jana, rauhijiriin nacujua cuhane enoite beraicha esine ne. ³ Acujua beraichate, janone acujua joracaain, enohin curuaacuru curuaacuru que curuaatein, nii carenerocuru cotihacane tajiha uure, acaauru beraicha nihane ere coitucuuruhana jaun. ⁴ Nitohanein cotihanajaain, inae saain mituuru jana, acaauru ajiniha cuujihane jana, caaijie cuure nii carenerocuru, acaauru beraicha nihane coitucuruhana jaun. ⁵ Jana nejelau cotihanaacanete, que janoriin soroore, nejelau ere nihane coitucuuruhana jaun," ⁶ naain niqui relanajae Cana Coaunera Calaohi Jesuso, coitucuuruhane coina niqui. Nete, "Naaonjoain quete aite," naain aonaain coitucurene.

Cachaauru corenihate oha cureein Jesuso

⁷ Nii jaunte, rauhijiriin aonacuruhane coina:
 "Leinjiin canuhachana jianacoo cacha mitaeranu que nena neeun. Cacolane cana Inaca Cana Coaunera rene turunaa nainihe'i chunei. ⁸ Nii jauriaa cajiniha unacaaurute, nechujataain cacha coritaeraaunu que unacaaurulu ne niqui. Nete, nere tonoraurene cacoitucueranuuru cachaauru. ⁹ Leinjiin cacorenihachate naine, cana Inaca Cana Coaunera bijiu tacaain aina neechene. ¹⁰ Arajiite inara curuaanaanein nena jere, nechujataain nohanein inara coritaain. Acaauru esenetaain, acaauru ere tonoraeraaurute caoachanainejein nitajiha cuururein. Canuna turuun, raotojoein rachoojoein cha latelanaala Cana Coaunera aina neechene coina. ¹¹ Canuna esinae rauhijiriin inara curu-

aanaanu que letononeein neeun. Nii jaunna oha cureeunni satiin canu cachaauru coreniha, nabana necairichaauruhane coataa, satiin quere tonoraain esenetaeraauru, necairichanaa coaraelanaala rauhijiriin Cana Coaunera aina nihane coina. ¹² Nii curuaanaa neein nena jereraaurute, nechujataain core coinaacha aihuruhana jaun, niha acaauru aina nejera-teein acaauru coineterane, cachaauru jaohin ratiriin sorooruhane acaauruhacha mucuhin sooruhane, caji-haneein ita caje riaaneeure. ¹³ Nitohaneeinte rai cachaauru ratiriin soroore, nechujataain curuaanaa neein nena jerecuruha core coinana jaun, coaraain cuu nainaaauruhane coina. ¹⁴ Canunajian nenacaen caohacha nejeein curuaanaaneein neeun. Charijjeein teeinti cacoitucuhiche nii rijijjeeina Ofa coitucuun. Nii rijijjeein inachu, canu cachaauru coitucuun. Jerichane-teein techu coitucunajaanue rijijjeein cacoitucuure. Canuna canu cachaauru coreniha caraajenhane ne-teein oha cureeunni. ¹⁶ Nihachu naain nejelau canu cachaauru, cotihanaacaaun nete ne, ita aina inara tihanune coina. Cotianaacaaun nete, quere tonoraain uuru-reein. Inae nitohanihanena leinjiin canuhacha inara curuaanaa neein niha cureeunni, nitohaneein ita aina inara tihanu ne.

¹⁷ Nere tonoraain caletoaana jaan ichacaaunna jaunte, jataain cacolai cana Inaca Cana Coaunera. Nii corenihana caraajenhane netiha cureeunni, casohin cajaanuruhane coina, nena ichanaa cureeunni. ¹⁸ Canu jerenihanune, nihei chunei casohin cajaanaa naineri-hei. Nena caraajenhane netiha cureeunni, nitohanihanune coina caletoa Ofa Cana Coaunerana jaun," nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso. ¹⁹ Niritoha Jesusone esenetaeraauru Jorioocurute, nii esenetaauruhichuru caje nejelau neleruhin neeure. ²⁰ Niichurute:

"Chanuna caa osaaonaa nechujataain aansai jaelorohe-neein nena cacha ere tonoraare," naaure tabaauru itarai. ²¹ Nii jana nii esenetaaurerate laaen:

"Osaocane noote caritiin erere. Chasiina jana osaaocane maosacuru nota cono tere," naaure ita rai nesinajeein.

Cana Coaunera Calaohi Jesuso raurenihia Jorioocurune

²² Inae elohena nihane janate, Jerosaleeun ita taojiaain nii loreri inoaei Teenforo besaute beseta bitoaaure Jorioocuru. ²³ Nii jana nii Teenforo coonri seonjoan- Salomoon curuaa siriin nena asaae amuhemuheca Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana ²⁴ curuaacotaain, acaauru cataaun teteriin:

"Cha carajana ereree ii coitucuhacaanune coina. Rauhijiriincha letonoaneein ereeu, esinaae Curisitoneeine," naaauruha Jorioocurune jana:

²⁵ "Inae bihanulu. Nii jana quesenetaheechelu. Inae caletoa Ofa jaan ichacaaun inara notaracaae. ²⁶ Nii coaraqiche niqui. Nete jauriaa aitocaaunne tocohaneein canu cacha neneeichene jaunte, caje nainaan quesenetaeneeiche. ²⁷ Coitucunajaan nihanune rijijjeein techu, cacoitucuhin quere tonoraain neeure

canu cachaauru. ²⁸ Canuna acaauru rai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teeun. Chaaelai janonaa bananeriaain nitajeeuruhane. Niheichu chaaen cacaje rulinajaera. ²⁹ Satiin curuaanaacuru curuaanaa Ofa Cana Coaunera carai tenajaana jaun, nihei chunei cacaje rulinajaera. ³⁰ Canuna, Ofa aina leinjiin Cana Coaunera-neein nihacaanu," naa Jesusona jaunte, ³¹ ajeri mucuutaure Jorioocuru, que bodoosihuruhane coina.

³² Nii jaunte: "Itolere caohachana ichaun satiin coarajeichene notaracaae, Ofa letononeein. Chatohane corenihana nitoaneein ajeri que canu bodoosicheeiche," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

³³ "Caohacha ichaaine coreniha ajeri que ii bodoosiriahacaanu. Cana Coaunera niha nocoetiin, Cana Coaunera rohecaaina jaunna ichana jerichaanu. Cana Coaunera nihee. Rauhijiaain cachaneein natiinte Cana Coaunera niha nocoetohi," naaauruhane jana:

³⁴ "Inarate casohin cajaanaa jerequiche, 'Ofa cana Inaca calaohi nichaaun,' naanune coreniha. Chaaen techu nii coreniha, 'Ofa cana Inaca Cana Coaunera roheca,' cacoeiche, Cana Coaunera chujian raa-jenhane, 'Canu calaohichuru' naa inoaelu ichauhenaauru rai, rai quiricha inoaei cuhanena jana, esenetaaichelu satiina jaun chujian, caa chauratane que caletoa Ofa cana Inaca, niicha jerenohi ichacaaunne coina natiin. Inasiina Cana Coaunera rohecareeun, 'Ofa Cana Inaca calaohi nichaaun,' naanune coreniha. ³⁷ Ichaa Ofane tocohaneein cha ichaenihanune coa canu esenetaache. ³⁸ Aihane jaun, canu esenetaeneeichene nihanatiin, nii canuhacha ichai coaraain esenetaaichenete caohachae. Nii ainate canu aina niha Ofa Cana Coaunerane jana, canu rai Calaohi-neein aina nihanune esenetaaichene caohachae," naa Jesusone jana,

³⁹ coaiteen mucuhin amanaa jerecuruhane jana, acaauru que janoriin amue Jesuso.

⁴⁰ Acaauru que janoriin amuhinte Jorodaan jerau cauha cue. Nii jauriaa cachaauru coujunacatihalu Joanna jaun turuhin cuu ne. ⁴¹ Nii janate rene turuha ure arajiin cachaauru. Cuu turuhin coaraain:

"Esinaete chuhisi rauhijiriin aite Joaan, caa cacha que. Niicha ichai ichaain cana notaaca Jesusone rijijjeein cana notaacane que airijiinte, esinae rauhijiriin aitohane tocohane," naainte ⁴² Jesuso esenetaaure cuu nenacaauru cachaauru.

Oha Lasarone

11 Naain Betaniau corootajai baihuru aina nena Lasaroneein curuajai jetaote, banejelanaala cunaite.

² Marata, Mariha, naa nii baihuru curuaa. Nii Marihate, Cana Coaunera Calaohi Jesuso tijia choaae erene juui jataain coreti chorohin, couturiji que jacoraera ne.

³ Nii jaunte cunaitiha nii acaauru cona Lasarona jaun, "Cunaitiha iicha belaaicha curuaanaa," naain Jesuso rai berateure.

⁴ Nii jaunte Jesoso rene turuhin beeuruhane jana: "Coatiha nii cuaaetoha nii cunai caaun orihaain. Cana Coaunera coitucuhin, 'Caohatoha Cana Coaunera Calaohi,' naain Cana Coaunera Calaohi coitucuuruha satiin cachaaurune coinata cunaite nii cacha," naainte cuelanaala cuu coroata janohin ne Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ⁵ Nii baihuri aina curataain belainaaca natiinte ⁶ "Cunaitiha Lasaro," naain berateeuruhane jana. ⁷ coroata janohi cuu nihane baiha:

"Chajaauchete coaiten Jodea cunichaache," naa Jesoso, aina nerelanaa nichaanune raine janate:

⁸ "Jaitinootera carajaje, ishohin iijaonaa jerecuruha Jorioocuru, ajeri que ii bodosiine. Nii atiin inachura coaiten ucuaae cunaa jereite cacha relaera," naacaanune janate:

⁹ "Tana, cojoanonaatein caletooa Ofa Cana Coaunerana jaan ichacaanne nihane coitucuhichene. Ichaanihanune, canuhachana baasoneein nedareeunni," nae Jesoso.

¹¹ Nii baihate: "Siniha cana belaicha Lasaro, nocoaa inae nocoaa curichaaun," naa Jesusone jana:

¹² "Aihana jaunte chujian, sinihana jaun nerautareein," naacaanu. ¹³ Esinae sininaa que jecha aite naacaanuna jaunte,

¹⁴ rauhijiriin: "Inae oha Lasaro. ¹⁵ Caoacha quete cuu nenihanune jana ai. Inae laaen jataain quesenetaa curiquicheein," naa Jesusone jana:

¹⁶ "Chajaauchete cana netonai aina cunichaache, aina jiniiquiin ohacachene coina," nae nii Tomasi canacaanu rai. (Nii Tomasite curuaateure Fafione neei, fafione nihana jaun.)

Onaa ichatein, rai ichaonaa tera niha Cana Coaunera Calaohi Jesusone

¹⁷ Nii janate Betaniau turuha Jesusone jana, inae jana janoha atane neruujuene beure. ¹⁸ Saaneein itaraeniha Jerosaleen caje nii Betaniane jaunte, ¹⁹ tajiha caje turuhacoaaure Jorioocuru, nii onaa cacha baihuri Marata, Mariha, naaonjoain suujua nunaauruhane coina.

²⁰ Nii janate turuelalajeein tajiha uujiha Jesusone coitucuriin que taca uhe Marata. Jana, Marihate, loreri asaae neda.

²¹ Nitohanein cuhin Jesoso que tacaain: "Cau neeichene jana nihane, oriheiche canejerata curaanaa. ²² Nete, chaelai bajaichene ichei tiha cureeinche Cana Coaunera," naa Maratane jana:

²³ "Ichanaainte coaiten nichaurareeinche," naa Marata rai Jesusone jana:

²⁴ "Eenjeen airichainche chuhisi. Inae besautiha cana janonaane banate, coaiten ichanaain ichaoha cuurureeinche oonacaauru niquicha," naa Maratane jana:

²⁵ "Canuna onaa ichatein, rai ichaonaa nitajenaa charanejeein nenaana jaan teraneeunche. Qesene-terate, ohane niha natiin ichaoha cureeinche. ²⁶ Satiin jaiti ichahin nenacaauru quesenetaanete, ohane niha

natiin, chabana nitajenereeinche. Caa caitoonjoan esenetaaichena," naa Jesusone jana:

²⁷ "Eenjeen, iite Curisito neein- Cana Coaunera Calao-hineinchene esenetaanuchera. Iite caa chauratane que turuha uha niicha jerecuri canacaanuhacha coha-jei ineinchera," nae Marata.

Lasaro atanebana choae chanaa Jesusone

²⁸ Niritohane baihate, nocoasai Mariha cotihaca cue Marata. Rene turuhinte: "Taute turue cacha relaera. Ichothijiaeratiha jaunna ii cotihaca uun," naa Maratane jana, ²⁹ luhecotariin nimihuritiin Jesoso coaraa uhe Mariha. ³⁰ Nii janate nii ratiriha Maratana jaaun jelaiha ne Jesoso, jaiti nii neseu turuelanaala. ³¹ Luhecotariin nimihuritiin uha Marihana jaunte caaijie uure nii loreri asaae aina neein suujua nunaa nenacaauru Jorioocuru, "Naain atanebana choaae jecha inaderaa cue," naain niqui caaijie cuure nii Jorioocuru.

³² Nii janate Jesoso rene turuhin nacatiha neseonraain:

"Cau neeichene jana nihane, oriheiche canejerata Curuaanaa," naain ³³ chanaa Marihane jana, aina chanaauruha Jorioocuruna jaun, jataain inaderaain:

³⁴ "Chu atane rucuhecure," naain bajaa Jesusone jana:

"Nota taute atane rucuhecurera Curuaanaa. Chajaautejian coanicha," naauruhane jana ³⁵ chanae Jesoso.

³⁶ Nii jaunte: "Jataainte coinaderae," naaure Jorioocuru tabaauru.

³⁷ Nii jana leochaaurute jana: "Tajian caa cacha, maosa nota cono tihalone. Tajian jana naineriha chaelai ichaa oheniha Lasarone coinane," naaure nii leochaauru Jorioocuru.

Oo caje ichanaa Lasarone

³⁸ Nii jaunte atane bana rohan turuhin, coaiten inaderae Jesoso. Ajeri jachu cuhane ita rucuhecuraha Jorioocuru, jelai ajeri que fuhina jaun:

³⁹ "Joracaauche," naa Jesusone janate:

"Inae jerihane nirinichache cacha natiinta. Inae jana janohache aiha cachane natiinta Curaanaa," naa nii niijaonaa cacha bai Maratane jana:

⁴⁰ "Inaera ichei, 'Esenetaaichenete Cana Coaunera ichanohin caohati coariquicheeincha,' naain ichei aitoonchena," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana ⁴¹ joracaauruhane jana, dede coarajeein:

"Nariha Ofa, ii bajaanune satiin quicha bajanojoin tenajaaqui bajaanune naineeine coreniha. Nii jaunna ichei aitoon, aonacuruha nuricho que cau nenacaauru cachaaurune coina, aonaain esinae rauhijiriin ii caletohaine esenetaauruhane coinara Ofa," naane ⁴³ baihate:

"Lasaro, mituu nii lai caje," naa Cana Coaunera Calaohi Jesoso tonijiane jana, ⁴⁴ tajiha conaara tijianein mituha uhanne jana: "Batuhichuchete jianacoon mituhine," nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁴⁵ Nii ainate Cana Coaunera Calaohi Jesuso esene-taure le lauriin Jorioocuru, nii Mariha corianiha cunacaauru.

Jesoso mucuuruhane rai neeuruha fariseeocurune
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁶ Nii jana, acaauru tabaauru jetaote turuhin biha cure fariseeocuru rai. ⁴⁷ Nii jaun jetaote itataojiaaure fariseeocuru, batirichuru curuaanaacuru, saain coainanacaihuri nii que ita rai ereereecuruhane coina. Nii jaun jetaote ita rai:

“Inae itolere ichaa nii cacha. Inasirihacacheta. Maosacuru rautaaain, onaa ichateein, lenone faain, itolere ichaa inae. ⁴⁸ Naajeein inauheneeicha coarajihacachenete, esenetaacoaauruha satiin cachaaurune, cana cairichaaureein Romanocuru rai coainanacaihuri. Cana raite caa ita taojianaana jaan loreri Teenforo chamuhitiin cana cairichaaure,” naaure jetao Jorioocuru curuaanaacuru.

⁴⁹ Nii jana jetaote, cuune leinjiin Caifasineein curuaajaan batirichuru curuaanaa. Nii jetaote:

“Joareeinte ereereequiche. ⁵⁰ Nita coitucuhichene, cana caohachanu que tejian oha cureein nii leinjiin cacha, nabana necairichanaa coaracaache satiin Israaeli cocoaicha nichaachene coataa,” nae jetao acaauru rai nii Caifasi.

⁵¹ (Coatiha suujua caje coauneein rochin aitohi nii Caifasi. Nii ajaana cuhane batirichuru curuaanaa neein nihana jaunte coroatajane Cana Coaunera, nabana necairichaa Jorioocurune coataa oha curichaaain Cana Coaunera Calaohi Jesusone que aitohane coina.

⁵² Coatiha Jorioocuruhacha coreniha oha curihaain niqui. Satiin chauratane sacutaain riaaneein nenaacauru Cana Coaunera calaohichuru jitariin taojiaane cointe aicheein.) ⁵³ Nitohaneein oo caje Lasaro ichtathane caje coauneinte, Cana Coaunera Calaohi Jesuso que necosuujuaure Jorioocuru rai coainanacaihuri, sohin jaaoruhane coina.

⁵⁴ Nii jaunte Jorioocuru rai cocoinanacaihuri rai ecoelanaala nii Jodea batane caje mituhin naain Efaraaiin cue Jesuso. Cacha areroo rohan nena ne-seu Efaraaiin cuhin cuu ne, canacaanu aina.

⁵⁵ Fasocoa cataihajeein, neseeuu neseeuu caje naain Jerosaleeun cuhajeure, acaauru necoaana rijijieein naunatajaain, necaonjoaain jatoroain Fasocoa beseta bitohauruhane coina. ⁵⁶ Nii Jerosaleeun turuhinte cuu cajianein Jesuso ariirijieeure. Cuu nena ita taojiauruna jaan Teenforo asaae ita taojiaain:

“Beseta bitohanacha urichaa,” naain itacaje bajaure, ⁵⁷ “Chunocoha, ‘Cuute ne,’ naain coitucuhane, beeineete mucuhin raeratihacaanu,” naauruha fariseeocuru, batirichuru curuanaacuru, naaonjoain urine jaun.

Jataain Jesuso belaiha Marihane

12 Saota janonejeein lanajeeca Fasocoa janonaane janate, nii oo caje niicha ichtatei Lasaro coaraa cue Jesuso naain Betaniau. ² Nii janate cuu beseta ba-

na rijijieein Jesuso coroateure, raoti lenone que. Lasaro bai Maratate, acaauru rai lenone lauriae.

³ Nii jana litoro cataaun ujoaain erene jujui coreti uhaain, que Cana Coaunera Calaohi Jesuso tijia rujuuain, couturiji que jacoraa Marihane jana, juujjiain bijiihaque nii loreri asajai.

⁴ Nii jaunte: “Chanuna nichata fashai janonei amihanena core tocuhanein necoretelanaala aihure, cairichaihuri coroatajanenarichaae,” nae nii canacaanu lechoonca coroataja Simoon calaohi Jodasi Isacariote, nii Jesuso coulurujueranu. ⁶ Coatiha esinaae rauhijiriin cairichaihuri coroatajanena jerihane caaun aitohi. Asiji-autonihana jaunte aite, nechuhataain aca nii coriqui raane jerena caaun. Aca canacaanu coriqui beraichanein nihana jaun raotojoein basijiauhane cointe aite.

⁷ Niritoha Jodasine janate: “Coo roheca. Cajoabereero rucuhacuruha najaannu que niicha rucujuei nihana jaunte ichae. ⁸ Cairichaihuri coroatajanena jereineete, nereein inoaenlu netojoein arajiin cairichaihuri. Coatiha inoaenu netojoein cau neri-naunni inara aina,” nae Jesuso.

Lasaro sohin jaonaa jerecuruha Jorioocurune

⁹ Nii baihate, Betaniau niha Jesusone coitucuriin coaraa cuure Jorioocuru. Coatiha acaacha coaraa aihuruhi. Lasaro- nii oo caje niicha ichtatei coaracuruhane cointe maajeeinte aihure.

¹⁰ Nii jaunte ita suujua rijitoein, ita suujua tacaain, “Chatohaneinte acaentonai sohin jaonaneineeta,” naain ¹¹ nii Lasaro netonai que necosuujuaure batirichuru curuaanaacuru. Ohane jana ichtathane Jesusone coaraain esenetaauruha le lauriin Jorioocuru, acaauru jianeinna jaun.

Jerosaleeun turuha Jesusone
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Nii janate Jerosaleeun cuhacoaure arajiin cachaauru, Fasocoa beseta bitoaa.

Nii cojoanoote turuha urichaaain Jesusone coitucure.

¹³ Nitohanein coitucuhinte, elele alo saaujiin amaain que taca cuure. Que tacaain: “Caohacha quete uhicha- canacaanu coroatajaneraunu que Cana Coaunera letono. Cachuura,” naain, “Caa Cana Coaunera letono belaihuruhine itolere cachaauru. Caa Israaeli Curuaanaa Rey belaihuruhinera,” naain, ehequii coroajeein Jesuso raure. ¹⁴ Nii janate cabario tocuhanein nena boro ichoaae iniin laulauquii turuha uhe Jesuso, aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanene tocuhanein:

¹⁵ “Coo coasichachera Jerosaleen cocoaichacuru. Coaracuche, boro choaete laulauquii turuha urein inara Curuaanaa Rey cha,” naa Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanene tocuhaneinte turuha uhe Jesuso.

¹⁶ Nii janana caoachanae netojoein aonajihacaanu aina nerelanaa nichaanune. Nii baiha inae dedeeu cuha Jesusone janate, canacaanu suujuau neeorite, niriitiin aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanene tocohaneein aihane coaracaanune jaun.

¹⁷ Oo jana nii Lasaro ichtiha Jesusone coaraauru cachaaaurute nii leochaauru rai beeuruhana jaun, ¹⁸ nitohaneein onaa ichtihane coitucuuruhana jaun, Jerosaleeun turuha Jesusone jana, que taca cuure. ¹⁹ Nii janana coarajenajaain: "Inae coaraquiche. Inae cha chana nainihaacacheta. Coaracuchera. Saainte aina cuurera," naain ita rai ereerejeeure fariseecuru nejesinajeein.

Jesoso arihuruha Curiecocurune

²⁰ Naain Jerosaleeun cuhin Fasocaa beseta bitoha cunacaauru aina cunacauru ²¹ Curiecocuru tabaaaurute Jesoso aina nerelanaa Ferifi rene turuhin: "Jesoso coana jerichaanura curaanaa," naaure. (Nii Ferifite Calileea batane que nena Betesaaida cocoaichane.)

²² Nii janate Aanderesi rai bihana jaun, jiniiquiin cuhin Jesoso rai biha cuure. Jesoso rai beeuruhane janate:

²³ "Inae laen ecu tiha ohanune cojoinaca. Canuna inaraacha cohajei cachaneein neeun. Ohanune bai-hate satiin curuaanaacuru curuaanaa niha caenoa cureein Ofa Cana Coaunera," nae Jesoso. ²⁴ Niritiinte, "Esinaena rauhijiriin aitoon. Charijjeein teinti lecuhejeein temueraeniha arosone, omaroelanaala jerichanejeein ne. Jana atane choaae naluhane, amarohin arajiin inacaain nefae. ²⁵ Nii rijijeein techu ne cacha netonai. Niicha jereeicha ichaa cachanete, temueraeniha ne, aihate arosone rijijeein jerichanejeein ne. Nirijeeinte, nechua jataain joareein niha cureein. Jana cha que casilanaala Cana Coaunera jerenohi ichaa cachanete, Cana Coaunera bijiu taca cureein. Jana, ainihanete nitajihane cureeincha. ²⁶ Quere tonorana jerera, quere tonoraaine. Nii quere tonoraerate, nii cuhanune jaun niha cureein caniha. Chaen techu, quere tonoraera, Ofa rai coroaenacai ichareein," nae Jesoso.

Orichaine biha Cana Coaunera Calaohi Jesusone

²⁷ Nii baihate: "Nererojoecaa jataain casuujua. Chato-hanerihanu coaetaata. Nihei, 'Cacorataaneu Ofa, cassohein canu ateinaauruhane coataa,' naain erena nainihaun, nii coina cau turuhanune jaun," naane bai-hate, ²⁸ "Ofa, coaiteen iicha ichana jerei ichaain caa cachaaauru notaacu, aihute coaraain, 'Caohatoha Cana Coaunerara,' naaurumiin satiin cachaaauru coaraain-cha," naain Cana Inaca Cana Coaunera bajaa Jesusone janate dedeeu tonii:

"Inae ichacaun cacoitucuuruhane coina. Inae coaiteen icharichaaunni coaraain canu nichaaunne coitucuuruhane coina," naain toni dedeeu. ²⁹ Naa dedeeu toniine jana:

"Arara jecha," naaure nii cuu neein aonajeeurera cachaaauru. Nii jana tabaaauru: "Cana Coaunera letonote aite," naauruhane jana:

³⁰ "Coatiha canu rai aitohi. Aonaquichene cointe inara rai aite. ³¹ Inae chauratane curuaanaa Moconajaera aina jaoleneein neeururichaaain inae Cana Coaunera coitucuuruhi. ³² Inae ecuun coroso que niha-nunena, satiin quesenetaaurera raa cureeunnicha," nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ³³ Niritohane ainate, "Naaonjoaainte oha cureeincha," naain coitucure satiin cachaaauru.

Niritoha Jesusone jaunte: ³⁴ "Onaachara nejeeinte nirijeein niha cureein Curisitora,' naa canacaanu quiricha inoaesi cuhane natiin, chatohaneina coroso que ecuun nere nii cachaneein nejanohanaa. Charijina nii cachaneein nejanohanaa ne," naauruha Cana Coaunera Calaohi Jesoso rai jana:

³⁵ "Canuna cacha cononein neeun. Basijiin reintiarinne inara aina neorihun. Quesenetaauche, inae inara ratirihanune, nocohenaanau nitajeeichene coataa. ³⁶ Cau jaiti nihanune cojoataa quesenetaauche, canu cachaneein neeichene coina," naane baiha jianatoroain acaauru caje naasi Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Jesoso esenetaaurenihana Jorioocurune

³⁷ Itolere maosa rautaaain, onaa ichateein, lenone faain, naojoan acaauru notaracae Jesoso natiinte, esenetaaurene Jorioocuru.

³⁸ Inae niritiin laenaain bihalu inoaelu Cana Coaunera Ere bera inoaesi Isaihasi najaunte, nii lacoana nainene:

"Cha canacaanuhacha beebejei esenetaete curuaanaa,"

naainte:

"Chariji jana iicha ichai coaraain esenetaete curuaanaa"

naain laenaalu Isaihasi. ³⁹ Nii jaunte esenetana jerecurenihana jaun coaiteen laenaain:

⁴⁰ "Jauriaa esenetana

jerecurenihana jaun,

inae acaauru suujua anioaan

Cana Coaunerana jaunte,

turuha Cana Coaunera Calaohine jana

coitucurene,

nota que coaraain

nesoone caun

enaraa coitucuuruhane coataa.

Nitohaneinte

tenajae Cana Coaunera,"

naainte ⁴¹ laenaalu Isaihasi inoaelu, cajiha cana rai

chauratane que turuha uha Jesusone ajiniha.

Ichoaichanihate nii coaraain caritiin laenaalu Isaihasi inoaelu.

⁴² Nii natiinte saain esenetaurenihane caniha, esenetaaure arajiriin. Cocoinanacaihuru tabaaauru niha

natiinte esenetaaure niqui. Nete chunei rai beeurene, nii ita taojiauruha najaan loreri sinacoca caje sitanajaa fariseeocurune coataa. ⁴³ Acaauru belaiha Cana Coaunerane rautaauruhane amuritoheriin acaauru belaiuruha acaauru araichurune jerecuruhana jaun.

Nereecha que cachaauru coulurujija Jesusone

⁴⁴ Nii jaunte tonijiaain: "Quesenetaera, coatiha canuhacha esenatarinaain. Nii caletoaera Ofa niha natiinte esenetareein quesenetaera. ⁴⁵ Cacoharaerate nii caletoaera netonai coarae.

⁴⁶ Canuna caa chauratane cono neeun. Canuna caa chauratane que turuun, nabana nocohenaana niha quesenetaerane coataa. ⁴⁷ Quere tonoraeniha chuneine coatiha canu coulurujuerinaauni. Coatiha caa chauratane que nenacaauru coulurujueranu que uhaun. Jianacoon niha caa chauratane que nenacaauru cachaaurune coinana turuun. ⁴⁸ Chariji teeinti, 'Cao-hachaaaita,' naain quere tonoraene. Niite coulurujija cureein caa quicha beebejei Erenaa, inae saa cana janonaane bana, ⁴⁹ casuujua caje rocohin aitenihanune jaun. Caletoaera Ofa aitoonjoaacha quena caa aitiin inara relaaun. ⁵⁰ Ofate caletoaere nitajenaachara nejeein niha canu ere esenetaain tonoraerane coina. Nii jaunna caletohane rijijieein, caa aitoon," nae Jesuso.

Aina nerelanacaauru tija culeeca Jesusone

13 Le janojoein lanajeeca Fasocoa besetane janate, inae Cana Inaca rene cauha cuhane catainaaecane coitucue Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Itolere janonaa bana chauratane que nenacaauru cachaauru belaiha coichana aina cutaainna jaunte, esinae rauhijiriin belainaacane coitucuuruhane coina raajenihane netiha cureein. ² Nii jaunte aina nerelanaa nichaanune aina lenone Jesuso. Nii janate cuune canacaanu aina Simoon calaohi Jodasi Isacariote, suujua saruha Moconajaerana jaun Cana Coaunera Calao-hi Jesuso coulurujueranu. Nii jana satiin curuaanaa neein tiha Cana Inaca Cana Coaunerane baiha, Cana Coaunera caje uhane coitucuhin, inae jelaiha cauha cuhane coitucue Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Nii janane jaiti nitohanein nerichaaaine coitucuelanaala lenonejihacaanune jana, lenoneo jiaaeriin, nobiri rocoriin, jaleri que faino balutaain, ⁵ baandeja cuhane acau chotaain, canacaanu tija culejeein, nii rai faino que canacaanu tija jacorae Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

⁶ Nii baihate Simoon Fedoro tija culeena jeriha Jesusone jana:

"Iina catiha culeena jereeite curaanaa," naa Fedorone jana:

⁷ "Naaonjoain coinata caa ichae,' naain coitucuheei. Nii baihate coitucuriquin," naa Jesusone janate:

⁸ "Chaaelai janonaa bana nihei catiha culeequine jerichaaunne," naa Fedorone jana:

"Ti tija culejenihanune, canu aina nena naineriheini," naa Jesusone jana:

⁹ "Aihana jaun, coa catihacha culeeca, cacoi, cacoturi naaonjoaine maajeein culeecura Curuaanaa," naa Simoon Fedorone jana:

¹⁰ "Enanejeein necaojoanaa, jitariin jaberocone maajeein culeera latihee. Leijnin rai tija culeeraachate late, enanejeein necaojoane baiha niha natiin necalanoaeca rai tija najaun. Saainte niqui culeenohineein neeiche. Nete ne inara jana leijnin jaiti ¹¹ culeenjoinelanaala," nae Jesuso, Jodasi Isacariote que, coulurujuerichaaun Jodasi Isacariotene coitucuhana najaun.

¹² Acaauru tija culeecane baihate, nobiri curujuaain, coaiten mesa choae nelauriaain: " 'Naaonjoaane jaunte caa cana tija culeje,' naain coitucuche.

¹³ Rauhijiriinte caque, 'cacha relaera,' naaiche. Chaen techu, 'Curuaanaa,' naaiche, rauhijiriin aca nichaaunna jaun. ¹⁴ Canu, inara relaeranein, inara curuaanaa neein nihanu natiina, inara tija culejeeun. Nirijieein inara suujua coaraain ita tija culeequichenete caohachae. ¹⁵ Charijieein teeinti aihun, nirijiein chabana necoasitaelanaala, raotojoein ita belaaun neeuche.

¹⁶ Inara curuaanaa neein, inara relaera neein nihanu natiin, inara tija culejeein nihanune jaun, jerichanejeein carijijieein satiin cachaauru belaaun, inara suujua caje coauneein niha natiin, chaelai ichacuche, 'Naaonjoain nihanune jaun, naaonjoain ichana nainihaaun,' nanaa coacuelanaala ichacuche. ¹⁷ Inara suujua coaraain, ita coroataja neein, ita belaaun, caa caitono aonaain tonoraachenete, raotojoein neriquicheein. ¹⁸ Nete, caohachananejeein satiin ena neeichene rijijieein nenereicheein. Janijiina satiin inara raain neeunlu niqui. Nete, 'Caniha nejeratereein leijnin caniha lenonei,' naalu Cana Quiricha Inoaesi cuhanene rijijieinte, caniha nejeratereein leijnin. ¹⁹ Jaiti aihei niqui, nena letonoha inara rai beeun, inae caque nejeratihane, Cana Coaunera Calaohi Curisito nichaaunne coitucuhichene coina.

²⁰ Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Chunocoha quicha letoai raanete, jerichanejeein canu raane rijijieein rareein. Nii canu raane rijijieein techu, caletoaera Ofa Cana Coaunera rareein," nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

Coulurujija Jodasine biha Jesusone

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Nii janate: "Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Leijnin inara caje cachate cacoluruhaca cureein," naain be Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Niritiinte jataain inaderae Jesuso, coulurujuerichaaun niicha belaaun jaun.

²² Nii janana, itaacha cajanacajanaain itaacha coaraaanu aina nerelanaa nichaanune, "Caa quete aite," naain nii naitoonjoa coitucueniha caanune jaun.

²³ Nii jana Jesuso roan neein lenonejianune jana, ²⁴ canu cojoeluhin: "Chana icholuruherete, curuaanaa" naain caque bajaeratiha Simoon Fedorona jaun, ²⁵ Jesuso roan naurutaain nuricho nanejeein metoroaain:

“Charijina icholuruherete, curuaanaa,” naain bajaanune janate:

²⁶“Saan. Coarajeeujia. Obene que faan setejariin tihanune jana raerate, aca nereein,” naain obene que faan setejariin, Simoon calaohi Jodasi Isacariote rai te Jesuso. ²⁷ Obene que setejianohin faan raain quiha Jodasine rijieonritiinte, Jodasi suujua sarue Moconajaera, Cana Coaunera Calaohi Jesuso coulurujiane coina.

Nii jaunte: “Letonoaneein, ena nii iicha ichana jerei ichaau,” nae Jesuso, Jodasi rai. ²⁸ Nii janana, “Naaonjoain ichaane cointe aite,” naain coitucuenihacaanu. ²⁹ Nii jaunna, “Aca canacaanu coriqui beraicha nihana jaun jecha beseta rai chaelai inejei coretihane coina aite,” naacaanu. “Ainihane, cairichaihuru rai chaelai inejei coreteein tihane coina jecha aite,” naacaanu coitucuenihacaanune jaun. Nii janate aine. ³⁰ Nii setejariin Jesusohacha tei faan quihane baihate mituha cue, inae nocohecane jana Jodasi.

Namu biha Jesusone

³¹ Inae mituha cuha Jodasine janate:

“Inae laaen caohatiin, rauhijiriin inaraacha cohajei Cacha Calaohi nichaaunne coitucuriquicheein, chaen techu canu aina cuaain, ‘Naaonjoaan Cana Coaunera’ naain Ofa coitucuriquicheein. ³² Charijieein teeinti, aca neein niha Ofane coitucuerateen inara que. Nii rijijieein techu, inara que canu neein nihanune coitucuerateen inae ena sorotiin Ofa Cana Coaunera. ³³ Inae carajaain inara aina nerihaaunni canaanaihuru. Canu aririquicheein niqiu. Nete, aitocooaun Jorioocuru raine rijijieein, canu cunajaan cunaa naineneriquicheein. ³⁴ Inae ena nenea caa erenaa bihanu inara rai, ca-coichana aina cutaain inara belaihanune rijijieein jiniqiuin ita belaaain neeichene coina. ³⁵ Satiin chauratane que nenacaurute, quiicha relaaurneeichene coitucuha cuurureein, jiniqiuin ita belaaichene coaracuruhane,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

Jesoso coitucuha nocoenihha Fedorone

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Niritoha Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaun:

“Chuna cureeite Curuaanaa,” naa Simoon Fedorone janate:

“Cuhanune jaun jaiti casaana nainihei. Nii baihate casaareeini,” naa Jesusone jana:

³⁷“Chanuna ii sacunaa nainenereunte curuaanaa. Nainichaaun ichoreniha ohanune,” naa Fedorone jana:

³⁸“Esinae chachu naineei cacoreniha ohine. Esinaena rauhijiriin ichei aitoreeunni. Iriha ataoharine ajinihate, nichata saain, ‘Jesoso cacha nihaunta,’ naa curiquiin,” nae Jesuso, Fedoro rai.

Cana Inaca rene turunaa najaan neein niha Jesusone

14 “Coa nererojoecaache. Cana Coaunera esenetaaichene rijijieein quesenetaauche. ² Lanaai Ofa loreri asaae turunaa najaan cuu turuhin raotojoeein neeichene jaanu. Nenihaane jananihane coatihha beri-

haun. Aihana jaunna, inara turunajaan rucuhaca cureeunni letonoa inara ajiniha. ³ Inara nenajaan rucuhaca cuhanune baihana coaiten ureeunni, inara raa tajiha caniha neeichene coina. ⁴ Inarate nii curichannine jaan coitucuhiche. Nii jaunte nii cuhanune jaun turuha cunaa nainiquiche tonajelanaala,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte:

⁵“Nii kuhina jaan coitucuhacaanuta Curuaanaa. Inasiina coitucuhin urichaanuta,” naa Tomasine jana:

⁶“Quere esenetaain tonoraachenete, Cana Inaca rene turuhin aina ichaoriquicheein. Nete laaen cacolane turuenererein chunei, rauhijiriin ichaonaa rauhi tera nihanuna jaun. ⁷ Rauhijiriin cacoitucuhichenete, Ofa Cana Coaunera coitucuhiche. Inae laaen enene caje coauneein Ofa coitucuhiche, inae cacoharaichene jaun,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana:

⁸“Cana Inaca Cana Coaunera coarateejian canacaanu quena, nii aina raotojoeein nihacaanune coinara Curuaanaa,” naa Ferifine janate:

⁹“Inae carajaain inara aina nihanu. Ta jaiti cacoitucuhichenete, Ferifi. Cacoharaerate Cana Inaca coarae. Aihana jaun, chanuna Cana Inaca Cana Coaunera coaratihanu inara quene jerequiche. Tajian, ‘Cacoharaerate Cana Inaca Cana Coaunera coarae,’ naanune aonaquichene. ¹⁰ Ta Ofa suujua que suujuaquiin nihanune coitucuhichene. Coatihha casuujua caje rocohin quiicha jerei que irihaaun. Acaihanejeein Ofaacha jerenohichana ichaaun, Ofa suujue que suujuequiin nihanune jaun. ¹¹ Aihana jaaun Ofa suujue que suujuequiin nihanune esenetaeneeichene nihanatiin, itolere ichacaunne coaraqiche inara nota que najaun esenetaachenete ne.

¹² Esinae rauhijiriine aitoreeunni. Qesenetaerate quiicha ichai ichareein camuritoheriin niha natiin, Ofa rene tacaain aina nerichaanina jaun. ¹³ Cuu nihanune jana, cacurajateein chaelai inaraacha latei bajaach-enena, tiha cureeunni. Nitohaneena Cana Inaca Cana Coaunera ichanohin coaratiha cureeunni, Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin coroaquichene coina. ¹⁴ Nii jaunna, chaelai bajaachene tereunni.

¹⁵ Rauhijiriin esinae cacoelaichene, quere tonoraache. ¹⁶ Nitohaneein neeichenena, Cana Inaca bajaareeunni, inara Coroatajanera letoaane coina. Inoaclu netiin chabana satonoe lanaalate inara aina niha cureein inara Coroatajanera. ¹⁷ Acate, esinae Cana Coaunera Suujue nereein. Nii Cana Coaunera Suujue coitucunaa nainecuruhi cacoitucuruhi. Inarate laaen, raotojoein coitucuhiche inara aina nihana jaun. Inoaclu netiinte, chabana satonoe lanaala inara aina niha cureein. ¹⁸ Coatihha inara jaohin, inara ratirihha cainerinaain. Turuhana ureeunni, coaiten inara aina nihanune coina. ¹⁹ Inae cacoharaaururinaain quesenetaaichuru. Inaraachate laaen cacoharaa curiquicheein, inae coaiten turuhanune. Ohanune caje ichanarihanuhina jaunte, jerichanejeein nitajenaachara nejeein niha curiquicheein, ichaohin nihanune rijijieein. ²⁰ Inae inara suujua cuhane enoha Cana Coaunera Suujuenete, Cana Inaca aina nihanune coitucuhin, canu

aina neeichene coitucuhin, coitucuha curiquicheein.
²¹ Quere tonoraain neite, esinae rauhijiriin cacoelaicha nereein. Niite belaiha cureein Cana Inaca Cana Coaunera. Canu netonainiha natiinna inara belaa'in, inara que necoharaeratereeeunni, raotojoein rauhijiriin cacoitucuhichene coina," naa Cana Coaunera Calao-hi Jesoso canacaanu raina jaun:

²² "Chanuna canacaanuhacha rai ecocohin, leeochoaauru que necoharaeratereeeite Curuaanaa," naa nii leeocho Jodasine jana:

²³ "Cacoelaichate quere tonorae. Niite belaiha cureein Ofa Cana Coaunera. Chaenna aina jiniiquiin Ofa aina niha cureeunni. ²⁴ Cacoelaiheite, caa quiicha beebejei esenetaene. Caa inara rai quiicha beebejei inaraacha aonajeite caletoaera- Ofa Cana Coaunera ere ne. ²⁵ Cau inara aina nihanune chojoataana, caritiin inara rai beebejeeun. ²⁶ Chaaen, Cana Inaca rene cuhanunete, cacoreniha Suujue letoareein Ofa Cana Inaca, inara suujua laraajaain, inara suujuateein, inara coroatajanihane coina. Acate itolere que inara relareein, itolere caitoojoan que coaquichene coina.

²⁷ Raotojoeinna inara rai necoeun. Canuhachana, Cana Coaunera tenojoin- raotojoein neeichene jaannu teeun. Nerinaain cabaiha nii rijijieein raotojoein neeichene jaannu teraanu. Aihana jaun, chaque casilanaala, raotojoein neeuche.

²⁸ Esinae rauhijiriin besichaaunlune rijijieeina, cau niha ureeunni coaiten. Esinae cacoelaichenete rachoojoein neriquicheein. Nii caletoaera Ofa renene cureeunni, jelai choaae jauhecotojoeriin inara coroatajanihane coina. ²⁹ Amuhanune ajinihana aitoon, inae ichacaanne, 'Esinaete aitelu,' naain esenetaaichene coina.

³⁰ Inae nenacaaeneein inara rai ereerejerinaaunni, inae urichaa'in canu coitucuuruhi cachaauru letoaeranu Moconajaerane jaun. Canu jerenihanune, caniha cha chana nainerihe. ³¹ Nena, inauhene coarajereeeunni, caletoaera Ofa belaa'in nere tonoraanune coaracuruha satiine coina. Chajaauchete amuhacache. Inae jitariin bihanu inara rai, coitucuhichene coina," naainte canacaanu amaain amue Jesoso.

"Canuna esinae rauhijiriin lenacai oba esine rijijieein neeun," naa Jesosone

15 Nii baihate aina nerelanaa nichaanune rai:
 "Canuna lenacai oba esine rijijieein neeun. Charijieein teeinti, lenacai oba une beraihaca, ajaanaa nainein. Caohatiin anasitiin inaana nuune cataaun uhajein sauhin jaohaca, caohatiin nujua cutujuaain inaacane coina. Jana inacaeniha le unene, temura najejein tacaain sauhin jaohaca.

Nii rijijieein techu, cacoitucue lanaala, suujua coaraelanaala, rai suujua letonohacha ichara, naaonjoain jaocha cureein moconajaera rene Ofa Cana Coaunera. Jana quere tonoraain canuhacha icharatei icharate, jeelai amuritoheriin suujua laraajaain coroatajanereein Ofa Cana Coaunera. ³ Inara relaanune jaan Ofa Cana Coaunera aitoojoan esenetaain, tonoraain neeichene

jaunte, inae inara suujua culeje Cana Coaunera, jianacoo neeichene coina.

⁴ Coanete jiniiquiin Ofa Cana Coaunera jerenohin ichacaache. Ainihane, jelai chujutoroaain cacolane ichana naineriheiche. Charijieein teeinti, nujua caje nebeuha lenacai oba unene, ojoiin inae inaana nainene. Nii rijijieein techu cacolane, jelai caohachaa'in Ofa Cana Coaunera jerenohi ichana naineneriquiche. Jana, jiniiquin canu aina ichaquichenete laaen esinae Ofa Cana Coaunera jerenohi ichariquicheein.

⁶ Chunocoha inara tabanejei, quere tonoraane jianihanete, nitajihacureein cahoachanainejeein, Moconajaera rene jaorichaa'in Ofa Cana Coaunerana jaun.

⁷ Esinae rauhijiriin quere tonoraain neeichene, jiaonriha inara relaanune jaan baitiquichene. Chaelai inaraacha latei bajaachenete, tereein Ofa Cana Coaunera.

⁸ Nere tonoraain, naitoojoan beebejeeiche cachaauru rainete, inara coaraain, Ofa Cana Coaunera coroaeca cuurureein inara coaraauru. Nii banate esinae rauhijiriin quere tonoraera neein neriquicheein.

⁹ Cacoelaiha Ofa Cana Coaunerane rijijieeina inara belaihun. Caa inara belaihanune rijijieein, inara suujua coaraain cacha belaa'in neeuche. ¹⁰ Caa caitoojoan tonoraain ichaa'in neeichenena, itolere bana inara belaicheeunni. Charijieein teeinti caletoa'a Ofa Cana Coaunerana jaan tonoraain ichaa'in nihanune jaun, canu belaa'in ne, nii rijijieein.

¹¹ Itolereenein raotojoein rachoojoein canu aina jiniiquin neeichene coinana aitoon. ¹² Caa inara belaa'in nihanune rijijieein, ita belaa'in neeuche. Nitohanein neeuche, caa inara rai aitocoanne rijijieein.

¹³ Nainihe chatohanai, onaa niha natiin coasiin niha-cane. Cana belaichaauru coreniha cana raaje netiha cuhacanetejian, nenacaaen caohachae, ichaohin neeruha canaacha belaihurine jerena caaun. ¹⁴ Inarate quiicha belaiineein neriquicheein, caa inara letoaanune jaan ichaa'in neeichene. ¹⁵ 'Canu cachaauru,' narihaunni. Rauhijiriichana, 'Canu belaichaauru,' nareeunni. Chabana, 'Naaonjoante ichae,' naain curuaanaacha ichai coitucuhin neniha cachana jaun. Nii jaunna, 'Canu belaichaauru,' naaun inara que. Carai aitiin caletoa'a Ofa najaan coitucueratihanu inara quena jaun, nainihaun canu, 'Canu cachaauru,' naain irihanu inara quene. ¹⁶ Coatiha inara, cariin carene uhin niheeichelu. Canuna inara ariin inara raain neeunlu. Nii jaunna Ofa Cana Coaunera rai arajiin cacha ariin raeraanu que inara letoaaun, inoaclu netiin neeneinu que. Nitohanein neeichenete, chaelai latequichene, bajaaiiche cacorenihane, tiha cureein Ofa Cana Coaunera," nae Cana Coaunera Calao-hi Jesoso.

¹⁷ Nii baihate: "Aonacuchena caa que aite, raotojoein jiniiquiin ita belaa'in neeuche.

Rai cachaauru aina curuataain Jesoso cairichaaeriin neuruha caa chauratane que nenacaurane

¹⁸ Inara coana jerelanaala, inara belaihuriha caa chauratane que nenacaurune, nii caje nainaauche,

nenacaaen canu nichaun natiinte, cacoharanaa jere-lanaala cacoelaihurene. Nii jaunte jelai amuritoheriin inara belaihurenereein. ¹⁹ Chauratane que nenea cacha neneeichena jaunte, inara belaaain, inara coaana nainecurenereein caa chauratane que nenacaauru cachaauru. Canuna caa chauratane que nenacaauru caje inara raanlu. Nii jaunte inara belaaain inara coaana nainecurene caa chauratane que nenacaauru cachaauru, inae caa chauratane que nenea cacha neneeichene jaun. ²⁰ Aitocooaunlune tocohaneein, nihei chunei rai curuaanaa amurijiriin nei. Nenacaaen canu rohecauruhluna jaunte, jerichanejeein inara rohecaaa cuurureein. Quere esenetaain tonoraerurute, jerichanejeein inara ere tonoraain esenetaaurureein. ²¹ Nitohanihate, cuurureein nii caletoaera coitucuruhi nechua aansaineein nenacaauru cachaauru. Nitohanihate cuurureein, canu ere beebjeichene coreniha.

²² Acaauru rene turuhin, acaauru relaenihanune jana nihane, chaelai ujaihoneein neeururihei niqui. Nete inae enene acaauru osa coreniha chunijiun nichoteurenerereein. ²³ Nii cacoharanaa jere-lanaala quere tonoraichurute, jerichanejeein nii caletoaera Ofa Cana Coaunera ere tonoraarene. ²⁴ Itolere, lenone faain, itolere cunaitenacaauru rautaaain, itolere ichaain acaauru notajaain, naaonjoaain inatiinte, coaracuruha nota que natiin, canu batohin, Ofa Cana Coaunerane maajeein batohin neeuruhane corenihate caseteco coaraa cuurureein. Nii coaracuruha natiin esenetaaurenihane colane aihururihei. ²⁵ Aitoha acaauru quiricha inoasesi cuhanene rijijieeinte, aihure. 'Nechu jataain, joareein corenihate aina nejerateein jerecurenereein,' naain aitoha acaauru quiricha inoasesi cuhanene rijijieeinte aihure, inae nitohanihane coina laenanohineein nihana jaun.

²⁶ Inae turuha urichaain inara coroatajaneraanu. Canuna Ofa caje letoareeunni. Nii inara coroatajaneraanu- Cana Coaunera Suujuete esinae rauhijiriin caitoojoan que inara relaa ureein. ²⁷ Nii ainate chaque casilanaala laraajiin canu aitoonjoan Cana Coaunera ere beebjeeriquicheein cachaauru rai.

16 Nii jaunna inara rai aitoon, inara rohecaauruhane, nererojoecaain inara letoaanune jaan jianeichene coataana, caa caritiin aitoon inara rai, laraajiin abaantaain neeichene coina. ² Acaauru ita taojiaauruhana jaan loreri asaae enohichene janate, caje inara sitaa cuurureein. Chaaente, chunicoaha inara tabanejei sohin jaoruhane, 'Jeriha Cana Coaunerana jaunne, caa ichaaun,' naa cuurureein. ³ Nii chabana Ofa coitucuelanaala, canu nihanatiin coitucurenihana jaunte, nitohanain ichaa cuurureein. ⁴ Inae cuutihane bana, 'Esinaete aitelu,' naaichene coinana caa aitoon.

Chaaelai ichana nainiha Cana Coaunera Suujuene

Jaiti jelai inara ratirihanune rai nenihanune jaunna, jauriaa caa que inara rai erenajaqueneun. ⁵ Inae laaen curichaaunni nii caletoaera aina nihanune coina. Nihei chunicohanejein nii cunaa jerichaaunna jaan ba-

jaane que airijiin, ⁶ satiin inaderaachaquiche caa que aitocooanna jaun. ⁷ Inara rai tejian caohachare cuhanune. Jana cuenihanune, urihei inara corianeein inara suujua laraajiaain, inara coroatajaneraaunu. Acate inara suujua laraajiaain, inara corihaneein inara coroatajanereein. Inae cuhanunena, canu letoareeunni. ⁸ Aca inae turuhanete, cacha relaa cureein, osaaocuruhane coitucuruha cachaaurune coina. Chaaen techu, caohati ichaonaa que cacha relaa aicheein. Jana ichaonaa caoacha sacunaa jeriheichurute, casetecaa cureein Cana Coaunera, ⁹ osaaocuruhane saijieein quesenetaaurenihane coreniha. ¹⁰ Nii banate, esinae rauhijiriin ichaonaa esine teraneein nihanune coitucuha cuurureein, Ofa nenajaun tacaa curichaaunnine jaun.

Inae canu coariheicheein cuutihane reentiaain.

¹¹ Nii banate, Moconajaera aina jiniiquiin nosa coreniha caseteco coaraa cuururichaaaine coitucuha cuurureein cachaauru.

¹² Niha arajiin inara rai quiicha beeni niqui, nete 'Quete toon aite,' naain coitucunaa naineneriquiche.

¹³ Inae turuha Cana Coaunera Suujuenete, rauhijiriin inara relaa cureein. Coatiha suujua caje rocohin aitoriaain. Aitoha Cana Coaunera najaan quete aitoha cureein, nitohanein situsihane ajiniha coitucuhin neeichene coina. ¹⁴ Acate coroajeein canu nichaaunne biha cureein, cacoitucuhin neeichene coina. ¹⁵ Charijieein teeinti, itolere coauneranein ne Cana Inaca. Niirijieein inachu canu netonai neeun, Cana Inaca calaohi nichaaunne. Aihana jaun, coaa cojoaelatohache canu coitucueratiha Ofa Suujuene.

Inaderaichene baihate necoriha cureein inara suujua rachoojoenaa neein

¹⁶ Satonoote, caa basijiin cacoharaa curiquicheein. Nii baihajirite canu coaraa curiquicheein coaiten," nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹⁷ Nii jaunte ita caje: "Tonaa nena, 'Satonoote cacoharariquicheein, Cana Inaca rene curichaaunnine jaun. Nii baihajirite cacoharaa curiquicheein,' nae.

¹⁸ Chatonaa nena aite," naacaanu ita rai.

¹⁹ Nii jaunte, caje bajanaa jerichaanune coarajihane jaun: " 'Satonoote basijiin cacoharariquicheein. Nii baihajirite cacoharareeicheein,' naanune jaunna ita caje bajaache.

²⁰ Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Inaderanaa caunte chanaa curiquicheein. Nii janate inara coroaeca cuurureein caa chauratane que nenacaauru cachaauru. Nete rachoojoenaanein necoriha cureein inara suujua.

²¹ Charijieein teeinti, nejanoana jeriha rai canaanaine nererojoecaure enecuru cunaa caaun. Jana inae lesajeein nejanoaane, inae nii cuna coacuelanaala raotojoein rachoojoein ne, nii canaanai coroaeca.

²² Nii rijijieeinte nererojecaache niqui ena. Nete, turuhin inara coaraa uhanune, aitohi rijitojoein rachoojoenaa neein niha cureein inara suujua cuhanai. Nihei chunei inara caje nii rulunaa nainera.

²³ Nii bana inae cacaje, 'Chatohanein icharihacaanu,' naain cacaje cha bajariheicheein, inara netonai coitucuriquicheeina jaun. Chaaelai inaraacha latei bajaaihe cacorenihanete, tiha cureein Cana Inaca. ²⁴ Nihei caniha neeichene caje coaaneein, cacoreniha chaaelai bajaheiche. Bajaaihe cacorenihanete, tiha cureein Cana Inaca, raotojoein rachoojoein neeichene coina.

²⁵ Inae cuutihane bana caritiin, 'Charijieein teeinti naojoan,' naain cuaain, inara rai berihaaunni. Inae cuu tihane banane, nechujataain rauhijiriincha cuaain Cana Inaca aitojoan que inara relareeunni, rauhijiriin aonaain coitucuhene coina. ²⁶ Nii banate, inara raaje inaraacha latei bajaai curiquicheein. Nitohanihane bana, coatiha canu Cana Inaca rai aitorihaaunni, ²⁷ inae raujiaain caje uhanune esenetaaichene coreniha inara belaiha Cana Coaunera jaun. ²⁸ Canuna, Cana Inaca nenaja caje mituhin, caa chauratane que turuha uun. Inae caa chauratane ratiriin, Ofa Cana Inaca Cana Coaunera rene curichaaunni," naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate:

²⁹ "Inae laen aonacaan rauhijiriin aitohina jaun. ³⁰ Nii jaunna esinae itolere coitucuhin, esinae rauhijiriin Cana Coaunera caje uhine esenetacaanu. Aihana jaun, nihei nenacaan canacaanuhacha bajaanenu, inae coitucuhacaanuna jaun," naacaanune jana: ³¹ "Nii jaunchana esenetaaiche. ³² Inae cojoinaca que tiha. Eneete satiin ita caje riatoroaain, jelai cajaohin caratiriin amuriquicheein, nena jelai caa neneun, caniha niha Ofa Cana Coaunera jaun. ³³ Coitucuhichene jerena caunna caa aitoon, quesenetaain raotojoein rachoojoein neeichene coina. Chaaen inara netonai, caa chauratane que necairichanaa coaraa curiquicheeina jaunna, raotojoein rachoojoein necairichanaa abaantaichene coinana aitoon. Caa chauratane curuaanaa Moconajaera amuritohanune jaun, inara netonai laraajiin caa chauratane curuaanaa Moconajaera amuritohichene coinana, coitucuhichene jerena caaun aitoon," nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, aina nerelanaa nichaanune rai.

Cana Inaca bajaai aina nerelanaa nichaanune coreniha Jesosone

17 Niritohane baihate, jabatoroaain dede coara-jeein:

"Inae caletoaina jaan ichacaanne jaan cojoanonaa que turuha. Chajaain laen cacorataaneeu, ii jerenohi ichacaanne coina. ² Iite ii calaohineein nihanune coainaain, caa chauratane que caletoai, satiin carai iicha teuri cachaauru rai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teraanu que. ³ Leinjiin iichate nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teraneei. Nii jana canuna, leinjiin ii letono Jesocurisitoneein neun. Nii jaunte nitajenaachara nejeein neeureein cana coitucuhin nenacaauru. Coatihachabana nitajejurinaain. ⁴ Inae caa chauratane que nenacaauru que ii coitucueratihanu. Chaaen nachu inae caletoaina jaan nainaan. ⁵ Inoaenlu, jaiti necoanaeniha caa chauratanene ajiniha, cocoinanacainein nihanulune rijii-

jiein, ii rene turuhanune, coaiteen cocoinanacainein caeteu, coaracuruha satiine coinara Ofa.

⁶ Inae caa chauratane caje raain carai iicha tenojoi-huru cachaauru que ii neeine coitucueratihanu. Icheineeinte neeure, caa carai iicha teuri cachaauru. Niichurute, chere aonaain tonoraain neeure. ⁷ Inae laen cacorataaneei jaan aina caletoai jaan ichacaanne jaunte coaraain inae esenetaaure. ⁸ Caletoaina jaan que acaauru rai aitocooaunna jaunte tonoraure, carai iicha tenojoi-huru cachaauru.

⁹ Coatihacaa chauratane que nenacaauru cachaauru, ii coitucuruhi coroatajaneine coina ii bajahaun. Caa carai iicha teuri cachaauru icheinein nenacaauru coroatajaneine coinana, canu Inaca neeine bajahaun. ¹⁰ Satiin canu cachanein nenacaaurute, jerichanejeein ii cachanein neeure. Jerichanejeein techu, canu cachanein neeure ii cachaauru. Nii jaunte jerichanejeein aihanune rijijieein ichaore.

¹¹ Inae taenetojoein caa chauratane que nerihaaunni. Acaaurute jana jaiti caa chauratane que nedaa curureein. Canuna laen inae ureeunni, ii aina nihanune coina. Ofa, carai caa iicha tenojoi-huru cachaauru coroatajaneeu iicha jerei chana que. Charijieein teeinti canu coroatajanein canu rai iicha tei ichana que, nii rijijieein acaauru coroatajaneeu. ¹² Enanetojoein cacorataaneine que, caa carai iicha tenojoi-huru cachaauru nihei leinjiinejei nitajihei. Leinjiin caa, ii quiricha inoaesi cuhane been laenaerateeilune rijijieein cacoluruheraachate, inae nitaje.

¹³ Inae laen enene, nii neeina jaan urichaaunni inihanihanune coina. Jaiti caa chauratane que nihanune cojoataana aitoon, raotojoein rachoojoein nihanune rijijieein, acaauru netonai canu rijijieein raotojoein rachoojoein neeurehane coina. ¹⁴ Ii ere bihanu acaauru raine jana, esenetaain tonorauruhana jaunte, acaauru belaaain, acaauru rautaaain, acaauru coana nainecurene ii coitucuruhi, aihanune rijijieei, inae caa chauratane que nena cachanein neurenihana jaun.

¹⁵ Ofa Cana Coaunera, coatihana, caa chauratane caje ranajaain dedeeu amanajaaine coina caitono nihei. Acaauru que Moconajaera janoriteein, acaauru coroatajaneine jerena caunna aitoon. ¹⁶ Moconajaera cachanein nenihanune rijijieein, carijijieein acaauru netonai inae Moconajaera cachanein neeuruhi. ¹⁷ Ii raihuruneein neeurehana jaunna aitoon, acaauru suujua rucujueein, acaauru coroatajaneete, nejelau suujua cuaelanaala leinjiin ii jerenohicha ichacurumii. Ii erete esinaae rauhijiriin ichaonaa caohacha teraneein ne. Chaaelai janonaa bana nihei nitajiha ii ere esenetaain tonoraain nenacaaurune. ¹⁸ Charijieein teeinti, casuujua lararajiaain canu cocoinaain caletoai, nii rijijieein acaauru cocoinaain acaauru letoaan, ii ere beebijiha cuuruha caa chauratane que nenacaauru raine coina. ¹⁹ Acaauru corenihana nejelau casuujua cuaelanaala caletoaina jaancha ichaun caraajeni-hane, acaauru netonai aihanune rijijieein nejelau suu-

jua cuaelanaala relanajaanune rijijieein letoanajaanune jaancha ichacuruhane coina.

²⁰ Coatiha acaauruhacha coroatajaneene coina caitono nihei. Canu ere beebejeeuruhane, canu esenetaichuru suujua rucujueein coroatajaneente, ²¹ jini-iqiiin aihacane rijijieein, ita aina jiniiqiiin raotojoein neein, nejelau suujua cuaelanaala ita coroatajanein, neeuruhinete, esinaae ii caletoaine esenetaauruhine caa chauratane que nenacaauru. ²² Jeelai, nii canu cooainaan neeina jaana teeun acaauru rai, ita neein ni-hacane rijijieein, acaauru netonai ita neein neeuruhane coina. ²³ Chaaen nachu, casuujua cuhane neeine rijijieein, acaauru suujua cuhane neeun, jeelai ita neein neeuruhane coina, nii caje nainaan esinaae ii caletoaine coitucuruha caa chauratane que nenacaauru coina. Aihute, cacoelaaine rijijieein, belainaaquine coitucuruuhine.

²⁴ Carai tenajaana jaunna, caniha nii nerichaunnine jaun caniha neeuruhane jereeun, nii ii necaohacha aina canu necaohacha coarajein neeuruhane coina. Chaaen necoanaa caa chauratanene ajiniha caje coaunein cacoelaaine coaracuruhane coinara Ofa," naain te, ²⁵ "Rauhijiriin itolere coaunera Ofa neeine coitucuruhi caa chauratane que nenacaauru niqii. Nena laaen canu ichoitucuun. Caa carai iicha teeurite laaen, esinaae ii caletoaine coitucure, ²⁶ esinaae ii neeine coitucueratihanune jaun. Jelai choaae jauheco-tojoeriine, ii coitucueratihajein sacureeunni, esinaae cacoelaaine rijijieein acaauru belaaaine coitucuruhanane coina, canu netonai nihanatiin acaauru aina nihanune coitucuruhanane coina," naainte Cana Inaca Cana Coaunera bajaaebajaje Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

Caseteconeein Cana Coaunera Calaohi Jesuso amaauruha Romanocurune

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 Cana Inaca aina irihane baihate, aina nerelanaa nichaannune amaain, Sedroon neein curuajaain nena nucusoro jera que cue Cana Coaunera Calaohi Jesuso, cuu nii enuha inaa necojoai turuha canacaanu ainane coina.

² Nii jaunte raotojoein Jesuso cunajaa coitucuhana jaun, canacaanu caaijie turuha uhe Jodasi. Belaichanein niha Jesuso natiin, Jesuso coulurujueein soondarooru uhaain turuha uhe. ³ Nii soondarooru, chaaen batirichuru curuaanaacuru, fariseoocuru, naaonjoainuri letono folisiaacuru uhaain turuha uhe nii Jodasi. Rejoon, sabere rijijieein nena- esefara, naaonjoain que biji achunequiin, raafariin, cohinee, naaonjoain que conoquiin turuha uure. ⁴ Nii jaunte inae raotojoein nitohanai que siturichaainne coitucuhana jaun, acaauru que tacaain: "Chate ariicheta," naain bajaa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana:

⁵ "Nasarete cocoaicha Jesusona arihacaanura," naauruhane jana:

"Saan. Canune aca neeunra," naa acaauru rai Jesusone janate, nii niicha uhauri soondarooru aina jini-

iqiiin janori nichaae richootoroalaain tocojoaai tacae nii Jesuso coulurujera Jodasi. ⁷ Nii jaunte:

"Chate esinaae ariicheta," naain coaiten ena-coaunein bajaa acaauru caje Jesusone jana:

"Nasarete cocoaicha Jesusona arihacaanura," naauruhane jana:

⁸ "Inae rauhijiriin bihanu inara rai. Canuna aca neeun. Cariha aaichene, caa caniha nenacaauru jianecuchete amuuruhine," nae acaauru rai Jesuso.

⁹ "Coatiha leinjiinejein nitajerinaain carai Ofa tenojoinunri cachaauru," naain inae aitosiha Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte nitohane.

¹⁰ Nii janate sabere sirihana jaun rocohiitiin, que leinjiin uricho raotono nichajai beuhite Fedoro. Nii niicha uricho beuhitite batirichuru curuaanaa cachanein nena- Malco ne.

¹¹ Nii jaunte: "Jelaiha curu cuhane nii ishabere teeura. Ta caletoaa Ofana jaan icharichaunnine coitucuhin quesenetaaineta," nae Fedoro rai Jesuso.

Batirichuru curuaanaa Anasi rene, caseteconeein Jesuso amaauruha soondadoorune

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi Jesuso mucuure caseteconeein soondadooru acaauru curuaanaa aina uhin, chaaen Jorioocuru rai folisiaacuru, naaonjoahunri.

¹³ Nitohanein mucuhinte Cana Coaunera Calaohi Jesuso amaure soondarooru, Anasi loreri asaae. (Nii Anasite, Caifasi tanaa ne.) Nii janate, nii ajaanaa cuhane batirichuru curuaanaanein ne nii Caifasi.

¹⁴ Nii Caifasite, jauriaa Jorioocuru rai "Cana caohachanu quetejian, cana atane coreniha ohane ore leinjiin cachara," naain Jorioocuru rai erenaane.

Fedoro caje bajaa nii acuuja beraichane

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Canacaanuna, Simoon Fedoro aina Jesuso sacuha cuhacaanu. Nii jana, canu coitucuha batirichuru curuaanaa jaunna, Jesuso jiniichaain enoon batirichuru curuaanaa loreri asaae. ¹⁶ Jana Fedorote nedae airiniha acuuja rohan. Nii jaunna, acuuja beraicha ranuna rai ereeun, Fedoro enoane coina.

¹⁷ Nii jaunte Fedoro enoain: "Tana taa cache aina nerelanaaneine," naain bajaa Fedoro caje nii acuuja beraichane jana:

"Acanihahaunta," naain benaa jerene Fedoro. ¹⁸ Nii jaunte, jelarotohana jaun usi mocohin que nichaateeruha Anasi cachaauru, Jorioocuru rai folisiaacuru, naaonjoainurine jaun acaauru aina nichaatiha ne Fedoro.

"Chaquete cachaauru relaaita," naain, Jesuso caje bajaa batirichuru curuaanaane

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Nii jana, cuu nii loreri asaae ucuha cuhane niha Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

“Chaauru caa iicha relaaurneein ne. Chaquete acaauru relaaita,” naain bajaa Jesuso caje batirichuru curuaanaane janate:

²⁰ “Satiin aonajeeuruha cachaaaurune acatiha teeinna canu, rauhijiriin aitonajacoon. Coatiha asinojoneein cachaauru relahaun. Sinacoca asaae, satiin itataojiauruha Jorioocuruna jaan Teenforo asaaene acaauru relanajacoon. ²¹ Chanuna nii bajaai cacaje. Nii relanajaanune jana aonaraauru caje bajaaute, raajenihane acaauru relaanune jaan beeuruhine,” nae Jesuso.

²² Niritoha Jesusone janate, ecu niha Teenforo rai folisiaana jaun: “Niritiina ereree batirichuru curuaanaa rai te,” naain Cana Coaunera Calaohi Jesuso meri faohitohane jana:

²³ “Baaso neeinoona aitoon. Chanuna caque ichohi teein aitohi,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso nii Teenforo rai folisiaa rai.

“Acanihahaunta,” naain nesuujiha Fedorone

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁴ Nii batirichuru curuaanaa Caifasi loreri asaae niha Jesusone tonohanaute, jelai cuu inae neeorihha Fedorone jana: “Ta ii taa cacha aina nerelanaa neeine,” naain bajauruhane jana:

“Acanihahaunta,” naain benaa jereniha Fedorone jana:

²⁶ “Tana, ii coaracaanlu aina, enuha inaa neeonjoai jana neeine jananeta,” naain bajaa leinjiin batirichuru curuaanaa cacha- nii niicha uricho beuhiti cacha araineein nenaane janate:

²⁷ “Acanihahaunta,” naain nesuujiha coaiten Fedorone jana, inae ere ataohari.

Jesoso coulurujeeuruha Filato raine

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Nii janate Caifasi loreri caje coberenadoro Filato loreri asaae Cana Coaunera Calaohi Jesuso amaauruhane jana, inae nemataracajiha janonaana jaun, enonaa nainecurene Jorioocuru, coberenadoro loreri asaae. Jorioo neniha nii coberenadorona jaunte, coberenadoro loreri asaae enonaa nainecurene Jorioocuru, enooruhane Fasocoa beseta bitoanaa nainecurenihane coataa. ²⁹ Nii jaunte airiniha mituhin: “Chatohanai ichaane corenihana caa cacha colurujeeiche,” naain bajaa coberenadoro Filato, Jorioocuru cajene jana:

³⁰ “Nechu aansai taebinaen neein nenihanenoona, ichei colurujerichaanu,” naauruha Jorioocurune jaunte:

³¹ “Saana. Aihachuhisi niqui. Inara, amaain jeriquichene tochaneein teeuche,” naa Filato, Jorioocuru raina jaunte:

“Nihei canacaanu rai rauhi, chunei sohin jaohacaanune coinata,” naaure Jorioocuru Filato rai.

³² Rauhijiriin coitucuhin, “Naaonjoaainte catinaa cuurureeinha,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone riji-jieeinte, rauhijiriin ichacure.

³³ Nii jaunte coaiten enacoauneein loreri asaae Jesuso cotijiain, caje bajae Filato: “Ii ina Jorioocuru curuaanaa *rey* neei,” naain bajaa caje Filatone jana:

³⁴ “Ishuujua cuhane aitiina bajaai. Ainihane leochaauruna ichei Jorioocuru curuaanaa nihanune que aitoha,” naa Filato rai Jesusone janate:

³⁵ “Chasiinna Jorionichaaunne coalanaala caraajenihane aitiin aitoreeun. Charaichuru, batirichuru curuaanaacurute carai icholurujue. Chatohanai najian ichaate icholuruecure,” naa Filatone jana:

³⁶ “Coatiha cajiha caa chauratane que nenacaauru curuaanaa nihaaunta. Caa chauratane que nenacaauru curuaanaa nihanunetera, sonaacurute quere tonoraeraauru, catohanein caetecuruha Jorioocurune coataa,” naa Jesusone jana:

³⁷ “Aihana jaun, iina curuaanaa *rey* neeite,” naa Filatone janate:

“Ejeun, aca nichaaun. Nii aitohine rijijieeine acaneeun. Canuna caa chauratane que uhin nejanoaunlucachanein, esinae Cana Coauneraacha jerei rauhi coitucuruha cachaaaurune coina. Satiin Cana Coauneraacha jerei rauhi tonoraaurerate quere tonoraie,” naa Jesusone jaunte:

³⁸ “Chatohanai Cana Coauneraacha jerei rauhi esinena,” naain bajaa Filato, Jesuso cajene baihate, enacoauneein coaiten mituhin Jorioocuru aina iriha cue.

“Coatiha chatohanai ichaai carai caa cachata.

³⁹ Inarate, Fasocoa beseta naineei, Fasocoa beseta catainajeein, naaonjoaain niha catohanai casetecone, nii beseta situ reeintiaain jianerate najaaquiche. Tonaquiche, jerecuchene caa Jorioocuru curuaanaa *rey* jiane beseta situ reeintiaain,” naa Filato, Jorioocuru raine janate:

⁴⁰ “Aihei. Coa nii jianiha. Nii Barabasi jianeeujan laaen,” naainte nujuaae soaisoaihure Jorioocuru, Filato rai, nii Barabasi asijiautoneein nena que.

19 Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi Jesuso bisichate rai soondarooru que Filato.

² Nitohanein bisihuruhane baihate, ojoa caje janojoin comai curuhacure Jesuso couturi que. Nii baihate coaiten que cajione lanaajiojoai curuhacure.

³ Nitohanein teeuruhane baihate, Jesuso rohan turuhin: “Caa Jorioocuru curuaanaa *rey* coaracuchera,” naain Jesuso meri faohafacoaure biji que Romanocuru rai soondarooru.

⁴ Nii janate jelai caje mituhin Jorioocuru rai: “Coaraquichene coinana caa cacha mitaa uun, neniha que chatoanai baaso ichaenihane coaracaunna jaun,” nae Filato.

⁵ Nii jaunte, inae ojoa que jerichanejeein comaiquiin, lanaajiojoai que cajionequiin mituha uhe Jesuso. Mituha uha Jesusone janate: “Caa cacha coaracuchera,” nae Filato.

⁶ Niritoha Filatone jaunte, Jesuso coaraain: “Coroso que teeuche. Coroso que teeuchera,” naain nujuae soaisoaiuruha batirichuru curaanaacuru, folisiacuru naaonjoainurina jaun:

"Inara amaain coroso que teeuche. Neniha carai que chana jaunna, nitohanein tenaa naineneun canu," naa Filatone jana:

⁷ "Canacaanu quiricha inoasesi cuhanete aite, nitohanein nei nihane sohin jaohacaanune coina. Cana Coaunera Calaohi niha nocoetohane corenihate caohachae, sohin jaohacane," naauruha Jorioocurune ⁸ aonajihane jaunte, jataain casi Filato.

⁹ Nii jaunte nacoaunein loreri asaee enohin:

"Chaa cajena unaaneei," naain bajaa Filatone jana, inauhene chujuhequiin aonaje Cana Coaunera Calaohi Jesuso. ¹⁰ Nitohanein tonoraeniha Jesusone jaunte: "Chanuna catoonraeneei. Tana cocoinanacainein nihanune coitucuhine. Canune nainereun coroso que ii teratihanune. Chaaen nachu naineeun caa ii colurujueruhane jaan caje jianacoo chetichaaunne," naa Filatone jana:

¹¹ "Cocoinanacaine lanaala chetein nii jereniha Cana Coaunerane, canasia nainihe. Nii jaunte, chamurijiriin osaque caa catohanein ichei caetera," naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte, ¹² Jesuso jianena jere Filato niqui. Nete:

"Jiaohine jianeine. Aca, curuaanaa rey neein nena jerihane jaun, caohacharihei jianeine. Jianeinete, satiin inara curuaanaacuru curuaanaa enferadoro aina nejeratena nerihiin," naauruha nujuae soaisoain Jorioocurune jaun, ¹³ Jesuso raerate, nii Cabata naauruha Ebereeo ere cuhanene jaan- ajeri caje ichanohinein nena aranichoae uhauruhane coina. Nitohanein raerateeruhane jaun, raain turaauruhane jana, nii casetecocuru neruujuna jaan nelauriariin lauheque nelaurianaana jaan rori choaae, ¹⁴ enoto chujutaain Fasocoo catainajeein. Nii jaunte nitohanein raeratein:

"Nocoo inara curuaanaa rey," naa Filato Jorioocuru raine jana: ¹⁵ "Coroso que teeuchete coaraain cuu ohine," naain nujuae soaisoaiuruhane jana:

"Chasiinna inara curuaanaa rey tereun coroso que," naa Filatone jana:

"Romanocuru curuaanaa enferadorohachate canacaanu curuaanaa rey neein nera. Nihei nii baiha curuaanaa rey ta," naauruha batirichuru curuaanaacuru Filato raine jaun, ¹⁶ acauru que Jesuso amaerate Filato.

¹⁷ Nii jaunte nii Jesuso amaain, que corosonu baijieratecuruhane jana, Couturi Bejoneein curujaain nena atane ucuuno que baihaichaa in amaain, nii coroso tiha cue Jesuso. (Nii Ebereeo ere cuhane Colocota naauru najaan- Couturi Bejeroo.)

¹⁸ Nii janate cuu coroatajai coroso que, cuu neeuruha coroatajaain soserenaacaurune jaun, acaaru cataaun Jesuso teeure coroso que, leinjiin jera que, leocha jera que, naaonjoain.

¹⁹ Nii janate, cuu Jesuso curuaa laenaerate Filato. "Nasarete cocoaicha Jesuso, Jorioocuru curuaanaa rey" nasiin laenerate coroso que, tabara que tein Filato.

²⁰ Nii jana arajiin Jorioocurute nii Jesuso curuaa Filato-hacha laenaeratei ereretaure, nii Jesuso teeuruha

coroso quene jaan caje icharaeniha Jerosaleenne jaun. Ebereeo ere, Curieco ere, Romano ere, naaonjoain que nichata lauriin erena cuhane teeinte laenaare, nii que erena inaurera ereretaauruhane coina.

²¹ Nii jaunte: "Coa, Jorioocuru Curuaanaa rey neein tein laenaratihara," naaure Jorioocurunein batirichuru curaanaacuru Filato rai. "Nii Jorioocuru curuaanaa rey niha nocoeti, nasiin laenaerateura," nauruhane jana:

²² "Nii rijieeincha nedaainera," nae acauru rai Filato.

²³ Nitohanein coroso que Cana Coaunera Calaohi Jesuso curaboaain teeuruhane baihate, Cana Coaunera Calaohi Jesuso cajione raare jenai soondarooru. Rai nobirine maajeein raare. Rai nobiri, coaracuruhane jana nirijieein ijabereeonu farueraelanaala toconojo inelanaala niha nii rai nobirine jaun: ²⁴ "Coa soaihachete naajeein amaacache, nenacaantejian caohachare naajeen acaacachene. Aihute que necoatijanaa neeine, chariji rai neeincha nedareein," naaure soondarooru. "Ita raite cacaijione leruhin raaurureein que necoatijain," naa Cana Coaunera Quiricha Inoasesi cuhanene jaunte, nii Cana Coaunera Quiricha cuhane aitohane nainaane coina nitohanein teeure soondarooru.

²⁵ Nii jaunte, inae Jesuso mucuuruhane coitucuriin, coroso asaee cuhin coaraje rai neba, nichatajai enecuru aina. Nocoasai, Cureeofasi comasainein nena-Mariha, Mariha- Maadala bene, naaonjoain. ²⁶ Nii janana cuu nihacaanu, jataain niicha belaii nichaanune temeecohacaanu neba ainane jana, neba coariin:

"Nii ii calaoita oma," naa neba raine baiha:

²⁷ "Nii chobata," naa caraina jaunna jerichanejeein cafojiara raanune rijijieein raain amaaun caloheri asaee.

Oha Jesusone niha

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Inae nitohanein nihane coina letoaa Cana Inaca Cana Coaunerane nainaane coitucuha raotojoeinne jaunte, inae Cana Coaunera Quiricha Inoasesi cuhane aitosiha inaena jaun: "Cocoiintohanura," nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

²⁹ Nii janate baichaje laajoiri nainecojoain ecu niha bino baasone jaun, enuha que sie rijijieein nena nujuateein, nii bino sisiaain Jesuso ujuaae que suesuecaauruhane jana, ³⁰ nii bino baaso cohane baiha: "Inae laaenra," naain ocoai couturi tijitiaain ohe Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

Jesoso jaleri rucuaitha leinjiin soondaro rejoin quene

³¹ Le janojoein lanaa Fasocoo besetane janate, Filato rai aitoha cuure Jorioocuru, coroso que nenacauru anaee bacoerateein, naain nii coroso caje rocoeratenajaain, naain rucuhenaaratiha Filatone coina, nabana nebetacanaa janonaa bana cuu neeuruhane, coaranaaca cachaaurune coataa, acauru rai jataain beseta tabaenein niha Fasocoo besetana jaun. ³² Nii

jaun soondarooru letoaa Filatone jaun, cuhin nii Jesuso ajiniha coroso que nenacaauru anaae bucu ba-teeichure soondarooru.

³³ Nii baiha Jesuso rohan turuhin coaracuruhane jana, inae oha Jesusone jaun, rai nanaae bacoorene.

³⁴ Nete laaen rai nanaae bacoorenihane caniha laaen, rai jaleri rucuaaite leinjiin soondaro rejoin que.

Nii janate rai jaleri rucuaithane jana chujuhare ichana, acau que jasiin.

³⁵ Canuna coaraneen aitoon inara rai, inara netonai rauhijiriin aonaain esenetaaichene coina.

³⁶ "Nihei chatohaneei bacoorurihaainta," naa Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanena jaunte, Jesuso bucu bacoorene.

³⁷ Cana Coaunera Quiricha Inoaensi leeocho cuhanete "Focooruhane janate, inauhene coarajihia cuurureeincha," naain aithane rijijieein coarajeure.

Oo jana ajeri jachu cuhane Jesuso jaberoco teeruhane

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Nii janate Cana Coaunera Calaohi Jesuso jaberoco bajae Filato caje Arimatea cocoaicha Jose, rucuhacuruhane coina. (Nii Josete asinojoneein Cana Coaunera Calaohi Jesuso ere tonoraera ne, leeochoaauru Joriocuru coasiha.)

Nii jaunte, Jesuso jaberoco jianiha Filatone jaun, Jesuso jaberoco raain amae.

³⁹ Nii janate turuha uhe nii jauriaanejeein janotiin Jesuso rene turuhin erena Necodemo netonai, nichatachoonca quironeein meentoon tochaneen nena ujujuai uhain.

⁴⁰ Nitohaneen Jesuso jaberoco amaain, nii juujijiai que rujuaain, cajione que baluluhin conajaain, Jesuso jaberoco rucuhaca cuhe Jose, Necodemo aina.

Nitohaneente onaa rucuhacure Jorioocuru, nitohaniha acaauru ichaona jaun.

⁴¹ Nii Cana Coaunera Calaohi Jesuso teeruha Jorioocuruna jaunte ne enuha inaa neeonjoai. Nii enuha inaa neeojoain janate ne atanebana. Ecute ne achasineneein ajeri jachu- jaiti lesajeeinejein onaa teureenihana jaan. ⁴² Cuhaneete Jesuso jaberoco teeure, ichuunejeein niha cajene jaun, chaen inae beseta bitauruhane coina neruujihajeeuruha Jorioocurune jaun.

Ohane baiha ichanaa Cana Coaunera Calaohi Jesusone

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 Semana nunuhe tomiho cojoanonaa bana nocohejiriin cuhin, jaiti nocoheetoojoaane jana turuhin coaraa Mariha Maadala benene jana, inae fuer-aene nii ajeri jachu. ² Nii jaunte soroneein jelaiha uhin, Fedoro, canu, naaonjoainihacaanune rai biha uhe. "Aanca chaainti cana curuaanaa. Chu chaainti amaaurata," ³ naain biha canacaanu raina jaun coaraa cuha-caanu.

⁴ Nii jaun, ita jiniichaain soroneein cuhin coaraa cuhacaanune jana, Fedoro reroriin cuhin, turuhin

⁵ metoraain coaracaunne janate, cuu ne cona. Nena laaen enohin coaraeneen.

⁶ Nii janate canu caajie turuhin, enohin, coaraa Fedorone jana, cuu ne jaberoco conaauru. ⁷ Nii janate nejelau ne nii Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito couturi cona, nejelau maromarorinohineein seeque.

⁸ Nii janane canu netonai enohin coaracaunna jaun, ichanaa Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone esenetaaun. ⁹ Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhane besihane jana niqui, "Naaonjoarichaaaine quete aite," naain coitucusinaaunlu. Nena canacaanu nota que coaracaanune jaun, caohachaain coitucuhin esenetaacaanu.

¹⁰ Nitohaneen coaracaanune bihane nenaanjaun cauha cuhacaanu.

Oo caje ichanaain ecooca Jesusone

(Mr 16.9-11)

¹¹ Nii janate cuu nii ajeri jachu rohan nedaain chanaechanaje Mariha- Maadala bene. Chanaechna-jeein metoroaain nii ajeri jachu coaraane jana, ¹² cuu laurujuua laurujuuaure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru somanerei que cajionequiin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito jaberoco teeruhana jaaun, leinjiin couturi nichajai que, leeochoa tija nichajai que naajoain.

¹³ Niichurute: "Chate coisiita," naauruhane jana:

"Carai curuaanaa jaberoco amaauruhana jaunna coisiunra. Chu chaainti amaain teeureta," naane baiha, ¹⁴ jaotoroain janori nichajai coaraa Marihane jana, rai chujuhaca Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone jana, acanihane coitucue.

¹⁵ Nii jana: "Chana coisiite ene. Chana arii," naa Jesocurisitone jana:

"Nii enuha inaa beraicha niha," beein: "Ti amaaine, carai nii amaain teeine jaa jelai beeune coaanicha," naa Marihane janate:

¹⁶ "Mariha," naa Jesocurisitone jana, nejaorocoaain rautaaain Jesuso coaraain:

"Raboni," nae Mariha.

"Cacha relaera," naanete aite Ebereeo ere cuhane.

¹⁷ Niritiin coineteen mucunaa jeriha Marihane jana: "Caiha neeu. Jauriaa coaa cadadaara, jaiti iniin Ofa coaraenihanune jaunra. Chajaaincha cacoelaichaauru rai canu benihura. Jaitina iniin, Ofa Cana Inaca Cana Coaunera rene iniha cureeunnicha," naa Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone jaun, ¹⁸ nii Cana Coaunera Calaohi aina nerelanaa nichaanune rai biha uhe Mariha Maadala bene.

Aina nerelanacaauru rai ecooca Jesusone

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Tomiho cojoanonaa bana nihana jaunna, nii cojoanotiin cuhane ita taojiaacaanu nii Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito aina nerelanaa nichaanune, caohatiin acuujuua fuhin Jorioocuru coasiha.

Nii janate enohin, canacaanu cataaun neeoritiin: "Raotojoeein rachoojoeein neeuchera," nae canacaanu rai Jesocurisito.

²⁰ Niritohane baihate, biji que curabo cure, jaleri que rejoin cure, naonjoain coarate canacaanu que.

Nii jaunna rachoojihacaanu aina nerelanaa nichaanune, coaiten canacaanu aina nihana jaun.

²¹ Nii baihate enacoauneein: "Raotojoein rachoojoein neeuchera. Charijieein teeinti, caletoae Ofa, nirijieeinna caa inara letoaunra," nae canacaanu rai Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito.

²² Niritiinte canacaanu couturi jiririin: "Cana Coaunera suujue raauchera. ²³ Chunei osaaona que inara suujua acatequichenena, canu netonai nii osaaona que casuujua acatereunnicha. Jana aineeinchene, canu netonai airihaaunnita," nae canacaanu rai Jesocurisito.

"Tomasi, caa canu biji alarijia cuhane ii biji couturi enoain coaraau," naa Jesusone

²⁴ Nii janate, inae amuha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone jana, turuha uhe Tomasi, nii fafione neein, niicha curuaateuri. Nii Tomasite Jesocurisito aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja ne.

²⁵ Turuha Tomasine janate: "Cana Curuaanaa coaracaanura," naain bihacaanu Tomasi raine janate:

"Biji larijia que curabo cure coaracaunne banaachane, esenetareeunni. Chaaen cuhane canu biji couturi enoain, chaaen jaleri que rejoin cure cuhane canu biji couturi enoain, naonjoain coaracaunne banaachane nainereunni esenetaanunera," nae Tomasi, rai bihacaanune jana.

²⁶ Nii baihate foosa janonei cuhane, coaiten jelaiha enacoauneein ita taojiacaanune janate laaen, canacaanu aina ne Tomasi. Nii jana caohatiin fueraa acuujuane saijieein enohin canacaanu cataaun neoritiin: "Raotojoein, rachoojoein neeuchera," nae canacaanu rai Jesocurisito.

²⁷ Nii baihate: "Tomasi, caa canu biji larijia cuhane, ii biji couturi enoain coaraau. Chaaen chu caa canu jaleri que rejoin cure cuhane, ii biji couturi enoain coaraain esenetaachaau, baaso coacuelanaala," naa Jesocurisitone jana:

²⁸ "Canu Curuaanaa Cana Coaunera" naa Tomasine jana:

²⁹ "Inae laaen Canu esenetaai ichaajenihane coaraina jaun. Raotojoeinte niha cuurureein, catohanein nihanune coaraelanaala quesenetaeraauru," nae rai Jesocurisito.

Esenetaaichene coinante, laenanohineein ne caa ere-naa

³⁰ Itolere ichaainte coarate Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. Nete satiin laenanohineein nene caa quiricha cuhane. ³¹ Cana Coaunera Calahineein niha Jesusone esenetaaichene coinante, laenanohineein ne, esenetaaichene, ichaonaa caohacha, chabana nitajeniha cachane jaan raachene coina.

Rede jaohajihacaanune jana, canacaanu rene ecooca Jesusone

²¹ Nii baihate Calillea conemuri auhaniha, aina nerelanaa nichaanune rai ecooe coaiten Cana Coaunera Calaohi Jesuso, rede jaoha nihacaanune jana. ² Nii janana laaen Fedoro aina nihacaanu, Tomasi nii fafione nauru najaan, chaaen nii baiha Natanaaeli, Calillea caje unaa Canaau cocoaicha, chaaen Sebedeo calaohi nichaanune, chaaen eleeocha coroatajaain, naonjoain nihacaanu Fedoro aina. ³ Nitohanihane coinanu quete: "Redena jaoha cureeun," naa Fedorona jaun:

"Tana iniha uhacaanu," naacaanune jana:

"Chajaauchetejian aihane cunichaache," naa Fedorona jaun, cuhin bote cuhane fauhin, cuhin janoaajeein rede jaohacaanu niqii. Nii janane leinjiinejein ate mucuujenihacaanu. ⁴ Nii jana, inae mataaquiin uha janonaane jana, nemuri auhaniha ecooe Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Nii janana, aca nihane coitucuenihacaanu.

⁵ Nii janate: "Enamanaacuru, ta ate mucuhichene," naane jana:

"Aihahacaanuta," naacaanune janate:

⁶ "Cana raotono nichajai bote jera que, rede jaohichene ate mucuriquicheein," naane jana, nii bote jera que jaohacaanune jana, esinae ate mucuhacaanu.

Nii jaunna ate anaai caaun nii rede tijichasinihacaanu.

⁷ Nii janate: "Cana Curuaanaate aitera," naanu Simoon Fedoro raine jana, aohanrihane rijieeoritiin torosaacha baajeein nihana jaun, luhecotariin cajione curujuain acauhanau fautiin Jesuso rene turuha cue Simoon- Fedoro.

⁸ Nii janane bote cuhane caajie cujueein turuha cuhacaanu rede tararajeein, ate caaun lemuequiin, lefasha metoroneein lanaa nemuri auha cajena jaun.

⁹ Najauriaain inihacaanune jana, cuu ne canacaanu ajiniha usi lanarotiin. Nii jana nii usihanau niha leinjiin atene jana, cuu ne faan.

¹⁰ Nii janate: "Nii ena inaraacha mucuhi ate uhauche," naa Jesocurisitone jaun, ¹¹ bote cuhane fautiin nii rede tararae Simoon Fedoro, carene choaae. Lefasha saouichoonca nichatajaa ate tabai inatiinte, nii rede soaine.

¹² Nii janate: "Chajaauchete inara suuri noite," naane jana, "Chaneeina" naain bajanaa nainenihacaanu, raotojoein Cana Curuaanaa Jesuso nihane coitucuhacaanune jaun.

¹³ Nii janate, tajiha uhin nii faan raoriin, canacaanu nainetiin chalue. Jerichanejeein techu, nii ate basicho chalue canacaanu nainetiin. ¹⁴ Nitohaniha Cana Coaunera Calaohi Jesuso, oo caje ichanaain, canacaanu rai ecoocane nichata sai cuhane.

“Cacoelaaína” naain bajaa Jesús, Fedoro caje ne

¹⁵ Inae nainaan canacaanu suri noitichaanune janate: “Jonasi calaohi Simoon, cau nenacaauru leeochoaauru amuritoheriina ii coichana aina cutaain cacoelai” naain bajaa Cana Coaunera Calaohi Jesús, Simoon Fedoro cajene jana:

“Ejeen. Iite ichoelaihanune coitucuhicha curuaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaurera beraihura,” naane bai-hate coaiten:

¹⁶ “Jonasi calaohi Simoon ii coichana aina cutaain cacoelaaína,” naain bajaa Jesocurisitone jana:

“Iite ichoelaihanune coitucuhicha curuaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaain tonoraeraauru beraihu,” naane jana coaiten:

¹⁷ “Jonasi calaohi Simoon, ii coichana aina cutaain cacoelaaína,” naain nichata saain bajaane jaunte, inader-aain:

“Ejeen. Iite itolere coitucuhin, esinae ichoelaihanune coitucuhicha curuaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaain tonoraeraauru beraihu.

¹⁸ Esinaena aitoonra. Enamanaaneeinne banate, necoreeteen, chunijiu cunaa jereinajaaun curejetohi. Jana, inae biinaa neeinete, ichoii caeacaecaaine jana,

ichajione curujuaain, cunaa jereeneina jaaun niha nati-in chamaaurureeíncha,” nae Simoon Fedoro rai Jesús. ¹⁹ Niritoha Jesús, “Naaonjoainna Cana Coaunera ere tonoraanune coreniha oha cureeunni,” naain coitucuha Fedorone coina.

Nii baihate: “Quere tonoraeraneen neeu, inoaelu netiin,” naane jana, ²⁰ jaotoroalaain canu coari Fedoro, acaauru caaijie cuhanune jaun.

²¹ Nii jaunte: “Chataaenriha jana caa,” naa Fedorone janate:

²² “Chaquena aasare ichei. Canu jerichaaunete na-coauneein turuhanune que tiaaajoaain ichaonaa naine, Ii laen quereecha tonoraau,” nae.

²³ Niritohana jaunte, orihaunnijiecha naaure ita rai nii canu aina Cana Coaunera Calaohi coitucuurera. Coatiha oenerihanuhinne que aitohi. Netechu jataain, “Chaquena aasare ichei. Canu jerichaaunnete, coaiten turuhanune que tiaaajoaain ichaore,” nae Fedoro rai caque Cana Coaunera Calaohi Jesús.

²⁴ Caraajenihane coaraain, laenaanune jaunte, esinae rauhijiriin erenaa ne.

²⁵ Itolere te niqui ichae Cana Coaunera Calaohi Jesús nete saain laenanohineen neene. Satiin laenanohineen nihane, nerihai caa chauratane que tenaana jaan.

Ichanohichuru

Afosotooru rai, tururai niha Cana Coauneraacha letoanaa jerei- Cana Coaunera Suujuene

1 Nii nunuhe caje coauneein, niicha ichanohin ichaain, cachaauru relaalu Cana Coaunera Calaohi Jesoso dedeeu cauha cuhane que tiaaajoaaine quene, caa ichei beein, jauriaanejeein laenaunlu, jataain ii belaiachaunna jaunra Teofilo.

Chaen techu dedeeu cauha cuhane ajiniha, rai afosotooru- niicha cocoinaenenuuru cotijiaain raain suujua tenajaerate Cana Coaunera Suujue que acaauruhacha ichanenenu coitucuhin ichacuruhane coina. ³ Ohane baiha jetaote, jenachoonca janoneein cachaneein ecocohin, acaauru rai Cana Coaunera Cojoanonaa que ereereje esinae rauhijiriin oo caje ichanaain enacoauneein ichaohane esenetaauruhane coina.

⁴ Jaiti Jerosaleeun niicha cocoinaauri afosotooru aina nihane bana jetaote:

“Jiaaonriha caa Jerosaleen caje chunijiun cuhichen-era. Aitocooaunne rijijieein inara rai Ofaacha tenaa jerei cohacuche jauriaara,” naain chunijiun cuuru caohateein jetao,

⁵ “Esinaete rauhijiriin acau que cacha baotisaain cojounacateraate Joaan. Nete inara chaabana nejein Cana Coaunera Suujue que, baotisaain cojounacatenohineein niha curiquicheeincha,” naain jauriaanejeein acaauru rai beelu jetao Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito nitohanihane coina.

Dedeeu iniha Cana Coaunera Calaohi Jesosone

⁶ Jesoso aina ita taojiaain neeuru najaaun jetaote:

“Eenenena coaiteen jianacoo Isaraeli cocoaicha nichaachene mitareeita Curuaanaa, raotojoein cana ichao que ichaohacachene coina,” naain bajaauruha niicha cocoinanenuurune jana jetaote:

⁷ “Nainiheeiche inara nii coitucuhichenera. Chatohanai bana chaainti, nii ichaa cureein Ofata. Leinjiin acaachate nii coitucue niqicha. ⁸ Nete inara ichoae fauha Ofa Cana Coaunera Suujuene, nii aina itolere ichana naineriquicheein inara netonaicha. Chaente chatohanai que casilanaala, laraajiin itolere Jerosaleen sacutaain, itolere Jodea batane, Samaria batane, naaonjoainuri sacutaainchuru amuhemujueein canu ere beebejiha curiquicheein, itolereneein chauratane sacutaain canu coitucuuruhane coinara,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁹ Niritoha acaauru raine jaun jetaote, coarajeeuruhane jana jetao, dede sacari jana nitajeeoriin dedeeu cauha cue Jesoso.

¹⁰ Nii jaun jetaote, coarihurenihane jaun, cuu caaijie cojoaelaauruhane jana jetao, somaratothanai que cajiionequiin acaauru rene ecocure coroatajai anjeraauru

¹¹ Nitohaneein ecocohin jetaote:

“Chanuna dede cojoaelaachete Calillea co-coaichacuru. Nii coarajeeichene jana dedeeu cauha cuhane rijijieeinte, coaiteen turuha ureein Jesosora,” naaure jetao acaauru rai.

Jodasi coreenraniha Matiasi rauruhane

¹² Nii jaun jetaote, nii Oliboneein curuajaain nenea ichatane ucuunno neeuru caje cauha cuure Jerosaleeun, Jesosohacha cocoinaauri afosotooru, ichuunnejeein le oaraanca metoro fautaeriin nebetacanaa janonaa bana amuuruha cachaaurune jerecuruha Joriocurune itaanejeein. ¹³ Inae nii neseeu turuhin jetaote, ecuunetiin coroatajaain coaranai loreri asaae sinii aihuruhane jaun jetao, iniha cuure ita caaijie, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, Ferifi, Tomasi, Bartolomee, Mateeo, Arafeeo calaohi Saantiaao, chaen, Selote naaurunaja- Simoon, chaen, Saantiaao calaohi- Jodasi, naaonjoaainunri. ¹⁴ Satiin nii afosotooru jetaote, inetono janonaa bana ita taojiaain, Cana Coaunera bajae bajaecururejetelu, Jesoso nejeraauru, chaen neba Mariha, chaen leeochoauru enecuru, naaonjoaainunri aina.

¹⁵ Nii cojoanonaa bananeein jetaote, ita taojiaaure lefasha coroata chooncaain nenacaauru- Cana Coaunera Calaohi Jesoso esenetaeraauru. Nii jana jetaote, acaauru cataaun nichaauraain jetao, acaauru rai:

¹⁶ “Jesocurisito coreniha canejeraauru, inae Quiricha Inoansi cuhane laenaerateein Rabiri que beratihalu Cana Coaunera Suujuene rijijieein situhanetene. Nii jaunte Jesoso mucuha cunacaauru aina cue Jodasi, acaauru rai beranu que. ¹⁷ Canacaanu aina nere beranu quete niqui ranojoneein nelu. Nete nitohaneein ichae. ¹⁸ Nii Jodasi jetaote, coretecuruhane jaan coriqui coreniha atane coretihane jaun jetao, nii baiha nemarote. Nemarotihane jaun jetao, couturi que chuujuaain tacaane jaun jetao, nefohitoha rai surine jaun, jianacoon chatolene cacha suri. ¹⁹ Nii coitucuhinte, nii atane curuaateere Jerosaleen coaichacuru Areseramaneein. Acaauru ere cuhane, ‘Areserama’ naanete,

'Ichana core- coriqui coreniha ranojoin atane.' naane aite. ²⁰ Cana Coanera Quiricha Inoaensi- Salmo cuhanete:

'Rai loreri quete jaole que.

Nihei nasaae ichoai.'

naain laenanohineein ne. Chaen techu:

'Niicha ichaneni neein nenea

icharaaunu quete enoe

coreenranu que leeocho cacha.'

naain, Cana Coanera Quiricha Inoaensi cuhane laenanohineein ne.

²¹ Nete, cau canacaanu aina neeure- Cana Curuanaa Jesoso baotisa Joanne caje coauneein- dedeeu cauha cuhanereein tiaaajoaain- canacaanu corihaniha amuhemuhenaacaauru cachaauru. Aihana jaun, canacaanu lechoonca coroatajanu que, chunocoha acaauru caje enohanete caohachare, canacaanu aina, esinae rauhijiriin ichanaa Jesosone coaracuruhane jaun, canacaanu aina beraanu que," nae jetao Fedoro.

²³ Nii jaun jetaote, "Barasaba Josto" naain acaauruhacha curuaatei Jose, Matiasi, naaonjoainuri, jelai ita rohan tenajaain jetao, niicha jerei biha acaauru rai Cana Coanera caina jetao:

²⁴ "Cana Coanera, iite saatiin cacha suujua coitucuera neein neeicha. Iite, canacaanu que nii coitucueratena naineeicha. Chariji, caa coroatajaihuri caje nainere, niicha jereeineein nosa coreniha cunaa jerena jaun cunaa coreenraniha, iicha teei amihanenaa ichana nainereta," naain jetao, Cana Coanera bajaure acaauru rai.

²⁶ Niritiin Cana Coanera bajaauruhane baiha jetaote, niha ajeri catu, cojunaca siriina jaun, "Cojunaca siricha mucuerate aca nereeincha," naauru jana jetaote, rauhijiriin nii cojunaca aina nenea mucue Matiasi. Nii rijieeoritiin jetaote, lechoonca coroatajaure Jesocurisito letonocuru, lechoonca leinjiin neeuruhane baiha.

Fauha uha Cana Coanera Suujuene

² Jorioocuru beseta Feentecosetesi janonaa bana nihane jaun jetaote, satiin le laurijieein ita taojiaain neeure, Cana Coanera bajaauruhane caina Jesocurisito esenetaeraauru.

² Nii jana jetaote, cuu le lorerijieein satiin codohacooruhana jana, luhecotariin tonijiaain cujuana rijitiin fauha uhe Cana Coanera Suujue dede caje. ³ Nitohanein tonijiaain fauhin jetaote, nii satiin- ecu nenacaauru suujueniha neeoritiin, acaauru bichohe naanetiin, usi lanaro tocohaneein lanalanaaonanae. ⁴ Nii aina jetaote, nejelau nejelaauru, lauri laurichuru caje uhin cuu turunacaauru cachaauru rai, acaauru ere cuhane ereeure satiin Jesocurisito esenetaeraauru, erelanaaca Cana Coanera Suujuene rijijieein.

⁵ Nii bana jetaote, cuu nii Jerosaleeun turuhin neeure lauri lauri atane sacutaainchuru caje unacaauru- Cana Coanera aitoonjoa rijijieein ichaonacaauru Jorioocuru, ecu Feentecosetesi beseta bitoaaauruhane caina.

⁶ Nitohanein inae acaauru ichoaae fauha Cana

Coanera Suujuene jana jetaote, tonijiaain ereeuruha Jesoso esenetaeraauru jana jetaote, satiin codoone-toore nii lauri lauri caje unacaauru cachaauru, acaauru ereeuru cuhane aitocuruhane aonaain. Nitohanein jetaote, suujuanu inaaoritelanaala ⁷ cojoaelatonajaain:

"Calillea cocoaichacuru nihanatiin, ⁸ inasiina cana ere cuhane aitocure aonacaachene caina. ⁹ Cauti niha-cache itolere sacutaain caje uhinichaachene, Partia batane caje unacaauru, Media batane caje unacaauru, Elam batane caje unacaauru, Jodea batane caje unacaauru, Capadosia batane caje unacaauru, Poonto batane caje unacaauru, chaen Asia batane caje- unacaauru, ¹⁰ Firijia batane caje unacaauru, Paanfilia batane caje unacaauru, chaen Egipto batane caje unacaauru, tajiha Sirene bujua nenea Libia batane caje unacaauru. Chaen techu, cau neeure cana aina Romanocuru netonai. ¹¹ Acaauru tabaaurute Jorionecure. Jana leeochoaurute, Jorionecurenihane saijieein Joriooneein nerotocure. Chaen techu cau neeure cana aina Cureta batane caje unacaauru, chaen Arabia batane caje unacaauru, naaonjoainunri. Nitohanein araai laurii caje uhacachene saijieeinte, satiin lauri lauri caje uhin nichaachene ereeuru cuhane Cana Coanera coroaecuruhane jana aonajihancache," naain jetao satiin cojoelatoore.

¹² Nitohanein cojoelatiin jetaote: "Chatohanihana," naain ita caje bajaee bajaecure satiin.

¹³ Jana acaauru tabaauru jetaote: "Chaquena ereeure caa ajenacaauru," naain acaauru batocure.

Cachaauru raite ere Fedoro.

¹⁴ Nii jaun jetaote, lechoonca leinjiin aina ecu nenacaauru afosotooru aina nichaauraain jetao tonijiaain:

"Aonacuche satiin Jorioocuru. Satiin cau Jerosaleeun neiniquichene raina aitoreeunni coitucuhichene caina.

¹⁵ Coatiha aitocohichene jana, aansijiiinijin ajeeuruhi caa cachaauruta. Inasiina jaiti janoneniha natiin ajeeurureta. Ena nuna macojiu teejiha enoto natiin, cha caaunna ajeeurure. ¹⁶ Nete catohanihane caina, inoaenlu inae aitiin besihalu Cana Coanera Ere bera inoaensi Joherine rijijieein:

¹⁷ 'Inara rai quiicha tei janonaa

besautelalaje raina,

satiin chauratane que nenacaauru choae

canu suujue letoareeunnicha.

Nii banate,

quiicha chana jerei coaraain

beebejiha cuurureein canu coreniha,

inara nefoerateeurura.

Enamanaacuru niha natiinte,

acaauru que quiicha coaratei

coaracurureeincha.

Binaacuru nihanatiinte,

quiicha coaratei

coaraa cuurureein acaauru sinihura.

¹⁸ Nitohanein inae cutihane banane,

saain canu cachaauru,

enecuru, quichaauru,
naonjoainuri choae
canu suujue letoareeunni
canu ere beebejeeuruhane coinara.

¹⁹ Chaenna, naain dedeeu
jataain cojoaelanaacojoai
coaratiha cureeunnicha.
Jerichanejeeinachu,
chauratane que coaratiha cureeunnicha.
Nii banate ecooca cureein
ichana, usi tabai,
suruaa neeonjoaain,
naonjoainuri chauratane sacutaaincha.

²⁰ Nii banate conoenererein enotora.
Jana atenete,
ichana tocohanai jana niha cureeincha.
Nitohanihate cureein
inae ichuun nejeeonriha
turu rai niha inara Curuaanaane janara.
Nii cojoanona banate,
coasinacaain elunareeincha.
Nerinaain nii caje nichotei cachata.

²¹ Nete, cairichaaajoaain coaraa
Cana Curuaanaane coina
bajae bajajeein ichaonacaauru,
satiin nii caje nichotiha cuurureeincha.
naain nere bera inoaensi Joheri que beratihalu Cana
Coaunerane rijijieeinte, inae caa aihane jana
coaraquichera.

²² Aihana jaun, caohachaaain rautaaain aitocoaaunne
aonacuchena, caa que erete aonaquichera Israeli co-
coaichacuru. Satiin coarajeeichene notaracaete, itolere
ichaaain inara notaarate Nasarete cocoaicha- Jesoso
que Cana Coaunera rai letononeein nihane coitu-
cuhichene coina niquicha. ²³ Nete, inae inoaenlu nito-
haneein teeichene coina, niicha jerei rijijieein ichaa
Cana Coaunerane jaun, inara rai tihai nii terane jana,
amaain teeiche nechua aansai cachaauru raine jaun,
coroso que teein sohin jaaorelu. ²⁴ Nete onaa caje
ichatelu Cana Coaunera, onaa caje colucohin, amuri-
tonaa nainesiniha onaane jaun. ²⁵ Inoaenlu jaiti caa
chauratane que turueniha Jesocurisitone janate,
aitorichaaain Jesusone rijitoejein:

'Itolere janonaa banate,
cacorataanereein Cana Curuaanaara.
Aihana jaun,
nerinaain chatohaneein canu terata.

²⁶ Nii jaaunte,
raotojoein rachoojoein ne canu suujuara.
Chaen nechua,
chaque casilanaala raotojoein ichaaon,
²⁷ curu cuhane nitajiha canu jaberecone nainateje-
lanaala,
niheichu
setuha canu jaberecone nainatejenereeinine jaunra.

²⁸ Iite canu que,
onaa caje ichananaja coarateeeicha.
Nii jaunna,

raotojoein rachoojoein nereeunni,
narichaaain Jesoso, Cana Coaunera raine rijitoejeinte
belu curuaanaa inoaensi Rabiri que beratiha Cana
Coaunerana jaun.

²⁹ Jesocurisito coreniha canejeraauru, jerecuchene
esinae rauhijiriin inara rai aitete aonaquiche. Nii coitu-
cuhichene rijijieeinte, ohalu cana foeratera Rabirine
jana, conautecuruhane jaun cau ne rai natanebana.

³⁰ Nete, esinae rauhijiriin rai nere bera inoaensi niha
Rabirina jaun, rai nichoala- cana curuaanaa- Rey neein
tihane coina, rai besihalu Cana Coaunerane jaun,
coaraa rijijieein coitucuelu- curuaanaa inoaensi Rabiri:
'Ti ichoala ichoalacuru calaohite, Jorioocuru curu-
aanaa Rey niha cureeincha.' naain que coitucueratiha
Cana Coaunerane jaun.

³¹ Nii jaunte, inoaenlu jaiti turueniha Cana Coaunera
letono- Mesihazine jana, nota que coaraa rijitoejein:
'Naaonjoaainte, turuha ureeincha. Nihei nitajerinaain
rai jaberecota. Niheichu ecu seturinaainta. Oo cajete
ichanareein Mesihaseicha,' naain caohacha nainejeein
jitariin coitucuhana jaun, Jesoso coaraa rijitoejein
belu curuaanaa inoaensi Rabiri.

³² Nii jaunna esinae rauhijiriin bihalune rijijieein,
canaacaanu netonai, canaacaanu nota que ichana Je-
sosome coaracaanu, ichatiha Cana Coaunerana jaun.
³³ Nitohaneein ichateeinte, enacoauneein dedeeu rae
Cana Coaunera, rai raotono nichajai que, aina jiniiquiin
nihane coina. Chaaen techu, nitohaneein dedeeu
raain, nii rai niicha tenaa jerei rai Suujue te. Niite, caa
inara notaracae canaacaanu nainetiin chaluhane jaun,
satiin coaraain aonaquiche. Aihana jaun, inae laen
coitucuhiche raotojoein. ³⁴ Coatihai Cana Coaunera
ere bera- curuaanaa inoaensi Rabiri, dedeeu inihai
cuhilu. Cana Coaunera Calaohi Jesusote inihai cuelu. Nii
jaunte,

'Iite satiin Curuaanaa neeicha.

Cau caraaotono nichajai que carohan nelaurihaau,
ii que nejeratenacaauru amuritoheine coina
ichacaunne reentiaaincha,"

naa Cana Curuaanaa rai Cana Coaunerara,
naain Jesoso belu Rabiri, beratihai que Cana Coauner-
ane jaun.

³⁶ Aihana jaun, satiin Jorioneeichene raina caa beeun
raotojoein coitucuhichene coina. Nii coroso que teein
inaraacha focoi- inaraacha atinai Jesusote, satiin Curu-
aanaa Mesihaseinein te Cana Coaunera," naa Fe-
dorona jaun jetaote, ³⁷ que suujua rohecaain,
jataaen inaderaain:

"Jesocurisito coreniha canejeraauru, cha chariha-
caanuta," naain bajaauruhane jana jetaote:

³⁸ "Cana Coaunera notaracae baaso ichaaain, osa que
nesaruhin naosateein, naonjoaain neeichene jiaa-
neein, Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha nebaoti-
saerateeuche satiinte, inara osa caje inara mitaain,
inara rai- rai Suujue teeine Cana Coaunerara. ³⁹ Cato-
haneein tihane coinata, inoaenlu beratelu Cana
Coaunera. Niite nenacae inara caohachanu neein ne,
satiin inara calaohichuru aina, satiin coriaae ne-

nacaauru raine maajeein. Satiin niicha cotihacuri raite, rai Suujue tiha cureein Cana Curuaanaa- Cana Coaunerara,"⁴⁰ naain acaauru suujuatiha, nii cachaauru- baasoneein ichaonacaauru caje mituuruhane coina, Fedorone jaun jetaote,⁴¹ nii niicha beebejei esenetaain tonoraeraauru jetaote, baotisaain co-jounacatenojoeinein, Jesoso esenetaeraneein neeure, nii bananein nichata oaraancai cachaauru.

⁴² Nii jaun jetaote, satiin rauhijiriin ichaaore, relana- jaauruha nii afosotoorune rijijieein, ita suujua rijitoein jiniiquiin ita coroatajanein, ita taojiaain ita aina Cana Coaunera bajaain, ita aina jiniiquiin lenoneein naaonjoaauru.

Raotojoeinte ichaaore Jesocurisito esenetaeraauru.

⁴³ Nii jaun jetaote, satiin cojoaelatoore, itolere ichaain- cachaauru notaaratiha afosotooru que Cana Coaunerana jaun.⁴⁴ Satiin nii esenetaeraauru jetaote, ita suujua rijitoeinein neein, ita rai chaelai sirichuruhane ita sihure ita acatiha tacaain.⁴⁵ Chaelai acaauruhacha sirii que necoreteeuruhane nenainetiinete, ita aina nii core- coriqui teein ita rai leruhin raure, raotojoein latecuruhane rijiiinanaain.⁴⁶ Cojoanoonetoeinein jetaote ita taojiaaure, ita taojiaauruhana jaan coloheri- Teenforo asae. Rai lorerichuru asae nihanatiin jetaote, ita taojiaain, ita rai lenone chaluhi lenonecure jiniiquiin, raotojoein rachoojoein⁴⁷ Cana Coaunera coroaeein. Chaen jetao techu, caohachaaain neeuruhane coaracure satiin ecu nenacaauru cachaauru.

Cojoanoonetoeineinte, niicha ichoteratecuri tiha acaauru aina, Cana Coaunerane jaun nejeeotejeein sacuure.

Nerautaa leinjiin bacosane

3 Nuna macohi choae teejiha enotone jana jetaote, nii ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri Teenforo asae cuure Fedoro, Joaan, naaonjoainuri cuu Cana Coaunera bajaauruhane coina. Jelai rijiu enoto tiaajianaain jetaote, ita taojiaaure satiin Cana Coaunera bajaauruhane coina.² Nii jana jetaote, nii Teenforo acuujuaniha ne leinjiin bacosanein nejanoa caje coaunein nena cache. Cojoanoonetoeinein jetaote, nii Teenforo acuujuu- Caohachajeinein- acaauruhacha curuhateihu amaain teeure, coriqui baja ecu enonacaauru cajene coina.³ Nii jana jetaote, enooru coina inijina cuuruha Fedoro aina Joanne jana jetaote, acauru caje coriqui bajaee nii bacosa. Nitohanein coriqui baja acauru caje, nii bacosane jaun jetaote, coarajein jetao:

⁵ "Aonaunra," naa nii bacosa rai Fedorone jana, "Chaelai teeuruhane coina jecha aite," naain acauru coarajihane jana jetaote,

"Nihei nohane canacaanu rai coriqui. Nena quiicha sirii tereuni icheicha. Nasarete cocoaicha Jesocurisito coreniha, nimichuhin nichaauraaain amunte coara- caara,"⁷ naain nii bacosa biji- raotono nichajai que mu-

cuhin michuha Fedorone jana jetaote, nii rijieoritiiin caohachanainejein nerautae nii bacosa tijia aina- rai tajichocuru.⁸ Nii jaun jetaote, nimichuhin nichaauraaain, nii ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri Teenforo asae enoha cue jeluhaate jeluhatiin Cana Coaunera coroaeein.⁹ Nitohanein nimichuhin nichaauraaain amuhin, Cana Coaunera coroaecane coaraain jetaote, satiin cojoaelatiin coasichure situuruhane nainein Teenforo bacuujuu- Caohachajeinein- acaauruhacha curuaateihu lauhequiiin coriqui bajaera nihane coitucuhin.

Teenforo chajenein nena loreri Salomoonnein- acaauruhacha curuaateihu neein ereerejiha Fedorone

¹¹ Nitohanein jetaote, Fedoro aina Joaan caje coriaae nalunaa jerene nii bacosa nihane caje ner- autanaa cache. Nii jana jetaote, Teenforo chajenein nena loreri Salomoonnein curuaajaain nena asae neeuruhane jaun, soronein ruhanihajaaintiin cuhin cojoaelatiin coarajeure satiin nii cuu nenacaauru cachaauru.¹² Nii jaun jetaote, acauru rai:

"Chanuna canacaanu cojoelatohichete Isaraeli co- coaichacuru. Coatihana canacaanuhacha nejein nihane nerautarihei caa cachata. Niheichu jataain leeochoauru amurijiriin, Cana Coaunera ere tonoraeranein nihacaanune jaun niheinta," nae Fedoro.¹³ Niritiin jetaote:

"Nii cana inoaensihuru- Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri coaunera- Cana Coaunerate, jataain nelatein nihane coina, cocoainacaihuri rai teeichene jana, jiaanena jeriha coberanadoro Filatone saijieein, caohatein jianena jereneichelu.¹⁴ Nitohanein caohachanejesina ichara nihanatiinte, jianena jeriha Filatone jana, caohatein neechelu. Coinanaa, nechu aansai sonajaainein nena jianeratequichelu.¹⁵ Nitohaneinte, nii ichaonaa tera sohin joerateeichene jana, ichatelu Cana Coaunera. Canacaanuna, nii ichatiha Cana Coaunerane coaranein nihacaanu.¹⁶ Nii Jesoso corenihate nerautae caa cache- inaraacha coitucuicha. Jesosohacha corenihate, caochanainejein nerautae caa cache inara notaracaera," naain jetao:

¹⁷ "Acanihane coitucuneichene jaun, sohin joera- teeichelu inara curuanaacuru aina jiniiquine coitucuhanu raotojoeincha canejeraauru.¹⁸ Nitohanein situhin nihanetene. Inae nere bera inoaensihuru que, 'Naaonjoaate cairichaaeriin inae nirijieein cuaajein sohin jaoha cuurueincha,' naain nere bera inoaensihuru que beratihalu inoaenlu Cana Coaunerane jaunte, Cana Coaunera ere nainaane coina, nitohanein nii inoaenlu- inara coroatajaneraaunu que- niicha letoanaa jereilu Mesihasi teeichelura.¹⁹ Aihane jaun, chatohanein baaso ichaain neechene, suujuelanaala jitariin bein, jiaanein Cana Coaunera ere tonoraain neeuchete caseteco coaraquichene rai neechene caje inara ichotemiin- Cana Coaunera.²⁰ Chaen techu nitohanein neechene, nii inoaenlu- inara coroatajaneraaunu que- niicha letoanaa jereilu- Mesi-

hasi- Jesoso letoareein nacoauneeincha. ²¹ Nete jaiti itolere rucuheca Cana Coaunerane reentiaan, dedeeu niha cureein nere bera inoaensihuru que, inoaenlu beratiha Cana Coaunerane tocohaneeincha. ²² Nii quete, cana inoaensihuru rai:

'Caa nere beraneein caletohane rijijieeinte, inara caje nacoauneein rai nere bera letoareein Cana Coaunera. Itolere que tonaane, nere tonoraain neeuchera. ²³ Nere tonorana jeriheichurute, caohachanainejeein nitajijha cuurureeincha.' naain belu cana inoaensihuru rai Moisesa.

²⁴ Caritiinte aitoroaetoorelu Cana Coaunera ere bera inoaensi- Samoeri caje coauneein sathiin nere bera inoaensihuru, catohaneein turuhane quera. ²⁵ Nii jaun inarate, nii nere bera inoaensihuru que beratihalu Cana Coaunerane rijijieein, nii naitoonjoa sirichaneein neeichera. Chaen techu, inoaenlu cana foeratera inoaensi- Abaraun rai:

'Sathiin caa chauratane que nenacaaurune, caohachaaain teratiha cureeunni ii nefoerateeuru coreninha.' naelu Cana Coaunera, cana foeratera inoaensi- Abaraun rai. ²⁶ Niritohane jaunte, oo caje nii Calaohi ichateein, jauriaanejeein inara rene letoaelu Cana Coaunera, nii coaraain neeichene, baaso ichaaechejeein neeichene jianein neeichene, inara coroatajanein nihane coinara," nae jetao Fedoro, nii cuu nenacaauru cachaauru rai.

Cocainanacaihuri acatiha neeuruha Fedoro aina Joanne

⁴ Niritiin jaiti cachaauru rai ereereeca Fedoro aina Joanne jana jetaote, tajijha turuha uure saseredotecuru, Teenforo beraihurera- folisihacuru- curuaanaa, sadoseeocuru, naaonjoainuri. ² Turuuruhane jana: "Coaraanachuinti oo caje ichana nainiha cachana jaun, oo caje ichanaalu Jesusone. Nii jaunne esinae rauhijiriin oo caje ichana nainiha cachane coitucuhacaanu," naain cacha relaaauruha Fedoro aina Joanne aonajeeuruhana jaun jetaote, obaaecure sadoseeocuru: "Nihei chunei onaa ichatera. Nihei Cana Coaunera niha natiin onaa ichatena nainiheita," naain cachaauru relaaauruhana jaun.

³ Nitohanein obajeein jetaote, Joaan aina curuataain Fedoro mucuhin amaain, inae sonaina nihana jaun, caresero cuhane tenajaain cuu janoaeratenajaure.

⁴ Nii inatiin jetaote, atiin esenetaaure nii cuu aonajeeurera- arajii cachaauru. Nii jaun jetaote, ita que jooaain quichaauru nejesina janijiiin, saogui oharaancaelalajeein Jesocurisito esenetaeraneein neeure, enecuru, canaanaihuru, naaonjoainuri janijilanaala.

⁵ Nii cojoanoo jetaote, nii que ita rai ereeuru coina, Jerosaleeun ita taojiaaure Jorioocuru curuaanaacuru, sathiin acaauru bichauhenaauru, chaen Cana Coaunera Quiricha Inoaensi que cacha relaaaurera, naaonjoainuri. ⁶ Chaen jetao techu, cuu neeure saseredotecuru curuaanaacuru Anasi, chaen Caifasi, Joaan, Alejaandoro, sathiin nii saseredotecuru curuaanaacuru

araaichuru, naaonjoainuri. ⁷ Acaauru jetaote, caresero caje rocoeratenajaain, Fedoro aina Joaan raerateein, acaauru cataaun tenajaain acaauru rai:

"Cha cocainanacainein inara tihane aina caa aaicheta. Cha corenihata," naain Fedoro aina Joaan caje bajaauruhane jana jetaote, ⁸ coroatajaniha Cana Coaunera Suujuene jaun, cha que casilanaala jetao:

"Aonacuche sathiin caraaichuru curuaanaacuru, sathiin Israeli cocoaichacuru bichauhenaauru. ⁹ Nii cunaite-naa rai caohacha ichara coitucunaa jereein bajaachene jaaunna, inara rai berichaanuhincha, coitucuhin neeiche sathiine coinara. 'Nitohaneinna nerautaa caa cachate.' naain coitucuhichene jerena caaunra. ¹⁰ Sathiin aonajeeichene urichoone berichaanuhin, sathiin Israeli cocoaicha neeichene coitucuhin neeichene coinara. Nii coroso que teratein- inaraacha sohin- inaraacha joaerateilu Nasarete cocoaicha Jesocurisito- oo caje Cana Coauneracha ichatei corenihate, caohachanainejeein cunai caje nerautaaain, caa canaacaanu aina inara acatiha ne caa cunai caje nerautanaa cachara. Inae sathiin, inara nota que, caohachanainejeein nerautaane coaraquichera. ¹¹ Caa cacha rautaera- Jesusote, letoae Cana Coaunera, sathiin cacha coroatajaneraaunu que niqui. Nete, nere aonana jerelanaala, que jaolequiin neeichera. ¹² Acate letoae Cana Coaunera, nabana nitajeein nihacachene coataara. Nihei chunei, leeocho cacha tihei Cana Coaunera, caa chauratane queta. Leiniin acaachate, chabana nitajenaa charanejeein nihacache jaanu teraanu que- letononeein nena ne, itolere baaso caje- jianacoo cana mitaeraanu quera," naa acaauru rai Fedorona jaun jetaote:

¹³ "Caaurute, Jesoso aina amuhemujeein nere- lanacaauru nera. Coatiha jataain cana tocohaneein, caohatiin- quiricha inaaaurera niheita. Nete jataain coitucuera rijitjoein, erenaa inaaure caa cachaauru- ra," naaure cojoaelatiin nii cocainanacaihuru, cha que casilanaala ereeuruha Fedoro aina Joanne jaun.

¹⁴ Chaen, cuu acaauru aina, chujuhecoha nii cunai caje nerautanaa cachana jaun jetaote, nii chaque tonaain erenaa nainecurene. ¹⁵ Nii jaun jetaote, nii ita taojiaauruhana jaan caje, mitaeratenajaure. Nitohanein, mitaeratenajaain jetaote, cuu nejesinajeein, ita cotaicha rijitiin:

¹⁶ "Cha charihahacache, caa cachaauru ainata. Itolere caa Jerosaleeun nenacaauru cachaaurute, cojoelanaa- cojoai ichaain, caa leiniin cacha rautaaauruhane coitucuurera. Nii que, nainihe, 'Casaje.' naain, irihacachene- ta. ¹⁷ Coanete, taenein cuajeein, Jesoso que- cacha relaaauruhane coataa, nii caohatichaachete jianecurumiin, nabana chunei cacha rai, Jesoso que ereein nee- uruhane coataara," naain jetaote, ¹⁸ Fedoro aina Joaan cotijiaain:

"Jiaonriha Jesoso coacuhin que ereerejeein chunei cacha relaain neeichenera. Nii jianeecachuchera," naauruha acaauru raine jana jetaote:

¹⁹ "Inara suujua coaracuche jauriaanejeeincha. Inasi- ina Cana Coaunera ere tonoraacaanune jianein inara ere tonorarihacaanu, Cana Coaunera ere tonoraaca-

nune colaihaje tacaainta. ²⁰ Nainihaacaanu nii que ereerejihacaanune jianichaanuneta. Inasiina, canacaanu uricho que- canacaanuhacha aonai, canacaanuhacha coarai, canacaanuhacha coitucui, naojoaihunri que cachaauru relanaa jianerihacaanuta," naain tonoranaacuruha Fedoororune jaun jetaote, ²¹ cacha relaauruhane caohateein:

"Nenacaen nitohanai ichaain, sacuhichenena, jelai choae jauhecotojoeriin inara casetecarichaanuhincha," naaure jetao, acaauru rai cocoinanacaihuru.

Nitohaneein jetaote, casetecanajaelanaala, nirijieein jianenaacure. Jianenaana jerecuruhi jetao niqui. Ne jetaote, nii cacha rautaauruha Fedoororune coaraain, Cana Coaunera coroacuruha satiin ecu nenacaauru cachaaurune jaun jetao acaauru jianecure.

²² Nii cojoelanaacojoaain nerautanaa cacha jetaote, jenachoonca jaanaca amurijiri.

Cana Coaunera bajaauruha Jesoso esenetaureraauru, acaauru lararajihane coina.

²³ Nitohaneein jianenaacuruhana jaun jetaote, nii neeuruha acaauru leeochoaurune jaun, turuha cuure Fedoro aina Joaan. Cuu acaauru rene turuhin jetaote, "Naaonjoaainte, canacaanu teeure canacaanu casa-taain, cana araachuru bichauhenaauru, saseredotecuru curuaanaacuru ainara," naain jitariin, nii acaauru leeochoauru rai beeuruhane jaun jetaote, ²⁴ cuu jini-iqiiin, aonajeeuruhane baiha:

"Cana Coaunera, iite cana janonaa coauneraneein neeicha. Iite cana rai dede, chauratane, cucuana, naaonjoaain coauneraneein neeicha. Iite itolere cautenurijihuru coauneraneein neeicha Cana Coaunera. ²⁵ Iite, ii Suujue que berateein, ii ere bera inoasi Rabiri que berateein:

'Chanuna joaereein
rai suujua auhacaain
nererojoecaaure
laurilauri nenacaauru cachaauru.
Chanuna nitohaneein
baasoneein suujua coaracure
inacojoein cachaauru.

²⁶ Chaen techu
Cana Coaunera amurijiriin nena coacuhin,
nii niicha letoai Mesihasi que nejerateeure
cana rai chauratane coaraneein
que nenacaauru aina *rey* curu.'

naain aitiin berateeilune jaun, niritiin bihalu ii ere bera inoasi Rabirine rijijieeinte, ²⁷ Romanocuru curuaanaacha tei Jorioocuru curuaanaa Foonsio Filato, Jorioocuru *rey* Erodese, chaen nejelau atane nenacaauru, chaen Isaraelitaauru, naaonjoainuri, caa neseeu ne-taojiaain nejerateeure, nii ii jerenohin icharaanu que- ii letono Jesoso- iicha janijii iicha rai Mesihasi ainara.

²⁸ Nitohanihane coina, inae inoaelu coacuhin ichaailune rijijieeinte, aihurera. Nitohaneeinte, aito-hine nainaaurera Cana Coaunera.

²⁹ Aihana jaun, enene caje coauneein, canacaanu casataauruhane coaraaine, jelai amuritoheriin

canacaanu coroatajaneena, cha que casilanaala, cachaauru rai, ii ere beebejihacaanura, Cana Coaunera. ³⁰ Chaen, laraajiin itolere ichana nainichaanune jaannu teeu, canacaanu rai, cunaitenacaauru rautaaain, cojoelanaacojoai ichaain naaonjoacaanune coina, esinaae rauhijiriin nii ii letono Jesoso letononeein nihacaanune coaracuruha satiin cachaaurune coinara," naain jetao jiniiquiin Cana Coaunera bajaure.

³¹ Inae Cana Coaunera bajaauruhane nainaauruhane rijieeoritiin jetaote, nerurujuaa nii netaojiaauruhana jaan jelaiine jana, acaauru suujua neeoritiin, acaauru suujua lararajiae Cana Coaunera Suujue. Nii aina jetaote, chaque casilanaala, chaque tonajelanaala, satiin cachaauru notaracaae laraajiin, Cana Coaunera Ere beebejeeure.

Satiin rucuhete, satiin acaauru rainein ne.

³² Satiin Jesoso esenetaeraauru jetaote, jataain arajiin ita aina neeuruhane saijieein, ita suujua rijitoejin coacuhin jetao, "Coatiha leeinjiin cana rainuhachanu que, nihei caa canaacha sirii rucuhete. Satiin cana raineinte nera." naaure jetao, satiin, ita rai. Nitohaneein jetaote, satiin rainein ne nii itolere acaauruhacha sirii.

³³ Nitohaneein jetaote, jelai choae jauhecotojoeriin, laraajiin, oo caje ichanaa Cana Curuaanaa Jesosone beebejeeure jetao nii afosotooru, itolere ichaain, acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane que cachaauru notajaain. Nitohaneein jetaote, jelai choae jauhecotojoeriin, satiin, acaauru coroatajane Cana Coaunera.

³⁴ Nii jaun jetaote, nii chunei leeinjiinejjein, chaque lanaain neurene. Tabaauru atane sirichaauru, tabaauru loreri sirichaauru, naaonjoainuri jetao, que necoreteein, ³⁵ nii afosotooru rai uhaain niicha raauri coriqui teeure, latecuruhane rijiiinanaain acaauru rai lerruuruhane coina. ³⁶ Coaraaunachuinti jetao, nii acaauru jana nena Lebita- Joseneein curuajaain nena- Chifere cobena que nejanohanaa- Berenabee-neein afosotooruhacha curuaatei. "Berenabeen" naanete, "suujua nunaera" nae. ³⁷ Nii cacha jetaote, atane sirihana jaun jetao, que necoreteein, coreniha coriqui raain jetao, jitaain nii coriqui tee, afosotooru rai.

Osa que nesaruhiin, nohaneeuruha Ananihasi, Safira, naaonjoaihunrine

5 Nejetaote acaauru aina ne leeocho cacha- Ananihasineein curuajai, rai comasai Safira aina. Aca jetaote, nii comasai aina leeinjiin atane que necoreteein, ² ita suujua rijitoejin leruhin rai core raain, esi rijijieein jitariin amaera rijitiin: "Nocoo coriqui," naain afosotooru rai teeure. ³ Nii jana jetaote,

"Ananihasi, chanuna ishujua cuhane enoha Monajajerane rijitoejin, Cana Coaunera Suujue rai nohanena jereei leruhin coriqui raain. ⁴ Nihei chunei ichei, 'Caa atane que necoreteeura,' naain ereein neita.

Nitohaneein, eletoaera que necoretenaa lanaalate, icheineein niha satiin coriquine maajein inatiin, leruhin raain nohaneecha. Nii atane necoreteeina jaan, coatiaa nejelau rainein nihein. Nii jaunte niqui, satiin, coriquine maajein icheineein nera. Chanuna nitohanai ichana coacuhin ichaai. 'Canacaanuacha jecha coritaai,' naai jerihane niqui. Nete, Cana Coaunera notaracaae canacaanu coritaai," naa Ananihasi rai Fedorone jaun jetaote, ⁵ cuu aonajeeorihane baiha, tocojoaain tacaain, inae cuu ohe Ananihasi. Nii coaraain jetaote, satiin nii coasichure banetojoe-lanaala nii ecu neein coarajeeurera cachaauru. ⁶ Nii jana jetaote, tajiha nichuuntaain coaraain, rai jabereco conajaain amaaain conautiha cuure cachaauru.

⁷ Nii baiha jetaote, nichata oraai cuhane, tajiha turuhin enoha uhe nii onaa Ananihasi autana Safira: "Naaonjoaara," naain coitucuelanaala, cao-hachanaenetojoein. ⁸ Nii jana jetaote:

"Esinaena rauhijiriin, nii beeichene jeoneei coreneen, inara rai atane que necoreteeiche," naain bajaa Fedorone jana jetaote:

"Ejeen. Nii bihacaanune jeonejeeine, necoretiha-caanuchera," naane jana jetaote:

⁹ "Chanuna ita suujua rijitoejein, Cana Coaunera notaracaae canacaanu coritaquiche. Nota tajiha uujueeruhache ii sinijera amaaain, conauteraauru cachaauruchera. Inae itonaa amaaururichaainchera," naa Fedorone rijieeoritiin jetaote, ¹⁰ Fedoro tija asaae tocojoaain tacaain, cuu ohe nii ene. Nii jana jetaote, rai lana conautecuruhane caje turuhin, enoha cuuruha nii cachaaurune jana, inae oha nii enene jaun, rai jabereco amaaain, rai lana rohan teein conautecure. ¹¹ Nii jaun jetaote, banetojoe-lanaala coasichure nii satiin Jesoso esenetaeraauru, satiin nii nitohanihane coitucuerane maajein.

Afosotooru aina cuaain, itolere cojoaelanaacojoai ichaain cachaauru notaaratiha Cana Coaunerane

¹² Nii afosotooru aina cuaain jetaote, itolere cunai caun cunaitenacaauru, bacosacuru, maosacuru, naaonjoaihunri rauterateein, itolere icharateein cacha notaarate Cana Coaunera. Nii bana jetaote, nii Teenforo chajeneein nena Salomoonneen curuajai asaae ita taojianajaaocure afosotooru, satiin Jesosocurisito esenetaeraauru, naojoainunri. ¹³ Nejetaote, nii chunei acaauru aina netaojiana jerecurene casi caun, jataain belainaacuruha natiin. ¹⁴ Nejetaote, arajiiin cachaauru enecuru netonaine maajein Cana Curuaanaa esenetajein nejeeotejeeure. ¹⁵ Nii jana jetaote, itolere cunai caun cunaitenacaauru mitaacoaain, cacha situnajaun bero auhaniha teure, nela choae, rai rori choae, naajoaain, tabaauru que neconaa Fedoro beraerane, nerautaauruhane coina. ¹⁶ Chaen nii Jerosaleeun rohan nenacaauru- neseeuu nenacaauru cachaauru netonai nihanatiin jetaote, tajiha turuha uure itolere cunai caun cunaitenacaauru, itolere coitucuhuhi cairichanojoein ichaonacaauru, naaonjoainuri uhaain. Niichuru jetaote, rai cunai caje

rautanaacuruhane, jataain raotojoein satiin nerautaaure.

Afosotooru que nejerateeuruha cocoinanacaihurrine

¹⁷ Nii jaun jetaote, itolere cacha, acaauru belaihana jaun, nechua jataain necolai caun, nii afosotooru mucuhin amaaain, caresero cuhane tenajaure nii saseredotecuru curuaanaa aina, nii oo caje cacha ichtena nainiha Cana Coaunerane esenetaaichuru- sadosoecuru. ¹⁹ Nii jana jetaote, janotiin caresero bacujua joracaain, acaauru mitae Cana Coaunera letonanjera. ²⁰ Nitohaneein mitanajaain jetaote:

"Naain Teenforo cuhane enohin, cacha cataaun nichaauraain, cachaauru rai beebejeein, caa Ena- Cana Coauneraacha Tei Ichaonaa beebejeeuchera," naain jetao, letoanajae Cana Coaunera letono anjera. Nii jaun jetaote, mituhin cuhin, ²¹ janohetiin nii Teenforo asaae enohin, beebejeein cachaauru relaaure.

Nii nainiha jetaote, saseredotecuru curuaanaa, chaen acaauru aina nenacaauru, naaonjoaihunri, satiin- acaauru bichauhenaauru cotihacure, netaojiaauruhane coina. Nitohaneein, ita taojiaain jetaote, nii afosotooru raerateeure, caresero caje. ²² Nii jana jetaote, turuhin nii caresero joracaain coaracuruha nii acaauru letonocuru- folisihacurune jana, nii leeinjiinejeein, cuu neeurene. Nii jaun jetaote, letoanajaaurera rai, biha cuure. ²³ Turuhin jetao te:

"Caohatiin funojoein, acujua naineeinchuru soondarooru que caohatiin beraichaaain nihanatiinte, joracaain coaracaanune jana, neeurene leeinjiinejeeincha," naain beeuruhane jaun jetaote:

²⁴ "Nitohaneeuruhane, chachaainti ichaa cuurureein nirijieein taeneen cuaajeeinta," naaure, satiin saseredotecuru curuaanaa, saain Teenforo beraichacuru- folisihacuru curuaanaa, jataain nelatein nenacaauru saseredotecuru, naaonjoaihunrine jana jetaote, ²⁵ tajiha turuhin:

"Nota Teenforo cuhanete, cachaauru relaa neeure caresero cuhane inaraacha enoanojoihurura," naain, acaauru rai beenajae leeinjiin cacha.

²⁶ Nii jaun jetaote, nii rijieeoritiin cuhin, rai folisihacuru amaaain, ranajaa cue folisihacuru curuaanaa. Nitohaneein cuhin jetaote, inae erunajaain, acaauru uhae, chatohaneein cunaain dadanajaelanaala cunaain, chatohaneein tenajaauruhane, ajeri que bodosinajaauruha cachaaurune coataa. ²⁷ Nitohaneein, turuana- jaain jetaote, Jorioocuru curuaanaacuru, saseredotecuru curuaanaa, naaonjoaihunri acatiha tenajaain jetao:

²⁸ "Inae inara rai, nii cacha que, cachaauru relaachene coataa aitiin, caohatihacaanulura. Nii saijieeinte, enanetojoein, nii jianena jereneeichera. Cha ichaquiche, nii que cacha relaaainta. Inae itolereneen Jerosaleeun sacutaain, nii que cachaauru relaaichera. Chaentechu, canacaanu que, ohalu nii cachane ujuaitena jerequichera," naa acaauru rai, saseredotecuru curuaanaane jana jetaote:

²⁹ “Cacha ere tonoracaanune choae jauhecotojoeriin jataain Cana Coaunera ere tonoraacaanune jaunna aihacaanura. ³⁰ Nii cana inoasihuru Coaunera- Cana Coauneraate, nii coroso que teein, inaraacha sohi inaraacha joailu- Jesoso ichtelura. ³¹ Nitohaneein jau-rihaanejeein, oo caje ichtateinte, raotono nichajai que lauriaain, nii Jesoso cocoinae, itolere curuaanaa nihane coina, Cana Coaunera. Chaen, itolere baaso caje- cacha mitaeraaunu quene maajeeinte, te Cana Coaunera, Israeli cocoaichacuru corootajaneraaunu que, itolere baaso ichaechajeein neeuruhane jianein neeuruhane, acauru que suujua acatena nainiha Cana Coaunera coina. ³² Canacaanuna, nii coitucuhin, coaranein, que ereerjihacaanu. Chaen, nii nere tonoraain naitoonjoan icharaauru rai, Cana Coauneraacha tei Cana Coaunera Suujue netonoaite, canacaanu que nii coaratera,” naain tonoranaacure, Fedoro aina, leeochoauru afosotooru.

³³ Niritiin, tonoranaacuruhane jaun jetaote, obajeein, acauru sohin, acauru jaonaa jerecure. ³⁴ Nii jana jetaote, nii cocoinacaihunri aina cuu ne leeinjiin fariseeo Camalieli. Aca jetaote, Cana Coaunera Quiricha Inoasi coitucueranein, acaentona co-coinanacainein, jataain suujua acatecuruha itolere cachaaurune jaan ne. Nii jetaote, nimichuhin nichaaurain, basiinjiin afosotooru mitaerate, aerene. ³⁵ Nitohanein, inae mituuruhane jana jetaote:

“Aonacuche, satiin- Israeli cocoaichacuru. Caohachain necohalajiin aihuchera. Nijiaonriha, joanreein coitucuera lanaala, chatohanein caa cachaauru teratein neeichene. ³⁶ Aihalu Teeodane coaucuchenaainti. Coaracuchenachuhinti, leesajei que niqui, ‘Aca jete, jataain itolere amurijiriin nelateineinera.’ naane jaun niqui, esenetaain sacuuruha jena fashai cachaaurune. Nii jana, sohin jaoruhane jaun, ita caje riaanein, jianecuruhalu- sacuureraauruneta.

³⁷ Coaraaunachuinti, itolere sacutaain nenacaauru cachaauru janiichatiha Romanocuru curuaanaane bana, coaiteen Romanocuru aina nejeratiha leeinjiin-Calileea cocoaicha- Jodasine jana, jerichanejeein, acaentonoai sohin jaoruhane jaun, rai sacuurera netonoain, ita caje rihaanein, jianecuruhaluneta.

³⁸ Nii rijijieeintechu, Cana Coaunera letononein aihureniha caa cachaaurune, raajenihane jianiha cuurureeinte, rohecanacaaurureta. ³⁹ Aihana jaun, Cana Coaunera letononein aihuruhane jana, acauru aina nejeratein, acauru rohecaachenete, Cana Coaunera aina netonai nejerateriquicheeincha. Aihana jaun, coaa Cana Coaunera aina nejeratenaa amunena coacachera,” naa Camalieline jaun jetaote, nere tonoraare.

⁴⁰ Nitohanein nere tonoraain jetaote, rajiaain nii afosotooru cotijiaain bisichatenajaain, “Nijiaonriha nenacae Jesoso que cacha relaain neeichenera,” naain jetao, cacha relauruhane caohatein, jianenaacure.

⁴¹ Nitohanein jianenaacuruhane jaun jetaote, nii co-coinanacaihunru notaracae raotojoein rachoojoein, jelai caje cauha cuure, bisiinajaain mainajeein,

acauru necoejechanuuruha, Jesoso coreniha, Cana Coaunera notaracaaene jaun. ⁴² Nii atiin jetaote, jianelanaala cojoanoonetojoein, nii acaauruhacha co-hajei Mesihasi niha Jesusone beebejeein, cacha relaurere, Teenforo asaae, loreri naineeine maajeein.

Caainsinein acauru corootajaneraaunu teeuruhane

6 Nitohanein jetaote, nii bana nenacaen nejeeontejeein cuujuein, arajiin nefaaure Jesocurisito esenetaeraauru cachaauru. Nii jaun jetaote, nererojoe- caure nii Curieco ere cuhane erenacaauru- Jorioocuru, nii Ebereeo ere cuhane erenacaauru que. Nitohanein, nererojoe caain jetaote:

“Chanuna lenone chaluuruhane, inara aina nenacaauru autanaauru rai teeuruhane fautaerihanaain, canacaanu aina nenacaauru autanaauru rai quinacai teeure chaluurerata,” naaure Ebereeo ere cuhane- erenacaauru rai. ² Nii jaun jetaote, jitariin, nii Jesocurisito esenetaeraauru taojiaure nii lechoonca corootajai Cana Coaunera letonocuru- afosotooru. Nitohanein, taojianajaain jetaote, acauru rai:

“Coatia caohacharihei, Cana Coaunera ere beebejiha- caanune jiaanein, cacha rai lenone teeurera beraichanein nihacaanuneta. ³ Aihana jaun, canejeraauru, caaunsine cacha- itolere coitucuerera- Cana Coaunera Suujue que suujuequiiin nenacaauru, inara caje, chariji chaainti esinaae rauhijiriin nitohanai ichana nainera- aurune, niichuru janijiin beeuchene, canacaanu, acauru rai amihanenaa tihacaanu, jelai teein, nii coaranein neeuruhane coina. ⁴ Canacaanuna laen, satiin rai, Cana Coaunera bajaebajajeein, Cana Coaunera ere beebejeein sacurichaanuhicha,” naauruhane jana jetaote, ⁵ satiin, ita suujua rijitojoein jerecure.

Nitohanein, jerein jetaote, Jesocurisito ere esenetaain- Cana Coaunera Suujue que suujuequiiin nena Eseteba, chaen Ferifi, Poroocoro, Nicanori, Timoon, Paramenasi, chaen leeinjiin cacha- Antioquiha caje nena- Jorioonein nerotona- Nicolasi, naaonjoainuri janijiin raure. ⁶ Nitohanein janijiin ranajaain jetaote, tajiha turuanajaa ure nii neeuruha afosotoorune jaan. Nii jana jetaote, acauru couturi choae biji merecaain, Cana Coaunera bajaare, acauru co- coinaa Cana Coaunera coina.

⁷ Nii aina, itolere sacutaain riaanein, Cana Coaunera ere beebejeeuruhana jaun jetaote, nenacaen jelai choae jauhecotojoeriin, Jerosaleeun, jataain nejeeonte- teure Jesocurisito esenetaeraauru cachaauru. Arajii saseredotecuru- Jorioonein nenacaauru niha natiinte, Jesocurisito esenetaare.

Eseteba mucuuruhane

⁸ Nii Eseteba jetaote, corootajaniha Cana Coaunera jaun, itolere que laraajiin, itolere cunaitenacaauru rautain, itolere ichaain cachaauru notajae. ⁹ Nii jaun jetaote, Cairichaerinojonein Neeuruhane Caje Mitanojohuru neein curuajai sinacoca nenacaauru-

Sirene caje, Alejaandiria caje, Silisia caje, Asia caje, naajoainuri caje unacaauru tabaauru jetao, Eseteba aina, ita cotaicha rijitocure. ¹⁰ Ne jetaote amuritona nainesihurene, Eseteba suujuatiha Cana Coaunera Suujuene que laraajiin irihana jaun. ¹¹ Nii coreniha obajeein jetaote, tabaauru coretecore, nechu joaereein caje rocohin, irijiaain:

“Baasoneein Moisesa que ereein, Cana Coaunera netonai quete erera,” naain acaauru aina coulurujueeruha, nechu joaenreeine coina. ¹² Nii jaun jetaote, niritii beeuruhana jaun, Eseteba que nejerateein, codoonetiin Eseteba mucuure- satiin cuu nenacaauru, satiin- nii Cana Coaunera Quiricha inoaesi- coitucuurera, satiin- acaauru bichauhenaauru, naaonjoainuri. Nitohaneein mucuhin jetaote, tararaain amaain, acaauru curuaanaacuru rai teeure, nii rucuhacuruhane coina. ¹³ Nii choae tacaain jetaotechu, nohaneein acaauru aina colurujeraanu que- casaje cachaauru arihuruha jaun:

“Canacaanu netonaina chuhisi, aonajenajaocaanura. Inetono janona bana te, ‘Chaque jete nelatere cana rai Teenforo. Chaque jete nelatere cana rai- Moisesa aitoonjoa- Moisesa ere. ¹⁴ Nii Nasarete cocoaicha Jessoso jete, cana rai Teenforo chamuhitiinjien jaohaje cureeinjien. Nii ichoae tacaain jete, cana rai Moisesa aitoonjoa, cana ichao coreereinjien.’ nanajaonca chuhisicha,” naauruha nii cocoainanacaihuri rai, nii casajeurune jaun, ¹⁵ nii Eseteba coarajeuruha- saain- nii cuu nenacaauru- cocoinanacaihuri, satiin- nii cuu nenacaauru- cachaaurune maajeeine jana jetaote, Cana Coaunera letono anjera nomeri tocohaneein necore satiin rai nomeri.

Jabereco coreniha iriha Esetebane

7 Nii jaun jetaote: “Esinaaena rauhijiriin, ii que ere-naaniha,” naain Eseteba caje bajaa- saseredotecuru curuaanaane jana jetao:

² “Aonacuche canejeraauru, satiin ichauhenaauruna, nii que rauhijiriin aitete, aonaquichera.

Jaiti Araaun ichaoha cueniha cana foeratera inoaesi Abaraaunne ajiniha jetaote, Mesopotamia batane nihane jana, rene ecocohin: ³ ‘Caa ii atane jiaanein, satiin ii araichuru ratiriin, ichei quiiha coarateeni atane que ichaonihura.’ naa Cana Coaunera, Abaraaun raine jaun jetaote, ⁴ Caldea atane caje mituhin, naain nejelau ataneu- Araaun neein curuajaihu ichaoha cuelu Abaraaun. Nii baiha jetaote, inae oha rai inacane jana, caa ena nihacachene jaan atane que Abaraaun letoae jetao- Cana Coaunera niqui. ⁵ Ne jetaote, nihei aansijineeiniji, rai atane tenelu Cana Coaunera. Ne jetaote, nii caaniha jetao: ‘Ohine baihate, ii calaohichuru rai, chichoalacuru rai, naaonjoainuri rai niha cureein atanera. Chaen coroatajajeein nefaaururihaain ii nefoerateeuruta.’ nae Cana Coaunera, Abaraaun rai. Nii bana, jaiti neniha leeinjiinejееin Abaraaun rai- canaanai inatiin jetaote, Abaraaun rai nirate Cana Coaunera.

⁶ Niritiin jetaote, Abaraaun rai: ‘Jauriaanejeeinte, jena fasha jaanacanein, eroraqui nejelau atane que ichao-

ha cuurureein, belainohine lanaala, nechu caseteco rijijeein ii nefoerateeurura. ⁷ Nena, nii acaauru cairichaerichaauru cachaauru casetecaain, jelai caje Isaraelitacuru rocoerateein, nii caitoonjoa- acaauru que banihateein- quiiha rucujuei atane que teratenajaree- unni, acaauru que banijiaain atane que ichaohin, quere tonoraain ichaooruhane coinara.’ nae Cana Coaunera, caa nihacachene jaan atane que. ⁸ Chaen techu esinaae rauhijiriin, Abaraaun rai aitohane coujounacanu que: ‘Quichanein nejanoha ichei canaanaine, jaberoco cari jiununuerateein saerateura.’ naa Cana Coaunera jaun, nejanooa rai calaohi Isacane jana jetao, fosa janoneein nejanoha baiha catiaain jetao, coriha cari jiununuerateein saerate Abaraaun. Nii jaun jetaote, jerichanejeein rai calaohi Jacobo icharate Isaca. Jerichanejeein jetaotechu, nii lechoonca coroatajai rai calaohichuru Isaraelitaauru foerateranuuru icharate Jacobo.

⁹ Nii Jacobo calaohichuru jetaote, cana inoaesihurune. Acaauru jetaote, nii acaauru ocoala Jose que nererojoecaain, que necoreteeure Egiptoo cunacaauru- cachaauru rai, Egiptoo amaain, que necoreteeuruha Egiptoo cocoaicha raine coina, nechu jataain no- coelai caun cotaiha. Nejetaote, atiin nii jana, Jose coroatajane Cana Coaunera, itolere necairichanaa caje mitaain. ¹⁰ Nitohaneein jetaote, itolere necairichanaa caje mitaain, coroatajaniha Cana Coaunera jaun, itolere coitucuha Josene coaraa Egiptoo curuaanaa Faraaonna jaun: ‘Acate, caque jauriineein- itolere coaranein- itolere curuaanaa neein- nerora rijijeein nihane caohachaera.’ naain, coberenadoro neein nii Jose cocoainae jetao Faraaon. Nii jaun jetaote, itolere- Faraaoncha sirii erora rijijeein, itolere atane curuaanaa neein coberenadoro neein nelu jetao Jose.

¹¹ Nii baiha jetaote, carajaaajoaain catiaain, necairichaaurelu satiin cana inoaesihuru, caohachananejeein neniha quinacai, Canaanun, nii Egiptoo nihanatiina jaun. Itolere caa cana atane sacutaain, niheilu chunijihun quinacai arihuruha cana inoaesihurucana fojiaraaurune jaanu. ¹² Nejetaote, nii bana Egiptoo curuaanaa rai niha tiricone coitucuriin, rai calaohichuru- cana inoaesihuru letoae Jacobo, Egiptoo tirico coretiha cuuruhane coina. Nii tirico coretiha cuuru que jetaote, jauriaanejeein, Egiptoo cunaa nunueteurelucana inoaesihuru. ¹³ Nii baiha, coroata saain cuuruhane cuhane jetao te: ‘Inara caje- nena neeine neeunra.’ naain nihanacuru que, necoitucuerate Jose. Niritohane jaun jetaote: ‘Acaauru caje nena neeine nihate,’ naain Jose coitucue Egiptoo curuaanaa- Faraaon. ¹⁴ Nitohaneein jetaote, nii baiha neeoriin, acaauru inaca- Jacobo raerate, jitariin calaohichuru aina curuataain, satiin Egiptoo, cuuruhane coina, raeratenajae, rai nejeraauru que Jose. Itolere neein, caaunsichoonca saouquii- nenacaauru naraaichuru raerate jetao. ¹⁵ Nitohaneein jetaote, Egiptoo ichaoha cuelu jetao Jacobo. Cuu neein jetaote, ohelu. Chaen jetaotechu, cuu oorelu nii calaohichuru, cana inoaesihuru netonai. ¹⁶ Nii baiha carajaain neein jetaote, nii Egiptoo caje mituurelu

cana inoaesihuru ichohalacuru- Isaraelitaauru. Nitohanein mituhin jetaote, nii acaauru rinaja- Jacobo bucuuru rocohin amaain, Siqueeun, Amoro calaohichuru caje- Abarauncha coretei- atane que rai bucuuru amaain rucuhecurelu.

¹⁷ Nii baiha carajaojoaain catiaain jetaote, inae Abaraun rai jinataein, Isaraelitaauru rai- atane tenaa jeriha Cana Coaunerane cataiinaaecane jana, inae arajiiin nefaecure- Isaraelitaauru Egiptoo. ¹⁸ Nii bana jetaote enoelu, Jose coitucuelanaala nena- Rey, Egipto curuaanaa- nihane coina. ¹⁹ Nii Rey jetaote, cana inoaesihuru- Isaraelitaauru coritaain cairichaaain, acaauru bereecuru- ena nejanoanacaauru- quicha cojoajihuru joerate, nabana arajiiin nefaauruhane, Egipto cocoaichacuru que nejerateeuruhane coataa, necohalaai caun.

²⁰ Nii bana jetaote, nejanoaelu Moisesa. Nii nejanohaa Moisesane jana jetaote, jataain belaaain coaraelu Cana Coaunera. Nii jana jetaote, nichata ateejeinchacha sirichurelu asinojoneein rai fojiaraauru. ²¹ Nii baiha jetaote, acaauru bereecuru- quicha cojoajihuru jaohacoaauruhane coina, aitha- nii Egiptoo curuaanaa jaun jetao, nemuri auhania, caohachajeein curuteein, nii Moisesa jiaanecure- rai fojiaraauru. Nitohanein, curuteriin nemuri auhaniha teeuruhane jana jetaote, coaraain raain, rai beree rijijieein- nii Moisesa fojiae- nii curuaanaa- Faraon cacunu. ²² Nitohanihana jaunte, Egipto cocoaichacuru rijijieein, acaauruhacha coitucui coitucuhin, acaauru relanojoneein, leeinjiin cacha mijiaaieein, nere que, nichanaa, naonjoainuru que laraajiiin nelu Moisesa.

²³ Ninitohanein jetaote, inae jena choonca jaanacaanhane jana, naraaichuru Isaraelitaauru rene, turuha cue Moisesa. ²⁴ Nii jana jetaote, cuu leeinjiin- Isaraelita sohajiha- Egipto cocoaichane coaraain niqui, nii naraai Isaraelita cocoaeratiha, nii Egipto cocoaicha sohin joae- Moisesa, ²⁵ nii caje nainain: 'Caate, letoae Cana Coaunera, cana coroatajaneraanu quera, naaururichaaain jecha, nii naraaichuru Isaraelitaauru.' naain. Nete caohacha naenetoheecure.

²⁶ Nii cojoanoo jetaote, ita sohajeeuruha coroatajai Isaraelitaaurune jana, runajaain: 'Chanute nejesajeein ita sohicheta,' nae niqui Moisesa, nere tonoraa jerenajaain. ²⁷ Nejetaote: 'Chate, nii coaranu que chenoaain, canacaanu curuaanaanu que eletoaeta. Raca, Egipto cocoaicha ichaaine tocohanein inoonte, casohin cajaanaa jereita.' naain cotaain, Moisesa saruhite nii eleocha sohajera Isaraelita.

²⁹ Niritiin saruhitohane jaun jetaote, jelai caje sorohin, Madaaun batane cuhin ichaoha cuelu Moisesa. Nitohanein jetaote, ucuue sorohin, coroatajaain quicha cojoajineein canaanai siriin, nejelau ataneu nenacaauru aina, ecu ichoaelu Moisesa.

³⁰ Nii baiha, jena choonca jaanacai baiha jetaote, cacha areroo- desiereto cataaun- ichtatane ucuuno- Sinaaieein curuajai rohan, chujuhecoha Moisesane jana jetao, iihane- ecu chujuhequi- enuha laajoiri ca-caerii. Nii jana jetaote, nii enuha laajoiri iihaneei

cataaun ecooca leeinjiin aanjerana jaun jetao, ³¹ cojoaelatiin coarajeein, caohachaaain rautaaain coaraane coina, rohan nichuuntaaoriin coaraa Moisesane jana jetaote:

³² 'Canuna, ii inoaesihuru Coaunera- Inara Coaunera neein neeunra. Canuna, ii inoaesihuru- Abaraun, Isaca, Jacobo, naonjoainuri- Coaunera neein neeunra.' naane jana jetao, coaaneenetojelanaala coasiha nesoonetiin rijijijianiha Moisesane jana jetaote:

³³ 'Nii ii safato rocoora. Canu turuna jaan nihana jaun, nainiheei nii ii safato ruhacaain caelai shaaoquineta. ³⁴ Naain, Egiptoote, inaderaain necairichanaa caun chanaaure canu cachaaurura. Nii jaunna, coara-caauna jaun, cau faaun, nii caje jianacoo tenajaanune coinara. Nii jaunna, eletoareeuni Egiptoo, jelai caje canu cachaauru rocoeraanuquera.' nae Cana Coaunera, Moisesa rai.

³⁵ Jauriha nejeein Moisesa batohin: 'Chaate, canacaanu curuaanaa nuque, ii cocoaiaain, nii coaranuque eletoaeta.' naauruhalu natiin jetaote, esinaae raujiriin letono aanjera que Moisesa letoerate Cana Coaunera, nii enuha laajoiri- iihane cataaun ecocohin cocoaiaain, nii cairichaeriinajaauruha Egipto cocoaichacurune caje Isaraelitaauru rocoeranu que.

³⁶ Nii jaun jetaote, nii Moisesa, Egipto caje cana inoaesihuru rocoera nelu jetao, nii atane que, itolere ichaain cachaauru notajaain. Nii Egipto rohan nena Cucuana Lanajaijihu jetaote, nii rai biji achune tochataain jetao, aiha berone rijijieein, nii cucuana tabai jacoraain, acaterate, jera jaoruhaha Isaraelitaaurune coina. Chaen cacha areroo- desieretoo jena-choonca jaanacanein, itolere acaune maajeein ecootein, itolere ichaaechajeein, cachaauru notaarejetelu jetao Moisesa.

³⁷ Nii Moisesa jetaote: 'Leeinjiin inara cajete, ecooca cureein caa caletohane rijijieein Cana Coaunera letononeein rai nere beranein neenicha.' naain belu cana inoaesihuru Isaraelitaauru rai. ³⁸ Nii Moisesatechu, cacha areroo desieretoo nasaae nedaauruha cana inoaesihuru Isaraelitaaurune jana, jelai nii ichtatane ucuuno- Sinaain ichoae ucuun iniin, Cana Coaunera letono aanjera aina erelu. Nitohaneinte, aanjera caje, nii cana rai Ichaonaa Tera Erenaa raain telu, cana inoaesihuru rai, cana rai beeuruhane coina.

³⁹ Nitohanein, nii raane coina, nii ichtatane ucuuno que, siichoha Moisesane tonohana jetaote, renaatonorae lanaala, Egiptoo cauha cunaa jecurelu jetao cana inoaesihuru Isaraelitaauru. ⁴⁰ Nitohanein jetaote, acaauru rai saseredote inoasi- Aaroon rai: 'Cha que chaainti nerurujae, Egipto batane caje canacaanu rocohin, canacaanu uhaeralu- Moisesata. Nii jaunna, canacaanu rai, ecaantooru rijijieein chosichuru ichaaine jerichaanu, cana coroatajanecuruhane coinara.' naauruhana jaun jetaote, ⁴¹ jeriha Aaroone jaun, baca calaohi rijijieein ecaanto ichacure. Nii rai nihane jetaote, lenone sohin teeure, Cana Coaunera rai ichacuruhane rijijieein. Nitohanein jetaote, acaauru biji que ichanohin- ecaanto- chosi rai, lenone nihane

sohin teein, beseta bitoera tocohanein ichaain, ecaanto- chosi coroaecure. ⁴² Nii coaraane jaun jetaote, acaauru aina obajeein, coroatajanenaacane jiaane Cana Coaunera, acaauru chosichuru niha acaauruhacha bei- dedeu nenacaauru, enoto, atene, arasijie, naaonjoainunruhacha coroaecuruhane coina. Nitohanihane jaun jetaote, nere bera inoaesihuru que aitiin laenaerateein:

'Isaraelitaauru:
coatia carai, nii jenachoonca
jaanacanein, cache areroo- desieretoo neeichene bana,
carai lenone sohin nihane
terejetoheeicheluta.

⁴³ Nete, acaihanejeein biji que
cachaauru ichanohin inara chosi
niha- inaraacha bei- Moloco raiichate,
lenone nihane sohesojoein, terejetocoichelura.
Chaen, Refaan neein curuajai
inara raajenhane inara chanaa-
inara chosi neein inaraacha bei- arasijie,
naaonjoai raiichate terejetocoichelura.
Nii jaunna, inara atane caje inara rochin,
naain Babiloniaun bujuauu inara sitareeunnicha.'
naain, nii ajiniha bihalu Cana Coaunerana jaun, nii rijitojoein laenacurelu nere bera inoaesihuru.

⁴⁴ Nitohanein nere tonoraelanaala, que jaole-
cooruhane saijieein jetaote, Moisesa que coarateein
jetao, canii cari caje nena loreri Taberenacolo
icharate Cana Coaunera, nii cache arero- desieretoo
amuhemuhecuruhane jaaunru, acaauru jiniichaain, nii
Taberenacolo amaauruhane coina. Nii taberenacolo jetaote,
acaauru rai telu Cana Coaunera, 'Naaajoaante
cana aina ne- Cana Coaunerara.' naain itolere bana
coacuruhane coina. Nii asaaete, nii ajeri que teein-
laenanohineein nena Cana Coaunera Ere rucuhecure
jetao. ⁴⁵ Nii Taberenacolo jetaote, inae oha Moisesane
baiha carajaain neein, uhaaurelu nii Moisesa coreen-
raniha nena Josoe aina cunacaauru- cana inoaesihuru.
Nitohanein jetaote, nii acaauru rai Cana Coaunera-
aacha tenaa jerei- atane que nenacaauru aina, sonoha-
naque nichaauraain, acaauru amuritoorelu, acaauru
caje nii atane raauruhane coina coroatajanenaaca
Cana Coaunerana jaun. Nitohanihalu jetao, enoha cu-
ruaanaa inoaesi Rabirinereein tiaaajoaain.

⁴⁶ Nii Rabiri coroatajaniha, itolere que Cana Coauner-
ane jaun jetaote, turuha cana foeratera Jacobo Curu-
aanaa- Cana Coaunerane jaannu que Teenforo ichana
jerelu niqui. ⁴⁷ Ne jetaote, icharatiha Rabirine caohati-
ha Cana Coaunerana jaun ichaenelu. Nii janate, inae
oha Rabirine baiha jetao, nii Teenforo icharatelu nii
calaohi Salomoon, Cana Coaunera turunajaanu que.
⁴⁸ Coatiha niqui, cache ichanohineein nena loreri
Teenforo asaae ichaohi niqui Cana Coaunera. Nitohanihane
jaunte, rai nere bera inoaesihuru que berati-
halu Cana Coaunerane jaun, nii aitoroatihane rijito-
joein:

⁴⁹ 'Caa dedete, canu nelaurihana jaan ne. Jana chau-
ratanete, catiha rorine.

Chaen techu, chatohanai lorerina ichacurure, cuu ne-
betacaanune coina.

⁵⁰ Tana, canu, caa itolere coaunaain nihanulune coitu-
cuuruhaneta,' naa Cana Coaunerara."
naain beurelu rai nere bera inoaesihuru.

⁵¹ "Nete, leeocho Cana Coaunera coitucuruhi rijijie-
jeein, nere tonorana jereneeichene jaun, urichosae rijijie-
eein neeiche, aohana jereneeichene jaun. Aiha,
inara inoaesihurune rijijieeinte, inara suujuatenaa jeri-
ha, Cana Coaunera Suujuene jana, aina nejerateein,
aohana jereneeichera. ⁵² Satiin inara inoaesihurute,
Cana Coaunera Ere bera inoaesihuru cairichaaeriin,
sohin jaoururejetelu. Jerichanejeein techu, nii tu-
runaalu- cana coroatajaneraanu que Cana Coaunera
letono turu beebejeeurerane maajeein, sohin jaorelu
nii inara inoaesihuru. Nii esinaae rauhijiriin, beeu-
ruhane rijijieein turuhane janate, que nererojoeaain,
nere aohana jerelanaala, colurujeein, sohin joaera-
teein neinchelu- inara netonai. ⁵³ Inara inoaesihurute-
jian niqui, laenanohineein Cana Coaunera Ere raaure-
lu, laenarateein letono aanjera que, teratiha acaauru
rai, Cana Coaunerane jaun. Nete tonorana jere-
curenelu inara inoaesihuru. Nii inara netonai nihanati-
in, tonorana jereneeichera," nae jetao acaauru rai Es-
eteba.

Eseteba sohin jaoruhane

⁵⁴ Niritoha acaauru rai Esetebane jaun jetaote, oba-
jeein, corajeein nujuae cari calaure. ⁵⁵ Nejetaote,
Cana Coaunera Suujue suujuatenojoein, najabara-
caain dede coaraa Esetebane jana jetao, neyoraca de-
dene jaun jetao, Cana Coaunera coarae. Nitohanein
coaraane jana jetaote, Cana Coaunera raotono nicha-
jai que chujuheque Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁵⁶ Nii jaun jetaote:

"Coaracuhejian inara netonai. Nota, neyoraca de-
dene jana, Cana Coaunera raotono nichajai que chu-
juheque nii canaacha cohajeilu- Cache Calaohineein
nena Jesosora," naa acaauru rai Esetebane jana je-
taote, ⁵⁷ nuricho mucuutaain aohana jerelanaala, nu-
juuae soaisohaain, codoonetiin mucuure. ⁵⁸ Nitoha-
neein mucuhin jetaote, nii nese caje naain amaain,
acaauru cajione buuri rochin jetao, leeinjiin cache-
Saoroneein curuajai que nii acaauru cajione buuri be-
raichatein jetao, ajeri que Eseteba bodoosiin sohin
atinaaure- nii coulurujueracuru. ⁵⁹ Nitohanein, ajeri
que bodoosijieeuruhane jana jetaote:

"Canu Curuaanaa Jesoso, cacorataaneun. Casuujue
raura," naain Jesoso baje Eseteba, rai suujue raane
coina.

⁶⁰ Niritohane baiha, semotorohaain auhaquiin:

"Canu Curuaanaa, jiaonriha catohanein caetein,
naosateeuruhane ujuaitteei acaauru quenera," naain
inae ohe Eseteba.

8 Nitohanein, Eseteba sohin jaoruhane jana je-
taote, rautatelu nii Saoro.

Jesocurisito ranojoihunru roheca Saorone

Nii bana caje coauneein nunuhetein jetaote, satiin, Jesocurisito Ere esenetaain tonoraerauru aina nejera-teein, cairichaaerihure Jerosaleeun. Nii jaun jetaote, ita caje riaaneein, Jerosaleen caje soroore satiin Jesoso esenetaerauru, Jodea batane sacutaain, satiin, Samaria batane sacutaainchuru cuhin soroore. Jana, nii afosotooruhacha jetaote, nii Jerosaleeun nedaaure.

² Nitohanein Eseteba atinaauruhane jana jetaote, mainajeein coisiin conautecure caohachain rai suujua coaraain ichaonacauru cachaauru tabaauru.

³ Nii nainiha jetaote, Jesoso esenetaain- tonoraerauru rohecaain, lorerichuru naineein enohin, enecuru aina curuataain- quichaauru tararaain amain, caresero cuhane teratenajaain, cairichanajae Saoro.

Jesoso beebejeeuruha Samariaune

⁴ Nitohanein, rohecanajaauruhana jaun, nii Jerosaleen caje soronacauru jetaote, turuuruna jaunru naineein, jianacoo osa caje- cana mitaeranein niha- Cana Coaunera Calaohi- Jesusone beebejeeure. ⁵ Nii jana, leinjiin acauru caje nena- Ferifi jetaote, nii Samaria batane que leeochoaauru nese amurijiriin nena nese tabaihu cuhin jetao, inae cuu turuhin, cuu nenacauru rai, Cana Coaunera Calaohi- Jesocurisito beebeje. ⁶ Nitohanein cuu turuhin Jesocurisito beebejiha Ferifine jana jetaote, satiin netaojiaain, niicha beebejei rautatiin aonajeeure- cachaauru, chaen itolere cunaitenacauru rautaane coaracuruhana jaun. ⁷ Nitohanein jetaote, rai suujue cuhane coitucuchuhichuru sirichuruha tabaaurune, acauru caje sitaane, auhaaahaquiiin, acauru caje amuure nii coitucuhichuru. Chaen jihuronacauru nihanatiin jetaotechu, rautaaain, bacosacuru nihanatiin- rautaa Ferifine jaun jetao, ⁸ neebana nitohanai coaracuruha, nii neseena jaun, cojoelatiin coarajeein, rachoojoeure- satiin nii nere aonaa turunacauru cachaauru.

⁹ Nii jana jetaote, cuu ne- leinjiin cacha- Simoonneein niicha curuaateuri- benane. Aca jetaote, batohi aina, Samaria cocoaichacuru coritae jetao, "Aca jete, itolere cacha amurijiriin, itolere que, jataain nelateenein ne," naain esenetaauruha cachaaurune coina.

¹⁰ Nitohaniane jaun jetaote, cocoinanacaihuri nihanatiin, coritaa, rai batohi ainana jaun, rautatiin esenetaain, aonacuruhane jaun: "Caa cachate, Cana Coaunera letono nera," naaure jetao, nii Simoon que, satiin cachaauru, cocoinanacaihuri, naonjoaihunri.

¹¹ Nitohanein jetaote, enanecoriin que airijiin esenetaain tonoraure, rai batohi aina, acauru coritaana jaun. ¹² Nete, nii saijjeein Ferificha beebejei- Cana Coaunera Cojoanana, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoaain esenetaauruhana jaun, quichaauru, enecuru, naonjoaihunru- nebaotisaerateeure. ¹³ Nii jaun jetaote, nii- benane- Simoon netonai, esenetaain nebaotisaerateein, Ferifi corihaniha

amuhemujue, itolere ichaain cojoelanaacojoai ichaa Ferifine coaraana jaun, cojoelatiin.

¹⁴ Nitohanein, inae Cana Coaunera beratenojoin esenetaain, tonoraauruha- Samaria cocoaichacurune coitucuhin jetaote, acauru rene, Fedoro, Joaan, naonjoaihunri letoaaure- afosotooru- Jerosaleeun nenacauru, nii Samaria nenacauru coaraa cuuruhane coina. ¹⁵ Nitohanein, letoanajaauruhana jaun cuhin jetaote, acauru rene turuhin, nii Jesocurisito esenetaain- tonoraerauru rai, Cana Coaunera bajaure, acauru coroatajanein, rai Suujue letoaa Cana Coaunerane coina, ¹⁶ jaiti leeinjiinejeein- acauru caje nena ichoae fauheniha- Cana Coaunera Suujuene jaun, raujiaaincha- Jesocurisito corenihacha- baotisaain cojounacatenohineeincha, neeuruhana jaun.

¹⁷ Nii jaun jetaote, acauru couturi ichoae, biji meracaain Cana Coaunera bajaauruha- Fedoro aina Joanne jana jetao, tajiha, acauru ichoae fauha uhe, Cana Coaunera Suujue. Nitohanein jetaote, Cana Coaunera Suujue rauure- Samaria nenacauru- Jesocurisito esenetaerauru- cachaauru.

¹⁸ Nitohanein, acauru ichoae, biji meracaain, Cana Coaunera bajaauruha afosotoorune jana, fauha uha, acauru ichoae, Cana Coaunera Suujuene coarajihana jaun jetaote:

¹⁹ "Carai netonai, nitohanai teeuchena, inara corete coriqui quete, chunicoa- cacha ichoae nihanatiin, cacoi meracaain, Cana Coaunera bajaanune, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coinara," naa acauru rai Simoonne jana jetaote:

²⁰ "Coaraain, nii ichoriqui aina jiniiquiiin nitajeeura. Inacojoein chachu, 'Coriqui que jecha, coretenacaine Cana Coauneraacha tenojoin,' naai chachu inacojoeincha. ²¹ Esinaae rauhijiriin, esenetaain nere tonoraeneine jaunte, ichei nii tenaa nainene Cana Coaunerara. ²² Nii ishujua baaso jiaanein, Cana Coaunera bajaate, ichei suujua acatena nainihane, suujua acatemiin Cana Coaunerara. ²³ Jataainte, banelanaala necoelaain, osa tabai que nesaruhi rauhi- neerilanaalara," naa Fedorona jaun jetao te:

²⁴ "Atiin carai, Cana Coaunera bajaauche, nii aitohine tocohanein, chatohanein caetein niha Cana Coaunerane coataara," nae jetao, nii benane- Simoon, Fedoro rai.

²⁵ Nitohanein, nii Samaria neseeu, Cana Coaunera Ere beebejeeuruhane baiha jetaote, nii Samaria batane sacutaain nenacauru- neseeu cuhe cujeein, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito que Erenaa Cahati beebejeeuruane baiha jetao, Jerosaleeun cauha cuure Fedoro, Joaan, Ferifi, naonjoaihunri.

Ferifi aina, ita que tacaauruha Etiopiha cocoaichane

²⁶ Nii baiha jetaote, rai letono aanjera que Ferifi letoerateein:

"Chajaain nimichuhin enoto mitu uuri- cana raotono nichajai jelon cuhin, naain Jerosaleeun caje- Casau cunaa bero cuhane cunihura," nae jetao, Cana Curuaanaa letono aanjera. Nii bero naitoonjoate, cacha

areroo jelson situnaane. ²⁷ Niritoha rai aanjerana jaun jetaote, nimihoritiin cuha Ferifine jana, bero cuhane leeinjiin cacha- Etiopiha cocoaicha aina, ita que tacaau-re. Nii Etiopiha cocoaicha jetaote, Etiopiha batane curuaanaa eneneein nena rai- coriqui beraichaneein nena ne. Aca jetaote, Jerosaleeun cuhin, Cana Coaunera coroaeejeen bajaee bajaecane caje, ²⁸ tajiha cabario que tararaeraain nena namunaja cuhane lauhequiin, Cana Coaunera ere bera inoaesi Isaihasicha laenai quiricha ereretajeen cauha cue, jelaiha rai nataneu.

²⁹ Nii jana jetaote, Ferifi rai: "Nii cacha rohan nichuutaain ereeura," naa rai, Cana Coaunera Suujuena jaun jetao, ³⁰ rohan nichuuntaa Ferifine jana jetao, Cana Coaunera Ere bera inoaesi- Isaihasicha laenai quiricha ereretate- nii Etiopiha cocoaichane jana jetao:

"Nii iicha ereretai aonaaina, coitucuhi," naain caje bajaa- Ferifine jana jetaote:

³¹ "Aihaaunta. Cha cajena coitucuhin aohanreeunta. Niha chunei carai berane coalanaalata. Chajaaute iniin cau carohan nelauriaera," naa Etiopiha cocoaichane jaun jetaote, ³² iniin nelauriaain, nii niicha ereretai jelai coaraa Ferifine jana jetao:

"Carenero chacuruhane rijijieeinte, amaa cuurureein, sooruhane coina.

Nii rijijieein techu,
nujuin saaujiha saaujichane jana
inauhene aonajiha carenerone rijijieein,
inauhene aonajenajaain,
caohachanaaeejeen erenereein.

³³ Nitohaneinte
batohin joareein coulurujueein,
cojoaisi aina ajaena rochoin jaonaa rijijieein,
sohin jaoorureein.

Nitohaneein sohin jaooruhane jaun,
nerihaain rai neferate,"

naain *profeta* Isaihasiacha laenailu ereretain
coaraane baiha jetaote, Ferifi caje:

³⁴ "Atiin carai beeuna coitucuera. Cha quena aite, raa-
je ne quena aitoha caa Quiricha laenaera *profeta* te,
ainihane leeochoa quena aitohate," naain bajaa, nii
Etiopiha cocoaichane jana jetaote:

³⁵ "Jesoso sohin jaoorurichaaaine quete aitera," naain
jetao, nii Cana Coaunera Quiricha Inoaesi- Etiopiha co-
coaichacha ereretai nunuhe caje coauneein
nunuhetein jetao, Jesoso que Erenaa Caohati beebeji-
ha Ferifine jana, ³⁶ niha acauna jaan rohan nichuun-
taauruhana jaun jetaote, Ferifi rai:

"Caute ne acaura. Taacha nainereei, cau canu baoti-
saain, canu coujounacateeineta," naa nii curuaanaane
jana jetaote:

³⁷ "Ichoichana aina cutaain, esenetainete, naainera,"
naa Ferifine jana jetao te:

"Cana Coaunera Calaohi niha Jesocurisito ne esene-
taanura," naane jana jetao, ³⁸ nii acauru amaera-
cabario que taraeraneein nena suraerateein, jiniiqui-
in fauhin, acauhana fauha cuure. Nitohaneein fauhin
jetaote, baotissaa Ferifine jana jetao, ³⁹ inae acau caje

inihuruhane jana jetao, Ferifi amaa- Cana Coaunera
Suujuene jaun jetao, inae coaraene- nii curuaanaa. Ne-
jetaote, raotojoein, rachoojoein bero cuhane cuu-
jue.

⁴⁰ Nitohaneein amaa Cana Coaunera Suujuene jaun,
cuhin jetaote, Asotoo turuhe Ferifi. Nitohaneein Aso-
too turuhin jetao, caje coaunein, nunuhetein, niri-
jieein cuujue cuujeein, Sesareea turuhanereein tiaain,
neseuru neseuru turunajaauru, Jesocurisito que Ere-
naa Caohati beebejein, cuujue jetao Ferifi.

Jesocurisito esenetaeranein nerotoha Saorone

(Ich 22.6-16; 26.12-18)

9 Nii tonohana jetaote, Cana Curuaanaa ere esene-
taain, tonoraeraauru que, nejeratihajein, ati-
nanaana jereein sacuhane jaun jetao, saseredotecuru
curuaanaa coaraa cue Saoro, ² caje nitohanai ichana
nainihane jaan- cocoiricha bajaane coina. Nii rai co-
coiricha teuruhane, aina naain Damasoco cuhin,
ucuaae nena ita taojiaain Cana Coaunera bajaau-
ruhane jaan sinacoca asaee enohin, nii Ena Nena
Ichaonaa esenetaain tonoraeraauru ariin, quichaauru
aina curuataain, enecuru tararaain uhanajaa casete-
conein Jerosaleeunne coina. ³ Nejetaote, inae nitoha-
neein ichaain cuujiha, Damasoco nese catainajein, tu-
ruhelalajiha, Saorone jana jetao, luhecotariin conotiin,
dede caje jilenete Cana Coaunera Cono. ⁴ Nii jaun je-
taote, coasiha atane ichoae nalatoha Saorone jana je-
tao:

"Saoro, Saoro, chanuna jataain caque nejeratein,
cacairichaeriin ichaohi," naain toniha erenaane jana je-
tao:

⁵ "Chaneei inaate Curuaanaa," naain bajaa Saorone
jana jetaote:

"Canuna, nii nejerateeine jaan neein iicha cairichaerii
Jesoso neeunra. Canu esenetaeraauru cairichaa aaine
nihanatiinte ichaajenihane ijiabereeo- cairichaa nii
aaicha," naa jana jetaote, coasiha rijijijihanein: ⁶ "Cha-
tohanai ichacaunne jereite, Curuaanaa," naain bajaa
Saorone jana jetaote:

"Nimichuhin nichaauraaain, nii neseeu turunihunte,
cuu ichei, iicha- ichanenenu beeuruhinera," naain
tonorae, nii erena.

⁷ Niritohane jaun jetaote, nuricho que aonacuruha
acaauru netonoaine jaun, nesoonetoore, nii Saoro-
corihaniha cunacaauru cachaauru, nii erena aonacu-
ruha natiin, nii chuni cacha coaracurenihana jaun. ⁸ Nii
jana, atane ichoae tochoa baiha nimichuhin, neno-
taain coaraa Saorone jana jetaote, caohachananejein
conohene rai nota. Nii jaun jetaote, inae cao-
hachananejein conoheniha rai notana jaun, rai biji
que mucuhin, amaauruha Damasocone jana jetao,
⁹ cuune nichata janohin, maosanein notaelanaala, nii
lenonelanaala, nii acau nihanatiin coelanaala.

¹⁰ Nitohanihane jana jetaote, nii Damasoco ichoae
leeinjiin cacha- Ananihasineein curuajaain. Acate, Je-
socurisito Ere esenetaain, tonoraera ne. Nii jetaote,

notajae Cana Curuaanaa Jesocurisito, rai irihane coina. Nitohaneein, notajaain jetaote:

“Ananihasi,” naain bajaane jana jetao:

“Cauna neeura Curuaanaa,” naane jana jetaote:

¹¹ “Chajaain nimichuhin, nii bero- Rauhijirineein curuajai cuhane cuhin, Jodasi loreri asaae enohin, Taroso caje unaa leeinjiin cacha- Saoronein curuajai bajaaura. Acate, Ofa- Cana Coaunera bajaebajaecane jana, notaacane jaun, ¹² coaraane jana, leeinjiin cacha- Ananihasineein curuajai- turuhin, nichoae rai biji merecae, nacoauneein conoha rai notane coinara,” naa cana Curuaanaa Jesocurisito, Ananihasi raine jana jetaote:

¹³ “Netejian, ‘Nechu aansai- ataibiaen rijijieein niha,’ beeurera. Nitohanihane jaun jete, Jerosaleeun, ii ere esenetaain- tonoraeraauru cairichaaeriin ne, naauruha, coitucueracuru natiinta. ¹⁴ Coaraunachuhinti, saseredote curuaanaa caje, niicha rocohi erenaa uhaa aina, satiin- ii ere tonoraeraauru mucuhin, caseteconeein, amaain tiha, saseredotecuru curuaanaa raine coinaneta, Curuaanaa,” naa Ananihasine jana jetaote:

¹⁵ “Chajaaincha cunihura. Nii cachana raain neun, nejelau ataneu- nenacaauru rai nihanatiin, canu ere beebejeein nihane coinara, itolere, acaauru curuaanaacuru rai nihanatiin, canu ere beebejeein, chaen, Isaraelitaauru raine maajeein beebejihane coinara.

¹⁶ Acaentonaite, canu ere beebejihane coreniha, necairichanaa coaraa cureein, baneje lanaalara,” naain letoaa Cana Curuaanaane jaun jetaote, ¹⁷ nii niha Saorone jaan- loreri asaae turuha cue Ananihasi. Cuu, loreri asaae turuhin jetao te, nichoae biji merecaain:

“Ichaso Saoro, nii uhina jaan bero cuhane, icheicoona Cana Curuaanaa Jesusote caletoe, ichoae cacohi merecaain bajaanune, enacoauneein conoha inotane, ii suujueniha enoha Cana Coaunera Suujuene coinara,” naa Ananihasine ¹⁸ rijieeoritiin, jeranu nota caje naluha- ate reje rijiiinanaine jana jetaote, inae conoha rai notana jaun, nimichuhin nebaotisaerateein, inae cojounacatenohineein ne- Saoro. ¹⁹ Nii baiha jetaote, inae lenoneein suujua nunaain, nii Damasoco nenacaauru- Jesocurisito ere esenetaain- tonoraeraauru aina ne, janojanoheriin.

Damasocoo Cana Curuaanaa Jesoso Ere beebejiha Saorone

²⁰ Nii baiha jetaote, ita taojiaain- Cana Coaunera bajaauruhane jaan- sinacoca asaae enohin, cachaauru rai, esinaae rauhijiriin, Cana Coaunera Calahineein niha Jesusone beebejiha Saorone jaun jetao, ²¹ cojoelatiin coarajeein:

“Taajian, caa cacha, Jerosaleeun, Jesoso aina cuaain Cana Coaunera bajaebajaeracuru que nejerateein, cairichaaerinajaain nena nihaneta. Tana, caa jeelai cacha coaiten cau turuhalu, Jesoso esenetaeraauru jitaraiin tararaain amanajaain, saseredotecuru curuaanaacuru rai tenajaane coina neta,” naaure jetao, cojoelatiin cuu nenacaauru cachaauru.

²² Ne jetaote, niritiin cojoaelatooruhane jana, nii que rutaain nelararajiaain laraajiin, canaacha cohajei- Curisitoneein niha Jesusone beebejiha Saorone jaun jetao, rai suujua auhacaure Damasocoo nenacaauru- Jorioocuru.

Jorioocuru caje, nichotiha Saorone

²³ Nii nitohaneein araai janohin Damasocoo niha Saorone jana jetaote, ita suujau tacaain, Saoro sohin jaonaa jerecure Jorioocuru. ²⁴ Ne jetaote, nii sohin jaonaa jerecuruhane coitucue Saoro. Nitoaneein, que necousuujuaain jetaote, ajeri caje ichanohineein nena, nii nese tionoritiin nena rijia ucuuneti bacuu- juaniha, janotiinetojoein beraain cohacure, mituha cuhane mucuhin amaain, sohin, jaoruhane coina niqui. ²⁵ Ne jetaote, omari seeonjoa cuhane teein jetao, janotiin tijichain, loreri chaje nichajai que nii nese tionoritiin nena rijia bujuaniha faaure Jesocurisito ere esenetaain tonoraeraauru, nii nese caje mituhin nichotihane coina. Nitohaneein jetaote, onaa caje nichote Saoro.

Jerosaleeun turuha Saorone

²⁶ Nii nitohaneein nichoteein jetaote, inae Jerosaleeun turuhin, cuu nenacaauru- Jesocurisito Ere esenetaain tonoraeraauru aina netaojiana jeriha Saorone jana jetao, coasiha netaojiana jerecurene, inae acaentonoain, Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraera- neein nihane coitucuhin esenetaaurenihana jaun.

²⁷ Ne jetaote, afosotooru rene Saoro amaain: “Naaonjoaain jetaote, bero cuhane cuujihane jana jetao, notajaain, rai erelu Cana Curuaanaa Jesocurisitor. Nitohanihane baiha jetaote, chaque tonajelanaala, nii chaque casilanaala, nii Damasoco nenacaauru rai, Jesocurisito Ere beebejera,” naain acaauru rai, be Berenabeen.

²⁸ Nitohaneein acaauru rene turuaain, acaauru que coitucueratiha Berenabeenne jaun jetaote, inae raauruha raotojoein, nii Jerosaleeun nenacaauru afosotooruna jaun, cuu acaauru aina neein amuhemu- jeein, chaque tonajelanaala, cuu cachaauru rai, ²⁹ Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere que ereerejeein, Curieco ere inaanrera Jorioocuru aina, ita cotaicha rijitiinchuru, ereereeca Saorone jana jetao, sohin jaonaa jerecure, nii ita cotaicha rijitohane jaancuru- Jorioocuru.

³⁰ Ne jetaote, nii sohin jaonaa jerecuruhane coitucuriin, Sesareeau, Saoro amaain jetao, caje coauneein Tarosoo letoaaure, Jesoso Ere esenetaeraauru.

³¹ Nii inatiin jetaote, Jodea, Calileea, Samaria, naanjoaihunri batanecuru nenacaauru que, Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraeraauru, jeelai choae jauhecotojoriin, raotojoein, nii baaso coacuelanaala, Cana Curuaanaa Jesoso Ere tonoraare, acaauru corotajaniha, Cana Coaunera Suujuene aina nejeetejeein.

Nerautaa Eneasine

³² Cajianein amuhemujeein, Jesocurisito Ere esenetaerauru rene bedaenhane ucuaetoha jetaote, Lidau nenacaauru- Jesocurisito Ere esenetaerauru rene netonoai, turuha cue Fedoro. ³³ Nii jana jetaote, cuu ne, leeinjiin cacha- Eneasinein curuajai. Aca jetaote, fosa ajaanacaain, niirijeein amuelanaala, nena- jauhacha tocoecooha, mucuha jiuronane jaun jetao:

³⁴ "Eneasi, Jesocurisitote ii rautareeinha. Chajaain nimichuhin, chela seriin amuunra," naa Fedorone jana jetao, nii rijieeoritiin, nimichuhin nela seriin amue- Eneasi. ³⁵ Nii aichejetenihane baiha nimichuhin, amuha Eneasine coaracuruha- satiin- Lidau nenacaauru, Saroon nenacaauru, naonjoaihurrine janate, Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoihunru neein nero- tojacoaure.

Oo caje ichanaa Dorocane

³⁶ Nii bana jetaote, nii Jofe neseeu nelu, leeinjiin Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraera- Tabita neein curuajai. "Tabita" naane jetaote, Curieco ere cuhane, Doroca ne. Nii ene jetaote, caohachanejeein- caohacha ene neein ichoae. Nii jetaote, chaelai latecuruha cairichaurine, coroatajanein, naonjoae. ³⁷ Nirijeein, ne lacuritiin jetaote, cunaiteein. Inae caun ohane jaun jetao, rai jabereco culejeein, naain ucuun nena loreri coroata coarana ichoae- ucuha cuhane, rai jabereco rucujueein teeure. ³⁸ Nii jana, Jofeu caje, coriaae neniha, nii niha Fedorone jaan- Lidane jaun jetaote, cuu niha Fedorone coitucuruha Jesocurisito Ere esenetaeraurune jaun jetao, coroatajai cacha letoaaure:

"Chajaau jera, Jofeu luhecotariincha," naauruha rene turuhine jaun jetaote, ³⁹ acaauru aina cue Fedoro. Inae nii niha ene jaberecone jaan turuhin niha Fedorone jana jetaote, curuaacaain codohaquiin chanaain, Fedoro que, jaiti ichaohane bana- acaauru cajione niicha tocooi- acaauru rai niicha tei obirichurune maajeein coarateure- autanaauru. ⁴⁰ Nii jana jetaote, jelai caje jitariin mitanajaain, nii ene jabereco rohan, neseeron- raain jetao, Cana Coaunera bajaain, nii ene jabereco coarajeein jetao:

"Chajaain, nimichuura, Tabita," naa Fedorone jana jetaote, nota toretaain Fedoro coaraain, nelauhithane jetao, ⁴¹ rai biji que mucuhin, michuhitoha Fedorone jana, nichaauraane jana jetao, satiin Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere esenetaerauru, satiin, nii autanaauru aina curuataain, cotihanajaain jetao, jabereconein chujuriaain acaauru que coarate- Fedoro. ⁴² Nii nitohanihane coitucuhin jetaote, Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere esenetaain tonoraare- nii Jofe neseeu nenacaauru- arajiin cachaauru. ⁴³ Nitohaneinte, araai janohin, nii neseeu ne Fedoro, canii cari rucuhera- Simoonneein curuajai cacha loreri asaae.

Corenerio aina, Fedorone

10 Nii jana jetaote ne, leeinjiin cacha, soondarooru curuaanaa- Corenerionein curuajaain, Sesa- reea neseeu. Nii jetaote, saota fashanei Romanocuru soondarooru, Italia cocoaicha neein acaauruhacha curuaatei, lefashai- curuaanaa cafitaan neein ne. ² Aca jetaote, niqui Romanoneein ne. Nejetaote, atiin rai sini- jiera, rai bereecuru naonjoaihunri aina jiniiquiin, jataain Cana Coaunera ere tonoraerauru ne. Aca jetaote, cairichainein nenacaauru- Jorioocuru rai nihane, coriqui nihane tee tejeein, coroatajanenajae. Chaen jetaotechu, inetono janonaa bana, Cana Coaunera bajaebajajeein ne. ³ Nii jaun jetaote, letono anjera que, coarate Cana Coaunera, sona nichae.

Nii jana jetaote, coarajihane jana, nii nihane jaun turuhin enohin: "Corenerio," naa nacatiha turuhine jana jetao, ⁴ cuu anjera coaraain, nesoonetiin:

"Cha ichei ichareeunte, Curuaanaa," naain tonoraa Corenerione jana jetaote:

"Bajaebajajeein neeine aonaa Cana Coaunerara. Chaen techu, cairichaihuru coroatajaneine coaraain, satiin caohacha ichaaine rautate- Cana Coaunerara. ⁵ Aihana jaun, Jofeu cacha letoaaute, leeinjiin cacha- Simoonneein curuajaain nena- Fedoro cotihaca cuhinera. ⁶ Nii cuu nena cucuana auhaniha loreriquiin nena- jacari nojoenlain rucuhera rijitocojoai curuajai- leecha Simoon loreri asaaete nera," nae jetao, rai Cana Coaunera letono anjera.

⁷ Niritohane baiha, inae amuha nii aina erenaa- Cana Coaunera letono anjerane jana jetaote, coroatajai nere tonoraerauru, chaen leeinjiin soondaro- Cana Coaunera ere tonoraain- jataain Cana Coaunera coitucuera rai suujua rijitoojoein nena niichuru cotijiaain jetao, ⁸ rai aitoha Cana Coaunera letono- anjerane bee jetao, Corenerio. Nitohanein, acaauru rai bihane baiha jetaote, letoanajae Jofeu.

⁹ Nii cojoano jetaote, enoto chujutaelalajeein, turu- elalajeein cujueeuruha, Jofeune jana jetao, loreri janori macararo ichoae, ucuun iniha cue jetao, Fedoro, cuu Cana Coaunera bajaane coina.

¹⁰ Nii jana jetaote, rai banetojoe niha mijiitenane jaun jetao, lenonene rijitocojoaain jetao, Cana Coaunera bajaee, lenone enohalauruha icharaaurune cohaca. Nii jana jetaote, notaaca Cana Coaunerane coina, ¹¹ neyoracaa dede bacuujuane jana jetao, caje mituha uhe, shojoera tocuhanein- jaraantiin. Nitohanein ecocohin jetaote, tajiha fauha uhe, jena turiin rulunohineei. ¹² Nii jana, coaraane jana jetaote, nii shojoera tocuhana nainecojoaain jetao, uhe itolere cautenu rijihuru, atane ichoae terei lenone, itolere tajaecuru, itolere ataibinaae acanocuru, itolere Jori- onecuruhane lenone niheichuru, naonjoaihunri jetao, uhe nainecojoaain. ¹³ Nii jana jetaote, coarajihane jana jetao dedeu toniin:

"Nimichuhin nichaauraain, niichuru soote que lenoneicha Fedoro," naain toniha dedeeune jana jetaote:

¹⁴ "Chabana, Jorionichaanune lenonenihei quinaa nainihaaunta, lanichana nainihaaunta. Nihei ataibinaae quinaa nainihaaunta, Curuaanaa," naain tonoraa Fedorone jana jetaote:

¹⁵ "Coa Cana Coauneraacha, couluunojoi que, 'Calanichareta. Ataibinaae quinaa nainihaaunta.' naain irihara. Jauriaate chuhisi niqui, nainenelu que lenonequichenera, nete inae enene, que lenonena nainequichene coina couluunoinera. Aihana jaun, Cana Coauneraacha coulucohi que, nainiheini niritiin ereeineta," naain jetao, dedeeu toni. ¹⁶ Nitohaneein nichata saain ecoocane baiha jetaote, inae jelaiha dedeeu iniha cue, nii shojoera tocohanai.

¹⁷ Nii jaun jetaote, nii que suujua rohecaain, cuu suujuaau ereerejeein, "Chatohanai ichacaanne coinacha, catohaneein canotajae Cana Curuaanaata." naain suujuaau ereereeca Fedorone jana jetaote, turuure acuujuaniha nichatajai cachaauru Corenerio letonocuru, Simoon loreri bajaebajajeein. ¹⁸ Turuhin jetaote, acuujuaniha netiin jetao, tonijiaain:

"Cauna niha caa loreri asaae, leeinjiin cacha- Simoon Fedoroneein acaauruhacha curuaatei," naain jetao bajaare.

¹⁹ Nii jana jetaote, cuu jaiti, nii rene ecoona que suujuaau ereereeca Fedorone jana jetao:

"Aonaun, nichatajai cachaaurute ii ariirijiera. ²⁰ Chajain nimichuhin, acaauru aina cunihu necoatelanalara. Canuna acaauru letoaaun ii renera," nae jetao, nuricho rai Cana Coaunera Suujue.

²¹ Nii jaun jetaote, fauhin nii Corenerio letonocuru cachaauru coaraain jetao:

"Canuna- nii inaraacha ariirijiei neeunra. Chate raacheta," naa Fedorone jana jetaote:

²² "Canacaanu letoaa, canacaanu curuaanaa cafitaan Corenerione jaunne, uhacaanura. Acate, caohacha cachaneein, jataain Cana Coaunera ere tonoraeranera. Nii jaunte, jataain que suujua acateein, belaihure sating Jorioocurura. Acate, ii cotiharate, rai beein, que ii cotiharatiha Cana Coaunera letono- anjerana jaunra. Nii jaunne, ii cotihaca uhacaanu, nenajaun cuhin, iicha coitucui que rai ereeine, aonaane coinara," naaure jetao, Fedoro rai.

²³ Niritocuruhane jaun jetaote, nii notaaca Cana Coaunerane que nainaan jetao, nii nihanejaan loreri asaae ranajae Fedoro, Jorionecureniha nii cachaaurune saijieein. Nii jaun jetaote, cuu aina sinihuruhane cojoanoon, cauha cuuruhane jana jetao, acaauru aina cue Fedoro, corianiha cunacaauru- Jofeu neseeu nenacaauru tabaauru- Jesocurisito esenetaeraauru aina. ²⁴ Nitohaneein cuhin jetaote, cojoanoo Sesareea turuha cuure.

Nii jana jetaote, le laurii naraaichuru, jataain belaihaauru, naaonjoaihunri cotijiaain, acaauru cojoae Corenerio. ²⁵ Inae turuha Fedorone jana jetaote, mituhin raain jetao, natiha neseonraain coroaeca Corenerione jana jetaote:

²⁶ "Nichaauraaura. Canu netonaina, ichejijieein cachaneein neeunra," naain michuha Fedorone jaun

jetaote, ²⁷ ereerejeein, enoha cuuruhane jana, cuu najiniha netaojiaain cohacure arajii cachaauru. ²⁸ Nii jaun jetaote, acaauru rai:

"Inarate raotojoeein coitucuhiche, canacaanu Jorionichaanune, nejelau cachaauru Jorioniheichuru aina, netaojiaain nena nainenihacaanunera. Niheichu. Nejelau cacha loreri asaae enonaa nainihaacaanuta, nitohane niha canacaanu ichaona jaunra. Nete, nii que, canu notajaain carelae Cana Coaunera, nabana chunein cacha que jaolequiin, 'Nechu aansai ataibinaae,' naain irihanu chunein nejelau cachaauru quene coataara. ²⁹ Nii jaunna, cacotijiaaichene rijijieein inauheneecha, cha que erelanaala uunra. Nii jaunna, 'Chanunacha cacotijiaaureta.' naain, coitucunaa jerichaaunne jaun, carai beeichene jereeeunra," naain jetao, acaauru caje bajaee Fedoro.

³⁰ Nii jaun jetaote:

"Inae, jana janoha, enarijuu, cau canu loreri asaae, cosinaca casuri couu, canu ichaoneein Cana Coaunera bajaebajaeacaun sonainane jana, jataain somajai que, cajionequiin, cau, caatiha neeorite- leeinjiin cachara. ³¹ Nii cachate, carai: 'Corenerio, bajaebajaequine aonaa- Cana Coaunerara. Chaen techu, cairichaihuri coroatajaneeine coarajeein, nii coacuhin coroaje Cana Coaunerara. ³² Nitohanihane jaun, cachaauru letoaaute, Jofeu, Simoonneein curujaaun nena Fedoro cotihaca cuuruhinera. Nii cucuana auhaniha, loreriquiin, cuu nena jacari nojoelaain rucuhera rijitocojoai curujai- leecha Simoon loreri asaaete nera.' naa carai nii cachara. ³³ Nii jaunne, nii rijieeoritiin ii cotiharateeeunra. Caohachate jataain ichaahincha. Aihana jaun, caute jiniiquiin, Cana Coaunera notaraca nihacachera. Nii jaunna, canacaanu rai Cana Coauneraacha beratei que, ereeine aohana jerichaanura," naain jetao, Fedoro tonorae Corenerio.

Nereretaa, Corenerio loreri asaae, Fedorone

³⁴ Nii jaun jetaote, acaauru rai:

"Inae laen coitucuhanu, coatia nejelauneein, chunein cachaauru coaraain nihein, Cana Coaunerata.

³⁵ Jerichanejeeinte, sating coaraain, naain coriajai ataneu nenacaauru nihanatiin, nere tonoraane, rae Cana Coaunerara, caohacha ichaain neeuruhanera.

³⁶ Nitohanihane coina, Israeli inamacooru rai, baaso ichaain, Cana Coaunera que nejeratena neein, niha cachane niha natiin, niha leeinjiin, nii rucuhera, raotojoein neeuruha Cana Coaunera aina cachaaurune que beratelu Cana Coaunerara. Acate, Jesocurisitoneein- sating Curuaanaanein nena nera. ³⁷ Inarate, cachaauru rai, baaso ichaain neeuruhane jianein, nebaotisaerateeuruhane, raotojoein acaauru raa Cana Coaunerane coina, biha Joanne coitucuhiche raotojoeincha. Nii baihate, Nasarete cocoaicha- Jesoso baotisa Joanne jana, nii Jesoso ichoae, rai Suujue letoaa Cana Coaunera, itolere ichaain nena nainihane coinane coitucuhiche. Nitohaneein baotisa Joanne caje coauneinte, Jodea batane sacutaain, amuhemujuelu Jesoso, Calillea nunuheteinte, itolere

caohacha ichaain, moconajaera ichanohineein cunaiteein necairichanacaaurune maajeein rautaelura.

³⁹ Nii jana, canacaanune, itolere ichaain niha Jesusone coaraneein nihacaanu, aina amuhemuecaanulu, itolere Jodea batane sacutaain, Jerosaleeun nese sacutaain, naaonjoaina jaunra. Nitohanihane baihate, inae coroso que teein atinaaurelura. ⁴⁰ Nete, atinaauruhane jana, nichata jano cuhane, ichatelu Cana Coaunerara. Nitohaneein ichateeinte, canacaanu rai, ecoocane coina, letoae Cana Coaunerara. ⁴¹ Coatia, satiin cache rai, ecoohai. Leeinjiin canacaanu- Cana Coauneraacha janijii nii beraanu que- niicha ranojoi nichaanune raiichate ecooera. Nitohaneein oo caje ichanaa Jesusone baihana, aina lenoneein, aina acau cohacaanura. Inae inoaelu, nitohanihane coina, Cana Coauneraacha ranojohineein nihacaanulune jaunte, ⁴² canacaanu letoae, itolere ichaonacaauru, onacaauru, naaonjoaihunri coaraanu que- nii Jesuso teein nihalu Cana Coaunerane beebelijhacaanu, cachaauru raine coinara. ⁴³ Chaen techu, inoaelu najiincha caje coauneein, nii Jesuso beebjeretocure, nere bera inoaesihuru: 'Nere tonoraain esenetaeraaurute, baaso ichacuruhalune niha natiin, coreniha caseteco caje nichotiha cureeincha.' naain beratihalu, nere bere inoaesihuru *profeta* curu que, aitiin Cana Coaunerane jaunra," naain jetaote, acaauru rai beebje- Fedoro.

Cana Coaunera Suujue raauruha Jorioniheichuru netonaine

⁴⁴ Nii jana jaiti niritiin beebjija Fedorone jana jetaote, nii satiin nere aonajeeurera choae, fauha uhe Cana Coaunera Suujue. ⁴⁵ Nii jaun jetaote, coarajeein cojoaelatoore, nii Fedoro aina unacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru- Jorioocuru, Jorioniheinchuru rai netonai, tenojoi niha Cana Coaunera Suujuene jaun, ⁴⁶ chaen, Cana Coaunera coroaecuruha, nejelau ere cuhane cuaain- nejelau ere que erenacaaurune jaun. Nii jaun jetaote:

⁴⁷ "Nainihaacache cana, caa cachaauru baotisaain coujunacatechaachene, Joriooneeurenihane jaunneti." naain erenaa nainihaacache cana, inae cana rijijjeein, Cana Coaunera Suujue que, coujunacatenohineein neeuruhane jaunta," naa Fedoro nii corihaniha cunacaauru Jorioocuru raine baiha jetaote:

⁴⁸ "Jesocurisito coreniha, baotisaain coujunacatenohineein neeuruhinera," nae jetao, acaauru rai Fedoro. Nii jaun jetaote, nii baiha, Fedoro chunaure, acaauru aina, inata janojoein neeorihane coina.

"Chanuna Jorioniheichuru aina lenoneei," naain Jerosaleeun nenacaauru Jesocurisito ranojoinunru Jorioocuru tabaaurune

11 Jodea bataneu netiin jetaote, inae Cana Coaunera ere esenetaain tonoraauruha Jorioniheichuru netonaine coitucure Jesocurisito letonocuru afosotooru aina- cana nejeraauru Jesocurisito ranojoihunru. ² Nitohaneein coitucuuruhane jaun jetaote, in-

ae Jerosaleeun turuha Fedorone jana jetao, necoejechanuure- Jorioneein Jesocurisito ranojoihunru tabaauru. Niritiin necoejechanuhin jetaote:

³ "Chanute cocoaeraa- cana Jorionichaachene ichao rai, Jorioniheichuru rene turuhin, acaauru aina, naaonjoacachene natiin- acaauru aina lenoneeita," naain bajaure jetao, Fedoro caje.

⁴ Nii jaun jetaote, satiin niicha coaraai bee jitariin nunue caje coaunein:

⁵ "Naain nii Jofe neseeu nihanune jaanna niqui, Cana Coaunera bajaauru. Nii jana, canu notaaca Cana Coaunerane jana coaracaanne janate, shojoera tocohaneei jaraantiin, jenaain rulunohineein dede caje fauha uhe caatiha, nii nihanune jaunra. ⁶ Nii jana, rautaain cuhanai coaracaanne janate, cuu ne, itolere ataibinaecuru, atane ichoae terei lenone, tajaecuru, acanocuru naaonjoaaurincha. ⁷ Nii janate, carai dedee tonii: 'Chajaaajoain nimioritiin, soote que lenoneeicha.' naane janana: ⁸ 'Jiaohinera, Curuaana. Chabana cujuaae cuhane aansai calaani enohaaunta.' naanune janate, ⁹ dedee toniin: 'Coaa, "Aansai calaani," naain iriha, ii coauneraacha coulucohi quera.' naain ¹⁰ toniha nichata saain dedeeune janate, jelaaaha dedee iniha cue- nii shojoera tocohanaicha.

¹¹ Nii rijieoritiinte turuure, Sesareea caje uhin, nichatajai canu ariha unacaauru cachaauru, nii nihacaanune- jaan loreri asaera. ¹² Nii janate, caletoe Cana Coaunera Suujue, necoatoelanaala acaauru aina cuhanune coinara. Nii janate, canu aina cuure caa saotanein Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru. Nitohanein cuhina, Sesareea turuhin, nii canu coitihaca unacaauru letoaera- cache loreri asaee enohacaanu saaincha. ¹³ Nii janate, canacaanu rai: 'Naaajoaainte, cau ecocoe Cana Coaunera letono aanjerara. Cautechujuhequii, "Cachaauru letoaa Jofe neseeute, Simoonneein curuajai- Fedoroneein acaauruhacha curuaatei cotihaca cuuruhinera. ¹⁴ Acate, 'Naaonjoaain neeute, satiin, isinejiera, charaichuru, ichoerejeeuru, naaonjoaihunri aina, raotojoein jianaacoo neeincha.' naain ichei bereeincha,"' naa canacaanu raine naanaa- nii loreri erorane jana, ¹⁵ acaauru rai irihanune nunuetihanune janate, acaauru chochae fauha uhe Cana Coaunera Suujue, cana chochae fauha uhalune rijijjeeincha. ¹⁶ Nii janate casujuaniha neeorite, 'Acau quete niqui cache camujuaain, cache coujounacate Joaanra. Nete inara laaen Cana Coaunera Suujue que, coujunacatenohi niha curiquicheeincha.' naain aitohalu Cana Curuaanaa Jesocurisito nera. ¹⁷ Aihana jaun, Jesocurisito esenetaacachene jana, cana rai rai Suujue tihane rijijjeein, leeochoauru rai netonai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane, nainihaaun nii caohatera rijitiin, irihanu canu neta. Chaneeina nereun canu, Cana Coaunera colaihaje cuaain, nii caohatera rijitiin irihanuneta," naa Fedorone janate, ¹⁸ inauhene cuuraatoraaain, cuu aonajeeure nii Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru.

Nitohaneein aonajeeuruhane baihate, Cana Coaunera coroaecure, "Caohacha quete, Jorioniheichu-

ru netonai coroatajane Cana Coaunera, acaauru netonai suujua coreein ichaonaa- chabana nitajenaa charanejeein nena raauruhane coinara." naain.

Antioquiha neseeu Jesocurisito ranojoinnein nenacaauru

¹⁹ Eseteba sohin jaoruhane baiha neeoriinte, leeochoauru Jesocurisito esenetaeraauru netonai arin, rohecaature. Nii jaun jetaote tabaauru Jodea batane caje sorohin, Fenisiau, chaen Chifereu, Antioquihau, naaonjoaihun- kuhinchuru sorohacoaure. Nii kuhin sororuhane jauncuru turuhin jetaote, leeinjiin Jorioocuru raiicha Jesocurisito beebejeein, que relanajaaure. Coatia jetao laen, leeochoa cachaauru- Jorioniheichuru relaauruhi. ²⁰ Ne jetaote, nii baiha, Chifereu, Sireneu naaonjoaihun nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru tabaauru, nii Antioquiha neseeu turuure. Cuu turuhin jetaote, nii cuu nenacaauru Jorioniheinchuru rai, Cana Curuaanaa Jesoso que Erenaa Caohati beebejeein, que acaauru relaaure. ²¹ Nii aina, acaauru coroatajaniha Cana Coaunera Suujuene jaun jetaote, jauriaa acaauruhacha esenetai jianein, Jesocurisito esenetaaure arajii cachaauru.

²² Nii coitucuuriin jetaote, "Chatohaneeuruhachata," naain Antioquihau Berenabeen letoaaure, Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru. ²³ Inae Antioquihau turuhin, acaauru coaracuruhane jana jetaote, caohatiin acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane coaraana jaun jetao, jataain coroeje Berenabeen. Nitohanein corojeeinte, esinaae rauhijiriin Jesocurisito esenetaain, baaso coacuelanaala esinaae rauhijiriin nere tonoraauruhane coina, suujuatenajae Berenabeen. ²⁴ Caohacha cachanein, Cana Coaunera Suujue que suujuequiin, jataain Jesocurisito esenetaera nihana jaunte, nitohane Berenabeen. Nitohanein jetaote suujua coreein Jesocurisito ranojoinunru aina neeure arajii cachaauru.

²⁵ Nii baiha jetaote, Tarosoo cue Berenabeen, Saoro arihane coina. ²⁶ Nitohanein kuhin jetaote, cuu eruhin, amae Antioquihau. Cuu jetaote neeurelu, itolerenein lejaanacaain, cuu nenacaauru Jesocurisito ranojoihunru aina cuu nenacaauru cachaauru relaa. Nii Antioquihau jetaote, jauriaanejeein, "Curisitianonein" Jesocurisito ranojoihunru curuaateeruhane nunuheteurelu.

²⁷ Nii bana jetaote, Jerosaleeun caje kuhin, Antioquihau turuha cuure- *profeta* curu tabaauru. ²⁸ Niichuru taba- Acabonein curajai jetaote, ita taojiaauruha Jesocurisito esenetaeraaurune jana, acaauru cataaun nichaauraain:

"Aonacuchena, inara rai caa bete, coitucuhichera. Nerinaain jetao carajaaajoaain quinacai, Jodea batane sacutaainta," naain be nii Acabo, que beratihia Cana Coaunera Suujuene jaun.

Nii mijitena jetaote nelu, Romanocuru curuaanaacuru- curuaanaa niha enferadoro- Culaodione bana.

²⁹ Nii niritoha Acabone jaun jetaote, naain Jodea nenacaauru Jesocurisito coreniha cana nejeraauru-

coroatajanena jerecure, nii Antioquihau nenacaauru Jesocurisito esenetaeraauru. Nitohaneinte, ita jeeonijanaain coriqui teein, taojiaaure, le cachaauru cachaauru caje, tenaa nainecuruhane rijiinanaain. ³⁰ Nitohanein taojiaain jetaote, nii Jodea nenacaauru Jesocurisito esenetaeraauru- bichahenaauru rai letoaaure, Berenabeen, Saoro, naaonjoaihunri aina.

Saantiaao sohin jaohinte, caresero cuhane Fedoro enohaure.

12 Nii bana jetaote, Jesocurisito ranojoinunru aina nejeratihane nunuhetein, tabaauru mucuerate jetao, Isaraelitaauru curuaanaa *rey* Erodesi. ² Nitohanein jetaote, sabere que, Joaan nejera Saantiaao sohin joaerate. ³ Nii rautatiin, coaracuruha Jorioocurune jaun jetaote, Fedoro netonai mucuerate Erodesi. Jorerera colane ichanohin- faan quihuruhane jaan- beseta cojoanonaacuru bana jetaote, nitohanein Fedoro mucuure. ⁴ Nii mucuheratein raeratihane baiha jetaote, Fedoro enoaerate caresero cuhane- Erodesi. Nitohanein caresero cuhane enoaeratein jetaote, caohatiin beraichate. Jena lauriin, janaanain, nenacaauru soondarooru que, ita roherererojein caohatiin beraihurua le laurichuru cajene coina, letoanajae, nii Fasocoo beseta bitohariin, satiin coarajeerera notara-cae, caresero caje rochoin, coaraain chatohanein teeuruhane coina. ⁵ Nitohanein caresero cuhane caohatiin beraichaaain niha Fedorone tonohanau jetaote, ita taojiaain, rai Cana Coaunera bajaure mainajein Jesocurisito ranojoihunru.

Caresero Caje Fedoro mitaa Cana Coaunerane

⁶ Nii jaun jetaote, eresinejeeonriin lanajeece, satiin coarajiha cachane notaracae, chatohanein Fedoro tihanerai niha- Erodesine jana jetao, coroatajai soondarooru cataaun, jeranu *cadena* que cosiin sinitoha Fedorone jana, acuujuu nihacuru neein- beraihurua soondaroorune jana jetaote, ⁷ rai letono- anjera letoae jetao, Cana Coaunera. Nii jaun jetaote, luhecotariin, Fedoro rohan neeoritoha Cana Coaunera letono anjerane jana jetao, jiichoo rijijieein conoe, caresero cuhane. Nii jana jetaote, sinitoha Fedorone jana, jaleri dada dadariin nocoain jetao:

"Chajaain nimiichuura," naa Cana Coaunera letono anjera, Fedoro raine rijieoritiiin jetao, rai biji caje nejasajasariha- nii biji ichora *cadena* ne jana jetao: "Chajaaajoaain nimioritiin ichajione jiaain, ii safato jiaain, canu jiniichotaaura," naa, nii Cana Coaunera letono-anjerane jana jetaote, nii aitohane rijijieein jiniichotae jetao, Fedoro.

⁹ Nitohanein jetaote, mituha cue, Cana Coaunera letono- anjera caajie kuhin, coetacainein kuhin, mituha cuhane esenetaelanaala, "Nechu jataaen sini anuu jecha aite." naain. ¹⁰ Nitohanein kuhin jetaote, jaurihaanejein acuujuu beraicha caje situure. Nii leeochoa caje situhin jetaote, nii coata que bacuujuana jaun, turuuhane jana jetao, raajenihane nejoracae,

nii coata que bacuujuanaa, naain aerene nenea enon-
aanaja rijia bacuujuua. Nitohaneein mituhin, le co-
coantaain bero cuhane cuujueeru baiha jetaote, jelai
Fedoro ratiriin amuhe- Cana Coaunera letono anjera.

¹¹ Nii jaun jetaote, nainacori Fedoro. Nainacoriin je-
taote: "Esinaaete, rauhijiriin letono anjera letoae- Cana
Coaunera. Jataain caque necosuujuaain, canasineene
rijitoha Erodese aina Jorioocurune janate, nabana cha-
tohaneein caetecuruhane coataa, letono anjera letoae
Cana Coaunera, canu ichoteratihane coinara," nae je-
tao Fedoro.

¹² Nitohaneein, inae nainaan jetaote, Joaan Maro-
conein curuajai- neba- Mariha rene turuha cue. Nii
jana jetaote, cuu najiniha, nii Mariha loreri asaae, ita
taojiaain, Cana Coaunera bajaa neeure arajii cachaau-
ru. ¹³ Nii jana jetaote turuhin, nii aerene nenea enon-
aanaja rijia acuujuua faafaorihane jana jetao: "Cha cha
aite," naain, coaraa cue leinjiin ranuna Rodee. ¹⁴ Nii
jetaote, Fedoro ere nihane aonaain jetao, coroaena
caun jetao, nii acuujuua joracae lanaala soroneein biha
cue: "Fedoro te aitera," naain. ¹⁵ Nii jana jetaote:
"Esinaaenna aitohite," naauruhane jana jetao:

"Esinaae rauhijiriin acate aicha," naane jana jetao:
"Rai suujuete jerihane ai caihara," naaure.

¹⁶ Nii tonohanau jetaote, nii acujaniha neein, nii
acuujuua faofaonijianaee, acaauru bajaebajajeein Fe-
doro. Nii jaun jetaote, nii acuujuua joracaain coaracu-
ruhane jana, esinaae aca nihana jaun, cuu nesoonetiin
coarajeeure. ¹⁷ Nii jana jetaote, acaauru rai, biji
sarasarari, nabana tonaain ereeuruhane coataa. Nito-
haneein jetaote:

"Naaonjoaainte, caresero caje, canu mitaerateein,
canu ichoterate, Cana Coaunerara. Caritiin, Saantiaao
rai benichuchera. Satiin, cana nejeraauru- Jesocurisito
coitucuurera rai netonai beeuchete, coitucuuruhin-
era," naain beratihane baiha jetaote, jelai caje mituhin
jetao, amuhe Fedoro.

¹⁸ Nii jana jetaote, jano jana, cuu neniha Fedorona
jaun, nesoonetiin: "Cha quena nerurujuae, caa aansai,"
naain jetao, acaauru suujua auhacaain nererojoeccaau-
re- nii beraihurera- soondarooru. ¹⁹ Nitohaneein, neni-
hana jaun jetaote, arihuruhane coina, acaauru letoaa-
nii curuaanaa Erodese jana, nitohaneein Fedoro ari-
huruhane jana, ruurenihana jaun, nii beraihurera
choae nalutiaain jetao, acaauru sohin joerate jetao
Erodese. Nii baiha jetaote, nii Jodea batane caje mi-
tuhin Sesareeau ichaoha cue jetao Erodese.

Oha Erodese

²⁰ Tiro, Sidoon, naaonjoaain cocoaichacuru aina je-
taote, niqui obaje Isaraelitaauru curuaanaa rey Erodese.
Nii jana jetaote, ita suujuau tacaain:

"Coanete, atiin rene turuhin raotojoein erenaa
neeinera," naain jetao, jaurihaanejeein, nii que jaurii-
nere tonoraera Balasito rene turuhin jetao, ereeure nii
curuaanaa Erodese rai, nii Erodeseicha beraai atane ca-
jeecha quinacai raajeein ichaauruha, nii Tiro, Sidoon

naaonjoaain cocoaichacurune jaun. Nii jaun jetaote, nii
curuaanaa Erodese rai:

"Coanete, nii cachaauru coroatajanena neeinera,"
naa nii Erodese que jaurii- Balasito najaun jetao, ²¹ "Ba-
najian uunite coaana neeinera," nae jetao, nii curu-
aanaa Erodese. Nii jaun jetaote, nii aitohane bana, rene
netaojiaauruhane jana jetaote, curuaanaa nihane ca-
jione jiaain jetao, nii curuaanaa nihane nelauriana
jaan- rori choae nelauriaain jetao, ereereje Erodese.
²² Nii jana jetaote:

"Coatia caritiin erenaa nainihe, cana rijijieein cacha-
ta. Caate cana chosinera," naaure jetao, eehequiin
satiin nii cuu nere aonajeeurera cachaauru, nechu
jataain acaauru belaiha Erodese coina. ²³ Nii jana,
coroaeca Erodese jaun jetaote, nii rijieeoritiin, letono
anjera letoae- Cana Coaunera, nichoae cunai naluti-
aane coina. Nii jaun jetaote, cunaitein corianohin ri-
hano jitanojoneein ohe, Cana Coaunera nujuaneein
coroaeca ne jaun.

²⁴ Nii jana jetaote, inae jelai amuritoheriin, Cana
Coaunera ere coitucuhajeein cuujueeure cachaauru,
itolere sacutaain, amuhemujeein beebejeeuruhana
jaun.

²⁵ Nii jana jetaote, inae Jerosaleeun, niicha ichanenu
nainaauruha najaun jetao, Antioquiha cauha cuure,
Berenabeen aina- Saorocuru, acaauru jiniichaain
"Maroco" naain acaauruhacha curuaatei- Joaan
amaain.

**Letononein amuhemujeein, Jesocurisito beebejeeu-
ruhane nunueteeruha- Berenabeen aina Saorone**

13 Nihalu jetao, Antioquihau Jesocurisito ranojoin-
unru coaraauru jelai teein, Cana Coaunera ca-
je- erenaa raain acaauru rai beeureraauru *profeta* cu-
ru, chaen Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaur-
eraauru, naaonjoainuri. Niichuru aina jetaote neeure-
lu, Berenabeen, chaen Simoon- jichojoaineein acaau-
ruhacha curuaatei, chaen Losio- Sirene cocoaicha,
chaen nii Calileea coberenadoroneein nenaalu- Erodese
aina fohena- Manaen, chaen Saoro, naaonjoain-
uri. ² Niichuru jetaote, coroatajanenaaca Cana
Coaunerane coina, cosinacaa suri couu ita taojiaain,
Cana Coaunera bajaee bajaecuruhane jana jetaote:
"Carai nii Berenabeen aina Saoro letoaauchete, jelai
teein acaauru rai quiicha teei amihanenaa ichaa cuu-
ruhiner. Nii ichacuruhane coinane cotihanajaain
ranajaain neeunlura," nae jetao, acaauru rai Cana
Coaunera Suujue.

³ Nii jaun jetaote, coaiten cosinacaa suri couu neein,
Cana Coaunera bajaee bajaecuruhane nainaan jetao,
acaauru choaae biji merecaain, Cana Coaunera ba-
jaaure. Nitohaneein acaauru rai, Cana Coaunera ba-
jaauruhane baiha jetaote, acaauru rai necoeeure.

Chifereu turuuruha, nii Cana Coaunera Suujue letoaer- atenojihunru- afosotoorune

⁴ Berenabeen aina Saoro jetaote, Cana Coaunera Suujue letononeein Seleosiau cuure. Jelai caje coauneein jetaote, Chifere cunaa bote cuhane fauhin, cucuana cuhane coriaae cuuhin turuure, nii Chifere coobenau nenea nese- Salaminau. ⁵ Nii nese Salaminau turuhin jetaote, nii cuu nenea ita taojiaauruhana jaan loreri- sinacoca asaae netaojiaauruha Jorioocurune jana jetao, cuu enohin, acaauru rai, Cana Coaunera ere beebjejeure. Joaan Maroco netonai jetaote, acaauru aina cue, acaauru coroatajanera rijijeein.

⁶ Salaminau neeuruhane baiha jetaote, caje cuhin, jitarin nii obena tinonohin cuhin jetao, nii cu nenea leeocho nese- Pafosoo turuure. Nii Pafosoo turuuruhanane jana jetaote, cuu nee- leeinjin benane- Jorioneein casajenetiin- Cana Coaunera letononiha no-coetiin- cachaauru coritaera- Barajesoso. ⁷ Nii benane jetaote, cuu jataain nainaan nenea- Coberenadoro Serijio Faoro aina nei nejesina ne. Nii coberenadoro jetaote, nii Pafosoo turuhin neeuruha- Berenabeen aina Saorone coitucuhane jaun jetao, cotiharatenajae, nenajaun cuhin, rai Cana Coaunera que ereereecuruhane aohana jerihane jaun. ⁸ Ne jetaote, Berenabeen aina Saoro que nejerate nii benane- Barajesoso- "Elima" neein Curiecocuruhacha curuaatei, nabana acaauru esenetaa nii coberenadorone coataa. ⁹ Ne jetaote, Cana Coaunera Suujue que suujuequin jetao, nuna- jeein coarajeein:

"Nechu aansai. Casaje. Moconajaera nebaneein nenea. Ii te itolere caohacha aina nejeratenaaneein neeincha. Chanute Cana Coaunera tenojohin ichaonaa caohacha auhacaaita," nae jetao Saoro- "Faboro" neein curuaaneni. ¹¹ Niritiin cotaicha rijitiin jetaote: "Nitohaneein neeine corenihate, ichasetecareein Cana Coaunerara. Maosaneeinte nedariquiiin carajajoaaincha. Nihei jiiichoo coaririheeinita," naa Faborone rijieoritiiin jetaote, maosaneein nedae nii benane.

Nitohaneein nocohenaneein nedaa rai notana jaun jetaote, rai biji que mucuhin- amaeranu ari, amaa ne coina- nii Elima, inae conoeniha notana jaun. ¹² Nii jaun jetaote, cojoaelatiin, jataain caohatoha nii Cana Curuaanaa- Jesocurisito que aitiin, acaauruhacha beebjei- Cana Coaunera ere esenetae- nii coberenadoro.

Pisidia batane que nenea- nese leeocho- Antioquihau turuha Faboro aina Berenabeenne

¹³ Nii Pafosoo neeuruhane baiha jetaote, leeinjin bote cuhane fauhin, Paanfiliau cue nii corihaneraauru aina- Faboro. Jelai caje coauneein jetaote, atane ichoaae cuhin, turuha cuure, nii cuu nenea nese- Perejeu. Nii jana, Joaan Maroco jetaote, cuu ratirinajaain, Jerosaleeun cauha cue. ¹⁴ Nii Perejeu caje cuhin jetaote, nii Pisidia batane roohan nenea- nese Antioquihau turuure nii Berenabeen aina Faboro. Cuu jetaote,

nebetacanaa janonaa bana- ita taojiaauruna jaan- sinacoca asaae, ita taojiaauruha Jorioocurune jana, cuu enohin nelauriaain, aonajenajaaunre. ¹⁵ Nii jana jetaote, cuu aonajenajaauruhane jana, Cana Coaunera Quiricha Inoaei ereretaaure. Inae nii nainaauruhane baiha jetaote, acaauru rai:

"Chasocuru, niha chaaelai que ereeichene jaanne, ereeuche te, aonaain suujua lararajiaauruhine- caa cachaauru," nae nii netaojiaauruna jaan- sinacoca curuaanaacuru.

¹⁶ Nii jaun jetaote, nimichuhin nichaaaurariin, acaauru rai, biji sarasarari Faboro, inauheneeicha curuaequiin aonajeeuruhane coina. Nitohaneein acaauru rai, biji sarasarariin jetaote:

"Aonacuche satiin- Isaraelitaauru, satiin Jorioniheichuru netonai- Cana Coaunera ere esenetaain tonorana jerenacaauru. ¹⁷ Egiptoo cuhin ichaooruhane ajiniha jetaote, cana foerateeurera Isaraeli co-coaichacuru janijiin ranajaelu Cana Coaunera. Nii baiha, rai natane nihei que cuhin, nejelau ataneu- Egiptoo ichaooruha cana inoaeisihuru Isaraelitacurune jana jetaote, arajiiin fanajaelu Cana Coaunera. Nitohaneein nii nejelau ataneu netiin, inae arajiiin nefaauruhane jana jetaote, jelai caje, niicha ichana nainei coarateein roconajaelu Cana Coaunera. ¹⁸ Nii Egipto caje roconajaane baiha jetaote, nere tonoraurenihane saijieein, atiin acaauru abaantaelu, jenachoonca janacaneein desieretoo Cana Coaunera. ¹⁹ Nitohaneein nere tonoraurenihane saijieein jetaote, acaauru rai neein niha nii atanene coina, Canaan batane que, caaunsineein nenea nese que ichaonacaauru cachaauru itaje jetao Cana Coaunera. ²⁰ Itolereenein, Egiptoo cuuruhane que jojohin jetaote, jena fasha saoqui choonca ajaanacaneein jetao, acaauru que banihatein inoaelu- niicha tenaa jerei- atane que tenajae jetao Cana Coaunera.

Nii baiha jetaote, acaauru curuaanaacuru tihacoe, Cana Coaunera, enoha nere bera inoaei- Samoerineerein tihajoaain. ²¹ Nii jana jetaote, itolere curuaanaaneein- itolere sirichaaunu que jetao leeinjin rey bajaure jetao. Nii jaun jetaote, Beenjamiin lauri caje neferatenaaneein nenea Sisi calaohi- Saoro tee jetao, Cana Coaunera, jena choonca ajaanacaneein, acaauru rai- rey neein nihane coina.

²² Nii jana jetaote, renaatonorae lanaala, jeriha Cana Coaunerane rijijieein, ichana jereniha Saorone jaun jetao, Rabiri que core jetao Cana Coaunera, satiin Isaraelitaauru curuaanaaneein- itolere sirichaneein- rey neein nihane coina. Nitohaneein tein jetaote: 'Inae laen, casuujua rijitjoein nenea- cacha ruhanura. Acate, Isaihasi calaohi- Rabiri inera. Acate laen, jatoroaain ne, itolere quiicha jerenohi ichaane coinara.' naain jetao Saoro mitaain, Rabiri tee jetao, coreeraniha, Cana Coaunera. ²³ Nii Rabiri caje neferatenacaauru inamacooru caje nenaaneein jetaote, nenaanelu Jessoso. Aca jetaote, letoaelu Cana Coaunera, nere bera inoaeisihuru que beratihalune tocohaneein Isaraeli co-coaichacuru ichoteratihane coina. ²⁴ Inae turu cataina-

jija Jesusone jana jetaote, Joaan letoae jetao Cana Coaunera, satiin itolere Isaraeli cocoaichacuru sacutaain, beebejija Joanne coina. Nii jaun jetaote: 'Cao-hachaa'in inara suujua rucujueein, coaiten Cana Coaunera aitoonjoa esenetaain tonoraain neeuche te, baotisaain cojounacatenohineeichera.' naain, Isaraeli cocoaichacuru rai aite jetao, Joaan. ²⁵ Inae ohane catainaane jana jetaote: 'Coatia nii inaraacha cohajei-cacaa'ijie- nii turuha uhenenu nihaaun. Canute, letoae Cana Coaunera, nii beraaunu que. Acate laen, cai-choaae jauhecotojoeriin, jataaen cocoaainain letoano-joinnein ne. Nii jaun, rai safato ichora rucuharaane que nihanatiin, nelatihahaun.' naain jetaote, rauhijiriin be jetao, acaauru rai- Joaan.

²⁶ Chasocuru, Abaraaun caje neferatenaanein nenacaauru, satiin- Jorioniheichuru netonai- Cana Coaunera ere tonorana jerenacaauru, satiin, caa inara rai quicha beebejeite- jianacoo cacha culucohin mitaeranutu, satiin- inara rai beratenojoinnein ne. ²⁷ Satiin- nii Jerosaleeun nenacaaurulu, acaauru curu-aanaacuru, naaonjoaihunrite, cajiha turuha Jesusone jana, coitucuurenelu. Nere bera inoaesihuru quete niqui, laenaeratein beratelu Cana Coaunera. Nii jaunte niqui, nii Cana Coaunera ere bera inoaesihuru-hacha- laenanohilu ereretai nejesinanecure, nebetacanaa janonaa bana naineein. Nitohanein, ita taojiaauruhana jaan- sinacoca asaae ereretai nejesinanecuruhane sajainejeinte, cajiha turuha Jesusone jana, 'Aca caara.' naain coitucuurenelu. Nii jaunte, sohin joerateuruhana jaun, aitiin: 'Naaonjoante, cuuree'inchu.' naain nere bera inoaesihuru que laenaratihalu bein- Cana Coaunerane nainauruhane coina, ²⁸ Filato rai colurujueein, sohin joerateurelu, Filato que, lera colane. ²⁹ Nitohanein teeinte, inae satiin aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoaesine nainane jana, nii coroso caje fauhin, rai jabereco rucuhacure- ajeri jachu cuhane. ³⁰ Nete, nii jana, oo caje ichate Cana Coaunera. ³¹ Nii jaunte, nii Calillea caje coaunein, Jerosaleeun tiaetiajein namu corihaniha amuhemuhenacaauru rai ecocohin, cuu araai janohi acaauru aina nerejetelu. Acaaurute, enene itolere sacutaain amuhemuhejueein, nii Jesuso que ereereecure, itolere cachaauru rai.

³² Inara caohachanu quena, inara rai, caa caohati erena bihacaanu, coitucuhichene coina. Caa quete, cana inoaesihuru rai aitelu Cana Coaunera, catohanihane coina. Nii jaunte, acaauru inamaconein nichacahena jaun, cana rai, cana inoaesihuru rai naitoonjoa nainane coina, catohanein ichae Cana Coaunera. Acate, oo caje Jesuso ichate, rai Quiricha Inoaesi-Salmo- coroatajai cuhane aitohane tochanein. Raite, 'Iite, canu calahinein neeicha. Canuna, chacanein neeunra.' naain laenaratelu Cana Coaunera, rai Quiricha Inoaesi cuhane. ³⁴ Nitohanihane coinante, nii ajiniha: 'Oo caje jene, ichatereuni, nabana setuha rai jaberecone coataara.' naain nii ajiniha- rai Quiricha Inoaesi cuhane belu- Cana Coaunera. Chaentechu: 'Satiin Rabiri rai caitoonjoane, ichaa cureunnicha.'

naain belu Cana Coaunera. ³⁵ Nitohanihane jaunte, coaiten leeocho cuhane, 'Coatia laen, setuha nii ii letono jaberecone naihatejeriheeinita.' naain laenaelu Rabiri. ³⁶ Aihana jaun, esinaaente niqui, Rabiri letoaa Cana Coaunerane rijijieein, nii nihane bana nenacaauru cachaauru coroatajanelu. Nete, nii baiha ohin, rai foerateeurera ainane jana, rai jabereco inae setuelu. ³⁷ Nete, nii Cana Coauneraacha ichatei- Jesuso jabereco laen cuu neein setuenelu. ³⁸ Aihana jaun, chasocuru, caa inara rai canacaanuhacha beebejei- Jesuso-hacha corenihate, atiin, osaaocane nihanatiin, rauhijiriin esenetaane, nosa caje nichotenaa nainerein-saain cachaauru, Jorioniheichuru nihanatiin. Aihana jaun, nii nosa coreniha caseteco coaracuruhane rai niha- Moisesaacha benojoinurute, Jesuso coreniha laen nainecururein nii caseteco caje nichoteuruhane. Aihana jaun, satiin- nii Jesuso esenetaeraurute, atiin coreniha- osa caje rocohin- culuhoca cureein Cana Coaunera. ⁴⁰ Caohachaa'in coaracuche, bathoin esenetaane jereneeichenete, inara choaae nalureein inoaelu laenaratihalu Cana Coaunerane jaun, laenacuruhalu *profeta* curune rijijieein:

⁴¹ 'Aonacuche.

Satiin caohacha ichaonaa-caitoonjoa que jaolequiin nenacaauru cojoaelatooche.

Nitajihate curiquicheein, inae ecu tihane bana.

Nii cojoanonaa banane, itolere ichaa'in inara notaaca cureeunnicha.

Chunicoha inara rai, nii que ereein bihane, esenetari-heeicheta.'

naain laenacuruhalu *profeta* curune rijijieein," naain jetao, nii Antioquihau nena sinacoca asaae- netao-jianacaauru rai ereerejein jetao beebeje Faboro.

⁴² Inae, nii que irihane nainaan jetaote, nii ita taojiaauruha Joriocurune jaan- sinacoca caje corihaneraauru aina mituha cue Faboro. Nii jana jetaote, jiniichaain cuhin mituha cunacaauru- Jorionein nerotonacaauru jetaote:

"Coaiten leeocho- nebetacanaa janonaa bana uhin, coaiten nii que ererejiha uuni, canacaanu rai," naain jetao, Faboro cotihacure. ⁴³ Inae sinacoca asaae netaojiaauruhane nainaan jetaote, Faboro aina Berenabeen caaijie cuure- arajii Jorioocuru aina- Jorionein nerotonacaauru- Cana Coaunera ere tonorana jerenacaauru, naaonjoaihunri. Nii jaun jetaote, acaauru rai: "Nijiaonriha, inara belaiha nere aina cuuain, inara cotihaca Cana Coaunerane jaan jianequichenera. Nirijiee'inchu, jianelanaala, nii jelai sacuuchete, inara coroatajanein, inara belaine Cana Coaunerara," naain jetao, acaauru suujuatein, acaauru ratirihure.

⁴⁴ Nii baiha jetaote, leeocho nebetacanaa janonaa bana coaiten, netaojiaaure- nii nese sacutaain caje uhin- coroatajaje lanaanla cachaauru, acaauruhacha beebejei- Cana Curuaanaa Jesocurisito beratenojoi aonacuruhane coina. ⁴⁵ Nii jaun jetaote, nitohanein coroatajaje lanaala, turuuruha cachaauru, Faboro aina Berenabeen aonaana jaun, nechu jataaen, acaauru

que necoelai caun, nabana esenetaauruhane coataa, "Nechu aansai casaje cachaauru," naain, Faboro necoeje chanuure Jorioocuru. ⁴⁶ Nii jana jetaote, nii que nellararajiaain, chaque casilanaala:

"Inara Jorioneeichene raite niqui, jaurihaanejeein nere beebejihacaanune coina canaacaanu letoain ne Cana Coaunera niquicha. Nete, naitoonjoa batocoichene jaun, rautaaain aohana jerelanaala que jaoleco-hichera. Nitohaneein, inara rai, ichaonaa sanaacharanejeein nena bihacaanune coinat niqui, canaacaanu letoain ne- Cana Coaunerara. Nena aohanna jereneeiche coarajihacaanune jaun, Jorioniheichuru rene curichaanuhin. ⁴⁷ Nitohaneein canaacaanu letoaainte:

'Canuna, inara letoareeuni, satiin- caa chauratane que nenacaauru- Jorioniheichuru rai nihanatiin, amuhemujueein been, canu neein nihanune coitucerateein, acaauru ichoterateein neeichene coinara.'

naain Isaihasi que beratihalune rijijieeinte, ena canaacaanu letoae Cana Curuaanaa- Cana Coaunerara," naauruha Faboro aina Berenabeen, Jorioocuru raina jaun jetaote, ⁴⁸ coroaacure- nii Jorioniheichuru.

Nitohaneein corojeein jetaote, esenetaain, "Caohatoha jataaen cana rai, Cana Coauneraacha beratenojoincha," naain esenetaaure, satiin- nii ichaonaa sanaa charanejeein nena raaureraanu que nenacaauru- Jorioniheichuru. ⁴⁹ Nitohaneein jetaote, nii jelai batane sacutaain nenacaauru- jelai cocoaichacuru rai, Cana Curuaanaa- Jesocurisito beebejeeure. ⁵⁰ Nii jaun jetaote, nii rautaaain coaracurenihana jaun, nii caohachaaain suujua coaraain Cana Coaunera bajaaureraneccuru suujua tacaure- Jorioocuru. Nii cuu nenacaauru- acaauru rai jataaen nelatenacaauru cachaauru- suujuaune maajeein tacaure, satiin ita suujua rijitocoriin, acaauru que nejerateein, jelai caje Berenabeen aina curuataain, Faboro sitaauruhane coina. ⁵¹ Nitohaneein, jelai caje sitanajauruhana jaun jetaote, mituuru neein, nii acaauru safato que nenaatuune faofaohin, riariaain, ratiriin amuure. Nii jetaote ichacure: "Aihana jaun, inae canaacaanu, nii ujuaihoneein nihaacaanu. Coaraain aihane nitajeeuche." naauruhane coina. Nitohaneein rai safato que nenaatuune faofaohin riariaain ratiriin jetaote, jelai caje amuhin, Iconio cuure Berenabeen aina Faboro. ⁵² Ne jetaote, rachoojoenaa cataaun nedaaure, nii Antioquihaha nenacaauru Jesocurisito ranojoihunru, acaauru suujueniha, niha Cana Coaunera Suujuena jaun.

Iconio tururuha Faboro aina Berenabeenne

14 Antioquihau neeuru baiha, jelai caje amuhin jetaote, Iconioo turuure jetao- Faboro aina Berenabeen. Nii Iconioo turuuhane jana jetaote, nii cuu nena ita taojiaauruna jaan- sinacoca asaae netaojiaaure Jorioocuru. Nii jana jetaote, cuu turuhin, enohin, Jesocurisito beratenojoi beebejeeuruha rauhijiriin, rauhi cuhane cuaaine jaun jetao, esenetaacoaure

arajii- Jorioocuru, Jorioniheichuru naonjoainuri netonaine maajeein, esenetaacoaure arajiiin. ² Nii jana, esenetaaichuru Jorioocuru jetaote, nii Jorioniheichuru suujuateeeure jetao, esenetaauruhane coataa, baasoneein Faboro aina Berenabeen que ereein, nechu jataain acaauru cotaiha. ³ Nejetaote, cuu carajaain acaauru aina neeurejetocurelu jetao, nii Jesocurisito letonocuru afosotooru. Nitohaneein jetaote, acaauru corootajanerichaaain Cana Curuaanaane coitucuruhanne jaun jetao, cuu neein Cana Curuaanaa ere beebejejetocurelu jetao, nii afosotooru. Nii jaun jetaote, acaauru corootajaniha- Cana Curuaanaa jaun jetao, jataain cacha belaiha Cana Coaunerane beebejeein jetao, cunaitenacaauru rautaaain cacha notaacure, esenetaauruhane coina, Faboro aina- Berenabeen. ⁴ Ne jetaote, nelerujuacoaure, nii jelai nese cocoaichacuru cachaauru. Tabaauru jetaote, Jorioocuru cocoaeratiha jetao, jelai teein nelerucure nejesihajeein. Nii jana, afosotooru cocoaerateeurera netonai jetao, jelai teein nelerucure. ⁵ Nitohanihana jaun jetaote, cocoainanacaainuru aina ita suujua tacaure jetao Jorioocuru Jorioniheichuru aina, Faboro aina- Berenabeen que nejerateein, ajeri que bодоosinajaain sonajauruhanene coina niqui. ⁶ Nii jana jetaote, nii coitucuriin jetao, Iconio caje, Licaoniha batane cuhin, Listrau, Derebeeu, naajoainunri rohan nenacaauru neseeuru cuhin jetao sorohin, ⁷ amuemujueein, Jesocurisito beratenojoi- erenaa caohati beebejeeure jetao.

Listrau, Faboro bодоosihuruha ajeri quene

⁸ Nitohaneein, nii Listrau turuuhane jana jetaote, ecu ne- leeinjiin bacosaneein nejanohanaa cacha. Nii jetaote, chabana nichaauraaain amuhene, nejanoha caje coauneein. ⁹ Aca jetaote, Cana Coaunera ere beebejiha Fabrone jana, rautatiin, cuu lauhequiiin aonaje. Nii jana, rautaaain coaraa Fabrone jana jetaote, esinaae rauhijiriin, nerautaane esenetana nainihane coarajiha, suujua cuhanena jaun jetaote, ¹⁰ rai tonijiaain:

"Nimichuhin nichaaurate coaracaara," naa rai Fabrone rijieeoritiin jetaote, chujuleneein, jeluhatiin inae ruharujuae nii cacha. ¹¹ Nii coaraain jetaote, ita rijitiin jachaleneein jetao, nere cuhane cuaain jetao: "Chosichurute cacha neein cana rai faaurera," naaure jetao, Licaoniha ere cuhane cuaain.

¹² Niritiin jetaote, nii acaauru ichanohineein nena, acaauru chosineein acaauruhacha tei Seoso jecha naaure jetao, Berenabeen que. Jana Faboro que jetaote, leeocho chosi Eremesi jecha, naaure jetao, aca irihane jaun. ¹³ Nii jana jetaote, turuha uhe jetao, nii nese coenorau nena- acaauru chosi Seoso rai Teenforo rai saseredote. Nii saseredote jetaote, Seoso rai, lenone nihane sohin, mocohin tenajaaocane tocohneein tajiha itolere torocuru, chaen, caohatiin curuteein rucuhenehineein nena- enuha juane, naonjoain uhaain turuha uhe jetao, que Faboro aina Berenabeen belaaain coroaecuruhane coina. ¹⁴ Nii jana jetaote, nii coaraain, acaauru chosiniha benajauruhane

que, inae nainacorichure jetao, Faboro aina- Berenabeen. Nitohaneein, nainacoriin jetaote, nobiri soaisoain jetao, acaauru jana cuhin, acaauru rai nujuaaen soaisoain:

¹⁵ “Chanuna nitohanain ichana jeriquiche, inara riji-jieein, cacha neein nihacaanu natiin. Nitohaneein neeichene jianequichene coinana turuha uhacaanu, inara rai bihacaanune, nii jiaanein neeichene coinara. Nii jiaaneecuchera. Coatia chaaelai que nelatejeehai niita. Inae nii jiaanein, Cana Coanera eesine- itolere dede, cana rai chauratane, cucuana, nii cuhane coneracuru, naaonjoaain coanera- Cana Coanera corojeein, nere tonoraain neeuchera. ¹⁶ Inoaelute niqui, niicha jerei ichaa cachane nihanatiin, inauheneecha coarajeretelu Cana Coanera. ¹⁷ Coatia, chaaelai janonaa bana, caohacha ichaain nihane jianihei- Cana Coanera-ata. Nete, ‘Naaonjoaaine neeunra,’ naain chabana necoharaeratene cacha notajaaincha. Acate, inara corootajane, temulejaain naaonjoaaineiechenera. Inara temule setejaeraanuque, elo letoaain naaonjoaera. Setejaane, caoachaain marohin, caohatiin tihane, jeejoiriin nihane, raotojoein quihajeein- aina raotojoein neeichene jaan- teranein nenaanera,”

¹⁸ naain acaauru rai beeuruha Faboro aina Berenabeenne sainejeein jetaote, erenaa tonorae lanaala jetao, acaauru chosi rai ichara tocohanein jetao, nii irihuru sohin, mocohin, acaauru corojeein, acaauru belaaain, acaauru ranaa jerecure.

¹⁹ Nii jana jetaote, Antioquiha caje, Iconio caje, naaonjoaain caje uhin, tajaia turuha uure- Jorioocuru. Nitohanein, turuhacoaain jetaote, nii ecu nenacaauru suujua elonaauruhana jaun jetaote, ajeri que Faboro bodoosiin jetao soore. Nitohanein sohin jetaote, “Inae jecha atinaauruha,” naain jetao, tararaain amaain, nii nese caje, naain jaoha cuure. ²⁰ Nii jana jetaote, sacuhin, curuhacaain netaojiaain coarajeeuruha Jesocurisito ranojoihunru jana jetao, nimichujuaaite Faboro. Nitohanein nimichuhin jetaote, coaiteen nii neseu cue. Nii cojoanoo jetaote, Berenabeen aina, naain Derebeeu cuure.

²¹ Nii Derebeeu turuhin, cuu raotojoein, Cana Coanera Ere Caohati beebejeeuruhane jaun jetaote, Jesocurisito esenetaeranein nedaaure arajii cachaauru. Nitohanihana jaun jetaote, cuu neeure arajiin Jesocurisito ranojoinunru. Nii Derebeeu, cacha relaauruhane baiha jetaote, Listrau, Iconioo, Antioquihau, naaonjoaainunri coaiteen cuure. ²² Cuuru turuhin jetaote, Jesocurisito esenetaeraauru suujuateeure jetao, caohatiin, nirijieein jianelanaala, esenetaain tonoraauruha, caoachaain rauhijiriine coina. Nitohanein jetaote: “Cana Coanera Cojoanonaa que ichaonaa jerichaane, itolere necairichanaa coaraain, necairichanaa abaantaacanete nera,” naain jetao, suujuatenajaauure. ²³ Niritiin, suujuatenajaain jetaote, le laurichuru Jesocurisito ranojoinunru nainetiin, acaauru coaraanuurune que, acaauru bichauhenaauru tihacoaure. Nitohanein, tihacoaain jetaote, acaauru corootajaniha Cana Coanera coina, suri couu neein

cosinacaain, Cana Coanera bajaain, nii acaauruhacha esenetai- Cana Curuaanaa bijiu tenajaain ratirinajaauure.

Siria batane que nenea Antioquihau jelaiha cuuruha Faboro aina Berenabeenne

²⁴ Pisidia batane choaae situhin cuhin jetaote, Paanfiliu turuure. ²⁵ Inae Paanfiliu batane turuhin jetaote, nii neseu- Perejeu, Jesocurisito beratenojoi beebejeeure, nii cuu nenacaauru rai. Nii baiha jetaote, Ataliau cuure jetao, Faboro aina Berenabeen. ²⁶ Caje coaunein jetaote, bote cuhane fauhin cuhin, Antioquihau turuure. Nii neeuruhane jana, acaauru teeuruhalu acaauru leeochoauru, Cana Coanera icharatenojoi ichacuruhane coinana jaun jetao, turuure, inae nii niicha icharatenojoi jitaauruhana jaun. ²⁷ Nitohanein cuhin jetaote, inae Antioquihau turuhin jetao, jitariin cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru taojiaain jetao, acaauru rai, acaauru corootajaniha Cana Curuaanaa- Cana Coanera jaun, Jorioniheichuru netonoai- rai suujua coreein, inae esenetaauruhane beebejeeure Faboro aina, Berenabeen. ²⁸ Nitohanein jetaote, cuu acaauru aina, carajaain neeure-jetecurelu Faboro aina Berenabeen.

Netaojiaauruha Jerosaleeunne

15 Nii Antioquihau neeuruha Faboro aina Berenabeenne bana jetaote, Antioquihau cuure nii Jodea nenacaauru tabaauru. Nii Antioquihau turuhin jetaote, nii cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru relaure jetao, aitoha Moisesane jaan que. Inoaelu aitoha Moisesane rijitojoein:

“Inara jabereco cari jiununuhin saaerateneiechene, inara osa caje inara culucohin, inara ranaa nainerihei Cana Coanera,” naaure jetao. ² Nii jaun jetaote, coreniha acaauru aina, ita cotaicha rijitocure jetao Faboro aina Berenabeen. Nii jaun jetaote, inae Faboro aina Berenabeen que tacaajeein jetao, acaauru aina, nii cuu nenacaauru tabaauru naaonjoaainunri letoaauru jetao- nii cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru- bichauhenaauru, nii que iriha cuuruha nii Jerosaleen nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru bichauhenaauru, afosotooru, naaonjoainuri ainane coina.

³ Nitohanein jetaote, letoanajaauruhane jaun, nii Antioquihau- nese caje, Jerosaleeun cuure- Faboro aina Berenabeen, cuu nenacaauru- tabaauru aina. Nitohanein cuhin jetaote, Fenisia batane, Samaria batane, naaonjoainuri choaae situurunein jetao, nii cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru rai beure:

“Naaajoaainte, Jorioniheichuru netonai corootajane Cana Coanera, jauriaa acaauruhacha sacui jianein, nere tonoraauruhane coinara,” naain beeuruhana jaun jetaote, coroaacure jetao- nii cana nejeraauru- Jesocurisito ranojoinunru, acaauru rai nii beeuruhana jaun coitucuhin.

⁴Inae nii Jerosaleeun turuuruha- Faboro aina Berenabeen jana jetaote, raotojoein acaauru raure satiin-nii Jesocurisito ranojoinunru, saain nii acaauru bichauhenaauru, saain nii afosotooru, naaonjoaainunri. Nii jana jetaote, satiin itolere ichaain, acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane beebejeeure, acaauru rai. ⁵Nii jaun jetaote, nimichuhin, nichaauraa in jetao:

“Nii Jorioniheichuru Jesocurisito esenetaeraauru raite caohachae aitocoachene, aitohalu Moisesane rijijieein rai jabereco cari saerateeuruhane coinara. Nii choaae tacaainte caohachae, satiin Moisesa aitoojalu rijijieein ichaohin, esenetaain tonoraauruha nii Jorioniheichurunera,” naaure, tabaauru fariseeocuru-Jesocurisito ranojoinunru.

⁶Nii niritocuruhana jaun jetaote, satiin netaojiaaure-afosotooru, nii cuu nenacaauru ichauhenaauru, naaonjoainuri, nii que ita rai ereein, coitucuruha jini-iquiine coina. ⁷Cuu nii que ereereecuruhane jana jetaote, Fedoro netonoai nimichuhin:

“Curisito coreniha- chasocuru, inarate raotojoein, inae carajaa catohanein canu cotijiaain canu raa Cana Coaunerane coitucuhiche, jianacoo nosa caje mitunaa nainecuruha Jorioniheichuru netonaine coina, Jorioniheichuru rai nere beebejihanune, esenetana nainecuruhane coinara. ⁸Leeinjiin- Cana Coauneraachate, satiin- cacha suujua coitucuujuera. Nii Cana Coaunera, cana que coarateein, Jorioniheichuru rai, rai Suujue tera. Nii jaunte raotojoein acaauru raane coitucuhacache, cana rai, rai Suujue tihalune rijijieein, acaauru rai netonai, rai Suujue tihane jaunra. ⁹Coatia neje-launeein, Jorioniheichuru coaraain nihei- Cana Coauneraata. Satiin cana coaraane rijijieeinte, joaereein cacha coaraain ne Cana Coaunera. Nii jaunte, esenetaauruha acaauru netonaine jaun, acaauru suujue coulucoe Cana Coaunera, cana rai ichaane rijijieein. Satiinte, itaneein ne cacha. ¹⁰Aihana jaun, chanute inara raajenihane, Cana Coaunera leratena jerequiche, caa nere esenetaeraauru rai caaintati ichaonaa- anajiiin tenaa jereeinta. Nihei, canacaanu nihanatiin, nitohanai- ichaonaa abaantana nainera lanaalata. Niheichu cana inoaesihuru nihanatiin, nitohanai ichaonaa sacunaa nainesihuruhalune coalanaalata. ¹¹Nete, rai Calaohi Jesoso coreniha atiin nechu nirijieein core colane, cana suujue ichotera-teein, couluuoca Cana Coaunerane coitucuhacachera, jerichanejeein acaauru suujue couluuocane rijijieeinch,” naa acaauru rai Fedorone jana jetaote, ereeuruhane jianein jetao, ¹²curuatoroain, satiin- curuae-quiin aonajeeure. Nitohanein:

“Naaonjoaainte, canacaanu aina cuaain cojoelanaa-cojoa ichaain, canacaanu coroatajane Cana Coaunera, Jorioniheichuru aina nihacaanune janara,” naain acaauru rai jetao beebejeeure, Faboro aina Berenabeen. ¹³Inae ereeuruhane nainaaauruhane jana jetaote, acaauru rerohariha jetao ere Saantiaao:

“Aonacuche satiin Jesocurisito coreniha canejeranein nenacaauruna, caa que erete aonaquichera.

¹⁴Naaonjoaainte, jauriaa Jorioniheichuru raenihane

baiha, inae enene janijiin niicha ranojoinunru- Jorioniheichuru coroatajane Cana Coaunera, acaauru netonoai nichao que ichaooruha jerihane rijijieeine coinara.’ naainte canacaanu rai be Simoon- Fedoro.

¹⁵Niritiin inoaelu beein, nere bera inoaesihuru que laaenaeratihalu- Cana Coaunerane tocohanein:

¹⁶‘Rabiri inamacooru caje neferatenaanein nenacaauruna, coroatajaniha cuureeunni.

Leeinjiin canuhacha jerenohicha ichana jerenacaauruna, coroatajaniha cureeunnicha,

¹⁷itolere chaauruatane sacutaain canu ere beebejeeuruhane,

cacoitucuhin carohan nichuuntanaa nainecuruha Jorioniheichuru netonaine coinara.

¹⁸Caritiinte, inoaelu caje coauneein berateein Nere laenaeratelu Cana Coaunera, coitucuhacachene coinara.’

naain Quiricha cuhane laenacuruhalu Cana Coaunera ere bera- *profeta* curune rijijieeinte, nii nainaaauruhane coina aihurera.

¹⁹Aihana jaun, coa Jorioniheichuru rai, caaintati ichaonaa tenaa coacache, inae jauriaa acaauruhache esenetai jianein, Cana Coaunera ere tonoraauruha natiinta. ²⁰Raujiaainchate naine, quiricha cuhane laenaain: ‘Jiaonriha, cacha ichanohineein nena chosi rai niicha teeuri lenone quichenera. Jiaonriha, sinijieraao-quichene nihanatiin, nejelau ene aina naosateeichenera. Niheichu, sinijieraquelanaala neeichene nihanatiin, jiaonriha jelai teein raelanaala, ene aina ichaohichenera. Jiaorihachu, enecuru nihanatiin, sinijieraao-cane nihanatiin, nejelau quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha lanaquelanaala nihane nihanatiin, jelai teein raelanaala quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha raro ruluhin sonojoin lenone quiin naaonjoaichenera. Niheichu chaen, ichana niha natiin, jiaonriha quiichenera. ²¹Nii coataate neeure, inoaelu caje coauneein, neseeuru nainetiin, nebetacanaa janonaa bana nainetiin, nii netaojiaauruna jaan- sinacoca asaae netaojiaauruhane, nii Moisesa aitoojoan eretaain que cana relaeranuura.’ naain laenaain letoaacachenete caohachare,” naain jetao acaauru rai ereereje Saantiaao.

Jorioniheichuru rai Jerosaleen caje letoanojoneein nena- quiricha

²²Nii jaun jetaote, saain Jesocurisito ranojoinunru, acaauru bichauhenaauru, afosotooru, naaonjoaain jetao Jesocurisito ranojoinunru nejesinanejeein netiin, coacuhin jetao, acaauru tabaauru janiichure, Antioquihau, Faboro, Berenabeen, naaonjoainunru aina, letoanajauruhane coina. Nitohanein tabaauru janijiin jetaote, Jodasi- Barasabanein acaauruhache curuaatei, chaen Silasi, naaonjoainunru letoaaure. Acaauru jetaote, nii Jesocurisito ranojoinunru- cana nejeraauru rai, jataain nelatineein neeure. ²³Nitohanein letoana-

jaain jetaote, acaauru aina quiricha laenaain jetao letoaaure, naain Antioquihau nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru rai, nii Jerosaleen nenacaauru- afosotooru, acaauru bichauhenaauru, naaonjoainuri.

Nii quiricha- acaauruhacha laenai cuhane jetaote:

“Saainna- afosotonichaanu nena, inara coaucaanura. Saain, Jesocurisito ranojoneein nenacaauru- cana nejeraauru bichauhenaauru ainane, inara coacuhin, caa laenaain letoacaanura. Saain Jesocurisito coreniha- canacaanu nejeraaneein, Antioquihau, Siria, Silisiau naaonjoainun- Jori- onelanaala- neniquichene raina, caa laenaain letoacaanu, ²⁴ canacaanu letononelanaala, caa Jerosaleen caje cuhin, inara suujua roheca cuuruha, inara jabereco cari molohiche, aitoa Moisesane rijijieine que aitiin, leeinjiin chacoitucuhi rijijiein, inara tena jerecuruhane coitucuhacaanune jaunra. ²⁵ Nii jaunna, satiin coacuhin, coroatajaain canacaanu caje nenacaauru- cachaauru letoacaanu, jataaen canaacha belaihuri- Jesocurisito coreniha- cana nejeraaneein nenacaauru- Faboro, Berenabeen naaonjoainunru aina, canacaanu aina nenacaauru coroatajai cachaauru letoacaanu, inara coaraa uuruhane coinara. ²⁶ Nii Berenabeen aina Faboro ichaote, jataaen lunajeriin ne, Cana Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraain, nere beebejeeuruhane corenihara. ²⁷ Nitohaneaina, nii Jodasi, Silasi naaonjoaain letoacaanu acaauru ainara. Acaaurute, inara rai ereein, jitariin inara rai niriinanai biha cuurureein, nujuaen cajera. ²⁸ Cana Coaunera- Suujue- suujuatenojoneeinte, canacaanu rai caohachae, inara rai ichaonaa caaintati tena nainenihacaanura. Raujiaainchane inara rai aitiin laenacaanu: ‘Jiaonriha, cacha ichanohineein nena- chosi rai niicha teeuri- lenone quiichenera. Jiaonriha, raro ruluhin sonojoin lenone quiin naaonjoaichenera. Niheichu chaen, ichana nihanatiin, jiaonriha quiichenera. Jiaonriha, sinijeraaouichene nihanatiin, nejelau ene aina naosateichenera. Niheichu, sinijeraquelanaala neeichene nihanatiin, jiaonriha jelai teein- raelanaala ene aina ichaohichenera. Jiaonrihachu, enecuru nihanatiin, sinijeraaocane nihanatiin, nejelau quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha lanaquelanaala nihane nihanatiin, quicha raelanaala jelai teein aina ichaohanera,’ Nihei nenacaanunii baihata. Caa aitocoaanune rijijiein, tonoraain ichaohichenete, caohachaaain ichaain, caohachaaain ichaonaa naineriquicheeincha. Raotojoein neeuchera,”

naain jetaote, nii Antioquihau- acaauruhacha letoaaene- quiricha laenaare, letoaaauruhane coina.

³⁰ Nitohaneein jetaote, inae nainaaauruhane jaun jetao, ita rai necoein, Antioquihau cuure nii Faboro, Berenabeen, Jodasi, Silasi naaonjoainuri. Nii Antioquihau turuhin jetaote, nii cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru jitariin taojiaain jetao, nii acaauru rai- afosotooruhacha letoai- quiricha teeure jetao, acaauru rai. ³¹ Nii jaun jetaote, joracaain ereretaain coaraain je-

tao, coroaacure jetao, nii cana nejeraauru- Jesocurisito ranojoinunru, caohatiin acaauru suujuaatein, acaauru suujua lararajiaain, ichacuruhana jaun. ³² Nii Jodasi aina Silasi netonai jetaote, Cana Coaunera caje erenaa raauruhane, cacha rai beebejeraneein neeure. Nii jaun jetaote, niha acaauru rai rauhina jaun jetao, nii Jesocurisito ranojoinunru rai ereein jetao, acaauru suujua lararajiaain jetao, acaauru suujua nunaare, acaauru rai ereein acaauru suujuatein. ³³ Nitohaneein jetaote, cuu carajaaajoaain neeuruhane baiha jetao, inae acaauru rai necoeure nii Antioquihau nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru. “Raotojoein caunichuchera.” naain jetao, acaauru rai necoeure, ³⁴ jelaiha Jerosaleen cauhacuuruha, nii letoanajaurerene, Jodasi aina Silasichurune coina. ³⁵ Nii jana, Berenabeen aina Faboro jetaote, cuu nii Antioquihau nedaaure. Nii cuu arajiin nenacaauru aina jiniinquiin, cuu jetaote, cojoanoonetojoein Cana Curuaanaa ere beebejeein, cachaauru relaare.

Misionero neein amuhane coroata satiha Faborone

³⁶ Nii baiha carajaaajoaain neein jetaote:

“Coanete, turunichaaca, satiin nii jauriaa Cana Curuaanaa beratenojoi beebejihacaluna jaunru- neseeuu sacutaaincha. Chatohaneeincha neeure, nii cuuru nenacaauru- cana nejeraauru- Jesocurisito ranojoihunrura,” naa Faboro, Berenabeen raina jaun jetaote niqui, ³⁷ acaauru aina Joaan naain curuajai- Maroco amanaa jeriha aina- Berenabeenne jana jetaote, ³⁸ rautaaajoaenihana jaun, jerecojoaene jetao Faboro, jauriaanejeein cuuru bana, Paanfiliau ratirinajaain, cauha cuhalune jaun jetao, acaauru jiniichaaain- acaauru amihaneon ichajeein sacuenihalune jaun. ³⁹ Nitohaneein jataaen amaane jerelanaala, jataaen coiintiha Faborona jaun jetaote, jelai teein jetao, nii Maroco cotijiae jetao Berenabeen, corianeraaunu que. Nitohaneein cotijiaain jetaote, aina Chifereu cuure jetao, ucuuae cunaa bote cuhane fauhin.

⁴⁰ Nii jana, Faboro jetaote, jelai teein, corianeraaunu que Silasi cotijiae. Nii jana jetaote, acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane coina jetao, acaauru rai Cana Coaunera bajaain letoanajaaunre nii Antioquihau nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru. Nitohaneein jetaote, jelai caje nerocohin cuure jetao, ⁴¹ Siria, Silisiau naaonjoainun. Cuuru turuuruna jaun jetaote, nii cuuru nenacaauru- Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoinuru rai ereein jetao, acaauru suujuateure, caohachaaain rauhijiriin, jianelanaala Cana Coaunera ere tonoraain, niicha jerenohicha ichacuruhane coina.

Faboro aina Silasi corihaniha cuha Timoteeone

16 Nitohaneein cuhin jetaote, Derebeeu, chaen Listrau, naaonjoaihun, turuha cue Faboro. Nii jana jetaote, cuu leeinjiin cacha- Jesocurisito esenetaera- Timoteeoneein curuajai- Jorio bene que nebaain- Curieco que inacanaa ruha cue Faboro. Nii neba jetaote, Jesocurisito esenetaera ne. ² Satiin- Lis-

trau, Iconioo, naonjoaihun nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru jetaote, "Aca jete, jataain, caohacha cachaneein ne," naaure jetao que, coitucuur- eraauru. ³ Niritiin, rai beeuruhane jaun jetaote, acaauru corihaniha cuha Timoteeone jere Faboro. Nitohanein acaauru corihaneraanu que amaauruhane coina jetaote, Timoteo jabereco cari jihununurateein, saerate Faboro. Nabana rautaelanaala, que nererojoecaauru cuu nenacaauru- Jorioocurune coataa jetaote, nitohanein terate Faboro, inae, satiin cuu nenacaauru- Jorioocuru, Curieconein niha Timoteo inacane coitucuuruhane jaun. ⁴ Nitohanein, acaauru aina Timoteo amaain cuhin jetaote, situuruna jaun nenacaauru ne-seuru nainein, Jorioniheichuru- Jesocurisito esentaeraauru rai jetao, aitiin berateeuruha afosotooru aina- Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru- coaraaurune rijitojoein beebejeein jetao cujueure. ⁵ Nitohanihana jaun jetaote, jelai choae jauhecotojoeriin, esenetajeein cujueein nejeeonteejeein, sacuure Jesocurisito ranojoihunru.

Leeinjiin Masedonia cocoaicha que, Faboro notaaca Cana Coaunerane

⁶ Asia batane que nenacaauru rene cuhin beebejeeurhane jereniha Cana Coaunera Suujuene jaun jetaote, rauhijiriin cuure, Forijia batane, Galasia batane, naonjoaihunri jelon situhin. ⁷ Nitohanein jetaote, rauhijiriin cuhin, Misia batane- nunuhe que turuha cuure. Jelai caje coauneein jetaote, Bitinau bataneun que turuha cunaa coaacure niqui. Ne jetaote, cuuruhane caohate jetao, Jesoso Suujue. ⁸ Nii jaun jetaote, nirijeein, rauhijiriin Misiau turue lanaala, rauhijiriin situhin, Toroasi cofauhanaun, turuure. ⁹ Ecu netiin jetaote, janotiin sinihu coetacai rijitojoein leeinjiin cacha- Masedonia cocoaicha que notaaca Cana Coaunerane jaun jetao, nii Masedonia cocoaicha aina, itaque taca cue Faboro. Que tacaain jetaote, nacatiha nichaauraain: "Atiin, Masedoniau, turuha uute, cuu canacaanu relaacha," nae jetao, Faboro sinihu. ¹⁰ Nitohanein notaaca Cana Coaunerane biha Faborone jaunne, nii rijijeein neruujueein, Masedoniau cuhacaanu. "Jerihane, cuu Jesocurisito que erejeein beebejena cinate, cuu cana cotiharate, Cana Coaunerara," naaina, cuhacaanu.

Filipoo turuuruha Faboro aina Silasine

¹¹ Nitohaneina, Toroasi cofauhanaun caje, nesaruna- leeinjiin bote cuhane fauhin, cucuana cuhane cujueein, rauhijiriin Samotoroasi cobenaun, tacanacanejeein cuhacaanu. Nii cojoanoo cuhine, turuha cuhacaanu Neapolisihu. ¹² Jelai, cajena, atane choaen cuhin, Filipoo turuha cuhacaanu. Nii Filipo te, Masedonia batane que nena- nese tabaaineein- Romanocuru nejesina que cocoaichaquiin nenaane. Cuuna inata janoojoein, neorihacaanu. ¹³ Nitohaneinna, cuu, nebetacanaa janonaa bana, naain nese edaa cuhacaanu, nucuhe auhaniha cuhin. Cuu niha netaoji-

aain- Cana Coaunera bajaauruha- Jorioocuruna jaun coitucuhacaanuna jaun. Cuuna turuhin, nelauriaain, cuu netaojianacaauru- enecuru rai, Jesocurisito que ereerejeein beebejihacaanu. ¹⁴ Nii cuu netaojianacaauru jana nena- leeinjiin- ene curuaate, Lidia ne. Acate Tiatira nese caje unaaneein, cajione caohacha- lanaajihojoaain que- necoretiha nena ne. Nii enete, aihuruha Jorioocurune rijijeein, Cana Coaunera coroaera nihana jaun, coroatajane Cana Coaunera, rautaaain, Faborohacha beebejei aonaane coina. ¹⁵ Nii jaunte, saain loreri asae nenacaauru naraaichuru aina jiniiquiin, baotisanoojoein neeuruhane baiha:

"Esinaaen rauhijiriin Cana Curuaanaa esenetaeranein nihanune esenetaaichene, caloheri asaae, siniha uuchera," naain canacaanu chunaa Lidiana jaun, cuu nihacaanulu.

¹⁶ Inae, ita taojiaain- Cana Coaunera bajaauruhane jaun cuhacaanune janate, leeinjiin ranuna- coseenraaneein nena aina ita eruhacaanu. Nii ranunate, saruha Moconajaerane que, enaacha, chaaelai nihane, cojoeluhinae. Nitohanein, enaacha chaaelai nihane, cojoeluhinaane jaunte, que nihane, chaaelai cojoeluhinaerateein, coreniha arajiin coriqui nihane, raerajeeure, nii sirichauru. ¹⁷ Nii ranunate Faboro aina, cuujihacaanune jana, canacaanu caajie uhin, ehequiin:

"Caa cachaaurute, acaihanejei Cana Coauneranein nena- aitoonjoa beebejeeureranera. Acaaurute, raotojoein caseteco caje nichoteein jianacoo nena nainiha cachanejaan beeuranera," nae, ehequiin- nii ranuna.

¹⁸ Nii jaun jetaote, cojoanoojoein, niriti nejesina nihane jaun, inauhene aonajenajaaocane baiha, inae tabiicha, coetae Faboro, araai janohin, niritonajaaocane jaun, coetaain jetaote, nii chaaelai cojoeluhinaanaacha- nii ranunane jaun rai:

"Cana Coaunera Calaohi- Jesocurisito coreniha, nii ranuna caje mituhin amuura," naa Faborone rijijeein jetaote, caje mituhin amue, nii ranuna saruhera.

¹⁹ Nii jaun jetaote, inae neniha saruherane jaun, chaaelai cojoeluhinasinihane coaracuruha nii ranuna sirichaurune jaun inae coreniha coriqui erunaa nainecurenihane jaun jetaote, Faboro aina curuataain Silasi mucuure nii ranuna sirichauru. Nitohanein, mucunajaain jetaote, amanajaaunre, cocoinacaihuri acatiha, naain nese cataaun nena- ita colurujueeuruhana jaun amanajaaunre. ²⁰ Nitohanein, amanajaain turuhanajaain jetaote, joesiocuru rai, nechu jataain, acaauru cotaiha nohanein jetao:

"Caa Jorioocurute, satiin canacaanu nese sacutaain, satiin- cachaauru rohecaaurera. ²¹ Chaentechu, cana Romanonihacachene ichao corenaa jereein, nejelau ichaonaa que ichaohacachene coina, que cana relaurera. Aihana jaun nainihe, nii que ereein, que cacha relauruhane jerichaachenera. Nitohanei ichaonaa que ichaonaa nainihacache, cana Romanonihacachene jaunta," naaure jetao.

²² Nii jaun jetaote, satiin acaauru aina obajeein jetao, mucunajaauruhane jana, acaauru cajione rocoerateein

jetao, enuha que bisichatenajaaure joesiocuru. ²³ Nitohanein, mainajeriin bisichatenajaauruhane baiha jetaote, caresero cuhane enohanajaaure, caohatiin be-rainajaan caresero beraichane coina, aitiin. ²⁴ Niritiin suujuatein letoaauruha joesiocuruna jaun jetaote, caresero fuuniha, tenajae, sefo que acaauru tija mucueratein, nii caresero beraicha.

²⁵ Nii jana jetaote, cuu dede cataaun, Cana Coaunera bajaebajajeein, nenatecuruha- Faboro aina Silasine jana jetaote, cuu aonajeeunre, nii cuu nenacaauru leeochoaauru- casetecocuru. ²⁶ Nii jana jetaote, luhecotariin uhe cana lialiaera, mijieeinetiin. Nii jaun jetaote, mijieeinein nerurujuaa nii caresero cuhanaine jana jetao, nejoracaacoa caresero bacuujuuarune jana, satiin- nii cuu nenacaauru- casetecocuru caje nerojiojori nii acaauru biji ichoracuru- *cadena* curu. ²⁷ Nii jana jetaote, jitoroaa nii caresero beraicha notane jana, nii caresero coaraane jana, satiin jetao, nejoracaacoae nii caresero bacuujuuauru. Nii jaun jetaote, "Inae jecha sorooruha, nii casetecocuru," naain jetao, rai esefara rocohite, raajenihane nesohin nijiaohanne coina. ²⁸ Nii jana jetaote, rai ehequiiin:

"Coa ichaajenihane, chatoanein necunaitaara. Satiina cau nihacaanura," nae jetao, rai Faboro.

²⁹ Nii jaun jetaote, cono bajaain, soronein cuhin, enohin jetao, Faboro aina- Silasi acatiha, rijijijianein coasina caaun jetao, acaauru acatiha neseonrae nii caresero beraicha. ³⁰ Nii baiha jetaote, caresero caje mitanajaain jetao:

"Cachaauru, cha ichareeun, nitajihanune coataa, nichotihanune coinata," naain bajaane jana jetaote:

³¹ "Cana Curuaanaa- Jesocurisito esenetaute, nichoteei, ii sinijiera, ii calaoichuru, satiin ii loreri asaae nenacaauru, naaonjoaihunri ainara," naain jetao, tonoraure, Faboro aina Silasi. ³² Niritiin tonoraain jetaote, rai Cana Curuaanaa Jesocurisito beratenojoi beebejeeure, satiin- nii loreri asaae nenacaauru raine maajeein. ³³ Nitohanein, dede catairijihu nihanatiin jetaote, temuha acaauru que- acaauru bisihuruhane jaanne jaun jetao, acaauru rai culeje nii caresero beraicha. Nii baiha jetaote, inae rai sinijiera aina, saain rai loreri asaae nenacaauru aina jiniiquiiin, baotisanoinjeein neeure. ³⁴ Nitohanein jetaote, rai loreri asaae jetao, Faboro aina curuataain Silasi amaain jetao, coroaatenajae nii caresero beraicha. Nitohanein jetaote, rai loreri asaae nenacaacuru aina jiniiquiiin satiin- sinijiera aina jetao coroaajeein, raotojoein neeure, inae Cana Coaunera esenetaauruhane jaun.

³⁵ Inae jano jana jetaote, folisihacuru letoaaure jetao, joesiocuru, Faboro aina Silasi joracaeratiha cuuruha, caresero beraicha quene coina. ³⁶ Nii jaun jetao te:

"Caraita, nere letoaaure joesiocuru, inara joracaain, inara jianichaaune coinara. Aihana jaun, inae nainiquiche, raotojoein mituhin, amuhichenera," naa nii caresero beraicha, Faboro raina jaun jetaote, ³⁷ nii folisihacuru rai jetao:

"Canacaanu Romanonihacaanu natiinte, caohachaaun rautaain, canacaanu rai bajaorihei

amuneein, satiin coarajihane cachane notaracae canacaanu bisiin, canacaanu enoerateeure caresero cuhanera. Nii natiinte, nechu jataaen asinojoneein, inae canacaanu mitaeratenaa jerecurera. Aihana jaun coatia miturihaacaanuhi, raajenihane uhin, canacaanu mitaa uuruhinera," nae jetao, Faboro, nii folisihacuru rai.

³⁸ Nii jaun jetaote, turuhin beeuruha nii folisihacuru, joesiocuru raine jaun jetao, nesoonetoore jetao, Romano neeuruhane beeuruha acaauru raine beeuruha, nii acaauru letonocuru- folisihacuruna jaun. ³⁹ Nii jaun jetaote, raaje cuhin jetao, turuhin, Faboro aina Silasi joracaeratein jetao:

"Aitiin, inara rai, baasonein ichacaanuneque, canacaanu que inara suujua acatein, aitiin, caaelai caje amuuchera," naure jetao, nii joesiocuru, acaauru mitaain. ⁴⁰ Nitohanein, caresero caje inae mitanajaauruhane jaun jetaote, mituhin jetao, Lidia rene, turuha cuure jetao, Faboro aina Silasi, cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru coaraain, acaauru suujuatein, acaauru suujua laraajiaauruhane baiha jetaote, jelai caje amuure.

Tesalonecau turuuruha Faboro aina Silasine jana, acaauru que nererojoecaain, acaauru aina baacuruhane

17 Tesalonecau turuuruhanne coina jetaote, Anfipolisi, chaen Apolonia, naaonjoaain neseeuru choae situhin, cuhin jetao, turuha cuure Tesalonecau Faboro aina Silasi. Cuu jetaote, ita taojiaauruhane jaan coloheri- sinacoca sirichure cuu nenacaauru Jorioocuru. ² Nii asaae jetaote, turuha cue Faboro, nitohaniha rai nichaona jaun. Nitohanein jetaote, nebetacanaa janonaa bana nainein jetao, nii sinacoca asaae cunajaque Faboro. Cuu jetaote, Jorioocuru aina nihane, ita cotaicha rijitonajaaocure jetao, cuu acaauru rai, Cana Coaunera Quiricha Inoaesi ereretaain, nichata semanaai reentiaain. ³ Cuu nihane jetaote:

"Inae nitohanihanne coina, letononeei nihana jaunte, ohin caje ichanaelu Mesihasi, Cana Coaunera Quiricha cuhane aitohane nainaane coinara," naain jetao, rauhijiriin beebeje Faboro. Niritiin been jetaote: "Caa inara rai- quicha beebejeite, jeelai Jesusoneein, canaacha cohajei- Mesihasi," naain jetao, beebeje Faboro.

⁴ Nii jaun jetaote, tabaauru Jorioocuru, arajii Curiecocuru- Jorioocuru aina ita taojiaain- Cana Coaunera bajaaurera naaonjoainuri jetaote, esenetaacoaure, arajii enecuru- caohachanejeein nenacaaurune maajeein jetao, esenetaain jetao, Faboro, Silasi, naaonjoainuri aina neeure. ⁵ Nii jaun jetaote, acaauru que necoelai caaun jetao, acaauru aina obajeein, chachaanaala, nelanae caaun bero cuhane amuhemuhenacaauru- neechu aansainein ichaonacaauru ariin jetao taojiaaure, nii esenetaichuru Jorioocuru nii nese sacutaain acaauru aina cachaauru rohecaain, cachaauru suujua auhacaeraanu que. Nitohanein jetaote, arajiiin cacha taojiaain jetao, Jasoan loreri asaae jetao, codoonetoha cuure jetao, Faboro, Silasi, naaon-

joaain ariha, runajaauruhane, acaauru mucuhin, tararanajaain, cachaauru rai tenajaauruhane coina jetao, niqui. ⁶ Ne jetaote, cuu Faboro aina Silasi ruurenihana jaun jetao, Jasoona aina curuataain- cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraacurubaaauru amaaure, tararanajaain, cocoainanacaihuru rene. Nitohanein, amanajaain jetaote, cocoainanacaihuru acatiha turuanajaain jetao, ehehequiiin:

“Satiin cana rai chauratane sacutaain, cachaauru rohecaain, cachaauru suujua auhacaaurerate, inae cau netonai turuurera. ⁷ Nii inatiinte, turuuruhane jana raotojoein ranajae, caa Jasoona. Acaaurute, Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa eenferadoro-aitoonjoa ichoae iniin: ‘Nihaje leeochoa curuaanaacuru- curuaanaa- Jesusonein curuajaicha.’ naaure,” naain jetao, coulurujuenajaare Jorioocuru letonocuru- nechu aansainein ichaonacaauru.

⁸ Nii jaun jetaote, niritocuruhane jaun jetao, aonacuruhane que nererojoeaure saain- nii cuu nenacaauru cachaauru, nii cocoainanacaihuru, naaonjoaihunri. ⁹ Nejetaote, nii cocoainanacaihuru rai coriqui tee jetao, Jasoona, nii aina nenacaauru aina, inae nii nese caje mituhin amuuruha Faboroone jana, acaauru rai cainacuruhane coina. Nii aina jetaote, jianenaacure.

Bereau turuuruha Faboro aina Silasine

¹⁰ Inae nocohecane jana jetaote, luhecotariin, naain Berea nichae, Faboro aina Silasi letoaaure jetao, Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru, ucuuae cuuruha soronacanejeeine coina. Cuu turuhin jetaote, cuu nena- sinacoca asaae turuha cue jetao, Faboro aina Silasi. ¹¹ Nii cuu nenacaauru- Jorioocuru jetaote, naain Tesalonecau nenacaauru- Jorioocuru amuritoheriin jetao, caohachain suujua coaraain neeure. Nii jaun jetaote, nii Faborohacha beebejei- Jesocurisito beratenojoi aonajeeure, coroajeein. Nii jaun jetaote, cojoanoonetoein, Cana Coanera Quiricha Inoasi ereretaaure jetao, jiniiquiin, esinaae rauhijiriin aitocuruha Faboro aina Silasine rijiichane coaracuruhane coina. ¹² Nii jaun jetaote, esenetaaure arajiin cachaauru- Jorioocuru, arajiin Curiecocuru aina acaauru benecuru- caohacha nejeein nenacaauru, naaonjoainuri. ¹³ Nejetaote, nitohanein, Bereau neein, Cana Coanera aitoonjoa beebejiha Faborone coitucuriin jetao cuuhin, cachaauru suujua rohecaa cuure jetao coaiteen, nii Tesalonecau nenacaauru- Jorioocuru, acaauru que nejerateeuruha nii Bereau nenacaaurune coina. ¹⁴ Nii jaun jetaote, chajaain caeneenejelanaala, nii Bereau, Timoteeo aina Silasi, naaonjoaain ratiriin, luhecotariin jelai caje mituhane coina jetao, Faboro letoaaure jetao, cana temura nichae- cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru. ¹⁵ Nii jaun jetaote, Faboro corianiha cuure jetao, nii aina amuhemuhenaacuru, Atena neseu tiaain. Nii baiha jetaote, cuu Faboro ratiriin cauha cuure, chajaaajoaain coaraa cuuruha Silasi aina- Timoteeocurune coina aitiin, acaauru letoaa Faborona jaun.

Atenau niha Faborone

¹⁶ Nii Atenau neseu neein, Silasi, Timoteeo, naaonjoaain cohaca nihana jaun jetaote, cuu itolere- araai laurii- cuu nenacaauru ichanohi- ecaanto coaraain jetao, jataain nererojoeae jetao, Faboro. ¹⁷ Nii jana jetaote, sinacoca asaae, Jorioocuru aina ita cotaicha rijite jetao, leeochoauru- ita taojiaain- Cana Coanera coroaeraauru ainane maajeein. Nitohanein jetaote, cojoanoonetoein jerichanetoein, jeelai que aitiin, ita cotaicha rijitonajaque, nese cataaun neto- jianacaauru aina. ¹⁸ Chaen, cuu coroata lauriin nenacaauru- itolere coitucueracuru *filosofooru*, le laurii “epicoreeocuru,” le laurii “estooicocuru,” naaonjoai- hunri aina jetaote, Faboro aina, ita cotaain jetao:

“Cha quena ereereje caa nereretanaa inatoroa,” naauruha tabaaaurune jana jetao:

“Nejelau ataneu nenacaauru rai chosichuru- bera necaihara,” naaure jetao leeochoauru, raotojoein, oo caje ichanaa Jesusone beebejiha Faborona jaun. ¹⁹ Nitohanein jetaote, niha jataain chatohanein, mijieinein rucuheneacaine, ita taojiaain rucuhacuruhana jaun jetao, ichatane ucuuno- ajerineeojoaain- Areopago neein, acaauruhacha curuaateihu jetao, Faboro cotijiaain amaaain, cuu turuaain jetao:

“Nii canacaanu rai- iicha beebejei- ena ecoona- ere- naa benaa naineena, canacaanu rai, ²⁰ Jataain canacaanuhacha coitucuhi que ereeina jaunna, ‘Naaonjoaain quene aitoonra.’ naain, canacaanu rai beeine jerichaanu, jataain coitucunaa jerichaanune jaunra,” naaure jetao, ²¹ satiin Atena cocoaichaneeruhane, chaen nejelau atane caje uhin- cuu nenacaauru naaonjoaihunri, niha chatohanaine, aonaain, que ita rai ereereena rautatooruhana jaun.

²² Niritiin Faboro caje bajaauruha, nii niha chatohanaine rucuhacuruhane jaan- ichatane ucuuno- Areopago netiine jana jetaote, acaauru cataaun nichaaurain jetao:

“Satiin inara Atena cocoaichaneenechenete, esinaae rauhijiriin, inara chosichuru coroajeein ichaohin nee- iche. ²³ Nii jaunte, ita taojiaaichene jaancuru nainein, coaracaanne jana, cuuru ne- inara chosichuru rai lenone mocohichene jaancuru rorihuru. Nii rorihuru nainein coaracaanne janate, ‘Chabana coitucueraii Cana Chosi rai’ naain laenanohine- nii leeinjiin rori. Nii coitucuelanaala, inaraacha coroajeite, Acaihanejei Nena- Cana Coaneranene. Quena, caa inara rai ereere jeein beebejeeun.

²⁴ Acate, Cana Coaneranenein, itolere, cana rai chaauruatane Coaneranenein, itolere, que nenacaauru Curuaanaanein, itolere, satiin cana janonaa sirichanein ne. Coatia, raajenihane- cacha ichanohinein nena loreri- Teenforo asaaecha ichaohi. ²⁵ Nie- ichu chaen, rai chaaelai icharaaunu latihei. Acate, itolere cana rai ichaonaa tein, neraain ichaonaana jaanu tein, itolere maajeein coaunaelu cana rai.

²⁶ Chaen jetaotechu, jauriaanejeein leeinjiin cacha coaunaelu, caje arajiin nefoeratein, laurilauri catoha-

neenin- cana rai chauratane sacutaain- neenenu que. Nitohaneein, cacha coaunaain jetaote, nenajaauru nenajaauru neeuruha le laurichurune coina, acaauru ichaona jaannu jelai beein jetao, cuu ichaooruhane jinatelu Cana Coaunera. ²⁷ Chaen, esenetaain coitucunaa nainihane, coitucuha cachane coinete, nitohaneein ichaelu Cana Coaunera. Coatia niqui, cana caje corihae nihei Cana Coaunera. ²⁸ Cana Coaunera corenhate, ichaohin, nerurujaain, naaonjoaain ichaohacache. Inara araaichuru tabaauru- raotojoein erenaa que ereereena inaaureaauru jetaote: 'Cana Coaunera cajete, nefoeratenaaneein nihacache,' naain ererejeto- cure. ²⁹ Nitohaneein, Cana Coaunera caje, nefoerate- naaneein nihacachena jaun, nainihei nejelauneein, cana suujua cuaain, 'Aiha coata, ajeri, naaonjoaain caje- cacha ichanohineein nena- chosichuru- ecaan- toorune tocohanaha jecha, Cana Coaunera,' naain cana suujua cuaain nihacachene. ³⁰ Inoaclu jetaote laaen, coitucuaurenihana jaun, niicha rautaai ichaa cachane jana, inauheneicha coarajerejetelu jetao, Cana Coaunera. Jana, enenete laaen, inae jinatihana jaan que tihana jaun, coitucuhin nere tonora, itolere sacutaain cachane coina berate. ³¹ Nitohaneein beratihana jaunte, inae Cojoanona- que banihateein- niicha rucujuei que tihane bana, caa chaauruatane que, satiineinichaa chene coareein Cana Coaunera, esinaae rauhijiriin rai cachaneein neein- caohachaaain suujua coaraauru coitucuha- nii leeinjiin cacha janijiin niicharanojoi aina cuaaine coina. Niite raotojoein coitucuhacache, aca rai, nii ichaeraanu que, oo caje ichateein nihalune jaun," nae jetao Faboro.

³² Niritiin, oo caje ichanarichaaain cachane biha Fabrone jaun jetaote, oo baiha ichanaain nena nainiha cachane esenetaaurenihana jaun jetao, batocure tabaauru. Jana leeochoaauru jetaote:

"Leeocha banana, ii ere aoharihacaanuhincha," naaure jetao Faboro rai. ³³ Niritocuruha raine jaun jetaote, cuu ratirinajaain amuhe jetao, jelai caje Faboro. ³⁴ Nii jana, tabaauru jetaote, esenetaaauruhana jaun, caaijie cuure. Nii jana jetaote, cuu acaauru aina cue leeinjiin cacha- Dionisio. Nii jetaote, nii ita taojiaauruna jaan- Areopago- netaojianacaauru bichauhane- neein, niha chatohanaine rucuhaneein nenaane. Chaen leeinjiin ene- Damarisineein curuajai, chaen leeochoaauru naaonjoainuri jetao, Faboro caaijie cuure.

Coriintoo turuha Fabrone

18 Nii baiha jetaote, nii Atena caje amuhin, Coriintoo cue- Faboro. ² Cuu jetaote, Poonto batane caje unaa- leeinjiin Jorio- Aquila neein curuajai aina, ita ruure. Aca jetaote, rai comasai- Firisila aina, enane- jeein Italia caje turuhin neeure Coriintoo. Nii bana, Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa- eenferadoro neein nena- Culaodio, nii Roma caje, satiin mituuruha Jorioocurune coina, mijieinetiin aithane jaun jetao, jelai caje mituure. Nii jana jetaote, acaauru rene turuha cue jetao, Faboro. ³ Jerichanejeein, acaauru rijijieein, jacari caje lohanarinu que, acaauru ichanaa que ami-

haniha acaentonaina jaun- coaranaaca cue Faboro, cuu acaauru aina neein, jiniiquiin acaauru aina amihaniane coina. ⁴ Cuu jetaote, nebetacanaa cojoanonaa bana naneein, ita taojiaain- Cana Coaunera bajaauruha Jorioocuruna jaan loreri- sinacoca asae turuha cuhin nejesina ne Faboro. Cuu Jesocurisito beratenojoi beebjeein, Jorioocuru relaain, Jorioniheichurune maa- jeein relaane, esenetana nainecuruhane coina.

⁵ Inae Masedonia batane caje, rene turuuruha Silasi aina Timoteeocurune jana jetaote, jacari caje lohanarinu namihaneeo jianein, Cana Curuaanaa be- ratenojoi benaacha que ne Faboro, rauhijiriin, aitha Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanene rijitoein: "Jesosote esinaae rauhijiriin canaacha cohajei Mesihasi ne," naain coitucuruha Jorioocurune coina. ⁶ Ne jetaote, rautaaurenihana jaun, aina obajeein cotaain, Faboro necoeje chanuure Jorioocuru. Nii jaun jetaote, rautaaurenihana Jorioocuruna jaun, jelai caje mituhane, coounacanuu que jetao, cuu cajione romaromaain jetao,

"Inaraacha jerei ineeinte, caseteconein nita- jeriquicheeincha. Inae canu enene caje coauneein, cha ujuaihoneein nihaaunra. Inarate, nii ujuaihoneein nee- iche. Inae aihane amuhanu. Ena caje coauneeine Jori- oniheichuru rene aihane cureeunnicha," nae jetao Faboro, Jorioocuru rai.

⁷ Nitohaneein, nii ita taojiaauruhana jaan sinacoca caje mituhin jetaote, rohan nena- leeiijiin cacha- Tisio Josto loreri asae turuha cue Faboro. Nii cacha jetao, Jorionihei. Ne jetaote, esiaaen rauhijiriin laaen Cana Coaunera ere esenetaain corojeein, tonoraera ne.

⁸ Nitohaneein jetaote, sinacoca curuaanaa- Curisifo, saain rai bereecuru, rai comasai, saain rai loreri asae nenacaauru aina jiniiquiin, Cana Curuaanaa ere esenetaaure. Nitohaneein jetaote, arajii- Coriintoo co- coaichanecuruhane jetao, beebjeiha Fabrone aon- aain esenetaaauruhana jaun, baotisanoojoneein neeure.

⁹ Le janotiin cuhane jetaote, coetacai rijitoein jetao, Faboro siniha cue Cana Curuaanaa. Sinihu, rai ecocohin jetaote: "Coaa canu ere beebjeeine jiani- hara. Jiaohine casiin jianeinera. ¹⁰ Canuna, ii aina nereeunicha. Nerihaain, caohachananejeein chatoha- neein cheterata, cau, caa nese que neeuruha arajiiin canu cachaaurune jaunne ichei aitoonra," nae jetao, Cana Curuaanaa, Faboro sinihu. ¹¹ Nii jaun jetaote, coroata jaanacai cataaun tiaain jetao, nii Coriintoo neein, jelai cocoaichacuru rai, Cana Coaunera ere beebje jetao Faboro.

¹² Ne jetaote, Acaiha batane coberenadoro neein ni- ha Calioonne jana jetao, Faboro aina nejeratein jetao, ita taojiaaure Jorioocuru. Nitohaneein, ita taojiaain jetaote, Faboro mucuhin amaure, ita colurujuee- ruhana jaan coloheri- *tribonal* asae. ¹³ Nitohaneein, mucuhin amaain, coberenadoro acatiha turuaain jetaote:

"Caa cachate, cachaauru suujua tacaain, nejelauneei Cana Coaunera corojeein tonoraauruha cachaaurune jereein ne, cana rai cocoaeraa nitohanai ichaonaane

saijjein, rautanaa cojoaelanaalara," naauruhane jana, ¹⁴ cuu irihane coina, aonajiha Fabrone jana jetaote, cuu Jorioocuru cotaicha rijitiin jetao:

"Jataain baaso ichaain, sonajaain jaohin, naonjoaain que inara ere nihane jana nihanena, nainereen canu rerohecaichene latelanaala, jeriquichene rijijiein, inara- Jorionequichene aonacaan tonajelanaalanera. ¹⁵ Nena, inara aohana naineneen, joareein, nitohaniha inara ichaona jaun aitiin, inara raajenihane inaraacha coacui que aitocohichene jaunra. Inara nii rucuhacuche. Coatia canu, nii que enona nainihaaun, nitohana rucuhheranu que nenihanune jaun," naain jetao, ¹⁶ nii ita colurujueeuruhana jaan coloheri- *tribonal* caje, nii Jorioocuru sitae, coberenadoro Calioon.

¹⁷ Nii jaun jetaote, sinacoca curuaanaa- Soseneseni mucuhin jetao, faohacure, nii ita colurujueeuruhana jaan coloheri- *tribonal* acatiha tein. Ne jetaote: "Coaraain nainauruinaera," naain jetao cuu coarajenajae coberenadoro- Calioon.

Antioquihau cauhin, jelai caje nacoaunein *misionero* neein cuhane nichata satiha Fabrone

¹⁸ Araai janohin, Coriintoo nihane baiha jetaote, Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru rai necoeure jetao, Aquila- chaen rai sinijiera Firisila, naonjoaain aina jiniiquiin- Faboro, Siria bataneu cuuruhane coina. Nitohanein cuhin jetaote, cucuana cuhane cuujuein, Sencurea turuhin jetao, caje amuhane coina bote cuhane fau rai, rai couturi loraecaain joerate jetao Faboro, Cana Coaunera rai naitoonjoanlu nainane cojounacanein. ¹⁹ Nitohanein cuhin, inae Efesoo turuhin jetaote, cuu Aquila ratiri, rai sinijiera Firisila aina. Nitohanein cuu ratiriinajaain jetaote, naain nena sinacoca asae turuha cue jetao- Faboro. Cuu turuhin jetaote, enohin cuu nenacaauru- ita taojiaeraauru- Jorioocuru rai ereerejein jetao, relanajae Faboro. ²⁰ Nii jaun jetaote, cuu carajaain acaauru aina nihane coina, Faboro chunaure. Ne jetaote, ainaa jerelanaala, acaauru rai:

²¹ "Jeriha, Cana Coaunera nena, caa baiha inara rene turuha ureeunicha," naain jetao necoe acaauru rai Faboro.

Nitohanein, necoein jetaote, leinjiin bote cuhane fauhin, Efeso caje amuhe Faboro. ²² Nitohanein amuhin jetaote, Sesareea turuhin, jelai caje coaunein, atane choae cuhin, Jerosaleeun turuha cue Faboro, cuu nenacaauru Jesocurisito ranojoinunru coaraane coina. Nii baiha jetaote, caje Antioquihau cue jetao- Faboro. ²³ Nii baiha carajaojoaain neein jetaote, coaiten amuhemuhena nunuhetein, itolere Galasia batane, Firijia batane, naonjoainuri sacutaain amuhemujuein, Jesocurisito esenetaeraauru suujuatein, acaauru suujua lararajiae jetao Faboro.

Efeso Jesocurisito que ereerejija Aforone

²⁴ Nii jana jetaote, amuhemuheca Faborone naniha, Efesoo turuhe jetao, leinjiin cacha- Alejaandiria co-

coaicha- Aforonein curuajai. Nii jetaote, caohatiin Cana Coaunera Quiricha Inoaesi coitucuhin, raotojoein ereerejein, cacha relanaa coitucue jetao. ²⁵ Aca jetaote, esinae rauhijiriin, Cana Curuaanaa aitoonjoa coitucuhin, esenetaain, tonoraain nenaane. Nii jaun jetaote, raotojoein ereerejein corojeein, rauhi cuhane cuaain, Jesoso aitoonjoa beebejein, que cacha relae. Ne jetaote, Jesocurisito esenetaeraauru rai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coitucuhelanaala, acaihanejein Cana Coaunera ere tonoraera neein niha cachane coujounacanu que, cacha baotisa Joaan neeicha coitucuujiha natiin jetao, nitohanein cacha relae jetao, Aforo. ²⁶ Nitohanein jetaote, chaque tona- je lanaala, ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri- sinacoca asae cacha relae, satiin aonajera urichoo. Nii jana cuu neein aonajiha Aquila, rai sinijiera Firisila ainane jaun jetao, cotijiaain bujuaihu amaain jetao, rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijiein jetao, beure Aforo rai, jelai amuritheriin coitucuhane coina. ²⁷ Nii baiha jetaote, Acaiha batane cunaa jeriha- Aforone jaun jetao, quiricha laenaain, aina letoaure, nii Acaiha nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru rai, caohachaain belaaun raauruhane coina. Inae Acaiha turuhin jetaote, Cana Coauneraacha belainojoin- neein- Jesocurisito- esenetaeraauru corootajane jetao, jataain Aforo. ²⁸ Nitohanein jetaote, rauhi coaraain, rauhi cuhane cuaain, Jorioocuru rai ere, satiin aonajera urichoo. Nitohanein, acaauru rai ereerejein jetaote, acaauru rai Cana Coaunera Quiricha Inoaesi ereretae jetao, Cana Coaunera jerenohinein, letononein Mesihasi niha Jesoso ne que, aitoha Cana Coaunerane beein. Nii jaun jetaote, chunijiu cuaain tonaain Aforo batiin tonaain erenaa nainecurene jetao, Jorioocuru, acaauru que coaratein aitohana jaun.

Efeso turuha Fabrone

¹⁹ Coriintoo niha Aforone nainiha jetaote, Efesoo cue Faboro. Efesoo turuhane coina jetaote, ichtane tabai ucuuno que iniin, ichtane tabai choae situhin, turuha cue jetao, Efesoo Faboro. Cuu jetaote, le laurijiein Jesocurisito esentaeraauru aina ita eruure jetao. ² Nitohanein, runajaain jetaote, acaauru rai:

"Tana, Jesocurisito esenetaichene nunuheteichene bana, inae Cana Coaunera Suujue raain neeicheluneta," naain acaauru caje bajaa Fabrone jana jetaote:

"Aihahacaanuta. Coatia chaabana niritiin, esenetaeraauru rai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coitucuaacaanuta," naain tonoraauruhane jaun jetaote:

³ "Chatohanai quetejian, baotisanoinjein nee- ichteta," naain bajaa Fabrone jana jetaote:

"Cacha baotisaain coujounacatihalu Joanne rijijiein- chate, canacaanu coujounacatein neeurelura," naain tonoraauruhane jaun jetaote:

⁴ "Aiha chuhisicha. Nii Joante chuisi rauhijiriin Cana Coaunera esenetaeraauru coujounacaatelu baotisaain. Chaentechu nii caijie turuhenein- Jesoso esenetaauru- ruha saain cachaaurune coina beebejelu," naain bee- bejiha acaauru rai Fabrone jaun jetaote, ⁵ Cana Curu-

aanaa Jesocurisito coreniha, inae baotisaain co-jounacatenohineein neure. ⁶ Chaen, acaauru choae biji merecaain, Cana Coaunera bajaa Faborone jana jetaote, acaauru choae fauha uha Cana Coaunera Suujuena jaun, itolere nejelau ere que ereein, aitoroatiha Cana Coaunerane beebejeeure. Nitohaneein jetaote, rai nere cuhanene maajein Cana Coaunera beratenojoi ita rai beebejeeure. ⁷ Itolereneein jetaote, lechoonca coroatajaaure, nii cachaauru- Cana Coaunera Suujue raeracuru.

⁸ Nichata ateein, cuu neein jetaote, netaojiaauruha- Jorioocuruna jaan loreri- sinacoca asaae cuhin, Cana Coaunera ere beebeje jetao, Faboro, chaque casilanaala. Cuu jetaote, "Naaajoarichaain nii Cana Coaunera Cojoanona- Ena Turunaa," naain beebeje, esenetaauruha cachaurune coina. ⁹ Ne jetaote, tabaauru, nechua jataain, cotaiha esenetana jerecurenihana jaun, esenetana jerelanaala jetao, satiin aonajeeurera urichoo baasoneein, nii Ena Turunaa Ichaonaa que ereeuruhane jaun jetao, cuu ratirinajaain, cachaauru relaa- leeinjiin catcha- Tiranoneein curuajaine jaan- coloheri asaae, nii Jesocurisito esenetaeraauru- jitariin amaain jetao, nelonae Faboro. Cuu jetaote, cojoanoonetojoein, Cana Coaunera ere beebeje jetao, Faboro. ¹⁰ Nitohaneein jetaote, cuu coroata jaanacaain, catcha relaane jaun jetao, Asia batane sacutaain nenacaauru, Jorioocuru, Jorioniheichurune majeeinchuru, Cana Curuaanaa aitojoan beebejiha Faborona jaun, aonacure.

¹¹ Nitohanihana jaun jetaote, Faboro aina cuuain jetao, itolere cojoaelanaacojoi ichaain jetao, cachaauru notajae- Cana Coaunera. ¹² Nitohaneein coroatajaniha Cana Coaunerana jaun jetaote, Faboro que, cajione turuaain, amaain jetao, cunaitenacaauru dadaauruhane jetao, nerautaaure- itolere cunai caaun cunaitenacaauru, itolere coitucuhichuru ichanaaneeinchuru- cunaitenacaauru caje jetaote, nii coitucuhichuru sitae.

¹³ Nii jana jetaote, neeurelu- benaneneein nenacaauru- Jorioocuru- amuhemujueein- moconajaera ichanaaneein cunaitenacaauru rauteraanaha nenacaauru. Niichuru jetaote, "Jesoso coreniha mituuche," naain, nii suujua cuhane moconajaera letono sirichaauru caje sitaauruhane coina jetao, coacuhin, ichaa Faborone rijijieein jetao, nii moconajaera ichanohineein coitucuhuhu que, cojoeonacaauru rai jetao: "Faborohacha beebejei- Jesoso coreniha, nii catcha caje mituhin amuura," naaure jetao.

¹⁴ Leeinjiin Jorio- Esesebaneein curuajai calaohichuru- caaunsineein nenacaauru jetaote, nitohanecure. Nii Esesebate, saseredotecuru curuaanaaneein ne.

¹⁵ Ne jetaote, coitucuhichuru sitanaa jerecuruha, que cojoeonaa cajene jana jetao:

"Canuna, Jesoso coitucuhin, Faborone maajein coitucunra. Jana laaen, inara coitucuhaaun. Cha nequiche chaainti inarata," ¹⁶ naa nii catcha suujueniha netiin- nii coitucuhuhine rijieeoritiin jetaote, acaauru choae tacaatiin jetao, sonajae jetao, acaauru amuritiin

nunujuetohana jaun jetao, banejelanaala jataain cunaitanajaain, jitariin acaauru cajionene majeein, caohachanainejeein, soaisoairiin sonajae jetao, nii coitucuhuhu que- cojoeona catcha. Nii jaun jetaote, machorojoa machorojoaain jetao, nii neeurunajaa loreri caje jetao, soroore. ¹⁷ Nii nitohanihana jaun jetaote, satiin- nii Efesoo nenacaauru Jorioocuru, Jorioniheichuru, naaonjoaihunri- satiin, nii coitucuhin casihure. Nii jaun jetaote, itolereneein, Cana Coaunera Calaohi niha Cana Curuaanaa- Jesocurisitone coitucure jetao, beebejeeuruhane jaun.

¹⁸ Nitohaneein jetaote, arajiin cachaauru nii coaraain esenetaeraauru, satiin, aonajeeuruha cachaurune jana jetao, jauriaa jaiti coitucuelanaala itolere baaso- acaauruhacha ichai beeure jetao, jitariin caohachanainejeein. ¹⁹ Chaen, arajiin benanecure jetaote, nii nerelaauruhana jaan- acaauru quiricha jitariin uhaain jetao, satiin coarajeeurera notaracae tein, jitariin mocoore. Nii acaauruhacha moco- acaauru quiricha core rocooruhane jana jetaote, saouichoonca oaraacani, acaauru coriquineein jataain coretineein jetao mitue rai core. ²⁰ Nii jaun jetaote, itolere sacutaain, jelai amuritoheriin Cana Curuaanaa Jesocurisito esenetaain jetao neure cachaauru. Nii jaun jetaote, esinaae rauhijiriin nelatein- itolere ichaa- Cana Coaunerane coaracuuhane jaun jetao, leeochoauru cachaauru netonoai esenetaaure.

²¹ Nii nitohanihana baiha jetaote, coaiten Masedonia, Acaiha, naaonjoaihunri, cunaa jere jetao, Faboro, nii caje cuuain, Jerosaleeun cuhin, caje coauneein Roma cunaa jerihane jaun. ²² Nitohaneein coacuhin jetaote, ichoaichania coroatajai- coroatajaneraauru- Timoteo, Erasto, naaonjoaihunri letoae jetao, Masedoniau, Faboro, turuha curichaine beeuruh- ichoaichaniha, amaaine coina. Nitohaneein, ichoaichania letoanajaain jetaote, nii Asia batane que nedae jetao, Faboro.

Faboro aina, rai corihacuru que nejerateein, ita rohecaauruha Efesoo nenacaaurune

²³ Nii bana jetaote, satiin- nii Efesoo nenacaauru jetao, ita que nejerateein, ita rohecaauru nejesinajeein, nii Ena Turunaa Ichaonaa que, acaauru relauruhane jana, esenetaauruhane coreniha. ²⁴ Leeinjiin catcha- Demetirioneein curuajai- coata que amihanaa jetaote, nii leratera ne. Nii Demetirio jetaote, itolere ecaantoneenanain ichae jetao, coata caje, nii acaauru chosineein- acaauruhacha tei- eneneein nanaa- Aretemiasa rai Teenforo cojounaca sirijiacoain. Nii que coretiin que cachaauru rai necoreteein jetaote, nii aina amihanenacaauru coretenajaque jetao, jataain coretiin. ²⁵ Nii Demetirio jetaote, jitariin coroatajaneraauru cotijiae jetao, leecha cachaauru- acaauru rijijieein- jelai- ecaanto icharanein- amihanenacaauru cotijiaain jetao, acaauru rai jetao:

"Niha naaonjoaain- raotojoein amihanein- raotojoein ichaohacachenajaan- cana amihaneeo core asaerane jaunna, inara cotijiaaun, nii que erena

coinara," nae jetao, nii coata caje- ecaanto ichaera-Demetirio. ²⁶ Niritiin jetaote: "Inara netonaite, raoto-joein coitucuhin, inara uricho que, nii aonaain nee-ichera. Nii Faboro naain acaauruhacha curuaatei cachate, cajianein amuhemujuein, cachaauru rai: 'Nelatihejie caa canaacha ichai- cacha ichanohinein nena- cana chosicha.' naain, arajii cachaauru rai bihana jaun jetaote, inae esenetaaure arajiin cachaauru. Coatia leeinjiin cau Efesohacha nitohanai ichaaita. Itolerenein, Asia batane sacutaae lalajeinte, amuhemujuein, nii chosi esetaauruhane jiaanecuruha cachaaurune coina relanajaane jaun, esenetaacoaure. ²⁷ Niite laaen, jataain cana rai ulunaain nedaera. Nabana chunei, cana amihaneon coretena nainenihane, cana amihaneon niha natiinte, nitajenaa naine. Chaentechu, Asia batane sacutaain, satiin chauratane sacutaain coraenojonein niha, jataain nelatein niha corenihane saijiein, caa cana rai chosi- Aretemiasa que jaolecoorurein cachaaurura. Chaen inae turururihaain rai Teenforo asaae, coroaeca," nae jetao Demetirio.

²⁸ Nii jaun jetaote, nii aonaain obajeein nujuae soaisoain jetao:

"Caohachaain laraajiin neeine- Efeso cocoai- chanichaachene- chosi- Aretemiasara," naaure jetao, nii coata que- amihanenacaauru.

²⁹ Nitohanein jetaote, cajianein, ita cotaicha rijitiin jetao, nii coroatajai cachaauru- Faboro corianiha cunacaauru- Masedonia caje unacaauru- Caiho, chaen, nii leecha- Arisitaroconein curuajai naajoaihunri curuataain jetao, codoonetiin mucuunajaain jetao, acaauru tararaain, ita taojiaain- chaelai coaracuruhana jaun- *teatro* neein acaauruhacha curuaateihu amanajaain jetao, ita taojiaeraauru acatiha jetao, tenajaa cuure. ³⁰ Nii jaun jetaote, acaauru coreniha enohin, cachaauru rai, iriha cunaa jeriha Faborone jana jetao, caohateeure, ecu nenacaauru- Jesocurisito- esenetaeraauru, nabana, chatohanein teuruhane coataa. ³¹ Nii cuu- Asia batane nenacaauru- cocoinanacaihuru tabaauru jetaote, Faboro belaichaauru nihana jaun jetaote, "Jiaonriha jera, nenoainera," naerateeure jetao. ³² Nii nainiha jetaote, nii ita taojiaauruhana jaun jetao, ita rai cajianein nujuae soaichure jetao, ita rohecaain. Jana, tabaauru jetaote, "Naaonjoaain coinata ne caa netaojianaara," naain jetao, coitucurene. ³³ Nii jaun jetaote, acaauru tabaauru jetao, "Naaonjoaana jaunte, nii rucuhacuruhane coina, netaojiaaure," naain jetao, leeinjiin cacha- Alejaandoro neein curuajai rai, beeure. Nitohanein rai beratein jetaote, acaauru ajiniha teein jetao, Alejaandoro sarasaracain amaure Jorioocuru, nii netaojianacaauru acatiha, cuu nichaauraaain, nii ita rohecaeraauru rai, iriha Jorioonecuruhane corenihane coina. Nii jaun jetaote, turuhin, nii netaojianacaauru rai jetao, biji sarasarari, curuatoroain aonajeeuruhane, acaauru rai, satiin urichoo, Jorioocuru coreniha, irihane coina. ³⁴ Nitohanein, irihane jana jetaote, nere cajeecha naina-

corichure, acaentonai, Jorionihane que. Nitohanein, nainacoriin jetaote:

"Caohachaain, laraajiin neeine, Efeso cocoaichanihacachene- chosi- Aretemiasara," naaure jetao, ita rai nujuuen soaajiin, carajaain, coroata oraain, acaauru chosi niha- Aretemiasa beuruhane jana, esenetaaureniha Jorioocurune coitucuuruhane jaun.

³⁵ Nii jana, nii neseeu- acaauru rai- chaelai queereeuruhane- laenaain rucuhera- "secretario" jetaote, inae aitoa acaauru raine jaun, sitonaaonjoauruhane jana jetao, acaauru rai:

"Aonacuche, Efeso nese cocoaichacuru. Satiin- itolere cachate, nii jataain- cana rai nelatein nena- cana chosi loreri- Teenforo, chaen, nii dede caje- ajerinein Aretemiasa tochanein nalunaane maajeein berihane coina nena- neein niha- caa nese cocoaichanihacachane coitucuurera. ³⁶ Nihei chunei, nii que, 'Nohanenaa,' naain iriha chuneine jaanu. Nii jaun, inae nii jiaanecuchera. Coa obaecaache. Coa caohachaain inara suujua coarihei amunein, chatohanein, baaso chana coaacachera. ³⁷ Coatia, chatonaain cana chosi que ereein, niheichu Teenforo asaae asijiauhin naaonjoaauru caa inaraacha mucuhin inaraacha uhaauri- cachaaurune coalanaalata. ³⁸ Chatonaain, acaauru colurujuein niha, nii coata que amihanenaa- Demetirio, nii aina amihanenacaauru ainane, taute neure- nii rucuheraaunu que nenacaauru- joesiocuru, chaen, acaauru curuaanaacuru, naaonjoaihunri. Niha chunicocha, acaauru coulurujuerane, taa, nii rucueraaunu que nenacaauru rene amanajaachete, neruujueuruhine, ecu le cachaauru jabereco coreniha irihane coinara. ³⁹ Niha esinaae rauhijiriin chatohanaine, rucuhena jerequichene, satiin cocoinanacaihuru aina, ita taojiaain, nii rucujuein neeuchera. Nii banate, esinaae rauhijiriin, caohachaain ita taojiana esinenein rucuhericheechina. ⁴⁰ Jana, jerichanejuein, sacunaa coauquichenete, cana colurujuenaa nainecururein, 'Cana jecha cachaauru suujua rohecache,' naain. Nii quete, jataain lunaain nihacachera. Charijiein nejein, coitucuhin, cana caje, 'Chatoanein, leratein, ita rohecaureta,' naain bajaauruha cocoinanacaihurune, tonaante berichaacheta," naain jetao:

⁴¹ "Chajaaincha cauhachanichuchera," nae acaauru rai, nii chaelai que ereeuruha nii neseeu nenacaaurune- laenaain- rucuhera.

Masedonia, Curesia, naaonjoaihunri turuha cuha Faborone

20 Inae nitohanein, cajianein, ita rohecaauruhane jianecuruhane baiha jetaote, jitariin, nii Jesocurisito coitucuurera cotijiaain jetao, suujuatena- jae- Faboro. Nitohanein, suujuatenajaane baiha jetaote, acaauru rai necoein, Masedonia batane cue jetao. ² Cuu jetaote, neseuru neseuru nainein, cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru rene bedaenein, cuu acaauru suujuatein, jelai amuritoheriin Jesocurisito esenetaauruhane coina, acaauru rai ereereje Faboro. Nitohanein, acaauru rai erere-

jeein, acaauru suujua lararajihane baiha jetaote, Curesia batane cue jetao Faboro. ³ Nitohaneein, Curesia batane turuhin jetaote, cuu ne nichata ateein. Cuu nichata ateein nihane baiha jetaote, inae Siriau cuhane coina, bote cuhane fau rai, nihane jana jetaote, que necosuujuaauruha Jorioocurune coitucuuri in jetao, jelaiha atane ichoae cauha cunaa jere jetao, nacoaneein Masedonia choae situhin cuhin, Faboro. ⁴ Nii janate, canacaanu corihaniha uure, Berea co-coaicha- Firo calaohi Sofate, chaen Tesaloneca co-coaichacuru- Arisitaroco aina Secoondo, chaen Derebe caje unaa Caiho, chaen Timoteo, chaen Asia batane caje unacaauru- Tiquico aina- Torofimo, naaonjoaihunri. ⁵ Satiin niichurute, ichoachania amaain, Toroasihu, canacaanu cohaca cuure, Masedoniau canacaanu ratiriin. ⁶ Nii janana, canacaanu, Filipo caje nesaruhacaanu, leeinjiin bote cuhane, jorerera colane ichanohi faan quihuruhana jaan cojoanonaa- Fasocoa beseta bitoacaanune baiha. Nitohaneein nesaruhin cuhina, saogui janone cuhane, turuha cuhacaanu Toroasihu. Cuuna canacaanu cohacuruha, nii ichoachania unacaauru- Jesocurisito coreniha- cana nejeraauruna jaun, cuu erunajaacaanu. Nii Toroasihuna, caunsi janoneein nihacaanu.

Toroasihu nenacaauru rene bedainiha Faborone

⁷ Cuuna, semana nunuhe cojoanonaa bana ita taojiaacaanu, cana coreniha ohalune coaacuruha, satiin esenetaeraaurune coina, faan chaluhin quihalu- Jesocurisitone rijijieein, ita aina jiniiquiin faan chaluhin quihacaanune coina. Nitohaneein netaojiaacaanune janate, Jesocurisito coreniha cana nejeraauru rai, carajaain itolere que, dede cataaun tiaain, ereereje Faboro, nii cojoanoo, jelai caje amuhane nihane jaun. ⁸ Nitohaneina, leeinjiin loreri ucuunetiin nena nichata coarana saatono que, netaojiaacaanu. Cuurute, niha-coae arajiin conooru, moconojoineein. ⁹ Nii janate, jelai caje nemarote, leeinjiin enamanaa- Eoticoneein curuajai. Acuujuua laaojiori bacuujuaniha lauhequiin, cuu carajaain ereereeca Faborone aonajihana jaunte, amuritooriha sinirenana jaun, nemarote, nii loreri ucuunetiin nena nichata coarana caje. Nii janate, soroneein fauhin, michuuruhane jana, inae ohe nii enamanaa. ¹⁰ Nii jaunte, fauhin nii enamanaa que baluunetiin, cuu nenacaauru cana nejeraauru rai: "Coaa nesoonetohachera. Esinaaete niqui inae ohera. Nete, inae ichanaera," nae Faboro.

¹¹ Nii baihate, jelaiha iniin, faan beeunebeeunein chaluhin quihane baiha, coaiteen janohajeein ereerecane baihate, inae jelai amue. ¹² Nitohaneein, nemaroteein oha nii enamanaane jana, oo caje ichtiha Faboro aina cuaain Cana Coaunerane jaunte, jataain que nelararajiaaure.

Toroasi cajene Miletoo cuhacaanu.

¹³ Nii janana, ichoachania bote cuhane cuhin, Asoo, Faboro cohaca cuhacaanu, aca nitohaneein jereein,

atane ichoae cuhana jaun. ¹⁴ Inae nii Asoo, ita ruhacaanune janate, canacaanu aina, bote cuhane faain cue Faboro, Mitileneu. ¹⁵ Jelai caje nesaruhinna, cojoanoo Quihoo situha cuhacaanu. Nii cajena, le janohin turuha cuhacaanu, Saamo cofauhanau. Cajena cojoanoo cuhin, turuhacaanu Miletoo. ¹⁶ Asiau jeloon cuhin, carajanaa jerenihana jaunte, Efesoo cunaa jerene Faboro, Jorioonecuruhane beseta- Feentecosetesi bana Jerosaleeun nena jerihana jaun, chajaaajoaain Jerosaleeun turuhane coina.

Efesoo nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru- bichauhenaauru rai ereerejiha Faborone

¹⁷ Inae Miletoo turuhinte, jelai caje coauneein, Efesoo nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru bichauhenaauru cotiharate Faboro. ¹⁸ Inae turuuruha nii niicha cotiharateeurine janate, acaauru rai:

"Cau caa- Asia batane que turuhanune caje coauneein, inara ainaacha ichaohanulune jaunte, inara raotojoein canu ichao coitucuhichera. ¹⁹ Itolere janonaa banana, joaereein cacha rijijieein inara aina amuhemujueein, Cana Curuaanaacha jerenohi ichajeein nerejetoonlu, casuujua fononoichuru, itolere necairichanaa abaantaain, canasinee rijitocuruha Jorioocurune abaantaain. ²⁰ Nena, atiin jianelanaala, inara caohachanu que, tabaauru que inara loreri asae, tabaauru que nenaanaja cataaun, naaonjoaihun teinchuru, satiin aonajeeurera urichoo inara rai, Cana Coaunera ere beebejeein, inara relarejetoonlu.

²¹ Chaen nech, Jorioocuru rai, Joriooniheichuru, naaonjoaihunri raine maajeein: 'Coaiteen enacoauneein Cana Coaunera ere tonoraain, rai Calaohi- Jesocurisito netonoai esenetaain tonoraachera,' narejetoonlura. ²² Enana laen, inae Jerosaleeun cureeuni, ucuuae caletoha Cana Coaunera Suujuene jaun. 'Naaonjoarichaauni cuura,' naain coitucuelanaalana, caa cureeunicha. ²³ Leeinjiin, neseeuu naineein, cuhanunejaauru naineeinchurute, cuu turuhanune, caresero cuhane caenoaain, cacairichaururichaaine benajaque canu rai, Cana Coaunera Suujue, acaihanejei nichane coitucuujeun. ²⁴ Nena, chaque tonajeneun. Coatia chaque nelatihei canu rai, canu ichao. Nenacae-najian, cacairichauruhane que nelararajiaain, rachoojoein caletooa Cana Coaunera Calaohi- Jesocurisitona jaan nainana jereun. Niicha beratei- erena caohati beebejeein, jataain cacha belaiha Cana Coaunerane maajeeinna beebejereunni.

²⁵ Esinae rauhijiriine, satiin, cau neniquichene raina, beeoricheeuni, Cana Coaunera Janonaa beebejihanune aonajera neeichene, coatia inae chunei enacoauneein cacohararihaain. ²⁶ Nii jaunna, enene inara rai aitona jereun, rauhijiriin, nihei chunei coreniha, cha ujuaihoneein nenerihanuhine jaun, ²⁷ nii chunei que suujuelanaala, satiin cacha urichoo, Cana Coauneraacha jerei beebejihane jaunna, cha ujuaihoneein nenereunni. ²⁸ Aihana jaun, itolere que nainaan, necohalajiin, caohachaaain necoeraain neein, Cana Coaunera rai ita taojiaeraauru beraihucho,

acaauru coreniha, coroso que ohalu rai Calaoheine jaun. Niicha ranojoihunru beraichanu quete, inara cotijjaain, nii beraichaanu que inara te Cana Coaunera Suujue. ²⁹ Inae amuhanune baihate, turuha uurureein nechu aansai ataibinaaeneein cacha quicha rijijieein nenacaauru- cachaauru, nechu jataaen Jesocurisito ranojoihunru itajeene rijitiin. ³⁰ Chaente, inara tabaauru nihanatiin, nechu jataaen joareein caje rocohin, relaa cuurureein, nii casaje esenetaain, acaauru aina cuuruha Jesocurisito ranojoihunrune coina. Nitohaneinte, nechu jataaen casaje que, cacha relaa cuurureein, suujua caje rocohin. ³¹ Nii jaun, inara aina, nichata ajaanacaain nihanune bana, cojoanoo netojoein, janotiin inetojoeinchuru, inara suujuaterejeto-coaunlu, casuujua fononohine coacuhin, que nainaanin necohalajiin ichaooche.

³² Nii jaun, Jesocurisito coreniha- canejeraneein nenacaauru, caa inara rai- quicha beebejei- naitoonjoa nerete, inara coroatajanereein, jelai amuritoheriin caohachaaain coitucuhin, esenetaichene coina. Cana Coaunerate naine satiin rai cachaneein neeninuru rai aitohane tochaneein, inara coroatajanihane, nitohanein coitucuhin esenetaeraauru coroatajanihane coina aitohaluna jaun. ³³ Coatia, canu caohachanu que, inara relarejetohaaunlu, nirijieein core colane. Nieichu, chunei cacha cajione bajarejetohaaunlu. ³⁴ Nii jaunte, inara raotojoein, cacoii que amihanein quicha latei raain, canu aina nenacaauru rai netonaine, acaauruhacha lateine majeein ranune coaraain coitucuhichelu. ³⁵ Nitohanein, inara netonai, itolere janonaa bana ichaohichene coinana, inara que coarateein, inara rai aitoraaetoonlu, chaelai que jataaen carichainejeein nenacaauru coroatajanequichene coina: 'Nenacaetejian, tihacane, raacane amuritoheriin raotojoein nenea nainichaa, chaelai que, cairichainejeein nenea rai, cha teein coroatajanichaane.' naain cana relaalu Cana Coaunera Calaoheine Jesosone coacuhin ichaquichene coina," naain jetao, acaauru suujuate Faboro.

³⁶ Niritoha, acaauru raine baihate, neseonraain, acaauru aina jiniiquiin Cana Coaunera bajae Faboro. ³⁷ Nitohanihane janate, satiin Faboro que baalu balu- uneeinchuru, loalocoaaainchuru coisichure. ³⁸ "Inae caachanijia cacoharariichenera," naain rauhijiriin biha Faborone jaunte, jataain coinaderaaure. Nii baihate, corianiha cuure, nii cunaa jerihana jaan- bote nena- jaun tiaain.

Jerosaleeun cuha Faborone

21 Nitohanein, cuu Jesocurisito coreniha cana n- jeraauru ratiriin, leinjiin bote cuhane fauhin, cucuana cuhane, rauhijiriin cuhinna, Cos cobenau turuha cuhacaanu. Nii cojoanoona, Rodasi cobenau turuha- caanu. Jelai caje coauneeina, turuha cuhacaanu, Patara neseeu. ² Nii Patarauna, leocha bote Fenisiau cunaa eruhin, cuhane fauhin cuhacaanu. ³ Nitohanein cuhinna, Chifere cobena coarajeein situujihacaanu. Caje situhinna, cana ajaabiji nichajai que

tacaain, nii Chifere ratiriin cuhacaanu, rauhijiriin Siria batane tiaain. Nii Siria auhaniha nenea Tiro co- fauhanau, niicha amai rucuhele ratirihane niha nii botena jauna, cuu najauriha cuhacaanu. ⁴ Cuuna, nii Tiro neseu, Jesocurisito esenetaeraauru eruhin, acaauru aina caaunsi janoneein nihacaanu. Nii janate, acaauru que coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene jaun, coitucuhin, Jerosaleeun cuha Faborone caohateure. ⁵ Nena, caaunsi janoneein, cuu, acaauru aina nihacaanune baiha, inae jelai caje amuhacaanu. Nii janate, satiin, canacaanu corianiha uure, acaauru sinijeraauru, acaauru bereecuru, naaonjoaihunri aina jini- iquiiin, naain nii nese bujuau tiaain. Cuuna, carene ichoae, acaauru aina neseonraain, Cana Coaunera bajaacaanu. ⁶ Nii baihana, acaauru rai necoein, bote cuhane fauha cuhacaanu. Nii janate, inae acaauru netonai, nenajaun cauha cuure, canacaanu que janoriin.

⁷ Tiro caje cuhinna, cucuana cuhaneincha cuujueein Tolemaidau turuhacaanu. Nii Tolemaidana turuhin, cuu Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru eruhin, acaauru neeuruhane coitucuhin, cuu acaauru aina nihacaanu, le janohin. ⁸ Nii cojoanoonna, jelai caje nesaru- hinhin, Sesareea turuha cuhacaanu. Cuu turuhinna, Ferifi rene turuha cuhacaanu. Acate, Jesocurisito coitucuuruha cachaaurune coina amuhemu- jueein- Jesocurisito bera- "evangelista" neein afosotooru coroatajaneraauru caaunsine ne. ⁹ Nii Ferifite, jenaain cacunuque, ichauchenanihacoaain lanaque- lanaala. Nii Ferifi cacunucurute, Cana Coaunera caje erenaa raain- cacha rai beeurera- *profeta* curu ne. ¹⁰ Inae janojanoheriin, cuu nihacaanune janate, tajiha turuha uhe Jodea caje, Cana Coaunera caje erenaa raain- cachaauru rai bera- *profeta* Acabo. ¹¹ Acate, canacaanu rene turuhin, Faboro ichora raoriin, canacaanu acatiha, raajenhane biji aina tijia taotaain nichojoaainte:

"Cana Coaunera Suujuete, carai be. Catohanein jetaote, Jerosaleeun, caa ichora erora teein, nejelau ataneu nenacaauru bijihu tiha cuurureein Jorioocurura,"

¹² naain, bihana jaunna, Jerosaleeun cuha Faborone caohatihacaanu, nii Sesareea nenacaauru aina, niqui. ¹³ Nete:

"Chanuna chanaain, canu inaderaaquiche. Canuna, itolere que jatoroaain neeun. Coatia, leinjiin canu icho- joaain, camaauruhaneicha coina jatoroaain nihaun. Canuna naineeun, Cana Curuaanaa Jesoso coreniha ohanu Jerosaleeunne," naainte, canacaanu tonorae Faboro. ¹⁴ Nii jaunne, inae tonaain chunijihu cuaain caohatenaa nainenihacaanune jaun jihanein:

"Coanete aihane, aina niicha jerei ichamiin- Cana Coaunerara," naain jianichaanu. ¹⁵ Nii baihana, inae neruujueein Jerosaleeun cuhacaanu. ¹⁶ Nii janate, canacaanu corianiha uure nii Sesareea nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru tabaauru. Acaaurute, canacaanu amaure Chifere cocoaicha- Manasoon rene, cuu sinihacaanu ainane coina. Inae carajaa Jesocurisito esenetaera neein niha nii Manasoonne.

Saantiaao rene turuha cuha Fabrone

¹⁷ Inae Jerosaleeun turuhacaanune janate, canacaanu coroajeein, canacaanu raaure, cuu ne-nacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru. ¹⁸ Nii cojoanoote, canacaanu aina cuhin, Saantiaao rene turuha cuhe Faboro. Nii janate, cuu neeure satiin Jesocurisito esenetaeraauru coaraneein nenacaauru-bichauhenaauru. ¹⁹ Nitohaneeinte, nii jitariin acaauru neeuruhane coitucuhane baiha, acaauru rai jitariin nunuhe caje coauneein, itolere que aina cuaain, Jori-oniheichuru netonoai coroatajaniha Cana Coaunerane beebeje Faboro. ²⁰ Nii jaunte: "Caohatoha Cana Coaunerara," naain, Cana Coaunera coroajeein:

"Inae coaraai- ichaso. Arajii oharaancanei cana araichuru Jorioocuru netonoaite, esenetaure. Satiin acaaurute, jataain cana rai nelatiha Moisesa aitoonjoane que aitiin tonoraacachene jerecure. ²¹ Nete satiin, nejelau ataneu nenacaauru- Jorioocuru rai jete, Moisesa aitoonjoa tonoraauruhane caohateein, quichaneein nejanoha canaanaine, jabereco macohi cari saera teeuruhane caohateei, chaen cana ichaonijihanai que ichaoruhane jianein ichaoruhane coina jete aitohi, naain ii beeure. ²² Tonareei jana, canacaanu rai, nii queta. Cha icharichaacheta. Satiin cachate, cau turuhine coitucuha cureeincha. Nihei chunei coitucuelanaala nainejerinaainta. ²³ Aihana jaun, cana Jorionichaachene ichao rijijieein, ichaohine coitucuuruhane coina, cau caa jenaain canacaanu aina nenacaauru- cana araichuru, Cana Coaunera rai naitoonjoa nainacuruhane coina- nenacaauru ²⁴ amaaui jiniichaaincha. Chaen iitonoai, Jorioniheichuru jana neein iicha ichai caje nuculucohine coina, ii coturiji loraecaain joerateein, nii ii aina unacaauruhacha teeninuuru- itolere coreteeute, rai coturiji loraecaain joeratenaa nainecurumiincha. Nii banate: 'Acaentonaite, Moisesa aitoonjoa tonorae. Aihana jaun chujian nohanihate, joenreein nere rocohin coulurujeeure.' naaurureein- satiin cachaauru. ²⁵ Nena laen, Jorioniheichuru netonai esenetaaurera rai, quiricha cuhane: 'Coo acaauru chosineein acaauruhacha tei- ecaanto rai- inara araichuru tenojilenone quihachera. Nijiaonrihachu, ichana jabereco quiichenera. Nijiaonrihachu chaen, raro ruluhin sonojin lenone niha natiin quiichenera. Nijiaonrihachu, nejelau ene- inara sinijierane lanaala nena aina ichaohichera.' naain laenecaanulura," naaure nii Saantiaao rene turuhin nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru coaraauru Jorioocuru- bichauhenaauru, Faboro rai.

Ita taojiaauruna jaan loreri- Teenforo asae Faboro mu- cuuruhane

²⁶ Nii jaunte, niritiin Faboro letoauruhana jaun, nii jenaain cuu nenacaauru- Jorioocuru amaain, nii cojoanoo Teenforo acatiha jetao, acaauru aina jiniiquiin neculucoore. Nii baiha jetaote, Teenforo asae enohin

jetao, "Naaonjoai banana, caa Cana Coaunera rai canacaanu aitoonjoa nainarichaanuhincha. Jana naaonjoaain banana, Cana Coaunera belaihacaanune jaan- itolere terichaanuhicha," naain jetao bee Faboro.

²⁷ Inae caaunsi janone naiinane lalajeeuruhane jana jetaote, Teenforo asae Faboro eruhin, cachaauru suujua rohecaure- Asia batane caje unacaauru- Jorioocuru. Nitohaneein Teenforo asae Faboro eruhin jetaote, ²⁸ rene cuhin ruhanihajaaintiin leeochoauru Isaraelitaneeuruhane cotijiaain, nujuae soaijiin:

"Canejeraauru, canacaanu coroatajanecuche. Caa cachate, itolere atane sacutaain, cacha relaa amuhemujuera. Itolere Jorionichaache neecha rautai que, nechu jataaen cana cairichaa, itolere Moisesa aitoonjoan tonoraacachene caohateein, chaen, caa ita taojiaain- Cana Coaunera bajanaanaja- Teenforo quene maajeein ereinchurura. Chaentechu, nejelau cachaauru- Curiecocuru cau enohain, caa ita taojiaanaja- Teenforo aansaerate, jataaen colalajinacai niha, Cana Coaunera loreri nihana jaun natiincha," naaure jetao.

²⁹ Jauriaa Efeso caje unaa Torofimo aina, nii neseu coaracuruhane jaun jetaotera, "Teenforo asae jecha nii Torofimo enoaalu Faboro," naain aitocure.

³⁰ Nii jaun jetaote, cajihaneein suujua cuaain, satiin obajeein, soroneein ruhaneure, satiin- nii neseu nenacaauru cachaauru, codoonetiin Faboro mucuuruhane coina. Nitohaneein inae mucuhin jetaote, tarataracaain mitaaure, nii ita taojiaauruhane jaan Teenforo caje. Nitohaneein tarataracaain mitaain jetaote, enonaanaja- acuujua fuhitocure jetao, ³¹ cuu atinacaneein Faboro sooruhane coina, niqui.

Nii jana jetaote, le lauriin Romanocuru soondaro curuaanaa- comaandaanti rai beeorihure:

"Leinjiin ainate, satiin nejerateeure Jerosaleeun nenacaauru," naain jetao beeure. ³² Nii jaun jetaote, coitucuriin luhecotariin nii rijieeoritiin, acaauru curuaanaacuru, acaauru rai soondarooru, naaonjoaain jitariin taojiaain jetao, soroneein cuhin, nii neeuruha cachaaurune jaun turuha cue comaandaanti. Nii acaauru curuaanaacuru, acaauru soondarooru, naaonjoaain aina cuha nii acaauru comaandaantine coariin jetaote, Faboro faohacuruhane jianecure.

³³ Nitohaneein cuhin jetaote, Faboro roha turuhin, Faboro mucuhin, coroatajai *cadena* que ichoharate. Nii baiha jetaote, acaauru caje bajae:

"Chatohanaina caa cacha. Chatohanaina ichae," naain bajae.

³⁴ Nii jana jetaote, cajihaneein joareein nujuuen soaichure. Nii jaun jetaote, cajihaneein, ohaohacooruhana jaun, caohachaaain rautaaain aonaain, rucuhena nainene nii soondarooru curuaanaa- comaandaanti. Nii jaun jetaote, soondarooru que amaerate, acaauru loreri asae Faboro amaauruhane coina, acaauru comaandaanti. ³⁵ Inae acaauru lorerihu turuaain jetaote, ininaana jaaun turuaain jetao, baijiaain Faboro inaaure soondarooru, nabana chatohaneein

Faboro teeuruhane coataa, ³⁶ satiin caijie cuhin nujuae soajjin:

“Coaraain atinaauchera,” naain nujuae soaichuruhana jaun.

Satiin cacha notaracae ereerejiha Faborone

³⁷ Inae nii soondarooru loreri asae enoanaa jerecuhane jana jetaote, enoauruhane ajiniha, nii le laurii soondaro curuaanaa- comadanti rai jetao:

“Erenaa nainichauuna, ii aina basiinjiin,” naain bajaa Faborone jana jetaote:

“Curieco ere inaainajian, ³⁸ Taa ii, jauriaa Egipto co-coaichaneein- cacha areroo jena oharaancai sonajaain jaaoreraauru aina cuhin Romanonichaanune aina nejeratena naineta,” naain bajaa. ³⁹ Nii niritiin bajaane jana jetaote:

“Canuna Joriooneein, jataaen nelateein nena- Romano nese tabai- Silisia batane que nena- Taroso co-coaicha neein neeunra. Atiin jereeeunna, cachaauru rai erete, aonacurumiincha,” naa Faborone jana, ⁴⁰ jeriha nii comaandaantine jaun jetaote, nii ininaanajaaun nichaauraaain, cachaauru rai biji sarasarari Faboro, inauhene curuatoroaain, curuaequiin aonajeeuruhane coina. Nii jaun cuu inauheneicha, curuatoroaain aonajeeuruhane jana jetaote, Ebereeo ere cuhane cuaain:

22 “Canu ere aonacuche, canejeraauru, ichauhenaauru, naaonjoaihunrina, canu jabereco coreniha caa que ere inara raite, aonaquichera,” ² naain jetaote, acaauru ere- Ebereeo cuhane cuaain, acaauru rai aitohane aonaain jetao, curuatoroaain, inauhene curuaequiin aonajeeure. Nii jana jetaote, inauhene curuaequiin, aonajeeuruhane jana jetao:

³ “Canuhetonoaina- Joriooneein. Silisia batane que nena Tarosone, nejanohanaanein neein. Nena laaen cau, Jerosaleeun fojianohineein nenaanein. Jataain itolere coitucuhin nena- Camalieli relanojineina, rauhijiriin cana inoasihuru jerenohi rijijiein nerelaain neeinlu. Nii jaunna, itolere bana, ca-coichana aina cutaain, Cana Coaunera jerenohin ichana jereein, nii ena netojoein ichaquichene rijijiein. ⁴ Canuhetonainachu, caa Ena Nena Ichaonaa Caohacha esenetaain tonoraain- sacuurera rohecaain, atinanacaneinchuru, tabaauru mucuhin caresero cuhaneuru, teratenajarejetoonly, satiin quichauru, enecuru, naaonjoaihunru aina curuaecaain. ⁵ Satiin batirichuru curuaanaa, satiin Jorionichaachene coaranein nenacaauru ichauhenaauru, naaonjoaaihunrite, rai nota que nii coaranein neeure. Acaaurute, nii Damasoco nenacaauru cana araaichuru- Jorioocuru rai, quiricha letoaaure, jerecuhane acaauru netonoaine, Jesocurisito esenetaeraauru ariin mucunajaain, cau Jerosaleeun uhanajaanune, caseteco coaracuruhane coina,” naain jetaote:

Jesocurisito coitucuhin, esenetaane nunuhetihane beebejiha Faborone

(Ich 9.1-19; 26.12-18)

⁶ “Nete mucunajaanune coina, Jorionichaachene coaranein nenacaauru ichauhenaauru caje erenaa ro-cohin, aina Damasoco cuhanune jana, enoto chujutaaain turuhelalajeein, bero cuhane cuujihanune jana, luhantiin, dede caje conotiin, luhecotariin canu que jilenete. ⁷ Nii jaunne, coasiha nuluna caaun, nii canu cunaja caje nalatoon atane ichoae. Nii janate, canu curuaa que, cacurujuateein: ‘Saoro, Saoro, chanuna, jataain, caniha nejeratein cacairichaaeriin, carerojoe-caaita.’ ⁸ naain tonihana janane:

‘Chanein inaate Curuaanaa.’ naain, bajaanune janate:

‘Canuna, nii iicha cairichaaerii Nasarete cocoaicha- Jesoso neeunra.’ naain catoonrae nii erenaa. ⁹ Nii canu corihaniha cunacaauru netonoaite, nii cono coaraain, acaauru netonai nesoonetoore. Nete laaen, nii carai irihane aonacurene. ¹⁰ Nii jaunna:

‘Chatohanaina ichareeunte, Curuaanaa,’ naain bajaanune janate:

‘Chajaain nimichuhin, nii cuujeeine jaaun Damasoco neseu cunihute, cuu, ichei, iicha chanenenu beeuruhinera.’ naain, catoonrae Cana Curuaanaa.

¹¹ Nii jana, maosanein caratiriha nii conone jaunte, canu biji que canu mucuhin, canu taraetaraecaain, ca-maure nii canu corihaneraauru, Damasoco neseu tiaaincha.

¹² Nii janate, cuu nelu, leinjiin cacha- Ananihasinein curujaain, nii Damasoco neseu. Nii jetaote, jeriha Cana Coaunera rijijiein, rauhijiriin caohacha ichaain, Moisesaacha laenailu tonoraanein ne.

‘Acate, caohacha cachanein nera.’ naauruha que, satiin Damasoco nenacaauru- Jorioocuru. ¹³ Nii Ananihasite, turuhin cacoharaain: ‘Ichaso Saoro, coaiteen, ena-coanein conohine inotara.’ naane rijieoritiinte, inae enacoaneein conoha canotane jaun, nii Ananihasi coaraaun.

¹⁴ Nii baihate, carai:

‘Cana inoasihuru Coaunera- Cana Coaunera, ii coaraain, ichotijiae, niicha jerenohi coitucuhin, esinae rauhijiriin caoacha nejesina icharanein nena coitucuhin, chaen raaje nujuae caje ichei irihane aonaaine coinara. ¹⁵ Iite, ichaajenhane, nii iicha coarai coaranein, aohanranein, beebejiha curiquiin, itolerenein chauratane que- nenacaauru sacutaaincha. ¹⁶ Chajaain, caeneeneje lanaala cuhin, Cana Curuaanaa Jesocurisito bajaain nebaotisaerateeute, ii colucomiinchacha.’ naain caletoe nii Ananihasicha,” naain jetaote:

“Naaonjoaainte, Jorionihichuru rene caletoe Cana Curuaanaara,” naain beebejiha Faborone

¹⁷ “Inae Damasoco caje cauhin, Jerosaleeun turuhin, cuu nena Teenforo asae enohin, Cana Coaunera bajaanune janate, carai ecocoe Cana Curuaanaara.

¹⁸ Carai ecocohinte: ‘Chajaain luhecotariin caa Jeros-

aleen caje amuura. Cauhacha neein canu ere beebejeeine, coatia chesenetaaururahaainta.' naane janane:

¹⁹ 'Canu Curuaanaa, acaaurute, raotojoein, satiin sinacocacuru nainein ii ere tonoraeraauro mucuhinchuru raanu, caseteconeeuruhane coinane coitucuurera. Chaentechu, tabaauro faoharatihanune coitucuuere raotojoeincha. ²⁰ Chaen, ii ere beebejera Eseteba sohin jaoruhane coina, mucuhin, ajeri que bодоosihuruhane janane, cuu neenlu canuhetonoai, sohin jaoruhane coarajihanune coinara. Chaennachu, canu, nii soeraauro cachaauru- cajione beraichaneein neenlura.' naanune saijjeeinte:

²¹ 'Chajaain cuhachanihura. Canune eletohaau, cori-ajai ataneuru nenacaauru rai, canu ere beebejiha kuhine coinara.' naain caletoae, Cana Curuaanaara," naain jetaote, acaauru rai, beebeje Faboro.

Comaandaanti bijihu niha Faborone

²² Nii jaun jetaote, inauhene aonajeeonrihuruhane baiha jetao, nujuae soaijiin jetao:

"Ichaonaa nainiheine caa cachata. Letonoaneein, caa cana rai chauratane caje betacaainera," naauruha ²³ nujuae soaijiin, cajionene maajeein romasiinchuru, cajihaneein ucuun cuainchuru, butuuneneenanain ri-ajaaainna jaun jetaote, ²⁴ soondarooru loreri asae, Faboro joerateein jetao, bisichate niqui soondarooru curuaanaa- comaandaanti, "Naaonjoain ichacaaunne corenihate, caniha obajeein caque nejerateeurera," naain biha Faborone coina niqui.

²⁵ Nejetaote, inae bisihuruhane coina, ichohacuruhane jana jetao:

"Roma rai sioraranooru nihanatiin, bisichene coina nootejian- cocoinanojoeinein neeicheta," naain bajaain jetaote: "Nii ichoae tacaain, niheichu, 'Naaonjoain corenihate, ai caa cachara.' naain coitucueralanaala, Roma rai siorarano casetecana nainiheecheta," naa nii comaandaanti que jaurii- cafitaan rai Faborone jaun jetaote, ²⁶ nii comaandaanti coinetein jetao:

"Coaraain aihu, taa cacha ainara, Roma rai siorarano jetaora," naain jetao be nii cafitaan.

²⁷ Nii jaun jetaote, Faboro rohan nichuuntaain jetao: "Esinae chachu rauhijiriin, Roma rai siorarano neeinta," naain bajaa nii comaandaantine jana jetaote:

"Esinae rauhijiriine aca neenra," naa Faborone jaun jetaote:

²⁸ "Caraita, banejelanaala core coriqui que, Roma rai siorarano nihanune coinara," naa nii comaandaantine jana jetaote:

"Canu nejanoha caje coauneina aca neein neenra," naain jetao, tonorae Faboro.

²⁹ Niritoha Faborone aonaain jetaote, caje amuhacoaure nii bisinaa jereraauro. Nii comaandaanti netonoain jetaote, coasiha nesoonete, Roma rai siorarano nihane saijjeein, *cadena* que Faboro ichoarati-hana jaun.

Jorioocuru curuaanaacuru, acatiha niha Faborone

³⁰ Nii cojoanoon jetaote, caohachaaain rauhijiriin, Faboro colurujueeruhane jaan leranu coitucuha rauhijiriine coina jetao, jauriaanejeein Faboro caje *cadena* batuhichatein, jitariin Jorioocuru curuaanaacuru, batirichuru curuaanaacuru, naaonjoaihunri taojiaerate comaandaanti. Nitohaneein, taojianaaratein jetaote, nii baiha Faboro raeratein, acaauru acatiha te jetao, cuu irihane aonajeeuruhane coina.

23 Nii jaun jetaote, nii Jorioocuru curuaanaacuru netaojiaain nenacaauru coarajeein jetao:

"Chasocuru, enanetojoeine ichaajojoein raotojoein casuujua coaraain neen, Cana Coaunera no-taracaa," nae jetao Faboro.

² Nii jaun jetaote, cuu niha batirichuru curuaanaacuru curuaanaa- Ananihasineein curuajaine jaun jetao, nii Faboro roha nenacaauru letoae jetao, nii Faboro ujuae faohitocuruhane coina. ³ Nii jaun jetaote, nii batirichuru curuaanaacuru curuaanaa rai:

"Cana Coaunera netonaite, ishoeratereein, coitucuha nocoetohi inatiin, caohachaaain ishujua coariheeii riji-tohina jaunra. Esinae rauhijiriin baaso ichacaaune coaraaine, aitoha Cana Quiricha cuhanene tocohaneein ichaaine coinate, nii ii nelauriana jaun, nelauri-aa. Coatia aitoha Cana Quiricha cuhanene reroitiin, casoerateine coina niheita," naain jetao tonorae Faboro.

⁴ Nii jaun jetaote,

"Niritiina, Cana Coaunera rai batirichuru curuaanaacuru curuaanaa nocoeje chanureeite," naaure jetao, nii cuu- nenacaauru.

⁵ Nii jaun jetaote,

"Batirichuru curuaanaa nihane coitucuhaaunnaate, chasocuru," naain tonoranajaain jetao, "Cana Coaunera Quiricha inoaei cuhane: 'Coaa inara curuaanaa que, tonaain baasoneein iriachera.' naa natiinna, coitucuenihanune jaun aitoonra," nae jetao Faboro.

⁶ Nii baiha jetaote, "Caa batirichuru curuaanaacuru tabaaaurute, sadosseone. Jana tabaaaurute, fariseeocurune," naain, nainain coaranajaain jetaote:

"Chasocuru, canuhetonaina fariseeo neen, fariseeo caje nefoeratenaaneein nena nichaaunna jaun. Canuhetonai, ichanana nainiha onacaaurune esenetaanune corenihate, cacoluruhecure," nae jetao tonijiaain Faboro.

⁷ Niritoha Faborona jaun jetaote, nejesinajeein, ita cotaicha rijitocure nii fariseeocuru aina sadosseocuru. Niritiin jetaote, ita cotaicha rijitiin jetao, ita caje nelerucure, ⁸ "Ohane baiha jera, caje ichanaai nihei cacha. Chaen jera nihei Cana Coaunera letono- anjeraauro. Chaen jera nihei cacha suujue, cacha corii," naauruha sadosseocurune jaun. Jana, fariseeocurute laaen, niha nitohanaine esenetaaure, itolereneein. ⁹ Nitohaneein, cuu ita rai nujuae soaichuruha, satiin cuu nenacaauruna jaun jetaote, fariseeocuru laurineeuruha nii cuu

nenacaauru cacha relaaurerana jaun jetao, Faboro co-coaeratiha nimichuhin jetao:

“Coatia chatohaneei baaso ichaain nihei caa cachata. Jerihanete, leeinjiin suujue, rai erecaihara. Ainihane, Cana Coaunera letono leeinjiin anjerate rai erecaihara,” naaure jetao, nii Cana Coaunera Quiricha Inoaesi que cacha relaaurera- fariseeocuru.

¹⁰ Nii jaun jetaote, jelai choae jauhecotojoeriin, nejesinajeein ita suujua rohecaain, ita que nejerateeruhana jaun jetao, nabana cunaitaain, Faboro teeruhane coataa jetao nii coasiha rai soondarooru tabaauru cotijiaain jetao, nacoauneein jelaiha soondarooru loreri asaee jetao Faboro joaerate, nii soondarooru curuaanaa- comaandaanti.

¹¹ Nii cojoanotiin, Faboro rai ecocohin jetaote:

“Chaque casilanaala, laraajiin, chaque tonajelanaala, raotojoein neura. Cau Jerosaleeun, quere beebejeeine rijitjoein, jerichanetjoein, Romau cuhin, Romau nenacaauru rai netonai, quere beebejeeinete nera,” nae jetao Faboro rai, Cana Curuaanaa.

Ita suujua tacaain, Faboro sohin jaonaa jerecuruhane

¹² Nii cojoanoon jetaote, janone ita suujua tacaure Jorioocuru tabaauru, Faboro sohin jaoruhane coina. Nitohaneein, ita suujua tacaain jetaote: “Faboro sohin jaonaareein tiaain, coatia lenoneein, acau coriaha-cacheein. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joaelanaala lenoneein, acau cohin, naaonjoaacachene, cana carichaaaine Cana Coaunerara,” naaure jetao, ¹³ jena-choonca amuritiin Jorioocuru, Faboro sohin jaoruhane coina, ita suujua tacaain. ¹⁴ Nitohaneein, coaacuruhana jaun jetaote, batirichuru curuaanaacuru, Jorioocuru coaraauru bichauhenaauru, naaonjoai-hunri rene turuha cuure jetao. Turuhin jetaote:

“Faboro sohin jaohacaanune reein tiaain, coatia lenoneein, acau coriaacaanuhinta. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joaelanaala, lenoneein acau cohin, naaonjoaacaanune, canacaanu carichaaaine Cana Coaunerara,” naaure jetao, acaauru rai. ¹⁵ Niritiin jetaote: “Aihana jaun, inara le lauriin neiniquichene, inara leeochoaauru aina, nii coaraneein neiniquichene, esine rijitjoein eresi: ‘Caohachaain rai rucuhenaacai bajaacaanu cajene coina.’ naain esine rijitjoein, comaandaanti caje bajaain, cotihacuchete, inara rene jaoha uuruhane jana cojoaain, turuasichuruhane ajiniha, sohin jaohacaanura,” naaure jetao.

¹⁶ Nii jana jetaote, beeorihuruhana jaun jetao, coitucuriin, nii Faboro rai biha cue jetao, soondarooru loreri asaee turuhin, rai calaohi riji- rai bai calaohi.

¹⁷ Niritiin bihane jaun jetaote, leinjiin cafitaan cotijiaain jetao,

“Carai caa enamanaa amaa comaandaanti renete, leinjiin erenaa beenera,” nae jetao Faboro.

¹⁸ Nii jaun jetaote, nii enamanaa amaain jetao, comaandaanti acatiha turuhaain jetao,

“Nii caseteconein nena Faborote, carai ereein caletoae, ii rene caa enamanaa turuanune, ichei leinjiin erenaa bihane coinara,” naain jetao, biha nii cafitaan, nii

comaandaanti raine jana jetao, ¹⁹ biji que, nii enamanaa mucuuriin taratarajiaain, jelai amaain jetao:

“Tonai erenaate carai benaa jereeita,” naain bajaane jana jetaote:

²⁰ “Jorioocurute, ita suujua tacaure, ii caje bajaauruha eresine, nii coaraneein nenacaauru rene Faboro letoaaine coina jetao. Esine rijitjoein: ‘Caje rai rucuhenaacai bajaacaanu raotojoeine coinara.’ naaurureein jetao. ²¹ Nijiaonriha, nii esenetaain neenera. Jena choonca amuritiin acaauru cachaaurute, co-hacure, bujuaihu netiin, letonoa jatoroaain, Faboro sohin jaoruhane coinara. ‘Faboro sohin jaonaa reein tiaain, coatia lenoneein, acau coriaacacheein. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joaelanaala, lenoneein acau cohin, naaonjoaacachene, cana carichaaaine Cana Coaunerara.’ naauruha jetao. Leinjiin, ii letoaineicha jetaote, cohajeeure,” naain biha nii enamanaane jana jetaote:

²² “Nijiaonriha, caa carai beeine rijitiin, chunei cacha rai beenera,” naain jetao, nii enamanaa suujuateein letoae nii comaandaanti, cauha cuhane coina.

Coberenadoro Ferisi acatiha neruujue coina, Faboro letoaauruhane

²³ Nii jaun jetaote, coroatajai rai cafitaancuru cotijiaain, letoanajae jetao, coroata fashai soondarooru taojiaauruhane, tijaacha que cuuruhane coina. Jana, caaunsi chooncaaneein cabario choae cuuhenuuru, naaonjoaain neruujueuru coina. Jana coroata fashai rejoin aina cuhenuuru, naaonjoaain jetao neruujueure, Sesareea cuuru coina. Nitohaneein jetaote, netoona rijihu amuritoheriin, Sesareea cuuruhane coina jetao, niritiin erenaa te nii comaandaanti.

²⁴ Chaen jetaotechu, nichoae cuha Faborone coina, leeiin cabario teratein jetao: “Nijiaonriha chatoaneein cunaitaauruhane nainatejeein amaachenera. Nirijieein raotojoein raurono turuanichuchera,” naain jetao, caohatiin beraichatein, Coberenadoro Ferisi rene, Faboro turuaerate jetao nii comaandaanti.

²⁵ Chaen jetaotechu, acaauru aina quiricha laenaain letoae, Coberenadoro rai, nii comaandaanti. Cuu jetaote, nii niicha letoai quiricha cuhane jetao:

²⁶ “Jataaen caohati Coberenadoro Ferisi neeine raina, ii coacuhin caa laenaain, ichei letoaaun. Canuna Calaudio Lisihasi neeun. ²⁷ Jorioocurute, caa leinjiin cacha mucuhin, sohin jaonaa coaacure. Nena, Roma rai siorarano nihane coitucuriin, canu rai soondarooru taojiaain, acaauru aina cuhin ichotera-teeun.

²⁸ Nitohaneeinna, ‘Cha jaun cha. Cha corenihacha caa colurujueureta.’ naain caraajenhane coitucuhane coina, acaauru coaraauru bichauhenaauru- rene amaunlu.

²⁹ Nitohaneein, amaain bajaanune janate, acaauru quiricha cuhane aithane rijijieein que aitiin, joareein colurujueure. Niha chatohaneein, sohin jaoruhana jaan lera colane techu, sohin jaonaa jerecure niqui. Nieichu, nii caresero cuhane nihane

jaanu lera nihanatiin, nete, nii choae tacaain, sohin jaonaa jerecure.

³⁰ Nitohaneein, sohin jaonaa coacuruha Jorioocurune coitucuurina, caa ii rene letohaun. Chaen-nachu, raotojoein, ii acatiha, caohachajeein colurujueruhana jaan lera been, rucuhecuruha caa colurujueerurane caina aitoonra,”

naain jetaote, quiricha laenaain letoae Coberenadoro Ferisi rai, nii comaandaanti.

³¹ Nitohaneein, erenaa tein letohanajaa comaandaantine jaun jetaote, Faboro amaare jetao, janotiin nii soondarooru, Antipatriau tiaain, nii letoanajaane rijijeein. ³² Nii cojoano jetaote, jelaiha soondarooru loreri asae cauha cuure nii tijia que cunacaauru soondarooru. Jana cabario choae cunacaauru jetaote, Sesaree tiaain cuure jetao, Faboro jiniichaain. ³³ Nitohanein, cuhin jetaote, Sesaree turuhin jetao, nii Coberenadoro rai, nii comaandaanti letono- quiricha tein jetao, Faboro netonai teeure jetao. ³⁴ Nii jaun jetaote, quiricha jasaracaain ereretaain coaraane baiha jetao:

“Chaa cajete, unaa neeita,” naain Faboro caje bajaa nii coberenadorone jana jetaote:

“Silisia batane cajena unaa neeunra,” naain jetao rai be Faboro. Niritiin rai biha Faborona jaun jetaote:

³⁵ “Inae tururuha nii icholurueraaurunena, ii ere aohareeunicha,” nae jetao Faboro rai, nii coberenadoro.

Nii baiha jetaote, nii caohatiin ajeri caje- Erodesi charatenohin- loreri asae Faboro fuerate, caohatiin be- raichateein.

Coberenadoro Ferisi acatiha ereejija Faborone

24 Saoqui janohi baiha neeoriin jetaote, turuha uhe nii batirichuru curuaanaacuru curuaanaa- Ananihasi, acaauru bichauhenaauru tabaauru, ita coulurujueerera coroatajanera Teorotorosi neei curuajai *abogado*, naaonjoainuri uhaain turuha uhe. Acaauru jetaote, nii coberenadoro acatiha nichaauraaure, Faboro coulurujueeruhane caina. ² Inae nitohanein, Faboro mitaain, turuaauruhana jaun jetaote, nii coberenadoro rai ere jetao nii *abogado* Teorotorosi:

“Jataaen narihara, curuaanaa Coberenadoro. Ii corenihate, raotojoein nihacache. Narihara, itolere coitucuhin, caohachaaain cana atane rucuheca, nitohanein ichaaine coreniha. ³ Itolere sacutaain, nitohanein ichaaine coitucuhacaanu, inetono janonaa bana. Jataaente, caohati coberenadoro neein neeicha, Ferisi. Jataaena, ii coroaaejihacaanu banejelanaalara,” naain irihane baiha jetaote, inae Faboro coulurujuenaa nunuhetein jetao:

⁴ “Nabana, ii rai caeneenejihacaanune coataa, atiin canacaanu aonaana irihacaanu. ⁵ Caa cachate, itolere baaso uhai nejesina ne. Acate itolere, cana rai chauratane sacutaain amuhemujueein, Jorioocuru lerurucoi nejesina ne. Acate le laurii cacha- nasareneein curujaihuri curuaanaa neein nena nera. ⁶ Chaen-techu, rautanihacaanune asajajeein, nejelau cachaauru enoae Jorionichaanune rai Teenforo asae.

Nii corenihana, mucuhacaanulu. ⁸ Caje nachuinti bajaate, esinae rauhijiriin, itolere ichaane coreniha caa coulurujihacaane coitucuhi,” naain jetao, nii Faboro coulurujuee nii ita coulurujueeruha joricocurune, acaauru coroatajanera- *abogado* Teorotorosi, coberenadoro Ferisi rai.

⁹ Nii jana jetaote, jerichanetojoein cuaain coulurujueeure nii cuu nenacaauru leeochoauru Jorioocuru netonai. ¹⁰ Nii ainate, Faboro rai, biji lalari jetao nii coberenadoro, iriha Faborone caina. Nii jaun jetaote:

“Nihei chaque tonajelanaalana, ichei erereuni cajibereeo coreniha, ii cana atane rai- itolere rucuheraanu que nenaaneei, bajaanacaain, inoaelu caje coauneine coitucuhanune jaunra. ¹¹ Lechoonca coroata janoheca, Jerosaleen turuhin, Cana Coanera bajaebajaecaaunera. Ichaajenihanete bajanaa nainee- icha. ¹² Coatia chunei cacha aina, ita cotaihajihaanune jana caurucuruhi, chaelai janonaa banata. Niheichu chaen, ita taojiananaja- Teenforo asae nihanatiin, chunei cachaauru rohecahaunta. Niheichu, ita taojiaauruhane jaancuru sinacocacuru asae nihanatiin. Niheichu, cuu netiin chunijiun cachaauru rohecahaun.

¹³ Nii jaun, nihei, chunijiun cuain tonaain cacoluruecuruha caa cachaaurune jaanuta. ¹⁴ Nena caraajenihane,

canu ichao bereeunicha, rauhijiriin. Canuna cana inoasihuru coauneranein nena Cana Coanera rai niicha jerei icharanein neeunra. Nii Ena Ecoona Ichaonaa Caohacha- Jesocurisito tenojoine, canu, esenetaain tonoraan, Cana Coanera ere bera inoasiuruhacha laenanohinein nena nihana jaun. Nete, nii canacaanuhacha esenetai que, ‘Chaqueje nelatihei,’ naaure, caa canu coulurujueracuru. ¹⁵ Aihuruhane rijijeeina, canu netonai inae cuu tihane bana, satiin onacaauru ichaterichaaain Cana Coanera jaun, ichanacururichaaain nechu aansaineein onacaauru, caohacha cachanein naaonjoainurine esenetaaun.

¹⁶ Nii jaauna, caohachaaain rauhijiriin, jeriha Cana Coanera rijijeein, casuujua coaraain neeun, Cana Coanera notaracae, satiin cachaauru notaracaene maajeein. ¹⁷ Itolere sacutaain, cajihaanein amuhemuhecaun bajaanacaaine baihana, coriqui uhaain, jelaiha canu ataneu caaun, itolere que necairichajeein ichaonacaauru rai tein acaauru coroatajanichaaunne caina, chaen, Cana Coanera bajanaanaja coloheri Teenforo asae, Cana Coanera rai, itolere lenonecuru sohin tihanune coinara. ¹⁸ Nii ina ichaaun, nuculochin, canu couturi loroaloroariin joeratihanune baiha, aitoa cana Quiricha Inoasi cuhanene rijijeein. Coatia arajii cacha codoriaain, ichahaaunluta. Niheichu chunei cacha rohecaenihanune janate, nii ita taojiananaja Teenforo asae canu coaracurelu- Asia batane caje unacaauru tabaauru Jorioocurura. Acaaurutejian uhin, cacoluruecuruhane laen caohachae, esinae rauhijiriin chatohanai baaso ichacaanune coaracuruhane. ²⁰ Nete urene. Caa cau turunacaauru Jerosaleen caje unacaaurute, Jorioocuru curuaanaacuru, batirichuru curuaanaacuru, naaonjoain acatiha tein, acaauru rai, cacoluruecuruhana jana, ecu neeurelura.

Acaaurute aihane jaun naine, chatohanein baaso ichacaaunne coitucuhin cacoluruhecuruhane cao-hachae, nete nainecurenera. ²¹ Acaihanejei, nii cacoluruhecuruhane banaachana, satiin codoaquiin aonajeeuruhane jana, tonijiaain: 'Ichanana nainiha onaane esenetaanune corenihacha nachura, cacoulurujeein, canasina coaquichete.' naaunlura," naain jetao be Faboro.

²² Nii jaun jetaote, inae raotojoein, Nii Ena Ecoona Ichaonaa coitucuha, nii coberenadoro Ferisine jaun jetao, nirijieein nii ratiriin:

"Inae turuha comaandaanti Lisihazine banana, inara cotiharaterieuni enacoauneein, nii neruujue coina," nae jetao, Ferisi.

²³ Niritiin jetaote, nirijieein mucuhineein Faboro sirichuruhane coina, cafitaan rai aite Ferisi. Chaen raotojoein Faboro rene turuhin, rai niicha latei teein naaonjoaain, aina erenaa nainecuruha belaichaurune coina jetao aite. ²⁴ Nii cojoanoo cojoanoo jetaote, nacoauneein turuha uhe Ferisi, rai comasai Dorosila aina. Nii comasai jetaote, Jorioocuru bene ne. Nitohanein turuhin Faboro cotiharatiha Ferisine jaun jetaote, turuhin acaauru rai Jesocurisito esenetaain, tonoraane que, acaauru rai ereerejiha Faborona jaun jetao, cuu rautatiin aonajeeure, itolere que, acaauru rai ereerejihana jaun. ²⁵ Ne jetaote, "Caohacha nejesina ichaechajeein ichaoinete caohachae. Jana baasohacha ichajeein ichaohine caoachai, inae cuu tihane bana, satiin colurujihana curichaaain Cana Coaunerana jaunra," naain rai biha Faborona jaun jetaote laen nesoonete, nii Ferisi. Nesoonetiin jetaote:

"Inae, chajaain caunihu. Inae nainichaaune banana, coaiteen ii cotiharaterieunicha," nae jetao, Faboro rai, Ferisi.

²⁶ Niritiin jetaote, coriqui que, coretiha Faborone jerihana, jianihane coinana jaun jetao, araai saain nihane cotijiae, rai irihane coina Ferisi. ²⁷ Nirijieein, coroata jaanacaain ichaane baiha jetaote, coberenadoro nihane caje jetao mitue Ferisi. Inae mituha Ferisine jana jetaote, corenranihana enoe- Forisio Fesetoneein curuajai. Ne jetaote, jerecuruha Jorioocurune rijijieein ichaane coina jetao, caseteconein Faboro ratiriin jetao, mitue Ferisi, nabana baasonein cotaairiin coaracuruha Jorioocurune coataa.

Feseto acatiha niha Faborone

25 Inae coberenadoro nihane coina, Sesareea turuhin, coberenadoro neein enohane baiha jetaote, nichata janohane cuhane jetao, Sesareea caje, Jerosaleeun cue jetao Feseto. ² Nii jana jetaote, cuu rai Faboro coulurujeeure jetao, nii Jerosaleeun nenacaauru, batirichuru curuaanaacuru, Jorioocuru rai jataaen nelatein nenacaauru naaonjoainuri jetao, Faboro coulurujeeure. ³ Nitohanein, coulurujeein jetaote:

"Atiin canacaanu rai, cau Jerosaleeun nii Faboro joerateeura," naain bajaure jetao, bero cataaun co-

haratein, Faboro sohin joerateeuruhane coina coacuhin niqiu. ⁴ Ne jetaote:

"Cuute, Sesareea caseteconein nedaalura. Nena, ena chajaaajoaain jelaiha cureeunnicha. Inae jelaiha cuhanune janate, nainecure cajiniichaain uhin, cuu tein, chaaelai que situha, nii cachane, coulurujueana nainecure inara rai jataain nelateinein nenacaaurucocoinanacaihurura," naachae jetao, acaauru rai Feseto.

⁶ Nii Jerosaleeun, fosa janone nihane, lechoonca janonein nihane baiha jetaote, jelaiha Sesareea cauha cue jetao Feseto. Nii cojoanoo jetaote, ita coulurujeeurera rucuhacuruha jaan coloheri- *tribonal* asae rori ichoae nelauriaain jetao, Faboro raerate. ⁷ Inae Faboro turuaauruhane jana, enoha Faborone jana jetaote, rohan nichuuntaacoaain jetao, coulurujeeure Jerosaleen caje uhin turunacaauru- Jorioocuru. Itolere baaso cuhane cuaichuru, joareein caje erenaa rocuhichuru, coulurujeeure jetao, baaso ichaenihane sainejein. Nii jaun jetaote, esinae rauhijiriin erenaa nihane coitucurene. ⁸ Nii jaun jetaote, acaentonai, rai jabereco coreniha jetao:

"Coatia chatonai baaso que irihaun, Jorioocuru aitoonjoa, Jorioocuru ichao coacuhinta. Niheichu, ita taojiananaja Teenforo coacuhin irihaunta. Niheichu Romanocuru curuaanaa coacuhin irihaun baasoneinta," naain jetao, ere Faboro.

⁹ Nii jaun jetaote, caohachaaain Jorioocuru aina nedanaa jerihane jaun jetao:

"Cureeina Jerosaleeun, cuu tein nii ichei rucuhenacai rucuhacaaunne coinaneta," naain jetao, Faboro caje bajaure Feseto.

¹⁰ Nii jana jetaote:

"Nena jerichanejein, Romanocuru curuaanaa- cana netonai curuaanaa- eenferadoro icharatenohi neruujueanaanaja coloherihu *tribonal* asae caa neeun, cau tein neruujueana nainichaaune coinara," naain jetao, tonora Faboro. Niritiin tonoraain jetao te: "Ii te, raotojoein Jorioocuru rai baaso ichaenihanune coitucuhin neeicha. ¹¹ Esinae rauhijiriin, jataain baaso ichaain, baaso que situhin nihanune coaraain, nii coreniha casohin cajaanaja jerera nihane, coatia nii caohaterihaaun, coatia onaa coasihaaun. Jana, esinae rauhijiriin, erenaa nenihane, nihei chunei acaauru rai canu tenaa nainihe, casohin cajaanoruhane coina. Nii jaunna, ii caje bajaureunni, raajenihane canu rai- rucuhenacai rucuheca Romanocuru curuaanaa- eenferadorone coinara," nae jetao Faboro.

¹² Nii jaun jetaote, nii cuu nenacaauru rai coroatajaneraauru caohachaaain suujua rauhi coaraauru caje jetao bajaure Feseto. Nitohanein, bajaane baiha jetaote:

"Inae Romanocuru curuaanaa, ii rucuhacane coina bajaaina jaunte, Romanocuru curuaanaa rene curiquinicha," nae jetao Feseto, Faboro rai.

Curuaanaa Aquirifa acatiha niha Faborone

¹³ Nii baiha neenejein jetaote, namujera Berenisi aina jiniiquiin cuhin, Sesareea turuha cue, curuaanaa

rey-Aquirifa, Feseto coaraane caina. ¹⁴ Cuu araai janohin aina niha- nii curuaanaana jaun jetaote:

“Cautene leinjiin cacha caseteconein Ferisiicha ratirilura,” naain jetao, bee Feseto. ¹⁵ Niritiin beein jetaote: “Jerosaleeun turuhanune janate, carai coulurujeeuirelu batirichuru curuaanaacuru, saain Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri, casetecaanune coinara. ¹⁶ Nena, acaauru rai: ‘Coatiha nainihe aon-aeniha cachane jana, nedaa coulurujeein niha namute cachane, nii coulurujuenojoi cacha casetecain, chatoaneein tein, sohin joaera jereein, naaonjoain niha Romanocuru rai rauhineti. Niha ita coulurujuer-anete, ita acatiha netiin, nii colurujera aina iriha nii coulurujuenojoinete jere Romanocuru rai rauhicha.’ naaina acaauru rai beeuru,” naain jetao beebeje Feseto. ¹⁷ Niritiin beebejein jetaote: “Nii jaunna, cau tururuha nii satiin coulurujeeuirerane jana, nii cojoanonecoriin, cacha rucuhecaunna jaan coloheri *tribonal* asae rori ichoae nelauriaain, nii cacha raerateeun, nii rucuhecaunne caina, ¹⁸ inacojoein niqiu, ‘Chatohaneein jecha sosereein, chatohaneein Romanocuru curuaanaa aitoonjoa tonoraa cachane caohatihane coreniha jecha carene letoaaure.’ naain niqiu. ¹⁹ Nete, leinjiin acaihanejeein, nii acaauruhacha esenetai que aitiin, chaen nii onaalu Jesusoneein curuajai queecha maroaain coulurujeeuire, ‘Enanetojoein jete, ichoae,’ naa que Faborona jaun. ²⁰ Nii jaunna, nii aina, chaa coitucuenihanune jaun, Faboro rai: ‘Cureeina Jerosaleeun, cuu nii ichei rucuhencacai rucuhequine caina’ naain bajaan. ²¹ Nii janate, ‘Cana curuaanaa, Romanocuru curuaanaa eenferadoro jete, rucuhere raajenihane,’ naain bajaane, cana curuaanaacha rucuhecane caina. Nii jaunna, rucuheca eenferadorone caina letoaanunereein tiaain, caseteconein nihane caina aitoon,” naane jana jetaote:

²² “Canuhetonaina, iriha nii cachane aohana jereeuru,” nae jetao, curuaana rey Aquirifa, Feseto rai. Nii jaun jetaote:

“Eresite aohanriquiincha,” naain jetao tonorae Feseto.

²³ Nitohaneein jetaote, nii cojoanoo, ita taojiaauruha cachaauruna jaan coloheri asae, netaojiaauruhane jana, enoha cuure jetao, jataain nelateineein neeuruhane coarateein Berenisi aina, rey Aquirifa, chaen soondarooru curuaanaacuru aina nii cuu nenacaauru nese cocoaichacuru, jataain nelatein nenacaauru naaonjoainuri aina jiniiquiin. Nii jana jetaote, Faboro joracaeratein jetao, raerate caresero caje, Feseto.

²⁴ Nii jana jetaote, inae turuaauruhane jana:

“Rey Aquirifa, satiin cau canacaanu aina netaojiaain nenacaauru, nocoacaa cacha coulurujuenojoin. Satiin Jorioocurute, carai coulurujeeuire. Saain Jerosaleeun nenacaauru, cau Sesareea nenacaauru, naaonjoaihunrite nujuaen soaisoaihanain, ‘Sohin joaerateura.’ naain jataain ohane jerecure. ²⁵ Nete, chatoaneein baaso ichaene, caa cacha. Nihein sohin jaoha- cachana jaan leranu carai. Nete raajenihane rucuheca- cana curuaanaa- Romanocuru curuaanaa- eenferadorone

coina, bajaana jaun, inae nii jerichaauna jaun, ucuae letoareeunicha,” nae jetao Feseto. ²⁶ Niritiin jetaote:

“Nete nene, ‘Naaonjoain que situhin, naaonjoain ichaana jaunte, caa cacha coulurujeeuirera.’ naain beein, laenaain, canu curuaanaa Romanocuru curuaanaa- eenferadoro rai, beein quiicha letoaaene. Nii jaunna, satiin cau neeichene jaun, caa raerateeun, caohachaain, ii cau neeina jaunra curuaanaa Aquirifa. Inara acatiha tein, bajaanune, raotojoein tonaain ereeuruhane, laenaain letoanaa nainichaaun, cana curuaanaa eenferadoro raine coinara. ²⁷ Jana, ‘Naaonjoain corenihana, caa ii rene, caa cacha letoaaunra.’ naain chaaelai que tonaain benihanunete, ‘Chanuna joaereein, caa cacha letoae, lera colane.’ naain nii que, nererojocare cana curuaanaa- Romanocuru curuaanaara,” nae jetao Feseto.

Coulurujeeuiruha Jorioocuru najaa lera biha curuaanaa Aquirifa rai Faborone

26 Nii jaun jetaote, Faboro rai: “Inae laen naineein, ii jabereco coreniha ereeina,” naa rey Aquirifane jaun jetaote, acaauru rai ucuun biji sijitaain jetao:

² “Jataaenna coroaeejeun, rey neeine acatiha, cau ererichaaunine jaunra, rey Aquirifa. Aihana jaun, atiin canu ere aonaunna, itolere que cacoluruecuruha Jorioocuru najaa que, erete aonaain coitucuhicha. ³ Iite laen, jitariin itolere Jorionichaanune ichao coitucuhin, ita rohecaain ita rai ereerecaanune jaanne maa-jeein coitucuhin neeicha- curaanaa. Nii jaunna, atiin quere aonaaine jereeuru- curuaanaa,” naain jetaote:

Jaiti Cana Coanera coitucuhin, esenetaenihane bana, rai nichao biha Faborone

⁴ “Satiin Jorioocurute, canu ichao coitucure, acaauru aina ichaorejetocaaunlu, canu ataneu, chaen Jerosaleeun, naaonjoaihun, canu enamanacane caje coauneeina jaun. ⁵ Chaen techu, raotojoein fariseeoneein nihanune coitucuhin, rauhijiriin benaa nainecure ii rai, jerecuruhane. Nii coitucuhichene rijijieina, leeochoauru amuritoheriin jataain rauhijiriin, canaacha esenetai tonoraera neein nihacaanu. ⁶ Cana inoensihuru rai Cana Coanera aitoonjoa nii niicha letoanaa jerei canaacha cohajei esenetaain tonoraanune corenihate, caa cacoulurujeein, caa chaatiha canu turuaerateeurera. ⁷ Canacaanu lechoonca coroa- ta laurii Isaraeli cocoaichacuru- foeratenojoein nihacaanunena, nii cana foerateeurera rai Cana Coanera aitoonjoa cohajihacaanu enanetojoein. Nii jaunte, Cana Coanera coroaeein bajajein, naitoonjoan niicha jerenohin ichacaun, jiicho, janotiin, naaonjoainchuru. Nii cana inoensihuru rai Cana Coanera aitoonjoa- canaacha cohajei ere tonoraanune corenihate, caa cacoluruecure Jorioocurute, rey Aquirifa. ⁸ Chanuna onacaauru ichatiha Cana Coaneranene esenetaeneiche inara.”

**Jesocurisito ranojoihunru rohecaain
cairichaerichaaetohalune biha Faborone**

⁹“Canuhetonainechu, jauriaa, ‘Caohacha jecha ichaaun,’ naain, Nasarete cocoaicha Jesuso ere esenetaain tonoraeraauru rohecaain, acaauru cairichaain, ¹⁰Jerosaleeun batirichuru curuaanaa letononeein caresero cuhanena maajein arajii Jesocurisito esenetaeraauru teraterejatoonlu. Chaennachu, tabaauru sohin jaoruhane rautatiin coroaerejatoonlu. ¹¹Inaajoan sanein chaainti, acaauru casetecaraetoonlu, ‘Inae jian laaen, tonorarihaacaanuhinta.’ naain, nii acaauruhacha esenetai acaauruhacha ere tonorai- Jesuso ere tonoraauruhane jianecuruhane coina. Jataaenna, nechu ansaineein mijiaaineein, acaauru rohecaeraetoonlu, naain coriaae nejelau ataneu- nenacaauru neseeurune maajein cuhinchurura.

**Coaiten, ‘Naaonjoaaina, nunuhetein, Jesocurisito
coitucuhin esenetaain tonorana nunuheteenlura.’
naain biha Faborone**

(Ich 9.1-19; 22.6-16)

¹²Nitohanein, Damasoco neseu nenacaauru mucuhin raanune coina coacuhin cuhanu, batirichuru curuaanaa letononeeine janate, ¹³bero cuhane cujihanu, turuelalajeine jana, enoto chujutaain, luhecotariin, canu, nii canu aina unacaauru, naaonjoainihacaanune rohan enoto cono amurijiriin conotiin, luhantiin lanaanete dede cajera, *rey* Aquirifa. Nii jaunne, saain jiniiquiin, ¹⁴atane ichoae nemarotihacaanune janate, carai Ebereeo ere cuhane cuaain: ‘Saoro, Saoro, chanuna jataen caniha nejeratein carerojoecai. Nechu jataaen ichaajenihanete, baaso ichaain, iji-abereeon cairichaain, cunaitaa nii aacha.’ naain canu caje bajaane jana ne: ¹⁵‘Chaneeinaate curuaanaa.’ naanune janate: ‘Canuna- nii iichaa cairichaaerii- Jesuso neeunra.’ naainte: ¹⁶‘Chajaain nimichuuna, ichei erete aonaaicha. Cauna ecocoon, ichei irihanune, canu letononeein neeine coinara, chaen ena, caa iicha coarai beein, ii que caa baiha- quiicha coarateneine maajein beein, canuneein nihanune coitucuerateine coinara. ¹⁷Canuna, Jorioniheichuru, Jorioocuru, naaonjoaihunri caje, ii ichoteratiha cureeunicha. Acaauru rena caa ena elotoareeunnicha. ¹⁸Coaanahute, acaauru nota jirichaeranuque, acaauru rai canu ere beebejeeite, Acaauru Coaunera nichaanune coitucuhin, quere tonoraain, canune maajein coitucuuruhine, nabana taenein cuajein, moconajaera ere tonoraain sacuelanaala, canu, nosa caje cacha mitaeranichaaunne coitucuuruhane, nosa coreniha caseteconein neeuruhane rai- neeuru caje nichotein, Acaauru Coaunera nichaanune rene tacanaa nainecuruhane coina, leeochoauru Jesocurisito ranojoihunru aina jiniiquiin neeuruhane coinara.’ naainte caletoea Cana Coaunera Calaohi Jesusora,” naain jetao:

Rai erein letoaa Jesocurisitone tonoraa Faborone

¹⁹“Nii jaunna, dede caje ecocohin- caletoaera la-coelanaala, ²⁰jauriaanejein Damasoco neseu nenacaauru rene turuhin, acaauru rai Jesocurisito ere beebejeeunra, *Rey* Aquirifa. Nii caje cuaaina, Jerosaleeun nenacaauru rai beebejiha cuun, itolerenein Jodea batane sacutaain nenacaauru raine maajeinchuru, chaen Jorioniheichuru raine maajeina beebejeeunra, baaso ichajein, neosatihajein ichaoruhane jianein, Cana Coaunera esenetaain, niicha jerenohi rijijiein ichaohin, inae esinae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaeranein ichaoruhane coarateeuruhane coinara. ²¹Nii corenihate, ita taojiananaja Teenforo asaae canu eruuruhane jaun, canu mucuhin, casohin, cajaanaa jerecure Jorioocurura. ²²Nete atiin, cacorataaniha Cana Coaunera jaun, enanetojoein jaiti ichaajojein, Cana Coaunera ere beebejein sacuunra, sating- cairicheihuru rai, saain cocoaianacaihuru raine maajeincha. Coatia chaaelai janonaa bana, Cana Coaunera ere bera inoansihuru- Moisesa, naaonjoaihunri aitoonjoa jochin, rerohin irihaaunta. Jerichanetoejeina, rauhijiriin, ‘Naaonjoarichaaain jetao,’ narejeto curuhalune rijitoejein: ²³‘Ohanete ne nii Cana Coaunera letononeein unaa- Mesihisicha. Nete, nitohanein ohane baiha, aca niicha ranojoihunru ajiinchateraniha, oo caje ichanananeein niha cureeinja. Nii baihate, itolere sacutaain, beebejenojonein niha cureein, sating cacha nota jirichaeraaunu quera, nii aina, Cana Coaunera coitucuuruha, sating cana araaichuru necoina, chaen nejelau ataneu nenacaauru niha natiine coinara.’ naain aitoroaetooruhalune rijitoejeina aitoonra,” naain Aquirifa rai beebeje Faboro.

**Jesocurisito esenetaain, tonoraa curuaanaa Aquirifane
jerein, rai ereerejiha Faborone**

²⁴Niritiin, ereerejiha jabereco coreniha Faborone jana jetaote, rai nujuae soaisoain:

“Mainajiriin nerelaacha neeine jaunna, nesooneeojoaain joareein ereite, Faboro,” naa rai Fesetone jana jetaote:

²⁵“Coatiana nesooneeojoaain joareein irihaaunte, caohati coberenadoro Feseto. Caa aitocoanne jaante, esinae rauhijiriin erenaane. ²⁶Caute ne, caa curuaanaa *rey* Aquirifa- itolere niriinanai coitucuera. Nii jaunna, chaque tonajelanaala, nacatiha caa ereerejeeun, acaentonai niriinanai coitucuhin nihane jaun. Coatia chaaelai asinojonein nena que caitono nihei.

²⁷Canu Coaunera ere beracuru- *profeta* curu inoasihuru aitoonjoa esenetaaina, *Rey*- Aquirifa. Rauhijiriina, itonai esenetaaine coitucunra,” naa Faborone jana jetaote:

²⁸“Basijiin lanajeje, caque jererateine jaun, canuhetonai Jesocurisito rainein nihanunera,” naa curuaanaa *rey* Aquirifane jana jetaote:

²⁹“Coatia jerihane, iicha aiheeta, curuaanaa. Sating cau neein aonajeeurera raina, Cana Coaunera ba-

jaaun, esenetana nainecuruhane, caa aihanune tocohaneein *cadena* que cositenojoneein nelanaala esentaauruhane coinara," nae jetao Faboro.

³⁰ Nii jaun jetaote, nimichuhin, naain jelai cuure coberenadoro aina curuaanaa *Rey Aquirifa*, chaen, Berenisi, chaen, nii leeochoaauru cuu acaauru aina nelauriaain nenacaauru, naaonjoaihunri aina, cuu jelai teein, ³¹ nii que ereeuruha nejesinajeein, ita raine coina. Cuu jetaote, ita rai nejesinajeein:

"Coatia chatoanei baaso ichaai caa cachata. Cha corenihate, sohin joaerareta. Nainiheinchu, caresero kuhane nihanatiin caseteconein nihaneta," naaure jetao ita rai nejesinajeein. ³² Niritiin, ita rai ereeuru baiha jetaote, Feseto rai:

"Raajenhane rucuhaca satiin curuaanaaneein nena- eenferadorone coina, aitoha caa cachane colanete, jianena naaineeicha," nae jetao *Rey Aquirifa*, coberenadoro- Feseto rai.

Romau, Faboro letoaauruhane

27 Inae Italiau canacaanu letoanaa jerecuruhana jaunte, casetecocuru coaraain raeraanu que le laurii soondarooru- Eenferadoro rainein- curuajaihu- ru rai cafitaan- Jorio neein curuajai rai, leeochoaauru caseteconein nenacaauru teeuruhane jiniichaaain, rai Faboro netonai teure. ² Nii jaunna, Andaramitio cofauhana caje cucuana kuhane kuhin coriae nena- Asia batane que nenacaauru neseeu- cofauhanau tiaain cunaa bote kuhane fauhin, nesaru rai nihana jaun, kuhane fauhin kuhacaanu. Nii janate, ecu neein, canacaanu corihaniha uhe- Masedonia batane que nena- Tesaloneca cocoaicha Arisitaroco. ³ Nii cojoanoo, Sidoon cofauhanau turuhin, cuu najaurihacaanune janate, jataain Faboro belai, nii soondarooru curuaanaa Jorio. Caseteconein cuha Faboro natiinte, bote caje iniin, belaichaaauru rene bedaeniha Faborone coarajeein, cuu rai niicha latei teeuruhane coaraje, belaiha cafitaan Jorio. ⁴ Nii Sidoon caje nesaruhina, canacaanu que tacaain uha cujuanane jaun, nii cujuana que acateraain, Chifere cobene jeloan cuujihacaanu. ⁵ Nitohaneein kuhina, cucuana jera jaoha kuhacaanu, Silisia batane auha jeloan. Inae cucuana jera jahina, Silisia, Paanfilia, naaonjoainuri batane auhaniha situhin kuhin, Lisia batane que nena neseu- Mira turuhacaanu.

⁶ Cuute, Alejaandiria caje unaa leinjiin bote Italiau cuujenaa rue, nii soondarooru curuaanaa- cafitaan. Nii cuhanete, canacaanu fauherate, kuhane kuhacaanune coina. ⁷ Nitohaneeine, araai janohin, jataain jeraen cuujihacaanu. Nii jaunna, necairichajeein turuhacaanu Nidoneein- niicha curuaateuri jeraniha. Nii jana, jaiti canacaanu que tacaain uha cujuanane jaunna, Cureta cobena nichaae nitinonohin, Salomoonneein acaauruhacha curuaatei cobene jeraniha situha kuhacaanu. ⁸ Nitohaneeina, necairichajeein kuhin, Cureta auhanihacha rauhijiriin cuujueein, Laseaneein curuajaai nese rohan nena- Cahatiin Cofauhananeein curuajaihu turuhacaanu.

⁹ Inae carajaa kuhacaanune jaunte, nii tonohana inae cujuana aina jelarona que turuhelalajihana jaun, luhante- cucuana kuhane amunaa, banejenihaja cujuana jaun. Nii jaunte, acaauru rai:

¹⁰ "Aonacuchena caa que erete, aonaquiche. Jataaina banejelanaala, cana rai lunaa curichaaain, caa amunaane coitucuun. Baana cauhacha nelanaalate, aiha- cachera. Saainte, nii iicha amai rucuhele aina jiniiquiin nitajihaja cureein, caa botera. Cana niha natiinte, onaa nainichaachera," naain niqui suujuatenajae Faboro.

¹¹ Nete, nii bote erora, nii bote curuanaa cafitaan, naaonjoainunru, ereecha tonorae, nii soondarooru curuaanaa- cafitaan, Faboro ere tonoraelanaala. ¹² Nii jaunte, caohachaojoaeniha sanein, nii neeuruhane jaan cofauhanane jaun, cuu neein cujuana aina jelarona bitoanaa jerecurene. Nii jaunte, satiin lalajeein, leeochoa fauhana- nii jeelai Cureta cobena que nena- Fenisiau cunaa jerecure, cuu cujuana aina jelarona bitoauruhane coina. Jelaite, enoto soo jeloan neein, cana raoto nichajai que, cana ajaabiji nichajai que naaonjoaain inanacae.

Cucuana kuhane niha cujuana tabaine

¹³ Nitohaneeinte, "Tonaje lanaala jecha cuujerichaanuhin," naain nesaruhin kuhacaanu, enoto soo jeloan neein ajaabiji nichajai caje uha raujiaain aasaaeriin jouhaquuin- cujuanane jaun. Nitohaneein kuhina, Cureta auhaniha cuujihacaanu niqui. ¹⁴ Nete, nii baiha neeoriin, enoto soo nichaae cuujueein cana raotono nichajai que, enoto mitu dararo caje uhe jataain mijieeinetiin cujuana. Niite, bote que tacaain, richorocoae. ¹⁵ Nitohaneeinte, richorocoain, cuanaa jerichaanune jaan edacai que, bote cuae nii cujuana, que tacaain macohi auriteein, acatena nainenihacaanune jaun. Nii jaunna, cuu canacaanu amanaa jerihane jaan jeloan, canacaanu amaane coarajihacaanu. ¹⁶ Nitohaneein kuhina, leinjiin obena laajoiri Caodaneein curuajai rohan situha kuhacaanu. Ucuajai que sanein mijieeinetiin tacaeniha cujuanane jaunna, jataain necairichaaoriin, tijichaaain canacaanuhacha amai- naluha botene nichoteeuruhana jaan- bote laajoiri inacaanu. ¹⁷ Nitohaneein mucuhin tararaain inacaanune baihate, cuu, inori que, nii kuhacaanune jaan bote ichohacure, nunaane coina. Nitohaneeinte, carene araraca- Siretenein curuajai que tacanaa coasichuruhane jaun, cujuana aina amuuruhane jaan bela serichure, ocoai nichaae cuaain, cujuana ainaacha cuujueeuruhane coina. ¹⁸ Nii cojoanoo, jaiti mijieeinetiin uha cujuanane jaunte, cucuana kuhane, nii bote coneracuru jaonaa nunuheteure. ¹⁹ Nitohaneeinte, nesarucuaanune nichata jano kuhane, bela nujuaauru tabaauru, chaen itolere nii nichotihacaanune que nelatelanaala nenacaaurune majein jaore. ²⁰ Nitoneeine, araai janohin enoto coarilanaala, nii arasijie nihanatiin coarinihacaanu. Nechu jataain nirijieein nesurocoriheijijieein, bote nalaaene amunein sacuha fichafichanaane jaunne, "Inae jecha ecu ohaacaanune nitajerichaanuhin," naacaanu niqui.

²¹ Nitohaneein, araai janohin lenonelanaala nihacaanune jaunte, satiin canacaanu cataaun nichaauraain: “Coaracuche cachaurute, quere tonoraelanaala, cuhacha nenea richae, Cureta caje cana uhaichelu. Colane chachu, cuu raotojoein nihacache. Colane, catohanai baaso que siturihaacache. Nii colane, chaalai que siturihaacache. ²² Nijiaonriha joareein, inara suujua cuaaichene. Coatia leinjiinejeein orihaain chunei cacha. Caa botete laaen, nitajiha cureein. ²³ Enene cojoanotiinte, canu rene, rai cacha neein-letononeein nihanune rai, letono anjera letoae- Cana Coaunera. ²⁴ Canu acatiha ecocohinte: ‘Coaa casihara, Faboro. Atiinte, Romanocuru curuaanaa- eenferadoro acatiha tururiquincha. Ii corenihate, atiin onaa caje nichotiha cuurureein saain nii ii aina bote kuhane nenaacaaurura.’ nae carai Cana Coaunera letono- anjera. ²⁵ Aihane jaun, cha que tonajelanaala, joaenreein inara suujua cuaelanaala, caa caitoonjoan esene- taachacuche. Nii aitoa Cana Coaunera letono anjerane tocohanihate cureein. Esinaete rauhijiriin aite. Canuna, esinae rauhijirin aitothane coitucuhin esenetaun. ²⁶ Nete laen, leinjiin obena que tacaain baulenetoha caa botene jana, cuu nerarichaacheeincha,” naain bee Faboro.

²⁷ Inae coroata semanaa nesarucuaanunena janate, Ariaticoneein curuajai cucuana kuhane cuujihacaanu, janotiin. Nii janate, dede catai rijiu, cuu cajaneein bote amaa cujuanane jana, inae cucuana auhaniha nichu-untaacaanune que nainacure bote beraihurera- marineroroo. ²⁸ Nitohaneente, inae coitucuuruhane jaun, nucuhaano cojounacatein coaracuruhane jana, nichatachoonca saota metorone rai nucuaano. Nii caje cuujueein, coaiten nucuaano cojounacatein coaracuruhane janate, coroatachoonca caaunsi metorone rai nucuaano. ²⁹ Nii jaunte, ajeri que tacanaa coasia, bote roeniha jenaain anajiin nenea coata- aancala nalaare, cuu bote acatein, cuu mucuhane coina. Nii nalaecuruhane nainihate, Cana Coaunera bajaabajaacure, chajaain janohane coina. ³⁰ Nii janate, bote macohiniha anajiin nenea coata- aancלאauru nalaera rijijieein, nii- naluha botene nichoteeuruhana jaan- bote laaojoi ri faunaa nunuheteure nii bote beraihurera- marineroroo, nii bote caje sorooruhane coina. ³¹ Nii janate, coaranajaain, nii soondarooru curuaanaa cafitaanun rai beein, nii soondarooru raine maajein beein:

“Berainajaeneeichenete, caa bote ratiriin sorooruhana acaauruhachane, nenereein nichoteeichene jaanura,” nae Faboro.

³² Nii jaunte, acaauruhachane amaemajei bote laaojoi ichora saaujihure, nii soondarooru, acauhanau naluhane coina.

³³ Inae janonaa raite, satiin acaauru rai, lenonecuhane coina:

“Inae coroata semanaa, nirijieein caohachaain lenonelanaala neein, situha cujuana aina fichafichanaane cohaquichenera. ³⁴ Aihana jaun, chajaain chaalainiji que lenonecuchete, nii aina abaantaain

nichotena nainequichene, nichoteeiche. Coatia nitajerihaa inleiniinejeein nihanatiin chunei couturiujicha,” nae Faboro.

³⁵ Niritohane baihate, satiin acatiha teein, faan teberiaain, nichoae Cana Coaunera bajaane baiha, nii faan tatuhin, beeunebeeunein que lenone Faboro. ³⁶ Nii jaunte, lenonena coajueeurenihane baiha, inae satiin lenonecure. ³⁷ Itolereneina, coroata fasha caaunsi choonca saotanein, nii bote kuhane nihacaanu. ³⁸ Nitohaneeine jerenihacaanune jaun tiaaojoain, nainaan lenonichaanune baiha, nii canacaanun lenone tirico caute jaohacaanu cucuana kuhane, nesaraca nii botene coina.

Cucuana kuhane naluha botene

³⁹ Nii janate, inae janoe. Nete, “Caelai caara,” naain, nii atane coitucurene nii bote beraihurera marineroroo. Nete atiin, cuu- cucuana auha leororocarene siricha coaraain, cuu nii bote jauriaanaa coacure niqui. ⁴⁰ Nitohaneein, cuu jauriaanaa coacuhinte, nii bote laracaauruha acau cataaunna jaan anajiin nenea coata- aancלאauru ichora saujiin ratirihure. Nitohanein teinte, bote cocoihacuru, roeneraaun que nelatein nenea cosi lecoaracaure. Nii baihate, bote macohiniha nenea bela tocoore. Nii jaunte, nii aina inae erojoein cucuana auhani nichuuntae nii bote. ⁴¹ Nitohanein kuhinte, nichuuntaain carene araraca raroahai choae, baulenetoha cue nii bote. Nii jaunte, caohatiin baulenetoha nii bote macohi nichajaine jaun, carene raroahaco choae liquinetiin, rurujuanacaje lanaala nedae nii bote macohi. Nii jaunte, jataaen mijieinein taca- fichafichanaana jaun, fichafichanaa caaun, nefejeein, nichalunihaje bote roe nichajai. ⁴² Nii jaunte, nii caseteconeein cunacaauru sohajein jaonaa jerecure nii casetecocuru beraihureraauru soondarooru, nabana joichohin sorooruhane coataa. ⁴³ Nete, caohate nii soondarooru curaanaa cafitaan, Faboro coreniha, nabana Faboro netonai sohin jaooruhane coataa. Nitohanein caohateinte, joichona inaurera letoae ichoaichania, acauhana naluhin kuhin, atane que cohanaacuruhane coina. ⁴⁴ Jana, leeochoauru, acaauru caaijie cuuruha tabara choaene jana, tabauru leeochoauru netonoai cuuruha nii- bote nichaluneeina jerooru choaene coina, letoanajae- nii cafitaan. Nitohaneeine, satiin, leinjiin obene que neraain, onaa caje nichotihacaanu.

Malata cobena neraa Faborone

28 Satiin, obene que neraaina, Malatanein curuaaca nii obenene coitucuhacaanu. ² Jelai coaichacuru cachaurute, jataain caohacha nejeeuruhana jaun, saain canacaanu belaihure. Nii janate, uheuhaca elone jaun, jelarotuhane jaun, enuha codoriaain mocohin, iihane jana, canacaanu cotihacure, nichaathacaanune coina. ³ Nii janate, enuha cohi taojiaain raane jaun, usi jana tihajiha Faborone jana, iihaniha usine jaun, ajaano caaun sorohalaain, Faboro biji

que tijileneein calae acano. ⁴ Nii Faboro biji que tijileneein calaa acanone coaraainte: "Jerihanete, soserena necaiha caa cachara. Cucuana cuhane naluhin, onaa caje nichotihane jaunte, ichaohane jerene, dedeeu nena- nii rucuharara," naaure Faboro coarajeein, nii cuu nenacaauru cachacuru.

⁵ Nii janate, nii usi iihanei cataaun, nii acano chat-achataain siheitiin, cuu tonajelanaala nee Faboro. ⁶ Nii jaunte, satiin, "Laraarichaain jecha," naain cuu, laraacane coarajeeure. Nii janate, laracaene. "Luhecotariin jecha cora aonaain, tocojoaain tacaain oreein," naainte niqui, cuu, carajaain coarajeeuruhane jana, tona-jeerinihane jaun, suujua elonaain:

"Leeinjiiin chosi necaihara," naaure Faboro que.

⁷ Nii nihacaanune jaan rohante ne nii obene que nenacaauru coara Fobirio neein curuajai cache rai atane. Nii Fobirio, canacaanu belaaain, canacaanu rae, rai loreri asaae. Nii jaunne, cuu aina nihacaanu nichata janohin. ⁸ Nii janate, ajaa que jeraain ujuee caanu cunaiteein ecu niha nii Fobirio inacana jaun, rene turuha cue Faboro. Rene turuhinte, coaraain nichoae Cana Coaunera bajaane baiha, nichoae biji merecaain, dadaain aonaane rijieeoriitiin inae ner- autae. ⁹ Nii coitucuhinte, satiin uure nii obene que nenacaauru leeochoauru cunaitenacaauru. Nii jaunte, rautanaaca Faborone jaun, nerautaacoaain caaure. ¹⁰ Nii jaunte, satiin canacaanu belaihuruhane jaun, jelai caje amuhacaanune coina, bote cuhane fauhacaanune rai, cuujueein canacaanuhacha quiinenu que- canacaanu achanojoaure, itolere amunaa rai nelate- curi teein.

Romau turuha Faborone

¹¹ Nitohaneein, cuu nichata ateein nii obeneu niha- caanune baihana, leinjiin bote- Alejaandiria caje unaa- cuu cujuana aina jelarona bitoha nena bote cuhane fauhin, cuhacaanu. Nii botete, coujunacanu que ni- hane coina, fafone neein, acaauru chosichurune que Curiecocuruhacha tei- Castaro, Polosi, naain curuajai- huru ecaantooru- coujunaca amaerane, bote maco- hiniha teein. ¹² Nitohaneein cuhina, turuha cuhacaanu, Siracosa cofauhanau. Cuuna nihacaanu nichata janohin. ¹³ Nii cajena, nesaruhin cuujihacaanu, cucua- na auhaniha, rauhijiriin Rejioo turuhacaanune coina. Nii cojoanoonte, cuujihacaanune jana, canacaanu cu- naja bote roe caje uhe, raujiaan jouhaquiin cujuana. Nii cojoanoon cojoanoonna, turuhacaanu Poteeolihi. ¹⁴ Cuuna, Jesocurisito coreniha cana nejeraauru tabaauru ruhacuhacaanu. Acaaurute, canacaanu cotiji- aain, cuu canacaanu chunaure, le semanaain acaauru aina nihacaanune coina. Nirijieein inacuhe inacujueein cuujueeina, tabiicha turuujihacaanu Romau. ¹⁵ Nitoha- neein cuhin, atane ichoae inacuhe inacujueein cuujiha- caanune coitucuruha nii Romau nenacaauru Je- socurisito coreniha cana nejeraaurune jaunte, canacaanu que taca uure, Apio rai Foro neseu tiaain. Nii jana, leeochoaurute, Nichatajai Taberenanein- acaauruhacha curuaatei neseu canacaanu cohacure.

Nii cuu neeuruhane coaraainte, corojeein, Cana Coaunera bajaee Faboro. Nii ainate, raotojoein suujua aonae Faboro. ¹⁶ Nii jana, Romau turuhacaanune janate, jelai loreri asae teein, nirijieein caseteconein, jianacoo teein, leinjiin soondaro que beraichaain, Faboro sirichuruhane coina jerecure.

Romau niha Faborone

¹⁷ Nitohaneein, nichata janojoein turu baiha neeori- inte, nii Romau nenacaauru- naraaichuru Jorioocuru rai nelatein nenacaauru- jitariin cotiharate Faboro, acaauru rai irihane coina. Inae satiin turuhacoaain, ne- taojiaauruhane janate, acaauru rai:

"Caraichuru, chelai janonaa bana cana Jori- onichaachene que baasoneein irihaaunta. Niheichu, chelai janonaa bana, cana inoaesihuru ichao coacuhin baaso neein irihaaunta. Nii atiinte, Jerosalee- un cacoulurujueein, baaso ichara nihane rucuhar- aaunu que Romanocuruhacha cocoinanohi rai canu teeure Jorioocurura. ¹⁸ Nii janate, jitariin cao- hachanajeein, cacaje bajaauruhane baiha, caihane- naa jerecure, neniha casohin cajaooruhane jaan- lera- nune jaun niquicha. ¹⁹ Nena, onaa caje nichotihanune jerecureniha nii cacouluruheraauru Jorioocurune jaun, canu rucuheca satiin- curuaanaa neein nena eenfer- adorone coina bajaauun, nii neniha caraaichuru coulu- rujihanune jaan lerane saijieeincha. ²⁰ Nitohanihana jaunna, inara jitariin cotihateein, inara coaraain, inara rai irihanune coitucuhichene coinara. Cana Is- araelita nichaachene, canaacha cohajei esenetaanune corenihane, cau caa *cadena* que cositenojoneein nee- unra," naa acaauru rai Faborone janate:

²¹ "Coatiha chelai quirichanejueein letoaauruhi Jodea caje canacaanu rai, ii que, 'Acate, naaonjoaain que situhin nera.' Nii jaunna, ii berena coitucuheniha- caa- nura. Niheichu, ucuajai caje turunacaauru- cana araaichuru- Jorioocuru nihanatiin, 'Acate, baaso ichaechajeein ne jetaora.' naain, ii que ereeuruhita. ²² Nena laen, nii le laurijieein- enanena Jorioocuru ichao beeine jerichaanura. Tonaai ii, nii queta. Itolere sacutaain, baasoneein nii que ereeuruhane coitucuh- caanune jaunna, ii, coitucuhina jaun, nii beeine ao- hana jerichaacaanura," naaure Romau nenacaauru Jo- rioocuru, Faboro rai.

²³ Niritiinte, "Naaonjoaain cojoanonaa banana, tu- ruha urichaanuhin, nii que ereei canacaanu raine, coitucuhacaanune coinara," naaure. Nii jaunte, nii aitocuruhane cojoanonaa bana, netaojiaaure arajii cachaaauru, nii niha Faborone jaan loreri asae. Nii jaunte, janone caje coauneein, acaauru rai ereereje Faboro, Cana Coaunera Cojoanonaa que, sonafaa- jeein. Nitohaneinte, Moisesa aitoonjoa quene maa- jeein, chaen Cana Coaunera ere bera inoaesihuru *pro- feta* curuhacha laenai, naajoainunru aina cuaain, acaauruhacha cohajei Mesihaseinein niha Jesosone es- enetaauruhane coina, acaauru que jerateein, acaau- ru rai beebeje. ²⁴ Nii ainate, tabaauru, nii aitoha Faborone esenetaain tonoraure. Jana, leeochoaurute,

esenetana jerecurene. ²⁵ Nitohaneeinte, ita suujua rijitojoenaa jerelanaala, mituhajeein caunaa nunuheteeturuhane jaunte, acaauru rai:

“Esinaete, rauhijiriin nitohaneeichene coitucuhin, inara foerateeurera rai biha nere bera inoaesi Isaihasine coina, berateein:

²⁶ ‘Caritiin benihu,

taa cachaauru rai:

Aonaquichene nihanatiin,

caohachaain aonaain,

coitucunaa naineriheeicheeinta.

²⁷ Chaen,

nii coaraqichene nihanatiin,

coaranaa jeriheeicheeinta.’

naain berateein:

‘Banejelanaala nauhacaa

acaauru suujuane jaunte,

raajenihane aonana jerecurene,

acaauru rai beraane nihanatiincha.

Niheichu,

acaauru notaracaae nihanatiin,

coana jerecuruhita.

Nii jaunte,
coitucunaa nainecurenera,
nabana nesoone caaun,
canu rene necohaleeuruhane,
acaauru rautain nihanune coataara.’
naain rai nere bera inoaesi- Isaihasi que beratelu jetao, Cana Coaunera Suujuera.

²⁸ Aonacuche. Caa acaihanejeein Cana Coaunera tenojoin jianacoon cana mitaeranu esenetana jerelanaala, aohana jereneeichene jaun, ena caje coauneein, Jorioniheichuru rai beebejiha cureeunicha. Acaaurute laen, aonaain esenetaain, tonoraa cuurureeinja,” naa Faborone jaunte, ²⁹ nejesinajeein, mainajeein ita cotaain cauha cuure Jorioocuru.

³⁰ Nitohaneeinte, cuu itolereneein, coroata ajaanacaain neelu Faboro, nasae nihane coreniha coretejeein, niicha sirii loreri asae. Nii jaunte, rene turuha cunacaaurunihane, cuu ranajaque. ³¹ Nitohaneeinte, cuu tonajelanaala, Cana Coaunera Cojoanonaa beebejeein, Cana Curuaanaa Jesocurisito quene maajein ereerejenajaque, nii chunei rohecaera colane.

Roma Nenacaauru Rai

Inara coaaucaun.

1 Canune Jesocurisito letono Faboroneein inara rai caa quiricha laenaan. Cana Coaunera canu janijiin canu raain nelu, jelai teein rai letono afosotoloneein cacha ichoteraneein enachasine ichaonaa beebejihanu cachaauru raine coina.

² Niite rai nere bera inoaensihuru *profeta* curu que berateein laenaeratelu rai Quiricha Inoensi cuhane Cana Coaunera. ³ Nii niicha berateite, Rabiri inamoconeein cachaneein niha Cana Curuanaa Jesocuristone beraneein nena ne. Nete rai Suujue aina cuaain onaa caje ichateein, rai itolere que laraajiin nihane jaanu teein rai Calahineein nihane coitucueratelu Cana Coaunera.

⁵ Nii rai Calaohi Jesocurisito aina cuaainte, rai letono afosotolo nihanune jaanu teein nelu Cana Coaunera. Acane beebejeeun, chauratane sacuritaain satiin laurilauri nenacaauru cachaauru netonai Cana Coauneraaneein nihane coitucuhin, nere tonoraain neeuruhane coina. ⁶ Inara netonai nii Romau ichoainiquichenete laurilauri nenacaauru cachaauru aina jiniiquiin niicha ranojoneein neeiche. Inara belaitohane jaunte, Jesocurisito ranojoneein neein rai cachaneein neeichene coina inara raelu Cana Coaunera.

Satiin inacaneein nena Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito naaonjoainuri inara rai raotojoein neeichene jaanu teeurumiin.

Romau bedainiha cunaa jeriha Faborone

⁸ Jesocurisito aina cuaaine satiin le cachanequichene coreniha, jataain Cana Coaunera corojeeun, esinae rauhijiriin esenetaachene coitucuruha itolere sacutaaine coitucuhanune jaun. ⁹ Rai letononeein casuujua aina cuaritaain rai Calaohi que ereerecaanne jaan-Cana Coaunera, itolere bana bajaanune nainein inara coaaucaanne coarajera ne. ¹⁰ Chaen nechu aca jerihane, tabiicha inara coaraa uhanune coina itolere bana caje bajaabajajeeun. ¹¹ Jataaine inara coana jereun, jeriha Cana Coaunera rijijeein inara rai beein, inara corojataa nichaanne, inara suujua corelanaala ijiin neeichene coina. ¹² Jiniiquiin esenetaacachene rijijeein, ita suujua que corajeratein nihacachene coinane caa aitoon. ¹³ Cana Coaunera coreniha cajeraauru, coitucuhichene jerichaaunne jaunne inara rai bereeuni. Araain saaine niqui inara coaraa unaa jereun. Nene enanetojoein nainesineun. Charijieeinteeinti leochaauru lauri lauri nenacaauru aina acaau-

ru rai caohacha ichaa aihun; nii rijijeein inara rai netonai caohacha ichacaanne jerenacaanne inara rene turunaa jereun. ¹⁴ Chaque nelatenihanune saijieein canu rai Cana Coaunera tenojoi raeranichaaunne jaunne, satiin cha coitucuelanaala, aansijiin relanojoneein nenacaauru, itolere coitucueracuru, cha coitucunaa jeriheichuru, naaonjoaihunru rai, nii quiicha ranojoi tenaa jereun. ¹⁵ Nii jaunne, nii Romau neiniquichene rai, jataain enachasine ichaonaa que inara rai ere-naa jereun.

Itolere ichana nainiha enachasine ichaonaane

¹⁶ Coatiha nii cana rai beratenojoi enachasine ichaonaa bihanune coejihaaun, aca niicha ichana nainei ichaa Cana Coaunera jaan nihane jaun, satiin esenetaeraauru Jorioocuru osa caje jauriaanejeein ichoteratenojoiniha cuururichaaune jaun. Jorioniheichuru esenetaeraauru netonaite nichoteeurureein. ¹⁷ Nii cana rai beratenojoite, cana que esenetaacachene coreniha, cha ujuaihonselanaala nihacachene coina jianacoon cana tiha Cana Coaunera coitucuerate. Nitohaneinte ichae Cana Coaunera, nechu esenetaacachene jauncha. Nitohanihane coinate: "Leinjiin acaacha esenetaerate, niicha ichai ujuaihonselanaala nena rijijieein ichaorein," naain laenanohineein ne, Cana Coaunera quiricha cuhane.

Niicha ichai ujuaihoneein niha satiin cachaaurune

¹⁸ Cana Coaunera, caohacha que ichaauruhane coina cachaauru rai niicha tei caohateraauru nechu aansaneein ichaonacaauru casetecarichaaun dede caje coauneeinne coarate cana que. ¹⁹ Acaaurute niqui, nii acaauru que Cana Coauneraacha coitucueratei coitucure raotojoein, raajenihane coaratihane jaun. ²⁰ Cana Coauneraacha ichai asinojoneein ne-naate coitucunaa nainichaache, caohachaaun cana suujua coaraain niicha ichai que coaaucaachene. Necoaaunaain nihalu cana rai chauratanene caje coauneeinte, esinae rauhijiriin Aca Cana Coauneraaneein nihane jaun chabana satonoenerihani nii niicha ichana naineine coitucuhacache. Nii jaun, nechu aansaneein coitucunaa jeriheichuru nii ujuaihoneein neeuruhane caje nichoteeururinaain. ²¹ Nitohanein raotojoein, Aca Cana Coauneraihane coitucuruhanne saijieeinte, chabana nere tonoraain esenetaain, niheichu chabana acanihane coroaecurene. Nitohanein nena coacuelanaalate, baasohacha que coaacuruhane jaun, inae nauhaca acaauru suujuane

jaun, nocohenaanau nenea rijijieein neeure. ²² Itolere coitucueranihate niqui nocoetocure. Nete cha coitucuhin aitocurene. ²³ Nitohaneein cha coitucuurenihane jaunte, Cana Coauneraacha coaunanohineein- onaa inaeraneein nenea cacha tocohaneein nenea ecaanto jaure. Nii choae tacaain techu, tajaecuru, atane choae terecuri, atane choae tijiariin amunacaauru, naaonjoainuri tocohaneein ecaanto jaainchuru que chabana ohelanaala nenea Cana Coaunera necaohacha coreeure.

²⁴ Nitohaneeuruhane jaunte, nii acaauru suujua baaso letono ichacuruhane coina, inae acaauru jianiha Cana Coaunerane jaun, nejesinajeein ita rai coejenacai ichacure. ²⁵ Esinae rauhijiriin Cana Coaunera niha Cana Coaunerane saijieeinte, aca coroaena coacuelanaala niicha coaunanajoihunri coroaecure. Nii Cana Coaunerate, acaauru netonai coaunaain nihalune jaun, itolere bana leinjiin acaacha coroaenjoinihane caohachae. Nitohanemiin.

²⁶ Nii jaunte, inae acaauru que jaolecoha Cana Coaunerane jaun, itolere coejenacai ichajeein necairichaaure. Acaauru benecuru nihanatiinte, inae aina niicha jerei icha acaauru lanaaurune jerelanaala, inae nichao coreein namute ene aina niicha jerei ichacure. ²⁷ Nii rijijieein techu, acaauru cocoichacuru netonai, inae acaauru comasaihuru aina niicha jerei ichana jerelanaala namute quicha aina niicha jerei ichacure, baasoneein acaauru letoaa acaauru suujuane rijijieein necoelanaala. Nitohaneinte, necha aansaineein, erenaa tonoraaurunihane jaun, caseteconeein raajenihane jaberoco cairichaaure.

²⁸ Acanihane coitucunaa jerecurenihane coreniha, acaauru suujua baaso letononeein niicha ichai coitucuelanaala ichacuruhane coina, acaauru que jaolecoha Cana Coaunerane jaunte nitohaneein neeure. ²⁹ Nitohaneinte caohacha ichana coacuelanaala baaso nejesinaacha ichaain, itolere bana niicha lateeicha que coacuhin baaso ichaain, namute cacha que necoelajauharityiin, sonajaain jaohin, suujua acatelanaala, enaacha nohaneein, acaauru ichaonihei que ichaohin, namute cacha cairichaa casajenetiin, naaonjoaain neeure. ³⁰ Chaen techu, leochaauru coacuhin acaauru que baasoneein ereein, Cana Coaunera que nejerateein, cha coitucueralanaala enaacha cacha tonoraain, itolere baasohacha coacuhin necohasitaain, baaso ichaain, inaca ere tonoraelanaala, ³¹ cha coitucunaa jerelanaala, tonaain ereeuruhane nihanatiin chabana ichaelanaala, nihei chuni belaihuruhi, cacha que suujua acatena inaelanaala, chabana cairichaaajoaain namute cacha coaracuruhi, naaonjoaunre. ³² Raotojoeinte niqui, satiin nitohaneein ichaonacaauru atinanohineein neeuruhane coina, nitohanei rai rauhi tihalu Cana Coaunerane coitucure. Nete, enanetoejin nitohaneein neeuruhane jianecurenihane jaun, leochaauru netonai nitohaneein neeuruhane rautatiin coaracure.

Cana Coaunerate, esinae rauhijiriin niicha ichai ujuaihoneyin nenacaauru casetecareein.

2 Nitohanihane jaun coatihai ii que suujua acatena nainerinaain Cana Coaunera, ii netonai acaauru rijijieein neeine saijieein acaauru que ereeine jaun. Chatohaneineein neeine nihanatiin coatihai nii caje nichoteriheeini. Acaauru rijijieein ichaohine saijieein acaauru que ereeine jaunte, ii raajenihane necoluruhequi.

² Nete nitohaneein ichaonacaauru casetecaane bana, esinae rauhijiriin acaauruhacha casetecarihanine coitucuhacache raotojoein. ³ Aihane jaun acaauru rijijieein ichaohine saijieein, acaauru que ereeine jaun jiaonriha ii casetecarihani Cana Coaunerane caje nichotena coaauquine. ⁴ Nitohaneinte iicha jerenhicha ichaain neeine que nainaain, aca Cana Coauneranein nihane coitucuhin neeine coina, ii cojoaain ne Cana Coaunera, chabana cacha belaitohane jianenihane jaun niqui. ⁵ Nete ii suujua coitucuneeine jaun, Cana Coaunera coitucunaa jerelanaala baasohacha ichaaine jaun, inae ecu tihane bana baaso icharaauru casetecain, ⁶ lecachaauru nainein acaauruhacha ichai nainijanaain acaauru coretiha Cana Coaunerane bana caseteco coariquiin. ⁷ Nitohaneinte jataain nelateineein chabana satonoelanaala necaohachanaa coaracuruhane coina itolere bana caohacha nejesina ichajeein ichaonacaauru rai, chabana sanaachara ichaonaa tereein Cana Coaunera. ⁸ Nete laen, cha coitucunaa jerelanaala caohacha icharaauru que nejerateein baaso ichara neein nenacaauru corootajaneraauru casetecareein obajeein. ⁹ Satiin baaso icharaaurute inaderanaa aina necairichanaa coaracurureein. Jorioocurute ichoaichaniha casetecanohiniha cuurureein. Jorionihechuru netonai nihanatiinte jerichanejjein caseteco coaracurureein. ¹⁰ Nete laen satiin caohacha ichajeein ichaonacaauru rai, rai necaohacha aina jataain nelateineein nihane jaan tereein Cana Coaunera. Jorioocurute ichoaichaniha nitohanai raeranein neeurureein. Jorionineichuru nihanatiinte nitohanai raeranein neeurureein.

¹¹ Nitohanihate cureein leochanein itolere cacha coaraeniha Cana Coaunerane jaun. ¹² Satiin Jorioniheichuru- nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhi coitucuhelanaala onacaaurute, nii rauhi colane oorureein. Nii rijijieein techu Jorioocuru, nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhi sirichuruhane jaun, inae raotojoein coitucuruhane saijieein osaque nesaracuruhane jaun, nii acaauruhacha sirii rauhi aina cuaain colurujuenojoneein caseteco coaracurureein. ¹³ Coatihai nichoterinaain nii chuni nii rauhi aonaane saijieein tonoraelanaala nenea. Nii rauhi aonaain, aitothane rijijieein tonoraain ichoaite laen, nii caje nichotereein. ¹⁴ Nete Jorioniheichuru, nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhi coitucuurenihane saijieein, nechu acaauru ichaoneein nii rauhi aitoonjoa ichacuruha suujua caje rocohinne, jelai tein nitohaniha acaauru rai rauhine jaun aihurureein. ¹⁵ Nii jaunte,

acaauru nerurujua caje inanacareein nii rauhi acaauru suujua cuhane acaauruhacha sirii. Acaaurute baaso ichaain, caohacha ichaain, naonjoaauruhane coitucueratereein acaauru suujua inae saa cana janonaane bana, Calaohi Jesocurisito aina cuaain satiin suujua cuhane asinojoneein cachaaauruhacha ichai coitucuerateein rucuhereein Cana Coaunera, caa inara rai aitiin inara relaanune rijijieein.

Moisesa rai rauhi rijijieein niha nocoetocuruha Jori- oocurune

¹⁷ Iite niqui Jorioneeine jaun, Moisesa rai rauhi coitucuhin, aina inae necoasitaain Cana Coaunera aina niha nocoetohi. ¹⁸ Inarate niqui Cana Coauneraacha jerei coitucuhin, itolere caohacha nejesina janijiin coitucueratiha ii que nii rauhine jaun, itolere caohacha coitucuhi. ¹⁹ Nii ainate maosaneein nenea rijijieein cha coaraelanaala nenacaauru, ²⁰ cha coitucuelanaala nenacaauru, naonjoainuri relaaain neeine coina jatoroaaain niha nocoetohi, ii Cana Coaunera rai rauhi coitucuhine jaun. ²¹ Nitohaneein leeochoaauru relaeraneein neeine saijieein, chanuna jana chaen ii raajenihane ii suujua coaraain relaanana naineneei. "Coa asijiauha," naain ereeine saijieein chanuna asijiauhi.

²² Chaen techu, "Nainihej nejelau ene aina ichaoha cachaneta," naainte ereei niqui. Chanuna jana chaen, ii nejelau ene aina ichaohi. Chosichuru ecaantooru quete niqui jaolecoha nocoetohi. Chanuna jana chaen nii saijieein, acaauru rai Teenforo asaee coretiin nenacaauru ecaantooru basijiauhi. ²³ Cana Coaunera tenojoi rauhi tonoraain cha chaain ichaonaa rijijieeinte niqui ereereequi. Nete rai rauhi tonoraain cha chae-neeine jaun, baasoneein Cana Coaunera coaratihane aitoi. ²⁴ Nii quete esinae rauhijiriin nitohaneichene que: "Inara Jorionequichenete Cana Coaunera que jaoleconaanein Jorioniheichuru terateeiche," naain laenanohineein ne, Cana Coaunera Quiricha cuhane.

²⁵ Esinae rauhijiriinte niqui nelate Moisesa rai rauhi tonoraain nihane, rai jaberoco macohi cari saerateein niha cachane. Nete nitohaneein nihane saijieein, nii rauhi tonoraain ichaonihane, nirijieein jaberoco macohi saeratelanaala nenea cacha rijijieein ne. ²⁶ Nete laen Jorionihechuru, rai jaberoco macohi saeratelanaala neeuruhane saijieein, nii aitoaha rauhine rijijieein tonoraain ichaauruhane, jaberoco macohi saerateein nenea cacha rijijieein coanojoneecurureein.

²⁷ Nii jaberoco macohi saeratelanaala nenea, nii aitoaha rauhine rijijieein tonoraain ichoaite, nii rauhi siriiin rai jaberoco macohi cari saerateein neeuruhane saijieein nii rauhi siriiin tonoraelanaala nenacaaru colurujueerureein. ²⁸ Nitohanihane jaun, coatihane esinae rauhijiriin Jorio esine nihei nii jaberocohacha que Jorio nihane coarateein nenea. Niheichu coatihane Jorio nihei nii jaberocohacha macohi cari saeratera. ²⁹ Esinaen rauhijiriin Jorio esinete, satiin rai suujua cuhanene maa-jeein aca ne. Nii jaunte, rai suujua caje coauneein coacuhin, rai jaberoco macohi saeratihane latelanaala Jorio esine neein ne. Coatihane laenanohineein niha

rauhine lateein aihei. Niite Cana Coaunera Suujue ichanohineein ai. Nitohaneein ichoai cacha, coatihane rijijieei cacha caohacha ichaane coitucuhane coina coujuhin coarana nainerinaain. Leinjiin Cana Coauneraaachate rai nichao coujuhin coaraain coitucureein.

³ Nitohanihane jaun, chaque nelate Jorio neein, cana jaberoco macohi cari saerateein, naonjoaain nihacane. ² Araai laurii cointate niqui nelate Jorio nihacane. Jauriaanejeeinte, Jorioocuru rai nere beratelu Cana Coaunera, esenetaauruhane coina. ³ Aihane jaun chachareein nii naitoonjoa rijijieein neeuruhane coreniha. Nii naitoonjoa rijijieein neeuruhane corenihanacha, aitothane jaan ichaener-ichaain Cana Coaunera. ⁴ Aihei jerihane. Cana Coauneraate, casajenetooruha satiin cachaaaurune nihanatiin, itolere bana naitoonjoa rijijieein cha chaain nereein. Nitohanerichaaine quete:

"Inae cuu tihane banate,
esinae rauhijiriin aitothane rijijieein
chachaane coitucurureein.
Nii banate,
ii esenetaauruhi casetecaa nohanelanaalane
coitucurureein.

Nitohaneinte
joanreein ii colurujuera amuritoriquiin,"
naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha
inoansi cuhane.

⁵ Nete nitohaneein aitocuruha tabaaaurune rijijieein canaacha ichai baaso, jataain necaohachaa Cana Coauneraane coaratihane, chanuna jana chaen nii baaso ichacaachene coreniha cana casetecae Cana Coaunera. Nete nii baaso ichacaachene coreniha cana casetecaa Cana Coauneraane nihanatiin baaso icharanihane benea nainenihacache. ⁶ Coatihane nitohanihei. Nitohaneein baaso icharanihane, coatihane satiin chauratane que nenacaauru cachaaauru ichao coujuhin coaraain rucuhena nainerihei.

⁷ Nitohaneein nohaniha cachane aina jataain necaohachaa Cana Coaunera beeichene saijieein, chanuna jana chaen osaaotoha canu beeiche. ⁸ Nitohanihanete satiin baaso icharichaaache, niha caohachane coina. Niritiinte, cacha relaa canacaanu beeuru, nechu acaauru esenetaain, canu que jaolecooruhane coina. Nete niritiin erenacaauru cachaaauru inae caseteco coaracureein.

Satiinte cana osa ujuaihoneein nihacache.

⁹ Chatonaain chaainti coaauquiche. Cana Jorio nichaachenena, Jorio niheichuru amurijiriin cacha caohachanein nihacache. Aihei jerihane. Inae inaraque, Jorioocuru, Jorioniheichuru, naonjoainunru aina satiin osaananeein nihacachene coitucueratihacaanu.

¹⁰ Nii quete:
"Nihei chuni cacha,
canu rai caohacha ichaain nei.
Nihei caohachanainejeein leinjiiniji.

¹¹ Nihei leinjiiniji
Cana Coaunera coacuhin

caohacha coitucuhin ichara.
¹² Satiinte
 baaso jelson suujua cuaain
 caohacha ichana coacuelanaala
 baaso ichacure.
 Nii jaunte
 nene leinjiiniji caohacha ichara.
 Nihei caohacha nainejeein leinjiiniji.
¹³ Acaauru rarote
 leeinjiin calani ne,
 neforacaa atanebanane rijijie.
 Jana acaauru lelete,
 enaacha cacha coritaauruhane jaaneein ne.
 Acaauru ujuaaete,
 aiha acano catu corane rijijieein
 cacha cunaitaeraniha ne.
¹⁴ Jana acaauru ujuaae cajete
 enaacha mituhe cacha cotaain,
 nechu aansainiha beeuruha ne.
¹⁵ Enaachate
 sonajaain jaaonaa
 jerecuruhane jaun
 cuhin sonajaain jaaore.
¹⁶ Amuuruhane jaaunrute
 aansijiiniji cautijaelanaala
 niicha eruuri itajeeure.
¹⁷ Nii jaunte,
 chabana caohacha ichaain,
 raotojoein ichaonaa nainecurene.
¹⁸ Nii chabana
 acaauru casetecarichaa
 Cana Coaunerane que
 coacuhin casihuruhi,"
 naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha
 cuhane.

¹⁹ Nete satiin nii rauhi aitoonjoan tonoraain ne-
 nacaauru netonai, osaaonaneein neeuruhane coitu-
 cuhin neeuruhane coina aitoha nii rauhine coitucuha-
 cache. Aihane jaun cacha coujuhin coaraa Cana
 Coaunerane bana, nerinaain nii que tonaain erenaa
 nainei. ²⁰ Nii jaun coatiha rauhi tonoraain nacaauru ni-
 hanatiin, nii rauhi tonoraauruhane coreniha acaauru
 osa caje ichoteratenajarinaain Cana Coaunera, nii
 rauhi, esinae rauhijiriin osaaocaachene coitucunaa
 coinaacha nelatihane jaun.

Esenetaacachene aina cuaainchate nichoterichaacheein

²¹ Nete laen, inae ena nii rauhi colane cana ichotera-
 terichaaaine coitucuerate Cana Coaunera. Niite coitucu-
 naa nainichaache, nii rauhi aina nere beracuru *profeta*
 curu laenanohi ereretaain coaraain. Leinjiin Jesocurisi-
 to esenetaacachene aina cuaainchate naine, cana osa
 caje cana ichoteratiha Cana Coaunerane. Nii rijijieein
 techu, satiin esenetaain nenacaauru netonai ichoter-
 atereein. ²³ Satiin osa que nesarucuruhane jaunte,
 Cana ichoteraneein niha Cana Coaunerane saijieein
 que jaolequiin neeure. ²⁴ Nete jataain cana belaito-

hane jaun, Jesocurisito aina cuaain inara ichoterate
 core colane Cana Coaunera. Coatiha rai caohacha
 ichaain neeichene jaun, inara ichoteratihei Cana
 Coaunera. ²⁵ Nitohaneein jeriha Cana Coaunerane
 jaunte ohelu Jesocurisito, rai coichana aina cuaain
 cana osa aninoaa, cana que suujua acatena naini-
 hane coina. Nechu queecha jaequiin nihacachene
 corenihachate, cha ujuaihonelanaala nenea rijijieein
 cana tein cana coaraane coitucuerate Cana
 Coaunera, ²⁶ esinae rauhijiriin luhecotariin cha coae-
 tana inaenihane jaun. Enate esinae rauhijiriin cao-
 hacha ichaain, canaacha ichai ujuaihoneein nenea caje
 satiin Jesocurisito esenetaeranichaachene ichoterati-
 hane coarate.

²⁷ Nitohaniane jaun, coatiha chaelai que nelatihei
 Cana Coaunera coitucuhin rai caohacha ichaa nocoeti-
 in necoasitaa cachane. Nii necohasitanajate, caohacha
 nainejeein nitaje. Aihane jaun coatiha nii rauhi tono-
 raane coreniha, osa caje nichoteein nihei chuni cacha.
 Nechu Cana Coaunera esenetaane corenihate
 nichoteein ne cacha. ²⁸ Nitohaneeinte, nii rauhi tono-
 raain nihacachene, cana ichoteraterichaaaine coina
 aitelanaala esenetaacachene coreniha osaaocaachene
 caje cana ichoteratihane coina aitoha Cana Coauner-
 ane coitucuhacache inae.

²⁹ Leinjiin Jorioocuruhacha Coauneraneeinna niha
 Cana Coaunera. Tana satiin lauri lauri nenacaauru
 cachaauru netonai Coauneraneein nihane. Aihanete
 ne. Satiin lauri lauri nenacaauru netonai Coaunera-
 neeinte ne Cana Coaunera. ³⁰ Coatiha nihei nii baiha
 chuni Coaunera. Acate rai jaberoco macohi cari saer-
 atelanaala neein esenetaeraaurune maajein ichoterat-
 eraneein ne. ³¹ Nitohaniane jaunna, nii canaacha es-
 enetai esenetaacachene jaun, inae chaque nelateniha
 nii rauhi. Coatiha aihei. Nii ainate esinae rauhijiriin
 nelatiha nii rauhine que aitocoaache.

Cana Coaunera esenetaa Abaraaunne que erenaa

4 Nitohaniane jaun, tonarihacache cana foeratera
 inoansi Abaraaun que. ² Esinae rauhijiriin cao-
 hacha ichaane coreniha, osa caje colunohineein nenea
 raane rijijieein tein raa Cana Coauneranete laen cao-
 hachare caohacha icharanihane que aitoha
 Abaraaunne. Nete neniha leinjiiniji caohacha icha-
 rane jaun, caohacha icharanihane que aitoha cachane
 rautaene Cana Coaunera. ³ Nitohaniane quete: "Es-
 enetaa Abaraaunne jaunte, osa caje colunohineein ne-
 naa raane rijijieein tein rae Cana Coaunera" naain
 laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.
⁴ Chunocoha amihaneein nihane jana, rai coreteraa nii
 rai namihaneeonne, coatiha que nirijieein joareein
 coreniha belaiha rai tihei nii coretera. Nii rai namiha-
 neeon coretihane jaante, nii namihaneon cainaerani-
 ha rai tenojoi ne. ⁵ Nete laen Cana Coauneraacha que
 jaequiin neein esenetaera, nii esenetaaneecha
 coreniha osa caje colunohineein nenea raane rijijieein
 tein rae Cana Coaunera, niicha ichai coreniha rai cha
 chaain neeuruhane que airijiin. ⁶ Nitohaneein osaa-

cane nihanatiin, esenetaain niha cachane, osa caje coulunohineein nena neein tein raa Cana Coaunerane que:

⁷“Rachoojoeinte neeure, baaso ichajeein osa que nesarucuruhane nihanatiin, osa caje coulunohineein nenaaneein tein Cana Coauneraacha ranojoinunri.

⁸Rachoojoeinte ne, nii nichotenaacha, rai nosa coreniha casetecaenerichaain Cana Coaunerane jaun,” naain niha erenaane rijitoejeen aitelu cana inoansi Rabiri amure.

⁹Rai jaberoco macohi cari saerateeurera *circuncida-do* curu raaicha aitenihanena, nirijieein rai jaberoco cari saeratelanaala nenacaauru raine maajeein niritiin niha nii erena. Inae acaihaniji que esenetaaneecha coreniha osa caje coulunohineein nena raane rijijieein tein Abaraaun raa Cana Coaunerane coitucuhacache raotojoein. ¹⁰Chatohaneein niha Abaraaunne jana osa caje coulunohineein nena raane rijijieein raelu Cana Coaunera. Inae rai jaberoco macohi cari saerateein nihane janana osa caje colunohineein nenaaneein tein raelu Cana Coaunera. Coatiha aihei. Jaiti rai jaberoco macohi cari saeratenihane janate raelu Cana Coaunera. ¹¹Inae nitohaneein osa caje colunohineein nena raane rijijieein tein raa Cana Coaunerane baihate laen, nii cojunacanu que rai jaberoco macohi cari saeratelu Abaraaun. Nitohanihane jaunte, satiin rai jaberoco macohi cari saeratelanaala neein, osa caje colunohineein nena rijijieein neeururichaine esenetaeraauru netonai inacaneein ne nii Abaraaun. Nii rijijieein techu, nii esenetaauruhane coreniha osa caje coulunohineein nena raane rijijieein ranajae Cana Coaunera. ¹²Jerichanejeein techu, jaiti rai jaberoco macohi cari saerateein nelanaala, esenetaalu Abaraaunne rijijieein neein esenetaeraauru cachaauru inacaneein ne nii Abaraaun. Nii rijijieein techu, jaberoco macohi cari saerateein neein, nii aihalune rijijieein esenetaeraauru netonai inacaneein ne nii Abaraaun.

Esenetaacachene aina cuaainte, cana rai naitoonjoa terein Cana Coaunera.

¹³Cana Coaunerate Abaraaun rai aitelu, rai nefoerateeuru aina nirijieein core colane acaauru rai chauratane tihane, neroraneein neeruhane coina. Coatiha, Moisesa rai rauhi tonoraain niha Abaraaunne jaun, nii rai chauratane tihane coina aitohilu Cana Coaunera. Nechu esenetaane jaunte, nii rai chauratane tihane coina aitiin, osa caje coulunohineein nena raane rijijieein tein raelu. ¹⁴Nii rauhi tonoraeraauru, nii Cana Coauneracha tenaa jerei raeranuneein neeuruhane jana nihane, coatiha chaque nelatein nerihei nii canaacha esenetai. Inacoojoeinte esenetarichache, nii tihane coina aitohalu Cana Coaunerane jaan nihanatiin cana rainein nerihei. ¹⁵Nii rauhite cha ujui-

honeein caseteco coaracaachene coina nenaaneein ne. Nii niha rauhine colane nerihei cha ujuihoneein caseteco coaraane rai nei.

¹⁶Nii jaunte satiin nii rai nefoerateeuru aina Abaraaun rai niicha teeni tiha core colane esenetaauruhane aina cuaaine coina aitelu Cana Coaunera. Aihane jaun, coatiha nii rauhi tonoraeraauru raaicha nii tihane coina aitohilu Cana Coaunera. Acate esenetaalu Abaraaunne rijijieein, satiin esenetaeraauru rainein nena ne. Nitohaneein esenetaane jaunte, satiin cana inacaneein ne Abaraaun. ¹⁷Rai Quiricha Inoainsi cuhane: “Canune, arajii lauri lauri nenacaauru cachaauru inacaneein ii tereunni” naain rai aitohalu Cana Coaunerane rijijieinte, nii Abaraaunne esenetai Cana Coaunera, onacaauru rai ichaonaa tein, jaiti coaunanojoinelanaala nena, naonjoainuri Coauneranein nena ne.

¹⁸Inae calaohirichaine esenetaeniha Abaraaunne janate: “Arajii lauri lauri nenacaauru cachaauru inacaneinte neriquincha” naa rai Cana Coaunerane esenetaain acaacha cohajihane jaunte, acaauru inacaneein ne Abaraaun, “Caa jeonihate cuurureein ii nefoerateeurura” naain que arasijie coarateein rai aitohalu Cana Coaunerane rijijieein. ¹⁹Inae lefasha jaanacaneelalajeein ichahane jaun, inae rai comasai Sara aina jiniiquiin biinaaneein, leinjiiniji canaanai sirilanaala ooruhane rai neeuru saijieinte, nii rai aitoha Cana Coaunerane esenetaane jianenelu Abaraaun. ²⁰Nitohaneinte, esenetaane jianena coacuelanaala, jelai amuritoheriin esinae rauhijiriin nii rai naitoonjoan icharihani Cana Coaunerane esenetaane jaun, Cana Coaunera corojeein, acaacha cohajeein nelu Abaraaun. ²²Nitohaneein esenetaane jaunte, osa caje coulucohin raelu Cana Coaunera.

²³Coatiha nii esenetaa Abaraaunne jaun, leinjiin acaacha raane coina aitiin laenaeratiheilu Cana Coaunera, ²⁴cana netonai quiete aitiin laenaeratelu. Nii jaunte, cana netonai esenetaacachene jaun, cana colucohin cana netonai rae Cana Coaunera. Satiin cana osa coreniha cana coreenraniha ohalu. Cana osa ujuihoneein nena caje cana mitaeranu que Cana Curuanaa Jesocurisitone esenetaacachene jaunte, cana netonai rae Cana Coaunera.

Inae cha ujuihoneein nihaacache.

5 Aihane jaunte, esenetaacachene coreniha Jesocurisito aina cuaain inae cha ujuihonelanaala Cana Coaunera aina raotojoein nihacache. ²Nii Jesocurisito esenetaacachene aina cuaainte, cana corootajane Cana Coaunera. Nii ainate cana suujua letono ichana coacuelanaala rachoojihacache, rai Cojoanona que nerichacheinne cohajeein. ³Coatiha acaacha nihei. Nii rijijieein techu, necairichanaa coaracaachene nihanatiin rachoojoein nihacache, nii necairichanaa aina cuaain jelai amuritoheriin laraajiin itolere abaantaain nihacachene coitucuhacachene jaun. ⁴Nii necairichanaa abaantaain laraajiin nenaate, inae esinae rauhijiriin ijiin neein canaacha cohajei co-

hana nainerichaacheein. ⁵ Nii canaacha cojoai coatiha inacojoein cohahaacache, rai Suujue cana rai niicha tei aina cuaain jataain cana belaiha Cana Coaunerane jaan nihane jaun.

⁶ Nitohaneente, cana osa caje nichotenaa nainelanaala nihacachene jana, inae cojoinaca que turuhane jana, cana baaso icharanichaachene coreenraniha ohelu Jesocurisito. ⁷ Coatihane nerihei chuni, leecha cacha baaso ichara coreenraniha nesohin nijiaoeratenaa nei. Niheichu caohacha ichara cacha coreenraniha nihanatiin nesohin nijiaoeratenaa nainihei chuni. Coaraain aihane nihane chachu jerihane, leinjiin caohacha ichara cacha coreenraniha nesohin nijiaoeratenaa chuni. ⁸ Nete jataain cana belaitohane coaratiha, cana osa coreniha oha rai Calaohi Jesocurisitone caina letoaelu Cana Coaunera. ⁹ Inae nitohanein cana osa coreniha ohalu Jesocurisitone jaun, inae cha ujuaihonelanaala nihacachene jaunte, nii amuritoheriin aina cuaain caseteco caje nichoterichaacheein. ¹⁰ Nitohanein jaiti que nejerateneein nihacachene jana ohalu rai Calaohine aina cuaain, aina raotojoein jiniiquiin nihacachene caina ichaalune jaun techu, nii amuritoheriin cana ichoteratereein Cana Coaunera, inae cana que suujua acatihane jaun. ¹¹ Coatihane niicha nijihe. Rai Calaohi Jesocurisito aina cuaainte, Cana Coaunera coroaecache. Nii Curisito, Cana Coaunera que nejerateneein nihacachene caje, aina jiniiquiin raotojoein cana teranein nena nihane jaun.

Adaan aina Jesocurisito

¹² Nii rijjijeein techu, leinjiin cacha caje nunuhetein caa chauratane que turuhin nelu osa, cacha itajeranu que. Nii cacha itajeranu onaate satiin cachaauru lomohelu, osa que nesarucuruha satiine jaun. ¹³ Nitohaneente jaiti neniha Moisesa rai rauhine jana, inae nii ajiniha nesilu chauratane que osa. Coatihane niqui coitucueraailu nii osa, jaiti neniha nii rauhine jaun. ¹⁴ Nii jaunte nihalu Adaane caje coaanein nihalu Moisesane que tiaaooaain osa que nesarucuruhane jaun, ohin nitaje rai neurelu satiin cachaauru. Coatihane niqui, leinjiin rauhi tonoraain neurenihane coreniha osa que nesaruhin neuruhilu aihane Adaane rijjijeein. Charijjijeein teeinti, nii jaurianejeein nena Adaane jauriaanejeein osa raain nelu, nii rijjijeein techu, nii Adaane amurijiriin nena canaacha cohajei- leinjiin cacha ichaonaa turuaain nelu.

¹⁵ Nete nii Adaancha ichai nii chaque nelatein nedane, amurijiriin jataain nelatiha nii cana belaiha cana rai Cana Coauneraacha teine jaun. Nitohaneente baaso icha leinjiin cachane coreniha, satiin osa que nesaruhin nitajaneanein neurelu satiin cachaauru niqui. Nete core colane cana belaiha cana rai leinjiin Jesocurisito aina cuaain Cana Coaunera tenojoi, nii amurijiriin nelatein, satiin cachaauru rai caohacha ichaeranein ne. ¹⁶ Nii naosatiha leinjiin Adaane jaan, coatihane chaque nelatein nedaai, nii cana belaiha Cana Coaunerane jaan aina cuaain. Nii jaunte niqui,

leinjiin cacha osa coreniha, satiin caseteco coaracuruhane rai neurelu cachaauru. Nete nii cana rai niicha tei aina cuaain, nosa que namuritiin niha cachane nihanatiin, inae nii ujuaihoneein neurenihane cachaaurune caina aitelu Cana Coaunera. ¹⁷ Nitohanein leinjiin cacha coreniha, cachaauru que niicha ichane nainei ichaain satiin cachaauru itajihane nii onaane jaunte, nii amurijiriin niicha ichane nainei ichacurureein, jataain acaauru belaitohane jaun, Jesocurisito aina cuaain enachasine ichaonaa que ichaohin neuruha nii core colane osa caje Cana Coaunera roconojoinunru cachaaurune caina.

¹⁸ Charijjijeein teeinti, osa que nesaruha Adaane coreniha satiin cachaauru caseteco coaracuruhane rai neurelu. Nii rijjijeein techu, caseteco coaracuruhane rai neuruha cachaaurune jana, niicha ichai aina cuaain, jianacoon osa caje cacha rocoheranu ichaonaa uhaain turuhelu Jesocurisito. ¹⁹ Nitohaneente erenaa tonoraie niha Adaanecha coreniha arajii cachaauru osa que nesarucurelu. Nii rijjijeein techu, erenaa tonoraain niha leinjiin cachane coreniha, jianacoon neurureein cha ujuaihonelanaala arajii cachaauru.

²⁰ Moisesa rai rauhite niqui, osa que nesaruhane coitucuhin janiha cachane caina nenaanelu. Nete nii saijjijeein aina jelai amuritoheriin osa que namuritocurelu cachaauru. Nete nitohanein jataain osa que namuritocuruha cachaaurune jana, jeelai amuritoheriin jataain cachaauru belaitohane coarate cana que Cana Coaunera. ²¹ Charijjijeein teeinti cachaauru lomohin ne osa, cachaauru atinaain itajihane caina. Nii rijjijeein techu itolereenein cachaauru lomoritin ne, nii osa caje cacha mitaeranu que cacha belaitohane jaan Jesocurisito aina cuaain ichaonaa satonohelanaala nena Cana Coaunera tenojoin.

Osa coreniha onaanein nihacachene nihanatiinte, Jesocurisito coreniha ichaorichaachein.

6 Aihane jaun chajana icharihacache. Osa que nesarujueeinna ichaorichaache, jelai amuritoheriin cana belaiha Cana Coaunerane caina. ² Aihei jerihane. Inasiina inae osa jianein ichaonaa saijjijeein, nahaanein osa que nesarujueein ichaorichaache. ³ Tana inae cana baotisaauruhane aina cuaain, aina jiniiquiin o caje ichanaalu Jesocurisitone rijjijeein inae nihacachene coitucuhichene. ⁴ Nitohaneente Jesocurisito aina jiniiquiin cana jaberoco conauteranein ne cana baotisaauruhane jaan. Aina ohin, nii o caje ichatihalu, jataain itolere niicha ichane nainei ichaain Cana Coaunerane rijjijeein, cana netonai nii onaa rijjijeein nena caje enachasine ichaonaa que ichaohacachene caina.

⁵ Aihane jaun inae aina jiniiquiin onaa rijjijeein nihacachene jaunte, o caje ichanaain nihalune rijjijeein cana netonai aina jiniiquiin cana o caje ichanaain nerichaachein. ⁶ Nii jauriaanejeein cana ichao que ichaohacachelune jaunte, inae Jesocurisito aina jiniiquiin coroso que tenojoinnein itajenojoi nelu. Nii cana ichao rijjijeein ichaohin naosatenaana itajenojonein ni-

hane jaun, inae nainihehi cana saruha osane rijitjoojeiin nacoauneein neosatihajeein nihacachene. ⁷ Leinjiin cacha inae ohane, inae nacoauneein naosatenaa nainihehi. ⁸ Nii rijijjeein techu inae Jesocurisito aina onaa-neein cana jaberoco tihacachelune jaun, aina jiniiquiin ichaorichaacheeine cohajihacache. ⁹ Chaen techu, inae onaa caje ichanaalune jaun inae nacoauneein ohenerihani Jesocurisitonone coitucuhacache, inae aina chachana nainenihana onaane jaun. ¹⁰ Nii ohalu Jesocurisitonete, osa itajeranu que lesajeeincha ailu, inae chabana nacoauneein ohenihane coina. Nete laen inae enene, Cana Coaunera rai ichaonaa que ichoae. ¹¹ Nii rijijjeein techu, inara netonai osa coreniha onaa-neein inara jaberoco teein, Cana Coaunera rai ichaonaa que Jesocurisito aina jiniiquiin ichaohichene caohachae.

¹² Aihane jaun jiaonriha nenacauneein inara jaberoco ohane rai nena amuritonaa jeriha osane rijitjoojeiin, inara jaberocohacha jerei ichaain neeichene. ¹³ Jiaonriha inara jaberoco aina cuaain niicha jerei baaso ichaa osane coina, rai inara jaberoco teein neeichene. Nitohanein nena coacuelanaala, ohin caje ichanaain ainaa rijijjeein, Cana Coaunera rai inara jaberoco teeuchete, coujuriu Cana Coaunera rai caohacha ichaeranein neeiche. ¹⁴ Nitohanein neeichene, coatiha inae inara amuritonaa nainerinaain osa, inae Moisesa rai rauhi aina nelanaala, inara belaiha Cana Coaunerane jaancha aina neeichene jaun.

Jaiti osa aina ichaonaa bana

¹⁵ Nitohanihane jaun chatohanerihacache. Inae Moisesa rai rauhi aina nelanaala, cana belaiha Cana Coaunerane jaan aina nena jaunna, osa que naosatihajeein ichaorichaache. Coatiha aihei. Nainihehi nitohanein ichaohacachene. ¹⁶ Inarate raotojoojein leinjiin fatoroon letononeein rai niicha jerei ichaquichene coina aina cuhin neeichene, leinjiin acaacha letononeein rai nere tonoraain neeichene coitucuhiche. Nii rijijjeein osa letononeein nena jeriquichenete, ohin nitajeeichene rai neriquicheein. Jana Cana Coaunera esenetaain, Aca jerihane rijijjeein neeichene coina ichohichenete, rauhijiriin ichaonaa esine que ichaoriquicheein. ¹⁷ Nete jataain caohacha ichae Cana Coaunera, inae inara jauriaa osaacha sacurejetocoichene jianein, inae inara suujua aina cuaritaain inara relaacaanune jaan tonoraain acaacha esenetaain neeichene jaun. ¹⁸ Nitohaneinte osa letononeein neeichene caje, inae jianacoon neein rauhijiriin ichaonaa esine que ichaonaa tera letononeein ichaohichene coina neeiche.

¹⁹ Aitoha joareein cachane rijitjoojeine caa inara rai beebejeeun, jaiti joareein cacha rijijjeein neeichene jaun coitucunaa nainesineeichene coataa. Charijjeein teeinti inara jaberoco teeichelu nii baaso icharanein nena rai, aina cuaain baaso ichaane coina, nii rijijjeeinchu nii inara jaberoco teeuche nii caohacha ichaera rai, aina cuaain caohacha ichaane coina.

²⁰ Jaiti osa letononeein neeichene bana, coatiha nii rauhijiriin ichaonaa esine rai cha chaeranein ichaohicheelu. ²¹ Nete inara ichao rai caohachanu erunaa naineneichulune jaun, ohin nitajeeichene coinaacha inara sarueranihalu nii baasone jaun, inae enene taolu inara ichao cojeein ichaohiche. ²² Nete laen inae enene, inae nii inara osa letononeein neeichene caje jianacoon neein, jeriha Cana Coaunerane rijijjeein inaraacha ichai ichaain neeichene coina jatoroain neeiche. Niite laen jataain inara caohachanu que ichaquiche, Cana Coaunera que banijiaain nena ichaonaa que ichaoha aachene jaun, chabana sato-noelanaala nena ichaonaa rariquicheein. ²³ Nii inara osa inaraacha sacuhite, nechuhite inara rai onaa teein, inara itajeranu que nelu. Nete laen, nii ena inara belaiha Cana Coaunera tenojohin, ichaonaa sanaacharanejeein cana Curuanaa Jesocurisito aina jiniiquiin ichaohichene teranein nereein.

Inae nisirihatein nihane aiha cachane rijijiei que ennaa

⁷ Canejeraauru, inarate raotojoojein Moisesa rai rauhi coitucuhin neeiche. Nii jaunte nii rauhi, jaiti ichaoha cachane tonohanau rai nelatejeeane coitucuhiche raotojoojein. ² Coaracuche nachuhinti, nii rauhi, leinjiin ene nisirihatein nihane, oha nii lanane reeintiaajeein ainaacha ichaohane coina aitohane. Nete inae oha nii lanane, inae nii rauhi lanaacha aina ichaohane coina aitohane caje jianacoo ne nii ene. ³ Nitohanihane jaunte niqui, jaiti ichaoha rai lanane tonohanau, leeocho quicha aina niicha jerei ichaane, osa que nesarurichaaanne que aite nii rauhi. Nete inae oha nii lanane, inae leeocho quicha raane nihanatiin osa que nesaruha aihane que aitene nii rauhi.

⁴ Nii rijijjeein techu inara netonai inae Jesocurisito o aina cuaain rauhi caje nichoteeichene jaun, inae inara aina cha chana nainene nii rauhi. Nitohaneinte inae nii o caje ichanaa nena Jesocurisito rainein neeiche. Inae nitohanihane jaunte, jataain Cana Coaunera notaracaae rai jataain nelateinneein ne cana ichao. ⁵ Jaiti joareein cacha rijijjeein naosatihajeein ichaohacachene banate, cana jaberoco aina cuaain baaso coacuhi baasohacha ichajeein nihacachene jaun, inae ohin nitajihacachene rai nihacachene coaratiha cana quene coinaacha nelatein nelu Moisesa rai rauhi. ⁶ Nete laen inae ena aitoha rauhine tonoraain naitoonjoaacha ichajeein nihacachene itajeein jianichaache. Inae colane jianacoon neein, Cana Coauneraacha jerei ichajeein, rai Suujue tenojoi ichaonaa que ichaohacache, raujiaain inoanlu rauhi laenanohinein nena tonoraain ichaohacachene jianein.

Moisesa rai rauhi colane osa coitucuhaacache.

⁷ Nitohanihane jaunna osa que cana saruhane coina nihalu rauhine que aitorichaache. Aihei, coatiha osa que cana saruhi Moisesa rai rauhi. Nihalu nii rauhine colane, coatiha "Naonjoaite osa ne" naain coitucuri-

haanulu. Niheichu: "Jionriha chamute cachacha sirii jereein coaraain que necoelaaine," naain biha nii rauhine colane, coatiha chabana nii coitucurihaaun. ⁸ Nete nii rauhi aina cuaain nelararajiaain, nechu itolere baaso coacuhin aca jerihane rijijieein ichacaaunne coina canu sarue nii osa. Nii rauhi colane nerihei naosateein nihane coitucuhin nei. ⁹ Nii jaunna jaiti neniha rauhine jana, "Caohachaaainne ichaaon," nareje-tonlu. Nete, inae niha nii rauhine aina cuaain canu ichao coaracaaunne jana, ohin nitajenaaneein niha canu ichaone coitucunlu. ¹⁰ Nitohaneeinte, canu rai ichaonaa telanaala, ohin nitajihanune coina, cache itajera rai canu te osa, nii rauhi aina cuaain nelararajiaain canu coritaain canu itajihane coina.

¹² Nii inara rai aitocooaunne rijijieeinte, nii rauhi leinjiin acaneein ne. Chaen nii rauhi naitoonjoante casajenelanaala jataain caohachaneein nena rai. ¹³ Nitohanihane jaunna, nii caohacha ichara canu ichao itajeriha. Coatiba aihai. Nii osa te, esinae rauhijiriin osa nihane coaratiha canu que ne coina caohachaneein nena rauhi aina cuaain canu atinaain canu itajelu. Nitohaneeinte jataain banejelanaala baasoniha naosate-naane coitucuerate canu que nii rauhi.

¹⁴ Raotojoeeinte Cana Coaunera tenojoineein niha ni-icha tei rauhine coitucuhacache niqui, nete canu jaberoco, osa letononeein nihanune jaun, itolere bana baaso ichaaun. ¹⁵ Chanuchaainti nitohaneein neeun. Coatiba canuhacha ichai coitucuhin ichahaaun. Nena laen, enaacha canuhacha ichana nainihei ichaaun. ¹⁶ Nii canuhacha ichana jerihei ichacaaunnena laen, aina cuaain jataain caohacha icharaniha nii rauhine coitucureeun. ¹⁷ Nitohanihane coatiba canu raajenihane ichahaaun, canu jaberoco cuhane nena osate nii ichae. ¹⁸ Nii joenreein cache rijijieein osaaotohanune jaunte, canu jaberoco cuhane neniha caohachane jaun, caohacha ichana jerichaaunne nihanatiin ichana nainesineeun. ¹⁹ Nii jaunne caohacha canuhacha ichana jerei ichaelanaala, baaso canuhacha ichana jerihei ichaaun. ²⁰ Nitohaneein canuhacha ichana jerihei ichacaaunne, coatiba canu inae nii ichahaaun. Nii osa canu suujueniha nenaate ichae. ²¹ Nii ainane caohacha ichana jerichaaunne nihanatiin, itolere bana baaso nejesinaacha ichacaaunne que inae naihaaun.

²² Canu suujua cuhanena niqui Cana Coaunera rai nii rauhi rautatoon. ²³ Nete canu suujua cuhane ne canu rai caohacha coaaucaaunne caohatera. Acate nii osa rai rauhineein canu suujua cuhane neein baaso ichacaaunne coina canu suujua sarueraneein ne.

²⁴ Cairichaaajoaanu nohane. Chajana nohane, nii canu suujua sirihana onaane caje, jelai caje canu suujua rocore. ²⁵ Cana Coaunera canuhacha corojete, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain nainere, nii caje canu rocohin nihane. Nete jaiti joereein cache rijijieein nihanune jaun, jaiti canu rohecaea osa. Inae satononejeeine Cana Coaunera rai rauhi tonoraain nihanune coina aitoon.

Jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein ichaohacachene

⁸ Nitohanihane jaun coatiba inae caseteconein neeururinaain leinjiinniji Jesocurisito cachaneein Aca jerihane rijijieein aina ichaonacaauru. ² Nitohaneeinte Cana Coaunera Suujue rai rauhi, Jesocurisito aina cuaain cana rai ichaonaa tera, cana atinaain cana itajihane rai niha osa rai rauhine caje cana rocoeraneein ne. ³ Rai nichaohacha sacuhin satiin osaaotooruha cachaaaurune jaun acaauru aina cha ichana naineniha Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhine janate, Cana Coaunera laen nii Moisesa rai rauhicha ichana nainesiheilu ichaelu. Nii icharaanu quete leinjiin cache rijijieein nena rai Calaohi letooain nelu Cana Coaunera. Nitohaneeinte turuhin joenreein cache osaaona rijijieein, satiin cana osa amuritiin coreniha ohelu cana amute cache rijijieein Jesocurisito. ⁴ Nitohaneeinte ichaelu Cana Coaunera, satiin cana nii aitoha rauhine rijijieein tonoraain nihacachene, joereein cache rijijieein naosatihajeein ichaohacachene jianeein, jeriha rai Suujuene rijijieein ichaonaa coina.

⁵ Joereein cache osaaona rijijieein ichaonacaauru cachaaaurute, joereein suujua letonohacha ichajeein queecha coacuhin ichaaore. Nete laen jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein ichaonacaauru, Cana Coaunera Suujue jerenohicha que coacuhin ichaaore. ⁶ Nechu jeriha cana suujuane rijijieein coaaucanete, ohin nitajihacane coina aihaca. Nete jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein coaauncaane laen, jataain raotojoeein ichaonaanaja que ichaohacane coina aihacache. ⁷ Nii jeriha suujuane rijijieein coacuhin ichaonacaauru cachaaaurute, Cana Coaunera que nejeratenaaneein ichaaore, jeriha rai Suujuene rijijieein nena jerelanaala, niheichu tonorana jerecurenihane jaun. ⁸ Nii jaun jeriha osane rijijieein coacuhin ichaonacaauru cachaaaurute, Cana Coauneraacha jerei ichana nainecurene.

⁹ Nete laen inara, nitohaneein coacuhin ichoaelanaala, inae jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein coacuhin ichaohiche. Aihachu esinae rauhijiriin inara suujueniha niha Cana Coaunera Suujuene. Suujueniha Jesocurisito Suujue sirilanaala nena cache, coatiba Jesocurisito cachanihei. ¹⁰ Nete inara suujueniha niha Jesocurisito Suujuene, inara rai ichaonaa tiha aicheein Cana Coaunera, inara osa coreniha inae ohin nitajeeichene rai neeichene jana, nii caje inara ichoterateein nihalune jaun. ¹¹ Nitohaneein inara suujueniha ichaoha nii o caje Jesocurisito ichateralu Cana Coaunera Suujuenete, nii jeelai Jesocurisito ichateralu ohin nitajeeichene rai neeichene caje inara ichatein inara rai ena nena ichaonaa tereein nii Cana Coaunera Suujue inara suujueniha nena.

¹² Aihane jaun coatiba cana letoaa cana suujuane rijijieein, leeochoauru osaaonaneein nenacaauru cachaaauru ichao rijijieein ichaohacachene coina letononeein nihaacacheta canejeraauru. ¹³ Nitoha-

neen osaaona cacha rijijieein coacuhin ichaohichene, ohichene bana nitajeriquicheein. Nete laen Cana Coaunera Suujue aina cuaain, nii baaso inaraacha coacuhi baaso itajeeichene, nitajenaacharanejeein nena ichaonaa que ichaoriqicheein.

¹⁴ Jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein naitoonjoa ichajeein ichaonacaaurute, satiin Cana Coaunera calaohineein neeure. ¹⁵ Nii Cana Coaunera Suujue inaraacha ranojoin coatiha coasinacai nihei, osa rene coaiten cacha amaeranenihaane jaun. Acate esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujueneein rai calaohineein inara terane. Nii rai Suujue canaacha rai aina cuaainte, Cana Coaunera coaaucaachene nainein, "Ofa" naain coaaucaache. ¹⁶ Nii jeelai Cana Coaunera Suujuete, cana suujue aina jiniiquiin ne, inae Cana Coaunera calaohineein nihacachene bihacachene coina. ¹⁷ Nitohaneein rai calaohineein nihacachene jaunte, nii cana que niicha banihatei naitoonjoalu raeranein nerichaacheein. Niite Jesocurisito aina jiniiquiin rarichaacheein, esinae rauhijiriin rai Cojoanonaa que nihacachene coreniha necairichaacachene.

Rai Cojoanonaa que turuhenenu

¹⁸ Coatiha cha nihei, cau caa ena necairichaecaachene jaan, cana rai caa baiha rai necaohacha niicha teeni aina teeni coaracaane. ¹⁹ Itolere Cana Coaunera coaunanojoinurute, coitucueratenojoinecuruha Cana Coaunera calaohineein nenacaaurune que turuhane luhecaain cohaje. ²⁰ Nitohanihalu cana necoauna, coaunanojoneein nihalune baiha cojiotanohineein nihalune jaun. Coatiha sujuua caje coaunein aca jerihane jaun nitohaneein niheiluu. Cana Coaunera nitohanein ichaane jaunte ailu. Nete osa que nesaruhi necairichanaa tabai que ichaohane caje mitanojoinerichaine cohaje itolere bana, jataain necaohachaain jianacoon tenojoinecuruha Cana Coaunera calaohineein nenacaaurune que nena nainiha acaentonaine coina. ²² Nitohaneinte necairichaa canaanai cuna aina nebane rijijieein, enanetojoein necairichaeca nii Cana Coaunera coaunanojohine coitucuhacache. ²³ Coatiha acaacha necairichai. Cana rai niicha teeni ajiinchateranu que, rai Suujue tiha cana rai Cana Coaunerane saijieeinte, cananetonai necairichaacache. Nitohaneinte, Cana jaberoco netonai jataain mainajeein necairichae, inae rai calaohineein cana raain, ena nena cana jaberoco tiha Cana Coaunerane que turuhane cohajeein. ²⁴ Nii canaacha cohajei corenihate, ichoteratenojohineein nihacache. Inae nii canaacha cohajei coaracaachene jananihane, coatiha inae coharahaacache. ²⁵ Nete nii Canaacha cohajei coaraeniha-cache jaitine jaun, itolere bana cana suujua corelanaala neein cohacaachene caohachae.

²⁶ Nii rijijieein techu, necairichaacachene nihanatiin, nii cana necairichanaja que cana coroatajane Cana Coaunera Suujue. Cana Coaunera bajaacachene nihanatiin, coatiha inaain bajaacache. Nete nii rai Suujue cana rai niicha tei, cana rai Cana Coaunera bajae, canaacha coitucuhi erena cuhane cuaain. ²⁷ Nete itol-

ere cachaauru suujua coitucueranein nihane jaun, caje nii rai Suujue bajanojoi coitucue Cana Coaunera, nii Cana Coaunera jerihane rijijieein niicha ichaneni bajanaa jerecuruha cachaaurune rijijieein bajaane jaun.

Itolere laraajih nocoetonacaauru amuritoeraneinte nihacache.

²⁸ Chaentechu rai cachanein belaichanein nenacaauru rai, inae nitohanein ichaane coina coaushalune rijijieein, itolere caohacha icharanein niha Cana Coaunerane coitucuhacache. ²⁹ Inae nii ajiniha caje coaunein niicha coitucuurite, rai nejeranein tein raelu rai calaohi Jesocurisito, tabaauru rai nocoalanein, tabaauru bainein, naaonjoaain neeuruhane jana, Aca acaauru inananein nihane coina. ³⁰ Nii nunuhe caje coaunein niicha ranojonein neenihurune maajeeinte cotijiaain, niicha ichai ujuaihonein neeuruhane caje jianacoon mitanajaain rai Cojoanonaa que neeuruhane coina tenajaen.

³¹ Tonarihacache jana nii que. Nitohanein cana cooaeratera neein niha Cana Coaunerane jaun, nerinaain chuni cana inasina nainera. ³² Cana coreniha oha rai Calahine coina Cana caje chunaelanaala teeni nihalune jaunte, nii amurijiriin rai Calahine rai niicha teeni terein, Calahine aina jiniiquii raacachene coina. ³³ Nii jaun nerinaain chuni Cana Coauneraacha janijiin niicha ranojoinunru colurujuenaa nainera, Cana Coaunera inae cha ujuaihonein neeurenihane que aitiin jianacoon tenajaane jaun. ³⁴ Chajana acaauru casetecareein. Jesocurisitote cana coreniha ohin, nii caje ichanaain ena Cana Coaunera raotono nichajai que neein, cana coreniha bajaabajaje. ³⁵ Cha cana belaitoha Jesocurisitone jaan caje cana rocohin nere. Necairichanaa, caaintati ichaonaa que ichaohin, arinojonein, mijitena, cajione que latejojoiiriin, onaa coasina, naaonjoaihunrina cana belaitoa Jesocurisitone jaan caje cana rocohin neriha. ³⁶ Nii quete:

"Ii corenihane saatiin ohacaanune coina jatoroaain nihacaanu.

Carenero sooruhane coina soera rene amaauruhane rijijieeinte canacaanu teure," naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quirichacuhane.

³⁷ Nete nitohanihane saijieein, nii cana belaitora aina cuaain, itolereinein nii cana amuritora amuritiin nihacache. ³⁸ Nii jaunna nenerihani nii cana belaitoha Cana Coaunerane jaan caje, cana rocoerane esenetaan. Onaa, ichaonaa, aanjeraauru, moconajaera letonocuru, ena nena, cabaiha neenihu, dede, chauratane, leeochoauru Cana Coaunera coaunanojonein nenacaauru, naaonjoaihunri nainecururinaain, cana belaitoha Cana Coaunerane caje cana rocooruhane. Niite cana que coaratein coitucuerate Cana Coaunera, rai Calahine cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain.

Israelitacuru janijiinte raelu Cana Coaunera.

9 Jesocurisito esenetaeraneein nihanune jaunne, inara que asilanaala esinae rauhijiriin caa aitoon. Coatiha nohaniha aitohaaun. Nii ichoae tacaainte, Cana Coaunera Suujue coitucueratenojoinnein, esinae rauhijiriin nohanelanaala aitocooaanne coitucue canu suujua. ² Jataaine itolere bana inaderaaun. Itolere bannate jataain cunae casuujua. ³ Canu araineein nenacaauru corenihane caseteconein nenea jereun, jellai tein Jesocurisito colane, nii coreniha nichotenaa nainecuruhane coina niqui. ⁴ Acaaurute niqui Israeli nefoeratenein neuruhane jaun, rai calaohinein nenea rijijiein neuruhane coina ranajae Cana Coaunera. Aca techu rai necaohacha jana acaauru aina neein, acaauru rai tonoraain neuruhane coina Moisesa rai rauhi tein, ita taojiaain corojeein neuruhane coina aitiin, cana rai niicha teenine maajeein belu. ⁵ Acaaurute cana foerateeurera inamaconein neurelu. Acaauru caje nenaaneinte cacha neein turuelu Mesihasi jeelai itolere Coauneranein nenea. Itolere bana acanihane coroaecuruhine satiin cachaauru. Nitohanemiin.

⁶ Coatiha Israeli rai ichaane coina naitoonjoan aninoaa Cana Coaunerane jaun, nitohanein caseteco coaracuruhane rai neuruhi nii Israeli inamaconein nenacaauru. Esinae rauhijiriin Israeli inamaconein neurenihana tabaaurune jaunte aihure. ⁷ Niheichu, Abaraaun inamaconein nenacaaru nihanatiin, coatiha Abaraaun inamaco esinenei neuruhi tabaauru. Nii quete: "Ii inamaco esinenei neenihurute, Isacaacha caje nefoeratenaa neein neeururein," naain Abaraaun rai belu Cana Coaunera. ⁸ Niite chuni Cana Coaunera calaohinein nenea naineniha nechur rai lauri coreniha cachane coitucuerate cana que. Nii cana rai niicha teeni bihane esenetaain coreniha rai calaohinein nenacaarute laen esinae rauhijiriin rai calaohi esine neein coitucunojonein neure. ⁹ Nii cointate: "Enene rijiu nacoaunein turuhanune janate, inae canaanai sirichein ii comasai Sara," naain Abaraaun rai niicha ichaneni belu Cana Coaunera.

¹⁰ Nete acaachanejene. Coaracuche nachuhinti corootajaain, Rebeca aina cana foeratera Isacaacha sirii rai calaohichuru, nii Isacaacha que inacaain neuruhalu niquine. ¹¹ Nete jaiti nejanoa que telanaala, niheichu jaiti baaso aina caohacha ichaain neurenihane jana: "Rai inante rai nocoala cachanein nereein," naain acaauru neba Rebeca rai bihalu Cana Coaunerane rijijiein neurelu. Nitohanerichaanne que techu: "Jacoboacha belaanne Esao coiintereuni," naain ne laenanohinein Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nitohaneinte inae nunuhe caje coaunein coacuhin, chatohanei ichaa cachane nihanatiin, niicha ichai coitucuhi rijijiein, niicha janijiin raain nihane coina aitohalune nainaelu Cana Coaunera.

¹⁴ Nitohanihane jaunna casajenetiin baaso icharaniha Cana Coaunera berichache. Aihei. Coatiha niritiin erena nainihaacache. ¹⁵ Nitohanihane cointate:

"Canu suujua acatena jerichaaunne jaan quena casuujua acatereunni.

Chaen nechur cairichaaajoaain canuhacha coana jerei, cairichaaajoaain coarareunni," naain Moisesa rai belu Cana Coaunera. ¹⁶ Aihane jaun raa Cana Coaunerane coina chatohanein nenea jeriha cachane nihanatiin coatiha cha que nelatihei, cairichaaajoaain niicha coaraaicha raa Cana Coaunerane jaun. ¹⁷ Nitohanihane jaunte, Egipto curuaanaa rai: "Canune curuaanaanein ii teeunlu, ii que canuhacha ichana nainei ichacaanne, canunein nihanune coitucuruha satiin chauratane sacutaain nenacaauru cachaaurune coina," naalu Cana Coaunerane jaun, laenanohinein ne rai Quiricha Inoansi cuhane. ¹⁸ Nitohaneinte cairichaaajoaain niicha coarana jerei cairichaaajoaain coarae Cana Coaunera. Jerichanejonein techu cairichaaajoaain niicha coarana jerihe coaraene cairichaaajoaain.

¹⁹ Nete chunocoha nainere: "Nitohanihane cha corenihana jana cha ujuaihenein cacha tere Cana Coaunera, niicha jerei ichaane jana, niha rai nii caohatein neine coalanaala," naain bajaane. ²⁰ Chaneeina nereei ii, Cana Coauneraacha ichai que ereeine coina. Coaraaunachuhinti atane codarajoe jaera rai: "Chanuna catohanein canu coaunaain neei," naain jaera caje bajanaa naineriha. ²¹ Nii atane caje darohe janaa inaerate, aca ichana jerihane rijijiein ichana naine. Nii jeelai atane cajete naine jataain rai nelateinein neeni, chaen raujiaain rai nelatenei, naaonjoaain ichana naine.

²² Nechur cacha casetecana nainihane coitucuruhanne cointate, niicha ichana nainei coaratein, niicha casetecanohinein nitaje rai nenacaauru abaanatain cohanajae Cana Coaunera. ²³ Nii aina cuaainte cairichaaajoaain cana coaraane jaun, jataain rai necaohacha coitucuhin nihacachene coina, inae nii ajiniha cana rai rucuhesihalune jaun, cana netonai rai necaohacha sirichanein nihacache. ²⁴ Nitohanihane jaunte tabaauru Jorioocuru caje, tabaauru Jorioniheichuru caje, naaonjoaain neinichaachene cotijiaain raain ne Cana Coaunera. ²⁵ Nii quete,

"Canu cachanelanaala nenacaaurune, inae canu cachanein tein ranajareunni. Canuhacha belainohinelanaala nenacaaurune, inae canuhacha belaaneein tein belaiheunni.

²⁶ Jerichanejonein techu, taolu

'Coatiha inara, canu cacha niheiche,' naa Cana Coaunerane jaun nenacaauru raite, 'Ichaonaa Cana Coaunera calaohinein neure,' naaururein,"

naain laenaelu rai Quiricha cuhane *profeta* Osiasi.

²⁷ Isaihasi netonai techu Israelitacuru que:

"Cucuana cuhane nenaacarene catuneji jeeoneite niqui nefaaaururein Israelitacuru. Nete acaauru cautecuruhacha,

coroatajajeein ichoteratenojineein neeurureein,
²⁸ inae nii aitohalune rijijieein,
 satiin chauratane sacutaain
 naitoonjoa icharihani
 Cana Coaunerane jaun,"
 naain belu Isaihasi.

²⁹ Nii ajiniha techu:

"Nirijieein
 cana foerateracuru coarajeein
 nihalu Cana Coaunerane
 colanete,
 aihalu

Comora aina Sodoma cocoaichacurune rijijieein
 nerichaache,"
 naain aitelu Isaihasi.

Jorioocuru aina ena nena Cana Coaunera Ere

³⁰ Tonarihacache jana nii que. Cana Coaunerate es-
 enetaauruha Jorioniheichurune coreniha ichoterate-
 naajain nelu, nitohaneein nichoteeuruhane coacue-
 lanaala neeuruhane jana. ³¹ Nete laen Isaraelitacuru,
 Moisesa rai rauhi tonoraain nichotena coacuruhane
 saijieein nainesihurene, nii aitoha rauhine jitariin ton-
 rasihurenihane jaun. ³² Chanuna nichotena
 nainecurene. Esenetaauruhane coreniha nichotena
 nainecuruhane esenetaelanaala, niicha ichai coreniha
 nichotena coaacuruhane jaun. Nii jaunte nii
 lacurocuruhane coina tenojoi ajeri que lacurocure.

³³ "Leinjiin ajerine teeun Sioon. Nii ajeri quete lacuro-
 ha cuurureein cachaauru.

Nii jaunte nii ajeri que jaeequiin nena jaoleneein
 nenereein,"

naain Jesoso que aitiin laenanohineein ne Cana
 Coaunera Quiricha cuhane.

10 Canejeraauru, nichotena nainecuruha Isaraeli-
 tacurune coinane, acauru que jataain coacuhin
 Cana Coaunera bajanajacoon. ² Jataainte niqui jeriha
 Cana Coaunerane rijijieein nena jerecure. Nete
 esinae rauhijiriin coitucuhin aihurenihane jaun
 nainecurene. ³ Cacha ichoterateranein niha Cana
 Coaunerane coitucuhin esenetaaurenihane jaunte, ni-
 icha letoai esenetana coacuelanaala, rai suujua leto-
 naha sacure raajenihane nichotena coacuhin. ⁴ Nii
 rauhi aitoonjoante nelatelu turuhalu Jesocurisitone
 que tiaajeein. Cajee coaaneinte laen nechu Jesocurisi-
 to queecha jaequiin esenetaauruhane coreniha niicha
 ichai ujuaihonnein neeuruhane cajee couluunojineein
 neure satiin esenetaeraauru.

⁵ Nicha bei rauhi tonoraain nihane coreniha nichote-
 naa coacuhin nei raite: "Leinjiiniji cautijaelanaala caa
 rauhi tonoraain ichoai cachate, coreniha nichotereein,"
 naain laenaelu Moisesa. ⁶ Nete laen nii esenetaa-
 uruhane coreniha couluunojineein nihane coina aitiin,
 "Cha inicheein dedeeu, cajee Jesocurisito fauhane
 coina," coa naain coaacache. ⁷ Niheichu, "Cha
 onacaauru rene faureein ucuun Jesocurisito inaane
 coina," coa naain coaacache. ⁸ "Nii erenaate inae ii ro-
 han neein ii suujua, ii ujuaae, naaonjoaainunri cuhane

ne," naain ne laenanohineein. Caa erenaate esene-
 taain nenacaauru rai beratenojineein nena ne. Nii
 quene caa inara relaacaanu. ⁹ Aihane jaun, cana Curu-
 aanaa niha Jesocurisitone coitucuhin que ereerejeein,
 ii suujua aina cuaritaain o cajee ichatihalu Cana
 Coaunerane esenetaainete nichoteriquiin. ¹⁰ Nitoha-
 neeinte, cana suujua aina cuaritaain esenetaain niha-
 cache, couluunojineein canaacha ichai ujuaihonnein
 nena cajee nichoteein nihacachene coina. Jana cana
 ujuaaete Jesocurisito coitucuhin inae
 nichoterichaacheeinne jaan beranein ne.

¹¹ Cana Coaunera Quiricha cuhane: "Esinae rauhi-
 jiriin icharihanine esenetaain acaacha cohajeein ne-
 naa, coatiha inacojoein airinaain," naain ne lae-
 nanohineein. ¹² Coatihane nejelau cachanein neuruhi
 Jorioocuru aina Jorioniheichuru, leinjiin Curuaana-
 satiin acaauru Curuaanaa neein- cajee acaauruhacha
 bajai teranein nihane jaun. ¹³ Nii coinate: "Cana Curu-
 aanaa coitucuhin que ereerejeein ichaonacaaurute
 nichoteeurureein," naain aitelu. ¹⁴ Chasiina que
 ereereena nainecurene, coitucuhin esenetaauruhane
 coalanaala. Niheichu coitucuhin esenetana nainecu-
 ruhi, que acauru rai ereein nei aonacurenihane jaun.
 Niheichu aonana nainecuruhi neniha acauru rai be-
 ratenojoi berane jaun. ¹⁵ Chasiina nere acauru rai be-
 ra, niha acauru coroatajanein acauru letoaeranune
 coalanaala. "Jataainte caohate cana rene turuuruha
 Ena nena ichaonaa tera Jesocurisito que erena turu-
 aaurerane," naain niha Cana Coaunera Quiricha
 cuhane rijijieein.

¹⁶ Nete satielanaa tabaauruhacha, ichoteratenojoi-
 neein neeurichaaine coina beratenojoin esenetaaure.
 Nii quete: "Curuanaa, cha ii beratenojoi canuhacha
 beebejei esenetae," naelu Isaihasi. ¹⁷ Nii jaunte, nii
 canaacha aonai cajee unaanein ne nii canaacha esene-
 tai. Jana nii canaacha aonaite, Jesocurisito que aitiin
 beratenojoi ne. ¹⁸ Nena canu aitoon, acauru rai be-
 ratenojoi aonacurenihane jaunna esenetaaurenihane. Ai-
 hei jerihane, aonacuruhane saijieeinte esenetaaurene.
 Nii que te aitiin:

"Chauratane sacutaainte
 amuhemujueein que ereerecure.

Nii jaunte itolereneein
 chauratane sacutaain nenacaauru rene turuhe
 nii erena,"

naain laenanohineein nelu Cana Coaunera Quiricha
 cuhane. ¹⁹ Nii que jaiti nainacurenihane jaunna es-
 enetaaurenihane Isaraelitacuru. Aihei jerihane, nainacu-
 ruhanete ne. Jauriaanejeein acauru rai:

"Canu cachanelanaala nenacaauru que
 necoelaachene coinane,
 acauru aina canuhacha ichaneni ichaain,
 cha coitucunaa jerelanaala nenacaauru aina
 nejerateechene coina ichareunni,"

naain beratihane acauru rai Cana Coaunerane jaun belu
 Moisesa. ²⁰ Nii baihate:

"Chabana canu aina nena coacuelanaala nenacaau-
 rute,

canu aina neeurureein.
 Chaen nechu
 canu coitucunaa coacuelanaala nenacaauru quene
 necoitucueratereeeunni”
 naain,
²¹ “Itolere banane
 erenaa tonoraelanaala
 nechu aansaineein nenacaauru cachaauru
 cotijjaain cohajeeun,”
 naa Isaraelitacuru nichaanune que Cana Coaunerane
 belu Isaihasi.

Janijiin ranojoin nihalu Isaraelitacurune

11 Nii quene canu aitoon. Rai cachaneein nenacaauru que jaolecohane jaunnacha aitoha Cana Coaunera. Coatihai ahei. Canuhetonaine Isaraelita neeun, Abaraaun ichoala Beenjamiin lauri caje nefoeratenaa nichaaunne jaun. ² Inoaenlu caje coauneeinte rai cachaneein neeuruha Isaraelitacurune coina ranajaain nelu Cana Coaunera. Nii jaun coatihai ena acaauru que jaolecohin nihei. Tana rai Quiricha inoaensi cuhane Isaraelitacuru que: ³ “Cana Coaunera, ichei *profeta* curu sohin jaohinte ichei rorihuru- *altar* ranuusiin itajeeure. Leinjiin canuhachane jaiti ichaaojoeun. Canune maajeeinte inae sohin jaonaa jerecure,” naain Cana Coaunera bajaa Irihasine laenanohineein nihane coitucuhichene. ⁴ Nete niritohane jana: “Inae acaauru chosi Baal corojelanaala, caainsi oaraancaneein nenacaauru cachaauru jelai tihanu canu cachanu que,” naain tonorae Cana Coaunera. ⁵ Nii rijijieein techu, ena corojatajajeeincha neeure Isaraelitacuru nichaanune cautecuru, cairichaaajoauruhane jaun acaauru belaiha janijiin ranajaa Cana Coaunerane jaun. ⁶ Nitohaneein acaauru belaiha acaauru raa Cana Coaunerane jaun, coatihai rai caohacha ichacuruhane coreniha ranajaain nihei Cana Coaunera. Caohacha ichacuruhane coreniha ranojoinecuruhane, coatihai chanerihai cana belaitohane jaun cana rai Cana Coauneraacha tei.

⁷ Nii jaunte nirijieein rai suujua letonohacha ichajeein nichotenaa coaacuruhane jaun, nichoteeurenereein Isaraelitacuru. Nete laen janijiin Cana Coaunera ranojoineein nenacaauru nichoteeureein. Jana leeochoaurute suujua letonohacha ichajeein neeuruhane jaun nichotenaa nainecurene. ⁸ Cana Coaunera Quiricha cuhane:

“Cana Coaunera
 niicha ichai coitucunaa
 nainecurenihane coina ichae.
 Nii jaunte enanetojoein
 cha coitucunaa nainelanaala neeure,
 nechuhai cha coarana nainecurenihane jaun que
 acaauru nota tein,
 cha aonana nainecurenihane jaun que
 acaauru irichotihane jaun,”
 naain laenanohineein nihane rijijieeinte aihure. ⁹ Rabiri netonai techu:

“Ita taojiaain lenone jaain,

lenonecuruhane jaun baaso ichaain
 osa que nesarucuruhane jaaneein neeinete
 caseteco coaracurumiin.

¹⁰ Acaauru nota nihanatiin conoeneeinete,
 cha coarana nainelanaala
 baaso ichaain neeuruhane,
 chabana satonohelanaala
 caseteco coaracurumiin,”
 naain aitelu.

Nichoteeuruha Jorionihechurune jaun

¹¹ Canune aitoon. Nitohaneein baaso ichaain inae casetecanohineein neeuruhane jaunacha, inae caohachanainejeein jaoleneein neeuruha Jorioocuru. Aihai, coatihai caohacha nainejeein jaoleneein neeuruhi. Nenacaan tejian erenaa tonoraureniha Jorioocurune aina cuuain, inae ichoteretenojoineein neeurureein Jorioniheichuru netonai. Nitohaneein inae ichoteratenojoineein neeuruhane coaracuruhane banate, acaauru que necoelahirureein Isaraelita nichaaunne laurichuru. ¹² Aihane jaun baaso ichaain caseteco coaracuruha Jorioocurune, Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru Jorioniheichuru rai caohacha ichaa aihuruhane jaun cajete, jataain nii amurijiriin caohacha icharichaaain, inae nacoaunneein Jorioocuru raane bana Cana Coaunerane coitucuhacache.

¹³ Nena laen canu, inara Jorionelanaala neiniquichene rai erenaa jereun coitucuhichene coina. Nii coinate inara Jorionelanaala neiniquichene rene caletoain nelu Cana Coaunera. Nii jaunna jataain inara aina neein, jataain corajeein canu amihaneon ichana jereun, ¹⁴ inara que necoelaain, canu foeratera caje nenacaauru tabaauru netonai nichotenaa nainecuruhane coina. ¹⁵ Nii ranojoinelanaala neeuruha Jorioocurune corenraniiha, inae Cana Coaunera que nejeratenaa rijijieein neeuru caje, ranojioieein Cana Coaunera aina raotojoein neeuruha Jorioniheichurune jaunte, nii amurijiriin ranojioieein nena nainecure Jorioocuru. Nii jaunte ohin nitaje rai neeuru caje inae nacoauneein ichaohin sanaacharanejeein nena que ichaaoore. ¹⁶ Coaracuche nachuhinti, colihai caje ichoaichaniha ichanohi faan, jelai tein Cana Coaunera que banijiaain nihane jaun, satiiin nii colihai netonai que banijiaineein nihane. Nii rijijieein techu leinjiin enuha cojoaisi Cana Coaunera que banijiaain nihane, rai nunecuru netonai que banijiaineein ne.

¹⁷ Charijieein teinti toroonjoan nujian sauriin cuhane limoon uune temuhacane, rai nujian que nujuuain nena rijijieein inacae nii limoon. Nii rijijieein techu, inara Jorioniheichuru nequichene nii limoon uune rijijieein neeichene jana, Joriocuru nii inara nujian toroonjoan nujian rijijieein neeure. Nitohaneinte nii toroonjoan uune sauhin jaohin, inara Jorioniheichuru nequichene nii limoon uune rijijieein nii toroonjoan nujian necuruha nii Joriocurune jaun, acaauru que temuratenojoineein neeiche. ¹⁸ Aihane jaun jiaonriha uune sauhin jaonojioieein nena corenraneein neeine jaun, nii uune esinenein

neinichaanune amurijiriin nenea coahin nihache. Jiaonriha rai nujuan esine neein neinichaanune cuhane teein temunojoneein neeichene baitiquichene.

¹⁹ Nete, "Aiha niqui. Nete nii jauriaanejeein uune neein nenacaauru sauhi jaohin, canu temuurelu coreenraniha," nariquii. ²⁰ Nete esenetaenihacaanune jaun, sauhin jaonjoin rijijieein nihacaanune jana, inara esenetaaichene jaun canacaanu coreenraniha ranojoneein neeiche. Aihane jaun jiaonriha niique necohasitain neeichene. Necohasitanaa coacuelanaala casiin neeichenete caohachae. ²¹ Nii, rai nune esine neein nihacaanune saijieein jaonjoneein nihacaanulune jaun techu nii amurijiriin inara que suujua acatena nainenereein baaso ichaquichene Cana Coaunera. ²² Aonacuche. Jataainte caohachaneje Cana Coaunera. Nete laen suujua letonohacha ichaa cachane abaan-taene. Nitohaneein naitoonjoa esenetaauruhi casete-caa natiinte inara raain nelu. Nete laen inara belaiha inara raain nihalune rijijieein ichaohichene caohachae, inara netonai sauhin jaonjoneein neeichene coataa. ²³ Jorionichaanune netonaite, esenetaenihacaanune jianein inae nacoaunein esenetaacaanune, jelaiha nune que tenojoineerichaanuhi, niicha ichana nainei ichaain, jelaiha canacaanu temurichain Cana Coaunerane jaun. ²⁴ Coaracuche nachuhinti inara Jorionelanaala neiniquichene, limoon uune rijijieein neeichene saijieein temunojoneein neeiche, nii toroonjoan uune esine neein neinichaanune coreenraniha tenojoneein ne. Nii jaun techu Jorionichaanune inara amurijiriin nacoaunein jelaiha nii rai nujuua esine que teein temunojoneein nenea nainerichaanuhi.

Satononiha ichoteratenojoneein neeururichain Isaraelitacurune

²⁵ Canejeraauru, Cana Coauneracha ichaneni asinojoneein nenea coitucuhichenena jereun, nabana cha coitucuera niha nocoetiin neeichene coataa. Isaraelitacurute baaso ichacuruhane jaun, Cana Coaunera que nejeratenaanein jaolenein neeurelu, satiin Isaraelitanelanaala nenacaauru netonai ranojoneein neeuruhane que tiaaajoaain. ²⁶ Inae satiin ranojoneein neeuruha Isaraelitanelanaala nenacaaurune janate, satiin ichoteratenojoiniha cuururein Isaraelitacuru. Cana Coaunera Quiricha cuhane:

"Sioon jelai cajete ureein jianacoon cache mitaeranu. Baaso ichajeein niha Jacobone cajete, nii baaso rocoreein caje.

²⁷ Nitohaneinne acaauru aina caitoonjoan canuhacha ichaneni ichareeuni, inae acaauru osa caje jianacoon tenajaanune bana," naain nii coina ne laenanohineein.

²⁸ Nete beratenojoi niha ichoteratenojoneein neeururichain cachaaurune aina cuaain, Cana Coaunera que nejeratena neein neeure Jorioocuru, inara ichoachaniha coitucunaa nainequichene teranu que.

Nete enanetojoein cairichaaajoaain acaauru coarae Cana Coaunera, acaauru foerateracuru janijiiin raalune jaun. ²⁹ Coatiha cana rai niicha teeni ruluhin nihei Cana Coaunera. Niheichu janijiiin niicha raauri que jaoleconaa nainihe. ³⁰ Jauriaalute inara netonai Cana Coaunera ere esenetaain tonoraelanaala neeichelu. Nete nere tonorana jerecureniha Jorioocurune jaun, inae enene cairichaaajoaain inara coarae Cana Coaunera. ³¹ Nii jauriaalu nere esenetaain tonoraelanaala neeichelune rijijieeinte, enene nere esenetaain tonoraelanaala neeure Jorioocuru, nechu cairichaaajoaain inara coaraain nihalune rijijieein, ena cairichaaajoaain acaauru netonai coaraa Cana Coaunerane coina. ³² Cana Coaunerate nitohanein ita rijijieein nere tonoraeniha cachane coina ichae, ita rijijieein jiniiquiin cairichaaajoaain cache coaraain nihane coina.

³³ Jataainte banejelanaala caohacha icharanein, itolere ichara neein, cha coitucueranein ne Cana Coaunera. Coatiha nihei chuni, niicha cocui aina niicha ichaneni coitucuhin beranu. ³⁴ Nii jaun, "Cha Cana Coaunera suujua coitucue. Cha sujuatenaa nainere. ³⁵ Cha rai cha teein nelu rai cainaain nihane coina," ³⁶ Itolere Cana Coaunera caje unaa neein ne, niicha coaunanojoneein nihane jaun. Nii jaunte satiin itolere rainein neeure.

Itolere bana coraenohinein neeine Cana Coaunera. Nitohanemiin.

Cana Coaunera que banijiainein nenea ichaonaa

12 Canejeraauru inara raine aitoon. Jataain inara belaitoha Cana Coaunerane jaun, inara raajeni-hane rai inara ichao teeuche jelai teein que banijiainein, rautaa Cana Coaunerane rijijieein. Niite laen jataain Cana Coauneraacha jereinein, rai caohacha neein ichariquicheein. ² Jiaonriha suujua cuhane coacuhin ichaauruha Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein, inae nenacaaen coacuhin acaauru rijijieein ichaohichene. Nitohanein ichaonaa coacuelanaala, inara suujua coreein ichaaochete, inara ichao coreein ichaohin, Cana Coaunera jerenohinein, "Naaonjoainte caohachae. Naaonjoaite rautae Cana Coaunera. Caate esinae rauhijiriin caohacha ne," naain coacuhin, caohacha nejesina coitucuhin ichajeein ichaohiche.

³ Jataain cana belaitoha Cana Coaunerane jaun, canu cocoaain caletoaain beratihane jaunna satiin inara rai aitoon, nabana leochaauru amurijiriin nenea coacuhin niha chunine coataa. Aihane jaun jiaonriha esenetaaichene coreniha inara rai Cana Coauneraacha tei rohin, cha coacuhin ichana jereein neeichene.

⁴ Charijieein teinti cana ichao rai nelatihane coina araai lauriin nihacoe cana jaberoco que cana nerurujuana jaan. ⁵ Nii rijijieein techu arajii Jesocurisito esenetaeranichaachene, ita ichao que ichaohin Jesocurisito aina cuaain leinjiin que jaberococonaa rijijieein ita jaberoco que jaberocohin nihacache.

⁶ Nitohaneeinte le cachanichaachene rai aca jerihane rijijieein tenaa jerihane jaancuru rai, lauri lauri canaacha ichaneni ichana nainena jaanu teein ne Cana Coaunera. Aihane jaun, rai nere beraneein cana letoaa Cana Coaunerane esenetaacachene rijijieein coitucuhin ichacaachenete ne. ⁷ Leeochaauru coroatajaneranein nihachene coina, cana teein niha Cana Coaunerane, jerecuruhane rijijieein acaauru coroatajanichaachenete ne. Jana chunocoha, cacha relaeranein nihane coina aca tiha Cana Coaunerane, leecha ichana coacuelanaala acaacha ichamiin. ⁸ Jerichanejjein chu, chunocoha cacha suujua anihoaeranein nihane coina tenojoinihane cacha suujua anihoaeranein neeine leecha ichana coacuelanaala. Chunocoha cha teein niha leechaauru raine, chunaelanaala teeine. Jana chunocoha cacha letoaeranein nihane, coujuriu rai namihaneenein nihane coitucuhin ichamiin. Cairicheihuru rai cha teeichene, tonajelanaala rachoojoein teeuche.

Naaonjoainte caohachae ichaoha Jesocurisito ranojoein nenaane

⁹ Ita que asilanaala jiniiquiin ita suujua rijijieein ita belaa ineein, itolere baaso ichana coacuelanaala caohacha nejesinaacha ichacuche. ¹⁰ Jesocurisito aina cuaain ita nejeraneein neeichene coitucuhin, jiniiquiin ita belaa in ita suujua rijijieein coacuhin, itaque inara suujua acateein ichaaoche.

¹¹ Nelararajjaain coiintelanaala corajeein inara suujua aina cuaritaain Cana Coaunera jerenohin ichacuche. ¹² Rachoojoein neeuche nii inaraacha cohajei coreniha. Chaen laraajiin neein necairichanaa abaantaain itolere bana Cana Coaunera bajaabaja-jeein ichaaoche.

¹³ Cha lateein neeuruha Cana Coaunera cachaneein nenacaaurune, inara raajenihane cha latera rijijieein acaauru coroatajanecuche. Inara rene turuhin niha cachane, raotojoein cotijiaain raauche.

¹⁴ Inara rohecaeraauru rai caohacha ichacuche. Jiaonriha, "Coaraain nainamiin," naain acaauru que ereeichene.

¹⁵ Rachoojoenacaauru aina rachoojoein, inaderaain chananacaauru aina inaderaain chanaauche.

¹⁶ Ita rijijieein coacuhin ichaaoche. Jiaonriha chuni amurijiriin nena coacuhin neeichene. Cairichaaerinojoein ichaonacaauru rijijieein ichaaoche. Jiaonriha leechaauru amurijiriin cha coitucueranein nena coaauquichene.

¹⁷ Jiaonriha chuni inara rai baaso ichaain nihane, inara netonai rai baaso ichana coacuhi nihache. Nitohanena coacuelanaala satiin notaracaae, caohacha nejesina ichajeein ichaaoche. ¹⁸ Atiin leechaauru aina jiniiquiin raotojoein acaauru cotainaa coacuelanaala ichaaoche. ¹⁹ Canejeraauru, jiaonriha inara cairichaera cairichanaa coacuhin neeichene, Cana Coaunera, baaso ichaeraauru ichanohin coitucuhin casetecarichaaaine jaun. Nii cointate rai Quiricha inoaensi cuhane:

"Canune baaso icharaauru coitucuhin casetecaain, caohacha icharaauru coretereunni," naain aite Cana Coaunera. ²⁰ Aihane jaun iicha cotaairii mijitihane coroaateeu. Jana cocoirihane acau que cooerateeu. Aihute nocoejeein aonamiin. ²¹ Jiaonriha baaso nejesina coacuhin jeriha inara suujuane rijitoejin neeichene. Nitohanein baaso ichaelanaala caohacha nejesina ichajeein baaso amuritooche.

13 Satiin cocainanohinein niha cocainacaine jaun, satiin rai nere tonoraain aca jerihane rijijieein neeuche. Nihei chuni cocainanacai, Cana Coaunera tenojoinelanaala nei. Satiin cocainanacaihurite Cana Coaunera tenojoineein cocainanohinein neeure. ² Nii jaunte chunocoha cocainanacai ere tonoraelanaala nei, Cana Coaunera jerenohin tonoraenihane jaun aicheein. Chaen techu caseteco coaracureein, nii nere tonoraauruhi, ³ caohacha icharaauru casetecaelanaala, baaso icharaauruhacha casetecaranein niha cocainanacaine jaun. Aihane jaun ii casetecaa cocainanacaine coasiinne, baaso ichana coacuelanaala caohachaa in neeute, esinae rauhijiriin caohachaa in neeine coaramiin cocainanacaihuri, ⁴ acaauru jeriha Cana Coaunerane rijijieein, ii rai caohacha ichacuruhane coina neeuruhane jaun. Nete laen baaso ichaain neeine, cocainanacai coasiinne ne, esinae rauhijiriin baaso ichara casetecaane coina teein niha Cana Coaunerane jaun. ⁵ Nii jaunte jeriha cocainanacaine rijijieein nere tonoraain ichaohacachene caohachae. Coatihana casetecaane coasihacha nihei. Caohachaa in cana suujua coaraain ichaohacachene cointate aihacache. ⁶ Nitohanihane jaunte cocainanacaihuri rai coriqui teein neeiche, Cana Coaunera jerenohinein leinjiin rai namihaneecha ichajeein neeuruhane jaun.

⁷ Le cachaauru nainein, inara caje acaaruhacha raani teeuche. Niha chatohanei inaraacha coretenene rai coretecuche. Niha chatohanei, cobiereno rai inaraacha coreteneni *imposto* ne coretecuche. Niha cacha inara suujua acatequichene jaaneeine que inara suujua acatecuche. Niha cacha inaraacha belainenine belaihu.

⁸ Jiaonrihachu chuni que nerebetein neeichene. Nete laen jiniiquiin ita belaaichene caohachae. Chunocoha namute cacha belaa in ichoaite, aitoaha Cana Coaunera rai rauhine rijijieein, inae ichaohane jaun aicheein. ⁹ Cana Coaunera rai rauhi cuhanete, "Jiaonriha ii sinijieranelanaala nena ene aina ichaoljaeriquiin neeine. Jiaonrihachu sonajaain jaohine. Jiaonrihachu asijiauhine. Jiaonrihachu chamute cacha rucuhele, rai nirihuru, rai sinijera, naaonjoaaihunri jereein neeine," naain ne laenanohiheein. Nete satiin nii naitoonjoan coitucuhin nihacachene coina: "Ii raajenihane iji-abereeo belaa ine rijitoejin chamute cacha belaihu," naain ne laenanohinein. ¹⁰ Aihane jaun namute cacha belaa in ichoai, coatihana nainihei baaso icha namute cacha raine. Nitohanein jiniiquiin ita belaa in nihacachenete, satiin aitoaha nii rauhine rijijieein ichaohacachene jaun airichaachein.

¹¹ Satiin sininaa rijjijeein ichaohacachene caje noco-hin cana ichao coaraain coitucuhin ichaohacachene cojoanonaa que turuhane que nainacaachenete cao-hachae, inae jauriaanejeein cana rai beratenojoi ni-hane jana esenetaacachene bana amuritoheriin inae ichuunejeeonriha ichoteratenojooinein ner-ichaacheeinne jaun. ¹² Inae satonohelalajihha caa noco-henaanau ichaonaa rijjijeein ichaohacachene jaan janonaa. Inae turuhelalajihha nii ena nena jaonaa canaacha cohajeine jaun, nocohenaanau nena rijjijeein baasohacha ichajeein ichaohacachene jianein coujurihu Cana Coaunera cachaneein nena tocoha-neein nihacachene coarateein nihacachenete cao-hachae. Charijjeein teinti letona jatoraa in sondaro, rai curuaanaa aitoonjoan ichaane coina. Nii rijjijeein techu cana netonai jatoraa in nihacache, Cana Coaunera aitoonjoan ichacaache chuni que asilanaala satiin notaracaane coina. ¹³ Aihane jaun caohacha ne-jesina ichacaachene coaracuruha cachaaurune coina, nainihaacache joaenreein ene jereein, ajetoritii enaacha joaenreein cha ichaain, niheichu canamute cacha cotaairiin coaraain, canamute cacha que necoelaain, naaonjoaain nena nainihaacache. ¹⁴ Aihane jaun nitohanein nena coacuelanaala, coujuriu Cana Curuaanaa Jesocurisito cachaneein neeichene coarateein laraajiin neeuche, joaereen cacha rijjijeein inara suujua letono tonoraalanaala.

Jiaonriha inara nejera ichao que ereeichene.

14 Inara rene turuhin niha cana nejera canaacha esenetai aina ijilanaala nenaane, rai tonaain ere-naa coacuelanaala raotojooein raache. ² Coaracuche nachuhinti tabaauru itolere lenone que ita rijjijeein lenoneein neeuruhane. Jana tabaauru iijilanaala nena, iniho quilanaala jasisichuruhacha que lenoneeine. ³ Aihane jaun, itolere lenone que lenoneein nenacaauru, nainiheii nii itolere lenone que lenonena nainelanaala nenacaauru que ereein neeuruhane. Jerichanejeein chu nainiheii, nii itolere lenone que lenoneein nena que erena nainiheii nii itolere lenone que lenonelanaala nena, Cana Coaunera acaantonai raain nihilune jaun. ⁴ Aihane jaun chaneina neei ii, leecha rai niicha latei tera que baaso ichaa been que ereein neeine coina. Nii acaauru letoaeranein nena Cana Coauneraachate baaso ichaain aihurenihane, caohacha ichaa aihuruhane coitucureein. Nete itolereenein caohachaain raotojooein neeurureein, Cana Curuaanaa raotojooein neeuruhane coina icharanein nihane jaun.

⁵ Niha coaiteen tabaauru, jataain leechaauru janonaa amuritoheriin nelateineein lejanohane coaraauru. Jana tabaaurute satiin janonaa ita rijjijeein nelatihane que aitocure. Nii jaunte lecachanichaachene, canaacha esenetai coitucuhin esenetaacachene caohachae.

⁶ Leechaauru janonaa bana amuritoheriin le janonaa coaraain, bana Cana Coaunera coroaena jerihane, nii janonaa bana coroaemiin. Jana Cana Coaunera rai caohacha ichaa itolere lenone que lenoneein nena jeri-

hane, itolere lenone que lenoneein Cana Coaunera coroaemiin. Jerichanejeein chu Cana Coaunera rai caohacha ichaa itolere lenonecuru que lenonena nainihe-ichuru, quilanaala neein Cana Coaunera coroaemiin.

⁷ Coatiha cana jerichaachene jaun ichaohin, ohin, naaonjoaain nihaacache. ⁸ Nii rijjijeein techu ohin, ichaohin, naaonjoaain nihacachene nihanatiin Cana Coaunera ranein nihacache. ⁹ Nii coinete ohin, o caje ichanaain, naaonjoaelu Jesocurisito, ichaonacaauru, onacaauru, naaonjoaainunri Curuaanaanein nihane coina.

¹⁰ Chanuna jana chaen nitohanihane saijjeein, ii nejera ichao que ereein rai necoeje chanuhin neei, Cana Coaunera acatiha satiin tururichaachein aca canaacha ichai coitucuhin rucuerichaaine saijjeein.

¹¹ Nitohanerichaaine quete:

“Canu ichao coreniha esinae rauhijiriin airichaanne quene aitoreeunni.

Satiin cachaaurute canu acatiha neseonriaain canu nichaanune coitucuhin Cana Coaunera coroaecurureein,”

naa Cana Curuaanaane ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane ne. ¹² Nitohaneinte le cachanichaachene, cana raajenihane canaacha ichai berichaachein Cana Coaunera rai.

Jiaonriha inara nejera ichao lacuroaachene.

¹³ Aihane jaun inae nainihaacache cana nejeranein nenacaauru que baasonein ereein, chatohanei ichaain, naaonjoaain nena nainihaacache. Chatohanei ichana coacuelanaala neeichenete caohachae, nabana esenetaa cana nejerane lacuroaachene esenetaane janihane coataa. ¹⁴ Canune esinae rauhijiriin Jesocurisito esenetaeranein aitoon. Nihei chuni lenone, calaninein quichaenihane coina coaunanojoi. Nete lenone tabaauru, leechaauru cachaauru rai lenonenein nene. ¹⁵ Niheichu nainiheii quinaa inaelanaala nena ii nejera notaracaee rai baaso ichara tocohaneein quiine. Ii lenonecha coreniha nitajeein niha ii nejera, coreniha netonai ohin nihilu Jesocurisitone saijjeeine coataa. Nitohanein neeine coatiha chamute cacha belaaaine coaratiha airiheeini. ¹⁶ Aihane jaun itolere lenone que lenonena nanein neeichene jaan aina cuaain nainiheiche baasonein inara que ereein neeuruha cachaaurune jaanu ichaain neeichene. ¹⁷ Jeriha Cana Coaunerane rijjijeein rai Cojoanonaa que ichaonaa jerichaachene, coatiha joaenreein lenone que lenonein nihacane latihei. Nete laen esinae rauhijiriin baaso ichaelanaala rai Suujue aina cuaain rachoojooein ichaohin, raotojooein nihacachene caohachae. ¹⁸ Nitohanein ichaohin Jesocurisito-hacha jerei ichaa cachanete laen rautatiin coarae Cana Coaunera. Cachaauru nihanatiinte esinae rauhijiriin caohacha ichaane coaracureein.

¹⁹ Aihane jaun, atiin ita aina raotojooein ichaohin nihacachene jaanuhacha ichacaachenete caohachae. Nii banate laen esinae rauhijiriin, jiniiquiin ita corootajanein, jeriha Cana Coaunera Suujue rijjijeein ner-

ichaacheein. ²⁰ Nainihe lenoneecha coreniha Cana Coaunera ichanohin itajeein nihacachene. Esinae rauhijiriinte niqui, satiin lenonecuru lenone caohachaneen neure. Nete caohachane que lenonelanaala nenacaauru notaracae que lenoneein acauru suujua lacuroaera tocuhaneen nihacachene. ²¹ Nii jaunte caohachane, iniho leeochoaauru quinojoinelanaala nena quii, bino cohin, naaonjoaain nihacachene. Niheichu leeochoaauru suujua lacuroaera tocuhaneen nainihe joaenreein chachanaa nainihaacache. ²² Aihane jaun ii joaeren lenone que lenoneeine, Cana Coaunera notaracaecha que lenoneeu. Rachoojoeen neeine suujua cuhane nocoatelanaala joaenreen lenone que lenoneein nena. ²³ Nete laen inae raotojoeen quinaa naihenihane coituhane saijieein que lenoneein nei, aca nii ujuaihonnein ne, niicha quiinelanaala nenaanohane coitucuhane saijieein quihane jaun. Nii jaunte inae canaacha ichana nainihe ichaca raotojoeen coitucuhane saijieeine, osa que nesaruha aihaca.

Ii rainuhacha que caohacha ichana coacuelaanaala chamute cacha rai caohacha ichaau.

15 Inae cana, jeriha Jesocurisitone rijijieein laraajin neinichaachene, nii ena nunuhetein sacuhajeraauruhacha ichai que tonaain erena nainihaacache. Atiin acaauruhacha ichai rautanenihacachene nihanatiin abaantaacachenete ne. ² Satiin canate, canamute cachaauru rai caohachanu que cha ichaain nihacachene caohachae, caa canaacha esenetai aina ijijieein sacuhajeein ichaauruhane coina.

³ Coaracuchenachuhinti Jesocurisito netonai, aca jerihane rijijieein nena nainenihane jaun: "Ii necoeje chanuureraauru corenranihane canu caseteco coaraaun," naain que aitiin laenanohinihane nainaaluu, rai suujua letono rijijieein nena coacuelanaalane. ⁴ Satiin Quiricha Inoaensi cuhane laenanohineein nenaate, cana suujuateraanu que laenanohineein nelu, itolere bana jianelanaala, cairichaaajoaain cana coaraane aina cuuain canaacha cohajei ranaa nainichaachene coina. ⁵ Nii Cana Coaunera itolere bana cairichaaajoaain cana coara, inara coroatajanemiin. Cana relaalu Jesocurisitone rijijieein ⁶ jiniiquiin ita belaaain rachoojoein Cana Coaunera corojeein ichaoche, jeriha Cana Coaunera Cana Curuaanaa Jesocurisito Inacanein nenaane rijijieein neeichene coina.

Jorioniheichuru rai benojoiniha Jesocurisitone que ena

⁷ Aihane jaun Cana Coaunera rai caohachanu que inara raain nihalu Jesocurisitone rijijieein, inara netonai jiniiquiin raotojoein ita raain neeuche. ⁸ Esinaena aitoreunni inara rai. Inae cana foeratera inoaensihuru rai, nitohanein ichaane coina aitohihu Cana Coaunera nainane coinate, Jorioocuru nichaanune rai relatihane coina turuhin nelu Jesocurisito, caje

esinae rauhijiriin nohanelanaala tihane coina, naitoonjoan icha Cana Coaunera coaracuruha cachaaurune coina. ⁹ Chaen techu Jorioniheichuru netonai, aca Cana Coauneraen nihanane jaun, cairichaaajoaain acauru netonai coaraane coitucuhin, Acanein nihane coroaecururichaaane coitucueratihane coinane maajeein turuhin nelu. Nii ajinihate nitohanerichaaane que:

"Nitohane ichaane corenihane

lauri lauri nenacaauru cachaauru aina neein-

ineein neeine corojeein nenatereunni,"

naain laenanohineein ne Quiricha Inoaensi cuhane.

¹⁰ Quiricha Inoaensi cuhane techu coateen:

"Cana Coaunera cachanein nenacaauru aina jiniiquiin rachoojeuche

lauri lauri nenacaauru cachaauru,"

naain ne laenanohineein. ¹¹ Rai Quiricha Inoaensi

cuhane techu coateen:

"Lauri lauri neiniquichene

Cana Coaunera cachanein nenacaauru aina jiniiquiin

Cana Coaunera coroaecuche,"

naain ne laenanohineein. ¹² Isaihasi netonai techu:

"Isaihasi caje nefoeratenaa-

Israelitacuru curuaanaa neein nena-

Rabiri cajete

ocoorein leinjiin Curuaanaa,

Israelitanelanaala nenacaaurune maajeein

curuaanaa neein nihane

acaacha que jaaequiin neeuruhane coina,"

naain laenaelu.

¹³ Canaacha cohajei teranein nena Cana Coaunera, Aca acanein nihane esenetaeraniquichene rai, raotojoein rachoojoein jiniiquiin neeichene jaanu teein, inara aina niicha ichana nainei icha rai Suujuene coina ichamiinte, leinjiin acaacha cohajein neeiche.

¹⁴ Canejeraauru, saain inara leeochoaauru belaaain ichahin, itolere coitucuhin, jiniinquiin ita suujuatena coitucuhin ichaohichene coitucuhinu. ¹⁵ Nena laen caa quiricha inara rai canuhacha laenai cuhane inara que asilanaala inara rai aitoon, nabana baitequichene chatohane ichaquichene coataa. Nitohanein Jorioniheichuru rai caohacha icha Jesocurisitone beebjihane coinane, canu rai caohacha ichaane coina canu raain nelu Cana Coaunera. Nii jaanne Cana Coaunera beratenojoi ichoteratenojeein neeururichaanee beebjeeun. Nii canuhacha beebjei esenetaauru Jorioniheichurune, Cana Coaunera rai iniho mocohin teuruha saseredotecuru Jorionei nenacaaurune rijijieein, Cana Coaunera rai, jeriha rai Suujuene rijijieein couluunojoein Jorioniheichuru tihanune coina.

¹⁷ Coujuriu Jesocurisito letononein nena tocuhanein, Cana Coaunera jerenohi ichaain nihanune jaanne raotojoeun. ¹⁸ Nii jaanne Jorioniheichuru relaain nihanune jeriha Cana Coaunera rijijieein neeuru coina, canu relaain nihalu Jesocurisitone jaan caje cuuain, leeochein cuuain Jorioniheichuru relanaa coacueeneun. Niine ichaun acauru rai ereerejeein, acauru aina neein canu ichao que acauru notajaain,

¹⁹ cojoelanaacojoai ichana nainichaaunne jaan aina cuaain, Cana Coaunera Suujue aina cuaain, naaonjoain. Nitohaneene cana ichoterateraneen niha Jesocurisitone beebejhanune nainaan jataain caohatiin, Jerosaleeun caje nunuheteen itolere sacutaain Iliria batane que tiaaajoain. ²⁰ Nitohaneene chabana turuureniha leeochoaurune jaaunru cuhecujeein chabana aonaeraeniha Jesocurisito que erenaane jaaunru Jesocurisito beebejeeun, nabana leeochoaauru amihaaneona jaaunru turuhin, acaauru amihaneerohecaanune coataa. ²¹ Nitohanei ichana coacuelanaalane, "Chabana que erena aonaelanaala nenacaaurute, inae aca Acanihane coaracurureein. Chabana aonaelaanaala nenacaaurute, aonaain coitucuha cuurureein," naain laenanohineen niha Cana Coaunera Quiricha cuhanena rijijieein ichaun.

Romau cunaa coauca Faborone

²² Jaiti nii ichajihanune jaaunne, araai saain inara coaraa unaa coaaucaunne nihanatiin nainesineen. ²³ Nene laen inae ena canu amihaneero nainaan, nii canuhacha beebejei atane sacutaainchurune jaun, inae inara coaraa unaa jereen araai jaanacai baiha. ²⁴ Nii jaunne Españau cuhanune ucuatoha, cujihataain inara rene bedaenereuni, bajaanachuhinti aineen. Nene laen atiin, inae nainaan inara rene bedainichaaune baiha, jelai caje amuhanune coina canu coroatajaniquichene jereen. ²⁵ Nene jaiti ena Jerosaleeun cureeunni, ecu nenacaauru coroatajaniha leeochoaauru cana nejeraauru taojiai tihanu acaauru raine coina. ²⁶ Masedoniau nenacaauru, Acaihau nenacaauru, naaonjoainurite suujua caje coauneen, Jerosaleeun cairicheinejeen nenacaauru coroatajaniha letoaauruhane coina, niicha letoaenihunru taojiaaure. Nitohaneente rai suujua caje coauneen coacuhin, jataain caohacha ichacure. ²⁷ Charijieein teinti Jorionecurenihane saijieein, acaauru que Jesocurisito coitucerateurelu, Jorioocuru Jesocurisito esenetaeraneen nenacaauru, nii rijijieente Jorioniheichuru netonai, Jesocurisito esenetaeraneen nenacaauru Jorioocuru coroatajanecure, acaauruhacha sirii taojiaain letoaain. ²⁸ Nii jaunne inae nii leeochoaauru coroatajaniha acaauruhacha taojiai amaain tihanune baihane laen, Españau cureeunni. Nii ucuatohane laen cujihataain inara rene bedaenereunni. ²⁹ Inara rene bedaenichaaune, cana coroatajanerichaaun jelai amuritoheriin Jesocurisitone coitucuhanu. ³⁰ Inara raine aitoreeunicha canejeraauru. Atiin Jesocurisito aina cana belaiha cana rai Cana Coaunera Suujue tenojoi coreniha, caohachaaun cuha canu amihaneone coina, canu rai atiin Cana Coaunera bajauchete, ³¹ canu que chachana nainecureneene Jodea nenacaauru Cana Coaunera coitucuhichuru. Chaen Jerosaleen turuhanune raotojoein canu ranaa nainecuruha ecu nenacaauru cana nejeraaurune coina. ³² Jeriha Cana Coauneranena inara rene turuhin

bedaenereunni, inara coaraain rachoojoein ecu inara aina neen nebetacaanune coina. ³³ Raotojoein nihacachene teraneen nena Cana Coaunera, inara coroatajanemiim. Nitohanemiim.

Arajii cachaauru coauca Faboro.

16 Jesocurisito rai iclesia neen nenacaauruhacha latei que acaauru coroatajaneraneen Cencrea nenaalu- cana nejeraneen ene neen nena- Febe quene inara rai aitoreeunni, ² coujurihu Jesocurisito esenetaeraneen nena tocuhaneen, inara rene turuhane raotojoein Jesocurisito coreniha raain, satiiniicha latei que coroatajanequichene coina. Acate leeochoaauru coroatajaneein canune maajeein coroatajanelu.

³ Canu rai Jesocurisito tenojoi amihanena que canu coroatajanera neen nenacaaurulu- Aquila, Firisila, naaonjoainuri coaaucaunne beeuche acaauru rai.

⁴ Acaaurute canu coreniha nichao itajerateuruhane rai neeurelu, canu sohin canu jaonaa jerecuruhane bana. Nii jaun coatihua canuhacha acaauru coaauhaaun, satiini Jesocurisito rai iclesianeen nenacaauru- Jorioniheichurute acaauru coreniha Cana Coaunera bajana- jaaocure.

⁵ Jerichanetojoeinchu Aquila, Firisila, naaonjoainurri loreri asaae netaojianacaauru canejeraauru coaaucaune beeuche acaauru rai. Jataain canuhacha belai- Efeneto coaaucaune beeuche. Acate jauriaanejeen Asia batane que Jesocurisito esenetaera neen nelu.

⁶ Taolu carajaain inara jana neen, inara coroatajaneraneen nena Mariha netonai coaaucaune beeuche.

⁷ Chaen canu araichuru canu aina jiniiquiin caresero cuhane nenacaaurulu- Andronico, Joniasi, naaonjoainurri rai acaauru coaaucaune beeuche. Acaaurute afosotooru que caohacha cachanecuruhane coarateen, canu ajiniha Jesocurisito esenetaeraneen neeurelu.

⁸ Jesocurisito coreniha jataain canuhacha belaineen nena- Ampliato rai coaaucaune beeuche.

⁹ Chaen canu rai Jesocurisito tenojoi amihanena que canu coroatajaneraneen nena- Orobano, canuhacha belai Estaquis, naaonjoainurri coaaucaunne beeuche acaauru rai.

¹⁰ Jesocurisito esenetaeraneen nihane jaun, mainajeein coujunojoein nenaalu- Apeles netonai coacuhin, Aristobolo aina rai naraichuru coaaucaune beeuche acaauru rai.

¹¹ Chaen canu araai Erodion, nii baiha Narsiso aina nejeraauru Jesocurisito esenetaeraneen nenacaauru, naaonjoainuri coaaucaune beeuche acaauru rai.

¹² Jerichanejeinchu Jesocurisito icharatenoichi charaneen nenacaauru- Tirifena, chaen Tirifosa, naaonjoainurri rai acaauru coaaucaune beeuche.

Chaen cana nejera, Jesocurisito coreniha- cana baineen nena- Persida- nii mainajeein Jesocurisito tenojoi amihanena icharaneen nenaalu rai netonai coaaucaune beeuche.

¹³ Rofo rai netonai coaaucaane beeuche. Acate leeochoaauru amuritoheriin Jesocurisito esenetaeraneen nihane coarate.

Chaen rai nebate canu neba rijijieein cacoelaichaneen nelu.

¹⁴ Chaen Asiincrito, Fleconte, Eremesi, Patrobas, Ere-masi naaonjoainuri, chaen acaauru aina nenacaauru canejeraauru netonai rai acaauru coaaucaane beeuche.

¹⁵ Chaen Filologo, Jolia, Nereo aina rai bai Olimpias, naaonjoanunri rai acaauru coaaucaane beein, canaacha esenetai coreniha canejeraauru rai netonai acaauru coaaucaane beeuche.

¹⁶ Jiniiquiin raotojoein ita rai ereein neeuche, ita ne-
jeraneen nena rijijieein. Satiin Jesocurisito esene-
tain rai cachaneen nenacaauru netonainte inara
coaucuruhane berateeure inara rai.

¹⁷ Inara canejera neeichene raine aitoreunni, atiin
nii jelai leeochoaauru lerueraneen- inara amihaneoo
lacuroaeraneen nenacaauru coaraain, acaauru que
nainaan ichaohichene coina. Nitohanei icharate re-
lanojoneein neeichelune jaan ichaquichene caohater-
aneen aicheein. Aihane jaun jiaonriha acaauru rohan
neeichene. ¹⁸ Jesocurisitohacha jerei ichana coacue-
lanaalate nechu acaauru jerecuruhane rijijieein- rai-
hunchacha que chachaain neeure. Chaentechu
enaacha cacha coritana inatiin aihuruhane jaun,
acaauru coitucuelanaala nena cacha coritacure
enaacha.

¹⁹ Satiinte Jesocurisitohacha jerei tonoraain ichao-
hichene coitucure. Nii jaunne jataain rachoojoeun
inara coreniha. Aihane jaun baaso ichana coacue-
lanaala, itolere coitucueraneen neeichene coarateein
caohacha nejesina ichacuche. ²⁰ Aihate inara tija asaae
jaoleneen niha nii baaso icharatera moconajaerane
coina ichamiin raotojoein nihacachene teraneen ne-
naa Cana Coaunera. Inara coroatajanemiin Cana Curu-
anaa Jesocurisito.

²¹ Canu amihaneoo que cacorataaneraneen nena-
Timoteoo netonaite inara coacue. Chaen canu
araaichuru- Locio, Jasoon, Sosipater, naaonjoaihunri.

²² Canu caa Faboroacha laenaeratei quiricha laenara-
Tersio nichaaunena canuhetonai cana Curuaanaa
coreniha inara coacuun.

²³ Chaen caa nihanune jaan- loreri erora Caiho net-
onaite inara coacue. Acate rai loreri tee, satiin iclesia-
neen nenacaauru- turunacaauru nasaae netaojiaa-
ruhane coina. Chaen caa nihacaunune jaan nese co-
coachacuru rai coriqui beraichaneen nena- Erasto
netonaite inara coacue. Chaen cana nejera Coarto net-
onaite inara coacue.

²⁴ Cana Curuaanaa Jesocurisito, satiin inara coroata-
janemiin. Nitohaneene.

Raotojoein rachoojoein Cana Coaunera coroaecuche.

²⁵ Cana ichoterateraneen niha Jesocurisitone que
inara relanaanune rijijieein, leeinjiin Aaacha jerihane
rijijieein neeichene coina icharaneen nena Cana
Coaunera coroaecuche. Nii inara relaanulune jaante,
chuni que coitucueratelanaala sirihane caje, cana que
coitucuerate Cana Coaunera. Acate asinojoneein sir-
ilu, jaiti cana rai chauratane coaunaenihane ajiniha ca-
je coauneen Cana Coaunera. ²⁶ Nete laen, inae enene
cana que coitucuerate nere bera inoaensihuru- *profe-
ta* curu que, aca jerihane rijijieein bein laenaeratihalu
Cana Coaunera chabana satonoelanaala nenaane riji-
joein. Nii niicha ichaneni asinojoneein nenaate, satiin
lauri lauri nenacaauru cachaauru que coitucuerate
Cana Coaunera, esenetaain tonoraain neeuruhane
coina.

²⁷ Leijnii itolere coitucuhin nena Cana Coaunera
necaohacha coitucuhin coaracurumiin chabana sato-
noelanaala rai Calaohi Jesocurisito aina cuain satiin
cachaauru. Nitohanemiin.

Coriintoo Nenacaauru Rai Leinjiin

Chatohaneein neeiche Coriintoo neiniquichene.

¹ Canune Faboro neeun. Cana Coaunera jerenohi neeinne, Jesocurisito cocoainanohi afosoto neein neeun. Cana nejera Sosetenesi aina jiniiquiin neeinna ² caa quiricha laenacaanu. Satiin Coriinto neseu Cana Coaunera que banijiaineein rai iclesianein nenacaauru cana nejeraauru raina, caa laenaain letoacaanu.

Satiin inarate Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain araai laurii caje ranojoneein neeichene saijieein, Cana Coaunera que banijiaineein le laurii caje nena rijijieein neeiche, itolere sacutaain Jesocurisito coroaeejin nenacaauru aina jiniiquiin.

³ Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoainuri inara corootajanemiin raotojoein neeichene coina.

Jesocurisito aina cuaainte rausiaenojoinichaache.

⁴ Jesocurisito aina cuaain inara rausieca Cana Coaunerane corenihane, itolere bana coroaeeun. ⁵ Nii rai Calaohi Jesocurisito ere tonoraain esenetaaichene aina cuaainte, jataain inara corootajane Cana Coaunera, niicha jerenohin coitucuhin que ita rai raotojoein ereeichene coina. ⁶ Nitohanihane ainate, esinae rauhijiriin erenaa niha Curisito quene coitucuhin esenetaain rijijieein neeiche. ⁷ Nitohanihane jaun, inara rai lanarinaain caohacha ichaquichene coina inara rai Cana Coaunera tenojoin, ocooca uha Cana Curuaanaa Jesocurisitone coaraquichene que tiaojoaain. ⁸ Inara berairichaaain Cana Coaunera satono que tiaain, inara suujua letono ichaelanaala neeichene coina, nabana turuha Cana Curuaanaa Jesocurisitone bana niha inara que tonaain ereine coataa. ⁹ Itolere banate, satiin naitoonjoa ichae Cana Coaunera. Acate inara cotijiae, jiniiquiin rai Calaohi Jesocurisito aina ichaohichene coina.

Ita caje nelerucuruha Jesocurisito ranojoinunrune

¹⁰ Canejeraauru, Cana Curuaanaa Jesocurisito corenihane inara rai aitoon, atiin ita suujua rijitoejin nii leechanein inara suujua cuaelanaala jiniiquiin raotojoein ichaohichene coina. Rachoojoein ichaaoche ita rijijieein coacuhin, ita rijitoejin abaantaain. ¹¹ Nejesinajeein ita cotaairiin neeichene coitucuhinu Clohe laurichuru cajene jaunna, caa inara rai aitoon. ¹² Chaen techu, inara aina nenacaauru tabaaauru, "Canune Faboro lauri caje neeun," jana leochaaurute, "Canune Aforo lauri caje neeun" jana leochaaurute, "Canune

laen Fedoro lauri caje neun" jana leochaaurute, "Canune laen Curisito lauri caje neeun," naaure. ¹³ Chasiinna araai lauriin neleruhin niha Curisitone coalanaala niritiin ereriquiche. Coatihachu canu Faboro nichaaunne inara coreniha coroso que ohanulune coalanaala. Niheichu, Faboro nichaaunne coreniha baotisanajohi niheeiche. ¹⁴ Cana Coaunera coroaeejihanu, Curisifo, Caiho, naajoainunri baotisaanune baiha leochaauru cachaauru baotisaen nihanulune jaun. ¹⁵ Nitohanihane jaun nii chuni, Faboro nichaaunne laurinihane coreniha baotisanajohiniha nocoetiin erenaa nainihe. ¹⁶ Chaen nechu Esetefana lauri baotisaanlu. Coatiha nii baiha chuni baotisaanune coitucuhaaun. ¹⁷ Coatiha cacha baotisaanune coina caletoaaailu Curisito. Raujiaaincha jianacoon nena nainecururichain cachaaurune bihanune cointate caletoaelu. Coatiha amurijiriin cha coitucueranein nihanune coina caletoaaailu. Nitohanihane saijieein cha coitucueranein nena rijijieein nere bihanune, cha que nelaterihe cana ichoteranein nihane coina coroso que ohalu Curisitone.

Curisitone, niicha ichana naine aina niicha coitucuhichaa Cana Coaunerane jaan ne.

¹⁸ Nii coroso que ohalu Jesocurisitone que erenaate aonacure nii cha que nelatihei rijijieein nii nitajeeuruhane coina nenacaauru coitucuhichuru. Nete laen cana rai jianacoon cacha mitaeranein ne nii erenaa, jeelai Cana Coaunera ichanohinein. ¹⁹ Rai Quiricha Inoaensi cuhane:

"Itolere coitucuereraauru coitucunojoi itajeeinne, nainaan ichaauruha nainanacaaurune jaan itajereunni,"

naain bihalu Cana Coaunera.

²⁰ Inae cha que nelateein nedaaauruhi itolere coitucuereraauru aina cacha relaaaureraauru. Niheichu nelatein nedaaauruhi, caa cana rai chauratane que nenacaauru itolere coitucuereraauru niha natiin. Satiin itolere coitucutoha nocoenacaaurute, leinjiin aaso rijijieein ratiri Cana Coaunera. ²¹ Cana Coaunerate niicha coitucui ichae, nabana nii niicha coitucui aina cuaain niicha tei ichaonaa coitucuhin nichotena nainecuruha nii coitucuhichurune coataa. Nitohanihane jaaunte, rai nere letoae, satiin esenetaain jeriha cachane jianacoon ichaonaa nainihane coina. Nete, nii nere esenetaaichuru, joanreein nelatihei rijijieein aonacuruhane niha natiin, esinae rauhijiriin jianacoon cacha mitaeranein ne.

²² Nitohaniane jaunte, cojoelanaacojoai coana jerecure Joriocuru nichaanne. Jana Curiecocuru, cha coitucuuruhane jaanu ariiriichure. ²³ Nena canacaanu, jianacoon cacha mitaeranu que Cana Coaunera letono coroso que onaaluu beebelijhacaanu. Niite Joriocuru rai leiijiin nererojoecanaaneein acaauru tee. Jana Jorione lanaala nenacaaurute, nechu joaenreein nelatihei rijijeein aonacure. ²⁴ Nete Cana Coaunera cotihanoichuru, Jorionein, Curieconein, naaonjoaain nihacachene niha natiin, nii letono Mesihasi Curisitote jeelai Cana Coaunera ichanohin ichaain, niicha coitucui coitucuhin nihane coitucuhacache. ²⁵ Cana Coaunera beratenojoin, joaereein nelatihei rijijeein coaraa cachane niha natiinte, satiin cachaacha coitucui amurijiriin nelate. Chaen techu Cana Coaunera icharatenohi, nelatelanala coaraa cachane niha natiin, jataain cachaacha ichai amurijiriin, laraajiin mijiaineein nereein itolere bana. ²⁶ Canejeraauru, corotajajeeincha inara tabaauru cha coitucuera rijijeein neeichene saijieein, jitariin inara cotijiaain niha Cana Coaunerane que nainaan ichaaoche. Nii ichoae tacaain techu corotajajeeincha inara tabaauru nelateinneein nenacaauru cachaauru lauri caje neein, cocoinanacainein, naaonjoainein neeichene saijieein jitariin inara rae Cana Coaunera. Nii que nainaan ichaaoche. ²⁷ Nitohanein itolere que nainaa nocoetonacaauru necoeje chanunaa jerenacaunte, jaolecooruha nii nainanacaaurune jaancuru cachaauru janijiin cotijiae Cana Coaunera. Chaen techu nii leeochoaauru amurijiriin nelatenacaauru raelanaala, nii nelatelanala acaauruhacha coaracuri cachaauru raain ne Cana Coaunera, acaauru necoeje chanunaa jerenacaun. ²⁸ Nitohaneinte jerenohinelanaala, coiintenojoneein, nelatelanala, naaonjoaain cachaauruhacha coarai cotijiaain ranajaain ne Cana Coaunera, nechu nii acaauruhacha itolere amurijiriin nelatiha nocoenacaauru que jaoleconaa jerenacaun. ²⁹ Nitohanein Cana Coaunera acatiha nihacachene jaun, nainihaacache leeochoaauru amurijiriin nihacachene coaratihacachene. ³⁰ Cana Coaunerate raajenihane inara raain ne, rai Calaohi Jesocurisito aina neeichene coina. Chaen techu nii rai Calaohi Curisito coreniha chabana canaacha coitucui coitucuhin, coreniha osa caje mituhin, cha juaihoneein nena caje ichoteratenojoneein, jelai teein que banijiaain raotojoein nena coina ichae Cana Coaunera. ³¹ Nitohaniane quete: "Caohachai cana raajenihane canaacha ichai coreniha necohasitaacachene. Cana Curanaacha ichanojoiincha coroaecaachenete laen caohachae," nae Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane.

Coroso que atinanojoin Curisito beratenojoin

2 Aonacuche canejeraauru. Inara rai Cana Coauneraacha ichaneni coitucueraelanaala nena que iriha uhanune bana coatihana inaraacha coitucunaa nainihe que irinaaunlu. ² Nii inara aina nihanune bana, coatihana leeochoa coacuhin que inara rai irihaaunlu, esinae rauhijiriin coroso que neein onaaluu Jesocurisito-

hachane coacuhin que inara relaaunlu. ³ Chaen nechu inara rene turuhanune nunuhenein, joaenreein cacha cacha nelatihei rijijeein turuunlu. ⁴ Niheichu Cana Coaunera jerenohin que inara relaanune bana coatihana canu esenetaaichene jerenacaun nii aitocuruha nii itolere coitucuerane rijitiin ereein inara relahaunlu. Nena rai Suujue aina itolere ichana nainiha Cana Coaunerane jaan aina cuaain inara que jereratichaaune jaun nii aina esenetaaichelu. ⁵ Leinjiin Cana Coauneraacha ichanenu esenetaain que jaecohichene coinane, nitohanein inara relanajacoon, nabana suujua caje rocohin cachaauruhacha coitucunojoi que jaecohichene coataa.

Rai suujue aina cuaainte necoitucuerate Cana Coaunera

⁶ Nena laen inae acaauru suujua cuhane niicha esenetai aina iinacaauru rai jelai amuritoheriin canacaanu que Cana Coaunera coitucueratenojoi que irihacaanu. Coatihana caa chauratane que nenacaauru cachaauruhacha coitucui que nihei. Niheichu acaauru rai cocoinanacaihuri nitajerai nenacaauru coitucunojoneein nena que aitoahaacaanu. ⁷ Acate caa cana rai chauratane coaunaane ajiniha, enene cana necaohachanu que niicha ichanenine que inae coausilu Cana Coaunera. Nii quene caa inara rai irihacaanu. ⁸ Nii coitucueraelanaala nena niicha ichanenu coausihalu Cana Coaunerane coitucuerenihane jaunte, coroso que teein nii cana rai caohacha icharaannu que letono atinaaurelu. Coitucuuruhane jananihane, coatihana coroso que teein atinaauriheilu caa chauratane que nenacaauru cocoinanacaihuri.

⁹ Nete Quiricha Inoaensi cuhane:

"Cana Coaunerate
belaichaaauru rai,
chabana coanojoinelanaala nena
aonanojoinelanaala nena,
naaonjoainuri ichaain
acaauru que banihateein rucujue.
Niheichu chuni,
'Naaonjoanrichaain' naain que coaaura,"
naain beratihalune nainaane coina ichae Cana Coaunera. ¹⁰ Nii niicha ichaneni, niicha coacuilute cana que coitucuerate, rai Suujue aina cuaain Cana Coaunera. Nii Cana Coaunera Suujuete, satiin niicha ichaneni coitucue, satiin suujua cuhane niicha coaculine maajeein.

¹¹ Nihei chuni ita suujua coitucuna nainera. Leinjiin nii suujua cuhane nena, rai suujuete naine cacha suujua coitucuhane. Nii rijijeein techu nene chuni Cana Coaunera Suujua coitucuera. Acaihaniji rai Suujue rai suujuaacha cuane nenaachate rai suujua coitucue.

¹² Coatihana canacaanu, caa Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaauru rijijeein Moconajaera suuje rahaacaanu. Acaihaniji Cana Coaunera Suujuene raacaanu, aina cuaain jataain cana belaitohane jaun, cana rai niicha tei coitucunojoin aonain coitucuhin nihacachene coina. ¹³ Canacaanu relaa Cana Coaunera

Suujuene jaan quene aitocooaanu. Coatiha canacaanu suujua cuhane canacaanuhacha coacuhi que aitohacaanu. Nitohaneeinna Cana Coaunera Suujue beratenojoi bihacaanu, Cana Coaunera Suujue coitucuhin nenacaauru rai.

¹⁴ Nitohanihane jaunte, Cana Coaunera Suujue raenihane coina ichaonaa, nii Cana Coaunera Suujue jerenohi coitucuhin tonorana nainene, nii chaque relatihei rijijieein aonaane jaun. Niheichu aonaane niha natiin coitucunaa nainihei, Cana Coaunera Suujue sirinihane jaun. ¹⁵ Nete laen Cana Coaunera Suujue siricha itolere coitucuhin coulurujuenaa nainereein. Nerinaain que tonaain que ereein aca coulurujuenaa nainera. ¹⁶ Nitohanihane coinata, "Nihei chuni suujua cuhane Cana Coauneraacha coacui coitucuera. Niheichu chuni suujuatenaa nainera," nae rai Quiricha Inoaensi cuhane. Nete laen cana, coaauca Jesocuristone rijijieein coaaucaache.

Canacaanune Cana Coaunera letononeein ita amihaneon coroatajaneraneein nihacaanu.

3 Canejeraauru, nii jauriaanejeein inara relaa uhanune bana, coatiha Cana Coaunera Suujue letono rijijieein inae ijiin ichaonacaauru cachaauru relaanune rijijieein inara relanaa nainihaaunlu. Nii jaunna Cana Coaunera coitucuhichuru cachaauru rijijieein ichaohichene jaun, Cana Coaunera Suujue letono rijijieein inara relanaa naineneeunlu. ² Nitohaneeichene jaunte, caaintaelanaala inara relaanulune jana, tonoraelanaala abaantana naineneeichelu. Niheichu enanetojoein nihanatiin tonorana nainiheeiche. ³ Aihuruha Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein enanetojoein inara suujua coaraquichene jaunte, nii ita que necoelaain, ita que nererojoecaain, naajoaain neeiche, aihuruha satiin Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaaurune rijijieein. ⁴ "Canune Faboroacha ere tonoraau," jana leeochoauru "Canune Aforoacha ere tonoraau," naain ereeichene jaunte, jaiti Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaauru rijijieein ichaohichene jaun aitocoiche.

⁵ Coatiha canu Faboro nichaaunne chanihaaun. Niheichu cha nihei Aforo netonai. Canacaanune raujiaain Cana Coaunera letononeein, inara aina niicha ichaneni coitucuerateraneein canacaanu letoaa Cana Coauneraane rijijieein, niicha icharatenohin icharaneein nihaacaanu. ⁶ Canune inara que Jesocuristone coitucuerateraneein neun. Jana Aforote caohachaain coitucuhichene coina que inara relaeraneein ne. Nete laen Cana Coaunera, nii aina cuaain chabana nitajenaachara ichaonaa teraneein ne inara rai. ⁷ Nitohanihane jaun, nii inara que coitucueratera nichaaunne, nii inara relaera aina chaneein nihaacaanu. Cana Coaunera laen nii inara relaacaanune jaan aina ijiin ichaohichene coina icharaneein ne.

⁸ Nitoanihane jaun, canu inara que nii Cana Coauneraacha ichai coitucueratera nichaaunne, nii que inara relaera aina jiniiquiin ita rijijichaanu. Nete laen nii inara

que niicha ichaneni coitucueratihacaanune cainareein Cana Coaunera.

⁹ Canacaanune Cana Coaunera letononeein canacaanu rai niicha tei amihanenaa que ita coroatajaneraneein nihacaanu. Inarate leinjiin ocoana aina leinjiin loreri rijijieein neeiche Cana Coaunera rai.

¹⁰ Jana canune, inara que amihanenaa nunuheteraneein neun Cana Coaunera letononeein. Jana leeochoaurute, nii quiicha banesijiatei bucutejeeure.

Nete, le cachenichaachene caohachaain ichacaachene coaraain ichacaachene caohachae. ¹¹ Nihei chuni nainihei nii banesijia quiicha tenojoin coreein leeocho tenaa nainera. Nii banesijia canuhacha teite Jesocuristone ne.

¹² Nii rai banesijia quiicha temunojoin ichoaete nainere, coata coreti, ajeri coreti, enuha, elele, jiarana nujuu, naajoain caje nainecurure loreri ichacuruhane.

¹³ Nete, inae le cachenichaachene ichao cojuhin coaraa Cana Coauneraane cojoanonaa que turuhane bana, le cacha cachaauru amihaneon inanaca cureein. Nii banate, usi tabaanein ureein nii cana ichanaa cojuhin coaraane coina. ¹⁴ Chariji ichanaa teeinti mocohe-lanaala nii usi abaantae, nii icharate core raa cureein.

¹⁵ Jana mocoaha nii niicha ichainete, nitajihane cureein rai namihaneon. Jana nii que amihaneite, nii usi caje nichotereein cha colane.

¹⁶ Tana Cana Coaunera loreri neeichene jaun, inara suujue cuhane niha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichene. ¹⁷ Nii Cana Coaunera loreri neeichene jaunte, osa que inara saruhin baasonnein inara teranihane, Cana Coaunera loreri aasaeca aicheein. Niite aca itajihane cureein Cana Coaunera, acaihaniji rai loreri neeichene saijieein inara ichao asaecane coreniha. Inarate nii rai loreri neeiche.

¹⁸ Coa inara raaje necoritaache Cana Coaunera coitucuhichuru rijijieein itolere coitucuha nocoetiin. Nitoneein neeichene, nii baiteein enacoauneein Cana Coaunera coitucuhin neeuchete, esinae rauhijiriin cha coitucueraneein neeiche. Nii banate laen esinae rauhijiriin cha coitucueraneein neriquicheein. ¹⁹ Nii quete, "Nii itolere coitucutoha nocoeuruhane jaan aina raajenihane necoritaauruha que jaoleconacaaurune coinata ichae Cana Coaunera," naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane.

²⁰ Chaen techu coaiteen, "Nii itolere coitucutoha nocoenacaauru coaunojoite, nii cha que nelatenihane coitucue Cana Coaunera," naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane. ²¹ Nitohanihane jaun chunocoha cacha, joenreein namute cacha rijijieein ichaohane nainihei, raotojoein niha nocoetiin necohasitaane. Satiin itolere inaraacha lateite, inara rai teein ne Cana Coaunera. Aihana jaun, Cana Coauneraachate corooaena nainequiche, inara rai itolere teein nihane coreniha. ²² Canu, Aforo, cana rai chauratane, cana rai ichaonaa, caa ena nena, cabaiha neenihun, niichurute Cana Coaunera tenojoineein neeure inara rai. ²³ Jana inarate Curisito rainequiche. Jana Curisitote Cana Coaunera raine.

Afosotooru amihaneeo.

4 Cana Coanera ichanohi coitucuheralanaala nena que Curisito letononeein rai cacha relaeraneein nihacaanune coitucuhichenete caohachae.

² Chelai icharaanu que letononeein nihacanete, nii cana letoaera suujua rijijiein nere tonoraain ichacaane caohachae, nere tonoraain nihacane coitucunaa nainiha nii cana letoaerane coina. ³ Nena laen baasoneein ichacaanune coitucueralanaala canu que ereein neeiche cocoinanacaaihuri ainane nihanatiin, cha que tonajeneeun. Niheichu canu raajenihane nihanatiin baasoneein, caohachaaain, naajojoain ichacaanune coitucunaa nainihaaun. ⁴ Nena, nii casuujua cuhane baaso ichaenihanune coaucaanune, canu baaso ichacaanune coitucunaa naineneeun. Cana Coaunera laen, baaso ichaaain, caohacha ichaaain, naaonjoaanune coitucuha cureein. ⁵ Aihana jaun, "Acate baaso ichae," naain leeochoaauru que erenaa nainiheiche acaauru ichao coitucueralanaala. Jauriaanejeein turuha cana Curuaanaane cohacuche. Acate laen nainereein, jitariin nii suujua cuhane acaauruhacha coacuhi, acaauruhacha ichai, naaonjoainuri coitucuhane. Nii banate caohachaaain icharaauru lecachaauru coroaereein Cana Coanera.

⁶ Canejeraauru, inara caohachanu quene caa inara rai Aforo, canu, naaonjoain nichaanune ichanohin que cuaain inara rai beeun, caje coauneein canacaanu ichanohi que coacuhin, rijijieein ichaquichene coina. Nabana Quiricha cuhane aitohane edaa cuaain ichaquichene, nabana leeochoaauru amurijiriin cha coitucueraneein nena coacuhin, acaauru que jaolecochichene coataa. ⁷ Chariji inara rai leeochoaauru amurijiriin neeichene jaannu teein ne. Chariji inaraacha sirii, Cana Coanera tenojoinelanaala siriquiche. Tana Cana Coanera, inara rai itolere tihane coitucuhichene. Nii saijieeinte inara raajenihane cha eruhera rijitiin inara necohasitaacha que neeiche.

⁸ Nitohaneechene jaunte, itolere inaraacha jerei siriin, itolere cacha curuaanaa *rey* niha nocoetiin, canacaanu latiha nocoeteneeiche. Bajiaanachuhinti esinae rauhijiriin *rey* esineneein neneeiche, inara caje canacaanuhacha latei bajaain, inaraacha sirii sirichaneein nihacaanu canacaanu netonaine coina.

⁹ Canacaanu afosotooru nichaanune raite, jataain leeochoaauru amurijiriin necairichanaa coaraain ohaaanune coina ichara tocoaneein canacaanu te Cana Coanera. Chaen nech, satiin anjeraauru, cachaauru, naaonjoainuri notaracae nihacaanu, nii cairichei coaraain.

¹⁰ Curisito esenetaain niicha jerenohin tonoracaanune corenihane, aaso cha coitucuhi rijijieein nihacaanu. Jana inarate, itolere Curisitoacha jerenohin coitucutoha nocoetiin neeiche. Chaen techu, joaereein nelatihei rijijieein nihacaanune jana, inara itolere amurijiriin laraajia nocoetiin neeiche. Nitohaneechene jaunte, inara leeochoaauru aina jiniiquiin, canacaanu

que jaolecochiche. Jana leeochoaurute, inara que suujua acatecure.

¹¹ Enanetoejein mijitena, cocoiinina, cajione, naaonjoain que necairichaacaanune jianihacaanu. Nii canacaanu que jaolecooruhane ichoae tacaain techu, canacaanu que nererojoeaure. Niheichu nii canacaanu nenaja niha natiin. ¹² Chaen nech, cotaacaanu canacaanu bijiicha que amihanejeein.

Canacaanu cotaicha raine, caohachaaain nihane coina irihacaanu. Chaen nech, canacaanu rohecaauruhane niha natiin abaantaacaanu.

¹³ Canacaanu rai baasoneei iriha cachanena, raotojoein tonoraacaanu. Nitohaneente caa cana rai chau-ratane que jaoleneein nena utoone rijijieein canacaanu coaraain, enanetoejein canacaanu que jaolecoore.

¹⁴ Coatiha inara necoeje chanuha aitiin laenahaan. Inara suujuatihane ichaaun. Inara belaihanu canu calaohi rijijieein neeichene jaun. ¹⁵ Inara Jesocurisito ranojoneein neeichene relaeraneein neeuruha lechoonca oaraancaneein niha natiin, coatiha acaauru inara inacanihei. Canune laen inara que, nii enene inaraacha esenetai Jesocurisito coitucuerateein, nii osa caje nichotiha cachane jaan ichaonaa, naaonjoain beraneein inara inacaneein neeun. ¹⁶ Nitohanihana jaunne inara rai aitoon, canu ichao rijijieein ichaohichene coina.

¹⁷ Nii ichaohanune rijijieein ichaohichene coinane, nii Cana Curuaanaa coreniha cacalabi-casuujua rijijieein nena Timoteeo letoaaun. Acate Jesocurisito esenetaeraneein nihanune ichao rijijieein, Jesocurisito ranojohunru rene turuhanune jaanru inara relaanune coaquichene coina inara rai bereein.

¹⁸ Inara tabaaurute inae itolere coitucuha nocoetiin raotojoein neeure, inae inara rene nacoauneein tururichaaunine esenetaaurenihane jaun. ¹⁹ Nena Cana Curuaanaa jerihane enanocoojoa inara rene bedaeniha ureeunni. Nii banane, nii itolere coitucutoha nocoenacaauru coaareeunni, nii nelatecuruhane coaraaanune coina.

²⁰ Coatiha erenaacha nihei Cana Coanera Cojoanonaa. Acate canacaanu cocoinae, itolere ichana naineein, itolere rucuhena nainichaanune jaannu teein. ²¹ Aihana jaun cha jeriquiche. Rauhijiriin inara casetecaa uhanunena jeriquiche. Ainhane jataain inara belaa inara coaraa uhanunena jeriquiche.

Baasoneein ichoai sitaauche inara caje.

5 Leinjiin nii inara jana nena, rai inaca comasainebaene siriha rai comasaineinne coitucuhanu. Nitohaneein ichaonaate, jataain coasinacai ne. Nii Cana Coanera coitucuelanaala nenacaauru niha natiin, nitohaneein ichaonaa nainecuruhi. ² Nii saijieeinte caohacha icha nocoetiin rachoojoeeiche, bana nii baaso ichaquichene que coacuhin inaderaelanaala. Aihana jaun inara jana nitohaneein ichaoa cachane sitaauche.

³ Canu jaberoconeein inara aina nenihanune niha natiinne, canu sujua cuhane inara coaareeunni. Nii jaunna caa inara rai canu jaberoconeein netiin aito-coaanne rijitoojoein aitoon, canu Jesocurisito cocoinanohineein nii caitoonjoa tocohaneein baaso ichara casetecaachene coina.

⁴ Ita taojiaaichenena canu suujua cuhane inara coreniha Cana Coaunera bajareeunni, caohachaain inaraacha ichaneni ichaquichene coina. Chaen techu Cana Curuaanaa Jesuso netonai ecu nicha ichana nainei letoareein, ecu inara aina nihane coina. ⁵ Nii jana laen, nii baasoneein ichaonaa cacha teeuche Moconajaera rai, nitajiha rai jaberocone niha natiin, inae turuha Cana Curuaanaa Jesusone bana rai suujue nii caje nichotihane coina.

⁶ Nitohaneein neeichene jaun, nainiheeiche caohacha ichaa nocoetiin ereeichene. Inarate, "Coaerai curu cuhane jorerera tihacanete enaacha coerae," naa erenaane coitucuhiche. Charijieein teeinti nii jorerera lomohe nii coaerai, nii rijijieein techu inara ichao aasaeraneein ne nii inara jana nena baaso ichara cacha. ⁷ Aihana jaun charijieein teeinti jorerera jaohin, jorerera colane faan jaaure Fasocoa beseta bana quihuruhane coina. Nii rijijieein nii inara jana nena cacha baso jaaoche, nabana rai nichao baaso aina inara ichao asaecane coataa. Curisitote, carenero sooruhane rijijieein Fasocoa bana cana coreniha sohin jaaorelu, jianacoon nihacachene coina. ⁸ Charijieein teeinti baaso ichara cojunacaneein niha jorerera jaun, Fasocoa beseta bana nii jorerera colane ichanohi faan quihacache. Nii rijijieein techu nii jorerera colane ichanohin faan rijijieein, aihalu Jesocurisitone rijijieein, cana jana baaso sirilanaala ichaohacachene caohachae.

⁹ Nii leeocho quiricha, inara rene canu letoanojoin cuhanena beeeun inara rai, nabana namute quicha aina, leeocho ene aina, canaanaihunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichana jereein nenacaauru raain neeichene coataa. Nii rijijieein chu enecuru niha natiin namute ene aina, leeocho quicha aina, canaanainunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichaa ichaonacaauru ranaa nainiheeiche. ¹⁰ Coatiha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, namute quicha aina, leeocho ene aina, canaanaihunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichana jereein nenacaauru caje amuhichene coina aitohaaun, Chunijiuu cuhichene niha natiin lanaenerichaa baaso icharaaurune jaun. ¹¹ Raujiaaine inara rai aitoon nabana nii Cana Coaunera coitucuhin neeuruhane saijieein, nii nejelau sinijeranelanaala nena aina ichaonacaauru, barioneein ichaonacaauru, nii ichanohineein nena coauneraacha esenetaeraauru, casajenetiin, ajetoritiiin, asijiauharitiin, naaonjoaain nenacaauru aina, "canejara," naain acaauru rai ereein neeichene coataane aitoon. Jiaonriha Cana Coaunera coitucuha nocoetocuruhane saijieein nitohaneein ichaonacaauru aina nelaurihaain lenonequichene.

¹² Coatiha nii joaenreein Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baaso ichacuruhane niha natiin acaauru rai ereein rucuhena nainihaaun canu. Cana Coaunera telaen, nii baaso ichacuruhane coitucuhin, acaauru que niicha ichaneni coitucureein. Nete laen inara nainequiche, nii cana rijijieein Cana Coaunera coitucuhin nenacaauru baaso ichacuruhane rucuhequichene caohachae. Aihana jaun, nii inara jana baasoneein ichaonaa cacha sitaauche.

Jiaonriha nejesinajeein inara rai niha chatohanai rucuhenacaine Cana Coaunera coitucuelanaala nena cocoinanacai rene cuhichene.

6 Chunocoha inara rijijieein Cana Coaunera coitucuera, inara rai baaso ichaane jana colurujuenaa jeriquichene, nainiheii nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cocoinanacaihuri jaesiocuru rene coulurujueeichene. Raujiaainchate nainere Cana Coaunera coitucuurera bichauheneeuru rai beechene, caohachae acaauru coitucuhin rucuhacuruhane coina. ² Tana Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaauruhane coitucuhin, rucuherrichacheein Cana Coaunera coitucueraneeine coitucuhichene. Nitohaneein Cana Coaunera coitucuhichuru ichanohin coitucuhin rucuherraneein nerichacheeinne saijieeinte, nii aansijiin laaojoiiri caaintaelanaala nena rucuhena naineneeiche. ³ Tana Cana Coaunera letonocuru, anjeraaurune maajeein baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaauruhane coitucuhin rucuhena nainerichacheeine coitucuhichene. ⁴ Aihana jaun chanuna jana chaen jaiti cau nena ichaonaa que ichaohichene jana inara aina baaso ichaa inara rijijieein Cana Coaunera coitucuherrane, nii Cana Coaunera coitucuurera rai chanelanaala nenacaauru joesiocuru rai coulurujueein naaonjoaainche. ⁵ Nocoeequichene jaan nuquene caa aitoon inara rai. Tana inara Cana Coaunera coreniha ita nejera nejesinaneeinne, ita rai baaso ichaain neeichene nihanatiin niha leinjiin inara jana rucuhena nainerane coitucuhichene. ⁶ Chaen techu nii ita nejera nejesinajeein ita cotaachene, nirijieein jianena coacuelanaala cocoinanacaaihuri- Cana Coaunera coitucuelanaala nena rene amaain naaonjoaainche. ⁷ Nitohaneeinne, nejesinajeein ita rai aasaeriin baaso ichaquichene coreniha ita coulurujueein jataain banejelanaala baaso ichaquiche. Chanuna baaso ichaain ita coulurujueeichene ajiniha, baaso icharanihane abaantaeneeiche. Chanuna coaraain inara basijiaauruhane abaantana naineneeiche. ⁸ Nete nii abaantana coacuelanaala, Cana Coaunera coitucuherrane nejesinaneein ita basijiauhin naaonjoaainche.

⁹ Tana nitohaneein necha aansaneein nenacaauru, Cana Coaunera Cojoanona que nena nainecurereerichaaaine coitucuhichene. Nitohanihana jaun jiaonriha inara coritaaauruha Cana Coaunera coitucuhichurune esenetaachene. Coatiha Cana Coaunera Cojoanona que neeururinaain namute quicha aina, leeocho ene aina, canaanainunru aina, naaonjoaainunri aina niicha

jerei ichana jereein nenacaauru, nii rijijieen chu enecuru nihanatiin namute ene aina, leecha quicha aina, canaanainunru aina, naaonjoainunri aina niicha jerei ichaai ichaonacaauru, namute cacha ichanohineein nena coauneraniha niicha beeuri belaichaauru, sini-jeraocuruhane niha natiin leecha ene aina ichaojer-aquiin nenacaauru, namute quicha aina ichaonacaauru, asijiautooru, coriquiicha que coacuhin ichaonacaauru, ajetoriaacuru, namute cacha cairichaa casajenetiin ichaonacaauru, nii nechu namute cacha cairichanaa jerenacaun baasoneein suujuateer-eraauru, naaonjoainurine coitucuhichene. ¹¹ Nii rijijieeinte nerejetocure inara tabaauru netonai. Nete inae enene nii caje couluunojoinnein jianacoon neeiche, Cana Coaunera cachaneein. Chaen techu, inae nii ujuaihonnein neeichene caje, inae Cana Curuaanaa Jesocurisito, Cana Coaunera Suujue, naaonjoainuri coreniha jianacoon neeiche.

Suujua letono ichana nainihe i cacha.

¹² Chaen techu, "Nainichaaun joenreein quiicha jerei ichacaaunne," naain ereeiche. Esinae rauhijiriinte niqui aitocoiche, nete caohachaene satiin itolere joareeicha ichana jerichaane. Aihana jaun nainihe i cana jaberoco amuritoeratihaca nii canaacha ichai que ne.

¹³ Esinae rauhijiriinte niqui, "Itolere lenonete coaunanojoi ne, que lenoneein ichaohanune coina. Nii rijijieein techu jatoroaain ne, canu suri jitariin canuhacha quii raane coina," naain ereeiche. Nete inae ecu tihane bana, lenone, cana jaberoco, naaonjoain satonotereein Cana Coaunera.

Nii rijijieein techu cana sinijera ainaacha ichaohacachene coina cana coaunaain nelu Cana Coaunera. Coatiha joenreein cana sinijeranelanaala nenacaauru aina canaacha jerei ichaai ichaonaa coina nihein.

Nii jaun nainihaacache joenreein naosateein niha-cachene. ¹⁴ Nitohanihane jaunte, Aca jerihane rijijieein tonoraain nena, Cana Curuaanaa ichatiha O cajene rijijieein cana ichatiha cureein Cana Coaunera. ¹⁵ Tana nii nitohanihana jaun, Curisito jaberoco niha inara jaberocone coitucuhichene. Aihana jaun nainihe, Curisito jaberoco niha inara jaberocone jaun, leinjiin coriqui jeriha quicha aricha ene jaberoco rijijieein inara jaberoco teeichene. Nitohaneein jerihane inara jaberoco tenaa nainiheiche. ¹⁶ Tana leinjiin ene cojoeloroee aina, niicha jerei ichaa cachane, inae ita jaberoco que jaberocoha cachane coitucuhichene. Cana Coaunera Quiricha cuhane techu, "Ene aina ita raain niha cachanete, jiniiquiin ita jaberoco que jaberocona rijijieein ichaaurueein" naain ne laenanohineein. ¹⁷ Nitohanihane jaunte Cana Coaunera coitucuhane, Cana Coaunera suujue aina suujue te cacha. ¹⁸ Nitoanihane jaun leecha ene jereein coaraain, aina inaraacha jerei ichana coaauquichene jelai caje amuuche tonoraanelanaala, nii rai sinijeranelanaala nena ene aina naosatelanaala. Leecha osa que neosatiha cachane niha natiin, coatiha laen rai jaberoco aasaehai. Nii comasainelanaala nena ene aina ni-

icha jerei ichaain niha cachanete laen, raajenihane rai jaberoco aasajeein naosatiha ai. ¹⁹ Tana inara jaberoco, Cana Coaunera tenojoin rai suujue nenaja nihane jaun, inara suujue cuhane ichaoha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichene. Aihana jaun coatiha inara, inara raajenihane inara jaberoco eroraniheeiche.

²⁰ Cana Coaunera jataain coreein inara coreteein ni-halune jaunte, acaihaniiji raachaneein neeiche. Aihana jaun naitoonjoan tonoraain niicha jerei ichaain neeichene caohachae.

Nisinijerateein niha cachane que suujuatera

7 Enane laen nii quiricha inaraacha letoai cuhane, canu caje inaraacha bajai bereeunni inara rai. Caohachariha niqui ene raelanaala niha quichane.

² Nete enaacha joareein ene aina niicha jerei ichana jeriha quichane jaun, le cacha chaaauru comasaihocane caohachae. Nitohanihane jaunte, enecuru netonai niha natiin caohachae nelanajaain neeuruhane.

³ Chaen techu jiniiquiin nii rai lana aina, ita ere tonoraain raotojoeiin jiniiquiin ita coiintelanaala neeuruhane caohachae. ⁴ Coatiha nii ene inae lanaacane raaje jaberoco eroranihei. Rai lanate rai jaberoco erora ne. Niheichu nii quicha niha natiin comasaihocane raaje jaberoco erora nihei. Rai comasaite rai jaberoco erora ne. ⁵ Aihana jaun nainihe i inara sinijera aina ita coiinteein neeichene. Cana Coaunera bajanaa jeriquichene te laen jiniiquiin cosinacaachene coina nainequiche inara sinijera rai beein, ita suujua rijitoeiin coacuhin ichaquichene caohachae. Nii baihate naineriquiche coaiten jiniiquiin raotojoeiin inaraacha jerei ichaquichene caohachae, nabana inara amurito-ha moconajaerane osa que nesarucichene coataa.

⁶ Coatiha inara letoahaaun necoansajiaachene coina. Niheichu nii coatiha, "Coo necoansajiaache" nahaaun. ⁷ Raujiaainchane niqui canu rijijieein neeichene jereun. Nete Cana Coaunera tenojoinnein nejelaunihacoaain ichaohacache, tabaauru leechanein, naaonjoain.

⁸ Ene colane nenacaauru, autanaauru, naaonjoainuri raine aitoon, nirijieein sinijeraaona coacuelanaala neeuruha canu rijijieeinne coina. ⁹ Jana nichao be-rainaa nainecurenihane necoansajiaauruhine. Nii amuritoeriinte caohachae sinijeraaocuruhane, nabana inacojoeiin necairichaaauruhane coataa.

¹⁰ Inae sinijera aina nenacaauru raine laen aitoon, casuujua letononeein que airijiin, caa caitoonjoante Cana Curuaanaa aitoojoanne. Jiaonriha inae leesajeein nisinijerateein niha enene, nii rai lana jaonaa coacuhin nihane. ¹¹ Jana nii rai lana jaohin niha nii enene, jiaonriha nacoauneein leecha quicha ranaa coaacane. Chaen techu naine nacoauneein nii quicha niicha joai rai ereein, ajetein cainaa nii enene caohachae. Nii rijijieein techu rai comasai jaonaa nainene quicha netonai.

¹² Caa caitoonjoa caje cuainna laen casuujua caje rocohin inara rai aitoreeunni. Coatiha laen Cana Curuaanaa aitoonjoan nihei. Chunocoo cana nejeraauru in-

ae sinijeraquiin neein Cana Curuaanaa esenetaera nihane jana nii ene Cana Curuaanaa esenetaelanaala nena niha nii enene, ainaacha ichaonaa jeriha nii enene, nainiheii nii ene jaoha nii cana nejerane. ¹³ Jana ene, inae leinjiin quicha aina nisinijerateein neein Cana Curuaanaa esenetaera neniha nii rai lanane, ainaacha ichaonaa jeriha nii lanane, nainiheii nii rai lana jaoha nii enene. ¹⁴ Nitohanihane jaunte nii quicha, Cana Curuaanaa esenetaelanaala nena nii Cana Curuaanaa esenetaera ene que sinijeraquiin nihane jaun, Cana Coaunera que banijiaain ne. Jerichanejeein techu Cana Curuaanaa esenetaera ene, Cana Curuaanaa esenetaelanaala nena quicha que lanaaocane, inae acaentonai Cana Coaunera que banijiaain ne, nii Cana Curaanaa esenetaera que sinijeraaocane jaun. Nitohanein neenihane, coatiha Cana Coaunera que banijiaain neen neururihei inara bereecuru. Nete Cana Coaunera que banijiaain nena bereeneein neeuruhane jaun, jerichanejeein inara rijijieein Cana Coaunera cachaauru aina jiniiquin neeurureein. ¹⁵ Aihana jaun nii ene, quicha, naaonjoainuri Cana Curuaanaa esenetaelanaala nenacaauru, nii rai sinijera Cana Curaanaa esenetaera jaonaa jerihane jaohine. Nitohanihanete nii ene cana nejera, nii quicha netonai cana nejeranihane, nii ujuaihoneeuruhane caje jianacoon neeurureein. Cana Coaunerate inara raain nelu, raotojoein caohacha ichaonaa que ichaohin neeichene coina. ¹⁶ Tana ii lana nihane jaun, ii coreniha ichoteratenojoein jianacoon nena nainerihanine coitucuhine. Jana ii, lananeeine tana ii coreniha ichoteratenojoein jianacoon nena nainerihani ii comasaine coitucuhine.

¹⁷ Atiin nainequichene rijijieein, inara rai cha chaquichene jaanu tein nihalu Cana Curuaanane rijijieein neein, nii inara cotijiaain nihalu Cana Coaunerane jana ichaohichelune rijijieein ichaaoche. Caa inara rai aitocooaanne jaan quene, satiin Cana Coaunera ranojoein nenacaauru rai aitoon. ¹⁸ Aihana jaun chuni jaberoco macohi cari molonojoin nihane jana cotijiaain niha Cana Coaunerane, jiaonriha molonojoin niha rai jaberoco macohi carine suujihane. Jana chunocoha jaberoco macohi moloeratelanaala nihane jana cotijiaa Cana Coaunerane, jiaonriha rai jaberoco cari moloeratihane. ¹⁹ Coatiha chaque nelatihei, molonojoein, molonojoinelanaala, naaonjoaan cacha jaberoco carine. Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain ichaohacanete nii amurijiriin nelate.

²⁰ Nitohanihane jaun satiin Cana Coaunera cotihanohichurute naine, nii cotijiaain nihalu Cana Coaunerane jana ichaohalune rijijieein jerichanejeein ichaohane caohachae. ²¹ Aihana jaun inara amute cacha letononeein core colane rai amihanejeein esclavo neeichene jana inara cotijiaa Cana Coaunerane, coa nii que tonajeein nihache. Nete laen inae ena nii esclavo neeine caje nichotena naineine, raotojoein jianacoo nichoteeu. ²² Nii rijijieeinte Cana Curuaanaa jerenohin esenetaane coina cotihanohichuru osaaonacaauru, inae enene rai nosa caje jianacoon,

Cana Curuaanaa letononeein neure. Jerichanejeein techu nii letononelanaala nenacaauru cotihanohichuru, enene Curisito letononeein rai niicha jerei icharaneein rai esclavo neein neure.

²³ Cana Coaunerate jataain corein inara coreteein nelu. Aihana jaun nainiheiche inara amute cacha letononeein nena coaauquichene. ²⁴ Aihana jaun canejeraauru, atiin jerichanejeein nii cotihanohineein neeichene bana ichaohichelune rijijieein, inara ichao corenaa coacuelanaala Cana Curuaanaacha jerei rijijieein ichaaoche.

²⁵ Nii necoansajiaeniha cachane que, carai beniha Cana Curuaanaane jaunna coitucuheneen rauhijiriin. Nete aca canu coroatajanihane aina cuain, inara rai rauhijiriin beeu. ²⁶ Carate nii nihane rijijieein, comasaihocane comasaiquelanaala, lanaaocane, lanaquelanaala, naaonjoain neeuruha enecuru aina jiniiquin quichaaurune caohachae, caa ena caaintati ichaonaa que ichahocachene jaun. ²⁷ Aihana jaun comasaiquichene jiaonriha jaohichene. Niheichu inara comasai colane neeichene jiaonrihachu ariichene. ²⁸ Nete necoansajiaain neeichene naosatiha aineriquicheein. Niheichu leinjiin ranuna niha natiin nelanajaane naosatiha aihei. Nete laen necoansajiaain neeichene necairichaa curiquicheein, nitohaneeeichenena niqui jereneen.

²⁹ Canejeraauru, caa quene inara rai erenaa jereen. Inae ichuunnejeeonriha cana rai janonaa. Aihana jaun nii sinijeraaonacaauru, rai sinijera colane nena rijijieein neeuruhine. ³⁰ Jana nii onaa coinaderaa nenacaauru, beseta que nena rijijieein rachoojoeuruhine. Jana nii beseta que nenacaauru onaa coinaderaa rijijieein inaderaauruhine. Itolere rucuhele sirichauru, cha sirihei rijijieein neeuruhine. ³¹ Jana caa cana rai chauratane que netiin raotojoein necoriquijiaain itolere niicha latei siriin ichaonacaauru, cha sirihei rijijieein ichaauruhine, caa janonaa canaacha coarajei saa curichainne jaun.

³² Leeocha que coacuhin neeichene cajene niqui inara rocohene rijitoeen. Aiha sinijera colane nena, Cana Coauneraacha jerei que coacuhin nihane jaun. ³³ Nete laen inae comasaiquii nena, Cana Coaunera que coaacane jianein, rai comasai rai caohachanuhacha que coacuhin ne. ³⁴ Nitohaneente ita caje neleruhin neure. Jerichanejeein techu enecuru lana colane nenacaauru, chaen chabana lanaque lanaala nenacaauru, naaonjoainuri Cana Coauneraacha jerei que coacuhin neure, acaauru jaberoconein, acaauru suujueneein, naaonjoain que banijiaain neeuruhane jaun. Jana lanaaonacaaurute, acaauru lana rai caohachanuhacha que coaacuruhane jaun Cana Coauneraacha jerei que coaacurene.

³⁵ Coatiha inara rai caohatiha aitoon. Nenacae-neeinjian inara caohachanu quene aitoon, caohachain ichaohin Cana Curuaanaacha jerei ichajeein ichaonaa nainequichene coina.

³⁶ Chunocoha nii niicha jerei ene ranaa coaauca inae ichauhena nihane jaunne, rai caohachaa nii coaacane

raauruhane coina ichacure. ¹¹ Canacaanune mainajeriin inara coreniha amihanihacaanu, Cana Coaunera coitucunaa nainequichene coina. Aihana jaun coatiha baasonerihei coreniha canacaanu coroatajanequiche canacaanuhacha latei quene. ¹² Coaracuche nachuhinti leeochoaauru acaauru coroatajaneen neeichene jerecuruhane, cha caaunna canacaanu coroatajanequichene jerenerichaanu canacaanu netonai.

Nene jaiti chabana jerenihacaanu. Raujiaainchane abaantajeen nihacaanu, nabana Curisito que erenaa rohecaacaanune coataa. ¹³ Inarate raotojoeen coitucuhiche, satiin Teenforo asaae amihanenacaauru, nii Teenforo asaae nenea que ichaaoruhane. Nitohaneente, nii iniho mocooruhane jaan coaraneen nenacaauru, nii iniho Cana Coaunera rai niicha teuri caute que lenoneen ichaaore. ¹⁴ Nii rijijieen techu aitelu Cana Curuaanaa, nii niicha jerenohi que cacha relaera, nii namihaneeocho que ichaoane coina.

¹⁵ Nene chabana nitohanai ichana jereneen. Niheichu coatiha carai cha teeichene coina caa aitiin laenahaan. Jataaine raotojoeen neen, cha teneeiche canu raine jana inara relaunune jaun. Nii colane raotiin nenea naininaan. ¹⁶ Coatiha carai coretera coina cacha relahaan nii jianacoon cacha mitaera que. Jataain carai caohacha nihana jaunna, chatohaneen niha natiin, cacha relareunni. Cairichaaajoarichaaun cacha relaenihanune. ¹⁷ Nii nitohanihane jaunte, canu raajenihane cacha relaunune, inae carai cainanojoneen ne. Jana coiintihanune saijieen ichacaanunena jerichanejeen caletooa Cana Coaunerane jaan ichareunni. ¹⁸ Aihana jaunne, nii carai cainaane jaan aina, jataain raotojoeen core bajaelanaala cacha relaun. Nii canu rai rauhi tonoraelanaala, core bajaelanaa cacha relaunune jaunna, caa aitoon. ¹⁹ Coatiha niqui nii chuni rai cha icharaneen ninaaun, nena satiin rai niicha jerei icharaneen neen, nainichaaunne jeoneen Curisito rai cachaauru tenaa nainichaaunne coina. ²⁰ Nii jaunna Joriocuru aina nihanune acaauru rijijieen neen, esenetaauruhane reentiaain. Esenetaauruhane coinane, nii Moisesa aitoonjoa rijijieen ichaonacaauru cachaauru rijijieen canuhetonai neen, nii Moisesa aitoonjoan rijijieen nenea nainenihanune saijieen. ²¹ Jerichanejeen nechu Moisesa aitoonjoan tonoraelanaala nenacaauru que coitucueratenaa jerenacaan, acaauru jana turuhanune acaauru rijijieen neen. Cana Coaunera aitoonjoan rijijieena ichaon, inae Curisito aitoonjoan tonoraain rijijieen ichaonune jaun. Nii saijieena nii acaauru rijijieen neen. ²² Nii jaiti ijii lanaala nenacaauru rene turuhanunena, acaauru ichao rijijieen ichaon, coitucunaa nainecuruha acaauru netonoaine coina. Satiin rijijieinchane neen, tabaauru ichoteratichaaunne jianacoon nenea nainecuruhane coina. ²³ Satiin caa caitoonjoaunrune ichaun jianacoon cana mitaera coreniha, ecu nenea nainichaaunne coina.

²⁴ Inarate coitucuhiche, jiniquiiin soronacaauru satiin sorooruhane niha natiin, leinjiincha rai core raane coitucuhiche. Aihana jaun inara netonai sorohichenete

ne, nii aihuruhane rijijieen rai core raaichene coina. ²⁵ Nocoatijianacaaurute inae leeocho aina nocoatijianaa jerecuruhane, chatohaneen acaauru jaberoco tenaa nainera que necohalajiiin neruujueeure. Aiha leinjiin ajaena jujuhin enaacha ohina inaeraneen nenea caje nenea comai que coretenajaera coina. Jana canate necairichaaecaache coreniha chabana ohina charanejeen nenea raacachene coina. ²⁶ Aihana jaun coatiha canu joareen coitucuhelanaala sorohoaan. Niheichu coatiha joareen sonacaanune faoracahaan. ²⁷ Nitohanihana jaunna caraajenihane cajabereeo cairichaaun, casuujua tonorana nainichaaunne coina. Nabana leeochoaauru relaeraneen nihanune saijieen, cha colane baasoneen nedaanune coataa.

Cana Coaunera nelanaala nenea choosi ecaanto belaihuruhane coataate, suujuatenajae Faboro.

10 Canejeraauru, jiaonriha acaauru conaaca dede sacarine jana, satiin jana cuhin, Cucuana Lanajai jera jaaoruhalu, cana foerateracurune baitequichene. ² Nitohaneen nii Moisesa aina nii dede sacari que amaeraain cucuana jera jaaoreraaurute ita rijijieen ichaaorelu. ³ Jerichanejeen techu, satiin jiniiquiin Cana Coaunera tenojoi lenone que lenoneen ⁴ cuuruhane corihanune que Cana Coaunera tenojoin ajeri caje nalunaa acau que netonai cocohin cuuruhane jaun, jerichanetojoeen Cana Coaunera tenojoin acau que cocohin neeurelu. Nii ajeri, acaauru corihaneraanu que Cana Coaunera tenojointe Curisito nelu. ⁵ Nete nitohaneen acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane saijieen niicha rautaai ichacuruhane jaun, cacha areroo neleruhin amurijiriin ohacoaurelu.

⁶ Nitohaneente nabana cana netonai rai baaso ichana coaana coataa, nii que nainaan ichaonaa jaan nuque nitohaneen ichaelu Cana Coaunera. ⁷ Nitohanihana jaun, jiaonriha Cana Coaunera aina iriha niha Moisesane tonohanau nii acaauruahacha ichai choosi ecaanto coroaecuruhane rijijieen inara netonai ecaanto coroaquichene. "Satiin nelauriaain lenoneen cocooruhane baihate, satiin nimichuhuin rachoojoeure," naalu Cana Coaunera Quiricha Inoansi cuhanene rijijieente aihure. ⁸ Aihana jaun niheichu nainihaacache aihuruhane tocohaneen nejelau ene dadaain nihacachene. Nitohaneeruhane corenihate coroatachoonca nichata oaraancaain oorelu lejiichoo cuhane. ⁹ Jiaonrihachu inara casetecaa Curisitone coujuha chatonaain baasoneen que ereen neeichene. Tabaauru nitohaneen baasoneen erenacaaurute acano calanojoneen ohacoaurelu. ¹⁰ Nii rijijieinchu inara netonai baasoneen Cana Coaunera que erenaa nainiheiche, tabaauru Cana Coaunera que baasoneen ereeruhane jaun cacha atinaera aanjera letoaa Cana Coaunerane jaun, atinanaacane rijijieen inara atinaeratihane coataa. ¹¹ Nitohaneen jetaote cana foerateracuru casetecaerateluu Cana Coaunera, nii caje nainaan ichaonaa coina. Chaen techu cana satiin enene ichaohacachene rai nii beeraanu que

Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane laenanohineein ne. ¹² Nitohanihane jaun chunocoha baaso ichana coacuelanaala, jeriha Cana Coaunerane rijijieein satono que tiaain nena jerihane, caohachaa in nechohalajiiin neeine. ¹³ Nete inara jaiti chabana cacha nejesinaneein abaantanacainelanaala, inara coujuera coaraeneeiche. Aihana jaun Cana Coauneraacha que jaaecoochete inara beraaine, nabana inara cairichaa in inara nainatijihane, jataain abaantanacaelanaala nena que cairichanojoinequichene coataa. Nii banate inae niha baasoneein inara teranune jana, caje inara ichoteratereein, abaatana nainequichene coina, Cana Coaunera. ¹⁴ Aihana jaun canejeraaauru, jiaoriha Cana Coaunera nelanaala nena choosi ecaanto coroaeraaauru aina cuhin coroaquichene. ¹⁵ Inarate caa inara rai caitoonjoan coitucuhiche. Nii jaunte baasoneein aitenihanune caohachaa in aitocooaunne coitucunaa nainequichene. ¹⁶ Nitohanihane jaunte Cana Coaunera coroaeein satiin cana ichao coreniha orichaa in rai neein rai coichana niha been Cana Curuanaacha coi, rai coco bino cohacachene, nii rai coichana aina cuaain coichana que coichanaquiiin nena rijijieein nihaache. Nii rijijieein techu nii jaberoco niha been niicha taturii faan quihacachene, inae rai jaberoco aina cuaain ita jaberoco que jaberococonaa rijijieein nihaache. ¹⁷ Charijieein teeinti arajiiin nihaachene nihanatiin, satiin nii leinjiin faan quihacache, nii rijijieein techu leinjiin jaberoco que jaberococonaa rijijieein nihaache. ¹⁸ Coaracuche nachuhinti cana foerateracuru inoaensihuru Isaraelitacuru, Cana Coaunera rai niicha mocoori inihon quihuruhane, acaauru raajenihane tera rijijieein saain que lenonecuruhane. ¹⁹ Coatiha chaque nelatiha Cana Coaunera coitucuhichuru chosine jaun aitoaun, niheichu rai niicha mocoori inihon leeocho inihon amurijiriin nihane jaun aitoaun. Acate joaenreein leeocho inihon rijijieein ne. ²⁰ Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, acaauru chosi rai lenonecuru mo-cooruhane, moconajaera rai ichacure. Nitohanihane jaun coatiha nii moconajaera aina enohichene jerihaaun. ²¹ Aihana jaun nainiheeiche nii Cana Curuanaa que banijiaain nena, rai coco bino cohichene baiha, nii moconajaera coroaeca acaauru chosi rai niicha ichacuri inihon quihane nenacaauru aina nena nainiheeiche. Niheichu nii Cana Curuanaacha tei bino cohichene baiha nainiheeiche, moconajaera coroaeca coconacaauru aina cocoin naonjoaichene. ²² Chasiina Cana Curuanaa baijaeraanu tocohaneein, jianein leeocho sacurichaache cana casetecane abaantanaa nainerichaachene coalanaala.

Leeochaauruhacha coacuhi que suujua acatein niha Jesocurisito ranojoine

²³ "Chunite nainere joaereein niicha jerei ichaane" naaiche niqui. Esinae rauhijiriinte aitocohiche. Nete caohachaene itolere bana joaereecha ichacaane. Chunite niqui esinae naine niicha jerei ichaane. Nete tabaauru joaereecha ichana jerichaane, coatiha cana corootajanihei nii canaacha ichai Cana Coaunera

jerenohin ichacaane coina. ²⁴ Nitohanihana jaun caohachaa in cana rai caohachanuhacha ichacaane, satiin rai caohachanu ichacaanete caohachae. ²⁵ Inara rai teraa joaenreein inihon ne, inae coitucuhichene jaun bajaelanaala que lenonecuche, ²⁶ satiin caa cana rai chauratane aina que nenacaauru, Cana Curuanaa rai nihana jaun. ²⁷ Chunocoha esenetaeranelanaala nena inara cotihaca lenonequichene coine jana, cunaa jeriquichene inae coitucuhichene jaun, bajaelanaala inara rai niicha teeuri que lenonecuche. ²⁸ Nii lenonequichene coina, inara cotihacuruhane jana, chunocoha inara rai, "Caa inihote leinjiin canacaanu choosi rai moconojoine" naain bihane jiaonriha quichene. Chaen inae raotojoein coitucuhichene jaun, nabana nii inara rai bera cairichaaichene coataa. ²⁹ Tabaaurute, "Channuna nainichaaun joaereein lenonichaaunne saijieein caohatere nejelau cacha, itolere bana 'Nariha Cana Coaunera' naanu lenonichaaunne naineeinne saijieein, chasiinna canu que ereeure," naaureein. ³¹ Nitohanihane jaun caje coaaneente, lenoneein, acau cohin, cha ichaain, naonjoaichene Cana Coaunera rai caohachanu que ichaquichene caohachae. ³² Jiaonriha baaso ichaain leeochoauru relaain neeichene, niheichu nii Joriocuru rai niha natiin, niheichu Jorioniheichuru rai niha natiin, niheichu Cana Coaunera cacha neein nenacaauru rai niha natiin ichana nainiheeiche. ³³ Canune laen satiincha rai caohachanu ichana jereun, canu raaicha caohachanu coacuhelanaala, acaauru netonai nichotena nainecuruhane coina.

11 Caa canuhacha ichai rijijieein cha ichaain neeuche. Charijieein teeinti, cha ichaain nihalu Curisitone rijijieein cha ichaain neun, nii rijijieein.

Inara aina netaojianacaauru enecuru rai

² Jataaine inara coroaeeun, itolere bana canu coacuhin inara relaanune jaan tonoraain neeichene coreniha. ³ Nena laen Curisito satiin quicha nichaachene couturi nihane jana, rai comasai couturi niha satiin quichane rijijieein, Curisito couturi niha Cana Coaunerane coitucuhichene jereun. ⁴ Nitohanihana jaunte, leinjiin quicha, couturi conajaain Cana Coaunera bajaain, Cana Coaunera ere been naonjoanne niha natiin rai couturiji conaaca, rai couturi niha Curisitone saijieinna jaun, nii letoaa rai couturi Curisitone tonoraenihana jaun aicheein. ⁵ Jana enete laen naine couturiji conajaain, Cana Coaunera bajaain, Cana Coaunera ere been naonjoanne caohachae. Jana couturiji conajelanaala aihanete, rai couturinee in nena rai lana tonoraenihane jaun aicheein, loraecaain jaonjoiniha rai couturiji jaun aihane rijijieein. ⁶ Nitohanihane jaun leinjiin ene, rai couturiji conajaenihanete caohachare rai couturiji loraecaain joeratihane. Jana nii couturiji joeratiha loraecaainne coejihani enene, rai couturiji conaamiin. ⁷ Jana quicha laen nainihei rai couturiji conaacane, Cana Coaunera rijijieein neein, rai cacha neein nihane coaratihane coina. Enete laen lana que suujua acatihane coaratihani rai couturi conaacane caohachae.

⁸ Ene caje nenea neniha quicha jaberocone jana, quicha jaberoco caje nenea niha ene jaberocona jaunte nitoha ne. ⁹ Coatiha ene ichao coreniha necoau-naain niheiluu quicha. Jana enete laen, quicha ichao coreniha necoau-naain nelu. ¹⁰ Nitohanihana jaunte an-jeraauru naaonjoainuri coreniha, nii cojunacaniha rai couturiji conaaca enene caohachae. ¹¹ Jana Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhin esenetaera nichaachene raite laen, ene colane ichaonaa nainenere quicha, jana ene netonai quicha colane ichaonaa nainihei. ¹² Nitohanihane jaunte, esinae rauhijiriin quicha caje necoau-naain nenea niha enene rijijieein, quicha netonai ene caje nejanoaain ne, nitohaneein jeriha Cana Coauneraane jaun. ¹³ Caohachaana inara rai couturiji conajaelanaala Cana Coaunera bajaa enene. ¹⁴ Nitohanein niha cana necoau-naain jaan caje coauneeeinte, necoejena ne leinjiin quicha rai couturiji fojiaane. ¹⁵ Nete laen enecuru, nelatecuruhane cojunaca nihane jaun, rai couturiji fojiaauruhane caohachae, nii coina tenojoi niha acaauru couturine jaun. ¹⁶ Chunocoha caa aitocooaunne jaan que tonaain erenaa jerihane, Cana Coaunera ranjojihunru aina jiniiquiin leeocho ichaonaa coitucuenihacachene coitucuhin aitoomiin.

Baasoneein Cana Curuaanaa que banijiaain lenone que lenonecuruhane

¹⁷ Caa, que jauhecaain canuhacha laenai cuhane laen, inara coroaena naininaaun, netaojiaaiche inara caohachanu quene niha natiin, baaso ichaquichene coreniha. ¹⁸ Jauriaanejeeinte canu rai beurelu, Cana Coaunera coroaeequichene coina netaojiaaichene, ita caje neleruhin netaojiaaichene que aitiin. Nii jaunna acaauru aitoonjoa tabaauru esenetaaun esinae aitocuruhane jaun. ¹⁹ Nii ita caje nelerujuacoaain netaojiaaichenete ichaquiche, le nelerucuru coaraauru esinaen rauhijiriin Cana Coaunera sacueraneein neeichene coarateeeichene coina. ²⁰ Nii nelerujuacoaain netaojiaaichene jaun, Cana Curuaanaa que banijiaain nenea lenone que lenonequichene niha natiin, coatiha jeriha Cana Curuaanaane rijijieein ichaeneeichene jaun, que banijiaain nenea lenone que lenonerihee-icheein. ²¹ Nii lenonequichene rai neeichene jana, tabaauru inae lenonihane jana, tabaauru mijitenaana neeure, jana nitonohana leeochoaauru ajein naaonjoaane jaunte, baaso ichaquiche. ²² Chanuna leeochoaauru sinaa jereneeichene, inara loreri asaaecha lenonelanaala, Cana Coaunera cachaauru que jaolecohin, cha colane nenacaauru necoeje chanuhin naaonjoaainche. Chasiina nitohaneinchene inara coroaena nainereun. Inara coroaena naininaaun nitohaneein neeichene jaun.

Cana Curuaanaa que banijiaain nenea lenone.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Canune laen Cana Curuaanaa caje, caa inara relaanune jaan raain neeunlu. Nii coulurujuenojoin nihane cojoanotiin cuhanete faan mucuhin teberiaain, "Nari-

ha Cana Coaunera" naane baiha, ²⁴ cataaun tacaain nii faan tatuhin, "Caa faante inara coreniha quiicha tei canu jaberoco ne. Caa ena ichacaunne rijijieein ichacuche canu coacuhin," naelu Cana Curuaanaa Jesoso. ²⁵ Jerichanejeein techu inae nainaaun nii faan que lenonihane baiha, bino mucuhin teberihaain, "Caa binote ena nenea Cana Coauneraacha tei rai rauhi coujunaca cacochana ne. Aihana jaun caa ena ichacaunne rijijieein ichacuche canu coacuhin," naelu Cana Curuaanaa. ²⁶ Nitohanihane jaun nacoaauneein turuha Cana Curuaanaane que tiaaajoaain ohalune beeichene raite ne, nii lenone que lenonequichene nainein, chaen nii acau niicha cohi coohichene nainein.

Cana Curuaanaa lenone que lenoniha cachane.

²⁷ Nitohanihane jaunte chunocoha nii bino, nii lenone, naaonjoain que lenonihane, jeriha Cana Curuaanaane tocoshanelanaala ichaane, Cana Curuaanaa jaberoco rai coichana naaonjoain sarue osa que nii ichara. ²⁸ Aihana jaunte nii lenone que lenoneein, nii bino cohin, naaonjoaanne ajiniha, jaurianejeein rai suujua coaraa cachane caohachae. ²⁹ Jaurihanejeein suujua coarii amuneein, "Naaonjoaane jaunte caa Cana Curuaanaa jaberocone. Naaonjoaane jaunte caa Cana Curuaanaa coichanaane," naain coitucuhera amuneein que bino cohin, lenonihanete, raaje rai jaberoco casetecaa aicheein. ³⁰ Nitohanihane jaunte inara tabaauru cunaiteein, aterojoeriin, tabaauru oore. ³¹ Caohachaain cana suujua coaraain nihacachene jana nihane, coatiha cana casetecarihei Cana Curuaanaa. ³² Cana casetecaane niha natiinte, raujiaain nacoauneein baaso ichaelanaala, jeelai amuritoheriin caohacha ichana que nerelana coina cana casetecae. Coatiha nii coitucuruhi casetacaane tocoshanein nitajenaa coina cana casetecaa Cana Curuaanaa. ³³ Nitohanihane jaan caje coauneein, ita taojiaaiche Cana Curuaanaa lenone que lenonequichene coinane, ita jiniichaain lenonecuche. ³⁴ Jana chunocoha mijitena caun leeochoaauru ajiniha lenonena jerihane, nenajaun lenonemiin, nitohaneein baasoneein ichacuruhane coreniha inara casetecaa Cana Curuaanaa ne coataa. Nitohaneein neeichenete caohachaera canejeraauru. Inae inara coraa uhanune banane, inara rai leeocho rucuhencacai rucuhereunni.

Niicha nainei ichaa cachane jaanu tiha Cana Coaunera Suujuene.

12 Canejeraauru, niicha nainei ichaa cachane jaanu tiha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichene jereun. ² Inarate jaiti Cana Curuaanaa coitucuhin esenetaeneeichene bana, nii chosi ecaanto ichanohineein nenea rene inara amaauruhane, aihamaosane rijijieein curejetocohichene coitucuhiche raotojoein. ³ Nitohanihane jaunte inae enene chuni, "Nechu aansainein ichaonaa Jesoso," naain erenaa nainene, inae enene Cana Coaunera Suujue

letononeein irihane. Nii coitucuhin ichaohichenena jereeun. Chaen nihei chuni, "Jesosote Curuaanaa ne," naain erenaa nainihehi cacha, Cana Coaunera suujue letononeein erenihane. ⁴ Araai lauriin cha ichana nainihane jaannute ranaa naine cacha, Cana Coaunera tenojooneein. Nete laen nii tera, jeelai Cana Coaunera Suujueneein leinjiincha ne. ⁵ Niha araai lauriin rai nelateein nihaacane jaanu, cana que jeelai Curuaanaa icharatenojooneein. ⁶ Jerichanejeein techu araai lauriin ne nelateein cha ichana nainiha cachane jaannu. Nete araai lauriin nihane nihanatii nii jeelai Cana Coaunera caje satiin unaaneein ne. ⁷ Cana Coaunerate aina niha-cachene coitucuhacachene jaa te rai cachanein neinichaachene rai, nii aina raotojooein nihaacachene coina. ⁸ Rai Suujue aina cuaainte, le cachaauru tabaauru rai coitucuhin erenaa nainecuruhane jaannu te Cana Coaunera. Jerichanejeein techu jataain itolere-neein cha coitucuhin neeuruha cachaauru jaanu teein ne, nii jeelai Cana Coaunera. ⁹ Tabaaurute esenetaauruhane jaannu rae, jeelai Cana Coaunera Suujue tenojooneein. Tabaaurute, nelateein cunaiteenaa rautaane jaannu rae. ¹⁰ Tabaaurute cojoelanaacojai ichaain nelatihane jaannu rae. Jana tabaaurute, Cana Coaunera caje unaa erenaa bihane coina, nelatihane jaannu rae. Tabaauru te, Moconajaera suujue ichanohin aina Cana Coaunera suujue ichanohin coitucuhane jaanu rae. Tabaauru raite, leeocho erenaa cuhane erenaa nainecuruhane jaannu te. Chaen techu, tabaauru rai nii leeocho erenaa cuhane ereeruhane jaan aonaain benaa nainiha leeochoane jaannu te. ¹¹ Satiin niichurute te, tenaa jerihane jaaunru rai, nii jeelai Cana Coaunera Suujue; janijiin niicha rai cachaauru rai.

Araaichaache niqui nete leinjiin que jaberocooa riji-jieein nihaacache.

¹² Cacha nichaachene jaberocote, araai lauriin neleruhane niha natiin, jeelai cana jaberoconeein netiin ai. Nii rijijieeinte satiin nihaacache araai laurii caje nihaacachene nihanatiin Jesocurisito cachanein neinichaachene. ¹³ Nii rijijieein techu satiin cana, Joriocuru, Jorioniheichuru, letononeein nenacaauru, letononelanaala nenacaauru, naaonjoainuri aina jini-iqiiin coujunacatenohineein nihaacache, leinjiin jaberoco que jaberocohin nena rijijieein nihaacache, Cana Coaunera Suujue ichanaanein. Nii rijijieein techu nii jeelai Cana Coaunera suujue caje ocoona que satiin cocohin nihaacache. ¹⁴ Coatiha le turijieeincha nihei cana jaberoco, araai lauriinte ne cana jaberoco nelerucuru. ¹⁵ Nii nitohanihana jaun cana tija, "Cacha biji nenihanune jaun coatiha cacha jaberoco nihaaun," naane, coatiha cacha jaberoco neein nihane jianerihei. ¹⁶ Cana uricho netonain, "Chanuna nota neneun," naain irihane, coatiha cana jaberoco que nihane jianerihei. ¹⁷ Satiin cana jaberoco cana nota nejesina nihane, coatiha cha aonaain ichaonaa nainerihaacache. Satiin cana jaberoco cana uricho nihane, chaelai juuno aohanna nainerihaacache. ¹⁸ Nete lauri lauri

cana jaberocooru coaunaain rai caohachaain inanacaane jaan jeeloncuru tein coaunaelu Cana Coaunera. ¹⁹ Le turijieeincha ijabereeeonu niha cana jaberoco, rai neleru colanene coatiha nerihei cana jaberoco esine. ²⁰ Nitohanihane jaunte araai turiiin neleruha cana jaberocone niha natiin, rauhijiriin leinji cana jaberoco. ²¹ Nii nitohanihane jaan caje coaunein, cana nota nainihehi cana biji que, "Latinaaun," nanaa nainihehi. Niheichu cana couturi niha natiin cana tija que, "Latinaaun," nanaa nainihehi. ²² Nete nii nelatihei rijijieein canaacha coarai cana jaberoco- jataain nelateineein ne. ²³ Nii cana jaberoco leeochoauru fautaain canaacha colalajite cajionetein sirichaache. Jana nii cana jaberoco, coanojoinelanaala nenaate, jeelai amuritoheriin cajionetein sirichaache coara coataa, ²⁴ nii cacha notaracaae nena sirichaachene amurijiriin. Cana Coaunerate, nitohanein cana jaberoco coaunae, nii coaraelanaala canaacha sirii amurijiriin nii cacha notaracaae nena belaain, caohatiin beraain sirichaachene coina. ²⁵ Nabana jeelai jaberoco neein nihane saijieein, rai jaberoco nelerucuru leeochoanein coaraelanaala, rai nelatena nainihane coina. ²⁶ Nii nitoanihane jaunte, chatohanein necunaitaa le turijieein cana jaberocone niha natiin, saain cana jaberoco necairichae leinjiin corenaha. Nitohanihane jaunte, cha lateein niha cana jaberoco nelerune jana, rai teraa nii niicha lateine, satiin cana jaberoco rachoojoe. ²⁷ Nii rijijieein techu inara, Curisito jaberoco nelerunein neeichene jaun, le cachanequichene nainein inaraacha ichaneni siriin neeiche. ²⁸ Nii coinata jere, satiin rai cachaauru iclesianein nenacaauru jana niha afosotooru, Cana Coaunera suujue aina cuaain ichaonaa coitucuhin beeurera *profeta* curu, cacha relaaureraauru, cojoaelanaacojai icharaauru cachaauru, cunaitenacaauru rautaeraauru, leeochoauru coroatajaneraauru, cachaauru coaranein nenacaauru, nejelau erenaa cuhane erenacaauru, naaonjoainuri neeuruhane jerelu Cana Coaunera. ²⁹ Nete saain rai cachaauru afosotone naineecurene. Niheichu saain *profeta* ne naanainecuruhi. Niheichu satiin cacha relaeranein nena nainecuruhi. Niheichu saain cojoaelanaacojai ichana nainecuruhi. ³⁰ Jerichanejeeinchu saain cunaiteenaa rautaauruhane coina nelatena nainecuruhi. Niheichu saain leeocho erenaa cuhane erenaa nainecuruhi, jerichanejeeinchu nihei saain nii leeocho erenaa cuhane erenacaauru aohana nainecuruhi. ³¹ Nii jaunte inara jataain caohachaain nelatei jerena nainequiche.

Cana coichana aina cutaain belaina inaacane

13 Leeocho cacha ere cuhane ereein, anjeraauru ere cuhane niha natiin irihanune saijieein, ca-coichana aina cutaain belaina inaelanaala aihanunena, leinjiin coata tonijiaain nena fautaain chaque nelaterinaaun. ² Jerichanejeein techu Cana Coaunera que ereerejeein, niicha ichanenu coitucuhin, leinjiin atane ucuunno rurujuanaa nainichaaune coina esenetaanune niha natiin, esinae rauhijiriin cacoichana aina cu-

taain belaina inaenihanune, coatiha chaque nelaterihei canuhacha ichai. ³ Cairicheihuru rai jitariin quiicha sirii teein, cajabereeone maajeen tihanu acaauru corenihane nihanatiin, esinaen rauhijiriin cacoichana aina cutaain belaina inaenihanune coatiha nii cha que nelaterinaaun.

⁴ Esinae rauhijiriin cana coichana aina cutaain belaina inaacanete abaantana coitucuhin, caohachaain leeochoaauru aina neein, chaque necoelailanaala, cana rainuhachaque coacuelanaala, leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala, ⁵ erenaa baaso que erelanaala, niheichu itolere bana cana rai caohachanuhacha que coacuelanaala, obajelanaala, baaso icharaauru que cana suujua acatein, ⁶ baaso ichacuruha leeochoaauru corojelanaala, caohacha icharaacha corojeein nihacane te caohachae. ⁷ Cana coichana aina cutaain belaina inaacanete, satiincha necairichanaa abaantaain, cana corojelanihane cojoaain, itolerenein esenetaain, itolere abaantaain, naonjoaain nihacane caohachae.

⁸ Nii cana coichana aina cutaain belaina inaacane chabana sarihaain. Inae ecu tihane bana, coatiha nerihain caa Cana Coaunera ere bera *profeta* curu. Niheichu coatiha leeochoa erenaa cuhane erenacaauru niha natiin nerihain. ⁹ Aihana jaun caa canaacha coitucui aina cana rai *profeta* curuhacha bei, coatiha jitariin canaacha coitucuheni coitucueratihei. ¹⁰ Nete inae turuha nii cana relaera esine chaeloon baaso sirilanaala nenaane, sareein nii aasaeriin canaacha coitucui.

¹¹ Jaiti canaanainichaaunne banane, canaanainichaaunne ere que ereein, canaanainichaaunne suujua que coacuhin, naonjoan rejatoonlu. Nene inae enene ichauhenaneein nii canaanaineein canuhacha coacuhi jianeun. ¹² Enate aasaeriin inanacaa cana suujuane jana coaracaache. Charijjeein teeinti, acuhanau inanacae cana cojunaca nii rijijjeein. Nete inae ecu tihane bana, caohachaain coaraain coitucurichaacheein. Aihane jaun caohachaain jaiti ena coitucuaaun. Nene inae ecu tihane bana charijjeein teeinti cacoitucue Cana Coaunera nii rijijjeein canuhetonai coitucureeunni.

¹³ Nichata lauriinte ne itolere bana canaacha coacuheeni. Jauriaanejeein Cana Coaunera esenetaain ichaohacane, nii baiha cana ichao rucujueein niha Cana Coaunerane cohajeein nihacane, satononejeein esenetaain jereein ichaohacane, naonjoaain niha-cachene te caohachae. Nete nii nichata laurii caje ne jataain nii corojelani amurijiriin jataain itolere que nelateinein nena. Acate cana coichana aina cutaain belaiha inaacane jaan ne.

Leeocha erenaa canaacha aonaai cuhane irihacane.

14 Aihane jaun atiin inara coichana aina cutaain belaina inaeraneei neeuche, chaen inara rai Suujue tiha Cana Coaunerane corajeein jerecuchete, inara que niicha beratei, que erenaa beeichene jaannu que nelatei teine inara rai. ² Nii aonaelanaala nejelau erenaa cuhane ereite, Cana Coaunera rai iriha aite.

Coatiha cache rai aitohi. Nii jaunte aohana nainecurene cacheaauru. Nii naitoonjoante Cana Coaunera Suujue caje unaanihane jaun chuni coitucue. ³ Nete laen Cana Coaunera aitoonjoa bera, satiin que coitucuerate, leeochoaauru quene maajein. Chaen techu acaauru suujua aninoaain acaauru suujuate jeriha Cana Coaunera Suujuane rijijjeein neeruhane coina. ⁴ Nii nejelau erenaa coitucueraelanaala nena cuhane ereite, jelai acaachanejeein Cana Coaunera Suujue coitucuhin aina ijiin ne. Nete laen nii Cana Coaunera aitoonjoan berate, Cana Curuaanaa ranojoneein nenacaauru que coitucuerate aina ijiin, Aca jerihane rijijjeein caohachaain neeruhane coina.

⁵ Nitohanihane jaunne niqui, Cana Coaunera Suujuecha tei erenaa cuhane satiin ereeichene jereun. Nena nii amurijiriin, Cana Coaunera aitoonjoan beeichene jereun. Acate jataain caohachane, nii leeochoa erenaa cuhane irihacane amurijiriin. Niite amuora latelanaala aonaain, jelai amuritoeriin coitucunaa nainecure Cana Curuaanaa ranojoneein nenacaauru. ⁶ Nitohanihana jaun canejeraauru, coatiha nelaterihei inara coaraa uhanune bana, inara rai leeochoa erenaa cuhane irihanune. Caohacharihei inara rai cana ere cuhane Cana Coaunera aitoonjoa que erelanaala, leeochoa erenaa cuhane irihanune. Ainihane ichaonaa rauhi que inara rai erelanaala, leeochoa erenaa que irihanune caohacharihei. Niheichu caohacharihei leeochoa erenaa cuhane, inara rai irihanu, Cana Coaunera beratenojoi erenaa que ne. Niheichu caoacharihei, inara relaelanaala, leeochoa erenaa cuhane inara rai irihanune.

⁷ Satiin auno aina, ita rijitoojeein toniha gitarane, coatiha nejelauneein aohanrarihei rai toni. ⁸ Nii rijijjeein chu, coatiha neruujueeururihei ita soha nenacaauru, nii ita sooruhane bihane toni rijitoojeein, toroonfeta toteniha toterane. ⁹ Nii rijiiquiche inara netonai, aonacuruhane coina ereeichene saijjeein, leeochoa erenaa cuhane ereeichene. Chasiina inara ere aohanre, nejelau erenaa cuhane ereeichene, nii ereeichene jaancuru. Nechu joareeinchate ereereeriquiche inacoojeein. ¹⁰ Esinae rauhijiriinte niqui ne, araai lauriin caa cana rai chauratane que erenaa. Niite le laurichuru nejelaunihacoaain ne rai toni. ¹¹ Nii nitohanihane jaun, canu rai, nere cuhane iriha nejelau cachane coatiha canu rai chaque nelaterihei nii erenaa. Nii rijijjeein chu nii nejelau cache rai canu ere cuhane irihanune jana aonaenihane, chaque rai nelatihei canu ere netonai. ¹² Inae inara netonai Cana Coaunera Suujue caje nena sirina jeriquichene jaun, nii Cana Curuaanaa ranojoneein rai iclesianeein nenacaauru que jeelai amuritoheriin coitucuerateraneein nena raauche.

¹³ Aihana jaun, nejelau erenaa cuhane erei, Cana Coaunera caje bajaainete, rai amuucane jaannu teine. ¹⁴ Canu nejelau erenaa cuhane Cana Coaunera bajaanunete, canu suujue ainaacha Cana Coaunera bajaanunete. Nete laen, canu suujua coitucunaa nainene. ¹⁵ Aihane jaun Cana Coaunera bajaanune, canu suujua,

canu suujue, naaonjoain aina jiniiquiin bajaanunete caohachae. Nenatichaaunne niha natiin canu suujue aina jiniiquiin canu suujua cuhane coitucuhin aito-coaaunnete caohachae. ¹⁶ Aihana jaun, inara suujue ainaacha Cana Coaunera corojeein que ereereequichene jana, nii inara aitoonjoan coitucuelanaala nena, inara aonaane niha natiin, nii inara aitoonjoan coitucuenihane, coatiha inara aina turuhin nii aitocohichene jaan aohanna nainerihe. ¹⁷ Nii inara aitoojoante niqui jataain nelateinere, nete, leeochoaauru corootajana nainene, jeriha Cana Coaunera Suujuane rijijeein coitucuuruhane coina aonacurenihana jaun. ¹⁸ Nariha Cana Coaunera, leeochoa erenaa cuhane irihanu inara amurijiriinne coreniha. ¹⁹ Nena, Cana Coaunera coitucuurera rai irihanune, saouqijiei erenaa acaauruhacha aonai cuhane erenaa jereun, aonaain acaauru netonai nerelaauruhane coina, inacojoein leeochoa erenaa cuhane lechooca oaraancaneein erenaa que acaauru rai irihanune niha natiin aonacurenihane ajiniha.

²⁰ Canejeraauru, jiaonriha suujua coaauca canaanaine rijijiein inara suujua coaauquichene. Itolere baaso rai, canaanai rijiquichenete laen caohachae. Nete laen, inara caohachanu que coaauquiche ichauhenaneeichene suujua que cuaainne caohachae. ²¹ Ichaonaa rai rauhi rai, quiricha cuhanete, "Leeocha erenaa cuhane ne, caa cachaaauru rai erereunni. Chaen nech, nejelau caje unacaauru cachaaauru que canu ere beratereunni. Nitohaneein acaauru rai beratihanune niha natiin, coatiha canu ere tonoraaururinaain' naa Cana Curuanaa," naain ne laenanohinnein. ²² Aihana jaun, leeochoa erenaa cuhane irihacanete, Cana Coaunera coitucuhichuru que, Cana Coaunera coituhacachene cojunacaniha aitocoaache. Coatiha laen Cana Coaunera coitucuurera rai cojunacaniha ahaacache. Nete laen, Cana Coaunera aitoonjoan bihaca, Cana Coaunera coitucuurera raine, Cana Coaunera coitucuurera rai Cana Coaunera coitucuhacachene cojunacaniha aitocoaache. Coatiha, Cana Coaunera coitucuhichuru rai nihei. ²³ Satiin Cana Coaunera rai iclesianeein neiniquichene netaojiaain netiin, leeochoa erenaa cuhane ita rai ereereequichene jana, inara rene enohin aonaa neechu joanreein nena cache aina Cana Coaunera coitucuelanaala nena cachanete nainere, "Caa cachaaaurute joanreein ereerejeeure jaeloroherihuruhane jaun," naain erere. ²⁴ Nete laen inara ere cuhane Cana Coaunera caje unaa erenaa que ereereequichene jana, enoha uha inara rene nech joareein cache, leeochoa cache Cana Coaunera coitucuhi, naajoaurine, le cachanecuruhane laen nainere, nii aitocoichene jaan aonaain raajenihane osaaocane coitucunaa naine, jitaain nii aitocoichene aonaane jaun. ²⁵ Nii banate, satiin rai suujua cuhane niicha coacuhi coitucuhin, neseonraain Cana Coaunera corojeein, inara aina niha Cana Coaunerane coitucureein.

Cha ichaquichene caohachaaain ichacuche, joaenreein ichaelanaala.

²⁶ Canejeraauru, aihane jaun caa inara rai caitono tocohanein netaojiaaichene, tabaaauru salmo que natenmiin. Jana tabaaaurute nainere cachaaauru relaane. Tabaaauru que Cana Coauneraacha coitucueratei que ereereemiin. Jana tabaaauru leeochoa erenaa cuhane ereerejeein, leeochoa erenaa aonacuruhi rai beeine, nii niicha beebejei aonaain coitucuhin aina iichuruhane coina. ²⁷ Chaen leeochoa erenaa cuhane erenaa jeriquichene, corootajaaain nichatajaaain netiin ita rerohererajoein aitocuche le cachanequichene. Jana chunucuhate nainere, nii aitocoichene jaan biha leeochoa erenaa aonacuruhi raine. ²⁸ Jana neniha cache, nii erenaa aonaain benaa coitucuelanaala, nii Cana Coaunera rai iclesianeein nenacaauru janane, jiaonriha nii leeochoa erenaa cuhane ereeichene. Nii leeochoa erenaa cuhane erenaa jeriquichene, le cachaaauru ereeine jelai netiin Cana Coaunera aina. ²⁹ Jerichaneejin techu, Cana Coaunera aitoonjoan erenaa que enaajeriquichene, nainequiche corootajaaain, nichatajaaain, naaonjoaain netiin ereeichene caohachae. Nii jana leeochoaauru, nii inara aitoonjoan que coaauruhine. ³⁰ Jana, Cana Coaunera rai ereeichene jana, nii ecu lauhequiin aonajera rai irihane coina aitoha Cana Coaunerane, jauriaanejeein irihane jianiha nii ichoaichaniha erenaane cohamiin. ³¹ Nii banate satiin le cachaaauru irihane jaan que turuhane naineein, Cana Coaunera aitoonjoan bihane, satiin nerelaain suujua aninoain jeriha cuurureein acaauru netonai. ³² Cana Coaunera aitoonjoan que ereite, nainere nii rai aitoha Cana Coaunerane rijijiein sacuhane. ³³ Cana Coaunerate, jianacoon raotojoein nihacachene Coauneraneein ne; coatiha joareein coaunera nihei, Cana Coaunera.

Satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru ichanaa rijijiein sacunaa jaun, ³⁴ enecurute nainere netaojiaauruha Cana Coaunera cachaaaurune jana, inauheneeicha erelanaala neeunruhane. Coatiha laen jereraai ereeuruha enecurune. Aitoha Cana Coaunera rai rauhine rijijiein rai lanaacha ere tonoraain jerecuruha acaauru lanaaurune rijijiein neeuruhine enecuru. ³⁵ Aihana jaun, cha bajanaa jerecuruha enecurune, rai lana caje bajaauruhine rai loreri asaee neein. Caohachaaai leinjiin ene iriha netaojiaanaa que netiinne.

³⁶ Coatiha inara janaacha nunuhetein benojoineein nihein Cana Coaunera ere. Niheichu, coatiha inaraacha nii Cana Coauneraacha beratei sirichaneein niheeiche. Nii que, itolere bana nainaan ichaaoche.

³⁷ Chunocoha, Cana Coaunera aitoonjoan bera *profeta* neein nena coacuhin, Cana Coaunera Suujue aitoonjoa rijijiein nihanete, caa inara rai quiicha laenai, Cana Coaunera letononeein ichacaunne coitucureein.

³⁸ Jana coitucueniha nete, Cana Coaunera coitucuheniha jaun coitucunereein. Niheichu Cana Coaunera niha natiin acaarentonain coitucuriaain. ³⁹ Canejeraauru, nitohanihana jaun, jataain corajeein Cana

Coaunera aitoonjoan beeuche. Jiaonrihachu leecha erenaa coitucueraelanaala nenea cuhane ereeuruhane caohateechene. ⁴⁰ Nete cha ichaquichene rauhijiriin joanreein ichaelanaala leinjiana leinjianaain ichaquichene caohachae.

Oo caje ichanaa Curisitone.

15 Canejeraauru, enane laen inara relaanulune jaan, cana ichoteraneein nenea erenaa coauquichene jereun. Nii inara rai canuhacha bei erenaate esenetaaichene jaun, nii aitohane rijijieein baaso ichana coacuelanaala neeiche. ² Chaaen techu, nii inara rai beratenojoin erenaa coreniha raotojoein jianacoon ichoteratenojoein neeiche. Aiha nii naitoonjoan rijijieein, baaso ichana coacuelanaala neeichene. Jana aineeichene, inacojoeinte inara relaanune bana esenetareeichelu.

³ Jaurihanejeeine, inara que nerelaanulune coitucuerateeunlu. Chaen nechu, cana osa coreniha ohalu Curisitone que inara relaanlu; ⁴ Ajeri jachu cuhane conautecuruhane janate, "Nichata janone cuhane ichanae," naain laenanohiniha Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanene rijijieein. ⁵ Chaen techu, Fedoro rai ococoe. Nii baihate, lechooncai coroatajai afosotooru rai ococoe. ⁶ Nii baihate laen ococoe saogui fashai amurijirii cana nejeraauru rai. Tabaaaurute jaiti enanetojoein ichaaore, inae ohacoaauruha leeochoaurune saijieein. ⁷ Nii baihate ococoe Saantiaao rai. Nii caje cuainte leeochoauru afosotooru rai ococoe. ⁸ Satononihate inae dedeeu cuhane baiha carajaaajoaain catiaain canu rai netonai ococoe, jauriaanejeein niicha ranojoein nihanune que airijiin, esinae aca cana Curuaanaa nihane coitucuhanune coina. ⁹ Nitohanihana jaunna jataen leeochoauru afosotooru fauhecaain nelateun. Cana Curuaanaa cachaauru rohecaain sorejetocooaunne jaun chanihaaun canu afosotoneein canu curuaateeuruhane coina. ¹⁰ Nena atiin jataain canu belaiha Cana Coaunerane coreniha canuneein neeun. Nete nii canu belaiha Cana Coaunerane inacojoein aine. Nii jaunna mainajeriin amihaneun, jataain leeochoauru amurijiriin caraajenhane aihanune que airijiin; jataain cana belaihana jaun, cacorataaniha Cana Coaunerane aina. ¹¹ Coatiha canu ichacaauneecha que caohacharihei, niheichu leeochoauru ichaane niha natiin caohacharihei. Nete laen caa caitoonjoan Cana Coaunera aitoonjoan ne. Acate nii esenetaaichelu inara.

Oo cajete ichanacure onacaauru.

¹² Canacaanune oo caje ichanaa Curisitone que inara relaacaanu. Chanuna jana chaen inara tabaauru oo caje ichanana nainiha cachane esenetaelanaala ereeure. ¹³ Oo caje ichanana naineniha cachane jana nihane, coatiha oo caje ichanarihei Curisito. ¹⁴ Niheichu coatihane nelaterihei naitoonjoan inara relaacaanune jaan, oo caje ichanaeniha Curisitone. Niheichu chaque nelaterihei nii inaraacha esenetai. ¹⁵ Nitohanihane chujianra

nechu casajeneein Cana Coaunera que ererichaanuna, Curisito ichatihane que irihacaanune jana, esinae rauhijiriin oo caje ichanaeniha onacaaurune jana aito-coaanune. ¹⁶ Esinae rauhijiriin oo caje ichanaeniha onacaaurune coatihane oo caje ichanarihei Curisito netonai. ¹⁷ Jana oo caje ichanaeniha Curisitone, coatihane nii chaque nelaterihei nii inaaraacha esenetai. Jerichanejeeinte inara osaacha aina ichaoriquiche. ¹⁸ Nii oo caje ichanaeniha Curisitone chujianra, nitajeeurure nii esenetaain onacaauruna. ¹⁹ Curisitoaacha cohajihacache caa ichaonaa que netiinne jana, oo caje ichanaeniha chujianra, Cana Coaunera coitucuhichuru amurijiriin cairichaaajoaain nerichache.

²⁰ Nete esinae rauhijiriin oo caje ichanae Curisito. Acate jaurihanejeein ichoaichaniha oo caje ichanaelu. ²¹ Charijieein teinti caa cana rai chauratane que leinjiin cacha coreniha turuhelu onaa. Nii rijijieein techu leinjiin cacha coreniha turuhelu, onaa caje ichanaa cachane jaanu. ²² Nii rijijieein techu Adaan coreniha saain ohe cacha, nii rijijieein techu Curisito coreniha satiin rai nereein ichaonaa. ²³ Nete laen le cachanichaachene dadaane rijijieein nerichacheein. Curisitote nunuhe neein nereein. Nii baihate rijijieein neeurureein rai cachaauru, inae nacoauneein turuhane bana. ²⁴ Nii baihate laen nii curuaaneein nenacaauru, cocoinanacainein nenacaauru, nii nelaaetiin niha nocoenacaauru, naaonjoainuri amuritiin itajeein, rai cojoanona tiha Cana Curuaana Cana Coaunera raine janate, inae Cana Coaunera Cojoanona que tureein. ²⁵ Curisitote nii rucuhecane rai ne, satiin que nejeratenacaauru, rai tijia asae neseonriaauruhane reentiaain. ²⁶ Satononiha niicha itajeenite nii cana que nejeratenaanein nenea onaa ne. ²⁷ Cana Coaunerate satiin itolere Curuaanaa nihane coina nito-haneein telu niqui. Nete laen itolere Curuaanaa nihane coina aitha Cana Coaunera natiin, Cana Coaunera Curuaanaanena nainene, Cana Coaunera itolere Curuaanaanein cocoinaain tihane jaun. ²⁸ Inae satiin Curuaanaa niha Curisitone coina icha Cana Coaunerane baihate, inae satiin itolere bijiu nihane jana, nii rai Calaohi Curisito, Cana Coaunera rai jitaain nii itolere tiha cureein. Nii banate Cana Coaunera itolere Curuaanaanein nereein.

²⁹ Aihana jaun nii onacaauru coreniha camujuaain baotisanojoinunru niriimiin. Oo caje ichanana naineniha onacaaurune, nainihei acaauru coreniha camujuaain baotisanojoinichaane.

³⁰ Chanuna jana chaen, neniha ichanaa oo caje onaae jaanne saijieein, necairichaaecaache itolere bana. ³¹ Canejeraauru, esinae rauhijiriine inetono janona bana ohanune rai neeun. Nii rijijieeinechu raotojoein neeun, Cana Curuaanaa Jesocurisito esenetaeranein neeichene coreniha. ³² Chaen nechu Efesoo nii necha aansai taibinae neein nenanacaauru amuritoonlu mainajeein necairichanaa coaraain. Chaque jana canu rai jelaiha caaujue nii necairichaanune. Chanuna jana neniha onaa caje ichanaa cachane jaanne, inacojoein necairichareeun. Aihana jaun chujianra,

“Lenoneein, acau cohin ichaoacache, eresi onaa ajiniha,” naauruha tabaaurune rijijieein ichaorichaachena. ³³ Jiaonriha inara coritaauruhane esenetaaichene. Chunocohate inara rai, “Chanuna baaso ichaquiche. Nechu joanreein casajete nii ichaquiche. Nii jianein caa aihacaanune rijijieein ichaaoche,” naain inara suujua auhacaaurureein. ³⁴ Aihana jaun nacoaunein caohachain inara suujua coaraain neeuche, naosatena coacuhelanaala. Inara tabaaurute jaiti Cana Coaunera coitucuurene. Necoeejeichene jaan nuquene caa inara rai aitoon.

Chatohaneeinna oo caje ichanacurure onacaauru

³⁵ Tabaaurute jerihane, “Chatohaneeinna oo caje ichanacurure onacaauru. Nitohanihane chatohanai quena jana jaberocore,” naaure. ³⁶ Jataain aasohachate nainere niritiin coaucane. Chaaelai ucuhe temuhasanete ohe, nii rai nucuhe ichaohin omarona nainihane coina. ³⁷ Aihana jaun coatiha canaacha temuhi nii ajaena neein omarohi. Nechu jataain aansijiin nena cajete omarohe, tirico caje, leecha ucuhe caje, naaonjoain. ³⁸ Jana Cana Coaunerate Aca jerihane rijijieein teein le laurichuru rai acaauru jaberoco te. ³⁹ Coatiha saain jaberocohin neinichaachene, ita rijijieein jaberocohaacache. Cana cachanichaachenete jelai teein ne cana jaberoco. Jana lenonecurute jelai teein rai jaberoco que jaberocoore. Tajaacurute jelai teein jaberoco que jaberocoore. Ateeuru netonainte jelai teein jaberoco que jaberocohin neeure. ⁴⁰ Nii rijijieein techu ne dedeeu itolere jaberocoori. Jerichanejeein techu jaberocohacoain ne itolere caa cana rai chauratane que. Nete laen nii dedeeu nena nihane jaberoco necaohacha que necaohachain neeure. Jana caa chauratane que nenacaaurute, chauratane que neeuru jaberoco caohacha que necaohachain neeure. ⁴¹ Enoto cono niha natiinte nejelauneein conohe, atene, arasijie, naaonjoaaihunri cono aina ita rijijielanaala. Jerichanejeein techu arasijieeuru niha natiin nejelaunihacoain conohe, ita rijijieein conohelanaala.

⁴² Nii rijiiicha oo caje ichanaa onacaaurune jaan. Rai jaberoco conautenohinte setuhe, jana rai suujue ichanana coatiha chabana setuhi. ⁴³ Jaberoco canaacha conautei nii cha que nelatihei. Jana rai suujue ichananate laen, nelateein necaohacha que necaohachain ne. Nii jaberoco conautenohin, nii cha que nelatihei. Jana, rai suujue ichananate laen nelateein ne. ⁴⁴ Nii jaberoco conatenohinte jaberocohin bucuhin ne. Jana nii rai suujue ichananate suujue nejesinanein ne. Nete aih jaberocohin cachane rijijieein ne, rai suujue netonai.

⁴⁵ Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete, “Jaurihanejeein cacha nunuhenein nena Adaante cachanein ichaoin nelu. Jana nii baiha cacha satononein nena Adaante, suujue nejesinanein ichaonaa teranein ne,” naain ne laenanohineein. ⁴⁶ Nitohanihane jaun coatiha suujue nejesinanein nena ichoaichaniha niheiluu. Jaberocohin nenaate, ichoaichaniha nelu. Nii baihate laen ne nii suujue nejesinanein nena.

⁴⁷ Nii jauriaanejeein cacha nenaate atane caje coaunanojoneein nelu. Jana, nii baiha nena cachate laen dede caje nenaane. ⁴⁸ Caa chauratane que nenacaauru jaberocote, nii atane caje nenaalu cacha jaberoco rijijie. Jana nii dedeeu nenacaauru jaberocoorte, nii dede caje nena jaberoco rijijie.

⁴⁹ Nii cacha atane caje coaunanohinein nena tocohaneein nihacachene rijijieein techu, nii dede caje nena cacha tocohaneein nerichaacheein.

⁵⁰ Canejeraauru, inara raine benaa jereun, jaberocohin bucuhin nena cacha, Cana Coaunera Cojoanonaa que nena nainihei. Aihana jaun nii setunaa inaera, niha nii setuhelanaala nenaane jaun nena nainihei.

⁵¹ Nena laen coitucueraelanaala nena coitucuhichene jereun. Coatih saain orihacacheein. Nete laen, corenejoin niha cureein cana jaberoco. ⁵² Inae tonihane satonotihai jaihane janate, cana nota mitaain cana nota toretana rijijieein, inae turureein Cana Coaunera Cojoanonaa. Inae Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhane janate, ichanaa cuurureein onacaauru, inae chabana ooruhane coina que airijiin. Nii jana canate laen, corenojoin niha curichaacheein. ⁵³ Nii cana jaberoco setu rai nenaate, necoriha cureein setunaa inaa que. Jerichanejeein techu nii cana jaberoco onaa inaera nihane caje, onaa inelanaala nena que corerareein. ⁵⁴ Inae nii cana jaberoco setunaa inaera, setunaa inaa que coreraain, nii cana jaberoco onaa inaera netonai onaa inaa que necorihane janate, inae Cana Coaunera quiricha cuhane, “Onaate corenojoinne, chabana onaa inaa que. ⁵⁵ Chu neeinte onaa. Itolere amuritiin nena jerei. Onaa, chu ne cachaauru cairichaeriine jaan,” naain laenanoneein nihane que turureein. ⁵⁶ Nii cacha cairichaa onaane jaante osa ne. Jana nii inoaenlu rauhi, acaauru aitoonjoante nii osa lararajiaera ne. ⁵⁷ Nariha Cana Coaunera. Cana Coaunerate, nii onaanaja itajerate Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain.

⁵⁸ Canejeraauru, aihana jaun nii baaso coacuelanaala, raotojoein itolere bana neeuche. Itolere bana, jelai amuritoheriin Cana Curuaanaacha jerei ichajeein neeuche. Inarate, Cana Curuaanaa aina jiniiquii canaacha ichai inacojoein nenihane coitucuhiche.

Coriqui taojiaauche cana nejeraauru rai.

16 Canaacha esenetai esenetaeranein nenacaauru- cana nejeraauru rai coriqui taojiaaichene, Galasia bataneun nenacaauru, Cana Coaunera coitucureraauru relaanolune rijijieein ichacuche. ² Tomiho bana nainein, inara amihane coreniha inaraacha eruujuei neleru rucuhacuche jelai teein, nabana turuhanune janaacha taojiana coaauquichene coataa. ³ Aihune inae turuhanune bana, inaraacha letoaenenuuru cachaauru letoae, acaauru rai quiricha laenaain teein, nii coriqui inaraacha taojiaa aina amaain teeuruha cana nejeraauru raine coina. ⁴ Canuhetonai cunaa jerichaanuna, acaauru aina jiniiquiin curichaanuhin.

Coriintoote cunaa jere Faboro.

⁵ Inae inara rene turuha uhanunena, Masedonia batane jeroon cuhin, caje coauneen laen Coriinto turureeunni. ⁶ Jerihanena, carajaaajoain inara aina nereeunni. Nainichaaunena inara aina nereeunni, situha elohenane reeintiaain. Nii banate, canu coroatajanena naineriquicheein, jelai caje chunijiun cunaa jerichaaunne. ⁷ Coatiha canu situneeicha inara coana jerihaaun. Nii jaunna inara aina carajaeriin ne-naa jereeun, jeriha Cana Curuaanaa ne. ⁸ Nena laen Efesoo nereeunni, Feentecosetesi janonaa bana que tiaaajoaain. ⁹ Aiha jataain ecu Cana Curuaanaa rai amihahanune, caohachaain mituha canu amihaneonne rai nihane jaun. Arajiin caque nejeratenaaneein nee-ruhane saijieeinna aicheeunni.

¹⁰ Inae inara rene turuha Timoteeone caohachaain raachete raotojoein inara aina neeine. Acaenton-ainte jerichanejeein canu rijijieein Cana Curuaanaa amihaneon ichana coitucue. ¹¹ Aihana jaun jiaonriha chuni nere tonoraenihane. Raujiaaincha namu que coroatajanecuchete nii chaque situhelanaala raotojoein canu coaraa uhine. Cauna leeochoaauru cane-jeraauru aina cohajihacaanu.

¹² Canejera Aforo netonai raine maajeeinne niqui aitoon, leeochoaauru cana nejeraauru aina uhin inara coaraa uhane coina. Nete unaa jerene. Caa baiha nainihane banate ureein.

Satononihate necoe Faboro.

¹³ Caohachaain nainaan necohalajiin, itolere que laraajiin baaso ichana coacuelanaala neeuche. ¹⁴ Chae-

lai ichaquiche leeochoaauru raine, jataain belain cora-jeein ichacuche.

¹⁵ Canejeraauru, inarate rai naraaichuru aina curuae-quiin jauriaanejeein Cana Coanera esenetaalu Esetefana, Acaiha batane quene coitucuhiche raotojoein. Chaen techu acaauru nii cana nejeraauru coroatajan-eraneen neeure, canaacha esenetai coitucuuhane coina. ¹⁶ Nitohanihana jaunna nii Cana Coanera coitucuurera aina, satiin acaauru coroatajaneraaurune maajeein, que inara suujua acatequichene jereeun.

¹⁷ Jataainne rachoojoeun inara aina nenihanune jana, canu rene turuuruha Esetefana aina Forotonato, Acaico, naaonjoainurine jaun. ¹⁸ Acaauru ainate raotojoein nedae casuujua, jerichanejeein inara rijijieein ahuruhane jaun. Acaauru rijijieein caohachaain nenacaauru cachaauru coitucuhin neeuche. ¹⁹ Asia batane que nenacaauru Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoinunrute inara coaacure. Aquila, Firisila, chaen rai loreri asae netaojianacaauru naajoainunrite inara coaacure, Cana Curuaanaa Curisito coreniha. ²⁰ Satiin cana nejeraaurute inara coaacure. Raotojoein ita rene turuhichene ita raain neeuche. ²¹ Canune Faboroneein inara rai canu raajenihane cacoi que caa laenaan inara coacuhin. ²² Chunocoha Cana Curuaanaa belainihane, baaso jana nijiaoine. Inae cataain-jian Cana Curuaanaa. ²³ Cana Curuaanaa Jesocurisito, inara rai caohachaain neeinchene jaanu teeine. ²⁴ Satiin inarane jataain belaihun cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha.

Coriintoo Nenacaauru Rai Coroataja

Coriinto cocoaichacuru rai "Raotojoein neeuche," naa Faboro.

¹ Canuna Faboroneeun. Cana Coaunera jerihane jaunne, rai Calaohi Jesocurisito letono afosotoneeun. Cana nejera Timoteo aina jiniiquiina, Acaiha batane que nenea Coriintoo Jesocurisito ranojoeinein iclesianein neiniquichene rai, chaen nii Acaiha batane sacutaain Cana Coaunera cachaneein satiin neiniquichene raine maajeine caa quiricha laenacaanu.

² Cana Curuaanaa Jesocurisito, Cana Inaca Cana Coaunera, naaonjoaihunri raotojoein jianacoon rachoojoein neeichene jaanu teeuruhine inara rai.

Necairichaane biha Faboro.

³ Cana Curuaanaa Jesocurisito Inacanein nenea Cana Coaunera coroaecaachenete ne. Acate satiin Cana Inacanein nihane jaun, cairichaaajoaain cana coaraain cana necairichanaja caje cana suujua nunaeranein ne. ⁴ Acate satiin itolere necairichaacachene jaanru caje, cairichaaajoaain cana coaraain, cana suujua nunaeranein ne. Nitohaneinte cana netonai nii cairichaaajoaain cana coaraain cana suujua nunaane rijijieein, necairichaauruha leeochoaurune coaraain, cairichaaajoaain acaauru coaraain acaauru suujua nunaain nenea coina ichae Cana Coaunera. ⁵ Nii mainajeein necairichaalu Jesocurisitone te, canacaanu que nerotokane jaunne nii aihalune rijijieein necairichanaa abaantaacaanu. Nii rijijieein techu nii Jesocurisito aina cuuain cairichaaajoaain leeochoauru coaraain nihacaanu. ⁶ Nitohaneine necairichaacaanu, inara netonai ichoteratenojoeinein inara suujua nunaeraanu siriin nenea nainiquichene coina. Nii rijijieein techu, Cana Coaunera canacaanu suujua nunaane, inara netonai suujua nunanohinein neriquicheein, aina cuuain itolere necairichanaa abaantaain neeichene coina. ⁷ Nitohanein neriquicheeine esenetaacaanu. Charijieein teinti necairichaacaanune rijijieein inara netonai necairichanaa abaantaain neeiche. Nii rijijieein techu cairichaaajoaain cana coaraain cana suujua nunaain cana rai Cana Coauneraacha tei sirichanein neeiche.

⁸ Canejeraauru, Asia batane que necairichaacaanulune coaucuche. Ecune jataain mijiaaanein cairichanojoeinein cojunojoinichaanulu. Nii jaunne inae abaantasinihacaanune jaun, "Inae jecha orichaanuhi," naacaanu, ⁹ ohacaanune coina ichara to-

cohanein cairichanojoinichaanune jaun. Nete Cana Coaunera onaa ichateein ichoteranihane que jaaequiin nihacaanune coina necairichaacaanulu, Cana Coaunera colane nenea rijijieein canacaanu jaberocohacha nejesina que itolere bana jaaecohacaanune coataa. ¹⁰ Nii Cana Coaunerate, necairichain ohacaanune rai nihacaanune caje canacaanu ichoteratelu. Nii rijijieein techu satiin cana ichoteratereein, ohin nitajenaa rai nenea caje. Acatechu ohacachene bana nitaje rai niha cana suujuene caje, cana suujue ichoteratereinein nereein. ¹¹ Nitohaneinte cana ichoteratejoein sacureein, canacaanu aina bajaebajaequichene. Arajii cachaauru canacaanu coreniha Cana Coaunera bajaanete, arajiin netonai Cana Coaunera coroaecurureein, canacaanu rai caohacha ichaane coreniha.

Coriintoo cuenihane biha Faborone

¹² Jataaine raotojoihacaanu inara coritana coacuelanaala, niheichu chatohanein caa chauratane que baaso ichaelanaala, niheichu inara aina nihacaanulune bana inara rai baaso ichaenihacaanulune jaun. Coatiha canacaanu raajenihane cha coitucuera nihacaanune jaun aihahacaanu. Cana Coaunerate jataain canacaanu belaitokane jaun, nitohanein ichaohacaanune jerihana jaunna aihacaanu. ¹³ Caa inara rai canacaanuhacha laenanajaqui quirichaauru cuhane, coatiha leeochoanein inaraacha coitucunaa nainihe laenahacaanu. Bajiaanachuinti jitaain aonaain cohatiin coitucuneeiche. ¹⁴ Nii reretaain aonaain coitucuhichene rijijieinte, canacaanu coreniha raotojoein neriquicheein, inae nacoauneein turuha Cana Curuaanaa Jesocurisitone bana. Nii rijijieinechu canacaanu netonai raotojoerichaanuhi inara coreniha inae turuhane bana.

¹⁵ Niritiin esenetaainna niqui, jauriaanejoein inara coaraa unaa jereeunlu, atiin coroatasaaain inara rene bedaenichaaunne coina. ¹⁶ Jauriaanejoeine niqui, Masedoniau cuujihataain inara rene bedaenena jereun, coaiten caje caaujihataain nacoauneein bedaenichaaunne baiha jelai caje coauneein Jodea cuhanune que, nainequichene canu coroatajanequichene coina. ¹⁷ Niheichu canuhacha ichaneni coaucaunne, coatiha inara coritaa inae leesajeein "Airichaanuni," naanune, canu suujua cuhane "Airihaaunni," naain coacuhin irihaaun. ¹⁸ Cana Coaunerate, inara rai cha que erenaa jerichaanune "Airichaanuhi," naacaanune canacaanu suujua cuhane "Airihacaanuhi," naenihacaanune coaraje. ¹⁹ Nii rijijieein techu, canu, Timoteo,

Siribano, naaonjoainichaanune, inara rai canacaanuhacha beebejei Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esinae rauhijiriin acaneein ne. Nii Jesocurisito tote esinae rauhijiriin ichaane coina, "Icharichaaunni," naa Cana Coaunera, suujua cuhane "Icharihaaunni," naelanaalane jaane. ²⁰ Nii aina cuaainte, satiin niicha ichaneni niicha coacuilu ichae Cana Coaunera. Nii jaunte, Cana Coaunera corojeein bajaacachene, "Nitohaneein ichamiin Cana Coaunera, Jesocurisito aina cuaain" naacache. ²¹ Chaen techu Aca cana janijiin cana taojiaain Jesocurisito aina cana teein, "Caaurute canu cachaauru ne" naelu Cana Coaunera. ²² Nitohaneein cana janijiin cana raainte, rai cacha cojunacati-hane jaanque cana cojunacateein, cana rai rai Suujue telu Cana Coaunera, esinae rauhijiriin cana rai niicha teenu ichoaicha teranu que.

²³ Nena jaiti nii coaaucaanlune rijijieein Coriinto inara rene turuha uhenihanune, inara rai caohacha ichaa aihun. Cana Coaunerate inara rai caohacha ichaa aihanune coitucue. ²⁴ Coatihachu inae caohatiin coitucuhin esenetaaichene jaun inara rai, "Naaonjoain ichaquichenete caohachae" naain erenaa nainihacaanu. Raujiaainchana inara coroatajanena jerichaanu, raotojoein rachoojoein esenetaaichene rijijieein neeichene coina.

2 Nitohaniane jaunne nabana inara inaderaa-caaunne coataa, nacoauneein inara coaraa unaa jerichaaunne baiha aineeun. ² Inara inaderaacaaunne, neneriha raotojoein canu rachoojiaeraanune jaun. ³ Nii jaunne inara rene turuelanaala, raujiaaincha inara rai quiricha cuhane aitiin laenaaunlu, canu inadera-aquichene coina inara rene turunaa jerenihanune jaun, inae turuhanune bana inaderanaa coacuelanaala, nenacaeneinjia jiniiquiin rachoojihacachene coina. ⁴ Nena laen nii quiricha laenacaanlune bana, jataain inara coacuhin que nererojoecaaain chanaaunlu. Coatihai nii que coacuhin inaderaaichene coina nii beein laenahaaunlu, jataain inara belaichaaunne coitucuhichene coinane niritiin beein inara rai laenaaunlu.

"Nii canu que nejeratena que inara suujua acate-cuche" naa Faborone.

⁵ Nitohaneein inara rai baaso ichara cacha, canu raaicha inaderanaa tiha aiheilul, inara rai netonaite inaderanaa tiha ailu. Amuritiin rerohin aitona jerenihanune jaunne caa caritojoein aitoon. ⁶ Inae nii cacha aina nejerateein mainajeriin casetecaaichene jianein, que inara suujua acateein, belaaain coroatajanecuche, nabana joanreein suujua cuuaain inaderaane niicha ichanenu coitucuenihane coataa. ⁸ Nii jaunne inara rai aitoon, jauriaanejeein belaiquichelune rijijieein belaaichene coina. ⁹ Esinae rauhijiriin, canu ere tonoraain rijijieein ichaquichene coaracaanune coinane, nechu inara cojuha inara rai quiricha cuhane aitiin laenaaunlu. ¹⁰ Nitohaniane jaunne, inara suujua acatequichene jaanque canuhetonai casuujua acatereeeunni. Aiha niha chatohanai que casuujua actichaaunne jaanunena,

Jesocurisito notaracaae que casuujua acatereeeunni inara coreniha. ¹¹ Nitohaneein ichaohacachene, coatiha canaque niicha jerei ichana nainerinaain moconajaera, inae raotojoein rai nerurujua coitucuhacachene jaun.

Toroasihu turuhin raotojoaeniha rai suujuane biha Faborone.

¹² Jesocurisito beratenojoi beebejihanu cachaauru raine coina, Toroasihu turuhanune janate, Cana Curuaanaa jerenohi ichacaunne coina jatoroaain neeunlu. ¹³ Nena ecu cana nejera Tito eruchenihanune jaun, raotenelu casuujua. Nii jaunna ecu nenacaauru rai necoein jelai caje amuhin Masedoniau cuunlu.

Jesocurisito ainate namuritoroatena coacuelanaala ni-hacache.

¹⁴ Nariha Cana Coaunera itolere bana namuritoroatena coacuelanaala, cana aina cuaain Jesocurisitohacha ichai naitoonjoa beratihane jaun, itolere sacutaain bihacachene coreniha. Nii canaque naitoonjoa niicha berateite, aiha jujuhine rijijieein itolere lomoritiin riaaneein aonanojohi ne. ¹⁵ Canacaanuna Cana Coaunera rai Jesocurisitohacha mocoi jujui rijijieein, inae nichotenaaneein nenacaauru rene, nitaje rai nenacaauru rene, naaonjoainuri rene letono neein niha-caanu. ¹⁶ Nitajera ni nenacaauru raite, leinjiin jujui cacha atinaeraanuneein toni nii canacaanuhacha beebejei. Nete laen nichote rai nenacaauru rai, leinjiin jujui ichaonaateraneein toni nii canacaanuhacha beebejei. Nihei chuni cacha nitohanei ichana naineraneein nei. ¹⁷ Chabana aihuruha leeochoaurune tocohaneein, Cana Coauneraacha beratenojoi beebejihacaanune coreniha, canacaanu coretera jerenihacaanu. Nenacaennejian nitohaneein nena coacuhelanaala, esinae rauhijiriin nohanelanaala Cana Coaunera notaracaae, coujurihu rai letononeein netiin inara relaacanu, rai calaohi Jesocurisito cachaneein nihacaanune jaun.

Ena nena Rauhi Cana Coauneraacha tei

3 Niritiin inara rai irihacaanunete, jerihane nechu caohachaaain canacaanu raauruha itolere cachaaurune coina necoasitaa aitoha, canacaanu beeiche. Niritiin coaauquichene coataa, coatiha aihuruha nii leeochoaurune rijijieein, cajihaneein amuhemu-jueein: "Canacaanune naaonjoaineeinne nihacaanu," naain cachaauru rai ereein nihaacaanu. Niheichu inara rai nihanatiin chabana, "Naonjoaineeinte neeure," naain canacaanu beein cachaauru rai quiricha laenacuchete aina canacaanu raauruhine," naain chabana inara rai irihacaanu. ² Inaraachane latichaanu, inara aina cuaain inanacaa canacaanu suujuu tenojoin que inara relacaanune coarateeiche cachaauru quene coina. Nii ainate canacaanu ichanaa coaraain canacaanu coitucuurureein cachaauru. ³ Nitohaneeinte, quiricha laenanohineein nena rijijieein, Je-

socurisito ichanohineein, cachaauru rai canacaanu aina cuaain teratenojoneein neeichene coaracure cachaauru. Coatiha nii aiha quiricha laenanohine rijijieein niheeiche. Inarate Cana Coaunera Suujue ichanohineein nitohaneein neeiche. Niheichu atane jeeu que tein laenanohi rijijieein quiricha neein niheeiche. Inarate cachaauru suujuau canacaanu aina cuaain Cana Coaunera teratenojoneein nenea que suujuequii neeiche.

⁴ Nii jaaunne, Jesocurisito aina cuaain, nii aitocoanune rijijieein ichaa Cana Coaunerane esenetaacaanu.

⁵ Coatiha canacaanu raajenihane nitohanei ichana nainerihacaanu. Cana Coaunerate, nitohanei ichana inaeraneein canacaanu tein ne. ⁶ Nii jaunte Aca canacaanu relae, nii enachasine rauhi naitoonjoan beraneein nihacaanune coina. Nii rauhi coatiha laenanohineein nenea nihei. Acate jeriha Cana Coaunera suujuene rijijieein nenea ne. Nii laenanohineein nenea rauhite, tonoraeniha cachane ohin nitajihane coina aitelu. Nete laen nii ena nenea rauhi jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein chabana nitajeniha cachane coina ichaonaa tera ne.

⁷ Nii rauhi atane jeu que tein laenanohineein ne-naate, uhaa Moisesane jana, rai nomeri coana nainecurenelu Isaraelitacuru, jataain jiquihacoha nii niicha uhai caun rai nomerine jaun. Nii rai cono jiquihaquite, jacaain satonohelu. Nete, nii rauhi cana atinarateraneein nihane saijieein, jataain necaohachaaain cojoelanaacojoaain ococohin nelu. ⁸ Nii jaun techu jataain nii amuritoheriin necaohachaaain cojoelanaacojoae nii ena turunaa Cana Coaunera rai rauhi-cana suujue cuhane niicha tei rai Suujue. ⁹ Nitohaneein, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nihacachene coina tenojoinihane saijieein, cojoelanaacojoaain nihalu, nii cha ujuaihoneein nenea coina tenojoini jaunte, nii amuritoheriin cojoelanaacojoaain nereein ena nenea rauhi Cana Coaunera tenojoi, cha ujuaihonelanaala nenea coina canacaanuhacha beebejei. ¹⁰ Nitohanihane jaun, coatiha inae chaque nelateein nihei nii jauriaanejeein nenea rauhi, caa ena nenea rauhi jataain caohachaaain cojoelanaacojoaain amurijiriin nihane jaun. ¹¹ Nitohaneein, nitajerai nihane saijieein, jataain cojoelanaacojoaalu nii jauriaanejeein nenaane jauntechu, nii amurijiriin jataain cojoelanaacojoaain nereein nii chabana satonoelanaala neenihu.

¹² Nitohaneein nii que jaequiiinne, satiin acatiha queecha ereerejihacaanu cachaauru rai. ¹³ Coatiha aihalu Moisesane rijijieein, canacaanu meri conajaain aihacaanu canacaanu. Moisesate, nabana jacajeein cuha nii nomeri jiquihaquine coaracuruha Isaraelitacurune coataa, rai nomeri conajaain ererejetelu acaauru rai.

¹⁴ Nete nii naitoonjoan aonaain coitucusichurenelu Isaraelitacuru. Enanetojoeinte nii inoaenlu nenea cana aina Cana Coauneraacha ichanenu naitoonjoan eretaauruhane nihanatiin aonasihurene, jaiti acaauru suujua aina, acaauru nota caje itajenojoineniha nii conaarane jaun. Jesocurisitohachate naine, nii conaara itajeein niha cacha caje ne. ¹⁵ Nitohanihane jaunte,

enanetojoein nii Moisesa rai rauhi eretaauruhane nihanatiin, acaauru suujua aninoane jaun coitucusichurene cachaauru. ¹⁶ Nete laen naosatihajeein ichaohane jianein, Jesocurisito esenetaain ichaoha cachane, nii cha coitucuhane coataa, rai suujua conaara itaje rai Jesocurisito. ¹⁷ Cana Coaunera Suujueenein niha Cana Curuaanaa Jesocurisitone jaunte, itolereenein niha nii rai Suujuene jaaunru, raotojoein ichaohin, cha ujuaihonelanaala neeureein cachaauru. ¹⁸ Inae cana, Jesocurisito ranojoneein nihacachene jaunte, inae cana caje nii cana suujua aina cana nota conaara itajihane jaun, aiha esefejo conone rijijieein conohe, cana aina jataain caohacha ichaa Jesocurisitone jaan cono. Nii jaunte Cana ichao corihajeein sacuha itolere bana Jesocurisito rai Suujue aina cuaainne jaun, rijijieein inae ichaohacache.

4 Cairichaaajoaain cana coaraane jaun, canacaanu rai nii amihanenaa tiha Cana Coaunerane jaun, nii canacaanu rai niicha tei amihanenaa bihacaanune coi-inteein jianena nainenihacaanu. ² Nii jaaune coejenacai ichana coacuelanaala, niheichu asinojoneein cha ichaelanaala, itolere que jaolequiiin satiin notara-caae niicha icharatei ichacaun. Coatihachu chaen canacaanu esenetaa cachane jerenacaan, nohanein nii Cana Coaunera beratenojoi udaa cuaain cacha relahacaanu. Nitohaneeinne cacha coritana coacuelanaala, esinaen rauhijiriin nii canacaanu coitucuhichene rijijieein, Cana Coaunera notaracaae aitocoaanu. ³ Aihane jaun chunocoha, nii osa caje cana ichoter-aanu canacaanuhacha beebejei aonaane saijieein coitucuenihanete, inae nitaje rai nihane jaun aicheein. ⁴ Inae esenetaaurenihane jaunte, maosa rijijieein acaauru te moconajaera, nabana jataain necaohachaa Jesocurisito Cana Coaunera rijijieein nenea tenojoin ichaonaane coaraain coitucunaa nainecuruhane coataa. ⁵ Coatiha canacaanu ichaoque inara relahacaanu. Acaihanijin Cana Curuaanaa Jesocurisito ichao quene inara relaacaanu. Jataain canacaanu belaitoha Jesocurisitone jaan aina cuaainne inara rai caohachanu ichaeraneein nihacaanu. ⁶ Charijieein teeinti nocohena jana conoha conone coina aitoaha Cana Coaunerane jaun neconaelu cono. Nii rijijieein techu nii jeelai Cana Coaunera canacaanu suujua cuhane rai cono tein ne, aina cuaain Jesocurisito merique conoha rai conone coitucuhacaanune coina.

Canaacha esenetai aina cuaainte ichaohacache.

⁷ Nete laen nii Cana Coaunera tenojoi jataain nelatei raain, chaque nelatelanaala aiha atane codarojoene rijijieein nenea cana jaberoco cuhane sirichaache. Nitohaneinte chaneei nenihacachene saijieein cana aina cuaain rai nelate coarate Cana Coaunera. ⁸ Nitohanihane jaunne necairichanaa coaracaanune nihanatiin, canacaanuhacha ichanenu chacaanu, chaque casilanaala. Coatiha chabana amuritonojoneein nihaacaanu. ⁹ Canacaanu ariiriichuruha canacaanu sohin jaaoruhane coina niqui, nete canacaanu nainatejene Cana Coaunera. Canacaanu comaauruha niqui, nete

canacaanu itajenaa nainesihurene. ¹⁰ Itolereneein cuhacaanune jaaunru nihanatiinte, aihalu Jesocurisitone rijijieein cairichanojoneein ohacaanune rai nihacaanu, ichaohalune rijijieein canacaanu aina cuaain rai nichao coaracuruha cachaaurune coina. ¹¹ Jataaina necairichaacaanu, Jesocurisito coreniha canacaanu atinaauruhane rai neeuruhane jaun. Nitohaneeinne Jesocurisitohacha tei ichaonaa que ichaohacaanune coaratihacaanu. ¹² Nitohaneeinne ohacaanune rai nihacaanu. Nete laen inara, inae raotojoein ichaonaaque ichaohiche, canacaanu que inara rai niicha teratei ichaonaa coreniha.

¹³ Niique te, "Esenetaanune jaunne ereeun," naain aitoha Cana Coaunera Quiricha cuhanene rijijieeinne, canacaanu netonai jerichanejeein esenetaacaanune jaun, que ereerecaanu. ¹⁴ Nitohaneeine nihacaanu, ohane caje Jesoso ichatihalune rijijieein, onaa caje canacaanu ichaterichaaain Cana Coaunerane esenetaacaanune jaun. Nitohaneeinne onaa caje cana ichateein cana rareein nacatiha rai calaohi aina jiniiquiin nena coina. ¹⁵ Nitohaneeinne, jataain caohacha ichae inara rai Cana Coaunera. Nitohaneein araai laurii que inara coroatajaniha Cana Coaunerane coaracuruhanete, araai laurii cachaauru netonai Cana Coaunera necaohacha coraecuree. ¹⁶ Nii jaunna chabana bihacaanune jianena coacuelanaala, niheichu namuritoroatena coacuelanaala nihacaanu. Cau caa ichaonaa que ichaohinte inae binaanihacache. Nete, cana suujua cuhane, itolere janonaa bana nenamanacainaacache. ¹⁷ Cau caa chauratane que ichaohin necairichanaate sorotiin sareein. Nete, nii necairichanaa coreniha, jataain nii amuritoheriin, chabana sanaacharanejeein nena ichaonaa rarichaacheein. ¹⁸ Aihana jaun nainihe i tolere cana notaracaee nenaacha que coaaucaachene. Nii chabana, coaraelanaala nenaacha que coaaucaachenete caohachae. Nii satiin canaacha coaracurite, satiin nitajerai ne. Nete laen nii chabana canaacha coaraai chabana nitajenereein.

5 Cana jaberocote cana amunajau leinjiin loanari sorotiin nelatenenu rijijieein ne. Nete laen chatohaneein itajenojoiniha nii cana jaberecone niha natiin, dedeeu cana jaberoco ena nena rucuheca Cana Coaunerane coitucuhacache. ² Nii jaunne ichanohineein nena, chabana nitajenaachara jaberoco cuhane inae ichaoha cunaa jere canacaanu suujue. ³ Nii jaberoco te laen canacaanu suujue que necurujuareein, machoequiin nenaane rijijieein nihane caje. ⁴ Jaiti nii loanari rijijieein nena cana jaberoco que jaberocohin ichaohacaanune jaunne, cha lateein, nererojoecaaerin, naaonjoaain ichaohacaanu. Coatih itolere bana, nii canacaanu jaberoco que ichaohacaanune colatiha aihahacaanu. Inae nii canacaanu que banihateein Cana Coaunera ichanohi jaberoco que ichaohacaanunete, nii canacaanu jaberoco jauriaanejeein loanari rijijieein nena, nii ena nena canacaanu jaberoco jana nitajereein. ⁵ Cana Coaunerane nitohaneein nihacaanune coina canacaanu relaain nii ichoae tacaain canacaanu rai, rai Suujue te, nii cana rai naitoonjoan

sirichaneein nerichaanuhine cojunacanu que. ⁶ Nii jaunne satiin nii canacaanu rai naitoonjoa terichaaaine coitucuhin esenetaacaanu. Jaiti canacaanu jaberoconeein ichaohin nihacaanune jaunne, Cana Curuaanaa rohan nenihacaanu. ⁷ Ena niqui coarahaacaanu rohan jaiti nenihacaanune jaun. Nete nitohaneein nerichaanuhine coitucuhacaanu, jataain esenetaacaanune coreniha. Inae niqui caa canacaanu jaberoco ratiriin Cana Curuaanaa rene turunaa jerichaanu. ⁹ Nii jaunne cana Curuaanaa jerihane rijijieein itolere bana ichaorichaanuhin, ohin, ichaohin, naaonjoaacaanune nihanatiin. ¹⁰ Inae itolere baaso ichara, caohacha ichara, naaonjoain ichao coitucuhane coina niha Cana Coaunerane bana nacatiha tururichaacheein, baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaacachene coitucuhin, lecachanichaachene ichanohi coitucuhin rai nicha tenaa jerei tihane coina.

Aina raotojoein nihacachenete jere Cana Coaunera.

¹¹ Nii jaunne inae coitucuhacaanune jaun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaauruha cachaaurune coina acaauru que jereratiha acaauru rai ereerecaanu. Cana Coaunerane canacaanu coitucuhin, canacaanu suujuaane maajeein coitucue. Bajiaanachuhinti esinae rauhijiriin rai letononeein Aca jerihane rijijieein ichaohacaanune coitucueeneiche inara netonai. ¹² Coatih canacaanu raajenihane necohasitaa caa aitohacaanu. Nenacaanejian raotojoein coitucuhin nainaan, nitohaneein suujua cuhane coaralanaala nohaneein inara relaa nocoetonacaauru tonorana nainequichene coina caa inara rai aito-coaanu, nenacaan inara coritaauruhane esenetaaichene coataa. ¹³ Jeriha Cana Coaunerane rijijieein itolere ichaain nihacaanune jaunne, leinjiin jaelorohe nerurujua cha que nelatihei rijijieein coaracure leeochoaauru cachaauru. Jana inara, esinae rauhijiriin caohatiin coacuhin aihacaanune coaraquichenete, inara caohachanu que aihacaanune coitucuriquicheein.

¹⁴ Jataain cana belaitohane jaunne, cana ichao rucuhaneein beraichaneein ne Curisito, aca satiin ichao coreniha ohalune coitucuhacachene caje coauneein nunuhetein. Nii ohane aina cuaante satiin cana netonai ohacachelu rai ichaonaa que ichaohacachene coina. ¹⁵ Nitohaneeinne satiin cachanichaachene coreniha ohelu Jesocurisito. Inae satiin cana coreniha ohalune coitucuhin, esenetaain nihacachene jaun jeriha cana suujuaane rijijieein ichaonaa coacuelanaala, Aca jerihane rijijieein ichaohacachene coina.

¹⁶ Canacaanu netonaine niqui, nii namute cacha que coaacuruha Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein Jesocurisito netonai que coaurejetocooanulu. Nena laen inae enene nitohaneein coacuenihacaanu. ¹⁷ Aihane jaun inae Jesocurisito aina jiniiquiin esenetaain ichaoha cachanete, inae nii jauriaanejeein nena rai nichao jianeein nii ena nena ichaonaa enachasine que ichoae cacha.

¹⁸ Nitohaneeinne Jesocurisito aina cuaain ichae Cana Coaunera, que nejeratena rijijieein nena caje aina

jiniiquiin ita belaa'in raotojoe'in nihacachene coina. Nii jaunte canacaanu letoae inara que coitucueratihacaanune, inara netonai aina jiniiquiin raotojoe'in neeichene coina. ¹⁹ Cana Coaunerate nitohane'in Jesocurisito aina cuaain satiin cachanichaachene osa que suujua acatihane, aina raotojoe'in jiniiquiin nenea coina ichaain, nii niicha ichai beranu que canacaanu telu.

²⁰ Nii jaunte acaneei nenea rijijie'in canacaanu te'in inara rai bihacaanune coina berate Cana Coaunera. Niine raajenihane aitoa Cana Coaunerane rijitojoe'in, caa inara rai bihacaanu. Nitohane'in Jesocurisito letononihacaanune jaunne, inara rai aitocooanu, atiin caa inara rai Cana Coaunera beratenojoi tonoraain esenetaain neeichene, inara osa que suujua acatena nainihane coina. ²¹ Coatiha aansijie'in niji osa que nesaruhi niheiluu Jesocurisito niqui. Nete, satiin cana osa coreniha caseteco coaraelu, aina cuaain cana osa que suujua acate'in jianacoon cana tihane coina nainatejijha Cana Coaunerane jaun.

6 Nitohane'in niicha ichai que Cana Coaunera coroatajanerane'in nihacaanune jaunne, inara rai aitocooanu. Nabana jataain inara belaitohane jaun inara rai Cana Coauneraacha beratenojoi que jaoleconaa coacuelanaala que nerausiaequichene coina.

² Nitohanihane coinata rai Quiricha inoansi cuhane: "Canu bajaee bajaeequine aonajihanu.

Chaen nechu
nichotenaajere'in,
canu ariirijieine jana,
ii ichoterateun,"

naain be'in laenaeratelu, nii coina Cana Coaunera.

Einate, inae nii aitohalune rijijie'in ichoteratenojoin nequichene caohachae, inae rai cojoanonaa nihane jaun. ³ Coatiha chatohane'in baaso ichaain chuni notajaain nihaacaanu. Nabana canacaanuhacha ichai baaso rijijie'in cha ichaain neeuruhane, inara rai canacaanuhacha beebejei esenetaelanaala que jaolecohichene coataa. ⁴ Nitohane'in nenea coacuelanaalane, Cana Coaunera letonone'in nihacaanune coaratihacaanu, itolere necairichanaa, latijiojoi'in, caaintati ichaonaa que ichaohin, ⁵ taba que canacaanu bisihure, caresero cuhane canacaanu enoain, taba que canacaanu que nererojoe'caure, jataain mainajeriin amihanenaa, sinerena, mijitena, naonjoainurine abaantacaanu chabana nererojoe'caelanaala.

⁶ Jerichaneje'e'in nechu esinae rauhijiriin nii chatohane'in baaso ichaelanaala ichaohacaanune coaratihacaanu, esinae rauhijiriin canacaanu aina niha Cana Coaunera Suujuene coaracuruha cachaaurune coina, chunique asilanaala satiin cachaauru belaa'in ichaoin.

⁷ Nitohane'eina nihacaanu, esinae rauhijiriin canacaanuhacha beebejei esenetaain, canacaanu aina cuaain niicha ichanenu icha Cana Coaunerane coaracuruha cachaaurune coina. Nitohanihacaanune jaunne, baasone'in canacaanu tenaajerera nihane, chatohane'in baasone'in tenaa coacuhelanaala, rauhijiriin nohanelanaala rai irihacaanu. Nitohane'eine canacaanu rai baaso icharanihane, baaso ichaelanaala

ichaonaa esine que ichaohin nihacaanune que cuaain acaauru rai ere'in necocaaeratihacaanu.

⁸ Nete taba que canacaanu que suujua acate'in, taba que canacaanu cotaain, taba que canacaanu que raotojoe'in ere'in, taba que cacha baasoniha canacaanu be'in, naajoaain canacaanu que ereure cachaauru. Nitohane'einte nohanelanaala cachaauru rai irihacaanu natiin, nohane'in cachaauru coritaa canacaanu beure. ⁹ Chaen techu canacaanu coitucuuruhane saijie'in, canacaanu coitucuhi rijijie'in canacaanu coaracure. Canacaanu sohinte niqui canacaanu jaonaa jerecure, nena jaiti ichaaojihacaanu. Canacaanu casetecauruha niqui, nete canacaanu atinaaurene. ¹⁰ Jataain inaderanaanjaanu tocohane'einte niqui canacaanu ichacure, nena atiin raotojoe'in rachoojoe'in nihacaanu. Leinjiin cha coitucuhi cairichei rijichaanu niqui, nene arajii cachaauru rausi-aecaanu canacaanuhacha coitucui que, raotojoe'in neeuruhane coina.

¹¹ Canejeraauru satiin Coriintoo neiniquichene. Esinae rauhijiriinne canacaanu suujua aina cutaain, inara coreniha canacaanuhacha coacuhi que inara rai caa suujuelanaala aitocooanu. ¹² Coatiha aansijie'in niji inara que asiin irihacaanu. Nete laen inara niha chatohane'eine nihanatiin canacaanu que asiiche. ¹³ Nii jaunne atiin inara rai aitoon, nere tonoraane coina bereecuru rai iriha cachane rijijie'in. Esinae rauhijiriin caa inara rai aitiin nihanune rijijie'in, canu que cha suujuelanaala be'in neeichene coina.

Cana Coaunera rai Teenforo rijijie'einte nihacache.

¹⁴ Jiaonriha chatohanai ichaain neeuruha Cana Coaunera coitucuhichurune, acaauruhacha ichai ichaain neeichene. Baaso ichajee'in ichaonacaauruhacha ichai ichana nainihe'i caohacha nejesina ichajee'in ichaonaa cacha. Nii rijijie'in techu jiichoo amuritonaa nainene nocohena. ¹⁵ Charijie'in teenti moconajaera belaina nainene Jesocurisito, nii rijijie'in techu nainene moconajaera cacha aina chatohanai ichaain nenea nainene Cana Coaunera cachane'in nenea. ¹⁶ Nitohane'in nenea nainihaacache cana, inae Cana Coaunera rai Teenforo rijijie'in niha cana jaberocone jaun. Nitohane'in nihacachene coinata:

"Inara aina neeine inara aina jiniiquiin amuhemuhereunni. Canuna inara Coaunerane'eun. Inarate jana canu cachanequiche," naain raajenihane aitelu Cana Coaunera. ¹⁷ Nitohanihane coina techu:

"Acaauru aina neeichene caje amuhin jelai neeuche. Jiaonrihachu acaauru chosichuru rai lenone acaauruhacha tei dadaain neeichene. ¹⁸ Caa inara rai aitocooanne tonoraain neeichenena inara rareeunni, inara Inacane'in nihanune jana, inara canu calaohine'in, canu cacunone'in, naonjoaainee'in neeichene coina," naain aitelu itolere icharane'in nenea Cana Coaunera.

7 Niritiinte aite cana rai Cana Coaunera. Aihana jaun cana casetecarihanine que casiin, cana ichao aasajee'in, cana suujuene maajee'in itajenaa nainera

que necohalajiin nihacachenete ne. Nii jaun baaso ichaelanaala raujiaaincha cana rai Cana Coaunera aitoonjoan rijijieein ichaoha cachene caohachaera canejeraauru.

Cana Coaunera coitucuuruhane coarateeuruha Coriinto cocoaichacurune.

² Caohachain inara suujua coaraain canacaanu aonacuche. Coatiha chuni rai baaso ichaain, chuni cairichain, chuni coritaain, naonjoahaacaanulu.

³ Coatiha inara que iriha aitoahaun. Inara rai aito-coaunlune rijijieeinne, casuujua aina cutaain inara belaaain inara aina jiniiquiin neein ohanune coina jatoroaain neen, nii te raotojoeein coitucuhiche inara.

⁴ Esinae rauhijiriina inaraneen neeichene coitucuhin, nii chuni que asilanaala inara rai aitoon, raotojoeein canu coitucuhin neeichene jaun. Itolere necairichanaa coaraain nihacaanune saijieeine, inara coacuhin jataain raotojoeein corajeein rachoojoein neen.

⁵ Masedoniau turuhacaanune caje coauneen aansijieinniji nebetacaaorihacaanu. Itolereenein turuhacaanune jaaunru naineeine necairichanaa coaracaanu. Chaen nechu necairichaecuruha leochaaurune coaracaanune jaun, canacaanu suujua cuhane casihacaanu.

⁶ Nete Cana Coaunera, cha ichana coasiha cachane nihanatiin, enaacha que ichana corajerateenein nihane jaun, canacaanu que corajerate turuha Titone aina cuaain. ⁷ Coatiha turuhane jaauncha nihei, raotojoein neeichene coaraane jaun, acaantonai suujua aninoaain corajihane jaunne, canacaanu netonai canacaanu suujua aninoaain corajihacaanu. Acate jataain canacaanu coana jeriquichene que aitiin, canu coreniha inaderaain canu que coaauquichene beebeje canacaanu rai. Nii jaune jataain jeelai amuritoheriin rachoojoein neen. ⁸ Inara rai quiricha laenacaunlune jaun, coaraain inaderaaichelune que inae enene netojoehaun. Jariaalune niqui, nii inara rai quiricha laenacaunne jaun, inaderaaichelu carajaelanaalane coitucuhin netojoetoonlu. ⁹ Nena laen inae enene nii inara rai quiricha laenacaunlune corojeeun. Coatiha inaderaaichelune coroaehaun. Nii inaderaaichelune aina cuaain inae nacoauneen jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohichene jaune corojeeun. Inarate jeriha Cana Coaunerane rijijieein nii inaderanaa abaantaain neeichelu. Aihane jaun coatiha inara rai baaso ichaa nii quiricha laenahaacaanulu. ¹⁰ Nitohanein jeriha Cana Coaunerane rijijieein, inaderanaa abaantaain cana ichao corein nihacane, nii coreniha nichoterichaacheeine jaun, nihei chaque netojoena jaanu. Nete laen Cana Coaunera coitucuhichuru nechu baasohacha que coacuhin, itolere bana inaderaauruha, niha leiijin itolere necairichanaa caje cana rocoerane que coacuelanaalane jaun inae nitaje rai neeure. ¹¹ Nete laen inara, jeriha Cana Coaunerane rijijieein inaderaain, cha abaantaain neeichene jaun, inara rai bihanune rijijieein ichaain canu cocoaerateeichelu. Chaen techu nii choae tacaain obajeein, casiin, naonjoaichelu. Nete atiin, nii baiha canu coana jereein,

nii inara jana baaso ichara casetecaaichene coina inae jatoroaain neeichelune jaun, esinae rauhijiriin inara nii ujuaihoneein neneichene coarateeichelu. ¹² Nii inara rai quiricha laenacaunlune bana, coatiha nii baaso ichara cache que coacuhin, niheichu nii baaso ichaane jaan cache que coacuhin, naonjoaain laenahaanlu. Cana Coaunera notaracae canacaanu coacuhin aito-coaanune rijijieein ichaquichene coarateeichene coinane inara rai laenacaanulu. ¹³ Niite jataain canacaanu suujua nunaain, canacaanu suujua aninoaelu.

Nete nii amuritoheriin canacaanu rachoojiae Tito, inae raotojoein neeichene coaraain suujua aninoaain nacoaunein niicha ichaneni corajerateeiche quene jaun. ¹⁴ Nii Tito raine, chatohanein inara rai baaso ichaenihanune jaun, jataain inara aina raotojoein nihanune que aitoonlu. Nii nohanelanaala inara rai aito-coaanulune rijijieein nechu, inara coreniha raotojoein nihacaanu que aitocooanulu nohanelanaala Tito rai.

¹⁵ Chaen techu nere tonoraain que inara suujua acateen raachelune coauncane naineen, inara ainaacha itolere bana nena jere nii Tito. ¹⁶ Jataaine rachoojoeun, inae inaraacha ichaneni coitucuhin nena nainequichene esenetaanune jaun.

Arajiin niicha teenihuru taojiaauruha Masedonia nenacaaurune.

8 Canejeraauru enane laen, Masedoniau nenacaauru Jesocuriso ranojoein nenacaauru belaitohane coaratiha, acaauru que Cana Coaunera berichaanuhin inara rai. ² Jataain maainajeriin cojunojoein neuruhalune jaun, necairichauruhane saijieeine, inae chaque tonajelanaala raotojoein enene neeure. Nii jaunte cairicheinejeunruhane saijieein, coriquihonanein nena rijijieein jataain arajiin, Cana Coaunera rai nii niicha teenihuru taojiaaure. ³ Canuna jataain arajiin nii tenaa nainecuruhane amuritoheriin, chunaelanaala nii Cana Coaunera rai niicha teenihuru teuruhane coaraan. ⁴ Chaen techu canacaanu rai aitocure nii niicha taojiaauri amaain, Cana Coaunera cachanein nenacaauru rai tihacaanune coina. ⁵ Nitohaneinte taojiaaururichaine coauncaanne amuritojoaain teure. Jauriaanejein Cana Coaunera rai benatecuruhane baihate, jeriha Cana Coaunerane rijijieein canacaanu rai teure. ⁶ Nii jaunne Tito rai aitocooanu leochaauru rai caohacha ichaa, inaraacha taojiaa raa uha inara caje, jauriaa aihalune rijijieeine coina. ⁷ Inara leochaauru amurijiriin esenetaain neen, cha que tonajelanaala leochaauru rai erena inaan, itolere coitucuhin inara relaacaanune jaan rijijieein jereen neeichene coina jatoroaain, naonjoaain neeichene jaun, nii rijijieein leochaauru amuritoheriin, leochaauru latijiojiriin nenacaauru corotajanequichene coina ichaquichenete ne. ⁸ Coatiha inara letoaa inara rai binaaun. Caohatiin ichacuruha leochaaurune coitucuhin aina cuaain leochaauru belaaichene coarateein inara netonai tenaa nainequichene coina ne aitoon. ⁹ Inarate

jataain itolere que nelateein itolere ichana nainera-
neein nihane saijieein, jataain inara belaitohane jaun,
aina cuain rausiaenojoein raotojoein neeichene
coina, inara coreniha cha que nelatihei rijijieein
cairichei coaraain nihalu Jesocurisitone coitucuhiche.

¹⁰ Inara rai caohachanu quene, nii que inara rai
aitoon. Inae inara, leeocho jaanaa bana inae nitohanei
ichana nunuheteichelune jaun, satono que tiaain
ichana corajeeuche. ¹¹ Aihane jaun nii jauriaanejeein
tenaa nunuheteichene bana corajeein teeichulune
coarateeichelune rijijieein, enene tenaa nainequich-
ene jeeonijihanaain tihajeein leeochoaauru coroatajani-
ha inaraacha teenu taojiaaichene nainacuche.

¹² Chunocoha Cana Coaunera rai cha tenaa jereein
tenaa nainihane jeeonejeein tihanete, raotojoein nii
niicha tei rareein Cana Coaunera. Coatiha cha sirini-
hane saijieein, cha tiha cachane jerihei Cana
Coaunera. ¹³ Coatiha cha sirineeichene nihanatiin,
leeochoaauru rai acaihaniji teein necairichaaichene
coina erenaa nihein. Raujiaain ita rijijieein ita coroata-
janein niha cachane coinete erenaane. ¹⁴ Enate inara,
acaauruhacha sirihei siriquichene jaun, acaauru rai
tenaa nainequiche. Acaauru netonai cabaiha
inaraacha sirihei sirichuruhane, inara rai netonai tenaa
nainecuruhane coina. Nitohanihanete ita rijijieein
inaraacha latei siriin neriquicheein, ita amuritoheriin
sirina coacuelanaala. ¹⁵ Cana Coaunera Quiricha
cuhane: "Nihei cautihei amuritoheriin raera rai. Nihe-
ichu lanaai fautaeriin raera rai," naain laenanohini-
hane rijijieein.

Rai corihaneraauru aina Tito letoaauruhane.

¹⁶ Nariha Cana Coaunera inara que coaaucaanne ri-
jitojoein inara que coaauca Titone coina, casuujua riji-
tojoein rai suujua tihane coreniha. ¹⁷ Nii jaunte
acaantonai inara que coaucane jaun, rai aito-
coaunne tonoraain inae suujua caje coaaneein inara
coaraa uhe. ¹⁸ Nii Tito jiniichaaaine inara rene leinjiin
cana nejera letoaaun. Acate raotojoein coitucure
leeochoaauru Jesocurisito ranojoihuru, acaauru rai
ichoteratenojoein nerichaacheeine beebjia raoto-
joeine jaun. ¹⁹ Nii jaunte nii ichoae tacaain aca jani-
ichure Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru,
canacaanu aina amuhemujeein, cairicheinejeein ne-
nacaauru rai Cana Coaunera que canacaanu suujua
acatein nere tonoraain leeochoaauru coroatajanena
jerichaanune coaratihacaanune coina, taojiaain
letoanojoin raeranu que canacaanu coroatajaneraanu
que. ²⁰ Nitohaneeine ichana jerichaanu, nabana
tonaain canacaanu que ereein neeuruha cachaauru,
nii leeochoaauru coroatajaniha tenojoi canacaanuhacha
taojiai quene coataa. ²¹ Nii jaunna Cana Coaunera no-
taracaae, cachaauru notaracaae, naonjoaain itolere-
nein caohachaaain ichana jerichaanu.

²² Acaauru jiniichaaai nechu leeochoaauru cana nejera-
auru caje unaa leinjiin cana nejera letoaaun. Acate
satiin canacaanuhacha ichai que canacaanu coroataja-
nein, acaantonai ichaane coina jatoroaain nihane

coarate. Nii jaunte teriquicheein inara netonaine es-
enetaane jaun, jataain ena jeelai amuritoheriin ichana
jere. ²³ Chunocohacuru inara caje: "Chariji cachana caa
inara aina uhin turue" naain Tito bajaauruhane: "Caate
Faboro corihaneranein, cana coroatajanihane que
coroatajaneranein nenaane," naain acaauru rai
beeuhe. Jerichanetojoein chu, nii coroatajaain aina
unacaauru cana nejeraauru bajaeranihane: "Caaurute
leeochoaauru Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru
letononein unacaauru ne. Chaen techu Jesocurisito
ere tonoraain, naitoonjoan icharaneei nenacaaaurune,"
naain acaauru rai beeuhe. ²⁴ Chaen jataain acaauru
belaachene coarateeuchete: "Esinaenachuhisi cato-
hanein ichaauruhane jaun, acaauru coreniha raoto-
joein neeuruhate," naain inara coreniha raotojoein
nihacaanune esenetaauruhine leeochoaauru Jesocurisi-
to rai iclesianein nenacaauru.

Leeochoaauru cana nejeraauru rai inaraacha teenu.

⁹ Inae raotojoein inara rai bihanune latelanaala,
tenaa nainequichene coitucuhanune jaunna
canaacha esenetai coreniha cana nejeranein ne-
nacaauru rai, taojiaain inaraacha letoaaenu que aitiin
inara rai laenaeneun. ² Nii jaunna itolere bana raoto-
joein Masedoniau nenacaauru rai, inara Acaiha bata-
neu nena Coriintoo neiniquichene, inae taolu ajaanaa
situsina bana caje coaunein inae nitohanein
leeochoaauru cana nejeraauru coroatajanequichelu ja-
toroaain neeinne beebjeeun acaauru rai. Nii ainate
caohacha icha leeochoaauru coroatajaniha ichaquich-
ene coaraain, neleruhin amurijiriin acaauru netonai
ichana corajeein, inae jatoroaain neeure, acaauru net-
onai ichacuruhane coina. ³ Nii coaranu quene caa
cana nejeraauru letoaaun inara rai beranu que, letona
jatoroaain neeichene coina. ⁴ Nabana inae uhanune
bana, canu aina uuruha Masedoniau nenacaauru
tabaaurunijine, acaauru aina uhin jaiti ichaeneeichene
jana inara rene turuhacaanune coataa. Nitohanein
ichaquichene esenetaain leeochoaauru rai beebjia-
nune saijieein, jaiti ichaeneeichene jana turuhaca-
nunete laen jataain canacaanu rai necoejena tiha
airiquicheein. Chaen techu, inara raajenihane inara rai
nocojena tiha airiquicheein. ⁵ Nitohanihane
coataanejian, jauriaanejeein ichoachaniha uhin inara
coaraa uruha nii cana nejeraaurune jerichaaunne
jaun, acaauru rai aitoon inara coaraa uuruhane coina.
Jaiti nii aitocoichelune tocohanein taojiaaichene
nainaeneeichene, inara coroatajanecuruha taojiana
quene coina. Nitohanein inae jatoroaain taojiaain
neeiche jana, inara rene turuhacaanunete laen, esinae
rauhijiriin chunaelanaala tenaa jereein teeichene
coaratiha leeochoaauru amuritoheriin teriquicheein.

⁶ "Chunocoha coroatajajeein temule jaerate, coroata-
jajeein taicheein. Jana arajiiin temuerate arajiiin
taicheein," naain niha erenaane que coaucuche. ⁷ Ai-
hana jaun le cachaaaurute naine suujua cuhane
coacuhin tenaa jerihane jeeonijihanaain tihane cao-
hachae. Nainihe chunocoha tenaa jerenihane, tihane

coina conujiha chunine. ⁸ Itolere quete inara coroatajanereein Cana Coanera, itolere bana latequichene rijijeein inaraacha latei siriin neeiche cauteeinne, nii caute que leeochoaauru coroatajaniha acaauru rai teein, naaonjoaain caohacha ichajeein ichaohichene coina. ⁹ Cana Coanera Quiricha cuhane:

“Cairicheinejeein ichaonacaauru cachaauru raite, chunaelanaala acaauruhacha latei te. Acate chabana satonoelanaala itolere bana

caohacha nejesina ichareein,”

naain laenanohineein ne. ¹⁰ Cana Coanera temule jaera coina rai nucohe teraneein lenonene maajeein teranihane jaun, nii rijijeein Aca inara rai arajiin nucohe tereein arajiin temuhin arajiin taojiaain neeichene, latejiojiriin nenacaauru coroatajaniha teeichene coina. ¹¹ Nii ainata itolere siriin, cha latelanaala raotjoein neein, jelai amuritoheriin leeochoaauru rai tenaa naineriquicheein.

Nii canacaanu aina, inaraacha letoaaenu inaraacha taojiaai corenihate, Cana Coanera coroaecurureein leeochoaauru cana nejeraauru. ¹² Coatiha acaauru rai lanaane jauncha, nii acaauru rai inaraacha taojiaai amarihacaanuhin, nechu Cana Coanera coroaecuruha inara corenihane coinane amarichaanuhi. ¹³ Jesocurisito aina cuaain, enachasine ichaonaa que ichaohichene coaratihate nii inaraacha sirii taojiaain letoaaiche. Nii te coaraain Cana Coanera coroaecurureein. ¹⁴ Nii ichoae tacaain techu, jataain inara belaaain, inara rai Cana Coanera bajaaurureein, inara belaitoha Cana Coaneranee coaratihate ichaquichene coreniha.

¹⁵ Narihara Cana Coanera, nitohanei ichana nainichaachene jaanu tihane coreniha. Nihei que tonaain erenaanjaanu.

Afosotoroneein cocoinanohinihane coaratenaa jeriha Faborone.

10 Canuna Faboroneein inara belaiha Jesocurisitone rijijeein inara belaaichaaunne jaun inara rai aitoreeuni. “Inara caje coriaae nihanunejene, enaacha inara rai tonaain ereeun,” naauruhane coitucuhanune jaun. ² Nii jaunna inara rai aitoon, nii joareein cacha rijijeein, cha ichaa canacaanu beracuru aina, nii rucujeein neeichene jana, inara rene turunaa jerichaaunne jaun. Inae niritocuruhane rucuhacaun acaauru ainane coina jatoroaain urichaaunni. ³ Esinae rauhijiriina niqui cachanichaanu, nena niha chatohanei rucuheneacaine, aihuruha Cana Coanera coitucuelanaala nenacaaurune rijijeein rucujuenihacaanu. ⁴ Coatiha niha chatohanane caa chauratane que nena que biji achunequiiin neein rucuhehaacaanu. Nii canacaanu biji achunete Cana Coaneraacha ichana nanei caje unaaneein, itolere que laraajiiin nena jerenacaauru amuritiin itajenaa naineraneein nena ne. ⁵ Nitohaneene canacaanu que ereein, Cana

Coanera coitucuruha cachaaurune coina beebejihacaanune caohateraauru itajerichaanuhin. Itolere cachaauruhacha coacune Jesocurisito rai teein nihaaanu, leinjiin Acaacha tonoraain neeuruha cachaaurune coina. ⁶ Nii jaunne esinae rauhijiriin, canacaanuhacha beebejei esenetaain tonaraain neeichene, nii tonoranajerelanaala nenacaauru casetecarichaanuhin.

⁷ Inarate itolere bana inaraacha coarai cacha esenetaquiche, itolereneein coitucuelanaala. Aihana jaun chunocoha Jesocurisitohacha jerei icharate, canacaanu netonai Jesocurisitohacha jerei ichacaunne coaraain coitucureein. ⁸ Caa cocoinanohi nichaaunne rerohin canu ere tonoraichene coina inara counujichaaunne que coatiha coejinaun. Cana Coanera, canacaanu cocoinaain nihalu inara que Acanihane coitucueratihacaanune, nere tonoraain neeichene coinana jaun. Coatiha inara itajihacaanune coina, canacaanu cocoinaain niheilu Cana Coanera. ⁹ Niheichu caa quiricha cuhane cuaain inara casataa aitohaun.

¹⁰ Inara aina nenacaauru tabaaurute: “Nechu quiricha cuhaneecha cuaainjene mijiaaeneein inara rai aitoon. Nete laen inae inara aina nihanune, inara rai tonaain mijiaaeneein erenereuni. Coatihaje cacha rai irihanune tonijiaain cacha rai erenaa nainichaaunne coaalanaala,” naaure. ¹¹ Nena laen mijiaaeneein erenaa nainenihacaanune saijieein, coriaae caje quiricha cuhane cuaain mijiaaeneein aitocoanune rijijeein, inae inara rene turuhacaanune bana icharichaanuhine coitucuha nii aitine jerichaanu.

¹² Coatiha nii raajenihane necohasitaain nenacaauru rijijeein nena jerihacaanu. Nete laen acaauru cha coitucureenihane jaun, leeochoaauru amurijiriin niha nocoetiin raajenihane necohasitaare. ¹³ Canacaanu laen coatiha canacaanuhacha ichana nanei rerohin necohasitanaa nainihaacaanu. Nii rijijeein chu Cana Coanera cachaauru relaacaanune jaauru cojunacateraneein nihane jaun, nii canacaanu rai cojunacatihane jaan rerohin turunaa nainihacaanu. Nii jaunte Aca canacaanu turuaelu Coriintoo neiniquichene rene tiaaajoaain. ¹⁴ Aihana jaun coatiha nii canacaanu rai cojunaca rerohin turuhaacaanu. Chabana inara rene turuenihacaanune saijieein, ena turuhacaanune jana nihanena laen, canacaanu rai cojunaca rerohitiin tururichaanu. Canacaanune jaiti inara rene turueniha chunine jana, ichoaichaniha inara rene turuhin, Ichaonaa Enachasine teraniha Jesocurisitone beebejihacaanulu inara rai. ¹⁵ Coatiha chabana turuenihacaanune jaan turuhin, chuni amihaneero ruluhin neroraneein nihaacaanu. Nitohaneein canacaanu turunajanihei cunaa coacuelanaalane, inara ainaacha neein Cana Coanera icharatenojoin amihanenaa icha-jerichaanuhi. Aiha leinjiin Acaacha esenetaain ichaohin, ichacaunne jerequichenene airichaanuhin.

¹⁶ Chaen nechu, nii neeichene jaan jelai caje coriaae cuhin, osa caje nichotenaa nainecururichaaaine beebejena jerichaanu leeochoaauru rai. Nene laen, inae cachaauru relaauruha leeochoaurune jaan turunaa

jerenhacaanu. Nabana leeochoaauru amihaneero ru-luhin necohasitanaa tocohanihacaanune coataa.

¹⁷ Chunocoha raajenihane necoasitanaajerihane, Cana Coaunera coasitaainne. ¹⁸ Cana Coaunera coitucueraneei rai cachaneein nena cachate, Cana Coauneraacha ichanohicha coasitaain ichoae, chabana raajenihane necohasitanaa coacuelanaala.

Afosotoneein niha nocoetonacaauru que ereereeca Faborone.

11 Bajiaanachuhinti cha coitucuhi jaelorohe rijitoojoein inara rai ereereecaaunne rautaa in aonaeneeiche. Atiin aonacuchene inara rai aitete coitucuhiche. ² Jataain leeochoaauru esenetaain acaauruhacha ere tonoraain, Jesocurisito esenetaaichene jianequichene jaun rautaeniha Cana Coaunerane jaan quene inara rai aitoon. Canune rai lanaacha ere tonoraain neeuruha enecurune rijijieein, leinjiin Jesocurisitohacha ere tonoraain neeichene coina, rai inara teein inara que coitucuerateenlu. Nii jaunna leinjiin Acaacha ere tonoraain queecha coaauquiche leeocheenein inara suujua cuaelanaalane coina aitoon. ³ Nena laen Eba coritaalu acanone rijijieein inara coritaeranihane esenetaaichene coasihun. Nabana Jesocurisitohacha que coacuhin neeichene jianein, leeochoa que coaauquichene coataa. ⁴ Inarate inara relaacaanune jaan nihei que, nechuhane nejelanein cuain Jesocurisito nihei que inara rai ereeruhane rautatiin neeichene jaun, Cana Coaunera Suujue inae inaraacha esenetailunihei esenetaain, osa caje ichotenojoineriquicheene jaan, inaraacha esenetailunihei esenetaaiche. ⁵ Coatiha nii inaraacha esenetacuri, afosotonichaanune amurijiriin niha nocoetonacaauru fautaain nena jerinaaun. ⁶ Cacha rai irihanune que nelatinaaun niqii, nena laen esinae rauhijiriin coitucun banejelanaala. Niite raotojoein coitucuhiche inara, satiin canacaanu ichanaa coaranein neeichene jaun.

⁷ Inara rai baaso ichaana, inara caje core bajaelanaala inara fautaerinein nena rijijieein neein inara relaaunlu ichoteratenojoein neerichacheene que, canu amurijiriin neeichene jerenacaan. ⁸ Nitohaneene inara caje chaelai bajanaa coacuelanaala, leeochoaauru Jesocurisito ranojoein nenacaauru coriqi ruluera tocohaneein raanlu, inara coroatajana nainichaaune coina, canu rai teeruhane rijitoojoein raanune jaun. ⁹ Coatihachu inara aina nihanune bana, inara caje cha latein cha bajaain nerejeto-haaunlu. Masedoniau caje uhin turunacaauru cana nerejaauruhachate canu rai canuhacha latei terejotocurelu. Aihana jaun coatihacha inara caje cha bajarejeto-haaunlu. Nirijieeine itolere bana nereeunni. ¹⁰ Nitohaneene satiin Acaha batane sacutaain turuhanune jaanru nanein neeunlu, esinae rauhijiriin Jesocurisito coitucuhin rijijieein naitoonjoan tonoraain nihanune jaun. Nerinaain canu caje nii ruluera. ¹¹ Coatiha inara cotaiha aitohaaun. Jataain inara belaichaaune jaunne aitoon. Cana Coaunera jataain inara belaichaaune coitucue. ¹² Nena laen inara aina inae canuhacha

ichailu ichajeein sacureeunni, nabana nii canacaanu rijijieein raotojoein nena coaauca nocoenacaauru rausiaecaaunne coataa. ¹³ Acaaurute nechuhane casejonein, Jesocurisito letono afosotoniha nocoetocure. Nete esinae acanein aitocurene. ¹⁴ Coatiha enaacha nihei nitohane. Moconajaera netonai, Cana Coaunera cononiha nocoetiin tocohaneein nedaane jaunne, rai letonocuru netonai rijijieein neeruhane jaun, cacha caohacha rijijieein inanacaure. Nete, caohacha ichacurenihane jaun, ecu tihane bana casetecaain itajenojoiniha cuururein moconajaera aina jiniiquiin.

Jesocurisito letono afosoto nihane jaun necairichaa Faborone.

¹⁶ Nacoauneeine coitucuhichene coina inara rai aitoreeunni. Jiaonriha cha coitucuenihanune jaun leinjiin jaelorohe rijijieein iriha canu biha chunine. Atiin canu aonacuchene inara rai aasaerine necoasitaete aonaquiche. ¹⁷ Coatiha jeriha Cana Curuanaane jaun nii necoasitarihaauni. Nechu cha coitucuhi rijijieein ereereecaaune jaunne aitoreeunni.

¹⁸ Coaracuchenachuinti, Suujua caje rocohin niicha ichai coasitaauruha nii leeochoaurune, nii rijijieeinechu canuhetonai necohasitareeunni. ¹⁹ Inarate niqii itolere coitucuhiche. Nete cha coitucuelanaala nenacaauru cachaauru inara relaaauruhane, acaauru aonaain acaauru rautatiin neeiche. ²⁰ Nitohaneeneichene jaun te inara basijiauhin, inara coritaain, inara que jaolequiin, inara meri faoracaain, naaonjoauruhane niha natiin acaauru abaantaain neeiche. ²¹ Jataaine coejeun, nelatihei rijijieein nii aihuruhane tocohaneein nenaanainenihacaanune jaun. Nena laen, necoasitanaa coaacuruha nii leeochoaurune canuhetonai necohasitareeunni. Cha coitucuhi rijijieeine ena caa ereerejeeun. ²² "Canacaanune Ebereeo nichaanu" naauruhane, canuhetonaine Ebereeo neeun. Jana, "Canacaanune Isaraelita nichaanu" naauruhane, canuhetonaine Isaraelita neeun. Jana, "Canacaanune Abaraaun nefoeratenichaanu" naauruhane, canuhetonaine Abaraaun nefoerateneeun. ²³ Jana, "Canacaanune Jesocurisito letononein nihacaanu," naauruhane, canune jataain acaauru amuritoheriin acanein neeun. Cha coitucuhi rijijieein aitocaaunne nihanatiine, esinae rauhijiriin aitoon. Canune acaauru amurijiriin amihanein araaisaain caresero cuhane enoanojoein, acaauru amurijiriin mainajeriin bisinojoein, araai saain onaa caje nichoteein, naajoaain neeun. ²⁴ Saoqui sai cuhanete, nichatachoonca isocoon tacanei bisicha que canu casetecaure Joriocuru. ²⁵ Nii rijijieein techu nichata sai cuhane enuha que canu faojaain, lesajei que ajeri que canu bodosihure. Nichata saicuhanetechu naluha cuhanune jaun botena jaun ohanune rai neeunlu. Nii jaunna lesajei que cucuana cataaun, lejiichoo lejanotinein neeunlu. ²⁶ Araai saain nucuhe cuhane amuhane jaunne necairichanaa coaraaun. Tabaauru quene canu basijiaauruha asijaautoorune que, chatohanein canu teeruha canu araichuru Jorioocurune

que, nejelau cachaauru nihanatiin chatohanein canu teeuruhane que, naaonjoainunri que casihun. Jerichanejeeinechu, neseuru nihanune jaunru, bero cuhane, cucuhana cuhane, naaonjoainunru nihanune jaunru, necairichanaa coaraain neeun. Nii riji-jieeinechu, necairichanaa coaraain neeun, nii Jesocurisito coreniha cana nejera niha nocoetonacaauru cataaun nihanune.²⁷ Chaenechu mainajeriin amiha-neein necairichanaa coaraaun. Tabaauru que sinilanaala, tabaauru que mijitena aina cocoirena abaantaain, naaonjoaaun. Araai saain tabaauru que lenoninaaun. Jelaronaa caaunne taba que necairichaauun niha canu cajionene jaun.

²⁸ Nitohanein itolere que necairichaanune saijieeine, jeelai amuritoheriin satiin Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru que coacuun.²⁹ Nii jaunna chunocoha cunaitihane inaderaaun coreniha. Jana chunocoha suujuateeuruha baasoneein suujua coaraane coinanete, jataain canu baijiae.³⁰ Canu necoasitaanunena nelatenihanune nainejeein canuhacha ichai que necoasitareeuni.³¹ Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera itolereneein coraenojoneein nenaate, esinae rauhijiriin nohanelanaala aitocaaunne coitucue.

³² Damasoco nihanulune banate, *rey* Aretasi rai coberenadoroneein nena rai coardiaauru letoaelu, nii nese rai rija bacuujuuaru naineen neein canu cojoaain canu mucuuruhane coina niqui.³³ Nete nii coitucuriin, omari seeonjoa cuhane canu teein, nii nese rai rija bujuau, acuujuua laojori ucuun nena cuhane cuaain canu faauruhane jaun acaauru caje nichoteeunlu.

Notajaain que necoitucueratiha Jesocurisitone beebjeiha Faborone.

12 Nihei chaelai que rai cainera, raajenihane neco-
hasitaain niha cachane. Nena laen canu, canu notajaain canu que niicha ichai coitucueratiha Cana Curuaanaane bereeunni inara rai. Aihana jaun coatihana canu raajenihane necoasitaata aitorihaauni.² Inae lechoonca jena jaanacaa Jesocurisito esentaeranichaaunne dede nichata burihu amanojoinichaaunlune. Nechaainti canu jaberoconeein amanojoine nihanulune canu suujueneein amanojoin nichaaunlu. Coatihana coitucuhaaun, Cana Coauneraachate coitucuujuue.³ Nena laen esinae rauhijiriin dedeeu amanojoneein, ecu chabana aohanraai erena aonaaunlu. Nechaainti canu jaberoconeein netiin aonaenihanulune, canu suujueneein netiin aonacaaunlu, Cana Coauneraachate coitucuujuue. Nihei chuni cacha que chabana aohanratenojoneein nihei nii canuhacha aonai erena.⁵ Chunocoha nitohanein nihanena naineen coasitaanune. Nene laen caraa-jenihane niritiin necoasitaanaa naineneen.⁶ Coatihana esinae niqui, necoasitaanune nohaniha aitorihaaun, esinae rauhijiriine casajenelanaala aitoreeun. Nena aitona jereneen, nabana ainihanune saijieein nechu canu esenetaera coina aitoha canu beeuruha cachaau-

rune coataa.⁷ Nitohanein canu notajaain niha Cana Coauneraane aina cuaain nabana canunein nihanune rerohin necoasitaanune coataate, leinjiin moconajaera tenojoi cunai tocuhanein, oja que foconojoi rijiitocojoaain canu jaberoco cunaitaerate Cana Coaunera.⁸ Nii jaunne niqui, canu jaberoco caje nii cunaitaera jaohane coina nichata saain Cana Coaunera rai aitoon.⁹ Nete, "Nelatelanaala nenacaauru aina cuaain canuhacha ichana nainei coaratihanune coina ichacaaune jaunte aaicha. Jataain, ii belaitohanune jereeine jaunte nii aaicha," naain canu tonora Cana Coaunera. Nii jaunne, canu rai niritoha Cana Coauneraane jaun, jataain rachoojoein neeun, chaque nelatenihanune saijieein canu aina cuaain niicha ichana nainei ichaa Jesocurisitone coina.¹⁰ Nii jaunna nelatenihanune que ereein, latijojoiiriin, arinojoneein, Jesocurisito coreniha necairichaaun, naaonjoaain nihanune saijieein jataain rachoojoein ichaaun. Nitohaneine, itolere que nelatihei rijijieein nihanune saijieein, jataain itolere que laraajin neeun.

Coriintoo Jesocurisito ranojoneein necaauru iclesiacuru que jataain coaauca Faborone.

¹¹ Inara canu rai lerateechene jaune, cha coitucuhi jaelorohe rijijieein inara rai ereerejeeun. Inara, canu coreniha erena nainequichene saijieein, acaauru fautaain nelatenihanu que, inara rai ereeuruha nii Jesocurisito letono afosoto niha nocoetonacaaaurune jana, acaauru rijijitoein acaauru esenetaain acaauru ere tonoraquichene jaunna aitoon. Coatihana nii canu amurijiriin nena jeriha nocoein ereeuruhane que tonajihaaun.¹² Nena laen canu Jesocurisito letono esine nichaaune jaun, inara abantaain itolere cojolanacojoai ichaaun inara notajaain neeunlu. Nii cajete esinae rauhijiriin canu afosoto esine nichaaunne coitucuhiche.¹³ Inara rai cotainacai que irihanune, canu que inara suujua acatecuhe. Jerihane leeochoaauru Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru caje, canuhacha latei bajarejetocaaunlune rijijieein, inara caje canuhacha latei bajaenihanune jaunne jerihane, inara rai baaso ichaaunlu.

¹⁴ Inae jatoroaain nihanu, nacoauneein inara coaraa uhanune coina. Quete nichata sareein inara rene turuhanune. Nenechu inara caje canuhacha latei bajaanune coina ainereeeunni. Coatihana inaraacha sirii latichaaune jaun coina airinaauni. Inara caohachanu que inara corootajanichaaune coinane inara rene turuha ureeunni. Rai bereecuru caje cha lateein nelanaalate, rai bereecuru rai acaauruhacha latei teein ne acaauru inaca. Nii rijijieeinechu canuhetonai inara inaca rijijieein nihanune jaun, inara rai nelatichaaune coina neeun.¹⁵ Nii jaunne, acaihaniji canuhacha ichana nainei ichareeunni inara caohachanu que. Canu jaberoco nihanatiine inara coreniha tereeeunni. Nete, nitohanein inara caohachanu ichaaun, jataain inara belaaun inara corootajanena jereein nihanune saijieein, canu que nererojoecaain, canu coointeein, naaonjoaain neeiche.

¹⁶ Coatiha niqui inara rai chatohanei ichaain nihaaunlu. Nete inara tabaauru: "Acaauru coritaainjena baasoneein osa que acaauru ichao saruerateen," naaure.

¹⁷ Niheichu coatiha nii cachaauru canuhacha letoaauri que, inara coritaeratihaaunlu. ¹⁸ Canu jerichaaune jaunna, nii coroatajai cana nejeraauru aina Tito letoaaunlu, inara coaraa uhane coina. Chaen techu inara raotojoein Tito aina ita rijijieein ita suujua que suujuaain, inara coroatajanichaanulune coitucuhiche. Nii jaun chasiina inara coritare Tito.

¹⁹ Jerihanete: "Canacaanu que inara suujua acatequichene coinajecha inara rai aitocooanu," naaiche. Nete aine. Nitohanei coacuelanaalane Cana Coaunera notaracaa, cojoerihu Jesocurisito letononeein nihaaanune jaun, coitucuhichene coina aitocooanu. Satiin caa inara rai canacaanu aitoonjoate, jelai amuritoheriin Cana Coaunera coituhin ichaohichene coinanera canejeraauru. ²⁰ Inara coaraa uhanune bana, baasoneein neeichene jana inara eruhanune rautaenihanune, inara netonai rautaeneeichene coataane aitoon. Nii jauna ita suujua rijijieein coacuelanaala, ita que necoelaain, ita cotaairiin, inara rainuhacha que coacuhin, leeochoauru cairichaa nohaneein, ita que ereein, necohasitaain, ita caje neleruhin, naonjoaain neeichene jana, inara rene turuhanune que necoatoo. ²¹ Chaen nechu nacoauneein inara rene turuha uhanune jana, inae Jesocurisito esenetaeraneein neeichene saijieein, chabana nitohanei osa que nesaruna nainenihha cachane saijieein, inara amute quicha aina osa que nesaruhin neeichene Cana Coaunera notaracaa inara que necoejееin chanareeunni.

Acaauru suujuateein necoiha Faborone.

13 Nii inara coaraa urichaaunine quete, inae nichata sareein inara rene tururichaaunine. Aihane jaun nii caitono tocohaneein niha chatohanei rucuhenacaine, nihanete ne coroatajaain nichatajaain, naonjoaain baaso ichaane coarain beranu. ² Nii jau-riaa osa que nesarunacaauru rai, satiin inara rai, naonjoaain raine caa coriaae caje coauneein aitoreeunni. Nii inara coaraa uhanune coroata sacuhane, caraajenihane inara rai aitocooaanulune rijijieein, inae nacoauneein inara coaraa uhanune bana, niha chatohanei ichara inara janane inae laen nii baaso ichara que canu suujua acaterinaauni, ³ Jesocurisito letononeein aihanune esenetaeneeichene jaun. Coatiha chaque nelatenihane jaun, inara aina niicha ichanenu ichaai Jesocurisito. Acate inara que itolere que laraajihane coaratenaa naine. ⁴ Esinae techuhisi cairichei ichara rijijieein coroso que teein atinaaurelu

niqui. Nete niicha ichana nainei ichaain ichatihalu Cana Coaunera jaun enanetojoein ichoae. Nii rijijieein nechu, canacaanu netonai nelatihei rijijieein nihacaanune saijieein, niicha ichana nainei icha Cana Coaunerae aina, aina jiniiquiin ichaohin laraajin nerichaanuhin inara coroatajanichaaunne coina.

⁵ Aihana jaun inara raajenihane inara suujua cuhane Jesocurisito esenetaeraneein neeichene jaun, esinae rauhijiriin baaso ichaeneeichene coaracuche. Tana inara aina niha Jesocurisitone coitucuhichene. Nii jaun coujunojoinequichene rijitoejin inae baaso ichaquichene coitucuriquichene. ⁶ Nena laen canacaanu jerichanejееin nii leeochaneein coacuelanaala nihacaanune coaraain coitucuhichene jerichaanu. ⁷ Nii jaunna Cana Coaunera bajaacaanu inara coreniha. Nabana nenacaen baaso chaain neeichene coataa. Coatiha canacaanu baaso ichacaunna jaun nihei. Nechu inara caohachanu ichaquichene jerichaanuna jaunna canacaanu baaso ichara rijijieein aitocooanu. ⁸ Nitohaneine nihacaanu, canacaanuhacha esenetai que jaoleconaa nainenihacaanune jaun. Acaihaniji nii canacaanuhacha esenetai rai caohachanuhachane ichana jerichaanu. ⁹ Nii jaunna nelatihei rijijieein nihacaanune que rachoojoein nihaaanu. Nii aina nelararajiaain Aca jerihane rijijieein, baaso ichaelanaala neeichene coinana, inara rai Cana Coaunera bajaebajajeein nerichaanuhi. ¹⁰ Nitohanihana jaunna inara coaraa uhane ajiniha caa inara rai beein laenaan. Nabana Jesocurisito cocoinanohineein nihanune coarateeин, jataain mijiaineein inara rai aitocooaanne coataa. Coatiha inara itajihanune coina, cocoinanohineein nihaaunlu, raujiaain esinae coujuriu Cana Coaunera cachaneein neein, itolere bana jelai amuritoeriin coitucuhajeein ichaoichene coina, inara coroatajanichaaunne coinane cocoinanohineein.

¹¹ Inae satononejeeine jianichaaunne coina caa aitoreeunicha canejeraauru. Jataaina jiniiquiin raotojoein ichaohin, inara ichao rucujueein baaso ichana coacuelanaala ichaohichene jereun. Esinae rauhijiriin corajeein, raotojoein ita suujua rijijieein coacuhin ichaaoche. Raotojoein ichaohacachene coina cana belaitora Cana Coaunerae inara coroatajanereein. ¹² Coujuriu Cana Coaunera cachaneein, jelai amuritoheriin ita belaa in ita rai ereein neeuche. ¹³ Satiin Jesocurisito coreniha cana nejeraneein nenacaaaurute inara coaacure. ¹⁴ Cana Curuaanaa Jesocurisito, inara rausiaemiin cana belaicha Cana Coaunera aina. Cana Coaunera Suujue itolere bana inara aina neeine raotojoein neeichene coina.

Galasia Batane Nenacaauru Rai

“Inara coaaucaun,” naa Faboro.

1 Canuna Faboroneeun. Coatiha, cachaauru canu cocoinaain canu letoaain nihei. Jesocurisito aina rai Inaca Cana Coaunera- nii ohane caje ichateralute canu cocoinaain caletoaain nelu. **2** Cau canu aina nenacaauru- canejeraauru aina jiniiquiin neeinna, satiin Galasia batane que Jesocurisito ranojoneein neiniquichene rai caa quiricha laenaan. **3** Cana Inaca Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito, naaonjoainuri aina jiniiquiin raotojoein neeichene jaanu teeuruhine inara rai. **4** Nii Jesocurisitote cana osa coreniha ohelu, cau chauratane que itolere curuaanaanein niha monajaerane jaun aina jiniiquiin caseteco coaracaachene rai nenea caje, aina cuaain cana ichoteratihane coina, nitohanein jeriha Cana Coaunerane jaun. **5** Nii coreniha Cana Coaunera coroaecuruhine itolere bana. Nitohanemiin.

“Coatiha nihei nii baiha cana ichoterateraanu,” naa Faboro

6 Jataaine inara cojoelatoon, inara belaiha rai Calaohi Jesocurisitone coreniha inara raain nihalu Cana Coaunerane saijieein, nii niicha tei erenaa que jaolequiin leeocho cana ichoteranihei erenaa sacuhichene jaun. **7** Nete nene leeocho cana ichoteraanu erenaa. Inara laurijiracuru tabaaurute, inara rohecaain, nii inara ichoteranein niha Jesocurisitone que erenaa corenaa jerecure. **8** Nete laen, inae nii inara relaacaanune jaan corenaa coacuhin leeocheein nenea erenaa que inara relaera nihane casetecareein Cana Coaunera. Canu leeocho erenaa que inara relaanune nihanatiinte canu casetecareein Cana Coaunera. Leinjin anjera dede caje fauhin, leeocho erenaa que inara relaane nihanatiinte casetecareein Cana Coaunera. **9** Jerichanetojoeine nacoaunein caa aitoreeunni. Chunocoha inae nii jauriaanejeein nenea erenaa inara relaacaanune jaan corein leeocheein inara relaerate casetecareein Cana Coaunera. **10** Coatih baaso ichaenihanune caohacha ichacaanne coaracuruha cachaaurune jerenacaan aitohaau. Cana Coaunera baaso ichaenihanune caohacha ichacaanne coitucureein. Jana jerecuruha cachaaurune rijijieein jerichaanune coatih esinae rauhijiriin Jesocurisito letononein nerihau.

Jesocurisito letono Afosoto niha nunuhetihane biha Faboro.

11 Aonacuche canejeraaurune caa que inara rai aitete coitucuhiche. Coatih cacha suujua caje unaa nihei nii osa caje cana ichoterateraanu erenaa- caa inara rai canuhacha beebejei. **12** Niheichu, leinjiin cacha nii que canu relaain niheilu. Leinjiin Jesocurisitohachate canu que nii coitucueratein nelu.

13 Nii coitucuhichene rijijieeine, canuhetonai jaiti Jori-onichaanune ichao que ichaohanune bana Cana Coaunera rai Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru laurichuru que nejerateein, acauru rohecaain acauru itajenaa jereunlu. **14** Nii Jori-onichaanune ichao que jaiti ichaohanune banane, jataain leeochoauru canu araaichuru, canu rijiu nenacaauru amurijiriin canacaanu foerateracuru ichao rijijieein ichaohin, nii canacaanu ichao corera caohatein beraain nerejatoonlu. **15** Nete, inae catohanein rai letononein nihanune coina- jaiti nejanoaenihanune jana canu janijiin canu raain nelu Cana Coaunera, jataain canu belaitohane jaun. **16** Nii jaunte, inae nitohanein jerihalune jaan que inae tihane jaun, canu que rai Calaohi coitucuerate, coreniha osa caje nichoteeururichaa cachaaurune beebejihanu Jorioniheichuru raine coina. Coatih nii chuni aina ereein ahaanlu. **17** Coatihachu, Jerosaleeun nii canu ajiniha Jesocurisito letono afosoto neein nenacaauru coaraain acauru rai irihanune coina cuhaanlu. Nitohanena coacuelanaalane jauriaanejeein Arabia batane cuhin- nii baiha Damasocoo cauha uunlu.

18 Nii baiha nichata jaanacaain catiaainne Jerosaleeun cuunlu, ecu Fedoro coaraain coitucuhanune coina. Ecuana aina neeunlu lechoonca saouqui janohin. **19** Nena laen, leeochoauru afosotooru coaraeneunlu, acaihaniji cana Curuaanaa Jesocurisito ocoala Saantiaochane coaraanlu. Ecu, niheilu nii baiha chuni. **20** Cana Coaunera notaracaane esinae rauhijiriin nohanelanaala aitiin caa laenaan inara rai.

21 Nii baihane Siria, Silisia, naaonjoaiunru batanecuru cuunlu. **22** Nete, jaiti raajenihane canu coitucurenelu Jodea nenacaauru- Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru. **23** Raujiainchate: “Taolu jauriaa cana que nejerateein cana rohecaain cana itajenaa jerera jetaote, inae enene amuhemujeein caa canacha esenetai erenaa que cachaauru relae,” naain canu benaa coitucuhin, canu coreniha Cana Coaunera coroaecurelu.

Afosoto niha Faborone esenetaauruha leeochoauru afosotoorune

2 Lechoonca jena jaanacaain nii baiha catiaainne, nacoaauneein Jerosaleeun cuhacaanulu Berenabeen aina. Chaen nechu canu jiniichaain Tito netonai amaaunlu. ² Nitohaneein cuhanune jeriha Cana Coaunerane jaunne ucuaae cuunlu. Inae turuhinne, ecu nenacaauru Jesocurisito ranojoihunru coaraneein nenacaauru aina nejesinajeein ita taojiaain, "Naaonjoaainne Jorioniheichuru rai ichoteratenojoinichaachene que erenaa beebejeeun," naai beeun acaauru rai, nabana joareein cachaauru relaa canu beein baasoneein caetena coaacuruhane coataa. ³ Nete, ecu niha canu aina Tito- Curiecocuru caje nenaaniane saijieein, jaberoco macohi cari saeratihane coina aitocurene saain nii ecu canu aonajeeureraauru. ⁴ Nii janate, nechu joaenreein acaneein nelanaala Jesocurisito coreniha cana nejeraauru niha nocoetonacaauru- canacaanu que nasiin turuure nechu esinae rauhijiriin- Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi tonoraelanaala Jesocurisito aitoonjoaacha tonoraacaanune coaacuruhane coina. ⁵ Nena nii aansijiiniji acaauru ere tonorana jerenihacaanu, nabana inae inara relaacaanune saijieein nii inara relaacaanune jaan jianein acaauru esenetaaichene jerenihacaanune jaun.

⁶ Nii iclesianein nenacaauru curuaanaa neein coitucunojoneein nenacaauru, coatiha nii canuhacha beebejei baiha cuaain cha beeuruhi. Nete leeochoauru curuaanaa neeuruhane niha natiin, canu curuaanaa neeurene, namute cacha rai chanein niha cachane niha natiin leeocheenein coaraeniha Cana Coaunerane jaun. ⁷ Nitohaneein canu relanaa coacuelanaalate, Cana Coaunera, Jorioocuru rene cuhin acaauru relaa Fedorone coina letoaalune rijijieein, Aca, Jorioniheichuru rene cuhin, acaauru netonai osa caje ichoteratenojoneein neeururichaaaine beebejihanune coina canu letoaane que inae nainacure. ⁸ Nitohaneinte, nii jeelai Cana Coaunera, afosoto neein Fedoro co-coinaain Jorioocuru rene letoaera- afosoto neein canu netonai cocoinaain canu letoaelu Jorioniheichuru rene.

⁹ Nii jaunte, nitohanein inae Cana Coaunera, nii canu rai amihanenaa tihane esenetaauruhane jaun, acaauru amihaneeo que acaauru coroatajanera neein Berenabeen aina canacaanu raauruhane coaratihane, satiin notaracaae canacaanu belaa in raotojoein canacaanu raure, nii ecu nenacaauru rai jataain leeochoauru amurijiriin nelateinein acaauru coaranein nenacaauru, Saantiaao, Fedoro, Joaan, naaonjoainuri. Nitohanein canacaanu raainte, Jorioocuru aina neein acaauru relaauruhane tonohanau canacaanu netonai Jorioniheichuru rene cuhin acaauru relaacaanune jerecure. ¹⁰ Raujiaainchate laen inae jauriaalu caje coauneein coaaucaanlune rijijieein, cairicheihuru coacuhin acaauru coroatajanichaanu chaelai quene coina canacaanu rai aitocurelu.

Antioquihau Fedoro suujuatiha Faboro ne

¹¹ Nena laen, Antioquihau nihanune jana canu rene turuha uha Fedorone bana, rai nacatiha neein aitoonlu raujiaain baaso neein ichaane jaun, ¹² jauriaanejeein Jorioniheichuru aina lenoneein naaonjoaane saijieein inae ecu turuuruha Saantiaao laurichuru- Jorionein nenacaaurune jana inae nii Jorioniheichuru caje nelerue Fedoro, nii ena turunaa jaberoco cari macohi molorera coasihane jaun. ¹³ Nii jaunte nitohanein baasoneein ichaa Fedorone rijijieein ichacure leeochoauru Jesocurisito esenetaeraauru Jorioocuru, Berenabeen netonaine maajeein. ¹⁴ Nii jaunne, nitohanein esinae rauhijiriin naaonjoaain osa caje ichoteratenojoneein nerichacheeine que cana relaalulu Jesocurisitone rijijieein ichacurenihane coaracaanune jaun, satiin ecu Jesocurisito esenetaeranein nenacaauru acatiha nii Fedoro teteriin: "Chanuna jataain baaso ichaai Jorioniheichuru rohecaain, Jorionein nihacachene ichao rijijieein ichaauruhane coina. Ii Jorionein, inae acaauru ichao rijijieein jauriaa ichaohilune saijieein," naain rai aitoonlu.

Esenetaauruhane corenihachate Jorioniheichuru aina jiniiquii osa caje nichoteeururein Jorioocuru

¹⁵ Canate cana foerateracuru caje coauneein Jorionein nihacache. Coatihane leeochoauru cachaauru, nechu Cana Coaunera coitucuelanaala neein osa que nesarujeein nenacaauru rijijieein nihaacache. ¹⁶ Nete laen, nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi ichaonaa rai rauhi tonoraa cachane niha natiin, itolere niicha ichai ujuaihonihaane caje nichotenaa nainenihaane coitucuhacache raotojoein. Jesocurisito esenetaa cachanete laen, itolere niicha ichai ujuaihonihaane nihaane caje ichoteratenojoneein nereein. Nitohanein nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi- rauhi esenetaain tonoraain niha cachane nihanatiin, itolere niicha ichai ujuaihonihaane nihaane caje nichotenaa nainenihaane cachane jaunejian, canacaanu netonai Jesocurisito esenetaacaanu.

¹⁷ Nitohanein itolere canaacha ichai ujuaihonihaane nena caje cana ichoteratiha Jesocurisitone jaunna, osa que nesaruhi nihaacache. Aihei, coatihane Jesocurisito esenetaacacachene osa que nesaruha aihacache.

¹⁸ Inae nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi rauhi jianichaaunne saijieein, nacoauneein rijijieein nena jericahaunena laen osa que nesaruha aicheeun.

¹⁹ Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera tenojoi ichaonaa que ichaohanune coinane Moisesa rai jauriaa niicha teilu rauhi tonoraain ichaohanune jianeunlu. ²⁰ Nitohaneinte coroso que ohin, itolere baaso ichajeein ichaohanune jaan itajeein canu ichao corein, canu suujueniha rai Suujue te Jesocurisito. Aihana jaun, jataain canu belaitohane jaun, canu coreniha ohalu Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone esenetaanune jaunne, acaacha que jaaequiin ichaon. ²¹ Coatihane canu belaihanee jaun, canu rai Cana Coauneraacha tei

ichaonaa que jaoleconaa nainihaaun. Nitohaneein itolere canaacha ichai ujuaihoneein nenea caje cana ichoteraneein niha nii Moisesa tenojoi rauhine chujianra, inacojoein cana coreniha orelu Jesocurisitona.

Moisesa rai rauhi aina canaacha esenetai.

3 Galasia cocoaichacuru- aansocuru. Cha inara suujua auhacaain inara ichao core, cha coitucuhi rijijeein ichaohichene coina. Nii coataane niqui, esinae rauhijiriin cana coreniha Coroso que ohalu Jesocuristone coitucuerateein, inara que coarateein inara relaacaanulu. ² Raujiaain canu tonoraachene coinane, inara caje bajareeunni: Moisesa rai rauhi tonoraachene jaunna, inara rai Suujue teein nihalu Cana Coaunera. Tana, nii inara relaacaanune esenetaichene jaun inara rai Suujue tihalu Cana Coaunerane coitucuhichene. ³ Jataainachura cha coitucuhi rijijeein neeiche, inae acaihaniji que Cana Coaunera Suujue raachelune saijieein, jerecuruha cachaaurune rijijeein ichaohin nichotena coaauquichene coinane. ⁴ Jataainachura inacojoein, nii caohacha- inaraacha esenetai jianeriquiche caohacha nainejeeinte. Aihei jerihane. Coatiha inacojoein nihei. ⁵ Nii inara rai Suujue teein cojoelanaacojoai ichaa Cana Coaunerane, coatiha nii Moisesa rai rauhi tonoraachene jaaun ichaai. Inae nii inara relaacaanune jaan aonaain esenetaichene jaunte ichae Cana Coaunera.

⁶ Coaracuchenachuhinti, rai aitoha Cana Coaunerane esenetaain queecha jaaecoha Abaraaunne jaun, nii esenetaane corenihacha niicha ichai ujuaiho nelanaala teein raa Cana Coaunerane. ⁷ Aihane jaun, satiin Cana Coaunera esenetaain que jaeequiin nenacaauru, Abaraaun nefoerate esine neein neeururichaaine coitucuhin neeuche. ⁸ Inoaelu jaiti turueniha Jesocuristone ajiniha caje coauneein, nitohaneein Jori-oniheichuru netonai, itolere niicha ichai ujuaihoneein neeuruhane caje niicha ichai ujuaiho nelanaala tenajarichaaaine jaunte: "Satiin caa chauratane sacutaain nenacaauru cachaaurune ii aina cuaain rausiaereenicha," naain Abaraaun rai been, nii caohati erenaa raotono laenaeratelu Moisesa que rai Quiricha Inoaensi cuhane Cana Coaunera. ⁹ Aihana jaunte, nii esenetaalu Abaraaun ne rijijeein esenetaerate rausiaereein Cana Coaunera.

¹⁰ Nitohanihana jaunte, nii Moisesa rai rauhi tonoraain ichaoha cachane nihanatiin caseteco coaraa cureein, "Caseteco coaraate cureein, jitaain caa rauhi laenanohi tonoraalanaala nenea," naain been laenaratihalu Moisesa que Cana Coaunerana jaun. ¹¹ Nitohanihane jaunte, rauhijiriin nii Moisesa rai rauhi tonoraain ichaoha cachane coreniha coatiha caohacha ichaeraneein teein rarinaain Cana Coaunera. "Jesocurisito esenetaain queecha jaeequiin nenaate caohacha ichaeraneein teein rareein Cana Coaunera," naain laenanohineein nihane rijijeein. ¹² Nete laen, nii Moisesa rai rauhi, raujiaain esenetaa cachane coreniha ichoteratihane coina aitelanaala: "Esinae rauhijiriin aitoha nii rauhine rijijeein, leinjiin niji cautijaelanaala

tonoraerate ichaoreein," naain laenanohineein ne.

¹³ Nitohaneeinte, cana cairichaeranu que niha nii rauhine jana, caje cana ichoteratihane coina leinjiin osaaona rijijeein cana osa coreniha ohelu Jesocurisito. Nii quete: "Niicha ichai ujuaihoneein nenea- saain enuha que ucuun teein atinanohi cacha," naain Cana Coaunera Quiricha cuhane laenanohineein ne. ¹⁴ Nitohaneeinte ichaelu Cana Coaunera, satiin cachaauru rausiaaecane coina, Abaraaun rai aitohalune rijijeein, Jesocurisito aina cuaain Jori-oniheichuru netonai rausiajeein, nii esenetaain queecha jaaecohacachene, nii naitoonjoan rai Suujue tiha cana raine coina.

Moisesa rai rauhi aina, cana rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoan.

¹⁵ Aonacuchene inara rai, joaenreein cacha rijijeein inara rai aitete coitucuhichera canejeraauru. Leinjiin cacha, chaelai ichaane coina aitiin laenaain, ecu teein curuaa laenaa ne. Nihei nii niicha laenai jojohin, niheichu nii niicha laenai jaonaa nainihe chuni. ¹⁶ Nii rijijeeinte, Abaraaun aina rai nefoerate, naaonjoain rai, esinae rauhijiriin niicha teenu tihane coina aitelu Cana Coaunera. Coatiha: "Nefoerateuru," naain laenanohinihei Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nitohaneein arajii que aitelanaalate leinjiincha que: "Ii nefoerate," naain laenanohineein ne. Jesocurisito quete nii aite. ¹⁷ Naaonjaain quene inara rai caa aitoon; Cana Coaunerate, Abaraaun aina cuaain cana rai niicha teeni tihane coina esinae rauhijiriin nohanelanaala aitelu. Inae jauriaanejeein Abaraaun rai besihalune baiha jena fasha jaanacanein catiaainte nenea ne nii Moisesa rai rauhi. Nii jaunte, nii ichoaichaniha Abaraaun rai aitohalune jaan itajenaa nainene Cana Coaunera. ¹⁸ Nii Moisesa rai rauhi aina cuaain nii Abaraaun rai niicha benatei tiha Cana Coaunerane, coatiha chaque nelateriheii nii cana rai niicha benatei. Nete niha Moisesane ajiniha Abaraaun aina cuaain cana rai niicha teenu tiha core colanene coinane aitelu Cana Coaunera. ¹⁹ Aihana jaun chaque nelate nii Moisesa rai rauhi. Acate, turuha nii nefoeratenaa- nii Abaraaun rai naitoonjoane reeintiaain, esinae rauhijiriin tonoraain ichaoreniha cachaaurune coaratihane coina tenojoonein nelu. Rai letono aanjera quete nii rauhi teratelu Cana Coaunera. Jana Moisesate cachaauru rai beraneein nelu. ²⁰ Nete laen, bera colane raajenihane nii niicha teenu que aitelu- leinjiin acaacha neein nenea Cana Coaunera.

Naaonjoaain coinane nelu nii rauhi.

²¹ Cana Coauneraacha ichanenu aina ita rijijeein niha nii Moisesa rai rauhina jaunna nii niritiin niha. Aihei, coatiha ita rijihai. Nii rauhi, cana rai ichaonaa teranihanechujianra, satiin nii rauhi tonoraain nenea, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nenea caje nichoteein nerichaachena. ²² Nete, Cana Coaunera Quiricha aina cuaain, satiin nii Moisesa rai rauhi tonoraain neniha-cachene coreniha osaaonanein nihacachene coitu-

cuhacache. Nitohanein coitucuhin, Jesocurisito esenetaacachenete, inae nii Cana Coauneraacha teenu ranaa nainerichaacheein.

²³ Nii jaunte, jaiti turueniha nii canaacha esenetai jaeconaanajane jana, caseteco coaracaachene coina mucuhineein cana sirilu nii Moisesa rai rauhi, turuha nii canaacha esenetaine reentiaaoojaain. ²⁴ Nii Moisesa rai rauhite, canaanaihuru amaa beraichane rijijieein, Jesocurisito rai cana amaeraneein nelu, nii Jesocurisito esenetaacachene, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nena caje ichoteratenohineein niha-cachene coina. ²⁵ Nii jaunte laen ena, inae turuha nii jaecohacachene jaan canaacha esenetaine jaun, cana beraichaneein niha nii rauhine caje mituhacache. ²⁶ Nitohanein inae Jesocurisito esenetaichene jaunte, satiin inara, Cana Coaunera calaohi rijijieein neeiche. ²⁷ Inae nii esenetaichene aina cuainte baotisaain coujunacatenohineein Jesocurisito aina neeichene, ni-icha tei ichaonaa que ichaohiche. ²⁸ Aihana jaun, Jorionein, Curieconein, letononeein, nirijieein letononelanaala, quichaauru, enecuru, naonjoaainein neeichene nihanatiin, inae nihei nii que cha. Inae Jesocurisito aina jiniiquiin neeichene jaunte, lelaurijiei caje ranojoneein nena rijijieein neeiche. ²⁹ Nii jaunte, Jesocurisito esenetaeraneein neeichene jaun, Abaraun nefoerateneein, nii rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoalu raeraneein neeiche.

4 Naaonjoaane jaunne caa inara rai aitoon. Jaiti canaanainiha nii itolere rai inaca rucuhele eroranein neeninete, jerichanejeein letono rijijieein ne, esinae rauhijiriin satiin nii rucuhele erora nihane saijieein, jaiti canaanai nihane jaun. Nitohaneinte leeocho cacha que beraichaaain ne jinaa tiha inacane jaan que tihane reentiaain. ³ Nii rijijieein techu, jaiti turueniha Jesocurisitone bana, nechu cana itajeranunein caa chauratane que nena que beraichaaain nihacachelu. ⁴ Nete, inae nitohanihane coina jinaa tihane jaun que inae turuhane jaun, rai Calaohi letoaelu Cana Coaunera, cachanein leinjiin ene caje nejanoaane coina. Acaachate cana amute cachanein nii Moisesa tenojoi rauhi tonoraera rijijieein ichoaelu. ⁵ Nii corenihate cana cairichaeranein niha nii rauhine caje cana rocohin nelu, rai calaohineein cana teein cana raa Cana Coaunera coina. ⁶ Nii jaunte, inae esinae rauhijiriin rai calaohi nihacachene coaratihara rai Calaohi Suujue te cana suujueniha Cana Coaunera. Nii rai Suujuete cana suujueniha neein: "Ofa," naain Cana Coaunera bajae. ⁷ Aihane jaun inae ii, nii rauhi tonoraeranein niheei. Iite, inae Cana Coaunera calaohineein neei. Nitohanein rai calaohineeine jaunte, Aca jerihane rijijieein, ii que banijiainein nena raeranein neriquiin.

Jesocurisito esenetaeraauru que suujuaa Faborone

⁸ Jaiti, Cana Coaunera coitucuelanaala neeichene bante, cha nelanaala nena- cana coaunera niha no-coetonacaauru letononein nerejetocoichelu. ⁹ Nete laen, inae enene Cana Coaunera coitucuhichene jaun,

inara coitucue Cana Coaunera. Aihana jaun, chanuna coaiten nacoaanein nii chaque nelatiheichurucairicheinein nenacaauru tonoraain letononein nena jeriquiche. ¹⁰ Nitohanein neeichene jaunte, nii enanetojoein jauriaa aichejetocoichelune rijijieein, atenecuru, cojoinacaauru, ajaanaacuru, naonjoaaihunri cojoinaca que turuhane inara rai chosichuru corojeein bitoaaiche. ¹¹ Nii jaunne jataain casihun, ca-coichana aina cutaain inara relaanulune saijieein nitohanein neeichene jaun.

¹² Canejerauru, canu Jorionichaaunne jaunne niqui nii taolu inoaelu nena rauhi tonoraain ichaorejetoonlu. Nena inae enene nii jauriaa nii rauhi tonoraelanaala ichaorejetocoichene rijijieein inae enene ichaon. Aihana jaun nacoaanein nii rauhi colane inoaelu ichaohichelune rijijieein ichaooche.

Nii jauriaanejeein inara relaanulune bana coatihacanu que jaoleconaa coaauheeichelu. ¹³ Nenacaentejia cunaitichaaunne saijieein jauriaanejeein inara rai ichoteratenojonein neriquicheeine beebejihanune bana, jataain rachoojoein canu corojeein canu raaichelu canu coiintena coacuelanaala. ¹⁴ Nii cunaitichaaunlune banate, esinae rauhijiriin, nii canu cunai coreniha canu que jaolequelanaala, niheichu canu coiintelanaala, naonjoaain leinjiin Cana Coaunera leton-anjera aina Jesocurisito raera rijijieein canu raaichelu. ¹⁵ Chanuna jana chaen, inae enene nii aachelune rijijieein rachoojoein nena naineneeiche. Esinaete chuhisi niqui, nii cunaitichaaunne jana rachoojoenaa caaun roconacainiha inara notane jana nihane, inara nota rocohin teriquichelu canu rai. ¹⁶ Nitohanihane saijieein rauhijiriin nohanelanaala inara rai aitocoauene jaaunna inara que nejeratanaa nichaaun.

¹⁷ Nii cachaaurute niqui jataain inara aina nena jerecure. Nete, caohachaain inara tenaa jerenacaun aihurene. Nechu canacaanu que jaolequuin, acaauruhacha tonoraain neeichene cointate aihure.

¹⁸ Esinaetechuhisi niqui caohachae, leeochoauru cachaauru rai caohacha ichacaane coina coaaucaane. Aihana esinaen rauhijiriin acaauru rai nelatenenu nihane. Nete itolere bana coacuelanaala, inara aina nihanuneecha que coaacuruhane nelatene. ¹⁹ Cacalabi rijijieein neiniquichene corenihane, jataain coacuhin cunaiteeun. Charijieein teinti, canaanai janoanaa jerihane cunae rai neba, nii rijijieeine inara coreniha cunaiteeun. Nirijieeine, itolere bana cunaiteeriin nereeni, esinae rauhijiriin jeriha Jesocurisitone rijijieein neeichene reentiaaoojaain. ²⁰ Bajaana chuhinti ena inara aina neneen, canu raajenihane inara rai leeochoanein raotojoein aitocoauenne coina. Nena inara caje coriaae nihanune jaun inara aina cha chana coitucue-neeun.

Acara aina Sara

²¹ Inara, Moisesa tenojoi- rauhi tonoraain nena jeraerauru, canu rai aitocoichenena jereen. Tana esinae rauhijiriin, aitohalu nii Moisesa rai rauhine aohanra-neein neeichene. ²² Aonacuche: "Coroatajaainte

canaanai sirilu Abaraaun. Leijniiin rai calaohite sirilu rai coseenra neein nena a Acara aina. Jana, nii leeocho rai calaohi coroatajate sirilu rai comasai esine neein nena Sara aina," naain aithohane coitucuhichene. ²³ Nii jaunte, nii rai coseenra aina Abaraauncha sirii- rai calaohi cachanichaachene ichao rijijieein nihane coina nejanoaelu. Nete laen, nii rai comasai esine- Sara aina niicha sirii- rai calaohi, rai aitosihalu Cana Coaunerane jaan nainaane coina nelu. ²⁴ Naaonjoaane jaunte nii nitohane, nii coroatajai Abaraaun comasaichurute, coroatajaain cana aina niicha ichanenenu ichaa Cana Coaunerane coujunacaneein neeure. Nii Acarte Sinaai bichataneu, Moisesa rai ajeri caje nena- tabara que teein laenanohineein nena- rauhi tihalu Cana Coaunerane coujunaca ne. Nii rauhi tonorana nainelanaala neenihurute nii coina nejanoaain neeure. ²⁵ Nitohaneinte, nii Arabia nena- Sinaai bichataneu Moisesa ranojoi rauhi tonoraeraneein, Jerosaleen cooichaneein nenacaauru foeratera ne Acara. ²⁶ Nete laen cana, nii Jerosaleen cana que banihateein coaunanojoi cocoaichaneein nihacachene coina, nii comasai esine Sara aina Abaraauncha sirii nefoerateneein nejanoaain nihacachelune jaun, rai calaohi esineneein nihacache. ²⁷ Nii quete:

"Rachoojoeein nee canaanai sirina inaelanaala nena ene, cojoriin rachoojoeeu chabana canaanai sirineeine saijieein.

Jaoleneein neeinne nihanatiin, lanaaona amurijiriin arajiin canaanai siririquire jaun," naain laenanohi ne.

²⁸ Canejeraauru, ichaane coina aitothalu Cana Coaunera, Abaraaun raine rijijieeinte nenaanelu Isaca. Nii rijijieeinte inara netonai nenaaneei neeiche. ²⁹ Nii bana cachanichaachene ichao rijijieein Acara aina Abaraauncha sirii rai calaohite nii Cana Coaunera Suujue ichanohineein nejanoanaa Isaca ichao rohecaelu. Nii rijijieein techu enanetojoeein inara netonai rohecaure nii Cana Coaunera Suujue ichanohinelanaala nenacaauru cachaauru. ³⁰ Nete nii que: "Nii rai calaohi aina, nii ii coseenra sitaaute amuhine. Coatiha nainihe, nii ii comasai esine aina iicha sirii- ii calaohi aina, nii ii rucuhene eroraneein nihane," naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. ³¹ Aihana jaun, coatiha nii coseenra neein nena nefoerateneein nihaacache. Nii comasai esineneein nena nefoerateneeinte nihacachera canejeraauru.

Inae Moisesa tenojoi rauhi caje jianacoon nihacache.

5 Jesocurisitote, Moisesa tenojoi rauhi coreniha caseteco coaracaachene rai nena caje cana rochin nihane jaun, inae raotojoein jianacoon nihacache. Aihana jaun, nainiheiche nacoauneein nii Moisesa tenojoi rauhi tonoraain nenacaauru aina acaauruhacha ichai ichaain nihache.

² Canu Faboro nichaanne aonacuchena, inara rai aitete aonaquiche. Aitocuruha Jorioocurune rijijieein nii Moisesa rai ruhine tonoraain inara jaberoco macohi cari saerateeichene, coatiha inara rai cha que nela-

teen nerinaain jianacoon neeichene coina Jesocurisito esenetaaichene jaan. ³ Coaiteen nacoauneeine aitoon. Chunocoha Jesocurisito cachaneein nena Moisesa tenojoi rauhi caje ichoteratenojoein nihalune saijieein nacoauneein nii rauhi tonoraane coina rai jaberoco cari saerateein nenaate leijniiiniji cautijiaelanaala nii Moisesa rai rauhi tonoraanete ne. ⁴ Inara, inae jauriaa jeriha Jesocurisitone rijijieein ichaohichene coina esenetaaichene saijieeinte, ena Moisesa rai rauhichatonaain nena jeriquiche, Jesocurisito aina inara belaiha Cana Coaunerane jaan que jaolequiin. ⁵ Nete laen cana, rai Suujue cana rai niicha tei aina cuaain esenetaacachene jaun, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nena caje nichoterichaacheeinne que jaeequiin cohajihacache. ⁶ Aihana jaun, Jesocurisito aina jiniiquiin nihacachene, inae nelatihei cana jaberoco macohi cari saeratihacachene. Esenetaain queecha jaeequiin nihacachenete laen nelate, nii esenetaain nihacachene aina cuaain ita belaaain ichaohacachene coina icharihanine jaun.

⁷ Inarate niqui inae esenetaain queecha jaeequiin neeichelu. Chariji cacha inara coritaane jaun, nii inaraacha esenetai tonoraain neeichene jianequiche.

⁸ Tana Cana Coaunera jerihane jaun inara cotijiaain nihalune coitucuhichene. ⁹ Nete, "Aansijiin coerati que rai coliha jasiitihacanete, jitaain nii rai coliha ichonai coeralae," naain nihane coitucuhiche. Nii rijijieeinte leijniiin cacha inara ichao auhacaain aasaeraneein ne.

¹⁰ Nena canu, leeochee inara suujua cuaaichene coataa, inara coroatajanerichaaain cana Curuaanaa Jesocurisitone esenetaaun. Nete laen, nii joanreein inara suujua auhacaera cacha casetecareein Cana Coaunera. Coatiha chunocoha aihane nihanatiin que Suujua acatena nainerinaain.

¹¹ Canejeraauru, jauriaa aihanulune rijijieein enanetojoein rai jaberoco macohi saerateeuruha satii Jesocurisito esenetaeraaurune coina acaauru conujichaaunne, coatiha canu cairichaaaururihei Jorioocuru. Nitohaneein jerecuruhane rijijieein nii Jesocurisito beratenojoi beebelijanune acaauru baijaenerichaaunne jaun. ¹² Nete, raajenihane jitariin rai jaberoco molohin jaaoruhana nii inara suujua rohecaeraaurune caohachae.

¹³ Canejeraauru, inarate cha ujuaihonelanaala jianacoon raotojoein neeichene coina, cotijiaain ranojoneein neeichelu. Nete, inae cha ujuaihonelanaala neeichene jaun, naineneeiche inara suujua letono rijijieein cha ichaain neeichene. Nenacaantejia caohachae nii amuritoheriin, ita belaaain, cha lateein niha leeoche coroatajaneein, naajoaain neeichene. ¹⁴ Satiiin nii rauhi aitoonjoan cajete leijniiincha neeje. Acate: "Chamute cacha belaaain ichaao, ii raajenihane ii jaberoco belaaaine rijitoejin," nae. ¹⁵ Aihane jaun, nii que necohalajiin neeuche. Jana necohalajilanaala nejesanejin ita aina obaaejeriin, ita cotaairiin, naaonjoaain neeichenete inara raajenihane nitajeriquichein.

Joanreein cache ichao aina, Cana Coaunera Suujue tenojoi ichaonaa

¹⁶ Nii jauna inara rai aitoon, jeriquichene rijijieein baasohacha que coacuhin ichoaelanaala, jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein coacuhin ichaohichene coina. ¹⁷ Nii cana suujua cuhane baaso canaacha coacuite, cana aina Cana Coaunera Suujue ichanenu caohateraneein ne. Nii rijijieein techu nii cana suujua, Cana Coaunera Suujue que nejeratenaaneein ne. Nii corenihate inaraacha ichana jerei ichana nainenee-iche. ¹⁸ Nete esinae rauhijiriin, inaraacha ichanenu ichaquichene coina inara rai beraneein niha Cana Coaunera Suujuene, inae nii Moisesa tenojoi rauhi rijijieein cha ichaquichene jianeriquicheein.

¹⁹ Caaintiaai, "Acaauru acaaurute, jeriha suujuane rijijieein baaso ichajeein ichaao," naain coitucuhacane. Nitohaneein ichaonacaaurute, sinijeranelaanaala nena ene que ichaojeraquiin, rai chosi rai niicha teuri iniho que lenoneein, naaonjoaunre. ²⁰ Chaen techu, acaauru chosichuru corojeein, benaneneein, ita coiinteein, ita coana jerelanaala, ita que necoelajauharitiin, enaacha obajeein, ita amurijiriin nena coacuhin, ita caje neleruhin, acaauruhacha coaacuruhane rijijieein neeuruha leeochoaurune jereein, ²¹ ajetoritiiin, achotoritiiin, naajoaain neeuruhane cajete enaacha nitohaneein ichaonacaauru cachaauru coitucuhaca. Nacoauneeinne inararai aitoreeunni, que nainaan ichaohichene coina. Nitohaneein ichaonacaauru, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa nainecuruhi.

²² Nete laen Cana Coaunera Suujue tenojoi ichaonaa, ita belaaain, rachoojoein, raotojoei ichaonaa que ichaohin, cha abaantaain, cana rai chaelai que cainaane latelanaala cache rai cha teein, nii cana ichao corenaa coacuelanaala, leeochoauru amurijiriin nena coacuelanaala, cana suujua letono tonoraelanaala nihacachene coina, naaonjoaain nihacachene jaanu teraneein ne. Coatiha nihei nii chuni rauhi nitohaneein ichaohacachene caohatera. ²⁴ Nitohanihane jaunte, Jesocurisito ranojoein nenaacaauru, inae coroso que teein itajera rijijieein, itolere rai nichao rijijieein ichaohin neosateein necairichanaa, rai suujua baaso, naaonjoaihunri itajeein inae ichoae. ²⁵ Nii jaun, inae ena Cana Coaunera Suujue aina ichaohacachene jaun, coanete jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein ichaohacache. ²⁶ Aihane jaun, necohasitaain, ita amuritonaa coacuhin, itaque necoelaain, naaonjoaain nena nainihaacache.

Le cachanequichene ita corootajaneecuche.

6 Canejeraauru, osa que nesaruha chunocohane coaraquichene, inae inara Cana Coaunera Suujue que suujuecohichene jaun, rai aitocuchete raajenihane baaso ichaane coitucuhin rai suujua coaraain ichaohine. Nete inara netonai, nitohaneein coujunojoein neeichene coataa que necohalajiin jataain belaaain rai

aitocoichene caohachae. ² Nejesinajeein itolere que ita corootajaneein neeichenete, esinae rauhijiriin jeriha Jesocurisitone rijijieein ichaoriquicheein. ³ Jana chunocoha, chanelanaala nihane saijieein leeochoauru amurijiriin nena coaacuanete raajenihane necoritareein. ⁴ Nii jaunte caohachae, le cachaauru baaso ichaelanaala caohacha ichaane coitucuhin, raotojoein rachoojoein nihane caohachae. Nete laen, leeochoauru baaso ichacuruhane coaraain, acaauru que necohasitaain rachoojoein nihane caohachaene. ⁵ Aihana jaun, le cachaaurute naine itolere niicha ichai coitucuhin rai suujua coaraain ichaane caohachae.

⁶ Ena Nena Cana Coaunera Ere que relanojoein nihane, nii relaera corootajanein itolere niicha sirii que.

⁷ Jiaonriha inara raajenihane necoritaaichene. Chateenti baaso ichae, niite baaso raeraneein nereein. Jana caohacha ichaerate caohacha raeraneein nereein. ⁸ Nitohanihane jaunte, chunocoha rai suujua letono baasohacha ichajeein ichaonaa itajereein nii baaso- rai suujua cuhane coacuhin niicha ichai. Nete laen, chunocoha jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein itolere caohacha nejesina ichajeein ichaohane, nii caohacharai suujua cuhane coacuhin caohacha niicha ichaite chabana sanaacharanejeein nena ichaonaa que tereein. ⁹ Aihana jaun, caohacha ichacaachene coiinteein jianena nainihaacache, inae cojoanonaa que turuhane bana cana rai cainanohinerichaaain nii canaacha ichaine jaun. ¹⁰ Nii jaunte, satiin rai, nainichaachene jaan que leeochoauru belaaain corootajanein nihacachenete caohachae. Chaen jeelai amuritoheriin nii canaacha esenetai coreniha cana nejeraaneein nenaacaauru corootajanein nihacachenete caohachae.

Acaauru suujuatein acaauru rai necoiha Faborone

¹¹ Enane laen, canu raajenihane canu biji que caa quiricha laenaun. Nii jaunte, tabanae caa canuhacha laenai. ¹² Nii inara jaberoco macohi cari molohichene coina inara rohecaeraaurute, nechuh rai lauri aina caohachaaain nena jerenacaun aitocure. Nabana Jesocurisito esenetaeraneein neeuruhane coitucuhin acaauru sooruhane coataa acaauru coasiha. ¹³ Nete, acaauru jaberoco macohi cari moloerateein neeuruhane nihanatiin, satiin aitoa nii Moisesa tenojoi rauhine rijijieein tonorana nainecurene. Chaen techu, inara netonai inara jabereco macohi moloerateeichene, inae coujunaca sirihana inara jaberocone que necohasitaauruhane coina nii inara rohecaaaure. ¹⁴ Nena laen canu, joareein coreniha necohasitanaa naineeun. Canu coreniha coroso que ohalu Jesocurisitone corenihachane naineeun acaacha coasitaanune. Nitohaneein, canu coreniha coroso que ohalu Jesocurisitone jaun, coitucuelanaala ichaonacaauru cachaauru ichao rijijieein ichaonaa nainihaaun. Niheichu Cana Coaunera coitucuhichuru nihanatiin, canu arinaa nainecuruhi acaauru rijijieein ichaohanune coina. ¹⁵ Coatiha chaque nelatihei, cana jaberoco macohi cari

moloerateein, moloeratelanaala, naaonjoaain ichaohacane. Jesocurisito esenetaacachene jaunte, ena coaunanojoi nihacache. Niite jataain nelate.

¹⁶ Satiin caitoonjoan tonorain ichaonacaauru cairichaaajoaain coaramii Cana Coaunera, raotojoeein neeuruhane coina, satiin Cana Coaunera cacha esineeuru aina jiniiquiin.

¹⁷ Ena caje coauneein, inae nenacaen canu cairichaerateeichene jerinaaun. Inae esinae rauhijiriin Jesocurisito letononeein nihanune coujunacaneein cajabereeo que, canu bisihuruhane jaan cure sirichaaune jaun.

¹⁸ Canejeraauru, cana Curuaanaa Jesocurisito jataain jelai amuritoheriin corojeein neeichene jaanu teeine inara rai. Nitohanemiin.

Efesoo Nenacaauru Rai

“Chatohaneeiche,” naa Faborone

1 Canune, Cana Coaunera jerenohineein rai Calao-hi Jesocurisito cococainanohineein rai afosoto Faboro neeun. Efesoo satiin, Cana Coaunera cachaneein rai Calao-hi Jesocurisito esenetaeraauru raine caa quiricha laenaan. ² Cana Coaunera aina rai Calao-hi Jesocurisito inara rai raotojoein neeichene jaanu teeruhinete raotojoein neeiche.

Naaonjoainte Jesocurisito aina cuaain rai cachaauru rausiaje.

³ Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera coroaecaachenete ne. Acate dedeeu cana suujue que itolere caohacha ichaain cana rausiaje, rai Calao-hi Jesocurisito cachaneein nihacachene jaun. ⁴ Jaiti cana rai chauratane coaunaane ajinihate, cana janijiin cana raain nelu Cana Coaunera, rai Calao-hi Jesocurisito aina cuaain cha ujuihonelanaala notaracaee que banijiainee rai cachaneein nenea coina. ⁵ Jataain cana belai-hane jaunte, rai Calao-hi Jesocurisito aina cuaain rai calaohineein nenea coina ichae Cana Coaunera, nitohaneein coausihalune rijijieein. ⁶ Nitohaneein raotojoein nenea coina cana belaiha cana rausiaeca jataain niicha belai- rai Calao-hi Jesocurisito aina cuaaine corenihate, itolere bana Cana Coaunera coroaecaache. ⁷ Jataain cana belaitohane jaunte, rai Calao-hi coichana aina cuaain cana osa caje cana rocohin, cana que suujua acatelu Cana Coaunera. ⁸ Nii cana rai itolere coitucuhin, itolere que nainaan, naaonjoain ichaohacachene jaannu tihane cajete jataain cana belaitohane coitucuhacache. ⁹ Chaen techu nitohaneein cana belaitohane jaun, cana que nii asinojoneein nenea niicha ichaneni niicha coacui coitucuerate. ¹⁰ Inae cuu tihane banate, nii aitiin coaualune rijijieein nii naitoonjoan nainaan, satiin nere tonoraauruha chauratane que nenacaauru, dedeeu nenacaauru, naaonjoainurine coina satiin curuaanaaneein rai Calao-hi terein Cana Coaunera.

¹¹ Acate cana janijiin cana raain nelu, rai Calao-hi Jesocurisito aina cuaain rai calao-hi rijijieein cana que banihatein niicha rucujuei tiha nii coausihalune rijijieein, niicha jerei ichaane coina. ¹² Nitohaneeinte jau-riaanejein cana raain nelu Cana Coaunera, rai Calao-hi Jesocurisito esenetaain queecha jaequiiin ichaohacachene, cana ichao coaraain, niicha ichai coroaecuruha cachaaurune coina. ¹³ Nii rijijieein techu, esinae rauhijiriin inara osa caje nichoteriquicheeine beu-

ruhane aonaain, Jesocurisito esenetaain jerihane rijijieein ichaohichene jaun, rai Suujue aina cuaain rai cachanequichene cojunacate Cana Coaunera, nitohaneein ichaane coina aitohalune rijijieein. ¹⁴ Rai Suujuee nii cana que banihatein niicha rucujuei tihane jaan rarichaacheeine cojunacanein ne. Nitohaneeinte ichareein Cana Coaunera, satiin nosa caje ichoteratenojoniha rai cachaneein neenihurune coaraain, itolere ichana nainihane coitucuhin coroaecuruha cachaaurune coina.

Coitucuurera rai, cha coitucuuruhane jaanu tiha Cana Coaunerane coina bajaa Faborone.

¹⁵ Nitohanihane jaunne, Cana Curuaanaa Jesocurisito esenetaain, satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru aina ita belaan neeichene coitucuhanune jaun, ¹⁶ inara coreniha bajaanune naineein inara coacuhin, Cana Coaunera coroaenajacoon. ¹⁷ Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca necaohachaain nenea Cana Coaunera cajene bajaan, inara rai inara suujue cuhane chacoitucuhin neeichene jaanu tihane, nii caje inara aina niicha ichana jerei coitucuhin, jelai amuritoheriin Acanihane coitucuhin neeichene coina. ¹⁸ Chaen nech, “Naaonjoain cohajihacachene coinete cana raain nera,” naain coitucuhichene coina inara suujua que coitucueratiha Cana Coaunerane coina caje bajaan. Jataainte itolere caohacha amurijiriin necaohachae satiin rai cachaneein nenacaauru que banihatein niicha rucujuei. ¹⁹ Nii rijijieeinechu chabana satoelanaala nenea niicha ichana naineei ichaain, esenetaaneein nenea coina ichaane coitucuhichene coina caje bajaan. ²⁰ Nii jeelai jataain laraajiin mijianetiin nenea niicha ichana naineeite coaratelu, o caje rai Calao-hi Jesocurisito ichatein que jauriineein tein, ²¹ itolere cocainanacaaihuri, curuaanaacuru, naaonjoainuri amurijiriin cocainanacaineein niha ena janonaa que, chaen nii baiha neeni janonaa que, naaonjoain quene coina. ²² Nitohaneein itolere curuaanaaneein Jesoso cocainaanainte, satiin niicha ranojoihunru, rai cachaneein nenacaauru iclesia curuaanaaneein telu, acaauru suujua raujaeranein nihane coina. ²³ Nii jaunte, satiin niicha ranojoihunru- rai jaberoco iclesianein neeruhane jaun, itolere que Jesocurisito corihaneranein neure. Nii Jesocurisito corenihate ne satiin itolere. Nihei colane nenea nainihei itolere cautene rijihuru.

Jataain cana belaiha Cana Coaunerane corenihate cana osa caje nichoterichaacheein

2 Jauriaalute, ichaaoruha cana rai chauratane sacutaain nenacaauru cachaaurune rijijieein, baaso ichaechajeein osaque nesarujueein ichaohichene jaun, nitajenaaneein nerejetocoichelu, Cana Coaunera coitucunaa jeriheichuru suujua saruera moconajaera inara suujua saruhane rijijieeincha ichaohichene jaun. 3 Nitohaneente jauriaa joareein cana suujua letono rijijieein, baaso ichaechajeein jerichaachene rijijieein ichaorejetocoaachelu satiin. Nii jerichaachene rijijieein, cana suujua letononeein baaso ichaechajeein, osa que nesarujueein ichaohacachelune jaunte niqui, cana caseteaane rai nelu Cana Coaunera. 4 Nete jataain cairichaaajoaain cana coaraain cana belaihane jaun, nii osa que nesaruhin inae nitajenaaneein nihacachene jana, 5 rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain, cana osa caje cana coulucohin nelu Cana Coaunera, chabana nitajena charanejeein nenea ichaonaa que ichaohin nenea nainichaachene coina. Jataain caohachanijihane jaunte, inara osa caje nichoteeichene jaanu terate inara rai. 6 Nii jeelai Acate, inae ohacachene bana, nitaje rai niha cana suujuene jana, o caje rai Calaohi Jesocurisito ichatihane jiniichaaain cana suujue ichateein raain, rohan cana suujue lauriaelu dedeeu. 7 Nitohaneente ichaelu, caa baiha rai Cojoanonaa neeni que neein jataain cana belaiha rai Calaohi Jesocurisito aina cuaritaainne coitucunojoneein nihane coina. 8 Inara belaiha Cana Coaunerane jaunte nii esenetaaichene jaan aina cuaain nii nichoteeichene jaan raain neeiche. Nii jaun coatiha inara raajenihane inaraacha eruineein nihei. Acate inara rai Cana Coaunera tenojooneein ne. 9 Coatiha inara raajenihane inaraacha ichai que nii inara osa caje nichotiheeiche. Niicha ichoteratenohineente nii inara osa caje nichoteeiche. Nii jaun nainiheeiche inara raajenihane, nii inara osa caje nichotenaa rijitiin, nii que ereein necohasitaachene. 10 Acate rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain cana coaunaain nelu, coujuriu rai cachaneein, aca- Cana Coaunera nihane coroajeein, ita belain, chaelai lateein neeuruha leeochoaurune, acaauru coroatajaneein, naaonjoaain nii inoaenlu coausihalune rijijieein nihacachene coina.

Jesocurisito corenihate, leeocheenein nii chuni coaralanaala ita aina raotojoeein nihacache

11 Inara Jorioneneeichene jaunte, "Jaberoco cari moloelanaala nenacaauru," naain inara curuaateure Jorioocuru. Jana acaauru Jorionecuruhanete, rai jaberoco cari molooruhane jaun: "Canate laen, Jaberoco cari moloorera neein curuaacaache," naain raaje necurujuateure. 12 Esinaente chuhisi jauriaalu, inara Jorioneneeichene jaun, Jesocurisito cachaneein nenea nainelanaala, niheichu Isaraelitacuru rene turuhin, ita rai ereein, naaonjoana nainerejeteneeichelu, nii que coacuhin neeuche. Chaen techu, nii niicha ichanenu

naitoonjoan tenaa nainenelu inara rai Cana Coaunera, inara que jaolecohane jaun. Nii jaunte colane nenea rijijieein, inara coroatajanerihanine cohana coacuelanaala nitajenaaneein neeichelu. 13 Nete satiin coreniha ohalu rai Calaohi Jesocurisitone jaun, nii rai coichana aina cuaain coreniha atiin Jorioneneeichene saiijieein inara raain ne, inara netonai esenetaaichene jaun. 14 Nii Jesocurisitote, canacaanu Jorionichaunune, inara Jorioneneeichene aina ita que nejeratenaaneein ita coarajena caje, ita jaberoco que jaberocooa rijijieein raotojoein ita belain, ita coroatajaneein, naaonjoaain nenea coina, nii ita que nejeratenaaneein nihacachene jaan itajeein, leaurijiei caje nenea rijijieein rai cachaneein cana te. 15 Nitohaneente nii tonoraain niha cachane coina nenea rauhi cacha relaallune jaan itajelu nii Jesocurisito. Nitohanein itajeeinte, le laurijiei caje nenea rijijieein cana raain ne, jiniiquiin raotojoein neein le laurijieein rai cachanein nenea coina. 16 Canacaanu Jorionichaunune, inara Jorioneneeichene aina lenoneein, inara loreri asaae turunaa nainelanaala, naaonjoacaunune janate, coroso que ohin nii itajeein, jiniiquii raotojoein Cana Coaunera cachanein nenea coina, ita jaberoco que jaberocooaanein cana te Jesocurisito.

17 Nitohaneente Cana Coaunera cachanein nenea naineneeichene caje, coreniha inae canacaanu aina jiniiquiin rai cachanein nihacachene coina, cana rai nii enachasine ichaonaa que ichaorichaacheeine bera Erenaa Raotono turuaelu Jesocurisito. 18 Jataain caohachate ichae cana rai Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaainte coreniha Jorioniheichuru, Jorioocuru, leeochoauru cachaauru, naaonjoaihunru aina leinjiin rai Suujueecha coreniha rai inaca Cana Coaunera rene turunaa nainichaache satiin. 19 Aihane jaun inae enene nejelau natane edaa ichaonaa cacha rijijieein niheeiche. Inae inara netonaite, aihuruha Jorioocurune rijijieein ne inara rai rauhi. Jerichanejeein rai cachanein neeuruha Jorioocurune rijijieente, inara netonai, rai cachanein neeiche. 20 Inarate loreri ichacuruha icharaaurune rijijieein, loreri ichanohi rijijieein neeiche. Nii jaunte, nii loreri nunuheneein nenea ajeri rijijieein neeuruha Jesocurisito cocoinanohichuru afosotooru aina *profeta* curune jana, inara acaauru ichoae tenojooneein neeiche. Jana Jesocurisitote, nii loreri ichoae satononiha nunaera aina janori bucunein ne. 21 Charijieeinteeinti loreri jaane, jauriaanejeein anesijia temuhin jitaain bucutejeein loreri besautiae ichara. Nii rijijieein techu Jesocurisito ranojoinichaachene, inae satiin jiniiquiin rai cachanein nihacachene jaun Cana Coaunera loreri rijijieein nihacache. 22 Nii rijijieein techu Jesocurisito ranojooneein rai loreri Teenforo rijijieein neeichene jaun, inara suujue jana ichoae Cana Coaunera Suujue.

Jorioniheichuru rai Cana Coaunera ere beebjihane coina letononiha Faborone

3 Nitohaneene canu Faboro nichaanne, Jesocurisito coreniha caresero cuhane neen, inara

Jorioneneeichene rai caohachanuque. ²Inae coitucuhichene rijijieeinte, jataain inara belaihane jaun, nii inara rai caohacha icharichaaine beebejeranu que canu teein nelu Cana Coaunera. ³Acate canu que nii asinojoneein coitucueraelanaala nenea niicha ichanenu coarateein coitucuerate, nii inara rai beein laenacaanne rijijieein. ⁴Inae ereretaain coaraqichene, esinae rauhijiriin Jesocurisito aina cuaain Cana Coauneraacha ichaneni asinojoneein nenea coitucuhanune coitucuriquicheein. ⁵Coatiha niqui nii chuni que nii coitucueratein niheilulauriaa. Nete inae enene rai afosotooru, rai *profeta* curu, naaonjoainuri que coarateein coitucuerate rai Suujue aina cuaain Cana Coaunera. ⁶Niicha ichaneni asinojoneein coitucueraelanaala nenea niicha coitucuerateite, nii osa caje cana ichoteraanunein nenea esenetaauruha Jori-oniheichuru netonaine jaun, inae acauru netonai Jori-oocuru rai niicha teeni raauruhane rai neure. Inae acauru netonai, rai jaberoconeein neeuruhane jaunte, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain niicha teeni eroranein neeuruein.

⁷Jataain baaso ichaechajeein ichaorejetocaaanne saijieeinte, itolere ichana nainihane jaan ichaain, quichao coreein, niicha ichanenu beebejhanune coina canu telu Cana Coaunera. ⁸Nitohanein leeochoaauru, rai cachanein nenacaauru amurijiriin baasonein chaque nelatenihanune saijieeinte, canu janijiin canu cocoaain Jorioniheichuru rai janiinacajelanaala caohacha icharihani Jesocurisitone que, caohati erenaa beebejhanune coina canu raain nelu. ⁹Chaen techu niicha ichaneni itolere bana coitucueraelanaala asinojoneein nenea coarateein, inara que coitucueratihanune coina caletoae nii itolere Coauneranein nenea Cana Coaunera. ¹⁰Nitohaneinte ichaelu, ena caje coauneein janijiin niicha ranojoihunru aina cuaain, itolere niicha coitucui ichana nainihane coaracuruha dedeeu mijiainetiin nenacaaurune coina. ¹¹Cana necoaana ajiniha caje coauneein, chabana satonoe-lanaala inae nitohanein icharihanine coina coaasihalune jaunte, nii coaualune rijijieein rai Calaohi Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain ichae. ¹²Nii jaunte rai calaohi Jesocurisito aina cuaain inae rene turunaa nainerichaacheein, tonajelanaala acanihanee esenetaacachene jaanu teranihanee coitucuhin. ¹³Nii jaun nainiheeiche, inara coreniha caa caresero cuhane nihanune que nererojoeaain, inara relaanune jaan rijijieein neeichene jianein neeichene, nenacaanejia inara rai caohacha ichaane ainun, que nelararajiaain neeichene coina.

Naaonjoainte cana belaita Cana Curuaanaa Jesocurisito.

¹⁴Nii corenihane, satiin rai cachanein dedeeu, caa cana rai chauratane que, naaonjoaain laurilauri neinichaachene Inacanein nenea Cana Coaunera bajaranacoon neseeonriaain. ¹⁶Jerichanejeeinnechu inara rai, Suujue aina cuaain chachana naineein laraajiin neeichene coina, acaihaniji rai jataain caohachanein

nenea tiha inara suujuaune coina Cana Coaunera bajaan. ¹⁷Chaen inara suujua ichaonaa nainiha esenetaichene coreniha Jesocurisito Suujuene coina, nitohanein nii jataain inara belaiha Jesocurisitone esenetaain, jerihane rijijieein neein sacuhichene, ¹⁸satiin esenetaeraauru aina jiniiquiin, naaonjoaain itolere cautenu rijihuru ichaa cana belaiha Cana Coaunerane coitucuriquicheein. ¹⁹Nitohaneinne jataain coitucunaa nainichaachene amuritoheriin cana belaiha Cana Coaunerane coitucuhichene coina Cana Coaunera bajaan, Aca Acanein nihane coitucuhin, Acaacha coha-jeein queecha jaaequiin neein leeochoa coacuelanaala Cana Coaunera ainaacha neeichene coina.

²⁰Aihane jaun, Acanein nihane coitucuhin Aca coroaecaachenete ne, jataain coaaucaachene amurijiriin cana aina cuaain itolere niicha ichana nainei ichana nainihane jaun. ²¹Jerichanejeein chu coroaecuruhine, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain niicha ranojoihunru cachaauru, cana janonaa besaute que turuhanereein tiaain. Nitohanemiin.

Cana Coaunera Suujue aina cuaain ita jaberoco que jaberocanaa rijijieein neeuche.

⁴Nii jaunne Jesocurisito coreniha cau caresero cuhane netiin atiin inara rai aitoon, esinae rauhijiriin caohachaain inara suujua coaraain Cana Coaunera ranojoneein neeichene jaun nitohanein ichaaoche. ²Leeochaauru amurijiriin nenea coacuelanaala, leeochoaauru belaaain, chatohanai ichaa chunocoha inara leeochoaurune niha natiin que inara suujua acatein abaantaain, jiniiquiin ita belaaain neeuche. ³Atiin rai Suujue aina cuaain inara corootajanihane aina, itolere bana jiniiquiin ita suujua rijijieein coacuhin jataain raotojoein neeuche. ⁴Leinjiin Jesocurisito jaberocohachate iclesianein ne. Jerichanejeein techu leinjiincha ne Cana Coaunera Suujue. ⁵Leinjiin Jesocurisitohachate Cana Curuaanaa ne. Leinjiinchate ne cana osa caje cana ichoteraanu canaacha esenetai. Jerichanejeein techu leinjiincha ne cana coulucohin cana cojunacatecuruhane jaan baotisimo. ⁶Nii rijijieein techu leinjincha ne Cana Coaunera, satiin Inacanein, satiin ichoae neein, satiin suujue cuhane neein aina cuaain itolere icharanein.

⁷Nete laen tenaa jerihane jaancuru rai le chanchaachene nainetiin aina cuaain cana que niicha icharatei ichaain nihacachene jaanu te. ⁸Nii quete:

“Dedeeu cuhinte jiniichaain caseteconein nenacaauru amaain, cachaauru que niicha icharatei ichacuruhane jaanu te,” naain belu rai Quiricha Inoaensi cuhane.

⁹Nii Dedeeu cuhalune que aitothane jaante, jauriaanejeein cana rai chauratane que turuhin nihalune baiha, jelaiha cuhalu dedeeune que aite. ¹⁰Nii jeelai dede caje unaate, jelaiha dedeeu cuelu, Aca acanein itolereinein dedeeu netonai Acanein nihane coaratihane coina. ¹¹Acatechu, tabaauru sacuureraauru cocoaanae afosotoneein curuaatenajaain. Jana tabaaurute cocoaanae *profeta* neein, jana tabaauru

nosa caje jianacoo neeururichaain cachaaurune bera-
neein, jana tabaauru esenetaain rai cachaneein ne-
nacaauru beraicha fastoroneein cocoinanajaen, jana
tabaaurute acaauru relaeranuunune que cocoinae.
¹² Nitohaneente acaauru relae ita belaa in ita coroata-
janein neeuruhane nefaa rai jaberoco iclesiane coina,
¹³ jerihane rijijieein, jiniiquiin ita suujua rijijieein
coacuhin niicha ichanenu ichaane coitucuhin niha-
cachene coina. Nitohaneein nihacachenete laen,
esinae rauhijiriin itolereneein jiniiquiin canaacha es-
enetai aina ijiin, aiha Jesocurisitone rijijieein ner-
ichaacheein. ¹⁴ Inae laen aihuruha canaanainurune riji-
jieein, joareein cana suujua letonoacha ichajeein,
joenreein cana relaera esenetaelanaala neein nech
jataain baaso que cana coritana jeriha cachaauru baa-
soneein ichaonacaaurune nihanatiin esenetariaa-
cacheein. ¹⁵ Nenacaeneentejian caohachae, esinae
rauhijiriin ita suujua rijitoejein, ita rai ereerejein, jer-
iha Jesocurisitone rijijieein iijieein ichaohacachene cao-
hachae, aca suujua temura rijijieein nihane jaun.
¹⁶ Nii jaunte rai jaberoconeein nena rijijieein neein ita
suujua rijijieein coacuhin raotojeein nihacache. Nito-
haneein neeinte, cana rai niicha tei aina cuaain jiniiqui-
in canaacha ichana nainei ichacaachene aina raoto-
joein ijiin nihacache.

Jesocurisito ainate, enachasine ichaonaa que ichaoha- cache.

¹⁷ Atiin Jesocurisito corenihane, caa que inara rai ere-
naa jereeun. Jiaonriha inae nenacaen aihuruha, Cana
Coaunera coitucuuruhine rijijieein ichaohichene.
Acaaurute joareein suujua letonohacha ichajeein, ni-
icha ichai coitucuelanaa chachaa in neeure. ¹⁸ Nii jaun
coatilha niicha tei ichaonaa que ichaauruhi baasohacha
coauca acaauru suujuane jaun, nii niicha tei ichaonaa
que jaolecooruhane jaun. ¹⁹ Nitohaneein nauhaca
acaauru suujuane jaunte, inae ichaonaa baaso que
ichaohin, rai nichao colalajilanaala itolere baaso icha-
jeein ichaaoe. ²⁰ Nete laen inara nabana nitohaneein
ichaohichene coataa, Jesocurisito coitucuhin neeiche,
esinaen rauhijiriin naitoonjoan aonaain tonoraain
neeuche. ²² Aihane jaun nii jauriaanejeein inara ichao,
nechu inara coritaa inara suujuane sacuha baaso icha-
jeein ichaohichene jaan jianein ichaaoche. ²³ Inarate
inae nainequiche inaraacha coacui coreein, inara suu-
jue coreein, naaonjoain ichaohin, nii ena jerihane riji-
jieein ichaohichene coina Cana Coaunera tenojoin
ichaonaa que ichaohin, inae esinae rauhijiriin ichaonaa
esine que ichaohichene coarateein neeichene cao-
hachae.

²⁵ Aihana jaun inae ita jaberoco que jaberocoo riji-
jieein nihacachene jaun, le cachanequichene inae
nainiheeiche inara amute cacha coritaaichene. Chaelai
que erena jeriquichene, esinaen rauhijiriin no-
hanelanaala aitocuche. ²⁶ Jiaonrihachu ita que nejerate-
teein ita sonaa coacuhin neeichene. Itaque nejerate-
eichene nii rijieoritiiin baitecuche. Coa inara suujua
cuhane enoha moconajaerane jaanu tera tocohanein

sonafaajeein obaaecache. ²⁸ Asijiautoneein ichaorejeti,
asijiauhane jianein amihaneenete, chaelai siri-
jjeecane, chalateraauru rai chaelai tenaa nainemii.
²⁹ Jiaonriha erena baaso que ereeiche leeochoauru
raine. Erena caohacha nejesina que ita rai
ereeuchete, caohati erena que aitocoichene aonaain,
jeelai amuritoheriin esenetaain tonoraain neeuruhine
aohanraauru cachaauru. ³⁰ Inae ecu tihane bana, inara
osa caje nichoteeichene coina jelai tein rai
cachanequichene jaan cojunacanein inara cojunacati-
ha Cana Coaunera jaan rai Suujue nocoeje chanuera
tocohanein nena nainiheeiche.
³¹ Jiaonriha obajeein, ita cotaairiin, ita que nererojoe-
caeriin, leeochoauru que ereein, naaonjoaain neeich-
ene. ³² Charijieinteinti Jesocurisito coreniha, inara osa
que suujua acatein ne Cana Coaunera, nii rijijieein ita
que inara suujua acatein, jiniiquiin ita belaa in
ichaaoche.

Chatohanein nainere ichaoha Cana Coaunera cachaaurune.

5 Jataain inara belaa in rai calaohinein tein inara
raa Cana Coaunera jaun, inara netonai belaa in
naitoonjoan tonoraain ichaaoche. ² Charijieein teeinti
rai coichana aina cutaa in jataain cana belaihan jaun
chaelai jujui mocohin que Cana Coaunera belaihu-
ruha saseredotecurune rijijieein cana coreniha rai
jaberoco telu Jesocurisito, nii rijijieein inara coichana
aina cutaa in jiniiquiin ita belaa in ichaaoche.

³ Inae inara, rai cachanein neeichene jaun, inae
nainiheeiche leeoche ene coacuhin, niheichu que
ninichajeein, erena baaso que ereein, inaraacha la-
teeicha que coacuhin, barijitiin, naaonjoain ichaonaa
nainiheeiche. ⁴ Jiaonriha erena baaso que ereein nee-
ichene. Coatilha cha que nelatejeehai niritiin iriha
cachane. Nenacaentejian, niritiin erena coacue-
lanaala, Cana Coaunera corojeein ichaohichene cao-
hachae. ⁵ Inae coitucuhiche, sinijeranelanaala nena
ene aina ichaohin, erena baaso que ereein, niicha la-
teeicha que coacuhin, barijitiin ichoae, nii Cana
Coaunera aina Jesocurisito Cojoanona que ichaonaa
nainihe. ⁶ Jiaonriha rai suujua caje rocohin joenreein
inara rai chaque iriha cachane tonoraain neeichene.
Nitohanein joenreein rai suujua caje rocohin ere-
nacaaurute, raujiaerilanaala casetecareein Cana
Coaunera, rai aitoonjoan tonoraalanaala que jaolequi-
in aitocuruhane coreniha. ⁷ Aihana jaun acaauru rijitiin
ereein, acaauru rijijieein ichaonaa nainiheeiche inae
inara. ⁸ Inae nocohena tabai jana nena rijijieein
ichaorejetocoichelune caje, ena Jesocurisito esene-
taain naitoonjoan tonoraichene jaunte, inae nii noco-
hena caje jianacoon ena ichaohiche. Aihane jaun cojo-
eriu jianacoon ichaohichene coarateein, ⁹ chaelai la-
teein neeuruha leeochoaurune acaauru coroataja-
nein, esinae rauhijiriin baaso ichaelanaala, niheichu
nohanelanaala, naaonjoaain ichaaoche. ¹⁰ Atiin Cana
Coaunera jerenohicha ichajeein ichaaoche. ¹¹ Jiaonriha
nii nocohenaanau nena rijijieein, chachaeraauru

cachaauru rijijieein ichaohichene. Acaauru rijijieein ichaonaa coacuelanaala, nii nocohena caje acaauru mitaachete, acaauru netonai jianacoon mituhin, ni-icha ichai coaraain coitucuhin ichaauruhine.

¹²Jataainte coejenacaain benacatochoelanaala nihanatiin, asinojoneein chachaain neeure. Nete inae nii nocohena caje mitanajaaichene jianacoon neeuruhane, jitariin niicha ichai coitucuhin coaraain neeuruhane, inae jianacoon nocohena caje mituhin neeuruhane. ¹⁴Nitohanei que tejian:

“Sininaa rijijieein neeichene caje inara nota jirichaauche.

Ohin nitajeeichene rai neeichene caje

Jesocurisito aina ichaaochete,

inara que itolere coarateeinete, coaraain coitucuhichera,”

naain ne erenaa. ¹⁵Aihana jaun chatohanei ichaquichene que necohalajiin neeuche. Jiaonriha chacoitucuhicha rijijieein ichaohichene, itolere coitucuhin, itolere que nainaan ichaaoche. ¹⁶Atiin necohalajiin neeuche, jataain baasoneein ichaonacaauru cachaauru cataaun ichaohichene jaun. ¹⁷Jiaonriha chacoitucuelanaala nenacaauru cachaauru rijijieein, joareein chachaain nena coacuhin neeichene. Atiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein inaraacha ichai ichaain ichaaoche. ¹⁸Jiaonrihachu ajeieichene, nabana ajenaacha que coacuhin baasohacha ichajeein ichaohichene, inara ichao aasajeein neeichene coataa. Nenacaan tejian, ajenaa coacuelanaala Cana Coaunera Suujue jerenohi nejesinaacha que coacuhin, jerihane rijijieein ichaohichene caohachae. ¹⁹Nejesinajeein ita rai salmo beebjeein, nenatenanaja que nenatein, inara suujua aina cutaain Cana Curuaanaa corojeein rachoojoeuche. ²⁰Itolere bana Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain, Itolere Inacaneein nena Cana Coaunera coroaecuche itolere niicha tei coreniha.

Raotojoein sinijiera aina ichaauruhine Jesocurisito ranojihunru.

²¹Jesocurisito que inara suujua acatequichene coarateein, jiniiquiin ita suujua rijijieein ita belaaichene. ²²Enecuru nihanatiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein jerecuruha acaauru lanaaurune rijijieein neeuruhine. ²³Charijieein teeinti niicha ranojihunru iclesia neein nenacaauru coturineein niha Jesocurisitone jaun, rai jaberoconeein itolereenein jerihane rijijieein neeure niicha ranojihunru, nii rijijieein rai sinijiera coturineein neeuruhane jaun, rai lana jerihane rijijieein nere tonoraain ichaauruhine enecuru. Nii jeelai Jesocurisito techu, nii rai jaberoconeein nenacaauru iclesia ichoterateraneein ne. ²⁵Charijieein teeinti rai coichana aina cutaain, jataain niicha ranojihunru belaihane jaun, acaauru coreniha rai jaberoco telu, sohin jaauruhane coina Jesocurisito, nii rijijieein rai coichana aina cutaain sinijiera jereein belaihuruhine acaauru lanaauru. ²⁶Nitohaneinte niicha ranojihunru coulucoelu rai naitoonjoan aina cuaain, acau que camu-juuain, ²⁷esinae rauhijiriin niicha ranojoi iclesia neein,

jelai tein raineein que banijiaain necaohachaaun osa colane neeuruhane coina. ²⁸Charijieein teeinti ii rai caohachanu ichaain neei, nii rijijieein ii comasai rai netonai caohacha ichaain neeu. Rai comasai belaaichoaichate, raaje rai caohachanu icha aicheein.

²⁹Nihe chuni raajenihane rai jaberoco que nejerateein nei. Nitohaneein nena coacuelanaalate, raotojoein lenoneein, rai jaberoco colalajiin ichoa. Nii rijijieein techu, rai jaberoco rijijieein neeuruha niicha ranojihunrine jaun, acaauru colalajiin ichaolanajaen Jesocurisito. Canate nii jaberoconeein nihacache. ³¹Nii quete:

“Nii jaunte rai inaca aina rai neba naaonjoain ratiriin, rai sinijiera raain nereein cacha, ita jaberoco que jaberocona rijijieein neeuruhane coina,” nae Cana Coaunera Quiricha cuhane. ³²Niite asinojoin rijijieein nihane jaun, coitucunaa nainene chuni. Nene laen canu, aiha niicha ranojihunru iclesia aina Jesocurisitone que aitoon. ³³Aihane jaun le cachaauru rai jabereco belaihane rijitoejin rai sinijiera belaaichene neeuruhine. Enecuru netonai rai lana que suujua acatein, niicha jerei rijijieein neeuruhine.

Inaca ere tonoraain ichaauruhine acaauru calaohichunru.

6 Ranunacuru, enamanaacuru, naaonjoaineeichene, Cana Coaunerane belaaichene rijijieein inara inacaauru belaaichene acaauru ere tonoraain neeuche.

²Jauriaa nejeein tonoraain ichaoha cachane, rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoate: “Ti inaca, ii neba, naaonjoainuri belaihu Cana Coaunera belaaichene rijijieine, ³raotojoei ichaonaa que nerausiaaejeein ichaohi,” naain ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁴Aihana jaun, inara acaauru inacaneein, inara belaaichene inara relaa Jesocurisitone rijijieein, inara bereecuru baijiaelanaala belaaichene, chatohanei ichaane coataa suujuatein relaauche.

⁵Nii rijijieein chu caa cana rai chauratane que acaauru fatorooneein nenacaauru ere tonoraain, que suujua acatein, amurijiriin nena coacuelanaala, que asinojoneein cha coacuelanaala, naaonjoain neein letoaane jaan ichamiin rai cacha, Jesocurisito rai ichaane rijijieein. ⁶Cojuriu Cana Coaunera cachanein neeichene jaun, jerihane rijijieein inara fatoroon icharatenohin ichaain neeuche. Jiaonriha nechu inara aina caohachaaun nihane coina, notaracaaecha caohachaaun chachaain neeichene. ⁷Inara letoaane jaan ichaquichene, jiaonriha rai ichaquichene que coacuhin ichacache, Cana Curuaanaa Jesocurisito rai ichaquichene que coacuhin, corajeein ichacuche. ⁸Fatoroon cachanein neein, fatoroon cachanelanaala, naojoain netiin, caohacha icha cachane, rai cainarihani cana Curuaanaa, niicha ichai rijijieeine coitucuhin neeuche.

⁹Jana inara acaauru fatoroon nequichene, nii leechanein chuni coaraeniha Cana Coaunerane coitucuhin, nii inara que suujua acatein jeriquichene rijijieein neeuruha inara cachaaunene rijijieein, inara netonai acaauru que inara suujua acatein nii chato-

haneein acaauru tenaa coacuhelanaala, naaonjoaain acaauru belaaain neeuche, inae acaauru aina jiniiquiin Cana Coaunera cachaneein neeichene coitucuhin.

Jesocurisito aina cuaain laraajihururichaain niicha ranojihurrine.

¹⁰ Jesocurisito aina jiniiquiin neein, nii itolere que laraajiin neeichene jaanu niicha teenu aina cuaain, itolere que laraajiin neeuche canejeraauru. ¹¹ Nabana inara coritaa moconajaerane esenetaain neeichene coataa, que acatena nainequichene coina, inara biji achune, inara rai Cana Coaunera tenojoi que acateein tonoraelanaala neeuche. ¹² Coatiha cana tocohanein cachaneein bucuhin nena, cana que nejerateein cana saruhin nihein. Acaaurute moconajaera letononein dede caje uhin, nechu joaenreein baasoneein cacha saruhin, Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru que niicha ichana nanei ichaane coina letononein nena neeure. ¹³ Aihana jaun inara rai nitohanei acateein neeichene jaanu que, inara rai Cana Coaunera aacha tei aina jatoroaain neeuchete, chatohanein inara tenaa coaauca moconajaerane niha natiin, abaataain amuritiin neeiche. Inaen leesajeein jatoroaain neein amuritohichene, nii namuritoratena coacuelanaala neeuche.

¹⁴ Nitohanein namuritoratelanaala, niheichu nohanena coacuelanaala, naaonjoaain neein esinaen rauhijiriin ichaohichene que necouhateein neeuche.

¹⁵ Itolere bana jatoroaain neeuchete, Ena Nena ichaonaanaja que jiniiquiin raotojoein neriquicheinne coina beratenojoi beebejeeiche amuhemujeein. ¹⁶ Nii itolere caje inara ichoteratena nainera inaaraacha esenetai, moconajaera rai usi cofatojoi bu-

juateein caje inara ichoteratemiin. ¹⁷ Jana inara rai Suujue tenojoi rai Nere, inara biji achune neeine. Jana nii jianacoon cha ujuaihonselanaala neeichene coina inara mitaera, inara asihoneein inara coturi bujuatera niha neeine, chatohanein inara amuritonaa nainiha moconajaerane coataa. ¹⁸ Itolere bana Cana Coaunera bajaabajeein, rai Suujue jerenohin rijijieein neeuche. Itolere que nainaaain jatoroaain inara suujua corelanaala neein, satiin rai cachaneein nenacaauru coreniha Cana Coaunera bajaauche. ¹⁹ Bajaachene nainein, atiin canu coacuhin canu rai netonai bajauchete, canu rai laraajiin ereein nihanune jaanu teeine ne, aina laraajiin ereein Aca cana osa caje cana ichoteranihane beebeje coitucuelanaala nenacaauru raite coitucuurumii. ²⁰ Acate corenra niha canu teein rai naitoonjoan beebejihanune coina caletoaain ne. Nii corenihate caa caresero cuhane canu enoauruhane jaun, ena caresero cuhane neeun. Chaque casilanaala, Acanihane beebejihanune coina canu rai atiin bajaauche.

Necoiha Faborone.

²¹ Canu rai Cana Coaunera tenojoin amihanena que casuujua rijijieein cacorataanera cana nejera Tiquicote, inara rai canuhacha ichai beein, canu ichaone maa-jeein bereein. ²² "Naaonjoaainne nihacaanu," naain inara rai beein, inara suujua aninoaane coinane nii inara rene letoaaun. ²³ Cana Inaca Cana Coaunera, rai calaohi Jesocurisito aina esenetaain jiniiquiin ita belaaain raotojoein ichaauruha canejeraaurune jaannu teeine. Jerichanejeein chu itolereneein, satiin belaaain naitoonjoan rijijieein jianelanaala nenacaauru canejeraauru rai, raotojoein neeuruhane jaanu teeine.

Filipoo Nenacaauru Rai

Caresero cuhane neein Filipoo nenacaauru Cana Coaunera coitucuurera rai laenaa Faborone

1 Canuna Faboro neeun. Timoteo ainane Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito cachaneen nihaa. Satiin nii Filipoo neiniquichene Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaeraauru raina caa laenain letoacaanu. Saain nii inara beraihurera ichauhenauru, chaen nechu nii inara coroatajaneraauru-diaconooru, naaonjoainuri rai reein tiaaina caa letoacaanu.

² Raotojoein neeichene coina, inara belaa inara coroatajaneine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoain.

Cana Coaunera Ere esenetaeraauru rai Cana Coaunera bajaa Faborone

³ Inara coaaucaanne naineeine, "Nariha" naaun Cana Coaunera rai inara coreniha. ⁴ Cana Coaunera bajaanunena, rachoojoein bajaaun inara rai, inara coroatajanihane coina, ⁵ nunuhe caje coauneen, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito Ere que cache relaacache jiniiquiin ena netojoeina jaun. ⁶ Rauhijiriina coitucuun, inara suujua rucujeein coriha Cana Coaunerana jaunte, jerichanejeein rucuhejeein sacureein, enacoauneen turuha rai Calaohi Jesocurisito nereein tiaan. ⁷ Cacoichana aina cutaain satiin inara belaihanuna jaunte ne carai rauhi, nitohaneen inara que coaucaanne coina. Caresero cuhane nihanune janate, cacoelaain cacorataane Cana Coaunera. Chaen techu nii choae tacaain, cocoainanacaaihuri acatiha teein cacorataane, esinae rauhijiriin jianacoo cana mitaera neein niha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone que irihanune coina. Nii cacoratanihane rijijieein inara coroatajanerichaa in Cana Coaunerane coitucuhana.

⁸ Esinae Cana Coauneraate coaraje, inara belaa inara jeriha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone rijijieina jataain inara belaihun.

⁹ Jeelai amuritoheriin Cana Coaunera Ere coitucuhin, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito jereein, ¹⁰ nii que inara suujua coarain, inara suujua coitucuhichene coinana Cana Coaunera bajaaun inara rai. Nitohaneen neeichenete nenereein inara que cha, coaiten turuha Jesocurisitone bana. ¹¹ Nitohanihanete inara coroatajanereein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito, raotojoein jiniiquiin ita coroatajaneen leeochoauru aina ita belaa in neeichene coina. Nitohaneen neeichenete, caohatiin inara coroatajanaha Cana Coaunerane aina

cuaain rai caohacha ichaquichene coaraain, nii coreniha Cana Coaunera coroaeca cuurureein cachaauru.

"Chanu nihei ohanune, jerichanetoheca carai," naa Faborone

¹² Aonacuchena inara rai erete aonaquiche. Caresero cuhanete niqui caenoaain, cacairichaaure niqui. Nenacaen tejian carausiaaeca catohaneen caetecure, nenacaen jeelai amuritoheriin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito Ere beebejhanu cau nenacaauru raine coina. ¹³ Nii jaunte Jesocurisito ere tonoracaanne coreniha, caa caseteco neein nihanune coitucure saain Roma curuaanaa rai soondarooru, saain cau nenacaauru, naaonjoainunru. ¹⁴ Nitohaneen caseteco neein nihanune coitucuuruhane jaunte, nii que nelararajaa in laraajiin nihei chaque casiirilanaala Cana Coaunera Ere beebejeeure cana nejeraauru Cana Coaunera coitucuurera cachaauru.

¹⁵ Tabaaurute caichoae ininaa coacuhin Jesocurisito ere beebejeeure. Leeochoaurute laen esinae rauhijiriin, suujua coaraain Jesocurisito ere beebejeeure ca-coelaain cacorataanena jerena caun, laraajiin Jesocurisito ere beebejhanune coreniha cau caseteco neein nihanune coitucuuruhana jaun. ¹⁷ Nii caichoae ininaa coaauraurute, suujua coaraelanaala Jesocurisito ere beebejeeure, cacairichanaa jerena caaun niqui. ¹⁸ Chanu nihei caohatoha nitohanai caraina jaun. Joaenreein cache Jesocurisito Ere beebejhanena nenacaen rachoojoein nereeunni.

¹⁹ Nitohanihana jaunna carai Cana Coaunera bajae-bajaequichene coreniha cacorataanerihani Jesocurisito suujuene coreniha, raotojoein jianacoo miturichaanine coitucuun.

²⁰ Nii jaunna chunei que necoejelanaala nihanune jereun. Jerichanejeein cuaajeein nenacaen nauruta naurutaain Jesocurisito rijijieein nihanunena jereun. Chanu nihei ohanune jerichanetoheca carai. ²¹ Ichaojihanunena jataain Jesocurisito ere tonoraera neein niha cureeunni. Jana ohanunena jian nenacaen raotojoein aina nereeunni. ²² Jana ainihanena carijieein atihin ichaojoein sacuhanunena, cana Curuaanaa Jesocurisito tenojohin amihanenaa ichana nainereunni. Chariji teinti carai caohachare. ²³ Tabaquena ohanune luhecaun, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito aina niha cuhanune coina. Niite laen jataain carai caohachare. ²⁴ Nete laen inara caohachanu que caohachae carijieein ichaojoein sacuhanune. ²⁵ Aihana jaunna jaiti ichaojoeereunni, inara coroata-

janichaaunne Jesocurisito ere esenetaain, tonoraain raotojoein rachoojoein jeelai amuritoheriin neeichene coina. ²⁶ Nitohanihana jaunna coaiteen enacoauneein inara aina nereeunni. Nii banate raotojoein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coroaerijeriquicheein, caohatiin cana belaihana jaun.

²⁷ Atiin coujurihu Jesocurisito coitucuera neein nenaatocohaneein, inara suujua coaraain inara ichao que ichaauche. Inara coaraana uhene rijitoeun niqui, nechainti nainerichaaunni. Jana inara coaraa uhenihanune nihanatiin, jiniiquiin laraajiin Jesocurisito ere tonoraain neeuche atiin. Nii inara aina nejeratenaacaauru coasijirilanaala raotojoein neeuche atiin.

²⁸ Nitohaneein neeichenete chaque casineechene coaracuruha inara aina nejeratenacaaurune, raajenihane Moconajaera rene taca cuururichaine coitucuha cuurureein. Nitohaneein coitucuhinte esinae rauhijiriin Cana Coaunera coreniha jianacoo neeichene coitucuha cuurureein, que acaauru notaarichaa in Cana Coaunera jaun.

²⁹ Coatiha raujiaain esenetaichene coinaacha jianacoo inara mitaai Jesocurisito. Coreniha necairichanaane maajeein abaantaain neeichene coinatae jianacoo inara mitae.

³⁰ Ita rijitoeinte necairichanaa abaantaain laraajihacache. Inarate necairichanaa abaantaanulu laraajine coaraquichelu. Nii rijijieine chu nii inara rai beeuruhane tocohaneein laraajiin enanetoejoein necairichanaa abaantaain neeun.

Suujua coaraa Jesocurisitone rijijiein inara suujua coaraain neeuche.

2 Inaderaaichene nihanatiin inara belaa in, inara corootajaneein, inara suujua laraajiaain, naaonjoan Jesocurisito suujuena jaun, ² ita belain raotojoein jiniiquiin neeuche, coujurihu Jesocurisito ere tonoraera neein nenaatocohaneein. Aihuna inara coaracaunne, raotojoein rachoojoein ne.

³ Coa leeochoaauru choae inana coacuhin, leeochoaauru que necohasitanaa coacuhin nihache. "Acaaurute jian cana amuritoherihure," naaiche neechate caohachae.

⁴ Coa inara caohacha nuhacha que coacuhin inaraacha ichai ichaain nihache. Leeochoaauru rai netonai caohachanu quene maajeein nelateneni coacuhin ichaain neeuche.

⁵ Charijieein teeinti suujua coarae Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. Nii rijijiein inara suujua coaraain neeuche. ⁶ Jerichanejoein Cana Coaunera rijijiein niha natiinte, Cana Coaunera letono neein cacha neein nejanoaa natiinte, "Naaonjoaina Cana Coaunera rijijiein neeun," naain erenelu. ⁸ Nitohaneinte nejanoain ichauhena neein letoaa Cana Coaunera jaun, nere tonoraain leeochoa atabinae necojenaachara rijijiein coroso que ohe, Cana Coaunera rijijiein nihanatiin.

⁹ Nii jaunte satiin leeochoa cocoainanacaihuri choae jauhecotojoeiin Jesocurisito cocoainae Cana Coaunera, ¹⁰ jataain cocoainanacai neein nihane coitu-

cuhin, nere tonoraauruha saain dedeeu nenacaauru, caa chauratane que nenacaauru, saain cana asae nenacaauru, naaonjoaihunri nihanatiin nere tonoraauruhane coina. ¹¹ Jataain acaauru curuaanaanu que Jesocurisito tiha Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin, "Tite Cana Curuaanaa neei, nitohanein jeriha Cana Coaunera jaun," naain ereeuruha saain caa chauratane que nenacaaurune coinatae satiin leeochoa cocoainanacaihuri choae jauhecotojoeiin Jesocurisito cocoainae Cana Coaunera.

Chauratane que nenacaauru rai cono rijijiein neeuruha Cana Coaunera esenetaaurerane

¹² Aihana jaun, caa ena inara caje coriaae inara caje nihanune jaun, inara aina nihanune bana quere tonoraraetohichene amuritoheriin quere tonoraache. Inara suujua coaraain, raotojoein Jesocurisito ere tonoraain neeuche atiin, inara casetecaa Cana Coaunera coataa. ¹³ Inara corootajaneerichaa in Cana Coaunera, inara suujua coaraain nere tonoraain niichajerei ichaquichene coina.

¹⁴ Chatohanai amihanena que inara letoaera nihane, nii inara letoaera que chaque ere lanaala raotojoein ichacuche, nabana baaso chaquichene inara necoejehachuha chuneine coataa. Nechu aansai atabinae cachaauru quete laurijiraquiin neeiche. Aihana jaun coa nohaneein, cacha coritaain, asijiauvin, naosateein, naaonjoaain nihache, Cana Coaunera Calaohineein neeichene jaun.

Aihute neneine inara que tonaain baasoneein chaque erei. Cana Coaunera Ere tonoraachene corenihate jianacoo osa que lanaala neeichene coitucuha cuurureein nii inara curuhacaain nenacaauru, Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru.

¹⁶ Nitohaneinte coitucuha cuurureein, ichaonaa tera Cana Coaunera ere que ereeiche acaauru raine.

Nitohaneein neeichenena raotojoein nereeunni, coaiteen enacoauneein cau turuha Jesocurisitone, inacojoein laraajiin inara relanihanune coitucurichaaunine jaun.

¹⁷ Chanu nihei coaraain casohin cajaanuruha Cana Coaunera Ere bihanu inara raine coreniha ne. Nenacaenna jian raotojoein nereeunni ohanune nihanatiin, atiin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonora curiquicheina jaun.

¹⁸ Nitohaneein raotojoein nihanune jaun, carijitoejin caniha raotojoein neeuche inara netonai.

Timoteeo letoanaa jeriha Faboro ne

¹⁹ Jeriha Jesocurisito nena, enanecoojoa Timoteeo letoaaene rijitoeun, inara coaraa uhane coina, inara coaraain chunocoha que carai beratihane raotojoein nihanune coina.

²⁰ Coatiha nihei nii Timoteeo rijijiein coaaucaunne rijijiein inara caohachanu que coacuhin nei. ²¹ Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitohacha jerei ichana amuritoheriin acaauruhacha ichana jereeicha que coau-

curuha saain nii leeochoauruna jaun. ²² Nii coitucuhichene tocohaneeinte caohatiin cacorataane Cana Coaunera Ere beenaa que nii Timoteeo, Fojiara coroatajaniha rai calaohine rijijieeinte cacorataane.

²³ Cha teeinti ichacurureein caniha cocoainanacaihuri. Inae nii coitucuhanunena letoaaene rijitoojeeun, inara coaraa uhane coina niqui. ²⁴ Jeriha Cana Curuaanaanena, canu netonai inara coaraa ureeunni enanecoojoa.

²⁵ Caraite caohachare nii cacorataaneraannu que inaraacha letoailu cana nejera Efaforoto letoaanu ichoaichanihane. Acate laraajiin cacorataane camijianeoo que. ²⁶ Cunaitihane coitucuhichena jaunte, nii que suujua rohecaaeeriin nihana jaun jataain inara coana jere. ²⁷ Esinaete chuhisi rauhijiriin banejelanala ninauhene neein cunaitelu niqui. Nete cairichaaajoaain coaraana jaun rautae Cana Coaunera. Coatiha leinjiin acaacha cairichaaajoaain coaraa Cana Coaunera, canu netonai nihanatiin techu cairichaaajoaain coaraana jaun rautae Cana Coaunera, ohane ena amuritoheriin jataain inaderaain nihanune coataa.

²⁸ Nii jaunna letoanaa jereun, luhecotariin turuhin inara coaraa uhane coina. Inara netonai coateen coaraain raotojooein rachoojooein neeichene coina. Nitoanihanena canuhetonai raotojooein niha cureeunni. ²⁹ Inara coaraa uhane, corojeein belaa in raache, coujurihu Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha ita nejera neein nena tocohaneein. Jerichanejein chu rijijieein nenacaauru belaihu. ³⁰ Basijjiin lanajeje Jesocurisito jerenohin ichaane coreniha oha ne. Inara raajenihane canu coroatajanenanaine neeichene janate, lunaa nitohanai ichana saijieein acaacha canu coroatajanelu.

Ena nena Cana Coaunera Ere rauhi que acaauru relaa Faboro ne

3 Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuera neein neeichene jaun raotojooein rachoojooein neeuchera chasocuru. Jauriaana inara rai laenasihunlu niqui. Nena jerichanejein coateen enacooauneein caa laenaain letoareeunni, raotojooein coitucuhin neeichene coina.

² Coaracuche, "Esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere tonorana jeriquichene, inara jaberoco cari sauhichene neere," naain inara coritaa nii nechuu aansai, jaberoco cari saaurerane coataa. Nitoaneeinte niqui cojunacaacoa nitohanaine coina cacha relaelu Moisesa inoanlu niqui. Nete inae cau chauratane que turuha Jesocurisitone jaun, inae nene nitohanai, inae Jesocurisito Suujue que cana suujua cojunacatiha Cana Coaunerana jaun.

⁴ Canuhetonaina Israeli nefoerate esine neein- Moisesa aitoonjoan tonoraera neein neeunlu jauriaa itolere amuritoheriin. ⁵ Inae fosa janoniha nejanoanune janate, cajabereon cari jiununuhin moloorelu, Israeli esine nichaaun- Israeli niha canu inacane jaun. Canuna Beenjamiin lauri caje nefoeratenaa neeun. Ebereeo ere quete ereeure cafojiaraauru, jerichane-

jeena chu acaauru rijijieein Ebereeo ere que ereeun. Canuna fariseeo neein Moisesa aitoonjoan rijijieein ichaera neein neeunlu. ⁶ Casuujua coarihei amuneeinne Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraaurera cairichaeriin nerejetoonlu. Jataainna rauhijiriin Moisesa aitoonjoan rijijieein icharaaetoonlu.

Nii jaunte caque chaque erena nainenelu chunei.

⁷ Nitohaneente carai nelateenneein nelu carai nii Moisesa aitoonjoan niqui. Nena inae canu ichao coriha Jesocurisitone jaun, inae enene jianeun, inae nelateniha caraine jaun.

⁸ Nitohaneente inae Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhanune jaun, carai inae nelatene, nii jauriaa carai nelatei. Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraanuna jaunna jitariin nii itajeeun. Coatiha canu rai chaque nelatejeehai nii jitariin canuhacha itajei, inae que jaolecohanune jaun. Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhin ⁹ aina nihanune coreniha inae chaque nelatihei nii jauriaanejeein nena. Coatiha nii Moisesaacha aitoonjoan tonoraanune coreniha jianacoo caeterihei Cana Coaunera. Jesocurisito esenetaanune corenihate, jianacoo caete Cana Coaunera.

¹⁰ Aihana jaunna Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito suujua que suujuaquiin nihanune jereun. Acaihanejein nitohanein nihanunena coacuun. Charijiein teeinti necairichanaa abaantaain ohane caje ichanaain nelu Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. Nii rijijieina canuhetonai nena jereun.

Itolere jianeinna satono que turuhane reentiaain laraajiin nereeunni.

¹² Coatiha, "Inae esinae rauhijiriin aca jerihane rijijieein nihanu," naain irihanune jaun aitohaaun. Nena laen Aca jerihane rijijieein sacureeunni, caa baiha rijijieein nihanune coina.

¹³ Coatiha, "Rijijieinna inae neeun," naanune caun aitohaaun. Itolere canuhacha icharaaetilu jianeinna jelai choae jauhecotojoeeriin laraajiin nereeunni satono que tiaain, ¹⁴ Jesocurisito aina cuaain cana rai niicha teeni tihane coina cana raain nihalu Cana Coaunerane jaan raanune coina.

¹⁵ Caitono tocohaneein coaaucaachenete ne, esinae rauhijiriin cana suujua coitucuhin, Jesocurisito esenetaeranein ijiin niha cana suujuane coina. Jana ainihanete, inara que nii coaratereein Cana Coaunera, inara netonai nii coaraain coitucuhichene coina. ¹⁶ Nete laen inae nii coitucuujiacachene rijijieein tonoraain ichaohacachene caohachae.

¹⁷ Chasocuru charijieein teeinti cha ichaain neeun, nii rijijieein inara netonai cha ichaain neeuche. Chaen nii aihacaanune rijijieein nenacaauruhacha ichai rijijieein cha ichaain neeuche inara netonai.

¹⁸ Inae araai saain aitocooaun. Niite jataen canu inaderajae. Atinne coateen aitoreeunni. "Cana Coaunera coitucuhanu," naainte niqui ere cacha tabaauru, nete satiin coreniha coroso que ohin nihalu Jesocurisitone saijieein aina nejeratenaa tocohaneein

ichaaore, joaenreein necairichanaa abaantanaa nainecurenihane jaun.

¹⁹ Nitohaneein ichaonacaaurute nitajiha cuurureein, necoejena charaneein ataibinae rijijieein ichaaoruhana jaun. Cana Coaunera coacuelanaala, acaihanejein caa chauratane que nenacaauru itoleree-icha que coacuruhane jaun. ²⁰ Nitohaneein niha-cache laen cana. Dede curuaanaa neein niha cana Curuaanaa Jesocurisitona jaunte, dede cocoaicha neein niha-cache. Aihana jaunte enacoauneein dede caje fauha uha nii jianacoo cana mitaera Jesocurisitona co-hajihacache. ²¹ Acate cana jaberoco coriha cureein culocohin rai jaberoco tocokanein necaohacha que necaohachain. Itolere amuritonaa nainihane jaan aina cuaainte nitohaneein ichareein.

Raotojoein inetono janonaa bana rachoojoein neeuche

4 Nitohaneein rauhijiriin Cana Curuaanaa ere tonorauchera cacoelaichaauru chasocuru. Jatainna inara coaana jeretoon. Inara ainana raotojoein rachoojoein neeun, quesenetaaichene coreniha Cana Curuaanaa coitucuhichene jaun. ² Aonacuchena inara rai aitate, acaauru rai aitocoiche. Ita aina obaejerihurhane jianeincha, jiniiquiin ita belaijjeincha neeuruhine, nii Ebodia, Siintique, enecuru, naaonjoaihunri coujurihu Cana Coaunera coreniha cana nejera neein nena tocokanein.

³ Nii Filipoo nihanune bana saain Culemente, leeochoaauru, naaonjoain aina cajiniichain ichaonaa tera erenaa que amihaneeuruhane jaun. Acaauru curuaate inae laenanohineein ne ichaonaa tera- Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁴ Raotojoein inetono janonaa bana rachoojoein neeuche, Cana Curuaanaa Jesocurisito aina neeichene jaun. Aonacuchena coaiten inara rai aite. Raotojoein rachoojoein neeuche.

⁵ Aihute esinae rauhijiriin inara amute cacha belaina inaera cachanein neeichene coaraain inara coitucurumiin saain cachaauru itolere bana. Inae cataainjia turuha Cana Curuaanaane.

⁶ Jiaonriha aansijiin laojoi coreniha nererojoe- caaiche ne. Niha inara que chatohanaine Cana Coaunera corojeein bajaain, rai beeuchete coitucuhine. ⁷ Nitohaneein ichaquichenete, inara suujua rachoojiaa cureein Cana Coaunera, raotojoein neeichene coina.

Nitohaneinte itolere cachaauruhacha coitucunojoi amurijiriin raotojoein ichaonaanaja tereein inara rai Cana Coaunera. Nii Cana Coaunera tenojoin cana suujua rachoojiaerate inara suujue suujuatereein Jesocurisito aina jiniiquiin neeichene coina.

Coa cajihanein inara suujua coaracache

⁸ Satonejeeinne ena cuhane ichei caa que erereunni. Coa cajihanein inara suujua coaracache. Acaihanejein rauhi cuhane cuaain cana suujuatera erenaa

que inara suujua ereein nii que coaacuche. "Leeochaauru belaaain, caohatiin leeochoaauru coaraain, caohatiin camijianeonne maajeein ichaain, naaonjoain nihanunete caohachae," naain inara suujua tocharaain inara suujua coaracuche.

⁹ Nii inara relaanulune jana aonaain esenetaaichelune tocokanein neeuche. Charijieein teeinti cuu nihanune bana quichao que ichaorejetoon, nii rijijieein inara netonai caohachain inara ichao que ichaoche. Nitohaneein neeichenete, inara aina niha cureein cana suujua rucuhera Cana Coaunera, raotojoein neeichene coina.

Cairicheinein nihanune nihanatiina jerichanejein raotojoein nereunni.

¹⁰ Tabiicha carajaain cacoaaquichene jaunna, Cana Curuaanaa corojeeun. Naaonjoainte, "Cacoaacurenera," coatiha naa casujuane caaun caitono nihei, neniha chuni letoaichene jaannune jaun, ca-coelaichene jaannu coriqui letoaneiechene coitucuhane jaun. Coatiha inara caje chaaelai bajaa caitono nihei. Cairicheinein nihanune nihanatiina jerichanejein raotojoein nereunni. Inae nitohanein nerelaain nihanune jaun. ¹² Aihanune banana necairichanaa coaraain neeun. Ai banana, chaque latijiojoi lanaala neeun. Nii jaunna itolere necairichanaa, mijitena, naaonjoaain ichaonaa que ichaonaa coitucuhin neeun. Inae nitohanein coriaanune jaunna, neniha chaaelai caraine nihanatiin chaque tonajelanaala neeun. ¹³ Jatoroaaina neeun, chatohanein caetera niha hane abaantain nihanune coina. Nitohaneinna joaenreein abaantana naineeun, casujuua lararajiaa cacorataaniha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitona jaun. ¹⁴ Chaen caohachate ichaquiche, necairichaa-caaunne jana canu rai coriqui letoaain.

¹⁵ Coaaquiche chachu inara netonai natiin, taolu inara ratiriin Masedoniau cuhanune bana techu, inara Filipoo Jesocurisito ranojoneein neiniquichene coaiten carai coriqui letoaaichelu. Acaihanejein inaraachete Jesocurisito que cacha relaanune nunuhetihanune caje coaanein cacorataanera neein neeiche, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito que inara relaanune cainaera rijijieein. ¹⁶ Atiin Tesalonecau nihanune jana techu, coroata sai cuhane coaiten le cachaauru cachaauru caje coriqui taojiajein carai letoaaichelu.

¹⁷ Coatiha cacorataaneiechene coina caitono nihei. Nitohanein cacorataaneiechene corenihate jeelai choae jauhecotojoiiriin nii cainaa cureein Cana Coaunera dedeeu.

¹⁸ Ena cuhanena raan latichaaunne amuritoheriin Efaforoto aina inaraacha letoai que johoin. Nitohanein inara suujua caje coaanein ichaquiche Cana Coaunera notaracaena jaunte, nii coaraain rachoojoe Cana Coaunera, nitohanein ichaera cacha rautaana jaun. ¹⁹ Nii jaunte chaelai lateein neeichene inara rai ecotiha cureein Cana Coaunera, Jesocurisito ere tonoo-

raera neeichene jaun. Acaachate Cana Coauneraneein nihana jaun nitohanai ichana naine.

²⁰ Aihana jaun coanete Cana Inaca Cana Coaunera coroejeein nihacache inoaenlunetiin. Nii rijjijeein neeine atiin.

“Inara coaauca jera Faboro,” naain beeuhe.

²¹ Satiin nii cuu nenacaauru Jesocurisito coitucuurera rai, “Inara coaauca jera Faboro,” naain beeuhe. Cau

caniha Cana Coaunera Calaohi coitucuurerate chu inara coaacure. ²² Romanocuru curuaanaa loreri asaae nenacaauru netonai techu inara coaacure, saain cau nenacaauru Cana Coaunera coitucuurera netonai techu inara coaacure.

²³ Inara suujua lararajiaain, inara coroatajaneine Cana Curuaanaa Jesocurisito.

Inae jianichaaun.

Colosau Nenacaauru Rai

Chatohaneein neeiche Colosau neiniquichene.

¹ Canuna Cana Coaunera jerenohineein, rai Calao-hi Jesocurisito letono- afosotoro Faboroneeun.
² Jesocurisito coreniha cana nejera Timoteeo aina jini-iquiine caa quiricha laenacaanu, satiin Cana Coaunera cachaneein, canacaanu suujua rijijieein Colosau Jesocurisito coreniha canacaanu nejeraneein neiniquichene rai. Cana Inaca Cana Coaunera jeelai amuritoheriin inara coroatajaneeine jiniiquiin raotojoeein neeichene coina.

**Jesocurisito esenetaeraaru rai Cana Coaunera baja
Faborone**

³ Inara rai Cana Coaunera bajaacaanune naineeine, itolere bana: "Narihara Cana Coaunera," naain Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera coroaecaanu, ⁴ aiha Jesocurisito esenetaain neein, satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru aina jiniiquiin ita belaa in neeichene coitucuhacaanune jaun. ⁵ Inae dedeeu inara que banijiaain rucuhenojoneein nena rariquicheeine cohajein neeichene jaunte, leeochoaauru aina ita belaa in neeiche. Cana osa caje cana ichoteraneein nena erenaa caohacha aonaquichene caje coauneente, nii inaraacha cohajei sirichaanein neeiche. ⁶ Nii erenaa inara rai beratenojoite, itolere chauratane sacutaain coitucuhin, inae rijijieein ichaaore cachaauru. Charijieein teeinti esinae rauhijiriin cana belaitoha Cana Coaunera beeuruhane aonaaain, esinae rauhijiriin erenaa nihane esenetaaichelune rijijieein. ⁷ Nii quete jeriha Jesocurisitone rijijieein inara relaain nelu, nii jataain canuhacha belainein nena Efaforasi. Acate canacaanu amihaneon que canacaanu coroatajaneraneein, inara rai jeriha Jesocurisitone rijijieein cha ichaeranein nena ne. ⁸ Aca techu canacaanu rai, inara suujuatiha Cana Coaunera Suujuene rijijieein leeochoaauru belaa in ichaohichene benaa belu.

⁹ Nii jaunna coituhacaanune caje coauneein jianelanaala inara rai Cana Coaunera bajaacaanu, inara que jeelai amuritoheriin niicha jerei coitucueratein, itolere inaraacha ichai coitucuhin, rai Suujue jerenohin coitucuhin, naonjoaainchene coina. ¹⁰ Nii ainate Cana Curuaanaacha jerei rijijieein itolere caohacha nejesina ichaain neriquicheein, jeelai amuritoheriin Cana Coaunera coitucuhin coujuriu Cana Coaunera cachaneein nena tocuhanein. ¹¹ Nii coinana itolere amurijiriin niicha ichana nainei aina

cuaain, inara lararajiaa Cana Coaunera, laraajiin nererojoeaelanaala neeichene coina bajaacaanu.

¹² Nii ainate rachoojoein, nii satiin notaracae rai cachaneein nenacaauru rai niicha teenu- rai Cojoanona raain neeichene coina, inara rai teranunein nena Cana Inaca Cana Coaunera coroaquiche.

¹³ Cana Coaunera, cana curuaanaanein niha monajaerane jana, caje cana ruluhin Cana Curuaana niha rai Calao-hi Jesocurisitone coina rai Cojoanona que cana telu. ¹⁴ Nii rai Calao-hi corenihate cana osa caje cana ichoteratein, cana que suujua acatelu Cana Coaunera.

**Ohalu Jesocurisitone corenihate Cana Coaunera aina
raotojoein ichaohacache.**

¹⁵ Chabana Cana Coaunera coarahaacache niqui. Nete rijijieein nena- rai Calao-hi Jesocurisito coaracache. Acate, jauriaanejeein rai Calao-hineein nelu, itolere coaunaane ajiniha caje coaunein. ¹⁶ Aina cuaain techu itolere dedeeu neenihuru, chauratane que neenihuru, chabana coanojoinelanaala neenihuru, chabana inanacaelanaala itolere ichana naineranein itolere que mijiaaanein neenihuru, naonjoainuri coaunaeratelu Cana Coaunera. Satiin niichurute ranein nihane coina, aina cuaain coaunanojonein nelu. ¹⁷ Nitohaneente itolere ajiniha nenaanelu Jesocurisito. Chaen techu coreniha, Aca jerihane rijijieein neeure satiin niicha coaunaauri. ¹⁸ Chaen techu satiin niicha ranojonein nenacaauru, rai iclesia nein neeure. Nii iclesiate Jesocurisito jaberoco ne. Jana nii jaberoco coturite jeelai Jesocurisitohacha ne. Aca techu itolere ajiniha nihilune rijijieein, aca satiin ajiniha o caje ichanaelu. Nitohaneente nelu, itolere que satiin ichoachateranein nihane coina. ¹⁹ Jesocurisito aina itolere bana nena jerihane jaunte, aina cuaain satiin itolere cana rai chauratane, dede, cana janonaa, naonjoainuri que neein, que nejerataneanein neeuruhane caje, aina raotojoein neeuruhane coina ichaelu Cana Coaunera. Niite ichaelu, coroso que rai coichana jaohin ohalu Jesocurisitone aina cuaain.

²¹ Jauriaalute niqui Cana Coaunera cacha nelanaala aina inara suujua cuhane que nejerataneanein neeichelu, nechu baasohacha ichajein ichaohichene jaun.

²² Nete laen inae enene, aina raotojoein rai cachaneein que banijiaanein neeichene coina, inara que suujua acatelu Cana Coaunera. Nii coinata joaenreen cacha rijijieein, atinanohinelu rai Calao-hi Jesocurisito. Nitohaneente inara coulucoelu, nacatiha cha ujuai-

honelanaala, osa colane neeichene coina. ²³ Nete nito-haneein nenea jeriquichene, inara rai benojoiniha ichoteratenojoiniin neriquicheeine jaanune jana, aonaain esenetaaichelune rijijieein, leinjiin acaacha co-hajeein, leecha ichana coacuelanaala neeichene cao-hachae. Nii jeelai inara rai beratenojointe, satiin chau-ratane sacutaain benojoiniin ne. Chaen canu Faboro nichaaunnena nii que cachaauru relaaurera coroata-janeranein neeun.

Jesocurisito cachaneein iclesiacuru coroatajaneranein niha Faborone.

²⁴ Ena inara coreniha necairichanaa coaracaane jaunna rachoojoeun. Nii Jesocurisito jaberoco- niicha ranojoiniin nenacaauru- iclesiacuru coroatajanena quete Jesocurisito corenranuha necairichanaa coarae cajabereeo. ²⁵ Nitohaneeinte Jesocurisito cachaneein iclesiacuru coroatajaneranein nihanune coina, canu telu Cana Coaunera, inara caohachanu que, inara rai niicha beratenojoi beebijhanu, aca jerihane rijijieeine coina. ²⁶ Nii niicha coitucuerateite inoanlu caje coauneein chuni que coitucueratelanaala asinojoi-neein sirilu Cana Coaunera. Nete laen inae enene, sati-in rai cachaneein neinichaachene que coitucuerate. ²⁷ Nii jataain caohachaneein niha Jesocurisitonete, sati-in Jorionelanaala nenacaauru que coitucuerate Cana Coaunera. Nii asinojoi-neein nenea niicha coitucuerateite, Jesocurisitoneein inae inara suujueniha ne. Acaachate cohajeeiche.

²⁸ Nii jaunna Jesocurisito que cachaauru relaacaanune, itolere niicha ichai coitucuhin ichacuruhane coina acaauru suujuatihacaanu, esinae rauhijiriin caohachain aca jerihane rijijieein, Jesocurisito rai tenajaa-caanune coina. ²⁹ Nitohanei amihanenaa ichacaaunne coina canu lararajiaain, itolere ichana nainichaaunne jaanu tiha Jesocurisitone ainana caa niicha icharatee ichaain neeun.

2 Laodiseau nenacaauru, chae inara, chaen chabana canu coaraelanaala nenacaauru- canu benaa caje cacoitucuureraauru, naaonjoainuri neeichene corenihane, jataain mainajeriin necairichaaun. ² Nitohaneeinne caohachain rai suujua lararajiaain, jeelai amuritoheriin jiniiquiin corajeein, itolere bana ita belaaain neein, nii chuni que Cana Coauneraacha coitucueratelanaala nenea- Jesocurisito coitucuhin neeichene coina jataain laraajihun. ³ Esinae rauhijiriin Jesocurisito coitucuhin neeichenete, rai caohacha aina itolere coitucuhin neriquicheein. ⁴ Nabana chuni inara coritaa raotojoein inara rai ereein, osa que inara saruhane jana, esenetaaichene coataane caa inara rai beeun. ⁵ Inara aina canu jaberoconeein nenihanune niha natiine, itolere bana canu suujua cuhane inara coacuun. Nii jaunna jiniiquiin rauhijiriin inaraacha ichai ichaain neein, Jesocurisito esenetaaichene jaun, aca jerihane rijijieein ichaohichene coitucuhanune jaun jataain rachoojoeun.

Ena nenea ichaonaa teraneeinte ne Jesocurisito.

⁶ Nitohanihane jaun jeriha Jesocurisitone rijijieein ichaohichene coina esenetaaichelune jaun, itolere bana aca jerihane rijijieein ichaaoche. ⁷ Aihana jaun, leinjiin acaacha jerihane rijijieein inara suujua aina cutaain ichaohin nii acaneein nenea rijijieein ichaohichene coina inara relaauruhane jaan esenetaaichelune rijijieein, itolere bana Cana Coaunera coroaecuche. ⁸ Itolere que necohalajiin neeuche, nabana nechu joaereen nichao que inara coritaain nenea jereranihane, esenetaain neeichene coataa. Nii cacha coritaeranein nenacaauru, coatiha Jesocurisitohacha jerei icharanein neeuruhi. Acaaurute nechu Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaauru ichao que cacha relaaain, moconajaera icharatenohin icharanein neeure.

⁹ Jerichanejeinte rai Inaca Cana Coauneraacha ichai ichana naineranein ne nii rai Calaohi Jesocurisito.

¹⁰ Nii jaunte Jesocurisito aina neeichene jaun, rai Inaca Cana Coaunera aina netonai neeiche. Nii Jesocurisitote, itolere que laraajiin satiin Cana Coauneraacha co-cainanojoi-neein nenacaauru Curuaanaanein ne.

¹¹ Chaen techu inae Jesocurisito aina neeichene jaun, inae cojunacatenohinein neeiche. Coatiha rai jaberoco que coujunacatenohinein neeuruhalu Jorioocurune rijijieein nihei. Niite inae necorihane inara suujuane jaun, inoanlu osa que nesarujueein ichaohichene jianein neeichene jaan cojunacanein rauhijiriin Jesocurisito caje unaa neein ne. ¹² Nii atinaain conautenojoi-neein nihane caje ichanaalu Jesocurisitone rijijieinte, inara atinaain inara itajihane rai niha osane caje, Curisito aina cuaain nichoteeichene coujunacaniha acauhanau tein baotisanajojoi-neein neeichelu. Nitohaneeinte neeiche, niicha ichana nainei ichaain oo caje ichateralu Cana Coaunera esenetaain neeichene jaun.

¹³ Inara Jorionelanaala neiniquichenete jauriaa inara jaberoco que coujunacatenohinelanaala neeichelu, jauriaanejoein nenea Moisesa tenojoi rauhi tonoraelanaala nitajenaanein neeichelune jaun. Nete laen inae ena, Jesocurisito aina jiniiquiin ichaohichene coina, inara rai ichaonaa tein ne Cana Coaunera, nii Jesocurisito cana osa caje cana ichoterateranein nihane jaun. ¹⁴ Nii jauriaanejoein nenea Moisesa rai rauhi tonoraenihacachene jaunte niqui, caseteco coaracaachene rai nihacachelu. Nete coroso que ohalu Jesocurisitone aina cuaain, nii itajeein nelu Cana Coaunera. ¹⁵ Nitohaneeinte Jesocurisito aina cuaain, moconajaera aina rai letononein nenacaauru amuritoheratelu Cana Coaunera, satiin coarajeerera notaracae tenajaain.

Itolere dedeeu nenaacha que coacuhin neeuche.

¹⁶ Aihana jaun, inara ichao que ichaohin, inara lenone que lenonein, inara coco que cocohin, naaonjoain neeichene, nihei chuni nii que ereein nenea nainei. Jiaonrihachu nebetacanaa cojoanonaa bitoaain neein, atene ujuarichuru bitoaain, naaonjoaauruhane

ríjijíeein ichaohichene coina inara counujeeunruhane tonoraachene. ¹⁷ Nete satiin necorereein inae ecu tihane bana. Jana Jesocurisito tenojoi ichaonaa chabana necorerinaain, niheichu chabana satonorinaain.

¹⁸ Jiaonrihachu baaso ichaa inara beein, acaauru ríjijíeein neeichene coina, inara rai aitiin neeuruha nii Cana Coanera letono aanjeraauru letononiha no-coetiin, acaauru notaaca Cana Coaunerane beein, nechú jeriha acaauru suujuane ríjijíeein ichaohin neco-hasitaacha que nenacaaurune tonoraain neeichene.

¹⁹ Jesocurisito cachaneein rai suujua cuhane sirichurenihane jaunte, jeriha Cana Coaunerane ríjijíeein, jiniiquiin neein ita belaaín ichaohacahene coina cana teein niha Jesocurisitone saíjijíeein ita caje neleruha cachane jecure.

²⁰ Jesocurisito esenetaain neeichene jaunte, inae nii jauriaanejeein inara relauruhane jaan jianein neeichelu. Aihana jaun, inae nainiheeiche ichaauruha Jesocurisito coitucuelanaala nenacaaurune ríjijíeein ichaohichene. ²¹ Nii jaiti Jesocurisito coitucuelanaala ichaohichene bana: "Jiaonriha dadaain, niheichu quichene. Niheichu inara bijí cuhane teberiana nainiheeiche," naain dadaain quichene caohateein inara relauruhane jaante, nechú cachaaauru suujua caje unaneein nihane jaun inae nitaje. ²³ Esinaete chuhisi níqui rauhíjiriin Cana Coanera coitucuera ríjijíeein neein aitocure. Nete cana jaberoco cairichaeranein ne. Nii acaauru aitoonjoan osaacha que coacuhin nena caje cana suujua corenaa nainenihane jaunte, nii chaque nelatene.

3 Nitohanein inae ohin nitajenaa ríjijíeein neeichene caje Jesocurisito esenetaain neeichene jaun, rai Inaca Cana Coanera aina jiniiquiin, rai raotono nichajai que niha Jesocurisitone jaan-dedeucha que coacuhin ichaaoche. ² Nii jaun, inae nainiheeiche Cana Coanera coitucuelanaala nenacaauru ríjijíeein coacuhin neeichene. Dedeu nenacaauruhacha que coacuhin neeuche. Jiaonriha caa chauratane que nenacaauruhacha que coaauquichene. ³ Nitohanihana jaun, inae jauriaalu nena inara ichao que ichaohiche, ena nena inara ichaote, Jesocurisito aina Cana Coanera aina asinojonein ne. ⁴ Nitohanein Jesocurisito, inara ichao sirichanein nihane jaunte, inae ecu tihane bana nacoauneein turuhane bana, aina jini-ichaaín inara ocotíha ureein, aina jiniiquiin necaohacha que ichaohichene coina.

Jauriaanejeein nena ichaonaa aina ena nena ichaonaa.

⁵ Aihane jaun, coaacuruha Cana Coanera coitucuelanaala nenacaaurune ríjijíeein coacuhin ichaohichene jianecuche. Jiaonriha joaenreein ene aina ichaohin, quicha nejesina neein ichaohin, ene nejesinanein ichaohin, naaonjoaain Cana Coaneraacha rautaaínelanaala nena ichaaín, chaelai siriquichene chunaain, naaonjoaaincha que coacuhin ichaohichene. Nitohanei ichaonaate jataain cana ichao aasaaera ne.

⁶ Nere tonoraalanaala nitohanein ichaonacaaurute,

jataain mainajeein casetecaeratereein Cana Coanera.

⁷ Nii ríjijíeeinte inara netonai ichaorejetocoiche, jaiti necoreniha inara ichaone bana. ⁸ Nete inae necoriha inara ichaone jaun, ita cotaairiin, ene aina ichaohichene coinaacha baasonein coacuhin, inara amute cacha baijiaain, rautanacaai que ereein, naaonjoaain ichaohichene janequiche. ⁹ Inae nitohanein necoriha inara ichaone jaun, jiaonriha jaiti necoreniha inara ichaone bana, inaraacha ichai ichaaín, ita coritaain, naaonjoaain ichaohichelune ríjijíeein ichaonaa nainiheeiche. ¹⁰ Nitohaneinte, ena nena ichaonaa que ichaohin, ena nena cachaneein nena ríjijíeein, jeriha Cana Coaunerane ríjijíeein ichaohichene, itolerenein níicha jerei coitucuriquichein. ¹¹ Aihana jaun, coatíha chaque nelatíhei, Curieconein, Joríonein, Joríonelanaala, leeocha cachanein, cha coitucuelanaala cairicheinein, letononein, letononelanaala, naaonjoaínein nihacane. Jesocurisito cachaneein nihacane, jataain itolere amuríjiriin nelate.

¹² Jataain inara belaitohane jaunte, rai cachaneein neeichene coina, inara janíjii inara raain nelu Cana Coanera. Aihana jaun, coujurihu inara ichao coreein nena tocohanein esinae rauhíjiriin cairichaaíjoaain ita coaraain, ita coroaíjanein, leeochaauru amuríjiriin nena coacuelanaala, ita que nererojoeacaelanaala, naaonjoaain ichaaoche. ¹³ Jiniiquiin ita que nererojoeacaelanaala neein, tonaain itaque ereein neeuruha chunocohacurune, que inara suujua acateein, naaonjoaain neeuche, inara que suujua acatein níhalu Cana Coaunerane ríjijíeein. ¹⁴ Itolere baaso caje inara suujua coreein, ita belaaín jiniiquiin neeuche. ¹⁵ Nitohanein neeichenete, inara suujua raujíareein Jesocurisito, raotjoein neeichene coina. Nii coinete inara raain nelu Cana Coanera, jiniiquiin rai jaberoco ríjijíeein neeichene coina.

¹⁶ Itolere bana inara rai Jesocurisitohacha beratei coaacuche inara suujua cuhane. Inara suujua que coitucueratíha Cana Coaunerane ríjijíeein, jiniiquiin ita relaain, ita suujua anínoaain, chatohanai ichaaín níha chunine coataa ita suujuatein, naaonjoaain neeuche. Inara suujua aina cutaaín Cana Coanera coroaíjéin, salmo que nenatein, itolere nenatena Cana Coanera coroaenanaja que nenatecuche. ¹⁷ Itolere inaraacha ichai ichaquichene, jeriha Jesocurisitone ríjijíeein aina cuaaín ichacuche. Jerichanejeeinchu chaelai que ereein neeiche cacha raine, aca jerihane ríjitojoein ereein neeuche. Chaen chu, nii rai Calaohi Jesocurisito aina cuaaín, rai Inaca Cana Coanera coroaecuche.

Curisito ranojonein nenacaauru ichao.

¹⁸ Inara ene neeichene, inara lanaauru ere tonoraain jerecuruhane ríjijíeein neeuche, acaachate inaraacha ichaneninein ne, coujuriu Jesocurisito esenetaeranein nena tocohanein neeichene coina. ¹⁹ Jana inara lananein inara comasaihuru belaaín neeuche, jiaonriha inara comasaihuru cotaairiin coaraqichene.

²⁰ Canaanaihuru níhanatíin, rai fojíaraauru ere tonoraain neeuruhine. Nitohanein neite rautaaín coarae

Cana Curuaanaa Jesocurisito. ²¹ Jiaonrihachu, inara acaauru inacaneein, inara bereecuru baijiaain neeichene, nabana caoacha coroaecuruhane jianecuruhane coataa.

²² Fatoroon letononeein nenacaauru, cau chauratane que acaauru fatorooneein nenacaauru ere tonoraain neeuruhine. Jiaonriha coarajeeuruhane notaracaeacha acaauru belaihuruhane jerenacauncha acaauru ere tonoraain neeuruhane. Coaracurenihane jana nihanatiin, suujua aina cutaain, jerecuruha acaauru fatoroocurune rijjijeein neeuruhine, nitohanein jeriha Cana Curuaanaa Jesocurisitone jaun. ²³ Itolere inaraacha ichai ichaain neeichene, esinae rauhijiriin corajeein ichacuche, inara amute cacha rai ichaquichene que coacuelanaala, Jesocurisito rai ichara rijitoojeein. ²⁴ Inarate inae ecu tihane bana, inara rai aca cana Curuaanaa nihane rai niicha jerei ichara neein neeichene jaun, rainein nena que inara coreterihani Cana Curuaanaa Jesocurisitone coitucuhiche raotojoojeein. ²⁵ Nii choae tacaain coatiha nejelauneein chuni coaraain nihei Cana Coanera.

4 Inara, fatoroon neeichene, inara letonocuru aina caohachaain inara suujua coaraain, rauhijiriin acaauru aina neeuche. Inara netonai leinjiin dedeeu nena Curuaanaa letononeein neeichene jaun, rai inaraacha ichai beeichene rai neeichene que nainaan ichaaoche.

² Itolere bana Cana Coanera corajeein bajaee bajaeein itolere que nainaan ichaaoche. ³ Canacaanu rai netonai Cana Coanera bajaachete canacaanu rai acuujua joracaaine ne itolereenein cuhin Jesocurisito que Erenaa coitucueraelanaala nena- niicha beratei beebejihacaanu. Nii coitucueraelanaala nena Erenaa canuhacha beebejei corenihane, caa caresero cuhane neeun. ⁴ Cacoreniha Cana Coanera bajaachene raotojoojeein aohana nainecuruhane coina, rauhijiriin nii Erenaa beebeje cachaauru rai.

⁵ Chaen techu Cana Coanera coitucuhichuru que caohacha nejesina ichajeein itolere bana ichaohichene coarateein, caohachaain coacuhin nii canaacha esenetai que acaauru rai raotojoojeein beebejeeche caeneenejelanaala. ⁶ Nitohanein ereeichene raotojoojeein ereeuchete itolere bana rautatiin aonacurumiin aohanraauru. Chaen tonaain ereeuruhane nihanatiin, raotojoojeein baaso coacuelanaala acaauru tonoraain neeuche.

Necoiha Faborone

⁷ Canu suujua rijjijeein, Jesocurisito icharatenohi amihanenaa que cacorataanera- jataain canuhacha belai- Jesocurisito coreniha cana nejera Tiquicote, inara rai canu benaa bereein. ⁸ Nii coinane inara rene aca letoaaun, inara rai: "Naaonjoaaine nihacaanu," naain inara suujua lararajiaane coina. ⁹ Ainate uhe inara laurijiranein nenaalu- jataain canuhacha belai- Jesocurisito coreniha cana nejera Onesimo. Acaaurute inara rai caelai benaa beeurureein. ¹⁰ Canu aina caresero cuhane nena- Arisitarocote, inara coacue. Chaen Berenabeen calaohiriji- Maroco netonaite inara coacue. Inae inara rai bihanulune rijjijeein, inara rene bedainiha nii Marocone raotojoojeein raauche. ¹¹ Chaen techu Josto neein acaauruhacha curuaatei- Jesoso netonai inara coacue. Acaauruhachate canu araichuru- Jorioocuru caje, Cana Coanera icharatenohi amihanenaa que cacorataaneranein, jataain canu suujua nunaeranein neeure. ¹² Inara laurijiranein nenaalu Jesocurisito cachanein nena- Efaforasite inara coacue. Acate itolere bana inara rai Cana Coanera bajaee bajaenaja que, leeocho ichana coacuelanaala itolereenein Cana Coaneraacha jerei ichaquichene coina. ¹³ Canune nitohanein, Laodiseau nenacaauru, Erapolisu nenacaauru, chaen inara, naaonjoaineeichene que, jataain coaunajaaoca nii Efaforasine coarajenajacoon. ¹⁴ Canuhacha belainein nena- docotero Locasi netonaite inara coacue, chaen Demasi netonai.

¹⁵ Laodiseau nenacaauru Jesocurisito coreniha cana nejeranein nenacaauru rai acaauru coaaucaunne beeuche. Chaen Ninfasi aina rai loreri asaae netaon- jianacaauru coaaucaunne beeuche. ¹⁶ Inae nainaan caa inara rai canuhacha laenai quiricha reretaain coaraqichene ninaquichene, Jesocurisito ranoojonein Laodiseau nenacaauru rai letoaauchete, acaauru netonai reretaain coaracurumiin. Acaauru netonai, acaauru rai quiicha letoai quiricha, letoaauruha inara rene ne, reretaain coaracuche inara netonai. ¹⁷ Chaen Arquipo rai: " 'Atiin ichei Cana Curuaanaacha icharatei amihanenaa ichaauje, nii icharatihalune rijjijeeincha.' naainte ichei nere letoae Faboro," naain beeuche.

¹⁸ Inae satonotichaaunne raine Canu Faboronichaaune caraajenhane, caa quiricha cuhane inara coaaucaunne laenaun. Atiin Caresero cuhane nihanune que coaacuche. Jeelai amuritoheriin inara corootajaniin Cana Coanera.

Tesalonecau Nenacaauru Rai Leinjiin

Tesalonecau nenacaauru rai laenaauruha Faboroorune

1 Canuna Faboro neeun. Inara raina Siribano, Timoteo, naonjoain nichaanunena laenaain letoarichanuhin. Saain nii Tesalonecau nenacaauru Cana Coanera rai ita taojiaera neeichene raina caa laenaain letoacaanu. Saain nii Cana Inaca Cana Coanera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoain coitucuhin neeichene raina caa letoacaanu. Inara belain, inara coroatajaneine Cana Inaca Cana Coanera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naonjoainte raotojoein neeiche.

² Cana Coanera bajaacaanune naineeina, "Nariha," naain coroejeein, inara rai bajaacaanu inara coroatajanejeein sacuha Cana Coaneranane coina.

³ Nitohaneina inara coacuhin nihacaanu, Cana Inaca Cana Coanera bajaacaanune naineeinna rauhijiriin inara coroatajanerichaanin Cana Coanera Calaohi Jesocurisitone esenetaain, caohachaanin laraajiin necairichanaa abaantaain amihanein leeochoaauru belaan neeichene jaun. ⁴ Coichana aina cutaainte inara belai Cana Coanera. Aihana jaunna, janijiin Cana Coanera ranojoein neeichene coitucuhacaanu.

⁵ Coatiha joanreen erenaa rijijieein nihei caa cacha relaacaanune jaan Cana Coanera Ere. Mijiaainetiinte cacha suujua que taca, nitohanein tiha Cana Coanera Suujuene jaun. Nitohanihana jaunna esinae rauhijiriin Cana Coanera Ere neein nihane coitucuhacaanulu.

Inarate canacaanu ichao coitucuhiche, inara aina nihacaanune bana inara nota que canacaanu coaraqicheluna jaun. Nenacaen inara caohachanu que tejian canacaanu coaraqichelu inara nota que, jerichanejeein caohachaanin ichaohichene coina.

⁶ Nii jaunte jerichanejeein canacaanu ichao rijijieein, Cana Curuaanaa Jesocurisito naonjoain rijijieein inara netonai inara ichao que ichaohiche. Nitohanein caohacha ichaan ichaohichene corenihate inara rohecaain, inara cairichaerihure niqiu, nete inara coroatajanein naonjoaan Cana Coanera Suujuene jaun, raotojoein rachoojoein Cana Coanera Ere aonaain tonoraache atiin.

⁷ Nitohanein atiin laraajiin necairichanaa abaantaain raotojoein neeichene jaunte, inara coitucuhuhana jaun, jerichanejeein inara rijijieein ichaonaa caohacha que ichaonaa coaacure saain Masedonia,

Acaiha, naonjoaihunri nenacaauru Cana Coanera coitucuurera. ⁸ Nitohaneinte Masedonia batane, Acaiha batane, itolere sacutaain Cana Curuaanaa Ere coitucuerateechene jaun, esinae rauhijiriin Cana Coanera esenetaain rauhijiriin nere tonoraain neeichene coitucure itolere neein. Nitohanein itolere neein raotojoein inara coitucuhuhana jaunna, inae cha que erenaa nainenihacaanu canacaanu inae.

⁹ Nii jaunte inae acaauru rai cha que irihacaanune latecurene, jauriaa nejeein inara rene turuha uhacaanune jana, canacaanu belaan, canacaanu raain, canacaanuhacha beebejei Cana Coanera Ere esenetaain tonoraain, nii enuha caje cacha chanohinein nena inara coanera niha inaraacha tei jianein raatiriin, esinae rauhijiriin nii ichaohin nena Cana Coanera Esine Ere esenetaain tonoraain, nii beebejeeiche leeochoaauru raine coitucuhuhana itolere neina jaun.

¹⁰ Chaen techu enacoanein dede caje turuha uha nii Cana Coanera Calaohi, nii oo caje Cana Coanera ichatenohin Jesusone cohajeeichene beebejeeure. Nii Cana Coanera Calaohi Jesusote cana casetecaeratihane rai niha Cana Coaneranane jana jianacoon cana mitaeranein ne.

Tesalonecau namihaneeo ichaa Faborone

2 Nii coitucuhichene tocohaneeinte jauriaa nejeein Filipoo turuhacaanune jana, canacaanu batohin, canacaanu necoejechanuhin, canacaanu que jaolecooruha natiinte, inae enene esinae rauhijiriin aitocoanune coitucure. Nii coitucuhichene tocohaneeinte canacaanu aina nejerateeuruha nii Tesaloneca coaichacurune jana, canacaanu coroatajane Cana Coanera, acaauru que casilanaala laraajiin inara rai nere bihacaanune coina.

³ Nitohaneina joanreein caje rocohin inara relaenihacaanu. Nitohanein rauhijiriin aitocoaanu natiinte canacaanu ataibinaene beein, naonjoaunre canacaanu belaiheichuru, chaelai chunei coritana coacuhin joanreein canacaanu ereniriaala que aitona rijitiin.

⁴ Canacaanu suujua coarajihana jaunte, canacaanu letoae Cana Coanera, jianacoon cana mitaain, Cana Rai Ichaonaa Tera Nere bihacaanune coina. Coatiha canacaanu belaan niha cachane jerena caaun cacha relain nihaacaanu. Canacaanu belaiha Cana Coaneranane jerena caaunna jerihane tocohaneein cacha relain nihacaanu.

⁵ Nii coitucuhichene tocohaneein, coatiha canacaanu coretequichene coina inara belaihaacaanu. Esinae Cana Coauneraate coaraje.

⁶ Canacaanu cocoinaain canacaanu letoaain niha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitona jaunte niqui neere canacaanu rai rauhi. Nena "Naaonjoain canacaanu que suujua acateein neeine cachara," naain erenhacaanu inara rai nihanatiin. ⁷ Nechu jataen joenreein cache rijijieein turuhin, canacaanu nerotohin inara belaa inara jana amuhemuhecaanulu. Charijieein teeinti bereecuru belaa in fojiae neba. Nii rijijieeina inara belaa inara relaacaanu. ⁸ Coatihana Cana Coaunera Ereecha que inara relaacaanuneeicha coina turuhin inara aina nihaacaanulu. Inara netonai canacaanu ichao coaraain jerichanejeein canacaanu rijijieein ichaohichene coinana itolere necairichanaa abaantaain turuhin nihacaanulu, canacaanu coichana aina cutaain inara belaa in nihacaanune jaun.

⁹ Jauriaana janotiinnetojoeein, laraajiin mainajeein amihanaeraetoacaanulune coaauquiche chachu natiin. Nitohaneaina canacaanu raajenihane amihaneein, coreniha canacaanuhache latei coreteein, Cana Coaunera Ere beebejeein ichaorejetocooaanulu, nabana inara cairichaacaanune, chaelai que latejihojoiriin neeichene coataa.

¹⁰ "Baaso chaainjene nihacaanu," naain iriha cache natiin, chatohaneein baaso chaain nihaacaanu. Inara, Cana Coaunera, naaonjoain neeichenete rauhijiriin canacaanu suujua coaraain, Cana Coaunera coitucuera neeichene que canacaanu suujua acateein nihacaanune coarajerejetocoichelu. Nii jaunte nene nihei chaelai que ujuaiteein canacaanu coulurujiha chuneine jaannu.

¹¹ Nii choae tacaainachu calaohi suujua nunaain lararajiaa inacane rijijieein inara suujua nunaain lararajiaain nihacaanune coitucuhiche. ¹² Nitohanihana jaun, coujuriu Cana Coaunera coitucuera neein nena tocohaneein rauhijiriin ichaooche, nii jauriaa inara rai aitocooaanulune tocohaneein raotojoeein rachoojoeein aina neeichene coina inara cotijiaain nihalu Cana Coaunera jaun.

¹³ Coatihana joenreein cache ere aonajenaa rijijieein Cana Coaunera Ere aonajiheechelu inara rai bihacaanune jana. Nii jaunna Cana Coaunera bajaacaanune, "Nariha," naain bajaacaanu. Nii caje coauneeinte esinae rauhijiriin caohachaain inara ichao coreein ichaohichene coarateein neeiche. Nitohanihana cajete esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere nihane que necoarate.

¹⁴ Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraichene corenihate inara aina nejerateeurelu inara araachuru. Nii rijijieein techu nii Jodeau nena Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraaurera aina nejerateeurelu acauru araachuru Jorioocuru. ¹⁵ Nii Jorioocurute acauru rai Cana Coaunera ere beera inoansi sohin jaaoruhane rijijieein Cana Curuaanaa Jesoso sohin jaaorera ne. Nitohaneeuruhana jaunte acauru aina nihacaanune bana canacaanu sitaurelu.

Nihei aansijieeiniji Cana Coaunera jerenohin ichana coaacuruhi, nechu satiin cache aina obaejeriin ichaauruha neechate laen jerecure. ¹⁶ Nii jaunte jianacon mituhin neeuruha Jorioniheichurune coina, Jorioniheichuru rai Cana Coaunera Ere benaa jerichaanune, caohateeure. Nitohaneeuruhana jaunte jataen mululuhin osaquuin neeure. Nii jaunte tabiicha acauru abaantana nainene Cana Coaunera. Nii jaunte inae cuu tihane, nii core coaraa cuurureein acauru no-taanaa.

Coaiteen Tesalonecau turuha cunaa jeriha Faboro ne

¹⁷ Inara caje amuhacaanune caje coauneeina, inara coacuhin nihacaanu. Carajaain ita coararinihacache natiine jericha nejeein inara coacuhin nihacaanune jaun, inara coaraa uhene rijitojoihacaanu.

¹⁸ Inara coaraa unaa jerichaanune naineeinte canacaanu acate Moconajaera. Canuna Faboro neein caraaje nihane inara coaraa unaa jereun araai saain.

¹⁹ Inae coaiteen cau turuha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone banana, raotojoeein rachoojoeein nereeunni, cacoreniha coitucuhin rai cache neeichene jaun. ²⁰ Nii jaunna esinae rauhijiriin raotojoeein rachoojoeein nihacaanu.

3 Jataenna inara coaraa unaa jeretohacaanu niqui, nena nainenerichaanuhin. Nii jaunna cau Atenau nerichaanuhin. ² Acaihanejein cana nejera Timoteochana letoarichaanuhin inara coaraa uhane coina. Acate Cana Coaunera letononeein canacaanu corootajane, Cana Coaunera Ere benaa que. Nii jaunte inara coaraa ureein, inara suujua lararajiaain nihane, nii aina nelararajiaain, inara suujua nunaain neeichene coina, ³ nabana chatohaneein nejelau suujua cuuain niha chuneine coataa. Inarate raotojoeein niriinanai coitucuhiche. Saain nitohaneein necairichanaa coaraain nihacache nete ne. ⁴ Nii inara aina nihacaanune bana, inara rai aitocooaanulune tocohaneeinte nelu cana suujua roecaeraauru. Nitohaneente situelu, nii coitucuhichene tocohaneein. ⁵ Nitohanihana jaunna inara coarateeunlu. "Esinaete chuhisi rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere esenetaain tonoraain neeure," naain nitohaneein coitucuhanune jere-na caunna inara coarateeunlu. "Baaso que sarunajaa in niha Moconajaerane, baaso chaain neeuruhane inacojoeein inachujian acauru rai Cana Coaunera Ere benaa que amihanihacaanulu," naanune jaunne, inara coarateeunlu, nitohaneein coitucuhanune coina.

⁶ Nii jaunna nitohaneein esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere esentaain, tonoraain ita belaa in, raotojoeein neeichene coitucuan, inara caje turuhin biha Timoteo canacaanu raina jaun. Chaen techu canacaanu belaa in canacaanu coacuhin, canacaanu coana jeretohichene be. Inara coana jeretohacaanune rijitojoeein canacaanu coana jeretohichene be canacaanu rai.

⁷ Nii jaunna necairichaacaanu natiin, raotojoeein nii que nelararajiaain atiin rachoojoeein nihacaanu. ⁸ Nitohaneein rauhijiriin Cana Curuaanaa ere tonoraain

neeichene jaunna, cha que tonajelanaala nihacaanu. ⁹Nii jaunna inara coreniha, "Nariha jataen," naacaanu, Cana Coaunera notaracae. ¹⁰Nii jaunna janotiin netojoein Cana Coaunera bajaain nihacaanu, canacaanu coroatajanihane inara rene turuhin inara rai beebejihacaanune, jataain jelai amuritoheriin esenetaain queecha jaaequiin neeichene coina.

¹¹Aihana jaunna canacaanu coroatajaniha Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naaonjoaine jerichaanu inara coaraa uhacaanune coina. ¹²Inara coroatajaneine Cana Curuaanaate jelai amuritoheriin esenetaain, tonoraain neein ita belaaain, cachaauru belaaain, naaonjoaain neeiche inara belaaichaaunne rijitoein. ¹³Aihute nitohanein rauhijiriin inara suujua coaraain ichaohichene jana inara eruhine Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito, rainein nenacaauru aina turuha uhane bana.

Nitohanein ichaoha cachane jeriha Cana Coaunerane

4 Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuera neeichene jaunna, atiin inara rai aitorichaanuhin, nii jau-riiaa inara relaacaanune rijijiein ichaohin neeichene coina. Nenacaenjjan jelai choae jauhecotojoeriin neeichene coinana aitocaaanu, nitohanein jeriha Cana Coaunerana jaun.

²Inarate nere coitucuhiche, canacaanu que inara relaeratiha Cana Curuaanaa Jesocurisitona jaun. ³Acaihanejein nere tonoraache neechate jere Cana Coaunera. Nabana ita raelanaala ene aina ichaojeraquiin niha chuneine coataa. ⁴Acaihanejein sinijera ainaacha ita jerein jiniiquiin suujua coarain niha cacha nete caohachae. ⁵Caohachaa, Cana Coaunera coitucuruhi rijijiein inara suujua coarihei amunein neeichene. ⁶Coa nejesinajein ita coritaain ita shaquiin nihache. Nitohanein neinihanete banejelanaala choae osa nalutierein Cana Curuaanaa, nii core coaraain nihane coina, nii inara rai aitiin inara relaaain bihacaanulune tocohanein. ⁷Coatiha canaacha jerei ichaechajein ichaonaa coina cana cotijiaain, cana raain niheilulu Cana Coaunera. Rauhijiriin cana suujua coaraain ichaohacachene coinata cana raain nelu Cana Coaunera. ⁸Cha teeinti, caa inara relaacaanune jaan batoe. Nihei canacaanu batoha aitorinaain. Nechu nii rai Suujue que cana suujua lararajiaera Cana Coaunera batohate aitoein.

⁹Jiniiquiin raotojoein ita belaijjein saain itolere cacha belaaain neeichene coina, inara relaa Cana Coaunerana jaunna, inae nii que inara relanaa nainenihacaanu. ¹⁰Nitohaniha jaunte, saain Masedonia nenacaauru Cana Coaunera coitucuurera belaaain neeiche. Nii jaunna jelai choae jauhecotojoeriin inara suujua coaraain inara amute cacha belaaain neeichene jereun. ¹¹Inara letoacaanune tocohanein raotojoein ichaohin, nihei casaje que erenaa coacuelanaala inara amihaneeochoa ichacuche. ¹²Aihute inara que suujua acatein naaonjoanruhin Cana Coaunera coitucuruhi.

Coaiten turuha uha Cana Curuaanaane

¹³"Naaonjoaante neeure Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaain onacaauru," naain inara netonai coitucuhichene jerichaanu. Nabana cha coitucue-neeichene ohin naaonjoan chuneine, nabana Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru rijijiein jataen tabai inaderanaa que inaderaain neeichene coataa.

¹⁴Charijiein teeinti, ohin ichanae Cana Coaunera Calaohi Jesuso, nii rijijiein techu aina ichanaa cuururein esenetaain onacaauru.

¹⁵Nii jaunna inara rai aitocaaanu, cacha relaa Cana Curuaanaane rijitoein. Cha teeinti, coaiten turuha uha Cana Curuaanaa nereen tiaain ichoae, nii ichoachaniha onacaauru ajiniha Cana Curuaanaa aina niha curinaain. ¹⁶Letonocuru- anjeraauru curuaanaa que beratiha Cana Coauneranete inae toniha Cana Coaunera rai jaihane jana, dede caje fauha uha nii Cana Curuaanaane, ichanaa cuururein esenetaain onacaauru. ¹⁷Nii baihate acaauru aina jiniiquiin nichacachene coina, dede sacari jana Cana Curuaanaa aina ita ruhin curichaachein jiniiquiin. Nitohanihanete Cana Curuaanaa aina niha curichaachein cha bana satonoelanaala. ¹⁸Aihana jaun caa erenaa que ita suujua lararajiaain neeuche raotojoein.

5 "Naaonjoain banate turuha ureein Cana Curuaanaa," naain coitucuhi chunei, nii coitucuhichene tocohanein. ²Nii coitucuhichene tocohaneinte cha coatajeniha chuneine jana turuha ureein. Charijiein teeinti janotiin turue asijiauto. Nii rijijieinte turuha ureein. ³Nitohanerichaine banate, "Jataain raotojoeinte ichaohacache. Coatiha nihei cana que nejertein chatohanein cana ichao itajeranu," naain erein neeururein Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru. Nii lacuritiinte caseteco coaraa cuururein luhecotariin, acaauru casetecaa Cana Coaunera ne. Nihei chunijihun cuhin nichotena nainecururinaain. Charijiein teeinti, canaanai siriha enene, inae saa rai batenene, rai cunaane, cuna caje nichotena nainene. Nii rijijiein techu luhecotariin cau turuha Cana Curuaanaane acaauru casetecaane nii cuna aonacururein. ⁴Jana inara laen nesoona coariheecheein, cohajeeichene jana tururichaaaina jaun. ⁵Cana Curuaanaa jerenohin coitucuhin tonoraichene jaunte, jiichoo conaera- cono cachanein neeiche. Coatiha Cana Curuaanaa ere tonoraauruhi rijijiein nocohenaana nana cacha neein nihaacache. ⁶Nii jaun nainihei ninauhene neein ajenacaauru rijijiein nihacachene. Itolere bana cana suujua coaraain nihacache nete caohachae. ⁸Charijiein teeinti, nalarijia que coata teure soondarooru, acaauru jaberoco acateraanu que, nabana chatohanein tenajaera nihane, acaauru que temuhin nihane coataa. Nii rijijiein techu inara netonai, cana acateraanu que Cana Curuaanaa esenetaain, tonoraain, ita belaaain, cacha belaaain, naaonjoain nihacachenete cana acatera niha nereein nii canaacha esenetai. Nitohaniha cachene cana rohan nichuutaain cana coritana nainenerein Moconajaera. Charijiein

teeinti, coata caje ichanohin asiho lauriae soondaro, nabana chatohaneein couturi tihä aina nejerateine coataa. Nii rijijieein techu, chatohaneein cana suujua tenaa nainenereein Moconajaera, batoelanaala esinae rauhijiriin jianacoo cana mitaa Cana Mitaerane esenetaacachene. ⁹ Coatiha caseteco coaraain nihacachene coina, cana raain nihei Cana Coaunera. Rai Calaohi Jesocurisito coreniha jianacoo mituhin nihacachene coinata cana raain ne Cana Coaunera. ¹⁰ Ohacachene nihanatiin aina nihacachene coinata cana coreniha ohe Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. ¹¹ Nii jaun nii aaichene rijijieein jiniiquiin ita suujua lararajiaain laraajiin neeuche.

Satono nejein Cana Coaunera coitucuurera suujuatiha Fabrone

¹² Aonacuchena inara rai irihacaanu. Nii inara beraihurera que inara suujua acateein, nere tonoraain neeuche, Cana Coaunera coitucuurera beraichaneein neeuruhana jaun. ¹³ Nii jaun acaauru que inara suujua acateein belainajaain, leeochoaauru aina jiniiquiin raotojoein neeuche.

¹⁴ Amihanenaa jeriheichuru cotaicha rijitiin suujuateein letoaauche. Chaen chu nererojoecaain nenacaauru belaaain suujuateeuchete, suujua tocharaain suujua nunaain neeuruhine. Chaen chu nacanacaenaauru coroatajanecuche. Raotojoein satiin acaauru suujuateein, acaauru suujua lararajiaain neeuche.

¹⁵ Coaracuche, jjaonriha inara rai baaso chara nihane coa nacatiha tacaain cainaaain nihache. Ita belaaain, saain itolere cacha, Cana Coaunera coitucuuruhi nihanatiin belaaain neeuche.

¹⁶ Raotojoein rachoojoeeriin neeuche inetono janonaa bana. ¹⁷ Cana Coaunera bajaebajajeein neeuche inetono janonaa bana. ¹⁸ Chatohaneein inara tera nihane nihanatiin coroaecuche, nitohaneein coujuriu Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaera neein nenaä tocohaneein neeichene jeriha Cana Coaunerana jaun.

¹⁹ Inara suujuatenaa jeriha Cana Coaunera Suujuene, aonaain tonoracuche.

²⁰ Cana Coaunera Ere biha Cana Coaunera letonone, nijjaonriha batohin neeichene. ²¹ Esinae rauhijiriin suujua coaraain inara relaacaanune rijitojoein inara relaauruhane esenetaain tonoraacuche. ²² Itolere baaso jianein neeuche.

²³ Acaiha nejein nere esenetaain tonoraera neein neeichene coina inara suujua coreeine atiin cana rai raoti ichaonaa tera Cana Coaunera. Aihute neculocohin neeine inara jaberoco, inara suujue aina coaiten turuha Cana Curuaanaa Jesocurisito nereein tiaain.

²⁴ Nitohaneeinte ichareein nii Inara Cotiharalu, nitohanein nihana jaun.

Laenaane satononiha acaauru corojeein acaauru coaacane biha Fabrone

²⁵ Cana Coaunera bajaacuche canacaanu rai atiin.

²⁶ "Inara coaacuruha jera Faborooru," naacuche satiin cana nejeraauru Cana Coaunera coitucuurera rai.

²⁷ Aihana jaun acaauru rai caa canuhacha laenai ereretaacuche, Cana Curuaanaa letoaeratenojohin neein nihana jaun.

²⁸ Inara coroatajaneeine Cana Curuaanaa Jesocurisitote raotojoein neeiche.

Nitohaneein neeine.

Tesalonecau Nenacaauru Rai Coroataja

“Chatohaneein neeiche” naa Faborone

1 Canu Faboro nichaaune, Siribano, Timoteeo, naonjoain nichaanunena caa laenaain letoarichaanuhin. Saain nii Tesalonecau nenacaauru Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naonjoaunri coitucuurera raina caa laenaain letoaacaanu. ² Inara coroatajaneein Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naonjoainte raotojoein neeiche.

“Nariha” naain coroajeein Cana Coaunera bajaa Faborone

³ Esinae rauhijiriin jelai choae jauhecotojoeriin Cana Coaunera esenetaain, ita belaaain neeichene jaun, “Nariha,” naain Cana Coaunera rai inara coroaecaanunete caohachae. ⁴ Nii jaunna Cana Coaunera rai ita taojiaeraauru rai raotojoein inara beebjihacaanu, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhichene coreniha inara rohecaain, inara cairichaauruhane nihanatiin, cha que erelanaala abaantaain itolere necairichanaa abaantaain neeichene jaun. ⁵ Nitohaneein abaantaain neeichene jaunte esinae rauhijiriin caohatiin inara raain niha Cana Coaunerane coaraa cuurureein inara coaraauru.

⁶ Nii inara cairichaaeriin nenacaauru cairichaaain niha Cana Coauneranete caohachae. ⁷ Inae dede caje turuha uha Cana Curuaanaa Jesocurisito, rai letonocuru mijiaainetoori- anjeraauru ainane banate, nebetacanaa tereein cana rai Cana Coaunera. Nebetacacachene jana, acaauru cana rerohariha necairichaauruhane coina. ⁸ Cana Coaunera esenetaauruhi, chaen nii jianacoo cana mitaera Jesocurisito ere esenetaauruhi, casetecaa usi tabai quene cointate turuha ureein Cana Coaunera Calaohi. ⁹ Canacaanuhacha beebjei esenetaaichene jaunte, Cana Curuaanaa coroaecurureein saain esenetaeraauru inae turuhane bana. Nii banate caseteco coaraa cuurureein, cha bana jelai caje mituuruhane coina que aina rijijieein. Nii banate coriaae Cana Curuaanaa coarihei rijijieein niha cuurureein nii nere esenetaauruhi.

¹¹ Nii jaunna inara rai Cana Coaunera itolere amurijiriin nena bajaacaanu, inacojoein inara cotijiaeniha Cana Coaunerana jaun. Chaen nachu caohachaaain coaauquichene rijijieein inara tiha Cana Coaunerane coina Cana Coaunera bajaacaanu. Chaen nachu nii nunuheteichene rijijieein, jerichanejeein inara amiha-neo ichaain neeichene coina Cana Coaunera bajaa-

caanu, esenetaain ichaquichene jaun. ¹² Nitohaneein ichaquichene jaunte, inara coreniha Cana Curuaanaa Jesocurisito coroaecurureein satiin. Nitohaneein Jesocurisito letononeein neeichene jaunte inara coroaeca cuurureein, nitohaneein jeriha Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoaine jaun.

Inae cuu tee lalajiha Cana Curuaanaa turune janate niha cureein leinjiin cacha coritaraanu

2 “Naaonjoaainte turuha ureein Cana Curuaanaa Jesocurisito,” naain bihaaanulu inara raina jaun, coa inara coritaera nihane esenetaain nihache. Inara rene turuhin, “Canacaanu rai beein beratiha Cana Coaunerana jaunna coaiten turuha Cana Curuaanaane bihaaanune coina, cau inara rene turuha uhacaanu,” naa chuneine nijiaonriha esenetaaichene. Chaen chu, “Canacaanuhacha letoai je,” naain inara rai quiricha tera nihane nijiaonriha esenetaain neeichene. ³ Nijiaonriha chatohaneein nihanatiin, tonaain inara coritana jerera nihane esenetaain neeichene. Inae cuu tee lalajiha Cana Curuaanaa turune janate niha cureein leinjiin necha ansai cacha coritaera, Cana Coaunera niha nocoetiin. Nii erete tonoraa cuurureein, Cana Coaunera ere tonorana coacuelanaala. Niqui nete nii acaauruhacha ere tonorai itajiha cureein Cana Coaunera. ⁴ Niite Cana Coaunera aina nejerateein, niicha tonorai tonoraa cachane, aina nejeratereein. Acaihanejein acaacha ere tonoraacachane jereein Cana Coaunera niha nocoetiin nelauriaa cureein Jerosaleen nena Cana Coaunera Loreri asaee.

⁵ Coauquiche chachu natiin, inara aina nihanune banana chu caritiin inara rai bihaaanulu. ⁶ Inarate cojoinacatiha Cana Coaunerane ajiniha turuenerihanine coitucuhiche raotojoein. ⁷ Inae nunuejiha nii Osa Neba amihaneeon asinojoneein. Inae jianiha nii acatera neechate cohaje, ⁸ ecooca nii nechu aansai atebinaene coina. Nii banate turuha uha Cana Curuaanaa Jesocurisitone, neraaicha que jiheitiin itajiha cureein Cana Curuaanaa Jesocurisito. ⁹ Nii nechu aansai ataibi-naen osaaonate turureein nechu aansai atebinaen Moconajaera letono neein, nechu jataen itolere ichaain cacha coritaeraanu que, nohaneein itolere ichaain cacha notaaranu que. ¹⁰ Nitohaneinte itolere que nohaneein ichaonaa rauhi aonana jerecuruhi coritaa cureein. ¹¹ Nitohaneinte casajeje esenetaauruhane coina, inauhene coarajenajareein Cana Coaunera, ¹² nitajeeuruha nii nere rauhi jerelanaala casajeicha tonoraeraaurune coina.

¹³ Nii jaunna inetono janonaa bana, "Nariha," naain Cana Coaunera coroaecaanu inara coreniha. Jataaente inara belai Cana Curuaanaara, canejeraauru, jauriaa nejeein inara que tacaajeein inara raa Cana Coaunera jaun. Nere rauhi esenetaaichene corenihate, rai Suujue que inara suujua coreein inara rae Cana Coaunera. ¹⁴ Nii jaunte nii canacaanuhacha beebejei nere aina cuaain inara cotijiae Cana Coaunera aina Cana Curuaanaa Jesocurisito rijijjeein aina neeiche caohatiine coina.

¹⁵ Aihana jaun nitohaneein rauhijiriin ichaaoche. Coa nii quiricha cuhane reein tiaain inara suujuateein nihaacaanune jaan baitichache. ¹⁶ Inara suujua lararajiaain, nunaaine Cana Curuaanaa Jesocurisito, Cana Inaca Cana Coaunera nii inoaenlu caje coaaneein cana belaiha, nii cha bana satonohane que ainaa rijijjeein aina niha curichaacheine tera. Aihute inara suujua coaraain raotojoein ereerejeein caohacha ichaain neeiche, Cana Coaunera coreniha.

Cana Coaunera bajaachete, canacaanu coroatajaneine

3 Inae satono nejeeine caa inara rai aitoreeunicha canejeraauru. Cana Coaunera bajaachete canacaanu coroatajaneine, itolere sacutaain turuhine caa canacaanuhacha beebejei Cana Curuaanaa ere. Aihute nii aaichene rijijjeein caohachaaain esenetaain, caohatiin raain tonoraauruhine. ² Esenetaeniha saain cachana jaun, aihute nii aansaineein nenacaauru canacaanu que janoriteeine Cana Coaunera, nabana chatohaneein canacaanu teeuruhane coataa. ³ Cana Curuaanaate inetono janonaa bana inara suujua lararajiaain inara beraicheein, nabana chatohaneein inara tiha joaenreein chaelaine coataa. ⁴ Nitohaneinte esinae rauhijiriin inara coroatajaniha cureein Cana Curuaanaa caa canacaanu aitoonjoan rijijjeein ichaechajeein ichaohichene coina. ⁵ Inara coroatajaneine Cana Curuaanaate, inara belaaain niha Cana Coaunerane coitucuhin, aiha Curisitone rijijjeein chatohanai niha-natiin abaantaain neeiche.

⁶ Cana Curuaanaa Jesocurisito cocoinanohineinna mijiaainetiin inara rai aitiin letoarichaanuhin, chunei

cana nejera, Cana Coaunera coitucuera amihanena jerelanaala, caa inara relaacaanune jaan tonorana jerenihane ratiriin caje amuuche. ⁷ Inarate raotojoein coitucuhiche, inara aina nihacaanune bana chaelai janonaa bana nirijjeein amihanelanaala nirijjeein core colane inara caje lenone bajaain nenihacaanune coitucuhiche. Nitohaneina janotiin inetojoein amihanein coreniha canacaanu lenone coreteein nerejetocaaanulu, nabana canacaanu coreniha chaelai que latejiojiriin niha chuneine coataa. ⁹ Niha canacaanu rai rauhi, inara caje chaelai bajaacaanune natiina amihanein coreniha canacaanuhacha latei coreteein nerejetocaaanulu, jericha nejeein canacaanu rijijjeein neeichene coina. ¹⁰ Nii inara aina nihacaanune bana inara rai aitocooanulune rijijjeein, "Chunei amihanena jerenihane coa lenoniha," naacaanulu. ¹¹ Nii inara laurijiracuru tabaauru jetaote, "Nechu jataen nirijjeein amihanelanaala nechu jataen amuhemujeure, joaenreein acaauruhacha jerei ichaechajeein," naaina coitucuhacaanu. ¹² Aihana jaunne Cana Curuaanaa Jesocurisito cocoinanohi neein nihacaanune jaun aitorichaanuhin, acaauru rai aitocoichene raotojoeincha amihanein ichaauruhane coina.

¹³ Coa caohacha ichaain neeichene jianichache coiinteein. Jericha nejeeincha sacuuche.

¹⁴ Cha teeinti, erenaa tonoraelanaala caa quiricha cuhane aitiin, aitocooanune tonoraene; nitohanei nihane, nijiaonriha tonaain erichenete necoejeeine.

¹⁵ Nijiaonriha aina obajeein nejerateechene. Coujuriu Cana Coaunera coreniha ita nejera neein nena chatohanein, raotono que cuaain suujuateein neeuche.

Satonotihane rai, "Raotojoein neeuche" naa Faborone

¹⁶ Inetono janonaa bana inara coroatajaneine cana rai raoti ichaonaa tera Cana Curuaanaate, raotojoein neeiche. Satiin inara coarajeeine Cana Curuaanaa.

¹⁷ Canuna Faboro neein caraaje nihane cacoi que laenaain caa quiricha letoaaun. Catohaneina laenaain letoaun canu.

¹⁸ Satiin inara coroatajaneine Cana Curuaanaa Jesocurisito.

Nitohanemiin.

Timoteeo Rai Leinjiin

Jauriaa nejeein Timoteeo rai Faboroacha letoai quiricha

¹ Canuna Jesocurisito letono Faboro neeun. Cana Coaunera corenihate jianacoo nihacache. Aihana jaun, Jesocurisitohachate cohajihacache coaiteen ena-coauneein cau turuhane chabana satonoelanaala rai Cojoanonaa que nihacachene coina. Cana Coaunera, Calaohi Jesocurisito, naaonjoainte canu cocoinaain caletoae.

² Ii raine caa quiricha laenaunra cacalabi Timoteeo. Cacoreniha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhina jaunte, cacalabi neeinha. Raotojoein neeine coina rai raotonoque ii rausiajeein ii coroatajaneeine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoain.

Baasoneein cache relaaunera que necoeraain niha Timoteeone coina suujuatiha Faborone

³ Masedonia cuhanulune ajiniha ichei aitocoaulune tocohaneein nii Efesohacha neeu. Coa baaso que nii quiicha relaaunera relaaunehane, coa inauhene coarajihaha. ⁴ Coa nereretanaa inoaesi baasoque nereretanaacaaunera aina inara suujua cuaain nihache. Coatiha Cana Coaunera Aitoonjoan ichaain tonoraacachene coina cana letoaera nihei. Rauhijiriin relanajaaunera Cana Coaunera esenetaain tonoraacaaunera caohatiin saaine coina.

⁵ Baaso coacuelanaala caohatiin inara suujua coaraain, esinaaen rauhijiriin Cana Coaunera esenetaain, ita belaaichene coinana caa caritiin inara rai laenaun. ⁶ Baaso erenaa que ita rai ereerejeein, Cana Coaunera Ere esine tonorana jihaneein raaje nitajeeunruha tabaaurune jaunna aitoon. ⁷ Nitorijihanei cachaaurute, cache relaaunehane nena jerecureein nechu jataen joaenrein.

Jeriha Acane rijijeein ichaoha cachane coinante, aitiin Naitoonjoan laeneratelun inoaenlu Cana Coaunera

⁸ Acaihanejein Cana Coauneraachate, rauhijiriin caohacha ichae. Baasoneein ichaoha cachane coataate niicha jerei tocohaneein aitiin laenaeratelun inoaenlu Cana Coaunera, Moisesa que. Aihana jaun, caohachaain rauhijiriin Cana Coaunera Aitoonjoan tonoraacachenete caohache. ⁹ Coatiha caohacha cachaauru suujuateraanu que aitiin Naitoonjoan laenaeratiheilu Cana Coaunera. Erenaa tonoraacaaunera, itolere cache amuritoheriin suujua coaraain niha nocoetocuri

suujuateraanu quete aitiin Naitoonjoan laenaeratelun Cana Coaunera. Nechu aansai osaaonaauru, Cana Coaunera Ere tonoraacaaunera suujuateraanu quete nitohaneein laenaeratelun Cana Coaunera. Fojiara que suujua acatieichuru, sonajaain jaorera, ¹⁰ chaenchi sinijeranelanaala nena ene aina ichaojeracoori, ene rijijeein namute quicha aina ichaojeracoori, quicha rijijeein namute ene aina ichaojeraqui, cache basijiauhin necoretenacaauru, casajeeuru, chaenchi "Cana Coaunera te coaraje," naain nohanenacaauru, naaonjoainuri suujuateraannu quete niicha jerei tocohaneein aitiin Naitoonjoan laenaeratelun Cana Coaunera. Caohati cache relaanajaa caohateranein nenaacauru suujuateraannu quete, niicha jerei tocohaneein aitiin Naitoonjoan laenaeratelun Cana Coaunera.

¹¹ Caa inara relaanune jaan caletoaera Cana Coaunera Ere rijijeeinte aite caa Cana Coaunera Aitoonjoan Inoaensi.

Faboro letoaa Cana Coaunerane

¹² Jataainna corojeeun, laraajiin cache relaanune coina caletoaa Cana Curuaanaa Jesocurisitona jaun. Caohachaain rauhijiriin icharichaaunnine coitucuhana jaunte caletoae niicha jerenohin ichacaunne coina.

¹³ Baasoneeinna Jesocurisito que erein nere tonoraacaaunera cairichaerichaetoonlu. Nii atiinte atiin caoelaain carae Cana Coaunera. Nii bana esenetaain coitucuenihanuluna jaunna nitohaneein nerejetoonlu.

¹⁴ Jataen cacoelaiha Cana Curuaanaa jaunna, nii ucuaetoha caa esenetaain jerein neeun.

¹⁵ Esinaente rauhijiriin turuha uhe caa chauratane que Jesocurisito, jianacoon osaaonaauru mitaane coina. Jana canuna osaaonaauru nujuanein neeunlu niqii. Nete atiin cacoelai Cana Coaunera, osaaonaauru nujuabelaiha Cana Coaunerane coitucuuruha satiin cachaaurune coina. "Charijieeinteinti Faboro belai Cana Coaunera. Nii rijijeeintechnu canu belaichein," naain Cana Coaunera esenetaerate nitajenaa charanejeein nena ichaonaa raa cureein.

¹⁷ Nii coreniha coanete caohatiin chabana onaa charanejeein nena Cana Curuaanaa que raotojoein ereerejeein nihacache. Coanete acaihanejein chabana coarai Cana Coaunera ere tonoraain, caohatiin que ereerejeein nihacache inoaenlu netojoein.

Timoteeo suujuatiha Faborone

¹⁸ Nere beracuru que eletoaeratiha Cana Coaunerane rijijeein, laraajiin, neeunaain nere tonoraain

ichaaura cacalabi Timoteeo. ¹⁹ Tabaaaurute Cana Coaunera sacunaa jerecuruhane nihanatiin, suujua coaraelanaala neein, rauhijiriin ichacurenihane necairichanaa coaracure. ²⁰ Nitohaneeinte situurelu Imeneeo, Alejaandoro, naaonjoaunri. Nii caaijena Moconajaera que casetecaeratenajaunlu, coaiten enacoauneein Cana Coaunera que baasoneein ereeuruhane coataa. Nijiaonriha iitonai nitoanein situhine.

Bajaebajaecuchete satiin cachaauru coroatajanemiin Cana Coaunera

2 Jauriaanejein Cana Coaunera bajaebajaecuchete satiin cachaauru coroatajanemiin. ² Bajaichenete, satiin curuaanaacuru, cocoinanacaihuri, naaonjoaunri suujuatiha Cana Coaunerane, raotojoein Cana Coaunera ere tonoraain ichaaorureein cachaauru. ³ Nitohaneeinte jeere nii jianacoo cana mitaera Cana Coaunera. ⁴ Acate satiin jianacoo neein, nere esine coitucuhin neein nihacachene jeere. ⁵ Jana, Jesocurisitote laen, Cana Coaunera aina caohachaaain nihacachene coina, nii rucuheraanu que nena ne. Cana riji-jeein cachaneein nihana jaunte naine. ⁶ Inae nitohaneein letoaa Cana Coaunerana jaunte, raajenihane cana coreniha coroso que ohe Jesocurisito, coreniha osa caje jianacoo nihacachene coina.

⁷ Nii jaunna Jorio niheichuru relaeraannu que Cana Coauneraacha letoanojoneein neeun, rauhijiriin Jesocurisito coitucuuruhane coina. Curisito esenetaera nihanuna jaunna, rauhijiriin aitoon noane-naanelanaala.

Caohachaaain suujua coaraain neeuuha quichaauru aina enecurune

⁸ Nii jaunna itolere sacutain, Cana Coaunera bajaauruha satiin cachaaurune jereun canu. Ita baijiaelanaala, raotiin suujua aina neein, biji michuin Cana Coaunera bajaa satiin nere tonoraeraaurune jereun.

⁹ Coa cajione jataen coreti que necoreeteuuruha enecuru. ¹⁰ Coujuriu Jesocurisito esenetaeraneein nena tochaneein cacha belaihuruhine enecuru.

¹¹ Cacha relaa relaerane, inauheneeicha aonajeein nerelaauruhine enecuru. ¹² Coatihachu chaen quichaauru relaaauruha enecurune jerinaaun. Nijiaonria quichaauru amuritiin letoaaauruha enecurune, ¹³ necoanaa Ebane ajiniha, Adaan coaunaain niha Cana Coaunerana jaun. ¹⁴ Cachaauru coanaa Cana Coaunerane bana, coatiha nii Adaan coritaai Moconajaera. Acaihanejein nii Ebaachate laen coritae. Nii jaunte osa que nesaruelu nii ene. ¹⁵ Nii jaunte canaanai sirihane, inae janoaane rai cuna caaun necairichanaa coareein ene. Nete atiin jianacoon niha cuururein ichoteratenajarichaaain Cana Coaunerane esenetaain nere tonoraaurera enecuru.

Cana Coaunera cachaauru beraicha neein nenacaauru

3 Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Cana Coaunera coitucuurera beraicha neein nena jeriha

chuneinete, caohati amihanenaa ichana jererein.

² Caohachaaain ichaohanete caohachae, neniha co-taichane coina. Leinjiin ene lananeein nihanete caohachare. Chaen suujua coaraneein nihanete caohachae. Chaen nenajaun turuhi nihane, caohachaaain raeraneein neinihanete caohachae. Chaen caohachaaain cacha relaanete nere. ³ Niheinchu chaen ajetoritelanaala, cacha leratelanaala, que tonaain chaque ereinihane abaantaain, coriqui mucuhanajaacha que coacuelanaala, naaonjoain nihanete caohachae.

⁴ Chaen, caohachain sinijiera suujuatein, bereecuru suujuatein, saain nii loreri asaae nenacaauru suujuatein nihanete caohachare. Chaen suujua acatein, erena tonorain neeuuha bereecurune caohachare.

⁵ Inasiinte comasai suujuatenaa inaelanaala, niheichu bereecuru suujuatenaa inaelanaala nihane, chaen Cana Coaunera coitucuurera beraiche- beraichacuru.

⁶ Chaencha ena Cana Coaunera aina enonaa nihane, caohacharihei leeocho cachaauru amuritoheriin suujua coaraain itolere inaa nocotetohane. Charijieein teeinti ai Moconajaera, nii rijijieein situhane casetecaa Cana Coaunerane coataa. ⁷ Chaencha Cana Coaunera coitucuuruhi cachaauru rai nihanatiin, suujua coaranein nihanete caohachare, nabana batocuruhane coritaa Moconojaerane, nabana baasoneein ichaane coataa. Nitohaniha Cana Coaunera coitucuurera beraichanete caohachae.

Cana Coaunera coitucuurera coroatajanera- diaconooru

⁸ Suujua coaraneein niha Cana Coaunera coitucuurera coroatajaneraneete caohachare. Chaencha casajenetelanaala, ajetoritelanaala, niheinchu chaen coriqui basijiauna coacuelanaala, ⁹ chaencha chatohaneein teeinti nerejetelu Jesocurisito, caohatiin nii coitucuera nihanete caohachare. Chaencha nii niicha coitucui suujuelanaala nihanete caohachare. ¹⁰ Nitohaneein neeuruhane acaauru coujuhin acaauru coaracuchete, neniha acaauru rai lanaine Cana Coaunera coitucuurera coroatajaneraneein neeuruhine. ¹¹ Jerichanejeein enecuru netonai, caohachaaain suujua coaraain neeuruhanete caohachare. Chaencha casajenetelanaala, niheinchu erenacaotelanaala neeuruhanete caohachare. Itolereenein rauhijiriin caohachaaain neeuruhanete caohachae. Nitohaneein neeuuha Cana Coaunera coitucuurera coroatajaneraneein nenacaauru- diaconooru enecurunete caohachae. ¹² Jana quicha nihane leinjiin ene sinijieraneein nihanete caohachare. Chaencha, sinijiera suujuatein bereecuru suujuatein, saain nii loreri asaae nenacaauru suujuatein nihanete caohachare. Nitohaneein neite caohachae Cana Coaunera coitucuurera coroatajanera- diacono neein nihane. ¹³ Nitohaneein caohatiin acaauru amihaneon ichacuruhanete, acaauru belaiha cuururein cachaauru. Chaentechu jeelai amuritoheriin laraajiin Jesocurisito que cacha relanaa nainecururein.

Cana Coanera ranojoihunru cachaauru

¹⁴ Enanecoojoana turuhin ichoharaa uhene rijitoeun niqui, nechaainti nainerichaaunni. ¹⁵ Nii jaunna in-aen ichei caa quiricha letoareeunni, cojoinihanune, coujuriu Cana Coaneraacha ranojoneein nenea nicha tei idesia neeichene jaan tocohaneein caohachaa in neeichene coina. Cana Coanera Ere Rauhi acateranihate neeure Cana Coanera ranojoinunru cachaauru. ¹⁶ Jataainte caohate esinaae raujiriin nii canaacha esenetai Jesocurisito niqui, nete coitucuurene Cana Coanera coitucuruhi cachaauru.

Caa chauratane quete ecocoe Jesocurisito cacha-
neein.

Nii janate coujuhin coaraa Cana Coanera Suujuene
jana caohate.

Coujuhin coaraane janate, coarajeeure Cana
Coanera letonocuru anjeraauru.

Nii jaunte amuhemujueein laurilaurichuru nenacaau-
ru cachaauru rai beebejeeure Cana Coanera coitucu-
urera, itolereneein caa chauratane sacutaain coitucuu-
ruha cachaaurune coina.

Chaentechu enacoauneein dedeeu rae Cana
Coanera. Nitohaneente saain coitucuhacache.

Baaso que cachaauru relaurera

4 Rijieeri banate Cana Coanera ere jianein
ratiriin casaje que acauru relaan, acauru cori-
taa osaaonaaurune esenetaain tonoraa cuurureein
tabaauru. ² Nitohaneente necoejena charaauru
casaje cachaauru ere tonoraa cuurureein, niritiinte be
rauhijiriin Cana Coanera Suujue. ³ Nitohaneente ene
ranaa jeriha cachane caohatiha cuurureein. Chaen-
techu nelanajanaa jeriha ene ne caohatiha cuurureein.
Chaentechu joanreein lenone que lenoniha cachane
caohatiha cuurureein. Raotojoein corojeein Cana
Coanera bajaain que neleenijiaain niha Cana
Coanera Ere coitucuhin esenetaaurera cachaaurune
coina, itolere lenone coaunaain niha Cana Coanera
natiinte, que neleenijiaain niha cachane caohatiha
cuurureein.

⁴ Itolere Cana Coaneraacha coaunanohinte cao-
hachae. Nii jaun nainihe i chaque irihacane. Nitohani-
hana jaunte, corojeein Cana Coanera bajaain
joaereein raacachene caohachae. ⁵ Nitohaneein biha
Cana Coanera Erena jaunte caohachae. Chaenchu
lenonichaachene ajiniha bajaacachenete caohachae.

Jesocurisito letono esine

⁶ Caa caitoonjoan que cana nejeraauru- Cana
Coanera cachaauru relaanete, esinaen rauhijiriin Je-
socurisito letono esineneein niha curiquiin. Charijiein
teeinti, lenonihane baiha raotojoein nelararajiae
cacha. Nii rijijieinte Cana Coanera ere coitucuhine
laraajiin niha curiquiin, nii caohati nerelana najaan
coitucuhin tonoraaine. ⁷ Aihana jaun, casaje tonora-

lanaala Cana Coaneraacha jerenohincha ichajeeincha
neeu.

⁸ Najaicharoraa cana jaberocone coinete nelate co-
joanonetoein necoatijiaacane. Nii amuritoheriinte
nelate itolere que rauhijiriin Cana Coanera Ere tono-
raacachene. ⁹ Esinaaena aitoon, aihane jaun esene-
taaichenete ne. ¹⁰ Acaihanejein Cana Coanera esene-
taacachena jaunte cana batohin, cana necoeje chanu-
ruhane niha natiin, neeunaain mainajeein amihani-
hacache.

Satiin cachate coroatajane Cana Coanera. Jana
esinaen rauhijiriin esenetaauruhanete, nii esenetaaur-
era coroatajaniha cureein, leochaauru coroatajani-
hane amuritoheriin. ¹¹ Caritiin suujuatenajaain relana-
jaau. ¹² Enamanaa neeina jaun, ii batohin, ii necoeje
chanuuruhane niha natiin, coa tonoraa. Aihana jaun,
atiin caohacha ichaain neeute, ii coaraain ichejijiein
caohachaa in neeuruhine Cana Coanera esenetaaur-
era. Caohatiin ereerejeein, caohatiin ii ichao-
hin, Cana Coanera, leochaauru, naaonjoainunri be-
laain, Cana Coanera Ere esenetaain, ishujua
coaraain, naaonjoain neeu atiin.

¹³ Turuhanune reentiaain, ita taojiaa cachaaurune
jana Cana Coanera Ere coaraain itolere bana erere-
taau. Chaenchu Cana Coanera coreniha cana nejer-
aauru suujuatein relanajaau. ¹⁴ Jiaonriha ichei Cana
Coaneraacha tei amihananaa jianeine. Acauru
letoaa Cana Coanera Suujuene jaunte, ichouturi
ichoae biji teein, ii cocoinaunre Cana Coanera
coitucuurera ichauhenaauru, nii niicha tei amihananaa
nainaine coina. Aihana jaun, coa janiha.

¹⁵ Atiin itolere bana ii amihaneon chaaechajeein
neeute, taeneein naurutanaurutaain cuujiha ii amiha-
neonne coaracurumiin satiin cachaauru.

¹⁶ Aonaau. Caohatiin ishujua coaraain necohalajiin
nein rauhijiriin cachaauru relaa laraajiin. Nitoha-
neein ichaainete, nichotein jianacoo nerequiin ii ere
aohanraauru aina.

Cana Coanera coitucuurera aina suujua coaraain ni- hane

5 Baasoneein ichaa chunei ichauhenane, coa co-
taicha rijitiin suujuatiha. Charijiein teeinti chaca
suujuateine suujuateei. Nii rijijiein raotojoein be-
laain suujuateeu. Chaenchu choalacuru belaine riji-
tojoein enamanaacuru belaihu. ² Jericha nejeein chu
choba aina caoachaain neeine rijijiein enecuru aina
caoachaain neeu. Jericha nejeein chu ii baihuru aina
caoachaain neeine rijijiein ranunaauru aina netonai
caoachaain neeu.

³ Niha autananein enene coroatajaneeu, esinaen
rauhijiriin cairichainein nihane. ⁴ Jana, niha calaohi,
nichoala, naaonjoainne fojaraauru nihane coitucuhin,
coitucueracuru neein nihane coitucuhin coroata-
janecuruhnene, nii acauru fojiaa acauru fojarane
acatiha tacaain cainaauruhine, nitohanein jeriha
Cana Coanera jaun.

⁵ Canaanai sirilanaala jataen jelai nihanete, Cana Coaunera bajaebajaecure janotiin netojoein autanaauru esineeuru, acauru coroatajanena nainiha Cana Coaunerane coitucuuruhana jaun. ⁶ Jana, itolere rucuhellooruhacha coacuhin caohatiin neruujuein raotojoein ichaonaa coaauca autananete, ninauhene nena rijijiein niha cureein.

⁷ Caritiinchu acauru relaa, suujuatera latecuhane coataa. ⁸ Chunicoha chaelai latiha naraichurune jana coroatajanena jerenihane choae tacaain fojiarauru coroatajanena jerenihanete, Cana Coaunera coitucuruhi fautaeriin nereein, "Cana Coaunera coitucuhanu," naane niha natiin, Cana Coaunera Ere tonoraenihane.

⁹ Coa joaenreein autana curuaa laenaa, autana esine canaacha coroatajaneein curuaacuru siricha quiricha kuhane. Caohachaain saota choonca ajaanaca niha autanane curuaa laenaa. Chaen leiijiin quicha aina neein autana nihane, curuaa laenaa. ¹⁰ Chaenchu jaiti jiniquiiin ichaohin neeuruhane caje coauneein, caohatiin bereecuru fojiara neein, rene bedaenecuruha niicha coitucuruhi cachaaurune jana caohatiin raera neein, rene bedaenecuruha cana nejeraauru- Cana Coaunera coitucurerane jana jataen belaa raera neein, necairichaa chuneine jana coroatajanera neein, naaonjoaain neinihanete caohachare.

¹¹ Jana jaiti ena nichauhenane cataaun tiha autanane, coa curuaa laenaa quiricha kuhane. Nabana "Inae coaiteen nelanajariaunni," naain iriha Jesocurisito raine baiha, ¹² Jesocurisito ere tonorana coiinteein enacoauneein nelanajaane, caseteco coaraane coataa. ¹³ Chaenchu bajeritiin neein, le lorerichuru asae cuhin cajihaneen casaje que ereerejeein itolere cachaacha rautaa que enohane coataa.

¹⁴ Nii jaunna, jaiti ranunaniha autanane nelanajaane jereun. Nelanajain bereecuru fojiaain, rai namihaneein ichaane jereun, nihei cha que lerateein coulurujuenaa naineniha Moconajaerane coina. ¹⁵ Tabaauru Cana Coaunera jianein, Moconajaera ere tonoraauru autanaaurune jaun.

¹⁶ Cana Coaunera coitucuhin esenetaeraauru enecuru, autananiha chuni naraaine coroatajanemii. Nabana jataen mainajeein amihanein coroatajanecuruha Cana Coaunera rai ita taojiaerauru cachaaurune coataa. Nitohanein ichaquichenete, esinaen cairicheenein nenacaauru autanauru coroatajanena nainecurureein Cana Coaunera rai ita taojiaerauru cachaauru.

Cana Coaunera rai ita taojiaerauru cachaauru ichauhenaauru coroatajanecuche

¹⁷ Atiin caohatiin Cana Coaunera rai ita taojiaerauru cachaauru suujuatein beraihurera ichauhenaauru belain coroatajanecuruhine. Chaenchu acaihanejein Cana Coaunera Ere beebejeein cachaauru relaureraacha coroatajanecuruhine, leeochoauru coroatajanecuruhane amuritoheriin.

¹⁸ "Baca amiharateeiche aroso rojoeenaa quene, coa aroso quihane coataa borasa que nujaen conajain amiharatihache," aitoha Cana Coaunera ere cuhanaine jaun, amihanihane coreniha quihanete caoachae. Nii rijijiein core raauruha nii Cana Coaunera Ere beebejeein cacha relaurera ichauhenaaurunete caohachae.

¹⁹ Neniha coroatajaain, nichatajaain, naaonjoain coaraaurune jana ii rai ichauhena coulurujiha chuneine coa tonoraa. ²⁰ Chaenchu baaso ichaechajeein nosatihajeein sacuha chunei ichauhenane, ita taojiaauruha cachaaurune jana, aonajeeuruha satinne urichoo mijiainetiin rai aitiin suujuateute caje coaraain casihuruhine nii leeochoauru.

²¹ Chunei jataain ii suujua acateine jaan niha natiin baaso ichaane, ita taojiaauruha cachaaurune jana acauru suujuateu, caa aitocoanne tocoaneein. Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, chaen janijiin nii niicha raauri letonocuru anjeraauru, naaonjoaihunri notaracaena caa caritiin eletoaun, atiin nitohanein ichaine coina.

²² Ena Jesocurisito esenetaera nihane, coa Cana Coaunera rai ita taojiaerauru bichauhenanein enoha, nabana enoin baasonein ichaane, coroatajaneranein ii nerotoline coata. Atiin ishujua coaraain neeu.

²³ Cunaitejerii ii suriquene rijijiein, coa jeesiaanca nejeesinaacha coha. Aansijiin bino cohin coaraau.

²⁴ Inanacaa tabaauru osaque nesaruhane, "Naaonjoaante nera," nain que iriha chuneine latelanaala. Jana tabaauru raite inanacaene, "Naaonjoaante nera," nain que erei colane.

²⁵ Jericha nejeeintechu nii rijijiein inanacae caohacha ichaain niha cachane. Jana jauriaanejeein inanacaenihane nihanatiinte nirijiein cuaajeein inanacaa cue.

Niha fatoroonne

6 Rebeeocuruha fatoroon quene, nere tonoraauruhine. Nabana Cana Coaunera que ereein, nii Jesocurisito que cacha relaacachene que ereein cana que baasonein ereeuruhane coataa. ² Chaenchu Jesocurisito coitucuhin esenetaera niha fatoroonne jerichanejeein nere tonoraauruhine. Jesocurisito coitucuha fatoroonne coreniha acauru nejera rijijiein nihane coreniha, coa baasonein nere tonoraauruha. Nii choae jauhecotojoeriin coroatajanecurumiin nere tonoraain, Jesocurisito esenetaera fatoroon nihane.

Itolere coitucuha nocoetocuri

³ Caritiin relanajaeniha chuneine, Cana Curuaana Jesocurisito ere rauhi tonoraelanaala neeuruhane coataa, rauhijiriin cana relaa cana relaurerane jaan tonoraelanaala nenaate, ⁴ itolere coitucuera niha nocoetoreein. Niite ita cotainaa jererein joaenrein casaje coreniha nejesinajeein. Nitoaneeinte ita inasinee rijitoherijitojoein, ita cotaain, ita que ereein, ita esenetaelanaala, ⁵ ita que nejesinnajeein nejerateein ita coatairiin neeururein. Nitohaneinte neeururein esinaen

erenaa rauhi baiteein naasaenacaauru. Nitorijia neinchurute necoriquijiaain, nerujueletein nenea coacuhin Cana Coaunera Ere tonorana jererein inacojoein. Nitohanai nihane, caje neloonau.

⁶Jataaente nelate, caa chauratane que nenea rucuhete que cana suujuatelanaala, raotojoein Cana Coaunera esenetaain tonoraacachene.

⁷Charijiein teeinti nejanoaacachene cha colane nejanoaacache. Nii rijijieintechu ohacachene, cha amaelanaala curichaachein dedeeu. ⁸Aihana jaun neejija cana lenone, cana cajione naajeine, niicha aina raotojoein nihacachenete caohachae.

⁹Jana coriqui, rucuhete, naaonjoain taojjana jereraaurute raaje necairichaurure. Inacojoein necoriquihana que suujuateinte, raajenhane necoritaain necairichaurureein nitohanein nenea jereraauru. ¹⁰Caohachaaai jataen coriquiicha jeriha cachane, cacha aasaeranein niha coriquina jaun. Nii corenihate Cana Coaunera esenetaain tonorana jianein, raajenhane necairichaaure cacha tabaauru.

Jesocurisito esenetaain neunaain ichaau

¹¹Jiaonriha nitohanei ichaain neei Cana Coaunera coitucuera neeina jaunne. Cana Coaunera Ere tonorain, Cana Coaunera Ere esenetaain, Cana Coaunera belaaain, cachaauru belaaain, joaenreein abaantain, ishujua coaraain, naaonjoain nii ichaonaa caohachaacha sacuu.

¹²Arajiin aonajeerera urichoo, "Inaen Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaain nere tonorarichaanu," naailune jaun, laraajiin neeunaain, caohachaaain nii sanaachara nejeein nenea ichaonaa caohati que nemucuhin atiin ichaau. Nii ichaaine coina ichotijjaa Cana Coaunerana jaan ichaau.

¹³Itolere cachaauru rai ichaonaa tera Cana Coaunera notaracae, chaen nii cocoinanacai Ponsio Filato rai caohati erenaa que erei Jesocurisito notaracaena, ichei caa aitiin eletoaun. ¹⁴Caa ichei aitocoanne riji-

jiein rauhijiriin ichaau. Nabana coaiteen caa chauratane que turuha Jesocurisitone bana que necocauhataiaane coataa. ¹⁵Inae cuu tihane banate, Jesocurisito ecotiha cureein acaihanejein Cana Coaunera- canaacha belaaai satiin curuaanaacuru curuaanaa. ¹⁶Acate chariji bana onaachara nejeein ne. Chabana cacha turunaja nihein cono tabai jana ne nii Cana Coaunera inanacaelanaala nenea. Acate acanein nereein itolere amuritoheriin laraajiin itolere bana coroaenohinein.

Nitohanein neeine.

Coriqui nebaauru suujuatihane

¹⁷Coriqui neba niha chuneine, coa "Chabana, cha lateriaunni," naain leeochoaauru que necohasitaain niha. Eneaichate nitajihane, nitajeeoricheein coriqui. "Cana corootajanerihani Cana Coaunerana jaun cha lateriaunni," naauruhine. Acate canaacha latei teranein ne, raotojoein cha latelanaala nihacachene coina. ¹⁸Aihana jaun cairichaihuru corootajanejeein neein, raotojoein neein chaelai latecuruha leeochoaurune, acaauru rai tihajein neeuruhine coriquihonaauru. ¹⁹Nitohanein neeuruhanete, nii acatiha tacaain belainaanca Cana Coaunerane, nii niicha tei ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nenea raa cuururein, necairichanacaauru corootajanecuruhane jaun.

Satonotihane rai Timoteeo suujuatiha Faborone

²⁰Caa ichei caitoonjoa erenaa rauhi tonoraa inoaenlu netojoein. Coa caa chauratane que ecocuhin nenea erenaa tonoraa. Coa, coitucuhera rijitiin turuhin casaje que inara relaeranihane coa tonoraa. Nitohanai tonorauruhane, Cana Coaunera bero rauhi edaa cuuruha tabaaurune jaun.

Ichoelaain ii beraaine Cana Coaunerara Timoteeo. Inaen saa.

Timoteeo Rai Coroataja

Coaiten enacoauneein Timoteeo rai quiricha laenaa Faborone

1 Jeriha Cana Coaunerana jaunte caletoe, Jesocurisito que cachauru relaunone, esenetaauruhane ichaonaa esine raauruhane coina. ²Ii raine enacoauneein laenaunra quiicha belaa cacalabi Timoteeo. Raotojoein neeine coina, rai raotonoque ii rausiajoein ii coroatajaneuruine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoain.

“Nariha,” naain ichoreniha Cana Coaunera coroajeeun

³Jerichanejeein aichejetocuruha caferateracurune rijjiejina Cana Coaunera belaa, nere tonoraain casuujua coaraain neeun. Itolere banana janotiin netojoein Cana Coaunera bajaebajaecaaunne jana casuujua niha neeoritohine, “Nariha,” naain ichoreniha Cana Coaunera coroajeeun.

⁴Itolere banana inonta baca raainaaine coaaujeeun. Nii jaunna ichoaranaa jereun, jataen raotojoein raachoojoein nihanune coina. ⁵Ishuujua coarain Cana Coaunera esenetaaine quena, casuujua ereerejeun coaaucaunne. Jerichanejeein techu Cana Coaunera esenetaaurelu edaae Loira, choba Eonise, naonjoaaihunri. Nii jaunna, “Daae, rai neba, naonjoaaihunri rijjiejieinte esinae rauhijiriin Cana Coaunera tonorae Timoteeo,” naain casuujua ereerejeun.

Atiin coejelanaala, “Canacaanu Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraera nichaaun” naain joaenrein cache rai beeu.

⁶Nii jaunna ichei aitoon, atiin enacoauneein que nemucuhin, nii Cana Coaunera tenojoin amihanenaa ichaaine coina. Nii ichouturi choae cacoi meecaanune jana Cana Coauneraacha tei amihanenaa ichaau. ⁷Coa casiha. Coatiha casiinaa najaannu que rai esenetaera suujua corihei Cana Coaunera. Laraajiin, neunaain, Cana Coaunera, leeochoaauru, naonjoain belaa nererojoecaelanaala neein, suujua coaraain nihane coinete esenetaera suujua core Cana Coaunera.

⁸Atiin coejelanaala, “Canacaanu Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraera nichaaun,” naain joaenrein cache rai beeu. Coa caresero cuhane caseteco neein nihanune que necoejiha, Jesocurisito que cache relaunone coreniha caseteco neein nihanune jaun. Aihana jaun, iitonai Jesocurisito que cache relaaine coreniha, iitonai rohecaauruhane, atiin laraajiin neeunaain

neeu. Ii coroatajanerichaain Cana Coaunerana jaunte, abaantaain neunanaa naineriquiin.

⁹Caohachaain nihacachene que ainaa tocohaneeinte, cana cotijiaain cana rae Cana Coaunera, acaihanejein nere tonoraera neein nihacachene coina. Niritiin jauriaanejeein aitiin cache coaunaane jaunte, Jesocurisito cache nichaachene coreniha cana belaa cana rae Cana Coaunera. ¹⁰Nitohanihana jaunte jianacoon cana teranu que Jesocurisito letoae Cana Coaunera, coaraain coitucuhacachene coina. Cana coreniha ohin ichanaa Jesocurisitona jaunte, ohacachene necairichanaa coaraelanaala, neculucohin onaacharanejeein nerichaachein coaiten turuha Jesocurisitona.

¹¹Nii jaunte canu cocoinaain caenoaain caletoe Cana Coaunera, rai nere beebejeein Jorioniheichuru relaunone coina. ¹²Nii jaunna chaque casilanaala nere beebejeein cachaauru relaunone coreniha, caa catohaneein caseteco neein neeun niqui, nena coejelanaala caa neeun, cana coroatajanera coitucuhanune jaun. Acate laen naine cacorataanein cacoraiha ne, coaiten enacoauneein turuhane reeintiaain.

¹³Nii jauriaa ichelaanulune rijjiejiein ichaechajeein neeu. Jesocurisito cache nichaachene jaun, coanete Jessoso esenetaain, Cana Coaunera, leeochoaauru, naonjoain belaa nihacache. ¹⁴Cana suujua cuhane ichaoha Cana Coaunera Suujuena jaun uhaain, atiin que neeunaain nii ichei Cana Coauneraacha tenojoin ere-naa rauhi tonoraain ichaau.

Cacoelaain cacorataaniha Onesiforo ne

¹⁵Nii coitucuhine tocohaneeinte caque jaolecoore saain Asia cocoaichacuru. Fijelo, Eremojene, naonjoaaihunri nihanatiinte saain caque jaolecoore.

¹⁶Onesiforo sinijiera, bereecuru, naonjoain belaa coroatajaneine Cana Coaunera atiin carai, araai saain cacoelaain cacorataanihane coreniha. Acate caseteco neein nihanu natiin, cacoreniha necoejelanaala cacorataane. ¹⁷Cau Romau turuhinte, mainajeein amuhemujeein caariin, tabiicha cauruhin atiin cacorataane. ¹⁸Nii choae tacaain techu, nii Efesoo nihaca jiniiquiine bana, jataain cana coroatajanelu nii Onesiforo. Nii coreniha atiin belaa Cana Curuaanaa Jesocurisito, inae coaiten cau chauratane que turuhane bana.

Coujuriu Jesocurisito ere tonoraera neein nenea tocohaneei necairichanaa abaantaain neeu

² Laraajiin atiin neeunaau, ichorataaniha Jesocurisitona jaunra cacalabi.

² Cha teeinti letoaera nihane erenaa tonorain ichae, nii coaraain relaaute leeochoaauru relaera neein neeine. Inae araa saain cachaauru relaanune jana, aonajerejetohilune jaun, nii rijijieein acaauru relaau.

³ Charijiein teeinti letoaa acaauru curuaanaane, atiin necairichanaa abaantain ichacure caohati soondarooru laraajiuruhane. Nii rijijieein coujuriu Jesocurisito ere tonoraera neein nenea tocohaneein necairichanaa abaantaain neeu. ⁴ Joaenreein cacha rijijieein ichaonaa nainihe soondaro. Curuaanaa ere tonoraain nihanete ne. Nii rijijieein chu cana Curuaanaa neein niha Jesocurisitona jaun, abaantaain nere tonoraacachenete ne, rai letono neein nihacachene jaun.

⁵ Charijieein teeinti necoatijiaacane, cacha amuritona nainenihaca necoatijianaa beraicha ere tonoraain necoatijiae nihacane. Nii rijijieein techu nii Moconajaera amuritona nainenihaca Cana Coaunera Ere tonoraenihacane.

⁶ Charijiein teeinti temule jaacane jana inae nihane, tonajelanaala caje raain que lenoneein nihacache. Nii rijijieein techu Cana Coaunera tenojoin amihanenaa ichacaachene, tonajelanaala raotojoein nerichaachein, itolere que cana belairichaaain Cana Coaunera jaun.

⁷ Caa caitoonjoan que ishujua ereerejeein coaacute, coitucueeneine ichorataanemiin Cana Coaunera, aonaain coitucuhine coina.

Jesocurisito que coaaucu

⁸ Cana Curuaanaa inoainsi Rabiri feratenojieein niha Jesocurisitona que ishujua ereerejeeu. Acate ohane caje ichanae. ⁹ Nii beebejeein relanaaanune corenhate, leeocho ataebinae chara tocohaneein *cadena* que canu cositeein, catohanein cacasetecaaure niqui, nete caa quere cacha relaanune jaan cositena nainecurene laen.

¹⁰ Nii jaunna itolere necairichanaa abaantaain atiin Cana Coaunera janiinohinchuru relaan, Jesocurisito coreniha jianacoo neein, nitajenaa charanejeein neeruha Cana Coaunera janiinohinchuru cachaaurune coina.

¹¹ Esinaena rauhijiriin aitoreeunni.

Cana Coaunera esenetaain ohacachenete aina ichaorichaachein.

¹² Necairichanaa abaantaacachenete, aina rai Cojoanona que nerichaachein.

Que jaolecohacachenete, acaetonai cana que jaolecoreein.

¹³ Cana aitoonjoan ichaenihacachenete, aca laen naitoonjoan ichaa cureein.

Nitohaneein laen niha acana jaun.

Caohachaain suujua coaraain niha Timoteeone

¹⁴ Caohachaeniha nitohanaina jaunna ichei aitoreeunni, suujuatenajaain neeine coina, nabana nitohanein neeuruhane coataa. "Coa erenaa laaojiriicha coreniha ita cotaaine rijitocoache," naain Cana Coaunera Ere beeurera suujuateeu, atiin Cana Coaunera notaracae. Nelatihei erenaa laaojiriicha coreniha ita cotaicha rijitiin iriha cachane, nabana que nererojoeaain neuruha aohanraaurune coataa.

¹⁵ Atiin naineeine jaun uhajeein Cana Coaunera Ere que relanajaain rauhijiriin, charijieein teeinti ai leeinjin cacha, laraajiin amihanihane letoaera que necasaene nii rijijieein Cana Coaunera acatiha caohatin ichei amihanenaa niicha tei ichaa. "Caohatoha chamijianeeonra," naain ichei iriha Cana Coaunerane coina. Jana rauhijiriin relanajaeneenete ii necoeje chatureein Cana Coaunera.

¹⁶ Aihana jaun, coa Cana coaunera coitucuruhi rijitiin erenaa baaso que irihache, nabana nirijiein cuajeein Moconajaeraacha ere tonoraachene coataa.

¹⁷ Charijieein teeinti, nijiriha cachane, inae suujua lomoha nii cunaine ohe. Nii rijijieein techu, nii erenaa baaso que ereerejeein tonoraachene, inara suujua lomoha nii erenaa baasone nitajiha curiquicheein. Nii corenhate nitajeeure Imeneeo, Fileto, naonjoaaihunri, ¹⁸ "Chabana oo caje enacoauneein nejaberecaain nichaauraaain nerinaain cacha," naauruhana jaun. Niritiin ereeuruhana jaunte, nererojoeaure acaauru aohanraauru tabaauru.

¹⁹ Nii jaun, "Cana Coaunera esinaen esenetaerauru suujua coitucue. 'Cana Coaunera coitucuera nichaun,' naain iriha chunei cachane, baasonein ichaohane jianemiin," naa Cana Coaunera Erena jaunte, esinaen Cana Coaunera cachanein nihacachene coitucuhacache, inae nii jianein nihacachena jaun.

²⁰ Charijieein teeinti coriquihona loreri asaae ne itolere coata coreti caje ichanohin ojaichu, baichaje, atane caje ichanohin ojaichu, baichaje, darohe, enuha caje ichanohin jecoro, coshara, erauru, naonjoain; tabaauru nelatein joaenreein lenone curunu que; jana tabaauru nechu jataain joaenreein calani joanaana jaannu que nelatei. Nii rijijieein techu, osa jianein Cana Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraacachene, nelatiha curichaachein Jesocurisito cachanein joaenrein amihanenaa caohati ichacaachene.

²² Aonaau. Enamanaa neeine rai caohacha tocohaneein nenea baaso caje naururuu. Suujua coaraauru cachaauru aina jiniiquiin Cana Curuaanaa bajaebajajeein neeu. Cana Coaunera tenojoin ichaonaa rauhi sacuhin, esenetaain Cana Coaunera, chamute cacha naonjoain belaaain raotojoein neeu.

²³ Casaje que ita rai ereerecuruha leeochoaurune coa iriha, nabana ita baijiaain ita cotaichene coataa.

²⁴ Nainihe Cana Curuaanaa Jesocurisito ere que cacha relaeranein nenea namute cacha aina nejeratein nihane. Itolere cacha aina jerichanejeein ita belaaain ni-

hanete caohachae. Chaen chu raotojoein caohatiin rai suujua coaraain, cotailanaala relaain ²⁵ raotono que cuaain cacha suujuatein nihanete caohachae. Caitono tocohanein nihanete jerecureniha tabaaurune nihanatiin, acaauru suujuatein acaauru suujua corenaa nainereein Cana Coaunera. ²⁶ Inae nitohanein acaauru suujua coriha Cana Coauneranete, erenaa rauhi coitucuuruhane caohachananejeein nichotiha cuurureein Moconajaera caje.

Naaonjoante curureein cana janonaa satono rai coaiteen cajiha turuhelalajiha Jesocurisitone bana.

3 Aonaaute coitucuhi. Cana janonaa satonohelalaje raite, Cana Coaunera coitucuurera cairichaeriin roheca cuurureein Cana Coaunera coitucuuruhi. ² Nitohaneerite nelaetoha nocoetiin, jataain coriqui mucunaa coacuhin leeochoaauru que necohasitaain, ita cotaain, niheichu fojiaraauru ere tonoraelanaala, nechu jataain aansai ataibinaen rijijieein Cana Coaunera Ere tonoraelanaala niha cuururein. ³ Chaentechu necairichanacaauru coroatajanena coacuelanaala, casajenetiin, baaso ichana jerecurehane suujua coaraelanaala ichaain, naaonjoan cuururein. Chaen techu nechu aansai ataibinaen rijijieein itolere ichaonaa caohacha aina nejeratein, naaonjoan cuururein. ⁴ Chaen techu itolere coitucuha nocoetiin niicha jerei ichaain niha cuururein, Cana Coaunera arianaa coacuelanaala. ⁵ Baaso neein ichaohinte Cana Coaunera coitucuha nocoetoha cuururein.

Coa nitohanai cacha raa. ⁶ Nabana raachene jana, nechu aaso ene cojoalorohe coritaain nihane coataa. Nitohaneerite, suujua coaraelanaala niicha ichana jerei ichaain neururein. ⁷ Itolere banate niqui nere-laaururein, nete chabana ichaonaa rauhi coitucureneerein.

⁸ Charijieein teeinti Moisesa ere tonoraarene nii coroatajai benanecuru- Janesi, Jambresi, naaonjoaauri. Nii rijijieein techu Cana Coaunera Ere Rauhi tonoraareneerein nitorijianeichi cachaauru. Naasaheca acaauru suujua cuhanena jaunte, Cana Coauneraacha tei ichaonaa rauhi aasaaena jerecureerein. ⁹ Jataain chatohanai ichacururiaain, nechu aasoneeojaaunruhane coitucuurichaaain saain cachaaurune jaun. Charijieein teeinti aihure nii Moisesa ere tonoraauruhi. Nii rijijieeinte situha cuururein nitohaneeri.

Timoteo suujuatiha necairichanaa que Faborone

¹⁰ Ichelaanune tocohaneinte chuhisi caohachaain neei. Chaen techu cachaauru relaunune jaan coitucuhin, quichao coitucuhin, camijianeon coitucuhin, esenetaain quicha belaa coitucuhi. Chaen techu neunaa casuujuane coitucuhi. ¹¹ Chaen techu caniha nejerateeruhane jana abaantaanune coitucuhi. Antioquia, Iconia, Listra neein curuajaihuri neseeru nihanune janate, caniha nejeratein carerojoecaauruhane jana, jianacoo camitaa Cana Coaunerane coitucuhi.

¹² Esinae rauhijiriina caa aitoon. Jesocurisito ere tonorana jereraaurute roheca cuurureein niqui, nete ¹³ raajenihane necairichaa cuurureein nechu aansai casajeeuru. Nechu jataain nii rijijieeinte ita coritajeein jeelai amuritoheriin necairichaa cuurureein nechu jataain casajene jaun

¹⁴ Ii laen rauhijiriin nii que nerelaaina jaun iicha esenetai sacuu. Iite nii ichelaera coitucuhi. ¹⁵ Canaanai neeine caje coauneente, Cana Coaunera Quiricha coitucuhi. Nii Cana Coaunera Quiricha que nerelaain esenetaachenete, jianacoo inara tereein Jesocurisito.

¹⁶ Satiinte Cana Coaunera tenojoinnein ne Cana Coaunera Quiricha. Acate cacha relaain, cacha suujuatein, cacha suujua raujiain, naaonjoainu que nelate, ichaonaa rauhi coitucuhin caohachaain ichaoha cachane coina. ¹⁷ Itolere Cana Coaunera jerenohin amihanenaa ichaain niha Cana Coaunera coitucurene coina.

“Atiin aohana jerecureniha cachaaurune nihanatiin beeu,” naa Faborone

4 Cana Coaunera aina nii turuha uhenenu, nii cauchauratane que nenacaauru ichaonacaauru, saain onacaauru, naaonjoaaihunri rucuherranu notaracaena caa mijiaainetiin eletoaaun Cana Coaunera Ere beebjeeine coina. ² Atiin aohana jerecureniha cachaaurune nihanatiin rauhijiriin beute esenetaauruhine. Baaso ichacuruhane raotojoein raujiaain cuaain suujuatenajaaun, ³ inae ecu tihane bana erenaa rauhi aohana jerecurenerichaaaine jaun. Nitohaneente, baasoneein coacuhin arajiin acaauru relaeranu ariha cuururein, acaauruhacha jerei tocohanein baaso que relanajaeraanu que. ⁴ Nitohaneente erenaa rauhi aohana jerelanaala que janoriin amuururein. Amuhin joaenreein casajeeicha esenetaain tonoraain raaje necairichaaureein. ⁵ Ii laen ishujua coaraain necairichanaa abaantaain Cana Coaunera Ere beebjeeu, jianacoo osa caje mituhin neeruha esenetaaurerane coina. Nitohanein caohatiin chamijianeon ichaau.

Inae Cana Coaunera tenojoin amihanenaa jitaanu

⁶ Inae ichuunejeeonriha ohanune que tihane.

⁷ Inae Cana Coaunera tenojoin amihanenaa jitaanu jianelanaala rauhijiriin ichaain. ⁸ Inae nerichaaain canu amihaneero core, caque banihatein Cana Coauneraacha rucujuei, acaachana inae caa cohajeeun. Inae turuha nii Cana Curuaanaa Joesio, caohacha nejesina ichara neein nenaanete, Aca nii canu amihaneero coreterein. Coatiha canuhacha rai coreterinaain. Satiin nii turu jereein cohajeraauru rai netonaite coreterein.

Saatono

⁹ Cacoharaa uu atiin chajaaajoaain. ¹⁰ Caquete jaoleque Demasi, caa chauratane que nenacaauru itolere rucuhete cautenu rijihuru jerihana jaun. Nii jaunte

naain Tesalonecau cue. Jana Cresentete Galasia bataneu cue. ¹¹ Acai-hanejein Locasichate caniha ne cau. Maroco ariin coti-jiaain ijiniichaain uhaau. Acate laen camijianeoo que cacorataanena naine.

¹² Tiquicono laen letoaaun Efesoo.

¹³ Toroasihu nihanune banana Carpo loreri asaae quela ratirihunlu, uhaau carai uhine. Chaenchu nii canu quirichaauru nii quiicha laenajacoaine maajeein uhau.

¹⁴ Nii coata que amihanenaa Alejaandorote, jataain baaso neein caete niqui, nete inae cacocaeratereein Cana Curuaanaa. ¹⁵ Coaraau. Necoeraain neeu, Cana Coaunera Ere- canaacha beebejei que nejeratihana jaun.

¹⁶ Camucuhin, cacaje bajaauruha cocoinanacaai-hurine janate, cajoahin caratiriin amuure satiin. Nii coreniha jiaonriha chatohaneein tenajaa Cana Coaunerane.

¹⁷ Nii janate, canu coroatajaneein casuujua lararajie Cana Curuaanaa. Nii jaunna, itolere caa chauratane que nenacaauru Jorio niheichuru rai Cana Coaunera

Ere beebejeeun, jianacoo neeuruha esenetaaurerane coina. Nitohaneente necha aansai ataibinaen leon ujuaae caje jichorocooain jianacoon caete Cana Curuaanaa. ¹⁸ Itolere baaso cajete canu mitaain canu be-raicheein, aina dedeeu nihanune coina. Coanete Cana Curuaanaa coroajeein belaihacache inoaenlu netiin. Nitohaneein neeine.

Cana Coaunera esenetaeraauru rai necoiha Faborone

¹⁹ "Inara coaujiha jera Faboro" naain beeu, Firisila, Aquila, Onesiforo araaichuru, naonjoaihunri rai.

²⁰ Coriintoote nedae Erasto. Jana Torofimona ratirihun Miletoo, cunaitihana jaun. Naineeine elohena ajiniha uu. ²¹ Eobolo, Poreente, Lino, Cularia, naonjoaihunrite ii coaucure. Chaenchu saain cana nejeraauru Cana Coaunera coitucuurerate ii coacue.

²² Ii aina neeine cana Curuaanaa Jesocurisito. Satiin inara belaaain inara coroatajaneeine atiin Cana Coaunera.

Nitohaneein neeine.

Tito Rai

“Inara coaaucaun” naa Faborone

¹ Canu Faboro nichaunnena, nii coitucuhiche raotojeeinne rijijieein, Cana Coaunera jerenohineein rai Calaohi Jesocurisito letono afosotoneeun. Acate caletoae, satiin chauratane sacuritaain janijiin nii ranojoihunru rai amuhemujueein beebejihanune, ² rauhijiriin coreniha cana osa caje nichoteein jianacoon neein, chabana satonoelanaala nena ichaonaa teranihane cohajihacachene coina. Chabana cana coritaai Cana Coaunera. Acate nitohaneein cana rai ichaonaa tihane coina aitelu, cana rai chauratane coaunaane ajiniha. ³ Inae nii jihanteein aitohalune jaa que turuhane jaaunte, inae nii aca jianacoon cana osa caje cana mitaeranihane coitucuerateein beebejihanune coina caletoaelu Cana Coaunera.

⁴ Nii jaunna caa ichei quiricha laenaain letoaaunra Tito. Ite esinaen rauhijiriin canu calaohineei, cacoreniha nii canaacha esenetai Jesocurisito esenetaaine jaun. Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Ichotera Jesocurisito, naaonjoain raotojoein neeine jaanu teuruhine ii raite aina raotojoein jianacoo neeine coina.

Curetau Cana Coaunera coitucuurera relaa Titone

⁵ Nii Curetau cobenau ii ratirihanune ajiniha taone, jaiti rucuhera coina lananacaauru rucujueein, iclesi-acuru nainein Cana Coaunera coitucuureraaaurucanaacha relaauri coaranu que acauru bichauhenaauru cocoainaine coina ichei aitoonlu. ⁶ Nii le iclesi-acuru bichauhenaauru bichauhena coainanohichuru, cojuriu nitohanei coaraneein nena tocohanein suujua coaraain ichaohine, nabana que tonaain iriha chunine coataa. Chaen techu leinjiin eneecha que sinijeraaocane caohachae. Jana rai calaohichuru netonai Jesocurisito esenetaeraneein, caohachaaain suujua coaraain erenaa tonoraain neeuruhine, nabana baasoneein erenaa tonoraelanaala ichaaoruhane, acauru que ereein niha chunine coataa. ⁷ Nii Cana Coaunera ranojoinuri iclesia coaranein- acauru bichauhenanein nenaate, jeriha Cana Coaunerane rijijieein caohachaaain suujua coaraain, que Cana Coauneraacha icharatei ichaain rauhijiriin ichaohane caohachae. Nainihei erenaa tonoraelanaala, namute cacha coiintetiin, ajetoriitiin, ita cotainaa rautatiin, asijiautoneein, naaonjoain ichaohane. ⁸ Nitohaneein baasoneein ichoaelanaala, turuhin niha cachane belaaain, cotijiaain, loreri asae raain, naaonjoain ichaohine. Chaen techu caohacha

ichaera cachanein, caohatiin suujua coaraain, Cana Coaunera que banijiaanein neein, chabana jeriha suujuane rijijieein ichoaelanaala, naaonjoain nihane caohachae. ⁹ Nii esinaen rauhijiriin aitiin relaeraalune jaacha tonoraain, acaacha esenetaain que leeochoaauru relaine, acauru netonai leeochoaauru suujua lararajiaain nerelaacachene jaan coitucuerateeuruhane coina. Chaen nii caohateein erenacaauru relaaain acauru suujua baaso aninoainete, acauru netonai esenetaauruhine.

Relanajaurera baaso

¹⁰ Arajichurute, nii acauru relaacane jaan tonorana jerelanaala, “Jorioniheichuru jaberoco macohi cari saeratelaanaala nena, nainihei Cana Coaunera esenetaeranein ranojoneein nihane,” naain nechu jataain cha coitucurenihane jaun cachaauru coritaare. ¹¹ Niritiin erenacaauru erete, caohachare niritocuruhane coataa caohatihacane. Nii casaje aina cuaainte laurijiracuru aina arajii cachaauru suujua auhacaain, cachaauru coritaain, arajii coriqui ranaa coaacure.

¹² Coaraaunachuhinti nii Cureta cobenau nena *profeta*, nii jeelai acauru araaicha: “Satiin Cureta co-coaichacurute casajenetiin, necha ansai ataebinae rijijieein neein, bajeritiin, achotoritiin, naaonjoaunre,” naain acauru ichao bihalune. ¹³ Esinae rauhijiriinte acauru ichao coaraane jaun aitelu. Aihana jaun, caohachaaain laraajiin acauru relaa, coujurihu Jesocurisito esenetaeranein nena tocoanein neeuruhane coina, ¹⁴ nabana, nii suujua caje rocohin relanajaaunruha Joriocurune jaancha esenetaauruhane coataa. Niheichu nainecuruhi Jesocurisito esenetaeranein neeuruhane sainejeein que jaolequiin, nii naitoonjoan tonoraelanaala nenacaauru ere tonoraauruhane.

¹⁵ Caohachaaain suujua coaraain niha cachanete, itolereenein nichanaane maajeein caohachaaain coanojoi ne. Jana canaacha esenetai esenetaelanaala nenaate baaso nejesina que coacuhin itolere bana baasoneein ne, nichanaane maajeein, nechu jataain baasoneein coacuhin cha ichacuruhane jaun. ¹⁶ Cana Coaunera coitucutohate niqiu nocoetocure, nete acauru ichanaacha caje coitucunojoinecure baasoneeuruhane. Namute cacha cotairiin, namute cacha que erenajaaumaritiin, erenaa tonoraelanaala neein, nii charijibana caohacha ichaain neuruhi.

Nohanelanaala relanajaacachene jaan

2 Caohachaain nii ichelaanune jaan tonoraain, esinae rauhijiriin que acaauru relainete caohachae. ² Nii acaauru bichauhenaaurute, esinae rauhijiriin tonaain ereeuruha chaachacuruhane coinane, nii naitoonjoa ichaain ichaauruhane caohachae. Esinae rauhijiriin nii niicha esenetai rijijieein neein, satiin belaaain, laraajiin, naonjoaain ichaohine, itolere necairichanaa abaataain nenea nainihane coina. ³ Jerichanejeein techu, coujuriu inara bene bichauhenaauru jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, ajetoriaanelanaala, erenacaotelanaala, naonjoaain que coacuelanaala, caohachaacha que coacuhin neeuruhane caohachae.

Coujuriu ranunaauru bichauhenaneein nenea tocuhanein, ranunaauru notajaain, ⁴ rai sinijeraauru aina rai bereecuru belaaain neeuruha ranunaaurune coina acaauru relaain, ⁵ caohachaain itolere que nainaaain suujua coaraain, loreri asae nenacaaurune maajeein beeraain, osa que nesaruhin, barijitiin, naonjoaain neeuruhane coataa acaauru suujuateein nihanete caohachae. Chaen acaauru sinijeraauru aina ita suujua rijijieein coacuhin neeuruhine, nabana tonaain Cana Coaunera coitucueraneein neeuruhane sainejeein acaauru que iriha cachane coataa.

⁶ Jerichanejeeinchu caohacha nejesina ichaain nii enamanaacuru notajaain acaauru que corajerateeu. Acaauru relaaine caohachaain ii suujua coaraain, coujuriu ichauhenaneein nenea tocuhanein, ⁸ raotojoein acaauru rai ereein canaacha esenetai que aitiin acaauru relaau, nabana tonaain baasoneein cana que erenaa nainiha chunine coataa. Nitohanein ichaainete cana que nocoejeeurureein nii acaauru relaacane jaan caohatera rijitiin erenacaauru.

⁹ Chaen rai fatoroon ere tonoraain, letoanajaa acaauru fatoroone jaan ichaain, tonaain baasoneein tonorana coacuelanaala neeuruha rai letononeein nenacaaurune coina suujuateein relanajaau. ¹⁰ Jiaonrihachu asijiauhin neeuruhane. Baaso coacuelanaala caohatiin suujua coaraain neeuruhine. Nii banate, acaauru ichao caje jataain caohatoha Cana Coaunera cana ichoterateraneein nenea que acaauru relaacachene jaan coaracurureein satiin cachaauru.

¹¹ Cana Coaunerate cana belaitohane coaratiha, satiin caa chauratane que rai cachaneein neinichaachene ichoteraanu letoaelu. ¹² Acate cana relae, Cana Coaunera coitucuhichuru rijijieein baaso ichaaechajeein nihacachene jianein, caohacha que coacuhin, coujuriu Cana Coaunera cachaneein nenea tocuhanein rauhijiriin Cana Coaunera coroajeein caa chauratane que ichaohacachene coina. ¹³ Nitohaneinte nii cana rai tihane coina naitoonjoan nainane cohajeein raotojoei ichaonaa que ichaohin, turuha urichaaain nii Cana Coauneraneein cana ichoteraneein necaohachaain nenea Jesocurisitone cohajeein nihacache.

¹⁴ Acatechu itolere baaso canaacha ichai cana osa caje cana ichoteratihane coina rai jaberoco teein nelu, oha

cana corenihane, nii baaso caje cana coulucohin rai cachaneein caohacha ichanaacha que coacuhin nenea coina ichaelu.

¹⁵ Nii ichei aitocooaunne rijijieein, coointeeuruhane nihanatiin, acaauru que corajerateein acaauru relaau, coujuriu cocainanohineein nenea tocuhanein, nabana nii relanajaaine jaan tonoraelanaala ii que jaolecoha chunine coataa.

Esinae rauhijiriin caohachaain suujua coaraain neeuruha Cana Coaunera coitucuerane

3 Nabana baitecuruhane coataa, acaauru rai nacoauneein aitoote, coujuriu Cana Coaunera coitucueraneein nenea tocuhanein, rai curuaanaa, cocainanacaaihuri, naonjoainuri ere tonoraain itolere bana jatoroaain neeuruhine caohacha nejesina ichacuruhane coina. ² Jiaonriha tonaain baasoneein chuni coacuhin ereein neeuruhane. Niheichu ita sonaa coacuelanaala caohacha cachaneein ichaohin, jiniiquiin ita belaaain, caohachaain neeuruhane coarateein neeurumiin.

³ Jauriaalute cana netonai tonaain irihacachene joanreein ererejetocooache, Cana Coaunera ere tonoraelanaala nechu jataain nitajanaaneein neein, cana suujua letono rijijieeincha itolere baaso ichaonaa ichaaechajeein nerejetocooachelu. Nitohaneinte baaso ichaaechajeein ichaonaa jana, cana que nererojoe-caeriin nerejetecuruha leeochoaurune rijijieein ita que nererojoe-caeriin nerejetocooachelu. ⁴ Nete satiin caa chauratane que cachaneein ichoainichaachene belaitohane coaratiha, satiin cachanichaachene ichoteratelu cana osa caje Cana Coaunera. ⁵ Coatihai rai caohacha ichacaachene jaun nii cana ichoteratiheilu. Cairichaaajoaain cana coaraane jaunte, nii cana osa caje cana coulucohin cana ichoteratelu. Rai Suujue aina cuaain cana coulucohinte, nacoauneein nejanoaain nenea rijijieein nenea coina cana rai nacoauneein ena nenea ichaonaa telu Cana Coaunera. ⁶ Jataain cana belaitohane jaunte, rai Calaohi cana Ichoteraneein nenea Jesocurisito aina cuaain, cana rausiaaeca jelai amuritoeriin rai Suujue telu cana rai Cana Coaunera, ⁷ itolere ujuaihoneein nenea caje caohachaain neein nii chariji bana sanaachara nejeein nena-canaacha cohajei ichaonaa que nenea coina.

⁸ Esinaetechuhisi nitohanein cana osa caje cana coulucohin cana raain ne Cana Coaunera. Nii jaaunna ichei aitoon, nii Cana Coaunera esenetaeraauru itolere bana caohachaacha que coacuhin neeuruhane, nii leeocho relanajaera ere tonoraelanaala neeuruhane coina acaauru rai aitohine coina. Nitohanein ichaohacachenete, jataain cana rai nelateineein nereein. ⁹ Nete laen nii cana rai aitocuruhalu cana coitucueracurune esenetaain, Moisesa aitoonjoan que ita rorohecaain naonjoaain nenea naineneei. Niite nechu jataain nohanenaaneein nii chaque nelatene cana rai.

¹⁰ Niha nitohanei que cachaauru relaain lerunaa jererane, coroata saain, nichata saain, naonjoaain cotijiaain rai aitohine jana chere tonorana jerenihane, jelai

caje sitaate amuhine. ¹¹ Nitohaneein nenacaauru cachaaurute itolere osa que nerotocuruhane jaun aihure. Nitohaneeinte acaauruhacha ichai caje osa que nesarucuruhane coanojoi ne.

Nicopolisihu canu cohacu

¹²Inae ichene Artemasi letoenihanune, Tiquico letoaanune, atiin Nicopolisi cuhin canu cohanihute ecu ita coaracaa. Ecune jelaronaa bitoanune coina ucuae ureeunni. ¹³Chaen nii ecu nenea *abogado* Senasi aina Apolo coroatajaneun acaauruhacha latei teein, nabana nii cuuruhanejaun turuuhane reetiaain lanaa acaauru rai acaauruhacha lateine coataa. ¹⁴Canaacha

relaineein nenacaauru, itolere que caohacha ichaain, cha lateein niha chunucohane coaracuruhane coroatajanena que nerelaaurumiin, nelateineein niha acaauru ichaone coina.

Raotojoein neeuruhane coina aitiin necoiha Faborone

¹⁵Satiin caniha cau nenacaaurute ii coaacure. Nii ecu nenacaauru canaacha esenetai Jesocurisito coreniha canaacha belaihuri- cana nejeraauru coaucaane beeu acaauru rai. Satiin raotojoein neeichene jaanu teein, inara coroatajanemiin Cana Coaunerate raotojoein neeiche.

Filemoon Rai

Acaauru coaucane biha Faborone

1 Canune Faboroneein Jesocurisito coreniha caresero cuhane neein cana nejera Timoteeo aina, ii canacaanu amihaneoo que canacaanu coroatajaneraneen neeine rai, caa quiricha laenaain letoaacaaanura Filemoon. ² Chaen Jesocurisito ranojoneein iclesianeen nenacaauru- ii loreri asaae ii aina netaojianacaauru, chaen canacaanu amihaneoo que canacaanu coroatajaneraneen nenacaauru- cana nejera ene neein nena- Apia aina Arquipo, naonjoainuri rai netonaine caa laenaain letoaacaaanu. ³ Cana Inaca Cana Coanera, rai Calaohi Jesocurisito, naonjoainuri jeelai amuritoeriin inara coroatajanecuruminte raotojoein neeiche.

Coichana aina cutaain belaina inaain esenetaain niha Filemoonne

⁴ Cana Coanera bajaanune naineene, itolere bana ii coacuhin Cana Coanera coroajeeun, ⁵ Cana Curuaanaa Jesocurisito belaaain jataain esenetaaine rijijeein satiin Cana Coanera cachaneen nenacaauru belaaaine beeuruhane jaun. ⁶ Nii jaunne ii canacaanu rijijeein acaacha esenetaain neeine jaun, jataain canacaanu rai caohacha icharaneen, canacaanu coroatajaneraneen niha Jesocurisitone coitucuhin neeine coina, Cana Coanera bajaanun ii rai. ⁷ Jataaina jeelai amuritoheriin corajeein rachoojoeun casuujua cuhane. Jataainte caohacha ichaai canejera, Jesocurisito esenetaeraneen nenacaauru belaaain, acaauru suujua nunaaine jaun.

Atiin canu coreniha ii letono Onesimo raau.

⁸ Canu Jesocurisito rai afosoto nichaaunne jaunte niqui ne canu rai rauhi, iicha chanenu ichaaine coina ii letoaanune coina. ⁹ Nena raujiaain nii canaacha belaaineen canaacha esenetai coreniha ichei aitoreeunni. Canuna Faboroneein- inae biinaaneen- Jesocurisito coreniha caresero cuhane netiin ichei aitoon, ¹⁰ cau cajinichaain caresero cuhane neein, Jesocurisito coreniha cacalabi rijijeein nena Onesimo belaaaine coina.

¹¹ Jauriaalute niqui ichei chaque nelatelanaala, ii letononeen nelu Onesimo. Nete laen inae ena jiniiqui in cana rai jataain nelateinneen ne. ¹² Inae na-

coaneen jelaiha ii rene cauhane coina letoaanu. Atiin canu coaraaine rijijeein nii coaraain neeu. ¹³ Cana Coanera ere beebjihanune coreniha, cau caresero cuhane nihanune jaunne, iineen nena rijijeein canuhacha latei icharaneen nihane coina, cau canu aina nihane jereeun niqui. ¹⁴ Nena jereneene coataa aihane jereneen. Nabana canu ii caje bajaanune jaauncha jereene coataa, ii suujua caje coaneen jereene jerichaaunne jaun. ¹⁵ Jerihane ena chabana satonoelanaala ii aina nihane cointe, ii caje amuhin nelu- nii ii letono Onesimo. Nete inae nainenei ii letono siriine rijijeein siriine. ¹⁶ Raujiaain ii letono siriine amuritoheriin, ii nejeraneei teein belaaain coaraau. Jataaina belaaain coaraan canu. Nete nii amuritoheriin joaenreein cacha rijijeein coaraelanaala, Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha, ii nejeraneei teein coaraaine caohachae.

¹⁷ Aihane jaun canaacha esenetai coreniha ii nejeraneen canu coaraain neeine, nii canu coaraain neeine rijijeein acaantonai coaraain raau. ¹⁸ Ichei chatohaneen baaso ichaain, ichei rebequiiin, naonjoaain nihalune canu cobaraau coreniha. ¹⁹ Canuna Faboroneein ichei aitiin caraajenihane caa laenaan. Nii ichei aitocoaaunne rijijeeina, canu ichei coretereuni. Nainichaaun niqui canu que ijabereeo coreniha rebeequine coaaucaunne. ²⁰ Aihara canejera. Cojuriu Jesocurisito cachaneen nena tocohaneen caa ichei bajaanune rijijeein atiin ichaain, Jesocurisito coreniha canejeraneene jaun canu suujua nunaau. ²¹ Canuhacha bajai amuritoheriin ichariquiin quere tonoraaine esenetaanune jaunne caa ichei aitiin laenaan. ²² Nii choae tacaainechu turuhanune jaanu ru-cuhequine jereeun, caresero cuhane nihanune jaun, cacoreniha bajaabajaeequichene tonoraain, inara coaraa uhanune jererichaaain Cana Coanerane cohajihanune jaun.

Ii coaucuruha raotojoein neeu.

²³ Jesocurisito coreniha caresero cuhane canu aina nena Efaforasite ii coacue. ²⁴ Chaen Maroco, Arisitaroco, Demasi, Locasi, naonjoainuri canu coroatajaneraneen nenacaaurute ii coaacure.

²⁵ Cana Curuaanaa Jesocurisito jeelai amuritoheriin inara coroatajanemiin.

Ebereeocuru Rai

Rai Calaohi aina cuaainte cachaauru rai erelu Cana Coaunera.

¹ Inoaelu jetaote nere bera inoaesihuru- *profeta* curu aina cuaain araaisaain cana inoensihuru rai ere Cana Coaunera, ecoetacaeneein mituhelanaala, taba que acaauru sinihu, taba que letonocuru anjeraauru letoae, acaauru rai ecocohin beeuruhane coina, naaonjoaain. ² Nete laen inae enene Calaohi que nere berate Cana Coaunera, Cana Coaunera nihane coitucuhacache itolereeneinne coina. Nii rai Calaohi aina cuaainte, itolere cana rai chauratane, dede, itolere cautenu rijihuru, itolere cana janonaa, naaonjoainuri coaunaain niichuru Curuaanaa neein telu Cana Coaunera.

³ Nihei chunei cacha niqiu Cana Coaunera coaraai. Nete caje uhin canaacaanu rene ecooca rai Calaohine jaun, canaacaanu rohan turuaain coaracaanune jaun, "Naaonjoaan Cana Coaunera," naain coitucuhacaanu, jeelai Cana Coaunera tocohaneein necaohachaaain nichao que ichaohana jaun. Acate Cana Coaunera Calaohineein itolere sirichaneein coaraneein ne. Acate Cana Coaunera Calaohineein caa chauratane que ohelu, jianacoon osa caje cana mitaeranu que. Nitohaneinte inae osa caje cana mitaeranu que ohane baiha, rai Inaca Cana Coaunera raotono nichajai que rori- *trono* ichoae nelauriaa cuelu.

Anjeraauru amurijiriinte cocoinanojoineein ne Cana Coaunera Calaohi.

⁴ Jataain rai letonocuru anjeraauru cocoinaane amurijiriinte, rai Calaohi cocoinaanelu Cana Coaunera, acaauru amurijiriin nihane coina. ⁵ Nitohanihane jaun, nihei chuni letono anjera rai:

"Iite cacalabineein
canuhacha jereineein
canuhacha teineein
nenaaneeicha,"

naain irihei Cana Coaunera. Niheichu chuni letono anjera que:

"Leinjiin acaacha
canu calaohineein nihane janana,
Canu, leinjiin
inaca neein nereeunicha,"

naain irihei Cana Coaunera. ⁶ Caa chauratane que nenaacaauru cachaauru que, leinjiin acaacha rai calaohineein nihane coitucueratihane coinatae laen:

"Quere tonoraain

canu coroaeequichene rijijieein,
jerichanejeein nere tonoraain
coroaecuche satiin,"

nae, rai letonocuru anjeraauru rai, Cana Coaunera.

⁷ Nii rai letonocuru anjeraauru quete laen:

"Canu letonocuru- anjeraaurute laen aiha cujuanane rijijieein, usi rijijieein
naaonjoaain canuhacha jerei icharaneein neeu-
rureein," nae Cana Coaunera.

⁸ Jana rai Calaohi quete laen:

"Chabana sarinaain
itolere Curuaanaa neein-
itolere Coaunera neein neeine.
Chaen techu
chabana satonoenereein
caohacha ichaain neeine.

⁹ Nii rijijieein techu

caohacha nejesina ichara
curuaanaa neein neeina jaun,
esinae rauhijiriin
baaso ichaain nenacaauru aina nejerateein,
caohacha icharaauru belairiquiin.

Nii coinane

Canu, Itolere Coaunera neein
ii Coauneranichaaunne
ii teein neeun,
ii, jataain
leochoaauru amuritoheriin
raotojoein rachoojoein
neeine coina,"

nae Cana Coaunera.

¹⁰ Chaen techu:

"Ii canuhacha tei
Curuaanaa neeinete,
jauriaanejeein
nunuhe caje coauneein niha
cana rai chauratanene coina
aitiin dede coaunaailu.

¹¹ Satiin iicha coaunanojoite sareein.
Jana iite laen chabana nitajenereein.

¹² Inae ecu tihane banate,
siriteein saa cajionene jaohin,
enachasine que coreein jianaa rijijieein,
janonaa coreriquiin.

Nete laen,
ii chabana satonoelanaala
ichaoriquiin,"

naelu rai Calaohi rai Cana Coaunera.

¹³ Nii jaun coatiha chuni, rai letono anjera rai:

“Chajaaute
 caraaotono nichajai que nelaaruaena,
 ii tijia asaae
 iniha nejeratenacaauru
 amuritiin tee te coaraaicha,”
 naailu Cana Coaunera. Chabana nii Calaohi que aito-
 hane rijijieein letono anjeraauru que irihe.

¹⁴ Nechu raujiaain ichoteratenojieein ner-
 ichaacheeinne rai, cha beraneeichate suujuenein
 Cana Coaunera tenojieein neeure rai anjeraauru.

**Cana ichoterateraneein nena que jaoleconaa naini-
 haacache.**

2 Nitohanihana jaun, nere beracuru que Cana
 Coauneraacha beratei aonaain tonoraain- esene-
 taain nihacachenete caohachae. Jana nii cana rai ni-
 icha beratenojoin aonaain caohatiin coitucunaa sai-
 jieein tonoraenihacachenete, aihuruha coitucue-
 lanaala nenacaaurune rijijieein nitajerichaacheein.
² Coaracuche nachuhinti, nii rai letonocuru- anjeraauru
 que niicha teratei niha nii rai jauriaanejeein nena-
 rauhine saijieein tonoraelanaala naosatenacaauru
 cachaauru- esinae rauhijiriin baaso ichacuruhane
 coreniha caseteco coaracuruhane. ³ Nitohanihana
 jaun, caseteco caje nichotena nainerihacacheein, nii
 jauriaanejeein nena amuritoheriin, cana ichotera-
 neein nena esenetaenihacachene. Esenetaain niha-
 cachene coinata, jauriaanejeein raaje nihane cana rai
 been nelu Cana Curuaanaa Jesocurisito. Nii baihate
 cana rai beurelu aina amuhemujueein nota que
 coaraauru. ⁴ Nii ichoae tacaain techu, cana que coitu-
 cuate Cana Coaunera itolere cojoelanaacojoaihu
 ichaain. Chaaen techu Aca jerihane rijijieein, le cacha
 nichaachene rai niicha tei- Suujue aina cuaain cana
 que coitucuate.

Cana nejera rijijieein niha Jesocurisitone

⁵ Coatiha rai letonocuru anjeraauru, nii cabaiha
 neenihu rai Cojoanona caa ereerecaachene jaan
 coaranein neeuruhane coina aitoi Cana Coaunera.

⁶ Nitohanenihane quete:

“Chanein ne cacha.
 Chatohanaineina nenaane cacha.
 Chanuna acaacha coacuhin,
 jataaen queecha coaauqui.

⁷ Jauriaanejeeinte niqui
 ii letonocuru- anjeraauru
 cocoinaaine fautaain cocoinaailu.

Nete nii baiha laen,
 jataain leochaauru amurijiriin cocoinaain,
 que itolere Curuaanaa nihane comai lauriaain,

⁸ satiin nere tonoraain
 neeuruhane coina ichaain,
 tijia asaae que nejeratenacaauru
 teeilu,”

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha
 cuhane. Nitohanein satiin nere tonoraain niha-

cachane coina, cocoinaain rai tijia asaae que nejer-
 atenacaauru tihane coina, aitothane saijieein jaiti nito-
 hanein icha Cana Coaunera coarahaacache.

⁹ Nete laen, inae anjeraauru fautaain nelatihei rijijieein
 turuhin nihalu carajaojoaain Jesocurisitone coara-
 cache. Nitohanein turuhinte, rai chanein neniha-
 cachene saijieein, jataain cana belaitohane jaun, cana
 coreniha ohane coina ichaelu Cana Coaunera. Nii cana
 coreniha cairichanojieein ohalune corenihate, itol-
 ere curuaanaacuru Curuaanaa neein nihane cojunaca-
 neein necaohachaa Cana Coaunera que comaiteno-
 jieein ne.

¹⁰ Satiin itolere Cana Coaunera rainein ne, niicha
 coaunanojieein niha itolere jaun. Nii jaunte ni-
 icha coaunanojieein rai calaohi neein nihacachene
 jaun, rai Cojoanona caa baiha neeni que nihacachene
 jere Cana Coaunera. Nii jaunte cana coreniha
 necairichaa Jesocurisitone aina cuaain, nii aansijiiniji
 osa colane telu, satiin niicha coaunanojoinuru
 ichoteranein nihane coina. ¹¹ Nitohanihana jaun, ita
 Inaca que Inacaain nihacache, nii cana osa caje cana
 ichoteratera aina jiniiquiin. Nii jaunte, rai nejera neein
 inae nihacachene jaun coejelanaala: “Canejeraauru,”
 nae cana rai Cana Coaunera Calaohi. ¹² Niritorichaine
 quete:

“Canejeraauru raine
 Iinein neeine beebejeein,
 netaojiaain
 Ii coroaeraauru cataaun
 nenatereunni,”
 naalune, laenanohineein nelu Cana Coaunera
 Quiricha cuhane.

¹³ Chaen techu:
 “Leinjiin Acaachane
 niicha ichai ichaane coina
 cohajereunni,”
 naain.

“Cauna neeun,
 canu rai Cana Coaunera
 tenojoiunru- cacalabihuru
 ainara,”

naain ne laenanohineein.

¹⁴ Charijieein teeinti, ita araainein niha cachane, ita
 iniho que inihoquiin, ita coichana que coichanaain,
 naonjoaen cacha, nii rijijieeinte cacha iniho que iniho-
 quiin cacha coichana que coichanaain naonjoaelu Je-
 socurisito, caa chauratane que ohin, nii cacha itajera-
 neein nena moconajaera amuritothane coina. ¹⁵ Nito-
 hanein moconajaera amuritiinte, ohin nitajeeu-
 rurichaine que satiin casiiriin ichaonacaauru-
 cachaauru ichoteratelu. ¹⁶ Aihane jaun, coatiha anjer-
 aauru coroatajanihane coina turuhin niheilu,
 Abaraaun nefoeratenein nenacaauru coroatajani-
 hane coinata turuhin nelu. ¹⁷ Nitohanihana coinata,
 jerichanejeein cana nejeranein, nihacachene rijijieein
 tenojieein nelu, Cana Coaunera notaracae coujuri-
 hu cana rai saseredotecuru curuaanaacuru Curu-
 aanaanein, cairichaojoaain cana coaraain, cana

coreniha cairichei coaraain ohane, satiin cachaauru osa que suujua acatena nainiha Cana Coaunerane coina. ¹⁸ Nitohanein raajenihane necairichanaa coaraain, cojunojoneein nihalune jaunte, rijijieein necairichanaa coaraain, cojunojoneein niha cachane coaraane, coroatajanein naaonjoaen.

Moisesa amurijiriin cocoinanohi niha Jesusone

3 Canejeraauru, aihane jaun Cana Coaunera ranojoneein, inae rai cachanein neeichene jaun, niicha icharatenohi icharaanu que niicha tei- Jesocurisi-tohacha que coaucuche. Nariha jataain coreniha chabana satonoelanaala esenetaacachene jaun. ² Jerihane rijijieein nere tonoraain niha Jesocurisitone jaunte, niicha icharatei icharaanu que cocoinaain nelu Cana Coaunera. Nii rijijieein techu, Cana Coaunera cachanein nenacaauru aina, niicha icharatenohi icharanein nelu Moisesa. ³ Charijieein teeinti, niicha jai loreri amurijiriin jataain nelateineein ne loreri ichara, nii rijijieein, jataain Moisesa amurijiriin nelateineein nelu Jesocurisito. ⁴ Itolere lorerite, niha icharane jaun neein naaonjoaen. Nete laen Cana Coaunera coaunaane jaun, neein naaonjoaen itolere. ⁵ Nii rijijieein techu, rai cachanein nenacaauru rai Cana Coauneraaacha icharatei icharanein nihane jaun, raujiaain nota que coaraain, que niicha beratei beranein nelu Moisesa. ⁶ Nete laen rai Calaohi Jesocurisito, cana rai cachanein- rai loreri rijijieein nihacachene amurijiriin, cocoinaain cana inana neein telu. Nii jaunte, rai loreri rijijieein nerichachein, esinae rauhijiriin jerihane rijijieein neein, chabana cohajihacachene coiinteein jianelanaala canaacha cohajei cohajihacachene.

Acaauru que Cana Coauneraaacha banihatihu turu- urenerichaaain rai cachaauru tabaaurune

⁷ Nitohanihane jaun, rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Enene cojoanona
cuhane inara rai niicha jerei
biha Cana Coaunerane,

⁸ jiaonriha

inara suujua aohana jerelanaala,
aihuruhalu nere tonoraelanaala,
nechu acaauru casetecaa
Cana Coaunerane cojuhin coaraa
cacha areroo ichatane janane
rijijieein nihache.

⁹ Ecute

jenachoonca jaanacanein
mainajeriin acaauru notajaain,
acaauru coroatajanichaaunne saijieein,
acaauru casetacaanune coujuha
quere tonoraarenelu- inara foerateracuru.

¹⁰ Nii jaunna,

nii inara foerateracuru aina obajein:

“Nechu itolere bana
joaenreein rai suujua cuaauruhane jaunte,
acaauru que

canuhacha coitucueratenaa
jerei coitucunaa jerecurene.’
naain:

¹¹ Aihane jaun,
coatiha acaauru que banihatein
canuhacha rucujueihu
turuururinaain,”

naain biha Cana Coaunera Suujuene jaun ne lae-
nanohinein.

¹² Aihane jaun canejeraauru, le cacha nequichene-
inara netonai nabana cana rai Cana Coaunera beratei
esenetaain neeichene jianequichene coataa, que
nainaan necohalajiin ichaaoche. ¹³ Nitohanein nena
coacuelanaala, jianein lecacha nequichene jiniiquiin
ita suujua lararajiaain neuche: “Enene cojoanona,”
naain aitoha Cana Coaunera Quiricha cuhanena jaan
que turusihane ajiniha. Nabana inara tabaauru
saruhin niha osane, rijitjoein chatohanai ichaquich-
ene, inara netonai canaacha esenetai esenetaelanaala
naitoonjoan tonoraeneeichene coataa. ¹⁴ Nitohani-
hane jaun, esinae rauhijiriin Jesocurisito aina nena
jerichaachene, nii esenetaacachene bana canaacha co-
hajei que turuhane reentiaain esenetaacachenete ne.

¹⁵ Nii coinate:

“Enene cojoanona cuhane
inara rai niicha jerei biha
Cana Coaunerane,
jiaonriha
inara suujua aohana jerelanaala,
aihuruhalu
nere tonoraelanaala
nenacaaurulune rijijieein nihache.”
nae Nere Inoaesi.

¹⁶ “Charijihuru Cana Coaunera ere aonacuruhane sai-
jieein nii baiha nere tonorana jerecurenelu,”
naaichena. Acaaurute, satiin Egipto batane caje Mo-
sesaacha rocoorinelu. ¹⁷ Nii jeelaihuru que techu, nito-
hanein nere tonoracurenihane jaun, acaauru que ne-
jeratein acaauru coroatajanihane jianiha jena-
choonca jaanacanein Cana Coaunerane jaun, ichata-
neu cacha areroo satiin ohacoaurelu. ¹⁸ Chaen techu
nii jelaihuru, rai nitohanein nere tonoracurenihane
jaun, esinae rauhijiriin acaauru que banihatein niicha
rucujuihu enoorenerichaaaine que aitelu Cana
Coaunera. ¹⁹ Nii jaunte, esenetaacurenihane coreniha
nii acaauru que banihatein niicha rucujuihu turu-
urenerichaaaine coitucuhacache raotojoein.

4 Aihane jaun, jaiti cana rai niicha teeni, rai nebeta-
canaa cojoanona tihane rai niha Cana Coauner-
ane jaun, ecu turunaa nainichaachene coina, jataain
necohalajiin ichaohacachenete caohachae. Nabana
inara tabaauru, ecu turunaa nainecurenihane coataa.

² Nitohanein cana netonai ecu turunaa nainichaach-
ene coinate, nii Moisesa que beratihalu acaauru raine
rijijieein, cana rai netonai beratelu.

Nete laen inacojoein acaauru rai beratelu, aonacu-
ruhane saijieein, aihuruha nii niicha beratei esene-

taain tonoraeraaurune rijijieein, acaauru netonai esenetaurenihane jaun.

³ Nete laen cana, esenetaera neein nihacachene jaun, nii Cana Coaunera aitoonjoan- nebetacana jaaun enorichaacheein. Nitohaneein nere tonoraaururichaaine jaun, aitorichaaine quete:

“Nii jaunna obajeein,
esinae rauhijiriin
nebetacaanune jaaun
turuurenerichaaine que aitoon”

naain belu Cana Coaunera. Nete cana rai chauratane coaunaane nainaalune caje coauneein nelu, nii nebetacanajaa cojoanonaa naitoonjoa.

⁴ Nii jaunte rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Caainsi janone cuhane jetaote,
itolere coaunaane nainain- bana
nebetacaelu Cana Coaunera,”

naain laenanohineein ne.

⁵ Nii baihate coaiten rai Quiricha cuhane, nii Isaraelitacuru que:

“Coatiha canu nebetacana jaaun turuururinaain,”
naalu Cana Coaunerane, ne laenanohineein.

⁶ Nete, nere tonoraain ichoteratenojieein neeururichaaine aonacuruha ichoaichaniha natiin, esenetaurenihane jaun, nii nebetacana jaan Cana Coaunera aitoonjoaun turuureniha Isaraelitacurune coina aitolhalune saijieein, jaiti neeure satononiha nii naitoonjoan esenetaeraauru, acaauru coreenraniha nii nebetacana jaaun turuheninuunru.

⁷ Nii jaunte, nii nacoauneein le janonaa que cojoinacate Cana Coaunera:

“Enene cojoanonaa,”
naain. Nii Quiricha Inoaensi caje coitucuhichene rijijieeinte, que beratiha Cana Coaunerane jaun:

“Enene cojoanonaa cuhane
niicha jerei beratiha
Cana Coaunerane,
jiaonriha tonoraeneeichene,”

naain belu Rabiri.

⁸ Nii aina cunacaaurulu- Isaraelitacuru turuaalu Josoene jaan jelai que, aitolhalu Cana Coaunerane jana nihane, coatiha leocha janonaa berihei Cana Coaunera, rai nebetacana jaaun nihacachene que aitiin. ⁹ Nitohanihane jaunte, satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru rai, ne jelai teein acaauru que banijjaain nebetacaauruna jaanu. ¹⁰ Charijieein teinti itolere coaunaane nainain nebetacaelu Cana Coaunera, nii rijijieein techu, rai namihaneeo caje nebetacaa aicheein, nii Cana Coaunera nebetacanajau turuhin nei. ¹¹ Aihane jaun, nii nere tonoraelanaala nenacaauru rijijieein nena coataa, atiin caaintati ichacaachene coina cana letoaane nihanatiin nere tonoraacachenete ne, nii rai nebetacanajau turunaa nainichaachene coina.

¹² Nii cana rai Cana Coaunera beratenojoi Erenaate, cana ichao coreein, cana rai leecha ichaonaa teraneein, naajoainein nena ne. Acate aiha soondarooru rai sabere- jerane ajinaain nenaane amurijiriin

nihane jaun, cana suujua cuhane enohin cana suujue maajeein coitucue. Nii jaunte cana suujua cuhane canaacha coacui, canaacha ichana jerei, naonjoainuri baasoneein, caohachanein, naonjoane coitucue raotojoein. ¹³ Nitohanihane jaun, nihei chuni Cana Coaunera coaunanojoneein nena, que nasiha nainera. Acate inae ecu tihane bana rai canaacha beenei coitucue.

Saseredotecuru curuaanaa Curuaanaa Jesoso

¹⁴ Cana Coaunera Calaohi Jesusote, acaihaniji cana rai saseredotecuru curuaanaacuru Curuaanaa neein dedeeu cuelu. Aihane jaun, leinjiin acaacha esenetaain cohajihacachene rijijieein, itolere bana jianena coacuelanaala beebejeein, acaacha cohajihacachenete caohachae. ¹⁵ Acate cana rai saseredotecuru curuaanaacuru Curuaanaa nihane jaun, coujunojoinichaachene enaacha osa que nesaruna nainichaachene coitucue; acaentonai aihacachene rijijieein coujunojoneein nerejetohalune jaun. Nete laen, nii saijieein chabana osa que nesaruenelu. ¹⁶ Aihane jaun, chaque tonajelanaala, atiin cana belaicha Cana Coaunera rori- *trono* rohan netichaachenete ne; cairichaaajoaain cana coaraain, latichaachene nainein cana rai caohacha ichaain cana coroatajanena nainihane coina.

5 Satiin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaate, cachaauru jana janijiin, Cana Coauneraaacha teineein ne, aca cachaauru osa coreniha, Cana Coaunera rai itolere teein, inihocuru mocoeranu *sacrificios* que nihane coina. ² Nii jaunte acaentonai joaenreein cacha rijijieein nihane jaun, cairichaaajoaain- cha coitucuelanaala nenacaauru, nitajerai nenacaauru, naonjoainuri coarae. ³ Nitohanein joaenreein cacha rijijieein nihane jaunte, rai nosa, cachaauru osa, naonjoain coreniha, Cana Coaunera rai itolere lenonecuru *sacrificios* sohin moco. ⁴ Nihei chuni raajenihane jerihane rijijieein, saseredote neein coocainanohineein nei. Aaroon janijiin raain coocainaalune rijijieein, raain cocoinaa Cana Coaunerane banaachate laen saseredote neein nena naine cacha. ⁵ Nii rijijieein chu coatih raajenihane saseredote neein nihane coina, cocoinanohineein niheilul Jesoso, Cana Coauneraate cocoinaain nelu. Acate rai: “Iite canu calaohineein, enene canuhacha teineein neei,”

naelu. ⁶ Chaen techu, rai Quiricha Inoaensi cuhane: “Iite chabana satonoelanaala saseredote neein neriquiin, aihalu Melquisedee ne rijijieeincha,” naain ne laenanohineein.

⁷ Jaiti cana rai chauratane que ichaohane bana, atinaaururichaaine caje ichoteratiha Cana Coaunerane coina, jataain chanaain, caje bajaa Jesocurisitone janate, jataain nere tonoraeranihane jaun, coroatajanelu nii cairichaaaururichaaine abaantana nainihane coina rai Inaca Cana Coaunera. ⁸ Nitohaneinte Cana Coaunera Calaohinihane saijieein, necairichaanaa

coaraain nelu Jesocurisito, jeriha rai Inaca Cana Coaunerane rijijieein nena jerenacaaun. ⁹ Nitohanein jataain Inaca ere tonoraeranein nihane jaunte, Aca, satiin nere tonoraain neinichaachene ichoterateranein ne. ¹⁰ Nii jaunte Melquisedee rijijieein nena saseredote nein cocoainaelu Cana Coaunera.

Jataainte elunae esenetaain nihancane jjanichaane.

¹¹ Niha jataain arajiin inara rai irihanune jaanu niqui. Nete jataain caaintate inara rai bihanune, cha aon-aquichene nihanatiin coitucusineechene jaun. ¹² Inae niqui carajaa, inara cacha relaeranein neeichene jaanu rijijieein Jesocurisito coitucuhin neeichene. Nete enanetjoein caaintajelanaala cana relaa Cana Coaunerane jaan que nihanatiin nacoauneein inara relaera jerequiche. Nii jaunte aiha leinjiin canaanai ujuarine rijijieein neeichene jaun, iniho quinaa nainenihane jaun, itariicha cohajiha canaanai ujuarine rijijieein jataain caaintaelanaala nena que inara relaera jerequiche. ¹³ Nii itari coha canaanai ujuarine rijijieein, caaintajelanaala relaera jereraaurute, leinjiin canaanai rijijieein nein niicha ichai coitucuelanaala ichoae. ¹⁴ Nete laen nii iniho que cuain inara relaanune jaan Cana Coaunera Ere nein nena ne. Acate, inae acaauruhacha coacui coitucuhin, "Naaonjoainte baaso ne," jana, "Naaonjoainte caohacha ne," naain coitucuhin nenacaauru rai benojoi ne.

6 Aihane jaun, inae caohatiin jauriaanejeein Jesocurisito que nerelacaachelune jaun, inae leeochee in coacuelanaala, ainaacha iicha cana suujuane reentiaain sacuhacachenete ne.

Inae nainihe nacoauneein jauriaanejeein esenetaacachene nunuhetihacachelune rijijieein nein, baaso ichaquichene coreniha cana nitaje rai nihacachelune rijijieein nena nainihaacache. ² Raujiaain Cana Coaunera esenetaain, cachaauru baotisaain, biji que Jesocurisito esenetaeraauru dadaain acaauru rai Cana Coaunera bajaain, o caje ichanaain neeururichaaonacaaurune, nerichaaain chabana satonoelanaala casetecone, naaonjoainuri coitucuhacache caohatiine jaun, jianein nena coacuelanaala que leeocheaauru relaacachenete ne. Jeriha Cana Coauneranete nitohanein icharichaachee in.

⁴ Nitohanihane jaun, inae le sajeein itolere coaraain coitucuhin, Cana Coaunera Suujue siriin, ⁵ jataain caohatoha cana rai Cana Coaunera beratenojoin coitucuhin, itolere que jataain nelateineein nerichaaain caa baiha neeni janonaa quene coitucuhin, ⁶ naaonjoain neeichene saijieein jianequichene, inae nacoauneein jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaonaa nainerihichee in, coroso que Jesocurisito teein, nocoeje chanu-uruhlune tocohaneein rai nocoeje chanuha airiquichee in jaun. ⁷ Nete laen atane caohacha que temule jaera rai, atane setejiaa elone caohatiin omarihin inacaain nihane rijijieein, jeriha Cana Coaunerane rijijieein neeichene, inara rai caohacha ichaain inara coroatajanereein Cana Coaunera. ⁸ Jana nii temule jaera rai ojooa aina omene neeojoain niha nii temu-

lene rijijieein neeichenete, laen inara cojiotaain inara mocoeratereein Cana Coaunera.

Canaacha cohajeite leinjiin acaacha cohajihacachene icharanein ne.

⁹ Nete, inara rai caritiin aitocooaunne rijijieein, inara inae jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin iiquichene coina, nichoterichaachee inee esenetaaichene caje cuain leeochee in coacuelanaala neeichera canejeraauru. ¹⁰ Nii jaunte, chabana baaso ichaenihane jaun, nii enanetjoein ichaquichene rijijieein, leeocheaauru cana nejeraauru- canaacha esenetai esenetaeraauru belaiquichene coarateein, coroatajanequichelune baitenereein Cana Coaunera. ¹¹ Nete laen, jataain ainaacha iiquichene reentiaain, acaacha cohajein, esinae rauhijiriin corajeein ichaquichene coarateein, inaraacha ichai ichaquichene caohachae. ¹² Coatiha chaque nelatihei chachaa in neeichene coiintee in ichaquichene. Charijieein teenti itolere bana janelanaala esenetaain neeuruhane jaun acaauru rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa raeranein neeure esenetaeraauru, nii rijijieein neeuche inara netonai.

¹³ Abaraaun rai niicha teeni tihane coina aitohalune banate, leinjiin Acaacha itolere amurijiriin nihane jaun, inae neniha amurijiriin neine jaun, aca Cana Coaunera neein coarajeein icharichaaine coina: ¹⁴ "Canune ii coroatajaneein, arajiin janiinacajelanaala nefaaauru ha iicha foerateeurine coina ichareeunicha," naain Abaraaun rai biha Cana Coaunerane jaun, ¹⁵ luhecaelanaala carajaain cojoaain, nii rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa raelu Abaraaun. ¹⁶ Nete laen cachaauru cha chana jerecuruhane, "Cana Coaunera coarajihane jana icharihanine que," aitiin ichae. Nii jaunte, cha chana jereein nihane esinae rauhijiriin icharihanine esenetaera coina, "Cana Coaunera notaracaae icharihanine coina," aitohane, inae nene nenacaaen rohecaera. ¹⁷ Nii rijijieein techu, nii niicha teeni raeranein neenihuri rai, aansijinniji nii aitohane corelanaala, esinae rauhijiriin icharichaaine coitucuruhane coina, aca Cana Coauneranein coarajeein icharihanine que aitelu Cana Coaunera. ¹⁸ Cana coritaelanaala niicha teeni naitoonjoan, aca- Cana Coauneranein coarajeein icharihanine coina, Cana Coaunera aitoonjoante raacache, Aca itolere baaso caje cana beraichanein nihane coina, naitoonjoaacha cohajein nihacachene jaun. ¹⁹ Nii cana rai niicha teeni- canaacha cohajeite, nitajihane coataa cana suujue nunaeranein ne. Charijieein teenti, cujuana nichajai que auriteein bote nuna rai nunaera- ancla, nalaa fichafichaanaane coataa nii rijijieein. Nii canaacha cohajeite chabana turunaa nainenihacache Teenforo cuhanai bujuanein nena ne jaun- cana turuhaeranu que nenaanein ne. ²⁰ Nitohanein ecu cana turuaeranu quete cana rai chabana satonoelanaala nena saseredotenein nelu Jesuso, aihalu Melquisedee ne rijijieein.

Saseredote inoaensi- Melquisedee rijijieinte nelu Jessoso.

7 Nii Melquisedee jetaote- Cana Coaunera rai saseredote neein, Saleen batane curuaanaa neein nelu. Nii Melquisedee jetao techu, leeochoaauru curuaanaacuru *rey* churu cachaauru amuritiin sohin jitariin acaauruhacha sirii ruluha acaauru cajene baiha caujjaha Abaraaunne jana, que tacaain cuhin, coroatajaniha Cana Coaunerane aina leeochoaauru amuritothane que aitiin cojiotaain coroajelu. ² Nitohaneein coroaecane jaun jetaote, nii leeochoaauru amuritiin sohin acaauru cajene niicha ruluhi lechooncanu telu rai Abaraaun.

“Melquisedee” naane jetaote: “Caohacha ichara curuaanaa” naane aite. Jerichanejeein jetao techu: “Saleen” naane: “Raotojoein nena” naa aite. Nii jaun jetaote, nii Saleen batane curuaanaa nihane jaun: “Raotojoein nihacachene tera curuaanaa” naaure Melquisedee que. ³ Nihei coitucueraai rai inaca, rai neba, foerateracuru, naaonjoainuri. Niheichu coitucueraai nejanoa, ohin, naaonjoane. Nii jaunte, acaihaniji chabana satonoelanaala nena Cana Coaunera rai saseredoteneein ne, aihalu Cana Coaunera Calaochine rijijiein.

⁴ Coaracuche nachuhinti jataain nelateineein niha nii Melquisedee ne jaun, nii leeochoaauru curuaanaacuru cachaauru sohin, niicha rului lechooncanu tihalu rai, cana foeratera inoaensi Abaraaunne. ⁵ Moisesa tenojoi rauhite niqui, Lebi nefoerateneein nenacaauruhachasaseredote neein leinjiin acaauruhacha, satiin cachaauruhacha sirii lechooncanu raauruhane coina aitelu, satiin cachaauru, acaauru araainein- acaauru rijijiein Abaraaun nefoerate neeuruha acaauru netonoaine saijiein. ⁶ Nii Melquisedee coatihalaen niqui, Lebi inamoco nihei. Nete nii saijiein, nii Cana Coaunera aitoonjoa raeranein niha Abaraaun natiin, cajene nii niicha rului lechooncanu bajaain Abaraaun cojiotaain coroaje. ⁷ Nii coitucuhacachene rijijieinte, nii cojiotaain niicha coroajei cacha amurijiriin nelateineein ne, nii cojiotaera. ⁸ Satiin caa chauratane que cachaauru cajene acaauruhacha sirii lechooncanu raaurerate ooruhane rai neein aihure. Nete laen nii Cana Coaunera Quiricha cuhane, Melquisedee que naitoonjoa enanetojoein jaiti ichaonaa que aitona rijitoein aite. ⁹ Nii rai niicha rului tihala Abaraaunne cajene, nii Lebi inamoconein nenacaauru- saseredotecuru, enene cachaauru cajene acaauruhacha sirii lechooncanu bajaain raeranein neenihuru netonai, Melquisedee rai niicha sirii teeuruhane coitucuhacache. ¹⁰ Nii que taca cuha Melquisedeene jana, rai jaberoco cuhane jaiti najanoelanaala neeuruha niicha foerateenihurune jana, rai niicha rului tihala Abaraaunne jaunte, jaiti nejanoelanaala netiin acaauru netonai acaauruhacha sirii lechooncanu tein neurelu.

¹¹ Nii coitucuhichene rijijieinte, Aaroon foeratenojonein nena- Lebi inamoco- saseredote neein nenacaauru aina cuaain, Israelitacuru rai rauhi tein nelu Cana Coaunera niqui. Nete nii rauhi tonoraeraauru, esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijiein

neurenelu. Nii jaunte nacoaanein saseredote letoaelu Cana Coaunera. Nete laen, nii niicha letoai Aaroon nefoerate cajene nenaanelanaala nihalu Melquisedeene rijijiein nenaane. ¹² Nii jaunte, nitohanein necoriha saseredotene jaun, Cana Coaunera rai rauhi netonai necore. ¹³ Nii ena nena cana rai saseredote- cana Curuaanaate, leeochoa Israelitacuru lauri cajene nena nihane que aitiin laenanohinein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹⁴ Nii jaunte, nii coitucuhacachene rijijiein, Jodaa lauri cajene nenaanein nelu cana Curuaanaa. Jana Moisesa coatihalaen niqui, Jodaa lauri cajene nerichaan saseredotene coina coacuhin iriheilu, neeururichaan saseredotecurune bihane bana.

¹⁵ Nii jaunte, jataain caohati saseredote Melquisedee rijijiein niha, nii ena nena cana Curuaanaa- saseredotene coitucuhacache. ¹⁶ Aihane jaun, coatihalaen niqui, “Acate rai laurinein ne,” naan rauhi cuhane laenanohinein nihei. Acate chabana nitajenaachara ichaonaa cajene unaanein ne. ¹⁷ Nii jaunte, nii rai:

“Iite Melquisedee rijijiein chabana satonoelanaala saseredote neein neriquincha,” naa Cana Coaunerane, ne laenanohinein Quiricha Inoaensi cuhane.

¹⁸ Nitohaneinte nii jauriaanejeein nena rauhi, Moisesa rai rauhi, naaonjoain aina chaque nelatenihane jaun, jeriha Cana Coaunerane rijijiein cachaauru ichao rucuhena nainenihane jaun, itajeein nacoanein jataain amurijiriin nelateineein nena te Cana Coaunera. Acate laen Cana Coaunera rene cana turuaeranein ne.

²⁰ Chaen techu, aca Cana Coaunera neein coarajeein chabana satonoelanaala nihane coina, cocoinarihanine esenetaacachene coina raajenihane aitelu. Jana leeochoaauru saseredotecuru, coatihalaen niqui, chabana satonoelanaala neeuruhane coina, aca Cana Coaunera neein coarajeein cocoanaane coina aitoi Cana Coaunera. ²¹ Nete laen cana Curuaanaa, chabana satonoelanaala nihane coina, aca raajenihane coarajeein cocoanaane que:

“Canune Cana Coaunera neein caraajenihane coarajeein icharihanuhine coina aitoon.

Nii jaun nii caitoonjoan corerihaaunni.

Iite chabana satonoelanaala saseredote neein neriquincha,” naan ne laenanohinein rai Quiricha Inoaensi cuhane.

²² Nitohaneinte nii jauriaanejeein nena amuritoheriin nena, cana rai Cana Coauneraacha teeni terateranein nenaane Jessoso. ²³ Leeochoaauru jauriaanejeein saseredote neein nenacaaurute, cana rijijiein cachanein neeuruhane jaun, arajiin neurelu, ohin nii baiha ichanana nainecurenihane jaun. ²⁴ Nete laen Jessoso ohin nitajena nainenihane jaun, leinjiin aacha chabana satonoelanaala cana rai saseredotenein ne.

²⁵ Nii jaunte, aina cuaain Cana Coaunera coacuhin ichaonacaauru ichoteratereein chabana satonoelanaala nihane rijjijeein, acaauru netonai chabana satonoelanaala Cana Coaunera aina neeuruhane coina. Nitohanihane jaunte, chabana ohenihane jaun, itolere bana satiin esenetaeraauru coreniha bajaee bajaereein Cana Coaunera caje.

²⁶ Nitohaneente esinae rauhijiriin canaacha latei saseredotecuru curuaanaacuru Curuaanaa neein letono neein ne Jesoso. Acate Saantoneein baaso colane- niheichu osaquelanaala- osaaonacaauru caje, jelai dedeeu tenojooneein ne. ²⁷ Coatiha leeochoaauru saseredotecuru rijjijeein, jauriaanejeein rai nosa coreniha, nii baiha cachaaauru osa coreniha, naaonjoain iniho mocohin Cana Coaunera rai tihane coina nena nihei. Nitohanelanaalate, le sajeein chabana coaiten ohenihane coina, raajenihane cana coreniha rai jaberoco telu sohin atinaauruhane coina. ²⁸ Jana nii Moisesa rai rauhi que cocoinanohineein nenacaauru saseredotecurute- nechu joaereein cachanein osaaonaneein neurelu. Nete laen, nii Moisesa rai rauhi que cocoinanohichuru baiha, ena nena saseredote cocoinaane coina, aca Cana Coaunera neein coarajeein icharihanine que aitoahlune jaan, rai Calaohineein osaquelanaala- chabana satonoelanaala saseredote neein nihane coina cocoinaelu Cana Coaunera.

Ena nena- cana rai, Cana Coauneraacha teeni terateraneein niha Jesoso ne.

8 Nii cana rai saseredote curuaanaacuru Curuaanaa- caa inara rai ereerecaanne jaante- jataain itolere amurijiriin nelateineein Cana Coaunera rijjijeein nihane jaun, Cana Coaunera nelaurihanaja raotono nichajai que nelauriaelu Cana Coaunera rohan. ² Acate cana rai esinae rauhijiriin saseredote esine neein Cana Coaunera ichanohineein nena- *santuario* cuhane neein, Cana Coaunera rene cacha turuaeraneein ne. Coatiha aihuruha leeochoaauru saseredotecurune rijjijeein, raajenihane cacha ichanohineein nena- *santuario* cuhane nihei. ³ Satiin saseredotecuru Cana Coaunera rai chaelai teraneein, inihocuru mocohin teranihane coina cocoinanohi nihane jaunte, Jesocurisito netonai nii rijjijeein cana osa coreniha raajenihane netelu atinaauruhane coina. ⁴ Coatiha caa chauratane caje nena nihane, saseredote nena nainerihe. Inae caa chauratane que arajiin neeuruha saseredotecuru, Moisesa rai rauhi cuhane aitothane rijjijeein niqui, Cana Coaunera rai nii Teenforo asaa lenonecuru sohin mocooruhane coina. ⁵ Nii saseredotecurute, nechu dedeeu ichacuruhane cojunacanein nitohanei icharanein neurelu. Canate esinae rauhijiriin, nechu dedeeu nenacaauru rijjijeei icharanein ichacuruhane coitucuhacache, *santuario* ichaa Moisesane coina rai: "Aonaan. Nii ichei ichtatane ucuunno coaratihanulune rijjijeein ichaaura," naalu rai Cana Coaunerane caje. ⁶ Nete cana rai saseredote laen, jataain nii leeochoaauru amurijiriin, jataain cana rai caohacha ichaain, cana rai tihane coina aitohalu

Cana Coaunerane rijjijeein, Cana Coaunera rene cana turuaeranein ne.

⁷ Bana caohachaain cachaaauru ichao rucuhena nainiha, nii jauriaanejeein nena Cana Coauneraacha teine, coatiha neriheilu Jesocurisito caa ena niicha tei ichaane coina.

⁸ Nete nii jauriaanejeein niicha tei rijjijeein neureniha cachaaaurune jaun:

"Inae cojoanonaa que turuhane banane, Israeli, Jodaa, naaonjoainuri aina, enachasine canuhacha ichaneni ichareeunnicha.

⁹ Nii ena acaauru aina canuhacha ichanenu, coatiha Egipto batane caje acaauru foerateracuru rocohanulune coina, canuhacha ichailu rijjirinaai.

Nene, nii acaauru aina canuhacha ichanenu tonoraelanaala ichaauruhane jaun, acaauru que jaolecoonlu.

¹⁰ Nii caa baiha Israeli aina canuhacha ichanenute, acaauru suujua cuhane laenanohineein niha Canu rai rauhine, suujua caje coaunein coitucuuruhane coina canuhacha ichanenu ne, Canu, acaauru Coauneranein nihanune coitucuhin, canu cachanein neeuruhane coina.

¹¹ Nii bana, inae le cachaaauru, leeochoaauru, acaauru laurichuru, acaauru araichuru, naaonjoainuri, inae Canu que ita relaauruhane latelanaalate, Canu, acaauru Coaunera nichaanne coitucuurureein satiin ichaahenaauru, canaanaihunru, naaonjoainuri.

¹² Nii banane baaso ichacuruhane que casuujua acatein, acaauru osa que canu suujua acatereunni," naelu Cana Coaunera.

¹³ Nii cana rai nacoaunein enachasine niicha ichanenu biha Cana Coauneranete, inae chaque nelatelanaala nitaje rai niha nii jaurihaanejeein niicha ichanenune coitucueratiha aite.

Santuario chauratane que nenaalu aina dedeeu nena *santuario* .

9 Nii jauriaanejeein Cana Coauneraacha teite, caa chauratane que rene nichuuntaauruhane jaanu que *santuario* neein telu Cana Coaunera. ² Nitohaneente, nii jauriaanejeein *santuario* neleru asaae jetao nelu leinjiin usi nujua, leinjiin mesa Cana Coaunera que banijiaain nena faan siriin, naaonjoaain. ³ Jana, que jauriin nena bujua cuhane jetaote, jelai teein Cana Coaunera turunajaneein curuajaelu. ⁴ Nii cuhane jetaote, nelu oro caje ichanohineein nena rori, jujui-inciense mocooruhane jaanu que, chaen camela itolereenein oro que carihanojoneein nena. Nii camela cuhane jetaote nelu, oro caje ichanohineein nena- leinjiin baichaje, cuhane manaa neein curuajain nena quinacai- manaa siriin. Chaen jetao techu, nii camela cuhane nelu Aaroon bastoon omaronalu, Cana Coaunera rai rauhi- ajeri caje nena tabara que teein laenanohineein nena, naaonjoainuri. ⁵ Nii camela ichoae jetaote nelu- coroatajai cacha rijianai itaroojianaaain. Acaauru jetaote, ecu niha Cana Coaunera beraneein jetao, nii nitaro que nii camela fuera asaraneein ne. Nete ena nelatene jitariin nii coitucuerateein niique irihacane. ⁶ Inae nitohaneein satiin ichanohineein nihane jana jetaote, itolere bana nii nunuheneein nena- Cana Coaunera rene nichuuntaauruna jaan turuure saseredotecuru, ecu Cana Coaunera rene nichuuntaain ereereecuruhane coina. ⁷ Nejetaote nii que jauriin nena- jelai teein Cana Coaunera turunaja neein nena jetao, saseredote curuaanaacuruhacha ecu turue le sajeein le jaanacaauru naineein. Ecu enohane naineein jetaote, lenonecuru coichana amaure, jauriaanejeein rai nosa coreniha teein, nii baiha coitucuelanaala neosateeuruha cachaaaurune coreniha tihane coina. ⁸ Niite cana que coitucuerate Cana Coaunera Suujue, nii nunuheneein nena- Cana Coaunera rene nichuuntanaanaja neein nihane jaun, jaiti neniha nii jelai teein Cana Coaunera turunajaaun cana turuaerane jaan, ecu turunaa nainenihacachene que. ⁹ Satiin niite, nechau jaiti ichaohacachene tonohanau cana que coitucuerateranu que nelu. Nii itolere inihocuru mocohin Cana Coaunera belaihuruhane jaan, coatiha nitohanei ichaain coroaeraauru cachaaauru suujua couluoona nainiheilu. ¹⁰ Acate raujiaain lenonecuru, conacaihuru, naaonjoainuri couluoraneein, cachaaauru netonai chatoanai ichacuruhane, rai jaberoco caje niicha ichai jaoruhane coarateeuruhane jaanu que nelatelu, cana suujue coriha Cana Coaunera que turuhane reentiaajeein.

¹¹ Nete laen inae turuhelu Jesocurisito. Acate enene inae cana rai saseredotecuru curuaanaa Curuaanaa esineneein- chabana satonohelanaala nereein. Nii saseredote neein niicha ichai ichaane jaan- *santuario* te, esinae rauhijiriin nesineneein nena ne. Coatiha raajenihane cacha chanohineein nena nihei, niheichu cau chauratane que nihei. ¹² Nitohaneente *santuario*

cuhane enohelu Jesocurisito, coatiha aihuruha caa chauratane que nenacaauru saseredotecurune rijijeein, Cana Coaunera rai, cabara curuanaa, toro narejeein, naaonjoainuri coichana tihane coina nihei. Acate raajenihane rai coichana tihane coina, le sajeein enohelu chabana coaitenihane coina. Nitohaneente cana rai ichaonaa chabana satonoelanaala nena teraneein nihane jaanu raelu. ¹³ Esinaete niqui, nii toro narejeein coichana, cabara curuaanaa coichana, baca narejeein moco bajane, naaonjoainunri que, chaelai Cana Coaunera que banijiaelanaala nena cabuuruhane couluorejetelu, Cana Coaunera que banijiaaneein nihane coina. Nete laen cacha suujue couluoona nainenelu nii ichanacuru. ¹⁴ Nete laen jataain nii amuritoheriin nelateineein ne Jesocurisito coichana, aca Cana Coaunera Suujue, chabana nitajenaacharanejeein nena aina cuaain, raajenihane Cana Coaunera rai cana coreniha ohane coina netihalune jaun. Nitohaneente cana suujua letononeein, canaacha ichai coreniha, cana nitaje rai nena caje, cana suujua coreein nelu nii rai coichana- osa colane nena- Cana Coaunera jerei ichaain nihacachene coina.

¹⁵ Nii coinate ohelu Jesocurisito, ena nena Cana Coauneraacha ichaneni aina cuaain, ichoachaniha neein onacaaurulu, ena neinichaachene, naaonjoainichaachene Cana Coaunera aina cana tihane, nii inoanlu jauriaanejeein niicha ichai, raujiaain cachaauru osa bujuateraneein nihane caje, acaauru osa que suujua acatena nainiha Cana Coaunera, satiin niicharanojoneein nenacaauru netonai nii naitoonjoa niicha teeni chabana satonohelanaala nena ichaonaa raeraneein neeuruhane coina. ¹⁶ Oha cachane baiha, rai rucuhele niicha cocoirichai raauruhane coinate, jauriaanejeein oha nii cachane coitucuruhane rai ne. ¹⁷ Nii jaun, jaiti oheniha nii rucuhele erora cachane, coatiha nii niicha cocoirichai rucuhele ranaa nainiheilu. Inae ohane baihate laen naine nii rucuhele raa nii banihatihane jaan ne. ¹⁸ Nitohanihane jaunte, nii jauriaanejeein nena Cana Coaunera ichai tonoracuruhane coina, carenero sohin rai coichana chororejetucurelu.

¹⁹ Jerichanejeein jetao techu, aina nenacaauru cachaaauru rai jetao, nii Cana Coaunera aitoonjoa rauhi bihane baiha jetao, carenero ujui caje, lana caje ichanohi cajione lanajai aina, leinjiin enuha- isopouune raain jetao, toro narejeencuru, cabara curuaanaa, naaonjoainuri coichana acau que jasiitenohineein nena que setejaain jetao, Cana Coaunera tenojoi rauhi laenanohineein nena ichoae rijaaain cachaauru ichoae netonai rijaae Moisesa. ²⁰ Nitohaneente acaauru ichoae rijaaain jetaote: "Caate nelaterichaaain nii cana rai tonoraacachene coina Cana Coaunera tenojoine coitucuhichene coina, coitucuerateraneein nena Cana Coaunera icharatenohi ichanera," nae jetao Moisesa. ²¹ Chaen jetao techu, loanari *santuario* aina, nasaae enohane saseredote rai nelatenei corujueleuru, naaonjoainuri ichoae rijaae Moisesa. ²² Nitohaneente, satiin itolere coichana que rujuuain, jelai teein culuoonojoneein nihane coina

aitelu nii rauhi. Nii jaun, neniha coichana joaera cana corenihane, nerihei cana osa que suujua acatiha Cana Coaunerane jaanu. ²³ Nitohaneente carenerocuru sohin rai coichana que, nii dedeeu nenacaauru cojunacaneen nena couluoocurelu. Nete laen, jataain nii amuritoheriin couluoora latelu nii dedeeu esineneen nena.

Cana osa caje cana rocoeranu quete ohelu Jesocurisito.

²⁴ Coatiha nii Cana Coaunera nenaja esine cojunacatiha cachaauruhacha ichai asaae enohilu Jesocurisito. Acate rauhijiriin Cana Coaunera nenaja dedeeu cuhin, Cana Coaunera rai, enene cana coreniha iriha ne. ²⁵ Coatiha aihuruha saseredotecuru curuaanaacuru, le jaanaca naineein nejelau coichana teeuruhane coina araai saain nii *santuario* enohine riji-jieein, araai saain ohilu Jesocurisito. ²⁶ Nitohanihane chujianra, necoaaunaa cana rai chauratanene caje coauneein, ore araai saain Jesocurisitona. Nete aca satononiha ecocohin- le sajeeincha raajenihane ne-teen ohelu- chabana satonoelanaala cana osa caje cana rocoeranu que. ²⁷ Charijieein teeinti le sajeein ooruhane caseteco coaracure cachaauru, ²⁸ nii riji-jieeinte le sajeein atinaain, arajii cachanichaane, osa aina nena caje cana rocoeranu que tenojoineein nelu Jesocurisito. Inae nacoauneein tururichaaain niqui. Nete osaaonacaacuru ichoteratihane coina ainereein, esenetaain acaacha cohajeein nenacaauru ichoteratihane coinatae aicheein.

10 Nii Moisesa rai rauhi, nechu raujiaain nii turuha uhenenilu riji-jieein nihalu nesinenelanaalane jaunte, acaauru osa caje- nii le jaanaca naineein- araai saain jeelai lenonecuru mocohin Cana Coaunera rai teeurera couluoona nainenelu. ² Bana nii acaauru osa caje acaauru couluooca nii Moisesa rai rauhine jana nihanete, inae osa caje couluonohineein neeuruhane coitucuhin, inihocuru mocohin teeuruha Cana Coaunera raine jianecurure. ³ Nete nii toro narejeencuru, cabara curuaanaa, naaonjoainuri coichana, acaauru osa caje, acaauru couluoona nainenihane jaun, osaaonanein neeuruhane coaauca, nii le jaanacaauru naineein, nii inihocuru mocohi teure Cana Coaunera rai.

⁵ Nitohanihane jaunte, inae chauratane que uhane rai:

“Ti rai lenonecuru teein,
que ii belaihuruhane
jereneeine jaunte,
ii rai canu jaberoco tihanune coina
caletoaacha.

⁶ Niheichu
acaauru osa caje
couluoonaquine coina,
ii rai iniho mocohin teein,
chaelai que
ii belaihuruhane coina jeriheei.

⁷ Aihane jaun, nocoaaun,

nii Quiricha cuhane
laenanohineein nihane riji-jieein,
iicha jerei icharanein
nihanune coinara
Cana Coaunera,”

naelu Jesocurisito Cana Coaunera rai. ⁸ Niritiin nii acaauru osa caje couluonajaane coina, rai lenonecuru sohin teein, chaelai que belaihuruhane coina aitiin, rai lenonecuru mocooruhane coina aitiin, naaonjoaan, rai naitoonjoan rauhi riji-jieeine saijieein, rautaeniha Cana Coaunerane que rai aithane bai-hate: ⁹ “Nocoo inae cuhanu iicha jerei ichacaunne coina” naain aite Cana Coaunera rai. Nitohaneente nii lenonecuruhacha sohin teeuruhane coina nena rauhi itajeein, raajenihane rai jaberoco tee, ena nena cana rai Cana Coauneraacha teinein nihane coina. ¹⁰ Nitohanein jeriha Cana Coaunerane riji-jieein, le sajeein chabana coaitenihane coina, cana coreniha ohane coina, raajenihane rai jaberoco tihalu Jesocurisitone corenihate, cana osa caje cana couluocoelu Cana Coaunera.

¹¹ Chabana osa caje cacha couluoona nainenihane lenonecuru sohin teeuruhane saijieeinte, satiin saseredote Jorioneein nenacaauru, araai saain itolere bana lenonecuru sohin teurelu. ¹² Nete laen Jesocurisito, le sajeein, chabana coaiten ichaenihane coina, osa coreniha rai jaberoco tihane baiha, Cana Coaunera rohan nelauriaelu. ¹³ Ecute ena neein, que nejerate-nacaauru amuritoeratiha Cana Coaunerane cojoae, ¹⁴ rai jaberoco teein coreniha Cana Coaunera cachanein neeuruha cachaaurune coina couluoocane jaun. ¹⁵ Jana Cana Coaunera Suujuete:

“Inae chabanani
acaauru rai canuhacha ichanenite;
acaauru suujua cuhane laenanohineein niha
Canu rai rauhine,
suujua caje coauneein coitucuuruhane jaan nereein.
Nii jaun inae nenacauneein
acaauru osa aina baaso ichacuruhane coaurihaunni,”

naain aitothalu Cana Coaunerane coitucuerate cana que.

¹⁸ Aihane jaun, inae nitohanein cana osa que suujua acatiha Cana Coaunerane jaun, inae nainihei nenacaunen osa coreniha iniho mocohin tenaa nainihei cacha.

Cana Coaunera rohan nichuuntaacachenete ne.

¹⁹ Nitohanihane jaunte rai coichana jaohin ohalu Jesocurisitone coreniha, aina cuaain, inae enene nainichaache, chaque casilanaala tonajelanaala Cana Coaunera nenaja esine *santuario* turuhacachenera canejeraauru. ²⁰ Nitohaneente Cana Coaunera rene turunaa nainenihacachene jaan bujuateranein nena itajeein, nii ena nena ichaonaa que turunaa nainichaachene jaanu ajiinchateranein, rai jaberoco telu Jesocurisito. ²¹ Nii jaunte Jesocurisito cana rai saseredote esine neein nihane jaun, aca Cana

Coaunera nenaja acatiha cana turuaeraneen ne. ²² Aihane jaun cana suujua cuhane asinojoneen cha coacuelanaala, niheichu leeocho coacuelanaala, canaacha cohajeeicha que coacuhin, esinae rauhijiriin cana suujua cuhane coitucuhachene saijieein, chachaain nihaachene jianeen, Jesocurisito aina cuaain couluooneen Cana Coaunera rohan turuhacachenete ne. ²³ Nii jaun coujurihu Jesocurisito esenetaeraneen nihaachene jaun, itolere bana esenetaachene rijijieein nihaachenenete ne. Inae ecu tihane bana, cana rai niicha teenu naitoonjoalu terichain Cana Coaunerane jaun. ²⁴ Nitohanihane jaun ita rijijieein caohachain neen, itolere bana ita belaiin nihaachene coina, ita corootajaneen nihaachenenete caohachae. ²⁵ Aihane jaun nainihe iahuruha leeochoaurune rijijieein, ita aina netaojiaain ereerecaachene coiteen jianena nainihaacache. Coiintelanaalate naine, inae tururichain Cana Curuaanaa cojoanonaa que turuelalajihane que nainaan, jiniiquii itaque corajeraateen, ita rai coitucueratihacachene caohachae.

²⁶ Jana inae raotojoeen Jesocurisito coitucuhin nihaachene saijieein, naosatenaa coacuhin nihaachene inae nerinaain nacoauneen cana osa coreniha ohenu. ²⁷ Nechu usi tabai jana necairichanaa coaraain nitajeururichain Cana Coaunera coitucunaa jerelanaala que nejeratenaa rijijieein nenacaaurune que banijiaain nenaachate cohajerichacheen. ²⁸ Chunocoha, Moisesa rai rauhi tonoraelanaala nihane jana, neuruha nichatajaain coaraain beeuranenete, cairichaojoaain coaraelanaala, sohin jaorurejetucurelu. ²⁹ Tana, nii amurijiriin casetecanohiniha cuururichain, chaque nelatihei rijijieein Cana Coaunera Calaohi teen, cana coreniha ohin rai coichana jaohin naaonjoaan, cana belaiha Cana Coaunera Suujuene saijieein, que jaolequii nenacaaurune coitucuhichene. Nii rai coichana cana coreniha ohin niicha joailute niqui, acauru rai niicha teeni terichain Cana Coaunerane coitucuerateen, jelai teen Cana Coaunera cachaneen neeuruhane coina, acauru couluoraneen nenaane. ³⁰ Chaen techu: "Canuna cachaauru rai caohacha icharaneen coretereunni," naain "Cana Coaunera rai cachaauru rucuhereen," naelu Cana Curuaanaa. ³¹ Nii jaunte, jataain coasihacaine Cana Coaunera nere tonoraain nenihacane.

³² Nete inara, jauriaanejoeen Jesocurisito esenetaachene nunuheneen, itolere que laraajiin necairichanaa abaantaachelune coaauquichene caohachae. ³³ Inara tabaaurute, satiin notaracae teen nocoeje chanuhin bisihururejetelu. Nii jana inara tabaaurute, inara aina jiniiquii necairichaururejetelu inara coinaderaa. ³⁴ Jerichanejoeen techu, cairichaojoaain caresero cuhane nenacaauru coaraain acauru coinaderarejetocoichelu. Chaen techu inara rucuhele ruluuruha inara cajene nihanatiin, raotojoeen rachoojoeen nerejetocoichelu cochunaelanaala. Inae nii amurijiriin chabana nitajenaa nainelanaala dedeeu niha inaraacha raenine coitucuhichene jaun. ³⁵ Aihane jaun, jiaonriha nitohaneen rariquicheene esenetaain

ichaohichene jianiquichene. Acate inara rai jeelai amuritoheriin cainareen. ³⁶ Nii jaunte, jataain jeelai amuritoheriin necairichanaa abaantaain nena nanequichene jaanu que, itolere que laraajiin neeichene jaanu latequiche. Cana Coaunera jerei ichajeein ichaohichene, tihane coina naitoonjoa raeraneen neeichene coina. ³⁷ Nitohanihane cinate:

"Inae ena caeneenejelanaalate turureen nii turuha uheni.

Coatiha inae carajarihaain.

³⁸ Canu cachaneen, canuhacha esenetaain ichaonacaaurute,

chabana nitajeeurenereen. Nena laen canu cachaneen

nihane jianeen, jauriaa ichaohalune rijijieein ichoai que

nejeratereunni,"

naalu Cana Coaunerane, ne laenanohineen rai

Quiricha inoaensi cuhane. ³⁹ Jana cana, coatiha nii rai cachaneen neeuruhane jianeen, jauriaa

ichaoruhane rijijieein ichaonacaauru caseteco coaracuruhane rai nenacaauru nihaacache. Canate esenetaain ichaoruhane jaun, ichoteratenojoneen neeururichaine rai nenacaauru rijijineen nihaacache.

Cana Coaunera esenetaain niha cachane

11 Esinae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaacanete, chabana canaacha coaraai terichain cana raine cohajeein ichaohaca. ² Cana foerateracurute raujiaain esenetaauruhane jaun, cacha caohacha rijijieein acauru coarae Cana Coaunera.

³ Cana Coaunera esenetaacachene jaunte, nereecha que chauratane coaunalune coitucuhacache. Nii jaunte, chabana cachaacha coaraai caje coaunanojoneen nene, caa enene canaacha coarai.

⁴ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nii rai nihana Caain amurijiriin, jataain caohacha nejesina mohin que Cana Coaunera belaiha Abeline jaun, caohacha icharaneen raain nii rai niicha tei raelu Cana Coaunera. Nii jaunte, inae ohalune saijieein enanetojoeen Abeli coaaucaache, Cana Coaunera esenetaeraneen nihane coitucueratiha cana quene jaun.

⁵ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nabana ohane coataa jaberoco neen Enoco raa Cana Coaunerane jaun, inae nii baiha coarihurenelu. Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete, jaiti raeniha Cana Coaunerane ajiniha, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohalu Enocone que aite. ⁶ Nete esenetaeniha Cana Coauneraacha jerei ichajeein ichaonaa nainene chuni cacha. Cana Coaunera aina nena jerichaanete, niha Cana Coaunerane esenetaain, aina nena jerenacaan, niicha jerei ichajeein ichaonacaauru cainaeraneen niha Cana Coaunerane esenetae esenetaera.

⁷ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae chabana acaauruhacha coaraai icharichaine been suujuatiha Cana Coaunerane tonoraain, leinjiin bote tabai jaelu Nohe, cuhane rai comasai aina saain rai bereecu-

ru aina nichotihane coina. Nitohaneein esenetaane jaun techu, nii esenetaelanaala chauratane que satiin nenacaauru cachaauru caseteco coaracuruhane jana, esenetaain nenacaauru ichoteratenojoneein neeruhane rijijieein ichoteratenojoneein nelu Nohe.

⁸ Nii rijijieein techu, Abaraaun netonai Cana Coaunera esenetaane jaun, cotihacane tonoraain rai natane ratiriin, nii cunaja jelai coitucuelanaala cuhin, esenetaeraneein nihane caineraneein, rai Cana Coaunera teenu atane que ichaoha cuelu. ⁹ Nitohaneein Cana Coaunera esenetaane jaunte, nii rai Cana Coaunera teenu atane que leeocho atane caje unaa-neein ichoaelu Abaraaun. Ecu jetaote, neloherite-lanaala raujiaain loanariicha asaae ichoaelu, aihu-ruhalu nii rai, Cana Coauneraacha tei raeraneein neen-unru Isaca, Jacobo, naaonjoainurine rijijieein. ¹⁰ Cana Coauneraacha ichai- chabana nitajenaachara nese que ichaonaa jerihane jaunte, leeocho neseu cuhin ichoaelanaala loanariicha asaae ichoaelu Abaraaun.

¹¹ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae camotojoe nihane jaun canaanai sirina nainenihia Sarane jana, inae Abaraaun netonai biinaa nihane saijieein, rai naitoonjoan icharihani nohanelanaalane esenetaane jaun, laraajiaa Cana Coauneraane aina nelararajiaain canaanai sirilu Abaraaun. ¹² Nitohaneinte, inae jataain biinaa nihane saijieein, janiinacajelanaala cucuana cuhane nena carene catu aina arasijie jeeoneein, cachaauru foerateraneein nelu Abaraaun.

¹³ Satiin nii cachaaurute ohelu, jaiti nii acaauru rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa jitaain raelanaala. Nete jataain Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, nota que coara rijijieein coitucuuruhane jaun, nechuleeocho atane caje unaa-neein, caa cana rai chauratane que ichaauruhane coitucuuerele.

¹⁴ Nitohaneein ichaauruhane coitucuhacachene cajete, jaiti caa chauratane que, nii acaauru rai Cana Coauneraacha teenu chabana satonoelanaala acaauru ichaonajaanu atane raurenihalune coitucuhacache.

¹⁵ Bana nii jeelai nataneecha que coaacuruhane jana nihanete, jelaiha caaururelu. ¹⁶ Nete nii acaauru rai Cana Coaunera teenu atane raauruhane coina, jelaiha caunaa nainecurenelu. Nii atane acaauruhacha raenute dedeeu nenaane. Nii jaunte, nitohaneein acaauru que leinjiin nese banihateein rucuhecane jaun, acaauru Coauneraanein nihane coejene Cana Coaunera.

¹⁷ Nitohaneein Cana Coaunera esenetaane jaun techu, esenetaane cojuha rai calaohi Isaca sohin mocohane coina, rai aitoha Cana Coauneraane jana, Isaca sohin mocoha nejerelu Abaraaun. ¹⁸ Nitohaneinte: "Ii calaohi Isaca cajete nefoerateeurureein iicha foerateeuricha" naa rai Cana Coaunera natiin, acailhaniji rai calaohiniha Isaca ne saijieein rai sohin mocoha Abaraaun ne jere Cana Coaunera. ¹⁹ Ohane caje, cacha chatena nainiha Cana Coauneraane esenetaane jaunte, nii rai calaohi atinaain tihane jere Abaraaun. Nii jaunte, Cana Coaunera rai tihane baiha, nacoauneein nii rai

calaohi raelu. Nitohaneinte jataain chaque nelateineein nelu nii Abaraaun.

²⁰ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, rai calaohichuru- Jacobo, Esao, naaonjoainuri coroatajanerichaaain Cana Coauneraane coitucuhin cojiotaelu Isaca.

²¹ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae ohane rai netiin, rai calaohi Jose calaohichuru- le cachaauru cojiotaain coroatajanerichaaain Cana Coauneraane que aitiin, rai nunera que netemeriaain, Cana Coaunera corojelu Jacobo.

²² Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae ohane rai netiin, Egipto caje mituururichaaain rai naraichuru Isaraelitacurune que aitiin, rai jaberoco amaauruha acaauru jiniichaane coina aitelu Jose.

²³ Cana Coaunera esenetaauruhane jaun techu, canaanaihuru soaajeratiha Egipto curuaanaa rey ne jana, nejanoaa Moisesane jana casilanaala, nichata ateein asinojoneein aina sirichurelu, jataain caohachajie canaanai nihane jaun, rai fojiaaraauru.

²⁴ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, Rey Faraaon cacunu, calaohi rijijieein nena jerenihane jaun, inae ichauchenanein rai naraichuru- Cana Coaunera cacha neein nenacaauru aina jiniinquin cairichanojoneein nelu Moisesa. Jaiti caa chauratane que osaonacaauru aina ichaohane bana. ²⁶ Nitohaneinte, jataain Cana Coaunera esenetaane jaun, rai cainarichaaain Cana Coauneraane coitucuha nota que coara rijijieeine jaun, Egiptoo raotojoei ichaonaa que ichaonaa nainihalune que jaolequii, jataain nii amuritoheriin nelateineein cacha ichoteratera- Mesihasi rijijieein cocoinanohineein necairichanaa jerihane jaun, naraichuru rene cuelu Moisesa.

²⁷ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, sohin jaothane coina arichatiha curuaanaa rey ne jana, casilanaala Egipto batane caje amuhin, ecu aina neein coarajia Cana Coauneraane jana ainaan rijijieein, Aca jerihane rijijieein nelu Moisesa. ²⁸ Nitohaneein esenetaane jaun techu, besetanein neeni- Fasocoo janonaa nunuhe bitoaaain, satiin Isaraelitacuru nenaja bacuujuuauru rujaerate ichana que Moisesa. Nabana Isaraelitaneeuruhane calaohichuru ajichacuru atinaa Cana Coaunera letono anjerane coataa.

²⁹ Cana Coaunera esenetaauruhane jaun techu, atane jacoro que ainaa rijijieein, cucuana jera jaaorelu Isaraelitacuru. Jana Egipto cocoaichacuru acaauru caaijie cuhalaain satiin naluhin oorelu.

³⁰ Cana Coaunera esenetaauruha Isaraelitacurune jaun techu, caainsi janoneein cojoanoonetojoeiin cuhin, caainsi sanein Jericoo nese tinonocuruhane jana, neranuha tinonoritiiin nena nii ajeri caje ichanohineein nena nii nese tinoritiiin ucuuneti rijiane jana, satiin cocoaichacuru sohin jaaorelu. ³¹ Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nii Jericoo nenacaauru cachaauru sohin jaaoruhane ucuaetoha, nii ecu nena ene cojoaelorohe sohin jaaorenelu. Nitohaneein esenetaane jaun, acaauru letonocuru coroatajai cunacaauru raa raotojoeiin rai loreri asaaene jaun.

³² Jaitite lanacure Gedeeon, Baraca, Saansoon, Jefete, Rabiri, Samoeri, chaen *profeta* curu, naaonjoainunri que inara rai irihanune, nena inae jianeeun. ³³ Satiin niichuru jetaote, Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, lauri lauri nenacaauru atanecuru ruluhin jetao, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaain jetao, acaauru rai niicha teeni Cana Coaunera aitoonjoan atane raarelu. Tabaauru leon ucuha cuhane jaonojoinecuhane nihanatiin quinaa nainenelu leon, leoncuru ujuae fuhane coina, rai anjera letoaa Cana Coaunerane jaun. ³⁴ Jana tabaauru jetaote, Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, usi tabai jana jaonojoinecuhane nihanatiin, tonajelanaala usi caje nichoteurelu. Chaen tabaauru jetaote, sabere caje nichoteein sonaana que casihuruhane saijieein, nii baiha nelararajiaain sonaana que acaauru que nejerate-nacaauru amuritoorelu. ³⁵ Tabaauru enecuru rai jetao techu, acaauru araaichuru onacaauru ichatecurelu.

Jana tabaaurute cairichanojoineein neuruhane caje nichotenaa coacuelanaala oorelu, ooruhane nihanatiin Cana Coaunera aina raotojoei ichaonaa que ichaaururichaine esenetaauruhane jaun. ³⁶ Jana tabaaurute acaauru nocoeje chanuhin bisinojoineein, *cadena* que ichoanojoineein caresero cuhane tenojieein, naaonjoaurelu. ³⁷ Jana tabaaurute, ajeri que bodoosiin, sera que cataaun terunojoineein, sabere que sonojoineein, naaonjoaain oorelu. Chaen techu, cajihaneein amuhemujueein cairicheinejeein, carenero, cabra, naaonjoainuri ujui que cajionecoojoein, cairichanojoineein nererojoecaaeriin, naaonjoaain neeurelu. ³⁸ Nii cachaaurute chauratane que, nelatihei rijijieein, cunaja coitucuelanaala cajihaneein, cacha areroo cuhin, ichatane ucuunno cuhin, ajeri jioararo jachu cuhane neein, atane jachu ucuacaain nena cuhaneuru cuhin amuhemujueein nerejetocurelu.

³⁹ Nete nitohaneein esenetaain neuruhane coreniha cacha caohacha rijijieein coaranaaca Cana Coaunera natiin, chuni rai naitoonjoan niicha teeni tenelu, ⁴⁰ cana coacuhin cana rai jataain caohachaneein niicha tei esenetaeraneein neinichaachene aina cuaain, acaauru netonai cana aina jiniiquiin esinae rauhijiriin caohacha icharaneein ranojoineein neuruhane coina.

Jesoso coarajeein nena rijijieein, itolere bana queecha coaucuche.

12 Nitohaneein inae cana que Cana Coaunera esenetaauruhane coarateein coitucuhateeruhalu nii cachaaurune jaun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaonaa jerichaachene nihanatiin itolere bana osaacha ichana coacuhin nihacachene coina cana acateraneein nena jianeein, canaacha esenetai jerenohi ichajeein laraajiin ichaohacachenete caohachae. ² Aihane jaun, nii esenetaacachene jaan tera neein aca cana suujua rucuhaneein niha Jesosone jaun, queecha coaaucaachenete ne. Inae nii baiha raotojoein rachoojoein Cana Coaunera rori- *trono* raotono nichajai que nelauriaain nerichainne coitu-

cuhane jaunte, rai nocoeje chanuhin coroso que tein atinaauruhane jana, coejenelu.

³ Nitohanihane jaun, itolere bana Jesoso cairichaaeriin neeuruhalu osaaonacaauru cachaaurune que, inara suujua cuhane coaucuche. Aihane jaun, chatohanei coaraain neeichene nihanatiin, jiaonriha coiinteein esenetaaichene jianequichene. ⁴ Niheichu nii osa que nesarucuhichene coataa necairichanaa coraquichene jaun coreniha oriheeicheein. ⁵ Nete inae inara, rai calaohi suujuatiha casetecaane rijijieein, inara suujuatiha inara casetecaa Cana Coaunerane jaan baitequiche. Rai Quiricha cuhanete:

“Jiaonriha
ii suujuatiha, ii casetecaa
Cana Curuaanaa que jaolecoina cacalabi.
Niheichu
baaso ichaaine coreniha
ii casetecaane,
nainihee
esenetaaine jianeeine.
⁶ Niicha belaaite suujuate
Cana Curuaanaa.
Jerichanejeein techu,
rai calaohi rijijieein
niicha rai casetecain ne,”
naain ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁷ Nitohanihane jaun, inara casetecaane abaantaain neeichenete, rai calaohi belaihaneein rijijieein inara belaiheein Cana Coaunera. Nihei chuni canaanai- inacaacha suujuateinelanaala nei. ⁸ Jana rai calaohi rijijieein nenacaauru casetecaa suujuatihane rijijieein inara suujuatiha, inara casetecaeniha Cana Coaunerane, rai calaohi esinenelanaala, rai nere tonoraeeineichene jaun aicheein. ⁹ Chaen techu, caa chauratane que nenacaauru- cana fojiaraauru- cana casetecaa in cana suujuateeuruhane, tonoraain nerejetocoochelu, tonaain erena coacuelanaala. Nitohanihane jaun, cha caaunna nii amuritoheriin dedeeu nena Cana Inaca Cana Coaunera cana suujuatiha, cana casetecaane abaantaain nenerihacache, chabana satonohelanaala nena ichaonaa raacachene coina. ¹⁰ Cana fojiaraaurute, jaiti caa chauratane que ichaohacachene jana, nechu raujiaain acaauru jerecuhane rijijieein nihacachene coina, cana suujuateurelu. Nete Cana Coaunera laen, Nesineneein caohacha icharaneein nihane jaun cana rai caohacha icha cana suujuatiha cana casetecae. ¹¹ Coatiha niqui raotohi caseteco coaracaane, rijieeoritiin cunaain tacaane jaun. Nete nitohaneein cana tein cana relaera tonoraain ichaohacane, rauhijiriin raotojoei ichaonaa que ichaohaca.

Jataainte elunae cana rai Cana Coauneraacha beratei que jaolecuhacane

¹² Aihane jaun, nacoauneein nelararajiaain caohachain ichaaoche. Nacoauneein caohachain rauhijiriin inara suujua coaraain ichaohin, jerichanejeein nacanacaana coacuelanaala neeichene coina.

¹⁴ Satiin cachaauru aina raotojoein ichaaoche, cojorihu jeriha Cana Coaunerane rijijiein ichaohichene coina. Jeriha Cana Coaunerane rijijiein ichaoheniha cachane, nihei chuni Cana Curuaanaa coarana nainerinaain. ¹⁵ Atiin jiniinquiin, jeriha Cana Coaunerane rijijiein, ita coroatajanein neeuche. Nabana chuni nitohanein nihane jianihane, cache atinaa ajaena corainei rijijiein leeochoaauru ichao aasaecane coataa. ¹⁶ Jiaonrihachu chunocoha inara caje, nejelau ene aina ichaohane. Niheichu rai Cana Coauneraacha tei que jaoleconaa nainihe. Nitohanein ichaane jaunte, nechulenoneecha coreniha, aca nihana saijiein, rainein nena telu rai nocoala rai Esao. ¹⁷ Nii jaunte, nii coitucuhichene rijijiein, rai caohachanu tiha rai inacane coina bajaane saijiein tenelu rai inaca. Mainajein chanaain bajaane saijieeinte, tenelu inae nitohanihane jaun.

¹⁸ Nete laen inara, aihuruhalu Isaraelitacurune rijijiein, chatohanai dadaain coanacai, usinein iihanei, nocohena tabai, cujuana tabai aina nocohena, naaonjoain nena rohan nii nichuuntaeneeiche. ¹⁹ Niheichu toniha jaihane aonaheeiche. Niheichu toniha Cana Coaunerane aonaheeiche. ²⁰ Nii aohanraauru jetaote laen, nii naitoonjoan tonorana nainesihurenihane jaun, abaantasilanaala acaauru rai iriha Cana Coaunerane jianeratecurelu. "Chunocoha, caa nihanune jaanichatane ucuunno rohan nichuuntaain, ecu turuhin, jelai shaquiin, naaonjoainte ajeri jaberoco, rejoon, naaonjoain que sohin jaonjoinereein, lenone nein aihane nihanatii" naain iriha Cana Coaunerane jaun. ²¹ Nitohanein jataain coasinacaa, nii acaauruhacha coaraine jaun jetaote: "Jataaine rijijijaneen canu ne-soone caaura" nae jetao Moisesa. ²² Nete laen inara nii amuritoheriin, Cana Coaunera nenaja esine Sioon bichatane ucuunno, dedeeu nena Jerosaleeun nichuuntaaiche. Chaen techu oaraanca neein netaojiaain Cana Coaunera coroaecuruha coina, netaojiaain neeruha anjeraaurune jana coaraqiche. ²³ Chaen techu, ichoaichaniha Cana Coaunera calaohi neein dedeeu cocoirichanojonein nenacaauru rohan turuhin coaraqiche. Nitohaneinte satiin caohachain ichaonacaauru cachaauru, aca jerihane rijijiein tein niicha ranojohunru rai Joesionein nena- Cana Coaunera rene turuhiche. ²⁴ Chaen techu nii ena nena Cana Coauneraacha teratei teranein nena Jesocurisito- rai coichana que cana couluoorane maa-jein coaraqiche. Nii rai coichanate jauriaanejein cana cairichaeranu que nihilu Abeli coichana jana, jataain nii amuritoeriin cana rai nelateinein ne.

²⁵ Nitohanihane jaun, cana rai ereein niha Cana Coaunerane que jaolecohin, batiin neeichene que necohalajiin neeuche. Coaracuche nachuhinti nii jaiti cau chauratane que ne bana, suujuatenajaane coina Cana Coauneraacha cotihacurilu, caje nichotena nainecururiha. Aihane jaun, nii amuritoheriin nichotena nainerihacachein dedeeu netiin cana suujuatihane que jaolequiin nihacachene. ²⁶ Nii iriha Cana Coaunerane bana jetaote, nii rai nereecha caun neru-

rujuelu canarai chauratane. Nete ena laen: "Nacouneeina chauratane rurujuareeunni le sajein. Coat- iha Chaurataneecha nerurujuarinaain, cana rai dede netonaite nerurujuarein," nae Cana Coaunera. ²⁷ Niritiin: "Nacoaunein le sajein" naain aitohanete, satiin niicha counanojonein nerurujuanaa nainein nenacaauru itajihane jana, nerurujuanaa nainelanaala nenaacha nedaane coina aitoha Cana Coaunerane coitucuerate cana que. ²⁸ Nii cana rai Cana Coauneraacha tei- rai Cojoanonaate chabana nitajenaa nainene. Nii coreniha "Narihara Cana Coaunera," naain jiniinquiin rai cachanein neeuruhane coarateein aca jerihane rijijiein coroaeraauru aina coaroaecaachenete ne, ²⁹ itolere baaso itajera- usi rijijiein niha Cana Coaunerane jaun.

Naaonjoain, rai suujua rijijiein nihacachenete jere Cana Coaunera.

13 Jiaonriha ita nejeranein nena rijijiein, jini-iquiin ita belain neeichene jianein neeichene. ² Niheichu inara rene turunacaauru belain raachene jianein nena nainiheiche. Nitohanein nenacaaurute, acanihane coitucuelanaala Cana Coaunera letonocuru anjeraaurune maajein raurelu rai loreri asaae.

³ Aitiin caresero cuhane nenacaauru netonai coaucuche, acaauru aina jiniinquiin caresero cuhane nena rijijiein. Chaen chu cairichaaerinojonein nenacaauru netonai coaucuche, inara netonai acaauru rijijiein cairichanojonein nena nainequichene jaun.

⁴ Nitohanihane jaun, inara quichaauru, enecuru, naaonjoaneiche ne nisirihatein neeichene, itaque inara suujua acatein, leeocho inara sinijerane lanaala nena coacuelanaala, inara sinijera ainaacha ichaaoche; satiin baaso ichaain rai sinijerane lanaala nena aina ichoai casetecarichain Cana Coaunerane jaun.

⁵ Jiaonrihachu coriquiicha que coacuhin neeichene. Inara rucuhale inaraacha sirii ainaacha raotojoein ichaaoche: "Chabana nihei inara jianein inara que jaolecohanune" naalu Cana Coaunerane jaun. ⁶ Niritohalu cana rai Cana Coaunerane jaun chaque tonajelanaala nainichaache:

"Cana Coauneraate canu coroatajaneranein ne.

Nii jaun chaque casinaaun.

Chatonai ichana nainihe canu que camute cache," naain erena nainichaache.

⁷ Inara suujuatein Cana Coaunera ere que inara rellaaureralu coacuhin, acaauru ichao que coacuhin, esenetaain ichaauruhallune rijijiein ichaaoche.

⁸ Jesocurisitote jeelainein nereein, chabana sato- noelanaala. ⁹ Aihane jaun jiaonriha nejelau cuaain inara relanaajerera nihane, rijitojoein esenetaain neeichene. Nii amuritoeriinte jataain nelate, jeriha Cana Coaunerane rijijiein cana suujua ilaain ichaohacachene. Coatihache ne latihei, nii niicha quiinelanaala nena iniho quiniha cachane nihanatii. Coatihache chabana cana rai chaque nelatejeehai nii.

¹⁰ Canate coroso que ohalu Cana Coaunera Calaohi Curisitone coreniha jianacoon osa caje nihacache. Nii *santuario* tein saseredotecuru ichanaa coatiha inae chaque nelateein nedaai. ¹¹ Jana jauriaanejeein nenaalute, saseredotecuru curuanaacha lenonecuru sohin, *santuario* cuhane rai coichana terejetelu osa anihoaeraanu que. Nete laen, nii lenone jaberocooru, acaauru loanari caje naain amaa in jelai tein mocorejetocurelu. ¹² Nii rijijieein techu Jesoso netonai, naain nese caje amaa in jelai tein atinanohinelu; rai coichana que sating rai cachaneein neinichaachene culuocane coina. ¹³ Aihane jaun, aina jiniiquiin nese caje amanojoneein cana netonai necarichanaa abaantacachenete ne, aihalune rijijieein. ¹⁴ Coatiha caa chauratane que nihei cana rai leeinjiin nese chabana nitajenaacharanejeein nei. Nii jaun, chabana nitajenaacharanejeein nena ariirijiacachenete ne. ¹⁵ Aihane jaun, itolere bana Cana Coaunera coroaecaachenete ne, rai Calaohi Jesocuristo aina cuaain. Nii Cana Coaunera coroaecaachenete belaiha rai canaacha teenineein nereein. Aihane jaun cana ujuaae caje coroaecaachenete ne. ¹⁶ Jiaonriha caohacha ichana baiteein, leechaauru rai inaraacha sirii tein naaonjoaain neeichene jianequichene. Nito haneein ichoaite rautaain coarae Cana Coaunera. ¹⁷ Inara relaaunera ere tonoraain jerecuruhane rijijieein neeuche. Acaaurute nebetacaelanaala inara bearaihure, Cana Coaunera rai jitaain inara aina nichanaa beeuruhane rai neeuruhane jaun. Aihane jaun, acaauru jerecuruhane rijijieein, inaraacha ichai ichaain neeuche; acaauruhacha rautaai ichaelanaala.

Jana aineeichene, coatiha inara rai chaque nelateriaain inaraacha ichai.

¹⁸ Atiin canacaanu coreniha Cana Coaunera bajaauche. Jataain raotojoiha canacaanu suujuanena jerichaanu; itolere que caohachaain ichana jerichaanune jaun. ¹⁹ Jataain inara aina nacoauneein nena jerichaaunne jaunna, inara aina nihanune coina Cana Coaunera bajaauche coina, inararai aitoon.

Raotojoein jiniiquiin neeuche.

²⁰ Rai coichana aina cuaain chabana satonoelanaala nena ichaonaa tera- rai cachaneein nihacachene be- raichaneein nena- nii o caje Jesoso ichatera Cana Coaunera, ²¹ inara ichao rucuerateeine Jesocuristo que, aca jerihane rijijieein cha chaain neeichene coina. Chaen Jesocuristo aina cuaain canacaanu que niicha jerei ichamiin. Itolere bana satonoelanaala, Curisitoneein niha Curisitone coitucuumiin satiin cachaauru. Bajiaanachuhinti aihurene.

²² Atiin raotojoein caa inara suujua nunaeraanu que inara rai canuhacha laenai raauchera canejeraauru.

²³ Cana nejera Timoteeote, inae caresero caje mitue. Enanocoojoa turuhanena, inae inara coaraa uhanune, canu jiniichaa in uhareunni.

²⁴ Satiin inara bichauhenaauru aina, satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru rai, acaauru coaaucaunne beeuche. Italiau nenacaauru netonoaite inara coaacure.

²⁵ Jataain jeelai amuritoeriin inara coroatajanemiin Cana Coaunera, satiin raotojoein neeiche.

Saantiaaocha Letoi

Jesocurisito esenetaeraauru rai Saantiaao letono quiricha

1 Canuna Saantiaao neeun Cana Coaunera ere tonoraera neein, calaohi Jesocurisito naajoain ere tonoraeraneen neeun. Nii Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere esenetaain nenacaauru, caa cana rai chauratane sacutaain riaanein nenacaauru raina, caa quiricha letohaun.

² Aonacuche satiin Cana Coaunera Calaohi coreniha canejeraauru. Chatohanein nihanatiin inara tera nihane chaque tonajelanaala raotojoein rachoojoein neeuche. ³ Cana Coaunera esenetaaichene coreniha itolereque coujunojoinequichene coitucuhin, nelararajiaain itolere necairichanaa abaantaain neeuche. Nitohanihane banate itolere necairichanaa nihanatiin abaantana naineriquicheen aina iiquichene. Nii banate esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi ichana naineriquicheen. Aihute coujurihu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohanein neeiche rauhijiriin.

⁵ Inaraacha chanenu coitucuheneeichene, Cana Coaunera caje bajauchete inara coroatajanemiin. Acate inara rai coitucuhichene jaanu tereein, Cana Coaunera canaacha latei tera ne chaque tonajelanaala. ⁶ Cana Coaunera bajaachene, esinae rauhijiriin esenetaain necoatoelanaala bajaauche. Necoatiin Cana Coaunera bajaerate, esinae rauhijiriin Jesocurisito ere tonorana nainene, cajianeein suujua letono sacuhane. ⁷ Nitohanein neeichene, inara coroatajanena nainerihe Cana Coaunera esenetaeneeichene, ⁸ leinjincha que suujua cuaain nena naine niha nitohanein nenacaauru cachaaurune jaun.

⁹ Cairichanein neeichene jana, inara raa Cana Coaunera jaun, raotojoein rachoojoein neeuche. ¹⁰ Cana Coaunera coitucuhin esenetaera coriquihona neein nihane, coriqui que nanenjaane niha natiin raotojoein rachoojoein neeine, Cana Coauneraacha tenojoin amuritoheriin jataaen nelatena naineniha coriquine coitucuhin. Cana rai Cana Coauneraacha tei ichaonaa laen, chaaelai janonaa bana nitajenaa nainihe. Nii coitucuhin raotojoein rachoojoein neeine.

Chabana nitajenaachara ichaonaa terichaa in Cana Coaunera

¹² Nerausiaaequiche esinae necairichanaa abaantaain Cana Coaunera coitucuhin, esenetaain, jereein, nere tonoraain neeichenete, chabana nitajenaa cha-

ranejein nena ichaonaa caohacha esine tereein inara rai Cana Coaunera, belaa in nere tonoraeraauru rai nitohanein tihane coina aitiin nihalune jaun.

¹³ Chunei chatohanei baaso ichana coacuhin nihane, coa "Cana Coaunera jere caa baaso coacuaunne coina," naain iriha. Coatiha joaereein cacha rijijieein chabaaso coacuhin nihei Cana Coaunera. ¹⁴ Nii cana raajenihane canaacha coacuite, ecocoe cana suujua caje baasoneein. Aihana jaun baasoneein sacuichechene coataa, caohachaa in coaracuche. ¹⁵ Baasoacha coacuhin nenaate, nechu jataaen caohacha nainejein nitajih cureein. Coatiha Cana Coaunera jerihane jaun, nii baaso neein ichaohacheeche. Niheichu nii nitajih chuneine jerihe Cana Coaunera.

¹⁶ Coa inara raajenihane nohanihache canejeraauru. ¹⁷ Coatiha Cana Coaunera caje uhi chabaaso. Coatiha chaaelai janonaa bana suujua lonaai Cana Coaunera. Leinjin acaachate aca neein ne. Itolere neeincha caohacha nejesinaachate uhe Cana Coaunera caje. Acate itolere rai cono neein ne. Aca techu enoto, atene, arasijie, naajoainunri coaunaelu dedeeu. Chabana corenrai Cana Coaunera. ¹⁸ Nii jaunte nere berate cana rai, aonaain, coitucuhin, esenetaain tonoraacachene coina. Nii jaunte, nere esenetaain tonoraacachene jaun, ichaonaa esine tee cana rai, raotojoein Cana Coaunera nihane coraajein niicha jerei ichacaachene coina.

¹⁹ Nii coreniha canejeraauru, caohachaa in rauhijiriin esinae Cana Coaunera ere aonaain, Cana Coaunera ere tonoraache, chaaencha erenacaotelanaala, chaaencha joaereein coreniha obaje lanaala, naonjoain. ²⁰ Joaereein coreniha obaje cacha, nihei Cana Coauneraacha jerenohi ichaai. ²¹ Aihana jaun itolere baaso nejesina inaraacha sacui jianecuche. Nii Cana Coaunera ere, inara suujua cuhane inaraacha rucujuei Cana Coaunera ere tonoraache, caohachaa inara suujua coaraain. Acate osa caje jianacoo inara suujue mitareein.

²² Cana Coaunera ere coitucuhin neeichene jaun, tonoraain Cana Coaunera jerenochi sacuuche. Aineeichene nelatihei raujiaain aonaquichene. Niite nechu jataaen inara raajenihane necoritariquicheen. ²³ Cha teeinti Cana Coaunera ere beebejiha beebejerane aonaa natiin tonoraene. ²⁴ Niite enaacha Cana Coaunera ere baitereein. ²⁵ Cha teeinti aitoha Cana Coaunera ere baitelanaala rauhijiriin tonoraain ne, niite raotojoein nereein. Cana Coaunera ere tonoraacachenete nainichaache caohachaa in ichaohacachene. Niicha jerenohicha ichacaachenete caohachae. Nii jaun Cana

Coaunera ere tonoraain naitoonjoan ichajeein sacuha-cachenete caohachae, cana aina niha caohachaaain Cana Coaunerane raotojoein ichaohacachene coina.

²⁶ "Aitoha Cana Coaunerane rijijieeina caohachaaain rauhijiriin neeun," naa natiin joaenreein baaso neein leeochoa cacha que irihanete raajenihane necoritae.

²⁷ Cha lateein neeuruha ujuatejeeurune coroatajaneen, cha lateein niha autanaaurune coroatajaneen nihacanete, esinaae rauhijiriin aitoha Cana Coaunerane rijijieein nerichaacheein. Nainihe Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuruhi rijijieein nihacachene.

Nejelauneein leeochoa cacha coana nainenihacachane

2 Nitohanihane jaun Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaera neein neeichene jaun, jiaonriha nejelauneein chunei coaraain neeichene. ² Ita taojiaain Cana Coaunera bajaachene jaan coloheri-Teenforo asaae ita taojiaaichene jana, enoha leinjiin coriquihona, oro que anichoquiin, cajione caohacha que necoreeteene jana, cajione siri ruhecaain enoha cairichaiineein nenaane, ³ nii oro que anichoquiin cajione caohacha ruhacaera belaaain, rori caohacha choaae lauriaaain, nii cairichai cacha rai, "Nihu chujuhecoo. Ainihane nihu atanichoaae nelaurihau," naaichenete, ⁴ baaso ichariquicheein, caohachaaain cairichai belaaain coaraeneeichene. Nii coriquihona belaaichene rijijieein, cairichaihuru belailanaala, "Nelatihei cairichaihuru belaiacane," naaichene jaun. Satiin coriquihona, cairichai, naajoainunri belaiacanete caohachae. Nihei cana belaiuruha caohachaaaine jere-na caaun nihei. Nitohanai ichaquichenete baaso ichariquicheein.

⁵ Caohachaaain aonacuchena inara rai caa que aite te coitucuhiche. Nere esenetaain tonoraa cairichaiineein nena cacha netejian, nenacaaen belaaain coroatajane Cana Coaunera, jeelai amuritoheriin esenetaain tonoraain nihane coina. Cairichaiineein caa cana rai chauratane que nihane niha natiinte, belaaain coroatajane Cana Coaunera, aitohane tocohaneein chaaelai janonaa bana satonoelanaala aina nihane coina. ⁶ Nete inara, cairichaihuru necoejechanuhin neeiche. Coatiha cairichaihuru, inara necoejechanuhi, inara cairichairiin neeuruhi chaaelai janonaa bana. Coriquihonaaurutejian, inara necoejechanuhiriin, inara cairichairiin neeure. Cuna jereneeichene niha natiin, inara tararaain inara amaain cocoaina nacaiuru rai inara teeure, caseteconeein neeichene coina. ⁷ Chaaen techu inara que baasoneein ereein neeure, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito sacuhin neeichene coreniha. Caohachaaain inara belaiuruhaneein coaraelanaalate inaraacha acauru belaaiche, cairichaihuru belaaichene amurijiriin. Coa nitohanein nihache.

⁸ Quiricha cuhane aitoha Cana Coaunerane tocohaneein, charijieein teeinti nii raotojoein ichaonaa jereein neeiche. Nii rijijieein raotojoein ichaonaa nainecuruha acauru netonaine coina, nii leeochoa

cachaauru coroatajanecuchete, acauru netonai raotojoein ichaonaa nainecurumiin. Nitohanein neeichenete esinaae rauhijiriin Cana Coaunera aitojoan ichariquicheein. ⁹ Inara araichuruhacha caohachaaain coaraain belaaain, coroatajanein, nii nejelauru coroatajanena jereneeichenete osa que nesarueeicheein, Cana Coaunera notaracaae aitoha Cana Coaunerane tonoraelanaala, nitohanein rauhijiriin ichaeneeichene.

¹⁰ Cana Coaunera aitoonjoan tonoracaache neniha natiin, jitariin caohacha nainejeein Cana Coaunera aitoonjoan tonoraenihacachenete, cana nii ujuihoneein nerichaacheein. ¹¹ Nabana nitohanein neeichene coataa: "Jiaonriha chu chaaen nejelau ene, inara sinijerane lanaala nena aina naosatein neeichene. Chaaen techu jiaonriha sinijera nelanaala nena quicha aina naosatein niha enene," nae Cana Coaunera. Chaaen techu, "Jiaonriha sonajaain jaohine," nae Cana Coaunera. Aihane jaun rai sinijeranelanaala nena aina ichoaenihane nihanatiin sonajaain johanete, Cana Coaunera rai rauhi tonoraenihane jaun aicheein. ¹² Aihana jaun coa nejelauneein chunei coaraain nihache. Cairichaiineein nihacachene sajainejeein, cana belaaain cana raa Cana Coaunerana jaun jerichanejeein belaaain cacha coaraain nihacachenete caohachae. ¹³ Inae ecu tihane banate caseteco coaraa cuurureein nechu ansaineein nenacaauru, necairichanacaauru que "cairichaaajoaa" naelanaala nenacaauru. Necairichanacaauru coroatajanena jeriheichurute, "cairichaaajoaa" naelanaala casetecaeratiha cureein Cana Coaunera. Jana, necairicha nacaauru que, "cairichaaajoaa" naain coroatajaneraaurute, caseteco caje nichotiha cuurureein. Niite belaaain raa cureein Cana Coaunera.

Cana Coaunera coitucuhin esnetaane coaratiha cachane

¹⁴ Cana Coaunera coreniha canejeraauru, chaque nelatihei raujiaain Cana Coaunera coitucuhin esenetaeranichaaun naain iriha cachane. Coatiha nii coreniha osa caje jianacoon nerianaain jeriha Cana Coaunerane rijijieein cha lateein niha namute cachane belaaain coaraain coroatajanein netiin naitonone nihane jaun. ¹⁵ Lenone, cajione, naajoain que, anejiin niha, Jesocurisito coreniha cana nejera, cana bai naajoain ine jana, ¹⁶ "Cairichaaajoaa nohane, bajiaa nachuhinti chunijihu lenone, cajione, naajoain eruujue ne," naaca cha telanaalane, nihei cairichai coroatajanihaaca. Niicha laatei tein coroatajanichaa nete caohachae. ¹⁷ "Cana Coaunera coitucuhinu," naaichene jaun esinaae Cana Coaunera coitucueranein neeichene, leeochoauru notaaquiche nete caohachae. Jana leeochoauru notajaelanaala, raujiaain esenetaaichene chaque nelatein nedariheeeicheein.

¹⁸ Inasina caohacha ichaain cacha notajaenihane, "Esinaete chuhisi Cana Coaunera coitucuhin esenetaera ne," naain coitucuurure cachaauru. Jana esinaae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuhin esenetaera ni-

hanete, quiricha cuhane aitoha Cana Coaunerane riji-jieein ichaa cachane laaen esenetana nainichaache.
¹⁹ "Cana Coaunera coitucuhanu canu," naa chuneine, caohacharia niqui Cana Coaunera esenetaane niqui, nete nechu aansai ataibinaaecuru coitucuhichuru niha natiin, niha Cana Coaunerane esenetaain que casihure nere tonoraarenihane coreniha, acaauru casetecarihani Cana Coaunerane coitucuuruhane jaun.
²⁰ Niicha jerei ichaelanaala, raujiaain esenetaa cachane rarihaain Cana Coaunera. Tana nii coitucuhin neeiche ne.

²¹ Coaraauna chuhinti nii coitucuhichene tocohaneein, nihei leinjiinejeein canaanai sirilanaala biinaa niha Abaraaunne jana jetaote, "Inae nerichaain ichai leinjiin canaanaicha," naa Cana Coaunerane jana, esenetaa Abaraaunne jaun, laenaeratelu quiricha inoaesi cuhane Cana Coaunera. Nitohaneein Cana Coaunera esenetaa Abaraaunne jaunte, caohachaain rae Cana Coaunera. Nii baihate Abaraaun coujuhin coarae Cana Coaunera, nechu jataaen coujuha, "Carai nii acaihanejein leinjiin nena ichalabi Isaca uhaain, sohin mocoo carai," naa Abaraaun rai Cana Coaunerane jana, nere tonoraain calaohi sohin jaohane coina, inae anojoan mucuha Abaraaunne jana: "Ichalabi sohin jaohine coataa, caa carenero soora. Coa canaanai sohin jaohara. Esinaete chuhisi quesenetaain quere tonorana jereeina jaunte, caohacha ichaacha," nae Abaraaun rai Cana Coaunera. Nitohaniha Abaraaunne jaunte Cana Coaunera belaichaneein Abaraaun curuaateeure satiin cana inoaesihuru.

²⁴ Jerichanejeein techu coitucuhin, nere tonoraain, caohacha ichaain nenacaauru rae Cana Coaunera. Coatihau raujiaain esenetaanecha coreniha nihei.

²⁵ Charijieein teeinti ai leinjiin ene- Raba neein curuaajaain nena, jaurihanejeein jaelorohe neein nihane jianein, esinae Cana Coaunera coitucuhin esenetaane jaun, coroatajaniha Cana Coaunerane que tonajelanaala, nihei chaque casilanaala Jericoo tururuha coroatajai Isaraeli cocoaichacurune jana, coitucuriin arinajaauruha sohin jaonajaauruhane coina Raba araachurune jana, acaauru coasilanaala nii coroatajai Isaraeli cocoaichacuru asi loreri asaa teein Raba, sohin jaonajaauruha Jerico cocoaichacuru Cana Coaunera coitucuuruhine coataa ichoteratenajae.

Nitohaneein caohacha icharate belaaain rae Cana Coaunera. ²⁶ Esinaae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaerate, nere tonoraain naitoonjoan ichaain ne. Jana "Cana Coaunera coitucuhanu," naain iriha natiin Cana Coaunera jerenohi ichaelanaala nenaate Cana Coaunera coitucue. Nitohaneein niha cachane coatihau ichaonaa chabana sanaacharanejeein nena ranaa nainerinaain.

Caaintaeniha baaso que iriha cachene

3 Cana Coaunera ere benaa que cache relaera neein nena jeriquichene caohachaain aonacuche. Nelatihei joaereein cache, caohachaain suujua coarae lanaala Cana Coaunera ere benaa que ara-

jiin enonaa jerihane. Niite nere aohanrauru ichoaae jauecotojoeriin caseteco coaraa cureein, nii cache rai beebjihane rijijieein Cana Coaunera ere tonoraeni-hane.

² Inaajoan saneein chaainti Cana Coaunera rai baaso que nesarucuaache satiin. Chaen techu inaajoan saneein chaainti baaso que irihacache, jerenihacache neniha natiin. Nihei caaintiaai baaso que irihacachene. Chateeinti tonaain baaso que erene. Niite itolere neein caohachaain ichaonaa naine.

³ Aonacuche. Tasiinjoan cabario natiinte nujuae cuhane coata laajoiri tein, que raujiaeraujiajeein jerichaane jaan jeloon rauhijiriin amaaca. ⁴ Jerichanejeein techu timoon laajoiri que, jerihanajaan jeloon raujiaeraujiajeein rauhijiriin bote seejoan niha natiin amae timoon inaera. ⁵ Charijieein teeinti ocoana mocohaca fosocoro busi laajoiri quene, nii fosocoro busi laajoiri caje necoaunaain tabaain neleereein, jitariin ocoana mocohe nii usi. Nii rijijieein techu chatohanein, cache cunaitaain cache itajena nainere baasoneein cana ujuae caje mitunaa cana ere, chatonaain, cache inauhene cunaain cache janoriteein nihaca ne. Moconajaerate nii que cana saruhin ne, nitohaneein usi tabai que cache sarueranihane jaun.

⁷ Caaintatohane sainejeeinte, itolere nunaana nenacaauru, itolere tajaecuru, itolere atanichoaae teerei cana lenone, itolere ataibinae, janolari, acano, itolere acauhana nenacaauru, taji, itolere cautenu rijihuru irilaure irilaeraauru. ⁸ Nete chunei, rai nere baaso jianein nena nainene. Charijieein teeinti cache calaa acanone nii acano catu caje cuhin, nii cache coichana lomoha nii acano catu corane, ohe nii acanoocha calai. Nii rijicha cana suujua baaso caje coaunein, cana ujuae caje mitunaa cana ere, leeochoauru cana laurijiracuru, naajoainunri jitariin aasaecane jaun.

⁹ Nii jeelai cana suujua baaso, cana ujuae caje mitunaa Cana Inaca Cana Coaunera coroaecaachene jaan quete rijijieein niicha coaunanojoneein nihane baiteein, "Cha quete nelatere caa cache," naain irihacache obajeein cache aina nererojoecaacachene, "Coaraain nainaine caa aansai," naain irihacache, coaraain cuu necairichaane coina, chatohanein necairichaa cachane coaracaachene. ¹⁰ Nii jeelai cana ujuae caje mitunaa quete, Cana Coaunera coroaecaachene jaan que techu cachaauru cotaihacache. Caohachaai nitohaneein nihacachene, canejeaauru.

¹¹ Charijieein teeinti le curuhacha caje mitunaa nainene acau ichonai, acau elonai, naajoain. Nii rijijieein techu cana suujua cuhane nefaa baasone, erenaa caohacha que erenaa nainenihacache.

¹² Charijieei teeinti leeochoa enuha inaque inaana nainene *iquera*, nihechu acau cotebei nihana natiin ichonanein nerotona nainihei. Nirijieein techu caohacha que erenaa nainene cache, baasoneein niha rai suujuane.

Cana Coaunera coitucuhane coaratihane cachane

¹³ Esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi coitucuhin neeichene, inara suujua coaraain, leeochoa cachaauru rai caohacha ichaain, itolereneein caohachaaain raotojoein neeuchete, esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi ichana coitucuhichene coaracurumiin cachaauru. ¹⁴ Jana inara leeochoauru que necoelaain, inara suujua cuhane obajeein, inaraacha jerei ichaquichene, "Cana Coaunera coitucuera nihanu," naain coa raotiin nena coaacuche. Niite laen nohanenaa ne, Cana Coaunera esenetaenihana jaun. ¹⁵ Nitohanein neeichenete Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru rijiriiquehe. Acaaurute nitohanein coaacure, nitohanein acauru suujua tih Moconajaerane jaun. Nihei leeochoauru cachaauru aina, ita belaiha cachane jerihe Moconajaera. Moconajaerate ita belai lanaala, itaque nejeratiha cachane jere. ¹⁶ Nenainetiin rai caohachanuhacha que coacuhin nenacaauru cachaaurute, ita que nererojoeccaain, ita que necoelaain naajoaauruhane jaun, nainecurene ita belaiin leeochoauru cachaauru aina caohachaaain nena nainecurene. ¹⁷ Nii Cana Coaunera coitucuhin nenacaaurute, nejelauneein caohachaaain ichaaore. Cana Coaunera ere tonoraauruhana jaunte, caohachaaain ichaaore, rai caohachanuhacha que coaacuruhane jianeein, leeochoauru belaiin, ita belaiin, ita que nererojoeccaalanaala, inae nohanelanaala, leeochoauru coroatajanein, cha latiha leeochoaurune tein, suujua coaraain, naajoaain neeuruhana jaun. ¹⁸ Nitohanein neeichenete, Cana Coaunera jerenohi ichaaechajeein, nauruta naurutaain cuujeein, jela choaae jauhecotojoeriin caohachaaain ichaohichene, ita aina, leeochoauru, naajoainunri ainane coaraanete, raotojoein nereein inara aina Cana Coaunera. Acate inara suujua cuhane raoti ichaonaa esine tereein, rachoojoein neeichene coina. Nitohanein raoti ichaonaa esine que ichaohichene, coaracuruha leeochoauru nete, acauru netonai nii inara rai raotojoein ichaohichene jaan ichaonaa esine teera Cana Coaunera, ere tonorana jerecureein.

Caa chauratane que nena baasohacha jereein sacuha cachane

⁴ Nitohanein Cana Coaunera jerenohicha, ichana coacuhincha ichae lanaala, inaraacha jereicha coaquichene jaunte, ita que nejeratein, ita que nererojoeccaain neeiche, leeochoauru aina ita belaiin neeichene jeriha Cana Coaunerane niha natiin. ² Cha teeinti chaaelai sirihane jana, inara rai nenihane que necohelaain, nii niicha sirii rucuhene coreniha que nererojoeccaain cotaain, coaraain inae nii niicha sirii basijiauhichene jana tonaa nii nerorane, inae coreniha sonaa coacuhin que nererojoeccaain, tabaque sohin jaohin, naajoaainche, cha lateein neeichene Cana Coaunera caje bajaalanaala. ³ Tabaque bajaachene niha natiin inara rai terihaain Cana Coaunera, niicha

jerei ichana coacue lanaala leinjiin inara raihuancha que bajaachene.

⁴ Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru. Tana caa chauratane que nenaacha jereein sacuha cachane, Cana Coaunera que nejeratenaa neein nihane coitucuhichene. Aihane jaun chunocoha caa chauratane que nenacaauru jereein Cana Coaunera aitoonjoan que jaolequiin nenaate Cana Coaunera que nejeratiha aicheein. ⁵ Nii que nainaquichene jaanu quete quiricha inoaei cuhane, laenaera que laenaeratein aitoha Cana Coaunerane rijijiein, esinaae rauhijiriin aitohane rijijiein inetono janonaa bana inara suujua letonohacha ichana jerequiche. ⁶ Nete jataain cana belaihan jaun, itolere janonaa bana cana coroatajane Cana Coaunera, rai Quiricha Inoaei cuhane aitohane tocuhaneinte que ninichajanaa tocuhanein rai baaso icharaauru que nejerate Cana Coaunera. Jana esinae rauhijiriin esenetaain nere tonoraaurute belaiin coroatajane Cana Coaunera. ⁷ Nitohanihana jaun nelararajiauche, Cana Coaunera ere tonorana que. Atiin nii Moconajaera sitaachete inara caje amuhine. ⁸ Aihana jaun, Cana Coaunera rai caohacha rene nichuuntaain Cana Coaunera jerenohicha ichajeein ichaooche. Aihute inara rohan neeine Cana Coaunera. Enate ichaonaa baaso que ichaohiche. Nii jaun Cana Coaunera bajaauche. Aihute inara suujua rucujeein, baasonein neeichene caje jianacoo inara mitaain, inara coroatajanemiin Cana Coaunera. Aihute nii baaso ichaquichene jianeein itolere bana Cana Coaunera jerenohicha ichaquiche. Aihana jaun cajihanein inara suujua coaracuhene jianecuche. Caa cajihanein inara suujua coaracache. ⁹ Cana Coaunera jerenohi ichaquichene jianeein neeichene cojeein, inara jaberoco coinaderaain, baaso ichaain neeichene coitucuhin, rauhijiriin suujuelanaala been Cana Coaunera bajaauche. Bajaachenete inara coroatajanereein jeelai choaae jauhecotojoeriin Cana Coaunera.

Cunaain nejera coacuhin niha cachane

¹¹ Canejeraauru jiaonriha cunaain ita coacuhin, ita janoritein neeichene. Chunei Cana Coaunera coreniha rai nejera inahene nejeratein nenaate Cana Coaunera rai baaso ichareein. Inasiina Cana Coaunera colaihaje tacaain nejelaauru ichao coaraain, "Acate naajoaain ichoae," naain coulurujuera rijitiin ereriquiche. Leinjiin Cana Coaunerate laen, chatohanein baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaain ichaonacaauru coaraain, nii que, "Acauru acaurute, naajoaain jataaen baaso ichaechajeein ichaaore," Jana, "Acauru acaurute laen caohachaaain suujua coaraain caohachaaain ichaaore," naain cacha ichao coitucuhin que erenaa naine. Aitoha quiricha cuhane Cana Coaunerane tonorae lanaala, leeochoauru ichao coaraain coulurujuera rijitiin ereichenete, chatohanein inara itajeein, chatohanein inara tenaa nainereein Cana Coaunera. Aca techu chaen naine, jianacoo baasonein neeichene caje inara mitaane.

“Naojoanrichaain eresi,” naain coitucueniha cachane

¹³Tabaaurute, “Naojoain neseuna cureeunni, cuu amihanenaa que necoreteein coriqui taojiaa,” naaure. Caohachaa nitohaneein coauquichene. ¹⁴Niheichu, “Naojoanrichaain eresi,” naain coitucuheiche. Inoaelu netojoein inoo tejian ichaoriquicheine coitucuhiche. Tana janoneecha mituhin nii baiha nitajih suruaa neojoaine rijiicha inara ichaone coitucuhichene. ¹⁵Raujiaaincha caohachaa coaucuche. “Cana Coaunera jerihanena ichaajoihanune caa ichaain, leeocho ichaain, naojoanreeunni,” naauche. ¹⁶Nii inatiinte chaelai nihane coasitaain ereeiche. Caohachaa niritiin irihacane. ¹⁷Cana Coaunera jerenohi coitucuhacache natiin, nii canaacha coitucuhi caohachaa ichaenihacache nete osa tabai que nesaruhacachein.

Caseteco coaracuurichaa in cairichaihuru cairichaurera coriquihonaaurune

5 Aonacuche satiin coriquihona neein nenacaauru, nii que caohachaa in casiin neeichene coina. Tabai inaderanaa caaunte chanaa curiquicheein, ecu tihane bana necairichaa curiquicheeina jaun. Satiin nii inara coriqui aina caohacha nainejeein nitajeeichene coina, tururichaa in Cana Coaunerana jaun. ²Inara coriquihona neeichenete arajiin coriqui jaohiche, leinjiin inaraacha latei corenihacha. Nihei chaque nelaterinaain nii inaraacha sirii rucuhete. Nii inaraacha rucujuei rucuhete nacodohaqui, nii inara coriqui, inara cajione, inara lenone nacodohaqui, nechu inacojoein nelaterinain, cororoneein setuhin naojoanrichaaine jaun, chaen quirichaa in cojoanone jaun. ³Coriqui niha natiinte, caohatiin rucuhequichene niha natiin nitajih cureein.

Inae saa cana janonaane banate satiin baaso icharaauru itajeratereein usi tabai que Cana Coaunera. Nii banate, nii nacododojoanei acaauruhacha rucujuei rucuhete, chabana lateein neeuruha cairichainein nenacaaurune, acaauru coroatajanein, naojoaunrenihane coaraane jaun, nii coreniha coriquihonanein nenacaauru casetecareein Cana Coaunera. ⁴Nitohanein cairichaihuru cairichauruha acaauru amihaneeo corete lanaalanete rautaene jataain Cana Coaunera. Cana Coaunerate jana, nii cairichaihuru cachaauru cairichaaeriin neeuruha coriquihona neein nenacaaurune coaraje. Nihei chaen aohana jerecuruhi rai namihaneon coreniha aitucuruha cachaaaurune. Cana Coaunerate laen aitocuruha cairichahurune aonaje.

⁵Satonote raotojoein caa chauratane que ichaohiche, itolere inaraacha latei que nerujueleetein, nete inae nii coreniha inara que, nii core coaratih cureein Cana Coaunera inae cuutihane bana. ⁶Joareein lera colane cairichai cha coitucuruhi cachaauru sohin jaoihin naojoaache, inara rijijieein neeurinaauruhane jaan que airijiin. Nii corenihate inara casetecaa in,

jataain inoaelu netojoein inara cairichareein Cana Coaunera.

Cana Coaunera bajajeein raotojoein cohacuruhine Cana Coaunera coitucuurera

⁷Nitohanein cuu tihane bana nii core coaraterichaa in Cana Coaunerane jaun coa nererjoe caache. Nii inara cairichaurera aina abaantaain, turuha Cana Coaunerane reentiaain cohacuche. Charijijieein teeinti, nocoanajauruhane, temule jaauruhane, omarohin nihane cohajeure, inacaain, tainaca que turuhane taihuruhane coina. ⁸Nii rijijieein turuha Cana Coaunerane reentiaain cohacuche. Jiaonriha Cana Coaunera ere tonorana jianiquichene. Atiin cohacuche, inae carajarinaain turuha caa cana rai chauratane que Cana Curuaanaa Jesocurisitone. Nii coreniha atiin inara suujua laraajiaain, Cana Coaunera ere tonoraain sacuuche. ⁹Canejeraauru jiaonriha ita que inara suujua rohecaain ita que nejerateein neeichene. Nitohanein neeichenete inara casetecaerateriein nii rucueraaunu que nena, nii turuha uhenenu Cana Coaunera.

¹⁰Chatohanein necairichaaichene niha natiin, charijieein teeinti aichejetecurelu *profeta* curu, nii rijijieein neeuche. Inoaelu aitiin acaauru letohaa Cana Coaunerana jaan que, cachaauru rai ereerejeein beebejeure, jataain necairichauruhane niha natiin. Nii necairichanaa abaantaain, nihei Cana Coaunera ere beebejeeuruhane jianelanaala, nii aihuruhalune rijijieein nihacachenete caohachae. ¹¹Acaaurute jataain caohatiin neeurelu Cana Coaunera aina. Coaraana chuhinti, nii inara netonai coitucuhichene tochanein jetao, tabai inaderanaa que situhin nihalu Joobe ne. Nii baiha caohacha icharichaa in rai Cana Coaunerane esenetaana jaunte, nitohanein jeelai amuritoheriin coroatajaniha Cana Coaunerana jaun, enacoaunein calaojoiin, cacunuquiin, baca siriiin, caohatiin raoti ichaonaa que ichaohin nelu Joobe. Aiha Joobene rijijieein necairichanaa abaantaain, inara coroatajanerihani Cana Coaunerane coitucuhin esenetaain neeuche.

¹²Caohachaa in aonacuchena inara rai aite. Baasonein ichaonaa corihaaichena jaunte joaenreein, “Cana Coaunerate coaraje. Acate esinae aitocooaunne coitucue,” naain esinae rijitiin nohaneiche. Coa niritiin nohanihache inara casetecaa Cana Coaunerane coataa. “Icharichaaunni,” naain chaelai que ereeichene ichacuche. Jana, “Coatiha icharihaaunni,” naaichene coa ichacache. Jiaonrihachu chaen, “Cana Coaunerate coaraje,” naain nohanenaa coauquichene, nabana inara casetecaa Cana Coaunerane coataa.

¹³Chatohanein necairichajeein niha chuneine, Cana Coaunera bajaaine. Jana chunei inae raotojoein nihane, rachoojoein Cana Coaunera coroejeein natenamiin.

¹⁴Chatohanein cunaitiha chuneine, Cana Coaunera coitucuurera ichauhenaauru cotihacuchete, erene que rujuaain rai Cana Coaunera bajaauruhinete, nii cunait-

enaa rautaine Cana Coaunera. ¹⁵ Esinae rauhijiriin, nii cunaitenaa rautarichaain Cana Coaunerane esenetaain bajaauruha nete, nerautareein nii cunaitenaa. Aihute, chaen chatohanein osa que nesaruhiin nihane niha natiin, atiin que suujua acatena nainemiin Cana Coaunera. ¹⁶ Nitohanihane jaun, chatohanein baaso ichaain osa que nesaruhiin neeichene suujue lanaala ita rai been, ita rai Cana Coaunera bajaauche jiniiquiin. Nii banate, chatohanein baaso ichaain osa que nesaruhiin naajoaain neeichene niha natiin, atiin inara que suujua acatena nainereein Cana Coaunera. Caohachaain nere tonoraera caohachanejein cache baja nete tonora Cana Coaunera.

¹⁷ Coaraauna chuhinti Cana Coaunera ere bera inoaes Irihasi. Cana rijjijeein cache neein niha natiin jetaote, uheniha elone coina Cana Coaunera bajaane jana, nichata jaanaca cataaun tiaajoaain uhene elo aansijjeeeinijin. ¹⁸ Nii baiha coaiten Cana Coaunera baja Irihasine jana jetaote, elo letoae Cana Coaunera, atane setejaane enacoauneein omarona nainiha temulene coina.

¹⁹ Aonacuche, saatono neeina inara rai aitoreeunni. Chunei baaso ichaaechaejein ichaoha Cana Coaunera baiteein inete, ohane bana cuhanete nereein necairichana jaun, cuu nitajihane coina. Nihei nitohanein chunei casetecana jerihe Cana Coaunera niqui. Esinae Cana Coaunera esenetaera neein nena tocohaneein, nii Cana Coaunera esenetaauruhi rai ereein relaacachenete jere Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naajoaain, acauru netonai Cana Coaunera esenetaain nere tonoraauruhane nii baaso neein neeuruhane caje roconajaain ranajaa Cana Coaunerane coina. Chaen techu tabaauru Cana Coaunera coitucuurera, inae nere baiteein baaso ichacure. Nabana caseteco coaraa nii Cana Coaunera baiterane coataa, caohachaain aina ereein coroatajanecuchete nacoauneein Cana Coaunera ere esenetaain tonoramiin. Nitohanein osa que nesaruha namute cachane jana, Cana Coaunera rai caohacha que namute cache suujua raujaain nenaate, osa que namuritohane niha natiin que suujua acatereein Cana Coaunera.

Fedoroacha Letoai Leinjiin

Inara coaaucaun.

¹ Canuna Jesocurisito letono afosoto Fedoro nee-un. Inae jauriaalu caje coauneen coaauhalu cana Inaca Cana Coaunerane rijijieein nii niicha rano-joinequichene, Poonto, Galasia, Capadosia, Asia, Bitinia, naaonjoainuri batane que cuhin inara atane udaa riaaneen neinequichene raine caa quiricha lae-naain letoaaun. Nitohaneen rai cachaneen naitoonjoan tonoraain neeichene coinate, jelai teein rai Suujue que inara suujue teein, Calaohi Jesocurisito coichana aina cuaain inara coulucohin inara raain nelu. Aihane jaun, jeelai amuritoheriin inara coroatajanemiin Cana Coaunera jiniiquiin raotojoeen neeichene coina.

Itolere bana canaacha cohajei ichaonaa

³ Cairichaaajoaain cana coaraain, cana coreniha ohane baiha caje ichanaa Jesocurisitone aina cuaain, nacoauneen ena nejanoaain nena rijijieein nena jaun, cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera coroaecaachenete ne. Nii Cana Coaunera itolere bana canaacha cohajei ichaonaanaja tereen cana rai. ⁴ Chaen techu aca inara que banihateen dedeeu Cana Coauneraacha rucujuei- nii ichaonaa caohacha inaraacha cohajei tereen. Nii inara rai niicha teeni nii chatohaneen nitajenaa nainerinaain. ⁵ Nitohaneen esinae rauhijiriin inara ichoteraterichaa in Cana Coaunera esenetaain neeichene jaunte, niicha ichana nainei ichaain inara beraicheen, jianacoon neen nii inara ichoteraterichaa in jaan que turuhichene, inara que banihateen niicha rucujuei coitucueratiha inae ecu tihane bana inara quene coina.

⁶ Nitohaneen neriquichee in jaunte, raotojoeen rachoojoeen neeiche ena, itolere que coujunojoeen cairichanojoeen neeichene nihanatiin. ⁷ Charijieein teeinti usihanau oro teein mocoore caje mituha baasone coina, nii rijijieein inara netonai coujunojoeen neriquicheen. Inae nitohaneen coujunojoeen coanojoeen rano-joinequichene jana, itolere necairichanaa abaantaain, inara sarunaa jeriha moconajaerane tonoraanelanaala, itolere que laraajiin neeichenete, nii jataain coreti- nitaje rai nena oro amurijiriin nelateineen neriquicheen. Nitohaneen coujunojoeen neeichene abaantaain laraajiin neeichenete, coroaenojoeen neriquicheen inae turuha cana Curuaanaa Jesocurisitone bana.

⁸ Coatihani niqui charijibana Jesocurisito coaraain ni-heeiche inara. Nete coara rijitojoeen jataain belaa in coraajee in rachoojoeen neeiche. Chaen techu, "Naaonjoaan," naain inara ere nejesinaacha que benaa nainiheeiche, jataain necaohachanaa nihane jaun. ⁹ Nitohaneen inae ichoteratenojoeen niha inara suujue in jaunte, raotojoeen rachoojoeen neeiche. Nitohaneen neeichene coinate Jesocurisito esenetaain neeiche.

¹⁰ Nitohanihane coinate inoaenlu caje coauneen jianacoon cana ichoteraanu que cuaain caohacha in coitucueratelu coina que nerelaain, cairichaaajoaain cana coaraain ichoteratenojoi nichaachene jaan terichaa in cana rai Cana Coaunera beebejerejete-curelu *profeta* curu. ¹¹ Nitohaneen inae jauriaalu caje coauneen *profeta* curu que coitucueratelu Jesocurisito Suujue, ateinaaauruhane baiha nacoauneen ichanaain rai caohacha icharaanu que tihana Cana Coaunera coitucueratelu. Nii jaunte niqui: "Charijicha nii aicheen. Chatohanai banacha aicheen," naain niqui coitucunaa jerecure, acaauru que coitucueratiha Cana Coaunera Suujue jaun. ¹² Nete acaauru raineen nenerihani nii Cana Coauneraacha beratenojoi- inara rai caohachaneen neeninu coitucueratelu acaauru que Cana Coaunera. Nii jaunte nii ichoteratenojoeen neeichene jaan, inae inara que coitucuerateure nii Ena Nena Cana Coaunera Ere beracuru dede caje letononeen nena Cana Coaunera Suujue aina cuaain. Niite niqui jataain caohatiin coaraain coitucunaa jerecurelu Cana Coaunera letono anjeraauru netonai.

Esinae rauhijiriin aca jerihane rijijieein ichaonaa coinate cana cotijiaain ne Cana Coaunera.

¹³ Nitohanihane jaun jatoraa in niicha que coacuhin coujuriha inara suujua coaraain, nacoauneen turuha uha Jesocurisitone jana inara rai Cana Coauneraacha tenaa jereiicha que jaaequiin neeuche. ¹⁴ Coujuriha Cana Coaunera calaohineen nena tocuhaneen naitoonjoan tonoraain neeuche. Jiaonriha jauriaalu Cana Coaunera coitucuelanaala inara suujua letono rijijieein ichaohichelune rijijieein ichaohichene. ¹⁵ Nitohaneen ichoaelanaala, Cana Coauneraacha que banijiaaneen saantoneen ichaaoche, nii inara cotihara acaihanejei Cana Coauneraacha Saantoneen nihane jaun. ¹⁶ Nitohanihane jaunte rai Quiricha inoaensi cuhane: "Acaihanejei inara Coauneraaneen Saantoneen nihanune jaun, canu que banijiaaneen saan-

toneein leinjiin canuhacha cachaneein ichaaoche," nae Cana Coaunera.

¹⁷ "Cana Inaca Cana Coaunera," naaiche Cana Coaunera quene jaun, aca chuni ichotelanaala canaacha ichai caje cana ichao coaraain rucuhaneen nihane coitucuhin esenetaain ichaohichene coarateein ichaaoche, jaiti cau chauratane que ichaonaa que neein.

¹⁸ Inara foerateracuru ichao rijijieein nii chaque nelatelanaala nitaje rai nenea ichaonaa que ichaohichene janate, inara ichoteratelu Cana Coaunera. Nii jaunte inara nii nitajerai nenea oro, coriqui, naaonjoain que coretenohineniha nii inara ichaone raotjoein coitucuhiche. ¹⁹ Nitohaneente caohatiin chaeloon baasoneerilanaala nenea carenero narejeen sohin acauru osa coreniha coichana terejetocuruhalu cana inoaensihurune rijijieein, nii chaeloon osaojoejelanaala nenea Jesocuriso sohin, coichana jataain necaohachaaain nenea que coretenojoonein ne nii inara ichao. ²⁰ Inae nitohanein cana coreniha orichaaine coinat jaiti necoanaeniha cana rai chauratanene ajiniha caje coauneein nesilu Cana Curuaanaa Jesocuriso. Nii jaunte inae ecu tihane jaun jeriha Cana Coaunerane jaun, nii bana inara caohachanu que ecocohin nelu. ²¹ Jesocuriso aina cuaaite, nii oo caje ichateein rai caohacha icharaanu teraneein nenea Cana Coaunera coitucuhin esenetaain neeiche. Nitohanein inara corootajaneranein niha Cana Coaunerane jaun, leinjiin acaacha cohajein que jaaequiin neeiche.

²² Inae nitohanein Cana Coaunera beratenojoi esenetaain tonoraain neeichene jaunte, inae couluunojoonein ne inara suujue, jataain inara suujua aina cutaain jiniiquiin Jesocuriso ranojoonein nenacaauru canejeraauru aina ita belaaain neeichene coina. Nitohanein le cacha nequichene atiin ita acatiha tacaain, inara suujua aina cutaain ita belaaain neeuche, nii baaso coacuelanaala. ²³ Enate nacoaaunein nejanoaain nenea rijijieein neeiche. Coatihha cacha onaa inaeranein nenea jaberoco caje nii nejanoaheeeiche. Cana Coaunera Ere chabana nitajenaa charanejein satoelanaala nenea aina cuaaite nii nacoaaunein nejanoaaiche. ²⁴ Nitohanihane coinat: "Satiin cachate nejanoaain fojoein ichauchenanein inae biinaanihane ohe. ²⁵ Nete laen Cana Coaunera ere nii chrijibana satoelanaala nereein," naain laenanohinein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nii inara rai beratenojoein nenea Erenaa esenetaaichene jaunte, inae ichoteratenojoein neeiche.

² Inae nitohanein ichoteratenojoein neeichene coina, inara rai beratenojoin Erenaa esenetaaichene jaun, jauriaalu baasonein ichaohin inara amute cacha cairichaa nohanein, necoelajauharitiin, inara amute cacha cotaairiichene nihanatiin belaicha rijitjoein rai erein neeichene coarateein neeichene jianein neeuche. ² Aiha ena nejanoanaa canaanai ujuari, itaariicha que coacuhine rijijieein, Cana Coauneraacha jerei que coacuhin, aca jerihane rijijieein ichaohin,

inara suujua ilaachete ichoteratenojoein neeiche. ³ Nitohaneente neriquicheein, esinae rauhijiriin caohacha teraneein niha Cana Coaunerane coitucuhin esenetaain neeichene.

Ajeri neloheriteeuruhane jaan rijijicha Curisitone que cuaain acauru relaa Fedorone.

⁴ Nii Cana Coaunera rai ajeri ichaohin nenea Jesocuriso, nii chaque nelatihei rijijieein jaolecuhin neeuruhalu Isaraelitaacurune jaancha que coacuhin raacha nelateein neeuche. Nitohanein nelatihei rijijieein coaracuruhane sainejeente, ajeri ichaohin jataain itolere que nelatinein janijiin Cana Coauneraacha tenojoonein nenea ne. ⁵ Nirijieein techu esinae rauhijiriin aca jerihane rijijieein ichaohichene- ajeri ichaohin nenea caje Cana Coaunera lorerinein ichanohin Teenforo rijijieein rai saseredote esine neein Cana Coauneraacha jerei ichajein saantonein neriquicheein. Nete inoaenlu aichejetocuruha saseredote- curune rijijieein, carenerocuru sohin coichana teranein nenereeeichein. Inarate Jesocuriso aina cuaain Cana Coauneraacha jereinein, rai cachaauru suujuteranein neriquicheein. ⁶ Nitohanerichaaite quete: "Sioon neseene, ajeri jataain nelateinein nenea quiicha janijii teeun. Aihana jaun esinae rauhijiriin caohachaniha nii ajeri quiicha teeine coitucuhin esenetaain nenea que chabana jaolecorinaauni," naain laenanohinein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁷ Cana, esenetaera nichaachene rai nii Cana Coauneraacha tei ajerite jataain nelateinein ne. Nete Cana Coaunera Quiricha cuhane laen nii esenetaelanaala nenacaauru que:

"Jaolecooruha loreri icharaaurune jaan ajerite, loreri nunuhenein temuranein nerotoha cureein.

⁸ Acate leinjiin ajeri jaberoconein lacurocuruhane jaanein nereein," naain laenanohi nihane rijijieente, inae lacurocure, nitohaneeuruhane coina inae ichanohinein neeuruhane jaun.

⁹ Nete inara le lauriineeeichene, Cana Curuaanaa rai saseredotenein niicha janijieein, Cana Coauneraacha jereinein rai cachanein neeiche. Nitohaneente inara raain nelu Cana Coaunera, jataain rai caohachanein nenea niicha beratei beeiche leeochoauru raine coina. Acate nocohenaanau nenea rijijieein neeichene jana, inara cotijiaain nelu, rai caohachanein nenea Cojoananaa que neeichene coina. ¹⁰ Jauriaalu niqui cairichaaajoaain inara coaraain niheilu Cana Coaunera, rai cachanein neneeeichene jaun. Nete inae enene rai cachanein neeichene jaun, inae cairichaaajoaain inara coarae Cana Coaunera.

Cana Coauneraacha icharatei ichajeein ichaaoche

¹¹ Canejeraauru, atiin inara suujua coaraain, inae nelau cachanequichene ichao que ichaaoche, nabana nitajihä inara suujuene coataa. ¹² Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru aina neeichene nihanatiin, coujurihu Cana Coaunera coitucueraneein neeichene coarateein neeuche. Nitohaneein ichaohichenete, baaso ichara niha inara beeuruhane nihanatiin caohacha ichaquichene coaraain Cana Coaunera coroaecurureein, inae le cachaniquichene caje inaraacha ichanohi rucuhacane cojoanonaä que turuhane bana.

¹³ Inae Cana Coaunera cachaneein neeichene jaun, satiin inara amute cachaauru- cocoinanacainein nenacaauru ere tonoraain neeuche. Chaen leeochoauru cocoinanacaihuru amuritoheriin cocoinanacainein nenaä enferadoro ere tonoraain neeuche. ¹⁴ Nii rijijeeinchiu nii rai letonocuru- baaso icharaauru casete-caain caohacha ichaeraauru coroaeranein nenacaauru ere tonoraain neeuche. ¹⁵ Nitohaneein neeichenete jere Cana Coaunera, nabana tonaain ereeuruha inara que caohacha ichaera cacha nocoeje chanuheriin ichaonacaauru aina cha coitucuhichuru cachaaurune coataa.

¹⁶ Inaraacha jerei ichana nainequiche niqui. Nete laen nii inaraacha ichai aina cuaaain naineneeiche leeochoauru rai baaso ichaquichene. Aihana jaun coujuriu Cana Coaunera cachaneein caohacha ichaain neeuche. ¹⁷ Satiin que inara suujua acateein jiniiquiin ita belaaain- jeriha Cana Coaunerane rijijeein neein- enferadoro que inara suujua acateein neeuche.

Cana relaeranu que necairichaaain nihalu Curisitone

¹⁸ Nitohanihane jaun rai fatoroon ere tonoraain aca jerihane rijijeein neeine letononeein nenaä. Jiaonriha caohachaaain belaaain aca jerihane rijijeein siriha faktoroono jauhancha nere tonoraain nihane. Nechu aansainein cotaitiin niha fatoroono nihanatiin nere tonoraain neeine. ¹⁹ Jeriha Cana Coaunerane rijijeein ichaohacachene coreniha, lera colane rai cacha nihacachene corenihacha cana casete-caain cana cairichaane nihanatiin, jianelanaala abaantaacachenete jataain caohate. ²⁰ Jana esinae rauhijiriin baaso ichaquichene coreniha inara casete-caain neeuruhane abaantaain neeichene, coatiha caohacha ichaa airiheicheein. Nete laen caohacha ichaquichene coreniha, inara casete-caain inara cairichaeranihane, soroelanaala abaantaichene Cana Coaunera notaracaäe caohacha ichaa airiquicheein. ²¹ Nitohaneein neeichene cointate, inara cotijiaain nelu Cana Coaunera. Inara coreniha necairichanaa abaantaain nihalu Curisito inara que coarateeine rijijeein, inara netonai necairichanaa abaantaain neeuche. ²² Coatihä niqui aansijjeeiniji osa que nesaruhin nihei chuni coritaain niheilü Curisito. ²³ Niheichu nocoejechanuuruhane nihanatiin coatihä acaauru nocoejechanuhin nerejetohilu. Niheichu cairichaauruhane nihanatiin tonaain ereein nerejeto-

hilu. Cana Coaunera esinae rauhijiriin baaso icharaauru coitucuhin nii rucuhacane coinaachate aitoraaetelu. ²⁴ Nii Curisitote jaberoco aina cuaaain cana osa amaain coroso que ohin aina jiniiquiin cana osa atinaelu, aina cuaaain ichaonaa esine que ichaohin osa colane nenaä coina. Nitohaneeinte cana osaacha que nesarujuuein nihacachene caje cana mitaeranu que coroso que ohelu Curisito. ²⁵ Jaurihaalute niqui aihä beraicha colane nenaä carenerone rijijeein nitajenaä neein nerejetocoaachelu. Nete laen inae ena carenerocuru beraihä beraichane, nitajenaä nainecurenihane rijijeein inara beraain niha Curisitone jaun, nitajenaä naineneeichene jaan ichaonaa que ichaohiche.

Naaonjoaai ichaauruhine sinijeraonacaauru.

3 Aihana jaun inara lanaauru ere tonoraain neeuche enecuru. Aihute inara ichao cajeecha coaraain, acaauru rai erenaä latelanaala, nii Cana Coaunera beratenojoin erenaä coitucuhin esenetaain neeuruhine esenetaana jerelanaala nenacaauru inara lanaauru, ² esinae rauhijiriin caohachaaain neein, nii baaso ichaelanaala inara suujua acateein ichaohichene coaracuruhane. ³ Esinae rauhijiriin caohachaaain nenaä jeriquichene, nii nitajenaä inaurera rucuhelo oro caje ichanohichuru, cajione caohachaaauru, naaonjoainuri que coacuelanaala, ⁴ inara suujua aina cutaaain esinae rauhijiriin Jesocurisito suujue que coacuhin neeuchete raotojoein neeiche. Caohachaaain Cana Coaunera notaracaäe nihacanete jataain nelate. ⁵ Nii rijijeein techu nerejetocure cana inoaensihuru benecuru- jeriha Cana Coaunerane rijijeein ichaonacaauru. Nitohaneein jeriha Cana Coaunerane esenetaauruhane jaunte, jeriha acaauru lanaaurune rijijeein acaauru ere tonoraain neeurelu nii acaauru benecuru. ⁶ Nitohanihane jaun techu: "Canu curuaanaa," narejete lana Abaraain rai Sara, nere tonoraain aca jerihane rijijeein nihane jaun. Nii aihalu Sarane rijijeein casilanaala coejelanaala neeichenete, rauhijiriin coujuriu nii Abaraain aina Sara nefoerate-neein nenaä rijijeein neriquicheein.

⁷ Jana inara acaauru lananequichene, jerihä inara sinijeraaurune rijijeein jiniiquiin ita suujua rijijeein neeuche. Coa ene neeuruhane amihaneon amurijiriin, inara sinijeraauruhacha ichanenu tein nihache. Inara rijijeein acaauru caohachane quete, nitohaneein acaauru rai ichaonaa tein nelu Cana Coaunera. Aineeichenete Cana Coaunera bajaain neeichene, inara ere tonoraenereein Cana Coaunera.

Satiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaauruhacha ichanenu

⁸ Aihana jaun ita suujua rijijeein neein ita janojera rijijeein ita belaaain, leeochoauru corotajaneein, nii leeochoauru amurijiriin nenaä coacuelanaala neeuche. ⁹ Jiaonriha tonaain baasoneein inara que ereein neinihane, nii tonaain que baasoneein ereeichene. Niheichu inara nocoeje chanuheranihane, coa inara neton-

ai nocoje chanuhache. Nitohanenaa coacuelanaala acauru rai caohacha ichacuche. Nitohanein inara rai caohacha ichaane coina inara raain nihalu Cana Coaunerane rijijiein. ¹⁰ Nii coinate:

“Chunocoha nichao colalajjin
raoti ichaonaa que ichaonaa jerihane,
namute cacha que baasoneein erelanaala,
nii casajenelanaala,
¹¹ baasoneein ichaonacaauru aina nelanaala,
caohachaacha ichaain
raotojoein ichaohane jaanuhacha ariin
acaacha sacuhine.

¹² Cana Coaunerate
caohachaain suujua coaraain ichaonacaauru be-
raichanein nihane jaun,
bajaauruhane aonaain ne.

Nete laen baaso ichajeein ichaonacaauru que
jaoleconaa rijijiein ne,”
naa Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane.

¹³ Nitohanein itolere bana caohacha nejesinaacha
que coacuhin neeichene, nerihe inara rai baaso
ichara. ¹⁴ Nete laen caohacha ichaquichene coreniha
necairichanaa coaraquichene nihanatiin rachoojoein
nerausaejeein neriquicheein. Jiaonriha nii chuni que
casiin nesoonnein neeichene. ¹⁵ Nesoonenaa coacue-
lanaala raujiaaincha inara suujua cuhane Cana Curu-
aanaa Jesocurisito coacuhin bajaebajacuche. Chaen
letona jatoroain neeuche chunocoha inara caje, “Cha-
tohanihana nii jaecoichene jaan,” naain bajaa inara
cajene, raotojoein belaa in beeuchete coitucuhin
neeine. ¹⁶ Nete acauru amurijiriin nena coacue-
lanaala, acauru que inara suujua acatein acauru rai
beeichene caohachae. Nitohanein coujuriu Jesocurisi-
to esenetaeranein caohacha nejesina ichaain
neeuchete nocojecurumiin inara que baasoneein ere-
nacaauru.

¹⁷ Baaso ichacaachene coreniha necairichanaa coara-
caachene amuritoeriinteja nenacaenein caohachae
caohacha ichacaachene coreniha necairichanaa coara-
caachene, nitohanein jeriha Cana Coaunerane jaun.

¹⁸ Nii rijiein techu Jesocurisito netonai lesajeeincha
cana osa coreniha cairichanojonein ohin nelu. Coati-
ha niqui nii chatohanai baaso ichaain osa que ne-
saruhin niheil aca, nete erenaa tonoraelanaala baa-
soneein ichaonacaauru coreniha necairichain nelu,
rai Inaca Cana Coaunera rene cana amaane coina.
Joanreein cacha rijijieinte niqui ohin nelu rai jaberoco.
Nete aca Cana Coaunera suujuenihane jaun oo ca-
je ichanaain enanetojoein ichaohin ne. ¹⁹ Nitoha-
neinte suujue nejesinanein cuhin, acau tabai ita-
jenojonein moconajaera casetecanohinein nitaje-
nacaauru suujue relaelu. Acaaurute bote nainaa No-
hene reentiaain esenetaauruhane cohaca Cana
Coaunerane sainejeein, esenetaaurenihane jaun nita-
jeurelu. Acauru tabaauru esenetaeraauruhachate,
itolereenein fosanejeein acau tabai caje nichoteurelu.

²¹ Nii acaute cana osa jianein ichaohacachene coina
baotisanoinichane jaa cojunacanein nenaanelu.

Nii aina cuaainte, inae ichoteratenojonein nihacache
cana netonai. Coatiha raujiaain culuonoiniha cana
jaberoco coina baotisanojoi nihaacache. Acate rauji-
aain cana jaberoco coulochin, oo caje ichanaai
dedeeu cuhin Cana Coaunera raotono nichajai que
neein, itolere anjeraauru amurijiriin, cocoinanacaihu-
ru amurijiriin nihane coina nena Jesocurisito aina
cuaain, aina nena coina cana suujue coulooca Cana
Coaunerane jaan neein ne.

Cana Coaunera tenojoi inaraacha ichana nainei que leechoauru coroatajanecuche.

⁴ Aihane jaun cana coreniha jaberoco cairichain
nihalu Curisitone rijijiein, inara netonai
necairichanaa coaraquichene coina jatoroain neeuche.
² Suujua letono rijijiein ichaohane jianein Cana
Coaunera jerenohicha ichaane coreniha necairichanaa
coaraain neite osa caje nichoterein. ³ Jauriaalute inara
netonai aihuruha nii Cana Coaunera coitucuelanaala
nenacaaurune rijijiein nerejetocoichelu. Nitohane-
ichene jaunte, jataain baasonein ichaohin, inara suu-
jua coaraelanaala necha ansaineein nerejetocoichelu,
janelanaala cocohin, tonijiaain ichaain ajenacaauru
aina niha natiin neein, nii ichanohichuru ecaantooruni-
ha natiin coroajeein, naonjoaain nerejetocoichelu.
⁴ Nete laen inae enene, chabana janelanaala baaso
ichaain nenacaauru aina ichaorejetocoichene
jianequichene jaun, inae inara coaracureniha acauru
aina nejaun inara cojoelatiin inae baasonein inara
que ereeure. ⁵ Nete inae ecu tihane bana onacaauru,
ichaohin nenacaauru, naonjoainuriicha ichai coitu-
cuhin nii rucuheraanu que nena cojoanona que ti-
hane bana, raajenihane niicha ichai biha cuuruein.
⁶ Nii onacaauru raite Cana Coaunera ere berejetecure-
lu, ohin neeuruhane nihanatiin aitoha Cana Coauner-
ane rijijiein suujue nejesinanein ichaohin nee-
ruhane coina. Jerichanejeein techu niqui, aitocuruha
cachaaurune rijijiein caohacharelu jaiti jaberoconein
neeuruhane bana rucuhenohinihalu niine.

⁷ Inae satonoha itolere que tururichaje. Aihane
jaun inara que Cana Coaunera icharatenohin ichajeein
Cana Coaunera bajaae bajajeein ichaaoche. ⁸ Itolere-
nein inara suujua aina cutaain jiniiquiin ita belaa in
ichaaoche. Jataain ita belaa in ichaoha cachanete arajii
rai nosa que suujua acaterein Cana Coaunera. ⁹ Inara
rene turuhin niha chunine tonaain leechoauru que
erenaa coacuelanaala inara loreri asaae raauche.

¹⁰ Coujuriu lauri lauri inara que Cana Coauneraacha
icharatenohi icharanein nena tocuhanein, ichana
nainequichene rijijiein inara rai Cana Coauneraacha
tenojoi aina cuaain leechoauru coroatajanecuche.

¹¹ Chunocoha tonaain erenaa jerihane jaa que irihane,
jeriha Cana Coaunerane rijijiein erein neeine.

Chunocoha coroatajanera latihane, ii rai Cana
Coauneraacha tei que laraajin coroatajaneu. Itolere
iicha ichai ichaaine, itolere bana caohachaain ichaute
ii coroatajaniha Cana Coaunera aina Jesocurisitone
coaraain coroaecuruhine cachaauru. Acate rai necao-

hacha que necaohachaain itolere ichana naineraneein ne- chariji bana satonoelanaala. Nitohanemiin.

Coujuriu Jesocurisito ranojoneein nenea tocohaneein necairichanaa abaantaauche.

¹² Canejeraauru, jiaonriha mainajeein coujunojoneein neriquicheeine que jatoroaelanaala neeichene.

¹³ Raujiaaincha aihalu Curisitone rijijeein necairichanaa coaraain neeichene nihanatiin rachoojoein neeuche- inae turuha necaohachane bana rachoojoein neriquicheeine jaun. ¹⁴ Curisito cachaneein neeichene coreniha inara batohin nei nihanete, nerausiaequiche jataain caohachaain nenea Cana Coaunera Suujue inara aina nihane jaun. ¹⁵ Nitohanihane jaun necoejemiin, sonajaain jaohin, asijiaotoneein, leeochoauru rai cotainacai ichaain, naaonjoain ichaane coreniha cairichanojoneein nenea.

¹⁶ Jana Jesocurisito cachaneein neeichene coreniha inara casetecaain neinihane, jiaonriha nocoejequichene. Raujiaaincha coreniha Cana Coaunera bajaain coroajeein neeuche.

¹⁷ Inae cana rai cachanichaachene ichanohi rucuheca Cana Coaunera cojoanona que turuha. Nitohaneein rai cachanichaachene que nunuhetein, nitohaneein icharichaanne jaun, chatohaneeururichaan Cana Coaunera ere tonoraelanaala nenacaauru.

¹⁸ Coaracuche nachuhinti rai cache nichaachene saijeein, necairichanaa coaraain nichoterichaacheeine. Nii jaun chatohaneeururichaan chaainti, nechuanainein osaaonacaauru. ¹⁹ Nitohanihane jaun, Cana Coauneraacha jerei ichaquichene coreniha necairichanaa coaraain neeichene nihanatiin, itolere bana caohacha ichajeein ichaohin, naitoonjoa rijijeein cha ichaeraneein nenea Cana Coaunera bijiu inara suujue teeuche.

Jesocurisito ranojoneein nenacaauru suujuatera

5 Enane laen nii inara aina ita taojieraauru bichauhenaauru suujuatena jereun. Canuhetonaine acaauru rijijeein ichauchenanein cana coreniha necairichaalu Jesocurisitone beraneein neun. Nii rijijeeinechu canuhetonai acaauru aina jiniiquiin Cana Coaunera Cojoanona que nereeunni, inae ecu tihane bana. ² Nii inara que Cana Coauneraacha beraichatenojoi, rai cachaneein nenacaauru beraihu. Nii coinata inara que beraichatenajae Cana Coaunera. Caohachaain inara suujua coaraain jeriha Cana Coaunera rijijeein acaauru beraihu. Jiaonriha inara letoaera lateein core coinaacha ichaquichene. Raujiaain jeriha Cana Coaunera rijijeein corajeein ichacuche. ³ Acaauru curuaanaaneein nenea coacuelanaala, raujiaain caohacha nejesina ichaain neeichene coarateeuche acaauru quete, acaauru netonai inara caje nerelaaurumii. ⁴ Nitohanein neeichenete, inae turuha cana beraicha esineneei nenaane bana, inara

que rai necaohacha que necaohachaain nenea- comai lauriareein inara couturi que. Nii comai chariji bana setuhin naasaerinaain.

⁵ Jana inara enamanaacuru, jerecuruha inara bichauhenaaurune rijijeein neeuche. Satiin ita suujua rijitoein ita amurijiriin nenea coacuelanaala nii:

“Cana Coaunera,
itolere amurijiriin nenea jereraauru
lacuroaeranein,
cairichanojoneein nenacaauru cairichaojoaain
coaraain

coroatajaneranein ne,”

naain niha erenaane que ninae. ⁶ Aihane jaun Cana Coaunera bijihu neein, nii chaque nelatihei rijijeein neeuche. Acate inae ecu tihane bana jataain nelateinein neeichene coina ichareein. ⁷ Coa itolerecha que coacuhin nererojoecaeriin nihache, itolerecha que inara berairichaan Cana Coaunera jaun.

⁸ Aihana jaun caohachaain jataain itolere que ninaain neeuche. Charijeein teeinti jatoraan quihane rai netiin nesari ariirijie janolari, nii rijijeeinte jatoraan inara ariirijie moconajaera inara itajihane coina.

⁹ Charijeeinij chatohanai que inara sarunaa jereranihane, jiaonriha rijitoeineene. Raujiaaincha nii inaraacha esenetai aina cuaain laraajiin, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cana nejeraauru netonai, nii jelai necairichanaa abaantaain neeuruhane coitucuhin abaantaain neeuche. ¹⁰ Nete inae carajaojoaain necairichanaa abaantaain neeichene baiha, inara coroatajaniha Cana Coaunera aina rauhijiriin baaso ichana coacuelanaala laraajiin acaacha esenetaain neriquicheein. Nii jeelai Cana Coaunera, jataain cana belaitohane jaun, rai calaohi Jesocurisito aina cuaain cana cotijiaain cana raain nelu, rai Cojoanona que aina nenea coina. ¹¹ Nitohanein itolere ichana naineraneein neeine chaabana satonoelanaala. Nitohanemiin.

Satono tihane rai nocoia Fedorone.

¹² Casuujua rijijeein nenea cana nejera Siribano quene caa quiricha laenaerateeun inara rai- chaque tonaelanaala inara suujuatiha. Chaen jataain esinae rauhijiriin inara belaiha Cana Coaunera jaun, coujunacaniha rausiaenojoneein neeichene jaanu tihane coitucuhichene coina. Aihane jaun jataain inara belaiha Cana Coaunera jaun, aca jerihane rijijeein ichaaoche itolere bana.

¹³ Janijiin inara raain nihalune rijijeein, Babiloniau janijiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaaurute inara coacue. Cacalabi rijijeein nenea- Maroco netonate inara coacue. ¹⁴ Ita rene turuhin neeichene, raotojoein jiniiquiin ita belaiin ita raain neeuche. Satiin Jesocurisito cachaneein neiniquichene raotojoein neeuche.

Fedoroacha Letoai Coroataja

Acaauru coaucane biha Fedoro

1 Canuna Jesocurisito letononeein- rai afosotolo Simoon Fedoroneeun. Cana Coaunera, chaen nii cana ichoteraneein nenea Jesocurisito, naaonjoainuri chabana nohanelanaala cana rai caohacha jataain nelatei teraneein neeuruhane esenetaeranequiche canacaanu rijijieeine raine caa quiricha laenaun. ² Nii Cana Coaunera aina Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhichene jaan aina cuaain, itolere inaraacha latei que inara rausiaemiin Cana Coaunera, jeelai amuritoheriin raotojoein neeichene coina.

Jesocurisito ranojoi ichao

³ Cana Coaunerate itolere niicha ichana nainei ichaain, cana ichao rai canaacha latei teein, leinjiin cana suujua coaraain nihacachene jaanu teein ne. Nitohaneinte nii niicha ichana nainei ichaain, cana cotiharaneein nenea coitucuerate cana que Cana Coaunera. ⁴ Satiin nii cana rai niicha tei aina cuaainte, cana rai tihane coina naitoonjoa jataain itolere amurijiriin itolere que nelatein nenea te Cana Coaunera. Nii aina cuaain niicha tei ichaonaa que ichaohin, nii itolere bana baaso coacuhin nitajerai niha cachane jaan jianein ichaohichene coina. ⁵ Aihana jaun, jereniha inara suujuane nihanatiin, atiin jeelai amuritoheriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein esenetaain cha coitucuhenee nneeichene coarateein, ⁶ inaraacha coitucui aina cuaain caohatiin coacuhin, baasonein coaauquiche inara suujua cuhanene tonoraelanaala, nererojoecaelanaala neein, ⁷ inara belaiha Cana Coaunerane rijijieein jiniiquiin ita belaaichene ichaaoche.

⁸ Nitohanai ichaain ichaohichene, coatiha inacojoein nelatelanaala nerinaain inara ichao. Niheichu inacojoein Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuriheecheein. ⁹ Nete laen, nitohanai ichaelanaala nenea, leinjiin maosa rijijieein cha coaraelanaala nihane jaun, jauriaalu rai nosa caje couluonohinihane baiteein nihane jaun aicheein. ¹⁰ Canejeraauru, nitohanihane jaun, inae inara janijiin inara raain nihalu Cana Coaunerane jaun, esenetaaichene ilaauche inara suujua cuhane. Nitohanein neeichene coatiha chabana esenetaaichene jianeriheecheein. ¹¹ Chaen techu nitohanein neeichene, cana Curuaanaa Jesocurisito Cojoanona chabana satonoelanaala nenea bacuujuua ne-joracaane jana ranojoein neriquicheein.

¹² Nii jaunne, inae caohachaain inara relaaauruhane jaan coitucuhin jeriha Cana Coaunerane rijijieein

ichaohichene nihanatiin, itolere bana inara rai coaureeunni nabana baitequichene coataa. ¹³ Jaiti ichaaojihanune jaunte ne carai rauhi inara suujuateein nihanune coina. ¹⁴ Cana Curuaanaa Jesocurisitote, inae enanocoojoa orichaaunine coitucuerate canu que. ¹⁵ Nena atiin nainichaaunne jaun tiaajeein inara coroatajanereeeunni, inae ohanune baiha satiin canuhacha ichai coacuhin neeichene coina.

Itolere amurijiriin niicha ichana nainei ichaa Jesocurisitone

¹⁶ Nii niicha ichana nainei ichaain, turuhalu Cana Curuaanaa Jesocurisitone que inara relaacaunne jaan, coatiha raujiaain nereretanaa neein nenea nihei. Niheichu coatiha canacaanu suujua caje rocohin cojoeluinaain nohaniha aitohacaanu. Canacaanu nota que itolere ichaa Cana Curuaanaa Jesocurisitone jana coaracaunne jaan quena aitocooaanu. ¹⁷ Coarajihacaunne jana techu, rai necaohacha teein jataain erena raotono que ereein rai Calaohi nihane cocoinaa: "Caate jataain canuhacha belaaineein, janijiin canuhacha tei cacalabine," naain rai nii Calaohi coacoinaelu Cana Coaunera. ¹⁸ Nitohaneine que banijiain nenea ichtane ucuunno neein, Cana Curuaanaa aina jiniiquiin neein, dedeeu neein rai iriha Cana Coaunerane jana aonacaunlu.

¹⁹ Niite, esinae rauhijiriin berejetocuruha *profeta* curune coitucuhin esenetaain neeichene jaanu neein nenea ne. Aihana jaun, caa canacaanuhacha beebejeite, leinjiin nocohenaanau jeraaen conohajeein conoha conone rijijieein inara conoera neein, janonaa rai mituhin conoha soaene rijijieein, inara suujua cuhane conaeranein nereein, turuha rai cojoanonaane que tiaain. ²⁰ Aihana jaun, esinae rauhijiriin berejetocuruha *profeta* curune esenetaaichenete ne. Nii jaun, satiin Cana Coaunera Quiricha cuhane laenanohineein nenea, coatiha suujua caje rocohin aitocuruha *profeta* curune jaan nihei. ²¹ Aihana jaun, satiin *profeta* curu coatiha rai suujua caje rocohin aitoroetocuruhi, Cana Coaunera Suujue acaauru que coitucueratihane jaunte, acaauru que coitucueratihane rijijieein berejetocurelu.

Nechu joaenreen nohanein cache relaaauruhane.

2 Isaraelitaauru jana nihalu nohanein cache relaaaurera *profeta* curune rijijieinte, inara jana netonai neeurureein cache coritaain cache relaaaurerauru. Acaaurute jerichanejeein inara relaa nocoetiin,

inara que asinojoneein nechu nohaneein inara relaaurureein suujua baaso caje rocohin. Nitohaneinte inara ichoteraneein niha Jesocurisitone saijieein, acaacha esenetaaichene caohateraneein neeurureein. Nitohaneeuruhane jaunte itajenojohi necurureein.

² Arajiiichurute nechu nichao aasaeraanu que acaauru ichao baaso rijjijieein ichaaurureein. Nii coaraante chabana satonohelanaala nena ichaonaanaja coero cuhane cana amaeraneein niha Jesocurisitone saijieein que baasoneein ereurureein cachaauru. ³ Nitohaneeuruhane jaunte, coriquiicha que coaacuruhane jaun inara cairichaaurureein, inara coritaain inara relaauruhane coreniha. Nete inae inoalenlu caje coauneein casetecanohineein neeuruhane coina, inae ichanohineein nihane jaun caseteco coaracuruhane rai neure. Nerihaain nii caje acaauru ichotera.

⁴ Cana Coaunera, osa que nesuruhin neuruha rai letonocuru aanjeraaurune jana, acaauru que suujua acatelanaala, usi tabai aina nocohena tabai jana *cadena* que ichohanohineein jaonajaelu, satiin coulurujuenoi niha cachaaurune cojoanonaa que turuhane reeintiaain cuu neeuruhane coina. ⁵ Nii rijjijieein techu satiin coitucuelanaala nenacaauru cachaauru que suujua acatenelu Cana Coaunera, inoalenlu acau tabai que chauratane jooratihane bana. Acaihaniji Nohechate esinae rauhijiriin aca jerihane rijjijieein ichaohin nihane coaratihane jaun ichoterateein, chaen aina caainsineein nenacaauru cachaauru ichoteratelu. ⁶ Jerichanejeein techu, Sodoma, Gomora, naajoaihunri neseuru cocoaichacuru mocoeratelu ajaneneein nitajeeuruhane que tiaaajoaain Cana Coaunera. Nitohaneinte ichaelu Cana Coaunera, nii baiha neenihuru baaso ichajeein ichaonacaauru cachaauru notaaca niqui, nii caje nainain baaso ichaelanaala ichaauruhane coina. ⁷ Nete laen Loto ichoteratelu, aca caohachaaain ichaohin, nii baaso ichacuruha necha aansainein ichaonacaauru cachaaurune rautaaain coaraenihane jaun. ⁸ Nitohaneein jetaote, cojoanonetoejin baaso ichaain neeuruhane coaraain, baasoneinchuru ita rai ereeuruhane aonaane jaun, que suujua rohecaeriin niha Lotone jana ichoteratelu Cana Coaunera.

⁹ Nitohaneinte esenetaain rai cachanein nenacaauru ichoterate cairichanojoneein neeuruhane caje Cana Coaunera. Nii rijjijieein techu, caseteconein neenihuru casetecae, rai cojoanonaa que turuhanereein tiaain caseteco neeuruhane coina. ¹⁰ Nitohaneinte letoaa suujuane rijjijieein baasohacha ichajeein, Cana Curuaanaa Jesocurisito batojoeriin nenacaauru casetecareein Cana Coaunera. Chaen techu erena tonoraelanaala enaacha joenreein cha chaain, chaque casilanaala acaauru amurijiriin nenacaauru necoeje chanuhin naajoaunre. ¹¹ Nete laen anjeraauru acaauru amuritoheriin cocoinanohineein neuruha natiin, acaauru amurijiriin Cana Coauneraacha cocoinanohineein nenacaauru necoeje chanunaa nainecurene.

¹² Nii suujua letono rijjijieein baaso ichajeein ichaonacaauru cachaaurute, nechu aiha leinjiin ataebi-

naene rijjijieein cha coitucuelanaala ichaauruhane jaun, cha coacuelanaala joaereein niicha ichai ichacure. Chaen techu sohin jaonojoneein itajenojoneein neeuruhane coina inae ichanohineein neure. Chaen techu niicha coitucuhi que nihanatiin enaacha baasoneein ereure. Nete ooruha ataebinaecurune rijjijieein ohin, ¹³ acaauru netonai leeochoauru cairichaain neeuruhane coreniha cairichei coaracurureein. Raotojoein niha nocoetiin niqui rachoojoe-naa nitaje rai nena que rachoojoeure. Chaen techu jataain coejenacai aina osa que inara saruha inara aina rachoojoeure nechu inara coritaa beseta ichaain neeichene.

¹⁴ Chaen techu ene coaracuruhane itolere bana jereein coaracure. Nii jaunte chabana osa que nesarucuruhane coejeein jianena nainecurene. Chaen techu enaacha osa que leeochoauru saruhin, itolere niicha latei jereein, queecha coacuhin nechu aansainein ichaaoore. ¹⁵ Nitohanein neeuruhane jaunte, inae nitajaneanein neure; Cana Coaunera bero rijjijieein rene cana turuaeranein niha Jesocurisitone saijieein, sacuelanaala jianein neeuruhane jaun. Nii jaunte aihalalu Beor calaohi *profeta* Balaamne rijjijieein neure. Aca jetaote coriqui jeriha baaso ichana jerihane jana jetao, ¹⁶ rai suujua coarihei amunein baaso icha cuhane coataa jetao, cacha rijitiin rai ereein, baaso ichaane caohate nii amaera cabario rijjijieein nena asno.

¹⁷ Nitohaneei cacha relaeranein nenacaaurute, caohacha que cacha relaelanaala, nechu cacha ichao asaeranein nena que cacha relaaure. Nii jaunte chabana satonoelanaala nena nocohenaanau caseteconein neeurureein. ¹⁸ Itolere quete niqui ereure. Nete jataain joenreein aitocure. Nitohaneinte, acaauru ichao rijjijieein ichaauruhane jianein, ena Cana Coaunera coitucunaa nunuhetejeeureraaurucachaauru saruure osa que. ¹⁹ Itolereenein niicha ichana jerei icha cachane jereinte niqui ereure. Nete acaauru itajeranu letononein netiin aitocure, satiin cacha, rai suujua saruhera tonoraain nena rai letononein nihane jaun. ²⁰ Nitohanihane jaunte inae Cana Coaunera coitucuhin, cana ichoteranein nena Jesocurisitone maajeein coitucuhin nihane jaun, inae Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru ichao rijjijieein ichaohane caje nichoteein nihane saijieein, nacoaunein nii jauriaalu aihalune rijjijieein ichaohin niha cachane, jauriaa aihalune amuritoheriin baasoneein ichoae. ²¹ Nitohanihane coataate niqui nirijieein, cana ichoteranein niha Jesocurisitone coitucuelanaala neeuruhane caohachae. Nabana acaauru rai tenojoneein niha nii cana rai beratenojoi Cana Coaunera caje nenaane saijieein que jaolecooruhane coataa. ²² Nete inae nitohaneeururichaaine que: "Narohane baihate jeelai naro qui remaae. Caohatiin culeenjoinihane saijieeinte inae nacoaunein naticho cuhane cue coosi," naa acaauru que erenaane rijjijieein neure.

Nacoauneei tururichaain Jesocurisitone

3 Caa quete, inae coroata sae quiricha laenaain letoaanu jataain canuhacha belaaainein neiniquichene rainera canejeraauru. Nii coroatajai canuhacha laenai quiricha cuhanena inara suujuateen, caohachaaain inara suujua coaraain, baaso coacuelanaala rauhijiriin coacuhin neeichene jerichaaunne jaun. ²Inoanlu inara rai berejetocuruha Cana Coaunera tenojoinnein nenacaauru *profeta* curune coacuhin, inara relaerateein nihalu rai afosotooro que cana ichoteraneein nena Jesocurisitone coacuhin neeuche.

³Inae caa baihate nech u inara necoeje chanuha: "Aanca Jesocurisito. Nacoauneein turuhane coinat niqui aitelu. Inae ohacoaauruha cana foerateracuru niqui, nete jerichanejeen sacue necoaunaa cana rai chauratanene caje coauneein nihane rijijieein," naain ereeurichain nech u jeriha acaauru suujuane rijijieein baaso ichajeen ichaonacaauru cachaaurune que nainaaain ichaaoche. ⁵Nitohaniha acaauru ichaone jaunte, jaiti necoaunaeniha satiin itolerene ajiniha, inae nesiha dedene jana, acau nejesinaneen niha caa chauratanene jana, nitohaneen jeriha Cana Coaunera jaun, acau caje coaunanohineen nihalu caa cana rai chauratanene coitucuhin esenetana jerecurene. ⁶Nii rijijieein techu, elo tabai aina cuaain itajenojoinnein nelu caa cana rai chauratane. ⁷Nete laen, caa ena nena dede, chauratane, naaonjoainuri, inae nitohaneen jeriha Cana Coaunera jaun, usi tabai que nitajeeuruhane coina rucuhenehineen neeure. Nii usi tabai, baaso icharaaauru itajeranuneein nenaate, acaauru mocoreein cana janonaa satono bana.

⁸Canejeraaauru, jiaonriha Cana Coaunera rai le jichoo, le oaraanca jaanacanei carajanihane jana, le oaraanca jaanacanei le jiichoonejihane baitichache. ⁹Coatiha niqui aitocuruha esenetaaichuru tabaaaurune rijijieein, cana rai naitoonjoan tihane baitihane jaun, caeneenejihei Cana Coaunera. Chuni nitajihane jerihane jaunte, saain nichoteein niha cachane jerihane jaun, jaiti inara cojoae Cana Coaunera.

¹⁰Nete inae ecu tihane bana, coitucueraelanaala turuha asijiautone rijijieein, coitucueraelanaala turureein cana Curuaanaa Jesocurisito. Nii janate tonijiaain

coasinacaain neranuha cureein caa canaacha coarajei dede. Itolere, que nenacaauru netonaite itajereen usi. Jana chauratanete satiin que nenacaauru aina jiniiquiin coaraain benojoinereein Cana Coaunera rai.

¹¹Nitohaneen nitajerichaaain itolerene jaun, leeocho que coacuelanaala, jeriha Cana Coaunera rijijieein ichaaoche. ¹²Aihana jaun, chajaain jeriha Cana Coaunera rijijieein neeuchete carajaelanaala turuhine. Inae turuhane banate, usi tabai que itajenojoiniha cureein caa dede canaacha coarajei. Itolereite nii usi jana neein mocoreein. ¹³Nete nitohanihane nihanatiin, cana laen ena nena dede, ena nena chauratane, naaonjoaihunri cana rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa cohajerichacheein. Ecu coatihane inae nerinaain baaso, caohacha nejesinaachate nereein.

¹⁴Canejeraaauru, aihana jaun, nii que turuhane cohajeen, caohachaaain ichaaochete osa colane raotojoeein cha ujuaihonelanaala neeichene jana, inara eruhine Cana Coaunera. ¹⁵Aihana jaun, satiin nichotenaa coina, cana cohaca jaiti turueniha cana Curuaanaa coitucuhin que nainaaain neeuche. Nii quete inara rai niicha laenai quiricha cuhane been laenaeraete cana nejera Faboro, que coitucueratiha Cana Coaunera caje coitucuhin. ¹⁶Le quirichaaauru niicha laenai nainetiinte, nii que aitiin been laenaeraete cana nejera Faboro. Nete tabaaauru coitucunacaene caaintatiin aitothane jaun. Nii jaunte, leeochoaauru Quiricha laenanohineen nena ichacuruhane rijijieein, acaauru jerecuruhane rijijieein rotohi que cacha relaaure, tabaaauru caohachaaain suujua coaraelanaala nenacaauru cachaauru. Nii corenihate, caseteco coaracurureein inae ecu tihane bana.

¹⁷Canejeraaauru, nitohanihane jaun, inae nii ajiniha caje coauneein nii coitucuhin neeichene jaun, inara coritaaauruha nech u aansai cachaaurune esenetaaichene coataa que nainaaain ichaaoche. Nabana inara coritaaauruhane esenetaain inara suujua coreein acaauru rijijieein neeichene coataa. ¹⁸Nete jeelai amuritoheriin cana ichoteraneein nena Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhin, jiniiquiin aca jerihane rijijieein ita belaaain neeichene caohachae. Aca acaneen nihane coitucuhin coroaecuruhine chabana satonolanaala. Nitohaneen neeine.

Joancha Letoai Leinjiin

Ichaonaa esine tera erenaa

1 Necoaunaa cana janonaane ajiniha inoaelu caje coauneein nesina, canacaanuhacha aonai, canacaanuhacha coarajei, naaonjoainne caa beein inara rai laenaain letoacaanu, canacaanu nota que coaraain, biji mucuhin, naaonjoaacaanune jaun. Acate, ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nenea esine tera Erenaa ne. ² Canacaanu rene ecocohin iriha nii ichaonaa esine chabana sanaacharanejeein nenea terane jaunna, inara rai nii que ereerecaanu. Acate, Inaca Cana Coaunera aina nelu. Nii jianein ratiriin turuhinte, canacaanu aina neein, jianacoon teteriin satingin rai beebeje, amuhemujueein itolere sacutaain. ³ Nitohaneente itolere ichaain satingin cachaauru notajae. Niine canacaanu raajenihane coaraain beebejicaanu, inara netonai canacaanu aina jiniiquiin esentaain neeichene coina. Charijieein teeinti canacaanu, Cana Inaca Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito, naaonjoain aina jiniiquiin nihacaanu, nii rijijieein inara netonai canacaanu aina jiniiquiin raotojoein neeichene coina. ⁴ Nii jaunna, jitariin beein inara rai laenaain caa letoacaanu, inara netonai coitucuhin neeichene, raotojoein rachoojoein jiniiquiin nihacachene coina.

Cacha cononeein niha Cana Coaunerane

⁵ Caa erenaa- canacaanu relaa Jesocurisitone jaan- inara rai canacaanuhacha beebejeite, cacha cononeein niha Cana Coaunerane jaun, nota beroteniha cachaacha ichaine jaan ne. Nihei charijieein niha natingin jetao, que nasina nainihe chaaelai, Aca itolerenein baaso ichaain nihacachene nii coarajeein nihane jaun. ⁶ "Ainate jiniiquiin nihacache," naain irihacachene saijieein, asiin canaacha jerei ichacaache suujueinete, cana raajenihane nohanein necoritarichaachein. ⁷ Nete laen satingin acatiha cana ichao teteriin aiha Cana Coaunerane rijijieein asinojoinelanaala chachaain jiniiquiin ita suujua rijijieein nihacachene, cana osa culeerein rai coichana que rai Calaohi Jesocurisito. ⁸ "Chatohanai baaso ichahaaun. Coatiha chaque osaaajoehaaun," naain irihacachenete, cana raajenihane necoritarichaachein. Cuute casajenetiin nedarichaachein. ⁹ Jana laen chatohanein baaso ichaain nihacachene, suujuelanaala beein, Cana Coaunera nitohanei rucuheranein nihane que jaaecohacachenete, cana osa coreniha caseteco coaracaachene rai nihacachene caje, cana que suujua acatein, itolere baaso ichacaachene berotihacureein cana caje

Cana Coaunera. ¹⁰ "Chaaelai janonaa bana, chatohanein naosateein nihaaun," naain irihacachenete, Cana Coaunera ere tonoraene richaacheein. Cuute casaje tocohaneein Cana Coaunera ratiririchaachein.

Cana Coaunera acatiha cana rai cha rucuheranu Jesocurisito

2 Cana Coaunera coreniha cacalabi rijijieein nenacaauru, nabana Cana Coaunera ere lacohin, chatohanein nosatein neeichene coataane catohanein laenaain letoaaun. Chunocoha chatohanein baaso ichaain osa que nesaruhin nihane, niha cana rai Cana Coaunera acatiha nii rucuheranu Jesocurisito-esinae rauhijiriin caohacha esine coitucuhin rucuheranein nenea. ² Osaotohacachene caje cana que suujua acatiha Cana Coaunerane cointate raajenihane netelu Jesocurisito, coroso que tein atinaauruhane coina. Coatiha leinjiin cana corenihacha aiheilulu. Satingin caa chauratane sacutaain que nenacaauru caje osa berotihane cointate nitohanein nelu.

³ Esinae rauhijiriin naitoonjoan tonoraacachenete, esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuera nihacachene coitucunaa nainerichaachein. ⁴ Jana tabaauru: "Cana Coaunera coitucuhanu," naa natingin naitoonjoan tonoraenihanete, nechu jataain casajenetohane jaun aitorein. ⁵ Esinae rauhijiriin, nere tonoraerate esinae rauhijiriin Cana Coaunera belaichanein nihane coitucunaa nainerein. Nii ainate esinae rauhijiriin jiniiquiin, aina nihacachene coitucunaa nainichaache. ⁶ Chunocoha "Jerihacana Coaunerane rijijieein ichaon," naain erei, nii ichaohalu Jesocurisitone rijijieein ichaohine.

Ena nenea Cana Coaunera aitoonjoan

⁷ Chasocuru, caa inara rai canuhacha laenai canuhacha letoai- Cana Coaunera aitoonjoan, coatiha ena ecoonanein nihei. Acate inoaelu caje coauneein, inara rai beratenojoein nenaane. Nii Cana Coaunera aitoonjoante, inae inoaelu caje coauneein inae inaraacha aonai ne. ⁸ Nete laen, caa ena inara rai quiicha laenai quiicha letoaite, ena Cana Coaunera aitoonjoan- ena nenea ne. Esinae rauhijiriin Curisito aina jiniiquiin nenea neein, inae nocohena caje mituhajeein, jihanacoo jiichoo mituhichene jaunte, inara raajenihane nii coaraain coitucunaa naineriquichein.

⁹ "Cana Coaunera cono conohanau neeinne, jianacoon teteriin chachaain neein," naa natingin nejelau namute cacha belainiha chunocohanete, jaiti mocona-

jaera aina nocoenaana nihane jaun aicheein. ¹⁰ Chuno-coha nejelau namute cacha belaa'in neite, jianacoon ichaohane coaratihä aicheein. Nitohaneein ichaohane nerinaain chuni osa que sarunaa nainera. ¹¹ Jana, namute cachaauru aina nejerateein belaiheite, noco-henaana joenreein moconajaera aina jaiti amuhemu-jue aihä maosane rijijieein, nii nocohena rai suujua aninoaane jaun.

¹² Nii jaunna, cacalabihuru rijijieein neiniquichene rai caritiin rauhijiriin inara rai been laenaain letoaaun, inoaelu beratihalune tocohanein nere nainaane coina, Acaneein nihane aina cuaain inara caje inara osa beroteratihä Cana Coaunerane coitucuhichene coina. ¹³ Saain ichauhenaauru, inara rai netonaina caa laenaain letoaaun, inoaelu caje coauneein nii nesina coitucuhin neeichene jaun. Saain enamanacaauru raine maajeeinna, caa caritiin laenaain letoaaun moconajaera amuritiin ichoae iniichene jaun.

¹⁴ Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin neeichene jaunna, caa caritiin inara rai laenaain letoaaunra cacalabihuru. Saain inara ichauchenaneichene raine maajeeinna laenaain letohacaanu, nii inoaelu caje coauneein nii nesina coitucueraneein neeichene jaun. Saain enamanacaauru raine maajeeina letoaaun, chaae inara coichana aina cutaain Cana Coaunera Ere esenetaain, caohachaain laraajiin moconajaera choae iniichene jaun.

¹⁵ Coa nechü jataain cacha sarueraanu que caa chauratane curuaanaa moconajaera tenojoin nichaae inara suujua letoache. Chunocoha nii moconajaera tenojoin itolere nichaae suujua letoerate, nechü Cana Coaunera que jaolequiin belainihane jaun aicheein, ¹⁶ Cana Coaunera caje nena neniha nii chauratane que tenojoine jaun. Nii chauratane que tenojoite, nechü jataain osa que cacha sarueraanu que nena ne. Acate cana nota rai caohati tocohanihane nichaae suujua letoaera, niicha sirii aina cuaain leochaauru amurijiriin nena coacuhin, naaonjoaain niha cachane jaan tera ne. ¹⁷ Nete inae cuu tihane bana, chauratane aina jiniiquiin nitajihä cureein, nii satiin cacha sarueranu tera moconajaera. Nete laen chaaelai janonaa bana nitajenaa charanejeein niha cuurureein Cana Coaunera jerenohi ichajeein ichaonacaauru.

Esinae rauhijiriin nohanelanaala niha leinjiin ereine, nii caje mitunaa nainenihä casajene.

¹⁸ Aonacuche cacalabihuru. Inae besaute nichaae cuujiha cana janonaa. Nii jaunte, inae uhe lalaje nii Curisito aina nejerateein nena cacha cairichaera moconajaera. Nitohaneinte, inae caa arajiin ocojoacoaure Jesocurisito que nejerateein nenacaauru. Nii cajete inae besaute nichaae cuujiha cana janonaane coitucuhacache. ¹⁹ Cana ainate neeururejete niqui, nete mituhin amuurelu cana caje. Coatiha acaauru, cana suujua rijijieein coacuhin neuruhilu. Baana cana suujua rijijieein coacuhin aihuruhalunete enanetojeein cana aina neeurure. Nitohaneinte neeururelu, acaauru caje esinae rauhijiriin cana suujua rijitojeein

neureniha cana aina nenacaaurune coitucunaa coina.

²⁰ Nitohaneinte inara rai Cana Coaunera Suujue teein nelu Curisito, aina cuaain inara itolere coitucuhin neeichene coina. ²¹ Esinae nohanelanaala erenaa niha Curisito que erenaane coitucuneeichene jauna caritiin inara rai laenaun, coatiha coitucuneeichene jaun nihei. Nitohanihane jaun inarate coitucuhiche, casajenelanaala nena caje mitunaa nainenihä casajene. ²² Aihana jaun, chateeinti casajenetiin ichoae, niite: "Canaacha cohajei Mesihäsi nihei Jesocurisito," naain Jesocurisito esenetaelanaala que erereein. Acatechu, nii rai Inaca Cana Coaunera aina rai Calaohi Jesocurisito batohin acaauru que nejeratenaaneein ne. ²³ Chunocoha cacha, Jesocurisito coitucunaa jerenihanete, acaentonai ranaa jerenereein rai inaca Cana Coaunera. Nete laen chunocoha, nii rai Calaohi Jesocurisito coitucuhin leochaauru que coitucuerateraneein nihane, acaentonai coitucuhin rareein rai Inaca Cana Coaunera.

²⁴ Nii inoaelu caje coauneein, inara rai beratenojoin inaraacha aonai rucujueein sirichuche, inara suujua cuhaneicha. Chaen jiaohine Cana Coaunera Calaohi caje naluhichene. Aihate Cana Coaunera caje netonai naluheneiche. ²⁵ Nii cana rai tihane coina aitohä Jesocurisitone jaante chabana nitajenaacharanejeein nena ichaonaa esine ne.

²⁶ Nabana inara coritacuruha nii inara coritana jeraaurune coataane, caa inara rai aitiin laenaun.

²⁷ Nete laen inara, inara relaa'in inara suujuateranu lateneiche, Jesocurisitohacha teratenojoin, Cana Coaunera Suujue siriin neeichene jaun. Nii inara rai niicha teratei Cana Coaunera suujuete, caohachaain rauhijiriin inara relaa cureein, inara suujuateein. Inara rai cha bihane, coatiha nohanenaa nerinaain. Esinaete erenaa nereein. Aihana jaun, Curisito esenetaaichene jianena coacuelanaala aina jiniiquiin neein inara relaa rai Suujuene rijijieein ichaaoche.

²⁸ Aihana jaun cacalabihuru, enene caje coauneein, jiaohine Jesocurisito esenetaaichene jianein neeichene. Aihate chaque casiin necoatelanaala jiniiquiin queecha jaaequiin, niheichu Jesocurisito que coejelanaala nihacache enacoauneein turu bana. ²⁹ Inarate raotojoein esinae rauhijiriin caohacha ichaeranein ichaoha Jesocurisitone coitucuhin neeiche. Nii rijijieein techu, baaso ichaelanaala esinae rauhijiriin caohacha nejesina ichara cacha, Cana Coaunera calaohineein inae nihane coitucuhin neeiche.

Cana Coaunera calaohineein nenacaauru

3 Aonacuche. Jataain mainajeein cana belaa'in niha Cana Inaca Cana Coaunerane que nainaain coitucuhin neeuche. Nii jaunte nainecure, Cana Coaunera calaohi inein cana curuaateuruha cachaaurune, esinae rauhijiriin acaneein nihacachene jaun. Nii jaunte cana coitucuhin, cana belaa'in cana coana nainecurene caa chauratane que nenacaauru cachaauru Cana Coaunera coitucunehane jaun. ² Canejeraauru, inae esinae Cana Coaunera calaohi

neeinte nihacache. Nete nii baiha: "Naaajoain ineente niha curichaachein," naain rauhijiriin coitucuenihacache. Leinjiin, coaiten enacoauneein cau turuha Jesocurisitone bana, rijijieein niha curichaacheinnete laen coitucuhacache, aithane rijijieein, jerichanejeein coaraa curichaacheinna jaun. ³ Satiin acaacha esenetaain queecha jaaequiin nenaate, raajenhane itolere baaso caje necoulucuhin neeurureein, baaso colane ichaoha Jesocurisitone rijijieein ichaoruhane coina.

⁴ Nete laen, satiin osa que nesaruhin nenacaauru baaso ichaain neeure, baaso icharaneein niha satiin osane jaun. ⁵ Inara netonaite cana caje osa beroter-aanu que caa chauratane que turuhalu Jesocurisitone raotojoein coitucuhin neeiche. Coatiha Aca charijieinniji chaque osaojoejeein niheil. ⁶ Nitohanihane jaun, Cana Coauneraacha jerei ichajeein jianelanaala nenaate, osa que nesaruna nainenereein. Nete osa que nesaruhin nenacaauru, coaracuruhane niha natiin chabana coitucureenereein, nii jaun coatiha rai cacha necururinaain. ⁷ Coa inara coritaain neuruha nejelau cachaaurune esenetaain nihachera cacalabihuru. Chateeinti baaso que jaolequiin caohacha nejesina ichae, niite caohacha ichara ne, aiha nii caohacha nejesina icharane rijijieein. ⁸ Chateeinti osa que nesarujueein ichoae, nii te moconajaera rainein nihane jaun aicheein, inoaelu caje coauneein osa neba niha moconajaerane jaun. Nii jaunte caa chauratane que turuha uhelu Cana Coaunera Calaohi, nii moconajaera ichanaa itajeein beroter-aanu que.

⁹ Cana Coaunera coitucuin, Cana Coaunera calaohineein nena, inae osa que nesarujueein ichaonaa nainihein, inae rai Cana Coaunera tenojoi ichaonaa que ichaohane jaun. Chaen inae Cana Coaunera calaohi nihane jaunte, inae osa que nesarujueein ichaonaa nainene. ¹⁰ Coitucunojoneeinte neeure Cana Coaunera calaohichuru. Nii rijijieein techu coitucunojoneein neeure moconajaera calaohichuru, caohacha ichaelanaala, namute cacha belailanaala, naaonjoaain nenacaauru, Cana Coaunera cachaneein neeurenihane jaun.

Leeochaauru aina jiniiquiin ita belaaïn nihacane

¹¹ Caate nitohanein nihacachene coina: "Jiniiquiin ita belaaïn, leecha cachaauru niha natiin belaaïn, naaonjoaain ichaaoche," naain inoaelu caje coauneein beratenojoneein nena ne. ¹² Aihana jaun, nainihacache moconajaera cacha neein nihalune jaun nocoala sohin jaohalu Caainne tocohanein ichaohacachene. Chanuna nocoala sohin joae Caain. Caohachaaïn suujua coaraa nii rai nocoalane jaunte sohin joae, baasoneein ichaoha nii Caainne jaun.

¹³ Inara belaihureniha Cana Coaunera coitucuru-hine coaa nii que nererojoecaache. Coatiha enaacha inaraacha coarai inerinaainta canejeraauru. ¹⁴ Ohin nitajenaa rai nena janate nii caje cana ichoterate, chabana nitajenaa charanejeein nena ichaonaa que ichaohacachene coina. Nii jaunte cana amute cachaauru belaaïn naaonjoaacache, inae raotojoein coituc-

naa jaun. Chateeinti namute cacha belaine, niite ohin nitaje rai nihane jaun aicheein. ¹⁵ Satiin namute cacha que jaolequiin nenacaaurute leinjiin nechu aansai sonajaineein ne. Inarate raotojoein coitucuhin neeiche, nitohanein nechu aansai sonajain nena, coatiha chabana ichaonaa nitajenaa charanejeein nena ranaa nainihei. ¹⁶ Coichana aina cutaain cana belaiha Jesocurisitona jaunte, Cana osa corenia coroso que neetein ohalune coitucuhacache. Nitohanihana jaunte, raotojoein jianacoon ichaoha cana amute cachane coina coreniha itolere necairichanaa abaantaain acaauru coroatajanein nihacachene caohachae.

¹⁷ Raotojoein ichaohane jaanu que coriqui siriin niha chunine jana, jataain cairichei inejeein coroatajanera latein niha leinjiin namute cachane jana tenihanete, aina cutaain Cana Coaunera belainihane jaun aicheein. ¹⁸ Cacalabihuru, nainihei cana ereecha que cana amute cacha belaiha nocoetiin ereein nihacachene. Esinae rauhijiriin cana amute cacha belaihaachene, niicha latei tein belaihaachenete ne.

Chaque necoatoelanaala tonajelanaala Cana Coaunera acatiha nihacachene

¹⁹ Nitohanein nenaate, esinae rauhijiriin ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nena tera aina esinae nihacachene coitucuha curichaachein, Cana Coaunera acatiha nena bana. ²⁰ Chatohanei ichaain nihacachene coreniha cana coulurujihane cana suujuane sainejeeinte, canaacha ichai coitucueranein ne jianacoon cana tera- Cana Coaunera, Aca itolere coitucueranein nihane jaun. ²¹ Canejeraauru, jana cana suujua cuhane chatohanein baaso ichacaachene coaraachene jana, chatohanei ichaeniha cachene, Cana Coauneraacha que jaaequiin nacatiha nerichaachein. ²² Acate satiin canaacha bajai tereein, cana rai naitoonjoan tonoraain, Aca jerihane rijijieein chachaai nihacachene jaun. ²³ Nitohanein tonoraain nihacachene coina cana rai naitoonjoante, rai Calaohi Jesocurisito esenetaain, le cacha nichaachene jiniiquiin ita belaaïn ichaohacachene coina ne. ²⁴ Satiin naitoonjoan tonoraain nenacaaurute, nii naitoonjoan jianena coacuelanaala, aina jiniiquiin neeuruhane jaun, acaentonai acaauru aina ichoae. Nitohaneinte cana aina ichaohane coitucuhacache, cana que coitucueratiha nii cana rai niicha tei rai Suujuene caje.

Cana Coaunera Suujue aina nejeratiha moconajaera suujuene

4 Aonacuche canejeranein cacoelaichaaauruna caa que erete aonaquiche. Coa Cana Coaunera letono niha nocohetiin inara rai satiin erenacaauru esenetaain nihache. Nitohanein inara coritana jerera nihane, esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujue sirichuruhane coitucuhichene coina coujunajaain coaranaacuche, jataain lanaeniha arajiin caa chauratane que casajeeurune jaun, tabaauru cana Coaunera letononiha nocoetiin ereuruhane jaun. ² Ni-

tohaneein coujunajaain coaranaaquichenete, esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujue siricha coitucuriquicheein. Satiin, cachaneein turuhin nejanoaalu Jesocurisitone coitucuhin nenacaaurute, esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujue siricheein. ³Jana nitohaneein niha Jesosone coitucunaa jerelanaala nenacaauru, coatiha Cana Coaunera Suujue siririnaain. Leinjiin Curisito aina nejeratena moconajaera suujuete siricheein. Inarate coitucuhin neeiche, inara uricho que bera aonaain naaonjoaain neeichene jaun. Nii moconajaera suujuete inae caa chauratane que turuhin ne. Acate Curisito que nejeratena nera cacalabihuru.

⁴Jana inarate Cana Coaunera Suujue siriin neeichene jaun, nii casajeeuru ichoae inii neeiche. Nii inara suujua kuhane inaraacha siriite, jataain mijiaainetiin ne, caa chauratane que nenacaauru rai tenojoin ichoae jauhecoitojoeriin. ⁵Acaaurute jelai teein caa chauratane que nenacaauru neein neeure. Nii jaunte rauji-aain caa chauratane que nenacaauru itolereecha que ereereecure. Nii jaunte acaauru ere aonaain esenetaain tonoraure acaauru rijijieein caa chauratane que nenacaauru cachaauru. ⁶Jana canate Cana Coaunera caje nena nichaache. Nii jaunte Cana Coaunera coitucuurera, cana ere aonaain tonorae. Jana Cana Coaunera coitucuuruhite cana aohana jerene. Niicha cajete nainacaache, "Acate Cana Coaunera Suujue siri. Jana acate casaje moconajaera suujue siri," naain coitucunaa nainichaache.

Jataain cacha belaiha Cana Coaunerane

⁷Canejeraauru, coanete cana laurijiracuru, chaen nejelau cachaauru, naaonjoainuri belaaain nihacache, Cana Coaunera caje coaaneein unaaniha ita belaihaachene coinane jaun. Satiin nitohaneein namute cachaauru belaihaate Cana Coaunera calaohineein ne. Niite esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucureein. ⁸Chateeinti namute cacha belaine, niite Cana Coaunera coitucue. Cana Coaunera coitucuera, aiha Cana Coaunerane rijijieein jataain cacha belaihaate jaun. ⁹Cana quete jataain cana belaitohane coarate Cana Coaunera, caa chauratane que acaihanejeein rai Calaoahi letoaain, nitajenaa charanejeein nihacachene coina. ¹⁰Belaain cana arihacachene que ainaa tocuhanein cana belaiha Cana Coaunerana jaunte Calaoahi letoaelu, cana osa coreniha raajenihane onaa que netihane coina, nabana cana osa coreniha necairichanaa coataa, atiiin cana ichoterate cana osa coreniha necairichanaa caje.

¹¹Aonacuche canejeraauru. Nitohaneein jataain cana belaaain niha Cana Coaunerane jaun, coanete cana netonai cana laurijiracuru, nejelaauru, naaonjoain belain nihacache. ¹²Coatiha Cana Coaunera coaraain nihei chunei cacha niqui, nete, ita belaaain, cana laurijiracuru, nejelau cachauru, naaonjoain belaihaachene cana aina nereein Cana Coaunera. Nii cajete cana belaitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaohacachene coaracurureein cachaauru. ¹³Nitohaneainte aina nihacachene jana, acaentonai cana aina nihane coujunacanu que

cana rai Suujue te Cana Coaunera. ¹⁴Canacaanune, caa chauratane que osa caje cachaauru ichoteratihane coina, nii rai Calaoahi letoaa Cana Inaca Cana Coaunerane coaraneein caa beebejihacaanu. ¹⁵Satiin cacha, Cana Coaunera Calaoahineein niha Jesosone coitucuhin berate Cana Coaunera aina ne. Jana Cana Coaunera netonaite, aina nereein.

¹⁶Nitohanihane jaunna Cana belaiha Cana Coaunerane coitucuhin esenetaacaanu. Cana Coaunera cana belaihaachene nihane jaun, rijijieein namute cacha belaihaate, Cana Coaunera aina ne. Jana Cana Coauneraneate aina netonai ne. ¹⁷Nitohaneeine esinae rauhijiriin jianacoo teteriin cacha belaaain nihacaanune jaun, chaelai que casilanaala, chaque tonajelanaala nerichaanuhin, inae cacha coulurujuihane coina coaitee turuha Cana Coaunera Calaoahi Jesocurisito bana.

¹⁸Esinae rauhijiriin cana amute cacha belaaain ichaohacachene, nihei chaque casiin ichaonaana jaanu. Ita belaaain ichaohacanete, jaoleneein ne nii cana casataera cana casetecaeraanu. Jana chaque casiin nihacachene, cana amute cacha belaaain ichaohenihacachene jaun airichaacheein.

¹⁹Canacaanune Cana Coaunera belaaain nihacaanu, aca jauriaanejein ichoachaniha canacaanu belaaain nihalune jaun. ²⁰Chunocoha: "Canune Cana Coaunera belaihan," naain iriha natiin, namute cacha belainihane, acate leinjiin casaje neba ne. Coaracuche nachuhinti, notaracae neeuruha nii namute cachaaurune saijieein acaauru belairiha. Nii jaun techu, nii amuritoheriin Cana Coaunera belaina nainene, chabana coaraain esenetaenihane jaun. ²¹Jesocurisitote cana rai: "Chateeinti Cana Coaunera belaaain ne, nii namute cachaauru belaaain neeine," naain cana letoaain cana ratirilu.

Canaacha esenetai aina cuaainte moconajaera amirito-hacache.

5 Satiin Cana Coaunera letono Mesihasi niha Jesosone esenetaaurerate Cana Coaunera calaohineein neeurureein. Nii cana inaca Cana Coaunera belaihaate, satiin rai calaohineein nenacaauru belaihaate. ²Cana Coaunera belaihaache esinae rauhijiriinete, cana letoaane jaan icharichaachein. Nii bante Cana Coaunera calaohineein nenacaauru netonai belaihaachene coitucurichaachein. ³Cana Coaunera belaihaate, nii cana letoaane jaan tonoraain rijijieein chaachacaane ne. Niheichu coatiha caaintai ichaonaa nihein nii naitoonjoan. ⁴Satiin Cana Coaunera calaohineein nenacaaurute, chauratane que nenacaauru itolere baaso choae ini. Satiin nii canaacha esenetaite cana suujua lararajiain cana coroatajane, chauratane que nenacaauru cana que nejeratenacaauru amuritoeraneein nihacachene coina. ⁵Cana Coaunera Calaoahineein niha Jesosone que jaaequiin nenaate, caa chauratane que nenacaauru moconajaera letonocuru amuritoreein.

Caa nichata laurii erenaate, "Naaonjoaaineeinte ne Jesocurisito," naain berane.

⁶ Cau chauratane que niha Jesocurisitone janate, acau que baotisoanojineein neein, coroso que ohin rai coichana jaohalune que, naaonjoain que cojunacatenohineein nedaalu. Cana Coaunera suujuete esinaaen nitohanihane coitucuerate cana que. Nii Cana Coaunera Suujuete chabana nohanelanaala cana rai beraneein ne. ⁷ Nichatajaainte neeure rai Suujue que, nii Aca nihane coitucuhin beracuru. ⁸ Nii coitucuhin nenacaurute, Cana Coaunera Suujue, acau, ichana, naaonjoainuri ne. Acaaurute ita suujua rijijieein beraneein neeure. ⁹ Cachaauru, cana rai nii acaauruhacha coarai beebejeeuruane esenetana nainichaache niqui. Nete jataain nii amuritoeriin nelate, "Naaajoaan" naain biha Cana Coaunerane, nii rai Calaohi que aitohane jaun. ¹⁰ Cana Coaunera Calao hi esenetaerate, esinae rauhijiriin aitoha Cana Coaunerane rucujueein siricheein suujua cuhane. Chateeinti Cana Coaunera esenetaene, niite casaje tochaneein Cana Coaunera tereein, Calaohi que aitoha Cana Coaunerane esenetaenihane jaun. ¹¹ Nii erenaajete cana rai chabana nitajenaa charanejeein nena ichaonaa tiha Cana Coaunerane coitucuhacache. Jana rai Calaohi Jesocurisitote nii ichaonaa chabana sato noelanaala nena teraneein nena ne. ¹² Chateeinti Cana Coaunera Calaohi esenetaain ne, nii netonaite chabana ichaonaa nitajenaa charanejeein nena ra reein. Jana Cana Coaunera Calaohi esenetaaite raenereein.

Niicha letoai satonotihane rai acauru suujuatiha Joanne.

¹³ Cana Coaunera Calaohi esenetaera niquichene raina caa caritiin laenareeunni, ichaonaa chabana nita-

jenaa charanejeein nena raeraneein neeiche inara netonaine coitucuhichene coina.

¹⁴ Cana Coauneraacha quete jaeequiin nihacache, jeriha rai Suujuene rijijieein caje cha bajaain nihacachene cana rai nii canaacha bajai teraneein nihane coitucuhacachene jaun. ¹⁵ Nii caje cha bajaacachene aonaa Cana Coaunerane coitucuhin nihacachene rijijieein techu, cana rai nii canaacha bajai terichaaine coitucuhin nihacache.

¹⁶ Osa que nesarujuiha chunei cana nejerane coara chuneine, rai Cana Coaunera bajaaine. Aihate jianacoon osa caje teeine Cana Coaunera, jataain nitajena jaanu osa tabai nenihane. Jana nitajena jaanu que, jataain osa tabai que nesaruhin nei nihane, coa rai Cana Coaunera bajaache. ¹⁷ Satiin itolere osate baasoneein ne. Nete ne cacha itajeranune lanaala nena osa.

¹⁸ Saain canate, inacaneein teein Cana Coaunera coitucuera, inae osa que nesaruna nainenihane coitucuhacache. Inae Cana Coaunera Calaohi que be raichaain nihane jaun inae dadanaa nainihe moconajaera. ¹⁹ Canate Cana Coaunera caje nena nichaachene coitucuhacache. Jana caa chauratane sacutaain nenacauru Cana Coaunera coitucuuruhite satiin moconajaera bijiu neeure. ²⁰ Chaen techu rai Inaca Cana Coaunera coitucuhin nena coina turuhin cha coitucuhin nihacachene jaanu teein cana que rai Inaca Cana Coaunera esine neein nena coitucuerateein nihalu rai Calaohi Jesocurisitone coitucuhin nihacache. Nii jaunte, nii esine neein nena rai Calaohi Jesocurisito aina ichaohacache. Acate Cana Coaunera esine neein, ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nena teraneein ne. ²¹ Cacalabihuru caohachaaain necoeraain neeuche, nabana inara coritana coaacuruha nechu aansaineein nenacauru, Cana Coaunera letononiha nocoetonacauru casajeeurune coataa.

Joancha Letoai Coroataja

Ichaonaa rauhi aina ita belaa in nihacane

¹ Canuna, Cana Coauneraacha janijiineein rai ita taojiaain coroaeraneein neiniquichene bichauhenaneein, inara rai caa quiricha laenaain letoaaun. Jataaine casuujua aina cutaain inara belaihun. Coatiha canuhacha nii inara belaihaaun. Satiin nii canaacha esenetai ichaonaa nitajenaachara tera esenetaeraaurute inara belaihure. ² Ichaonaa chabana nitajena charanejeein nena tera coitucuichene corenihane inara belaa in neeun. Nii ichaonaa niicha tei cana suujua cuhane nenaate cuu niha cureein, niri-jieein inoaelu netiin nitajena charanejeein. ³ Atiin cairichaaajoaain inara coaraain inara belaa in inara coroatajanemiin Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito aina.

⁴ Jataaina rachoojoeun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein caohachaain ichaaoruha inara caje nenacaaurune jana erunajaanune jaun. ⁵ Aonacuche quiicha belaihuri canejeraaurune caa que inara rai aite, inara laurijiracuru, nejelauru cachaauru, naaonjoain belaa in ichaaoche. Coatiha niqui ena ecoona cana letoaa Cana Coaunerane jaan nihei, jeelai inoaelu caje coauneein cana letoaa Cana Coaunerane jaan quene, aitiin caa inara rai laenaun. ⁶ Nii cana letoaa Cana Coaunerane jaante, belaa in neein ichaohacachene jaan ne. Nii nunuhe caje coauneein aitoha Cana Coaunerane aonaquichene rijijieein ita belaa in ichaaoche.

Cachaauru coritaa amuhemuhenaauru

⁷ Caa chauratane sacutaainte amuhemujeeure nechujataain casajeeuru cacha coritaa. Acaaurute itol-

ere que nelatei cachaneein cau nejanoaain turuhalu Jesocurisitone esenetaain coitucunaa jerecurene. Nitohaneein ichaonacaaurute, Jesocurisito que nejeratanaaneein ichaoruhane jaun, aihure. ⁸ Coaracuche, nabana inara coritaain neeuruhane nii esenetaain neeichene, joaenreein nitajiha inara relaacaunune jaanne coataa. Aihute coreniha inara rai nii cainaain neeine Cana Coaunera. ⁹ Chateeinti, cacha relaalu Jesocurisitona jaan edaa cuuain cacha relae. Niite Cana Coaunera coitucuenihane jaun aicheein. Chateeinti, jerichanetoein rauhijiriin aitoha Jesocurisitone rijitoein cacha relae. Niite Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin, nii Calaohi netonai coitucuhana jaun aicheein.

¹⁰ Jana, caa caitono tocohanelanaala rauhijiriin cacha relaelanaala, nejelauneein cuuain cacha relaeraneei, inara rene turuhane, coa inara loreri asaee raache. Coachu tonaain rai irihache. ¹¹ Chateeinti, rai ereein loreri asaee raain ne. Niite nii baaso turuaane ujuaihoneein nereein.

Satononejeeinne caa inara rai aitoreeunni.

¹² Banejelanaalate ne inara rai irihanune jaanu niqui. Nena quiricha cuhane cuuain aitona jereneeun. Nii jaunna inara rene turuha unaa jeretoon caraajenhane. Inae turuha uhanune banana inara rai beeberejereunni, inara netonai nii coitucuhin neeichene, jiniquin raotojoein rachoojoein nena coina.

¹³ Cana Coaunera rai ita taojiaain Cana Coaunera ba-jaaurera aina nenacaauru- janijiin Cana Coaunera ranojoinunru inara nejeraaurute saain inara coaacure.

Joanča Letoai Nichataja

Caiho coroaeca Joanne

¹ Canu inara bichauhenaneeinne, caa quiricha laenaain letoareunni jataain esinae rauhijiriin quiicha belaa Caiho rai.

² Cana Coanera coreniha quiicha belaa Caiho, icheina Cana Coanera bajaun ichorataanihane, nii ena caohatiin jeriha rai Suujuene rijijieein neeine tocohaneein raotojoein raurohin neeine coina.

³ Jerichanejeein caohachaain rauhijiriin ii suujua corelanaala Cana Coanera aitoonjoan tonoraain neeine beeuruha cana nejeraauru tabaauru turuhinne jaunna, nii coitucuhin jataain rachoojoeun. ⁴ "Esinaete chuhisi aitoha Cana Coaneranane tonoraajeein neure Cana Coanera coreniha cacalabihuru," naaina jataain rachoojoeun.

⁵ Casuujua aina cutaain quiicha belaa, jataain caohatiinte erenaa tonoraain nii cana letoaa Cana Coaneranane jaan ichaain neei. Leeochaauru cana nejeraauru coroatajaneein, nii coriajai caje uhin turunacaauru cana nejeraaurune maajeein coroatajaneeine jaunte, jataain jelai amuritoheriin caohacha ichaai. ⁶ Nii jaunte, turuhin satiin aonajeeuruha Cana Coanera ranojoneein nenacaaurune jana, jataain acaauru belaa caohatiin ichaain neeine beebjeeure. Atiin chaelai latecuruha namuna jaan raine quene acaauruhacha latei teeu, jeriha Cana Coaneranane rijijieein. ⁷ Acaaurute Jesocurisito que erenaa beebjenaa que amihanenaa ichaai nii uure. Coatih acaauru coroatajanena jerecuruha Cana Coanera coitucuhichurune jana jerecuruhi. ⁸ Nii jaunte, cana itolere que acaauru coroatajanichaachene caohachae, aina raotojoein abaantaain Cana Coanera ere beebjeeuruhanane coina.

Baasoneein ichaa Diotrefesine jana, caohacha ichaane coaratihā Demetirione

⁹ Cana Coanera rai ita taojiaain Cana Coanera bajaaurera raina leinjiin quiricha laenaain letoaaunlu. Nete cocoinanohineein nihacaanune ere tonorana jerene Diotrefesi, acaacha cacha letoaane rautatohane jaun. ¹⁰ Chaente jataain casajenetiin, nechu jataain joanreein canacaanu ere rocohin canacaanu irijiae. Nii jaunna rautaenihacaanu. Chaen jetaote, Cana Coanera coroaecuruhane coina ita taojiaauruhane jana turuuruha cana nejeraaurune, enooruhane caohateein sitanajae. Chaen jetaote, niha cotijiaain rana-jaerane caohate. Niina jataain rautaenihanune jaun, inae turuha uhanune bana cotijiaain rai aitoreeunni.

¹¹ Aonaun canejera. Jiaonriha ii netonai, nitohaneein baaso jeroon ii suujua cuaain neeine. Caohachaacha que ii suujua coaraain neeun. Caohacha ichaera cachate, Cana Coanera aina nereein. Jana baaso ichaera cacha, Cana Coanera aina nerinaain.

¹² Satiin cachaaurute caohachaain suujua coara cachaniha Demetirione beeeure, esinae rauhijiriin caohachanejeein nihane jaun. Canacaanu netonainechu caohachanijihane bihacaanu. Iite chabana nohanelanaala irihacaanune coitucuhi.

Niicha laenai quiricha satono tiha Joanne

¹³ Jataainte ne banejelanaala ichei irihanune jaanu. Nena quiricha cuhane cuaain ichei aitona jereneeun.

¹⁴ Nii jaunne ena ichoharaa unaa jereeeun, caraajenihane ichei aitocooaunne coina.

¹⁵ Chaque tonajelanaala raotojoein neeun. Satiin cana belaichaurute ii coaacure. Atiin, "Inara coaacuruhajera," naain nii cuu nenacaauru cana belaichauru rai beeu.

Jodasiicha Letoai

Inara coaaucaun

¹ Jesocurisito cachaneein Saantiaao nejera Jodasi nihanunena caa quiricha laenaun, Cana Inaca Cana Coanera niicha jereineein niicha cotihacuri- Jesocurisito berainojoineein nenacaauru rai.
² Cairichaaajoaain inara coaraain inara coroatajanemi in Cana Coanera, leeochoaauru aina jiniiquiin ita belain raotojoeein neeinchene coina.

Nechu jataain nohanenaa que inara relaaureraauru
 (1Fd 2.1-7)

³ Jataaina niqui inara aina jiniiquiin cana ichoterateraneein nenea que cuaain laenana jereenlu niqui inara rai, canejeraneein neeinchene jaun. Nete laen jataain ena caohachae inara rai laenacaanne, Cana Coanera cachaneein neeichene jianelanaala, canaacha esenetai esenetaain neeinchene coina. ⁴ Inae Cana Coanera Quiricha cuhane besihalune rijijieein, inara aina neeuruha nechu jataain nohanein cacha relaaureraauru, caseteco coaracuruhane rai nenacaaurune coitucuhanune jaun. Acaaurute jataain necha aansai cachaauru ne. Necha jataain cana belaiha cana rai Cana Coanera tenojoineein nenea aasaeraneein nenacaauru ne. Chaen techu cana eroraneein nenea- Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucua nocoetelanaalane maajeein aihure.

⁵ Inae niqui coitucuhiche inara, nena nacoaauneein inara rai benaa jereen, Egipto caje coitucuurera Isaraeli cocoaichacuru rocohane baihate, esenetaaurui cachaauru itajelu Cana Coanera. ⁶ Coaracuche nachuhinti coujurihu Cana Coanera letononeein nenea tocohanein neeurenihalu anjeraaurune jaun, charijibana satonoelanaala nenea nocoehena tabai jana neeuruha, satiin rucuheca Cana Coanera que tihanereen tiaaine. ⁷ Nirijieein techu ailu Sodoma, Gomora, naaonjoainuri cocoaichacuru aina curuaequiin, rohan nenacaauru neseeruru cocoaichacurune maajeein, nejelau ene aina ichaohin, ajenaacha que namuritiin, namute quicha aina ichaojeraquiin naaonjoaunrelu, nitohaniha cana ichaone que airijiin. Nii jaunte charijibana satonoelanaala nenea usihanaun caseteco coaracure. Niite satiin cana suujua coaraain, que nainaain ichaohacachene coina ailu.

⁸ Nitohanein inae coitucuruha sainejeeinte, nii inara rene turunacaauru cachaauru, nechu joaereen raaje osa que jaberoco aasajeein, sini anuu caje cha coitucua nocoetiin cachaauru relain, Cana Curu-

anaa Jesocurisito nocoeje chanuhin, acaauru amurijiriin cocoainanacainein nenacaauru quene maajeein mainajeein ereeure. ⁹ Coaraanachuhinti nenacaenein Moisesa jaberoco amanaa jeriha moconajaerane jana, nii tonaain bathin, que baasoneein ereein nocoeje chanunaa coacuelanaala, raujiaain acateein: "Ti suujua raujiaaine Cana Coanerara," naain nihalu moconajaera rai anjeraauru curuaanaanein nenea Miqueline. ¹⁰ Nete niritiin erenea nainiha cacha natiin, niicha coitucuhi que nihanatiin ereein neeure cachaauru. Nechu jataain leinjiin ataebinae rijijieein neein, nitajia acaauru jaberocone coina, jaberoco teeure.

¹¹ Jataainte cairichaaajoaure, aihalu Cainne rijijieein ichaauruhane jaun. Aihalu Balaam aina Corene rijijieein coriquiicha que coaacuruhane jaunte, Cana Coanera sacuuruhane jianecuruha erenea tonoralanaalane jaun nitajerai neeunre. ¹² Ita belaihuruhane jaa beseta bitoaaiche jiniiquiine jaunrute, nechu jataain inara rai nocoejena tih, inara aina lenoneein acau cohin rachoojoein naaonjoaunre nocoejelanaala, nii chuni sinaa coacuelanaala. Cacha beraicha niha nocoetiin churute aihure. Nete nii chuni berailanaala, nechu jataain jaberocohacha beraihure. Acaaurute nii conacainelanaala nenea acau rijiiichure. Aiha temule inaacane cojoanonaa bana, inacaelanaalane rijijieeinte neeure. Chaen cojoaisi aina curuataain enuha rocohin jaohacane rijijieeinte neeure.

¹³ Enaachate baaso ichaa cucuana cuhane fichafichanaane rijijieein, chunijihun nihanatiin baaso ichacure coejelanaala. Chaentechu sona nalu rijijieein mituhin janoajeein cujueein, jaiti cunajaun turuelanaala, nocoenaanaun nitajia arasijiene rijijieein nitajija cuurureein nocoenaanaun acaauru netonai.

¹⁴ Chaen techu nitohaneerurichaaain nii cachaaurune que aitoroatiha Cana Coanerane jaun, Adaan que jauriichuru baiha, acaauru caaunsini inein nenea- Enoco netonai jetao: "Satiin nere tonoraeraauru cachaauru janijiin raain, jataain necha aansainein ichaonacaauru, naansaine aina cuhaain nocoejena charaneein, osaaocuruhane jaun naansaine caun que baasoneein erenacaauru casetecaain itajenajaane coina, araai oaraancanei rai nere tonoraeraauru anjeraauru uhaain uha Cana Coanera Calahi Jesocurisitone janane coaraaun," naain belu beratihua Cana Coanerane jaun. ¹⁶ Chaen techu acaauru cha coitucueraniha nocoetiin, satiin que nererojoeaain, satiin que maihajein ereein, niicha jereicha que coaacure. Nechu jataain cacha que niicha jerei ichacuruhane coinaachate, cacha rai raotojoein ereeure.

Cana Coanera coitucuurera rerohecaeraauru

¹⁷ Canejeraauru, inara rai: “Cana janonaa satonoe-lalaje raite nereein, nechu jataain baasoneein suujua letonohacha ichajeein ichaonacaauru cachaauru,” naain inara rai beeuruhalu Cana Curuaanaa Jesocurisito rai afosotoorune coaucuche. ¹⁹ Acaaurute ita caje neleruhin niha cachane jereein, nechu jataain suujua letono rijijieein ichaohin ichacuruhane jaun, Cana Coanera Suujua sirichurenihane jaun aihure.

²⁰ Nete inara, coujurihu Cana Coanera esenetaeranein, rai cachanein Cana Coanera Suujue que suujuequiin, Cana Coanera bajaebajajeein neeiche inarane caohachaera cacoelaichanein nenacaauru canejeraauru. ²¹ Cairichaaajoaain inara raain, inara belaaain nihalune rijijieein ichaohin, chariji bana satonoe-lanaala nenea tiha Cana rai Cana Coanera Calaohi Jesocurisitone cohajeein neeunche.

²² Atiin cairichaaajoaain nii esenetana jeriheeichuru coaraain neeuche. ²³ Nabana nitajeeuruha usi tabai jana nii esenetaichurune coataa, cairichaaajoaain acaauru coaraain, tabaauru ichoteratecuche usi tabai caje, acaauru que nocohalajiin, jataain baasoneein ichaohin nichao aasajeein neeuruhane jaun.

Raotojoein rachoojoein neeuche

²⁴ Acaihanijin cana ichoterateranein nenea Cana Coaneraachate, inara beraicheein chatohanein baa-so ichaain neeinchene coataa. Nii chaeloon baasoneerilanaala, aca Cana Coanera nihane acatiha rachoojoein turuhin neeinchene coina. Jauriaa caje coaunein nii chariji bana satonoelanaala, aca itolere que laraajiin cocoinanacainein niha Cana Coanera coitucueratein neeine Cana Curuaanaa Jesocurisito. Nitohanemiin.

Afocarifisi

“Naaonjoanrichaain,” naain coaratiha Jesocurisitone

1 Caate, inae nichuuntaa nitohanerichaainene jaun rai cachaneein nenacaauru que coaratiha rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain Cana Coaunerane jaa ne. Nii jaunte rai nere beraneein nena Joaan nichaaunne rene, rai nere bera anjera letoae Jesocurisito, canu que niicha coaratei coaratiha nii anjerane coina. ² Nii jaunna, canu que coaratiha Jesocurisito aina cuaain Cana Coaunerane rijijieein, esinae rauhijiriin nii coaraneein coaracaunne rijijieein laenaun.

³ Nerausiaecururichaain caa Cana Coaunera beratenojoin reretaera aina aonaain caa laenanohineein nihane rijijieein tonoraain nenacaauru, inae ichuuneeoraha nitohanerichaainene jaun.

Caaunsi laurineein Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru rai laenaa Joanne

⁴ Asia batane que caainsii laurineein Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru raine canu Joanneein caa laenaun. Raotojoeein neeichene jaanu teein neeuruhine- nii nunuhe caje coauneein neeina acaneein neein turuha uheneni neein nena Cana Coaunera, rai nelaurianajaan- *trono* acatiha caainsineein suujueneein nenacaauru aina, ⁵ chaen esinae rauhijiriin, aca jerihane rijijieein neein nere beraneein nena Jesocurisitone maajeein. Acate jauriaanejeein ohane caje ichanaelu. Nii jaunte, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru curuaanaacuru curuaanaaneein ne Jesocurisito. Nii Curisitote jataain cana belaitohane jaun, rai coichana aina cuaain osa caje cana rocoelu. ⁶ Nitohaneein cana teeinte, jelai teein rai cachaneein aihuruhalu saseredotecurune rijijieein- rai Inaca Cana Coaunera rai caohacha icharaneein- niicha jerenohin ichacaachene coina cana teein nelu. Aihana jaun Cana Coaunera necaohacha aina, itolere niicha ichana nainei itolere bana Jesocurisito rainein neeine. Nitohanemiin.

⁷ Inae nacoauneein dede sacari jana uhin fauha uha Curisitone janate, satiin coanojoinereein.

Nii sohin jaorereraluniha natiinte coaraa cuurureein.

Nii jana caa chauratane que laurihu laurihu

ichaonacaauru cachaaurute, chanaa cuurureein coreniha.

Aiha nitohanerichaain.

⁸ “Canune nunuhe caje coauneein itolere coauneraaneein satono que tiaain acaneein neeun,” naa Cana Curuaanaa Cana Coaunera- itolere curuaanaaneein turu rai nena.

Jataain caohacha que necaohachaain necoaratiha Jesocurisitone

⁹ Canune satiin inara nejera Joanneeun. Jesocurisito corenihate, canu nejeraneein neeiche. Nii rijijieein techu, jiniiquiin coujunojoneein necairichanaa abaan-taacache, laraajiin cana coroatajaniha Cana Coaunerane jaun. Nitohanihane jaunne, Cana Coauneraacha jerei Jesocurisitohacha coitucueratei beebelijhanune coreniha caseteconeein Patmo cobeneu neeun.

¹⁰ Ecute tomihokojoanona bana, caniha neoritoha Cana Coaunera Suujuene jana, canu janori nichaae toniin: ¹¹ “Leinjiin quiricha kuhane iicha coarai laenaain, caainsii laurineein Asia batane que nenacaauru-Efeso, Esmirna, Pergamoo, Tiatira, Sardisi, Filadelfia, Laodisea, naaonjoainun Jesocurisito cachaneein nenacaauru rene letoaau,” naain mijiaaenein toniha carai jaiha rijijieein nena- toroonfeta rijitiin erenaane jana aonaun. ¹² Nii carai erena coaracaunne coina nauriterichaanne janate, tirichotiin jiquihaquiin ne ecu caainsineein cono nujua- oro caje ichanohin. ¹³ Nii caainsineein cono nujua- oro caje ichanohin cataanne cacha tocohanein- tijia que ujuoi cajionequuin, somajain cajone que cajionequuin- nalarijia que ujuoain oro caje ichanohin sintoroon que ichoraane coaraun. ¹⁴ Nii jana rai couturi ujuite dede sacari tocohanein somajae. Jana, rai notate tirichotiin usi lanaro tocohane. ¹⁵ Nii jana rai tijiaaurute, orono kuhane tucuhacaain ichanohin bronco tocohanein jiquihaque. Nii jana rai nerete, jataain mijiaaenein caraturi toni rijitiin tonihane jana, ¹⁶ rai raotono nichajai que caainsineein arasijie siri biji kuhane. Nii jana rai nujuae cajete mitue jerane jataain ajinaain sabere. Nii jana rai merite, jataain conotiin conoha enotone tocohanein jiquihaque.

¹⁷ Nii jaaunne coariin tijia asae comoon onaa rijijieein. Nete biji raotono nichajai que canu mucuhin: “Jiaonriha casiine. Canune ichaohin itolere coaunaain satono que tiaain Coauneraneun. Canune niqiu oonlu, nene ichanaaun. Inae charijibana orinaaunni. Canune cana asaae nitajenacaauru rai chabi sirihun.

¹⁹ Caa ena nena iicha coarai laenaain, caa baiha neenu iicha coarai laenaun. ²⁰ Caa canu biji raotono nichajai que caainsineei arasijie, chaen caainsineei cono

nujuaneein nenea oro, naonjoainuri iicha coaraite, charijibana coitucueraelanaala asinojoneein nenea ne. Nii caainsiinei arasijiete Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru- iclesiacuru beraihurera anjeraauru ne. Jana nii caainsiinei cono nujua oro caje ichanohinte, caainsii laurineein Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru- iclesiacuru ne.”

Caaunsi laurinei iclesiacuru rai beratenojoin. Caate nii caainsii beratenojoi caje Efesoo Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

2 “Caritiin Efesoo Cana Coaunera ranojoinuri- iclesia beraichaneein nenea- anjera rai laenaau. ‘Aonacuche, caritiinte inara rai laenarate nii bijj raotono nichajai que caainsinei arasijie siichaaincainsinei oro caje ichanohi usi nujua cataaun amunaa: ² Canuna, itolere iicha ichai coitucuhin, caaintatohane niha natiin jianelanaala neeine coitucuun. Chaen nech, nii necha ansaneein ichaonacaauru abaantasineeine coitucuun. Chaen techu, afosotooru niha nocoetonacaauru niha natiin coujuhin coaraaine jana aca necurene. Nitohaneinte casajenotooruhane coitucuhi. ³ Itolere banate coiinteein jianelanaala jataain canu coreniha necairichanaa abaantaai.

⁴ Nete jauriaanejeein aailune tocohaneein corajeein quiiha jerei icharaneein neneei. ⁵ Aihane jaun, jauriaa aichejetohilune que coacuhin, nii nunuheenein corajeein icharejetohilune rijijjeein nacoauneein corajeein quiiha jerei icharaneein neeun, jeriha Cana Coaunerane rijijjeein. Ainihanena, nii nihane jaa jelai caje, nii cono nujuaneein nenea rulureeuni ii caje, nacoauneein Cana Coauneraacha jerei icharaneein ichoaeneeneine. ⁶ Nete caohacha ichaai, nii Nicolasa sacuureraauru ichanohichuru rautaain coaraeneeneine jaun. Canuhetonaichu acaauru ichanohichuru rautaain coarahaan.

⁷ Aohana jereraauru, caa ereretaain Cana Coaunera ranojoinuru- iclesiacuru rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Itolere necairichanaa abaantaain satono que tiaain sacuerate, nii chariji bana sanaachara ichaonaa tera enuha inaa Cana Coaunera nenajaun nenea que lenonereein, naain laenaau Efeso beraicha- anjera rai,”
nae nii canu notaara.

Esmirnau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

⁸ “Caritiin Esmirnau Cana Coaunera ranojoinuri- iclesia beraichaneein nenea- anjera rai laenaau:

‘Aonacuche, caritiinte inara rai laenarate nii nunuhe caje coauneein satono que tiaain acaneein nenea- ohalune caje ichanaain nenea: ⁹ Canune jataain necairichanaa abaantaain, cairichainejeein

neeichene coaraan. Nete chaque lanaeneriquicheein dedeeu. Chaen nech, jataain baasoneein ichei ereeuruha Joriooniha nocoetonacaaurune coitucuun. Acaaurute esinae rauhijiriiin moconajaera letono laurineein neeure. ¹⁰ Jiaonriha necairichanaa coariquiiine que casiin neeine. Moconajaerate caresero cuhane inara tabaauru enoaeraterreein, nii aina cuuain satiin inara coujunojoneein coaanojoneequichene coina. Jataainte necairichariquicheein lechoonca janohin. Nete ohichene que tiaaojoaain nirijjeein jianelanaala abaantaain sacuhichene, canu nii cainaraanuque chariji bana nitajenaacharanejeein nenea ichaonaa tereeeunni inara rai.

¹¹ Aohana jereraauru caa Cana Coaunera ranojoinuru- iclesiacuru rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Laraajiin itolere necairichanaa amuritiin nenacaauru- coatih ooru baiha nacoauneein ohin nitajerinaain acaauru suujue, naain laenaau Esmirnau Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraichaneein nenea anjera rai,”
nae nii canu nae nii canu notaara.

Pergamoo Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

¹² “Caritiin Pergamoo Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai laenaan:

‘Caate aitiin laenarate nii nujuaee cuhane jerane jataain ajinaain sabere siricha: ¹³ Raotojoeine moconajaera rori rohan ichaohichene coitucuun. Nete atiin caitoonjoa esenetaain canuhacha icharate ichaquichene jianelanaala neeiche. Niheichu nii canu ere bera Antipas sohin jaaoruhalu, nii moconajaera neseu natiin, canu esenetaain neeichene jianeenein niheeiche.

¹⁴ Nete neeje ichei baaso, iniha nenacaauru que ichei aitocooaunne jaanu coitucuhine coina. Nii iniha nenacaauru tabaaurute, Israeli inoensihuru relaain nihalu Balaamne jaacha tonoraain jianena jerecurene. Nii Balaamte baaso que Balac suujuatihane jaun, ecaantooru que banijiaain nenea lenone que Israelitaaauru coroaatein, itolere osa que sarueratenajaaine maajeein naonjoaenlu. ¹⁵ Chaen techu, tabaauru iniha nenacaauru acaauru relaain nihalu Nicolasa sacuurerane jaan jianena jerecurene.

¹⁶ Aihana jaun, chajaain ena esinae Cana Coaunera esenetaeranein jeriha Cana Coaunerane rijijjeein quiiha jerei icharaneein neeuche. Ainihanena ena inara rene uhin, nii canu ujuae cuhane jerane ajinaai nenea- sabere que acaauru soreeeunni.

¹⁷ Aohana jereraauru Cana Coaunera raonjoinuru iclesia rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Itolere necairichanaa abaantaain satono que tiaain sacuurera raine chariji bana coaraelanaala asinojoneein nenea manaa que acaauru coroaaterreeunni. Chaen nech, nii chariji bana coitucueraelanaala nenea- cacha curuaa siriin laenanohineein leinjiin ajeri somajain nenea tereeeunni.

ni acaauru rai. Nete laen nii ajeri raera, nii curuaa erora coitucureein,' naain laenaau Pergamoo Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraichaneein nenea anjera rai,"
nae nii canu notaara.

Tiatirau Cana Coaunera ranojoinuri beraicha- anjera rai beratenojoin

¹⁸ "Jerichanejeeichu, Tiatirau janijiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai laenaau:

'Caritiinte aitiin laenaerate nii usi lanaro tocohanei notaain- coata lanajai jicharoanohi tocohanei tijaain nenea- Cana Coaunera Calaohi: ¹⁹ Canune jitariin iicha ichai coitucuun, jataain cachaauru belaa, iicha esenetai esenetaain, itolere necairichanaa abaantaain itolere ichaaine coitucuhane. Chaen nech, jataain jauriaalu amuritoheriin ena caohachaaichaine coitucuun.

²⁰ Nete neejen ichei aitocoaaunne jaanu, Canu cachaneein nenacaauru coritaa, nech Cana Coaunera coitucueraniha nocoetiin, ecaantooru que banijiaain nenea lenone que acaauru coroaatein, chabana nitohanai osa que nesaruna nainenih cachane saijieein itolere osa que acaauru roheca nii ene Jesabeline abaantaaine jaun. ²¹ Canune niqui Cana Coaunera coitucueraneein nihane cojoaaun. Nete ainaa jerelanaala, niheichu osa tabai que nesaruhane jianena jerene.

²² Nii jauna, nii ene cunaitaain bereecurune maa- jeein ateinareeunni. Chaen nech, nii ene aina ichaojeraquiin neeuruhane jianelanaala nenacaauru ateinaain, jataain necairichanaa tabai que cairichanajareeunni. Nitohanein ichacaunne banate, suujua cuhane cachaauruhacha coacuhi coitucuhane que nainaa cuurureein satiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesiacuru. Jana inara raine, le cacha cachanequichene rai, inaraacha ichanohin rijijieein inara rai tereeunni. ²⁴ Nete laen inara Tiatirau neinequichene, nii relanajaain neeuruhane jaan moconajaera suujua asinojoneein nenea coitucuhin tonoraain neneeichene, nihei nii que tonaain inara rai irihanune jaanu. ²⁵ Aihana jaun, turuhanune reentiaain jerichanejeein sacu- uche jianelanaala.

²⁶ Itolere necairichanaa abaantaain satono reenti- aain canuhacha jerei ichajeein sacuureraaurune co- coainareeunni, lauri lauri nenacaauru cachaauru cu- ruanaanein neeuruhane coina. ²⁷ Charijieein teeinti canu cocoinaain nelu Ofa Cana Coaunera, nii rijijieeine inara cocoinareeunni, lauri lauri ne- nacaauru cachaauru curuanaanein neeichene coina. Nii banate coata caje nenea otiha que erena tonoraelanaala lauri lauri nenacaauru tutener- iquicheein, darohe tutenecuruhane rijijieein. Chaen nech, nii choae tacaain janonaarai mitunaa arasijie tereuni acaauru rai.

²⁹ Aohana jereraauru, caa Cana Coaunera rano- joinuri iclesiacuru rai, Cana Coaunera Suujue be- ratenojoin aonacurumiin,' "
naain laenarate nii canu notaara.

Sardisihu Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

3 "Caritiin Sardisihu Cana Coaunera ranojoinunru beraicha anjera rai laenaau, naain laenaerate nii caainsiinei Cana Coaunera suujue aina caainsiinei arasijie siricha:

'Canune jitariin iicha ichai coitucuun. Ichaohate niqui ii beeure. Nete inae ohi. ² Aihana jaun, itolere que caohachaaichaine nainaaichaine cautenacaauru larara- jiaau. Inae ohin nitajeeurhane raite neeure. Chaen nech, esinae rauhijiriin Cana Coaunera notaracaa, caohachaaichaine iicha ichai ichaichaine neneeine coitucuun. ³ Nii jeriha Cana Coaunera rijijieein, caohachaaichaine neeine coina nerelaailune coacuhin- na- coauneein caohachaaichaine ichaao. Canu jerichaaune rijijieein, itolere que nainaaichaine caohachaaichaine ichae- neeine ne, coitucueniha cachane jana turuhin basiji- auha asijiautone rijijieein cha coatejeneeine jana tu- ruhin ii casetecareeunni.

⁴ Nete nii Sardisihu neeure corootajajeein chabana cajione calanoajelanaala nenacaauru. Acaaurute ca- jione somajai jiaichaine cajiniichaaichaine amuhemuhecu- rureein, nitohanein neeuruhane coina nelatecu- ruhane jaun. ⁵ Itolere necairichanaa abaantaain, canu jerichaaunne rijijieein nenacaaurute, nitoha- neein cajione somajai que necoreeteurureein. Nii choae tacaainchu, canu quiricha caje acaauru curu- aa elonarinaaunni. Chaen nech, canu Inaca, rai an- jeraauru, naaonjoainuri acatiha tein acaauru coitu- cureuni.

⁶ Aohana jereraauru, Cana Coaunera ranojoinuri iclesia rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin,' "
naain laenarate nii canu notaara.

Filadelfiau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

⁷ "Caritiin Filadelfiau Cana Coaunera ranojoneein ne- nacaauru iclesia- beraicha rai laenaun:

'Caate aitiin laenaerate nii Rabiri rai chabi siricha- Cana Coaunera esineneein nenea. Acate acuujuu jo- racaane, nii chuni funaa nainene. Jana acuujuu fuhane, nihei chuni joaracaera. ⁸ Canune jitariin iicha ichai coitucuun. Aonaaun, ii raine joaracanojoi- neein canu acuujuu siricheeunni, nerinaain chuni funaa nainera. Jataain laraajiin neeineque airijiinte, quere tonoraain quiicha jerei icharanein neei. ⁹ Ca- nune ichareeunni nii nech, moconajaera rai cacha raeranein nenacaauru- nii Joriooneeuruhane que airijiin Joriooniha nocoetonacaauru- casajeeuru iti- ha asae neseonriaauruhane coina. Nii banate, jataain ii belaitohanune coitucuhane cuurureein.

¹⁰ Esinaete rauhijiriin, itolere bana caitoonjoan tonoraain canu jerichaaunne rijijieein neei. Nii jaanne, inae cojunojoineturuhane coina, satiin colurejeno-joineturichaaain caa chauratane que nenacaaurune bana, ii beraicheeunni chatohanein teraaine coataa.

¹¹ Enane nacoaaunein tureeunni. Aihane jaun, caa ena neeine rijijieein jerichanejeein sacuu, nabana chuni ii que banijiaain nena ruluhin raane coataa. ¹² Itolere necairichanaa abaantaain sacuureraaurune, Cana Coaunera loreri banesijianein tihanune, nii chariji bana satonoelanaala caje mituelanaala ecu neeurureein. Chaen nechuu, acaauru jaberoco que tein Cana Coaunera curuaa laenaain, dede caje ena nena Cana Coaunera nenajan Jerosaleen curuaane maajein laenareeunni, acaauru jaberoco que tein. Chaen nechuu acaauru jaberoco que tein ena nena canu curuaa laenareeunni.

¹³ Aohana jereraauru, Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraicha- anjera rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin, "naain laenarate nii canu notaara.

Laodiseau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

¹⁴ "Caritiin Laodiseau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru beraicha- anjera rai laenaun.

'Caate aitiin laenarate nii Cana Coauneraacha ichai coaraneein, nohanelanaala beranein itolere Cana Coauneraacha coaunai Coaunera Esine neein Nena: ¹⁵ Canune jitariin iicha ichai coitucuun. Bajanachuhinti canu jerichaaunne rijijieein, corajein quiiha jerei ichaeneei. Jana ainihane corajein moconajaeraacha jerei ichaeneei. ¹⁶ Nete quiiha jerei corajein ichaelanaala, niheichu moconajaeraacha jerei corajein ichaeneeine jaun, nii chanein neenei. Nitohanein ajajineein niheichu, jelajerilanaala, naajoaain neeine jaun, chanein neneeine jaunne ii naraaareeunni canu ujuaae caje. ¹⁷ Iite niqui Inae jataain raotojoein nihanu cha latejelanaala, inae caohacha ichacaane jaun, naain ereei. Nete jataain cairichaaajoaai, cairichanojoneein aiha leinjiin cairichai cha colane nena rijijieein neein- maosa rijijieein neeine jaun. ¹⁸ Nii jaunne ichei aitoon, canu caje mocohin tucucanohin oro coreteeine coina. Nii banate esinae rauhijiriin canu jerichaaunne rijijieein neein, aiha leinjiin cairichanejeein cha colane nena rijijieein neeine caje, cha caohacha ichaain, caohachaain chaachaain neeine coaraain neriquiin.

¹⁹ Canune satiin canuhacha belaa canu cachaauru baaso ichaain neeuruhane coaracaanne, acaauru cotaain acaauru suujuateein cairichanajaun. Aihane jaun, nii baaso ichajein neeine jianelanaala baasonein jerichanejeein sacuhinene ii cairichareeunni. Aihane jaun, chajaain ena caje coaunein nunuhetein jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaao.

²⁰ Aonaun, canune itolere bana acuujuua beraicha rijijieein acuujuaniha neein inara cotijiaaun. Chateeinti bajaee bajaecaanne aonaain canu raain ne rai suujua cuhane, nii ainane jiniiquiin lenonerichaanuhin.

²¹ Chateeinti itolere necairichanaa abaantaain jerichanejeein jianelanaala sacue, nii raine canu rohan nelauriaane jaanu rori tereeeunni. Charijieein teeinti, itolere necairichanaa abaantaanune jaun, canu Inaca Ofa nelaurianajan rori ichoae jiniichaain nelauriaaun, nii rijijieein.

²² Aohana jereraauru Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraicha- anjera rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin, "naante laenarate, nii Cana Coauneraacha ichai coaranein nohanelanaala beranein- itolere Cana Coauneraacha coaunai coaunera esine neein nena.

Dedeeu Cana Coaunera coroaecuruhane

4 Niritoha caraine baiha dede coaracaun jaboroaaanne janate, joaracaerathanein ne cana dede bacuujuua. Nii janane, jauriaanejeein leinjiin jaiha rijijieein nena- toroonfeta rijitiin tonihane jana aonacaanne janate:

"Chajaaun cajiha iniha uune, caa baiha nitohanein airichaine coarate ii quete coaraaicha," naain carai toni eheena.

² Nii rijieeritiin, caniha neeoritoha Cana Coaunera Suujuene janane, dedeeu jataain caohatiin nelauriananaja rori- *trono* coaracaanne janate, ecu nii nelauriananaja rori- *trono* ichoae lajuuae leinjiin. ³ Nii nelauriananaja rori ichoae nenaate, ajeri jataain caohati colohin nena- jaspe tocohanenihane cornalino tocohanein jataain caohatiin colohe rai jaberoco. Nii nelauriananaja rori tinonoritiinte, tinohanre leinjiin iino, jataain conotiin beraurosihojoaain colonaa esmeralda tocohanein. ⁴ Chaen nechuu nii nelauriananaja rori- *trono* tinonoritiin niha jataain caohatiin coroata choonca jenaain rori caohachaurune jana coaracaane janate, ecu nichoae neeure coroata choonca jenaain ichauhenaauru, somajaain cajione que cajionecohin, oro caje ichanohin comai siriiin. ⁵ Nii rori- *trono* cajete, jataain mijiaanein mitue jiacano, ereana, arara, naaonjoainuri. Nii janate, nii rori acatiha lanalanaque caainsinein siricho. Nii caainsine lanalanaqui sirichote, nii caainsine Cana Coaunera suujuenein ai. ⁶ Chaen techu, nii rori- *trono* acatiha cucuana baca tocohanein, jataain ajarajoeritiin asaun tiaain jiquihaquuin inanacae. Nii nelauriananaja rorihuru cataaun nena rori tinonoritiinte ne, jenaain cacha tocorijianein, janori, nacatichai, naaonjoain jelon notaacoaain. ⁷ Nii leinjiinte aain tabai- leon tocohane. Leechate jana, baca curuaanaa toro tocohane. Jana nii acaauru nichatajate leinjiin cacha tocohane. Jana acaauru nejenate, uujuirii tabai- aquila tocohane. ⁸ Nii jenai jelai rai nichao que ichaohi nenacaaurute, nenainetiin saotanein itarohin, jianacoon, asaun,

naaonjoaain acaauru jaberoco nainecojoaain nota sirichure. Janotiin, jiichoo, naaonjoaainte:

“Cana Curuaanaa Cana Coaunera esine,
itolere que laraajiin
itolere ichana naineraneein nena,
iite iineein neilu,
enanetojoeein acaneein neei-
iineein turuha uriquiin,”

naaure jiichoo, janotiin, naaonjoaain janelanaala.

⁹ Nii cacha tocohaneein nenacaaurute, acaneein necaohachaain niha- nii rori caohacha ichoae- nii char-iji bana ohelanaala nenaane coroaacure. Nii nainihate coroata choonca jenai ichauhenaauru, nii ecu nenacaauru nacatiha neseonriaain corojeein, nii rori acatiha acaauru rai comai siheitiin:

¹¹ “Iite esinae rauhijiriin,
canaaanu Curuaanaaneein canacaanu Coaunera-
neein-
ii necaohacha que iineein neei, laraajiin.
Iite itolere coaunaain neeilune jaan,
ii jereeine rijijieein necoaunaain nihacoaelu,”
naaure coroaecuruhane naineein.

Quiricha laenanohineein nena aina carenero nare- jeen

5 Nii janate nii rori caohacha choaae lauheconaa coaracaanne jana biji raotono nichajai que leinjiin Quiricha sichaain lauheque. Nii quirichate retutonehineein, jeranu laenanohineein ne, caainsinei fuera que caohatiin funojoineein. ² Nii jana coaracaanne janate ecu ne leinjiin anjera jataain itolere ichana nainihane que nelateein. Nii anjerate jataain tonijiaain: “Chana jataain nelate que nelateein, caa quiricha fuera beuhin joracanaa naaine,” naain bajae.

³ Nete dedeeu, chauratane tinonocoritiiin, chauratane asaae, naojoaain niha natiin nene chunei nii quiricha joaracaain coaana nainera. ⁴ Nitohaneein neniha chunei nii coina nelateein nii quiricha joracaain coaraain ereretanaa nainera cachana jaanne jataain chanaaun. ⁵ Nii janate: “Coa jataain chanaa. Niha leinjiin nii coina nena- nainera. Acate Joda lauri caje nena Leon- cana curuanaa inoansi Rabiri nefoerate ne. Niite nitohanei ichana nainihane coina itolere amuritiin nihane jaun, nii cainsineein nena rai fuera soaain joaracareein,” nae canu rai leinjiin acaauru bichauhena.

⁶ Nii janate, nii nelauriananaja rori caohacha- *trono* aina nii jenaain rai nichao que ichaohin nenacaauru, nii coroata choonca jenai ichauhenaauru, naaonjoaainunri cataaun niha Carenero Narejeen ne jana coaraaun. Nii Carenero Narejeen coaracaanne janate ecu chujuheque, cairichaain atinanojoinihalune saijieein, Cana Coaunera Calaohi Jesusoneein. Nii Carenero Narejeente, caainsiniha rai jichone jana caainsine rai nota. Niichurute Cana Coaunera suujueneein satiin chauratane que letononeein neeure. ⁷ Nii Carenero Narejeente cutiin, nii rori caohacha choaae raotono nichajai que quiricha siichaain lauheconaa caje

quiricha raaori. ⁸ Nitohaneein nii quiricha raaoriha nii Carenero Narejeenne rijieeoritiinte, neseonriaaure nii Carenero Narejeen acatiha, nii jenaain ichaohin nenacaauru aina, nii coroata choonca jenaain nenacaauru ichauhenaauru. Satiin acaaurute, nenainetiin gitara rijijieein nena- arapa sirichure. Chaen techu, nenainetiin oro caje nena acau cooruhane jaan- curu nainecojoaain enuha sacari juuaain nena sirichure- nii coroata choonca jenai ichauhenaauru. Nii enuha sacari juujuite Cana Coaunera bajaauruha Cana Coaunera cachaneein nenacaaurune jaan neein ne. ⁹ Nitohaneein neeinte ena nena nenatena que nenatein:

“Iite nii quiricha fuera soaain joracanaa naineei.
Ii sohin jaaoruhane janate,
ii coichana que acaauru coreteei,
acaauru ranaa nainiha Cana Coaunerane coina.
Nitohaneeinte,
satiin caa chauratane tinonocoritiiin lauri lauri neein
nenacaauru cachaauru,
lauri lauri nere que ereein,
naaonjoaainunri caje raain,
cachaauru coreteei
acaauru ranaa nainiha Cana Coaunerane coina.
Nitohaneein ichaaina jaunte,
quiricha fuera soaain joracanaa naineei.

¹⁰ Nitohaneeinte acaauru cocoinaai,
saseredote neein, curuaanaa neein,
naaonjoaineein neeuruhane coina.
Nii jaunte, satiin chauratane sacutaain curuaanaa
neein neeure,”

naain nenatecure nii coroata choonca jenai ichauhenaauru.

¹¹ Nii baiha coaracaanne janate, ecu ereerecure arajiin nii rori- *trono* caohacha rohan nenacaauru anjeraauru. Nii baiha nii jenai ichaohin nenacaauru, nii coroatachoonca jenai ichauhenaauru naaonjoainuri. Nii janate ecu neeure jataain arajiin oaraanca millooneein amurijiriin. ¹² Acaaurute jataain tonijiaain:

“Jataainte nelate
nii sohin jaonojoineein nenaalu Carenero Narejeen.
Nii jaunte,
itolere ichana nainihane jaanu,
itolere nerausiajeein nihane jaanu,
itolere coitucuhin nihanu jaanu,
itolere que laraajiin nihanu jaanu,
coasitanojoinihane jaanu,
necaohacha que necaohachaane jaanu,
coroaenojoineein nihane jaanu,
naaonjoaain raeraneein ne,”
naaure nii araai oaraanca milloonneein nenacaauru
anjeraauru.

¹³ Nii rijieeoritiinne, ereerecuruhu satiin Cana Coauneraacha coaunanohine jana aonaaun. Satiin dede que teein niicha coaunai, atane que teein niicha coaunai, nii baiha satiin cana temurau cucuana cuhane nenacaauru, atane cuhane nenacaauru,

naaonjoaainunri Cana Coauneraacha coaunai ere aonaan.

“Nii rori choae lauheconaa, chaen nii Carenero Narejeen, naaonjoaaihunrite, coroaenjoineein aca neein necaohacha que necaohachaain nelate que nelateein neeuruhane jaanu teure,” naain ereerecure.

¹⁴ Nii janate, “Nitohaneein neeine,” naaure nii jenai ichaohin nenacaauru.

Nii jana, nii coroata choonca jenai ichauhenaaurute, nii Carenero Narejeen acatiha neseeonriaain coroaecure.

Caainsine fuera

6 Jaurihanejeein, leinjiin fuera joracaa nii Carenero Narejeenne jana coarajihanune janate, nii jenaain ichaohin nenacaauru caje leinjiin ere arara rijitojoaaintiin tonijiaain toniin: “Chajaau cajiha,” naane jana, ² coaracaaunne janate ecu leinjiin cabario somajain choaae lajuuae leinjiin cacha tenuna sijiaain. Nitohaneein comai teuruha nii cacha raine baihate, amue nii que nejeratenacaauru amuritiin, itolere bana acaauru amuritoeraneein nihane coina.

³ Nii janate, nii fuera que jaurii joracaa nii Carenero Narejeenne jana, nii ichaohin nenacaauru coroataja: “Chajaau,” naane jana aonaain coaracaaunne jana, ⁴ ecu mitue leeocho cabario lanajaain. Nii janate nii cabario choaae nelaurianaa rai nelatei teure, ita sohin ita jaaoruha caa chauratane sacutaain nenacaauru ne coina. Nitohaneainte leinjiin Sabere seeonjoa teure nii cabario choaae nelaurianaa cacha rai.

⁵ Nii baiha, nii fuera nichataja joracaa Carenero Narejeenne jana coarajihanune janate, nii ichaohin nenacaauru caje acaauru nichataja:

“Chajaau” naane jana coaracaaunne janate, ecu mitue cabario jichojoaain. Nii janate, nii cabario jichojoai choaae lauheconaa leinjiin balaansa siichae. ⁶ Nii janate, nii jenai ichaohin nenacaauru caje ecu toniin:

“Le quilojoei aroso rijijieein nenea tiricote corereein le janohin amihanenaa neein. Nii jana, nichata quilojoei aroso rijijieein nenea sebadate corereein le janohin amihanenaa neein. Coa laen erene, bino, naaonjoaain aasaeca,” naain toni erenaa nii jenaain ichaohin nenacaauru cataaun toniin.

⁷ Nii fuera nejena joracaa nii Carenero Narejeenne janate: “Chajaau,” nae nii jenai ichaohin nenacaauru caje leinjiin. Nii jana coaracaaunne janate, ⁸ ecu ne cabario somaajiojoaain. Nii cabario choaae nelauriaain cunaa curuaate Onaane. Nii ichohachaniha unaa caaijie unaate onaa curuaanaa moconajaerane. Nii Onaa curuaanaa- moconajaera raite, chauratane neleru nejena que niicha ichana nainei ichaane jaanu teure, ita sohin ita jaaoruha arajiin cachaaurune coina, tabai mijitena caaun ooruha cachaaurune coina, cunai caaun ooruha cachaaurune coina, cachaauru sooruha atane que nenacaauru aain tocuhaneein nenacaauru coitucuhichurune coina.

⁹ Inae nii fuera nesaouqui joracaa Carenero Narejeenne jana coaracaaunne janate, Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori- *altar* asaae neure Cana Coaunera beratenojoin beeuruhane coreniha atinanoichuru. ¹⁰ Nitohaneein ecu neeinte jataain tonijiaain: “Itolere curuaanaacuru amuritoheriin Curuaanaa- osa colane nenea saanto- cha ichaane coina aitoheine icharaneein nenea, chatohanai bana caa chauratane que nenacaauru ichao colurujueein, canacaanu atinaeraauru cairichareei,” naaure nii ecu nenacaauru onacaauru.

¹¹ Niritocuruhane janate, acaauru rai cajione somajain tein: “Jauriaa nebetacaaorihuche coa carajaaerin. Jaiti lanajeeca, inara sohin jaaoruha ne rijijieein, leeochoauru inara nejeraauru Jesocuriso beratenojoin beeuurera sohin jaaoruhane nainaaoruhane reentiaain cohacoriuhuche,” nae acaauru rai.

¹² Nii fuera nesaotane joracaa Carenero Narejeenne jana coaracaaunne janate, uhe jataain mijiaaieein carora tabai. Nii janate, jataain jicholeneein conoene enoto. Nii janate, atene netonai conoelanaala ichana tocuhaneein ne. ¹³ Nii janate, jataain mijiaaieetiin uhin liaaca cujuanane jana naluha *iquera* inaa nujuarine amunein nalue dede caje chauratane choaae arasijie.

¹⁴ Nii janate, retutunohiniha faferone tocuhaneein nereetuhitiin nitajiheite dede. Nii janate, nerurujuaacoaain nelonae satiin situha cataaun nenacaauru obenecuru aina ichatane ucuunooru. ¹⁵ Nii jaunte, chauratane que satiin curuaanaa neein nenacaauru atane jachuuru cuhane, ichatane cataaun nenacaauru ajeri cuhaneuru nasichure, tabaahuri aina jiniiquiin, chaen soondarooru curuaanaacuru, coriquihonacaauru, jataain itolere que laraajiin nenacaauru.

Cairichanojoneein nenacaauru, chaen cha ujuaihonelanaala nenacaauru, naaonjoainuri nasichure atane jachu, ajeri jachu, naaonjoaainunri cuhane. ¹⁶ Nitohaneainte: “Canacaanu choaae nefaruhin canacaanu asihu, canacaanu coaraa taa rori caohacha- *trono* choaae lajuuaine coataa, jataain necairichanaa cuhane canacaanu casetecaa Carenero Narejeenne coataa.

¹⁷ Inae catohaneein caseteco coaraain necairichanaa cojoanona que turuhane jaun, nerinaain chunei abaantanaa nainera,” naaure.

Israeli laurichuru cojunacatenohineein nenacaauru

7 Nii baiha coaracaaunne janate, enoto mitu jelon, enoto soo jelon, enoto soo coarajeein cana raotono jelon, enoto soo coarajeein cana ajaabiji jelon, naaonjoainuri jelon chujurijiatocure jenaain anjeraauru. Ecu neeinte situha nii jenai laurii jelon caje uhin cujuanane coataa acatecure. Nabana situhi chauratane, cucuana, nuna, naaonjoainuri ichoae situhin jiatuhane coataa. ² Chaen techu coaracaaune jana, enoto mitu asajai caje uhe leinjiin anjera. Acate Cana Coaunera ichaohin nenea cojunaca *seecho* siri. Nii anjerate tonijiaain eheque, nii jenaain nenacaauru anjeraauru, chauratane, cucuana cuhanai, naaonjoain-

uri aasaaena nainecuruhane jaanu raaurera rai. Nitohanein tonijiaain ehequiinte:

³“Jiaonriha jaiti Cana Coaunera cachanein nenacaauru nauri que Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho* tenihacachene jana, chauratane, cucuana, nunacuru, naajoainunri aasaaecache,” naain, eheque nii leinjiin nii jenaai naraai anjeraauru rai.

⁴Nii jana, aonacaanne janate, le faasha jana choonca oaraancaain satiin Isaraelitaauru lauri caje nauri que Cana Coaunera cojunaca *seecho* sirichaauru curuaacuru janiichure. ⁵Nitohaneinte,

Jodaa lauri caje lechoonca coroata oaraancaain nauri que Cana Coaunera cojunaca *seecho* que cojunacatenoine.

Jana Robeen lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Gada lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁶Jana Asere lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Nefatalii lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Manasee lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁷Jana Simeon lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Lebi lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Isacara lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁸Jana Saboloon lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Jose lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Beenjamiin lauri caje lechoonca coroata oaraancaain naaonjoaain Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho* que acaauru auri que cojunacatenoinecuruhane janiichuruhane jana aonaan.

Arajiin cachaauru somajai que cajionecooruhane

⁹Nii baiha coaracaanne janate, ecu araai lauriinchuru satiin chauratane sacutaain nenacaauru, araai lauriin nere que ereein nenacaauru, jelai natane que ichahin nenacaauru, naaonjoainuri cachaauru ecu arajiin neeure. Acaaurute rori caohacha- *trono* aina Carenero Narejeen acatiha ecu arajiin chujuhacoore janiinacaje lanaala. Nitohaneinte cajione somanerei que cajionecohinte, elele tocorijiane siijiariin cuure. ¹⁰Nitohanein cuhinte, tonijiaain ehequiin:

“Cana Coaunera- rai rori caohacha- *trono* ichoae nena aina nii rai Carenero Narejeente, arajiin itolere, que nejeratenacaauru amuritoeranein ne,”

naaure tonijiaain nii ecu satiin caa chauratane sacutaain nenacaauru araai laurii cachaauru. ¹¹Nii janate nii rori caohacha aina nii coroata choonca jenai ichauhenaauru, nii jenai ichahin nenacaauru, naaonjoainuri tionoritiin chujuhacoore satiin anjeraauru. Nitohaneinte nii rori caohacha acatiha neseonriaain, atane que nauri turuanacanejeein nenorocaaain Cana Coaunera coroaacure nii anjeraauru.

¹²“Nitohanein neeuruhine.

Jataain caohatoha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana.

Necaohacha que necaohachaa Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana.

Jataain itolere coitucueranein niha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana.

‘Narihara,’ naauruhine acaauru rausiaaeca Cana Coaunerane coreniha itolere bana.

Jataain nelatiha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana.

Acanein nihane coitucuhin, itolere icharanein laraajiin nihane coitucuuruhine.

Nitohanein neeuruhine chabana satonoelanaala. Nitohanein neeine,”

naain, Cana Coaunera cocoasitaure satiin nii ecu nenacaauru anjeraauru.

¹³Nii janate, nii coroata choonca jenaain ichauhenaauru caje leinjiin canu rai:

“Chauruna caa somajai cajione que cajionecoha-coaain cau ne. Chaaelai cajena uure,” naain canu caje bajaane janane: ¹⁴“Iite acaauru coitucuhicha curuaanaa,” naain tonoraan.

Nii jaunte canu rai: “Caa cachaaurute necairichanaa tabai abaantaauruhana jaan, Carenero Narejeen coichana aina cuaain somarianohiniha acaauru cajionene jaan nesomariaain nedae acaauru cajione.

¹⁵Nii jaunte,

nii Cana Coaunera rai rori caohacha- *trono* acatiha neeure,

jiichoo, janotiin, naaonjoaain Cana Coauneraacha jerei ichacuruha rai Teenforo asaaene coina.

Nii rori caohacha choaae lauheconaate acaauru beraicheein acaauru rohan neein.

¹⁶Mijitena, cocoirena, enoto ajaano, ajaarona, naaonjoaain niha natiin acaauru roeroearinaai,

¹⁷acaauru beraiha nii rori caohacha cataaun nena Carenero Narejeen ne jaan.

Nii Carenero Narejeente acaauru beraicheein, carenero beraihuraha beraihurerane rijijieein.

Acate, esinaaeca caohacha- ichaonaa tera que acaauru cocoareein,

raotojoein ichaaoruhane coina.

Inae acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane jaun necairichanaa coaraain chanaaururinaai chabana,” nae nii coroata choonca jenaain ichauhenaauru caje leinjiin.

Nii fuera caainsine aina juuai mocooruhane jaan curu oro caje nena

8 Nii fuera caainsine joracaa Carenero Narejeenne janate, carajaojoaain curuatoraain curuaecoore dedeeu nenacaauru.

²Nii catiariine ecu caainsinei anjeraauru coaraan Cana Coaunera acatiha chujurujua chujurujuaauruhane jana. Nii janate nii caainsine anjeraauru nainetiin nii toroonfeta teeure. ³Nii janate uhe leeocho anjera, juuai mocooruhane jaan curu oro caje nena

uhaain. Nitohaneein uhinte, nichaaurae nii Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori *altar* acatiha. Nii janate tabaain nii enuha sacari jujui teeure, nii rori caohacha oro caje ichanohi *altar* acatiha, ichoae teein mocohane coina. Nitohaneente mocohane nainiha Cana Coaunera bajaure nii ecu satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru. ⁴ Nitohaneein nii enuha sacari jujuai mocoha nii anjerane janate, rai biji caje Cana Coaunera acatiha ecuun cue rai cousuraca. Mocohane nainiha Cana Coaunera bajaure nii ecu satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru. ⁵ Nii baiha, nii enuha sacari jujuai mocohane jaan curu raaoriin, Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori caje, usi biine tao-taoriin nii curu cuhane teein, usi biine joae nii anjera atane choaae. Nii janate, toni arara, erenaa, jiacano, carora, naonjoaainunri jataain mijiaainein.

Toroonfeta toteeuruha anjeraaurune

⁶ Nii janate, inae neruujeeure nii caainsine anjeraauru acaauru rai toroonfeta toteeuruhane coina.

⁷ Inae rai toroonfeta totiha nii leinjiin anjerane janate, chauratane ichoae nalue jelajinaa jaberoco aina usi ichana que jasiin. Nii jaunte chauratane neleru nichataja mocohane jaun, satiin chauratane neleru nichataja que nenacaauru nunacuru, chaen omanecuru, naonjoaainunri mocoe.

⁸ Nii jana rai toroonfeta totiha nii anjera coroatajane janate, dede caje nalue jataain tabai usi jaberoco cucuana cuhanene jana, nii cucuana neleru nichataja neleruhin ichana tocohaneein nedae rai baca. ⁹ Nii naluha usi jaberocone jaunte, itolere nii cucuana cuhane nenacaauru nichata saain neleruhin oore. Nii cucuana cuhane nenacaauru boteeuru netonaite nichata saain neleruhin mocohin nitajeeure.

¹⁰ Nii janate, rai toroonfeta totiha anjera nichatajane jana, siricho tocohaneein mocohin dede caje nalue arasijie seonjoa, satiin nucuhecuro nichata neleru aina atane jachu caje mitunacaauru esinaaeca ichoaae. ¹¹ Nii arasijie curuaate Elonaine. Nii jaunte nichata saain neleruhin elonaa nucuhecuro baca aina atane jachu caje mitunaa esinaaecane jaun, ohacoaauru arajiin cachaauru.

¹² Nii janate rai toroonfeta totiha nii anjera nejenane jana, nichata saain nelerujuacoaain nocohejaaitiin naasajeein conoene enoto, atene, arasijie, naonjoaainunri. Nii jaunte, jiiichoo aina nocohena nichata neleru que carajaain conoene nii enoto, atene, arasijie, naonjoain.

¹³ Nii jana coaracaanne janate, dede catai jelon jiaauluhin situha cuha leinjiin uujirii tocohaneeine jana aonacaanne janate: "Jataainte cairichaojoaaurureein caa chauratane que ichaonacaauru cachaauru, inae toroonfeta toteeuruha nii leecha nichatajai anjeraaurune," nae leinjiin uujirii tocohaneei tonijiaain.

⁹ Nii janate, toroonfeta totiha anjera nesaoquine jana dede caje naluha uha arasijie chauratane choaaene jana coaraaun. Nii arasijie raite, cana asajai cochabi teeure. ² Nii cana asaae nena atane jachu

bacuujua joaracaane janate, jelai caje mitue suruaa orono caje aihane tocohaneein. Nii suruaate noco-henanein enoto teein, cujuanane maajeein nocohena neein te. ³ Nii janate, nii suruaa caje mituhin chauratane sacuritaain riaaniha sisiincho semanaane jana, aiha canaanne rijijieein cacha cunaitaane jaanu teeure rai. ⁴ Nitohaneente letoanajaain, omane, ajaena, enuha, naonjoaainunri aasaaecuruhane caohatein, nii nauri que Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho* que cojunacatenohine lanaala nenacaauru cunaitaauruhane coina aitocure nii sisiincho semanaa rai. ⁵ Nete cachaauru atinaauruhane coina letononeeurene. Rauriaaincha cacha atinaelanaala cusihane, canaun cusi rijitocojoaain cunaain saogui ateein cacha cunaitaauruhane coina aitiin letononeeure. ⁶ Nii cojoanonaa banate niqui onaa jerecureein cachaauru, nete ooreneerein jaiti ooruhane jaan que turuenihane jaun. ⁷ Nii sisiinchoorute, sonaana que neeuruhane coina relanojoneein nenacaauru cabario tocorijianein, oro caje nena- comai tocohaneei que asihocoin cacha meri tocorijiane acaauru meri. ⁸ Nii sisiinchooru couturi ujuite caratohanae ene couturi ujui tocohaneein. Rai catute aain tabai tocohaneein nena- leon catu tocorijiane. ⁹ Acaauru jaberocote, coata que bujuuain ne. Jana acaauru itarote jataain mijiaainein toni jiaauluruha ne. Sonaana que neein caro tararaa cabarione jana tonihane rijitocojoaain toni. ¹⁰ Jana rai cusite rai nuseei que ne, canaun cusi tocohaneein. Nii rai cusi que cacha cunaitaraneente neeurelu saogui ateein. ¹¹ Nii sisiinchooru curuaanaate cana asaae atane jachu cuhane nena anjerane. Jana rai curuaate Ebereeo ere cuhane Abadoonne. Jana Curieco ere cuhanete, Apolihoonne.

¹² Nitohaneente situe nii necairichanaa nunuhe. Nete jaiti lanae coroatajai.

¹³ Inae rai toroonfeta totiha nii anjera nesaotanene janate, Cana Coaunera acatiha oro caje nena rori- *altar* que jenaain nena jicho caje toni eheona. ¹⁴ Nitohanein toniinte:

"Nii jenaai anjeraauru ichoharaain nenacaauru jihaneu. Acaaurute nucue tabai Eofarate auhaniha ichohanohinein neeure," nae nii eheona.

¹⁵ Nitohaneente, nii jenai anjeraauru jianecure, cachaauru nichata neleru sohin jaaoruhane coina. Nitohaneichacuruhane coina jatoroaain neeuruhane bajaanaa, rai batene, cojoanonaa, naonjoain que inae tihane jaun. ¹⁶ Nii jana aonanaacaanne janate, ecu neeure coroata fasha millonnein cabario choaae cunacaauru soondarooru.

¹⁷ Nii cabario choaae nelaurianacaauru coaracaanne janate, usi lanaro tocohaneein nena que bujuatenohinijiacoe acaauru nalarijiaauru. Nichata lauriiinte coloe nii acaauru nalarijia que nena coata, beaurusiojoaain, lanajiojoaain, asofere tocohaneein, naonjoaain. Jana nii cabariocuru couturite janolari couturi tocorijianihane jana acaauru ujuae caje mitue suraa, usi, asofere, naonjoain. ¹⁸ Nii cabariocuru ujuaae caje cacha cairichaeranu que mitunaa suraa,

usi, asofere, naonjoaain caaunte nichata saain neleruhin ohacoaure cachaauru. ¹⁹ Nitohaneeinte rai nujuuae cuhane, rai nuseei que, naonjoaain nii nitohanei ichaane jaanu rai nelate sirichure nii cabariocuru. Nii rai nuseeite acano tocohane. Chaen rai coturi quete cache cunaitaure. Arajii cachaurute ohe nii necairichanaa caaun.

²⁰ Nete acaauru cauteccuru nii necairichanaa caje nichotenacaauru, enanetjoein baaso ichacuruhane jianecurene. Nii jaunte, Moconajaeracuru bajaebajae-curuhane jianecurenihane jaun jerichanejeiin oro caje nena ecaantooru, coata- bronce caje nena ecaanto, coata plata caje nena ecaanto, ajeri caje nena ecaanto, chaen enuha caje nena ecaanto, naonjoaain bajaebajaeure, ichaohin, nerurujuuain, amuhin, ereein, notaain, naonjoaauruhane que airiijin. ²¹ Niheichu sonajaain jaohin, benane neein, nitohanaa osa que nesaruhin nena naineniha cache natiin namute quicha aina ichaohin niha natiin, baaso osa que nesaruhin, asijiauhin, naonjoaain ichaauruhane jianecuruhi.

Quiricha laenanohi siichaa anjerane

10 Nii jana coaracaanne janate, dede sacari cataaun, couturi ichoaae iino baijiaain, dede caje fauha uhe- jataain nelate que nelatei leecha anjera. Enoto tocohanein jiquihacoha rai merine janate, usi lanaro tocohane rai fero. ² Nitohaneeinte biji cuhane retutunohineein joaracanojoi quiricha sichaain, cucuana ichoaae rai tijia raotono nichajai teein, rai jera najaa biji nichajai te chauratane ichoae. ³ Nii anjerate, nesari corajihia mijiaaenein aitoa aainne rijitiin tonijiaain ere. Nii jana, caainsinei araracurute tonihure. ⁴ Nii toniha caainsinei ararane baiha, quiricha cuhane laenana jerichaaunne janate:

“Ti suujua cuhane aitiin toniha nii caainsinei ararane jaan rucuhecu chunei rai belanaala. Coa quiricha cuhane laenaa,” naain dedeeu toni.

⁵ Nii ereuruha caainsinei araracurune catiaaeriinte, nii cucuana choaae raotono nichajai tijia chujuhecaain, chauratane que jera chujuhequera, raotono nichajai biji sijitae.

⁶ “Inae nenacaen nerinaain cojoanona. Inae toroonfeta totiha nii anjera necaainsinene janate, inae asinojoneein Cana Coauneraacha sirii que turuhane jaan aicheein, nii aitiin berejetocuruhalu nere bera inoensihurune rijijieein,” nae, itolere bana ichaohin, dede, chauratane, cucuana, chaen itolereeu coneranein nenacaauru, naonjoaainunri coauneranein nena Cana Coaunera notaracae neein aitothane coarateein nii anjera.

⁸ Coaiteen nii dedeeu toniin quiicha aonai enaate: “Chajaain cuhin, nii cucuana aina chauratane choaae chujuhequi anjera caje nii quiricha laojoiri joracanojonein- niicha siichai raaorinihu,” nae canu rai.

⁹ Niritoha canu raine jaun, cuhin nii quiricha bajaanune janate:

“Nocoa. Quihu. Chujuaae cuhanete irichaje rijitocojoaain ichohantoreein. Nete laen ii suri cuhane elonainein nerotoreein,” nae carai nii anjera. ¹⁰ Nii jana nii anjera biji caje nii quiricha raaorin quihanune janate, canu ujuuae cuhane irichaje rijitocojoaain ichohante. Nete inae quihanune baiha, canu suri cuhane elonainein nerotoe. ¹¹ Nii janate:

“Coaiteen, araai laurii cachaauru, lauri lauri jelai teein atane siriin que ichaonacaauru, nere que ereein nenacaauru, itolere curuaanaacuru, naonjoaainunri que aitiin Cana Coauneraacha beratei beebejihia cuhinet ne,” naaure canu rai.

Niicha icharatei coaranuuru letoaa coroatajaain Cana Coaunerane

11 Nii baihate, carai jiarana tocohanein leinjiin bara teein: “Chajaain nimichuhin cuhin Jerosaleeun nena Cana Coaunera bajaauruhane jaan coloheri, Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori, naonjoaainunri cojunacateeu. Chaen ecu janiichu, inaajoaaincha Cana Coaunera coroaace neeureein.

² Coa Cana Coaunera bajaauruhane jaan coleri rohan nena airiniha cojunacatiha. Niite teure Jorioniheichuru rai. Acaaurute Cana Coaunera nese co-coachacuru amiharateeurureein, jataain cairichana-jaain, jena choonca coroata ateineein. ³ Canune coroatajai canu ere beeurera letoaaareunni, uhin le oaraanca coroata fasha saota choonca janoneein canu ere beeuruhane coina,” naain canu letoaaure.

⁴ Nii coroatajai Cana Coaunera ere beracurute coroatajai olibo nujuan aina coroatajai usi temura neein neeure, cana rai chauratane coauneranein nena Cana Coaunera acatiha. ⁵ Chunocoha chatohanein acaauru tenaa jerera nihanete, acaauru ujuuae caje usi mitaaurureein jitariin acaauru que nejeratenacaauru mocohane nitajeeuruhane coina. Nitohaneeinte oorureein nii acaauru rohecaeraauru. ⁶ Nii coroatajaihurite nelate que nelatein, cana dede funaa nainecurureein Cana Coaunera ere beebejeeuruhane jana uha elo ne coataa. Chaen techu, ichana neein acau corenaa naainecurureein. Nii rijijieein techu, araai laurii necairichanaa turuanaa nainecurureein caa cana rai chauratane que, acaauru jerecuruhane tocohanein.

⁷ Inae acaauru que Cana Coauneraacha beratenojoi benaa naainauruhane janate, mitureein cana asajai caje leinjiin necha aansai ataebinae tabai, acaauru sohin acaauru jaohane coina. ⁸ Nitohanein acaauru sohin acaauru jaohane janate, Cana Coaunera Calaohi cairichaauruha coroso quene jaan nese coero cuhane nereein acaauru jaberoco. Jerosaleen nihane saijieein Sodoma, Egipto, naonjoaineein acaauruhacha curuaateihu. ⁹ Nichata janohin cataan uujue banate acaauru jaberoco coaraa cuurureein araai laurii nenacaauru, coriaae caje unacaauru, lauriu lauriu nichao que ichaohin nere que ereein nenacaauru cachaauru, naonjoainuri. Nete, acaauru jaberoco conatecuruhane caohatereein. ¹⁰ Nii nainihate jataain rachoojoeu-

rureein caa chauratane que nenacaauru cachaauru, ooruha nii coroatajai Cana Coaunera ere beebejeeur-erana jaun. Nitohaneeinte rachoojoein beseta ichaain ita belaiha cuurureein itolere nijihanai que, jataain acaauru cairichaeranuneein aihuruha nii coroatajai Cana Coaunera ere beebejeeurera rautaaurenihane jana, inae atinanohineeuruhane jaun.

¹¹ Nete coaiteen nichata janohin cataan uujue bana acaauru ichatiha Cana Coaunerana jaaun ichanaain nimichucuruhane coaraain jataain casihure satiin nii acaauru coaraauru cachaauru. ¹² Nii catiaaeriinte, dedeeu mijiaaanein toniha erenaa jana, "Chajauchete ini," naain toniha nii erenaane aonacure nii coroatajai Cana Coaunera ere beebejeeurera. Niritoha nii erenaane aonaante nii acaauru que nejerate-nacaauru notaracae dede sacari aina cuhin dedeeu iniha cuure. ¹³ Nii rijieeoritiinte uha carora tabaine jaun comoe nii nese neleru lechooncaniu nenacaauru lorerichurune jana, oorureein caainsi oaraancani cachaauru. Nii jana acaauru caute- ecu nedanacaauru cachaaurute nesoone caaun Cana Coaunera coroaecurureein.

¹⁴ Nitohaneeinte situe nii necairichanaa tabai coroataja. Nete nii baiha coaiteen ureein necairichanaa nichatajanu.

Toroonfeta totiha anjera necaainsinene

¹⁵ Nii baiha, toroonfeta totiha nii anjeraauru caainsinene janate, mijiaaanein dede que toniin: "Caa chauratanete

Cana Coaunera aina rai Calaohi Jesocurisito rainein nihane jaun,

acaauruhacha satonoreein tiaain caa chauruatane Curuanaanein neroranereein,"

naaure. ¹⁶ Nii jana, nii coroata choonca jenaain rai rori ichoae Cana Coaunera acatiha neein laurujuallaurujua-nacaauru ichauhenaaurute neseonraain atane que tiaain nenorocoaain:

¹⁷ "Ii, nunuhe caje coaunein satono que tiaain itolere Coauneranein-itolere ichana naineranein neeine coroaecaanura Cana Coaunera. Iite ichaohin itolere janonaa bana neein itolere que laraajiin chabana satonoelanaala Curuanaanein neeine nunuhetei inae.

¹⁸ Ii ainate niqui obaaecure caa chauruatane que nenacaauru ii coitucuhichuru. Nete inae turue acaauru cairichaaine jaan cojoanon-aa.

Inae turuha onacaauru rucuequine jaan cojoanonaa. Ii letonocuru- ii ere beebejeein amuhemuhenaacaauru *profeta* curute

coroatajaniha curiquiin; acaauru ii cachanein ii jereeine rijijieein neeuruhane jaun.

Inae ii sacuurera coroatajaniha curiquiin, itolere canaanaihu, ichauhenaauru, naaonjoaain.

Nitohaneeite

itolere caa chauratane que nenacaauru itajeranein nena itajeriquiin," naain Cana Coaunera coasitaaure.

¹⁹ Nii janate, neyoracae dedeeu Cana Coaunera coroaecuruhane jaan coloheri Teenforone jana ecu inanacaain ne Cana Coaunera rai rauhi curu camela. Nii janate dede caje ococoe jiacanocuru, tonijiaunuri, araracuru, caroracuru, jelajinaa jaberocooru, naaon-joainuri.

Leinjiin ene aina leinjiin ataebinae *dragon*

12 Nii janate dede que ecooca leinjiin cana dede cojunacane jana, inanacae leinjiin ene- enoto que conaanojonein que cajioneconaa rijijieein- rai tija asaae atene siriin, leinjiin comai lechoonca coroatajai arasijie siricha lauhecain. ² Nii enete canaanai co-suriu nihane jaun janoanaa jereein cuna caaun necairichajeein auhauhaque. ³ Nii catiaaeriinte coaiteen ecooca cana dede cojunacane jana inanacae leinjiin ataebinae- *dragon* lanajai tasinojoain-caainsinei couturiin lechoonca jichohin. Satiin nii caainsinei couturi nainetiinte ne rai comai. ⁴ Niite rai nuseei que dede nichata neleru caje arasijieuru joae chauratane ichoae. Nii ataebinae- *dragon* te ococoe nii ene rene, nii beree nejanoaneni quiha nejanoha rijieeoritiinne coina. ⁵ Nii janate, inae quicha cojoaajiinein nejanoae nii ene beree. Aca satiin chauratane que lauri lauri nenacaauru curaanaa nihane coina- coata caje nena otiha que biji achunequiin. Nete inae nejanoa rijieeoritiin nii beree raain amaaure Cana Coaunera aina rai rori acatiha. ⁶ Nii jaaunte, neniha cachane jaan cuhin soroe que banihatein Cana Coauneraacha rucujueihu cuhin nii ene, ecu teein beraichatein coroaaterate le oaraanca coroata fasha saota choonca janohin Cana Coaunera.

⁷ Nii baihate, nii dedeeu ita soore nii tabai ataebinae-*dragon* aina, Miqueli aina rai anjeraauru. ⁸ Nitohanein ita sooruha nii tabai ataebinae ainane janate, acaauru amuritona nainesihurene nii ataebinae rai anjeraauru. Nii jaaunte, inae dede que nena nainecurene nii tabai ataebinae aina rai anjeraauru. ⁹ Nitohaneeinte, nii ataebinae- *dragon* tabai jaaore dede caje. Nii ataebinae- *dragon* te inoanlu caje coaunein nena acano tabai inoanensi- Moconajaera ne. Acate satiin chauratane tinonoritiin cacha coritaeranein ne. Acate, nii rai anjeraauru aina jiniiquiin chauratane que jaonjoinecure.

¹⁰ Nii janate dedeeu mijiaaanein toniin:

"Inae ichoteratenojoi niha cachane jaan cojoanonaa que turuha. Niicha ichana nainei ichaain itolere curuanaa neein niha Cana Coaunera aina cocoinanacai niha Mesihazine jaan cojoanonaa quete inae turue. Inae Cana Coaunera sacuurera coulurujuera Moconajaera jaaorua. Acate acaauru coulurujuue, jiiichoo, janotiin, itolere cojoanonaa bana, naaonjoaain Cana Coaunera acatiha neein. ¹¹ Cana Coaunera coreniha cana nejera-neein nenacaaurute cana osa coreniha atinanojoi-

neen nenea Cana Coaunera Calaohi coichana aina, ni-icha beratei acaauruacha beebejeei, naaonjoainuri aina cuaain inae amuritoore. Nitohaneente Cana Coaunera ere beebeejeeuruhane coreniha coasilanaala ooruhane coina jatoroaain neen aihure.

¹² Rachoojoeuche dedeeu neiniquichene. Jana, chauratane que nenacaauru, cana temurau- cucuana cuhane nenacaauru, naaonjoainunrite jataain cairichaaajoaaure, inae ichuunnijia necairichanaa coaraane cojoanona que turuhane que nainaane jaun, acaauru rene fauha cuha jataain obajeein Moconajaerane jaun," naane jana aonajeeun.

¹³ Chauratane choaae jaonjoinihane que nainacoriin, nii ene canaanai janoaera coineteen soha cue nii nechua aansai ataebinae. ¹⁴ Nii janate, nii ene itaro jaure tasionjoaain ujuiri tabai itaro tocohanein, coriaae cuhin nii acano inoaensi caje soroha neniha cachane jaaun cuhine coina. Ecu teente, nii ene coroaateure nichata jaanacai cataaun reein tiaain.

¹⁵ Nii acano inoaensite nujuae caje acuu mitaain nucuhe jae, raotojoein nii ene sohin jaohane coina.

¹⁶ Nete, nii ene coroaatajane chauratane, nujuaae caje acuu jaohin nucuhe jaa nii ataebinae tabai- *dragon* ne jana lichurujuaaitiin jacolohitiin. ¹⁷ Nii jaaunte, jataain nii ene cotaain coraje nii ataebinae- *dragon*. Nii jaaunte cuhin, nii enecha foerateeuri aina rai bereecuru, satiin Cana Coaunera ere tonoraain Jesoso cachanein neeuruhane beeuruhane que casilanaala nenacaauru, naaonjoainuri soha cue nii ataebinae tabai.

Coroaatajai ataebinae tabai

13 Nii janane caainsine couturiin, le choonca jichohin, naaajoaain cucuana caje mituhin iniha uha leinjiin ataebinae tabaine jana coaraaun. Le jichooru naineein niha comaine janate, Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin couturichuru naineein laenanohinein ne erenaa. ² Nii ataebinae tabai canuhacha coaraite, leinjiin aain tocohanein acomari tijia tocuhane rai tijia. Nii jana rai nujuaante, aain tocohanein nenea leon ujuaae tocuhane. Nii leecha ataebinae- *dragon* te, nii aain tocohanein nenea rai, jataain nela-teein nihane jaane maajeein rai tein cocoaain, nelaurianaja rorine maajeein rai te. ³ Nii aain tocohanein nenea ataebinae couturi leinjiinte, ohane coina ichanohin tocohanein jataain temuhin cunaitanohi ne. Nete nii rijijieein coichanojoneei nerautaa nii necoasajane coaracuruhane jaun, jataain cojoelatiin coaraain, nii janolari tocohanein nenea ataebinae tabai esenetaain sacuure, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaauru. ⁴ Nii jaunte, nii aain tocohanein nenea cocoaain nii leecha ataebinae- *dragon* ne jaun, acaneein neeuruhane coroaecure, "Chacaa leinjiin ataebinae tabai- aain tocohanein nenea amuritonaa naine. Nihei chuni amuritonaa nainera," naain acaneein niha nii aain tocohanein nenea ataebinae tabaine coroaecure, nii leecha aina curuaecaain.

⁵ Chaen techu, Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin, itolere que nelaetoha nocoetiin iriha nii janolari tocuhanein nenea ataebinae tabaine jereein, jena choonca coroata ateein cocoaain nacaneein nihane coina cocoaainae nii leecha ataebinae- *dragon*. ⁶ Nitohaneente, Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin que nejeratein, rai nenaja *santuario* quene maajeein ereein, dedeeu nenacaauru quene maajeein nejerate. ⁷ Chaen techu nii ichoae tacaain, coaiten nii leecha ataebinae cocoaainae nii *dragon*. Cana Coaunera cachanein nenacaauru que nejeratein, acaauru amuritohane reentiaain sonaana que nihane jereein, lauri lauri nichao que ichaohin, lauri lauri nere que ereein, lauri lauri natane que ichaohin, naaonjoainuri curuaanaanein nihane coina cocoaainae. ⁸ Nii janolari tocuhanein nenea ataebinae coroaecure, satiin caa chauratane que ichoteratenojane lanaala nacaauru cachaauru neure. Coatihalaenanohinihei acaauru curuaa nii necoaaunaalu chauratanene caje coaanein nichoteeneeuri curuaacuru siriin nenea quirichacuhane. Nii quirichate cana coreniha sohin jaonjoin Carenero Narejeen rai nichoteeneeuri curuaa cooiricha ne.

⁹ Chunocoha aonana naineraauru aonacurumiin:

¹⁰ Caresero cuhane neeuruhane coina nenacaaurute, caresero cuhane amanojonecureein.

Jana sabere que sohin jaonjonecurehane coina neeninurute sabere que sohin joeracureein.

Caute coarareein esinae rauhijiriin itolere que laraajiiin, niicha esenetai esenetaauruha Cana Coaunera cachanein nenacaaurune.

¹¹ Nii baihane, atane caje iniha cuha leinjiin ataebinae tabaine jana coaraaun. Nii jana rai jichote carenero narejeen jicho tocuhanein coroaatajae. Nete nii leinjiin ataebinae- *dragon* tabai rijitiin ere. ¹² Acate nii jauriaanejein nenea ataebinae tabai rijijieein jataain cocoaianohinein ne, nii jauriaanejein nenea acatihanein. Nii jaunte, nii jauriaanejein nenea ataebinae tabai- temuhin cunaitanohin couturii- coroaecuruha satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaurune coinane maajeein ichae. ¹³ Chaen techu, satiin cachaauru notaracae itolere cojoelanaacojoai ichaain, dede caje atane choaae usine maajeein nalutiae. ¹⁴ Nii jauriaanejein nenea ataebinae tabai notaracae cojoelanaacojoai ichaane aina cuainte, caa chauratane que nenacaauru cachaauru coritaain- acaauru que nii sabere que temuhin cunaitanohin niha natiin ichaohin nenea ataebinae tocuhanein ecaanto jaerate. ¹⁵ Nii ataebinae tocuhanein niicha ichacuri ecaanto rai ichaonaa teente erelatee nii ataebinae tabai coroaataja. Nii jaunte, satiin coroaajelanaala nenacaauru cachaauru sohin joeratee nii ecaanto acaauruhacha ichai. ¹⁶ Nii choae tacaain techu, satiin canaanaihur, ichahenaauru, coriquihonacaauru, cairichaihur, letononeein nenacaauru, letononelanaala nenacaauru, naaonjoainuri, biji raotono nichajai que, acaauru auri que, naaonjoaaine maajeein rai cachanein neeuruhane coujunacanein acaauru coujunacaterate.

¹⁷ Nitohaniane jana coaracaanne janate, chuni nii ataebinae curuaa aina rai coujunaca sirilanaala nena, nii chaelai coreteen, chaelai que necoreteen, naonjoana nainecurene.

¹⁸ Cautelaen coarareein itolere coitucuerera. Coitucuerate, nii ataebinae coujunaca janijiin coitucureein. Nii ataebinae coujunacate, cacha coujunaca rijijieein ne. Acate, saota fasha saota choonca saotaneineein ne.

Nenatecuruha le fasha jena choonca jena oaraancai cachaaurune

14 Nii baiha, Sioon bichatane ucuuno ichoae chu-juhecoha Cana Coanera rai Carenero Narejeene jana coaracaanne janate, ecu rai nauri que Carenero Narejeen- atinanohineein nenaalu curuaa aina rai Inaca curuaa siriin ecu aina neure le fasha jena choonca jena oaraancaain cachaauru. ² Nii janane, caraturi caje naluha acaune rijitiin, toniha ararane rijitiin, naonjoaain jataain mijiaaieein toniha dedeeune jana aonaun. Aonacaanne janate, arajii quitara rijijieein nena arafa toteeuruha arajiiin cachaaurune rijitiin netonijiae. ³ Nitohaneein netonijiaante ena nena nenatena que nenatecure, nii rori caohacha ichoae nena, chaen nii cacha tocorijianein jenaain nenacaauru, chaen nii ichauhenaauru, naonjoainuri acatiha neein. Nihei nii chuni, nii nenatena que nenatena nainera. Acaihaniji caa atane caje le fasha jena chonca jena oaraancaain ichoteratenojieein nenacaauruhachate, nenatena naine nii nenatena que. ⁴ Acaaurute, chabana suujua corelanaala niheichu nii chuni acaauru suujua corera tonoraelanaala neein- cunaa jerihane jaun cuha nii Carenero Narejeene jiniichaain amuhemujeein neeurure. Niichurute, satiin cachanein neinichaachene caje ichoachaniha ichoteratenojieein nii Carenero Narejeen aina Cana Coanera belaiha tenojieein neure. ⁵ Acaaurute, nii chariji bana casaje ujuaihonelanaala- niheichu baasoneein ereein, naonjoaain neurene.

Nichatajai Cana Coanera letono anjera benojin

⁶ Nii janane dede catai jelon jiaauluhin situha uha leinjiin anjera, nii chariji bana satonoelanaala nena beratenojin erena biha uha, lauri lauri natane siriin nenacaauru, lauri lauri nichao que ichaonacaauru, lauri lauri nere que ereein nenacaauru, lauri lauri nenaja que nenacaauru, naonjoainuri raine jana coaraaun. ⁷ Nitohaneein jiaauluhin situhinte: "Baaso icha casetecaera niha Cana Coaneran coitucuhin Cana Coanera coroaecuche. Inae caohacha ichaeneeichene, baaso ichaquichene coitucuhane jaa cojoanona que inae turuha. Cana rai dede, chauratane, cucuana, atane suujua caje nalunaa acau, naonjoainuri coaneraneein nena Cana Coanera coroaecuche," nae tonijiaain ehequiin.

⁸ Nii baihate coaiten caaijie uhe rai corootaja-leeocha anjera. Nitohanein uhinte: "Inae nitajeeu-

ruha Babilonia cocoaichacuru, nechu joareein jataain baasonein ichaoha cachane coina ichao ajaelaera que satiin chauratane lauri laurii ichaonacaauru cachaauru ichao ajaelae ajaelajeein nerejetilu," nae nii anjera corootaja.

⁹ Nii baihate coaiten caaijie uhe rai nichataja leeocho anjera. Acate: "Chunocoha nii ataebinae tabai corojeein nii tocuhanein nena ecaantone maajeein corojeein, rai nauri, biji, naonjoain que cojunaca sirichate, ¹⁰ obajeein nitohanai icharaauru caseteco coaracuruhane coina acaauru que banihatein Cana Coaneraacha rucujei bino que cocohin, asojoere tocuhanein moconaa usi tabai jana mocooreein, Cana Coanera rai anjeraauru, rai Carenero Narejeen, naonjoainuri acatiha netiin. ¹¹ Nii chariji bana satonoelanaalate itolere janona bana mocoha cuurureein, janotiin, jiiichoo, naonjoaain nii ataebinae corojeein, nii tocuhanein nena ecaantone maajeein corojeein, rai curuaa cojunacane maajeein sirichauru," nae ehequiin nii anjeraauru nichataja.

¹² Enate laen itolere que laraajiin neeuruha Cana Coanera cachanein nenacaauru, nere tonoraain itolere bana jianelanaala jeriha Jesusone rijijieein ichaauruhane necohareein.

¹³ Nii jana aonacaanne janate:

"Aonaain laenaau: Nerausiaecate cuurureein ena caje coaunein nunuhetein Cana Coanera esenetaain ooruhane que tiaaajoaain nere tonoraain ichaonacaauru," naain toniha dedeeune jana:

"Aihachuhisicha. Acaaurute nebetacaaurureein namihaneon caje. Canune acaauru que acaauru amiha-neeon coaratereunni," naain tonora Cana Coanera Suujue.

Caa chauratane que nenacaauru taojiaera

¹⁴ Nii jana coaracaanne janate, dede sacari jana laujuae leinjiin cacha tocuhanein nena- coturi que oro caje ichanohin comai siriin- sabere ajihanti que biji achunequiin. ¹⁵ Nii janate Teenforo asajai caje mitatiin: "Chajaain nii taojiaaine jaanu que iicha amai que- nii iicha raaeninuru taojiaain ranajaau, inae cataa caa iicha raaeninuru- caa chauratane que nena- inae rai cojoanona que turuhane jaun," naain eheque nii leeocho anjera, dede sacari jana laujuai rai. ¹⁶ Nii jaunte, nii niicha amai sabere que niicha raaeninuru taojiaain, caa chauratane caje ranajae nii dede sacari jana laujuai.

¹⁷ Nii baihate coaiten dedeeu nena Teenforo caje mitue leeocho anjera- acaantonai sabere ajina que biji achunequiin. ¹⁸ Nii janate Cana Coanera belaihuruhane jaa rori caje mitatiin: "Chajaain nii ii sabere que nii chauratane que nena oba inaa saau. Inae cataa nii oba inaacuru," naain ehequiin nii sabere que biji achunequiin nena cotijiae, nii leeocho anjera- usi curuanaa.

¹⁹ Nii jaunte, sabere que nii chauratane que nena oba taain, raain, rucuhane jaa cuhane te, ecu teein oba baca rocohane coina. Nii oba tainaate inae casete-

co tabai letoaa Cana Coaunerane beraneein ainaa ne.
²⁰ Nitohaneein nii rucuhecuruhane jaan cuhane rucujeein, nese udaa nii oba baca rocooruhane janate, ichananeein mituhin nichata fasha oaraanca metoroneein jelaai jojoe cabario ujuaae ucuunejeein ucuacaain.

**Caaunsine anjeraauru- caainsii laurinei itolere
necairichanaa satono uhaaurera**

15 Nii jana dede coaracaanne janate que ococoe jataain cojoelanaacojoai- coaara coina ecotenojoin tasionjoaain. Nii janate, ecu neeure caainsiineein anjeraauru, itolere necairichanaa que cacha cairichaeranu uhaain. Nii quete, jataain nobaaeneein niicha coacui satonote Cana Coaunera.

² Nii jana cucuana baca coaracaanne janate, usi que jasisii tocuhaneein ajiarotiin ne. Nii cucuana baca tocuhaneein ajiarotiin nena auhanihate, acaauru rai Cana Coauneraacha tei quitara rijijieein nena arafa siijiriin neeure arajiin cachaauru, nii ataebinae tabai, chaen nii tocuhaneein nena ecaanto, chaen nii coujunaca aina curuaa, naaonjoainuri amuritooreraauru cachaauru.

³ Acaaurute, Cana Coaunera ere bera inoagensi Moisesa nenate que nenatecure. Chaen Cana Coaunera rai Carenero Narejeen naaonjoainuri nenate que nenateeinte:

“Jataainte, cojoelanaacojoaain janiinacajelanaala itolere que laraajiin, esinae rauhijiriin aito hine rijijieein caohacha ichaacha Cana Coaunera.

Iite, satiin lauri lauri rai natane que ichaonacaauru cachaauru curuaanaa *Rey* neein neeicha.

⁴ Nihei nii chuni ii que suujua acatelanaala naineijeita Curuaanaa.

Neiheichu nii chuni ii corojelanaala nainejei.

Nii jaunte, leinjiin iicha saantoneein neeine jaun, satiin lauri lauri rai natane que ichaonacaauru cachaauru ii coroaecurureein, itolere baaso, caohacha, naaonjoain ichaain coarateeine jaaura,”

naain nenatecure.

⁵ Nii baiha nojoracaa dedene jana coaracaanne janate, ecu niha acaauru aina niicha ichaneni ichaane coina Cana Coauneraacha icharatei Teenforone jana, ecu ne Cana Coauneraacha turunajaanu jeelai *santu-ario*. ⁶ Nii Cana Coaunera turunajaanu jeelai cajete mituure caainsiineein anjeraauru, itolere caainsii laurini que cacha cairichaeranu amaain cunacaauru. Cajione somaratiin jiquihaqui que cajionecohin, jaleri cataaun ojoaain oro caje ichanohin siintoroon que siintorooncohin.

⁷ Nii cacha tocorijianein ichaohin jenaain nenacaauru caje leinjiinte, nii caainsiineein nenacaauru anjeraauru rai, oro caje ichanohin cocoorunajaan curu nainocojoaain casetecocuru que banijiaain nena- nii chariji bana satonoelanaala nena Cana Coaunera caje unaa te le anjeraauru nainetiin. ⁸ Nitohaneinte, itolere que laraajiin necaohacha que necaohachaane coaratiha Cana Coaunerane jaan- suruaa caaun nocojoe nii Cana Coaunera turunajaan- *santuario*. Nii

jaunte, nii chuni ecu turunaa nainene, nii caainsii laurinei que cacha cairichaeranu jitariin berotecuruha nii amaaaureraauru caainsiini anjeraaurune reen tiaain.

Casetecocuruhacha coheni curu muruaae

16 Nii janane nii Cana Coaunera turunaja *santu-ario* tonii: “Chajaain nii casetecocuru que banihateein Cana Coauneraacha tei caainsii curunein nena- muruaae cuhane nena chorocuche chauratane ichoae,” naa tonijiaain nii caainsiini anjeraauru rai ere naane jana aonaaun. ² Nii janate, nii curu muruaae cuhane nena necairichanaa tera choroha leinjiin anjera chauratane ichoane jana, ataebinae cojunaca siriin nii tocuhaneein nena ecaantone maajein corojeein nenacaauru cachaauru jaberoco que cunaain mitue abero jataain tasionjoaain.

³ Nii janate, cucuana cuhane leecha curu muruaae cuhane nena necairichanaa tera choroha nii anjera corootajane jana, ichana nejesinaneein nerotoe cucuana baca esinaaeca, sonajaain jaoha cachane aihane tocuhaneine jaun satiin oore nii cucuana cuhane ichaohin nenacaauru.

⁴ Nitohaneinte, nucuhe cuhane, atane jachu caje acau nalunajaauru cuhane, naaonjoaain nii necairichanaa tera choroha nii curu muruaae caje anjeraauru nichatajane jana, ichana nejesinaneein nerotocure nii nucuhe baaauru esinaaecaauru. ⁵ Nii cartiiriin aonacaanne janate:

“Iite, esinae rauhijiriin nitohanein caohacha aina baaso icharaauru coaraain casetecaranein neei.

Iite Cana Coauneranein acaihanejei Saantoneein inoanlu caje coaunein neei.

Chaen techu, nii chariji bana satonoelanaala neriquiin.

⁶ Acaaurute ii cachaauru sohin jaohin ii ere beebejeranein nena *profeta* curune maajein sohin jaaorelu.

Nii jaunte, nii niicha sohin niicha jaaorilu coichana que cocooruhane coina

acaauru cairichaa ichaai, baasoneein ichaauruhallune jaun. Nitohanein terate latecure,”

nae nii nucuhe baaauru esinaaeca asaecane coina que banijiaain nena Cana Coaunera rai anjera.

⁷ Nii janate, Cana Coaunera rai juuai mocooruhane jaan rori rohan toniin: “Aichuhisi laesinaera, itolere ichana naineranein neeine jaunra Cana Coaunera, esinae rauhijiriin nii baaso ichaelanaala nenacaauru casetecaelanaala, baaso icharanein nenacaauru casetecaranein neeine jaunra,” naane jana aonaaun.

⁸ Nii janate, nii niicha amai muruaae conera chohitoha enoto ichoae nii anjeraauru nejenane jana, nii aina cuain niicha ichana naine ichaain cachaauru mocoe najaano que nii enoto cono. ⁹ Nii jaunte, jataain banejelanaala mocoore. Nete nitohanein mainajein mocooruha natiin, Cana Coaunera coroaena coacuelanaala baijiraanu rijitiinchuru jataain baasonein que ereeure, nii itolere cunaihuru amurijiriin niicha ichana nainei icharanein niha Cana Coaunerane sai-jeein.

¹⁰ Nii jana, nii niicha amai muruaae conera chohitoha nii ataebinae nelaurianajan rori ichoae nii anjeraauru nesaquine janate, jataain caohacha nocohenanein nedae rai cojoanonaa. Nii jaunte, nii mocooruhane curiha cuna caaun lele calaure cachaauru. ¹¹ Nete nitohaneeruha natiin, nii baaso ichacuruhane jianelanaala, nii acaauru abero aina acaauru moco curihuruha natiin, Cana Coanera que nejerateein baijiaraanu rijitiin ereeure.

¹² Nii jana, nucuhe Eofarate cuhane nii niicha amai muruaae conera chohitoha anjera nesaotane janate, jera jaonaa nainecuruha enoto mitu nichajai caje unacaauru *rey* churune coina jacoroe nii nucuhe baca.

¹³ Nii janane, nii ataebinae tabai- *dragon* ujuae caje, chaen nii necha aansai ataebinae tabai caje, chaen nii *profeta* niha nocoeti, naaonjoainuri ujuae caje mituha dari tocorijianein nichatajaain nechu coitucuchuhi suujuene jana coaraaun. ¹⁴ Acaaurute nii nichatajai coitucuchuhi suujuenein itolere cojoelanaacojoai ichaain, satiin chauratane sacuritaain rai cachanein nenaauru *rey* churu taojiaain sonaana que niha uuree in, inae itolere ichana nainera Cana Coanera Cojoanonaa que turuhane bana.

¹⁵ "Aonacuche, nii nainajeneichene janane aiha leinjiin asijiautone rijijieein inara rene luhecotariin neoritoreeuni. Jataainte nerausiaeca cureein caohachaain nainaan letona jatoraain cajione ruhecaain canu cohara, nabana machoharohane, nii machoharohane que coejeein cacha cataaun nihane coataa," nae Cana Coanera.

¹⁶ Nitohaneinte, nii nere cuhane Armajedoonnein Ebereecuruhacha curuaatei ita taojiaaure- nii satiin chauratane sacuritaain nenaauru *rey* churu.

¹⁷ Nii janate, joareein nii curu muruae cuhane nena cabuhitoha nii anjera caainsiinene jana: "Inae jatoroaa," naain tonijiaain toni erenaa dedeeu nena Cana Coanera turunaja *santuario*- nii nelaurianaja rorihu toniin.

¹⁸ Nii janate, jataain mijiaaanein niha jiacanone jana, jataain mijiaaanein toni erenaa arara aina. Nii janate jataain mijiaaanein luhecotariin uha carorane jana, jataain mijiaaanein nerurujuae atane, niha caa chauratane que cachaaurune jaan caje coaanein niha leeocho caroracurune amurijiriin jataain mijiaaanein uhanne jaun. ¹⁹ Nii janate, mijiaaanein uha carorane jana nichata turiin nefaruhe Babilonia nese tabai. Nii jana nefaaruusiha satiin chauratane sacuritaain nenaauru neseeurune janate, nii Babilonia nese tabai coacue Cana Coanera, nii nobaaenein casetecocuru cocoaane coina niicha rucujuei bino elonai que acaauru cocoaane coina. ²⁰ Nii jana satiin obeneccuru, ichatane ucuunooru, naaonjoainurite nefaruusiin nitajihane jana, ²¹ dede caje cachaauru ichoae naluhacoae ajeri jaberoco rijijieein nena- jelajinaa jaberoco jeena-choonca quiro amurijiriin anajiin. Nii jaunte, acaauru ichoae nichoroha dede caje uhin nii ajeri jaberoco rijijieein nena- jelajinaa jaberococone jaun, jataain necairichanaa tabai caseteco nihane jaun, Cana

Coanera que nejerateein baijiaraanu rijitiin ereeure cachaauru.

Jataain ene cojoeloroheri esinenein nena casete-caauruhane

17 Nii caainsii laurinei cacha cairichaeranu curu muruaae amaaurera caainsiini anjeraauru caje leinjiinte: "Chajaaune, naaonjoaain casetecanohiner-ichaain taa cucuana baca ichoae lauhequi ene cojoeloroheri coarate ii que. ² Caa chauratane curuanaa *rey* churute, taa ene cojoeloroheri aina ichaojer- aquin neeure. Chabana nitohanai ichaain ichaonaa naineniha cachane saijieein, rai nichao baaso aina cuaa in satiin chauratane que nenacaauru ichao aasajeein osa que sarunajaelu," nae canu rai nii anjera.

³ Nii baihate, Cana Coanera Suujue coaratenojoin coaracaunne jana, cacha areroo canu amae nii anjera. Nii janate, ecu niha leinjiin ataebinae tasionjoaain lanajaainne jana, nichoae laujuae leinjiin ene. Nii ataebinae tabaite, Cana Coanera baijiaraanu rijitiin jaberoco sacuritaain laenanohineein rai curuaa siriin, caainsiine couturiin lechooncae rai jicho. ⁴ Nii jana nii ene cajionete, lanajaain jichohajojoai que jasiisin, oro caje ichanohin que corujuelequiin, jataain coretiin nena ajeri jaberoco que urerianohineein, jiquihaquiin nena perla, naaonjoainuri que urerianohine rai cajione. Oro caje ichanohin acau cooruhane jaa curu muruaae que biji achunecohin, nainecojoaain rautaa in coaanacaaajoaelanaala nena siri, nechu jataain leinjiin calani dadanacaaajoaelanaala nena amae nechu joaenreein cachaauru que ichaojeraquiin neosatein nihane jaun.

⁵ Nitohaneinte: "Babilonia nese tabai, ene cojoeloroherihuru nebanein satiin chauratane sacutaain itolere cachaauruhacha rautaa icharanein nena," naain laenanohineein curuaa siri nauri que, chabana coaraa nitohanane que airijiin.

⁶ Nii baihane nainaan, Cana Coanera cachanein rai nere beebejeranein neeuruhane coreniha, chaen Jesocurisito beebejeeruhane coreniha ateanohineein nenaaurulu, naaonjoainuri coichana caaun ajihaha nii ene cojoeloroherine que. Nii jaunne coarihanune rijijieein jataain cojoelatoon.

⁷ Nii jaunte canu rai: "Chanuna jataain cojoelatohi. Tane ichei caa ene ichao coitucueraelanaala nena aina nii caainsiinei couturiin lechoonca jichohin- nii amaera ataebinae tabai, naaonjoainuri beete coitucuhi. ⁸ Inoaenlute niqui ichoaelu nii iicha coarai necha aansai ataebinae tabai, nete inae nitaje. Nii jaunte, caohacha nitajeeriin nitajesihane ajiniha, nii chariji banna satonoelanaala nena atane jachu caje inicheein. Nii necoaaunaa cana rai chauratanene jaa caje coaanein Cana Coanera coitucuurera curuaacuru siricha quiricha cuhane laenanohineein curuaa sirilanaala caa chauratane que nenacaauru cachaaurute, nii necha aansai ataebinae tabai cojoelatiin coaraa curureein, inoaenlu ichaohalu natiin inae nitajihane jaun. Nete inae nacoaaunein ichaoreein.

⁹ Caute laen esinae rauhijiriin coarareein niicha coitucui coitucuhin biha coitucuerane. Nii caainsiinei couturiite, caainsiinei ichatane ucuuno nii lauhaca ene cojoaeloroherine jaan beraneein aiha ne. Chaen nii caainsiinei couturichurute nii caainsiinei *rey* churu beraneein ainaa ne. ¹⁰ Nii saokuui *rey* churute inae chaque nelateein nedaarene. Leijninchate jaiti itolere curuaanaanein ne. Nii jana leechate jaiti turuene. Nii acauru caaije nedanaa turuhenei inae turuhane bana coatiha carajaan nerinaain. ¹¹ Nii inoaelu ichaonaa necha aansai ataebinaete, acauru curuaanaa *rey* neein acauru fosaneinein nelu. Nete inae nitaje. Nii choae tacaain techu, nii caainsiinein nenacaauru caje nena nelu. Nitohaneinte, jataain caohachaneinein raajenihane itajeranu ichajeein sacue.

¹² Nii lechooncaain jicho iicha coaraite, lechooncai *rey* churu neein jaiti curuaanaanein cocoinanohi nelanaala nenacaauru ne. Nete inae carajaelanaala, nii necha aansai ataebinae jiniichaa in aihuruha *rey* churune rijijieein cocoinanohi neeurueein. ¹³ Nii lechooncai *rey* churute, ita suujua rijitoein niicha ichana nainei ichaa nii necha aansai ataebinae tabaine coina cocoinaa cuurueein. ¹⁴ Nitohaneinte, nii Carenero Narejeen aina ita soha cuurueein. Nete acauru amuritoha cureein nii Carenero Narejeen. Nii suujua rijijieein janijiin Cana Coaunera ranoinurilu rai cachanein nenacaauru aina, satiin curuaanaacuru curuaanaa neein, satiin *rey* churu rai *Rey* neein niha nii Carenero Narejeenne jaun," nae carai nii anjera.

¹⁵ Chaen techu canu rai: "Nii lauhaca nii ene cojoaeloroherine jaan- iicha coarai acaute, nenaanaja, cachaauru, nere que ereein nenacaauru, natane que ichaohin nenacaauru, naaonjoainuri beraneein ainaa ne. ¹⁶ Jana nii necha aansai ataebinae tabai jicho lechooncaain iicha coaracurite, nii ene cojoaeloroheri que nejerateein, machorochoaain que jaolecohin, rai jaberoco quiin usihanau mocoourichaaaine jaan beraneein ainaa ne. ¹⁷ Cana Coaunerate, acauru suujua jichochoe, aca jerihane rijijieein niicha jerei ichaain, jiniiquiin ita suujua rijitoein, nii *rey* neein cocoinanohineein neeuruhane jaan teeuruha nii necha aansai ataebinae raine coina. Nitohanein jeriha Cana Coaunerate que tihane jaan que tiaajeein. ¹⁸ Nii ene iicha coaraite, itolere amurijiriin nena Babilonia nese que satiin chauratane sacuritaain nenacaauru *rey* churu amuritoeranein nena beraneein ainaa ne," nae carai nii anjera.

Nitajiha Babilonia nesene

18 Nii baihane niicha ichana nainei ichaane coina cocoinanohineein, rai necaohacha que necaohachaa in dede caje fauhin chauratane jiliitoha rai cono necaohacha que leecha anjerane jana coaraaun. ² Nii janate tonijaa in:

"Inae nitajiha itolere amurijiriin nena Babilonia nese tabai.

Inae moconajaera nenajaneinte, itolere lauri lauri coitucuhui que suujuequuin,

chaen rautain coanacaaajoae lanaala nena itolere ataebinae coitucuhui, tajaecuru coitucuhichuru, naaonjoainuri ucuhaneein inae nerotoe.

³ Nitohanihane jaunte, chabana nitohanai ichaain ichaonaa naineniha cachane saijieein, rai nichao baaso aina cuaain, satiin chauratane que nenacaauru cachaauru ichao aasajeein osa que sarunajaelu.

Chaen techu, que ichao jeraquuin nerejetocure satiin chauratane que nenacaauru curuaanaacuru.

Chaen techu, satiin caa chauratane que necoretenacaauru coriquihocure,

nechu jataain joareein baaso ichacuruhane jaanuhacha que necoreteein," nae carai nii anjera.

⁴ Nii janate, nacoaunein dedeeu tonii. "Chajaain nii nese caje amuuche inara canu cachanequichene.

Nabana nii osaaonacaauru aina neechene acauru osa leruhiche acauru ainane, necairichaaiche nii necairichauruhane jaan quene coataa.

⁵ Dede quete turuhelalajeein lajuae jataain acauru osa tabai. Nii jana Cana Coaunerate, nii baaso chacuruhane coitucuhin chabana baitenereein.

⁶ Leechoaauru cairichaane amurijiriin, coroata saain jeelai amuritoheriin nii niicha coheni jataain coaeraai jasiiteein que cairichaa.

⁷ Jataain necairichanaa tabai que cairichaa, leechoaauru cairichaane amuritoheriin. Nechu jataain joareein nocohasitaa nocoetohane jaunte,

rai suujua cuhane:

'Caune aiha curuaanaane rijijieein raotojoein neun. Coatihai aha autanane rijijieein necairichanaa coari-nauni,'

naain necohasitae.

⁸ Nii jaunte, le jiichonijin cuhane nichoae nalureein itolere necairichanaa, onaa, mijitena, nererojoecana, naaonjoainuri.

Chaen techu usihanau moconojoiniha cureein. Jataain itolere que laraajiin niicha ichana nainei ichaain

cha rucuhaniha nii casetecaeranein nena Cana Coaunerate jaun," naa erenaane jana aonaun.

⁹ Inae moco caaun suruaa tabai niha nii nesene coaracuruhanete, jataain inaderaain chanaa cuurueein caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru, nechu joaenreein nichao aasajeein nii nese aina ichaojeraconacaauru, nii baaso ichacuruhane que ne-

tojoejein. ¹⁰ Nii jaunte, inae caseteconihane coaracuruhane coasiha rohan nichuuntanaa nainelanaala caje coriae netiin:

“Jataainte cairichaaajoaai itolere que laraajini niha nocoetohi natiin Babilonia nese tabai, coatejeneeine jana luhecotariin ii rene turuha casetecone jaun,” naaurureein coarajejin.

¹¹ Satiin chauratane sacuritaain ecu necoretenacaauru techu, nii nese coinaderaain chanaa cuurureein. Inae nenerihani nii coroatajajelanaala acaauruhacha sirii rucuhale coreterane jaun. ¹² Nii itolere, oro, plata neein curujaain nenea coata coreti, ajeri jataain caohatiin coreti, jataain cajione caohacha, cajione lanaajionjoai, cajione lanajai, itolere araai laurii enuha jujuhi caje nenea, ebucu caje ichanohichuru rucuhaleuru, enuha jataain coretiin nenea, coata lanajai boronce, leeocho lauri coata, ajeri jaberoco jataain nojoein nenea, ¹³ arajiin jujuuain nenea canera, sacari jujuuain nenea, miraa chaen leeochoaauru jujuuain nenacaauru, *perfume*, bino, erene, arina caohacha, tirico, atane choae terei anajiin icharaauru, carenero, cabario, cabario que tararaeraain nenacaauru, chaen cachaauru letononeein nenacaauru, naaonjoainuri que necoreteeuruha, nii Babilonia cocoaichacuru raine jaun, jataain coinaderaaure. ¹⁴ Nii janate jataain inaderaain:

“Inae nihei iicha rautati rucuhale coreti satiin iicha sirii.

Inae chabana nihei jerichanejejin sirii neeine,” naaurureein nii neseu necoretenacaauru.

¹⁵ Nii neseu necoretenacaaurute jataain coriquihotiin neeure. Inae caseteco coaraane janate, caje coriae neein coinaderaain chanaain coarajeurureein jataain coasina caaun. Chaen techu jataain coisiin:

¹⁶ “Jataainte cairichaaajoaai, itolere nese amurijiriin tabaain nenea.

Cajione caohacha que necoreteein, lanajaain jichohajiojoai que necoreteein oro,

chaen jataain coretiin nenea ajeri jaberoco, perla, naaonjoainuri que urerihanohin cajione que necoreetiha leinjiin enene tocohaneei niqui.

¹⁷ Nete luhecotariin coacueneeine jana, inae nitaje nii itolere iicha sirichuri,” naaurureein.

Satiin bote cuhane curuaanaanein nenacaauru curuaanaacuru cafitaancuru- cucuana cuhane amuhemuhenaacauru, chaen marinerooru, satiin cucuana cuhane nichao que ichahin raotojeein amuhemuhenaacauru, naaonjoainurite coriae netiin coarajeure. ¹⁸ Inae moco caaun suruaa niha, nii nesene coaraainte: “Coatiha catohanein jataain leeochoaauru amurijiriin jataain caohatiin nenea nese caa catohanein nedaai,” naaure tonijiaain.

¹⁹ Chaen techu, coinaderaain chanaain, couturi ichoae atane bujuinaa chorohin:

“Jataainte cairichaaajoae taa nese itolere amurijiriin nenea, naain chanaaurureein, satiin nii cucuana cuhane bote sirii amunacaauru,

nii nese aina cuaain coriquihonanein nedanacaauru.

²⁰ Nii nese cairichaa Cana Coaunerane coroaecuche dedeeu Cana Coaunera cachanein janijiin niicha cotihanohinein nenacaauru, chaen afosotooru, *profeta* curu, naaonjoainuri. Acaauru caseteaane ucuatohate, inara rai caohacha ichae Cana Coaunera,”

²¹ Nii jaunte, nii itolere que nelatein, niicha ichana nainera neein nenea anjera, nii leinjiin ajeri jaberoco seeonjoan- cha tutuuruhane jaa tocohanein nenea baihataain cucuana cuhane siheitiin:

“Catohaneinte,

itolere amurijiriin nelaetiin niha nocoetohinatiin, inae chaque nelatelanaala neei Babilonia nese. Inae chaelon nihei nacoaaunein jerichanejejin neeine jana ichoharaauruhane.

²² Inae chaelai janonaa bana nihei nacoaaunein ii que aohanraa,

nenatein gitara rijijiein nenea toteein, aunone maajein totein, coreneta tocohanein nenea toroonfeta, naaonjoainuri toteeuruhane.

Inae nerinaain ii que amihaneeni.

Niheichu aohanrarinaain tonijiainiha natiin ichaain cha tutuera.

²³ Chaen chu

chaelai janonaa bana nihei, ii que niha conone jana, ii que aohanraa tonijiai ichaain nisirihateeuruhane jaa besetane.

Coatiha

inae chaque nelatein neeuruhi ichei rucuhale que necoreteein nenacaauru,

satiin chauratane que nenacaauru amurijiriin itolere que nelaetoha nocoetiin neeuruhalu natiin.

Chaen techu,

benaneniha nocoetohine que,

satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru coritaain nerejetohi,”

nae nii anjera.

²⁴ Nii nese quete erunojoi ne niicha sohin niicha jaoorilu *profeta* curu coichana, chaen nii janijiin Cana Coauneraacha ranojoinurilu rai cachaauru, chaen satiin caa chauratane que sohin niicha jaoorilu coichana, naaonjoainuri.

19 Nii baiha jataain arajiin dedeeu tonijiaain ereeuruha cachaaurune jana aonacaanne janate: “Cana ichoteranein nenea cana Curuaanaa coroaecuche.

Nii itolere ichana nainein, rai necaohacha que necaohachaain, naaonjoaain nihane jaunte cana ichoteranein Cana Coauneranein ne.

² Acate

esinae rauhijiriin baaso icharaauru coaraain caseteaeranein ne.

Nitohanihane jaunte,

rai jaberoco aina cuaain

satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaauru saruhin niha osa quene jaun,

nii ene cojoaeloroheri rijijieein nenea casetecae.
Cana Coaunerate
rai cachaneein nenacaauru ateinaain nihalune
core coarate que,"
naaure.

³ Nii baihate nacoaauneein:

"Cana ichoteraneein nenea cana Curuaanaa coroaecuche.

Nii chariji bana janelanaalate
ecuun iniha cureein nii ene cojoaeloroheri rijijieein
nenea- Babilonia nese moco cousuruca,"
naaure dedeeu tonii.

⁴ Nii janate, curuaanaa nihane jaan rori- *trono* ichoae
lauhaca Cana Coauneraane jana, nacatiha neseonri-
aain: "Cana ichoteraneein nenea cana Curuaanaa
coroaecuche. Nitohanemiin," naain Cana Coaunera
coroaecure, nii coroaata choonca jenaain nenacaauru
ichauhenaauru, chaen nii jenaain cacha tocorijianein
ichaohin nenacaauru naonjoainuri. ⁵ Nii janate, nii cu-
ruaanaa nihane jaan rori- caje toniin:

"Satiin inara canaanainuru, ichauhenaauru, naon-
joaineeichene

Cana Coaunera coroaecuche,
nelateein acaneein nihane que casiichene coara-
teein neinequichene,"
naain toniha erenaane jana aohanrae.

**Rai cachaneein nenacaauru aina beseta ichaa Care-
nero Narejeene jaan cojoanonaa que turuhane**

⁶ Chaen nechu tonijiaain toniha arara aina caraturine
rijitiinchuru iriha arajii cachane jana aonaaun. Nii
janate:

"Cana ichoteraneein nenea Cana Curuaanaa coroaecuche.

Inae itolere Curuaanaa neein nihane nunuhetiha
cana Curuaanaa,
itolere que nelateein,
itolere ichana naineraneein nenea Cana Coaunera.

⁷ Aihane jaan
coanete rachoojihacache.

Esinae rauhijiriin
rai necaohacha que necaohachaain niha Cana
Coauneraane coroaecaache,
inae nisirihatiha Carenero
Narejeenne jaan cojoanonaa que turuhane jaun.
Inae letona jatoraaain neruujihai rai comasainu.

⁸ Nitohanein jereraane jaunte,
somajai cajione caohacha jiquihaqui que necoreete
nii Carenero Narejeen comasainu.

Nii cajione caohacha somajaain jiquihaquiin nenaate,
esinae rauhijiriin jeriha Cana Coauneraane rijijieein
niicha ranojoneein nenacaauru ne,"
naain tonijiaain toni erena. Satiin rai cachaneein ne-
nacaauru raa Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone
que.

⁹ Nii janate canu rai: "Caa laenaan: 'Raotojoein tu-
ruuruhine nii Carenero Narejeen beseta que coti-
hanohichuru.' naa caraine baihate: 'Caa erenaate, inae

rauhijiriin Cana Coaunera beratenojoin erenaane,'" nae carai nii anjera.

¹⁰ Nii jana coroaecaune coina, nii anjera tijia asaae
neseoriaanune janate: "Coo nitohanai ichana coaa-
ca. Canuhetonaine Cana Coaunera cacha neein neeun,
jerichanejeein nii aaine rijijieein. Aihuruha nii ii nejer-
aauru, acaauru rai aitoha Jesocurisitone rijijieein,
naitoonjoan tonoraain nenacaaurune rijijieein. Aihane
jaun, Cana Coauneraacha coroaecu," nae canu rai nii
anjera.

Nii Jesocurisito que erena techu, *profeta* curu que
beratenojoneein nelu.

Cabario somajain ichoae cunaa

¹¹ Nii janate dede que ecooca somajaain cabarione
jana, nichoae lajuuae- nii suujua rijijieein nesinenein
curujai. Acate esinae rauhijiriin baaso icharaauru
cachaauru ichao rucujueein, que nejeratenacaauru
amuritiin nelu. ¹² Rai notate jiquihaquiin usi lanaro to-
cohane. Nii janate, arajiiin rai coturi que comai amaane
jana, que laenanohineein ne rai curuaa. Leinjiin
acaachate nii curuaa coitucuujuue. ¹³ Nii jana rai ca-
jionete, ichana que lomonojoin tocohane. Jana rai cu-
ruaate: "Cana Coaunera Ere," nae. ¹⁴ Nii janate caaijie
uure dedeeu anjeraauru- cajione caohacha somajai
que necoreetein- cabario somanerei ichoae uhin.

¹⁵ Nii janate rai nujuaae caje mitue sabere ajihantiin,
satiin lauri lauri nenacaauru amuritoheraneein ni-
hane cojunacanein. Acate coata caje nenea otiha que
biji achunequiin, acaauru Curuaanaa niha cureein.
Acate, cana tijia que oba shaoquiin, rai baca rocoha-
cane rijijieein, baaso icharaauru coaraain casetecaaain,
rai nobaenein casetecocuru que banihatein niicha
rucujei- bino que acaauru cocoa cureein nii itolere
que nelatein- itolere ichana naineraneein nenea Cana
Coaunera. ¹⁶ Chaen techu rai cajione, rai nanaae,
naonjoain que:

Rey churu rey-

curuaanaacuru Curuaanaa

naain laenanohineein ne Acaneei nihane coitucuerat-
era rai curuaa.

¹⁷ Chaen nechu enoto conohanau chujuhecoha leinji-
in anjerane jana coaracaanne janate, satiin tajaee ini-
ho que lenoneein ecuun jiaauluhin amunacaauru rai
tonijiaain: "Chajaauchete netaojiaete tabai lenone que
inara coroaateemiin Cana Coaunera. ¹⁸ Aihate Curu-
aanaacuru *rey churu*, soondarooru curuaanaacuru,
laraajiin nenacaauru cachaauru, cabariocuru, nichoae
cunacaauru, itolere inihocuru, letononelanaala ne-
nacaauru, letononeein nenacaauru, nelatelanaala ne-
nacaauru, nelatein nenacaauru, naonjoainuri iniho
que lenonequiche," naain ehequiin nii iniho que
lenonenacaauru tajaecuru cotihacane aonaaun.

¹⁹ Nii baihane, nii necha aansai ataebinae tabai aina,
satiin caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru
aina sonaana que neeninuru acaauru soondarooru
coaraaun. Acaaurute, nii cabario ichoae lauheconaa
aina rai anjeraauru sooruhane coina netaojiaaure.

²⁰ Nii janate, nii necha aansai ataebinae tabai mucuhin casetecaaure, nii rai *profeta*- nacatiha neein itolere cojoelanaacojoai ichara aina curuaaecaain. Nii itolere cojoelanaacojoai ichaane aina cuaainte, nii necha aansai ataebinae tocohaneein niicha ichacuri cojunaca terateein rai ecaanto coroaeraauru cachaauru coritae nii rai *profeta* niha nocoeti. Nii jaunte, nii *profeta* niha nocoeti aina curuaaecaain, nii necha aansai ataebinae tabai jaaore ichaaojihane jana, usi conemuri asojoere-neein moconaa cuhane. ²¹ Nii jana leeochoaurute, sohin jaonojoinecure, nii cabario somajai choae laujuaain cunaa ujuaae caje mitunaa sabere ajainai que. Nii janate, nii onacaauru iniho quihure nainaan obejeein nii iniho que lenonenacaauru tajaacuru.

Le oaraanca jaanacaneei ichohanojoi niha moconajaerane

20 Nii janane, *cadena* que biji achunequiin atane jachu chariji bana satonoelanaala nenea cochabi uhaain fauha uha leinjiin anjera dede cajene jana coaraaun. ² Nii anjerate fauhin, nii ataebinae tabai acano inoansi- moconajaera ichojoae, le oaraanca jaanacai que tihane reein tiaaajoaain. ³ Nitohaneein ichojoaainte, nii chariji bana satonoelanaala nenea atane jachu tabai cuhane fuhin, nii fuera que nii cochabi te, le oaraanca jaanacaneei que tihane reein tiaaajoaain, nabana caa chauratane que nenacaauru cachaauru coritaane coataa. Inae le oaraanca jaanacaneei que turuhane banate jianenohiniha cureein carajaelanaala.

⁴ Nii jana, nii curuaanaacuru rori- *trono* coara-caaunne janate, nichoae launereure nii baaso icharaauru coaraain rucuheranu que cocoainanohi-neein nenacaauru. Chaen nechua, Cana Coanera aitonjoan beebejeein, jataain esinae rauhijiriin beratenojoinihane rijijieein Jesocurisito aitonjoan tonoraauruhane coreniha, coturi molonojoneein onacaauru suujue netonai ecu neeure. Acaaurute, rai biji, nauri, naonjoain que nii necha aansai ataebinae coujunaca teeuruhane jerelanaala, chaen nii necha aansai ataebinae tabai aina nii tocohaneein nenea ecaan-tooru corojelanaala nenacaauru nelu. Acaaurute nii ooruhane baiha nacoaauneein ichanaain le oaraanca jaanacaneein Cana Coanera Calaohi Jesocurisito jini-ichaaain curuaanaaneein neeuruhane jana coaraaun. ⁵ Niichurute ichoaichaniha oo caje ichananacaauru ne. Leeochoauru laen ooruhane baiha ichanacuruhi, le oaraanca jaanaca reein tiaaain. ⁶ Jataainte nerausiaaejeein niha cuurureein nii ichoaichaniha oo caje ichananacaauru, inae Cana Coanera cachaneein aina jiniiquiin neeuruhane jaun. Oha cachane baiha itajera-neein nenea coatihua acaauru aina chaachasihei. Acaaurute Cana Coanera aina rai Calaohi Jesocurisito rai saseredoteneein le oaraanca jaanacane reein tiaain aina curuaanaa neein neeurureein.

Moconajaera amuritooruhane

⁷ Inae le oaraanca jaanacaneei baihate, caseteconihane caje mitanojoi niha cureein atane jachu tabai caje nii moconajaera. ⁸ Nitohaneein mituhinte satiin caa chauratane que lauri lauri natane que ichaonacaauru cachaauru rene cuhin, enoto mitu nichajai jeloon, enoto so nichajai jeloon, enoto mitu nichajai coarajeein cana ajaabiji nichajai jeloon, enoto so coarajeein cana ajaabiji nichajai jeloon, naonjoainuri nii Gog aina Magog neein niicha curuaateuri coritareein. Nitohaneinte cucuana cuhane nenea carene catuniji jeeoneein acaauru cachaauru taojiareein sonaana que nihane coina. ⁹ Nitohaneite satiin chauratane sacuritaain cuhecujeein, jataain nii Cana Coaneraacha be-laai nese tinonohin, nii Cana Coanera cachaneein nenacaauru curuaaain tinonocure. Nete inae dede caje naluha usine jaun, jitariin acaauru mocohin acaauru itaje. ¹⁰ Nii jana, nii acaauru coritaera moconajaerate, usi conemuri asofere neein mocohin nenea cuhane jaonojoneei ne, nii *profeta* niha nocoeti aina curuaaecaain, nii necha aansai ataebinae tabai jaaoruhane jaan cuhane. Ecute janotiin, jiichoo, naonjoain caseteconeein mocoha cuurureein nii chariji bana satonoelanaala.

Rori somajai acatiha teein caohacha ichacurenihane, baaso ichacuruhane coitucuuruhane

¹¹ Nii jana curuaanaacuru rori- *trono* somajai coara-caaunne janate nichoae lauhaca leinjiine jana notaracae jataain caohacha nitajeeriin nii chunijihun coarinojoinelanaala nitaje chauratane aina dede. ¹² Nii janane itolere que nelateein nenacaauru, chaque nelatelanaala nenacaauru, naonjoainuri onacaauru coaraaun, nii curuaanaacuru rori- *trono* acatiha chujunereeuruhane jana. Nii janate, ecu joaracaeraain nihacoa quirichaaaurune jana, nii chabana satonolanaala nenea ichaonaa que ichaohenihuru curuaa siricha leeochoa quiricha netonai ecu joaracaeraain ne. Nii onacaaurute colurujuenojoneein neeuruhane caje rucuhenojoneein neure- acaauruhacha ichai rijijieein, nii quiricha cuhane laenanohineein nihane rijijieein. ¹³ Nii jana satiin nii cucuana cuhane jaonojoneein onacaaurute caje mitaain tenojoinecure. Jerichanejeein techu nii ohin aina nenacaauru te, nii onaa curuaanaa neein nenea. Nii janate satiin acaauruhacha ichai rijijieein rucuhenojohineein neeure le cacha cachaauru. ¹⁴ Nii baihate, usi conemuri cuhane jaonojoneein ne nii onacaauru curuanaa neein nenea, nii nitajeraai nenacaauru aina jiniiquiin. Nii usi conemurineein nenaate, oha cachane baiha cacha itajera-neein nenea ne. ¹⁵ Ecute jaonojoneein neure, chabana nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa que ichaohenihuru curuaa siricha quiricha cuhane laenanohineein curuaa sirilanaala nenacaauru.

Ena nenea chauratane aina ena nenea dede

21 Nii baihane ena nenea chauratane, ena nenea dede, naaonjoaain coaraaun, inae nitajiha nii jauriaanejeein nenea dede, chauratane, cucuana, naaonjoainurine saijieein. ² Nii janate, dedeeu Cana Coaunera acatiha nihane caje fauha uhe Cana Curuaana nese neein nenea- enachasine Jerosaleen. Charijieein teinti, nelanajanaa jerihane caohatiin necoreeteen ne leinjiin ene, nii rijijieeinte jataain caohatiin rai necaohacha que necaohachaaain niha nii ena nenea Jerosaleenne jana coaraaun. ³ Nii janate, nii Cana Coauneraacha nelaurianajaan rori caohacha tonii: "Inae ena caje coauneete, cachaauru aina ichaoreein Cana Coaunera. Nii janate, acaauru aina ichaohane jana, rai cachaneein niha cuurureein. Chaen techu nii jeelai Cana Coaunera, acaauru Coauneraneein acaauru aina nereein. ⁴ Nii bana inae nerinaain chananaa, nerinaain onaa, inaderanaa, cunaeriin niha cachane jaan, naaonjoaainunri. Nitohaneein inoaenlu nenea ichaonaate inae nitaje," naa erenaa dedeeu toniine janae aonaan.

⁵ Nii janate:

"Canune nacoauneein enachasine neein itolere coaunaain neeun. Caa erenaa ichei aitorichaaunine jaan laenaan. Acate esinae rauhijiriin nohanelanaala ichei aitorichaaunine rijijieein airichaaanne coina erenaa ne," nae canu rai, nii rori caohacha ichoae laujuai.

⁶ Nii baihate:

"Inae nitohaneein ichanohiniha. Canune itolere nunuheteraneein satono teraneein neeun. Chateeinti cocoirihane jesinaeca arihane rijijieein Canu ariin ne, niine core colane cocoareeuni, nii chariji bana sato-noelanaala ichaonaa tera jesinaeca que. ⁷ Chateeinti itolere necairichanaa abaataain satono que tiaain ne, nii raite cainanohiniha cureein. Chaen techu rai Coaunera nichaaunne jana, aca canu calaohineein nereein. ⁸ Nena laen nii Canu sacunaa jeriheichuru, nii Canu esenetana jeriheichuru, namute cacha cotaairiin nenacaauru, sonajaaain jaaoreraauru, rai sinijeranelanaala nenea ene aina ichao jeraquiin nenacaauru, namute quicha aina ichao jeraquiin nenacaauru, benaneein nenacaauru, nii ichanohichuru ecaanto coroaeraauru, satiin casajeeuru, naaonjoainurite, nii ohane baiha cacha itajeraneein nenea usi conemuri asofereneein moconaa cuhane jaonjoiniha cuurureein." nae canu rai.

Ena nenea Jerosaleen nese

⁹ Nii janate, nii causineein anjeraauru nii caainsii muruaeneein satononejeein cacha cairichaeranu que biji achunequiin nenacaauru caje nenea leinjiin anjera:

"Chajaaute caa coarae. Caate Carenero Narejeen comasainu que nenacaaurune," nae carai, nii satiin Jesocurisito ranojoneein nenacaauru coarateein.

¹⁰ Nii janate, nii canu que Cana Coaunera Suujue coaratenojoin ichatane ucuuno seeonjoan que canu

amaain, dede caje Cana Coaunera acatiha fauha unaa Cana Coaunera nese Jerosaleen coarate canu que, nii leinjiin anjera. ¹¹ Nii janate, conoha Cana Coaunera necaohachane tocuhaneein, jataain caohatiin cono te nii nese. Jataain coretiin nenea ajeri jaberoco tocuhaneein jiquihaquiin, ajeri jataain nojoein nenea jaspe tocuhaneein asaaun tiaain inanacatiin. ¹² Nii nese tinonocoritinte ne, jataain ecuunein rijia lechoonca coroata bacuujaain. Nii janate, nii acuujuu nainetiin neeure leinjihanaain anjeraauru. Nii nese bacuujuu nainetiinte ne, laenanohineein lechoonca coroata lauriin nenacaauru Isaraelitacuru nefoerate curuaacuru. ¹³ Nichatajai acuujuate ne, enoto mitu nichajai que. Jana nichatajai acuujuate ne, enoto soo nichajai que. Jana nichatajai acuujuate, enoto soo coarajeein cana raotono nichajai que ne. Jana leeochoa nichatajai acuujuate, enoto soo nichajai coarajeein cana ajaabiji nichajai que ne. ¹⁴ Nii ajeri laenanohineein niha lechoonca coroatajai Carenero Narejeen rai afosotooru curuaacurune jaan ajeri quete temurae nii nese coriha rijia.

¹⁵ Nii canu aina erenaa anjerate, oro caje ichanohin cojunacatihane jaannu amae, que nii nese coujunacatein acuujuuauru, rijia, naaonjoainuri cojunacatihane jaanu que. ¹⁶ Nii janate, rai caare aina ita jaraaone rai jaratono. Nii cojunacatihane jaanu que niicha amai que, nii nese cojunacatiha nii anjerane janate, coroata oaraanca coroata fasha quilometerone rai caare, jaratono, nucuuno, naaonjoainuri. ¹⁷ Nii baiha nii rijia ucuuno cojunacatiha, joaenreein cha cojunacatiha cachaaurune rijijiei metoro quene janate, saota choonca saouqui metoro.

¹⁸ Ajeri jataain nojoein nenea jaspe caje ichanohiniha rijiane janate, bidirio jicharoaain ichanohin tocuhaneein, oro nejesina caje ichanohi ne nii nese. ¹⁹ Nii janate, jataain coreein nenea araai laurii ajeri caohacha que urerianohineein ne, nii rijia temuracuru ajerichuru. Nii jauriaanejeein nunuhe neein nenea rijia temurate, ajeri nojoein nenea jaspe caje ichanohi ne. Jana nii coroata temurate, ajeri caohacha safiro neein niicha curuaateuri caje ichanohi ne. Jana nii nichatajate, jataain jiquihaquiin nenea agata caje ichanohi ne. Jana nejenate, esmeralda caje ichanohi ne. ²⁰ Nii jana nesaoquite, ajeri onesi caje ichanohi ne. Nesaotanete, lanaajiojoaain nenea cornalino caje ichanohi ne. Jana caainsiinite, jataain jiquihaquiin nenea crisolito caje ichanohi ne. Jana fosanite, berilo caje ichanohi ne. Jana isconite, topasio caje ichanohi ne. Lechooncanite, bebrausiojoaain asaauntiaain inanacaain nenea curisoprasa caje ichanohi ne. Jana nii lechoonca leinjiinte, jataain coretiin nenea ajeri jasinto caje ichanohi ne. Jana nii lechoonca coroatajate, jichosiojoaain nenea amatista caje ichanohi ne. ²¹ Nii lechoonca coroatajai acuujuate ichanohi ne, lechoonca coroatajaain jataain ajeri caohachaneein nenea perla caje. Le bacuujuuauru acuujuate ichanohi ne, leinjihanaai ajeri perla caje. Jana nii nese cataaun cunaa nese coerote, bidirio toco-

hanein jiquihaquiin asaun tiaain inanacaain oro nesejina caje ichanohi ne.

²² Nii jana coatiha nii leinjiinijin Teenforo coarinaaun nii neseu, cana Curuaanaa itolere que nelateein itolere ichana naineraneein nenea Cana Coaunera, rai Calao-hi- Carenero Narejeen aina ecu nenea Teenforo neeuruhane jaun. ²³ Nii jaun coatiha enoto, atene, naaonjoainuri latein nihei nii nese conaeranu que, inae rai necaohacha que conaa Cana Coaunerane jana, rai cono neein niha Carenero Narejeene jaun. ²⁴ Satiin lauri lauri ichaonacaauru cachaaurute, nii nese que conaeraain nii nese que amuhemuhecuree. Nii jana satiin caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru *rey* churute, itolere acaauruhacha latei teeurureein acaauru rai. ²⁵ Niheichu nii chariji bana nefurinaain acuuja. Niheichu ecu nerinaain nocohena. ²⁶ Satiin lauri lauri ichaonacaauru cachaaurute, raotjoein neeuruhane jaanu, acaauru necaohacha que necaohachaaain neeuruhane jaanu, naaonjoinunru amaaurureein nii neseu. ²⁷ Nete laen, nii chariji bana enooreneein nii Cana Coaunera rai caohachanelanaala baasoneein nenacaauru. Niheichu, nii namute cacha cotaairiin casajenetiin nenacaauru enonaa nainecururinaain. Leinjiin nii Carenero Narejeen nii chabana satonoelanaala nenea ichaonaa que ichaonihuru curuaa siricha quiricha cuhane laenanohineein curuaa sirichauruhachate, enonaa nainereein nii neseu.

22 Nii baihate, leinjiin nucuhe ajiaoroeritiin nenea ichaonaa tera nucuhe coarate canu que nii anjera. Nii janate, Carenero Narejeen nelaurianaja aina, Cana Coaunera nelaurianaja rori *trono* jeelai caje mitue nii acau- ajiaoroeritiin asaun tiaain inanacanaa. ² Nii nese cataaun cunaa bero cuhane, chaen nii nucuhe auhaniha, naaonjoaainte ita jeraniha omarohin le ateeuru naineein inacae nii ichaonaa tera enuha. Nitohaneinte le jaanaca cuhane lechoonca coroata saain inacae nii enuha. Jana nii enuha ichaonaa tera alote nelate que necoichacuruha lauri lauri ichaonacaauru cachaaurune coina. ³ Nerinaain ecu nechu aansaineein ichoi. Cana Coaunera aina Carenero Narejeente, nii neseu nereein jelai Curuaanaa neein cocoinanacaineein. Nii jana rai cachaaurute coroaeca cuurureein. ⁴ Cana Coaunera ainate ita acatiha neein ita coaraain rai nauri que Cana Coaunera curuaa sirichurureein. ⁵ Ecu nerinaain nocohena. Cono laatecururinaain nii rai cachaauru. Enoto niha natiin laatecururinaain. Cana Coaunera, acaauru cono neein nereein. Nii rai cachaneein nenacaaurute curuaanaa niha cuurureein chabana satonoelanaala.

Ichuunijha turuha Jesocurisitone

⁶ Nii baihate:

“Caa erenaate esinae rauhijiriin, nii nohane lanaala ichei aitorichaaunine rijijieein airichaaaine coina erenaane. Nii Cana Coaunera, nere beebejeeuruha *profeta* curune coina berateralute rai anjera letoae, inae ichunejeeonriha nitohanerichaaainene jaun, rai cacha-

nein nenacaauru que coaratihane coina,” nae canu rai nii anjera.

⁷ Nii janate aonacaunne jana: “Carajae lanaalane inae turuha ureeunni. Nerausiaaecate cuurureein caa quiricha cuhane laenanohineein nenea Cana Coaunera beratenojoin tonoraain nenacaauru,” nae Cana Coaunera Calao-hi- Jesuso.

⁸ Canune Joaan neein coaraain aonaun. Nii coaraain aonacaunne baihane, nii canu que coaratera anjera tija asaae neseonriaaun, coroaecaune coina.

⁹ Nete canu rai:

“Coa nitohanai ichaa. Canu netonaine aaine rijijieein, Cana Coaunera cachaneein neeun. Satiin ii nejeraauru, caa quiricha reretaain coaraain tonoraeraauru, Cana Coaunera ere que erenacaauru- *profeta* curu, naaonjoainuri rijijieein neeun canu netonai. Cana Coaunera coroaecu,” nae nii anjera canu rai.

¹⁰ Nii baihate coateen aite carai:

“Coa leeochoaauru rai belanaala caa quiricha cuhane laenanohineein nenea- Cana Coaunera ere rucuheca ii suujuaacha cuhane. Leeochoaauru rai beeu. Inae jataain ichuunijha nitohanai chojoanona que turuhane. ¹¹ Chunocoha cacha Cana Coaunera ere aohana jerenihane, nihei tonaain erenaa najaanu. Niri-jieeincha baaso ichajeein sacuhane coina roecanaa nainihaacache. Esinae rauhijiriin caohachaaain suujua coaraain Cana Coaunera sacunaa jeriha cachane, jelai teein Cana Coaunera cachaneein nihane jeriha Cana Coaunerane rijijieein sacuhane raite ne,” nae nii anjera canu rai.

¹² Niritiinte: “Aiha. Carajaelanaalane turuha ureeunni. Chaen nechu, acaauruhacha ichai naineein cainacaune jaanu uhaain ureeunni, le cacha cachaauru rai tihanune coina. ¹³ Canune jauriaanejeein itolere nunuheteraneein satonoteraneein nenea neeun” nae Cana Curuaanaa Jesuso.

¹⁴ Nerausiaaecate cuurureein canu esenetaauruhane coreniha rai nosa caje canu ichoteratenojieein nenacaauru, nii ichaonaa tera enuha inaa leein, Cana Coauneraacha rucujuei nenaanajaun enonaa nainecuruhane jaun. ¹⁵ Nete laen enoelanaala jianacoon nedaaurureein, nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baasoneein ichaonacaauru cacha baasooru, benaneneein nenacaauru, sinijerane lanaala nenea ene aina ichaojeraconacaauru, enecuru nihanatiin rai lananelanaala nenea quicha aina ichaojeraquiin nenacaauru, sonajaain jaaorera, ichanohin ecaanto corojeein nenacaauru, satiin nechu jataain coritaraacha ichajeein, acaacha ichajeein nenacaauru, naaonjoainuri. Nii janate:

¹⁶ “Canune Jesusoneein caa canu rai anjera letoaaun, satiin caa aitohane rijitoejin, janijiin canuhacha raauri canu cachaauru rai biha cuhane coina. Canune Rabiri caje nefoeratenaaneein neeun. Canune janonaa rai mitunaa arasijie rijijieein neeun,” nae.

¹⁷ Cana Coaunera Suujue, Carenero Narejeen comasai, naaonjoainurite: “Chajaau,” naauruhane jana: “Chajaaujian,” naaurureein aohanraauru. Chunocoha

cocoireein acau conaa jereein uHITE, nii core colane ichaonaa tera acau coreein.

¹⁸ Satiin caa quiricha cuhane laenanohineein nena caitoonjoante aitocooaunne rijjijeein situreein. Chuno-coha cau caa quiricha cuhane nihane amurijiriin jojoin nenaate, caa quiricha cuhane laenanohineein niha caainsii laurini cache cairichaeranu jaan que cairichaa cureein Cana Coaunera. ¹⁹ Jana chunocoha caa canuhacha beratei quiricha cuhane laenanohineein nena coreein, que cache relaelanaala, naaonjoain ne-

naa cajete, nii ichaonaa tera, que banihateein niicha rucujei enuha inaa rulureein. Chaen caa quiricha cuhane laenanohineein nena Cana Coaunera nese neein nenaane maajeein caje rulureein.

²⁰ Caritiin aitiinte: "Aiha, carajaelanaalane inae turuha ureeunni," nae Cana Curuaanaa Jesoso.

Nitohanemiinjian. Chajaain sorotiin uu Cana Curuaanaa Jesoso.

²¹ Cana Curuaanaa Jesoso itolere inaraacha latei teein inara rausiaaemiinte raotojoein neeiche.